

Petrus de Anagninis
Tractatus de...
S. d. d. d.

pro Cuius Tabula et...
S. d. d. d.

Hain 4280

Tractatus clauſularum do
mini Vitalis de cambanis.

Tractatus de actionibus
in rebus et personis

Inquit ut
in rebus, in
bus, in sentent
centinet copio
actis alio tur
tas, compositu
compositum, sine
notari, sine
les, e necessarie
do, et est qd da
negurie.

do, et doc. C. de
fide tranlac. r.
refertur ad ea
moralitas no o
prosa, l. cum a
regunt ad ea q
acum, sed cop
re, paulo calin
in, si, ff. d. tran
muli porrigunt
re condi. inde,
re leg. ii. de quo
quo fratres, ff. r.
tam in transac
al vell. q. in fer
ut, ff. de arbi. l.
rationibus, vt.
putationibus.
tunc donation
tum, vt. ff. de p
no, in. l. cu quid
omni eo. cc. fun
dote, l. in trade
sue obscura fun
vobis, l. ambig
ab eo est equir
si quis plures.
nare quid velit
no si non exp
non summa, sp
aut interesse cu
ff. de ar. pe. l. lect
obscuro sit inte
bi imputet, q. e
in stipulationi
pione in prin.
tes, sic intelligi
et, ff. d. ali. r. ci. l.
testatoris, vt. l.
Lempior, §. luc
bis generalibu
pa certa re, ne
bis fm Jaco. de
hoc rebitorem
put, petrus man
sunt aliqui casu
refert, l. cems al
francisci tigrin
flamentum, e i
in, et vide de

Incipit utilis tractatus clausularum que solent apponi in pñctibus. in rescriptis. in privilegiis. in ultimis voluntatibus. in sententiis. in inuentariis. et in alijs dispositionibus. q continet copiosos et utiles articulos in earum materia. et i di ueris alijs iuribus plurimas conclusiones diffuse examina tas. compositus per celeberrimum vtriusq iuris doctorem. dñm Altalem de cambanis. tunc regni Sicilie vice protbo notarium. sine quibus clausulis tu lector esse noli. qz satis vri les et necessarie sunt. in aduocando. consulendo. et pñciant do. Et est qdam qdlibetum i multis et varijs materijs vtri usq iuris.

2ansula illa

generalis. et generaliter de omni eo qd peti possz vsqz in pñtem diem. et appositio in instrumentis quietatio num refertur ad illud tan tum de quo fuit litigatum et cogitatum. et erat lis seu questio. et de quibus inter ptes fuit transactum. vt in l. si de certa. cum ibi no. in

glo. et doc. C. de transac. et l. qui curz tutoribus. et l. tres fratres ff. de transac. et l. si ex pluribus. ff. de solu. nam generalitas si refertur ad ea de quibus no est cogitatum nec est dem. qz ge neralitas no dz intelligi vt alicui parti sit damnoſa seu ca ptioſa. l. cum agliana. ff. de trasac. Itē predicta verba no por rigunt ad ea q debent ex testamentis. nisi expresse hoc fuerit actum. sed cōprehendunt ea que debent inter viuos dñta rat. vt. l. paulo calimaco. §. pomponius. de le. iij. facit. l. d bis. et l. iij. §. i. ff. de transac. sicut nec generalis quietatio ad ius fideicō missi porrigitur nisi hoc agatur expresse. vt. l. si. §. idēz qñt. ff. de condi. inde. vbi bonus ter. pro quo. l. cum pater. §. hñdē. ff. de leg. iij. de quo plene per Bar. et Ang. et alios l. q rome. ff. duo fratres. ff. de ver. ob. nam verba generalia restringuntur tam in transactionibus q in remissionibus. vt. l. iubem. C. ad vell. q in sententijs. vt. C. de iudi. l. licet. q i compromissis vt. ff. de arbi. l. si cum dies. §. plenum. q in pactionibus seu ge tationibus. vt. ff. de condi. inde. l. si. §. idēz respondit. q i com putationibus. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. als presumere mus donationē. qd non est verisimile q quisq velit perdere suum. vt. ff. de proba. l. cū indebito. et id no est pñmēda. iuxta no. in l. cū quid. ff. si cer. pe. Item et illa verba et generaliter de omni eo. et. sunt obscura. vt. l. pretor. ff. de iur. et. ff. cōia pre dioz. l. in tradendis. et de iure fisci. l. ita fidei. et verba ābigua siue obscura sunt intelligenda fm mentē loquentis. ff. d reb? dubijs. l. ambigua. et. ff. de ver. sig. l. nepos procuro. que mens ab eo est exquirenda. siue ab eius hñdē. d le. l. si quis a filio. §. si quis plures. et. ff. d preto. si. l. in pretorijis. eius eniz ē exami nare quid velit esse sui beneficij. vt. l. neratius. ff. de reg. iur. im mo si non exprimat accipienda est remissio in minori. et p mi nori summa. l. pro accessionib? fructibus. et expensis et vñris aut interesse cū fm ius hoc fieri dz. vt. l. iij. ff. si quis cau. i. pñ. et ff. si cer. pe. l. lecta. et l. certū. et l. si. ff. de eo qd certo loco. cu pñi obscurū sit interpretandū q cum in cuius fauorem sit. quasi si bi imputet. qz expresse non fuit pactus. ff. de reg. iur. l. semp in stipulationibus. et l. in obscuris. et. ff. de pñen. emp. l. in em ptione in prin. et de ver. obli. l. quotiens. et. ff. de re. du. et l. quo tiēs. sic itelligit. ff. d pac. l. veterib? Nec ob. l. alimēta. §. basili ce. ff. d ali. et ci. le. qz ibi sit interpretatio per iudicem ex mente testatoris. vt. l. voluntas. C. de fideicommissis. Nec obstat gloſa Lemptor. §. lucius. ff. de pactis. que vult q in dubio ſetur ver bis generalibus. quia dicta glo. loquitur quando non est su pra certa re. nec ratione certe rei fiebat dicta remissio genera lis fm Jaco. de are. in quodam suo consilio quod incipit. ha beo debitorem in. r. Sed Bar. in quodam consilio quod inci pit. petrus mathei dicit q illa glo. debet intelligi quando no sunt aliqui casus spales expresse ad quos dicta clausula posset referri. secus alias. Et circa predicta vide vñum consiliuz francisci tigrini quod incipit. Sempromius suum condidit te stamentum. et in allega. consilio quod incipit habeo debitore in. r. Et vide Bart. i. laurelius i. §. gardo de liber. lega. et. d.

Lemptor. §. lucius et. d. l. si de certa. et vide Imolaz in. l. de pu pillo. §. si in pluribus. ff. de noui oper. nunc. Nec obstat. l. do li clausula. ff. de verbo. obligatio. quia ibi ideo est. quia natura contractus hoc erigit. que erigit bonam fidem in quolibet cō tractu prestari. vt. C. de actio. et obli. l. bonam fidem. et per consequens erigit dolum abesse cui contradicit bona fides. ff. pro so. l. iij. §. si. fm Jaco. de are. in allegato consilio. siue dicatur q cedit omne ius qd sibi competit et cōpetere potest in futurū. hoc importat. q tñmmodo cedit ius quod sibi cōpetit in vita non post mortem. de quo plene per Bal. i quodā pñlio qd ici pit. In xpi nomine amen. super quo dicēdū est q illa verba competere pōt in futurum. intelligunt ex causa de presenti. vt no. Bar. in. d. §. duo fratres. in. vi. et. vij. q fm Bal. in alle gato consilio.

2ansula. Que in prefationibus dicunt. in pñctibus repetita videntur.

c Istā clausula pōt dupl? intelligi. Primo. q itel ligat de his que ponunt in prefationibus. i. d bis q partes conueniunt. et praticant anteq fiat pñtus vel stipu latio. vt. l. item qz. ff. de pactis. et de ista clā hic loquitur. Itē po test intelligi de his que dicunt in anteriori parte pñtus. an i telligantur repetita in posterioribus. et ista est materia. l. si qz in principio testamenti. ff. de lega. iij. et de ista alibi dicam. Circa quod dic qd eodipso q est factum aliud q fuerit dictum seu actum in prefatione. videtur presumi errorem vt. l. si bina rum edium et. l. sed et si me putem. ff. de condi. indebi. Et idem in ultimis voluntatibus vt. l. quotiens in prin. §. i. et. ij. ff. de hereditibus institu. et fm hoc videtur q si quis vult concludere q aliquid videtur actum debet duo probare. videlicet i pre fationibus esse actum. et contractum esse factū in modicum tempus. vt patet ex ter. l. ticia. §. idem respondit. ff. de ver. ob. iuncta. l. si binarum. Si autem vult solū probare errorem. suf ficit pbare solum in prefationibus esse dñm. et postea obmissū. et hoc est verum. nisi repetitio viciaret actū vbi sequerē cor rectio. vt est glo. nota in. c. cupientes. §. qd si per. rr. d elec. in vi. vbi dicit. q per receptōem. vel subauditionē. vel tacitos in tellectus non dz induci correctio. facit et quod no. glo. i. l. tal scriptura. de lega. i. et quod no. gl. et Bar. in. l. pretor in. §. dif ferentia. ff. vi bo. rap. et hoc est ver. nisi inter alias pñonas. vt l. in repetendis. cum ibi no. ff. de le. iij. §. Bar. in dicto. §. idē respondit fm Jo. de ymol. ibidem dicit q d Bar. fortiter fa cit. l. cum in plures. §. locator horrei. fm vñam lec. ff. loca. qz si ex intervallo sequitur actus. potius vñ recessum ab eo q esset error. et hoc et vñ notare Bar. in. l. pacta nouissima. C. d pac. et pōt dici q qñq in pñtu ponit conuentio ex qua quesitū est ius pñentis aliqd facienti. et tunc non vñ in dubio ab illo re cedi p actū q postea fit ex intervallo. ex eo qz alias insurgeret et presumereetur donatio quedam. argu. l. si mulier. ff. de con dic. ob causam. et quod no. in. l. si quis delegauerit. ff. de dona tio. quod non est in dubio presumendum. l. cum de indebito ff. de probationibus. et ita intelligitur allegata. l. si binarum. et l. si tibi liberū. quandoq non in pñtu apponitur conuētio. sed in prefatione ante ipsum pñtus. et ista est pñens materia. quo casu. aut talis conuentio tendit ad tollendā obligationē. aut ad limitandā. Si tendit ad tollendā. tunc si simplex cō uentio. ipedit effectum actus seu contractus subsequens. si se quitur in continenti. secus si ex intervallo. vt. d. §. locator hor rei. fm vñum intellectum. licet. d. §. habet plures intellectus. vt ibi no. et l. pacta nouissima. C. de pactis et l. non solum. §. mortis. ff. de noui oper. nuncia. circa articulum declaratorie protestationis per Bar. Et est ratio predictorum. qz tunc vi detur fuisse protestatio pñaria facto. ideo non tollitur p actū pñarium ex intervallo. secus si in continenti. ex quo vñqz pars consensit ar. l. ad ea. de condi. et demon. Si vero talis cō uentio seu protestatio conueniat in futuris. tūc impediretur effectus actus postea subsequens. et si ex intervallo fiat eo ga tunc videtur talis actus errore emanasse. cū verisimiliter nō debuisset emanasse si pars fuisset memor preamble conuen tionis. nā videtur in effectu fuisse mens partis conuentionez facientis q nullo modo intendebat facere actū etiam in casu quo faceret. qz non stendebat id facere animo se obligandi. et sic si ex intervallo fecit. videtur fecisse errore ar. l. si tibi liberū. et l. si binarū et l. si me putem. Secundo casu principali quan

do preambula tendit ad limitandū, dic q̄ aut tēdit ad limitā
dum tale quid quod inducit diuersitatem in qualitate obliga
tionis. exemplum in l. i. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. obl.
z. l. si ita stipulatus. z. tunc idem dicendum quod in proximo
precedenti casu vt. d. l. ita stipulatus. cum ibi no. ff. de verbo.
obligatio. aut tendit ad limitandū tale quid quod inducit di
uersitatem in qualitate z. substantia obligatiōis. vt potest col
ligi exemplū ex. d. l. si binariū. si cōuentio de qua ibi fuisse ap
posita in prefationibus. z. tunc si incontinenti sequitur actus
seu p̄ctus. videtur repetita vt. d. §. idem respōdit. secus si ex in
teruallo. ar. l. nā ad ea. ff. de condi. z. demon. z. hoc quando sim
plex fuit cōuentio. Si vero cōtineret futurū ē vt p3 exēplū
ex no. Bar. in. d. l. pacta nouissima. tūc vñ ēt repetita. si act⁹
ex interuallo fiat. z. nō impeditur argu. l. modestinus. ff. de so.
ar. eius quod no. Bar. i. d. §. mortis. circa p̄estationēz decla
ratoriā in secūdo mēbro. Et ē ratio. q̄ hoc casu actus sequēs
non adeo cōtradice vñ cōuentioni p̄ambule sicut i casib⁹
precedentibus. Imo magis se compatit̄ cū illa. ideo aliud sta
tuitur hic q̄ in supradictis casibus. Sed an p̄fationi creda
tur z. fidem faciet. z. vñ q̄ nō. vt. l. si forte. ff. de castrensi pe. z. l.
fi. de exercito. e contra vñ q̄ sic. vt. l. i. §. nō autem. ver. quod si
nuptijs. ff. de exercito. z. l. si. ff. de here. insti. z. hec est veritas
nam creditur p̄ctum ad eos q̄ p̄fationes faciūt. vt alle. l. fi.
z. quantū ad alios dic. vt. l. ambiciosa. fm vnam lect. vt. ff. de
decre. ab ordi. faciē. fm Bar. ibi maxime in grauib⁹ perso
nis. vt. l. i. ff. de offi. p̄f. p̄to. z. in. c. post cessionem. de p̄ba.
z. in. d. i. z. q̄ ibi no. de p̄ba. admittit̄ aut p̄batio in p̄rium
fm glo. in. d. de. Itē ex p̄fationibus z. tractatis habitis
ante cōtractū multoties indicat̄. z. p̄sumitur p̄ctus sequēs
qualiter debeat iudicari fm Bal. in. l. emptione. C. plus va.
q̄ agi. vbi post Odof. dicit. q̄ si ante cōtractum emptionis
fuerit habitus tractatus de mutuo. z. postea fit instrumentū
emtionis cū pacto de reuendēdo. cōtractus iudicatur vsu
rarius. de quo vide ludo. in suis dictis in l. i. u. dicto quod i
cipit solet queri. an autē enunciationibus seu p̄fationibus
credatur vide Bart. z. Imola. in. l. ex hac scriptura. ff. de do
natio. vbi plene.

Clausula

Rato manente pacto. de ista
clausula habetur plenē in. l. q
fidem. ff. de transacti. z. in. l. cum proponas. C. de
transac. z. l. ita stipulatus. i. ff. §. ob. Et opa
tur ista clausula vt possit peti tā fors q̄ pena. nec per vnū re
nunciatur seu derogatur alteri. vt. d. l. qui fidem. Et ē ratio
fm Ja. bu. in. d. l. qui fidem. q̄ per istā clausulāz vñ esse actū
vt pena non succedat loco rei q̄ alias succederet. z. sic nō pos
set peti vtrūq̄ iuxta no. per Bar. z. Ja. bu. in. d. l. qui fides. l. z
ista sit materia pulchra z. magna habēs capita. de qua latius
p Bal. in. d. l. cū pponas. z. iō tabelliones cōter cōsueuerūt
ponere in instrumentis hanc clausulā. Rato manente pacto
seu equipollentia. vñ q̄ ex actio pene non impediāt fortez. seu
e contra. Itē operatur dicta clausula. rato manente pacto. vt
l. z. quis simpliciter recipiendo fortem sine protestatione videat̄
tur renunciare pene. vt. l. si. ff. de eo quod certo loco. z. l. ij. ff. si
quis caut. z. l. iij. C. de po. tñ si in instrumento est posita clausu
la rato manente pacto. quis recipiēdo forte nō vñ renunciare
pene conuentionali. glo. ē in allega. l. si. de eo quod certo loco
z. ibi Bar. Itē instrumentum appositū i p̄ctū habet vim clau
sule rato manente pacto. ita q̄ vtrūq̄. sciam principalis q̄ pe
na peti poterūt. vt. l. si quis maior. C. de trasac. d. quo p Bal.
vbi supra. z. per eundem i allega. l. cum proponas. z. idēz per
Bar. qui idem tenet. z. d. hac clausula vide Jo. de ymol. in. c.
potuit. de loca. in glo. que incipit biennū circa si. vbi dicit no.
bene glo. que vult. quod clausula. rato manente pacto. intelli
gitur z. operatur in fauorem eius qui seruat contractum. nō
autem in fauorē illius qui contrahenit. Imo potius vñ appo
ni in ipsius odium. z. idem voluit glo. l. qui fidem. ff. de tran
sac. z. l. ij. C. de iure emphy. z. iō q̄ dñs appōit penā si emphy
teota non soluit canonem cū clausula. rato manente pacto. tñc
si non soluitur pensio pōt erigi pena. z. cū hoc etiam domin⁹
potest stare p̄ctū si vult. z. pōt ēt nō stare si vult expellē ephy
teotam. nec poterit emphyteota se iunare dicta clausula. rato
manente pacto. ex quo nō seruauit p̄ctum p. c. ex eo. de re. iu.
in. vi. facit q̄ no. dy. z. Bar. in. l. cu3 p̄f. §. liberti. de leg. ij. z.

facit ad predicta q̄ no. Spec. i. titu. d. loca. §. iter aliqua. ver.
xxvi. cū duob⁹ ver. sequētibus. z. facit. c. si ecclesie. xxv. q. ij. z.
de arbi. c. dilecti. cū si. z. t3 Bar. i. alle. l. qui fidem. Subdit tñ
Imol. i. alle. glo. quid si dñs stipulatus sit penam si emphyteo
ta nō soluit canonē. z. non appositū clausulāz. rato manente
pacto. an tunc si emphyteota non soluit p̄ biennū si est emphy
teota ecclesie. vel per triennū si ē emphyteota priuati. poterit
dñs expellere emphyteotā. z. vñ q̄ nō. q̄ pena z. p̄uisio hoīs
videtur facere cessare penam z. p̄uisionē. l. ar. l. fi. C. de pacē
eduen. p̄rium t3 glo. in. l. ij. C. de iure emphy. quam sequunt̄
communiter docto. Nec ob. d. l. si. quia ibi loquitur de quodam
iure speciali inducto per. Lin fauorem mulieris. quod facili⁹
tollitur quā ius commune. vt. l. eius. §. militia. ff. de test. mili.
z. in. §. qui vero. in autem. de non alienan. collū. ij. z. ideo talis
p̄uissio penalis non tollit ius cōmune circa penaz expulsio
nis statuti in. c. potuit. de loca. z. tē alle. l. ij. C. de iur. emphy.
z. per hoc etiam habes q̄ stipulatio penalis non nouat p̄rimū
suam obligationem. etiam descendēte ex p̄ctū iuris cōmu
nis de quo per Bar. in. l. ita stipulatus. ff. de verbo. obliga. z.
tangitur in. l. obligationū scire. §. si. ff. de actio. z. oblig. vñq̄
autem. v3 petere penam z. emphyteotam expellere non potest.
vnde alterū eligere debeat per. L. rescriptū. §. si pacto. ff. de pa
ctis. z. hoc quando non est appositā predicta clausula. rato ma
nente pacto. seu p̄ctū. secus si fuisset appositā. vt supra dixi in
glo. z. per hoc facit etiam quod ponit Anto. de but. in alleg. c.
potuit. z. Specu. vbi supra. z. satis dicitur manere pactum q̄
seruatur id quod vult natura p̄ctus. z. ideo cum natura p̄ctus
habeat vt possit fieri expulsio propter solutionem non factāz.
debeat talis expulsio fieri stante tali clausula. rato manente
pacto. z. dicit Bar. in. l. commissorie. C. de pactis inter empt. z.
ven. q̄ qui post terminum peti rem videtur renunciare peti
tione precij. nisi fuerit appositā clausula. rato manente pacto.
z. vide Ly. in alle. l. cum antea. vbi post Jaco. de ra. qui dicit
q̄ clausula. rato manente pacto. non habet locum in compro
missis. vt pena z. res peti possit. vel q̄ pena petatur. z. exceptio
detur. sed operatur q̄ pena sep̄ius cōmittatur. habet ergo lo
cum fm cum. l. qui fidem. z. l. cum proponas. in alijs contra
ctibus preterquam in fideicom. de quo per Specu. in titu. de
arbi. §. si. ver. item dixi. z. ver. itē quid si i cōpromisso penali.

Clausula

Saluo iure impertinentium
z. non admittendorūz. hec ope
ratur. q̄ si fuit admittendus qui nō debebat admitti.
vel testis qui non debebat admitti. si deposuerit
cum non deberent examinari. si alias oīo impertinēs nec cō
ferens ad causam. non est dubiū q̄ nil releuat. vt q̄ ponunt
q̄ rer est in francia. sed si aliquid confert ad causam. licet non
deberet admitti. vt patet exemplum i causa possessionis recu
perande si fuit admissa probatio. z. tunc si quidem parti non
fuit data copia articulorū. z. sic ei non potest imputari quod
cōsenserit. poterit opponere postea q̄ dicta testij nō valebūt.
sed si ei potest aliquid imputari. secus est. vt patet exemplum
extra de ordi. cogni. c. i. z. per Innocen. in. c. per tuas. de testi
bus. Et ex hoc apparet q̄ quando iudex precepit responderi
positionibus. saluo iure impertinentiū. z. non admittendorūz.
tunc etiam post responsionem potest disputari. an ps debue
rit respondere vel non. q̄ apparet partem non consensisse. z.
predicta sunt vera in his interrogationibus que fieri non de
bent in fauorem partis. Sunt z. alie interrogatiōes que fieri
nō debent a teste propter fauorem ipsius testis. puta an testis
sit criminofus. licet interrogari non debuerit. viciatur tamē
dictum eius. vt no. in. c. i. extra de excep. de quo per Specu. i.
ti. d. positionib⁹. §. vij. ver. it. Et de ista clausula vide p Spe.
in ti. de positio. in. §. vij. ver. z. no. cuius dicti effectum vide i
fine sequētis clausule. quia debet esse hec. z. p Bar. in. l. si duo
§. idem iuris. ff. de iure iuran.

Clausula

Si z. inquantū de iure debet
fieri. z. non aliter. reddit actūz
conditionalem. ita q̄ si de iure actus nō debebat
admitti. ipso iure habetur pro non admisso. quasi
deficiat conditio. z. sic nocebit p̄ti. etiam si appelletur. licet als
noceret si non appellaretur. l. i. z. ij. cu3 ibi no. ff. de appcl. reci
piendis. vbi per Bar. z. hoc etiam fuit de mente Bar. i. l. am
biciosa. ad si. ff. de decret. ab ordi. faci. z. sic nō erat necessariū
q̄ appellet

Rato manente pacto

De la Cadillac by mltos
 etus d'quibz vi p de mlt p viij
 clat p p p p p

stabu. fm. Bar. in. l. i. c. de iure codicillor.

Clausula Codicillaris appositā in codi-
cillis sub his verbis si nō valz
iure codicillorum. valeat iure cuiuslibz vltime vo-
luntatis. prout melius valere pōt bz Bar. in. l. i.
ff. de iure codi. operatur vt valeat iure alterius vltime volun-
tatis. puta voluntatis imperfecte inter liberos. vt. l. si. C. fam.
her. z. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de tes. non autēz
vt valeat iure testi. sed si erat voluntas sufficiens ad testamen-
tum z. heredis institutionem. qz illa heredis institutio nō pōt
valere directo. vt. l. hereditas. C. de his quibus vt indig. vale-
bit iure fideicom.

Clausula Codicillaris. §. posita v3 si nō
valz. zc. v3 intelligi alit quaz p
reuoocationez testatoris. quōz si p testatorē reuoca-
tur primum testm̄ simplr sc̄m. in quo erat clā codicillaris nō
directe i testō sc̄do. his verbis cassans irritans zc. non ē du-
bitū qz illa clausula nihil operatur. vt sentit z. Bar. in. l. de
iure codicillorum.

Clausula Codicillaris. si non v3 zc. bz lo-
cū qñ testm̄ deficit rōne omisse
voluntatis. vt. l. codicill. §. si. ff. de le. ij. z. l. bis ver-
bis. ff. de testa. z. in aut. ex cā. secus si deficit ex cau-
sa voluntatis imperfecte. qz mortu? anteq? testm̄ compleat. vt
ē ter. in. l. fideiō. §. i. ff. de le. iij. z. l. ex ea scriptura. ff. de tes. de
quo ē in alle. p̄silio qd̄ incipit iuris allegatio. Si autē bec clā
p̄cipiat copulatiue. puta volo qz valeat iure testi z. codicillor.
dic qz opatur z. resoluit in disunctiā. ne sit repugnancia. vt
ff. de vsu. lega. l. si ticio su ndus.

Clausula Codicillaris. vt grauari oēs ve-
nientes ab intestato q defuncto
sucedunt. l. ex te tō. C. de fideicom. z. ibi glo. z. l.
qz aut. z. ibi glo. ff. si quis omis. cā. z. et si aliq succē-
dūt ex testō. puta qz p̄mū testm̄ p̄ secūdū non ē reuocatiū. tūc
p̄ clām codicillare appositā in secūdo testō. succedētes eim̄ il-
li ex p̄mo testō vident rogati. vt. l. si qz cū nullum. C. de iure
codicil. fm. Bar. in. l. i. ff. de iure codicil.

Clausula Quatenus rite z recte p̄cesserit
seu quatenus rite z recte p̄cesse-
rit confirmamus. Scias p̄ intelligēcia d̄ istis di-
ctionibus habet per Bar. z. glo. i. l. hoc colore. ff.
de inof. test. z. in. l. iuste. ff. de acq. pos. z. in. l. sed z. si lege. §. sc̄i
ff. de pe. here. z. per eundē Bar. in. l. lecta. ff. si cer. pe. Et con-
clusio ē qz dictio recte cāe iusticiā significat. dictio rite solem-
nitatē ordinis seu iuris. de quo per glo. in. l. non putauit. §. si
queris. ff. de stabu. z. p̄ Jmol. i. alle. iuste. Et est dicendum
qz he dictiones aliqñ ponunt in sentētijs. aliqñ i priuilegijs.
Si in sentētijs aliqñ fm̄ aliquos faciūt cōditionē. §. in pui-
legijs si. seu ponunt causatiue. sed Hosti. dic qz ista verba
ponunt i priuilegijs seu p̄firmatiōibus i forma cōi p̄petrare
intelligunt cōditionaliter. vbi n̄ ex certa scia p̄ncipis p̄ceditur
seu ipetrat p̄firmatio seu p̄uilegiū. maxime qñ totus tenor in-
serit i rescripto. tūc verba p̄dicta ponunt cātiue. z. nō cōditio-
nalis z. bñ p̄bat. i. c. exalata. z. i. c. venerabilē de cōfirmatiōe
vti. vel inuti. §. si. in fi. z. cōfirmatio facta cū dicta clausula
quatenus rite z recte zc. sine cāe cognitione z. in forma comu-
ni nullū aut modicū ius tribuit. sed vetus tñ cōseruat. xij. di.
p̄ceptis. z. c. qz itentionis. de p̄uilegijs de quo p̄ Bar. i. l. z. qz
ff. de iur. o. iij. vbi plene an qui cōfirmat videat dare. z. ibi la-
tius p̄ bal. de quo p̄ bar. i. cōsilio suo quod incipit. C. iur. iur.
camerenti. z. p̄ talē cōfirmatiōē nō impedit petitiō alterius
vel nō clauditur manus iudicis ordinarij. quo min⁹ iudex d̄
dicta re seu cā possit cognoscere de cōcē p̄bē. c. qz diuersitatē
ne sede vacante. c. ij. de cōst. c. ex parte. qz nunq? princeps p̄
tales p̄firmationes seu priuilegia intendit iuri ordinario p̄
iudicare vt. l. nec auus. C. de emācpa. liberos. z. l. ij. §. si qdā
principe. z. §. merito. ff. ne quid in loco publico. z. de of. dele. c.
super eo. z. c. si. de cōfir. vti. vel inuti. Operat ergo dicta confir-
matio vt maioris sit auctoritas. z. magis timeatur. xi. di. c.
si quis nesciat. xxiij. di. c. quāq. sic vbi p̄iceps recipit aliqñ
sub p̄tectione talis exceptio non erimit illū a p̄tate iudicis or-
dinarij. sed talis magis ē timendus z. honorandus. vt in. c. ex
partelo. ij. de pui. z. c. recepimus. facit i ar. c. p̄uas. d̄ maio.

obe. Anū tñ scias p̄petuo qz talis p̄firmatio facta i forma co-
muni p̄bet titulū p̄scribēdi. in. c. dudū. §. ceterū de decimis
ibi nec cōfirmatio p̄fata tantū effluerit t̄pis. de reli. domi. c.
p̄stitutus. §. i. z. §. si. de iure pa. c. circa z. hoc ēt voluit Lud. i
l. iuste. de acq. pos. Efectus vero cōfirmatiōis que fit cū cāe
cognitione ex certa scientia p̄ncipis ē qz ius tribuit z. qd̄ de
iure fit p̄firmata nullus pōt cognoscere nisi p̄ncipis vel cui
ipse p̄ncipis specialiter mādauit. vt i. c. i. z. ij. de confir. vti.
vel inuti. z. i. c. quōz abbas de offi. dele. z. i. c. veniēs. de testi-
bus. z. i. c. venerabilis. de cōfir. vti. vel inuti. z. i. c. ex frequēti-
bus. de insti. z. i. c. raynū? z. raynaldus. de testa. Jte ē z. ali⁹
effectus. qz aufert inferiori cāe cognitionē. z. p̄ti aduerse peti-
tionē. ex quo fit p̄p̄ncipē nisi i modū supplicatiōis audiat.
vt i. c. cū ex l̄ris. d̄ resti. i. l̄re. Jte opat vt qd̄ p̄firmat vires ha-
beat. z. si qd̄ omisus ē suppleat. c. i. d̄ trā. z. vt qd̄ ē p̄sonale fiat
reale de trā. c. veniēs. nisi i cōfirmatiōe aliud dicat d̄ p̄bē. c.
nisi esset. §. vlt. z. pe. z. vt non solēne reddatur solēne. C. de test.
l. omnium z. l. adoptio non iure facta. ff. de adop. z. vt inuile
vel non firmum reddatur vtile firmū. xvi. q. i. c. i. z. de conce-
preben. c. ex parte assen. z. dicto. c. p̄stitutus z. dicta. l. adoptō.
Est z. alius casus qz quod confirmatur sumū facit. C. de vete.
iur. enucl. l. i. circa medium. ibi enim omnia merito nostra fa-
cim⁹ zc. qz a nobis eis impartit auctoritas. z. ideo sicut nul-
lus suam latam per p̄ncipē potest reuocare. ita nec ab eo
confirmatā ab eius certa scientia. vel cum cause cognitione d̄
insti. c. cum ex frequentibus. de iudi. c. cū venissent. nisi liqui-
do constaret ipsam per surreptionē fore obtentā. vt in. c. ij. de
confir. vti. vel inuti. quod presumitur quia apte est p̄ ius. z. cō-
tra solitū cursum curie. vt si minori. xxy. an. beneficium cū cu-
ra confirmetur. vt in. c. cam te. de etate z. qualitate. vel quia i
confirmatione apparet vicium notoriū. vel ex p̄te scripture.
vel ex p̄te dictaminis. vel ex p̄te sigilli. vt in. c. licet z. in. c. se. d̄
erimine falsi. z. ad hoc quid operent confirmationes vide glo.
in. c. qz diuersitatem. de conce. preben. z. l. y. in. l. cū oportet
in prin. C. de bonis que lib. de quo ēt in. c. si gratiose de rescri-
ptis in. vi. z. vide per Specu. in ti. de instrumentorūz edic. §.
nunc testatus. circa prin. z. per Jmo. in. c. dilectus. de fide in-
stru. Jtem supradicta clausula quaten⁹ rite z recte zc. ad res
que non possidentur pacifice sed sunt litigiose se non extendit.
vt in. c. i. de confirmatione vti. vel inuti. nisi de hoc exp̄ressaz
faciat mentionē vt in. c. si. vt lite pendente fm̄ Hostien. i. sum-
ma in ti. vt lite pendente. §. z. qualiter ver. priuilegiū. nam licet
fm̄ leges lit. contesta. nullo modo possit priuilegium impetra-
ri. nisi in certis casibus de quo in rubro. z. nigro. vt lite pēdē.
c. v3 super bis que in iudicio sunt deducta licet super alijs sic
dūmodo fiat sine magno in cōmodo aliorū. vt in. C. de preci.
impera. offe. l. quotiens. tamē fm̄ canones indistincte licet re-
scriptūz vel priuilegiū impetrare ēt lite pendē. dūmodo d̄ cer-
ta scientia p̄ncipis impetretur. de quo per Hostien. i. summa.
vt li. pen. §. z. qualiter ver. ita. in casibus tñ admittitur. z. in ti.
de rescriptis. §. cui p̄iudicet. Jte dicta clausula quaten⁹ rite
z recte p̄cesserit non extendit se ad vi seu fortune. aut viciōse
possessā. vt. l. auctoritate. C. vnde vi de quo per glo. z. Ang. in
l. si qua loca. C. de fun. z. sal. rei do. li. xi. z. per Bal. plene in. c.
i. per quos fiat inuestitura. in v3ibus feudoz. vbi dicit qz gene-
ralis confirmatio priuilegiōz nō confirmat nisi iusta priuile-
gia. z. hoc nō. ēt in. l. i. de his qui sunt sui vel alie. iur. z. ibi bar.
z. sic confirmatio in forma cōmuni nihil noui iuris tribuit.
sed fouet quod inuenit de conce. preben. c. quia diuersitatem
de re iur. c. cum inter. de fi. instru. c. cum inter dilectos. z. no.
C. de dona. inter vi. z. vro. l. ex his verbis. Juri autē Jria non
intelliguntur confirmari. vt aliquod ius nouū datur. nisi cō-
stet de intentione. z. ad hoc. ff. de lib. le. laurelius. §. testō. nisi
forte princeps confirmaret factum propriū. ff. de lega. i. l. le-
gata inutiliter. vel nisi quedam p̄firmaret. z. quedam infirma-
ret vt. ff. de testa. mili. l. tribunus. §. si. de quo vide Jo. an. qui
refert valerij dicere testm̄ cuiusdam furiosi per senatū appro-
batum eo qz bene disposuerat. vt refert Jo. an. in. c. si. in nouel-
la extra de succel. ab intesta. z. refert z. sequitur Lud. in. l. lecta
ff. si cer. pe. z. in. l. furiosus. C. qui testā. priuilegia vero surrepti-
tia non valent vt no. in nouel. in. c. dudū de priuilegijs. Jte
fm̄ Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. in generali p̄fir-
matione priuilegiōz facta cū dicta clausula. quatenus rite z
recte

recte processerit, nō includuntur nisi privilegia vigentia, et q̄
tpe confirmationis valent vt. l. menius. §. auie. ff. de lega. ij. et
de iur. iuran. l. eum qui. §. si multi. fm. Ja. bu. i. alle. l. mela. §.
i. de ali. et ciba. le. quam allegat. l. y. in additionibus. que bene
probat quod est verū qñ concessit cassando reuocationē priui
legiorū. tunc in generali confirmatione includuntur omnia
priuilegia reuocata. et que tunc non vigeant vt in. l. priuile
gia. C. de sacrosan. eccle. cum si. sed Ludo. in. l. quod seru. ff. d.
acq. pos. dicit q̄ in quacūq; generali locutione iniusta intelligū
tur excepta fm. glo. ibi cui est glo. filis in. l. nō vñ in. §. q̄ iustu
dere in. extra de iur. i. c. petitiō. et eo. ti. c. i. l. vi. Et hoc ē no
tandum dicit ipse ad generalem confirmationē priuilegiorū
et statutorū per supiorē factā q̄ intelligit cōfirmata nisi in
sta. et ita et tenet Bar. in. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. in. et
Bal. in. l. i. C. de monopol. p. quibus facit tex. optim. p. quos
fiat inuestitura in vsibus seu. vbi per generalem inuestituraz
feudoz factā per dñm in vasalluz intelligitur facta inuestitu
ra de iustis feudis tñ. et non de iniustis. et vide ad hoc Elbe.
de rosa. in questionibz statutoz in prima parte in qñe que in
cipit. Itē quero si statuta confirmantur et. et sic i generali cō
firmatione vt est dictū nō veniunt nisi iusta et licita. vt in. c.
i. de iur. iuran. vt in generali iuramento. de obseruādo statu
ta non veniunt nisi licita et iusta. de quo latissime per eundē
albe. vbi supra in qñe que incipit. sed pone q̄ statutū est illici
tum et iniustum. vbi late per eum. Item si vigore dicte confir
mationis facit cum clausula quatenus rite et recte processerit
quis ingreditur possessionē rei quā alius possidet non citata
parte non excusatur talis a pena inducta per statutū p̄ turbā
tes aliquos in eorū possessione fm. Bar. in. l. i. iuste. ff. de acqui.
pos. per ea que dicit ipse idem Bar. in. l. i. §. i. ff. si quis testō
liber esse iustus fuerit. pro quo facit. l. si. C. si per vim vel alio
modo et. l. auctoritate et. l. meminerint. C. vnde vi. et hoc etiam
tenet Bar. in quodā consilio quod incipit. missus in possessio
nem rei quā alius possidet vigore. l. edicto. Itē aduerte quia
qñ nō dūz est per principē confirmari nō pōt de preben. c. in
ter cetera. de cōfue. c. cum olim. de sepul. c. in nostra. §. talē de
testa. c. officij in quibus patet q̄ priuilegiuz principis seu pa
pe extenditur ad futura. vnde tota die apponit in priuilegiis
cōfirmamus tibi bona que nūc habes. vel in poster. dante do
mino poteris adipisci fm. Hostien. in. l. i. in. l. i. de cōfirma
tione vt. vel inuti. §. de qua re. in. l. i. sicut qui iurauit seruare
statuta ciuitatis. tenetur seruare futura fm. albe. in alle. loco i
questione que incipit. quid si potestas. Circa cōfirmationes
vero vtrū possit peti officio iudicis. dic q̄ quidam sunt actus
qui sui natura ordinantur et tendūt ad confirmationē vt ele
ctiones. et tunc in istis confirmatio pōt peti. vt in. §. interim.
in autē. de defen. ciuitat. quidaz sunt actus qui nō expectāt
confirmationē de sui natura. vt sunt p̄ctus. et snie. et tunc dic
Jnn. q̄ aut isti act. pcedūt p viā iudicij. et pōt peti p̄firmatio
vt i snia d quo dic vt no. ipsemet i. c. dilecto. d. appel. vbi dic
q̄ pōt peti p̄firmatio diffinitive snie si interlocutorie. qñ ē no.
Quidā sunt actus qui pcedūt p viā cōsensu. et tunc aut isti
actus desiderant decretū. et pōt peti p̄firmatio. vt de decurio
nibus. l. si quos spontaneos. li. r. Aut nō desiderāt decretū
et tñc nō pōt peti cōfirmatio fm. Jnn. i. c. i. de cōfir. vt. vel
inuti. nisi forte de cōsensu amboz p̄bentium arg. de mi. l. ait
p̄tor. §. p̄mittit. que verba sunt singularia fm. Bald. in. l. et q̄
si. de iur. o. iud. Et ē sciendū q̄ qñ actus ē null. quare qui cō
firmat dat. et solus d̄ dare. q̄ confirmās nō se fundat super
p̄firmato. sed ecōtra cōfirmās fundatur sup cōfirmatē. faciūt
no. i. l. ex his verbis. C. de dona. iter vi. et vñ. et dicit Bal. in
d. l. nā ita dñus. ff. d. adop. q̄ qñ cōfirmatio petitur i his que
sui natura erigūt p̄firmationē superioris. tñc cōfirmatio ma
gis accedit iusticie q̄ gratie. et pōt peti et iudicialiter. vt i aut.
de defen. ciui. §. vtriusq; p quo vide qñ no. l. xij. di. l. c. si mō
p arch. et i. c. q̄to. et l. xvij. di. c. p̄byter. et l. xxvij. di. c. quisq;
p archi. Si vero p̄ctus ē nullus tñc potest peti cōfirmatio fm
Jnn. i. c. i. de cōfir. vt. vel inuti. q̄ ex p̄ctu nullo non cōpetit
ius agēdi. sed si p̄ctus ē aliquis. tunc sup̄flua esset cōfirmatio
si ipetando bñ pōt peti cōfirmatio p̄ctus. et tñc magis iustit
cōfirmatio gratie q̄ iusticie extra de trāf. c. i. Aduerte tñ q̄
cōfirmatio actus validi ad hoc poterit esse vtilis. vt q̄ p̄ctus
validus p iudicē cōfirmatus erit irrefragibilis fm. Bar. i. d.

l. si quis spontaneos. C. de decuri. li. r. vbi dicit no. q̄ p̄ctus va
lidus cōfirmatus p iudicē nō pōt rescindi p beneficiū. l. ij. C.
de res. in. ven. Itē erit vtilis. q̄ vbi snia esset bis confirmata
mandabit executioni. nec eius executio retardabitur p̄textu
nullitatis. vt in clemen. i. de re iudi. Et nota q̄ p̄firmationes
magis dicunt decreta q̄ snie diffinitive. de quo p Jnn. i. c.
cum dilectus de elec. et qñ princeps cōfirmat illegitimū vide
tur cum eo dispensare. de quo per Jnn. in. c. innotuit. d. elec. et
an cōfirmatio erigat examinatōem. vide per Jnn. i. c. vene
rabilem. de elec. et dicit Bal. in. l. i. §. p̄mittit. ff. d. aqua quot.
et est. q̄ si princeps nō cōfirmat feudū filiis dñm. milit. q̄ eos
grauat. et ab eo pōt appel. de quo p Bal. i. l. ne cui. C. loca. Itē
si princeps vel dñs p̄firmat certa capitula vt alia reprobare.
qñ ē vez fm. Bal. qñ oia capitula oñsa fuerūt et examinata q̄
i dubio p̄sumit si fuerūt oñsa. vt. l. tribum. §. i. ff. de test. mili.
sec. si nō fuerūt examinata et forte nō pducta. d quo p Jnn. i.
l. legata inutilit. ff. de leg. i.

Zansula

Non obstantibus qbuscūq; sta
tutis. priuilegiis. vel consuetu
dinibus eccle p̄ijs. p̄firmatione apostolica vel q̄
cunq; alia firmitate roboratis. cū decreto et alijs.
non tollit p̄stōnem iurata. glo. est in. c. non doceat. d pui. i
vi. vnde p generales nō obstantias appostas i collatiōe bene
ficii qñ ē iurepatronat. laycoz facta alicui. nunq̄ intelligit de
rogatū ordinationibus factis p laycos fundatores i fundatio
ne beneficii que ordinationes sunt p sedē apostolicā aut ep̄z cō
firmate. ne layci fundatiōē ecclesiāz retrahāt. facit i ar. qñ
no. i. c. cū dilectus. de iure pa. facit qñ no. Jnn. i. c. significa
uit. de preben. Ad hoc ē vt pacta et conuentiones apposte in
fundatione tollantur. necessariū ē q̄ ipsoz pactoz et conuentio
num fiat mentio specialis. vt in. c. ex multiplici. de deci. facit
qñ no. in. c. lras. de rescrip. nam per generales non obstantias
solum tolluntur p̄suetudines et statuta eccle p̄trarie. nō pacta
et conuentiones fm. Jde. de ancha. p̄silio. xx. qñ incipit qñ talis
est. dñs noster papa Bonifacius. Et si quis cāonic. iurauit
seruare p̄suetudines et statuta eccle. et postea p̄ p̄suetudines. et
statuta eccle aliqd impetrauit. et in lris ē clā nō obstantibus
statutis eccle p̄ijs iuramento aut cōfirmatōne apostolica ro
boratis. an valeat impetratio. vide late in decisione rote i no
uis deci. c. c. xvij. Item per talē nō obstantia generalē. i. non
obstantibus pactis. vel caplis qbuscūq; non tollunt pacta vt
capitula iuramēto firmata. vt ē glo. in de. dudū in ver. pacta
de sepul. et ibi per Jo. mo. et super hoc oīno vide dñi. rote i no
uis. iij. et vide qñ no. Lopus in. c. i. d. p̄sti. in. vi. vbi dicit q̄ qñ
papa vel princeps facit ḡfam vel aliqd cōcedit respiciēs ius
priuatum aut aliud impediēs d quo debet fieri mentio. pce
dit ex facto proprio impetrantis. aut ex facto alieno. si ex
facto proprio. tunc aut q̄ beneficiatus impetrans est dfectuo
sus. et tunc nō sufficit clā generalis. sed d̄ esse mentio sp̄alis et
specificā. specificando illi defectū p quo scribit. et est cā illius
statuti. p̄suetudinis vel priuilegij p quos tal defectuosus red
ditur. setatis. ordinis. vel alterius. et idem si ex fecō alteri. pu
blice sibi noto. quo casu vera est opi. Jo. an. in alle. c. ei cui. l. vt
sufficiat generalis clausula non obstante. et vide omnino El
be. de rosa. in qñibus statutoz in. q. que incipit. Statuto ali
cuius ciuitatis sic cauet.

Zansula

Generalis non obstantibus q
buscūq; priuilegiis. non exten
dit ad priuilegia in corpore iuris inclusa. fm. glo. i
l. ij. §. legatis. ff. de iudi. et in autē. qua i provincia
C. vbi de cri. agi opor. et l. heres absens. ff. de iu. in prin. et pro
batur ex eo q̄ singula no. dicit l. y. in. l. i. C. qñ impator inter
pu. et vi. vbi dicit q̄ per generalē constitutionē priuilegiorū
derogatoriā cum clausula ē si de eis mentio fieri deberet. nō
intelligitur fore sublatū priuilegiū cōcessuz persone alias pri
uilegiatē. nisi de priuilegio fiat mentio in ipsa constitutione
sigillatim. et hoc p ter. in. d. l. qñ dictū. qñ dicit non esse alibi.
et p̄batur ex eo quod no. Bal. i. l. humanū. C. de leg. ibi dicit.
p̄generalē clausulā nō obstantū. nunq̄ intelligit derogatū cō
stitutionibus sacri concilij qñ p̄facienda derogatiōe illorū
oportet q̄ de illis fiat mentio specialis. fm. Archi. in. c. i. de
cōsti. in vi. et ter. in. c. pe. de capel. mo. et de testi. c. nōnulli. et
de eta. et qñ. c. eam te. Ratio ē. q̄ illud qñ plurimu cōsensu fit
a iij

maiori auctoritati de roborari. et idem tollat maiori reuocatione opus est. C. de repu. l. dubium. et in c. prudentia. de offi. dele. et super materia non obstantia vide Fre. de sentis in consilio cccxvi. et consilio. xlvij. et vide plene per Jo. an. in nouella. in c. i. de coel. preben. in. vi.

Clausula Generalis non obstantibus qui buscumque privilegiis non tollit privilegia que transierunt in partem remuneratorum vel alias sunt concessa privilegia ad pias causas. ut in l. si pater. §. si quis iuncta glo. §. ver. irrevocabilis. ff. de dona. ubi donatio ob causam reuocatur. Item quod si privilegium concessum a principe regulariter possit reuocari. ut i. c. veniens et l. c. i. cum ibi plene no. de rescrip. tñ privilegium concessum a principe non subdito est irrevocabile quod transit in partem. ut si subdito concessum est princeps illud sine iusta causa reuocare non potest. quod autem privilegium concessum non subdito sit irrevocabile no. Inno. in c. innotuit. de iud. et Jo. an. i. additio. Spec. in ti. de cen. §. nunc i additione. que incipit per hanc. l. et facit quod no. ipse in ti. de instrumentorum edi. in. §. nunc vero aliqua. in fi. addit. incipientis hic oio vide quod scripsi. et Bar. ponit i. l. oes populi de iusti. et iure. et l. bi qui de iure iuri. et de decretis ab ordi. fa. l. quid semel. et C. de sacro sanc. eccle. l. privilegia. et Bald. in l. qui se patris. C. unde liberi. et de leg. l. qui cum mihi. et de senat. l. non nuptis. Quid autem privilegium concessum subdito sine iusta causa sit irrevocabile. ponit Inno. in c. in nostra. de iureiur. et refert An. de bu. in repe. c. cum. et de consi. et est tex. in l. ticius. ff. de obse. qñ princeps. ita ligatur ex contractu sicut quilibet alius. de natu. seu. d. c. i. de proba. c. i. rrv. q. ii. c. pij. et facit quod no. Cy. C. de legibus. l. digna vox. et Bal. ff. de leg. l. princeps. et si de consi. principis. l. princeps. et ideo ius quesitum ex contractu sine iusta causa tolli non potest in Inno. in c. que in ecclesiarum. §. cōsti. Quod autem generalis clausula non obstantia non extendit se ad causas pias probat ex casu no. in vnam lec. in c. si per tua debita. de rescrip. in. vi. ubi per rescriptum non intelligitur derogatur ei quod ad pias causas est concessum. puta ad reparandum ecclesie. et probatur ex l. liberti. la. vlti. §. posthumos. ff. de alimen. et ciba. lega. ubi generalis derogatio beneficiorum ab aliquo collatorum non intelligitur derogare his beneficiis que ad cam alimentorum sunt relicta. Ratio est quod cam pia continent. et de hoc ibi Bar. summe no. illum tex. accedat ad hoc. c. cum olim. de re iur. et quod no. Archy. et Jo. an. in c. ei cui. de prebe. in. vi. ubi dicunt illam generalem non obstantia non derogare illis privilegiis quibus concedentes non reuocassent in specie. §. decimis. c. ii. in vi. de offi. vica. c. si. §. pigno. l. obstone. vide Ludo. de his in l. si vero. §. de viro. in. xxiij. principali fallē. ff. de ma.

Clausula Ista. Supplentes oem defectum si quis in eo iteruenerit nostre plenitudine potestatis appositae in lris vel referi ptis supplet oes defectus pter defectum patris sup plicantis vel phentis. qñ illud non videtur supplere deum est Spe. i. ti. de lega. et refert Archy. in. vij. di. renouanensem. Et de ista clausula habetur in c. pastoralis. de re iur. et i. c. inter dilectos §. fide instru. et ideo si supplicans esset spurius. excoicatur? vel bigam? talis clausula non tollit istum defectum. sed si defectus procedit et solemnitate iuris positum talis defectus vigore dicte clausule bene tollitur. ut no. Specu. in titu. dele. §. nunc ostendendum ver. xvij. et facit quod habetur in c. illa quotidiana. de elec. De qua clausula vide Inno. in l. quidam consuebant. de re iudicata.

Clausula Motu proprio in rescripto appositae non tollit defectum fictionis nisi seu psonae tollat defectum surreptionis. ut no. Jo. an. in c. si motu proprio. in nouella de preben. et in c. si ro manus. de preben. in cle. Item non tollit predicta clausula qualitates intrinsecas. ut no. dñi de rota. in decisionibus no. deci. iij. Item non tollit supradicta clausula ius tertij. ut no. dñi de rota in decisionibus no. deci. iij. An autem dicta clausula possit probari per testes. dic quod no. ut no. gl. in dicto. c. si motu proprio. de preben. in. vi. Item nunquam subintelligitur in rescripto nisi expresse dicatur. ut in dicto. c. si motu proprio. et est glo. i. c. si pluribus eo. ti. Et ista clausula et sequens. l. ex certa scientia ponitur tanquam excedentia et excessiva. ut no. Spec. in ti. de dispen. §. qualiter autem ver. debet autem et se.

Clausula Ex certa scientia appositae in lris pape vel principis non operatur nisi princeps sup facto cause cognitione pmi ferit. ut in c. nihil. de elec. et l. i. c. si ser. aut liber. ad decur. de quo per glo. et Jo. an. in c. ij. de scisma. et ibi per Inno. et per eundem Inno. in c. veniens. de filijs pres. qñ princeps ignorans non videtur cum inhabili dispensare. per no. in c. ex rone. de eta. et quali. facit quod no. in c. statutum. in glo. in ver. l. rari. de rescrip. et facit quod no. in c. de confir. vti. vel inuti. et hoc est voluit Bar. i. consilio quod incipit statuto ciuitatis camerani in. ij. dubio et nunquam subintelligitur nisi in lris expresse dicatur. ut no. glo. in c. si motu proprio. et in. c. si pluribus. de preben. in. vi. unde dixit Bal. in l. eos. in. pñ. C. de appel. qñ si princeps sciuit negotium vel defectum et de eo noticiam habuit si in rescripto non sit appositae clausula ex certa scientia non videtur. Item hec clausula ex certa scientia appositae in rescripto pmissa cause cognitione hoc operatur quod si alias princeps non psumatur vti pte absoluta nisi de hoc faciat expresse mentionem. ut no. Inno. in c. innotuit. de elec. tñ virtute supradicte clausule in rescripto appositae vti princeps vti pte absoluta. et si aliter mentionem non faciat. ut est glo. in. c. ad hec in ver. elegerit de rescrip. Item hec clausula non requiritur ubi agitur de modo tpali cedendo iuxta no. in l. quotiens. C. de preci. tpe. offe. fm vnum intellectum et in l. barbarius. de offi. pre. An autem supradicta clausula possit probari per testes. Bal. in. c. i. per quos fiat inuestitura quod non per. in l. pbatozias. C. de diuer. of. li. rii. de quo vide per Ly. in l. nec quicquam in. §. ubi decre tum. ff. de offi. procon. sed dñi de rota decidunt §. i. qñ ista clausula possit probari per testes de quo vide i. deci. no. deci. cccxvi. et se. et vide etiam que no. ymol. in dicta. l. quidam consuebant ff. de re iudica.

Clausula Si factum fuerit sit nullum et irritum et inane. opatur quicquid est in dñi attēptatum est ipso iure nullum. ut no. glo. Bernar. in c. inter cetera. de preben. et de pe. et re. c. cū ex eo. §. si. et C. de legi. l. non dubium. et de re. alie. non alie. l. sancimus. fm Bar. in quodam consilio quod incipit statuto cauef. qñ pñas possit cognoscere facit. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. ecc. facit. c. ad dissoluendum. in fi. extra de spon. et facit extra de preben. c. si apostolicę in. vi. et ad hoc vide. glo. no. in cle. i. de iure pa. de quo et in c. i. de cō. prebe. in. vi. et ibi glo. no. in ver. valeat. que vult quod ita demum dicta clausula reddat actum nullum quod ad certum actum vel ad certam rem se refert vel super certa re seu certo actu interponitur. si vero actus non declaratur nullus si factum est sed pena adijci tñ si pena nullitati adijci tur non est dubium supradicta. si vero non adijci pena nullitas sed talis pena interponitur que merito infert nullitatem. exemplum in l. i. ff. de no. ope. nunc. nā ius impedit vel inibet edificari post nū. no. ope. et si fiat precipit destrui opus. et sic merito infert quod edificatio de iure fuit inualida. aut non infertur actus nullitas expresse nec necessarie et tunc actus tenet. ut l. q duo bus. ff. de fal. et in. d. cle. i. de iure pa. et l. filius. §. si. ff. de fal. Et aduerte quod pena est inducere nullitatem actus. ut l. senatus. ff. de pben. emp. de quo Bal. in l. turpia. ff. de lega. i. et per Bar. in l. pretor. ff. de no. ope. nunc. et per Bal. in l. nemo martyres. C. de sacrosan. eccle. et per Ly. et Bal. in l. non dubium. C. de legi. et p cano. in. c. l. et c. ff. de elec. in. vi. et hoc est certum quod actus annullatur rone certe solennitatis obmisse. tunc nullitas non est p prie pena. §. qñ rone alicuius cāe extrinsece annullat. tunc est pena. ut l. i. ff. de no. ope. nunc. fm Bal. i. d. l. nemo martyres. de quo per Jo. an. in nouel. i. c. ff. de de. in. vi. Si vero lex ibi aliquid fieri simpliciter nec procedit ulterius. quod non est clausula annullando. siquidem pñm fuerit. et tunc si ille qui aliquid facit recipit pñte faciendi a lege inibente. et tunc est nullum quod sit pñbitio nem. l. non dubium. C. de legi. et ita no. in. d. cle. i. aut si recipit pñte a lege inibete. §. illud quod inibet h3 ppetuā cāz inibitōis tñ si p inibitōem erat ius qñtū tertio. tñc? est nullum? exem plū i. c. si soli. extra de pces. pbe. i. vi. et d. l. non dubium. et gl. i. d. cle. i. Si vero non est qñtū ius tertio p inibitōem vel non est fa uor illius tertij. tunc valz actus. Iste est casus no. iuncta glo. que non est alibi fm Inno. i. l. cū lex. ff. de fideius. et i. d. cle. i. d. in re pa. nā ibi ex inibitione non est ius tertio quesitum. vel si est ali cui qñtū. est quesitum pñtato cui non est fauor. quod actus institutio is

Zansula. Qd nō obstante cōsuetudine aliqua vel statuto quis possit cōficere instrumēta appositā in rescripto. et tenditur nō sōli ad cōsuetudinē preteritā. sed et ad futurā. p. ter. l. seruitus. ff. de serui. vr. p̄di. fm Bart. h. Bal. nec obstat. c. i. de p̄sti. in. vi. qz ibi non tollitur statutum. hic sec⁹. Sed Ey. in. l. ij. c. que sit lon. consue. dicit qz supradicta c̄la extenditur tam quo ad consuetudinem preteritam q̄ etia3 futuram. etiam ad statutum preteritū ⁊ futurum. ⁊ idem t3 Jm̄. in. l. si mibi ⁊ tibi in. §. in legatis. de le. i. l3 gl. teneat p̄m̄ i. c. statuti. de elec. vbi vult qz sōli ad preterita trahat. cui⁹ p̄m̄ i3 t3 J Pau. de hiaz. ibi.

[illegible]

bus. ver. q. aut. r. i. §. nūc dicamus ver. circa. Et ex predictis patet q. p. principalis esse eius huius clausule ē q. iudex delegatus cū dicta clausula nō tenetur deferre appellationi si nō ē facta i casu expreso i iure r. sic potest pcedere ad executionem sine nō obstat appellatione nisi facta fuerit ihibitio. v. nisi ex certa scia papa cōmiserit appellationē. vt p. ex. §. allegat. Ad uerte tū fm Imol. vbi. §. q. l. iudex nō teneat deferre appellationi. tū si pars appellauit ex tali cā q. si esset vera deberet legitima reputari quāuis nō sit scripta in iure. l. iudex nō de tulerit tali appellationi tū pars poterit adire principē super tali appellatione qui poterit illā admittere si sibi visum fuerit vt habetur in dicto. c. pastoralis.

2. clausula. Nulla exceptio obstatē seu quacūq. exceptio obstatē te appositā p. principē seu statutu in aliquo facto seu rescripto. de quo aliquāter tēgit Bar. l. i. §. si. ff. a. qui. ap. nō l. i. §. i. ff. q. v. aut clā. r. p. Sali. r. Ly. i. l. ita pudor. C. de adulteriis. r. tangūt canoniste in. c. ex pte. l. i. extra de offi. in. dele. vbi p. glo. r. Jo. an. i. §. pro cuius declaratione dic. q. aliquādo i rescripto nulla tollit exceptio. r. tūc clare ē q. dñt admitti oēs exceptiones rationabiles. vt i allegato. c. ex pte. r. i. c. si qñ. de rescriptis. r. alibi dicit gl. i. autē. de mandatis principū. §. deinde pñs. col. iij. q. miseri prelati nō audent exceptioem ē rōnabilem admittē r. rescriptum i. da. pe. q. nō dñt facere p iura. §. allegata. Interdū in rescripto tollunt oēs exceptiones. r. tūc aut tollunt i genere aut i spē. si i genere puta dicendo nulla exceptio obstatē. r. tūc aut factū ē adeo notū q. nulla cedat exceptio seu excusatio. vt q. pa. mādat remoueri epm quē cōstat adulteriū cōmisisse. nam nulla rō pōt eum excusare si cōstat de adulterio. facit q. habetur i. c. nō ab hoīe. de iudi. r. tūc pcedet nulla exceptione obstatē neq. admissa. p. id q. habet i. c. lator. ij. q. vij. r. in. c. pla. cuit. xxi. q. ij. r. no. glo. l. d. c. ex pte. Si vero ē factū i quo poterat cadere exceptio rōnabilis. r. tūc i dubio p tale rescriptū i quo ē posita dicta clausula nulla exceptione obstatē frivole exceptioes vident repulsi. nō aut rationabiles vt ē glo. i. d. c. ex pte de quo p Jo. an. ibi. p. quo facit illud q. dicitū fuit. §. i. prima clausula. appellatione remota. q. solū frivola appellatione videtur repulsa. Et pōt ēt dici fm Hostiē. q. solum exceptiones dilatorie videntur esse repulsi. q. videntur esse modici p iudiciū. nō aut peremptorie. q. ille sunt magni p iudiciū. facit q. d. no. in. l. quotiens. C. de preci. impe. offe. r. per Imo. in. c. q. in ecclesiariū. de cōstitū. r. dicit Hostiē. in. sūma. in. ti. de offi. deleg. §. quod si eius offiū ver. itē ad eius offiū pertinet q. quā tuncūq. precise scribat debet legitimas exceptiones admittere nisi mera executio demādetur. sed Imol. dicit q. rescriptū in quo est dicta clausula. nulla exceptione obstatē ē nullū. ex quo vniuersaliter tollit omnē exceptioē. r. sic ēt peremptoria. r. ideo nō v. valere. per id q. habet in. l. rescripta. C. si ius vel vti. pub. r. l. quotiens. §. allegata. nisi in dicto rescripto ēt appositā clausula. non obstatē aliquo iure in p. faciente. v. ēt pcessum tale rescriptū ex certa scientia pncipis. alias presumi d. falsū r. suspectū de falsitate r. q. nō eruerit de cancellaria pncipis. vt. d. c. ex pte. de quo p Anto. de bu. i. c. i. de rescrip. r. in alle. c. ex pte. Interdū vero in rescripto excludūt certe exceptiones. r. tūc ille nō admittent ēt si sunt exceptioes peremptorie. fm glo. quā sequuntur doc. canoniste in. d. c. ex pte. licet. n. papa vel princeps non debeat tollere peremptoriam exceptionē sine cā tū cum cā potest. per no. per Imo. in. c. que in ecclesiariū. de cōstitū. r. quo ad forū cōtentiosum presumi tur per principem illud esse factū cū causa. vt no. Ly. i. l. rescripta. C. de precibus impe. offe. r. l. h. C. si ius vel vti. pub. licet princeps male faciat r. peccet. fm eum ibi. si iusta causa non subest. facit quod no. Imo. in. c. cū inter. de renūci. idem est fm Hostiē. r. Jo. an. si spāliter aliq. exceptioes excludantur r. subiciatur clausula generalis quo ad alia. q. tūc omnes vident excludi. per id q. habet in. c. q. ad agendū. de pcur. in. vi. r. in. l. sed r. si q. in. §. questū. ff. si q. canē. Sed si in predicto rescripto nō est illa clausula nō obstatē aliquo iure i p. faciente vel clausula ex certa scientia. iurta no. per glo. in. cle. ij. de rescrip. r. p. Bal. in. l. h. C. sen. rescrip. non poss. tūc eūz vti rescriptum sit suspectū v. secunda iussio expectanda. secus sentiunt doc. cano. qñ solum dicte exceptioes peremptorie in rescripto

excludunt. q. tūc v. tenere q. valeat rescriptū etiā si aliqua de supradictis clausulis in rescripto non sit inserta. Tu autē aduerte q. v. posse dici q. qñ princeps mandat pcedi per rescriptum nulla exceptio obstatē. vel nō admissa aliqua exceptio nisi tali r. tali. q. si per tale rescriptū tollatur exceptio peremptoria. q. tale rescriptū non v. velut emanans p ius per id quod habetur in. d. l. rescripta. r. in. l. quotiens. C. de preci. impe. offe. nisi in rescripto esset appositā clā ex certa scientia. vel clausula non obstatē quocūq. iure in p. faciente. Et p dicta faciunt ad statuta que dicunt q. instm publicum garantigie seu confessionatū mādetur executioi sicut finia. r. non admittatur aliqua exceptio. nisi exceptio solutionis q. fm gl. r. doc. in. d. c. ex parte all. alie exceptiones videntur excludi. §. Bar. in. alle. §. deniq. q. v. aut dicit q. regulariter alia exceptio q. pmissa a statuto non poterit opponi. quia in dubio standum est verbis statuti. argu. l. i. §. si is qui nauem ver. in re igitur dubia. de exerci. r. l. prosperit. ff. qui r. a. q. b. Et ibi ēt dicit q. hoc tripl. vti limitādū. Primo q. dictum est q. pcedit nisi opponat exceptio p. psonā pducentē instm r. sic agētē ex instm. puta q. inhabilis r. nō pōt stare in iudicio. forte q. minor. vt. l. minor. ff. de pecu. vel forte nō h. mandatū r. idē si opponat q. agēs ē excoicatus q. nō pōt agere. vt i. c. in tellerim. de iur. nā tales exceptiones admittent. q. p. statutu nō excludunt. q. statutu loquit de illis que opponunt p. instm r. nō p. psonā pducentē instm. remanem. ergo i dispositio ne iuris cōis. r. iō de illis ante oīa d. queri. l. nō ignorat. C. q. accu. nō pos. r. l. si querim. ff. de testa. r. hoc t. Sali. i. alle. l. ita pudor. r. Bal. i. addi. Spec. i. ti. de pcur. ver. aliud est opponere. Secōdo limitat idem Bar. nisi opponit exceptio q. reddat instm nullū rōne solēnitatis obmissa. q. non est indicio aut annus dñi de qbus in. l. generali. C. de tabula. li. r. q. tūc non est instm. l. iij. §. pdenatū. ff. de re iudi. r. q. habet in. l. paul. de ver. sig. r. q. habet in. l. diu. ff. de test. mil. per Bar. r. sic si obstatē statuto pōt obici exceptio q. reddat instm nullū. maxime qñ ē nullitas pūciēs ex defectu pātis. vt ē gl. sing. i. cle. i. de seque. pos. r. fru. l. z. al. expse nulla exceptio est admittēda Tertio limitat id Bar. nisi p aliud statutu i eodē volumine cōtētū deā exceptio est admittēda p id q. habet in. l. ob es. iuncta glo. C. d. pñs. minor. Ray. vero r. Bald. i. d. l. ita pudor dicunt q. in predicto casu nō admittit aliqua exceptio nisi solū in statuto expressa. r. sic dicunt seruari de pñetudie. r. mo uentur q. dñm statutu est p ius. ideo nō est extendēdū. nec ab eius verbis recedendū. vt. d. l. pñerit. r. l. si vtro. §. de viro. ff. solu. ma. Unde l. statutu recipiat extensionē fm ius cōe. vt. l. ij. C. si ex nōrali causa agat. r. in. c. cum dilectus. de cleri. non res. illud vero h. locū fm eos. qñ est p ius. v. p. ius. quia tūc verbis statuti precise est standū. vt. d. §. si is qui nauem §. alle. ēt q. vbi est dictio taxatiua solū vel dñtarat non v. q. possit fieri extensio. p. glo. in. l. ij. C. de pñi. qui filios dñtra. r. p. Dy. in regula in arg. de reg. iur. in. vi. potes fm Imol. cōcedere. q. vbi statutu dñtarat aliquas exceptiones admittit. nulle alie admittūt ēt rōnabiles que per ius cōe deberent admitti. r. sic itelligit dictū Ray. r. Bal. sed bñ admittunt alie que per aliquā partē statutoz admittūt. r. ita itelligitur opi. Dy. Et aduerte q. sicut Bar. dedit tres limitationes ad dñm statutu. ita r. Bal. dedit alias vnā posuit in. l. ij. C. de exco. rei iur. Et prima ē q. poterit opponi exceptio q. instm nō est liqui dum. r. tūc possit ligdari r. in liquidatione poterūt opponi. vt ibi p. eū. Item fm eū poterit opponi exceptio que ipso iure perimatur actū. vt est exceptio nouationis vel delegatiōis. vt. l. i. ff. de noua. r. l. i. r. ij. C. de noua. vñ q. ps sine actione expiret etiam iudex ex suo officio repellere posset. iurta no. glo. l. vbi pactū. C. de transac. r. ita t. Bal. in. l. si nō fortē. §. i. ff. de pñi. inde. r. ita ēt t. Bal. in. d. l. ita pudor. l. Imol. nō sequat. Itē poterit opponi exceptio q. orit ex ipso instm. puta si opponit q. i. pmissione facta instm nō pñet cā obligationis. §. soluz pmissio. r. hoc ponit ēt Bal. in. d. l. si nō fortē. §. i. h. ipe Bal. i. hoc tenuit p. l. ij. C. de exco. rei iur. vbi dicit q. talis exceptio q. instm sit sine cā nō pōt opponi p. instm. ex quo non per mittit a statuto. de quo p Imol. i. l. questū. ff. a. qui. ap. non l. quas opi. Bal. reducit ad cōcordiā. Et p dicta forte vera quādo viuūt ille cū quo fuit factū instm. Sed si ē mortuū r. succedit sibi clericus. quid iuris vide i deci. rote. dñi. cccc. xij. Si

vero statutū disponeret q̄ instm publicū v̄l guarantigie v̄l
executioni r̄ p̄cipit nullam exceptionē admitti nisi solutiōis
an tunc poterit obijci exceptio simulationis. dic q̄ aut talis
exceptio non respicit instm. sed p̄ctum cōtentum in instm. r̄
tūc ista talis exceptio tāq̄ non admittit a statuto non admitti
tur fm Bal. i. d. l. i. C. plus vale. q̄ agitur. Si autē simulatio
sic p̄sumptio que insurgit ex p̄sumptione iuris r̄ de iure
v̄l ē illa de qua i aut. sed iā necesse. C. de dona. ante nup. r̄ illo
non obstante statuto p̄t obijci q̄ cōtinet ius tertij v̄l credi
toris q̄ nō v̄l tolli p̄ statutū. ar. eoz que habentur i. c. sup eo
de offi. iu. de le. r̄. C. res inter alios acta. per totū r̄ etiā Bar.
i alle. s. deniqz. dicit q̄ exceptio simulationis nō admittitur
q̄ talis exceptio nō respicit instm. q̄ p̄t esse instm simula
tum r̄ verus p̄ctus. secus si opponeret exceptio q̄ instm ē
nullū de quo v̄l ibi p̄ eum. Et q̄n statutū soluz admittit exce
ptionē solutionis sufficit tūc p̄bare solutionē que fit p̄ cōfes
sionē fm Bal. i alle. l. si non forē. s. i. eo q̄ l̄ confessio nō in
dicat actum naturalē. tamen ipm actū pbat r̄ sic v̄l satis pro
bari vera solutio naturalis p id q̄ habet in l. publica. s. si. ff.
de positi. cū ibi nō. l. acceptilati. s. apocha. ff. de accep. r̄ in l.
si ex pluribus. ff. de solu. r̄ in l. si ita stipulatus. s. grifogonus
ff. de ver. ob. vbi p̄ Ange. q̄ proprie alias posset intelligi quā
dō transactū ē tps opponendi nō facit solutionis de quo i. l.
i p̄ctibus. C. de nō nu. pec. l̄ videret q̄ de naturali tantuz ex
ceptione solutionis esset intelligēda p id q̄ habet i. l. solutam
ff. de solu. r̄ q̄ nō. l̄. in l. assiduus. C. qui po. in pig. ba. i gl.
in verbo dotis. r̄ Spe. in ti. de teste. s. i. ver. sed pone. r̄ Bar.
r̄ Ange. in. d. s. grifogonus. cū statutū non v̄l extendi ad ca
sum fictum. sed d̄ intelligi in casu vero. v̄l. l. iij. s. hec verba
ff. de neg. ge. S̄ licet v̄l supra dictū est p̄ istā clausulaz nulla
exceptione obstante prohibeatur q̄s exceptionem opponere.
non tū prohibet officium iudicis implorare fm Bart. in. d. s.
deniqz. per. l. plane. r̄. l. si. ff. de pe. here. q̄ sequitur Bal. r̄ an
gel. in. d. l. plane. r̄. d. l. si. etiā in l. iij. ff. nau. caup. sta. nisi statu
tum prohiberet omnem exceptionem r̄ defensionem opponi
quoniam tūc officium iudicis implorare non posset. facit q̄ le
gitur r̄ nō. in l. nam r̄ postea. s. si minor. ff. de iureiu. Et pro
pterea dicit Bal. in. d. l. plane. q̄ si statutū dicit q̄ accusatus
non audiatur excipiendo nisi personaliter compareat. quod
tunc per procuratorem poterit compere r̄ officij iudi. implo
rare si evidēs sit calūnia. facit q̄ nō. Jmo. in. c. l. de off. vica.
r̄ hoc etiam tenet Ange. in. d. l. si. r̄ dicit q̄ dicta pratica se
pius fuit v̄l. p̄ quo alle. q̄ nō. glo. in l. vbi pactum. C. de
transac. vnde dicit q̄ poterit implorari officium iudicis per
q̄s poterit p̄cessum declarari nullū. quia forte accusatus vel i
quisitus erat clericus r̄ iudex procedens erat laycus. vel for
te maleficium erat impunibile eo q̄ passus iniuriam ex for
ma statuti impune poterat offendi. v̄l q̄ erat bānit. r̄ hoc dicit
tenuisse Rich. mal. in l. filiūsa. s. veterani. ff. de procur. Sed
ipse Bal. tenuit p̄ predicta in l. i. de condi. inde. C. l̄ q̄ non
possit iudicis officium implorari. r̄ idem tenuit Saly. in. d. l.
ita pudor. q̄ officium iudicis ita demū habz deservire si hoc
suadet equitas. insti. de offi. iu. s. i. r̄. l. q̄ si ephesi. s. si. ff. d̄ eo
quod certo loco. In casu autē p̄missio v̄l subesse equitas q̄ iu
der qui tenetur servare statuta non d̄ eius officium imparti
ri p̄ statutum r̄ eius mentem. ne phibitū vna via intelligat
per indirectū esse permissum alia via q̄ esse non d̄. per id
quod nō. in l. seire oz. ff. de tu. r̄ cur. va. ab his. r̄ in regula cū
qd vna via. de re. iur. in. vi. Jmol. autem cōcordando dicit q̄
aut agēs non locupletatur cū alterius iactura si per officij
iudicis non admittit dicta exceptio. r̄ tunc iudicis officium
nō possit implorari. r̄ p̄ eum dicta exceptio admitti. r̄ ita loq
tur opi. Bar. Et scias q̄ in casu quo nō p̄t q̄s exceptionem
de iure cōi sibi cōpetente per statutū opponere. remediū erit
q̄ soluat r̄ postea repetatur. sicut contingit in illo qui iuravit
soluere v̄l. v̄l. in. c. debitor. de iureiu. nam isti soluti
dabitur conditio indebiti. vel sine causa per. l. si fideiussoz. s. i
omnibus. ff. mādari. r̄. l. si fullo. ff. de cōdi. sine cā. Nec ob. l. i.
C. d̄ di. inde. vbi solutū auctoritate iudicis p̄ di. inde. non
repetit. quia verū est q̄n petuit examinari in pori iudicio an
esset debitum vel indebitum. sed hic hoc fieri non potuit per
statutum quod prohibet exceptionem opponi. r̄ ita examina
ri. facit quod legitur r̄ nō. in l. i. C. de iuris r̄ facti ignorantia

secundum Bartho. in dicto. s. deniqz. faciunt nō. per Bal. i
additio. Spec. i ti. de ap. ver. sed quid si iudex. vbi dicit q̄ si iu
dex facit executionē instrumēti guarantigie reiecta exceptio
ne non tanq̄ falsa sed tanq̄ exigēte altiorē indagine r̄ lōgio
rem. poterit postea retractari executio si exceptio vera doceat
tur. p id q̄ habet i. l. i. s. hec verba. ff. ne vis fiat ei. r̄ in. c. iij. de
purga. vul. r̄ q̄ cognitio summaria nō habet derogare veri
tati. v̄l. l. pe. ff. d̄ his qui sunt sui r̄ ali. iur. r̄ in. La. diuo pio. s.
si sup rebus. ff. de re iudi. Anū tūc est memorie cōmendandū
fm Bal. i. l. i. C. de iur. r̄ fa. igno. q̄ si dicit i statuto vel in re
scripto q̄ p̄cedat i cā nulla exceptione obstante. q̄ dictū sta
tutū nō cōprehēderet seu excluderet exceptionē nullitatis. q̄
fm Ja. bu. in. d. l. i. exceptio nullitatis nō ē p̄prie exceptio s̄
defensio. Et de materia huius clausule vide Alberi. in libro
q̄dum statutorū i. i. parte. in. q. que icipit. Item quomodo si
statuto canetur q̄ nulle exceptiones. r̄ i q̄stione que icipit In
monte petulano est statutū.

Ansula. Nulla p̄scriptione obstante ap
posita in statuto v̄l. nō tollit
p̄scriptionē. c. annoz. v̄l firmat Ange. in. l. i. C. ne
rei dñice vel tēpl. r̄ Lud. in. l. i. ff. de v̄l. r̄ hoc p
ter. i. l. i. allegata iuncta glo. q̄ pbat p si. q̄ l̄ dicit servitus
discontinua nō posset p̄scribi tpe. v̄l. l. servitutes. ff. de servitu
tibus. Attamē intelligit nisi tpe i cuius p̄ memoria hoīuz nō
eristat. puta centuz annoz. v̄l. l. hoc iure. s. ductus aq̄. ff. de
aqua coti. r̄ estiva. r̄ dicit Ange. i aut. v̄l decetero rerū eccliaz
cōmitta. nō fiant. s. d̄ cetero. col. v. p̄dictā cōclusionē p̄bari ex
ter. dicte aut. i verbo nullo tpe rei. qui ter. fm eum vna cū gl.
ibi posita. facit ad statutū disponēs q̄ instis dotalibus nul
la currat p̄scriptio. nā nō obstantibus his verbis fm Ange. cur
rit p̄scriptio centum annoz r̄ subdit notabiliter ad l̄ram.

Ido. hic casum q̄ per statutū p̄t disponi q̄ nulla currat p̄
scriptio. s̄ p̄ pactū fieri nō p̄t q̄ nulla possit obijci p̄scriptio.
sed bene p̄t fieri q̄ nō currat p̄scriptio nisi. xl. an. v̄l t̄z glo.
i aut. quas actiones. de sacrosan. eccl. quod dicit ipse notandū
ad statutū ciuitat̄ perusij disponēs q̄ si creditor i fra. r. an. n̄
petierit debitū a tēpore quo peti potuit de cetero petere non
possit. nam si vis q̄ dicta p̄scriptio tibi nō currat. pacificaris
tempore contractus q̄ non currat p̄scriptio. r. anno. indu
cta a statuto. sed solū. xl. anno. Item idem Ange. in. l. i. si q̄s
decurio. de decurio. l. i. r̄ dixit hoc mō. v̄l in ter. nulla p̄scri
ptione subaudi nisi sit p̄scrip. xl. an. v̄l. C. vbi decur. v̄l cohar.
l. si quis cohartat. r̄. l. omnes. C. de p̄script. xxx. an. r̄ hoc est
nō. fm eundē ibidē p̄ statū. dictantibus q̄ instis dotiū nul
la currat p̄scriptio. intelligat. n. nisi sit p̄scriptio. xl. an. v̄l. in
d. glo. sed idem Ange. in. l. cū satis. C. de agri. r̄ cens. l. i. r̄ ter.
ibi q̄cūqz emerit. dicit p̄scriptio t̄. xl. an. liberat. s̄z glo. ibi
qd est nō. fm eundē Ange. ad. q. dicit statutū q̄ instis dotalia
executioni demandent nulla p̄scriptione obstante quantūcū
q̄ anni effluerūt. q̄ nō obstantibus his verbis obstat p̄scri
ptio. xl. an. p̄ quo facit. l. i. C. de cohartali. r̄ q̄ nō. in l. si quis
decurio. la. h. C. de decurio. l. i. r̄. Ideo si q̄s quereretur an p̄ pactū
fieri i possit ne currat p̄scriptio. r̄ ita p̄scriptioni secure possit
renunciari Bar. in. l. nemo p̄t. de leg. i. r̄ Bal. ibi latius in
aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. r̄ conclusiue in alle. l. i.
q̄ p̄scriptio triēnalis aut. r. seu. xx. an. nō p̄t tolli per pactū
d̄irecte. sed per indirectū sic cū inducat malā fidez. r̄ p̄ p̄s
cessant necessaria in p̄scriptione. v̄l. l. i. C. de v̄l. transfor. r̄
l. super. s. i. C. de p̄scrip. lon. temp. r̄ hoc t̄z Job. an. in addi.
Spec. in rubrica. de p̄scrip. in. ij. colūna. subdens v̄lteri⁹ q̄
v̄l. vigore talis pacti non poterit p̄scribere habens cām a pacifcēte
per aut. malefidei. C. de p̄. lon. temp. r̄. l. venditio. ff. cōmu. p̄
dior. secus si cām a pacifcēte non habeat. q̄ tunc tale pactū
p̄sonale illic successori nō nocet. l. si. in. ff. de p̄ben. emp. r̄. l.
neratius. ff. de religiosis. facit. l. an vicium. s̄. ex facto. ff. de vi
uer. r̄ temp. p̄scrip. p̄scriptio vero mere odiosa. v̄l. xxx.
vel. xl. ann. similiter pacto tolli non potest. quia est inducta
in odium negligētis r̄ nō in fauorē p̄scribētis. ar. l. tā r̄ si. ff.
ad macedo. Et hoc ē t̄z Bal. in v̄l. s̄. feudoz d̄ capitulis p̄a
di. c. i. s̄. pura. s̄z idem t̄z Bal. in. l. nemo potest dele. i. dicit q̄
cōiter doc. p̄transit cū opi. Dy. q̄ saltē quo ad effectum p̄
scriptio possit ipe diri v̄l sic. l̄z cursus non impediret ipso iure
saltem. tū tunc detur replicatio p̄ pactū. per alle. l. nemo p̄t.

cum sua glo. & sic dicit consiluisse & istam partem t3 et ymol.
in. d. l. nemo pot. q3 l3 prescriptio sit inducta ex mero odio. tñ
exceptioni talis prescriptiois quesite pñ renunciari. & hoc et vo
luit sentire Bal. in. d. l. nemo. in rñsione quā fecit ad. l. cñ no
tissimi. §. sed si q3. C. de prescrip. rrr. an. & p hoc benefacit. l.
emptor. C. de prescrip. lon. temp. vbi tacite renunciatur pñri
ptōni. Si vero obijciatur ante sniam facit. l. peremptorias. C.
sen. reicin. nō pos. sed Ludo. in. l. i. ff. de vsuc. t3 q3 valet pactū.
q3 prescriptio respicit fauorē priuatorū pñcipaliter & reipubli
ce secundario. ideo pōt renunciari & pascisci. de quo per glo. i. §.
& q3 vero. in aut. vt matres debet. & credi. col. vij. & nō. in. l. p
perandū. in prin. C. de iur. & per Bost. in sūma. in ti. de renūc.
in. §. que possunt renunciari ver. ius vero humanū. & p Spec.
in ti. de renūc. Item l3 prescrip. rrr. vel. xl. an. sit odiosa. vñ tñ
tollit p pactū qm si prescriptio nata vigore pacti interrumpit.
vt. l. cñ notissimi. in. §. sed & si quis. §. alle. multo fortius nasci
ipeditur. ad hoc facit. c. quēadmodū. de iure iur. Itē prescriptio
ista longissimi tps causat rōne negligētie nō petent. vt. d. l.
cñ notissimi. & l. omnes. & l. sicut. Sed ex isto pacto resultat iu
sta cā ob quā cessat negligētia. & ita sentit dñs Anto. de bu.
in. c. cum non liceat. de prescrip. Item autē. quas actiones
C. de sacrosanct. ecclē. dicit q3 per principem non posset con
cedi q3 nulla pñscriptio obijciat. q3 ē intelligendū fm Bal. nō.
q3 hoc nō possit pñcept. q3 imo bene pōt. vt. C. de op. pñcipis
l. pñscriptio. sed id non valet q3 forma a iure tradita seruata
nō est. q3 non est in priuilegio clausula nō obstante. aut. quas
actiones. vel alia. l. nam rescripta omnia hñt clausulā deroga
toriā subintellectā. vt. l. rescripta p ius. C. de pñci. impe. offer.
ideo ad hoc vt valeant necesse q3 habeat clausulā non obstāte
tali. l. & c. alias nō valēt per. d. l. rescripta. pacta vero fm Bost.
& Ly. in. d. aut. quas actiones. nō habent clausulā derogato
riā de iure subintellectā. ideo pacta valent. & ideo pacto pñri
ptio tolli pōt. saltē ope exceptionis fm Bost. in. d. l. nemo pōt.
allegata. Statuta vero municipalia valēt. l3 nō habent clau
sulā nō obstante tali. l. per. l. prescriptio. C. de op. publi. fm
Bal. in dicta aut. quas actiones.

Clausula. Si preces veritate nitant. Et
clausula. si tibi constiterit. Et
clausula vocatis vocandis. equipollent fm Bost.
in. c. ex parte. lo. i. de rescrip. Et iste clē apposite i
rescripto conferunt iurisdictionē habenti cāe cognitionem. de
iudi. c. exhibita. siue is qui tulit sniam demandet siue alius.
Si ille qui tulit sniam mandet exequi cū illis clis. tunc dicte
clausule intelligunt causaliter. & si ponitur pro q3. vt si pces
& c. idest q3 preces. Si vero alius q3 q tulit sniam mandet faci
unt pñtōem. & o3 q3 super cōtentis habeat cāe cognitio fm
Bost. in sūma in ti. de offi. iudi. dele. §. que delegari pñt i
ver. i. & finis litis. & dicte clē etiam de iure canonico in rescri
ptis intelligunt etiam si in rescripto non expriman. vt i. c.
ex pte. §. allegato. nam nisi dicte clē subintelligerentur rescri
ptum maximam pñneret iniquitatem. nam rescriptū abso
bens ius alterius ab omnibus iudicibus o3 refutari. l. rescri
pta. & l. quotiens. C. de pñci. imper. offer. q3 parte inaudi
ta nihil facere possumus. vt in. c. i. de causā pos. & pñcipia. &
iuder cui nil constat nil mandare potest fm Inno. in. c. solet
de sententia excoi. & qui rescripta suscipiūt sine illa clausula.
q3 talia rescripta possunt ledere ius alterius vel sigillare pos
sunt famam principis. quid agere tunc debeant instruit bñ
ter. in. c. si qñ. de rescrip. vt. n. ibi dñs o3 diligenter considerat
qualitatem negocij vt tunc vel exequi vel principi referre & p
sertim si ille p quem lra dirigitur h3 legitimas exceptiones si
debent admitti quantūcūq3 scriptū fuisset omni exceptione re
mota. vt in. c. ex parte. lo. i. de offi. iudi. dele. & l. i. §. i. q3 vi
aut clam. p Bar. facit. c. pastoralis. de exceptō. Preterea qñ
alicui mandaf executio alicuius negocij quod pñcept nō era
minauit vñ ē cōmissa cognitio vt pñambulū. vt. l. ad legatū
& l. ad rem mobilē. ff. de pñcur. l. & si nō cognitio. C. si p ius vel
vri. publi. faciunt nō. per Bar. in. l. a dño pio. in pñci. ff. de
re iur. vbi dicit q3 lre hñt tacitā conditionem. ēt si nō exprima
tur. si preces veritate nitant. & sic ante omnē executionē qñ
nulla snia precessit de negotio est cognoscendū alias is in cu
ius fauorem facta est executio non precedente causē cognitio
ne puni. vt. l. meminerit. C. vnde vi. pro quo. l. si. C. si per viz.

vel alio modo de quo per Bar. & alios in. l. iuste. ff. de acquir.
poss. & hoc vult Bar. in cōsilio quod incipit Adissus in posio
ne. de quo per Inno. in. c. cñ nostris. de concess. preben. i. glo.
credimus tñ. ideo q3 in rescripto subintelligit illa cōditio si
ces veritate nitantur. q3 illa cōditio tacite subintellecta fm
no. per glo. in. l. item q3. ff. de pac. suspendit effectum ois execu
tionis sicut si esset expressa. faciunt nō. in. c. preterea. de appe.
& in allegata. l. item q3. Itē si lex mortua penaz ipso iure infe
rat necesse est ante oia declaratio iudicis antequā fiat executō
vt in. c. cñ fm leges. de hereticis in vi. & glo. in. §. per pñ. insti.
de here. que ab intest. Etiam & qñ princeps viuis aliqd mā
dat. similiter ante omnia sit necessaria liquidatio. & hoc tenet
Bost. de ancha. in cōsilio suo quod incipit per predicta subti
liter deducta. De iure vero ciuili ista clausula. si preces verita
te nitantur nō intelligit in rescripto nisi exprimat. immo
rescriptū de iure iualidatur nisi i eo apponatur. l. vniuersa. C.
de diuersis rescriptis canonizata. rrr. q. ii. & fm opi. Bost. vt
refert Bal. in. l. prescriptio. C. si pñ ius vel vñ. publi. dicta
clā h3 locū i factis icertis. q3 sup certis nō o3 iterponi. & qua
re aliud de iure canonico & aliud de iure ciuili ē. Rō h3 hñt.
i. d. c. ex pte. q3 ius canonicū pcedit fm equitatē. ius vero ci
uile fm rigorē. Et ē nō. fm Bal. i. d. l. prescriptio. q3 dicta
clā si preces veritate nitant apposita i rescripto non ad lites
facit cōditionē h3 monitionē. nec intelligit esse de forma man
dati sicut & qñ i eo diceret. si ticius pbauerit iuxta ea que nō.
Inno. i. c. prudētia. de offi. dele. & h3 potius dicta clā apponit
ad iusticiā & iustificationē rescribētis & nō ad formā. h3 pot
ad expressionē iuris cōis & fm Ja. bu. dicta clā non respicit
substantiā rescripti. h3 eius effectū vt dicit ibi Bal. at in lris
gñs dicta clā. si pces veritate nitant. vel si tibi cōstiterit tales
esse de nobili genere vel esse doctore. puides tibi de tali bene
ficio. iste clē iducunt cōditionē & iducunt formā & apponunt
p forma q3 nō insunt tacite. vnde obmissio istius forme habz
viciare actū quātūcūq3 fauorabile fm Inno. i. c. duduz. de
presump. de quo p glo. i. d. i. de off. iudi. dele. de quo. ff. de verb.
obli. l. qui rome. §. flauius hermes. & Bal. vbi. §. dicta clā in
rescriptis apposita substantiā pñlegij respicit nō modū vñ for
mā pcedēdi q3 ē nō. Et aduerte q3 si verba sequentia i rescri
pto ponant cāe cognitionem cōferūt vt dicit si ē ita. vel. si p
missis veritas suffragat. cognita veritate iusticia mediante si
cut de iure fuerit. quod canonicū q3 iustū fuerit vt promissit.
vt tenetur. sicut dicit prout in lris inde confecto vel in lris
pñnetur partibus vocatis. vel si. de iur. c. exhibita. vel si tibi p
stiterit. d. fo. cōpe. c. pñceptus fm Bost. i. sūm. in ti. d. rescrip. §.
q3 iurisdictionem pñerat. ver. in pñci. vbi ad lram dñ. no. arg. q3
l3 rescriptum causē cognitionem hñt pñsumatur in quo aper
te quomodocūq3 factum narratur. q3 semp subintelligitur
hec clausula. si preces veritate nitantur. vt in. c. i. de rescrip.
& quelibet exceptio rationalis admittitur. de officio deleg.
c. ex parte. lo. ii.

Clausula. Si ita tibi constiterit vel si ita
eē reperies. aliqui ponitur i lit
teris executor. aliqui ponitur i rescriptis ad lites.
aliqui ponit in lris gratie. Primo casu qñ ponit
in rescriptis. executor. Attende q3 executor aliqui sūt gratia
rū. & istoz non est offiū citare fm Jo. an. sed puidere nisi par
tes iudicis vellent assumere. & hoc ponit in. c. statutum. de re
scrip. in vl. & de materia executor vide Inno. & Jo. an. in. c. du
dum. de presump. & per glo. in de. i. de offi. iudi. delega. Et de
materia executor sñlax vide Jo. an. in. c. ex rōne. de appel. & i
c. quod ad pñtationē. & in. c. decetero. de re iudi. & in. c. cum
in iure. d. offi. deleg. per Spec. in ti. de execu. sñie. §. ii. vers. vt
autē. Et aduerte q3 de numero executor aliqui sunt conserva
tori. de quibus in. c. i. de offi. dele. in vi. aliqui referendarij q
ad vnum actum tñ deputati sunt absq3 alicuius causē cogni
tione. & isti nil audire possunt. de quib3 in. l. ea quidem. C. de
accusa. & in. l. si vt proponis. C. de execu. rei iudi. & isti sūt tan
q3 pica & organum q nudū facti ministerium eis iniunctum
pstant. aliqui sunt executores gratiarum apostolicarū quo
rū aliq dantur cū clā si cum idoneum esse respies. aliqui cum
clā si cum de tali loco esse constiterit. aliqui simpñr. & de his
tribus modis loquit Inno. in allegato. c. dudū. & ibi Jo. an.
& glo. in de. i. de offi. iudi. delega. Et est sciendum illud quod

dicat Jo. an. in. c. ex rōne de appel. q. executoribus nullus or
do iuris est prescriptus. nec aliquem iuris ordinem seruare tenē
tur. ideo dicit Inno. in. d. c. dudū. q. in his que faciūt summa
rie et de plano procedit. id executor datus cum hac clā. si euz
idoneū esse reperies. q. ista clā concernit personam quo ad ei
mores et virtutes et vitam deā clā non facit conditionē s. ad
monitionē. et in his executor non tenetur citare aliquē. et ita
intell. dcm Inno. in allegato. c. dudum. de quo per Jo. de li
gna. in cle. i. d. offi. iudi. delega. et per Jo. an. in. c. dudū. alleg.
no. in. c. proponit. de concess. pbe. nisi ipse executor partes iu
dicis assumere vellet. vt ibi. Item executor in cōferendo non
tenet citare partē. vt dicit Archi. in. c. ordinarij. de offi. ordi.
sed in amouendo a possessione sic. vt in. c. l. de preb. in. vi. sic
pctor non citato possessore confert bonorū possessionem dcre
talem. vt no. in. l. iij. s. p. de bo. pos. tamen bonorū possessio
nem corporale non dat nisi citato bonorū possessore. vt plene
no. in. l. i. c. quoz bo. facit. l. edicto. s. i. c. de edic. diui adri. tol
lā. Executor aut datus cum clausula. si cum de tali loco ee re
peries et psterit. dic q. ista clā facit conditionē. q. non cōcer
nit personā nec est intrinsece id oportet q. executor seruet for
mam mandati et ingrat primo si vacat bñficiū. et si ē de lo
co de quo in l. i. s. al. totum est nullum. vt. l. diligenter. ff. mā
dati. et in. c. cū dilecta. d. rescrip. Si vero est datus simpliciter
executor. tunc si vult regere de persona ad sui informationem
pōt vt ista oīa et quāplura ponuntur p Inno. in. d. c. dudum.
et ibi per Jo. an. Aliqui sunt executores sniam. et in hoc est
sciendum q. aliqui sunt meri executores. aliqui mixti. Meri
sunt illi qbus nulla cāe cognitio cōmissa est. vt qñ solum nu
dum ministerium facti est pcessum. vt q. in possessione talis
rei per sniam adiudicate inducat. vt q. testes audiat. vt. l. i. vt
proponis. C. de execu. rei iudi. et in. d. cle. i. Meri vero sunt il
li quibus commissum est cum clā. si tibi confiterit vel cui cō
missus ē. vt talis qd faciat in casu vbi nulla pcessit snia. seu
cognitio inter ptes. et de his executoribus habetur per glo. in
c. pastoralis. in. s. q. vero. de offi. deleg. Sed an quando talis
executio mixta commissa est. talis executor possit exceptiones
aliquas legitimas admittere et eas audire. et de predictis co
gnoscere. vel an debeat ad iudicem committere referre. va
rij varia dixerunt. Et primo an pars sit citanda in executio
ne. vide Barto. i. l. a diuo pio. de re iudica. circa pñci. Inno.
Hosti. et Jo. an. i. c. ex ratione. de appella. Ang. latissime i. l.
i. c. de iudi. Et ipsa pte citata an exceptionem nullitatis. aut
alias legitimas exceptiones opponēdo debeat ipse executor
audire. et admittere. et de ipsis cognoscere. Et vt q. sic. q. iuris
dictōne hz ex quo ē mixtus. et d. desistere ab exequēdo. si legi
time exceptiones sunt opposite. vt. d. c. pastoralis. s. q. vero.
de offi. deleg. et cū pcessus ē nullus semp sumus i initio causē
fm Bal. post Jac. bu. in. l. i. c. de iur. et fa. igno. pñro verita
te et indagine pmissorū ē dicēdū fm Bar. i. alle. l. a diuo pio
i prin. Cū queritur an qñ alicui ē cōmissa executio. an videat
cōmissa cāe cognitio. Dic q. quādoq. mādatur executio nul
la pcedēte cāe cognitione seu snia. puta scribit pñceps. Et
questus ē nobis talis q. tali possessione ē indebite spoliatus si
ita ē tibi cōmittimus vt eū i dicta possessione restituas. et tūc
vt cōmissum. vt cognoscat de veritate pccū. p. l. et si non co
gnitio. C. si cōtra ius vel vtili. pub. Et hec ē euidēs rō. q. hñt
lre tacitā cognitionē et si non exprimā. l. si preces veritate
nitant. id cū cōmittitur executio vt cōmissum pambuluz ip
sius. l. cognitio. vt. l. i. ff. de iuris. om. iudi. et. l. ad rem mobilē
et. l. ad legatū. ff. de pcura. Quādoq. ē cognitū de cā. et deinde
rex cōmittit executionē alicui i defectū iurisdictionis. et hoc ē
vbi cōmittit executionē snie iudicis delegati vel arbitri. et tūc
sine dubio hz omnē cognitionē. vt. l. a diuo pio. i. pñ. et p totā
l. s. alle. Qñdoq. cōmittit executio in auxiliū iurisdictionis
post latā sniam. vt puta vnus iuder cōmittit alteri vt suā sen
tētiā exequat. vt. l. a diuo pio. i. pñ. et. s. i. pñe q. pmittit
lex municipalis. vt in multis ciuitatibus sunt qdam iudices
quibus sola sniaz executio ē cōmissa p statutu. Et hoc aduer
tēdū. nā quedā cognitio ē circa res i quibus d. fieri executio
et de hoc pōt cognoscere. l. a diuo pio. s. sup. rebus. ff. de re iu
di. Quedā est cognitio super exceptione q. opponit post sniaz.
Et hic ē aduertēdū q. quedā sunt exceptiones que respiciūt
merita cāe principalis. vt in his in quibus loquitur. l. i. l. i. c.

de iur. et fac. igno. et de his nō poterit cognoscere talis execu
tor. et d. remittere ad priorē iudicem. vt. l. cū fideicō. ff. de con
fess. Quedā sunt exceptiones que solū respiciunt exceptionem.
nec sniam infringunt. vt ē exceptio ne quis erigat vltra q. fa
cere pōt exceptio inuentarij. et similes de istis cognoscit exe
cutor. vt. d. l. cū fideicōmissus. et ē sup. illis pñciat. vt ibi.
Quedā sunt exceptiones que de directo veniūt p sniam. et
eā impugnant. vt ē exceptio nullitatis. vel q. snia pñtu falsorū
instrumentorū ē lata. et si. et tūc glo. i. c. pastoralis. de offi. iud. de
leg. s. q. vero. vt dicere q. talis executor pōt de his cognosce
re. veritas ē fm Bal. q. talis executor pōt de his cognoscere
nō vt pñnciet sniam nō esse exequendam rōne nullitatis.
Sed q. si viderit dictas exceptiones fore veras super sedeat ab
executione et cognitione. et nō vt pñnciet super his. s. remit
tit ad priuū iudicē ordinarū qui sniam tulit. vt ē tex. i. l. cum
pctor. s. marcellus. ff. de iudi. qui hoc expresse pbat. si recte i
telligatur. nā i fine redit ad pñorē. qui d. hoc facere. et hoc pro
batur rōne. q. alias sequeretur q. iuder minor vel par posset in
fringere sniam maioris vel paris p. l. nā et magistratus. ff. de
arbitris. et de hoc vt tex. i. c. decetere. de re iudi. et hoc vt dice
re Inno. ibi. Qñq. post sniam lata et post oēm cāe cognitio
ne sup. executioe cōmittit iuder nudā executionē facti. vt in
cōmissione que fit nuncio et iste vocatur mer⁹ executor et nul
lam habet causē cognitionem. vt. l. executorē. C. de execu. rei
iudi. et. l. i. si vt proponis. C. eo. ti. ratio q. omnis cognitio pre
cessit. ideo mera executio videtur cōmissa. Jobā. de ymol. in
l. a diuo pio. in prin. dicit q. inquantuz Bar. dicit q. si oppo
nitur exceptio que respicit merita causē corā executorē dato in
auxilium iurisdictionis et nō in defectū. q. de illa iuder ille.
executor nō se itromittat. nō vt sibi q. Bar. bene dicat. imo
de illa pōt bene cognoscere vt se iformet an calūniose obijci
tur vel nō vt si videat calūniose obijci. illa nō admittit. pcedat
ad executionem. l. i. c. de falsis alias remittat negociuz ad su
periorē sicut et qñ opponit exceptio impugnans. directo
sniam. sicut est exceptio nullitatis. nam inter hec nō vt diffe
rentia. vt vt satis probari ex mēte. l. cū fideicōmiss. allegata. et
vt ibi hoc sentire Bar. si bene ponderent eius verba. Itē in
quātum Bar. dicit q. et si sit ordinarius in auxiliū executio
nis snie. obijciatur exceptio impugnās sniam nō poterit super
illa pñnciare. sed debeat ad iudicē remittere per. l. si pctor
s. marcellus. iuncto ff. de iur. et sic intelligit Bar. illū tex. ad
de quod glo. vt tenere pñū in. d. s. q. vero. q. ex quo est ordi
arius admittet omnem exceptionē. l. i. sit secus in delegato. et
ita intelligit. s. marcellus. Et pro hac ptes facit. q. iurisdic
tio ordinaria est fauorabilior q. delegata vt no. in. c. i. de rescrip.
in vi. et per hoc vt casus in. l. a diuo pio. s. i. iunctis his que se
quuntur. nam dictus. s. i. loquitur in ordinario qui ad lras al
terius iudicis exequitur. et vt intelligit Bar. et tñ in sequenti
bus dat omnis cognitio que requiritur in executione snie. et p
hac parte facit. q. si ad lras iudicis bononiensis iuder floren
tinus hz exequi sniam in bonis ibi sitis. absōnū vt q. habeat
remittere exceptiones ad illū iudicē. preterea hoc esset dispen
sationem partibus pp locorū distātiā. Itē ob. q. par vel inferior
non d. rescindere sniaz superioris. l. nā et magistratus. s. de ar
bitris. q. iste hñs exequi. cū hoc faciat auctoritate legis pmit
tentis sibi hanc cognitionē et pōt dici in hoc supior. facit qd
no. Cy. in si. i. aut. qua in puincia. C. vbi de crimine agi opor
tet. et presupposita opi. Jo. p vera corā isto iudice exequēte q
ad lras alterius iudicis exequitur sniam que exceptiones pote
runt opponi. dic fm Bal. in. d. l. i. c. de iur. et fac. igno. q. si ē
exceptio que concernit nullitatez processus seu snie omni tpe
pōt opponi et post sniam. vt. l. l. c. de pcur. qñ tunc vt dcm
est fm Ja. bru. semp sumus in initio causē. qñ pcessus ē nul
lus. et ē q. exceptio nullitatis nō est ppria exceptio sed defen
sio et snia nulla non potest excludere ius cōpetēs de interroga.
actio. l. filius la fa de iure patro. l. carmelia pia. ff. fa. her. l. que
dā mulier. qñ et qñ iu. l. pñes. et. l. iij. s. cōdemnatuz. ff. de re
iudi. Aut concernit equatē actiois de qua agit et ista d. op
poni ante sniam de exceptione doli. l. q. equatis. Aut pñnit
reuerentiā psonaz vt in parentibus et patronis et similibus.
vel fauorem publicum vt in militibus et mulieribus vel odiū
vt in macedo. et tunc post sniam pōt opponi. vt. l. i. ex diuerso
s. si. ff. de ma. et. l. i. c. de iur. et fac. igno. ff. ad macedo. l. tami et si

fm lxx. in l. pbatone. C. de pba. in suis additionibus. Si ve
ro exceptio nō respicit pcessus nullitatē. tūc aut talis exceptio
de natura sui tendit ad excludendū et ad infligendū condēna
tionem. et nō pōt opponi talis exceptio nisi in causa appella
tionis. C. de temp. ap. l. per hāc. et de appel. l. ampliorē. Rō ē
pp terminū legale. qz snia est p termino pemptorio ad oppo
nendū exceptiones. benefaciūt notata p Jmo. l. c. cuz in tua.
qui matri. accu. poss. Aut exceptio non ordinat ad excluden
dum condemnationē quoniam psumptio psumptio condemnationē
tēdit ad ipsi? snie moderādā executōem. et tūc qz talis excep.
se cōpatit cū snia pōt opponi post sniam in executōe. l. ex. di
uerso. §. si. §. allegato. cum si. et sic habes qz exceptio que compa
titur se cum sententia et que examinatur scōsum ab ipso prin
cipali et que non elidit ipsum principale potest post sententi
am opponi. de quo habes tria exempla secundum Bald. in
d. l. i. p. p. unum est in actōe cedendarum actōnum. vt. ff. d. si
deint. l. hīdēiūssores. §. idem respondit. Secundū est in actione
precij non soluti. qz tanq̃ impletio modi pōt excipiendo peti
in executione snie. ff. de rescin. v. l. fundus lucij ticij. et hz ipz
Bal. ibi. Bar. in voce dixit in l. si duo. §. si quis iurauerit. ff.
de iureiur. qz si ex ipsa snia liquet ius ipsius excipientis pōt
opponi. als non pōt opponi post sniam. et per pns nec p^o iu
ramenti. l. cū eoz. C. de sen. et inter. om. iu. et qz ista exceptio
pōt opponi post sniam. et per pns post iuramentū. et Spec.
in ti. de executore in. §. dō ver. sed pone. sed psumptio ipse deter
minat in ti. de execu. sen. §. si. ver. item illud querit. et hanc par
tem tenet Bal. in d. l. i. et ideo dēbat petere precij iur actō
nis non vi exceptionis. Conclude ergo qz quedam opponunt
fm sniam. puta in snia continetur modus vel p̃ditio et eozuz
defectus pōt opponi post sniam. vt in l. in lege aqlia. si dēntuz
ff. ad. l. agl. et d. l. cum eoz. Quedam opponuntur preter sniaz
et ista similiter post sniam possunt opponi. puta qz snia nō sit
liquida super expensis nondū taratis. et ideo in expensis nō est
exequenda. vt in materia. l. terminato. C. de fruc. et lit. expen.
et l. hoc aut. §. i. vers. liquere. ff. ex qui. ca. in pos. eatuz. et alijs
exemplis. §. positis. et vbiqz exceptio nō redarguit sniam
de iniquitate. vt no. lxx. in l. i. C. de p̃di. inde. et largēti. §. si.
cū aut. ff. de edē. Vbi vero exceptio opponit p̃ sniam. tunc nō
pōt oppōi pp auctoritatē rei iud. nisi exceptio supueniret post
sniaz. vt. l. si fullo. d. cōdi. sine cā et qua pōt dari talis regula
qz ois exceptio supueniens post sniam pōt opponi post sentē
tiā et p̃ sniam. Rō est qz i p̃rio iudicio nō potuit excludi nec
includi ex quo nō cōpetebat sibi ius et ea post supuenit. vt. ff. d.
transac. l. post rē. §. i. Itē potest opponi exceptio post sentētiā
quando talis exceptio est a iure referuata post sententiam qd
non contingit nisi in casibus a iure expressis in quibus occur
rit ratio fauoris vel odij. vt dicta. l. tam et si. et ideo tenuit
Bar. si. in disputatōe qz exceptio que ē mero odio itroducta
pōt post sniam opponi p. d. l. tam et si. Item casibus vbi cōe
ditur in itegruz restitutio iudicis ministerio qz est qz est obre
ptū iudici in pbatōibz. vt. ff. ad trebel. l. seruo inuito. §. cum
pretor. nam obreptio solius libelli seu petitionis nō inducit i
tegrā restitutionē. vt. l. cum putarem. ff. fa. her. nisi forte in cā
criminali fm quosdam vt. ff. de falsis. l. si quis obreperit. sed
glo. intelligit illā. l. in obreptione pbatōnis. et ista est veritas.
Interdū obreptio non opponit snie. sed opponit actōi postea
de nouo intentate. et tunc ista exceptio opponi potest. qz non
fuit per sniam ipso iure sublata et de nouo agens nō imitur
sententie. vnde imputet sibi vt no. glo. ff. de exceptōe rei iud. l.
duobus. et probat. ff. de mi. l. minor. rrv. an. fm Bald. vbi. §.
forte non est ver. nam cū ex snia oriat actio multo forti? orit
replicatio. opi. glo. tū ē vt dictū ē quā seq̃. De. et lxx. et bar.
sed Jo. an. l. c. cōsultationē. de re iudi. dicit sic p̃tualiter da
tur p̃regula fm Jmo. qz vbiqz dī snia nulla et pponitur
iusta cā. qz ē nulla et sumatim examinare executor snie nego
cium. et si reperiat qz malitiose pponat nihilomin? exequat.
sic intelligit. l. iij. C. de falsis. Si vero inueniat illā bona fide pro
poni. nunq̃ dī illā executōi mādare. hz referre negocium sic
pōt intelligi. c. decetero. de re iudi. vt si dicat snia venalis. vel
in hīc pecunia corruptū. sic intelligit. l. seruo inuito. §. cū p̃tor
ff. ad tre. et idē vbiqz pponat aliqd p qd snia esset annullā
da. hoc. n. et si pōt referre negociū si velit nō tū tenet. Ratio
sumit de offi. dele. c. si qz. et c. pastoralis. §. qz vero. et i illis ca

sihus si vellet exceptionē admittere victor pōt appellare. quia
pres iudicis assumit. vt in glo. c. quo ad consultationē. sed fm
alios illa exceptio dī legitima que iurisdictionē afficit. vt si
dicat facta cōmissio p falsas lras de crimine falsi. c. ij. Et tū
dixit qz si sit executor datus ab alio qz a p̃ncipe exceptionē te
netur admittere. Si vero p̃nceps in p̃sentia p̃tium cām era
minauit et diffiniuit nō tenet executor su? admittere exceptio
nē. et idem est de executore sui delegati. de offi. delega. c. si qz.
Quid si snia ab alio lata sit. et papa mādāt qz executioni man
detur si iuste lata est. hic cuz sit mixtus executor exceptionē le
gitimā tenet admittere. Et hanc opi. recitant Jmo. in alle.
c. decetero. Alij dicūt et forte melius qz snia sit nulla siue
annullanda hoc nihil ad executorē coram quo non est exceptio
pponenda. sed corā iudice de offi. delega. c. super qōnū. §. i. p̃t
tū si vult differre. et superiori referre p no. in alle. c. decetero. et
de crimine falsi. c. ij. sed nullo mō iure cogit. et sic hz locū. ff. d.
iud. l. non qeqd. Nec obstat si dicat ergo ē in p̃tate executoris
sniam iniustam vel nullā ereq. Rō ideo imputet sibi. n. ille q
nō obicit. nec corā superiore cōmittēte qd pōt et non vult. hz co
ram executore qd vult. sed nō pōt de offi. dele. c. sup abbatia. p
cedat ergo executor secure q̃cūqz appellet. nisi forte liqde cō
flet. i. p confessionē partiū de iusta exceptōe pposita. tunc. n.
modū excederet si crequeret. vnde posset appellari. et sic potest
intelligi. ff. de iud. l. si pretor. §. marcellus. als incipit si per do
lū vel ibi loquit qz non pponit corā executore. sed corā iudi
ce qui tanquā iudex exceptionē p̃t examinare. et pbatōes reci
pere. et hoc vī ipsa lra sonare. sed nō intelligēti hoc sonat. ibi. n.
loquitur de iudice. i. merito executore qui nō hz se intromittere
de snia. vt dicit. l. si pretor. in si. cui p̃tinuantur sequentia. Et
ideo prior intellectus verior ē. nec placet qd ibi no. per doc. qd
fuit liqde pbatū per testes qz snie interfuerunt. qz si tales ha
beant iurisdictionē p̃ rebelles. de offi. deleg. c. ex lras. nullū tū
hūt quo ad indaginem p̃tentiosam iudicialē de executōe rei
iud. l. si vt pponis. dicit idē Jo. an. in. c. ex rōe. de appel. qz exe
cutor exceptiones aliquas hz admittere. non vt iudicet hz vt
super his instruat. et idē hoc facere pōt ad sui informatōem.
sed in. c. de cetero. de re iudi. circa medium sic dicit adhuc tū
fm Jmol. in his que hic dicuntur in lra. et in glo. vī p̃. ff. d. iud.
di. l. si pretor. vbi dī qz coram executore potest pbari dōl? illi?
qui in snia obtinuit. et falsitas instr̃oz per que snia lata fuit.
Solo. veritas est qz nunq̃ executor dī aliquas exceptiones re
cipe ad hoc vt iudicet super principali vel vt determinet sen
tentiam mandandā fore executioni vī non. nā si talis feretur
snia p̃iudicaret in principali et snie iā late que nō possz mā
dari executioni obstatē exceptōe rei iud. et sic snia lata inutilis
remaneret. tū ad instr̃ctōem suā pōt aliquas pbatōes reci
pere. vt si inuēiat aliqd qd eum mouet qz ab executione d̃sistat
et negociū totum ad superiores remittat. veritatem in hoc vnq̃
dī iudicare. et hoc ex p̃tēse vī sonare lra in alle. l. si pretor. et
sic ex oibus p̃missis hz Jo. an. cōcluditur qz siue snia sit nul
la. executor de hoc non dī cognoscere et p̃nunciare. sed potest
super sedere. et negocium ad superiores remittere. Opi. tamē le
gistar. latior est et plenior et meli? negociū declarat cui stādū.
cum opi. Jo. an. locū hēat. et intelligi dī qz opponit exceptio
que sniam infringat. et in delegato non i ordinario q ad lras
alterius iudicis exequitur fm Jo. de inol. et ita dī intelligi et
concordari. Si vero dicta cā si tibi constiterit. ponat i refri
pto ad lites. tunc fm Bald. in l. p̃scriptio. C. si contra ius
vel vtili. publi. dicta clausula non facit conditionē sed admo
nitionem. et non est de forma mandati. de quo. §. in clausula.
si preces veritate nitantur. Si vero dicta clausula ponatur i
lris gratie. et dicta clausula non respicit personam. nec conti
net tale quid quod de se presumatur. et sic continet quid extri
secū. vtp̃ta si tibi constiterit talem esse de genere tali vel de
francia sibi p̃uideas de tali beneficio. certe semp talis cā fa
cit cōditionē. et ē de forma mādati. ita qz si omittat omne et
quicqd sit ē nullū fm Jmo. et Jo. an. in alle. c. dūdū. Et pōt
esse rō diuersitatis inter ista qz lre de iusticia cōparant p̃cti
bus stricti iuris. littere de gratia comparantur contractibus
bone fidei fm Joban. an. in. c. ex p̃tē. de rescriptis. et facilius
p̃ctus bone fidei dicitur nullus qz p̃ctus stricti iuris de quo
per Bar. et alios in l. si quis cum aliter. de verbo. obliga. et l.
elegantē de dolo.

2 ansula. Quod nō sit melior conditio

occupantis. s. qd per vnu ice
ptū fuerit aliis possit erequi r finire. r. j. De ista
clā habet i. c. si duo. de pcura. li. vi. r ibi p doc. r

de ista materia i. l. pluribus. ff. de pcur. r no. Inno. i. c. in nra
r in. c. nō iuste. de pcur. r p. l. doli. i. summa in ti. de pcur. s. si
quis dari. ver. nō solū. aut. paterfamilias. r in Spec. i. ti. d. p
cur. s. rōne aut. r vt dicit d. c. si duo. qn duo vel plures pcur
ratores deputant nō adiecto verbo insolidū vn^o sine alio d. z
admitti. vt. d. c. si duo. i. prin. Fallit i casibus specialibus vt i
eo. ti. s. sane. r in executoribus r tutorib⁹ fec⁹. r que sit ratio
diuersitatis. dic vt ibi p glo. Si vero sint isolidū dati quilibz
admittit. s. illius erit cōditio melior qui p^o venit seu occu
pauit. vt. l. pluribus. ff. de pcur. r. d. c. si duo. i. i. dicto. Si ve
ro adiecta ē p^o clausula q non sit melior r. c. tūc post occu
pationē et aliis potest in casu absentie seu infirmitatis illius
qui occupauit i cā interuenire. nec officiū eius p occupationē
alterius erit extinctū. vt i alle. c. si duo. S. qualr dicat pcur
rator occupare seu puenire Bar. in. l. si pluribus. ff. de leg. i.
dicit q aut tractat de occupatione exercitij iurisdictionis. r
tunc occupasse d^o per citationē. qz citatio de exercitio iurisdic
tionis ē. vt. l. si quis postq. r in. l. vbi ceptū. ff. d. iudi. Qn
qz tractat de occupatione i ordine pcedēdi r ille d^o occupat
qui p^o dedit libellū. qz de ordine pcedēdi ē. vt in. l. prior. r i
l. in tribus. ff. de iudi. Qnqz tractat de occupatione respectu
eius effectus de quo agitur. r tunc aut plures agunt ad idem
aut ad diuersum si ad idē. aut ex eadē cā. aut ex diuersa. si ex
eadē. aut nō ē possibile illas causas duas esse simul veras. r
tunc ille d^o preoccupasse qui prius ad finem venit. qz pro il
lo prius saltē incipit presumptiue cōstare qz habebat bonam
cām. l. is a quo. ff. de rei ven. r. l. pe. ff. de peti. be. Si vero pos
sunt ēē simul vere ille causē r sunt. r tunc aut habuerit origi
nē eodē tpe. r ille d^o preoccupare qz peruenit ad lit. ptest. casus
ē si. l. si pluribus. de leg. i. r i. l. si duobus. de duob⁹ reis. r i. l.
fidei cōmissa. s. iterdū. de le. iij. Si vero nō habuerit originē
eodē tpe. r tūc ille d^o preoccupasse qui hz ius prius petēdi. vt. l.
i operis. ff. locati. Si vero nō peti⁹ idē sed diuersum. r ex di
uersis causis tūc p lit. cōtest. nemo pōt dici preoccupare. Qn
qz cuiuslibz petitio tēdit ad diuersa. s. qz qz dūeniat ad finem
qz ē cā mediata executionis. r ille in executione d^o preoccupat
se. vt. l. si quis a multis. ff. de nor. S. Bal. i alle. l. si pluribus
ff. de pcura. dicit q interdū agit de iure nouiter querēdo. vt
tunc dic. vt in. l. si pluribus. de leg. i. nā tūc quo ad ius de no
uo querēdū quo ad exclusionē noui iuris querēdi sufficit poc
cupatio p lit. ptest. vt ibi. Interdū querim⁹ de iure quesito p
serēdo r tūc aut loquimur respectu officij iudicis. r sit occupatō
p citationē. vt. ff. de iudi. l. si quis postq. Itē p primā iudicis
aditionē. vt. l. i. ff. de offi. pcon. vnde in mādato iurisdictionis
dñit res ēē itēgra p citationē. vt no. i. l. r qz. ff. d. iurisdic. om.
iur. r de hoc clarus ē iur⁹ cōnicio i. c. grati. r i. c. relati. d. of.
ble. Et qz materia iurisdictionis definit ēē itēgra p citatōez. i
illigo siue sit p^ocular siue generale ad aliqz cās. r sic ē vniuer
sale ad vniuersitatē cāru loci. tūc si citatio ē facta virtute tal
mandati generalia. v⁹ qz sit perpetua iurisdicō in oibus. vt
no. Bar. in allegata. l. minor. circa si. sed si nō esset mandatu
vniuersale p citationē factā in vna cā non perpetuat in alia.
puta si due vel tres causē nō essent delegate p no. in dicto. c. li
cet. secus si fuisset citatio simplex nulla causā c^opressa. plus ēē
dicit glo. qz ē p alium actū iurisdictionis. als iurisdictionalē
exercitatu per delegatū perpetuat iurisdicō. r sic definit esse
res itēgra. puta si eligit locū in quo vult ius dicere. vel si eli
git notariū ad scribendū acta. vel cōmisit citari. l. z citatio nō
sit sequa vt in. c. ne aliq. r ibi glo. singulariter. de herc. li. vi. d
quo p Inno. in. c. pastoralis. de rescrip. in pe. col. r hoc videt
Host. in sum. de offi. deleg. s. quibus modis ver. qd si mortu⁹
est in fi. r hoc t3 Jo. an. in addi. Spec. in ti. de recu. s. ij. Lōf
tū te. doc. qz regratur citatio. vt p3 ex no. in dicta. l. r qz r hāc
t3 Jo. cal. in suis addi. i dicto. c. licet. r forte in foro ciuili fm
Jo. de imol. in. l. si cum filiis. in. s. sed r si qz. ff. de donat. ser
uaretur opi. Calde. qz cōis que de rigore iuris est verior fm
Ludo. ibidē cū oēs ter. de hac materia loquētes erigāt citatio
nem. ergo nō cōmissionem de citando. vt. ff. de iudi. l. cū p^oz.
I⁹ Deteretia vt res definit esse itēgra oportet qz sit factū aliq⁹

substantiale eius ad quē faciendū datur ptās. de elec. c. i. cās.
sed p solam cōmissionē nō est factū aliq⁹ de substantialib⁹
causē siue rei. sed potius de p^oporijs. p3 qz citatio ponitur p
primo actu iudicij. vt in. c. qm d. de pba. r de pe. tēme. liti. per
glo. r. ff. r. C. de in ius vo. in rubri. r per. d. Anto. de bu. in. c.
l. vndiqz. de offi. deleg. Sed in foro cano. pp auctoritatē glo.
Jo. an. forte seruaretur dicta glo. qz dñi de rota in decisione
bus antiquis deci. cxiij. vident tenere hāc partē. dicunt tñ
qz videat perpetuata iurisdicō p cōmissionem de citando
vt non finiat morte. tñ non sit preuentio iurisdictionis nisi p
actum citationis. iurta. c. pposuisti. d. fo. cōpe. r. l. si qz postq
ff. de iud. r l. z p citatōem vt dñi est induca ē preuentio s3 bal. i
o. l. si pluribus. r per Jo. an. de obli. ad rati. in nouella. per li
belli tñ pductōem non inducit per. l. i. in glo. r. l. libertus ad
uersus. ff. de in ius vo. Vñ tñ est notandū qz oportet ipaz
citationē fore legitimam. qz citatio illegitima non inducit p
uentōem iurisdictionis. vt in. c. pposuisti in ver. legitime. d. foro
cōpe. vbi hoc expresse determinat Jo. an. r firmat Archi. ij.
q. vi. c. non ita. Et hic induco tria. I⁹ Dñmo glo. ordi. m. l. si p
ne de statu defun. r in aut. offeratur. C. de lit. contest. volētes
contestationem illegitimēscām prescriptionē non interrump
pere quam als interruptit. Secūdo ter. no. in. l. accusaturus
ff. de adul. vbi d^o qz per porrectionē libelli incepte concepti nō
interrumpit prescriptionem q als apte conceptus interruptet.
Tertio gl. ordi. in. c. cū plures. de offi. dele. in. vi. dicit qz act⁹
qui iurisdictionē perpetuat teneat. als si est nullus iurisdictionē
non perpetuat. r hoc vult hosti. in summa de offi. iudi. deleg.
s. r qualiter. ver. quid aut viri morte r. c. r per Jo. an. in alle.
c. cum plures in glo. si. que tñ decisio fallit in vno casu singu
lari in. c. venerabili. de offi. dele. I⁹ In mandato iudicij. seu
procuratoris ad iudicia. dic qz res definit esse itēgra per lit.
contest. vel si dñs satisfat pcuratore pñte. l. post litis. r. l. si de
functus cum si. ff. de procur. Et si sunt cāe in quibus non reg
ritur litis contesta. definit res esse itēgra qñ aliquid est scñ
qd de iure cōi ante litis ptestatōem fieri non posset. vt est re
petitio testium. vel dare articulos positionis r si. vt qz actus
talīs qui sit h⁹ p lit. ptest. tacita. vt ē gl. in. c. i. d. offi. iudi. dle. i
vi. r p Bar. i. l. post litē. r. l. si defunct⁹ cū si. ff. de procu. r per
Ly. r Bald. in. l. nihil. C. de procura. r per Archi. vi. q. iij. c.
qui vniuersa. in mandato vero ad negocia eoipso quod est fa
ctū aliquid substantiale ipso⁹ negocij. vt i. c. i. causis. de offi. iudi.
deleg. r per glo. i. s. recte. r. s. itē si adhuc. isti. mādā. r. l. si pe
cunia. s. si quis. ff. de cōdi. ob cau. r ibi p Bar. fin Ludo. s3 s3
imol. vbi. s. in extrajudicialibus res nō definit esse itēgra p
preparamēta extrinseca. vt. l. si pecuniā. s. i. alk. sed p intrinse
ca sic fm aliquos p. l. pecuniā. s. cepisse. ff. de pollici. r facit. l.
qz seruus. ff. de cōdi. ob cau. s3 v⁹ qz ē p intrinseca nō definit
res esse itēgra. vt. l. si pecuniā. s. itē si qz. s. alk. r hoc v⁹ tene
re bar. fallit fauore matrimonij. vt. d. l. qz seruus. r fauore rei
publice. vt. d. l. i. s. cepisse fatendū ē qz dictus mandatari⁹ d3
indēnis seruari. p ea qz habent i. d. l. si pecuniā. qz nō hz locuz
ille ter. qñ iuramētū interuenit. qz p iuramētum res definit
esse itēgra. r de iure canonico hoc posset pcedere cum possit
seruari sine iteritu salutē eterne. vt i. c. si vero. r in. c. cū cōtin
gat de iurei. faciunt no. p Bar. i. l. si qz p eo. ff. de fideiuf. l. z
aliqz dicāt qz iuramētum regulariter fm naturā illius princi
palis dispositionis sup qua imponit. vt. l. si. C. de nō nume.
pecu. iō fm leges i p^octibus inominatis sit locus penitētie re
itēgra vt. d. l. si pecuniā. r iuramētum nō impediāt. qz dicti
p^octus recipiūt tacitā cōditionē si nō peniteat r ēt aliaz. s. si
nil soluet detur interesse. vt. l. stipulationes nō diuidunt. s.
cellus. de ver. ob. ergo cū iuramentum sit sequela ad p^octum p
ambulū. fm Jo. de imol. vbi. s. r hoc tenuit Inno. r Anto.
de bu. i. c. p tuas. de arbi. r hoc v⁹ v⁹ de rigore iuris ciuilis
l3 de iure canonico cū iuramētū debeat in forma specifica ser
uari r hoc adimpleri. vt i. c. ad nostrā r qd ibi no. de iurciur.
p Bar. i. l. iulian⁹. de cō. inde. r nūc si teneas opi. istā dñes i
telligere illā glo. nisi iuramentū fuerit pñtū in fauore vnius
er p^octibus pñtibz r tūc ptem illā i cuius fauore ē pñtū
pōt libere remitti r relaxari adeo qz si ē necessaria alia rela
tio ab iuramento ad hoc extra. de vsu. c. consiluit. r de spon.
c. pure. in nouella. r plene per Spec. in ti. de lega. s. ostenden
dū ver. hoc quoqz. r i ti. de iureiur. s. i. ver. quid si aliquis. r po

nunt Bar. et alij in d. c. in §. et post operis. de no. ope. nun. et p. docto. in l. cum stipulatus sum inibi a. pculo. ff. de ver. obli. et l. certum sit q. mandatu pncipalis pcuratoris re integra morte dñi finiat in substituto. tñ p pcuratorē habentē po testatem ad substituendū cū clausula q. nō sit melior conditio occupantis. et an finiat pñs dicti substituti re integra p mor tem ipsius constituentis. Circa hoc varij varia dixerunt. q. si constitutus substituat tanquā dñs litis et instantie. et tūc finiat potestas dicti substituti per mortē substituentis re inte gra. Si vero ipm substituat vigore potestatis sibi per dñz cō stituentem attribuite in pcuratorio. et tunc pncipalis venit et substitutus ipse a dño vñ substituit. ff. q. d. cuiusq. vniuersi. no mine. l. item eoz. §. decuriones. et in. c. i. de pcur. li. vi. Et no. dñi de rota in decisi. no. deci. d. et tunc nō vñ q. potestas sub stituti per mortē substituentis re integra sit reuocata. Alij ve ro aliter dixerūt de quo in decisio. antiquis deci. c. l. et q. q. hec clausula non sit melior conditio occupantis. nō hz effectū neq. locū aduersario absente vel pñdicente. et hoc est singulare dictū Jo. an. post Marti. fill. in nouella. in. c. in noie dñi. de testi. et ponit Bal. in l. si qñ. C. d. testa. fm Ludo. i. suis dictis. Item nō hz locum siue effectū vt vigore dicte clausule procu rator cū dicta clausula pñstitutus possit reuocare substitutu p aliu pcuratorē substitutu. et qui in prima instantia pñstitit l. in pcuratorio eēt data pñs substituendi et substitutu reuo candi fm dños de rota i. decisio. nouis. deci. c. l. et q. Circa preoccupatio nē vero rerū corpotaliū attende q. in pluribus casibus nō hz locū occupatio. vt no. glo. insti. de re. di. §. loco ruz cū ergo duo in loco edificāt et p vñm vñm ipeditur vñs alteri. quis istoz alteri pñferat. et pñstat q. ille q. primo incepit vincet illū q. secūdo incepit. si potuit pñdere q. p vñm ei. ipe direx vñs ei. q. primo incepit. p quo ter. et glo. ff. ne quid i. lo. pub. l. ij. §. i. fm tertiā lec. ibi in duobus claustris obuianib. et idē iuris est in vñu fluminis publici et aque ipsius que est in vñu vie et itineris. et fm hoc vincet ille q. primo incepit et p mo incepisse intelligo. vt. ff. de polli. l. i. §. cepisse. vel si velis di cere q. flumina sunt publica. vñs tñ eoz est cōmunis. vt vi detur dicere ter. in. d. §. flumina. de re. di. l. glo. ibi aliter ex ponat. et sic alis sit si de iur. scripto requiratur perfecta occupa tio per iura. §. allegata. tñ istud ius scriptum est consuetudine correctuz. vt dicatur occupasse qui primo incepit et psequi tur. et ita no. gl. in l. naturalem. §. i. de acq. re. do. ita in propo sito ille dñ occupasse q. pmo incepit vt aqua ducatur et sumu opus psequatur. secus si desistat fm opi. trebatij. vt in dicto §. i. Itē si velis dicere illa iura nō esse p cōsuetudinē correctā q. hoc ē verū q. dñi. nā iura pñdicta loquunt i animalib. q. i nullius bonis sunt. sed i rebus inanimatis sufficit sola ince ptio. vt si quis vellet i mari seu litore edificare. statim suuz sit cū pila iactauit. nec requirit ibi rei pñfectio. vt. ff. de acqui. re. do. m. l. ergo. §. ff. i. Preterea dicit. l. i. ff. ne quid i. lo. publi. q. il le ē tunc dñs qui in litore edificauit molē i mari iactauit vt l. ij. §. aduersus. ff. ne quid i. lo. publi. vtitur ergo verbo presen tis tēporis vt edificat. sufficit ergo si pñtialiter edificet et op. psequit. nō itelligas iudaice q. neq. dormire neq. comedere possit nā actus nature intrinsec nō obest. vt. C. de testa. l. cum antiquitas. idē dicerē si aliquibus dieb. differrēt querēs ma gistros. et alia preparamēta. ar. eius quod no. ff. de vi et vi. ar. l. iij. §. cū igit. sed si post opus ichoatū ipse negligeret psequi crederē eū ius suū amittere vt. ff. de dam. infec. l. si finita. §. pe. et l. si de eo. §. i. et predicta vera si aqua que ducit ad euz vñs nō sufficit vñs q. nā si vñs sufficeret glibet posset ducere. vt ff. de aqua coti. et estina. l. lucio. et no. l. aqua. C. d. seruitu. et ff. de aqua plu. ar. in l. cōcedēdo. Et ita fuit determinatū bono nie cū cōmune cōcessit pñs fratribus pñicatorib. aquaz ad coquēdum fabā. et postea cōcessit fratrib. minoribus. nāz cū aqua esset sufficiens diuiserūt eā mensuris. et quilibet ordo cō duxit aquā ad locū suū. Si vero duo incepērūt primo. vel vñm primo alter post. q. tñ primo ignorat vñ q. sit loc. gratifica tioni. vel forte dirimat. vt no. in l. i. et ij. ff. de ser. ru. pre. et l. im peratoris in prin. Item est cautela q. ille qui primo incepit edificare protestetur et denunciet vicino q. ipse occupat et oc cupare intēdit vñm dicte aque ad tale edificium. Item bonū esset q. si quis cum iudicis auctoritate opus inciperet. et tam non semper est de necessitate. ff. de acq. re. do. l. qñis. dic vt ibi

et ista sunt verba Bar. in repetitione. l. quominus. de flu. In creditoribus vero et alijs precedentibus ius pignoris pñtor ij iudicialis aut conuentionalis an hēat locuz preoccupatio seu preuentio. vide Bar. in l. cum vnus. ff. de bo. an. in. pol. et l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec. et ibi per Ange. et Imol. §. Ludo. in l. pñtor. §. cellus recte. ff. de dam. infec. post Barto. et Imol. primo dicit q. l. fm opi. et l. vno ex reis debendi cōuento alter non possit conuēiri. vt. l. quoniam. §. creditor. ff. de pecul. et hoc procedit nisi primo cōuentus fuerit in contu macia. q. tunc pñt perueniri ad secundū per l. pñtor. §. ait cel sus. ff. de dam. infec. cuius contrarium tenet Ang. in. d. l. cel sus. et contra Bar. q. siue primus sit in contumacia siue non alter reus debendi conueniri potest. casus ē q. non ē alibi fm eum in l. creditor in prin. ff. manda. nec ob. pñdictus. §. credi tor. q. ibi loquitur in obligatis obligatione pñtoria quo cān de rigore vno cōuento alter cōueniri nō pñt. secus i obligat obligatiōe cōuentionali. aut iure legali. vt. d. l. creditor. et ita ē tenēdū. q. illū passum plene examinādo Bar. idē tenuit qñ Ang. i. l. ex duobus. ff. de duo. re. vbi fuit sibi pñus i eo q. te nuit i. d. §. cellus idē dixit Bar. q. l. vbi ceptū. ff. de iudic. nō hz locū vbi cōuētus corā vno iudice fuit cōtumar. q. tūc et se cūdo poterit corā alio iudice conueniri nō obstatē exceptiōe q. lis fuit corā alio iudice inchoata. Aduerte q. pñt Ang. in d. §. cellus. pñs auctoritate sui gñilieri in l. nemo. C. de iu. om. in. et l. i. nulli. C. de iudi. Secūdo q. cū prim. iuder pre uenit citādo nō pñt al. se i illa cā ipēdire. vt. l. si q. postq. ff. de iudi. et l. c. pposuisti. de for. ppe. Tertio non vñ Ange. q. si offert cōtumar satisfactionem de iudicio fisti. et de expensis co ram pñs iudice nō posse cōtumarā purgare. C. de iudi. l. san cim. et sic corā pñs iudice cōueniri. Itē q. ex quo fuit ius qñ tū cōtumarā vel iudici ex prima citatiōe. id nō potuit agens corā alio iudice cōueniri. et hoc tñ Imol. i. c. sup l. is. d. recrip. et c. pastoralis. et c. ceterū. et Jo. an. i. ti. de appel. §. i. qñ. ver. qd si victus. i. addi. Spec. Et subdit q. ex quo actor reū trahit corā diuersis iudicib. litē pñt. l. i. pñ. C. de assen. col. Imol. tñ. in. c. ex tenore. de recrip. dicit illud esse spāle. i. d. l. fauor libertatis. et imol. sequit opi. Bar. et dicit q. nō ob. primū. qñ dicit Ang. i. dictū Guiel. et l. q. nō loquunt i casu nfo. ad hoc. l. et si post tres. ff. si quis cau. Tu autē aduerte q. idem Bar. in l. sepulchri violati. ff. de sepul. vio. et idē qñ Ang. in d. §. cellus. dñmō reus corā pñs iudice cōparendo velit cōtumarā purgare fm formā. d. l. sancim. q. tunc poterit legitime excipere de prima litē pñdencia. et mouet se per iura Ange. et sic fuit sibi pñus. Unde potes dicere q. aut cum exceptiōe per reū opponēda concurrat voluntas iudicis pñmi et cōm sus. et tunc nō pñt pcedere secūdus. et habeat locū. l. vbi ceptū. Et hoc pbatur duab. rōnibus. pñma q. prim. iuder pñt citando. vt. d. l. si q. postq. et d. c. pposuisti. ergo pñt fm pñbere et vt eū nō turbet in sua iurisdictione qñimo et iter di cto vti possidet. pñ eū agere. vt no. Bar. in l. si. ff. vti pos. facit d. appel. c. nō solū li. vi. Secūda q. nō pñt primus iuder cūli bet turbanti iurisdictionē suā de facto pñdicere et ē de facto eū mulctare. Ad primū qñ no. Imol. i. c. dilect. de offi. deleg. et c. i. facit. ff. de iure i. l. sanc. Ad fm. ff. si qñ ius dicē. nō obte. l. i. Aut qñ exceptiōe opposita p reū nō pcurrit iudicis pñsensus ac inhibitiō et tunc pñto vñ esse qñ dicit Bar. i. l. pñtor ait. §. marcellus. de dam. infec. ea rōne quā ipse sentit. l. q. reus nō pñt se fundare ex prima citatiōe. cū quo ad eū pp suā pñtumar ciā habeat p circūducta. vt. ff. de iudi. l. et post edictū. ar. et q. nō cōparendo videat eū voluisse impugnare ergo ex tali iure niti nō pñt. ff. de acq. here. l. quesitū. cū si. p quo facit q. expo sitione negata qñ nō pñt se iuuare l. faciat p se vt no. Arch. in. c. i. de conse. eccle. vel al. li. vi. et ista ē veritas. vbi vero reus nō opponeret de litē pñdencia prima indubitātē pcederet. l. nulli. C. de iudi. Itē dixi in. d. §. cellus. q. vbi pp negligentia iudicis adhibiti adit supior vel alteri cā cōmittit. tūc nō pñt pñmus iuder negligens ē si eū peniteat aduersariū qad supio rem querulauit ad suā iurisdictionē reducere sed pñt Ang. i. d. §. cellus p ter. in. c. si a iudice. de appel. l. vi. vbi pñt Bar. dñc esse casum. tu autē sequaris Bar. q. ter. ille loquit i reuocatiōe grauaminis illati a iudice iniusticiā faciēdo. quo cān l. fuerit appellatū ad supiorē. attē iudice reuocātē grauamē pñt ad suā iurisdictionē reducere. §. Bar. loqñt qñ grauamē fuit illatū in nō faciēdo

faciendo id est negligendo iusticiam facere. quo casu si applicat si adi-
tur superior p via qrele. vt i. c. ii. d. exce. i. vi. z i aut. vt differ. in.
circa pn. z Bar. i. l. si d pupillo. §. si qs ipsi. ff. de no. ope. nu.
z i o casus in d. c. si a iudice. est longe diuersus a dicto Bar.
p quo facit q postqua superior manu apposuit. nullus inferior
se intromittit vltiori de appel. vt nostru. z ibi per Inn. z pre-
dicta tanqua quotidiana. no. bene z tene meti. Item addo in
predictis q in octibz que consensu phuntur. res no est integra.
qn est facta traditio vel solutio precij in totu vel in parte. idcz
qn est facta traditio ficta. vt p constitutionem precarij. vt dicit
glo. in l. ab emptione. ff. de pac. Itē si aliquid interueniat quo
alter phentiū liberetur. vt mors vel qd simile. vt. l. cu emptor
in fi. ff. de rescin. ven. Itē per traditionem instrumenti no of
res no esse integra. qz no of res tradita hz solu vtradiu ius
ptentiū i instro. z ita d3 intelligi. l. i. c. de dona. z ita dic Bar.
in d. l. ab emptione. de pac.

Clausula. Constituit se precario noie cre-
ditoris seu emptoris possidere
zc. Ista clausula vñ nimis exorbitans a iure coi.
qm regulariter est de iure coi q in acquisitione pos-
sessoris regit act? corporal appheñu? possessionis. ut. l. i. i. pñ
cipio. z. l. quead. ff. de acqui. pos. Quid ergo si p statutū querat
marime ubi qz ē i cōspectu rei iō ista clausula exorbitat a iu-
re coi. qz ibi no inter fuit appheñio corporalis ipsius rei. nec
aliqs de quibz sensib? corporis sed tantummodo pñtutū p qd
qs constituit se alieno nomine possidere z sic pñtutū i? speciale.
vel pōt dici q lato sumpto uocabulo talis actus pōt dici cor-
poris? sic z glibet act? quē hō agit. iō p cū transfer? possessio.
quonia fuit visum legislatori equū q si aliqs possidet rē z vē-
dit ipam alti z pñtutū se illi? noie possidere q potuit sibi mu-
tare cām possessionis. l. cū nemo. C. de acqui. pos. ex quo extri
seca cā superuenit. vt. d. l. cū nemo. z. l. iij. §. illud. ff. de acqui.
pos. z successiue z i cōsequentiā fuit visum iustū q acquirere
possessio alteri. qz is possidet cuius nomine possidet. vt. ff. de
acqui. pos. l. q meo. z in c. cū venissent. de resc. spol. Et p hanc
clausulā precario rogās vñ definire possidere ex pñā cā qua
possidebat. l. qui bona fide. i. pñ. ff. de acqui. pos. z fingit trās-
ferre possessionē quā habebat i illum a quo precario rogat. z
illū eque sibi precario pcedere. facit qd habet i simili i. l. singu-
laria. ff. si cer. pe. Et l3 sit precario pcedēs añ actū cōcessionis
nō haberet possessionē. tñ in ipso actu iuris intellectu querit
sibi. iō pōt i aliū trāsferre. vt voluit glo. l. inter dū. ff. de acqui.
pos. §. si. secus aut qñ nō haberet possessionē ante actum tradi-
tionis nec in ipso actu acquireret. qz tunc pcedit regula. l. ne
mo plus iuris. ff. de regu. iur. z. l. traditionibus. ff. de acq. re.
do. z i. c. nemo plus. in vi. z in c. q autē de iure pa. Illud qd
of q constitutione trāsfer? possessio vt. l. quedā mulier. ff. d rei
ven. z in l. q bona. i. pñ. z. l. inter dū. §. si. z. l. qd meo. ff. de acq.
pos. ē intelligēdū esse verū qñ constitutēs tpe cōstituti tenebat
z possidebat alias nō posset transferri fm glo. i. l. quāuis. §. si
cōductor. ff. de acqui. pos. de quo p Ang. i. l. minus instruat?
de acqui. pos. z dicit Ang. ibi quē sequit ibi Imol. i. d. §. si cō-
ductor. qz cautus d3 esse aduocatus q allegat p constitutionem
precarij trāslatā fore possessionē. q articulet z pbet de posses-
sione cōstitutis. als succubet. z iō si colonus simplex q nullo
modo possidet cōstitueret se nomine alterius possidere per ta-
lē cōstitutionē nō priuat dñm possessionē. vt ē tex. no. i. l. i. §.
i. iuncta glo. de acq. pos. ēt si alteri solueret pñonē. vt ibi no.
qz p cōstitutionē talē nō pōt trāsferre possessionē quā non hz
p supradicta. secus vero si vere traderet. l. iij. §. q si seruus. ff. d
acqui. pos. secus si aliquis per solaliter possideret vt est precario
possidens. vt. ff. de preca. l. in rebus. §. i. z habetur in. §. is qui
z in l. si quis autem. ff. de precar. quia tunc dominum facta
traditione possessione priuaret iurta. no. in alle. l. inter dū. §. si.
§. allegato. Itē hec clausula operatur vt p ipsam transferatur
possessio quā per colonū pcuratorē vel aliū habebat z retine-
bam qz ex hoc possideo z constitui noie alterius possidere. d3
per pñs p constitutionē transferri possessio in illū per. d. l. qd
nemo. l3 Ludo. teneat pñm per. l. si qs rem. ff. de acqui. pos.
z. l. cum fundū. in pñ. ff. de vi z vi ar. z pcurator sine spāli
mandato nō potest constituere se precario nomine possidere.
vt. d. l. quāuis. §. si conductor. qz per cōstitutionē. vt dictū est
transferatur possessio quā nō transferret si mandatū nō haberet.

Si vero ipsi pcuratori aliquis constituit se noie ipsius pcura-
toris. pcuratorio noie possidere. an transferatur in dñm pos-
sessio. Buil. de cu. in. l. l3. C. de acqui. pos. z in l. ab emptione.
de pac. t3 qz nō queratur p actū fictū dñs possessio. qz nō pōt
queri fm eū recta via sine cessione iurta. l. ea que ciuilitur. de
acq. re. do. z. l. i. C. per quas pñs. sed Bar. in. d. l. ab emptione.
z in l. si qs p emptore. de vsuca. p emptore. t3 pñū p. l. ceterū
ff. de preca. qz non querit ficta possessio sed vera. vt. l. qd meo.
all. z hoc sequit Bar. i. l. i. C. qñ li. ab emp. dis. z hoc ēt Bar.
in quodā consilio qd incipit casus talis est qdā noie etathe?
sed Ang. in. d. l. si is qui p emptore. t3 opi. Buil. de cu. qz ista
acqñtio per constitutionē precarij est act? ciuilis z ea que ci-
uilitur acquirunt nō acgrunt dñs immediate sine cessione. vt
d. l. ea que ciuilitur. z hoc ēt sequit Imol. i. d. l. si is qui. z all.
qd no. Bar. in. l. i. C. per quas pñs. vbi dicit qz ideo per pactū
l. cōmissorie. non queritur possessio vel dñū p pcuratorez. qz
illa esset quedā acqñtio ciuilis que fieret per actū ciuile pñ. all.
l. ea que ciuilitur. ergo eodē modo dicēdū est fm eum in acq-
sitione per constitutionē precarij. nō ob. fm eum. l. ceterū. §. si
pcurator. qz potest rñderi qz ibi interuenit actus naturalis ex
eo qz pcurator rogauit vt sibi res pcuratorio noie dñi sui pre-
cario concederetur. z ita fuit facta concessio actualiter. z ideo
nimirū si tunc querit possessio dñs qz tunc nō interuenit act?
competens. secus aut esset fm Imol. in casu cōnoro qñ vendi-
tor constituit se a pcuratore precario noie possidere. q nullo
modo antea possidebat. sed Ludo. i. l. i. in. §. hec que. de acqui.
pos. dicit qz pcuratorē filiū z seruū nobis querit possessio ēt
ignorantibus. p quo. l. iij. C. per quas pñs. l. postquā. §. si. z. l. pe.
de acq. pos. quare actio pñonalis nō querit per procuratorez.
iura aut realia z possessio sic. z est rō per. l. nec adiecit. ff. p so.
quod limitat z intelligit Ang. in all. l. i. de acq. pos. esse verū
qñ p actū vñ z naturalē pcurator possessionē apprehendit.
secus si per actū fictū z ciuile. puta per pñonēz precarij. qz ea
q ciuilit acgrunt per liberā personam nobis queri non pñt.
vt. d. l. ea que. Itē per aliam rōnē. qz cōcurrerēt tali casu due
fictiones. pñā fictio qz pñone dñi reputat i pcuratore secūda
qz p actū fictū pcuratoris dñs querit. z hoc regulariter non
admittit. C. de dot. pñis. l. i. z inde dicit qz ex pacto. l. cōmiss-
orie p procuratorē appposito nō trāsfer? possessio i dñz iurta
l. qd meo. §. venditor. ff. de acq. pos. Item z p traditionē clau-
um pcuratori factā. iurta. l. clauibus. C. de pñen. emp. posses-
sio nō querit dñs. fm Ludo. ipse tñ non credit hoc pcedere. p
mo qz videmus ex pñone precarij facta per procuratorez ex
actu ficto queritur possessio dñs. vt. l. certe. §. si pcuratorez. ff.
de preca. Secūdo inquantū dicit de aspectu. pōt etia3 dici qz
iste sit naturalis actus qrende possessionis tanqñ instm cor-
porum. non aut fictus. vt. l. i. in pñ. ff. de acq. pos. dum dicē
naturaliter instm. Tercio p Ang. facit ter. in. c. accedens. de
preb. Sed si volumus tenere qz p inuestiturā transferat pos-
sessio. vt t3 ibi gl. z per Imol. in. c. ij. de pñe. z in. c. ex ore. de
his qñ. a p. z vide p cano. z p Dy. in. c. i. d. reg. iur. in. vi. z per
Bal. in. l. i. C. de do. certe ibi est casus vbi ex inuestitura. licet
sit actus fictus facta procuratori transferatur possessio in dñz
Si vero volumus tenere qz p inuestiturā videatur pcessa licē-
tia de intrādo. pñia auctoritate possessionē. vt refert Imol.
tenere Alzo. in. d. c. ij. z tunc similiter vt tex. cum per inuesti-
turā que est actus fictus z iuris ciuilis querat licentia appre-
hendēdi possessionem pñia auctoritate. qd vñ ēt ac si esset que
sita possessio. nec ob. d. l. ea que. qz dū dicit naturalr. zc. nō d3
intelligi qz pcurator querat dñs regatur semp actus na-
turalis. fm Dy. d3 intelligi naturaliter. i. que vt plurimū cō-
sueverunt naturaliter acgru. cum ēt videat sufficere fict? act?
vt. d. c. accedens. Inquantū vero Ang. dicit qz ex pacto adie-
ctionis in diem vel. l. cōmissorie facto per pcuratorē nō trās-
feratur dñū in dñm. per casum. l. i. C. per quas pñas. qd
ē sequit Bar. in. l. q mibi donatum. ff. de dona. Et hoc nō
vñ vñ. Primo qz hoc reprobaui Bal. in. d. l. i. C. per quas
pñs. cum illa lex nihil faciat. qz loquitur de obligatōnis acqui-
sitione. non aut dominij. z idem ēt firmat glo. in. d. l. qui mibi
donatum. Itē retea veniente illius pacti die seu conditione
recus est illius pacti ois titulus z finalis causa pñtus. vt. l. i.
in glo. magna. ff. de do. ergo in dñm d3 dñū transferri. cū
amplius penes pñentem non sit. l. nunqñ nuda. ff. de acq. re.

do. Nec ob aliud fundamentū Bar. qd id non transfertur. qd ista retranslatio fit per actum civilem q non pōt dñō queri pcuratorem sine cessione. vt. d. l. ea que. qd respondit. quia si hoc esset. vix esset salūm quoddā aliud dñm Bar. in. l. ab emptio ne. de pac. t. m. d. l. si is qui pro emptore in fi. t. l. certe. ff. de p. ca. vbi dicit qd si quis constituat se precario noie possidere pcuratorio noie ementis. qd tali casu ex civili actu pñōis precarij transfertur possessio tñm in ipsum dñm. l. non in teruenerit naturalis traditio. t. hoc dñm est verissimum. t. dicit Bar. pro eo esse casum in. l. certe. §. i. ff. de preca. quod ap probat Bal. in. l. i. ad fi. C. qñ l. ab emp. disce. non ob. §. qui li beram. quem ipse Bar. alle. qd ibi non queritur. id hypotheca ria dñō per pcuratorem. qd caret obliōne personali que nō po test per pcuratorem queri sine cessione. vt. C. per quas pñō. l. i. t. l. ea que. Item fm Imol. in. l. predia. ff. de acqui. pos. non probatur possessio per instm cōfectum in absentia rei etiam si sit appositā cō. vendidit. tradidit. t. dedit. qd illud est verum nisi interueniat cō. pñtūens se precario nomine emptoris possidere. nam si appet venditorem possedisse tempore pñōis translatā fuit possessio in emptorē ē rei absentis. per. d. l. qd meo. de acqui. pos. cum fi. Et voluit Spec. in ti. de emp. t. v. §. sciendū. ver. si res. t. ver. quid si instm. Si tamen quis esset i cōspectu rei dum instm cōficatur. per illa verba sine cōsti tutione precarij vñ tradita possessio fm Bar. in. l. minus in structus. de acqui. pos. idem Ange. ibi. t. idē Saly. Et no. diligenter t. tene menti. qd ista cō. constituens se. t. hoc opaf qd creditori. emptori. aut aliq pñenti datur licentia qd propria auctoritate possit rem occupare fm glo. in. l. cum creditor. ff. de fur. de quo per Ludo. in. l. si ex stipu. de acqui. pos. Item qd non hēbit locum. l. extat. qd me. cā. nec. l. si quis in tantā. C. vñ vi. nec. l. creditores. de vi publica. Itē opaf dicta clausula cō stituens. t. qd si venditor constituit se precario noie emptoris possidere qd non pōt amplius pueniri venditor ex eo pñtu vt rem tradat. l. possit pueniri rei ven. vel vti possidetis. vt. no. glo. in. ant. facta. C. si aduer. ven. de quo per Bar. in. d. l. si ab emptione. pōt induci qd abiq aliquo actu corporali queritur nobis possessio sicut t. in multis queritur nobis dñm sine possione. per ea qd habent in. c. ij. de consue. cū ibi no. per glo. t. Imno. t. facit qd habetur in. l. nulli. t. in. l. illud. C. de sacro san. ec. t. in. l. raptores. C. de epi. t. cle. t. qd no. Bar. in. l. i. §. si vir. ff. de acqu. pos. facit qd no. in. l. qdaz. t. in. l. si ager. d. rei vñ. fateor tñ qd i multis casibz qñt dñm ipso iure i qd nō qñt possio. vt voluit gl. sing. in. l. cū duobz. §. d. vñ. ff. p. fo. t. bar. i. l. interdū i pñ. alle. Querēdo dñm inter ista verba consti tuens se precario nomine talis possidere. t. constituens se tuo nomine talis possidere nō adiecto pñario. Dicit qd i pñō cāu iste qui cōstituit naturaliter tñm possidet. In secūdo vero casu talis nullo mō possidet. vt. l. qui bona. i. pñ. de acqu. pos. t. l. qd meo. Super quo talis sit inter ista differētia. vide glo. singula riter i. d. l. ab emptione. i. verbo cōstituat. t. dicit Bar. i. d. l. i. terdū. qd dicta verba cōstituit se dicti emptoris noie possidere possint habere duplicem intellectū. ¶ Pro qd ego cōstituo me nomine emptoris possidere pñario quasi emptor pñario hanc a me t. illā pñario retineat p me. ar. d. l. certe. §. i. t. fm hoc ven ditor hz civilē emptor naturalē. Secūdo modo possunt intel ligi dicta verba cōstituit se dicti emptoris noie possidere pñario. hoc ē ad vtilitatē dicti emptoris. similis erpositio ē. C. de his qui. vt idig. l. polla. t. eo. ti. l. tutores. t. fm hoc creditor vñ emptor possidet civiliter. venditor naturaliter t. pñario. Et iste intellectus plus placet Bar. t. fm Bar. i. d. l. interdū. p hāc clām cōstituens se t. d. constitūens possidet tñm naturalēz eā trāfert. si civilē tñm trāfert civilē. Itē bec clām constitūens se t. nō cōprehēdit nisi tñm bona que hz t. t. possidet tpe pñitu tionis. ita qd ab bona futura se nō exēdit. qd locus icertus. d. acqu. pos. t. l. possideri. §. incertā. e. ti. qd aut futura sunt incerta sunt. t. pñis vident nō posse possideri p iura predicta. t. hāc ptem t. Ang. i. alle. §. incertā. t. idē bal. i. l. stipulatio. hoc mō de ver. obli. t. Dy. i. l. hered es palā. §. si. de testa. Et hic resul tat magu⁹ effec⁹ qd nouiter acquista p tenētem pñario virtute pñarij nō trāseunt i eñ cuius noie possidētur abiqz nois app hensione. imo i illis ē potēs reuocēs. qd tpe pñarij erāt adhuc querēda t. pñdicare dñō. l. si. de acqu. pos. t. t. Bal. i. rub. C. de pñen. emp. dices ita dēter minās se suū pñeptorē frā. t. igri. d

pñis. p. l. actione. §. si quis post. ff. p. fo. t. hāc partē seq^r idem Bal. i. l. i. in fi. cū. l. se. e. ti. p. glo. fm cū que ē ibi i fi. qd equparat quo ad acgrēdā possessionē cōstitutionē pñarij pñtu societatis sed ex pñtu societatis oīum bonorū. l. iter socios possessio que sitoz querat abiqz noua apprehensione. vt ibi. attñ non posses sio querēdoz. vt. l. si quis societatis. e. ti. ergo ita erit p cōstitu tionē pñarij. §. i. pñra. satis vñ t. l. i. §. quis. ff. de pñca. vbi si cō stituo me pñario noie possidere ancilla ex tali cōstitutionē trās fert i dñm possessio partus post nati abiqz noua apprehensio ne. sed potēs rñdere fm Ludo. i. alle. §. i. certā. vbi ē hoc rōne pñeritatis quā hz part⁹ cū ventre cū dicat eius pars. de ven tre i. pñ. l. i. §. ex hoc rñdeo. vñ ibi idē qd de cōneris idē d. z cē iudiciū. l. que religiose. ff. de re. ven. t. l. si finia. §. fm aut. ff. de dā. ifec. sed Ba. bu. in. l. si. C. que res pig. obli. pos. t. qd pñariū se extendit ad futura. t. ibi Bar. ad qd facit. l. §. quis. ff. de pñca. t. qd no. Ang. i. l. cū qui. §. nō solū. ff. de fur. t. t. Imol. in. l. si pulatio hoc mō cōcepta. §. alle. Nec ob. d. l. loc⁹. qd ibi erat oī modo incertitudo i re presente de qua agebat trāsferēda hz in pñposito intentio ē cōstituentis pñario rē certam quā i futurūz acquireret pñario noie possidere qñ acgrēf qd valet ar. d. l. §. quis Sz pñmissis vñ obstat qd. d. dictū ē. qd nō valet constitutio pñarij nisi cōstitues possideat tpe cōstituti. iura glo. l. §. quis. §. si cōductor. t. sic vñ qd cōstitutū nō se exēdat ad futura. po tes dicere qd nō cōprehēdat futura vt ex nūc valeat. sed vt ex tun c dñm sua erūt. iura no. l. pe. C. de don. iter vi. t. Bar. i. d. l. si qd p emptore. dum tractat ibi de fictione trāslatina. d. tē pore ad tps. t. hoc t. Salu. i. d. l. si. C. que res pig. obli. pos. t. Lu do. i. d. l. stipulatio hoc modo. Itē clām ista cōstitues se t. hoc operat qd si venditor q pñtuerat se creditoris noie possidere trāfert naturalē in istū alium emptorē t. pñsequēter pñat istū creditorē sua civilē que erat pñdēf qd quodā mō illi⁹ natural siue accessoria. l. pñegre. §. quibz. ff. de acqu. pos. t. p. no. p. glo. t. Imol. i. allata. l. iterdū. in fi. fm Bar. t. Ang. Ludo. t. Imol. in. l. celsus. ff. de vñcap. t. Bal. in. l. mulier. C. de rei vñdica. t. Imol. in. allegata. l. iterdū. §. si. licet Bar. tenuerit p. t. non bñ fm doc. predictos. Item precarij constitutio hoc operat. vt bonis alienat⁹ per debitorē q se constituit precario nomi ne creditoris possidere possit agi p tertium possorem nulla fa cta discussione pñcipalis debitoris t. cōditione. l. si. C. de acqu. pos. fm Jac. but. in. d. l. si. C. que res pig. ob. pos. t. in. aut. hoc si debitor. C. de pig. t. idem t. Imol. t. Ang. in. l. eritus. ff. de acqu. pos. idem tenuit Bal. in. l. i. C. de reuocandis his que in fraudem cre. t. Bar. in. d. l. creditores. in sua repetitione. Itē operatur hec clausula constituens se precario t. qd si qd ven dit rem vñ t. constituit emptoris noie possidere pñario t. rea liter nō tradidit possionē. t. deinde vñ alteri vñdidit t. tradi dit rem. qd pñmus pp dictā clausulā erit potior. t. ita. l. quoties C. de rei ven. non solum hz locum in traditione naturali. sed ē in ficta fm Jo. an. qita t. in ti. de emp. t. ven. in. §. hic du bitatur si iste vendat. q alias t. versū. Item dicit Bar. in. l. si cuius. §. superuacua. ff. qui. mo. pi. vel pñ. sol. qd per hāc clau sulā constituens se t. non est qñ pñtus venditionis pñsumatur fictus. qñ venditor repertus est semp possidere regitur er go vera t. realis traditio. vt. l. i. C. de sus. nisi venditor empto ri de fructibus rñderet. hoc. n. faceret cessare pñsumptionem fraudis. ar. l. litibus. C. de agri. t. cens. li. ri. vñ nisi venditor re seruauit vñmfructū. vt. l. qñquis. C. de dona.

Clausula

Et spālter obligauit ipsaz rez empta⁹ ex pecunia mutuata. Ista est longa materia prioritatis t. posteriorita tis. de qua materia in. l. potior. t. l. creditor. C. qui po. in. pi. ba. t. in. l. si fundū eo. ti. t. in regula qui prior. vbi per Dy. de reg. iur. t. vbi late p eūdē li. vi. Et scias qd pñritas ali qñ est circa iurisdictionē. aliqñ circa iudicia. aliqñ circa nego cia. t. de istis est dictū. §. in clausula. qd nō sit melior conditio possidentis vel occupantis t. Aliqñ est prioritas t. postero ritas inter creditores pñtendētes sibi res obligatas. t. ex tpe t. cā potiores. t. de ista hic tractat. ¶ Pro cuius declaratiōe ē sciendū. qd aliqui sunt creditores pñuilegiati aliqui nō aliqui sunt hñtes pñothecam tacitā. aliqui expñssam. aliqui expñssaz t. tacitā. aliqui nullam. Creditores hñtes personāl^r actionez pñuilegiatā sunt p amicu⁹ gerentē negocia sua. l. si negocium ff. de pñuile. cre. Itē creditor ex cā depositi. vt. l. si hñez. §. quo tiens

¶ eum ut solum cōdicetur cū eis. q̄ postq̄ bona sunt possessa per oēs aut per vnum per quem oibus erat consultum. ut oī qñ in oibus bonis fiebat missio ⁊ vno imisso ceteri videbant imissū. ⁊ tunc q̄ p̄ctum est pignus pretorium respectu omnīū creditorum ⁊ oīum effecta est equa conditio sine dubio est reuocandum solum ⁊ cōdicandū inter creditores per solidum ⁊ libram. vt. l. qui autem. §. sciendum. de bo. auc. iudi. poss. Si mulier si creditores reuocare volentes pretendunt ypothecā legalem tacitam vel expressam. ⁊ sic conuentionalem. ⁊ ille p̄ferat q̄ bz anteriore vel potētiore. vt. C. de p̄uile. fisci. l. ex p̄cunia. iō dicit glo. i. d. l. si exp̄dierit. §. i. q̄ in iure sue ypothece non fuit p̄iudicatū p̄ diuisionē hereditatis. quā inter se fecerunt cruciferi. ⁊ hoc p̄batur. l. si. §. licetia. ver. sin. vero h̄edes C. de iur. deli. iō dicitas si nulla p̄tendit ypotheca. sed creditores qui nil receperunt h̄nt actionē p̄sonalē p̄uilegiatā. iuxta. l. p̄uilegia. de p̄uile. cre. Et hoc itelligit verū si nō sup̄est apud debitore tñ q̄ creditoribus possit satisfieri. sin autē sup̄est tñ vel totū vsq̄ ad cōcurrentē q̄ritatem eius q̄ sua nō tenetur creditor cōdicare q̄q̄. vt. d. l. si nō exp̄dierit. §. i. ver. si vtroq̄ instante. Vbi vero null⁹ ex creditoribus p̄tendit p̄uilegium p̄sonale vel ypothecā tacitā vel expressā. p̄clude q̄ si debitor soluit vni gratificando cū oēs instaret tūc sit reuocatio ad eā dem portionē quā alij habituri sunt vt in all. l. pupillus. ver. distinguimus. ⁊ d. §. i. l. si nō exp̄dierit. nā gratificatio dolū v̄ cōmittere ⁊ participare cū illo q̄ soluit. nō aut itelligitur vt iure suo. vt. l. summa cū rōne. ff. de pecul. p. glo. ff. de re iu. l. in dolo. que allatur p̄p̄ia in d. l. in summa. ⁊ nō soluit. Sal lic si solutū vni ex creditorib⁹ erat indiuiduū. q̄ tūc non reuocatur p̄ alios quātūcūq̄ debitor gratificatus fuerit tunc vt dictis iuribus. facit. ff. locati. l. i. operis. Sin vero debitor fuit absq̄ ylla gratificatione. dic q̄ si soluit coactus vi compulsa. ⁊ sic fuit exactus indebite tenetur cōdicare illud solum. vt in all. l. pupill⁹. ver. si extorserit. Fallit si illa extorsio fuerit facta in subsidii. puta q̄ debitor fugiebat cū pecunia vt faciunt nūmularij. ⁊ copia iudicis haberi non poterat. nam tunc q̄ illa compulsiō est a iure permissa nihil cōdicandū venit. vt. l. ait p̄tor. §. si debitorem. ff. de his que in frau. cre. qñ nō p̄t queri debitores asserendo se lesos ex tali solūne. ex quo debitor cum pecunia fugiebat. Si autē creditori est solum aucto ritate p̄toris ⁊ sic iuste vel per debitore sponte soluentem cū nullus alius creditor instaret vt sibi solueretur. ⁊ tunc nihil cōdicandum venit. vt. l. pupillus. §. si vero iuste. ⁊ ver. si qd er go. §. allegato. Et hoc itelligo v̄ quando creditor cui ē scā solutio vigilauit. reliq̄ vero fuerunt negligētes in petendo. ⁊ hoc vult tex. in d. l. pupillus. ver. ceteris ē. sed si nulla negli gentia creditoribus p̄t ascribi. q̄ latens erat diminutio pa trimonii debitoris. nec credebatur in mora fore periculū ex cessatione tunc solutio d̄ cōdicari. nā p̄matura ⁊ festina di ligentia creditoris cui tunc solutum est nullum d̄ asserre p̄e iudiciū. vt. l. edicto. §. cū autem. ff. de iur. fisci. vbi bonus tex. facit ff. de pig. act. l. si seruus. vbi non d̄ audiri creditor onerosus. vt. ff. de sol. l. quod diximus. vbi non d̄ venire cū saculo pa ratus. ⁊ l. promissore. de consti. pe. in socijs autē illd̄ p̄cipu um est sp̄ale ⁊ indistincte socius. q̄ socio erigit cōdicare d̄ ex actum cum socio q̄ parte suā nō habuit. vt. l. v̄. §. si cū tres ff. pro so. Ja. bu. in. l. scire. C. de p̄uile. dotis. dicit q̄ si queras inter plures creditores p̄uilegiatos q̄ sit potior. dic q̄ que dam sunt p̄uilegia q̄ non sunt in corpore iuris redacta sed a principe cōcedunt. ⁊ tunc aut in eis est dare ordinem ⁊ prior p̄feratur. ⁊ q̄ v̄ concessum sō p̄uilegiū sine p̄iudicio pri oris. nisi exp̄esse fuerit deñ in secūdo non obstante primo. vt l. regula. §. si qd a principe. ff. ne quid in lo. pu. Sed si non est dare ordinem sed dubitatur cui p̄mo concessum fuerat. tunc dic q̄ aut p̄uilegium cōtinet quid indiuisibile. ⁊ rōne dubi tatis nullus gaudet p̄uilegio. l. duo sunt tici. de testa. tute. ⁊ l. si quis seruos. §. inter duos. de le. ij. Si autem p̄uilegia sunt clausa in corpore iuris. ⁊ tunc dic q̄ aut oēs concurrunt ⁊ partiunt bōa debitoris pariter. ⁊ non p̄sidero quis prius p̄ xit. vt. l. p̄iti. §. ij. C. de his qui ad eccle. confu. ⁊ l. pro debito C. de bo. auc. iu. poss. idem si omnes habent p̄uilegia paria. Si autem habent p̄uilegia p̄sonalia. tunc si non habent paria p̄feratur habens maius p̄uilegium. vt in funeralib⁹ ⁊ si. Item p̄feratur multo magis habens p̄uilegium non

habenti p̄uilegiū. Si autē h̄nt p̄uilegia realia. tunc regularit̄ p̄or tpe potior est iure. Fallit in muliere que p̄fertur p̄oribus in tpe h̄ntibus tacitam ypothecam. vt. d. l. assiduis. Fallit in fisco qui p̄fertur priori h̄nti ē exp̄ressā ypothecā post fisci ob ligationē quesitam. vt. l. si is. ff. de iur. fisci. ⁊ ibi no. Sed vbi cō currunt habens ius reale cum h̄nt ius p̄sonale. tunc p̄ferat habens ius reale. vt. l. si pro debito. ⁊ l. si cum. de p̄uile. fisci. Et dicit Jac. but. in. l. quāuis. C. de p̄uile. fisci. Vñ no. dignū verbum q̄ si mulier ⁊ fiscus concurrunt ⁊ sunt pares tam in tacita ypotheca. q̄ in exp̄ressā. ⁊ ille p̄feratur inter eos qui est p̄ior tpe. vt. d. l. quāuis. Si fiscus vel mulier concurrunt cū p̄uato in tacita ypotheca. p̄feruntur fiscus ⁊ mulier habenti ē tacita ē potētiore tpe. sed habenti exp̄ressam non p̄ferat mu lier p̄ori in tpe habenti exp̄ressam. ⁊ fiscus ē non p̄feratur ha benti exp̄ressam priori in tpe. nisi i bonis postea quesitis per debitorem postquā p̄rit cum fisco. vt no. in. l. si is. de iure fisci. Et hanc opi. q̄ in mulier p̄feratur omnib⁹ creditoribus p̄ori bus tpe ē p̄uilegiatis habentibus tacitam sed nō habentib⁹ exp̄ressam. idem t̄ Jac. bu. in. d. l. assiduis. Et si dicatur mu tuans in refectione domus h̄ p̄uilegium legale sicut mulier ⁊ b̄i p̄feratur alijs p̄oribus creditoribus tpe habentibus ex p̄ressam. ergo ⁊ mulieri p̄feratur. Sed dic fm eum q̄ hoc non p̄cedit a lege sed a p̄cto ex quo rem facit saluaz sibi ⁊ alijs cre ditoribus. vnde non h̄ p̄or creditor de quo cōqueratur. quia lex ei auferret quod sibi dedit ⁊ a se non habebat. ⁊ si lex p̄ferat eum qui mutauit ob refectionē non h̄ vnde cōqueratur pri mus. q̄ nisi iste secundus mutauisset res defecisset sibi ⁊ om nibus alijs. vt. d. l. interdū sed Bal. i. d. l. assiduis. ⁊ istā opi. q̄ in tacita mulier p̄feratur. h̄ alijs creditores habentes taci tam sunt anteriores tpe. non tñ p̄feratur alijs creditoribus habentibus exp̄ressam potētiore. q̄ lex suum auxilium denegat prioribus creditoribus fauore mulierū. nō tñ tollit nec dene gat quod partes per pactū sibi quesierant. ⁊ ista est vera f̄nīa ⁊ hanc t̄ glo. in actione funeraria. vt. l. penul. de religi. ⁊ sum pti. fu. vbi dicit idem est in illa actione q̄ in actione de dote. Sed Ly. in aut. quo iure. C. q̄ po. dicit q̄ mulier p̄feratur mu tuanti ad refectionem si mutans posterior sit in tpe vt i cor pore. vnde sumitur illa aut. ibi in tex. veniat autem aliter cre ditor ⁊ c. scus si talis mutans p̄cederet mulierē in tempo re. vt no. in corpore. ⁊ in. d. l. assiduis in glo. magna ibi. item adhuc p̄. ⁊ c. v̄ tñ q̄ p̄. de intelligat i mutante ad refectionē pacto appposito q̄ sibi obligetur. tūc. n. dicit ei habere ypothe cam ⁊ alle. ff. quibus mo. p̄. ta. d̄ba. l. i. Item aduerte fm Ly. in. l. si fundum. C. q̄ po. in pig. ba. q̄ regula p̄dicta q̄ p̄or est ⁊ c. h̄ locum ē inter habentes tacitas ypothecas nō p̄uilegia tas vt. l. si in. q̄ ca. p̄. ta. d̄ba. C. vnde dicit Dy. aut p̄cedit ypo theca exp̄ressa ⁊ sequitur tacita. ⁊ tūc nullū est dubiū. vt. l. si fun dum. ⁊ l. ticus. C. ⁊ c. q̄ po. aut p̄cedit tacita ⁊ sequitur exp̄s sa. ⁊ tunc p̄feratur tacita h̄ sequatur exp̄sā vt. C. rem alie. ge ren. l. i. ij. r̄iso. l. glo. circa f̄scum dubitet. Vñ tñ scias fm Ange. in allega. l. p̄uilegia. q̄ semper h̄nt actionē p̄sona lem p̄uilegiatā v̄ habere potētius p̄uilegiū q̄ illa p̄sonalis h̄nt tacitam ypothecam admittaz s̄nt p̄uilegiatā vt p̄ferat cete ris alijs ypothecis. sed q̄ in mutante ad refectionē rei vel p̄ conseruatione rei vel ad emptionē habeant tacitas ypothecā ⁊ p̄uilegiatā. Jac. but. in. l. l. C. q̄ po. in pig. ba. dicit q̄ aut ego mutuo ad refectionē q̄ habeo rē obligatā ⁊ potior ero. vt l. interdū. ⁊ l. idemq̄. ff. qui po. i pig. ba. aut mutuo ad emptio nē rei ⁊ tūc non habeo rem obligatā nisi exp̄esse paciscar. tñ habeo actionē p̄sonalē. Sed an illa p̄sonalis sit p̄uile giata. d̄ q̄ non. vt. l. p̄curatoris. §. plane. ff. d̄ tributo. Et v̄ q̄ habeam p̄uilegiatā vt. l. qui nauē. de p̄uile. credi. ⁊ hoc ve rū. Nec ob. l. p̄curatoris. §. plane q̄ ibi loquitur in tributoria q̄ sapit naturā realis. q̄ magis d̄ credere merci q̄ p̄sone. vt. l. p̄curatori. §. si plures ⁊ ideo nō h̄ in ea p̄uilegia ex cā. q̄ in realibus non cōsideratur p̄uilegiū ex cā. sed ex tpe v̄ solue vt glo. in alleg. l. quod quis. q̄ aut mutauit in cōparatōne ⁊ h̄ p̄uilegium ex causa. vt. d. l. l. aut mutauit simplr ⁊ non h̄ p̄uilegiū. h̄ inde ematur vt in alle. l. pe. vel potes dicere aut pecuniam mutuat quis in cā ⁊ causam exp̄essit vt p̄edium inde emat. vt in alle. l. plane. vel potes dicere. aut ⁊ in ypothe caria. vt. d. l. l. aut mutauit in cā ⁊ non est p̄uentū de pi gnore ⁊ putat Jac. but. p̄bi p̄sonalem p̄uilegiatā. sed nullo modo

modo hypothecaria pbitur. vt. l. quāuis. C. de pigno. r. l. quan
uis. C. i. qui. ca. pig. ca. pbit. aut mutuat simpliciter. h. nō i. eā
rem vt inde p̄dium emat. r. tunc l. ex ea petere sed non p̄bit
p̄sonalis p̄uilegiata nec hypothecaria. als aliter. vt. l. si cu; do
tē. s. si. ff. de ma. h. 2. y. in. d. l. l. dicit qd tunc p̄ferit iter reales
actiones p̄uilegiatus ille cui? pecunia res est empta cū spālir
fuit cōuētū qd res esset ei obligata als nō. vt. ff. de tribu. l. p̄cu
ratoris. s. plane. Itē cū p̄feritur inter p̄sonales actiones cū
exp̄p̄te agit qd ad hoc mutuat. vt. d. s. plane. Bal. vero. i. d. l.
l. dicit qd res empta ex pecunia mea nō est mibi obligata. ni
si hoc sit ex pacto. vt. l. q̄uis. C. i. qui. ca. pig. ta. pbit. r. d. l. licet
S3 an saltē habeat actionē p̄uilegiatā. quidā dixerunt qd nō
p. d. s. plane. iō sunt i. p̄ria opi. dices qd tunc p̄ferit iter p
sonales actiones. r. hāc opi. t3 Jac. bu. p. l. qd quis. C. de p̄u.
credi. h. i. l. quāuis. de p̄uile. credi. dicit qd p̄ pecunia mutuata
ad nauē fabricandā. armadā. instruendā. vel emendā. h3 credi
tor p̄uilegiū iter p̄sonales actiones potēt? p̄ ceteris excepto
fisco. nō h3 autē tacitā hypothecā h3 habeat tacitā r. p̄uilegiatā
qui mutuauit i. refectōe nauis. vt. l. inter dū. ff. qui po. sic itel
ligit qd nō. i. l. qui nauē. ff. de p̄u. cre. sed Bar. i. d. l. inter dū
dicit qd q3 q3 mutuatur pecuniā simpliciter nō exp̄primēdo ad rē
emendā ex ea. r. tūc l3 res ex ea emanē nō tū h3 p̄uilegiū mu
tuas. neq3 i. p̄sonali. neq3 in hypothecaria. vt. d. s. plane q3 q3
quis mutuatur pecuniā ad rez. emendā pacto exp̄p̄te appposito
qd sibi sit obligata. r. tunc h3 p̄uilegiū i. p̄sonali nō aut inypo
thecaria. vt. d. l. qd quis. de p̄uile. cre. q3 q3 mutuatur pecuniā
ad rē emendā pacto exp̄p̄te appposito qd sibi sit obligata. r. tūc
h3 p̄uilegiū i. p̄sonali r. h3 tacitā hypothecā r. p̄ferit prioribus
vt i. alle. l. l3. nisi sit mulier q̄ p̄cedat ius i. pignore ex cā dotis
vt i. s. bis cōsequēs. i. aut. de equali. do. col. vii. r. ita t3 ibi gl.
l3 aliter dicat in aut. quo iure. C. qui po. i. pig. ha. r. ita v̄ itel
ligere glo. i. alle. l. idēq3. circa fi. r. dicit glo. i. alle. l. interdum
qd ille qui creditur pecuniā ad rez cōseruandā h3 tria p̄uilegia.
p̄rio qd i. p̄sonali alijs p̄ferit. Itē qd h3 tacitā hypothecā.
Itē qd ista tacita p̄ferit prioribus habentib? et exp̄p̄te. r. ista
ē vera fm Bar. ibi. Si tū esset mulier que haberet rez obliga
tā. tūc ipsa p̄ferit in dote. qd in ea cōcurrūt duo p̄uilegia. v3
p̄mū p̄latiōis i. actu p̄sonali r. p̄uilegiū i. hypothecā. vt i. aut.
de equali do. s. bis cōsequēs. Et dicit Bar. i. alle. l. interdum qd
si quis recipit equū in pignus qd p̄ exp̄p̄te eg r. famuli r. p̄
sione stabuli h3 tacitam hypothecam. r. p̄feritur anteriorib? cre
ditorib?. Et scias qd dicit Ange. in. d. l. qd q3. qd venditor rei
p̄ precio cōsequēdo h3 i. bonis emptoris p̄uilegiū p̄latiōis. r.
fm hoc mercator q̄ cessauit r. fugit r. dimisit in fundo suo m̄
tos p̄anos quos emerat. v3 venditor p̄ precio p̄anozū p̄dicto
rū esse potior alijs creditoribus nō p̄uilegiatis. h3 ē veruz
ex quo v̄ditor h3 fidem de p̄cio. vt ē ter. i. d. s. plane. r. ē cāus
i. l. quidā fundū. ff. de in rē versō. Sinaut venditor nō habuit
set fidē de p̄cio. tūc qd dominūz ēēt v̄ditoris. ideo in panis
p̄feritur quantūcūq3 p̄uilegiatis vel etiam exp̄p̄te p̄ypo
thecam p̄tendentibus. vt dicto. s. plane. r. idem quod An
gel. tenet Bal. in alle. l. licet. r. dicit Bal. in. l. si non donatio
nis. C. de p̄ben. emp. qd aliter coniectura pōt apparere. vel
et qd venditur res de qbus statim fm p̄suetudinē solita ē fie
ri solutio. vt qd in nūdinis nunquā p̄sumit habita fides d̄ p̄
cio. vt. ff. de polli. l. si solutus. r. l. si quasi. ff. de pigno. acti. v̄
illi q̄ vendunt equos vel alia animalia statim recessuris. nisi
statim eis soluantur precium possunt recuperare cū nō sit trās
latum d̄nium. qd fides de p̄cio habita non sit idem. f̄ctus
heret cum peregrinis vel persona ignota. vel cū statiz recessu
ro. vel cum suspecto de fuga. qm non p̄sumitur habita fides d̄
p̄cio. vt. d. l. si nō donationis. p. d. l. si quasi. argu. l. si q3 de
legationis. ff. de iudi. Item qd quis plures specificas mercan
tias ereret. puta vini vel p̄anoz. l3 ille alius prior fuerit. v̄
quilibz p̄feritur in mercimoniā in qua mutuauit dictū sin
gulare pagha. vt. l. procuratoris. s. si plures. ff. de tributo. fm
Ludo. in suis dictis in l. fa. m. in dicto qd incipit mercator.

Item et fallit qd ille qui h3 p̄les creditores assumitur ad
aliquod pingue beneficiū qd si post assumptōez beneficij alios
creditores adipiscatur. isti postea adepti l3 posteriores p̄ferun
tur anterioribus in fructib? b̄ficij si oēs habent personales.
r. de residuo v3 solui prioribus creditoribus. dcm est fm. guil.
de cu. in. l. sed an. ff. quod cū eo. qui allat ter. sin. r. bene probā

tem in. l. i. s. sed si filij. als incipit. si filij. ff. de sepati. bono. r. t3
Ludo. in l. fa. p. dicto qd incipit. quidā laycus h3 plures credi
tores. Item ciuitas mutans pecuniā non h3 ius tacite ypo
thecae. nisi sit respublica romanorū. ter. est fm. in. l. regula. C. de
debito. ciui. li. ri. in p̄sonali aut ciuitas h3 p̄uilegiū. vt d̄
bitore non eritē soluēdo possz h̄re regressum d̄ possessores bo
norum istius debitoris quocūq3 titulo possideant. vt ē ter. i.
dcā. l. regula. r. ibi Ange. Quid autē i. ecclesia cathedrali. dic
qd illa h3 p̄uilegium in p̄sonali qm mutuauit sacerdoti. vt in
c. eam te. de etate r. quali. Fallit qm ecclesia sciēter vel etiam
epo sciēte r. non p̄dicente talis clericus secundo p̄rit. qd tūc
ecclesia talis p̄uilegium amittit. r. sic secundo p̄bens p̄feritur
in p̄sonali. dictum est in fm. Vincen. i. d. c. eam te. quez re
fert Jo. an. in nouella fm Lu. in l. fa. r. in dcō. quod incipit ec
clesia cathedralis. Anum tū scias qd p̄uilegiata actione
quo ad sortem non intelligit p̄uilegiata quo ad penam. ter.
est fm. in. l. si damni. s. sed est cōis. ff. de pecul. Sed Ludo. in. l.
si cum dotem. s. si. ff. de ma. loquente d̄ mutante ad emptōez
rerum sic dicit. hoc inducunt ad duas questōes. p̄rima est
alijs vendit mercatori postea fugam accipienti r. fallito r. ex
tat illud qd est emptū. Queritur an in re empta d̄beat p̄feri
ri ipse vendens omnibus alijs creditoribus. p̄rimo cuius de
claratione q̄uis ipse breuiter loquat. tū primo est videndum
an res vendite non soluto p̄cio tradita videat ipsi v̄dētū p̄ p̄
cio tacita obligata. qd si sit rōe tacita hypothecae p̄ferit venditor
alijs. r. qdē v̄ qd sic. ar. l. iuli. s. offerri. de ac. emp. vbi ter. dicit
venditorem donec precium soluantur retinere posse rem v̄di
tam loco pignoris. sed contrarium est. quoniam r. ibi dicit
glo. illud non esse pignus proprie. qd patet quia cum res ven
dita existens penes v̄dītōrē sit adhuc in eius dominio meri
to non pōt ei pignori esse. vt. l. neq3 pignus. de reg. iur. Quod
aut tradita adhuc p̄cio non soluto nō maneat p̄ p̄cio taci
te pignozata. est exp̄p̄te subtiliter intuenti in. l. i. ad fi. ff. de
reb. co. r. l. i. in fi. ff. de peri. r. co. rei ven. Et p̄ hoc ita determi
nat Bal. in. l. p̄teritu. C. cōmo. Ego tērtū addo clariorē in
d. l. p̄curatoris. s. plane. Itunc p̄ declaratione questū sic dic.
qd aut venditor non habuit fidē de p̄cio. r. tunc iste in reb?
venditis p̄feritur omnibus alijs. hoc autē esse verz p̄bo qd ex
traditione rei vendite nō habita fide de p̄cio nō trāsferitur
d̄nium in emptōrē sed manet penes venditōrē. vt. l. qd vendi
di. ff. de p̄ben. emp. r. l. in ciui. C. de rei vendi. r. insti. de rerū
diuisi. s. vendite. succedit ergo doctrina volens qd p̄tendens
d̄nium in aliquibus rebus penes fallitū existētibz in illis
rebus p̄feritur omnibus alijs creditoribus. fallit vt est exōf
sum in. l. si venditor. s. in bonis. ff. de p̄uile. credi. r. l. si v̄di
tor. s. quotiens depositi. Aut venditor fidē de p̄cio habuit.
r. tunc cum d̄nium sit translātum in emptōrē. merito p̄ns ē
vt ipse in illis nō habeat p̄uilegium p̄latiōis sed cum alijs
concurrat. r. iste ter. quem d̄y. reputat singularē in. l. cum q
dam fundus. ff. de in rem versō. melior ter. hanc distinctionē
p̄bens est in. d. l. p̄curatoris. s. sed si dedi. hoc tū vltimū mē
brium limitat Bal. in. d. l. si cū dotē. s. si. nisi forte tpe v̄ditio
nis mercator concepisset fraudem fugiendi. qd tunc cum dol?
dedisset cām habendi fidem de p̄cio perinde est ac si habita
non fuisset. r. ad hoc alle. ter. valde nō. in. d. l. si quasi. de pign.
acti. dictam aut fraudēz p̄sumit Ang. ex breuitate t̄pis. pu
ta si die sequēti fugam arripuerit. vt. d. l. si ventri. s. in bonis
r. argu. c. offm. de elec. In dubio aut p̄sumitur habita fides
de p̄cio. r. quando non. vide Bal. in dicta. l. si non donatio
nis. C. de p̄ben. emp. Itūc ad questōnē si ex pecunia p̄ me mu
tuata mercator emit res seu merces. ipse merces que extāt ip
so mercatore fugiente seu fallito postmodū ergo p̄ferar i. illis
alijs creditoribus. p̄rimo hac questōe bene tractāda duo sunt
vidēda. p̄rimo an res empta ex pecunia mea sit mibi taci
te obligata. qd si hoc ē rōne tacite hypothecae i. illis alijs p̄feror
r. quidē dicēdū ē regulariter qd nō casus est i. l. quāuis. la. iij.
C. de pigno. Fallit in re empta ex pecunia pupilli qm illa ē si
bi tacite obligata. ter. ē fm. vnam lec. glo. in. l. idemq3. ff.
qui po. i. pigno. ha. vbi Ang. arguēdo a simili t3 idē fore in re
empta ex pecunia militis. bene tū ē veruz qd si res empta ex
pecunia mea mibi obligetur quāuis postertus tū i. cadē sum
potior alijs creditoribus habentibus hypothecā tacitāz priorē
vt. d. l. l3. r. in aut. de equali. doti. s. bis cōsequēs. r. s. qd vero
b iij

et aut. qd obtinet. C. de pig. Secundo examinandum est. nunquid i re
empta ex pecunia mea. ego habeo iter alios creditores priuilegiu
legit erigendi. In quo fuit vna opi. i. d. l. l. q. nō q. cū alijs i
eandem cōcurrere debeo. p. d. s. plane. vbi hoc vñ expreſſum.
Secūda fuit opi. Jaco. bu. dicētis. p. p. ter. l. qui nauē. et l. qd
quis. ff. de priuile. cre. vbi ē expreſſus q. mutuas pecunias in
emptionē nauis ē inter alios creditores i erigendo priuilegia
tus. s. illa fin Lud. ibidē nō ob. q. loquunt in casu spāl. l. in
mutuante i emptione nauis. quo casu ē spālē vt hēat priuilegiū
i erigēdo is ex cur? pecunia illa nauis emiſ. et rō spālitas ē
vt deducant hoies ad facili? mutuandū i huiusmodi cāz. cū
ex eadem contingit facilitas facilius mercandi et negociandi
q. reipublice vtilis ē. dīc. ter. i. d. l. i. ad h. ff. de nundinis. s. p
Ja. vñ eē ter. in aut. quo iure. C. q. po. in pi. ba. vbi ē expreſſus
creditorē ex cur? pecunia res emptā est iter alios fore in eadē
re priuilegiatū. et sic ibi vñ casus apertus. s. rōde q. ibi fuit ter.
male extractus p. Jruerū a corpore aut. q. extractus est a. s.
his pñs alle. qui solum hoc dicit vt appareat ex verbis līc. vbi
ypothecas quasdam pponere iuniores et. q. is ex tur? pecunia
res emptā est. si eadē sit sibi ypotheca l. posterius pferitur tñ i
ea creditoribus pōrem tacitam habentib? excepta dote. et sic
ibi nō dicit aliqd de priuilegio prelacionis in actione perso
nali. Unde tertia fuit opi. glo. or. in alle. l. qd qui dicentis. q.
aut pecunia ad hoc spāliter mutuat vt inde res ematur. et tūc
in eadem emptā mutuas bz priuilegiū prelacionis. et ita logē
l. qui nauem. aut mutuata est simplr. et tunc mutuas nō gau
det priuilegijs. sed cōcurrūt cū alijs vt. d. s. plane. Sed certe nō
reperitur pñm mēbrum distinctionis iur? pbari. qm vt dī
xit glo. in. d. l. cūz. q. s. dīcta. l. qui nauē. loquuntur in casu spe
ciali. s. in eo qui mutuauit in emptionē nauis. sicut ēt spālē
in mutuante in refectione edificij. vt habeat tacitā ypothecāz
in bonis illius cui mutuatur. et ēt priuilegiū prelacionis inter
actiones psonales vt pñm mēbrum pbat in. l. i. in q. ca. pi.
ta. s. ba. scdm in. d. l. si ventri. s. i. et l. creditor qui ob refectionē
ff. si cer. pe. Et rō spālitas est fauore publice vtilitatis. cuius
interest ne ex destructis edificijs deformis maneat eadez refi
ci cū ad hoc compelli possunt. vt. l. pñes. ff. de offi. pñsi. et l.
ad curatiōis. de dam. infec. et l. ad singulariū. C. de edifi. pua.
l. s. ba. in. l. i. rebus. C. de iure do. videatur tenere hāc opi. al
lega. ad hoc ter. no. in. l. si. C. de pig. qui ter. nil facit fm Ludo.
cū fm eum loquatur in ypotheca bonoz. non autē in priuile
gio prelacionis inter actiones psonales. supuenit post alle.
s. his pñs. et. q. vero. in aut. de equali. do. vbi sumitur dicta
aut. qd obtinet. C. de pig. et aut. quo iure. C. qui po. in pig. ba.
volentes q. in hac militia emptā ex pecunia mea et mihi obli
gata. rōne ypothecę generalis pferatur omnib? alijs credito
ribus habentibus ypothecam pōrē. excepto credito dotis cui
mutuo in militia nō pferitur. nisi spāliter i hoc mutuauerit.
vt militia ex hoc emeretur. et hoc in scriptis probari possit.
Ultimū ius ponit in. s. optimū. iuncta glo. in verbo ex cāis
in aut. de exhiben. re. volens militiā que morte militantis ex
pirat. ita de iure obligari possit qñ obligat creditori mutuan
ti pecuniam ad hoc. vt illa ematur. Concludo fm Ludo. q. ve
ritas est creditorē in re emptā ex pecunia sua nō habere prela
tionis priuilegiū. q. casus est expreſſus in alle. s. plane. Et ista
est vera opi. qñ simplr mutuauit nō expreſſo q. inderes ema
tur. durū est recedere ab opi. Azo. l. y. Ja. bu. et Ange. qui te
nent. q. tūc creditor bz priuilegiū prelacionis. l. s. de. de anch. in
cōstitū. et. l. teneat s. opi. Ludo. Jtē dicta regula q. prior. an
locū habeat i duobus pñatis qui habēt ypothecam generalez
i bonis post obligationē qñtis. et Bar. i. d. l. idemq. i. si. i. l. si.
ff. qui po. i. pi. ba. t. q. in duobus pñatis q. hñt ypothecā gene
rale. prius ē potior i bonis postmodū acqñtis. et dicit q. ē
casus i. d. l. si. ff. qui po. i. pi. ba. et l. ac edictali. s. i. omnibus. C.
de scdis nup. et l. i. rebus. C. de iur. do. et recitat l. y. i. alle. l. l.
et de hoc plene dicit Bar. i. l. si. ff. de iure fisci. et ibi ēt hoc
t. s. si creditor priuilegiatus aut fisci? vel mulier cōcurrēt cū
creditorē primato nō priuilegiato. tūc priuilegiatus i bonis etiā
postea qñtis ēt potior. vt i. alle. l. si. ff. de iure fisci. et q. po. in pi.
ba. s. l. y. i. l. l. i. hoc passu. an si scdus creditor i bonis postea
qñtis cōcurrat cū priore qñ sunt ypothecarij arguit p. et p. al
le. gl. q. t. q. alias cōcurrūt. vt no. i. d. l. idēq. ff. de iure fisci. et l.
si is q. vbi gl. tractat. sed l. y. dicit q. Jac. d. are. tenet q. prior

preferatur et hoc dicit tenuisse in publica disputatōe. et dīc. q. nō
ob. l. si is. s. alle. q. illud est priuilegio fisci. vt. l. si ignorāte. de
remis. pig. idē l. y. dicit q. aut scdus creditor ē fiscus aut pri
uatus. Si fiscus tūc ē potior q. pōr creditor. rō ē. q. i. querē
dis tpe quo res potuerūt obligari nō pcedit pñatus fisci. iō
tanq. prior nō pfer. ff. de iure fisci. l. si is qui. Aut ē pñat? tūc
l. qdam distinguat. vt dicere JDe. q. cōcurrūt vt i. alle. l. idēz
s. si. et ita t. ibi gl. s. rō l. y. et illa quā supra dixi. q. cū nō cō
currūt prius? et fiscus nō pōt negari qd nō sit priuilegium
fisci. s. Jac. de are. dicit q. prior pfer. vt supra dictum ē.
s. Bar. i. alle. l. l. dicit q. pñor vt q. prior sit potior i post q.
fiscus. vt. l. qui fundū. ff. qui po. i. pi. ba. et l. diuersi. i. eo. ti. In p
rium vt p. alleg. l. si is qui. et d. l. idēq. s. si. et dicit glo. q. ibi
creditorē debēt cōcurrere. et speciale ē i fisco q. pferat. vt. d.
l. si is qui. sed vt p. dī. Ja. de are. t. pñm et dicit q. ē casus i
d. l. l. et verū dicit fm Bar. ibi q. i. d. l. l. tractat s. bonis post
qñtis et dicit q. scdus creditor est potior si res fuit emptā ex
pecunia sua. et eadē sit spāliter obligata. quasi velit dicere q.
si ista res postea acqñta nō fuisset spāliter obligata nō effz po
tior. et sic nō cōcurrūt. vt ibi dicit gl. imo qui prior ē i tpe po
tior est i iure. facit optie. l. si. in pñm. qui po. in pig. ba. p. opi.
Ja. p. glo. intelligēdo ter. prout iacet. JDe. cetera conuēctio ē il
la q. querit ius nō acqñsitio ipsi? rō. et sic cōcludit fm Bar.
q. prior ēt i post qñtis debeat pferri scdus. et credo q. hoc sit
ipsa veritas p. ter. d. l. l. s. Bar. i. d. l. fundū. C. qui po. dīc
q. iter priuatus habēs generalē ypothecā pfer. habēt spālēz
ypothecā ēt si postea bona fuerūt qñtis. vt. l. si dignus. ff. q.
po. in pig. ba. C. de remis. pi. l. si ignorāter. ff. qui po. in pig.
ba. l. si. sed in fisco est spālē q. qñtis per debitorē post pñaz
oblonem in illis bonis fisci? ē potior. vt. d. l. si is. Si vero post
q. fisco cōpetat ypotheca tacito alijs pbat cum illo in cuius
bonis fiscus bz tacitā ypothecāz. et iste pñes bz expreſſaz yp
othecam posteriorem tpe. illa tacita iste prius est potior fm
glo. in. l. i. C. rem alie. grem. sed in. l. pñus. ff. qui po. dubitat
vide per Jy. in regula q. prior. de re. iur. in. vi. vbi plene. Si
āt fiscus et priuatus hñt tacitam ypothecā an pferat fiscus.
dic vt no. in. l. eos. C. qui po. in pig. ba. vbi gl. que dicit q. pre
fertur mulier hñt aliam tacitam ypothecā. et p hoc vñ casus
in. l. regula. C. de pñm. ff. et idem Bal. in. l. diuersi. C. q. po. i.
pi. ba. dicit no. hanc regulam hñt q. in pñoribus ille q. ē pri
or tpe potior est in iure. et si vnus bz ypothecā alter non pfer
tur ypothecarijs quantūcūq. sit posterior. qñ qñtis ius in
re. vt. l. iij. C. qui po. in pi. ba. In duob? at creditorib? quo
rum pñm? promissit. sed non iurauit. ali? posterior scdus? cō
trahit. sed iurauit ante quā pñm? q. s. istoz est potior. dīc vt
p. l. y. i. l. cū tibi. C. q. po. in pi. ba. q. in dote pñus est potior i
alijs scdus. s. quo per l. y. post Ja. in. d. l. assiduis. et dicit etiā
l. y. in. d. l. scripturas. C. q. po. in pi. ba. q. si creditor pñm? bz
tātūmodo priuata scripturā debitoris cū oblonē bonoz oñz
scriptā pñia manu mibi subscriptā testib? cū ypotheca q. se
cund? creditor pfer. in ypotheca creditori priori. et ita dīc te
nere Jy. in regula. q. pñor. et ita Azo. in fūma i. ti. qui po. i. pi.
ba. C. et gl. i. alle. diuersi. Et p intelligētia premissoz no. q.
ypotheca aliqua est expñsa. et ista sit solum priuilegiū conuēctio. vt
l. i. ff. de pig. ac. Alia est tacita et ista sit per. l. et datur a. l. sine
pñetium expreſſione. et primo istā habz mulier in dote sibi pro
missa. vt. l. i. C. d. rei. vt. ac. Jtē ēt ea bz pro rebus pñrenalib?
nisi p spālē et expñsam ypothecam sibi pñderit. q. tunc alij re
nunciare vt. vt. l. si. C. de pac. pñe. sed Jnno. t. pñ in. c. et l. is.
s. p. gno. de quo vide p. Lud. in l. i. d. dicto. rvi. in verbo dos.
et hoc priuilegiū ad hñdes mulieris non transit. vt. l. i. C. d. to
tis promiss. nec hoc priuilegiū bz mīser hñtica. vt in aut. s. pñ
ni. dōs. col. vij. Item oīa inuēcta et illata in rustico pñio dñō
fiscite nisi ad tps inferat fundi tacite obligant. ff. qui. mo. pig.
ta. s. ba. l. pñis. et. C. eo. ti. l. pñis. Item bona tutorz et cur. taci
te obligant. vt. l. p. offi. ff. de adm. tu. Sed bona patris tacite
obligantur filijs p rebus aduenticijs et rebus corūdē. non tñ
imputatur patri si male sit ipsis vñs. vel in eis male verſat?
sic. vt. C. de bonis q. lib. l. antepe. et l. si. non aut. Ergo et bo
na prelati ad exemplū patris et tutoris ēt tacite obligantur p
mala ad ministratōe. rī. q. ij. illud. ij. q. vij. latoz. et est glo. in. c.
ex l. is. de pñia. Item bona matris tranſeuntis ad scdus
nuptias tacite obligant filijs pñmi mīfimonij. l. hac edictali
s. p.

§.pe.C.de fecu.nup. Itē bona hēdis pro legatis & fideicomis
his.C.cōia deleg.l.i. Item bōa p tributis obligant. C.in qui
ca.pig.ta. §.bi.l.i. Item bona p̄bentis cū fisco. vt. C.in qui.ca
pig.ta. §.bi.l.i. Item bona primipili quo casu ēt bona vxoris
obligant. C.in qui.ca.pig.ta. §.bi.l.i. s̄atis. Idem in clerico con
iugato obligato eccle. l. fi. C. de sacrosan. eccle. Item bona ma
tris si anteq̄ petat tutorem dari filio transeat ad fecūdas nup
tias. vt. C. ad tertu. l. omnem. C. in qui.ca.pig.ta. §.bi.l.i. s̄at.
Et vide Hosti. in sūma §. pig. in. §. in cōuentōalibus. In pi
gnoribus vero pretorijis quid iuris sit an bēat locum regula
q̄ prior. vide Bar. in. l. cū vnus. ff. de bo. auc. iudi. pos. & in. l.
fi. co. ti. & in. l. si decreto. Cū plures veniunt aut oēs pretēdū
pignus conuentionale. & tunc est notare regulam qui prior i
tempore. & c. Fallit in. l. l. & l. diuersis. §. alle. & ff. qui po. i. pi
ba. l. interdum. & in aut. de equali. dot. §. is consequens. Si ve
ro oēs pretendunt pignus pretorium. tu dic q̄ aut oēs sunt
eiusdem tituli. q̄ oēs ex p̄ctu. vel oēs ex cā legati. v̄l oēs ex cā
damni infecti. & tunc cōcurrunt oēs ordine non inspecto. &
ita loquit. l. si decreto. & l. fi. C. de bo. auc. iudi. pos. vt. ff. vt in
pos. leg. l. si is cui. §. si plures. & §. qui prior est. Alue sūt diuer
sorū titulorum. & tunc qui prior est in tpe. vt. d. l. si decreto.
Si vero qdam pretendunt pignus conuentionale. & quidaz n̄
tunc h̄z locū dicta regula q̄ prior. vt. ff. vt in pos. leg. l. si postq̄
ff. qui po. in pig. ba. l. & secūdu. Cetera aut ad intellectum istū
materie prioritatis. vide per Dy. in regula iuris. qui prior. §
regulis iuris in. vi.

Nil nouari appellatione pendente.

Nil nouari nullitate pendente.

Nil nouari in integrum restitutione pendente.

Nil nouari pendente recursu ad arbitrium bōi viri.

Nil nouari recusatione iudicis pendente.

Nil nouari securitate pendente.

Nil nouari dilatione pendente.

Nil nouari accusatione pendente.

Nil nouari lite pendente.

Nil nouari supplicatione pendente.

Nil nouari relatione pendente.

Nil nouari inuentarij confirmatione pendente.

Zansula.

Nil nouari generalis ē sub se

ptinens supradictas clausulas

de quarū qualibz dicamus p ordinem. Et primo

de cla nil nouari appllone pendente que cōtinet

amplam materiam bonam & quotidianam. p qua discutien
da tolle primo regulaz q̄ appllone pen. nil nouatur. ff. nil no
uari appllone pen. p totum. & C. de appel. l. appellatōe. Fallit
q̄ ista inuatio fit per. l. vel aucto. & l. p̄ banc. C. de temp. ap.
de quo p glo. ff. ibi. Item fallit q̄ inuatio fit p̄ tertiu p̄ quem
inuari non interest appellantis. l. creditor in prin. ff. mada.
vbi casus singularis qui non est alibi. Item fallit q̄ attēptat
id q̄ poterat attemptari pendente prior iudicio. vt. l. postq̄
§. imperator. ff. vt leg. no. ca. fm Bar. & ille ter. non est alibi
fm Dy. Item fallit si inuatur appellans. vt. l. minime. & l. eos
§. sup bis. C. de appel. Item fallit si appllō non ē euident. &
notoria. & frustratoria. vt in. c. cum appellationibz. §. appl. li.
vi. Itē fallit fm Spe. in ti. de appel. in. §. nouissime. cū reus
suspectus est de dilapidatione fructuz rei actoris adiudicat
Itā tūc fructus q̄ appellatione pēdente sequestrant. ij. q. vi.
c. quoties. C. quoz appll. nō reci. Lab. excoctore. §. fi. & l. i. p̄era
tores. §. fi. ff. de appel. Itē fallit cū heres cōuictus sup legato
appellat. nō. n. deferat appellationi imo cauet de eo restituē
do. vt. l. postq̄. §. imperator. §. alle. Itē fallit quādo cōdemna
tus de crimine appellet. Itā nō pōt dare fideiusorē quin sit
i custodia vsqz quo veniat ad eū ad quē appellauit. ij. q. vi. ar.
C. de app. l. eos. §. sup bis. Itē fallit in his casibus in quibus
appellatio nō admittit. vt no. ij. q. vi. c. appellatione. & C. quo
rū appel. nō reci. p totū. Itē fallit i snia excommunicationis si
appellat a snia excommunicationis post appellationē pōt pro
nunciari excommunicatus §. appl. c. pastoralis. Et ita t̄z Jo.
an. l. c. venerabilibz. de sen. ex. §. attamē. sup verbo appellan
dū i. vi. & Ang. l. l. p̄ hac. §. cōpo. appll. & l. i. ff. nil. no. appll.
pen. Itē fallit si agatur actione p̄sonali puta exempto. Nam
si res petita alienat & alienatio. Nec ob. ff. nil inuari ap. pē.
l. i. ij. q. vi. c. appellatione. vbi status cāe non d̄z mutari. q̄ dic

fm Spec. q̄ nō mutat nec appellationi iudicat. q̄ per ide cō
demnabitur reus. si res petita alienat. ac si non esset alienata
de quo i Spec. de iterroga. acti. §. fi. ver. verū. Nec ob. vt nul.
iu. §. super hoc. vbi phibet iudex trāsserre possessionē rei peti
te ab vno litigantiū i alterū. q̄ hic nō phibet pars trāsserre
in extraneū. §. iudex sic. vt ibi. Unde quod d̄r nil inuari ap
pel. pen. & intelligi p iudicem. Itā parte nō obstante sua appel
latiōe pōt vti suo iure. §. si ageret realiter tūc fateor q̄ nō pos
set alienari nō ea rōne. q̄ appel. pen. nil d̄z inuari. §. q̄ res
ē litigiosa. Itē in casu i quo t̄z snia lata. nec reuocat. vt habes
de noto. cri. §. i. ver. quid si auditis. Itē ēt non ob. app. q̄ iu
dex a quo interponit snia iurisdictionē ppter pericula anima
rū. Et itā fauore matrimonij extra de matrimo p̄cto §. inter
dic. ec. c. ij. Itē ēt q̄ l̄z detulerit appellationi. tñ intro mittit se
de iurisdictione absolūdo ab excommunicatione. & cautionez
nomine ecclesie recipiendo. de appel. c. qua fronte. Itē ordia
rius pōt post appellationē possessionē turbatā reformare de
appel. c. cū teneamur. & c. ex parte. de resti. spo. p An. de bu.
Itē q̄ vbi ordinarius ignorat fuisse appellatū ad supiores t̄z
snia lata p̄ appellatē p eū lata de appel. c. si duobus. Itē
q̄ pōt delinquentē notorie punire l̄z appellatē de appel. c. p
posuisti. i. fi. Itē pōt t̄ps legis moderare de appel. c. cū sit. i. rñ.
Itē q̄ post appellationē pōt cogere p̄lequi appellationē pro
pria de appellati. c. p̄luluit. i. fi. & c. reprehēdibilis. Itē q̄ si sit
a iudice p̄ter terminus ad p̄sequendū appellationem. & ap
pellas. i. illud t̄ps nō p̄lequit. poterit iudex ipsam sniam ere
qui. vel in cā ipsa pcedere de appella. c. cū sit romana. ver. q̄
si is. & c. ad hec. Quidā tñ dicunt q̄ nō manet snia diffinita
ua rata. l̄z huiusmodi termin⁹ sit elapsus. nisi lapsus fuerit
t̄ps iuris. q̄ nō placet. vt no. eo. ti. c. p̄onas. Itē si est cōmis
sa cā appellationē remota. Itā ob appel. poterit p iudicem a
quo inuari. & snia executiōi mādari fm Inno. & Hosti. i. c.
pastoralis. de offi. iudi. delega. Itē tolle hāc regulā q̄ attēpta
appel. pen. reuocant p viam attēptati officio iudicis appella
tionis. vt i. c. nō solū. de appella. in. vi. Et ergo practica fm
Ang. l. alle. l. p̄ hac. q̄ appellas verat⁹ appel. p. n. forsan q̄ pi
gnorat⁹. aut mulcat⁹. aut possessione bonoz puat⁹ cōpareat
corā iudice appel. & dicat appel. pē. talia attēptata & inuata
& dō petat ps ius offerri oia attēptata reuocari. & i p̄stinū sta
tū reduci. Et tūc iudex appllōnis ipso facto cognito q̄ attē
ptatū fuit d̄z reuocare de facto sicut de facto attēptatus est. &
hoc est verū q̄ fuit appellatū a diffinitiuā. q̄ non d̄z tunc ex
pectari finis litis per litigantem. vel per iudicē a quo. & si qui
dem inuatur d̄z reuocari per viam attēptati. & hoc est verū
q̄ attēptatum pertinet ad iudiciū. & ad p̄cessum. Et scias q̄
illud d̄r p̄tinere ad iudicē & ad p̄cessum fm Ang. in alle. l. i.
ff. nil inuari. q̄ non pōt expediri per iudicē a quo. nec vt per
iudicē. nec per litigatē nisi vt litigantē & in forma iudicij. Et
ideo si appellas ne digas & eligis non eligis vt litigator. sed
rōne iuris tui. Istō casu electiō nō est irrita per appellatiōis
pendentiā fm Inno. in. c. duobz ecclesia. in. ij. colū. & Spe. in
ti. de appel. §. nouissime ver. verū v̄l. Unde nimirū si attem
ptari pōt electio appel. pen. l̄z aut multa possunt attemptari
appel. pen. & supradictū est. tñ si appellans appellationez vin
cit omnia ex post facto cassantur que iuri appellanti p̄dicunt
fm Inno. & Jo. an. in. c. pastoralis. de appel. Anum tñ tene
firuz cordi q̄ si petunt attemptata seu inuata reuocari. & ps
opponit & dicat appellationē nullā seu non tenere. & de hoc
possit incontinētī docere. tunc nulla d̄z fieri reuocatio attem
ptatoz seu inuatoz fm Jo. monaci in. c. cupientes. de elec. i
vi. Et ita dicit Sal. in. l. appellatione. C. de ap. subiungens
vnum no. dictū post eundē Jobā. mo. q̄ si lite pen. super spō
salibus p̄ inhibitionē iudicis mulier matrimonij d̄bat cum
alio q̄ non reuocatur m̄fimonij p̄ctu p̄ inhibitionē iudicis
lite pen. Ang. no. in. l. i. ff. nil inuari. dicit q̄ vbi appellatio
notoria non t̄z attemptata per ipm appellantez debent reuo
cari. l̄z nō sint attemptata per ipm appellatū vel per iudicē.
Ratio est q̄ nō pōt appellans suam appellationē impugna
re. & dicere eam frustratōriam. vt. l. seruus plurimū. §. i. ff. de le.
i. & hoc t̄z Inno. de rescriptis. c. ex parte. lo. ij. Itēz appellatio
ne iudiciali pendente ēt sup vno articulo tota iurisdictione iudi
cis silet super toto. q̄ tota cā ad superiorem deuoluitur. vt in
c. cordi. de appel. li. vi. si tñ coram iudice appellat. ne vnus te

stis recipiatur tanquam inimicus vel excommunicatus si recipit. non ob appella. valet receptio. sed non h3 vi iudex dicto suo i pnu dicitur appellans. et ita dicit Inno. in. c. cum vero. de elect. Sed si appellatur a simplici testu receptione non impediret eius offm sup alijs testibus recipiendis. Quod aut dicit cum appellatur a iudice super vno articulo totam causam ad supio rem deuolui. si pnuclatur bene appellati. Intellige qm pri mus iudex erat iudex dicte cae. alias secus. Et templu si iudex incompetens pnuclauit se iudice competentem ab illa interlo cutoria appellatur. istam supior de pncipali ca no cognoscit et hoc t3 Spec. in ti. de appel. §. restat. in fine. Et scias q licet cu appellatur ab interlocutoria offm iudicis no conquiescat nisi post inhibitionem canonice factam vt. d. c. no solu. tu si iu der a quo loco et tpe congruis requisitis apostolos dare bene gaueat. aut non dedit ex tunc absq inhibitione omnis eius pcessus est inualidus. nisi appellationi renunciati fuerit. vt i c. ab eo. et c. cum sup de appel. in. vi. Et intelligitur renuncia re si appellans comparuit cora iudice pmo. vt in. c. gratuz. et in. c. cum venisset. de appel. secus si comparuit cora eo docen do de grauamine. pp qd appellauit. l3 de hoc fuit opt. magne vt refert Jo. an. in. c. si a iudice. de appel. in. vi. Item appella tione interiecta ab interlocutoria ante inhibitionem si iudex vult aliquid attemptare in causa pma. pcedendo pot. nec d3 vt terius citare appellansem. vt in. c. i. de do. et contu. in. vi. Itc si iudex vult attemptare post appellationem ab interlocutoria indistincte pot si reuocat grauamen a quo est appellatus. et re uocat eo tpe quo non est pfecte delata ad superiorem ter. est i. d. c. si a iudice. Qm vero appellat ab interlocutoria no est facien da reuocatio attemptatorum antequam constet appellationis caz esse veraz. et hoc si fuerint attemptata ante inhibitionem. secus si post inhibitionem factam canonice. qd tunc sili non est expe ctandus euentus litis. et ita t3 Jo. an. post multa in. d. c. non solu in gl. magna i si. in ver. sed redeudo. et est necesse q iudex appllonis inhibuerit iudici a quo ne attemptet. nam si solum intimauit hec intimatio non h3 vim inhibitionis. vt no. Jo. an. i. d. c. si solu p ter. illi. c. Si at acceptet p tertiu illa si reuo cant p iudice ad que. h3 p iudicem ordinariu. saluo nisi p talia acceptata p tertiu impediatur iurisditio iudicis appella. secudu Jo. an. i. d. c. no solu. i glo. si. circa pxi. Si vero aliquid attem ptat p appellati. tuc si de sui natura ipm acceptatu est licituz et irrenocabile vt mrimonium. cu qd est de sponsalibus. vt s. dictum est. p Bal. post Jo. mo. et illud non reuocat p viaz attemptati. et si post inhibitionem est acceptatu. sed expectat li tis euentus. Si at est irrenocabile non reuocat p viam attc ptati. et si post inhibitionem acceptatum fuisse cum acceptatum de sui natura est licitum. vt no. Jo. an. in. d. c. non solu. Ang. vero in. l. si cuius. de appel. reci. dicit q sca p iudicem vel ap pellansem reuocari pnt p viam attemptati ex mero officio iu dicantis. nam si aliquid acceptaretur p appellansem p tertiu non habetem cam ab ipo appellante non pot illud grauame reuocari. nec p viam ordinariu. vt in. c. romana circa mediu de appel. in. vi. et no. Jo. an. in. d. c. non solum. Si autem attc ptatur aliquid qd est reuocabile et illicitum. vt est spoliatio ap pel. tunc ex mero officio iudicis ad quem reuocatur acceptatu Si aut non est illicitum acceptatum non reuocatur. qd multi sunt casus in quibus appel. pen. pot innouari. vt. s. dixi. vbi at acceptatur aliquid irrenocabile tunc punif acceptans et in ter dicitur acceptatum vt desistat omni modo quo fieri pot h3 Jo. an. in. d. c. non solum. Qm tu no. qd acceptata et p iudice ad quem reuocata. l3 pnuclatur post p iudicem ad quem ma le appellati non ppter ea debent reponi i illo statu i quo erat ante renocatores. Bar. vero i. l. i. ff. nil nouari. dicit q illd qd d3 qd appel. pen. nil d3 nouari h3 locu in bis q pen. pxi iudi cio fieri seu peti no poterant. vt. l. postq. §. impator. vt le. no. ca. Item et dicit q h3 locu in indice a quo cuius effect? appl. pen. quiescit. Sed in indice ad quem non h3 locu. qm per eum multa fieri possunt et innouari. Item et p. l. multa possunt in nouari. et sic restant fm eudem pxi q sunt in. l. i. §. d. appel. et pen. appel. non pot fieri executio facti. sed iuris sic. vt. l. furti in pn. ff. de his qui no. infra. Et hec innouata ante victoria cae et post reuocari pnt fm Inno. in. c. dilectus. de excep. et caue at appellans si in eodem libello petet pncipale negociuz. et at temptata reuocari. ne lit. conte. sed reuocationem attemptato

rum petat t3 fm Inno. in ti. de appel. §. nouissime. et p Joa. an. in. d. c. non solum. et adde vnum no. dcm Bar. in. l. i. ff. nil no. qd lapsu tpe ad appellandu iudex a quo pt mandare sniam executioni si appellans non ostenderit de psecutione et impe dimento. C. de tempo. appel. l. si. §. illud. et est expsum in. l. si p maiorem. C. de appel. et ibi hoc t3 Ange. et dicit Bar. in alle. loco. quod dico de tps lapsu intelligitur biennij. non eniz suf ficeret pnum anm lapsu esse. C. de tempo. appel. aut. ei. q. l3 de iure canonico innuatur pxi in. c. ex rde. de ap. secudu Bal. et Salp. in. l. appllone. C. de ap. et sup hac cla nil nouari ap. pen. d3 q quedam est innouatio legalis. et ista admittitur ap. pen. patet in damnato q interim efficitur infamis pen. ap. interposita et dato tpe ad appellandu. vt. l. furti in pn. ff. d3 bis qui no. infra. l3 si puocauerit infamis interim no habeat. vt ibi in. ij. rri. Alia est innouatio pti. et tunc aut appellatis aut appellati. si appellantis. et tunc aut actus innouatus pxi tur appellationi expse vel tacite. et admittitur. qd vt appella tioni renunciare attemptans. vt. l. ad solutionem. de re iu. et c. de temp. appel. l. si. §. illud. aut actus ille non pxiatur appella tioni. et tunc aut est extrajudicialis. et interim admittitur l3 eo postea no appellante vel succubente in ca appel. actus ille per iudicis offm reuocet. ff. de admi. tu. l. i. cirographis. §. i. aut act? ille est substantialis p instone seu iustificatione sue appel. et il le admittitur. C. de tem. ap. l. p banc. et l. amplior. sinat par tis appellate. est ille actus et tunc distingue. aut cora iudice a quo. aut cora iudice ad que. si a quo aut iudiciu pendes impo nit ei silentiu sup tali inouatione. et tunc d3 reuocari remedio attemptati. vt. ff. de appel. l. cum ex ca. et aut. vt nulli iudicium §. sup hoc col. ir. et di. c. no solum. et ita loquitur. l. i. §. C. de appel. aut non imponit ei silentiu. et tunc no d3 reuocari p via attc ptati. extra de elec. c. cu nobis olim. et no. Inno. in. c. cu. et d. consti. Alia et tertia inouatio est iudicis. et tunc aut eius ad quem est appellati. et talis admittitur. vt patet circa sequestra tionem fructu facta. vt supius est dictu. quam et circa sniam. vt in alle. l. amplior. et. ff. quod cum eo. l. tician. et aut iudicis a quo et tunc eius innouatio regulariter non pmittit. vt. d. l. amplior. qd appellatio suspendit pnuclatum vt. l. i. in fi. ff. ad tur. qd dictu intelligitur a no. p Bal. l. i. l. ca cognita. C. de trans. vbi dicit q quedam sunt que in ca appel. possunt refo mari. et prius tolli. et quantum ad ista appellatio suspendit pro nunciatu. qd non rescindit pxi cum remaneant interim reli quie. vt. ff. vt le. no. ca. l. postqua. §. impator. et l. i. ff. ad tur. quedam sunt que in ca appellationis no veniut rescindenda. et ista no rescinduntur p appellationem vt litis pte. et testium receptio. vt. C. de pecul. ita demum et in cle. testibus. de testi. quedam sunt que nullomodo pnt ad iudice appellati. h3 finiuntur statim qd e appellati. et tuc quo ad ista appellatio prius rescindit pnuclatu. ff. iudi. sol. l. cu apud semproniu. qda g transferut ad iudice appellati cu pte mutadi. et ista dnr suspndi qd pcedent ex euentu. Queda transferunt sine potestate mutandi et ista no suspendit qd no pendent ex euentu. Que da nullo modo transferunt. et ista pxi se perimunt. vt. d. l. cum apud. Sunt et qda que no possunt pcedere. vt ea que cuz sunt. necesse trahit seci executionem. vt ifamia. de portatio. et ista p appellationem rescindunt. l. furti. §. i. ff. de bis qui no. infra. et l. q vltio. cu fi. ff. de pe. Si aut appellatio e extrajudicialis et act? de sui natura e licitus. dic fm Ang. i. d. l. p banc. qd nunq re uocat h3 semp expectat euentus nisi pbato q electio no fuit ca nonica. vt no. Jo. an. i. d. c. no solum. i glo. magna. et Inno. i. c. cu inter canonicos. de elec. i glo. que incipit. no vero suf ficer. et sequenti q iei pit. h3 vbi expse decidit acceptata extra iudiciali appel. p. nunq reuocari nisi pbata veritate cae. et si appellas obtulisset se i cotinenti pbaturu qd e nota. dignu qd limiteat. et interposita. de appel. hoc quod dico no reuocari fallit i duob? casib? i. pxi mo si appellat cora iudice hntie in iurisd. et cxiplum si appellat a cofirmatione ne cofirmet elec. plati. vel si ptes appellationis iudicis eligeret coter. na tunc acceptata post appellationem a dicto actu extrajudiciali reuoca tur incotineti fm Inno. ibi. hec aut appellatio extrajudicial j. r. dies fieri d3 et i rescripti. et cu caute isertione. vt in. c. pta tioni. de appel. l. vi. et sic no differt ab appel. interposita in iudi cio nisi qdum ad reuocationem acceptatorum. ut ex pdictis patet quo ad ipsa acceptata. differt in alio qd e mirum. qd si appel lo

lo extra iudiciū ne ticius recipiat i testem corā examinatore
meo ille examinator pōt recipere alios. s; si appellat i iudicio ne
iudex accipiat ticiū in testē facta inhibitione null? recipi po
terit. q; p appellatiōis inhibitionē totū negotiū deuoluūt ad
superiōrē. vt i. c. cordi. de appel. i. vi. cum ergo appellat extra iu
diciū t ab actu extraiudiciali sola attēptata respiciētia ipi?
appellationis articulu renouant t nō alia. sed cū appellatur
i iudicio. t ab actu iudiciali nō solū attēptata respiciētia ipz
articulu renouant. s; et alia respiciētia ipaz causaz. t nō. In
no. de elec. c. cū nobis. Circa attēptata vero pen. ap. dic q; cū
postea appellat a diffinitua oīa attēptata iterim renouant si
cū attēptata appel. pen. vt. d. c. nō solū. fallit vt. s. dictū ē in
sua excommunicationis t interditi q̄ lata. j. tpa appel. non re
uocat t ē spāle i ea fm Jo. an. i. c. venerabilib? de sūa ex. in
vi. t hoc tenet dñi de rota i decif. no. decif. dxxxv. attēptata
vero. j. tpa appel. cū appellat postea ab interlocutoria nō reuo
cant nisi sequa victoria p appellatē. t nō iterim iudex potest
sua interlocutoria mādare executiōi p. d. c. nō solū. vnde fm
Aug. i. l. ij. c. de ap. sicut appel. pen. nihil inouatur. ita cū pē
det tps ad ap. semp intellige a diffinitua. t hoc t; glo. i. l. i. nil
no. ap. t i. l. ex iudiciōi. ff. de accusa. si tñ aliq; inouatur nec
post appellat nō d; renouari p iudicē. t fm Bal. i. l. p hāc. C.
de tem. ap. pen. appel. nihil d; inouari qd sit dñi nature ap.
sec? si est psequitū. vt. d. l. p hāc. Lud. vero. i. l. possideri. s; si fu?
ff. de acq. pos. dicit sic ad paria iudicant pendentia app. t tē
poris dati ad ap. fm glo. i. l. i. l. ex iudiciōi. ff. de accusa. t
i. l. si qs post. ff. de testi. t i. l. i. ff. nil nouari ap. pē. iudex i cā ca
pituli pen. tpe ad ap. pōt erequi sūam corpalem fm Inno. in
c. querenti. de of. deleg. t fm Bar. i. l. nō tñ. ff. de ap. t. l. ad
ditos. C. de epi. audi. idem t; Sal. i. l. additos. C. de appel.
Albe. de rosa. i. q. statutoruz i vltima pte. q. xxiij. t hoc vult
Bal. i. d. l. additos. de epi. audi. vbi q; nō solū ille qui ad vlti
mū suppliciu ducit. s; et quicunq; ad ius pōt appellare si tpa
largimr. l. si sumus. j. r. dies a die late sūe. ergo appet ex hoc
sine q; ante decē dies cōdemnari ad mortē nō pōt iudiciū
pati. t sic ap. interposita differt executio corpalis. tñ secus est
i tpe appel. iterponēde. vt. d. l. additos. t hoc idē t; Sul. i. d. l.
additos de epi. audi. t Bar. in. d. l. non tñ. ff. de ap. Nec ob.
glo. m. l. i. ff. nil inouari ap. pen. que dicit q; sicut nil pē inoua
ri post appel. ita nō pē inouari infra tps appel. q; illa glo. loq;
in cā ciuili. secus est in cā capitali q; ibi pcedit eundēssima
pbatō fm Jpe. S. Buiel. dicit q; rō ē q; est verissimile q; mul
ti intersint ad audiēdū pdenationē q; si videat eū duci ad sup
plicium q; aliqs pietate motus appellat que rō parum v; nā
dilatio sibi cōcessa a iure ad appellandū non d; sibi auferri.
vt. C. de dila. siue ps in alle. c. non solū. s; ap. bicuiter qdam ē
executio que pcedit pp imanitatem crīs que non pē retracta
ri sicut est executio ad mortē vel ad membri mutilatōem. t i
hoc non hñt locū. ll. que loquunt de reuocatione attēptatoz.
q; hoc est impossibile. q; irtractabilis est ista executio. Item
non hñt locū. ll. que dicunt de tps expectatione. q; hoc est
impossibile pp criminis imanitatem. ad hoc. ff. de iniur. rup. t
irri. test. l. si quis filio. s; si qs. sed si eff; appellatum tunc q; re
cisa esset sūa executio fieri non poss; imo puniretur iudex ca
pitaliter. q; paria sunt occidere innocentem. t occidere cum q
confugit ad iustam iuris defensionē. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. lege
s; si. fallit in notorijs vt qñ delictum est commissum in cōspe
ctu ppli siue sit vebemens iudiciū. q; p hoc efficitur notoriū
ipm maleficium. vt q; interfector cum gladio sanguinolento
visus est fugere p plateam in conspectu ppli fm Inno. i. c. sta
tuimus. de offi. dele. Item fallit qñ quis est plene conuictus
t sponte confessus. nam cū non possit pbare dñum non audi
tur. vt. C. quoz appel. nō re. l. obseruare. secus si sit semiplene
uictus. vt. ff. de qd. l. maritus. Item illud est verum qñ pfectio
emanauit in figura iudiciāi sūam. nam si post sūam pte
tur extra iudiciū talis confessio non impediret appllōnem. vt
ff. de appel. non tñ. vbi glo. no. Et adde quod no. Inno. s; of.
delega. c. querenti. vbi dicit q; quando cōsanguinei vel amici
appellāt in casu pmissi p eo q; ducitur ad suppliciu t nihilo
minus iudex vult erequi q; isto casu impune possit resistere d
facto huiusmodi inquisitioni t illam impedire. q; p appella
tionem sublata est iurisdictione iudiciāi quo fm Inno. c. vbi. s.
Itē ē dicit Inno. in. c. pastoralis. de offi. delega. q; nunquā

executor d; erequi sūam corpalem si cā videt esse iniustā. nā
d; referre superiori t omni ingenio quo pōt executionē differ
re vel impedire. ff. de qd. l. i. s; si qs vltro. vbi ter. Bar. vero i. l.
qui vltimo. ff. de pe. dicit no. q; quidā sunt effectus iure ipius
sūe non requirentes factū hoīs vt infamia. t qd quis dicat
seruus pene. t in istis statim sūa lata pducit sūū effectum. vt
l. quod ad statum. ff. de testa. t. l. qui vltimo. ff. de pe. t. l. furti.
ff. de his qui no. infa. Quidā sūt effectus sūe requirentes fa
ctū hoīs vt est executio corpalis. t in istis sūa non pducit
effectū. nisi post lapsum tps ad appellandū concessi p glo. in
d. l. i. ff. nil inno. app. pen. Ande ex hac theorica resultat deci
sio quicquid dicit Albe. Sed Bal. in. l. i. si a non comp. in. q;
regula nil nouari appel. pen. h; locū inter appellatē t appel
latum. non autē quo ad tertiū respectu cuius non d; pendere
appellatio. p quo allegat glo. fm. in. l. creditor. in pn. ff. man.
t vt ter. in. c. romana. s; in alium de appel. in. vi. t hoc pē eē
vez qñ esset tertius q; nullo mō vellet adbrere appellationi.
secus esset si tertius ex pendentia appellationis vellet se iuna
re hoc est ex ipa appel. illā fuisse temerariā. vt dicit Bal. in. l.
qui a latronibus. s; i. ff. de testa. sed idem Bal. in. l. eū q; duas
C. de adul. t. l. si qs filio exheredato. s; si quis post. t i. d. La
tronibus. s; i. t in. l. appel. C. de ap. ad fi. sequēdo Dy. t Bar.
dicit q; tertius ap. pen. nō pē in nouare. t ita non ipune offen
dere bānitum. vt. d. l. i. ff. nil noua. t. l. circographis. ad fi. ff. de
admi. tu. Jdo veritate potes sic dicere. an appel. pen. aliquid
possit inouari. aut appellatio pendens est iuste interposita vt
et calumnieose dūmodo de tali calūnia manifestissime nō ap
pareat. t tñc aut ius dicere q; talis appellatio extinguat pnū
ciatum. vt. l. i. ad fi. ff. ad turpil. t. l. tale pactū. s; qui puocauit
ff. de pac. t clarū est q; nihil d; inouari. nec bānitus interim
pē impune offendere. aut vis dicere q; suspēdat respectu futu
ri euentus. t tunc idem vt sūt pditionali dispositione pen. cō
ditione non purificata dispositio nō h; effectū vt. ff. si cer. pc. l.
pecunia. de ver. obli. l. quotiens in diē. tū ē q; siue iusta. siue
calūniofa appellatio dūramen nō sit notoria calūniofa appel
latione suspendit. vt. d. l. i. ff. nil inouari ap. pen. t. l. negociato
rum. ff. de re iudi. t. l. tutor. ff. de vfuris. Nam dicit Inno. in
c. dilectus filius. lo. ii. de rescrip. vt dicit Ange. in. l. qñ iudi
ces. de ap. q; cū appellaretur a diffinitua appellatio semp est
iusta quātū ad hoc vt ei debeatur deferri qñ continet cāz gra
uaminis pbabilis. t ideo interim est suspendendū. q; an appel
latio pcedat vel non. t an cā sit vera vt non est cognitio iudi
cis ap. non iudicis a quo vt. l. quōz iudices. C. de ap. In casu
bus vero in quib? nō ē licitū appellare nō d; iudex pūus su
psedere et cū appellatur a diffinitua nisi postquā fuerit noīa
tum p iudicē appella. ibi bitū. Sed si ab interlocutoria est ap
pellatum nō est suspendendū. vt in alle. c. non solū. Et vbiq; q;
d; q; vbiq; appellatur ab interlocutoria nō est suspendendū
nisi canonice inhibeatur. hoc semp intellige nisi iudex a quo
appellationi detulerit. vt in. c. cū appel. friuolis de ap. in. vi.
t ita intelligit. l. pñones. ff. de ap. fm Aug. ibi aut appellatio
fuit temeraria t notoria apparet. t tali casu ipius pendentia
suspendit pnunciatū. vt. l. pñes. ff. de re iudi. l. quōz multa. C.
ad. l. iul. de vi. t quod habet in. l. eos. s; ne temere. C. de ap. t nō
opatur quominus bānitus impune possit offendi nec impedit
inouari. ad qd. ff. di. l. pñones. t. C. quoz ap. non re. l. obseruaf
Item quod d; q; appel. pen. nil est inouādum est verum fm
Bal. in. l. i. C. de bo. pos. fm tab. in his que cōcernunt ipaz ap
pellatōem. t pendentia ab ea secus si essent oīo sepata. C. d
re cre. l. generaliter. s; sinat. t. s; se. t. ff. man. l. creditor. in pn.
t. d. l. circographis. s; si. ff. d; admi. tu. Si aut appellatio esset de
serta tunc non d; inouari q; nō pendet. C. de appel. l. eos. in
pn. ff. de pac. l. tale pactū. s; puocauit. fm dños de rota in de
cif. no. decif. i. Et dicit et Bald. in. d. l. i. q; appellatio non so
lum suspendit ea que sunt contentiose iurisdictionis sed etiaz
ea que sunt voluntarie vt ibi.

Uperest nunc uidere.

ad quem possit inhibere vel citare ad hoc vt inhi
bitio dicatur canonica. dic secundū Ange. in. l.
per hanc. C. de temporibus appel. q; nullum predictorum fa
cere potest nisi iudex inspiciat appellatum ex causa que si ve
ra esset t legitima t pbabilis est censenda. vt i. c. romana. s;.

cū autē de appel. i. vi. r. dic si citat? vel nō citat? cōparet corā iudice ad quē r. negat. j. r. dies esse appellatū. aut aliud simile dicit ut q. dicit nō esse appellatū i scriptis p qd excludit cām nō esse deuolutā ad eū p appellationē. vel q. dicat renuncia tū appellationi expse vel tacite vel nō esse appellatū ex pba bili cā. tūc iudex appellationis nō pōt inherere nisi primo co gnoscat illā cām esse deuolutā ad eū p appellationem. siue ap pellet a diffinitiva. siue ab interlocutoria. cōstare. n. d. pmo iu dici de sua iurisdictione. vt. d. c. romana. ver. si vero. vocatus. Sit ergo caut? appellat? vt i cōtinēti cū appellet compareat corā iudice appel. r. nō expectet se vocari. r. narret quō est lata quedā snia p eo a quo ē appellatū ad eū iudicē. r. dicat q. di ca cā p appellationē nō ē deuoluta r assignat cām legitimā de qua. s. r. pfectet q. nō ibibeat iudici a quo nisi pmo cogno uerit r pnuclat iurisdictionē suā esse. Si vero nō negat ad eū deuolutā esse iurisdictionē p appellationē. sed solū nega tur appellatū fouere iusticiā hoc cām si appellet ab interlocu toria non d. inherere nisi prius scēpit cognoscere de appella tionis cā. aut si vera. vt. i. d. ver. q. si obiciat. saluo nisi appel lās corā iudice a quo obtulerit se pbaturū incōtinēti. r. si fuit admissus seu auditus. tūc incōtinēti est inherēdū. vt. i. c. inter posita. de ap. r. i. d. c. romana. Nec tū fallentia nō h. locū fm Ang. i. app. extraiudiciali. Si autē appellat a diffinitiva tūc si obiciat esse appellatū i casibus i quib? nō ē licitū appellare de quib? in. l. i. c. quoz ap. nō re. nō d. iudex inherere anteq? cognoscere scēperit an appellatio sit recipiēda. vel nō. vt. i. eo. c. ver. sinatū post sniam. r. poterit iudex cognoscere de hoc etiā pte abste. vt. ff. de ap. l. eius cū. r. d. l. cirographis. s. fi. d. ad mi. tu. l. i. ff. nil no. ap. pē. r. ita p illas leges determinat Jm. i. c. pastoralis. i. glo. ibi ticius vt i. fi. de offi. deleg. Et aduerte bene q. hec cognitio an appellatio sit recipiēda pcedit cogni tionē illā an appellatio sit iusta vel iniusta vt p eundē Jmno. r. inhibito facta pter formā pdictā ē nulla q. nō canonica. vt i. alle. c. non solū. Et scias q. l. Jmno. dixerit q. cognitio an appellatio sit recipiēda vel nō possit fieri pte abste. tū pū t. glo. i. l. i. c. quozū appel. nō reci. que vult q. talis cognitio nō d. fieri pte pūte r cā cognita. S. Ang. i. l. i. ff. nil no. dicit q. opi. Jmno. pōt esse vera ante cōparationē appellati r pditione ne aliquatiter pūte appellati. sed post pditionē ipsi? appella ti vera est opi. glo. in. d. l. i. c. quozū appel. non re. fm venerabi les dños de rota in decif. nouis. decif. c. r. ad hoc vt inhibi tio sit canonica tria requirunt. p. dñio q. appellatio sit ex cā p babiliter interiecta tali videlicet si pbata foret deberet legitima reputari. vt in. c. vt debet. r. c. interposita. d. appel. r. i. c. pasto ralis. eo. ti. Scdo q. p talem appellationē negociū sit deuolu tutz ad iudicē ad quē. Tercio q. iudex ad quē recepta huiusmo di appellatione ex cā pbabili interposita incipiat cognoscere an talis cā vera sit. r. hec habent r pbant i. c. romana in. s. q. si obiciatur. s. alle. r. tunc his pacet. r. non an pōt iudici a quo inherere. vt. i. b. r. tunc dñ inhibito canonica. postquā inhibi tionē nihil valet quod agitur. vt in alle. c. nō solū in. s. illa. Et sic si nō ex pbabili cā vel ex verisimilit. s. ex manifeste fri uola appellatur p talem appellationē ad supiorē negociū nō deuoluitur de elec. c. quāuis in. vi. r. d. c. vt debitus. ergo nō recipiēda p iudicē appel. que l. recipiatur hoc sit de facto nō de iure qd nō curandū. nā non qd sit. sed qd fieri d. ponderā dū est de elec. c. cū cām. fm eodē dños de rota vbi. s. Et h. eodē siue sit appellatū a diffinitiva siue ab interlocutoria pōt iudex ad quē inherere iudici a quo tūmō consistet de appe. r. p appellationē ad supiorē cām fore deuolutā. Itā iudex d. pmo cognoscere an sit appellatū. r. j. tpus. r. ex cā pbabili. q. hec est pma cognitio vt dixi quā d. facere iudex appellationē vnde pnuclatū appellatōes reportare instā snie a qua est ap pellatū vt sic appareat an. j. dies fuerit appellatū r instā ap pella. p qd iudex cognitionē appellationis recipiat. quo facto iudex pōt inherere iudici a quo vt no. in. d. c. nō solū. r. p eodē dños de rota. in. decif. nouis. decif. r. j. Dicit qdam q. qñ est appellatū a diffinitiva statim ius inheret. vt in. c. nō solū. r. ff. nil inuari. ap. pen. p totū. r. l. qm iudices. C. de ap. ergo iu der appellationis in executione statim pōt inherere q. iuris exe cutio non h. inuiriā. vt in. l. continet. ff. qd me. cā fm eodē dños de rota. in. d. decif. r. j. r. hoc t. Saly. in. l. appellatione C. de ap. r. plus dicit ibi q. inherere dñ ēt si expresse non inhi

buisse. Si vero est appellatū extraiudiciali tunc antequā de grauaminibus contentis in ipa appellatione extraiudiciali. consistet r verificetur nō d. iudex ad quē inherere. vt de appe. c. interposita. r. alle. c. non solū. s. fi. r. si pñat ipa inhibito nō est canonica. poterit. n. ipa appellatio esse frivola cui iudex de ferre nō tenebat. vt in. c. cū appellationibus frivolis. de app. in. vi. nec p veritate cāuz in appel. extraiudiciali expsarum psumitur nisi pbent. vt in alle. c. nō solū. r. in. c. romana. s. cū vero. all. hoc verū nisi appellans cās appellationis pposi tas obtulisset incontinenti pbaturū. vt i. c. interpositas. s. all. l. j. fm aliquos dicta decretalis r pñles possent intelligi de ap pellatione iudiciali. r. nō extraiudiciali. verū si dicamus r intelligamus ēt ipam loqui in appellatione extraiudiciali ne cessarium est q. se obtulerit incontinenti pbaturū. r. i. electio nibus cathedraliuz vel regulariū ecclesiāz hoc spāle est q. q. quid factū fuerit post r p appellationē extraiudicialē ex cā p babiliter emissam sit nullum ipō iure. vt in. c. si postquā. de elec. in. vi. Secus vero in electionibus inferiorū ecclesiāz fm Jm. an. r. Jm. mo. r. Arch. in. d. c. si postquā. fm dños de rota i. de cif. nouis. decif. d. sed Bal. in dicta. l. appel. C. de ap. dicit q. iudex appellationis antequā iudici a quo inherere d. pmitte re illam cognitionē an appellatio sit recipiēda vel nō q. an huiusmodi cognitionē ad inhibitiōē pcedere non d. vt i. c. romana. in. s. si vero. de ap. fm Ang. in. d. l. appellatione. dñ q. pōt iudex appellationis ēt dum cognoscit vtz appellatio sit recipiēda vel non inherere iudici a quo. vt alle. c. non solū. r. hoc ante compitionē appel. eo autē compente r negante ex suf ficienti cā fore appellatū non d. inherere nisi sup insufficientia causē pñe pnuclat. vt in alle. c. non solū. r. sit cautus fm eum appellans. vt semp patet renouationē attēptatōz de ap pel. c. consiluit. r. ibi p Jmno. r. si appellat ab interlocutoria su p emergenti suspēdendū est in tota cā si toti cāe iseratur pūdi cium. vt in. c. sup eo. de appel. vbi p Jmno. r. Bar.

n **Il nonari nullitate** pendē te. si q. r. an pendentia nullitatis impediatur aliquid innouari seu executionem fieri. dic q. si nullitas intenta tur pncipaliter. r. p modum actionis. tunc fm Jmno. i. c. cum in iure. de offi. deleg. r. Ang. i. l. i. c. i. l. i. c. cōdēnatū. de re iudi. r. per eundē. i. l. i. ff. nil innouari. ap. pen. nullitas taliter intēta ta nō impedit executionē. nec aliquid innouari. imo snia non obstatē pēdentia nullitatis mandabit executioni. hoc tenent domini de rota in decif. no. decif. c. lxxiii. q. nō vt iure cau tū q. pēdentia nullitatis executionē ipediatur fm Jmno. ibi im mo potius cōtrariū. vt. l. i. c. de or. cog. Bal. vero i. aut. que supplicatio. C. de pñib? ipera. offe. dicit sic Jmno. dicit q. nul lo iure cauet q. pēdente nullitate non possit fieri executio. ita no. ipse i. c. cū in iure. de offi. deleg. ego credo dicit ipse q. Jm no. senferit q. si fiat nō reuocet p modū attēptati. s. expectabit finis negocii in fi. aut. que supplicatio. nō tñ credo dicit ipse q. Jmno. tradat regulā sup executionē interrim fiendam. q. dice ret. salū. q. cū interrim sit dubium iudici nō d. esse veloz ad erequēdū. r. sup ista materia. dic lati? q. aut snia que alle. nul la puta snia bāni. aut alia apparet nulla. r. sic nullitas alle. r. iusta cā r tunc nil d. innouari. r. ita bānitus vigore talis snie iterim nō pōt offendi iterim pen. cā nullitatis q. non meret executionē. vt i. d. s. cōdēnatū. r. l. i. cū nulla. ff. de re iud. aut alle. nullitas ex iniusta cā r calūniōsa. r. tūc pēdentia nullita tis nō ipedit executionē. r. isto casu bānitus iterim pōt ipu ne offendi. q. nō sunt attēdende frivole defensionēs. vt. l. fi. de p. cu. aut dubitat an cāe nullitatis sunt iuste. r. tūc ē diffignē dū. q. aut allegas nullitatē offert statim pbaturū. r. tūc talis allegatio cū suspēdat executionē tūc bānitus vigo r talis sen tētiē q. dñ nulla nō poterit iterim offendi p ea q. no. Barto. r. docto. i. d. s. cōdēnatū. r. l. i. c. de ordi. cog. r. l. i. j. s. ibidē ff. ad exhibēdum. aut pbatio talis nullitatis regit altiorē in daginē. r. tūc in ciuilibus nō suspēdit executionem sed possit innouari r snia erequi. vt statiz dicit. Jn capitalib? tñ r i cri minalibus vbi executio ē irretactabilis pēdentia nullitatis ipedit aliquid innouari. r. executionē fieri secundū Bal. i. l. cū q. duas. C. de adul. quod originaliter fuit dictū pauli de liaz r iis. limitantis hāc materiā i cle. i. de re in. de quo ē p Bal. i. d. l. cum qui duas. Et pdicta dicit Ang. r. Jmol. i. d. s. con

denatum, qd cum infra guarentie habeat executionem pa-
ratam fm forma statutorum iusticie qd lz petatur retractio instri, vt
qz petatur cora epo instri declarari vsurariu, illa petitio no
retardabit executione instri, z hoc est scdm eodm de mente
Inno, l. d. c. cu in iure. Et ppter ea inoleuit mos fm euz qd iu-
dex ecclesiasticus imbebeat iudici seculari sub pena excomuni-
cationis vt super executione supseadeat. An aut eps possit face-
re inhibitionem validam anteq pars aduersa fuerit citata eo, ca-
su quo als no esset suspensa iurisdictione iudicis secularis. Fred.
de ienis tenuit qd no per no, l. c. romana, de appellationibus
i. vi. put ipse no, i. consilij suis, p. filio, d. lxxx. qd dicit no im-
pedire executione sine lz pdeat ca principalr sup nullitate i
telligi verum si obijciat simpliciter de litis pendentia sup nul-
litate, secus si obijciat exceptio nullitatis, z de illa vellet di-
cere i cotinenti, na no e repugnans, qz deductu principaliter
p via nullitatis posset etiam deduci p via executionis, z sic vi-
erit in forma excipiedi, facit qd no, in. c. ij. z fi. de ordi. cogni.
phoc et vt fm ino, l. i. qd si i executione instri opponat ere-
cutio vsuraria eo casu dz remitti ad cpm, qd qn sit collr ex no,
in. l. ticia, s. vsuras, ff. de ma. p. Bar. in. l. omni inuocatoe ces-
sante, C. de sacrosan. ec. per Bar. z Bal. in. de. ij. de iudi. qd te
forte dz super sedere iudex secularis per. c. tuam, cum ibi no,
de ordi. cogni. Si autem nullitas non intetatur principalr p
modum acti, sed per modu executionis obijciat p sententiam,
tunc fm Bar. in. d. s. condemnatum, qnqz ex parte eius qui
opponit nullitatem nihil est pbandi, vt qd dicit se non fuisse
citatum vel no fuit pcur, qui egit. Et ista exceptio nullitatis
impedit executione, z nil pt innouari, sic intelligitur quod no,
Inno, in. c. cum in iure, de offi. deleg. z in. d. l. si cu nulla, z. d.
s. cōdemnatu, z. l. l. z. C. de pecu. qd est veru fm Ange. in. d. s.
pdemnatu, qn petitur executio cora iudice cōdemnate, vt ei
successor, secus si peteret cora subdito iudicatis qui pot p se
copelli ad executione sine, vt cu delegatus apostolicus pcepit
ordinario vt sua iudici executioni maderet, facit, c. sane, z. c. pa-
storalis, de offi. deleg. z eo. ti. c. significasti, na tuc no admittit
talit querela scdm eum, si tñ iudex sup executione aditus suspi-
cabit iudici nullam ppter aliqua verisimilia dz consilium iudi-
catis, z sup sedere quousqz fm mandatu recipiat scdm Inno.
i. alle, c. cu in iure peritus, de quo p Bar. i. la viuo pio, i. p. i.
de re iud. Si vero peteret a iudice no subdito iudicatis eo for-
te adito ad pces z lras iudicantis secudu no, i. la viuo pio, i. p. i.
p. i. z. s. i. tuc fm Inno, l. d. c. cu in iure, si suspicaf iudici nul-
lam, aut iniustam admittet hanc querelam, z de ea cognosceret,
de quo et per Bar. in. d. l. a viuo pio, sed dicit Ange. z Inno,
vbi. s. qd quatenus suspicaf qd qn de iniusticia qd pot admit-
tere z cognoscere no vt bñ dicere, imo qn iudici transit in rem
iudicatam ne sint elusoria decreta ptoz, vt. l. si ptoz, ff. de iud.
per glo. in. c. pastoralis, s. qz vero, de offi. deleg. Qnqz vero p
illum qui aduersus executione nullitatis excipiendo opponit
est aliquid pbandi in ca nullitatis, z tunc aut illa executio re-
quiret altiozem indaginem, z tuc non impedit execu, vt. l. fin.
C. de ordi. cog. z. l. ij. C. de falsis, Si vero incontineti probare
possit, z tunc impedit executione z nil nouari, vt in alle, l. h. z
l. iudicati, C. si ex falsis instri, z de iudic. l. si ptoz, s. marcel-
lus, z sic intelligitur de m Spec. in. ti. de iudici, s. que sunt, z p-
batur fm Bar. rone, qz in executione sine dz haberi cognitio su-
maria, vt. l. a viuo pio, s. super rebus, de re iud. z in cognitioe
sumaria non admittitur executio q requirit altiozem indagi-
nem, sed admittunt ille que pnt expediri incontineti, vt. l. i. s.
s. ibide, ff. ad exhiben. z. l. l. a quo, s. si de tes. ff. ad treb. z pre-
missa vera nisi exceptio nullitatis ca morande solutionis op-
poneretur, qz tunc non impedit nouari z executione fieri pē-
dencia nullitatis, vt. l. ij. C. de falsis, z fm Ja. bu. postq p ne-
gocium liquidatum opponit, psumitur ca morande solonis
fecisse, vt p3 in. d. l. ij. per eundem, attamen q supradictu est qd
vbi exceptio nullitatis regit altiozem indaginem q eius pē-
dencia non impedit executionem, credit An, qd hoc est veruz
regulr, fallit tñ fm eum qn alle, nullitas sine ex eo capite, qz
iudici dñ lata p falsas allegationes falso modo scās p absentez
ex ca necessaria z pbabili vt infirmitatis vel legationis, sic d
bz intelligi, l. si ptoz, s. marcellus, ver. paulus, nam tunc d
executione cognoscens non dz ita exequi iudici, sed dz admitti-
re deam querela, Bal. at vt illu tex, intelligere qn incontinē

ti possit docere qd vt rōabilis p. di. l. iij. s. ibide, Bal. autē
sup ista materia paucis verbis se expedit i alle, aut, q supplica-
tio, vbi dicit q nullitatis obiectus non inducit ppetitit pē-
denciam subdens, aut iudici valuit z iudiciu non pēdet, aut no
valuit, z tunc no iducitur pēdencia rōne nullitatis mote, sed
rōne prime cause, z tuc aut offert pbatio pempta nullitatis, z
no fit executio, nec innouat, vt. d. s. cōdemnatu, aut requirit
longu examen, z tunc infim fit executio, vt. l. h. C. de or. cogni.
Item qui dicit testm nullu si in ca succubat non repellitur a
legato fm Bart. in. l. post legatum, ff. de bis q. vt indig. Sed
an pēdente ca nullitatis possit petere legatum, dic fm Bart.
in. d. l. post legatum, quod non qz fieret pēdencium petitio
ni hereditatis, l. non distinguemus, s. si bis, ff. de arbitris.

¶ In nouari iteg. resti. pē.

Diē cy. i. l. vnica, C. nil ino, ite. re. post. qd iure ci-
uili iteg. resti. postulata nihil innouat d iur cōoni
eo b modificat videlicet qd no fit executio ipsa in iteg. restitu-
tione pendē, c. nisi dicta restitutio malitiose petat, vt in. c. su-
scitata, de i. ite. resti. z n aduerte ad vnu qz dñi de rota i decif.
nouis, d. vii, dicit q in. d. c. suscitata potius fuit gratiosa pui-
sio pape q iuris decisio, Sz Inno, ibide dicit q pendēcia in-
te. resti. impedit aliquid innouari, z iudiciu exequi nisi qn sunt
psumptiones p petēte q malitiose petat talē restitutione, qz
tunc rōne talis psumptionis pēdēcia lic sup restitutione no
ipedit aliquid innouari, z executione fieri, vt i alle, c. suscitata
Si vero psumptiones no sunt p petēte, z iudici est lata pmino-
rē iudicē, tuc resti. in ite. ipedit aliquid innouari, vt. d. l. vnica
Si vero iudici est lata p pncipē spale e in eo q pendēcia cāe re-
stitutionis no impedit aliquid innouari z ita iudiciu exequi, Et
est rō fm eum qz aduersus iudiciu pncipis non dat restitutio
nisi p supplicatione petat, sed supplicatio non impedit execu-
tione, vt in aut. que supplicatio, C. de pēib. impa. offi. l. d. ostē.
vero i summa i ti. de i. ite. resti. i. s. an executio sine, dicit q
vincen. dixit q executio sine dz retardari qn aduersus ea pe-
tetur, ite. resti. l. qnqz videat q papa ex aliqua lata ca mada-
ret executioni iudiciu lz aduersus ea ite. resti. peteret attamen
de iure dz retardari, vt. d. l. vnica, Hoc aut ē ver qz psump-
tio sit p petēte cautione pnta de restituendis oibus ab ipso
victore q occasione sine ad victore pueniet mādabif iudici cre-
cutioi p petēte, vt ē expsum i. d. c. suscitata, Itā cū de iure sit
qd ab oibus suspectis erigēda ē cautio qn i possessione mitti-
tur, C. de leg. here. si fraudem, de pet. here. l. si, de rei ven. l. is a
quo, vt. l. no. ca. l. postq, de dam. insec. l. ptoz, z. c. ecclesia, vt
lite pendē, z si non potest prestari cautio res mobilis debet
sequi estrari penes iudicē, ff. q satisfda, cog. l. si fidemisor, z. c. fi. z
pe. extra, vt lite pen. alias si postulans ite. resti. no sit suspect
nihil dz innouari pen. ca resti. in iteg. nec pen. ap. i. q. vi. c.
appellatione, ff. nil. no. l. i. de rescrip. c. olim, sicut nec lite pen.
vt lit. pen. p totum, Sed Ludo. in. l. possideri, in. s. seruus, de
acq. pot. post Bar. in. l. pe. ff. de auct. tu. z post Bal. i alle, aut.
que supplicatio, dicit q aut talis restitutio apparet petita iu-
ste z tunc eius pendēcia impedit aliquid innouari, z executio
nem fieri, vt pbatur in. d. l. vnica, z. l. si ca cognita, de trāsc.
ideo bānitus interim impune no pt offendi, aut apparet peti-
ta temerarie, z tunc lz in suspensione executionis quo ad ciui-
lia dicatur q aut apparet manifesta temeritas z non suspēda-
tur executio et si offerat incontineti pbatur fm Host. in. d.
c. suscitata, aut no apparet manifesta, z tunc sili non suspendi-
tur lz sit necesse tali casu prestari satisfactione de restituendo i
casu in quo restitutio obtineatur, vt in. c. suscitata, de in ite.
resti, attamen hoc eo casu in criminalibus executio corpora-
sine suspenditur rōne irretractabilis executionis fm Paulu
d liazarij, s. all. z ideo bānitus interiz no pt impune offendi
Et no. bene vnum quod dicit Bal. i. l. i. circa fi. C. si pen. ap-
pel. mors inter. q si statutum dicit q querela bānitoy debeāt
admitti dz intelligi excepta illa quā bānitus p modu restitu-
tionis in instri intentat p bānitum ad eius restitucm, hoc
pbatur ex ter. in. c. i. de rescrip. in. vi. vbi lz audientia iudici
aliqua denegatur excoicato agenti, vt de iudi. c. intellerimus
attamen intelligitur denegata illa que aduersus rescissionem
excoicationis intentatur de remedio competēti de iure cōi.
z no de iure spali, vñ lz tollatur appellatio, no tñ tollitur re-

stitutio. ter. est iuncta glo. in. l. sicut. C. de pscript. xxx. an. et aut.
qua in puincia. C. vbi de cri. agi. oz. et hoc tenent omni de rota.
in decif. nouis. decif. cluij. Sed Bal. i. alle. l. si causa cognita.
per ter. ibi dicit qd in integrum restitutio petita suspendit sua
diffinitiuam. ergo interim non potest exequi. facit. ff. de auc. tu.
l. defendente. et istud est verum fm cum ibidem nisi restitutio
que petitur sapiat naturam supplicatōis v3 qñ petitur p sniaz
pncipis sic itelligitur alle. c. suscitata. et ita dicit tenere Jnn.
fm vnam opi. Sed idem Bal. in. d. l. vnica. C. inter. resti. post.
dicit qd qñ executio eet irretractabilis. puta qd corporalis pē
dente integrū restōne interz non potest fieri executio. vñ fm
eūdem donec cōdemnatur petit restōnez in integrū nō pōt po
ni in carcerem qd istud grauiamē non pōt reparari in diffini
tiua. l. ij. ff. de appel. recipi. Aut ē executio retractabilis. et tūc
refert aut ille qui petit restōnem offert patam pbatōne. et tūc
dicūt qdaz qd aut est presumptio p ipm ex qualitate cāe vel ex
psona pñunciantis. vt qd pñceps pñunciant. et inter i sit ere
cutio. prestita tñ satisfactōne fm similem formā que traditur
alle. aut. que supplicatō. pro quo facit. c. suscitata. et in alle. l. ij.
C. de falsis. et de oz. cog. l. h. Si aut nō est presumptio p peten
tem cessare oz interim executio. vt. l. si cā cogni. C. de transac.
de quo p Jo. an. in addi. Spec. in ti. de in integ. resti. Sed idē
Bal. in aut. que supplicatio. dicit qd restō integrū misericordi
ter iplozatur iō quādam similitudinē h3 cū supplicatōe. h3 qz
tendit ad restōne et ad reponendū rem in veteri statu h3 sili
tudinem cū appellatōne. qd nō esset in veteri statu. si interim
aliquid inouaret. ideo qdam sic distinguūt. aut implorat ite
grū restō bona fide. et interim oia sunt in suspensō vt in alle. l.
si cā cognita. Si vero implorat temere. aut est temeritas cui
dens. vt qd incolozate petitur restō. et tūc nō suspēditur execu
tio. vt. ff. de mino. l. minor autē magistratus. Aut est temeri
tas velata. et tūc. l. presumit p petentez. tūc interim fit execu
tio satisfactōne prestita. et nō aliter. ar. alle. aut. que supplicatō.
et hanc viam eligit papa in. c. suscitata. vñuz tñ no. qd añquaz
volens intentare beneficium restōnis in integrum aduersus
sniam seu aduersus snias audiatur opus ē qd sumarie doceat
de aliqua noua cā pp quam verisimiliter scit ipm fore lesū
ff. de mino. l. minor. cū sua glo. et ita tenent omni de rota in de
cif. nouis decif. ij.

Il nouari pendente

Recur su ad ar
bitriū boni viri. Reductio ad arbitriū boni viri
fm Bal. in addi. Spec. in ti. de arbi. non impedit
executionē snie arbitralis. si p formā alicuius statuti h3 patā
executōem. et hoc probatur quattuor rōnibus. Primo quia
presumuntur tales reductiones fieri cā morande solutōis
C. de falsis. l. ij. C. de oz. cog. l. h. Secūdo qd cā executōis est
summaria. vnde non retardatur per petitionem que requirit
plenariam cognitionē. vt. C. de compensa. l. h. et C. de edi. di.
adri. tol. l. ij. ff. ad treb. l. ille a quo. §. i. ff. vt i pos. lega. et. c. a quo
ff. de re iudi. l. a viuo pio. §. si super rebus. Tercio qd iste sunt
mutue petitiones. et in sumarijs sumaria cognitio non suspē
ditur per reconuentōem cāe non sumarie. vt no. in. c. i. d. mu.
pe. Quarto qd qñ duo iudicia sic se habet qd vñum et alterum
sunt penitus opposita vñū non impedit processum alteri. ff.
de ere. rei iu. l. si inter me et te. Sed vñ oppositum plurib3 ra
tionibus. Primo ex preiudicialium natura. nam qd preiudi
cialis est pferenda. ff. de iud. l. per minorem. et no. in. l. q prior
ff. c. ti. et de nora. l. si ad libertatem in prin. Secūdo qd nō oz
iuder exequi qñ snia postea subiacebat retractioni. ar. ff. d. ex
cusa. tu. l. d. Tercio qd reductio h3 in ista appllōnis. ergo ite
rim nil est innouandū. C. de transa. l. si cā cognita. Quarto
qd actio preiudicialis habz instar executionis. ff. de inoffi. te.
l. vñ. in. §. si filius. Quinto vñ casus ex coniunctōe duarum
legū. Si enim filius erat debitor patris. et pñ moriēs istituit
ertrācti filio ex h3 dato pōt fili3 pñcūri peti. h3 di. ex iur. patrio.
et h3 patā executōem. ff. de pe. here. l. item veniunt. §. itē rect.
quē tñ filius opponendo querelam reicit. casus est in de d. §. si
filius. quod verū credo qñ cā reductionis ista duos mēses. et
ita icontinēti nō requiescēt lōgum tractatum oz finiri forte ex
forma alicuius statuti. ar. ff. d. iure fil. l. auferē. §. qui cōpen
tioni. Si aut ex forma statuti. aut als sui natura requirit lon
gū tractatū. tūc iudex oz exequi recepta cautione de restituē

do integrū. c. suscitata. sed Ang. i. l. i. C. qñ puocare non ē ne
cesse. dicit qd exceptio nullitatis requirēs altiorē idaginez si
impedit executionē instrumēti guarētigie. nec laudi arbitra
lis qñ cā executiua summaria ē in qua admittunt exceptio
nes regentes altiorē indaginē. l. ij. C. d. edic. dñi. adri. tol.
et p Jnn. c. cū i iure. de offi. deleg. i. prima col. vbi dicit qd pē
dencia liti pñdicialis executionis nō ipedit executionē snie.
et qd nō iuenit iure cautū quod ipediat et subdit Bal. i. d. l. i.
C. qñ puoca. et. qd si quis recurrat ad arbitriū boni viri. et re
currēs habuerit iustā cām litigandi qd excusat a pena p glo.
ordi. C. quoz appel. nō recipi. Lab executore iuncto ter. cū gl.
que icipit distictione habita. que ē no. et premissa faciunt ad
qñnem i qua cōsultat Jnn. cū cōsiliuz icipit tholomeus ma
netis. qd si aliqis pñmisit arbitramētū nō reducere ad arbitriū
boni viri sub certa pena et postea fecit reduci et succubuit qd
incidit i penā. qd p illā sniam fuit declaratū ipsūm debitum
reduxisse. qd placet Bar. i. l. rome. §. duo fratres. ff. d. ver. ob.
vbi dicit esse casum fm illā opi. qua dñ. i. d. §. fuisse male iudi
catū. et tñ penā fuisse cōmissam. sed ibi dicit qd cū ipsa questio
de facto occurrisset pñsi. et magnū scandalum ibidē generat
set. idē Bar. cōsultat pñiū et ad hēsit opi. glo. l. tres fratres. ff.
de pac. que dicit qd cōmittat pena tñ obstat exceptio doli.
et idē sentit glo. i. d. §. duo fratres. post mediū. i. ver. sinat. di
cas qd male et. Et hāc partē etiā ipse Bar. tenuit allegando
p hoc qd no. Suid. de su. i. summa i ti. de arbi. ver. h3 nunqd
vbi dicit qd si talis petens reducere h3 iustā cām litigandi ex
cusat a pena sicut ēt ppter iustā cāz litigādi excusat quis ab
expensis. l. qui solidū. §. et. de leg. ij. cū cōcordantijs. et alle. l. si
quis forte. ff. de pen. et l. si rebitor. ff. de peti. here. que. l. latiffa
ciūt vt pōt patere recte itelligēti. h3 Ang. dicit qd non videt
qualiter faciāt allegat vltra predicta qd debēt excusari a pe
na. qd iusta cā excusat a dolo. l. igi. ff. de libe. causa. et. l. si pla
gij. C. de plagarijs. et hāc opi. vñ tenere Jo. an. i. ti. de arbi. §.
si. ver. quid si pñmissum. q scripta nō vñ Bar. vidisse cū nō fa
ciat mētionē. Si ergo iusta cā litigādi excusat a pena fortius
si appareat sniam esse iniustā. h3 hāc partē dixit tenere ang.
fore verisimā maxime si p petitorē abntem lata fuit snia per
l. papinian. §. meminisse. et. l. qui repudiantis. §. si. ff. de offi.
testa. nā h3 ibi loquat i pena legali. tñ vñ i pena cōventionali
ex idēptitate rōnis adducendo p hoc. ff. de ver. obli. l. quidam
cū filiū. ver. si filius sit victus. iniuste i querela nihilominus
pōt petere penaz pñmissam si fuisse exheredatus et sic in iudi
cio pene pōt verificari qñstio veritatis pñe snie p illū qui suc
cubuit. nec pōt illi ter. rñderi fm eum nō isti diuidendo subau
diat qd ibi fili3 i querela succubuit ex eo qd illa post quinquen
niū itētauit. sed hec diuinatio ē refugiu miseror. vt dicit glo.
i. l. filiū quem abntem. C. fa. her. et sic remanet qd dicta rñssio
ē bona. et hāc pte t3 Bal. i. d. §. duo fratres et clarius in. l. fra
tres. ff. de pac. et fm Ang. i. d. ob. d. §. duo fratres. qñ ipse t3
lec. Rogerij qd ibi fuit bñ indicatū. Itē nō ob. si dicat qd post
sniam nō pōt obici exceptio qd hēat ipaz ipugnare. vt ibi per
eū et plene ē dictū. §. i. clā. si tibi constiterit.

Il nouari recusatione

Judicis pendente. Ang. i. l. i. ff. nil nouari. appel.
pen. dicit si vertatur i dubiū an pendente cā recu
sationis iudicis suspecti reputati aliqd possit inouari. et inno
uatū reuocari dicit qd Jnn. in. c. cum spāli. de appella. qd me
minit te legisse pcessum iudicis recusati nō tenere nisi appelle
tur. aut causa alio mō sit reuocata p supiorem. sed hodie fact
est nouus casus qd si iudex recusatur ex cā legitima qd nil ino
uatur. vt in. c. legitima de appe. in. vi. Si ergo recusatio facta
est sine causē insertionē stabo Jnn. fm Ange. Ido est. vero in
suma in ti. de offi. iudi. delega. sub rubricella de recus. §. quid
sit effect. dicit qd est effect. recusatōis vt iurisditio recusati su
spendatur cā recusationis pendente sicut pendēte appellatōe
cā suspenditur. et regulariter est ver. nam sicut p appellatōez
receditur ab audientia iudi. sic et p recusationē nec habeo ne
cesse appellare. sed sufficit recusatio sicut inuicitur in. c. ij. requi
ris. de appel. et. iij. q. v. qd suspecti. C. de iudi. l. apertissimi. et si
cut snia post appellatōne iustā est ipso iure nulla. vt in. c. cu3
olim. de offi. delega. ad fi. et de appel. c. dilectis filijs. §. qd vero
si post recusa. lata est nulla ē sicut audiuit ad no. Jnn. qd hoc

13. vt ipse dicit ibidem. et hoc verum est in vtroque si causa proposita vera et legitima est. alioquin de appell. c. cum spali. vbi hec duo equiparant appellatio et recusatio. ideo dicit rubrica. de ap. et recusa. q. diuersi sunt modi p. quor. quilibet ab audientia iudi. receditur. et vbi non est locus appellationi. non est locus recusationi de appell. c. sup. eo. lo. ij. i. r. n. Sed an sit verum q. recusatio ipso iure suspendat iurisdictionem iudicis vt est dictum. Inno. in alle. c. cu spali tenuit q. non. et ideo dixit tenere p. cessum iudicis recusati. nisi fuerit appellatum sed Bar. tenuit contrarium in. l. q. poterat. ff. ad tre. dicens esse casum in. l. i. c. si qua cuq. predi. pote. sed posset de facili r. n. d. q. ibi spale est i. cau. illo. vt dicit Inno. in. c. insinuante. de offi. deleg. et sic forte de iure posset defendari inia Inno. in. c. cum spali. Nec ob. glo. in l. de iure. ff. ad mun. quam alle. Bar. q. illa non v. pcedere. S. op. Bar. tenuit Host. vt est supradictum. qua refert Jo. an. in c. cum spali. alle. et fuit originaliter op. glo. in. c. quotiens. ij. q. vi. r. ii. q. v. c. q. suspecti. Et hanc op. sequit. e. de. d. anch. in. c. iudex. de offi. deleg. in. vi. per. d. l. i. c. si quacumq. predi. pote. p. d. c. iudex. vbi dicitur q. iudex recusatus post recusato nem ppositam non p. cam committere sine recusatione p. sensu ex cipitur. sic multo fortius non d. posse in p. ncipali causa pcedere. arg. aut. multo magis. C. de sacrosan. eccle. Sed certe si qs diligenter aduertat ille ter. p. induci ad appellatone. q. pot. co mittere cam de recusatione p. sensu. ergo non definit oio ipso iure esse iudex als puatoz. p. sensus non posset facere eu esse iudicem. l. puatoz. C. de iurif. om. m. et extra de offi. dele. c. signi ficantibus. et sic patet q. habebat habitu iurisdictione l. 3. p. exercitum possit obici exceptio. et hoc et videri posse colligi ex co q. ibi d. in fi. v. q. lata inia super recusatoe q. ipso recusante intelligo a qua non sit appellatum. vt intelligit Lopus. ar. l. i. in fi. ff. ad tur. oio definit esse iudex. ergo apte inuit q. ante la tam iniam non oio desierat esse iudex. et sic v. q. ex quo h. habitum iurisdictionis ante iniam sup. recusatione. licet p. exercitum possit obici exceptio. q. si procedat non ob. excep. licet aggrauet p. rem debeat tenere p. cessus si non fuit appellatu et sic v. q. ille ter. non heat obitare. nam requiritur vbi potest obici exceptio que p. cessum iudicis vel exercitum iurisdictionis eius q. si obiciatur. et illa non obstante pcedat ad vltiora vi des facite. p. nunciass. sup. exceptoe et t. p. cessus si non appellet. vt patz. ex no. in. c. ex parte. de appell. et in. la procedente. C. de dila. vbi et per Bar. et facit q. no. in. l. ait p. reor. s. p. mittitur ff. de mino. Et non ob. quod habetur de officio delega. c. p. u dentiam. vbi non valet processus vnus ex duobus delegatis sine clausula vel cum clausula. quod si ambo re. ante purifi cationem clausule quia non hnt iurisdictionem sed exercitum non valet processus si pcedat. licet vterq. dicatur habere iurif ditione in solidum. vt etia tenet Bart. in. l. pomponius. ff. de re in. ff. ibi ideo q. nunq. ab ipso initio alter tantu hnt exerci tium in solidum. et si non obieiebaf exceptio non est dubium q. tenuisset processus. facit quod no. glo. in cle. ij. vt lite pen. et ex quo habuit exercitum. licet potuerit elidi exceptione sumus sub regula de qua. s. in. d. c. ex parte. et d. la procedente. Non ob. d. l. i. c. si quacumq. predi. pote. q. speciale est propter enor mitate delicti. vt alij de facili corrigatur arg. l. si qs seruo. C. de fur. vt si pius est tactus. et patet ex predictis q. duplex fuit op. an teneat p. cessus iudicis recusati. Nam vna fuit Inno. q. teneat nisi fuerit appellatu. Alia fuit op. Host. et Bar. et de. de ancha. q. no valet ipso iure. Tertia fuit op. lapi. i. d. c. iudex. q. p. cessus interim sit in pendenti. et pcedat ex futuro euentu. Nam si p. nunciabitur p. recusante detegatur. p. cessus non valuisse. sed si p. euz. q. detegatur valuisse. Et p. hoc op time facit q. d. in simili de appell. ab interlocutoria. q. si iu dex a quo pcedat ante iurisdictione sibi factam pendet. p. cessus ex futuro euentu. q. si p. nunciabit p. appellante detegat. p. cessus irritus fuisse. alias secus. vt in. c. no solli. de appell. li. vi. et in. c. exhibita. cum si. et sic no d. plus ista recusatio q. ipsa ap pellatio ab interlocutoria. Nam et ibi ille qui appellat p. tendit iudicem suspectu rone grauaminis. facit q. habet i. c. ad hec de appell. et p. p. re loquedo v. interim tenere si sit factus ante inibitione an in veritate valeat vel non hoc declarabit ex futuro euentu. facit q. no. glo. pe. de excep. c. euz venerabilis. et hec fuit op. Inno. in. l. qdam consulebant. ff. de re iudi. de quo p. cum in. l. q. poterat. ff. ad tre. de iure canonico. et fm qd

d. allegari causa sufficiens. et p. bari de offi. dele. c. suspitionis. Sed de iure civili ex sola voluntate pot. recusari iudex delega tus vt suspectus. nec est necesse aliquam causam allegari vel probari. vt no. in. l. apertissimi. C. de iudi. vnde tunc tantum videtur operari recusatio de iure civili facta delegato sine causa quantum recusatio facta cuz causa de iure canonico la ta inia oio desincret esse iudex. et sic p. cessus tuc ipso iure no valeret. et ita v. de iure civili q. ex hoc solo q. facta e recusatio ipso iure definit esse iudex. et p. p. nis no valebit p. cessus. Et hec e vna noua consideratio i hac materia. et sic p. concordari pos se opi. predictas. q. opi. Host. et Bar. possunt pcedere de iu re civili. opi. Inno. posset saluari de iure canonico. tñ q. e ap pellatu ab interlocutoria. illa appellatio no reddit p. cessus nul lu ex hoc solo quod e appellatu si no e factus post inibitione iudicis ad que p. no. i. c. no solum. de ap. et sic multominus ex hoc solo q. facta e recusatio no d. p. cessus prius factus ee nul lus. nec hoc detegat ex postfacto p. bata veritate cause. et lata inia p. recusante. Val. vero i. l. appellatione. C. de appell. dicit q. sicut appell. p. e. nil e inouandu. Ita nec recusatione iudicis pcedente. vt no. ii. q. vi. c. pateat et p. Hostie. de ap. c. i. r. c. sup eo. et c. cu teneamur. et c. constituit. et c. bone. et de materia vide plene p. lapum i suis alle. allegatione prima.

Il nonari securitate pē.

Et scias fm Bar. l. i. ad. l. iul. maiesta. q. securi tas e multiplex. Queda e que datur d. iure gentiu vt legatis et ambasciatoribus. et isti de iure gentiu habet securi tatem. et nemo eos impune pot. offendere. vt. l. fi. ff. de leg. et l. sanctio. ff. de reru diui. Queda est securitas que datur per iu ra ciuilia. et non porrigitur ad hostes. vt. l. mercatores. C. de comer. et merca. Exemplum quonq. venit ad nundinas no d. igetari. vt. l. i. c. d. nudinis. Et id l. statutum ciuitatis det se curitate veniendi ad nundinas non tñ poterit venire ex ban niti seu relegati ciuitatis nisi expresse sit acti q. banniti seu re legati venire possint. et sic coeessio ciuitatis facta e occasioe cer te cae. vt puta coeessio e securitas veniendi et redeundi. p. pace fienda. d. intelligi q. possit ire et redire donec pcedet tractatus pacis. vt. l. cōtinu. et l. insula. ff. de ver. ob. et l. veteres. cu. l. se. ff. de iti. actuz. pri. Si vero coeessio est facta generaliter non occasione certaru causaz. s. generaliter tuc si pars petijt secu ritate eudi et redeundi p. vna via tñ. et ita petitio e certa. et p. neps coeessio ideterminate. tuc illa ideterminata coeessio itel ligit facta s. determinata petitione insti. de iutili stip. s. par. et l. si sine. s. interrogatis. ff. de iterro. act. Qñq. petitio e inde terminata q. no dicit p. vna vice vel duabus. s. generaliter e petita licetia eudi et redeudi. sed coeessio pncipis fuit no de terminata. puta p. vna vice tñ. vel duab. tñ. et tuc stam. co cessioi determinate sicut iudex ideterminatu iuramentu taxat et limitat. vt. l. fi. s. pe. ff. de iurciu. Nam in eius p. tate est pcedere v. si pcedet. Si vero fuit ideterminata petitio. et ideterminata concessio. tunc intelligit p. prima vice tñ. in. l. bone. s. hoc ser mone. ff. de ver. signi. cum si. S. si dictu fuerit toties quoties placuerit no pot. venire nisi bis. l. fideicomissa. s. si quis. r. ff. de leg. iij. Ideo dixit Ang. in. l. si finita. i. p. n. ff. de dam. ifec. q. si qs p. mittit iudici aliquez p. nati totiens quotiens opus fuerit q. liberatur si bis tñ presentauerit et no est vltius ob ligatus. q. pbatur rone vt infinitas euitetur vt. l. q. bona. s. fi. et ibi Bar. Secundo pbatur q. ex qualibet p. nati one genera tur nouum grauame. vt puta sumptuu et expelaz p. nati. ergo et c. vt. d. s. si quis. r. Et idem tenuit ipse Ang. in. l. of one. ff. d. feris. et in. l. ij. s. q. exbibedi. ff. de custo. reo. Idro quo facit q. voluit Specu. in ti. de arbi. s. sequit ver. quid si i copromisso penali. vt refert Bald. in. l. si duo. s. semel. ff. de arbi. et sentit Ly. in. l. cum antea. C. de arbi. q. si in p. ctu dictuz fuerit q. pe na totiens comittatur quotiens fuit p. nati qd non comitti tur nisi bis p. d. s. si quis. r. Item facit quod dicit Bal. in sili se consulu. ff. l. i. c. vt ipos. imo vt in pos. leg. l. i. q. si arbitro data potestas sententiandi. s. decē dies cum potestate proro gandi quod non potest progare nisi vsq. ad tres mēses. et hoc rone infinitatis vitande. Sed est aduertendum q. l. hec opi. sit notanda. tñ fm Lu. in. d. l. si finita. in p. n. est falsa. q. illud quod d. infinitate vitandam procedit. nisi illa ex partuz vo luntate oriatur. q. tunc est tollerada. vt. ff. de fideiuf. l. si ita. et

l. q. bona. §. si. r. d. l. si finita. in prin. de dam. infer. Sed constat
q. per hec verba toties quoties ps. presentare promittens se i
finitu obligauit. q. natura illorum verborum hoc importat. vt e
glo. in. d. l. si finita in prin. l. veluti. ff. de eden. ergo tenet ps. et
decies presentare si opus erit. r. hac opi. sequit. Imol. in. d. l. si
finita. r. idez. Lo. q. ex quo fideiussoz d. iudicio fuit. aut de pre
sentando est obligatus vsq. ad finiam vt. l. grece. §. post litem.
ff. de fideiusso. iniquum esset q. si quis rei ante finiam pitaue
rit si opus esset tertio vl. quarto cundē representare non tenetur
cu esset ad hoc obligatus. ex quo. d. §. post litem. ind. stincte r. si
determinate cu obligat. Sed hoc probatur auc. Bar. in. simi
li in. l. si qs. cum. alias incipit si quis ita. ff. de fideius. vbi si fido
iussoz promittit quem pitaue ad omne iudicis voluntatem vi
detur cu promittere pitaue post finiam si opus erit non distin
guendo. an ter vel quater eum presentauerit. licet Bal. in. l. q.
crimen. qui accu. non pos. tenuerit p. ium allegando quandā
glossam ex inuentione bndicti de plum. in. l. duobus. §. ex fi
deiussoze. in ver. si vt in verbo exhibuerit. ff. de iureiu. dicēte
fideiussoze de presentando liberari si semel presentauit. duntit
si ter. piungatur quā non t. Lud. ex generalitate dicti. §. r. p.
litem. r. quod no. glo. in. l. si seru. hereditatis. ff. de diuer. r. tē.
prescrip. Et ex his inferat ad reprobationez eius. quod voluit
Ang. in. d. §. qui exhibendi. dicens q. promittens pitaue ad iu
dicis voluntate liberatur presentando bis. hoc enim nō ē ve
rū q. reseruata iudicis voluntate in infinitu pcedunt. r. q. vo
luntas mortis. aut officij ex p. ratione finitur nō at ex bina aut
trina vice. ad hoc. ff. locati. l. iij. ff. de leg. i. l. si ita legatū. §. illi
si volet. r. extra de rescrip. c. gratiose. r. qd. no. C. de possib. l. i.
r. faciunt que dicuntur in. l. centesimis. §. si. de ver. obl. r. vide
Bar. r. Imol. in. alle. l. si finita. r. in alle. l. q. bona. §. si. r. Bal.
in. l. supuacua. C. de his que pen. no. vbi dicit q. dictio toties
quotiens intelligitur quattuor vel pluries fin. glo. parua in
l. cu quis. C. de leg. Sed an pendente securitate sit aliquid
innouandū r. dic fin. Ludo. in. l. iij. §. seruus. ff. de acqui. poss.
qd. aut bz securitate stante tpe securitatis nullū delictū cōmit
tit. Aut cōmittit pmo casu. aut securitas data est a pncipe. r.
clarū est q. d. z seruari. r. nūc est innouandū. ff. de qd. l. i. §. si.
r. ff. de pe. l. relegati. Aut est data securitas ab inferiore. r. tūc
aut ex iusta causa. r. cum cāe cognitione. r. illa ē seruanda est
si securitas sit temporalis nō aut ppetua. vt in alle. l. relegati.
r. ff. de re mili. l. qui cum vno. §. si. si vero sit securitas ppetua
non valet. vt inter. in aut. de mandatis pncipum. in. §. sed ne
q. Et est rō q. qd. est ppetua vt finiam pncipis tollere qd. nō
p. l. iudex postquā. ff. de re iud. extra de off. dele. c. in. l. is. Aut
ē data ipa securitas sine cāe cognitione. r. tūc illa finada nō ē. r.
impune pōt innouari. vt. d. l. relegati. r. l. si. in. ff. de offi. pro
cur. c. c. Sēdo casu pncipali q. pendente securitate delin
quit vt dicendū non posse innouari. nec assecutus posse of
fendi cu securitas vt sic cōcessa pure. ergo nō d. z subintelligi
tacita cōdictio. f. nisi deliquerit. vt. ff. de ver. obl. l. quicqd. disti
guendū. ff. cōmo. l. i. comodato. §. si. sicut. Lōrariū tū est dicen
dū. q. imo d. z securitate cōcessa subintelligi cōdictio nisi asse
curatus assecutus offendit. vt nisi ipse offensiois cām pre
buerit. Ald. primū. ff. locati. l. quero. §. iter locatoz. ff. de ver.
obl. l. is q. seruū. r. de leg. i. l. qd. ergo. §. si heres. Ald. scdm. ff. de
ver. obl. l. quidā cu filiū. cu ibi no. Itē d. z dicta securitas subin
telligere reb. i eodē statu pmanentibus. ff. de sol. l. cu quis. in
prin. r. l. si cu cornelius. de here. c. si. de renuci. c. cu inter. p.
sed clarū est q. delinquēs pen. securitate reimplicā offendit
vt. ff. de capti. l. si quis i geminis. §. in cūlib. Item r. ipse
nouā offensiois cām sibi pbet rōne delicti nouit cōmissi vt
ff. de publicanis. l. licitatio. r. l. item vulneratus. ff. ad. l. acq.
r. sic res i eodē statu pmanet. ergo securitas expirauit. r. im
pune pōt assecutus offendi. r. p. eū innouari. r. ita debent in
telligi que i hoc passu Jo. an. i additio. Spec. i ti. de accusato.
i tractatu bānitorū i. ij. q. suarū additionū. r. Alb. de rosa. in
tractatu questionū statutorū i vltima parte questione. r. l. vij.
r. Bar. i. d. l. is qui reus. ad si. ff. de publi. iudi. r. l. l. relegati. r.
Bal. i. l. i. §. nō fuit. ff. de dolo. r. l. libertas. ff. de sta. ho. r. Ly.
i. l. present. C. de his qui ab ecclē. cōfug. r. si data. ē ptās aliq
bus aliq. bānitiū eximendi de banno si eis videat. an pēdē
te tali deliberatione bānitus interz possit offendi. r. p. eū pos
sit aliquid innouari vide Bar. i. l. iul. verū debitorē i repetitio

ne sua. ff. de cōdi. inde. r. p. Bald. i. l. si creditors. C. de fideius.
r. vide glo. i. pbenio cle. circa si. Et aduerte ad vnu q. secu
ritas data generaliter. nisi expresse caueat non se extendit ad
cās criminales. vt. l. ij. cu glo. C. d. his qd. ecclē. cōfug. r. hoc
t. Bar. i. cōsilio suo qd. incipit ciuitatis iuderti dicit statuti.
Itē securitas data nō se extendit ad debita fiscalia. vt no. i. aut.
de mā. p. n. §. pupilloz. Itē talis securitas aut ē pmissio. aut
gratia. aut vtrunq. simul continet. si promissio facta est tunc
debet restringi ex bono r. equo. vt non comprehendat pers
nas quas comprehendere esset iniustum. iustificanda ē enim
oīs promissio quātomagis pōt iustificari. ff. de ver. obl. quidā
cu filiū. sed iniquū esset si comprehenderet furē. aut fugitiuū.
aut aliē criminiosum. nam grā facta barbario philippo non
fecit cu libez. q. fugitiuus r. fur erat. ff. de offi. p. rectoris. bar
barius. hic populus r. princeps possent. tamē nō psumuntur
voluisse. Si vero grā est pcessa per rescriptum. tunc q. rescri
ptū imitat ius cōe in sibus casibus. vt. ff. de vul. r. pup. l. ex
furto. r. ius cōe non vult gratiā tps vel loci fugitiuis opitu
lari. vt no. C. de furtis. l. si. nisi in rescripto fieret specialis mē
tio vel delicti alias non valet grā. d. rescriptis. c. dilectus fili.
abbas sancti stephani. Si vero gratia pntinet pntinet. vtrunq.
adhuc nō includunt ea q. pncips nō ēēt verisimilit. pcessur.
ff. de pigno. l. obligatio generali. nec includit casus insoliti.
nam que raro fiunt non includunt. ff. d. pben. emp. l. fistulas.
§. frumenta. in dubio non psumit. pcessisse p. aliū quod cōtra
se deberet designari tibi esse pcessum. de sol. l. i. nec in genera
lib. verbis plene sines r. maxime pbenitē r. dignitatis
intelligunt includi. vt in. c. sedes. de rescrip. r. no. per Jo. an.
r. alios in. c. ij. de rescriptis. l. ij. r. ita consuluit Bal. cōsilio
suo quod incipit. Ja. olcarius. Itā d. iure cōi ē in generalib.
capitulis pacis vel alijs si cōprehēditur pditores. r. sines
criminosi. vtputa deo r. hoibus crosi i. l. luitus. §. lucius tici.
dāma. ff. de leg. ij. vbi sub generalitate nō veniunt illi q. dñm
r. patriā offenderunt. ad hoc. c. licet. de p. uilegijs. l. ij. r. quod
no. Bar. in. l. iij. §. si tibi iudiciū. ff. de p. d. ob tur. cām. r. hoc
t. p. de ancha. in suis consi. quod incipit vñs r. diligenter
discussis puentiōibus r. c. Et tales securitates siue saluus cō
ductus fin. Ange. in. l. conuentionum. ff. de pac. duces belli
q. bellum r. guerram faciunt nomine p. p. r. vt sunt reges r.
duces. concedere pnt nō aut ducentes seu facientes bellū. no
mice alieno. vt sunt capitanei armoz saluus cōductus pcede
re possunt. vt in. d. l. si puentiōnū. Nam si mandatū dictoz
capitaneoz se extendat ad guerram non faciunt treugas seu
inducias. nec pbeut amicitia pter mandatū dñi. q. habens
mādatū non transigit neq. paciscit neq. ad tps neq. iperpe
tuū vt. l. mādato generali. ff. de pcur. iuncta. l. qui rome. §. ca
li macus. ff. de ver. obl. q. notabis ē ad hoc. nā ibi aperte dīc
q. dīc solutiōis nō progat pcur. nisi hoc habeat i mādatis.
Itē vero Angel. i. d. p. uentione quā dīspūat bononie. siue ci
uitatis bānitus dicit iudex hñs iurisdictionē rōne p. p. p. p.
tis vt sunt reges r. principes. duces. comites. r. barones. aut
alij qui saltem de facto superiorē nō recognoscunt. vnde quā
do solum ad eorum p. iudiciū iurisdictionis tractatur siue
dubio saluus cōductū cōcedere possunt libere. licite r. impune
ff. de pe. l. relegatoz. sic intellige opi. Bar. in. l. is qui reus.
ff. de publi. iudi. Si vero iudex bz iurisdictionez ordinariam
vel delegatam a suo superiore cōcessaz. vt videm. i recterib.
ciuitatū qui loco p. iudiciū habent. l. si. C. de lon. tem. p. scrip.
coniuncta glo. cum superiorē habeat aduersus cognitionez
criminiuz. aut executionē finiarū. quoz aut quazū executio nō
spectat ad eos. sed ad superiores saluum conductum cōcedere
non potest. nec. n. directo vel per obliquū in alienam iurisdī
tionem possunt falcem imittere de aqua plu. ar. l. penul. de iu
re iuran. c. ad aures. als ad nostram. bar. in. l. i. §. a quibus ap
pel. non l. z ita intelligitur opi. Aldra. qui tenuit q. iudex p.
dare saluum cōductū si causa est talis in qua non interuenit
pcura. subdens idem Ang. in. l. vtinam. ff. de sepul. viola. q.
saluus conductus cu alterius damno seu iniuria cōcedi non
d. in. l. ij. §. si quid a pncipe. r. §. merito. ff. ne quid i loco pub.
licet hoc male seruetur. facit ad hoc de confirmatione vtili vt
inutili. c. dilectus. Concludendo ibidem q. saluus conductus
interdū subdito. interdū hosti. interdū pp. rep. alias forte ti
menti venire ad ciuitatē bononie. Si datur hosti. non est ser

mandus nisi detur a duce belli. ff. de dolo. l. i. §. non fuit. ff. de
pac. l. punctionum. et ibi no. l. post saluum conductum datu fie
ret par seruandus e secundu Ja. de bel. l. d. §. sed neq. de man
datis pn. sed si no datur a duce belli. tunc seruari potest nisi p
natus non seruans iniuriam publicaz exequatur no seruado
saluum conductu. ff. de religi. l. minime. et in aut. de ma. prin.
§. sed neq. et in. §. no fuit. hunc aut saluū ductu ppetuo neo
cedit nisi solus princeps. ff. de pe. l. relegati. tpalis ergo salu
conductus concedi potest p inferiore a principe iusta causa sub
sistente. puta si bñitus bononie vel de alio crīe diffamatus
vult securitatem a iudice vt possit comparere et se excusare. vt
ff. de pub. iudi. l. is qui reus. faciunt no. in. l. de etate. ff. ad tre.
et quod no. in. de. pastoralis de re iudi. Saluus vero conductus
subdito non hosti concedi pot per inferiores a principe ex iu
sta cā cuiusmodi cāc cognitio pertinet ad iurisdictionē cōcedē
tis saluum conductu. Et exemplū pone cū tunc alius p aliquem
offendi. Nam petitio cautōis de non offendēdo iudicis arbi
trio moderanda est. ff. de dam. infec. l. qui bñ. §. qui damnu.
Sed si quis hz saluum conductu pro quattuor hominibus se
cū euntibus. et ducit qnqz vel hz saluum conductu p aliquibus
rebus. et portat vltra illas alias res an saluum conductus sit in
totum ruptus. vel habeant pro contentis in saluo conducto.
Bar. in. l. principalibus. ff. si cer. pe. in simili ponit q si statu
to cauetur q nullus possit deferre vinum extra sine licentia
nisi ad vsum suum. et aligs detulit vltra nunqd perdat totum
Ja. de are. t. q totum qz venit p priuilegiu. ergo illo non d
bz vti. l. iudeos. C. de iudeis. r. C. de nautico fenore. l. cum p
ponas. et de aqueductu. l. eos. l. i. sed Bñil. de cu. quem sequi
tur Bal. in. d. l. principalibus. t. §. prium. qz sumus in actu di
uiduo et sepabili vbi vtile per inutile non viciatur. l. certi con
di. §. i. ff. si cer. pe. r. l. iij. §. si quis stipulantis. ff. de ver. oblig.
r. l. i. §. trebatius. ff. de aqua quotti. et est. r. l. i. §. publicanus
ff. de publica. et iura Ja. de are. loquit de priuilegijs que sunt
p ius. sed lñia reducī ad ius cōe. et non est odiosa. q sic non
admittitur per abusionem. argumen. l. si vnus. §. pactus. ff.
de pactis. et per Bal. in dicta. l. cum proponas. §. alle. et per
Bar. in. l. eodem. §. dñs. ff. d pub. Et sic ex predictis apparet
decisio q saluus ductus in totum non est ruptus. sed tñ illi
qui sunt vltra numerum debent capi et publicari. et qñ qz hz
saluū ductum p se et quattuor seu quinqz socijs no pot secus
ducere personam reprobam. puta hostē vel hereticum nisi
hoc expresse caueat. qz cum illis nullum habem⁹ pncipium
scdm Bar. in. l. i. ff. ad. l. iul. maie. iudeum autē bene p ducē
in sua comitiua scdm Ang. in. l. vti nam. ff. d sepul. vto. Item
no pot hoīem maioris peminētie et dignitatis seu pditionis
q ipse sit cui dictus salu⁹ conductus est concessus. in de. no p
de pur. r. l. si. de vino tritico. et ole. lega. et in. c. sedes d rescri
ptis. et talis salu⁹ conductus et rebellibus est seruandus p cōe
dentem. vt. l. punctionū. ff. de pac. de quo per glo. in. l. i. §. non
fuit. ff. de dolo. et qui ipsum frangit i crimen lese mai. incidit
fm Bar. in. l. nullā vim. ff. de suscep. et archa. l. i. r. Itē omnis
qui hz securitatem ab homine standi in ciuitate si eam habet
legitime. quia a publico ei data est dicitur eam habere a lege
ea q nullo modo potest offendi. ff. ad. l. cor. de feca. l. iij. §. tras
fugas. et ibi per Barbo. illi vero qui timent offendi an securi
tas sit prestanda. Bar. ponit in. l. illicitas. §. ne potentiores.
et §. quies. ff. de officio presi. et in. l. qui bona. §. si quis iussit. et
Ly. et Bñil. de cu. in. l. presenti. C. de bis qui ad eccle. confu.
et Bar. in. l. i. C. in quibus causis colofensi. l. i. r. et dic post eos
et Ang. q aut inimicitia puenit absqz mea culpa. et tūc dñs
potest cogere quem de non offendēdo mihi caueat per. d. §.
si quis iurta. sumpto. ar. a pñio scdm. aut aliqua culpa mea sub
est. quare mihi quis inimicari debeat. et tūc aut petis cautōez
interponi ante aliquā offēsam a nemine factam. et pot peti
cautōnē prestari iudicis officio. et ita intellr. d. l. illicitas. §. ne
potentiores. et in. l. i. §. quies. ff. de off. prese. vt. ad hoc. §. d vñ
fructu. l. equissimū. de re iudi. l. qd iussit in gl. parua. facit qd
no. Inno. in. c. in pñtia. extra d proba. et maxime si ex tali dis
fensione respublica ledatur vt plerūqz solet. vt. ff. d captiuus. l.
si qz in gemina. §. in ciuilibus. Aut petitur cnutio post offen
sionem p petentem scdm. et tali casu qd dicat Bar. fm Lu.
in. d. §. si quis iurta. cui assentit Ang. offensus non potest co
gi ad cauendum ad petitionem partis. sed bene per iudicē po

test arctari ad cautōem interponendam. ad hoc facit. l. stiplo
C. de sen. l. furti. §. pactus. et §. iussu in glo. ff. de bis qui no. in
sa. Et est rō qz cū pcecessit culpa offendendo. ergo ei cauere nō
dicitur. ff. de mino. l. auriliū i pn. et d. §. si qs iurta. d vñ
c. qz frustra. Duob⁹ eim casibus puto Bar. saluādū. pñi
mus ē quotiescunqz lis aut inimicitia lōgissimo tpe durasset
aut duratura esset. adeo q sequeret ambaz partiū destructō.
tali. n. casu pot iudex cogere ad cautōnē interponendā aut ad
pacem faciendam. et eū cogere pot vt super lite transigat q diu
durauit. ter. est qui nō est alibi. re. di. c. placuit fm. d. Anto. d
bu. de mutuis petitiō. c. i. et ij. quod no. et tene mēti qz limitat
no. in. l. transigere. per glo. et doc. C. de transac. Secūdo ca
su qñ peteretur cautio rōne eius rei quam is a quo cautio pe
titur habere desiderat. ad hoc extra de resti. spo. c. lras. Et ita
dñt intelligi que. §. hoc articulo notantur p Johā. an. i addi.
Spec. in ti. de pigno. §. sequitur ver. sed qd si tunc. et p Bal.
in. d. §. qui es. ita intelligitur. l. presenti. et quod ibi no. p Ly.
et Bñil. C. de bis q ad eccle. confu. et cautō que prestabit. tunc
prestabitur cū determinatione certi temporis. nō aut infini
tū tenebitur. ad hoc. ff. de dam. infec. l. qui bona. §. si. et voluit
Ang. in. l. iij. §. si iura. ff. de dam. infec. Et licet supius sit satis
dictum an securitate pendente aliquid sit inouanduz. dic tñ
latius. et aliter fm Jo. de imol. in. l. is qui reus. ff. de publ. iu.
vbi sic dicit. aut bñito p maleficio sic inculpatur de aliquo
delicto sibi possit dari saluus conductus. Bar. per. l. is q re
concludit q sic per glo. ff. d. l. is qui reus. cum ter. et ex hoc vñ
q si bñito pueniendo pñas dat saluū conductu q non possit
ipm postea capere et decapitare durate saluo ductu. Et hoc
vñ tenere Ly. in. d. l. pñti ad fi. Contrariū vñ velle glo. i. §. ne
qz aut homicidas. in aut. de man. pñci. alle. que glo. est singu
laris et nō est alibi. et idem tenuit ibi Ja. de bel. dicens q tal
impune non obstante saluo conductu pot decapitari quasi de
iure non teneat illa talis datio salui conductus Bñil. de cu.
in. l. i. §. non fuit. de dolo. vñ velle q si datur existenti in loco
vbi poterat capi de iure per dantem saluum conductu tunc
non teneat datio salui conductus secus si erat in loco in quo
capi nō poterat. nec inuitus extrahi. et sic dicunt colligi posse
ex. d. §. neqz. iuncto. §. precedenti. Et p hoc vñ sentire q si po
testas bene det saluū conductu bñito p homicidio existēti
i territorio bononie vbi poterat capi q nō teneat datio salui
conductus. secus si fuisset in territorio ferrariensi. et si i alteri⁹
territorio in quo nō potest capi per pñtem bononie. immo si
esset captus ciuitas ferrariensis possit eū repetere vt est glo. q
reputatur singularis in. l. quid sit fugitiu⁹. in. §. apud labeonē.
ff. d. ed. ed. potest pcludere in questione supra dicta. quia aut
potestas bononie dat saluum ductum ex causa vt propter i
uestigādā veritatem alicuius rei. et tunc debeat seruari ar.
l. is qui reus. iuncta glo. Aut saluum conductum dat absqz
aliqua causa. et tunc si dat existenti in loco de quo inuit⁹ pote
rat extrahi et capi. et tunc vñ q non teneat seruare nec obeat
per. d. §. neqz. §. alleg. cum glo. sua. et quod not. Jaco. de bel. et
hoc etiam videtur sequi Barbo. in. l. is qui reus. allegata in
vna solutione inquantum dicit q. §. neqz autē. loquitur quā
do datus est saluum conductus et fidantia ad finē vt effugiat
punitio delicti. et non est iusta cā. et hoc etiam sentit Bñil. in
d. §. non fuit. l. §. sentiat prium in. d. §. presenti. sed non vñ
bene rñsum ad. §. neqz. q vñ reprobare eius opinionē. si autē
ille cui datur saluus conductus fuisset in loco de quo inuitus
capi non poterat ē maius dubiū pp id qd dixit Bñil. in. d. §.
non fuit. tñ de rigore iuris vñ q non sit pmissum iudici sine
causa dare saluū conductu homicide per. d. §. neqz aut. et ideo
non vñ tutum se submittere tunc lris salui conductus. Acce
dat ad hoc quod habet in. c. a cedens lo. ij. extra. vt lit. non cō
testa. vbi ē ter. valde no. q nō tenetur quis se submittere fidei
capitalis inimici et cū lris vel saluo conductu. et hoc faciunt
ad id quod quotidie iudices maleficiozū qui dicunt capto p
maleficio. at sibi pmittunt q si fateatur veritatem q non pa
tietur aliquod malū. nam talis pmissio vñ nulla. p ea que. §.
dicta sunt. et facit quod habet in. l. iurīgentiū. §. si paciscar. l.
ius publicum. de pactis. et hoc in foro contentioso. et facit qd
habetur p glo. que reputatur singularis in. c. cupientes. d. elec.
li. vi. que dicit q fouens iustam causam potest se defendere et
per caulationē. in foro autē conscientie vouent⁹ nō est licitū

mentiri, nam mendacium indistincte vñ phibitum. l. vno cāu
sit maius q̄ alio. r. r. q. i. c. i. ¶ Pro latiori tñ doctrina hui⁹
materie est aduertendū q̄ considerari pñt tres cāus. vt tergit
Ja. de bel. in. d. s. neqz. Nam aut fidantia scu saluifconduct⁹
datur hosti aut datur subdito. aut datur alij non subdito pro
casu. si datur a lege seruari d. exemplū in. l. si. ff. de legatōib⁹.
si autem non datur a lege. tunc si daf ab aliquo auctoritate
legis d. seruari. exemplū qñ datur fidantia a duce belli hosti
l. conuentōum. ff. de pactis. Si vero daf ab alio sine legis au
ctoritate non est seruandus. si talis prosequitur iniuriam pu
blicam. vt. d. s. non fuit. si aut pñmatam. tunc potest seruari si
vult. sed non tenetur nisi par fuerit scā. vt. d. s. non fuit. iun
cta. l. i. r. l. cōuentionum. ff. de pa. Secundo casu qñ datur a su
periori subdito. tunc si datur a. l. est seruanda. vt. d. l. pñti. r. s.
sed neqz. in aut. de man. pñci. Idez si ab alio auctoritate le
gis. vt probat in. d. s. sed neqz. secus si datur sine legis aucto
ritate. vt. d. s. sed neqz. aut homicidas. Tercio cāu si ē solēnis
r obligatoria seruari d. qz graue ē fidem fallere. l. i. ff. de pñti.
pe. idem est si est obligatoria. sed nō solēnis. vt qz nō pōt pro
bati. nam tunc deficit probatio. sed nō ius. l. duo sunt ticij. ff.
de testa. tu. secus si sit solēnis. vt qz appet probatio sed nō obli
gatoria. vt qz pacto nudo. nam fm leges non obligat. l. iurif
gentiū. s. sed cū nulla. ff. de pac. sed fm canones secus. vt extra
de pactis. c. i. r. ad predicta bñ facit qd nō. Bar. in sua qñstōe
q̄ incipit statuto lucanē. ciuitatis. an aut securitas data ex
tendit ad delicta deinde nouiter pcta. Ang. in. l. pe. s. illd. ff.
qd quicqz iur. dicit q̄ rescriptū ex parte ipetrantis per quod
qs sibi potuit. puidere non extēditur ad futuras obliōes. ar.
l. si ita scriptum. ff. de ver. obli. r. l. si ita stipulatus fuero illud
aut illud. s. cū stipulemur eo. ti. r. l. a colono. de aur. r. ar. leg.
r. l. si ita. r. l. rutilia. de pñen. emp. vnde dicit ibi Ange. qz si
impetrari vt non tencar meis creditoribus respondere vñqz
ad quicquid non vt eodem rescripto contra creditores fu
turos. ar. iurū predictoz.

¶ In nouari dilatoe pēde.

n Nil est inouandū dilatoe pendēte. vt. l. siue pars
C. de dila. qd est vñ fm l. y. in. d. l. siue pars. nisi
vellet ex cā dilatoem abrenuare. vt. l. qualem i. ff. s. arbitris.
Item si pēdente pro dilatoe altera pars fugere vellet. vt. ff. de
bis q̄ in frau. cre. l. ait pretor. s. si debitorē. Item nisi sit ali
us articulus super quo non est data dilatio. nam cū daf dila
tio ad vñum articulum potest pcedi super alio. C. de reb⁹ cre.
l. generaliter. s. his autem. dummodo sit separatim non con
nexi. als secus. extra de appel. c. sup eo. r. Bal. vero l. oib⁹
ff. de iudicijs. dicit q̄ pendente dilatoe ad soluendū d. pze
stari cautio de soluendo adueniente termino. vt. l. in oib⁹. ff.
de iudi. r. ideo pendente dilatoe aliqui aliquid potest inoua
ri. qz d. prestari cautio ex cā de quo dic vt no. l. y. i. l. vniuer
sa. C. de preci. impe. offe. ff. solu. ma. l. i. r. l. si constante. s. quo
tiens. an hoc locū habeat in pñtib⁹ stricti iuris. sunt glo. pñe
in. l. in oib⁹. ff. de iudi. r. l. in possessionē. ff. ex qui. cau. i. poss.
ea. r. illa cōiter approbatur per. l. si creditores. ff. d. pñilegijs
credi. adde quod no. l. y. in. l. i. C. de bñdictat⁹ ven. r. dicit idē
Bal. in. l. si debitori. ff. de iu. qz condēnatus vt soluat. j. certū
ips. pōt capi pendente termino seu dilatoe vt satisfdet. certū
est enim qz tenet satisfdare. vt. l. si debitori. alle. Et est rō quia
istud tps datur miseratōis cā. ff. de pe. l. si cū militi. s. cum in
tra. ergo interim d. satisfdare. ff. so. ma. l. si cōstante. s. quoties
C. de preci. impe. offe. l. vniuersa. r. qd d. qz pōt interiz capi est
vñ qz pōt capi interim rōne satisfdatōis non rōne debiti. r.
ideo d. prius constitui in mora sup ipsa satisfdatōe. nisi esset
debitor suspectus de fuga. de pigno. l. questū. ¶ Pratica at
qualiter suspectus de fuga capiat. r. que sunt necessaria añq̄
quis possit capi. ponit Ange. in. l. si creditores. ff. de pñilegijs
cre. r. dicit inter cetera qz iuramentū nō sufficit. Bal. vero in
l. apertissimi. C. de iudi. dicit qz nō sufficit iuramentū. sed d. z
allegari cā. puta qz forensis vagabundus r non possidens imo
bilia. vt. l. fideiusor. in. ff. qui satisfda. cog. r. in aut. de exhibē.
reis. s. lancimus. ¶ Probatis aut his causis summatim tunc
sufficit iuramentū suspicionis. als non facit. ff. de pñni. cre. l.
creditorē. r. id iudex d. ē cautus ad interrogandū de quali
tate cāe seu cārum suspitōis. r. sic fuerint cāe verisimiles. tūc

poterit pcedere ad capturā occasiōe debiti ligdi. Ad aut ocea
sione debiti incerti. qz nō d. incipi ab executōe. maxime ad
capturam personālē. vt. l. i. C. qui bo. ce. pos. r. no. in. l. i. ff. s. tu
tores. ff. de suspē. tu. ff. ad treb. l. imperator. C. de sen. pal. l. si. r.
de iure do. l. vbi adhuc. r. fm Bal. d. dilatio assignari misē
rationis cā qz nō venit fm naturā pñtis vel actōis intem
ptate. sed extra naturā ipsius rei siue sit dilatio legalis siue iu
dicialis. r. fm Ang. in. l. si debitor i. alle. si debitor. confitetur
debitū ē dilatoe pendente que iudicatis d. dari. vel ēt si si
confitetur. r. est cōdēnatus. r. nō est appellatū capi poterit vt
satisfdet. j. tps quod datur iudicatis ad soluendū per hāc l. r. z.
ista. n. dilatio datur miserationis cā. vt in. l. si cū militis. s. i.
ff. de compen. r. ideo nō d. esse nociua creditori qñ debeat ēē
cautus r securus vt aduenientis tpe sibi satisfiat. r. p pena sit
cautus iudex maleficioz. vt si tali dilatoe pendente cōcessa
condēnatio p crimine ad soluendū pōt capere ipsū cōdēna
tū qz nō tardet eū capere ne timeat pp pendentiā dilatiōis. r.
ita vidi suari dicit Ang. de facto i quodā rectore q cepit ma
lefactorē dilatoe pēdēte. r. eū relaxauit. nā fuit cōdēnatus
ipse tpe indicatus Bal. i. aut. i. l. siue pars. C. d. dilatio. dicit
qz pēdente dilatoe iudicis officiū cōquiescit nisi iudex dila
tiōe reuocauerit. vt i. glo. l. siue pars. C. de dila. vel nisi ille
cuius ē data dilatio sit suspect⁹ de fuga. vt. d. l. siue pars. qd
ē notādum secūdū l. y. vel nisi sup alio articulo sup quo non
pēdet dilatio. ar. C. de rebus cre. l. generaliter. s. finat. Sed
an sit nullū id qd sit pēdēte dilatoe. r. p dilatiōe dic qz sic
vt no. l. i. ff. s. ferijs. r. ita t. z. l. y. sed certū ē qz nō pōt aliqd
facere. j. dilatiōe. vt qz vñ se artauit. dicit Bal. post l. vñ.
d. cu. qz adhuc d. expectare l. z. nil posset facere in isto termino
qz adhuc durat terminus. de hoc habes glo. ordinariam l. c.
vbi maius periculū de elec. i. vi. r. facit. c. cōmissa d. elec. i. vi.

¶ In nouari accusatiōe pe.

Dicit Ang. i. l. defensionis facultas. C. d. iure fisci
lib. r. qz pēdēte cōtrouersia cū fisco sup aliquibus
bonis nemo d. z. possessione pñari. nec i. corporari eius bo
na i. fisci. hinc descendit qd no. Inno. i. c. querelā. de elec. qz si
iudex abstulit alicui possessionē illo nō requisito pōt illā reuo
care. illo nō citato i. que transiit. hinc descendit qd dicim⁹
qz nemo d. de facto sua possessione pñari. C. vnde vi. l. i. ff. qz
in tanta. r. l. meminere. r. si p vim vel alio modo. l. i. imo gli
bet ē i. sua possessione tūcdus r defendēdus. vt no. de pñen. c.
de multa. r. facit qd no. ff. ne vis fiat ei. p totū. ¶ Itēz accu
satione pēdente descriptio bonoz que sit in signū incorporatio
nis. vt pingere arma fisci. C. vt nemo pñuat. l. i. r. l. si qñ. C.
de bo. vacan. r. ista nō debent fieri lite pēdente. qz nō d. fieri
executio ante finem. vt. l. defensionis facultas. alle. r. l. i. C. de
execu. rei iudi. Quedā ē descriptio ordinata solū ad si. vt om
niū rerū habeat noticiā. r. ista pōt fieri accusatione pendente
vt. ff. de acqui. reis. l. si. ff. de ven. i. possessione mittē. l. i. s. pe.
ff. de bo. aut. iudi. pos. l. si. ff. locati. l. dom. in. i. bo. reoz. qz nemi
ni affere pñiudiciū. l. z. tñ incorporatio fieri non possit lite pen
dente. tñ pp timorem baraptationis pōt venire ad sequestrū.
vt. l. imperatores. ff. de iu. qz condēnatus vt soluat. j. certū
doc. mundi loquit⁹ Archie. r. i. q. i. c. qz res. si tñ possessor vult
satisfdare de seruando rem semp sequestratōem cūtat d. rebus
ecclē. non ali. c. si quis dyaconi. vñ l. y. qui hoc dicit in. l. i. C.
de probi. sequestra. dñs Bar. in. l. i. litibus. de agri. r. censu. l. i.
ri. dat remediū ad sequestrū impediendū dicens qz ille qui vult
impedire sequestrum aut etiā facere reuocari debz donec satis
dari de restituendo iam absqz alia ptestatōe. vnde non sufficit
simplex satisfdatio nisi dicta reponant quod collit ex l. i. alle
ga. l. i. litibus. hoc remediū fm Bal. in. l. i. de probibē. seque
stratio. pe. est verum quando inter actorem r reum cadit sa
tisdatio. alias non cessat sequestratio. vt. l. Imperator. ad
trebelleya. r. quod descriptum fieri posset. vt dictum ē. ¶ Idem
Bar. in. l. i. ff. de regirē. reis. r. in. l. post pcta. ff. de dona.
r Bal. in. l. defensionis. allegata. r. dicit glo. in. d. l. defensio
nis. qz hec qd an ticius deliquerit. de cuius bonis queritur d.
pcedere omnē incorporationē bonoz. r. in alijs fisci pce
dat vel nō p quo. l. i. C. vbi cāe fiscales. vel ēt si liquet de deli
cto d. liquere an bona sint illius. vt. l. si. C. de bonis vacā. Itēz
idem Ange. in. l. i. C. de reis postu. lib. r. vici qz postuamus
de crē

de crimine nouos honores non assumit. nisi sua ignorantia
excusauerit. id est postulat de crimine. q. si postulat debitor
quiritatis non phibetur honores assumere. nisi est debitor ex
ca vectigaliu. vt. l. rescriptu. §. debitor. ff. de muni. et bono.
et l. i. c. de debi. cuni. vel nisi inferret sibi qd omniu bonoru
vel maioris pti ipsoz. ff. de excusa. tu. l. pp. litem. vel nisi sibi
moueretur questio status. Item ideo dicit postulat. q. si non
dum postulat est vel est postulat. sed accusator desinit non
hibet ad honores assumi. ff. de mune. et bono. l. rescripto. §. si
quis. Item ideo dicit nouos q. veteres reatet. vt. l. aufertur
§. si quis in reatu. ff. de iure fi. Item ideo dicit honores q. a mu
neribus non excusat sicut nec infamis. vt. l. vnica. C. de infamib.
li. r. Illud aut no. q. sicut postulat d. crimine dignitatis re
pellitur. ita et a testimonio. vt. l. testimonium. ff. de testibus.
Item ab officio procuratoris. vt. l. reum. C. de procura. et dicit
Bal. i. d. l. reum. q. accusatus de crimine capitali non pot esse
alterius procuratoris. vt. d. l. reu. Ratio q. tñ operat pendentia
litis q. tñ sibi condemnatoria q. tñ ad iter dicendū officiu
ff. de muner. et bo. l. reus delatus. et c. olim. de accusa. Si vero
loquimur de crimine non capitali. Ratio est quia lex vult q. in
tendat purgationi criminis. et quod non suscipiat officium p
curatoris. arg. ff. de publi. indi. l. is qui reus. et p. d. l. reu. crimi
nis. dicitur doctores q. prelati accusati de dilapidatione i
curia romana non pot iterum tanq. iudicis monasterij age
reuel conuenire. quod no. et si administrator legitimus. puta
prelatus. tutor. curator postulet de crimine rōne hui. postu
lationis iter dicat sibi administratio. vt. l. reo criminis. ff. de
solu. vide. c. oipotēs deus de accusa. et m. c. accusatū. de simo.
vbi Inno. sic dicit non accusatū suspēdi ab officio. et hoc ē pp
infamia. et non obtinet solū i simonia. sed et i alijs criminib.
C. de reis postu. l. i. lib. r. i. q. v. c. p. byter. et ppter suspensionem
quis remouet ab administratione. iij. q. ij. r. c. ea. Item phibet
ab ordinibus qbus accusatus et et quo fit iquisitio. lxxxi. di.
tantus. argu. C. de pcurato. l. reum. sed non credunt qd q. ab
electione phibeat et argu. q. pcurator cōstitui non phibet
sed pcuratōem exercere. vt. l. reu. C. de accusa. Alij p hoc aut
non extendimus ad exceptōem vel denunciatiōem. quia quan
tuncunq. excipitur vel denunciatur. nihilominus tñ eligi
tur. et confirmabitur et pscrabitur in alia ecclesia vel electio
ne quam in illa de qua excipitur. et de hoc nota. de desponsa.
impube. c. ad dissoluendū. et eodē modo vñ dicendū qbusdam
in accusatione. et forte non male. c. accusatū de simo. tñ loquit
in inquisitione. et exponit accusatū. i. infamatus. et pp infam
iam p cedit inquisitio. spale. n. dicunt inquisitionē. vt
nullus p que pcedit inquirendo possit eligi. Et est rō q. cum
inquisitio non debuit fieri nisi p diffamatum. ergo iste qui dif
famatus est eligi non pot. sed accusatio. denunciatio. et exceptio
est in optione cuiusq. et nulla infamia precedente. et ita per
cōsequens esset in pte cuiusq. et in optōne cuiusq. quilibet
ab electōne reuocare vel remouere. et hoc plus psonat rōni
dicebat Inno. in. c. dudū. de electi. q. pendentia litis sup crīe
non impedit supiorem. quoniam cum accusato possit dispēsa
re. de quo vide tex. de iudi. c. at si clerici. et dicitur Inno. in
d. c. dudū. q. pendentia litis inter pfirmatorem ex vna parte
et electū vel eligentes ex alia non impedit supiorem possit de
beneficio illo alteri puidere. et idem no. in. c. cum. et. de psti.
Jo. vero de imol. in. l. quo si forte. §. sunt qdam. ff. de solu. dicit
inquānum Bar. hic dicit q. si prelati. et si pbatat suspect
non remouetur ab administratione. nā hoc est falsum vt pba
tur in. c. licet eli. et ibi per Inno. extra de simo. et per glo. et Jo.
an. in. c. venerabili. de offi. dele. et iij. q. ij. c. q. ea. S. queritur
quare prelati statim cū accusatur de suspecto non remouet
ab administratione sicut fit in tutore. vt. l. eum quez. d. suspe.
tuto. cum prelati equipantur tutorib. vt. l. orphanotrophos.
cum ibi no. C. de epi. et de. et in. c. qualiter et quando. lo. ij. d. ac
cu. rub. Inno. in. c. l. q. pleniorē et pinguiorē curam et ad
ministratiōē hz prelati q. tutor cum possit vti fructib. ad
suam vtilitatē. et sic tanq. procurator in rem suā. qd non ē in
tutore. ideo per solā pendentia accusationis de suspecto ipo in
re interdicat tutori administratio. tñ secus ē in prelato si tñ
vltra pendentia accusationis sit aliqua verisimilis suspitio p
latū. tñc non in totū interdicatur administratio p. l. et daf
coadiutor. et ita loq. c. venerabili pmo. allato. Si vero postea

pbat suspitio tē ex toto remouebit. vt p. ex. d. c. venerabili. et
c. licet eli. Ang. autē in. d. §. sunt qdam. hoc non declarabat.
sed solū dicebat simpliciter q. pot dari coadiutor. vbi prelat
est suspectus. vel de dilapidatione diffamatus. de quo coadiu
tore habetur tex. in. c. grandi. de excessibus prelatoz in. vi. et
idem dicit q. administrator est negligens. nec pot remoueri
pp negligentiam. q. pot ei dari coadiutor. vt i. c. grandi. alle
gato. et de dicto coadiutore habetur tex. cū glo. in. l. si ptes. C.
quomodo et q. iudex. et dicto. c. venerabili. Itē adde inquan
tum Bar. simplr voluit q. si tutor accusatus de suspecto ē cō
iunctus pupillo q. nūquā d. remoueri et si pbatat suspitio.
Nam glo. et d. d. q. sibi ascribit culpa. et non dolus. sed tūc
verba debent reparari. ne infametur. argu. l. nō d. ff. de dolo
ita et glo. in. l. i. §. ostendimus. ff. de suspectis tuto. l. glo. non
bene se firmaverit in. l. tutor. aliquo vinculo. eodē ti. Bart. tñ
ibi dicit hoc arbitrariū in hoc vltimo casu. Et p predicta p. et
q. non pcedit equiparatio Blo. quam facit de prelato ad tuto
rem accusatum de suspecto pp pendentia accusationis. vt quia
perdat administrationē. l. glo. hoc fenerit in. §. hoc autē. isti.
de suspectis tuto. Jo. vero de ligna. in. c. licet eli. de simo. dicit
q. Hosti. ibi vltra glo. dicit q. si euidenter constat de suspitio
ne dilapidationis vel videatur pape suspendit ab administra
tōe. nam et ad hoc sufficit fm Inno. leuis suspitio. vt. l. quod si
forte de solu. et ff. de suspe. tu. §. iij. preterea q. ipso adminstra
te accusatio intēditur. tunc. n. alius in administratiōe surroga
tur. et sic intelligas. iij. q. ij. q. ea. ar. C. de suspec. tu. l. euz quez.
de accu. c. olim. et fm hoc intelligunt no. in. c. venerabili. d. of
fi. dele. dicebat Hosti. q. q. de dilapidatione inquirunt sunt
due inquisitiones. Prima de suspitione. Secūda de veritate.
De prima fit inquisitio sumaria. ideo q. timetur ne is p quem
de veritate inquirendū est officiales corruptat. et etiam inq
sitionis veritatem impediāt si in administratione perseveret
ideoq. si per sumariam informatōem factam sup suspitione
suspectus appareat ab administratiōe remouetur. vt alle. c. l. et
eli. et iij. q. ij. q. ea fm Hof. sicut alias p suspitōē fit scq. stratiō
ff. de appella. imperatores. ij. q. vi. quotiens. et sacerdos ab exe
cutione ordinum suspenditur in. c. accusatum. de simoni. c.
quoties. de purga. cano. et c. inter sollicitudines. et tutor ab ad
ministratiōe si ipm suspectū liqueat apertissimis argumen
tis. ff. de suspec. tu. l. ij. §. preterea. qui si ob fraudē remoueat
fit infamis. C. de suspec. tu. l. h. alias aut non remouet. nisi pro
bata suspitione. vt in. d. c. l. et in aut. de nō alie. §. q. vero leo
nis. et §. si q. col. ij. pbat suspitio p coniecturas. vt si ecclesia
magnos hz redditus nec requiritur magne expense. et nullo
minus ē platus magnis debitis iplicatus. vt p. i. d. c. l. alis
nec excuset se prelati obtemperu nobilitatis. q. q. tuncunq.
nobilis sit restringere et tēperare d. expēlas fm ecclesie facul
tates. vt p. i. eo qd legi et no. i. c. qm. i. rñ. de vita et ho. cle. et d
insti. c. i. et c. auctoritate. pbata vero suspitione suspecto suspē
so iquiri de veritate dicte dilapidationis nō summam vt
prius. sed plene. §. si veritas recipitur. nec possit se excusare oīo
deponit ab administratione i ppetuū et dabit non coadiutor.
sed administrator. C. de sacrosan. ec. l. iubemus. rñ. q. ij. nobis.
et p primā sniam sup suspitione remouet ab administratiōe
ne tēporaliū ne ipediāt inquisitio veritatis. et ne iteriz bona
ecclesie dissipet. vt innitit i. d. c. l. et i. iij. q. ij. q. ea. q. interim
et c. nihilominus tñ platus remanet i administratiōe i spiri
tualib. rñ. q. ij. q. nobis. et c. vultē. vij. q. iij. c. nōne. rvi.
q. h. c. h. et l. p. p totū secūdū Hof. qd itelligas nisi de ipsius
malitia verisimiliter psumatur. puta astringit sibi illos q. ve
ritatē sciunt. vel alio modo corripit. vel minat ne veritatem
dicat de testibus tā litteris. §. i. et c. cōstitutus. i. rñ. tñ. n. et
a spiritualibus suspēdi possit de excess. prela. c. tanta. nempe.
timere possunt subditi cū ipsius iudicio nūc possunt opprimi
nūc erigi p libito voluntatis. xv. q. ij. c. i. post mediū. ad idem
quod legitur et no. de accusat. c. olim. In secūda vero senten
tia ferenda super inquisitione veritatis. et quo ad administra
tōnem. et quo ad ius omnino remouetur ab administratiōe
ne temporalium et spiritualiū. de accu. c. qualiter. lo. ij. §. i. in
fi. et l. remotus in ordine suo remaneat. executionem tamen
sui ordinis non habeat. cum per sententiam remaneat infa
matus. C. de suspec. tu. l. h. q. eius delictū factū est notorium
iuris de tempo. ordi. c. h. de cohabi. cle. et mul. c. vestra. et c. h.

fm Hof. Si vero conuinci non potuerit purgare se poterit.
ut legitur 2 no. in. c. cum. Id. maconella. §. si. 2. c. veniens. de
accusa. 2 idem quod supradictum est p dñm Jobā. de ligna. idē
in effectu 2 quasi in verbis dicit in. d. c. licet eli. Anto. de but.
2 adde predictis q alibi dicit Inno. in. c. bone. de elec. q ex i
quisitione generali nemo vñ damnandus. nec est sufficiens i
quisitio generalis ad aliquē condēnandū cū illa videat fieri
ad inueniendū. 2 ad inuestigandū. non ad puniendū. 2 sic vñ
fieri vt preparat viā inquisitioni spāli. 2 sic dicit ibi Inno. q
seruat totus mūdus. idem videtur sentire Bart. i. l. ij. §. si pu
blico. ff. de adulte. 2 idem tenet Bal. in ti. de elec. sup Inno.
vbi pñtialiter se dicit ex receptis. ergo sup generali inquisitio
ne nō sequit pñtialit alicuius spālis persone. q nec citatur
aliqua spālis persona nec seruatur vllus ordo iudiciorū i gene
rali inquisitōe fm Inno. in. c. bone de elec. facit quod no. isti.
de pub. iudi. in prin. 2 qd no. in. ff. de bo. pos. l. ij. §. si cā co
gni. ff. de re mili. l. ij. §. si ad diem. si tñ pars confiteretur sup
generali inquisitione hic non est alio iudicio opus. c. per inq
sitionem. de elec. Nam ex quo constat de maleficio non cura
mus de modo. idem Bal. idem tñ in ti. de elec. in suis addi.
vbi dicit no. q si maleficio est notoriū. sed malefactor est in
certus. puta appet q aliqua monialis est pregnans. sed nescit
quis concubuerit cum ea. vñ corpus mortuū publice apparet
sed nescit quis eū interfecerit. vt. ff. ad fil. l. i. §. illud. tunc tor?
mondus pro contingēte tali maleficio notorio statim inquit
iudex generaliter non p certam personā. 2 tunc nullo vocato
iudex pōt recipere testes q fecerit illud maleficiū. q testes va
lent ad iudiciū iudicis ad hoc vt iudex hēat necesse forma
re spālem inquisitōem. 2 tunc. in ista secunda inquisitōe spe
ciali citabitur reus 2 audietur sua defensio 2 testimonia rece
pta pñtialit ad informatōem non valebūt ad probationem
sed denuo oportet q deponant. vt in. c. veniens de testi. aut.
bone fm Inno. Idem tñ Bal. in. l. edita. C. de eden. in sua re
peti. padua. dicens q Bar. in. l. ij. de adul. §. si publico. dicit
q ex probatione super generali inquisitōe non pōt sequi con
demnatio sed sequit spālis inquisitio ex qua sequit pñtialit
fm ifico. de mat. q imbi non plz dicit Bal. nam si citat sup
generali respondit inquisitioni 2 confitebit vel cōmittit. pu
ta eū pñtialit. als non purgaret pñtialit malefactori
bus ex vi generalis inquisitionis cū ex ea nō sequeretur puni
tio. qd est p. l. congruit. 2 dicit Inno. q practicat totus mōd?
in. c. bone de elec. ad quid inquisit. rñderet 2 lis cōtestaret si
nō possz condemnari. vide pro materia predictōz dñm Ang.
in repe. l. si vacante. de bo. vac. li. r. 2 eūdē Ang. in allato. §.
si publico. 2 id dñm Bar. i. l. ifamē. ff. de pub. iu. dixit q dāna
tus p inquisitionē ē infamis. dñtiam sit dānat? de tali crīe ex
quo esset infamis. si per accusatōem estz damnatus per. d. l. i
famem. l. 3. contrarium notant gl. in. l. ij. §. pñtialit. ff. de suspe
ctis tu. 2 in. l. ij. C. de modo mulctaz quas sequitur Dy. quas
bene no. q reputantur singulares. Bal. at in. d. l. infamē. di
cit q putat hoc dicit Bar. vñ qñ quis dānatur ex inquisitio
ne spāliter formata p aliquem de certo 2 determinato delicto
secus in damnato ex inquisitione generali. Exemplū qñ tpe
indicatus p assessorē vel officialem formatur inquisitio gene
ralis. 2 eius vigore de aliquo delicto pñtialit. q tunc nō
est infamis ex eo q extra ordinem est cōdemnatus. cuz illa in
quisitio nō posset succedere in locū generalis accusationis. cū
generalis accusatio nō admittatur in. l. libelloz. ff. de accusa.
allegat ēt Bal. quod. no. in. c. qualiter 2 qñ. de accusa. 2 in. c.
cū oporteat. de accusa. fm tñ Jobā. de imol. in. d. c. infamez.
alleg. pōt dici q dictum Bal. pōt pcedere qñ in loco vbi fie
bat inquisitio generalis. erat consuetudo vel statutū. vt vigo
re generalis inquisitionis fieret condemnatio. Ange. in. l. ca
quidem. de accu. dicit q est inquisitio spālis circa psonas 2 ge
neralis circa delicta. 2 illa nō requirit solēnitatē. l. libelloz.
Exemplū inquitur p tutorem ad remotionē ex eo q dicat
in administratione male veratus. vel p prelatū. 2 iste nō sit
tante potentie vt ex ea sequatur pñtialit. sed vñ postea p in
famatiū spāliter inquiri. 2 iterū in hac inquisitione spāli dñt
testes examinari qñ ex primis pñtialitibus nulla condēnatio
sequi pōt. sed solū in illis que sunt in inquisitione spāli. quod
tñ Spe. in ti. de inquisi. §. i. 2 ibi p Jobā. an. in addi. Bar. in
l. ij. §. si publico. ff. de adul. Ego autē hec oīa limito qñ iste in

quisitiones generales formantur solū ad inuestigandū c inire
2 ad istū finē solū tendūt. sed vbi tenderent 2 ordinarentur ad
finē punitionis. 2 pbarentur in ea delicta 2 circūstantie nō
video quare sequi nō posset condemnatio in rectoribus ciuita
tū qui sic dicantur nam p eos format inquisitio generalis d
multis delictis. 2 sup ea examinatur. 2 si singulr pban vir
tute illius inquisitionis generalis cōdemnat. Idēz dico dicit
Ang. i prelatō 2 tutore generaliter inquisito ad finē remotio
nis. vt. l. ij. §. pñtialit. ff. de suspec. tu. 2 si tutor nō gessit. l. i. 2
hoc ipse. i. ti. de inquisi. vel potest dici q ex inquisitione genera
li de facto pōt sequi condēnatio. sed nō de iure. tñ siue de iur
siue de facto fiat vt p rationē Bal. q cōdemnatus sit infamis
fortiter facit. l. i. §. si. C. si tutor nō gesserit. nā ibi pñtialit
tur liberto accusationē famolaz p patronū instituire. tñ illi
pñtialit q pñtialit inquisitionē p patronū i casu i quo accu
satio esset famola. 2 sic ex inquisitōe patron? deberet infama
ri videt q inquisitio deberet denegari liberto. sicut 2 via ac
cusationis cū eadē esset rō ex quo via inquisitionis esset famo
sa. sic 2 ipsa accusatio vnde fortis opinio glo. posset sustineri
p illuz ter. Nec obstat. Lordo de accusa. q ibi loq qñ sit muta
tio de ordine solēni ad nō solēnē. vt ibi pñtialit. nā qñ sit mutatio
de vna via ad aliā diuersaz viā i qua dispēsatōz pcedit p re
gulas iuris. vt ē videre p viam inquisitionis p quā i certis ca
sibus dispēsatōz pcedit de quo i. l. ij. §. publico. alle. p glo. 2
Bar. qñ tñ est p regulā iuris. q nemo sine accusatore puni
vt. l. rescripto. §. si quis accusatorē. ff. de mune. 2 bo. 2. c. i. de
accusa. l. i. vi. 2 si iudex aliquē de crimine puniuit extraordi
narie. an possit postea puniri ordinarie de eodē delicto. Anto.
de butri. l. i. c. i. de falsis. tñ qd nō Ly. ponit i. l. nullū. C. de testi
bus. 2. l. vbi. C. de falsis. 2 dicit q aut iudex extraordinarie pu
niendo ipm puniuit plenarie. 2 tñ de cetero nō poterit accu
sari. 2 sic intelligit quidā quod no. C. de testibus. l. nullum. aut
nō plenarie. sed modice puniuit. 2 tñ poterit de nouo accu
sari vt plene puniat. q reipublice interest ne crimina remaneāt
impunita. l. ita vulnerat. ad. l. acq. §. hic remaneret ipunitū
quatenus nō ad plenū pena delicto rñderet. 2 ita tñ pñtialit. i. l.
vbi alle. Alij pñtialit q ex delicto vnus hominis nō ē sepius que
rēdū. vt. l. l. §. si. ff. naut. ca. ita. 2 q cū agit vna via ad videtā
nō pōt alia tentari. vt dicit idē Ly. i. l. sepulchra. C. de sepul
chro vio. vbi sic dicit nunquid si eligi via statuti qua pena mi
nor iponit posset agi via cōtque iponit maiorē. vel ecōtra si
maior esset pena statuti. vt qñ sic. vt. l. qui. cum vno. §. qui post
ver. nā 2 qui. ff. de re mili. 2. ff. vi bo. rap. l. ij. 2. l. cū vno. ff. de
actio. 2 obligatio. 2. C. qñ civilis acti. crimi. pñtialit. l. i. econtra
vt qñ nō vt. ff. de accusa. l. senatus. vbi faciunt qdā casuz. 2. ff.
de iniurijs. l. qñ senatus. i. l. obstat pñtialit. l. i. pñtialit. i. l. i.
qñ verum ē quoties sunt plures vie agēdi q vna via peracta
agit alia in quā plus est. scilicet vbi vtraz cōpetit ad itereffe.
§. si vtraz cōpetit ad videtā tñ se. vt no. in. d. l. qñ senat? 2
hoc tenet Ly. ibi. 2 in. l. ij. ff. de libero homine exhibendo.
pñtialit vñ sentire q quatenus pene pcurrunt vna actio tol
lat aliam quatenus excedunt in eo qd vna excedit aliam pōt
agi sicut in ciuilibus. vt. ff. de actio. 2 obligatio. l. i. 2. l. i. 2. l. i.
2. vi bono. rap. Sed Jaco. de ra. tñ quod prius dixi vbiqñq
crimen puniuit diuersis legibus sub eadē consideratione. vt
dicit idem Ly. i. l. qui de crimine. C. de accusa. qñq ex vno fa
cto pcedit vñū crimen tñ q vna dñtatur lege puniuit. qñq
ex vno facto pcedit vñū crimen quod duabus legibus puni
sub vna consideratione tantum. quandoq ex eodem facto p
cedunt plura crimina sub diuersis considerationibus.
Redeo ad primū 2 dico qñq ex vno facto pcedit vñū cri
men tñ. 2 vna tñ lege pñtialit. verbigrā a aliquis interfecit ho
minē hic est vñū crimen homicidij qd vna lege puniuit. §. l.
corne. de sicca. 2 in hoc casu non ē dubiū q non pōt accusari
nisi ab vno. 2 ita exemplificat principū. l. qui d crimine alle
ga. qñq ex eodē facto pcedit vnum crimē qd diuersis legib?
puniuit sub vna tñ consideratione. verbigrā qñ iudex pecuni
am recipit a subiecto vt negociū faciat vel non faciat. ex isto
scō resulat vñū crimen sub vna pñtialit. quod qdē cri
men duabus legib? puniuit. vt. l. iul. repetitū. 2. l. de calūniatori
bus. vt. ff. ad. l. iul. repetitū. l. ij. 2 isto cāu l. 3 diuersimode punia
tur istud delictum tñ nō pōt nisi per vnum accusatorem pñi
ri. 2 sic intelligit. l. senatus. ff. de accu. qñq ex eodem scō proce
dunt

diuersa crimina. et circa istud membrum refert aut vnu se habz
ad aliud tanq sps ad genus. verbigratia aliqs interfecit pen
tem suu hic committit crimen homicidij. et crimē patricidij seu
paricidij et vnu se bz ad aliud tanq genus ad spem. nam pari
cidium non est sine homicidio. sed homicidium bene est sine eo.
isto cau si accusatio sca sit super homicidio non pot iterum su
per paricidio fieri. qz ex quo se hnt inuicem tanq gens ad spe
ciem vnu cotinet sub alio. et id non pot super hoc accusari. az
gu. d. l. senatus. et hoc dicit ibi gl. qnqz ex eodē scō diuersa cri
mina pcedūt quoz vnu se bz ad aliud vt excedentia et excessa.
verbigratia qn aliqs cognouit consanguineā suā alij nuptā.
l. committit adulterium et incestu et vnu pot esse sine alio. vnd
si accusatus fuerit super vno et pot super alio accusari ab alio.
vt. ff. de adul. l. si adulteriu. et sic et intellige. l. qui de crīe. alle.
Bal. autē in. l. vbi alleg. dicit dum qritur an iposita pena ex
traordinaria possit qz postea pūri pēa ordinaria. dīc qz iude
trus dicit qz sic. qz extraordinaria pēa crimen non est puni
tum. ergo. et. ad quod facit. l. omnibus. C. de sportulis. alij dī
cunt qz vna pena ad vindictā aliā tollit. sed dīc qz istud est
verū qn quelibet de pēse sufficit vt no. extra de iudi. c. at si de
rici. tu dīc dicit Bal. qz iude. dicit vtz alia rōne qz iudex pu
mens extraordinarie nō psequitur nisi iniuriam suā. vt. l. nul
lum. C. de testibus. ergo poterit ordinarie pcedi. qz due perso
ne sunt iniuriate. ergo et. ar. l. i. §. vlt. ff. de iniurijs. Jac. bu.
in. d. l. nullū. alle. dicit qz iudex puniēdo testes qui eius aures
offendit ex suo officio vt pūriam iniuriā vindicare. Et ideo
nihilominus poterit postea. l. corne. de falsis accusari. Itē qz
qn iudex cū punit ex suo officio extraordinarie minor pena ei
imponitur qz qn accusatur. l. cor. de falsis. Lu. autē in. l. post d
ctuz. ff. de dona. dicit qz de iure cōi accusatione pen. nihil est
inouandū. nec administratio bonoz accusato interdicitur. vt
lauffertur. C. si quis in reatu. ff. de iur. fi. vnde dicit fm Bar.
in. l. post dctum alle. qz in criminibus in quibus potest dāna
ri memoria hoīs post mortē de quibus. per gl. in. l. ex iudicio
rū. ff. de accu. et in. §. per pūm insti. de success. ab intest. et in
qbus sit reuocatio ipso iure pp immanitē crīs. vt in crimine
lese maie. et heres nō pot inouari p partes sed inouata reuocā
tur ipso iure p. l. vlt. et penul. C. ad. l. iul. mai. necessaria tñ est
declaratio. vt in. c. cū fm leges. de hereticis in. vi. sed i casibz
in quibus nō sit reuocatio ipso iure. dīc qz quedā sunt delicta
in quibus memoria hominis non dānatur. neqz ipso iure sit
reuocatio. tñ pp delictū statim dñum bonoz pditur. et i fisci
transit. vt. l. commissā. ff. de publ. et in aut. inccasas. C. de iestis
nup. et in. l. imperatores. et ibi p Dy. et Bar. plene. ff. de iure
fisci. et tunc nihil est inouandū. et si inouatur puta alienando
bona. vel alias nō valet alienatio cū dñum nō habeat. cum
statim post delictū amiserit. Quedā sūt delicta i qbz dñuz
nō pdatur statim ipso iure iterdici administratio. vt. l. ques
tum. ff. qui et a quibus. et. l. ex iudicio. ff. de accusa. et tunc non
potest alienare alienatione voluntaria. necessaria sic vt. l. reo
criminis. ff. de solutio. et. l. alienationes. ff. famili. heriscum. et
l. peto. §. predictū. ff. de le. i. et intellige pūisse alie mentis aduo
catis et scripturis ad eam facientibus. vt. l. i. C. de ordi. cog. et
i. c. ex parte. de accusa. Quedā sunt delicta i quibus nō inter
dicī administratio. vt est regulariter de iure cōi. vt. l. auferf
§. si quis i reatu. et tūc si alienatio sit irretractabilis vt manu
missio. et tūc interdici. vt. l. plene. ff. de manum. §. si ē reuo
cabilis tūc nō interdici alienatio vt. l. post dctum. ff. de do
nat. sed si in fraudē fisci vel aliorū facta fuerit tūc reuocā vt
l. si aliquis. ff. de dona. ca. mo. et. l. in fraudē i prin. ff. de iure fi
sci. siue facta fuerit alienatio ex cā lucratia siue ex cā onero
sa. vt ibi inuit et pūmū alienatio facta i fraudē delicti. vt sub
spe delicti committendi. Primo si donauit oīa bona sua. vt. l.
oēs. §. lucius. ff. de bis que in frau. credi. et ibi Dy. et ibi loqui
tur i donatione. idē i venditione fm Ang. i. l. qui testamētū
ff. de pba. et ita cōsuluit Accur. i suo cōsilio quod icipit qstio
sup qua cōsiliū petiū talis ē. pater vendidit filio spurio et. et se
cundū Bar. ista fraus pot committi aduersus pntes credito
res et futuros. vt i aut. sed iā necesse. C. de donat. ante nup. et
qualiter hoc fiat ponit Bar. i. l. post dctum. et. l. y. et Bald. in
auc. sed iam necesse. alle. Itē qn donauit cōiuncte psonē. vt. l.
data. C. de dona. et. l. pe. C. de bonisqz liber. vel filio spurio. vt
l. i. C. de naturalibus liber. et. esse aliqua cā ex qua pūmatur
fraus. als sola cā prinitatis nō sufficeret. l. si quis post hac

C. de bonis proscript. ver. l. qd. sed ex cōiunctione psonaz pre
sumit. qz vñ scire. vt. l. de tutela. C. de in integ. resti. et. l. octau
C. vnde cognati. et i remotione veditiois requirit qz emptor
sit particeps i fraude anteqz posset reuocari. vt. l. aut ptoz. §. si
quis particeps. ff. de bis que in fraudē credi. Itē si post alie
nationē vel donationē ipse alienās vel donās reperiat possi
dere. l. sicut. §. supuacui. ff. qui. mo. pig. vel hypothe. soluit. et
quod no. p. l. y. i. l. si quis. C. de repudi. heredita. l. tūc potius
videatur simulatio fm Bar. Itē si alienatio fiat clam. vt. l.
fi. C. de ritu nup. Itē si post alienationē de primo sequat de
licti. vt. l. ventri. §. i bonis. ff. de priuilegijs credi. Item si fiat
alienatio sub cōditione illa si cōtigerit bona mea publicari.
vt. l. si. et ibi nota. ff. de stipu. seruo. Itē si i crimine erat depre
hensus vt. l. si. i. p. i. ff. de bis qui sibi mortē cōstitu. Et supra
dictis adde que dicit Bar. i. l. imperator. ff. de iure fisci vbi dī
cit qz heres propter delictū statim cadit a dominio. vt dicta
l. imperator. et sic dicit Dy. §. ar. contra hereticos. vt ipso iu
re perdāt dñum rerum cum ceperint esse heretici. Sed circa
hoc dicas cū delinquit circa rem qz phibitionē legis dñum
ipso iure applicatur fisco. vt. d. l. imperator. et. l. commissā. ff. de
publica. et. l. i. §. an bona. ff. de iure fisci. Qnqz nō delinquitur
circa bona. sed alias committendo delictum puta homicidij.
vel crimen lese maie. vel heresis. tūc est necessaria snia sup cri
men vt bona publicentur. vt. l. ex iudicio. ff. de accusa. et. l. p.
dctum. ff. de dona. et. l. auferetur. §. in reatu. ff. de iure fisci. tñ in
crimine lese maiesta. heresis perdit incōtinenti dñum reruz
vt. C. ad. l. iul. maie. l. penul. et. l. fina. et. l. donationis. in fi. ff. de
dona. et. l. ex iudicio. alle. Ista sunt verba Dy. certe primum
mēbz Dy. qn delictū committitur circa rez est verū. sed qn cō
mittitur extra rem bona nō publicantur nisi sequa snia. hoc
est verū in dubio. secus si in. l. aliter exprimeretur vel vteret
lex verbo mox vel incontinenti vel diceret statim amittāt vñ
fi. qz tunc ipso iure amitterentur bona. vt in aut. de incestis
nup. §. i. l. ibi Jaco. de bel. aliter dicat. idēz si lex vteret verbo
preteriti temporis vt sit priuatus. qz tunc intelligeretur ipso
iure. vt. l. iubemus. §. sane. C. de sacrosan. eccle. Et tertium dī
ctum Dy. qz in crīe heresis et lese maiesta. bona publicentur d
iure cano. Hodie ē expeditū in crīe heresis. vt ipse iure perda
tur dñum. extra de hereti. c. cū secūdū leges. et an in crimine
lese maie. bona publicent ipso iure. et qd in crīe heresis. dīc vt
per Bar. alle. l. imperator. et tangit per eundem in. l. si credi
tor. de bis que in frau. credi. pro quo vide eundem cū in extra
uaganti qm nuper in verbo rebellando. ibi qd dō dominio bo
noz vbi pūmū loquit et inde hodie necessario. hodie i hoc
regno. ter. in conside regni cōtingit in fi. et qd ibi no in glo. su
per verbo dānato. et in ti. de accusa. corā magistro Justiniāo
que glo. cōcordat cū his q no. d. et. l. in snia vnde vi. Sed in
hoc regno hodie ad tollēdū opi. varietatem. per. c. caroli secū
di. qd incipit bona pūtoz. vbi inde scā est hodie declaratio quā
glo. et. l. opi. et. l. 30. sequitur dñs Ant. de iscri. in. r. col. in ti. d. p
hibi. seu. alie. §. callidis. vbi vide. et vide eundēz An. in ti. que
sunt rega. §. et que vt indignis. ver. sed an beat locū. et. l. vnu
tamen aduertat fm Ludo. in. l. commissā. ff. de publica. qz l. ex
forma iuris cōmunis aut municipalis res ex aliqua cā intel
ligatur publicata ipso iure. Attamen intellige tantū publica
tum dñum. non aut possessio absqz apprehensione. et ad hoc
facit. ff. pro so. l. eum duobus. §. idem rñdit. et. C. de sacrosā. ec
cle. l. si. et. l. cū heredes. de acquir. pos. Et propterea dicit Bal.
in. l. si quis post hac. C. de bonis damna. qz fiscus non potest
apprehendere bona nisi demū post sniam latam. et dīc fm Lu
du. in. d. l. post cōtractū. alle. inquātū Bar. dicit qz dōatio cā
mortis quocunqz tpe scā reuocā sequa snia pēmnatoria in
crīe capitali p. l. si aliqs. ff. de dona. cau. moz. et. l. cūz hic stat
§. si maritus. ff. de dona. iter vi. et vro. Adde qz hic fallit i do
natione cā mortis facta per virum vrozi. quia hoc non reuo
catur sequa et snia cōdenatoria. sed stat i pēdēti quousqz ma
ritus naturaliter moriat. Iste est casus singularis i. l. sed et si
moz. ff. de dona. iter vi. et vro. de quo Bal. facit magnūz se
stū i. l. executorie. C. de executione rei iudi. et bene facit ter. i. l.
res vrozis. C. de dona. iter vi. et vro. cū generaliter loquatur
i qualibet donatione facta p virū vrozi inquātū Bar. con
cludit qz donatio facta p virū vrozi nō reuocā sequa snia q
maritū. vt. d. l. res. alleg. nisi i casibus i quibus pot ppter de
lictum memoria dānari defuncti. et ita intellige notabiliter

dictū. §. si maritus. qd̄ ille. §. et h̄z aliū intellectū. qm̄ fuit fa
cta donatio vxori. l. post delictū cōmissum. et tūc reuocat̄ do
natio. secus si ante delictū et ita loquit̄ glo. ibi p̄riā gl. habes
i. l. si quis post hac. alle. sup̄ verbo largitione cū duabus sequē
tibus dicentē qd̄ nō reuocat̄ donatio facta vxori et post deli
ctum cōmissum. p. l. post p̄ctum. alle. Istas tñ cōcorda scdm̄
Sali. i. d. l. si post hac. qd̄ glo. i. d. l. res vxori. loquat̄ i donatio
ne iualida iter cōiuges. illa aut̄ i. l. si quis post hac. loquit̄ vt
pbat̄ relata ad ter. i donatiōe licita iter cōiuges ipsos. vt in
donatione ante nuptias et similibus. Inquātū vero Bar. di
cit qd̄ i casibus i quibus ppter delictū cōmissum ē interdicta
bonoz administratio seu alienatio. vt ē de iure ciuili i crimi
ne lese maie. et alijs i quibus p glo. i. l. ex iudicioz. ff. d. accus.
qd̄ nō intelligit̄ p̄hibita administratio seu alienatio necessaria
p. l. aliena. ff. fa. her. adde qd̄ p̄ voluit glo. i. l. reo et is. ff. de sol.
potes dicere fm̄ inno. i. l. post p̄ctū. alle. qd̄ aut querit̄ an isti ta
li possit solui. et tūc loq̄ glo. i. d. l. res. qd̄ casus ē qd̄ nō i. d. l. si.
C. ad. l. iul. ma. aut an ipse possit soluere vel a lienare. et tūc lo
quit̄ Bar. Adde tñ inquātū circa hoc dicit qd̄ delinquenti ac
cusato cui interdicta est bonoz administratio si fugitiuū est.
aut abis non pōt solui p̄ cāum. l. si. ad finem. ff. de requir. reis
qd̄ hoc procedit vbi debitores esse cum fugitiuū ignorat. qd̄
tunc ipsi solui pōt et soluēs liberaf̄ ad istar eius qd̄ soluit seruo
fugitiuū cui peculū ē ademptū. vt. l. liberi. ff. d. peculio. et. l. ro
gasti. §. si. ff. si cer. peta. ignorat tñ d̄bitor eū esse fugitiuū. quia
tunc soluendo liberaf̄. vt. l. si non forem. §. qd̄ filio. ff. d. condi. i
debi. et. l. fugitiuū? in glo. ff. de solu. et ita firmat Bar. in rubri.
C. de positi. ad id no. quod dicit Bar. qd̄ eo casu quo regularit̄
post cōmissum crimen alienatio nō est interdicta iuxta. l. au
fertur. §. in reatu. ff. de iure fisci. intellige tñ esse p̄hibita alica
tio irrenocabilis vt est donatio libertatis que semel donata si
reuocatur. vt in sti. qui manu. non p̄it. §. semel. et. l. i. et. ij. C. si
aduersus libertatē. et hoc firmat per. l. qui pene. ff. d. manumit.
vindi. adde qd̄ hoc non v̄ verum. ¶ Primo qd̄ ter. ibi pōderat
qm̄ manumissio scā fuit suspitōne pene. vt p̄z ibi cū dicit vt fur
tum p̄spiceret. et sic in fraudē. Secūdo qd̄ non d̄z esse deterio
ris p̄ditionis datio libertatis qd̄ est cā fauorabilis qd̄ alienatō
alterius rei. vnde verior solutio ad illū ter. est ex bis quas tra
dit ibi glo. et firmat Bar. de saly. in. l. si quis post hac. alle. qd̄
aut libertas data fuit bona fide. aut in fraudem que fraus p̄e
sumitur ex dictis Bartho. in dicta. l. post contractum.

Inquantum autem Bartho. dicit qd̄ ex venditione om̄z
bonoz presumitur fraus. dicit glo. in. l. qui testamentū. ff. de
pba. adde qd̄ hoc ē verū si bona vendita fuerūt minori precio
q̄ valeret. secus si iusto et p̄ctū appareret publice. nec esset la
tēs qd̄ tali casu nō presumeret̄ veditio i fraudē facta. vt. l. i. §.
si quis i fraudē. ff. ne quid i fraudem patroni. Sed si fiscus re
nocat alienata i eius fraudē an debeat restituere precium em
ptoribus. In hoc sunt tres opi. ¶ Prima fuit Ly. i. l. pe. et. ff. C.
ad. l. iul. maie. dicentes qd̄ sic p. d. §. si quis in fraudē. Secun
da fuit Bar. i. l. si debitor. ff. de his que in fraudē credit. disti
guentis per illum ter. qd̄ aut p̄cium reperit̄ cōuersum in vtili
tatē ipsius venditoris aut nō. ¶ Primo casu d̄z restitui. Secū
do nō. Tertia fuit opi. Bar. i. l. si. emptor. C. cōia delega. di
centis p̄ illū ter. id est fiscus nō teneri ad restitutionē. opi.
tñ Ly. v̄ verior primo qd̄ nō obstat. d. l. si debitor. que ē fun
damētū Bar. qd̄ illa loquit̄ i creditoribus reuocantibus qui
p̄tendūt cām onerosam vt ex se p̄z. et ita intelligit̄ glo. illū ter.
i. d. §. si quis in fraudē. Istos aut̄ loquimur i fisco pretendente
cām lucratiuā quo casu tñ inueniam̄ decisū i simili patronū
p̄cedentē cām lucratiuā reuocādo alienata p̄ libertūz debere
restituere p̄cium. ita ēt decidā i casu simili ppter idēpitates
rōnis. vt. l. illud. ff. ad. l. acqui. nō obstat. §. semp. p̄ quez se fun
dat Bar. qd̄ loquit̄ i casu speciali et p̄ iuris cōis regulas. i. in
emente scienter res subiectas restitutioni. et ita non ē ad con
sequētiam trabendus. ff. de legibus. l. ius singulare.

¶ In nonari lite pendente.

Jac. But. i. l. l. 3. C. vt lite pēdēte. dicit qd̄ quattuor
sunt tpa. ¶ Primū ante lit. cōtest. et nō possum cir
ca p̄cessum supplicare circa alia sic §. neqz iudicē possum im
petrare nisi ordinarius delegat iusticiā seu iurisdictionem. in
aut. vt i medio lit. iuric. nō fini. Secūdū post litē cōtest. et nō

pōt supplicari nisi iudex denegat copiā actuatorū vel alicu
ius interlocutorie. vel si iudex datus nō p̄sequitur i cā illa vel
si eum habeas suspectū possūz petere vt ei alius associet̄ vt di
cta aut. vt in medio litis. Aliud est tēpus appellationis pēdē
tis. et tunc ēt nil d̄z innouari. vt. ff. nil innouari appel. p̄. Et
aliud tempus post appellationē emissam et finiam p̄firmataz.
et tunc ēt non l̄z supplicat̄. immo qui supplicauerit punitur.
¶ De. de perusio in. c. dilectus. vt lite pen. dicit vt sola lit. pen
dencia impedit impetrationē priuilegi. etiaqz si ignorat lit. pē
dencia et si cum impetrante lis non pendeat. et erit tunc ipso
nullū priuilegium. facit qd̄ no. Inno. in. c. cum dilecta. extra
de rescrip. Et d̄z quo ad hunc casum lis pendere per solā cau
se cōmissionē. l̄z citatio facta nō sit. de testibus. c. cām. et eo. ti.
vt lite pendente. c. ij. in clemen. et idēz in iure cōmuni qd̄ ema
nat lit. pendente. quod non p̄iudicat liti. nec iuri partē. vt in
aut. vt in medio litis. §. i. non tñ p̄hibetur pars lit. pēdē. ius
acquirere ab alio qd̄ a superiori sup̄ re de qua agitur. ff. de iud.
l. postquā. Adde casum in. c. abbate sane. de re iudi. in. vi. po
terit tñ superior p̄ iure suo tuendo litiganti ius dare. vt in. c.
dilecta et. Bal. in. l. supplicare. vt lite pendente dicit. aut qd̄
vult impetrare sup̄ aliqua re rescriptū. aut priuilegiū aliquod.
¶ Primo casu aut ante lit. cōtest. et nō pōt ad extraordinariū
iudicē qd̄ extraordinaria iurisdictione est odiosa nisi ordinariū
iudex requisitus denegat facere iusticiam. vt in aut. de mād.
p̄nci. §. et nō p̄mittas. et in aut. vt differētes iudices. §. si vero.
et hoc verū de iure ciuili secus de iure canonico qd̄ valet impe
tratio ad lites. et si ordinarius non sit in mora vel culpa. aut
post lit. cōtesta. et tūc l̄z supplicare de quattuor. ¶ Primo vt si
bi fiat copia actoz. Secūdo vt sibi fiat copia p̄nunciationis.
Tertio qd̄ precipiatur iudici vt p̄cedat si erat negligēs. Quar
to qd̄ alius iudex ei detur si est suspectus. vt i. §. sup̄ hoc. i. aut.
vt in medio litis. aut vult supplicare post finiam. et tunc aut ē
interlocutoria que nō dirimit litē. et sumus i casu. vt lit. pen.
vt dicit glo. aut est diffinitua. et nō est appellatione suspensa.
et nullo modo l̄z supplicare ad litigādū seu ad refrigeriū lopi
ta. vt. l. qui ante. et. l. publicani. C. vt lit. pendē. si vero qd̄ vult
impetrare aliquod priuilegiū. §. cā que agitur et nō l̄z. vt i. aut.
vt in medio litis et. in p̄nci. et no. in. l. qui ante. in p̄nci. si qd̄
caut. In alijs autē pendētibz per litē motā licitū est p̄uile
giū impetrare. ff. de excusa. tuto. l. idem vulpius. et. l. cuqz ex
oratione. et. l. ij. §. merito. et. §. si quid a p̄ncipe. ff. ne quid in
eo publico. glo. vero in de. ff. vt lite pendente. dicit qd̄ lis d̄z pen
dere nedū in ea lite. vt in. c. ex parte lo. ij. de verbo. signi. sed ēt
libello p̄ncipi oblato. C. qd̄ libellus p̄n. ob. l. i. et. ij. et si adhuc n̄
sit impetratū. C. vt lite pendente. l. i. fortius ex quo impetratū
est. de appe. c. suggestū. et fortius qd̄ ex quo negociū ē cōmissū
de testi. c. cām per que dicit ibi secure tenendū qd̄ nō solū ea
que post litis cōtesta. sed et ante litis cōtesta. que post citatio
nē acceptantur sine libello et puro i mero ipeio iudicis offi
cio reuocant̄ in statum p̄stintū. de p̄sti. c. cū. et. in. ff. de despo
sa. impube. c. ad dissoluendū. de accusa. c. olim. in quibus nō
pōt dici qd̄ fuerit lis cōtesta. et l̄z in hoc differat hoc rubrica a
rubrica de testi. spo. fm̄ ipsum qd̄ hic de plano expeditur. ibi
libellus offertur et lis cōtesta. de testi. spo. c. olim et tribus. c.
sequentibus. et ad hoc qd̄ p̄ citatōnem d̄z pendere. et necessariū
est qd̄ citatio fiat a iudice competenti. vt in. c. ff. vt lit. pen. i. ele.
competens autē d̄z qd̄ h̄z causē iurisdictionē cū exercitio da
to et qd̄ illa possit p̄ceptionē elidi siue exceptio contingat p̄
sonam. vt qd̄ suspectus. siue iurisdictionē. vt qd̄ rescriptū surre
pticiū. ¶ Planū est qd̄ his casibus valet p̄cessus in p̄ncipali
si nō obijciatur exceptio. de re iudica. ca. inter monasteriū. de
rescriptis. ad audiētiā lo. ij. Sicut aut̄ requiritur cōpetentia
in iudice sic et in citatione. facit qd̄ habet per Jo. an. de fo. cō
peten. c. p̄posuisti. de offi. dele. c. cum plures li. vi. in glo. fina.
et l̄z quo ad p̄petuationē iurisdictionis sufficiat citationē ema
nasse. fm̄ canones de quo per Jo. an. de offi. delega. c. fina. i. fi.
quo tñ ad inducendā litis pendentiā non sufficit emanasse ni
si peruenerit ad noticiam citati. in clemen. fi. vt lite pendente.
priuilegia tñ vel rescripta vident̄ impediri per solā causē cō
missionē sine citatione. de testi. c. cām lo. ij. ¶ Paulus de liaza
rijs in dicta demē. fina. dicit idem qd̄ glo. qd̄ ille d̄z iudex com
petens qui h̄z iurisdictionē cū exercitio. et si posset cū exceptō
ne elidi competente p̄ personam vel rescriptū. vt si dicat surre
pticiū

pticiū vel persona suspecta q̄ tales exceptiōes obmitti p̄nt
de re iudi. c. inter monasteriū. r iudex incōpetens seu citatio
incompetens fm̄ eūdem paulum. d̄ multis modis. ¶ Primo
si iudex secularis citet clericū. r iij. q. viij. c. conuēntior. vbi
de hoc vel vbi ordinarius citat exemptū non expressa causa
pp̄ quam efficiatur subiectus. de priu. c. i. in. vi. vel duo citat
non scā mentione de tertio. de offi. dele. c. prudentia. i. respon
so r simi. vel delegatus qui hoc non h̄ in mandatis ritet per
sonaliter. vt in. c. i. de iudicijs in. vi. vel is cui datur iurisdictio
vel potestas citandi sub certo modo r forma ea obmissa citet.
de foro compe. c. q̄nis. versi. volumus vt āte oīa. v̄ cū eundēs
est citantē non esse iudicem. de rescrip. c. nōnulli. vel si errorē
aliquē exprimat in citatione. puta q̄ veniat responsurus suo
vel ex cōmunicato vel alteri de quo constat ager non posse. ff.
si quis cau. l. quotiens. r. ff. de pcuratoribus. l. femine. v̄ citat
ad diem feriātam. de ferijs. c. fina. vel citat de re de qua non
pōt esse iudiciū. vt de sole r luna. ff. de iudi. l. non quemadmo
dū. insti. de inuti. l. i. §. i. r. iij. vel si exprimat locum in hōstetuz
ff. de arbi. l. si cum dies. §. si arbi. vel vt respondeat militi. p
curatori alterius. C. de procur. l. militem. r generaliter vbi cū
q̄ aliquod inhonestū vel iniustū petiū seu exprimitur in cita
tione manifeste. ita q̄ certum ē q̄ si citatus veniret vel si pre
sens esset in tali cā rīdere non teneretur. r de hoc no. iij. q. iij.
c. si episcopis. r de accu. c. v̄ciens. r in Spe. per totum in ti. d̄
citatione. r fm̄ ¶ Pau. ibidem ad hoc vt per citatōem lis dica
tur pendere. citatio d̄ esse certa r d̄ continere q̄s a quo quid
r quare petatur r non sufficeret citare generaliter veniat d̄ ius
sticia rīsurus. als diceretur lis pēdere super oībus reb⁹ quas
quis possidet cū super omni re possz cōueniri donec actor de
clarassz q̄ esset absurdū. r est simile de dolo. c. iij. Idem est i cā
criminali. v. q. viij. c. si primates. lxxxi. di. c. marinianus. viij.
q. i. c. p̄tium. r si non exprimat in citatōe que in accusatio
ne obiciuntur venire non teneretur. r hoc casu quando tanta
sit expressio r in citatione in cā criminali non dantur delibe
ratorie. r sic intelligitur quod nota. iij. q. iij. quod in summa. q̄
etiam tenuit Bos. in summa de dilati. in. §. sunt r inducie. als
dari debent. vt no. iij. q. viij. p̄scripta. r idem tenuit Boet⁹
in suo libello iuris canonici i rubrica qualr fiat citatio iuxta
prin. ad idem facit. C. vt infra certum tempus crimi. causa. l.
ij. r no. C. de lit. contest. aut. offeratur. idem Bos. in summa
in ti. de dilatio. §. i. ver. deliberatorie sunt. r. Bos. autem i
summa in ti. vt lite pen. §. qualiter dicatur lis pendere. dicit
q̄ lis pendere d̄ p̄pter appellationem. Item pp̄ recusatio
nem quia ea pendēte officium iudicis recusati silet. de appel.
c. secundo requiris. r in. c. cum speciali. Item propter consul
tationem seu resuscitationem r ea pendente nil est innouandū
C. de relati. l. iij. q. viij. c. multuz. imo ex illo tpe ex quo iudex
se relaturus suspēdit. C. de relati. l. ex illo. q̄ d̄ referēs expecta
re responsum supioris. vi. q. iij. deniqz. r hoc neduz in causis
sed ē i alijs negocijs. de officio deleg. l. de postu. p̄cla. c. bo
ne. lo. iij. §. nec nocebat i p̄dictis r alijs p̄ modos supradictos
iurisdicō suspēdit q̄ i eo i quo ad superiores recurrit recur
rēs a iurisdicōne inferioris eximī. de appella. dilectus. r. c.
pastoralis. Itē p̄ dilationē ē p̄cessus suspēdit. de appella.
c. significante. r. l. siue pars. C. de dilati. r ex quo aliquis mo
uit litē p̄ aliquē pēdere d̄ siue lis sit cōtest. ante diffinitiam
sniam. vel lit. pēdē. c. ecclesia. r. c. si. siue ē lis cōtest. nō sit §. so
lū vocatus sit ad iudiciū. vt. c. a memoria. r. c. laudabilē. r. c.
fi. vt lit. pē. de iud. c. i. de desponsa. ipube. c. ad dissoluēdū. §.
ne vera quisqz. in fi. nā ex quo negocium inceptum ē pendet.
de accusa. c. oliz. §. i. r. ¶ D. quā imo ex quo aliqz scit referi
ptū p̄ se impetratū nō d̄ aliquid innouare i p̄iudiciū in
petantis. de accusa. c. suggestum. c. i. de alie. iudi. muta. cā fa
cta. Idē v̄ q̄ ex quo scit q̄ aduersarius ad sedē apostolicā mi
sit nunciū p̄ negocio de quo d̄ de offi. deleg. c. cū cā. §. fi. r l. 3
fm̄. Lanplius. ff. rem ra. haberi nō videat petiū. quousqz sit
p̄test. quo ad penā cōmittēdam. vt. ff. de in ius vocā. l. quāvis
tū pōt dici petiū videri quo ad hoc vt citatione facta nil in
partis p̄iudiciū innouet. vt argu. de matrimonio p̄cto cō
tra iterdictū ecclesie. c. i. de clericis peregrinā. c. i. de rescrip.
significauit. c. fi. vt lit. pēdē. de p̄iurij. dudū. r ē expressuz
de accusa. c. olim. §. i. r. ¶ D. ibi post inceptū negociuz. r ibi
negocio pēdēte. nec. n. pōt ibi dici lis cōtesta. fuisse cū agatur

p̄ viam inq̄sitionis. r tū dicit oīa innouata retractari. ante tū
litis p̄test. p̄prie nō d̄ pendere q̄ nec lis ē sine parte. de ver.
signi. c. forus. §. lis ē tū quasi lis. vel saltem negociū motū est
siue cā. q̄ dū p̄ponit cā ē. de ver. signi. c. forus. §. i. ergo neqz
lite neqz negocio neqz cā pendēte. i. corā iudice p̄posita nedū
diffinita d̄ quicqz i partis p̄iudiciū innouari. nec d̄ quis
possessione sua vel quasi p̄uari. de restitu. in integ. cū venis
sent. i. fi. viij. q. iij. nōne. ne quis ibibeat ne v̄at suo p̄iurij
quo vti cōsuevit. i. c. i. vt lit. pē. ipetratū p̄iurij seu referi
ptū nō valet. nisi de litis pēdētia faciat mentionē. c. fi. vt lit.
pē. r. c. cām. de testibus. nec monachus lite pen. eiciendus ē
a monasterio vel ex cōmunicadus vel suspēdēdus a p̄lato suo
iniuste p̄ quē inq̄sitionē impetravit q̄ p̄sumit q̄ malo ze
lo hoc faciat. nec p̄lato debita obedientia ē subtrahenda. Itē
si cōtingat matrimonū accusari ob cāz cōsanguinitatis nō
ē p̄mandus alter coniugū iure suo lit. pen. quousqz cōsangu
initas p̄bata fuerit. vt i. c. laudabilē. vt lite pend. r hoc q̄ ma
trimoniū contractum fuit in facie sancte matris ecclesie vel
saltē ecclesia non cōtradiciente. vt in dicto. c. laudabilē. nisi al
ter cōiugū renueret b̄e p̄batōes incōtinēti paratas. tunc ei
interdicitur copula maxime i gradibus diuina lege p̄bibi.
d̄ resti. spo. c. l̄as. §. p̄terea. r. §. se. alias per iudicem non est
interdicendū cōmmercium sed conscientia p̄babilis. aliq̄ iter
dicit q̄ p̄pulsat alter. d̄. n. potius sniam ex cōiucatōis humi
liter tollerare q̄ p̄ sniaz venire ni edificet ad gehēnaz. scrupu
losam autē conscientia p̄lati deponere pōt. vt dicto. c. l̄as. §.
i. r. §. porro. de simonia. c. per tuas lo. iij. de senten. ex cōi. c. in
q̄sitioni. de scruti. c. i. de etate r qualitate. c. ad aures. si vero
per ecclesia fuit p̄bibiū ne p̄beret r ipsi ex certa sciētia ve
nerunt p̄ r p̄erit. ideo pp̄ eoz p̄tūmāciā separatur quousqz
causa cōsisterit an sit vera. an falsa. vt i. c. i. de matrimonio
p̄cto p̄ interdictū ecclesie. r dicit idem Bos. in codez. ti. vt
lite pēden. §. r qualr. q̄ de iure canonico indistincte l̄ referi
ptum vel p̄iurij impetrare lite pendente dūmodo ex cer
ta snia p̄ncipis impetratur. c. fi. vt lite pēdē. fm̄ vero leges lit.
penden. nullo mō l̄ p̄iurij impetrare sup̄ his que in litez
deducta sunt sed super alijs bene l̄z si tū fiat sine magno inco
modo alioz. vt. l. quotiens. C. de p̄ci. impe. offe. in casib⁹ tū
admittitur supplicatio ante lit. contesta. l. p̄ executione iuris
cōmunis vel p̄ iusticia cōi v̄puta cū iudex loci primo adbi
bitus fuit sed nec litigator extitit cū circa ius cōe partes suas
ad plenū accomodare potuisset. in aut. de manda. p̄n. §. si tibi
r vt disse. iudi. in p̄n. r. §. si q̄ colla. v. sed post lit. contesta. nul
lo mō l̄z. vt. l. fi. C. vt lite penden. nisi in casib⁹ vt est dictū p̄i
mo vt ventur acta vel snie editio fiat. C. vt lite pēdē. l. iij. r. c.
B. perpetuus. de fide instrumē. vel vt alius iudex associetur.
de offi. dele. c. cām. r. c. corā. vel vt mutetur q̄ necessarius est
eius testimoniū. de testi. c. dilecto. vel vt terminetur cā vel vt
citius finiatur. vt in aut. vt in medio litis sacra. iuss. nō fi. §.
sup̄ colla. viij. Item simoniaco in ordine vel publice diffama
to interdicitur executio ordinis lit. penden. de simo. c. accusa
tū. r. c. quotiens. cū simi. Anto. de bu. in ti. lit. penden. no. re
gulā q̄ lite penden. nihil est innouandū. r d̄ lis pendere a tpe
citationis que transiit in notitiam citati vel per citatū stetit
quominus veniret r erigitur q̄ in citatōne talia sint expressa
per que potuerit citatus de lite instrui. sic ē als erigitur q̄ ci
tatio sic transmittatur instructa ad finē excludendi dilatiōes
deliberatorias sup̄ libello. de dilatio. c. p̄terea. per quod con
cludo q̄ quo ad alios effectus t̄z citatio p̄ quā pars citata nō
instruitur in litem. r dic q̄ lite pendente nihil pōt attēptari
in p̄iudiciū status primi ante lit. contesta. sed bene pōt ino
uari aliquid consequitue ad statum primū. q̄ liti non p̄iudi
cet. ideo lit. penden. potest vti sua possessione r effectū. r ideo
existens in possiōne eligendi lite penden. poterit eligere. de re
sti. in integ. c. iij. r in. c. consultationibus. de iure patro. Itam
pp̄ negationem p̄bibiōz vel alicuius appellationis non d̄
quis p̄uari vti suo iure. C. de rei vendi. l. si fund⁹. r fm̄ eūdē
dūm Anto. de bu. vt est dictū attemptata post appellationē
ex puro r mero iudicis officio sine libello renouant. d̄ accu. c.
olim. r in. c. cum. d̄. in fi. d̄ consti. q̄ ē facere d̄z iudex a quo
est appellatum fm̄ do. Anto. in. c. i. vt lite pen. pro quo. c. iij.
teneamur de appella. In hoc tū est d̄ia an agatur per viam
attēptati an per interdictum vñ v̄. q̄ in interdicto vnde vi
c iij

offertur libellus et seruatur ordo iudicari. vt pz de resti. spo. c. olim. et tribus. c. sequentibus. qñ aut per vias attemptati ne gocium de plano expeditur fm dñi. et idem nota. de maio. et obe. c. dilecti. de appella. bone. Inquantū dicit litem pendere a tempore citationis. hoc verum est quo ad principiu iudicii. quo ad finem durat pendentia vsqz ad finiam. Domini de rota dicunt pendere litem vsqz ad conclusionē in cā. vt nota. de appella. non solum in. vi. in verbo gratia. et sic conclusio pcludit viam attemptatorz sicut suspensionē petitorij. de causa possessionis et proprie. pastoralis. et in cle. ij. vt lite pendens. et hoc ponunt sua cōclusionē. lxxiii. credo hoc verum in attemptatis ante pclusionē sed in attemptatis post cōclusionem in cā fortis adhuc possz ex officio supplere cuz ius superuenit dñi no. de officio deleg. insinuante. Contrariū tñ sentit Jo. an. in c. ij. de ordine cognitōum. et dicit idem Anto. de bu. in. c. dilectus vt lite pen. qz priuilegium impetratum lit. pen. non facta mentōe de lit. pendentia non v3. vt in. c. dilectus alle. et priuilegium ad merita cāe pendente concessum quāqz generale non extēditur ad litem et cām iam inchoatam. vel in litem deductā. imo fm antiquū ius ante interpretatōem lis ē dōcēda. vt. d. c. dilectus. s3 vt qz ex superuenienti iure lit. pēdē. sequatur finia in eadem instantia. ff. de rei vē. l. si post acceptū. dicit Jmo. in. d. c. dilectus. quādoqz rei superuenit ius lit. pēdē. ab alio qz a cōmuni dñi siue principe. et illud ius pficit reo ad absolutionē. vt dicta. l. si post acceptū. imo si aliter reus acquiret pñceret ad absolutionē vt qz pñcriptione acgreret dñiuz vel alijs modis acquirendi dñiuz si nō superuenit ius cōmuni dñi vt principi vel pñato. illud nō pficit et cā qz nō est psumptio qz cōmunis dñs velit pñiudicare lite pen. iter oēs cōmunes subditos. et de alio qz de cōi dñi vel prelato nō ē verisimile qz p litē pēdentem obmutteret dare alicui priuilegiū vel ius suū. id bene valet pñilegiū datū a tali lite pēden. si aut ius nouū superueniat a cōi dñi vel prelato. tūc dicit qz nō pñiudicat tale priuilegiū liti. et sic quo ad pñiudiciū priuilegiū nō h3 vires. valet tñ quo ad futurā litē. Itē valet quo ad cām iā inchoatā si casu aliquo cōtingat illā litem finiri vel instātiā extingui ppter que dicit qz impetratio priuilegiij lite pē. si postea pereat instantia iudicij valet priuilegiū fm eum. idē si finia ferat p impetratē. vnde oportet qz lit. et sola citatione pēdē. finiat instantia finia diffinitua ferat vel saltē absolutoria ab obseruatione iudicij ad hoc vt possit valere priuilegiū vel saltem qz renunciet liti expresse vel saltem tacite qz cōtingit si alios iudices impetrat nō subrogados p litis instantiaz fm Jmo. qñqz lite pēdē. superuenit constitutio. et an bec det formā liti pēdē. et pñt partibus habet p glo. et docto. l. c. fi. de elec. i. vi. et dicit Jmo. i dicto. c. dilectus. alle. qz non pñiudicat. in aut. vt cū d. app. cognō. i. pñci. qz pcedit absqz dubio qñ ius nouū a iudice impetrat fm Jo. an. ad hoc i aut. vt in me. litis fa. iussio. nō fi. qñ superuenit lit. pē. priuilegiū et si a nō cōi dñi. dic vt dicā. qñqz aliud ius superuenit. quādoqz superuenit a cōi dñi. et priuilegiū ē cōcessum ex certa sciētia et valet et pñiudicat liti. qz cā pñmif i priuilegio. qd die vt in. c. accessis sent. de cōstit. et hoc t3 Jmo. i. d. c. dilectus. Jo. an. i. c. dudum de electi. t3 qz legitimatio et priuilegiū ipetratū lit. pēden. facta mentione de lite. qz priuilegiū t3. de testibus. c. cām. si non ē facta mentio de lite tūc dicit qz priuilegiū nō pñiudicat liti valet tñ lite finita. hoc idubitatē ē verū qñ priuilegium ē generale. vt erat i. d. c. dilectus. qz tūc nō peccat i surreptiōe et ab eo cōcluse cāe censentur super quibz pendēt et quousqz pendebunt. vbi aut spāliter impetrat i certa lite vel cā super qua pēdet lis non scā mentōe de priuilegio tunc magis est dubium cū tunc peccet in surreptione. et puto qz si dolose est impetratū non v3 et lite finita. c. super lris. de rescrip. maxime tenendo qz in priuilegijs surreptio viciet ipso iure. vt t3 Jmo. in. c. dilecta de rescrip. et c. super lris. ad finem vltimē glo. magne. si ex simplicitate vel ignorantia non valebit nō pceditur ad pñiudiciū sed bene vt lite finita profit cāe super qua lis pēdebat nisi p priuilegium sit decisa. arg. dicti. c. super lris. qñqz ius superueniat lite pendente. et tunc dicit qz quādoqz superuenit ex parte actoris et dubitatur an pficiet ad condēnationē de hoc per Bar. in. l. an eadē. s. actiones. de excep. rei iudi. et per Jo. de ligna. in. c. i. de libell. ob. et per Bar. in. l. non potest. ff. de iudi. dic qñqz ius in substantia competeat tpe libelli. et sic

superuenit solū ius directū ex parte conuenti. et ex eadē instātia. pōt sequi pñciatio. l. iij. ff. de peti. heredi. et l. questus. in pñci. ff. de peculio. et no. in dicta. l. nō pōt. ff. de iudi. et l. finantez. s. i. ff. de rei vendi. qñqz a principio deficit ius actoris. et sic superuenit ius in substantia agendi pendente iudicio. et si superuenit ex cā de preterito potest sequi inia. l. si rē. s. fi. ff. de pigno. act. et l. si tibi mandato. s. si tibi mandauero. ff. mandati. si. n. ago p te pigno. actio. vt restituas pignus si solui debitū pendente iudicio sequitur condēnatio si superuenit substantia iuris agēdi pendente iudicio et ex cā de nouo nō habente originē a scō d preterito. dic de equitate canonica si iudiciū est generaliter ppositum non expresse cā remota. vt qz ago rei vendica. quia dñs vel pñnali qz obligatus. et tunc sequi pōt cōdēnatoria ex tali iure superuenienti post actionē ppositam. de re iudi. c. abate sane. lib. vi. Si autē ius superuenit de nouo pposita causa specifica siue remota vt qz ago. qz dñs. qz emi a tali. vel ago p te ex mutuo tunc superueniens ius lit. pendens. de nouo non pñcit ad condēnationē. qz illud non est deductū et cā remota. qz cā remota presupponit locū et tps. qz si dico ex cā emptōis vel mutui oportet qz sit facta certo loco vel tpe. sic dicendo in telligis de certa emptione dato qz nō determinaretur loc⁹ et tps. si ergo deducitur certa et circūstanciata cā non sufficit illam superuenire pendente iudicio. sed si pono causam primaz. vt qz obligatus vel qz dñs tunc obligatio vel dñiū nō clauditur tpe. ideo ius superueniens clauditur seu includitur in illo iudicio. sed Bar. in. d. l. an eadem in. s. actiones. ad aliud qz expresse certa cā non pficiet ius superueniens. allegat Dy. in. l. baccenus. cū. l. se. ff. de aqua plu. arcen. et l. non pōt. ff. de iudi. et in. l. si mater in. s. si ex eadem. ff. de excep. rei iudi. per que dicit Bar. in dicto. s. actiones qz expresse remota cā et probato iure sed nō determinato tpe ita qz appareret sibi competis se ante iudiciū institutū reus absoluet. et sic nō pderit pñatō ff. de nego. ge. l. eū actū p glo. ff. de noui op. nūc. l. non soluz. s. sed vt pñari. et dicit qz hoc t3 Jo. an. in. c. albericus. de re iud. bec vera in tangentibus vtilitatē pñatā non i tangentibus publicā vtilitatē. qz ex iure superuenienti post iudiciū ceptuz iudex potest ferre finiam de rescriptis. c. olim. de dolo et cōtu. c. veritatis. qñqz dubitat qz ex iure superuenienti ex parte rei illa sibi pñt ad absolutoriā obtinendā. Bar. hoc expedit in. l. i. ff. de excep. dicens qz si exceptio superueniens ex facto de preterito illa proprie ad absolutionē. vt iuribus que. s. allegauit ad actionem. et est expresse in. l. cum mibi. et in. s. fi. ff. de solut. si superuenit ius excipiendi pendente iudicio superueniens pñt ad absolutoriā. vide insti. de perpe. et tempo. act. s. fi. et l. iurandū ad pecuniam. ff. de iureiu. et l. eleganter. s. si qz p. d. condi. inde. si superuenit mibi exceptio lit. pendens. absqz scō ad uerfarij et nō possum illa vti ad absolutionē. vt in aut. vt cū d. appella. cognō. s. i. ad hoc. l. excusatus. ff. de excusati. tuto. fm Jde. Bar. ad hoc allegat. l. si post acceptū. ff. de rei vendic. sed dicit Bar. in dicta. l. quāquā dicat Jde. qñqz superuenit exceptio pendente in dicio illa prodest ad obtinendum absolutōnem. ff. solu. matrimo. l. rei iudicate. de pigno. l. paulus. fallit in. l. si post acceptum. ff. de rei vendi. et hoc quia odiosa est illa exceptio. Nunquid autem notoria exceptio debeat opponi dic qz sic vt in. c. accedens lo primo vt lite non contestata. et in clementina appellanti. de appellat. Et bis deciditur questio quā format Jo. an. i addi. Spec. i. ti. de cā possessio. et pro prie. ad finē. l. s. nunquid dicēdum. si aliquo agēte publiciana et pbante titulū et possessionē se antea habuisse si possessori lit. pēdē. superueniat titulus. an ille pficiat ad absolutoriā. facit l. si duobus. ff. de publi. vbi obtinet possidens habens tituluz sicut actor qz i pari cā melior ē cōditio possidētis. disputant Odof. Priu. p. l. cū nemo. C. de acqui. possel. et reus tēpore quo cepit hñe titulū erat malefidei possessor cū contestata erat lis i publiciana. Itē qz emptio ē facta p legem. et sic cessat publiciana. ff. de publiciana. l. cū sponsus in. s. si res. et res litigiosa nō pōt alienari. vt p totū titulū vt lite pendens. et p totū titulū de litigiosis. ad hoc. ff. de acquirē. possel. l. qui bonā fides si qd scriptū ē. et dicit Jo. an. qz et hanc questionē disputant dñs Jbilipus de formaginis q fuit gener dñi Jo. an. vt ibi recitat bec verba. qñqz superuenit ius publiciana. secus si duob⁹ litigantibus superueniat possessori dñiū supre in qua pendet iudiciū rei vendicationis vt qz emit a vero dñi. qz secundum

dum Inno. pdestreo quo ad hoc ut absoluat. l. per diuersas
C. mandati. quare si nō adquisiuerit. pdestet sibi ut absolueret
de cā pos. r. pprie. c. cū ecclesia. ad fi. r. satis puto qd tunc obti
nebit declaratoriā. r. forte idē si pēdente publiciana. qd hic nō
ē mala fides qd emit a dño vero r. dñiū obstat publiciana. l.
si a ticio. ff. de rei vendic. r. l. si a ticio. ff. de excep. rei iudi. r. fz
dñm Anto. de but. in. d. c. dilectus. dñ lis pēdere quo ad nul
litatē priuilegiij impetrati lite pen. fm Inno. i. d. c. dilectus
sola citatione facta vel cā in iudicio pposita. l. nondū sit lis
cōtesta. nā dñ pponit cā est. de ver. sig. c. forus. sed sic nō so
lum lit. cōtesta. sed in actōe pposita dñ pendere. Item alijs
effectus litis pēdētie est qd res efficiatur litigiosa. dicunt tñ
quidā qd in iure incorporali ut in iure decimāli nō pbitur
viciū litigiosi per leges veteres. ff. de litigiosis. l. ij. ad hoc i
aut. de litigiosis. §. i. col. viij. r. hoc tñ Elzo i summa d litigio
sis. Alij dicunt qd dupl pbitur viciū litigiosi. Primo fz
iura antiqua per lit. cōtesta. Secūdo per iura noua per solaz
conuentōem in actione reali. r. isto modo nō pbitur si agit
pro iure incorporali vel ppothecaria. sed bene pbitur per mo
dum iuris antiq ut fiat actio litigiosa. si ergo alienatio cōti
gat circa actōem realem r. sit actio litigiosa vel ius per lit. cō
testa. si alienatur. si vero agatur de alienatōe rei ad quam cō
petit actio tunc nō efficitur litigiosa nisi de dominio rei con
tēdatur vel parte ipsa tñ actio nō efficitur litigiosa nisi p lit.
cōtesta. ut est dictum. l. ergo nō possit vendi. ipsa tñ actio
ante lit. pte. poterit cedi. Aliud est enim viciū qd efficit actō
nem. aliud qd efficit rem ipsam. si queritur de actione per sōa
lites nō efficitur. sed efficitur actio post lit. pte. de litigio.
l. fi. r. sic intelligitur qd nō. in. c. ecclesia in. iij. glo. ut lit. pen. fz
Jo. an. Bar. in. l. i. ff. de litigiosis. dicit qd si agitur reali vbi
contēditur de dominio vel parte dñij per solam citationem
res efficitur litigiosa r. actio. C. de litigiosis aut. litigiosa. r. ibi
per glo. r. per Inno. in. c. cum. m. de cōti. si agitur reali r. nō
contēditur de dñio vī parte dñij sed alio iure ut ppothecario
confessoria vel negatoria r. nō efficitur res litigiosa. ut i au
tē. de litigiosis. §. ad hec. ipsa tñ actio efficitur litigiosa. sed de
mum post litis cōtesta. argu. c. dilectus. alle. r. l. ij. C. de liti.
Et idem si litigetur de possessione si agitur actōe personali si
nō contēditur de re sed de aliquo opere scō in re. res nunq
efficitur litigiosa. etiam si illa actio sit in rez scripta. ff. d aqua
plu. arcen. l. quanq. §. iul. r. ibi nota. Ipsa vero actio nō effi
citur litigiosa. sed per lit. cōtesta. ut. l. ij. C. de litigiosis. Si ve
ro agitur actione mixta si actio est vniuersalis r. olim r. hodie
res efficitur litigiosa per solam citatōem. ff. de pe. her. l. diu.
r. ff. famul. her. l. alieatōis. Si vero est actio particularis res
r. actio efficitur p lit. cōt. litigiosa. l. i. in fi. C. cōi diui. p solam
autem denunciatōem nō efficitur res nec actio litigiosa. C.
de litigiosis. l. i. Si vero querat qd sit effectus litigiosi. dic qd
magnus qd fm tempora antiqua si res vel actio erat effecta
impediebatur alienatio. ut. l. alienationis. §. alle. Secūdo qd
ille i quez fiebat alienatio nō poterat ptinuare ad prescriptio
nē cōplendā tēpora sui auctoris. C. de long. tēpo. prescrip. l. i.
Tertio qd si cadebat a possessione nō poterat illaz recuperare
obstāte exceptione. ff. de litigiosis. l. i. Hodie vero ē additū qd
pctus super re litigiosa ē ipso iure nullus. Itē qd accedentib?
ad pctus imponunt certe pene que ponunt i. l. fi. C. de litigio
sis. de quo i. l. creditores. C. de pigno. Itē qd si finia fert p alie
nātem pōt erequi p eumentem. C. de litigiosis. quod dic vt in
dicta. l. creditores. C. de pigno. Itē pōt agi p illū qui emit ex
vicio litigiosi pctus ut rem ad pristinū statum restituat vbi
ab olim tñ poterat excipi. ut. d. c. dilectus. r. forte pōt qd sen
tunt doctores qd remediū illius tituli ut lite pēden. se exten
dat ad illū possessorem qui sciebat rez litigiosam r. emit. arg.
de restitu. spo. c. sepe. alias ipsa decretalis nō esset sub cōgruo
titulo quas penas intellige habere locū si sit alienatio lite pē.
nā si pempta ē instantia l. tunc daret viciū litigiosi. ut no. in
l. pperā dum. in. §. r. si quidē. de iudici. r. l. ij. ff. iudi. solui. tamē
pctus valet. ut. d. l. i. C. de lōgi. tēpo. prescrip. An autē res li
tigiosa possit obligari. dic qd nō. ut. l. si filius. §. si. que res pig.
obli. po. r. no. per glo. l. i. §. si. cōmuni diui. fm Bar. in. l. i. i
fi. de litigiosis.

Il nouari suppli. pēdē.

De ista clausula habetur i clausula nil nouari in
integz restōne pendente. r. in clausula nil nouari
appellatōe pendente. r. in clausula nil nouari lite pēdente. vbi
sunt casus in quibus licitū est supplicare lite pendente.

Il nouari relatione seu consultatione pendente.

Bal. in rubrica. C. de relatio. dicit qd est necessaria ut qd ē
cōmissa discussio sola. qd qd probabilis ut qd dubiū est super
intellectu alicuius puncti subtilis qd qd temeraria. ut qd iudex
refert cā se exonerandi. ut. ff. de iudicijs. l. fi. de falsis. l. vbi. ff.
de offi. pconsul. l. si quis erit. de rescriptis auditor. in cle. de
offi. ordinarij. c. ordinarij lib. vi. de re iudi. l. neratus. natura
relationis nota. extra de appella. c. intimasti. de offi. delega. c.
l. de fideiuc. c. constitutus. p Inno. Bar. de salice. in. l. i. C. de
relatio. Idē in effectu dicit qd relatio qd qd est necessaria ut qd
sola veritatis inquisitio ita qd nō diffinitio ē cōmissa. ut. l. vbi
C. de falsis. r. l. solent. r. l. si quid. ff. de offi. pconsul. Qd qd re
latio est p. probabilis ut quādo est dubiū iuris sup aliquo pūcto
difficili. r. tunc ē permessa relatio. ut. l. i. C. de relatio. r. in aut.
de iudicijs. §. fi. r. est collaudanda. C. de bo. q. libe. l. non solū
qd qd est temeraria r. detestanda ut qd petit sibi referri super
facto r. non super iure. ut. ff. de iudi. l. eū quem temere. §. i. vel
si super iure facit cā se exonerandi. ut in aut. ut iudi. non ex
pect. fa. iussi. r. in aut. nouo iure. C. de relatio. r. fm Bal. in. l.
si qd. C. de relationibus. ppendente relatiōe iudicis nihil
est inouandū qd offiū iudicis conquiescit. r. est argumentū qd
iudex qui cōmisit cām consulendā finiaz ferre nō possit donec
repperit consiliū consultoris. vel donec pultori labatur tps
seu terminus ad consulendū datus. Et est rō qd ista cōmissio
est preiudicialis. arg. ff. de excu. ut. l. diximus. r. in cle. quādū
de appella. r. qd appellatione pendente nil est inouandū. C. d
dilatio. l. siue pars. nisi de volūate vtriusqz partis. ut. l. i. i. fi.
ff. de ptoijs stipu. nā appellatio. recusatio r. relatio cōueniūt
r. paria sunt in iurisdictione iudicis suspendenda. ut no. Jo.
an. extra de appella. c. legitima. in nouella. i. vi. r. dicit Bart.
de sal. in. l. ex illo. C. de appella. qd cā dñ suspensa. vel p appel
lationem vel p relationē vel per consultationē facta pncipi.
ut. l. ex illo. C. de appel. modo per cōmissionē factā de referen
do ut sonat lra dicit. l. ex illo. quod intelligit Bal. pnuiciatio
ne facta de referendo. r. pbatur in. d. l. ex illo. qd vbi ex disposi
tione statuti cā est necessaria cōmittenda cōsilio sapientis. qd
iudex nō pōt iudicare ante consiliū habitū. r. maxime qd te
netur sequi consiliū. Idem Bar. de sal. in. l. si qd. C. de relatiō.
dicit qd necessitas imponit referenti pncipi expectanti rñsuz
ex quo pōt colligi qd pendente relatione iudicis offiū dñ cōge
scere. vnde si ferat finiaz vī non valere. ut. d. l. si qd. r. l. siue ps
C. de dilatio. l. ij. rñs. ij. C. de relatio. r. l. ad imperatōrē. C. de
appella. Si iudex consuluit pncipez r. interim pnceps morit
dñ expectari rñsum successoris. qd consultatio pncipalē sit di
gnitati. ideo solū illam concernit. l. psona sit ipsius dignitatē
organum sine quo dignitas nihil facit at dignitas nō mori
tur. ut. l. quod pncipi. ff. de lega. ij. r. idem ecōtra si moritur iu
dex successor dñ expectare rñsum pncipis. ut. ff. de mino. l. ve
rū. §. ex facto. fm Bal. r. fm Bal. in. l. i. C. d relatio. Qui cāz
vult referre plura dñ obnuare. pñio ut pnuiciet qd referre vo
luerit. fallit i cāu. ut i gl. l. i. C. d relatiō. Secūdo ut relatiō ple fiat
Tertio ut ipsa relatio partibus edat apud acta. Quarto qd nō
fiet per ambages r. paraboloze sed sola necessaria scribantur.
ut. l. ampliozem. §. in refutatorijs. C. de temporibus appella.
r. de precibus impera. offe. l. fi. Quinto requiritur ut non fiat
animo exonerandi se. sed ad hoc ut sibi remittatur onus indi
candi. ut in aut. ut iudi. non expect. fa. iussi. §. iubemus. Ser
to qd qui refert aut cōsulit supiorem dubitet in iure non in fa
cto. ut. ff. de iudi. l. eū quem temere. §. iudicib. r. iō si iuris ar
ticul. ē cert. nō dñ cōmitti cā cōsulēda pñlio sapientis. qd q
hoc petit calūniōse petit. Septio qd nō fiat cā vitādī odij pñiū.
Octano qd non fiat aliqua gratia vel forde. Nonno qd tota ve
ritas cōtineat. Et ita post cōclusionē r. renunciationē in cā.

vt in l. super delictis. C. de relatio. Sed an relatione pēde
te aliquid posset inuari ita q si inia interim ferat valeat seu
teneat nece. vñ q sic. per. l. i. C. de relatio. que sentit q appel
lari debeat. l. ij. C. de appel. cū ibi notat. q qñ appellandū sit
l. i. circa pñcipiū. q nō esset necessaria si inia esset nulla. C. qñ
puocare nō ē ne. l. i. r. ij. p hoc facit. ff. de appella. l. ad prin
cipē. r. l. ad imperatōrē. fm vnam lecturā. i pñi facit. l. i. C. d
relation. i pñcipio. vbi phibet ferri inia. r sic lata nō deberet
tenere. C. de legibus nō dubiū. r ad hoc facit ter. in. l. fi. C. de
relatio. vbi ter. imponit necessitatē iudici expectādū reuersio
nē p quo. l. ex illo. C. de appel. r hoc ē verū. sed prima expecta
tio glo. i. l. i. C. de relati. nō ē verū. Quarto induco. l. ad impa
torē. pñi inducā fm aliā expositionē fm quā illa partib⁹ cō
sentientibus cōiungunt cū sequētib⁹ quasi dicat q potest si
partes consentiant nō alias. Quinto istā partē suadet eqtas
puta gratia honoris pñcipis cōseruādi quē cōsultat. l. fi. i pñ
ci. C. qñ puo. nō ē ne. Sexto q sciētia nō ex toto caret aliqua
suspitione cū iudex rescriptis pñcipi vt dubitās quid de iure
debeat pñunciare r tūc rñs nō expectato pñnciat vt cert⁹
nō dubiū. Et ad l. i. de relati. alle. Rñde q l. pñmittat appel
latio nō ppter ea sequit⁹ necessario. ergo inia est aliqua cum r
in appellatione insit nullitas sine. vt. ff. famli. hercl. l. quedā
mulier. r. ff. de iurepatro. l. carmilia pia. Ad l. pñcipē. de ap
pella. pñ respōderi q ibi nō valet. q si iurisditio nō spectabat
ad iudicē remitteret. vt ibi i glo. Quid igit⁹ dicendū. reperio
q Bal. r q valet inia. Et ē rō q remissionē factam pñcipi
pōt reuocare parte iura. q inia iterlocutoria fuit. vt. l. qñ ius
sit. ff. de re iudi. r. l. post inia. C. de sentētijs. r sic dicit Quid.
de iuz. tenuisse. r per euz no. in. d. l. pñcipē. reperio et q bal.
C. de relatio. l. fi. tenet q non pōt ferre iniam nisi fiat de volū
tate vtriusqz ptis. argu. l. pe. in fi. ff. de pñcto. sti. r q applo re
latio r recusatio conuēiunt. r paria sunt in iurisditioe iudi
cis suspendēda. vt no. Jo. an. in rubrica de appel. in. c. lrima.
de appel. in. vi. in nouella. Item dicit r addit q bec sunt bñ
notanda. Idem tenuit Bōst. r bec paritas r conuēientia p
batur q ē bec tria conuēiunt. vt p3 in rubrica dicente d ap
pella. r relatio. r in dicta rubrica p3. Ego hanc opi. sequor p
iura r rationes superius allegatas. vt tñ veritas clarius pa
teat dicendū est q relatio scā pñcipi pōt dici duplex. vna
verbalis qua iudex interlocutus est referendū esse pñcipē
r istā pōt iudex reuocare r diffinitiuam ferre. Alia est realis
q iam negocium instructū misit r lras suas pñceps recepit.
r tunc aut missionē istam de ptium vtriusqz voluntate. r sen
tēciam fert diffinitiuam r v3. vt. ff. de appel. l. ad imperatōrē
r. l. fina. ff. de pñcto. stipu. aut facit partibus inuit. aut altera
inuita tñ. r hic stat dubiū nostrum in quo meo iudicio est vi
dendū an terminus instantie p hanc remissionem suspendat
vel non. vt primo casu non possit reuocare nec valeat inia in
terim lata. Secundo cāu distinguatur aut est lata in termino
q expectauit v3qz ad finē termini nō tñ labi permittit r valet
inia sed si displicet appellari pōt. aut supererat adhuc multū
de termino r rescribit r tunc valeat r robur recipiat. aut pñ
ceps infra terminum instātie recipit qd fiendum. r tunc inia
pius lata non v3. r sic ad hoc futuro enentū validitas sentē
tie pēdet sicut r alias pendet in. l. generaliter. §. i. C. d iureiu.
r nota. in. l. cū iudex. C. de senten. r interlocu. omnium iudi.
r rōne huius dubij r depēdentie l3 appellare. vt. l. i. C. de re
latio. allega. Et ex predictis inferē ad questionē statuto cauet
vt si petat q cā debeat cōmitti cōsilio sapientis non suspecti
r q iudex teneat pñunciare fm cōsiliū sapientis assumpti.
¶ Donec q iudex nō expectato cōsilio sapientis pñnciat an
teneat inia r t3 Bar. i. l. i. C. de relatio. q sic p. d. l. coniuñcta
pñia expositione glo. r idē t3 nil nouari appellatiōe pē. Ego
aliter dico vt p3 ex prime dictis q aut tps instantie nō cur
rebat v3qz ad presentationē cōsiliij. r inia interim lata nō va
let. aut currebat r interim lata sic ē in suspēso. aut q aut nul
lū cōsiliū pñentabif ifra terminū r tūc valet. aut pñentabif
r tūc aut pñi inie r nō valet inia q iudex nō tulit illaz fm
cōsiliū sapientis vt debuit. nec illud dī sequi q nondū erat
sed antecedit r pñio motu fecit r sic statuto non deseruiuit.
r p hoc accedat. l. fi. ad fi. C. ad l. fal. r. ff. de administra. tuto.
l. ticiū. r menū. i pñci. iō cōsiliū ē q de nouo pñnciet f3 te
norē pñlij arg. C. quomodo r qñ iudex. l. pñses. Joh. vero de

Imol. in. l. i. §. questitū. ff. de appel. dicit q Ang. dicit i. d. §.
questitū. q partibus consentientibus potest ferre iniam non ex
pectato pñlio alle. qd habet in. l. fi. C. de relati. cōiuncta glo.
vbi dicit esse casum. sed melius facit. l. i. eodē ti. de relatio. r p
hoc p3 fm eum q nō cogit iudex sequi cōsiliū ex quo non
cogit expectare alle. q habet i. d. l. ticiū r menū alle. Sed ad
uerte q d ip3 facit quod habet i. l. iubemus. C. de appella. vbi
dī nil inouādū. soluit idē Ang. q ibi dī nil inouare p questo
rem quasi sibi adiungatur alij duo qui simul inducēt qualis
debut esse responsio ad cōsultationē. Itē facit dī dicta q ha
bet i. l. ex illo. alle. vbi dī q cōsultatione pendētē nil ē inouā
dū. s3 ibi rñdet q ibi reducta erat tota cā ad pñcipem p rela
tionē sicut dicit ibi patere i lra. Sed ista responsio non vñ bo
na. q etiā i. d. l. i. cā erat ad pñcipē relata. r tñ vñ q pendē
te relatione posset iudex qui fecit relationē pñunciare. vnde
vñ aliter posse rñderi ad l. ex illo. q ibi dī non debere relatio
ne pendente aliquid inuari. non tñ dicit quid iuris si aliqd
fuerit in nouatū r fuerit sententia lata per iudicem referentē
vnde tunc standum dicta. l. i. r sic l3 iudex malefaciet interij
pendente relatione ferendo sententiam. per dictam. l. ex illo
tamen si illam ferat de mero iure tenebit r poterit appellari
per dictam. l. i. r hanc solutionem sentit r tenet Bar. in dicta
l. ex illo. r Bal. ibi r hoc ē tenuit Bar. in. d. l. ad pñcipez. ff.
de appella. vbi dicit q si iudex cōmisit cām cōsilio sapientis
vel superioris pōt suā emissionē reuocare sicut aliam interlo
cutoriam per. l. qñ iussit. ff. de re iudi. quod intelligit Bal. in
d. l. ex illo. esse vez nisi ex forma statuti iudex teneretur cōmit
tere cāz cōsilio sapientis. q tūc postquā cōmisisset deberet ex
pectare cōsiliū sapientis. als non valeret inia alleg. quod ha
batur i. c. in veteri. de elect. Et aduerte q ē statuta cōiter dī
sponunt q qñ cōmittitur cā cōsilio sapientis fm formaz sta
tuti teneatur iudex in finando sequi cōsiliū sapientis. r si ali
ter sententiaret non valeret tunc inia. r sic quotidie seruatur
r practicatur. Sed si iudex nō ex forma statuti sed voluntarie
cām cōmisit cōsultandā an possit indifferenter reuocare com
missionē. dic q partibus consentientibus clarū est q sic. p id
quod habetur in. l. i. §. r post operis. ff. de no. op. mun. r quod
habetur in. l. ad imperatōrē. fm vnum intellectū alleg. sed si
vellet reuocare inuita alia partū tunc est dubiū. nā videt⁹
q non possit per dictam. l. ad imperatōrē. a pñio sensu. Cōtra
rium tenuit notabilr Bar. in. d. l. ad pñcipem per. l. qñ iussit
ff. de re iudi. Et aduerte q l3 pbarefaciat in hoc vltimo quod
habetur in. l. ad imperatōrē. ff. de appel. si ibi fiat pñctus post
verbū consentientibus. tñ facit dī si fiat punctus post verbum
remissam. istam tūc cum dicat partibus consentientib⁹ posse
presidem audire cām. a pñio vñ inuere secus fore si partes añ
non consentiant. Itē dī ipm facit q inia iterlocutoria postq
missa est executioni nō pōt reuocari nisi ptibus consentienti
bus. vel nisi ex iusta causa reuocaretur vt legitur r no. p eūdē
Bar. in. d. l. i. ad finē. ff. de pñcto. stip. r ideo cū interlocutoria
de referendo ad supiorem sit missa executioni per relationem
factam per iudicē vñ q non possit reuocari absqz cōsensu par
tium put ē inuitur in. d. l. ad iperatōrē. r dicit Jo. de imol.
in. l. i. alle. de pñcto. stipu. circa finē. punctaliter sic no. singula
riter istā glo. quā ita bene alibi non reperies f3 Ang. q inia
interlocutoria postquā executioni est mandata non pōt reuo
cari nisi in duobus casibus. ¶ Primo qñ hoc fieret de partū
voluntate. Secundo qñ ex cā vt si diceret erratum in ea r sic
d3 limitari. l. quod iussit. alle. qñ nō est iterlocutoria executio
ni mādada. adhuc als regulariter reuocari posset nisi in duo
bus casibus premiffis. r ita debent limitari notata p canoni
stas in. c. cum cessante. de appel. Snia vero diffinitiuā i duo
bus casibus premiffis ē non reuocatur per ea que habentur
in. l. r si errauit. ff. de arbitris. r. l. si diuersa. C. de trans. r i. l.
i. C. qñ prouo. non est ne. r hoc ex officio iudi. nam per viam
app. r similia remedia bñ possz reuocari. Et aduerte q q dī
xit de snia missa executioni. Idē dicit notabiliter Bar. si sta
tim inia secū trahit executiōem. Itē quātū ē dcm q si iudex
fert iniam post relatōem scām interim pendente relatione q
v3 inia put vñ tenere Ang. in. d. §. questitum. r Bar. in. d. l.
ad pñcipem. r Bal. in. d. l. ex illo. Contra illud vñ facere q
appellatio relatio r recusatio vident equari quo ad suspēde
dam iurisditioē vt est dcm. vt no. per Jo. an. i. d. c. legitima.

de appell. li. vi. in nouella. et sic vñ q̄ sicut actus qui sit per iudi-
cem post appellationem legitimam non vñ. vt in. c. per tuas. d. sc.
excom. et eo. ti. c. l. in. vi. sed vñ q̄ non valeat actus fact⁹ post
relationem illa pēdente. sed attēde. q̄ ab ista rōne possz dēfen-
sari dictū Bar. si teneremus opi. Inno. in. c. cum spāli. d. ap.
et ibi tñ q̄ l. malofaciat iudex recusatus procedere post recusa-
tōem tñ processus erit aliq̄s. et sic vñ fm hoc q̄ predicta tria
parificantur quo ad hoc vt interim non debeat procedi. s. n̄
parificantur quo ad oīa si interim pcedat. Host. tñ in. d. c. cū
speciali. et glo. in. c. quotiens. ij. q. vi. et. iij. q. vi. q̄ suspecti i ver-
bo canonice tenuerunt processum scm̄ post recusationem nō
valere. et hoc ē tñ Bar. in. l. qua poterat. ff. ad tre. et si teneam⁹
istam opi. tunc bñ facit rō supradicta p̄ Bart. et sic vñ scripsit
se Bal. in. d. l. si. et p hoc videretur sibi fuisse prius i eo quod
dixit in. d. l. ex illo. que aut opi. ex predictis sit verior vide ex
dictis. s. n̄l nouare recusatōe pendente. Item q̄ opi. Bar. et
Bal. in. d. l. ex illo facit ter. in. c. licet. de offi. lega. vbi aperte
vñ esse cāus p̄dictos. nāz ibi dñ q̄ si legatus apostolice sedis
qui cepit cognoscere de cā referat negociū ad papaz. si postea
post relatōem reassumat cognitōem illud q̄ faciet erit nulluz
tanq̄ scm̄ a iudice incompetenti. et illud etiā tñ Spe. in. ti. de
relati. s. h. cum quo ibi transit Jo. an. et etiam idem vñ velle i
dō. c. legitima. et tenendo istam opi. pro qua vñ casus in dō
c. l. possz rñderi ad iura. p que mouetur Bar. et primo ad. l. i.
C. de relati. potes dicere q̄ ibi non dñ q̄ processus teneat scm̄
valeat. sed q̄ pōt appellari. per hoc aut nō sequitur necessario
q̄ processus debeat valere. q̄ ē a sūia nulla pōt appellari. vt
legitur et nō. in. l. si expressum. ff. de appel. de quo per Jo. an.
post Inno. et Host. in. c. dilecto. de appel. Item ad. l. ad prin-
cipem. potest responderi q̄ si teneamus lecturam glo. illa ni-
hil facit probare. licet faciat fm̄ lecturam quam ibi pōt extra
glo. vnde potest dici q̄ illa non est bona. p ea que habent i di-
cto. c. licet. Item ad. l. imperatorem. potest rñderi q̄ illa facit
contra eum si pñtetur post verbū remissam. vt superius est di-
ctum. vnde videtur cōcludēdum q̄ si iudex inuita altera par-
tium pcedat ad sentētiā pēdēte relatōe non valet senten-
tia. secus si de cōsensu partū hoc facit. q̄ tunc valebit p id q̄
habet i. d. l. ad imperatorem. alle. Quis glo. ibi videatur intelli-
gere q̄ demū ex noua cōmissione tenebit pcessus. sed ille intelle-
ctus diuinat ad illā. l. plus valuit Host. et Specu. i pallegato
loco q̄ ita demū valebit sūia. et si de voluntate partū ferat
anteq̄ relatio fuerit presentata superiori. nā alias ē de cōsen-
su partū nō posset ab illa recedi. p id q̄ habet i. c. bone. i ver.
nec nocebit. de postu. prela. quod ē nō. nā p hoc limitat dicta
l. ad imperatorem. sed fm̄ p̄dicta videt limitandū ēt predictum
c. l. palle. et de iure ista vñ verior opi. ex quo habemus casuz
i. d. c. l. et satis pōt rñderi ad prium p ea que superius dixi. s.
legisse cōmuniter cōsueuerūt trāsire cū opi. Bart. s. videt q̄
debeat intelligi q̄n partibus cōsentientibus vellet ferre sūiam
alias secus. imo fm̄ opi. Host. ita demū partibus cōsentienti-
bus pōt ferri. si relatio non fuisse presentata superiori. si quis
vellet aliud dicere forte de iure civili. et aliud de iure canoni-
co nō vñ tutum q̄ in dubio nō vñ esse discordantia inter ius
canonicū et civile si aliud fieri pōt. ar. l. i. C. de inofficio. do-
na. i. c. cū expediat. de elec. i. vi. Ang. tñ in. l. ad imperatores
tñ q̄ iudex qui cām misit principi cōsūlendam de consensu par-
tium nō pōt iudicare nisi et consensus principis itercedat. et
hoc vñ ēt tenere glo. i. fi. in. l. ad imperatorem. et sic vñ sibi prius
in. l. i. q̄. questū. de appel. vbi dicit q̄ de consensu partium po-
test cognoscere. nec dicit ibi q̄ requirat cōsensu principis.
sed p opi. Ang. in. d. l. ad imperatorem. facit. c. l. alle. p opi.
Ang. i. d. l. i. q̄. questū. facit. l. ad imperatorem. et l. ad principē
alle. et l. i. C. de relati. que nihil dicunt de cōsensu principis re-
quirēdo. potest dici iterdū quis abdicat se a iurisdictione ex to-
to puta renunciādo officio in manibus superioris et tunc p-
cedit quod dicit glo. i. d. l. ad imperatorem. q̄ ille efficitur oīno
priuatus seu priuata psona. et iō non posset progari eius iur-
isdicō cum nullā haberet. l. priuatorū. C. de iur. om. iur. et sic
loquit. s. et cū placuisset. alle. i glo. dicte. l. ad imperatorem. et l.
legatus. ff. de offi. pcon. Interdū quis non renunciet ex toto
officio s. remittit vel refert vnā cām ad iurisdictionē suam spe-
ctantē ad superiorē vt cōtingit i casu. l. ad principē. et l. ad ipa-
torem. et l. i. C. de relati. tūc cū remaneat iudex in alijs videt

q̄ de cōsensu partū absq̄ cōsensu superioris possit proroga-
ri eius iurisdicō. vel sic possit de cā quā remissit ad superiorē
cognoscere et iste vñ verus intellectus illius. l. ad imperatorem
absq̄ diuinatione et violatione lfe. q̄quid dicat ibi glo. fi. et
Ang. ibi. Sed nūc restat rñdere ad. c. l. alle. ad q̄ pōt dupli-
citer rñderi. i. primo q̄ illud capitulū loquit q̄ presentata fuit
remissio et relatio ip̄i pape quo casu nō videt absq̄ eius con-
sensu. et de cōsensu partū possit iudex se introumittere p id q̄
habet i. c. bone. d. l. i. ver. nō nocebit. de postu. pla. et nō. Spec.
i. ti. d. relati. s. h. ad finē. s. l. ad ipatorem. intelligit q̄ relatio seu
remissio nō fuit presentata principi quo casu de cōsensu partū p-
tū iudex de cā cognoscere sine cōsensu principis. et sic vñ voluit
se Spec. i loco pallegato. vñ q̄ ista solutio. ad. l. imperatorem.
vñ diuinare cū simpliciter loquatur. et sic ēt in casu quo fuit
presentata remissio seu relatio principi. i. dōrest dici scdo q̄ aliud
sit de iure civili fm̄ q̄ sufficit solus consensus partū sine pn-
cipis consensu. et post presentata remissione principi per. l. ad
imperatorē. et alia iura prealle. et aliud d iure canonico quo
casu pcedit q̄ dicit in prima solutione. et potest rō diuersita-
tis assignari q̄ facilius sit deuolutio cāe ad papam obmissis
medijs de iure canonico q̄ fiat deuolutio ad principem de iur-
civili obmissio medio. vt dicunt doc. in. l. imperatores. ff. de
appel. et ideo non esset miruz si dicatur q̄ imperator voluerit
et ius civile q̄ l. relatio fuerit presentata principi q̄ nihilomi-
nus possit de consensu partium absq̄ consensu principis iudex
qui remissit cām terminare. tutius tñ esset ad euicandas opi.
habere consensus principis q̄ fuisse sibi presentata remissio.
vñ tñ per predicta q̄ possit satis de iur substineri q̄ ēt sine cō-
sensu principis possit iudex cām terminare. et istū intellectū vi-
dentur omnes legiste sequi. et potissime Bar. Bal. et Ang. et
p̄ tanto in foro seculari puto q̄ seruaretur opi. q̄ nō requira-
tur consensus principis. et predicta procedūt q̄ relatio fuit scā
ad principem. vt. d. l. ad principem. ad fi. vt cōsūlat quid iuris cū
tunc iudex referens non videatur ex toto abdicasse iurisdicō-
nem cū tunc iudex referens habeat iudicare in cā fm̄ cōsiliū
quod fuerit dictū a p̄ncipe. vt. l. i. s. questum. ff. de appel.

¶ In nouari inuentarij cō- fectione pendente. Ly. in. l. i. s. donec. C. de

iure delibe. dicit q̄ donec heres intendit inuentario non dñ
inquietari a quibuscūq̄ creditoribus siue pueniatur vt heres
siue tanquā alius. l. quidā dixerūt q̄ haberet priuilegiū duz
conuenitur vt heres. dñtat per. l. de eo. s. h. ff. ad exhibē. q̄
non placet Ly. in causis vero pñs i quibus agitur de pericu-
lo anime que omnibus rebus est preferēda. vt. l. sancimus. C.
de sacrosan. ecc. non hñ locū dicta decisio fm̄ Ly. post Rich.
malū. et ideo si testator iussit restitui vsuras incontinenti pōt
conueniri. ad hoc facit. ff. de admi. tu. l. qui repertoriū. in pñc.
ver. verū nihil et. Bal. vero in. d. s. donec. dicit q̄ heres infra
tēs cōficiendi inuentarij n̄ potest a creditoribus nec legata-
rijs cōueniri. hoc tñ fallit in relictis p animā. et in restitutōe
vsurarū. q̄ non recipiunt moram tps fm̄ Ly. post Richar.
put est dictū. sicut nec expensē funeris. poterit tñ conueniri
vt possessor alicuius rei ideo rei vendi. poterit conueniri. l. si
poterit pueniri tanquā heres. ff. ad exhibē. l. de eo. s. pe. et fi.
nisi p rebus legatis ageretur rei vendi. nam super rebus lega-
tis est impositū silentiū durante tpe cōfectionis inuentarij
quacūq̄ actione. vt. l. i. s. donec. alle. vnde dicit Bar. in. d. s.
donec. q̄ ista exceptio q̄ quis est. j. tps cōficiendi inuentarij
impedit lit. contest. vt apparet ex ter. ibi ad iudicium vocare.
Itē apparet ex. d. s. donec. q̄ dicta exceptio q̄ quis est. j. tps
cōficiendi inuentarij impedit pcessum q̄ apparet ex eo q̄ di-
cit inquietari. et p hoc tota die practicatur q̄ executio instroz
non sit p heredes. j. tps cōficiendi inuentariū. et l. vñ q̄ here-
des nō possint ēt alios puenire p titulū q̄ quisq̄ iuris. tñ in
prium est veritas q̄n ille titulus hñ locū q̄n alicui conceditur
priuilegiū ad sui postulationem. sed istud priuilegiū non est hu-
iusmodi. Ang. vero in tractatu suo inuentarij dicit q̄ donec
pendet dilatio inuentarij beneficiū sibi impartitur vt a nullo
posz verari. vt. d. s. donec. fallit si puenitur vt hñ sed vt sim-
plex possessor forte reali iudicio q̄ lētari pōt q̄ quilibz pos-
sessorem ēt non hñ dem. vt. ff. de re iur. l. nēlenius. s. nundū. Se

cundo fallit si veratur pro legatis ad pias causas factis quod non requirunt dilatores ut legata alimentorum pauperibus relicta quod morientur interim fame vel proestore male ablatorum vel usurarum quibus non restituitur anima testatoris penis affligitur. et idem dicatur si quod fuerit relictum pro fructu faciendo. et hoc tenent Ric. mal. bal. et cy. i. d. s. d. dec. Tercio fallit si ipse alios inquetat ut heres. quod illa dilatione pendente poterit conveniri ut heres pulsatus ab eo. argumentum optimi. ff. de iudiciis. l. ij. s. legatis. et C. de sen. et iterlo. om. iu. aut. et consequenter. nisi alios pueniret necessitate compulsum. ex eo quod dilatio est periculum allatura ut quod debitor hereditarius cum pecunia fugiunt. aut domus vicina minatur ruinam super domos hereditarias. Et in l. ij. s. iudicarij cōficiēdi sci pūit currere a tpe mortis et adite hereditatis. ut glo. hoc dicit i. l. fi. i. p. i. C. de iure deli. et ibi l. ij. hoc t. l. glo. i. aut. s. cum testator. C. ad. l. fal. tenuerit quod a die quo sciuit sibi fore delatam. et il laz sequitur Richardus. s. nota. l. ij. q. machinatio in quam al. Richardus possunt creditores obviare videlicet instando quod heres adeat. p. gl. ibi que incipit s. nonne. et p. l. si quis instituat. ff. de here. insti. Bal. aut. i. l. fi. i. prin. all. dicit quod tempus inchoandi inuentorium infra. xxx. dies incipit currere a tempore mortis et adite hereditatis. quod ipse conveniri non potest nisi pbeat hereditatem agnouisse. ut no. ff. solu. ma. l. si cum dotē. s. transgrediamur. et p. l. p. inde. ff. si certū pe. l. si. all. s. si vero postquam sufficit inuentarium fuisse completum infra tres menses. l. non fuerit infra xxx. dies inchoatum quod neglectum i primo termino potest reperiri i secundo. ar. ff. de successio. edic. l. i. s. s. videndum. et scias quod i. d. mat. i. d. l. i. que sunt iniquum tempus cōficiēdi inuentarium possit p iudicē abbreviari cā cognita. et dicit quod non quod dilaciones a lege datas super his que in iudicio agunt sunt arbitrarie. ut l. si ne pars. C. de dilati. tñ secus est in his que extra iudiciū aguntur fm Odo. et Aico. de ma. ego credo dicit Bal. quod sit verum quod non possit abbreviari. quod est ter. in. d. s. donec ubi imponit silentiū iudici. nec potest iudex revocare scilicet legis ex sui capite. ut ff. que sen. sine appel. resc. l. i. s. itez cū p sacras. iudex tñ necessarius non quod sit necessarium decretum. sed pro citatione absentium. Ang. aut in tractatu suo inuentarij dicit quod si inuentarium non est inchoatum infra. xxx. dies put debuit inchoari. ut l. si. alle. est tñ finitū et completū. j. tres menses fm Alber. de bobio non v. q. non est servata forma. d. l. si. p hoc inducebat d. l. si. s. si vero postquam. et p. s. si prefatā. et s. si vero non fecerit. ibi fm hāc figuram. p quib. facit. l. cū his. s. p. etor. ff. de trā fac. et de re. eo. l. magis puto. s. si cū alieno. C. d. agri. et censu. l. quemadmodū. l. i. r. Idem tenet Jo. an. in ti. de insti. for. edi. s. si. ver. item postquam. et idem tenent Mar. si. per. d. s. si vero postquam. et per. s. si prefatā. Multi autē tenuerunt pūit quod incipit effectus. et hoc sequitur fuit l. ij. et Bar. in. d. l. fi. et Bald. ut s. est dcm. mouent quod est lenis omisio. ut l. i. s. si. ff. de ventre inspi. et de elec. c. cupientes. l. i. vi. primam opi. Ang. semp tēu it per ter. dicti. s. si vero non fecerit. sequendo Jo. an. et quod si gnu crucis quātūcūqz sit lenis solēntas si non fuerit scriptur manu ppria ipsi. hēdis scientis vel non sciētis litteras. cum quis dictum signum facere sciat inuentarium non tenebit quoniam iam lex desiderat formam traditam obseruari. et hoc tenuit Oldra. et Host. consuluit quod fieret in. c. Raynal. de testa. ad si. per ter. dicti. s. et si prefatam ibi solidauerit. et Odof. et Bugo. de la fonte tenuerunt pūit per. l. i. s. si. ff. de ventre inspi. ar. l. pre scriptione. C. si ius vel vti. pu. prima tutor fm Ange. et ita dicit quod servat de cōsuetudine que est optima legū interpretis. Adde supradictis quod dicit Jo. an. in ti. de insti. for. edi. s. si. ver. quid si heres. non fecit illud in addi. prima. vbi dicit quod tempus quo dicitur confici inuentarium heredi instituto incipit currere immediate post hereditatem delatam et cū sciuit sibi delatam et eo dē modo fideicommissario currit immediate post diē fideicommissi si cedentem nisi per institutum ingeratur difficultas cōfectio nis inuentarij. Tu autē dicas fm Ang. in suo tractatu inuēta rii quod heredi non currit tps nisi post aditam hereditatem nam inuentarium dicitur confici per heredem non per illū qui heres non est. ergo non ante currit tps quod sit heres ut. ff. quozū legatoruz l. i. s. quod aut. et ff. de sta. li. l. statuliberos. s. si quis heredi. quod et t. Bar. salvo nisi dolo adire distulerit i pernitit legatario rum et creditor. et hoc t. glo. in. l. fi. s. sinat dubius. C. de iur deli. et fuit sūia l. ij. et Bar. et bñ. Sed nūquid de iure canonico sit necessarium inuētarium. ut heres ultra vires hereditarias

non teneatur. Bal. in. l. fi. all. circa pncipiū. dicit aut loquimur in foro penitentiali. aut in foro iudiciali. Primo casu non attenditur inuentarium nec pfectio inuentarij que fingit heredes subtrahisse ut in aut. de here. et fal. s. sancimus. et ideo l. heres non fecit inuentarium non tenet ultra vires hereditarias seu bonorum ut no. in. c. quāquā. de usuris li. vi. et de sepulturis. c. par rochiano. Secundo casu in foro iudiciali. aut loquimur in obligationibus que de iure civili non descendunt in heredes nisi quatenus ad eos occasione maleficij puenisse pbatut et idem ut in obligationibus ex delicto et de refamiliari. naz ad vinctam et de iure canonico non transeunt ad heredes quod vincta mortis finitur. de collatione bonoz. l. cū emancipati. s. i. facit quod no. r. ij. q. iij. c. fraternitas. nam hoc effectus naturalis rationem et et ius canonici. aut loquimur in obligationibus descendentes in heredes ut ex pntibus. et tunc in foro ecclesiastico seruabo hec iura que de inuētarium loquuntur cum ius canonici non pdicat apud theologos tñ quod pntentialem pnterant non attenditur ius civile sed iudicat prout deus est iudicaturus sola veritate inspecta. Hosti. vero in sūma in ti. de testa. s. ad quid heredes teneant. ver. quid si non sufficit. dicit quod si hereditas non sufficit ad debita persolueda fm leges. si heres non fecerit inuētarium tenet ultra vires hereditarias. iurta. l. fi. C. de iure deli. et idem vñ fm ius canonici in. c. raynaldus. s. penul. et fi. In iudicio autē anime non tenet heres ultra quā ad ipm per uenerit de ipsa hereditate quāuis sibi imputari possit quo ad tractatē falcidie faciendā. Sed an de generali consuetudine oporteat seruari tot solēntates. Bal. i. d. l. fi. dicit post Old. i sūa sūma artis notarie sub rubrica inuētarium ab herede pfectur. quod ut plurimum dicit solēntates de quibus in pñ. l. fi. all. d. pntitudine non seruant. et tñ inuētarium suis viribus non frustrat. et dicit Ang. in suo tractatu inuētarium quod solēntas inuentarij quatenus est iure civili introducta potest statuto seu pntitudine tolli. si autem solēntas quod de iure gentiū ē introducta. s. ut in ore duorum vel trium stet oē verbum. et hoc t. Spec. in ti. de instru. edic. s. si. ver. quid ergo si heres fecit scribi. i. fi. Sz pone quod tres notarij subscripserunt inuentarium nullo alio teste adhibito nun quid sufficiat Bal. i aut. s. cum testator. C. ad. l. fal. dicit quod gl. i corpore. in aut. de heredi. et fal. vnde sumit dicta autē. dicit quod sic. quod vnus videt alteri attestari nec min. credit eis eo quod sunt tabelliones. imo plus. istud ē valde notabile. ex quo fm eum sume argumentum quod pluribus tabellionibus deponentibus magis credit quod totidem testibus non tabellionibus. quod tene meti. Ad vñ tñ aduertet fm Bal. i. l. defensionis facultas. de iure fisci. l. r. quod pendente quōne petitionis hereditas si heres non facit inuentarium non currit tps ei. Sed finita quōne incipit currere i tps. ar. ad hoc. ff. ad syl. l. si quis i graui. r. l. fi. et l. qui posthumus. quod ē no. et dicit Bar. i. l. tutor qui rectoriuz de admi. tu. quod qualiter inuentarium debeat fieri ter. i. l. tutores de admi. tu. dicit quod in presentia publicaruz psonarum Glo. tñ ibi intelligit quod sufficiat vnus notarius. et ita et dicit glo. i l. tutor qui rectoriuz. all. et ita et dicit Bar. ibi quod cōmuni ser uatur Bal. i aut. s. cum testator. dicit quod l. videret quod duo tabelliones regerentur. ut in aut. de here. et fal. s. si vero adsumt Bal. tñ ibi cōduhit quod tabellio vnus sufficit cū legitimo nūro testiu. et glo. tā i. l. tutores all. q. in. l. tutor qui rectoriuz. all. vident tenere quod inuētarium dicit fieri coram iudice. ar. l. ciographis. ff. de admi. tu. dicit Bar. i. d. l. tutor qui rectoriuz. quod doc. dicit et bñ quod qm ad tutorē sufficit fieri extra iudiciū. sed qm ad hoc ut inuentarium faciat fidē p creditores quorum noia describunt i inuētarium requir vt coram iudice fiat. ut d. l. ciographis. et dñt poni infra nominū pntēsum in inuenta rio. ut l. ciographis. all. et hoc vñ tenere Spec. i ti. de instru. edi. s. dicto. vbi dicit quod inuētarium opponit quod infra non sunt scripta pntensum. puta dicit Bar. quod si quis vellet quod inuēta rium faciat fidē p pbar et esset necesse quod esset cōfectū coram iudice pntentibus vel citatis quos tangit legitime ad hoc als i uentarium non faceret fidem. ut in aut. si quis i aliquo docu mento. C. de eden. et quod dico citatis ad hoc intellige clare. s. quod appareat coram iudice ad videndum cōfectionē inuentarij in quo exemplat tale instrūm debiti. d. n. esse clara citatio. ut l. aut qui aliter. ff. quod vi aut clā. ff. d. adulterijs. l. denunciasse. i pnci. Sed qm ad tutorē volentē gerere sufficit quod effectus seu sūia instrū ponat in inuētarium l. non tot. tenor extensius. bal.

vero, i. l. defensionis facultas. de iur. fil. l. r. dicit qd tutoris i
uentariū d3 fieri in iudicio. vt. l. tutor qui rectoriū. all. qd iue
tariū ipsius tutoris ordinat ad finem. i. ad decretum reci
piende administrationis. C. de magistratib9 cōueniendis. l.
fi. i. pzin. quod nō ē in iuentario heredis vt. pbat l. l. defensio
nis facultas. all. qd ostēdit qd iuentariū heredis potest scribi p
aliū notarium qd p illū qui pceit actis. ergo nō ē necesse iue
tariū fieri seu scribi in iudicio. tūc. n. non posset i scripturā re
digi nisi p notariū qui ē apud acta. vt. l. in fraudē. §. quoniam
ff. de iur. fil. r. no. ff. de testi. l. current. puto tñ qd si tutor recipit
administrationē cū decreto cōfecto iuentario a pupillo. po
stea adueniat quedā magna hereditas. puto qd de bonis po
stea obuenientibus possit facere iuentarium ēt extra iudiciū
qd non ordinatur tale iuentarium ad decretum cū iā interpo
situm in pūmo iuentario recipiat extēsiōē ēt ad bōa postea
quesita. vt. no. in. l. qutis. de bonis auc. i. u. pos. Ange. aut i tra
ctu sui iuentarij dicit qd cōfectio iuentarij requirit pūciā
iudicis r in eius pūtiā d3 fieri. alle. l. nulli. §. cū at. C. d. epi.
r de. r. l. de creatōibus. C. de episcō. audi. Bal. vero in aut. §.
cū testator qrit an in fine iuentarij requiratur decretum iudi
videtur qd sic. argu. l. fina. C. arbitrium tute. In contrariū fac
illa glo. singularis in. l. p. §. cū aut. C. ad tēb. vbi acta suffici
unt etiam sine adiectione decreti. simile in codice rationum.
Item iuentarium potest fieri coram iudice delegato.
quod non esset si requireretur interpositio decreti. ff. de pba. l.
ab ea parte. Item iuentariū nō est actus fori cū extra iudi
cium pūctibus partibus fieri possit. ff. d. oblat. l. fi. arbitriū tu
tele. qd ibi est iuentariū tutoris vbi administrator d3 cōmitti
de hoc. de epi. r de. l. nulli de bo. pcrip. l. si quis post hac. C.
de iure fil. l. facultas. allegata. r debent poni omnes res etiā
instrā. vt. l. fi. C. de alimentis pupil. ptestan. r. l. tutores. all. de
bita tñ que d3 pupillus nō d3 ponere nisi velit. qd debitū non
est res pupilli sed creditoris. r si sunt credita qbus nō appent
instrā fm Bar. in. l. tutor qui rectoriū. all. nō tenet ponē
in iuentario illa tradita. sed postquā cregerit d3 illa in iue
tario ponere sicut res de nouo obuenientes. vt. l. fi. §. tali. C. d.
cura. furio. Ange. tñ in tractatu suo de iuentario. all. dicit qd
si hereditas mortuo testatore pp fructus r accessiones recipit
incrementū quo ad legatarios nō debent poni in iuentario si
dicte accessiones nō debent heredi in falcidiam imputari. est
ter. in. d. l. fi. C. de iure delibe. loquitur solū de his que reperit
tur tpe mortis. quo vero ad creditores vel vbi debent heredi
in falcidiam imputari fm Ange. est secus. nam hereditatē au
gent. vt. l. quod de bonis. §. fructus. ad. l. falc. Caueant autez
oēs heredes qui volūt gaudere bñficio iuentarij. vt cū aduenit
vel se imiscet sp afferant se velle iuentariū conficere r ei9 be
neficio vti als tanquā certi de hereditariis iuribus videntur
hereditatē agnouisse nec conficendo pōt iuentariū quicquāz
eis pdesse. vt. d. l. fi. §. cum igitur ibi nullo indiget iuentario.
qd exponit Ric. malū. qd sibi pfit qui dicit de dubitante vtz
adeunda sit hereditas vel repudiāda. sit ergo cautus aduocat9
agentis p heredem qui obijcit de iuentario iam cōfecto. aut
de cōficiendo dum asserit pendere adhuc r superesse de tēpō
ad iuentariū faciendū vt replicet qd nec conficere pōt vt sibi p
sit nec cōfectū eni inuat. eo qd ante ipm inchoatū velut cer
tus de iuribus hereditatis hereditatē agnouit vel eidē se imi
scuit r pro hō de se gessit pure r simplr nulla ptestatione pmissa
sa qd veller facere iuentariū r eius bñficio gaudere ac deimuz
postea articulet. pbet actus quos fecit heres qui in dubio pre
sumptionē inducūt qd tpe se gesserit p herede. de quibus habe
tur in. l. p herede. r. l. gerit. ff. de acqui. her. r p banc. n. viam
infinitos excludes heredes qui se putant posse conficere iuen
tariū vel iam facti beneficio gaudere. Ange. in suo consilio qd
incipit punct9 qōnis super quo peti9 pūlendū talis est Bla
sius minor. rrv. an. r. c. dicit qd forma iuentarij aut pūmo ei
tētur creditores r legatarij qd certo loco r in tali die compeāt
ad vidēdum pfectionē iuentarij r dicēdū p. in corpore de he
redi. r fal. §. si vero scripti. r debet sigillatiz citari si certi sunt
als sufficit generale proclama. i. d. i. m. pbat. ff. d. ventre ipsi.
l. i. §. denunciari. r. §. de inspiciēdo. ff. de serui. rusti. pre. l. qui
fundū de pñ. c. cū oēs. Secūdiū probat. C. de remis. pig. l. si eo
tpe. qd tenuit Ric. mal. Ja. bu. Ey. r Bar. in. d. l. si eo tēpore.
hoc atfco adhiberi d3 vnus notarius qd cū iuentariū con

ficiat. r debet adhiberi testes qd hōdem cognoscant. vt. l. fi. §. cū
igitur all. r isti sunt duo testes qui ad cōfectōem r pfectōem
iuentarij adhibentur. Itē debent adhiberi tres alij testes eius
dem ciuitatis optime opinionis r fame locupletes qui cogno
scāt heredem r cognouerunt defunctū. r isti adhibendi sunt
loco creditorū r legatariorū absentū in corpore de here. r fal.
§. sancimus. r. §. si vero absint. r no. glo. in. d. §. cum igitur. r
verfi. ceterū. Unde si esset dare casum qd nulli essent legatarij
aut creditores dicti tres testes nō essent necessarij. imo suffice
rēt solū duo. r in omnium quinqz testū presentia instrumen
tū d3 cōfici r pfiē vt ad hoc heres nullā malignitatez possit
circa testatoris defuncti substantiam cōmittere. r pmissio vene
rabilis signo crucis manu heredis. quo facto heres se subscribe
re d3 pzia manu sua si scribere scit. in qua subscriptione ma
nifestare d3 quātitatē rez defuncti r qd nulla malignitate cir
ca ea vñs ē. aut vñs i posterū. si aut subscribe nescit adhibē
dus ē vnus notarius qui p eo dictā faciat subscriptionē. vt
d. l. fi. §. sin aut dubius. all. r oibus ita peractis notarius d cō
fectōe iuentarij rogatus illud in publicā formā redigat r re
ducatur. sin autē dicta solēnitās obseruata non fuerit deim iue
tariū non v3. r est nullum. vt. d. §. r si prefatam. saluo nisi fue
rit obmissa solēnitās signi crucis qm illa est modica. vnde nō
curatur. vt. l. i. §. si. ff. de ven. in spi. r ita tenet oēs. r sic l3 idem
Ange. teneat in tractatu suo de iuentario qd modica solēni
tas. r ita obmissio signi crucis viciet iuentariū. in pūlendo
tñ sequens est opi. Ey. Bar. r Bal. r bene. qd ita cōiter tenet
r practicat vbiqz. vt. l. minime. ff. de legi. vide Saly. p in alle
gata. l. fi. §. si vero postq. C. de iur. delibe. r Jo. an. in add. spe.
de instru. edi. §. porro. r fm Ange. in dicto tractatu signū cru
cis d3 fieri per ipsum principalem si pōt principalr interesse.
als per procuratorem ad hoc specialiter constitutū. vt. l. fi. §.
sin autē a locis. C. de iure deli. r fm Ange. in dicto tractatu i
uentarij v3 fieri iuentarium de rebus in hereditate inuentis
tēpore mortis defuncti. vt. l. fi. §. sin aut. alleg. r dicit ibi glo.
mobilib9 vel imobilibus. tu adde fm Ange. r noibus debito
rum r ēt si sibi heredi aliquid debet vel debeat ne confundat
actio in eius pūdiuū vel fauorē. nā istud nomē rei genera
le ē omnia cōprehēdens. vt. l. i. §. si. ff. si cer. pe. cōiuncto. §. i cō
putatione. l. fi. C. de iure deli. vbi loquit de eo qd ipse d3 vel si
bi debet. r si dictus heres aliqua posuit i iuentario non po
nēda vel absqz dolo non possit subueniēdum ē saltē ex clā ge
nerali. l. fi. ff. ex quibus cau. maio. r. C. de iur. r fac. ign. l. cum
falsa. r hoc tenuit Spec. i. d. §. si. ver. quid si heres. ar. tñ ē con
tra. arbi. tute. l. fi. equiparādo tutorē heredi. nā tutori qd posuit
bona pzia nō ponēda ei nullo modo succurrit. vt ibi p glo.
r hoc credo verū si posuit bona pzia. secus si aliena que he
reditaria putabat. nā tūc ē quilibet excusandus. Sed vt oīum
saluet opi. hodie moleuit mos qd hōs r tutor i principio r fi
ne iuentarij. ptestet qd si aliqua posuerit nō ponēda vel obmi
scrit appōdere qd appōsitā p nō appōsitā habeanr r qd nō ap
positā l3 apponere. r bec ptestatio multū releuat ad suorum
iurū cōseruationē nisi p betur dolus aut machinatio ipsoz
vt. l. fi. debitor. C. qui po. in pig. ba. r. l. si debitor. ff. qbus mo.
pi. vel hypo. sol. p glo. l. cōmuni dmi. possunt adijci ēt in illa
ptestatione ad cautelā ēt illa verba qd si quid i hereditate po
stea inuenit qd illud ponet i iuentario cū pūmum ad sui noti
tiam puenit Bal. in. l. fi. i prin. all. quesitū nunquid est de
necessitate qd citent creditores absentes sicut legatarij. glo. di
cit qd sic. C. ad. l. fal. aut. sed cū testator. ar. l. fi. §. r si pfatā. verifi
mle cū satis all. Idē t3 Oldra. cū eorū iterit cōfectioni iuen
tarij interesse ne aliquid i eorū pūdiuū occultet cū si occulte
tur i eorū pūdiuū fiat iuentarium. vt. l. fi. C. de auc. tut. r i
aut. vt sponfali. largi. §. ad hoc quoqz sancimus. ff. de adop. l.
nā ita diuus r si heres noīa creditorū ignorat fiat citatio ge
neralis sicut als fiat. ff. ex quibus cau. i. pos. ca. l. hoc aut. §. sin
aut. Itē dicit Bar. qd si nō citentur creditores qd non valet in
uentariū. §. isti. de ma. dicit qd de citatione creditorū nō ē in
re cautum. r iō esto qd creditores nō sunt citati vel loco credi
torū absentū cū forte presentes sint legatarij nō sint tres te
stes adhibiti nō ppterca viciat iuentarium. ego credo dicit
Bal. qd quātū ad citatos valeat. §. quātū ad nō citatos viciet
tur. vt. ff. de re iudi. l. de vnoquoqz. nā sicut actus iurisdicōis
contentiose nocet citatis r nō pōest nō citatis. C. de fide iustu.

l.ij. Ita i actu voluntarie iurisdictionis quā distinctionē, i. l. fi. i. p. m. all. t. 3. i. p. m. de mat. in legatarijs. h. dicit Bal. i. d. l. fi. alle. Ego idē dico i vtriusq. arg. ff. de appell. l. si quis separa- tim. §. quodēs iuentario tutoris. dicit Bal. ibi q. nō ē neces- saria citatio absentium nisi quādo ex iuentario q. vellet eos cōvincere. Et ē rō q. eis nō p. iudicat in aliquo. vt. l. cirogra- phis. i. p. i. ff. de admi. tuto. Et p. dictis p. 3. q. in iuentaria- rio heredis ē necessaria solēntas. l. absentiu creditoru. r. lega- tarioz citatio. ar. p. ff. de bo. pos. l. iij. §. p. e. r. C. quozū lega. l. i. r. q. i cōfectione iuentarij non possunt creditores facere ali- quid nec p. dicere quin heres dicat verba que vult r. faciat ea scribi. q. iuentariū ē actus solius heredis. vnde si pōt fieri eis iuris. ergo r. ignoratibus r. irrequiritis. vt no. in simili. ff. de acqui. her. l. si quis mihi bona. §. iustum. h. ibi loquit i actu penitus extraiudiciali. vt l. c. l. 3. de p. reb. l. i. vi. r. vide q. not. ff. cōmuni diu. l. fabinus. i. vltima glo. r. an sufficiat citare p. curatores absentiu. dic vt no. i. §. si vero absunt. in aut. d. her. r. fal. i. glo. sed qualr. Bal. i. aut. si oēs. i. fi. C. si ut se ab heredi. absti. dicit q. si heres fecit iuentariū quibūda solēnter citat r. quibūdam nō citatis q. iuentariū valet in p. iudiciū cita- torū. nec est nouum fm ipsum q. res iudicata valeat respectu vnus p. dōne r. nō respectu alterius. vt. C. qui. res iudi. nō no. p. totū r. ff. de infamibus. l. lucius. r. l. ij. de fide iustu. r. suffic i iuentario vna citatio cū non fiat p. p. e. ad litē h. ad interes- sendum certo actui quasi extraiudiciali. ar. eius q. no. i. c. de hereticis. in cle. Effectus aut quos. p. dicit iuentarium dum cōfici r. qui effectus sequunt si nō cōfici. i. p. m. q. cōfici q. falcidia heres detrahit. Itē nō timet creditores. Tercio nō tenet vltra vires hereditarias. Quarto aliō p. alio soluere p. Quinto non cōuenitur. j. tēpus cōficiendi iuentariū nisi in certis. Si vero nō cōficiat iuentariū perdit falcidiaz vt i. aut. sed cū testator. C. ad. l. fal. de trebellianica sunt opt. de quo per Cy. in aut. sed cū testator. alle. r. per Bart. in. l. marcellus ad trebel. ff. r. tenetur q. nō est malefactū. ac si nullo modo esset femi vt. l. fi. §. r. si p. f. tam. alle. r. exceptionē iuentarij cōfecti seu beneficiū iuentarij pōt opponi post finiam in executione fm Ja. bu. in. l. fi. §. licetia. q. dicit q. qdam dixerūt q. est exceptio peremptoria. r. sic vsq. ad finiam pōt opponi. Alij dixerūt q. est declinatoria. r. sic vsq. ad litis contest. sed tu dic dicit ipse q. sicut illa exceptio ne quis condēntur nisi quatenus facere potest opponit ē in executione. Ita r. ista. l. ex diuerso. ff. solu. ma. r. l. nē ienius. ff. de re iudi. r. ibi per Bart. Nam exceptio que nō recipit inquietatē finie. sed moderatōne p. demnatiōis potest q. ienq. opponi ita r. ista. Nam heres nō dicit se iniuste dānatū. imo iuste sed petit nō in plus fieri executionē q. sit i bonis. Et attende q. fm Bal. in. l. defensionis facultas. alle. q. tutor primo cōficiat iuentariū heredis postea aliud p. ficiet nōe suo eo q. tutor. r. de isto loquitur Bal. in. d. l. defensionis facultas. alle. r. ad hanc finiam accedit bene cōiunctio duarū legū. dicit lex q. si tutor obmittit aliquid in iuentario scribe re q. sibi nō decernitur administratio r. punitur. vt. l. i. §. solēt ff. de offi. p. f. r. alia lex dicit officialē publicū fisci qui cepit iam administrare si hereditas fisco delata sit r. per fraudē nō plene cōscribit iuentariū puniri nō tū dicit remoueri. C. d. bo- nis p. scrip. l. si quis post. interea colligitur expresse ex dictis le- gibus differentia quā fecimus q. aut iuentariū ordinat ad su- sciendū administrationē per decretū. aut ad eam crequen- dā. restat videre an possint requiri sacerdotes r. prelati vel exi- stentes i magistratu sicut requiruntur creditores r. legatarij cōfectione iuentarij per iudicem laycū. r. dñs Ang. in dicto tractatu dicit q. sic quia casus est i. d. §. sancimus. r. credo di- cit ipse q. ēt poterūt requiri p. iudicem laycū. q. illa requisitio nō sit ad finē vt litigetur nec vt regitū venire compellant sed tantūmodo veniant si volūt r. si eoz putauerint interesse. r. sic dicta vocatio fit ad eoz cōmodū nō in cōmodū. vt dicto. §. sancimus. r. sic nō obstat. de foro compe. si diligēt. si tū supe- rior prelati requirendi facilius potest adiri. tutior via est q. in- dex laycus coraz quo iuentariū d. cōfici scribat illi superio- ri q. moneat r. regrat illū prelatū vt si sua putauerit interesse compareat coram dicto iudice ad videndum cōfectionē iue- tarij supradicti. hec enim generalis forma atq. doctrina vbi- cūq. vult regere non subiectū vt scribit iudici iurisdictionē habenti sub illo nō subiecto in forma predicta. vt no. in. l. oēs

§. si vero apparito. C. de epi. r. cle. r. de re iudi. La diuo pio. §. finiam rome dictā. r. ff. de bo. auc. iu. pos. l. cū vnus. §. si. si aut de facili copia dicti superioris haberi non potest. sufficiet vo- catio supradicta qm vni h. r. obtinet cuiusdā simplicis denū- ciationis que extraiudiciū fieri potest r. credo q. sufficiet vna requisitio. ēt si nō ponat verbū r. peremptorie p. siderato q. in- dex nullā h. ferre finiam sed tantūmodo coram eo d. ex p. ca- ri actus iuentarij. adde q. in istis publicatōibus de iure cōi ē iuder cōpetens iuder secularis. nō āt alius iuder ecclesiasticus? p. l. p. sula dimalia. r. l. testamēta oia. C. de testamentis. r. d. in re cōstōnuz regni p. tinct ad baiulos. ergo si baiulans ē iuder cāe igit omniū que dicte cāe debent adesse r. quilibz volēs op- ponere siue sit clicus siue laycus. oportet q. opponat coraz eo qui est iuder cāe. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. si super. Itē q. citatio que fit de h. de non est simplex nec absoluta citatio. h. potius conditōis in effectū. l. si vult se opponere. si aut se non opponit nō est aduersarius. vt no. in. l. ea quidē. C. si māci. ita fuerit alie. vnde dicta citatio potius dici pōt edictum q. cita- tio. r. edictum oēs adstringit. extra qui ma. accusa. pos. c. cum i- tua. r. in. c. fi. de electōibus. l. i. vi. r. potius v. citatus ad exqui- rendam voluntatem q. ad causam. Idem dico si heres est lay- culis. quia iuder bene potest citare forensem infra suum ter- ritorium. r. ita fuit consuetū i. p. m. per antiquos sapiētes r. bene. q. l. requiratur citatio tū actus iste est quasi voluntarie iurisdictionis. vt no. l. i. c. qui admitti. Itē p. r. h. hic nihil statui sed aliquid ex ordine. facit. ff. de bo. auc. iudi. po. l. cum vnus. quē ordinem d. seruare quatenus pōt saltem defacto. ar. ff. de verbo. obli. l. quidā cū filium. necessitas ergo r. quali- tas causae facit vt dicta insinuatō valeat. q. iuder r. pars facit do quod possunt nō tenet ad ampliorē obseruantia. de condi. insti. l. mulier. §. i. Bal. in. l. testamenta omnia. de testa. r. fm Bal. in. l. defensionis. alle. tabellio in fine iuentarij se subscri- bat hoc modo. Acta sunt in tali ciuitate in tali loco in p. nita taliū legatarioz r. taliū testiu trium bone opinionis r. fame r. fide dignozū r. res imobiles r. facultates i dicta ciuitate possi- dentiu qui dictum heredē se agnoscere asserabant in quoz pre- sentia dictus heres scribere nō valens. p. m. p. m. prius venera- bili signo crucis me subscripsi. in subscriptiōe aut heredis vel eius qui p. eo subscribit comprehendere que supradixit. dicen- do ego talis notarius ab ipso heredē ad hoc vocatus vt p. ipo heredē subscriberem huic iuentario me subscribo voluntate di- cti heredis asserentis se scribere nescire vel nō posse. r. p. dicitas res oēs in hoc iuentario scriptas se in ipsa hereditate iuenisse r. eas fināisse apd se r. q. nulla malignitate i h. fec. nec faciet. p. testans ēt q. si qua alia ad eū puenirent de hereditate predi- cta quomodo cito poterit addere. addere intendit r. addet i ip- so iuentario. r. licet ter. dicat q. heres debet se subscribere per se aut tabellionem. vt. d. l. fi. alle. tamen per procuratorem ad hoc specialiter constitutum poterit se subscribere quia ex quo permissum est heredi per procuratorem iuentarium facere. vt in. l. fi. alleg. in. §. r. si p. f. tam. ergo r. omnia sine quibus iuentarium fieri debet non potest vt. l. ij. ff. de iur. iudi. om. iu. Jac. vero bu. in. l. fi. in prim. dicit q. tabellio de mandato here- dis se subscribit quādo heres nescit scribere r. sic se subscribet. Ego talis de mandato heredis specialiter adhibitus me sub- scribo i hac forma dixit heres q. nulla malignitate fuit cōsci- us. r. iste tabellio nil aliud facit q. istā subscriptionem r. facit eam anteq. generalis notari? qui oia scripsit se subscribat di- cens. acta fuerūt hec oia i tali loco r. t. vt sic p. bet madatū fuit se illi qui se subscripsit p. heredē r. subscriptionē ita fecisse. Itē requiruntur tres testes vt ē dictū ad solēntatē iuentarij r. vt ē dictū debet citari legatarij r. creditores. r. si nō venerūt loco ipsorū tres testes bone opinionis i eadē ciuitate patrimo- niuz possidentes se subscribent vel tabellio se subscriberet hoc modo. Tales i defectū legatariozū r. creditorū sunt adhibiti qui sunt bone opinionis r. fame. r. in eadē ciuitate patrimo- niū possidentes. si aut heres oia solēntia seruauerit. sed in vno solo peccauerit q. vnā rem subtraxit r. dolo eā occultauit fm Ang. i suo tractatu iuentarij iure antiquo in totū nō priua- bat nisi falcidia rei subtraxit. ff. de his quibus vt indignis. l. rescriptuz. hodie aut beneficio iuentarij priuari v. q. nō cō- cōfici iuentariū fm formā a lege traditā nec formā traditā seruauit. vt hic t. 3. glo. i. §. si vero nō fecerit. i verbo lucrari. in aut.

aut. de here. et fal. l. y. in aut. sed cum testator. C. ad. l. fal. dicit qd si heres subtrahat vnam rem et non ponat eam in inuentario. qd gl. i. si vero non fecerit. in aut. de here. et fal. voluerit dicere qd heres prius i totum falcidia quod non placet Jaco. de ra. quia imperator vult innuere in corpore. unde sumit aut. sed cum testator. qd vnu solu addit ad cōfectionē inuentarij. Ad. l. sancim. C. de iure delib. si de pntia legatarior. et fin hoc et adderet aliqd de pntia totius falcidie per subtractionem vnius rei. vt i. s. hinc nobis. de hfdi. et fal. l. ibidem gl. voluerit dicere qd si re antiquo priuabat hfs falcidiam detrabēdo per legis beneficium subtrahendo qd non ē ver. vt pz expresse. ff. de his qui. vt indig. l. rescriptū. Bal. aut in l. si. alle. in prin. querēdo an si hfs obmiserit ponere aliqua in inuentario p hoc careat toto bñficio inuentarij. et dicit vñ qd sic. ar. l. si. si vero postq. alleg. Et ita no. in corpore de hfdi. et fal. l. si vero non fecerit. et hoc t3 Bar. ff. ad. l. fal. l. paulus. sed Jaco. de mat. dicit contrariū qd aliam pcam patitur si malitiose celauerit. si autē non celauit malitiose non patit penā sed tenetur de illa re ac si in inuentario esset apposta vt. d. l. si. licetia fm Jaco. de mat. tu dic qd aut omisit bona fide. et tunc inuentarium non viciatur. quia vñ legitime scim qd bona fide sit. vt. ff. de pñ. et de l. qm. aut dolose occultauit et tunc nihil v3 inuentariū. qd pp malitium perditur beneficium sicut diximus in filio qui h3 beneficium abstinenti et tñ propter nimiam rem subtractā implicat omnibus onerib3 hfditarijs perditio bñficio abstinenti. vt. ff. de ac qui. here. l. si seruum. s. pñtor ait. ibi aliquid aut. et. Idem si ponit in inuentario aliquā rem mentiens esse suam cū sit hfditaria qd nihil interest subtrahit. an hfditariam esse negauit vt. ff. ad. l. fal. l. hfditatum. s. si. Si vero hfs bona fide fecit inuentariū et post subscriptionem et pfectionem inuentarij aliqua d no inuenit hfs i prima subscriptione d3 protestari qd si adhuc ad eum aliqd peruenerit de bonis hfditarijs in inuentario addere intendit. et id si postea aliquas res inuenit cas addere d3 C. de cur. fur. l. si. s. tali. et esto qd protestatio talis scā non esset addenda tñ esset. vt per hoc ostendat hfs se malum animū nō hfs. scelandi res ipsas. et sic non patiatur penam dupli. d qua in l. si. de illo. alle. nec puto qd in tali additōne sit necessaria tota solēntas inuentarij cum hoc sit pars primi ar. ff. de testa. l. hfdes palam. s. sed si notā. fm Jaco. de mat. et debent poni in inuentario res quas defunctus tenebat qd non erāt sue ff. de peti. here. l. et non tñ. et dicit Bal. in l. item videndū. s. nunc videamus in si. de peti. hfd. qd per illum tex. fuit consultū qd in inuentario debet poni non solum res proprie sed etia3 res detente. et fm Bal. in aut. sed cum testator. C. ad. l. fal. alle. illud quod glo. dicit in. s. si vero non fuerit. in aut. de heredi. et fal. qd si hfs subtrahit vnam rem qd p hoc totum inuentariū ruit est verū qd interuēit dolus. scus si culpa. nam culpa si nocet nisi quatenus est res. nec et putat Bal. ibi qd noceat culpa leuissima et multominus iustus error. vt. ff. ad. treb. l. muli. et. s. si heres. et l. qm. ff. de condi. et demon. et no. s3 cū ibi qd ē vñ facitibus inuentariū ptestari. vt. s. e. de m. qd si quid i posterū inuenit qd pōt i inuentario. nā ptestatio repellit doli pñsumptōez. vt no. C. vñ pos. l. i. et ff. vñ possidetis. l. si duo. et C. vñ vi. l. si quis in tantā. et si nō seruat protestationem quia postq. venit in noticiā nā ponit res in inuentario non ppte rea perdit bñficiū inuentarij. nec circa illam rez qd qd legitime factū est ex superuenienti casu non viciat. ar. l. quid ergo. in prin. ff. de his qui no. in fa. et qd fm Bar. in l. tutor q reper toriū in principio. ff. de administratione tuto. vers. si qd isig pincto prin. l. ille q nō facit ad id qd scit vel scire d3 se teneri ratione officij ē in dolo pñsumpto. simile d custo. reorum. l. carceri. ff. mandati. l. si procurator. s. dolo. ff. ad legem falc. l. dolo. ideo si tutor non posuit omnes res in inuentario dolo facere videtur. vt. l. tutores contra. alle. non tamen per hoc repellitur ab agendo contra debitores nisi prius remoueretur vt suspectus. ¶ Predicta vera nisi aliqua iusta cā esset pp quā non posuerit. puta qd illa res erat sibi occulta. et qd non ponit omnes res in inuentario tutor iurat qd eū in litez. vt. l. tutor q reper toriū. alle. et iurat pp doli et nō latam culpā. vt. l. i actio nibus. ff. de in litem iur. et sufficit si sit dolus verus vel pñsum ptus. vt. d. l. tutor. alle. et est spāle hoc in tutore vt iurat qd eū in litem pp doli pñsumptū. vt no. glo. in. d. l. in actionibus. et iuratur in lite siue inuentariū non fecit. siue fecit s3 omnes

res nō posuit. vel si posuit. ita obscure posuit qd de earū boni tate nō apparet. vt. l. in lege. ff. de pñben. emp. et l. cu3 res. s. itē si res. ff. de le. i. debent. n. res demonstrari per signa et latera si cut in libello. vt. l. si quis rem. ff. de rei vendi. Bar. aut in pñ lio suo quod incipit cū predicta examinarē querēdo cū pupil lus agit p tutore dicens ipm non posuisse omnes res in inuen tario que pbatio ad hoc regitur et dicit qd d3 esse talis qd cō cludat tutore in dolo vel culpa. s. qd tutor sciuerit illas res pu pilli vel qd cōiter sciebat vel qd diligens paterfamilias hoc in uestigasset. Sed qualiter sit pbandū qd concludat et vñ qd suffi ciant indicia nec requirāt pbatio. vt. C. arb. tute. l. si defunct3 ibi alijs indicijs et. Sed certe illa vident intelligi de indicijs idest pbatonibus ligis et clavis. ar. optimū. imo tex. C. d iu re delibe. l. si. s. licentia. ibi legitimis modis et. Sed circa hoc aduerte qd tria sunt. s. res ipsa. Itē quātitas earū. Itē3 va lor rerū. ¶ Done ergo p tutore pbari vestes fratz et libros fuis se in bonis. sed nō pbat quot vestes vel libri vñ quanta fuerit quātitas fratrū vel quanti valoris posito qd pbat taliter qd i cludatur dolus vel culpa tutoris. Rūdeo sicut p tutorem qui nullū fecit inuentariū iurat in litem. vt. l. tutor q reper toriū alle. in pn. Itā eadē rōne si fecit et aliqua obmiserit ponere i in uentario p illis que nō posuit in inuentario iurabitur in lite qd quantū ad illas res inuentariū non fecit. et verba illius. l. sic debent intelligi tutor q reper toriū non fecit idest quatenus nō fecit. vt. l. stichus q meus erit. de verbo. oblig. Super isto isig iureiurando venit quātitas rez et estimatio sicut si nullum inuentariū factū esset. vt ibi q iuramentū taxabit taxatione premissa. l. videamus. s. iurare. ff. de in lite iuran. et hoc p pn cipalem. sed p herede tutoris d3 plene pbari. vt. C. de in litem iuran. l. i. in si. et quasi p totū titulū. Jo. autē de inol. l. l. pau lus. ff. ad. l. fal. dicit qd fm iura. s. for. si heres subtraheret vñā rem et nō ponebat i inuentario solū perdebatur falcidiam in illa re subtracta sed hodie pdit in totū et ita glo. in. s. sancimus. in aut. de heredi. et fal. in verbo forte. et in. s. si vero nō fecerit. in verbo lucrari. et hoc sequitur Bar. in. d. l. paulus. sed l. y. i aut. sed cū testator. C. ad. l. fal. t3 qd. d. l. paulus. ff. ad. l. fal. nō est cor recta. Ang. vero in. d. l. paulus. concordat opiniones qd dicit qd quo ad bñficiū detractionis falcidie procedit glo. in. d. s. sancim. qd nō d3 illo vñ ex quo illo est abusus. s3 quo ad hoc vt nō teneat vltra vires hereditarias t3 aliā opi. qd p hoc nō tribuit bñficiū sed redditur ad ius antiquū. l. is qui quadra ginta. ff. ad. l. fal. et qd ter. in. d. s. sancimus. dicit se nil velle ad dere ad. l. si. C. de iure delibe. de pena sed solū de forma confi ciendi inuentariū. p hoc concludit qd si heres scienter obmit tit vñā rem ponere in inuentario ob hoc solū nō teneat vltra vires hereditarias sed bene puabitur bñficio falcidie qd ē no tandū. et pluries dicit de facto habuisse. et tene menti. Et vñ i telligē Ang. qd nō tenebit hfs q subtrahit rē hfditariā seu ob misit ponē i inuentario vltra vires hfditarias ad legata. nā sic erat d iu. atiquo. l. i. s. is q dragita. ff. ad. l. fal. s3 i creditorib3 erat scus vt ibi pz. vnde Ang. forte voluit sentire prium in creditoribus tñ forte de iure pōt defendi vt creditoribus nō teneat vltra vires hereditarias s3 tenebit ad duplū rei subtra cte cōpntādū sibi qd sic erat de iure. C. l. si. de illo. de iure de li. que. l. i hoc nō reperit correctā p ius autētorū. qd ter. i. d. s. sancimus. et. s. hinc nobis. solū videt priuare heredē pñte detrabēdi falcidiā. et id quo ad alia remanebit dicta. l. si. i cor recta. Itā obstat qd habet i eadē aut. l. si. si vero non fecerit. qd loquit qd heres nō fecit inuentariū et sic scus qd fecit sed ob misit ponere vnam rē si alias seruet formā. l. si. alle. p quo bñ facit dicta. l. si. s. et si prefatā. iuncto. s. illo. vbi pz qd l3 dicatur l. si. et si prefatam. qd si heres nō seruauit dispositionē factā de inuentario cōficiendo tunc teneat in solidū creditoribus. et tñ i s. illo dicit qd si facit inuentariū sed obmittit aliquā rem pone re qd solū puniū in duplū illius rei. sic eodē modo vñ intelligē dū i. d. s. si vero nō fecerit. Itē obstat qd dixit heredē ex toto priuari falcidia ppter rē obmissam in inuentario. quod habet i dicto. s. sancimus. i ver. illo solo adiecto. vbi vñ dicit qd ipa tor solū adicit ad dictā. l. si. alle. id qd d3 de pñsentia legata riorū i cōfectione inuentarij. sic vñ qd ex quo p. d. l. si. nō priua bat falcidia p obmissione vñ rei. ita nec hodie. et hoc tennit l. y. i. d. aut. s3 cum testator. quare responde qd circa formā cō sectionis inuentarij. illud solū addit s3 quo ad effectū inuentarij

et addit et aliud. si qd si vult posse detrabere falcidia d3 pure feruare legem et sic nil obmittere vel subtrahere. et p hoc qd no. glo. i. d. si vero non fecerit. vbi glo. et enumerat aliqua que addunt in l. si circa materia inuentarii. Ex predictis apparent tria declarata. Primo. san per obmissione vnius rei i inuentario priuatur falcidia i oibus rebus. Secundo an ex tali obmissione heres teneat i solidu legatariis. Tertio an ex tali obmissione teneat heres creditoribus insolidu. De vero de Alincha. i. consilio suo qd incipit. In ca consuleda obmissa et. dicit sic l3 tunc teporis. i. tepore coffecti inuentarii oia in inuentario no possunt. poterit tñ postea ponere. na qd ponant oes res a principio nulla. l. caueat. S3 descendendo ad fin dubiu qd fuit si mater scienter obmisit ponere quasda res in inuentario dicitur ex hoc minus legitime tutela assumptisse. et p consequens ta qua nullo modo assumerit puni successione filii pupilli in pupillari etate defuncti. Sup quo dubio reperio tria consilia excellentiu doctoru tenentium qd priuatur et fundat se principaliter sup. l. quotiens. viciose. ff. qui satisda. cog. et i. c. iter corporalia. de transla. pre. na nullu. et inutile equipollent. vt. d. l. item obmisisset oia ponere. l3 administrasset priuatur. vt no. i. l. ij. in. s. si mater. ff. ad tutel. i. glo. ergo idē si parte reru. vt. l. que de tota. ff. de rei ven. Itē ad paria iudicant tutorē minus idoneu pupillo petere. vel dolose res quas debuisset ponere in inuentario occultare. vt ex ter. iuncta glo. in. l. i. s. solent. ff. de offi. prefe. vt. et sic mater tenet petere tutorē fm. l. vt dicit ter. in. l. sciant. C. de legi. heredi. et ita et videt qd ipla debeat suscipere fm legē. sed. l. cautu. c. qd ipla conficiat inuentariu. vt. l. si. C. arbi. tute. ergo d3 plicere pfecte no pfunctorie et dolose qd presumitur cu scienter no possit que inuenit. ff. de admi. tut. l. tutor q rectoriu. ergo dicit. De pdictis in hoc nouo dubio priuatur sentio. l. qd ista pena priuationis hereditatis no sit iponenda matri et scienter obmittenti ponere plures res i inuentario si alia solētia sunt seruata. et nouo priuatur qd hoc pena priuationis si reperi iure expressa. ergo p rōnes non debemus ad ipaz leges extendere. c. in penis. d. reg. iur. in. vi. Secundo qd inuentarij substantia videntur fundari sup pntia iudicis et alijs de qbus in. l. si. arbi. tute. ponere aut oes res non vt d substantia inuentarij. qd p3 qd non minus d solēne. vt no. Bar. in. l. tutor q rectoriu ad finē. p3 et qd post coffectu inuentarij pnt poni. et sic non pōt dici talis positio de substantia sine solēnitate inuentarij. vt no. Jo. an. subtiliter in. c. quanq de vsuris in. vi. i. no uel. ad finem. no enim oia q ponant in pstitutione que aliqd statuit dicunt esse de forma substantiali adeo qd eoz ommissio reddat actum nullum maxime illa q non debet fieri vno contextu. vt est rex descriptio. ad hoc. c. qd pp. et qd ibi no. d. elec. et qd no. Bal. in. l. no dubiu. C. de legi. Preterea subtilius considerandum est qd de iure sōz. est adinuenta solēnitas inuentarij in susceptōe tutele. vt p3 in. d. l. tutor qui rectoriu. ff. alle. Item eodem iure infringuntur pene non pcienti vt dolose obmittenti aliqua ponere in inuentario. vt. d. l. i. s. solent ff. de offi. prefe. vt. l3 noua. l. C. mandet strictius inuentarium confici et saluis penis antiqs penam iponat. tñ si aliter coffectum fuerit inuentarium qd illa. l. si. arbi. tute. statuat non vt p hoc posse dici nullum. postq ista pena nullitatis non est iducta per. l. nouiter editam. vt no. glo. singularis in simili in de. i. de iurepa. est enim pena inducere nullitatem actus. vt. l. se natus. ff. de phen. emp. et no. Bar. in. l. non dubiu. C. de legi. Sed pp ommissione certaz rerum in inuentario qd reddat nullum. et perinde sit ac si nullum sciu fuisse non cauetur. l. inimo est p mentē legu dum alias penas adinuēunt et ipm vt suspēctum tutorem remoueri precipiunt. nam ex hoc qd remouet apparet verus tutor. ar. l. decem. de ver. obli. et. c. ad dissolucduz. de despon. impu. Ex quibus infero qd si ex prima figura appareat inuentariu legitime pfectum respectu decernentis tutelam et persone cui decernitur et persone decreti et modi decernēdi satis appet per ista solēniter esse pfectum. ar. l. i. ff. de confirma. tute. et vicia inuisibilia que et ex dolo causarent vt est non scā descriptio omniu rex non h3 reddere inuentariuz nullum. ad hoc optime. l. i. s. bee aut. coniuncta. l. quotiens. s. si. ff. si familia fur. fecisse dicat. facit qd no. Bar. in. l. post legatum. ff. de his quibus vt indig. et. l. si. C. de edi. diu. adri. tol. et confirmatur hoc per simile de inuentario bñdis in quo si per dolum omisit ponere quedam. bñs pp hoc non perdit benefi

cium inuentarij sed tenetur p suribus bñditijs. si apparet alias legitime fecim. l3 aliter puniatur. vt p3 in. l. si. illo videlicet. alle. Et per predicta satis appet responsum ad tria. nam ex eo qd non sunt omnia in inuentario descripta non potest dici inutile. Item si leges alias penas imponunt dolose omittenti scribere omnia. non tñ istam penā priuationis. et satis dñ inuentarium coffectum fm leges cum viciosum non appareat in primo sua essentia et figura. et satis videtur ista opi. concordare cum mente glo. in. d. s. si mater. vbi tñ dicit matrem priuari successione cum ipsa vel alij gesserunt no petita tutela a iudice vel inuentario coffecto. Al contrario ergo sentit cu fuerit per iudicem decreta sibi et coffectum fuerit inuentarium. l3 quedā in eo omisit ponere non vt priuanda. dicit ergo glo. que alle. in priuatur facit pro ista. Sed quid si testator facit inuentariu de omnibus bonis suis et tradit heredi. an bñs teneatur de nouo facere inuentarium aliud et vt qd no qd sicut dicimus qd insinuatio scā a testore prodest bñdi. vt. l. omniu. C. de testamētis. ita vt in inuentario. Itē qd bñs non pōt addere vel detrabere. vt in aut. de iureiur. a mori. prefi. ergo frustra repetit idē per idem qd sufficit semel. dic fm Bal. i. l. si. alle. in principi. qd bñs tenetur facere inuentarium. qd inuentarium incipit ab bñde nec pōt seruari forma istius. l. maxime i tempore. nisi inuentarium fiat post mortem testatoris. Item non potest testator heredi inuentarij cofectionem remittere qd no pōt ordinare aliquid in preiudiciu creditoru l3 coffectio inuentarij tutoris possit remittere tutori. vt. l. si. C. arbi. tute. ex quo p3 qd inuentariu heredis multu discrepat ab inuentario tutoris qd fit p seipso p cosequēda administratione tutelae. Sed an pnt pupillo vt sic cedat p dupli inuentario tutoris et heredis. et dicendū est qd non qd talia inuentaria multu distant et in cā et in forma et in finali effectu. nisi forte essent seruata solēnitates ad vtrūq inuentariu requisite. na tunc bene pdeset pupillo cu et ante aditam hereditate possit fieri inuentariu heredis de volūate. no dico de necessitate. Itē et tutor antequā satisfidet hoc potest. l. si. de tuto. et cura. qui no satisfidant. in quibusdā autē locis est consuetudo qd inuentariu tutoris sufficiat pupillo et heredi. et hoc seruanda est consuetudo locoz. ar. l. i. s. C. quēadmodu testa. aperi. tñ cum consuetudo sit facti d3 pbari alis est iudicandū fm ius cōmune. Itē fm eundem Bal. in dicit. l. si. in pñ. inuentariu pupilli pdest suo substituto pupillari quatenus puenitur ex facto et respectu patris et paterne bñditatis. qd beneficiu inuentarij transmittit p heredem ad suos successores cu sit in rem scriptu. nec posset assignari aliqua rō cu non transmittat. ergo et. vt. l. heredem. ff. de regu. iur. sed quatenus cōuenit tanquā nouus bñs pupilli forte ad legata vel fideicommissa relicta in sis tabulis vel a creditoribus pupillis no paternis tunc inuentariu pupilli non pdest substituto pupilli. sed regitur nouu inuentariu. at si pupillus maior factus sibi fecisset testm de noua. n. bñditate tractatur et de nouis bonis. vt. ff. de vulga. et pupil. l. sed et si plures. s. ad substitutos. et. ar. ad. l. fal. l. pater filiu. Itē inuentariu factu p minore habens substitutu vulgarem si bñficio etatis se abstinet ab hereditate pdest substituto vulgari. qñmo si velit nouu inuentariu aliter facere no vt qd possit cuz transeat in ipm acta iudicij. ff. de re iudi. l. ex pctu. dñmodo sint facta bona fide. ff. de acq. here. l. si minor. et dicit idē Bal. in aut. sed cum testator. C. ad. l. fal. qd inuentariu bñdis pdest fideicommissario vniuersali facta cessione bñficij fm Richar. malū. et. l. y. ff. ad trebel. l. si bñs pecuniā. ipse tñ Bal. dicit qd non regit cessio qd ius ercipiendi transit et non cessum. ff. de iureiur. l. et et dolus heredis no facientis inuentariu non nocet fideicommissario vniuersali. qd delictu no nocet aliq qd delinquenti. de quo p Bar. in. l. in rōne. s. qd vulgo. ff. ad. l. fal. et fm Bal. in. l. si. alle. in pñ. et vltier. rusticus et minor qui no fecerūt inuentariu ex ignorantia iuris. vel fecerūt sed minus solēniter videntur excusati qd in eis no presumit dolus. vt. l. vbi. in pñ. ff. de eden. presertim si no potuerūt consulere peritiores vt errauerunt sequi errorem cōsultoris et no ex pppia culpa. vt. ff. de bo. pos. l. in bonoz. et istud esset satis equu. tñ cuz non sit lege cautum standū est rigori de subueniatur ei sicut nec militib3 ad hoc. C. de iuris et fac. igno. l. si. et qd no. eo. ti. l. i. p quo in aut. de heredi. et fal. s. si. minor tñ restituitur in integz. iuxta glo. in. Lauriliu. ff. de mino. fiscus autē qui occupat bona vacatia non

si tenetur facere inventarium. nec tenet ultra vires hereditarias vel bonorum. ut. l. i. §. an bona. ff. de iure fisci. Idem quod succedit ex delicto quod non est proprie heres sed vindicte causa succedit. ut. ff. de integritate restitutorum. l. non solum. §. si. ff. de nouat. l. quotiens in si. et. l. nonatio. Et idem est in ecclesia. hospitalibus et pauperibus quod in fisco. unde si hereditas est vana posuit ea dimittere absque alia restitutione in integrum. C. de sacrosan. eccle. l. sicut alienatio. quod est nota dignum. dñs Ang. in. l. si. §. si. C. de iure delibe. dicit hodie vero milites non excusantur finem vix intellectum per §. ultimum. in aut. de heredi. et. fal. g. ter. loquitur in milite utriusque militie tam celestis quam terrestres. et loquitur in imperatore ad hereditatem vocato. et propterea dicit potest quod si ecclesia est instituta et hereditatem agnoscit et inventarium non confectum legatariis et creditoribus tenet in solidum per illud ter. l. 3. Bart. in discusso reliquit. potest tamen restitui aduersus inventarium non confectum. nam ecclesia equiparatur pupillo et pupillus potest restitui. ut dicta aut. §. pupillus. et ita poterit restitui miles armate militie. si autem posset restitui imperator. ipse enim legem prodidit et omnia iura in scrinio sui pectoris habet. ut. l. omnium. §. de testamentis. et eodem modo forsitan doctor minor. xxv. annis non posset restitui quod non potest iuris ignorantia allegare. ut. l. i. C. qui aduer. quod. In mulieribus autem et rusticis dñco si habuerint potestatem consulendi peritores. ff. de bono. poss. l. in bonorum facit. ff. de iuris et. fac. igno. l. regula. §. si. hoc Ang. dominus Rapha. fulgosius in aut. sicut alienatio. C. de sacrosan. eccle. dicit quod do. Bal. in. o. aut. determinavit quod si ecclesia adierit aliquam hereditatem vana sine beneficio inuentarii non tenet ultra vires hereditarias alias oportet nos dicere quod aditio est nulla. Istam questionem formavit Bar. i. l. si. ad si. C. de iur. delibe. et reliquit insoluta dices se determinaturum. in aut. si cum testa. C. ad. l. fal. vbi nihil dicit hoc determinatio Bal. v. contra ter. in aut. de heredi. et. fal. §. quod vero duplex. ibi illa constitutio ne disponit et. dicit habere locum in omni persona siue militari siue clericali. nec casus allegat autem tunc. sicut alienatio habet eandem rationem quod loquitur ibi de padio instructo. hic autem de hereditatibus que sunt valde desperate imo potius debemus dicere aditionem nullam esse. ita determinat in corpore unde sumitur alle. aut. sicut. melius ergo dicere aditionem tenere et ecclesiam teneri ultra vires hereditatis si adiunxerit beneficio restitutoris in integrum ad instar minoris. l. ij. C. si ut se ab herede. absti. quod autem dicitur alle. aut. non audeat extendere ad minorem si minor hoc casu consideret beneficio restitutionis in integrum quod non per omnia parificat. scias quod obmissio inuentarii non obligat ex cutozem testamenti ultra vires hereditarias sicut herede. Ita dicit Jo. an. in addi. Spec. l. ti. de instrum. edi. §. nunc vero aliqua. Ita non obligat in foro conscientie heredem institutum no. Jo. an. i. c. quod de viuris. l. i. vi. et Bar. et Bal. i. rubrica. de acqui. heredi. Item non obligat successorem in bonis vacatibus. nam ille non tenet ultra vires. dicit Bar. i. alle. rubri. ff. de. Item scias quod in inventario est cautela quod estimetur res inuente et scribat estimatio. dicit Bar. in. l. si. C. de magistra. cōueniē. quod tñ dñs Bar. de salice. l. i. veteres. C. arbi. tute. vbi dicit quod dicta lex loquitur et in imobilibus quod non simpliciter dicit sed cum adiuncto dices quantitate substantie sue et. et sic de omni substantia loquitur et forte et id dicit quantitate ad denotandum quod non solum res et substantia pupilli debet in inventario describi. si etiam rerum estimatione vilis precij per alia maioris precij postea restituat et sic pupilli fraudetur quod frequenter evenit. et videtur mihi pbari. C. de magistra. cōueniē. l. si. et si hoc iure non caueatur equitas suadet. Et adde quod heres non tenet ultra vires hereditarias. et si non confecerit inuentarium in casibus infra scriptis. Primum est in monasterio qui successit ingressu religionis. §. 3. bal. i. aut. ca. que fit cum monacho. C. de epis. et. cle. Secundus est si creditores seu legatarij hereditarij constitutur se scire non sufficere bona hereditaria per solvendis debitis. ita dicit Ang. i. l. filium C. fami. her. Tertius casus est quando testator antequam decedat cedit bonis ita notat dicit Bald. i. l. si. C. qui bonis cedere poss. Quartus casus est quando heres dolo inductus adiuit hereditatem. ita dicit Bal. in. l. si. ff. de dolo. Quintus casus est si legavit alimenta. ita Bal. in. l. voluntas. C. de fideicomis. Sextus casus est in ecclesia ita Bal. in. l. si. C. de iure delibe. et Bar. i. l. si. C. de sacrosan. eccle. l. 3. Ang. tenuerit dñm i. l. i. §. pe. ff. si cui plus. p. l. fal. Septimus casus est quando testator

dixit quod volebat omnia solui de bonis suis. ita Bar. in. l. vna. C. de his que pene nomine. Octavus est quando aliquid relinquit ecclesie quod relictum non potest ecclesia petere ultra vires hereditarias. Ita Bar. in. l. i. C. de sacrosan. eccle. Ratio quod ecclesia debet vivere finem forum conscientie. et novit de iudicijs. Non casus est in executore qui loco heredis habetur. ita Bar. in. l. centurio. ff. de vulga. et pupilla. et ter. l. i. c. cum tibi. de testamentis Decimus casus est in instituto gravato ut omnia bona distribuat inter pauperes. Ita Jo. an. i. addi. spe. l. ti. de instrum. edic. §. nunc aliqua. i. addi. que incipit Jaco. de aren. Undecimus casus est in marito et alijs qui non possunt erigi nisi quatenus facere possunt et in usurario per no. i. regula peccatur. de regu. iur. in. vi. et. c. cum tu. de usuris. Ultra istos et similes quilibet tenetur nisi inventarium confecerit. et dicit Bald. i. alle. l. si. quod si res sunt in pluribus puincijs viderentur plura inventaria necessaria pro diversitate locorum et testium et tabellionum. tñ §. 3. Odo. primum est vix. nam hñs inuēit oēs res vbi cumque sunt per se et palios et postea convocatis testibus et legatarijs et his qui vocandi sunt ad hoc in certo loco dicit has res inueni in tali loco et in tali parte et has alias in tali. et de omnibus adimplebit solemnitatem. et ideo datum est et lege certum tempus ad predicta pagenda. ut primo perquirat res et postea cum solemnitatem predicta in scriptis reducat. et si non possent omnes res stare in vna carta ponet in pluribus. dumtaxat sic sint coniuncte quod in hoc non possit esse dubium. quod hoc non est prohibum. ut. ff. ex qui. cau. maio. l. necnon. §. quod eris. et in hoc est argu. ff. de testa. l. ad testium in si. et sic servat consuetudo. Consilium tñ est ut tali casu ad remouendum dubium seu dubitationem. in prima carta fieret mentio de secunda per hunc modum. Et quod in hac carta res oēs comprehendere non poterant. id ad eam aliam est coniuncta per talem modum in qua dñm inuentarium completur. sicut et cum testis non habet anullum ad sigillandum sigillet cum aliquo vel cum alio no. insti. de testa. §. pñt. et cum hñs non potest subscribere adhibeat alium subscribentem et faciat de hoc mentionem ut eius occasione dubietas non orietur finem fñco. d. mat. et si hñs et fideicomissarius fecerint diversa inuentaria tanquam excedentia et excessiva. nunquid tanquam scriptura sibi deroget finem Bal. in aut. §. cum testator. alle. dicit quod non. quod res inter alios acta. et. ff. de i. famibus. l. lucius. et finem Bal. ibidem post decretum interpositum per iudicem in inventario potest probari subtractio rerum. et probatur etiam per vrozem et domesticos. ut no. i. l. i. C. quando et quibus. quarta pars debetur. l. x. et per torturam servorum perseverantium et non vacillantium. ut no. ff. de questioib. l. edictum. et an beneficium inuentarii habeat locum in hereditate locupletata. ita quod si agitur per herede qui adiuit hereditatem locupletissimam. an possit allegare per creditores agentes per eum quod non potest conveniri durante tempore inuentarii perficiendi ut quod no. quod omnis exceptio inuitur equitate. ut. l. q. egrate. ff. de do. l. i. excep. sed huic non est equum exceptionem dari cum alterius iactura. ergo per doli replicationem exceptio elidatur. quod non in dicit inventario ut sibi pñt. et hoc tñ Richar. vt refert Ly. quod non credit Bal. verum quod et locupletate existente hereditate expe dit habere beneficium inuentarii que multa sunt. l. si. alle. §. et si per fatam. et. §. in computatōe. et ideo et si locupletissima sit hereditas. potest hñs beneficium inuentarii pretendere. argumen. ad hoc. ff. ad trebel. l. q. poterat. vers. nec interest. Adde hic quod tutor datus ad vnum articulum non tenet facere inventarium. tñ est quod faciat finem Jaco. de are. vide Bar. in. l. tutor qui reperto ruz. ff. de admini. tu. et no. omnia predicta quia quotidiana. Ultimo per condimento huius materie. scias quod multiplex est species inuentario. est. n. quoddam inuentarium quod fit de bonis confiscatis de quo. C. de bo. pñcip. l. si quis post hac. et. l. si quis intra. de bonis vacan. l. si. lib. x. Item est aliud inuentarium quod fit ab epō in casu. C. de epis. et. cle. l. nulli. Item aliud quod fit ab herede de quo. §. late est dictum. et vide in. l. si. §. si autem dubius C. de iure delibe. et ibi per doc. et in aut. de heredi. et. fal. §. si vero absunt. et vide tractatum dñi Ang. in. l. i. §. si cui plus. p. l. fal. Item aliud quod fit per curatorem datum ventri. de quo habetur de ven. in pol. mittent. l. i. §. penul. et no. de cura. bo. dñ. l. i. Item aliud quod fit per curatorem datum bonis. de quo in allega. §. penul. et. l. i. de cura. bo. dñdo. Item aliud quod fit a creditoribus de bonis debitoris. de quo de bonis auc. iudi. poss. l. si. circa medium. Item aliud quod per curatorem adulti vel tutores pu

pilli. de quo i. l. tutor qui rectorium. ff. de admini. tut. r. C. e. l. tutores. r. istud differt ab inuentario heredis i hoc qz p illud admittit pbatio i priu. vt. C. de iure delibe. l. fi. s. licentia. sed p istud inuentarium no. vt. C. arbi. tute. l. fi. Jte differunt qz i illo no inferunt tenores instrumentorum s3 solu designantur. sed in isto tutoris sic. vt. l. ciographis. ff. de admini. tut. cum glo. r. de isto inuentario l3 supra aliqua sint dicta. hec alia po no que dicit Bal. i alle. l. tutor. Secundo quero quid sit in uentariu. Rñdeo inuentariu est quedā scriptura i qua descri bunt omnia que in hereditate vel bonis alicuius sunt inuēta vt no. i alle. l. tutor. in gl. sic dictū r. C. de admini. tut. l. tu tores. r. arbi. tute. l. fi. i glo. super verbo. facto. r. in aut. de here di. r. fal. s. si vero absunt. super verbo inuentariu. Tertio qro nunquid inuentariu istud sit faciēdū vno cōtētu r videtur qz sic. ar. C. de testa. l. cū antiquitas. r. ff. de testamētis. l. heredes palā. s. fi. Cōtrariū puto r dico qd fiet fm qz res inueniuntur vt no. in alle. l. tutor. r. l. tutores. r. in aut. de heredi. r. fal. s. si vero absunt. r. l. fi. s. tali. C. de cura. furio. hanc etiā opi. t3 Sa li. i alle. l. tutores. S3 dicit qz anteqz tutor possit administra re inuentariū d3 esse factū. vt in alle. l. tutor qui rectoriū. er go dū stabit qz administrare non poterit. nō. n. sufficit inuen tariū ceptū esse. vt no. Specul. in ti. de curatore. s. generaliter ver. fiat aut r bene. qz illud verbū factum ē preteriti tēporis. r sic notat rē perfectam. vt. l. i. s. hec verba. ff. qd quisqz iuris. Et ego rñdeo. dicit Sal. ibidē sequēdo Bart. qz habet p pfe cto qñ ab ipso tutore ē habitū p facto. arg. C. de fide iſtrmē. l. contractus. nec aliquoz obmissio viciat dationē tutoris. r pbat. j. de magistra. cōueniē. l. fi. Quarto quero nunquid inuentariū sit faciēdū ab vno r eodē tabellione r corā eisdē tabellionibus r eisdē testibus. r vñ qz sic. qz segnius expeditur tur r. l. iij. s. apparet. ff. de admi. tu. Jte ne rez turbentur offi cia. C. de testa. l. cōsul. r. pzo hoc. C. de offi. cōsul. l. i. r. C. de spoz. l. i. r. ff. de tute. cau. semel. qd puto vez. dūtamē possit ha beri copia eiusdem notarij r testiu. alias potuerunt alij adhi beri. ff. de iudicijs. l. si longius. C. dicta. l. vnica. de officio con sul. C. de testamentis. cum antiquitas. s. si tamen. r de vaca tio. inunc. l. penultima. s. si post. r. C. de ventre in spi. l. i. in pri. Quinto quero fm eundē Bal. j. quantum tps d3 fieri in uentariū per tutore vel curatore glo. C. e. l. tutores. p multas opi. vñ sentire qz mox statim cū priuiz pōt nisi ex iustissima cā differat. vt in pn. dicte. l. tutor. fm l. y. r pōt esse iustissima cā fm sal. i alle. l. tutores. qz forte testator remisit. l. fi. C. arbi. tute. vel qz sic est consuetudo vel statutū in loco. vñ qz index re misit qz n expediebat patrimoniū pupilli manifestari pp cre ditores. vt. ff. ad tertullianū. l. iij. s. tractari. r. C. de alimentis pupillo prestandis. l. fi. r. C. qñ r quibus quarta pars debetur l. iij. lib. r. Et idem t3 Bal. in alle. l. tutor. dicens qz testatoris phibitio est iusta causa. nā dicit qz sicut tutor h3 necesse iuen tariū conficere. ita cauere rē pupilli saluam fore. sed testator pōt releuare tutore a prestatione satisfationis. vt inſtit. de sa tisfa. tu. s. i. ergo r ab inuentarij confectione p quo est ter. expf sus. C. arbi. tute. l. fi. circa fi. Jte dicit qz est alia iustissima cau sa. qñ creditores credunt pupillum habet magnas facultates pp quod differunt eū conuenire. r tñ in veritate pupillus est pauper certe hoc casu est cā legitima r iustissima non faciēdi inuentariū. si eniz fieret in pñtia tabellionis creditoz ac testi um diuulgaretur pupilli paupertas. qd satis estz inhumanū C. qñ r quibus quarta pars debetur. l. iij. s. mobiles. lib. r. fm JDe. r per hoc facit de alimen. pupillo prestā. l. fina. Sexto quero nunqd illud tempus cedat statim a die scientie r adite hēditatis. vel d3 prius adiri hēditas. glo. in. d. l. tutores innit qz pmo d3 adiri hēditas. sed hoc nō pōt procedere. qz hēditas d3 adiri de auctoritate tutoris. vñ tutor non pōt auctorari ni si prius scō inuētario. vt in alle. l. tutor. Videtur ergo meli3 dicēdū qz prius debeat confici inuētarium. Sed tunc inſto qd ergo ponetur in inuētario cum pupillus āte aditam here ditatem nihil in bonis hēat pōt dici qz tutor ponat in inuen tario qñ inuēit in bōis hēe pupillum ius adeunde hēditatis vel repudiande. r nihil aliud dicat tunc inuēisse. postea vero cum ipse debeat bona quesita ponere in inuētario pōt ibi he reditatem quā eius auctoritate adiuit. vel pōt dici qz def ali3 tutor spāliter ad adeundā hēditatem. vt no. ff. d acq. hēdi. l. ne mo. r. hec vera in pupillo extraneo fm Jaco. de raue. secus si

effz suus cū existētia sui hēdis habeatur p aditione pōt statiz conficere inuētarium fm l. y. argu. inſti. de hēdi. que ab ite. s. ij. dñs Bar. de sal. in alle. l. tutores. latius. s. dictam qstio nem examinat dicēs. Quero cū glo. an ante cōfectionem huius inuētarij debeat esse adita hēditas. r dicit Jaco. d ra. r l. y. qz glo. i. ibi dicit qz sic. r infra tēpus positū in. l. fi. s. i. C de iure dñbe. Qz attende ibi loqur de inuētario qd fac he res vt gaudeat bñficio falcidie r vt teneatur vltra vires hēdi tarias. istos d co qd facere tenetur tutor vt administrare pos sit. vñde lex illa non h3 aliquid cōe cum ista. Sed redēdū ad qōnem dicere vñ glo. in alle. l. tutores qz hēditas d3 esse adita r āte tēpus non currat. Cōtra qd facit qz hēditas non potest adiri sine auctoritate tutoris. l. potuit. C. de iure deli. sed ipse nō pōt auctorari priuizquā pferet inuētarium. vt. d. l. tutor q rectoriū. ergo r. C. p glo. facit qz inuētarium d3 facere d reb3 om nib3 r iurib3 q sunt in substantia pupilli. vt in alle. l. tutores. r C. arbi. tute. l. finali. s. illo. sed ante aditam hereditatem nihil est in substantia pupilli. ergo r. C. huius timore dixit Jacobus de are. qz aditio hereditatis nō requiritur. sed tutor ipse legiti mus vel datiu3 cum ei decreta erit administratō. dicit qz vo lens facere inuentariū non reperit ad presens in bonis pupilli nisi ius adeūdi hereditatē patris qd in pñci. sui inuentarij de scribi facit. r hoc facto poterit auctorari pupillo vt adeat vel eius nomine adire si infans fuerit. r postea adita hereditate describz bona hereditatis quesite i inuentario. Sin autē effet tutor testamentarius tunc inquit ipse qz recurritur ad attilia num tutore cuius auctoritate adeat. vt inſti. de attili. tutore. r postea testamentario decernet administratio q inuentariū rerū quesitarū conficiet. r ita intelligunt glo. alle. l. l. tutores. r hoc nisi existētia sui heredis confirmet tutelaz. qz tunc dicit attiliano locum nō esse r statim hereditatē adite inuentarium post decretam administrationē confici posse. r ita ptransunt quasi omnes. sed vt non fileā animi mei motū. Attende quia an existētia heredis confirmet tutelam. dubito. vt dixi in. l. i. C. de testamentaria tutel. vbi dixi qz si existētia sui hēdis confirmat tutelaz testamentarias. remediū attiliani tutoris erit quodāmodo superuacūū r frustratorium. cū pñ nō possit tutorem filio dare nisi eū habeat in potestate. vt inſti. de tute lis. s. permissum r no. in. l. mater. in pn. C. de testamē. tutela. r restringere illud remediū ad cām qñ pater ei dedit substitū tū quod nō vñ de mente predictaz legū. Jte meo iudicio non fuit de intentione legū qz legitimus vel datiuus faceret iuen tarium de iure adeundi. sed de rebus ipsis r instrumentis r substantia eius. vt p3 per ter. dicte. l. tutores. r. l. fi. C. arbi. tute. Item ab illusione vocabuli qz inuentariū qd idem est qz rep toriū est de plurib3 nō de vno tantū. r qz nō pōt eē nisi vñ. JDietera isti supponūt vñ in se falsū qz hec potentia adeū di sit ius qd non est verū. sed solū est facultas quedam adeun di. r inter hec est longa differentia. vt no. dñs meus in. l. cum antiquioribus. C. de iure delibe. r ibi dicā. Ex predictis i fero qz tutor legitimus vel datiuus statim cū est ordinatus. i. ei decreta est administratio pōt adire p infante vel auctori ta tem prebere pupillo vt adeat hereditatē. r post aditam inuen tariū de rebus oibus r instrumentis cōficere. vt hic. nec aliud inuentariū de iure adeundi est necessariū. Nō obstat qz nō pōt prius gerere vel auctorari. qz vez nisi illd in quo auctores vel quod gerit non possit expectare dilationē confectionis inuen tarij. vt ibi dicit lra qualis est aditio hēditatis que necessario pcedit. r ita soluo obiectū gl. i. l. tutores. alle. q aditōne pcedet regrit remāet simpl3 vera. hec pōdera. l3 al3 sint tibi laudita. Septimo quero fm Bal. ifra quātū tps d3 cōpleri dico cū primū potest de rebus nunc acqstis r de iuribus. s3 si po stea alia reperiant vel obuenant tunc r illa ponūt. r sic in ter plures vices poterit fieri r cōpleri fm contingētias rerū r casū. vt. C. de cura. furio. l. fi. s. tali. r no. glo. in prin. alle. l. tutor. r. C. eo. tutores. in fi. nec ne. Octauo quero nunquid istud inuētarium debeat fieri corā iudice ordinario glo. in. d. l. tutores. sup verbo psonari vñ sonare qz sic. r idē vñ sentire in pñia glo. dicte. l. tutor qui. Et hanc opi. t3 Al3o. in summa. de admini. tut. sed quidā moderni dicūt qz ēt si corā iudice factū nō fuerit dñm sit factū p tabelliones qz satis ē quātū ad tuto res si nolūt agere ex eo. s3 p aliās pbatōnes. si vero voluerit ex eo agere r pbare. tūc d3 fieri corā iudice. r ita intelligitur. l. cyrographis

L. ciographis. ff. de admini. tut. Communiter tñ obseruatur qd
fit p solū tabellione. Sz vñ qd debeat fieri corā iudice. qz inuē
tariū facit fidē p debitorē pupilli. vt dicta. l. ciographis. qd
nō faceret nisi corā iudice factū esset qz instrumēto faciēti de
alio mētionem nō adhibetur fides. nisi sit auctoritate iudicis
publicatum. vt. C. de eden. aut. si quis in aliquo. 7 in autē. vt
fratru filij. § illud. C. de testamē. l. publicati. ergo corā iudice
d3 fieri. qz tabelliones nō possunt publicare. ar. C. de testamē.
l. consulta. certe ego vidi sepe multa inuētaria fieri que nō fie
bant corā iudice. sz in presentia tabellionis solū. Ratio. n. cō
ficiēdi inuētarij fuit vt p illō possit apparere 7 pbari quot
sunt res 7 quales quas tutor accepit d bonis pupilli. ergo suf
fuit si inuētariū faciat fidez. vt. C. eo. tutores. Nec obstat qd d
instrumētū faciēs mētionē de alio nō facit fidē nisi sit publi
catū. verū ē nisi p eum qui facit copiā illi? instrumēti. vt. ff. d
eden. l. si quis ex argētarijs. §. pbbet. 7. ff. de iure fisci. l. i. fra
dē. §. neq. vnde dico qd qñ sit inuētariū de iuribus debēt vo
cari debitorē 7 creditorē pupilli. 7 tūc tutores debēt scribi
facere in eorū presentia 7 de eorū voluntate qualiter talis de
bitor d3 tñ pupillo 7 talis tñ. Itē qualiter tali creditori pu
pillus d3 tñ 7 quātū seu qualiter ē solutū. 7 sic de singulis. h
ēt casu inuētariū faciet fidē p illos tales debitorē 7 credito
res i quorū presentia 7 de quorū voluntate sic fuit scriptum.
sic intelligo dictā. l. ciographis. vbi de hoc p. ¶ De. dñs bar.
de Salice. i. alle. l. tutores. dicit qd si querat quātum ad hoc vt
tutor possit administrare sufficiet inuētariū p tabellione factū
esse. si vero quātū vt ex inuētario possit pbari debitorē d3
instrū in inuētario esse descriptū. 7 ita descriptū iudicis au
toritate insinuatū esse. alias velut exēplum instrū non pba
ret 7 ēt alie subscriptiones tabellionū requirent. de quib? di
xi in aut. si quis i aliquo documento. C. de edē. 7 ita d3 intelli
gi. l. ciographis. ff. de admini. tuto. all. vt ibi p. Dy. 7 p. Ly.
in alle. l. tutores. 7 Bar. in alle. l. tutor qui. 7 secūdu eundē sa
li. sufficit vnus notarius ad faciēdu inuētariū. l3 ter. in alle.
l. tutores. videatur loqui in plurali numero. qā non ob. vt ibi
no. in glo. ¶ Nono quero fm Sal. in alle. l. tutores. ad decla
rationē prime dictorū. an instrū describi debeant de verbo
ad verbū i inuētario. Rñdeo qd huiusmodi solutio patet ex p
dictis. nā vt tutor gerere seu administrare possit sufficiit qd tu
tor effectū 7 sūmam instrū ponat. l3 quātū ad hoc vt si cāu pe
ririt instrū vel cyrographum possit pbari p inuētarium est
necesse totū instrū in inuētario describi 7 facere insinuari in
uentariū. 7 per pñs instrū 7 citari debēt debitorē pupilli 7
clare non pñse sub inuolucro verborum. nam citatōes obent
esse clare. vt. l. aut qui alr in pñ. qd vi aut clam. 7. l. denūciat
se. ff. de adu. l. citabunt igitur ad vidēdu confectōem inuen
tarij in quo exemplatur tale instrū in quo reperit vel asserit
illum ēē debitorē pupilli ex tali cā in tanta quantitate scri
ptum manu talis notarij. 7 hoc de instrumentis per que pro
batur alios debere pupillo. sed instrumenta per que probatur
pupillū debitorē esse. dixit Bar. in inuētario non ēē neces
se apponi. l3 possz si vellet. qd pbat ipse qz res 7 instrū pupilli
debēt scribi. vt alleg. l. tutores. sed tale ius non est res pupilli.
sed creditoris sui. vt probat. C. de alimē. pu. prestan. l. fi. ergo
7c. ¶ Pro hoc ēt induco qd tutor tenet vtilia facere 7 inutilia
p̄mittere. sed talis omisso est vtilis pupillo 7 eius positio ē
ingratilis 7 damnosa. vt. d. l. fi. ergo 7c. Sed ad oppositū vi
di induci glo. signataz in alle. l. tutores. super verbo instrumē
torūz q incipit nō est necesse citari creditores. ex quo iserebat
qdā magnus aduocatus q instrū creditorū erant ponenda.
sed creditores non erāt citandi qz de eorū comodo tractatur.
sed gl. ad aliū effectum dixit videlicet pp inuētariū qd fit ab
hñde. ad cuius confectōem creditores sunt citandi. vt in eadē
glo. statim sequit. Itē dixit Bar. q si qua dberent pupillo. d
quorū pbatōe non repiretur instrū in bonis pupilli tutor n
tenetur ponere in inuētario anteq̄ erigat q ipse sic probat
inuētarium fit d rebus reptis 7 inuētis in bonis pupilli. 7
inde d3 inuētariū. vt no. prima glo. in alle. l. tutor q repto
rium. sed istud pprie inuenitur qd manibus apprehēditur. vt
instrū. de rez diui. §. lapilli. 7. C. d fideius. l. si barlatozam. 7 no.
docto. in. l3. C. de acquir. pol. sed talia debita non inuēiunt.
qz nec manibus tangi pñt nec aliq̄ eorū instrū. igitur in inuē
tario nō pñt poni vel scribi. postq̄ āterunt exacta. tūc exactū

in inuētario describetur sicut certe res postea obtinentes. vt
l. fina. C. de curato. furio. in. §. tali. Decimo quero fm cun
dem Sal. in alle. loco circa res. qñ ille describētur in inuen
tario. dicit Bar. q taliter describi dñt q tutor ad illas restitu
endas ex inuētario pñiri possit. vt. l. fi. C. arbi. tute. Ex quo
isferet qd hñdes in eadē forma debēt scribi 7 designari in inuē
tario qz describi 7 designari dñent in libello. 7 sic vt dñ m. l. si
rem. ff. de rei vendi. 7 dpositi. l. i. §. si quis argentum. 7 de fur.
l. in actione. §. i. ego sum in opinione qd hoc solum non suffic
sed quelibet res mobilis saltem debet estimari 7 eius esti
matio iuxta ipsam rem describi ne fraudetur pupillus aliam
consimilem ei restituendo. sed non eiusdem estimationis
vel bonitatis. 7 hoc vñ mibi pbari in. l. fi. C. de magistra. pue
nien. 7 ita vidi quoddā inuentariū factū in vna ex ciuitatibus
marchie. l3 in Bononia nō habeatur in obseruancia sz ne pu
pillis. ¶ Undecimo quero fm Bal. vbi. §. nunquid in tali i
uentario sint de necessitate vocandi illi quorū interest. 7 videf
qd sic. argu. in aut. de testib? §. penul. Item p hoc de adoptō.
l. nam ita diuus. cum cōcor. Itē in inuentario heredes vocā
tur. C. de iure delibe. l. fi. §. finantē glo. i. alle. l. tutores. 7 pñuz
super verbo instrūtorū. l3 q nō sint vocandi. qd satis puto vez.
qz nulla lege hoc cauetur. Itē qz inuentariū istud non fit per
tutorem ad hoc vt pñt creditoribus vel debitoribus. sed illa
rōne tñ ne minor decipiatur in computatōne rez suaz. sicut
ergo qd omnes tangit d3 ab omnibus approbari. ita a pñio
qd nullos tangit 7c. C. de aucto. prestan. l. fi. dico tñ qd de bene
esse sunt vocandi vt habeant copiam instrūtorū 7 debitorū
diem vel pure. sic intelligitur dicta. l. ciographis. fm ¶ De. d
bel. pertica. ¶ Duodecimo quero 7 attende qz istā qñnem vi
xit de facto habuisse dñs Bartholomeus archaman? tutor
dñ volebat adire hereditatem 7 facere inuentariū dicebant p
pingores pupilli nos volumus interesse. qz nostra interest qz
sumus substituti vel ppinquiores ipsi pupillo vtrūqz benedi
cant. 7 vñ qd sic. qz ipsos tangit. ergo debent vocari. l. in diem
ff. de aqua plu. ar. 7 spes est qd tangantur sicut dicimus i testi
bus qui als recipiuntur ante litem contestataz in quorū rece
ptōne pars d3 vocari rōne futuri interesse. ff. ad. l. aquil. l. si d
letū. 7 de vfuris pupill. l. vlt. In pñum vñ. l. qd non debeāt in
teresse. Itāz dicit lex qd vbi aliqz adipiscitur aliquid qd ē spes
vel dubiū alteri restituere debere d3 hoc facere corā personis
publicis v3 tabellione 7 iudice vt possit esse certūz. qd debeat
restitu i futurū si casus ptingat. C. de edic. diui. adri. tol. l. fi.
ff. de positi. l. i. §. si pecuniam. 7 ar. C. si minor se ab here. absti.
aut. si omnes. 7 in corpo. vnde sumit de spō. lar. §. ad hoc quo
qd ibi quantitate earūz in actū manifestanda 7c. nō aut dixit
qd debeāt esse ppinqui 7 illi q sperant restitutionēz quasi pre
sumptio sit qz iudex 7 tabellio cuncta bene scribāt. sic dicam?
hic in iudice 7 notario interueniētibus in confectōne inuen
tarij. p hoc facit qd no. in aut. si quis i aliquo documento. C.
de eden. v3 an in publicatione instrū pars sit vocanda. satz tñ
pñt dici qd interesse debeant cū tutor adit hñditatē 7 conficit
inuētariū. ex quo spes est qd dicti substituti vel ppinqui tan
gant ar. C. de suspē. tu. l. pietatē. ¶ Tertiodecimo quero an q
fecit inuentariū 7 aliqd obmisit possit p illo obmisso agere. 7 di
cit idē Bal. q nō qz nō est administratio sibi in illo concessa.
nā l3 vniuersalis sit concessio 7 offm. tñ administratio est di
uidua 7 hoc in obmittendo. secus indifferēte q post tps posuit
ante tñ ageret qd p illa re. qz habet offm 7 exercitium per iudi
cem concessum 7 donec remoueat agere pñt fm Frid. d sca
lis qui hoc disputauit. dicit Sal. in alleg. l. tutores. q si tutor
non posuit omnes res i inuētario inuētariū ppterea non vi
ciatur. vez qz omnes res ponere debuit. vt in alle. l. tutores.
si scienter obmisit ipse est in dolo presunto. vt in. d. l. tutor
qui repertorium. ideo potest remoueri vt suspectus secūdu di
stinctionem quam posuit idem Sal. in. l. i. C. de suspē. tu. an
q sit remotus agere nō pbbet. ¶ Quartodecimo quero fm
Bal. nunqd hereditas que de nouo obuenit pupillo sit descri
benda in eodē inuentario. 7 vñ. qd nō. imo poterit poni i alio.
qz i. l. d3 inuētaria i pupillari etate i casu qñ erat vnus solus
pupill? l. siue in prin. C. de admi. tut. d tute. 7 rō. distra. l. i. §.
de seru. 7 hoc satis dici pñt si res illius hereditatis nō pñt
recipi i alio inuentario. als secus. de cura. furio. l. fi. §. tali.

Quintodecimo querit idem Bal. an mora cōmissa i cōse
d iij

ctione inuētarij possit purgari. et dicit credo qd sic si pupilli nō
interest sicut video morā purgari in alijs casibus re integra d
optione legata. l. mācipiorū. de leg. ij. l. cū quidā. Decimo
sexto quero fm Bal. an tutor sit alendus de bonis pupilli ite
rim cū facit inuentariū. puto qd sic si est paup. ar. ff. d. tute. et rō.
distrahē. l. i. §. si pupillus. Si aut sit diues non ar. l. tutorib?
§. pe. ff. de admini. tut. nisi ipse tutor occasione inuētarij plus
erpendat. ar. ff. fa. her. l. ex parte. in prim. ad exhiben. l. sed si be
reditas. §. i. de peti. her. l. §. et si. §. quod aut. puto et qd inuenta
rium erit solūdū de bonis pupilli. ar. l. §. in cōputatione.
C. de iure deli. fm doc. dic qd tutor nō dō recipere incredem
p officio quod gratuitū esse dō sicut mādātū. ff. de neg. gest. l.
qui sine vluris. circa mediū. §. p sumptu cū pificiis sic. ff. mād
dati. l. idemqz. §. idē labeo. Decimo octauo quero secundū
Bal. si tutor agit an dō facit copā totius inuentarij reo et die
vt Jaco. de are. l. l. maritus. ad. l. fal. dñs Barto. de falice. in
l. tutores alle. dicit qd si dicta copia petiit vt cōstet an habeat
legitimā psonā. qd ante illius cōfectionē nō pōt agere. tūe co
pia danda ē. §. nō totius. §. solū illius partis p quaz aduersa
rius instruat an psona tutoris sit legitima vt nō. dabit ergo
eius copia abiqz descriptione rerū ponēdo solū picipiū vsqz
ad res ponēdo tñ picipiū rerum. puta in primis et. et postea
ponat finē dū dicit actū et publicatū. res. n. iō non datur. qd
illa particula spectat ad aliū. iō edi nō dō. vt. ff. de eden. l. argē
tarius. §. edi. et etiā ne facultates pupilli manifestentur alijs
vt. C. de alimen. pu. prestā. l. fi. C. qñ et quib? quar. pars debet
l. ij. lib. r. Si autē petiit copia et rerum qd dicat qd eum vult ac
sare d suspecto. et facere eum remoueri. qd nō oēs res describi
fecit. tūc licet forsan quibusdā vident qd tunc rerum copia de
scriptariū deberet dari. arg. l. i. §. editiones. ff. de eden. tñ veri
tas est qd nō tenet dare. Et rō est qd iste petens habetur suspe
ctus qd nō faciat aīo differendi litem ei motā. ar. l. ij. C. d. fal.
et iō nō audiēdus. Itē qd hoc petiit vt alienā nō ppriam inuē
riā psequat. et sic non audiēdus hz Bar. vt. l. neganda. C. qui
accu. non pos. Decimo nono quero fm Bal. an in additione
q fit cū addit inuētario sit necesse qd iudex sit presens. et vt qd
sic ar. C. de nup. l. i. cōpulandis. In priū facit qd inuentariū est
qd vniuersale. et i vniuersalibus dispositio porrigit ad futura
ergo et decretū porrigit vel extendit ad augmētum. l. inter. §.
eum inter de pactis do. l. et. de fundo instructo. p prima pre
facit. ff. de testa. l. heredes palam. §. i. Vigesimo quero fm
Bal. pdictum an in cōfectione inuentarij sit necesse interpo
ni decretum an sufficiat iudicis presentia. et fuit cōsultū florē
tie qd sufficiebat pñcia iudicis p. l. tutores. alle. nā nīl vltra
lex requirit. ergo nec nos debem? requirere. vt qui admitt. ad
bo. pos. possunt. l. fi. dicunt doc. qd hz notarius possit cum tuto
re et testib? ire ad domū pupilli ad scribēdū res. tñ poterit po
stea illa scriptura per tutorem et notariū corā illis testibus le
gi et publicari. qd in iudicio dō inuentariū fieri. d. l. tutores.
dñ. n. tunc instrū forēse. vt no. Inno. de pbatio. c. i. et illud est
proprie inuētariū. nō illud qd domi fit. §. illud ē preambulum
huius. et ē descriptio facti. et nō iuris nisi notari? dō cōmissio
ne iudicis hoc fecisset. ar. notatorū. C. de iure fi. l. instar. et. C.
de lib. cā. l. iubeamus. qd met? cā. l. fi. in fi. cum fi. Et an si vn?
notarius cepit facere alter possit pficere. ē glo. ordinaria i pn.
i. §. si vero absunt. de here et fal. ar. qd inuentariū ipse nō
valet. vt no. de leg. iij. l. fidei cōmiss. §. i. Vigesimo primo q
ro fm Sali. vbi. §. an qd dictū ē de cōfectione inuentarij pro
cedat in oī tutore. glo. in alle. l. tutor. rñ. et bene qd sic. siue sit te
stamentarius. siue legitim? siue datiu? In datiuo addit dy.
nisi sit datus ad vnū articulū tñ. puta ad eūdem hēditatem.
qd ille non fecit inuētariū. ar. C. de tuto. qui non satisde. l. fi. et
ff. de tu. et cur. da. ab his. l. impuberi. Confirmo qd ridiculum
est dicere qd faciat inuētariū dō tñ ad qd daf. qd et i act? iudi
cis cōstat. solū eim ius seu facultatē adeūdi pōt pōere i inuē
tari. at iudex qui eum dedit vt adeat hoc iaz supponit. igit? et.
Vigesimo secūdo quero qd de tutore honorario vel q daf
cā noticie non tñ hz administrare. dic qd nīlominus cum
alijs dō pficere inuētarium. qd et ipse princeps est tutele. vt. ff. d
testa. tute. l. iij. §. nec putet. et qd ei solui pōt. ff. de sol. qd si forte
§. i. et ita tenet glo. in dicta. l. tutor qui repto. fm Sali. vbi. §.
Vigesimo tertio quero fm Saly. dixi qd tutor vt possit ad
ministrare dō inuētariū fecisse. sed an alia teneat facere glo.

ij. vltra mediū in alle. l. tutores. dicit qd sic. qd dō decreto iudi
cis accipere administrationē. vt. C. arbi. tute. l. fi. et de hoc ibi
latius. et satisfacere rem pupilli saluā fore. C. de tuto. et cura. qui
nō satisdederūt. l. i. et ibi dñ. Itē dō iurare vtilia facere et inuti
lia pmittere. vt in aut. vt hij q obli. sp. §. fi. C. de cura. furi.
l. fi. §. sed cū antiquas. et ita et no. in. d. l. tutor. q repto. et. l. legi
timos. in pn. ff. de legiti. tuto. et sic sunt necessaria quattuor in
cōfectione inuētarij. Addūt doc. qntum. l. qd expresse pmittat
defensionē p pupillo suscipere. vt. l. fi. §. defensionē. C. d. admi.
tuto. et dicit Bar. pp huius pmissiōis defectū se vidisse mul
tas tutelas cassari. vnde inspicienda sunt bñ instā tutelarā.
qd multociens in hoc deficiunt et cassantur gl. in. l. legitimos
in pn. ff. de legitimis tutori. vbi tñ illa glo. quattuor enume
rat. et istud qntum obmisit. et et glo. in alle. l. tutor qui repto
rium. istud non ponit. pōt addi sextum in matre et aua. vt p
eas predictas pmissiones fiant cū expresse ppoteca bonorū
suorū. p ea que no. C. qñ mulier. tu. offi. fungi pōt autē. matre et
aue. vltra mediū ver. sed dubitari. et hoc nisi sit data in testō.
hē sit confirmata p ea que no. C. de cura. furio. l. fi. §. sed qd anti
quitas. qd omnimodo vide. predicta igitur sunt necessario hē
da anteqū administraret preterquā in his que dilationē non
recipiunt vel que simplr ad comodū pupilli spectarent nā tūc
valent per tutorem gesta hz non interuenerint predicta. vlt eo
rum aliquod. vt dicta. l. tutor qui reptomium. circa pncipiū.
et. C. de tuto. qui nō satisdederūt. l. vlti. et alia que reperiuntur
in tutela. vide in. l. legitimos. §. sed quod antiquas. ff. de legiti.
tu. et ibi per glo. et Bar. et Bal. et per Ly. in. l. fi. §. omnem autē
C. de administ. tuto. vbi ponunt plene quid debeat facere
tutor antequam manus extendat ad administrandum.
Vltimo de tutore q studio non impitia male confecit inuē
tariū an debeat puniri et remoueri. et an si non fecit inuenta
riū tpe quo tutelam acceptauit an possit ei opponi si vult age
re vel administrare. et an dō pprium inuētarium possit proba
ri error. et dō facere tutor anteqū accedat. vide no. p Bal. in
l. i. §. item solent. ff. de offi. pte. vr.

Edict donauit ticio ppter

d eius merita et grata ac accepta seruicia. Ista clau
sula loquitur de verbis enunciativis de qbus per
Bar. in. l. et hac scriptura. ff. de dona. et p Bal. l. l. et his ver
bis. C. de testō mili. et in. l. v. C. de testament. et in. l. i. C. de fal
sa cā adiec. lega. et ibi Ly. et p doc. in. l. non eplis et. l. rōnes. C.
de pba. et. l. optima. C. de pben. et cōmit. stipu. et per cano. in
de. i. de pbatio. et in. c. si papa. de priu. li. vi. et aliquant per
Inno. in. c. fi. de succes. ab intesta. Et p declaratiōe dicendo
rum ē sciendū qd Bal. l. i. l. i. C. de falsa cā adiec. leg. dicit qd ver
ba enunciativa sunt quoddā pbenium seu pambulū. et nō sūt
ipla dispositio. et ita dixerit verba enunciativa nō sūt p se nec
constitit voluntas in eis. sed in aliū trāseunt. et nō ē verbum
pncipale orationis. que verba dispositiva sūt p se qd emanāt
pncipaliter ppter se. et in eis sūt voluntas. l. et hac scriptu
ra. ff. de dona. et tunc sit enunciatio pp se qñ terminatur ad se
se et non ad aliud. f. verba enunciativa que finalē cām sapiūt
tacitam cām sui effectus disponunt. et illa pprie est enuncia
tio que veritatem continet als est abusua quedam locutio.

Verba enunciativa.

Aliquando proferunt in iudicijs.
Aliquando in contractibus.
Aliquando in vltimis voluntatibus.
Aliquando in re scriptis seu priuilegijs.
Aliquando in actibus liberatorijs.
Aliquando in actibus in quibus agitur de obligatione
contrahenda.
Et fm Ly. in. l. i. C. de fal. cā adiec. leg. ad hoc vt sciat qñ ver
ba enunciativa inducāt dispositionem. et qñ nō refert. qd aut
sunt ppter se pncipaliter emissa. aut sunt emissa incidenter p
pter aliud. si sunt emissa incidenter ppter aliud tūc nūq? hñt
vim dispositionis. verbi gfa credebā aliqñ liberū cū esset ser
uus. et credebā tecū habere hereditatē cōem. vnde dico sic in
libello q talē fratrē meū q ipse tenet. vnde peto hereditatē di
uidi. vel dico tali fratri meo. vel tali liberto meo lego fundū.
Ista verba

Haec verba nunquam habent effectum et ideo non preiudicant tibi
C. de pbat. l. non nudis. et l. non epistolis. et l. ex his verbis. C. de
testo mili. et l. qui familie. ff. fami. her. Si autem illa verba enun-
ciatiua emittuntur propter se tunc subdistingue. quod autem proferun-
tur in ultima voluntate aut in ultimis voluntatibus. ut in se-
rius plene declarabitur.

In eo verba enunciatiua proferuntur in iudiciis.

Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de dona. dicit quod ante lit. pte. si
non indicunt probationem. quod potest penitere ante lit. pte. postea ve-
ro post lit. pte. probationem inducit. h. possit prius probari. et di-
cit quod l. qui familie. s. alle. e. lex utilis quod sit alia et verba enun-
ciatiua in iudiciis. aliqui ponunt in libellis. aliquando in posi-
tionibus aliqui in sententiis. Primo casu qui in libellis. dicit
Bal. in l. cum precibus. C. de lib. ca. quod autem querit an verba enun-
ciatiua plata in libello probent proferentem libellum. et dicit quod autem
ante lit. pte. proferuntur aberrante aut a sciente aut dubitante.
Primo casu probato errore verba illa non preiudicant neque pro-
bant proferentem. C. de iur. et fac. igno. l. error. et quod plene per
Bar. et alios in l. non fatetur. ff. de confessis. et in l. s. etate. s. cel-
sius. ff. de inter. act. et ita potest intelligi vno modo. L. qui familie
s. fa. her. Secundo casu qui a sciente proferuntur aut libellus con-
tinet quod certum aut incertum. Primo casu aut aduersarius pro-
bat libellus porrigit in totum libello dicitur. et tunc verba libelli
sibi non proferunt neque probat. quod non potest iurari quod iuratus est
impugnare. l. questum cum si. ff. de acq. her. et quod non per Bar.
in l. post legatum. ff. de his qui vult indig. et expresse firmat idem Bal.
in l. si magni. C. q. ac. non pos. Secundo casu. l. qui non dicitur. et
tunc dicitur est quod stat verbis enunciatiuis libelli proferuntur
bellantem. l. cum precibus. C. de lib. ca. ff. rem. ra. ba. l. ne satisfactio. C.
de off. agro. defer. l. cura. als. rura. li. ri. et hoc intelligendum est
de verbis enunciatiuis in quibus stat conclusio libelli. in alijs
aut incidenter probatis pro alio non stat per Bal. ad hoc alle. et
per de. in l. iura in si. principij. ff. de l. ij. Alio vero casu quando
libellus continet quod incertum. et tunc non probant bellantem.
quod omnia incertitudo viciat confessionem. ff. de p. fessis. l. certum.
et iste finem cum potest esse alius intellectus in. d. l. qui familie. alle.
Tertio casu principali. l. qui dubitatur an fuerint prolata a sci-
ente vel errante dicitur est quod autem probat errorem. et tunc proferuntur
plata ut aberrante. vt. d. s. celcius cum si. aut non pro-
bat. et tunc ut a sciente. infra tamen quantum tempus possit error libelli
probando reuocari. et de hoc dicit vt per Bar. l. non fatetur alle.
et per Bal. in. d. l. error. et hec procedunt in preparatorijs iudicijs.
et ante lit. pte. Aduerte tamen ad vnum quod dicit per de. de ancha. i
suo p. filio quod incipit quondam. A. tenebatur. vbi dicit post bal.
in rubri. C. de in ius voca. quod quantum ad iudicem libelli recepto
de de p. fessis. h. quantum ad pte non est de processu nisi postquam
est citata. et ideo ei quod obtulit suum libellum ipse licitum cum recipit et reu-
pare donec per sit citata. vt. l. sempromia libellos. ff. de fur. bar.
vero in l. certum. s. si quod abntem. ff. de p. fessis. dicit quod si quod aliqd i li-
bello pteatur h. libellum det iudici parte absente tamen preiudicat
sibi. vt. l. cum precibus. alle. Jo. n. libellus dat iudici vt per cum
de part. vt. C. de lit. pte. aut. offerat. et C. quod et quando iudex
aut. q. semel. et sic quodammodo per quodam epistolam seu iudicem nu-
cium vt factum parte presente de quo per Bal. l. l. si. C. de iura. ca-
lu. Anto. vero de bu. l. c. ex parte. de confessis. dicit quod quis i
libello vt confiteri contenta i eo i. l. cum precibus. C. de lib. ca. inta-
tum quod preiudicat et absenti parti. quod ideo datur libellus iudici. vt
per cum de part. vnde mediante iudice vt parti confiteri que i
libello comprehendunt. vt. C. de lit. pte. aut. offe. et non solum i libel-
lo. h. et excipiendo quis vt confiteri finem Bar. vbi supra. imo ois
responsio in iudicio habet per confessionem. ff. de dona. l. quida i iu-
re. quinimo et interrogando quis pteat no. Jo. xxiij. q. ij. quod ait.
dicit tamen Jo. an. quod h. ponendo quis confiteatur non articulando vel
capitulando. vide eum in. c. cum in positionibus. de iure iur. lib.
vi. i. nouel. hec vera qui in libello comprehendit quis depedens vt
quod depedat ab eius voluntate. als non stat verbis enunciatiuis
libelli. vt. l. non epistolis. C. de pbat. vbi Bar. hoc tamen. Bal. vero i
l. i. C. de confessis. sic dicit. Item dicit Inno. quod confessio facta in
libello vt in alia scriptura iudicij pducta aduersario absente
perinde valet ac si eo presente. extra de excep. c. cum venerabil.

facit. C. de lib. ca. l. cum precibus. et C. de pactis. l. postquam liti.

Enunciatiua verba in positionibus.

In eo verba enunciatiua

tiua proferuntur in positionibus. et quod respo-
deat tali positioni simpliciter per verbum credo vt
confiteri solum deducta principali in positio-
ne. non autem enunciatiue narrata. puta si pono
quod iheronimus filius et hirs Jo. sui patris fecit
talem procuratorem ad lites. nam respondens credo vt euz confiteri pecu-
ratorum non autem quod fuerit filius vel heres. et hec singulis ponit
Specu. in ti. de positi. s. vij. ver. xi. imo plus si positio sic dice-
ret quod talis cognouit carnalem heretam uxorem tunc. et ille r. se
carnalem cognouisse dictam heretam non vt confessus illam quali-
tatem vt quod fuit vxor tunc. et ita consuluit Bar. tamen posset dici h.
matrimonium predicta pcedere quo ad vim probationis. h. quo
ad vim semiplene probationis potest dici cum semiplene confessum
enunciatiue narrata. ar. l. non nudis. et l. non epistolis. C. de pbat.
Sed per predicta facit quod non. Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de
dona. vbi dicit quod enunciatiue plata post litem cote. in iudicio
inducunt plenam probationem. sed potest r. idem quod illud dictum est in
telligi in eo quod expresse ponit verba enunciatiua puta ponendo
vel capitulando. non autem i eo quod implicite exprimit verba
enunciatiua. vt quod r. idem positioni alterius in qua sunt verba
enunciatiua non vt verba principali per se. Jo. de imol. no. l. i.
si dubitetur. ff. de fideius. post Bar. dicit quod simpliciter negatio vt
confessio in dubio respicit substantiam facti de quo dicitur. non
autem singulas facti qualitates. et ideo si fideiusor conuentus vt
soluat debitum porrecto libello per eum negat narrata. put narran-
tur per eum fore vera. et petita fieri debere. sic intelligitur i esse
eum negare se debitorum esse seu debere soluere non autem se esse fide-
iusorem h. hoc in libello et fuerit narratum. et ideo non potest b. n. i
cium diuisionis. quod non negat id quod est causa b. n. i. quod est sin-
gulariter notandum. et adde quod ipse idem Bar. dicit i. l. si cui la. ij.
s. si a filio. ff. de lega. i. dicit quod respondens simpliciter positio per verbum
credo fit preiudicium. ac si expresse confiteretur. vt no. glo. no. l. c.
et l. f. de iure iur. confessio tamen simpliciter vt dici non refertur ad sin-
gulas qualitates facti quod pcessit finem Bal. in addi. Spec. i. sim-
plici confessione. Sed si confessio est generalis quod inquisitus confite-
tur omnia contenta i inquisitione. tunc vt quod d. referri et quo ad
qualitates. vt dicto ver. xi. alle. et ita consuluit Dy. et ita tenet
Ja. de bu. i. suo p. filio quod incipit. cauetur statuto quod si quis offen-
derit aliquem officialem. et ita tenuit. d. Ray. de morte libra. do-
ctor maxime auctoritatis in suo p. filio quod incipit in dei no-
mine amen. et totius celestis. et vnum tenens quod quis ponendo
sue articulando et pducendo in iudicio vt confiteri petita in
ipsis de quo per glo. in. c. cum i positionibus. de re iud. li. vi. et per
Jo. an. ibi i nouel. et per Anto. de bu. in. c. ex parte. de p. fessis. et
dicit Bar. i. l. certum. s. si quod abntem. alle. quod vt et confiteri que
ponit in suis exceptionibus. sicut que quis ponit in libello. nam
sicut ex parte actoris conuentionalis dicitur libellus ita ex
parte rei debet dici libellus contradictionis. C. de his que pene
nomine. l. i. ff. de excep. l. i.

Enunciatiua verba in sententijs.

In eo verba enunciatiua

tiua proferantur in sententijs. Jo. de imol. in. l.
sciendum. ff. de ver. ob. dicit quod si iudex i sen-
tentijs dicat vna lit. cote. et positionibus i
ter tales et an probetur ob hoc predicta i
processu interuenisse vt quod non quod illa tunc
non potuerunt interuenire cum debeat esse aliquod medium inter
vnu actum et alium. et hoc tamen Inno. i. c. quod si falsam. de pbat. et
ibi per Jo. an. adde hoc verum finem Ang. nisi sententia fuerit lata per
sententiam quod non dicitur nec appellauit. nam tunc de oibus i iudicio
agitatis de quibus i sententia fit mentio presumit per sententiam. sed non de
agitatis extra iudicium que i iudicio asserunt pducta vt procura-
torum. et si. et sic de velle Inno. recte intelligendo i. c. cum i iure
peritus. de offi. dele. i. vlti. glo. magna. vbi dicit quod pductio in

strumenti pcuratorij vel alterius si est de actis sed non ipsius
instrumentum. et sic. l. apparet predictum esse instrumentum p
curatoris non presumit illud esse pcuratoris nisi de instrumento
originali apparet. sed certe ibi Inno. recitat opi. aliorum dicen
tium oppositum. l. ex quo apparet pductione esse factam presumit
esse pcuratoris nisi aliud appareat. et idem si non apparet pductio
si fuerit pte. vel habita p pte. cum eo tamquam pcuratore. qz p
mct pcurator nisi doceat de opposito. vt. l. pompo. s. rati. ff.
de pecu. et hoc tenuit Inno. l. c. qm p falsam. de pba. et i. c. no
uit. de eo qui fur. ordi. susce. et in. c. i. in ver. absente. de electi.
in vi. et idem voluit Bar. l. aut. si quis in aliquo documento. C.
de ede. et i. l. fi. C. qm appel. sit. Idem adde qd vñ idem et si finia
fuerit lata p parte absente dummodo psumacem p id quod no.
Jo. an. in. d. c. qm. super vlti. glo. et Jo. calde. ibi in suis addi.
et Inno. in. c. bone. lo. i. de dec. et Jo. an. in. c. in pntia. d. renu
cia. et presertim qm de longinquo lata est finia per id quod no.
Bar. in. l. admonedi. ff. de iurei. et Jo. an. post Host. in. d. c.
in pntia. et hoc et si non sit mentio de lit. cont. in tenore finie.
vt volunt doc. predicti. et Spe. in ti. de sen. s. fi. ver. in finia. ad
fi. et multo fortius qm fca est mentio. l. legisse in hoc comunis
sequantur opi. Bar. Sed non bñ per predicta. et qz presumit
p finia qm non est appellatum ab ea. vt legatur et no. in. l. here
nius in. s. gava. C. de eue. et hec presumptio transfert onus pro
bandi in partem aduersam. facit qd no. Inno. in. c. cum in iu
re peritus. de offi. dele. Qualiter at probabitur ista negatiua
qz lis non est conte. dic qz per inspectum actoris in quibus no
reperitur litis ptesta. vt. l. ij. C. de erro. aduo. cum ibi no. per bu
tri. et hoc et Bar. in suo consilio qd incipit punctus talis e cu
finia lata est et vñ cautela est qz pducantur oia acta et fiat arti
culus qz fuit et est absqz eo qz alia acta fuerint in dea ca. et sic
et fateatur notarius. sed aduerte qz p predicta facit. qz cuqz co
te. litis sit de solentate substantiali iudicii. nec illi partes pnt
renunciare. vt no. glo. in. c. de causis. de offi. dele. et in. c. i. d. lit.
pte. et no. et in. l. i. C. de lit. pte. sed vñ qz non sit standum istro
finie et eius verbis enunciatiuis in quo continet dicta solenti
tate interuenisse p ea que dea sunt superius p. l. si forte. ff. de ca
stren. pecu. et in. l. si donatoe. C. de colla. potes dicere qz no p
sumitur ex eo qz fca est mentio. sed ex eo qz pars p quam lata
fuit non reclamauit. hinc est qz et si non fuisset fca mentio i sen
tentia de actis nihilominus presumetur p ea vt pro actis
l. qz pcesserunt legitime. vt no. Spe. in ti. de sen. s. fi. ver. in sen
tentia. et hec presumptio transfert onus probandi prium i par
tem aduersam. ar. l. siue possidetis cu sua materia. C. d. proba.
et no. Jo. an. in. d. c. qm p falsam. alle. super gl. et ibi Calde. in
suis addi. Item ex predictis deceditur qz si arbiter tulit finiaz
ptibus pntibus et pntentibus virtute copromissi qz asserunt
ptes in eum fecisse poterit peti executio laudi. l. d. copromisso
aliter non doceatur. qm partes tunc ipm compromissum face
re potuissent. sed non potuissent eu facere iudicem ordinariu
nec delegatum. l. priuatum. C. de iurisd. om. iudi. et in. c. si
gnificantibus. de officio delega. et ideo si negaretur talis iurif
dictio non mandaretur executioni nisi de illa appareret saluo
nisi finia transiisset in pntem. vt. l. ij. C. communia vtriusqz iu
di. adde et sic vult Ange. in. l. sciendu. de ver. ob. alleg. qz pro
fundamento iurisdictionis ordinarij non presumitur. Sed
glo. sentit prium in ordinario in. c. cum in iure peritus. alle.
satis eim vñ qz tanquam ordinarius fuit cõter reputatus. arg. l.
barbarius. ff. de offi. preto. In delegato at sentit qd dcm e su
pra. Sed Inno. in. c. ij. de eo qui fur. ordi. susce. sentit hoc nul
lum qm ps anteqz fuit in iudicio. et sic pcessum fuit p illuz ab
sentem l. forte cotumacem. secus si fuit in iudicio et litem con
test. obmissa exceptio defectus pntis. qz tunc et multo fortius
si in toto iudicio vsqz ad finiam nil dixit presumit tunc p po
testate iudicis deleg. ar. l. p. s. rati. all. et qd ibi no. et idem sen
tit Inno. l. c. qm p falsam. de pba. et i. c. ij. de eo qui fur. ordi.
susce. idem no. Jo. de imol. l. i. in. s. codenatum. de reg. iur. di
cit qz illud qd Bar. l. s. condennati. ff. de reg. iur. qz dices se no
citatu ppte tenet. dato qz et non appellauerit qd est veru qm
i finia non sit mentio de citatione ppter auctoritate rei iur. ex
quo non e appellatu. nec suppetit tempus appellandi argu. no.
i. c. i. pntia. de renuci. et hoc tenuit Spec. l. ti. de sen. s. vt aut.
ver. et no. et sic dicit ibi Jo. an. post Guido. de su. seruari de co
suetudine. dixit tñ idem Guido. qz de iure vñ dicta verba p

lata a iudice no pbare p no. i. c. qm p falsam. de pba. sed illud
c. videtur intelligi an esse appellatu vel no p ea que ibi no.
Jo. an. sup glo. h. et p Jo. calde. in suis distinctionibus. vt. s.
est dictu. facit tñ Jo. an. qz pbat opi. vt supra dixi pducendo
acta ex quoz inspectione appareat no esse descriptu in citato
ne p no. i. l. fi. d. errore aduo. et i. c. cu ad sedē. de resti. spo. et que
plene no. i materia negatiue i. c. bone de elec. plus et sentit spe
cu. in loco preallegato qz l. i finia no fiat mentio. ex quo tñ no
e appositum psumit p finia et respectu pcessus. et p hoc facit
qz auctoritas finie vñ esse illa que psumptione inducit qm no
e appellatu. que rō hoc casu vendicat sibi locum. Hosti. tñ in
summa i ti. de pba. s. qd d. pbari. ver. ite l. p finia. sic dicit
Jte l. p finia prima facie psumat ppter auctoritate iudicia
ria de elec. bone memorie magun. l. s. qm. et de renunciati. in
pntia. de re iur. c. inter nos. et c. sicut et sic presumantur oia so
lemniter acta. insti. de fideicom. s. fi. hoc vñ qm nihil obicitur
p processum. nam si dicatur non fui citatus necesse est qz cita
tio probetur. idem si dicat non fuit lis conte. non vidi testes
iurare. non fui vocatus. et hoc est qd dicit non psumitur pro
cessu nisi quatenus legitimis pnterit argumentis. ideo de
scribende sunt citationes. dilationes. reculationes. exceptioes.
positiones. responsiones. interrogationes. et confessiones. ip
se tamen Spe. eo. ti. s. fi. ver. in summa videtur velle qz omuz
presumitur pro sententia respectu pcessus quando est lata co
tra pntem vel pntumacem. et sic etiaz vñ sentire Jo. calde. in
c. qm p falsam Bar. autē i aut. si quis in aliquo documento.
C. de eden. sentit solū psumi p ea que lata e parte pntē. et facta
e mentio de actis i tenore finie. l. vñ appareat ex predictis fal
te qm lata e p presentem vel p cotumacē l. i fiat mentio de actis
in finia vñ psumi p finia ppter transitu i rem iudicatā. idem
vñ si no sit lata pntē. nec appareat de cotumacia. si tñ finia
iudicis faciat mentionē de citatione peremptoria ad finiaz au
diendam. nā talē de cotumacia sic vñ seruari vt e superius
dictu post Jo. an. et Guido. de su. de hoc dic vt no. i dā. renu
ciat oibus bonis i articulo dñ tractat an possit renunciari iu
ris solentatibus. vbi aut iudex i finia hoc no dixisset. nec eēt
lata i pntem. nec appareret qz fuisset cotumar. et sic legitime
citatus esset maior dubiu. tñ si apparuit qz pars habuerit no
titiā finie. nec appellauit i tps debitu videt qz surgat ex hoc
presumptio p finia. vt voluit Specu. l. d. s. et no. et l. partes sunt
pntes l. no citate videat valere finia p no. p Bar. in. l. i. ff. de
in ius vo. et que habent in. l. i. cāe. i. s. cā cognita. ff. de mino. et
que no. Jo. an. in. c. fi. de ele. i nouel. tñ cautela e ad omne du
biu tollendū qz iudex moneat ptes ad finiam audiendā. Ja. bu.
i aut. si quis i aliquo documento. dicit qz si narrat aliquid p
iudice seu notariu qz illa die seu illo tunc non potuit fieri non
facit fidem. et ita itelli gif. d. aut. si quis i aliquo documento.
ideo si dicit iudex i sententia lit. corā nobis ptes. et. no pbat
lit. pte. nisi in iudicium presentis et patitis hoc fieri in finia
et nihil opponētis. argu. l. optimā. C. de pben. stipu. non inter
extrācos fm Jaco. in. d. l. optimam. Si vero narrat aliqd qd
tunc et illa die fieri potuit. et tñ probat. ita intelligit gl. in. l. i.
C. de fi. instr. et iure bast. fisa. lib. r. Bal. vero in. l. optimam
C. de pben. stipu. dicit post Inno. l. c. cum i iure. de offi. dele.
i glo. hoc vñ qz verbis enunciatiuis notarij generaliter credi
tur de his de quibus tabellio testimoniu fert de visu. vt cum
dicit actum in tali loco. vel cu dicit presentibus talibus testi
bus. sed si i iustro finie aliquid enunciat p notariu qz tunc
pōt iteruenire cu enunciat exemplū. qz dicit facta citatioe.
et de re tali. statim enī tunc in hoc iustro finie qz citatio et admo
nitio pcessit p Jo. an. in add. Spe. in ti. de citatione. sec⁹ at
si talis actus iteruenire no potuit tñ vt qz dicit viso libello
non ppterea pbat libellus oblatu vel qz dicit lit. cōte. nā
non pbat lit. cōte. nec creditur ei nisi de lit. ptest. appareat.
et hoc no. Inno. ibi in. c. cuqz in iure. et c. qm p falsam. de supe
rius est dictu. et pbat i. l. i. C. de fi. instr. et iure bast. fisa. li.
r. Et ppterea si vñ insti in de alio facit mentionē enuncia
tiue nisi originale ostendat no facit fidem. i aut. si qz i aliquo
allega. et ibi Bar.

Enunciatiua verba in pntibus.

Iuronerba enūcia

tina proferatur in p̄ctibus. Bald. in. d. l. optimam. alle. dicit q̄ verbis enūciatiuis inter p̄bentes statim q̄ p̄bentes sunt tales q̄ sibi iudicare possunt v̄l sunt tales p̄bentes i quibus lex fraudē nō p̄sumit inter se. ita no. Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pec. et p̄ eūde in aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosan. ecc. vñ Bar. in. d. l. si forte alle. dicit q̄ bec lex facit in argumentū ad infinita. nos dicimus i. l. optimā. C. de p̄ben. stipu. q̄ verba enūciatiua i p̄ctibus p̄bent inter easdē partes. ego dico q̄ illud est v̄p q̄ illa verba enūciatiua emanant sup̄ eo super quo p̄tes possunt renūciare. aut sibi p̄iudicare als verba enūciatiua nō p̄bent nisi p̄bentur. vñ l. si forte. p̄ hoc dico in q̄dne si aliq̄s donauit alicui p̄ bonis meritis. et iuratis habitis. et receptis. si quidem ista donatio sit ab eo q̄ posset donare libere nullis p̄cedentib⁹ meritis. tūc ista verba enūciatiua i ducūt dispositionē si p̄batio nē inter easdem personas et partes. sed si de necessitate regantur bene merita et als donare nō possit tūc illa verba nō p̄bent merita p̄cepisse. sed et p̄batio facienda. vñ no. in. l. si donatōne. C. de colla. Si vero enūciant ea que sunt de substantia actus. Exemplū si enūciatur fines plebenat⁹ nō statim eis nisi partes de finib⁹ disponere possunt de cen. c. cū olim p̄ Jnn. et Jo. an. de p̄m. si papa. lib. vi. et per Jnnocē. in. c. cum inter R. de elec. Ange. in. l. cū aliquis. de iure delib. dicit q̄ verba enūciatiua inter ipsos p̄bentes q̄ p̄nt de re de qua enūciat disponere p̄bat et dispositionē inducūt iter alios nō p̄bent. et ideo si iter ep̄m florentinū et p̄zulanū p̄nates in instro iter eos p̄fecto dicatur et apponatur talia verba enūciatiua actū in tali domo posita in finibus ep̄atus florentie. per bec verba enūciatiua p̄batur domū et solum esse de dyocesi florentie sic intelligitur quod habet i. l. optimam. C. de p̄ben. stipu. Bald. vero in. d. l. optimam. dicit q̄ si notarius dicit actū in tali loco i districtu perusij. et hoc reperit scriptū i multis instris quod p̄sumit esse v̄p q̄ sit de districtu perusij fm gl. d. l. optimā alle. sed per vñm instm nō p̄batur q̄ sit de districtu. qm̄ instrumentū nō p̄bat id. s. quo nō est p̄fectū. et i ista demonstratio i districtu perusij esset falsa tū ista demonstratio nō viciat instm fm Jnnocē. i. d. c. cum i iure. et i. c. qm̄ p̄ falsam vicat. vbi dicit q̄ nō creditur instro nisi i his que eodē die et loco fieri potuerunt et fesse p̄duci. alia vero sunt enūciatiua. et non p̄nt p̄bati p̄ tale instm nec de illis intelligitur tabellio rogatus. et dicas glo. positā in. l. optimā alle. esse verā si forte iter duos plebanos de finibus cōtendentes. et ad quos plebanos ipsos finū dispositio spectabat si talia verba enūciatiua in eorum instrumentis scripta reperiantur. alias se. et exemplū si iter duos priuatos notarius conficit instm. et dicit actū in tali loco de finibus talis plebenatus. et ita intelligitur glo. in. l. cum aliq̄s. C. de iure deli. Jaco. bu. in. d. l. optimā. dicit aut istru mētū p̄tinet ea que fm̄ tēpus instri confecti fieri potuerunt. et tūc probat ita eē p̄ oēs. ita loquitur glo. in. d. l. i. C. de iur. ha. ste fisa. li. x. que dicit q̄ si in instro iurenerūt solēnia q̄ p̄sumitur oīa contēta in ea esse vera. aut continet seu enūciat ea que fm̄ tēps instri non potuerunt interuenire neq̄ fieri. et tunc non probat in p̄iudicium aliorū seu tertij. sed in p̄iudicium patientis sic inferi in instro. vñ si iudex p̄ntibus par tibus ferat finiam et dicat in ea lit. p̄test. coram nobis legitime et c. finia probat lit. cont. inter partes que passē sunt inferi i sentētia non inter alios. vñ superius sepe est dñm. et y. vero in. l. i. C. de fal. cā adiec. lega. dicit q̄ si verba enūciatiua proferuntur in p̄ctibus inter viuos. tunc regulā non hnt tacitam dispositionem. et iō non hnt locum remedia que ex dispositione competunt. vñ ff. de pos. l. publica. §. lucius. fallit in casib⁹. vñ est vbi tacitam dispositionem important. verbigratia interrogatus quis in iudicio se debere illo cā hnt effectum. vñ ff. de in. tetto. acti. l. de etate. §. qui interrogatus. et ff. de dona. l. qdam in iure. Secundus casus est vbi enūciatur inter viuos ad li berandum. et adiecit salario presente. nam tunc inducunt tñf positōem fauore liberationis et p̄nt dici pactum. vñ ff. de pact. l. tale pactum in p̄n. ar. ff. de act. et obli. l. arianus. l. glo. velit in. d. l. tale pactum. dicere q̄ iō ibi habet effectum. i. dispositō nis. q̄ referunt ad verbum p̄teor te nolle tenere. sed si simpli

citer et mere intelligerentur. tunc nō hērent dispositōnem. et sic ibi glo. adderet ad. l. qd non est dicēdū. Bal. vero in. l. ex his verbis. C. de testa. mli. dicit q̄ confessio est qd enūciatiuum sicut confessio. vñ no. in. l. non nudis. C. de proba. verba enūciatiua emissā simpli p̄ se disponunt in eo genere dispositio nis. qd tūc geri pōt. q̄ debet aliquid opari. vñ l. ex hac scriptu ra. ff. de dona. secus vero si emanant p̄ aliud qd tunc si erat in fieri iure impediētis. vñ verba enūciatiua circa ea que non consistūt in cōsensu non inducūt dispositōnem per actum ver borū enūciatiuorū sed per realem actum q̄ p̄batur verbis. vñ l. publica. §. si. alle. si autē esset talis actus q̄ sic geri possit. tunc ta lia verba enūciatiua disponerent. vñ l. quidam in si. ff. de cou sti. pecu. nisi errore. vñ l. si na. eo. tit. et in. l. optimam. C. de con traben. stipu. et nō fuerunt ibi simpli verba enūciatiua. quo niam ille qui cum alio ibi p̄rit tanq̄ cum tali. et ex illa quali tate pendet acquisitio talis actus. et videtur non simpliciter enū ciare sed confiteri illum talem esse talem. et ideo potest negare. q̄ veniret p̄ suū p̄ctū. et in. l. vna. C. de testa. verba enūciati ua ideo non disponūt. q̄ ibi illa verba enūciatiua negabāt actum v̄p de p̄terito. et ideo nō disponūt p̄ ipsius verita tis naturā ipsi verbis mendacibus resistent. secus aut vbi verba enūciatiua nō hnt p̄riā veritatē vel hnt. sed talez que p̄ penitentiā tollit. et tolli pōt. vñ d. l. vna. no. Item iuramentū testatoris interpositum. s. verbis enūciatiuis nō operat di spositionē q̄ agitur de p̄iudicio tertij. et ita loquitur. l. vna alle. sed dñtarat q̄ agitur de p̄iudicio testatoris aut eius heredis et ita loquitur aut. quod obtinet. C. de p̄batio. Item spāle est p̄ auctoritatē decreti. p̄ quo p̄sumit accedente ei testimonio pu blici instri enūciantē solēnitates iurēcessisse q̄ partes erant p̄ntes. et neutra p̄dirit. sed tacite vtrāq̄ consensit. et sic qd p̄nt erat p̄dictio facta est p̄uentio et p̄sensu. vñ l. i. C. de rela. et ope ratur q̄ dictis verbis enūciatiuis referentibus actū de p̄te rito sep̄atum a presenti credat iuxta no. per glo. in. l. i. C. de fide instri. et bast. fisa. lib. x. Ange. vero in. l. imperatores. C. de priui. cre. in glo. si ibi fm̄ Jo. sic dicit decidit ista glo. q̄ v̄ ditio facta auctoritate iudicis p̄sumitur facta legitime. et sic p̄sumitur solēnitates extrinsece et idem t̄ glo. in. l. i. C. de fi de instri. et bast. fisa. li. x. quod tenuit Dy. si i instro venditio nis saltem sit mentio de omnibus solēnitatibus. et ita intel le rit illam glo. sed huc opi. obstat. l. quecūq̄. §. si. ff. de public. eo q̄ enūciationi facte in instro in p̄iudicium tertij nunquā sta tur q̄ enūciata non poterant interuenire tpe confectionis i strumenti fm̄ Jnnocē. et Jo. an. in. c. qm̄ p̄ falsam. de p̄batio. l. 3 stetur in p̄iudicium ipsorum p̄bentū. vñ l. optimā alle. et ibi per Ja. bu. itā potes defendere gl. d. l. imperatores. et d. l. i. C. de fide instri. et bast. fisa. lib. x. alle. nisi dicas q̄ spāle sit p̄p auctoritatem decreti fm̄ Ange. vide per Bal. et alios docto res de materia in. l. sciendū. de ver. obliga. et Jnnocē. i. d. c. qm̄ p̄ falsam alle. dat p̄ theoria q̄ si notari⁹ asserit aliquid quod dicit non sub illo die factū q̄ in illo nō loquitur tāquā notari⁹ v̄puta hodie cōficit instm mutui. et asserit q̄ heri in sua pre sentia fuit numerata pecunia nil p̄bat de numeratione quia tpe numeratōnis nō fuit rogatus sed hodie. imo q̄ est plus l. 3 falsum diceret non punitur pena falsi. q̄ loquitur v̄ priuata p̄sona. et nō v̄ iurata p̄sona seu publica fm̄ Bald. in. d. l. ex his. C. de testa. mli. et fm̄ eū ibi spāle ē i p̄ncipe. vñ eius verbis enūciatiuis i facto p̄prio credatur. vñ in cle. i. de p̄bat. sic cre ditur aliquid referenti sine die et cōsule. vñ in prima p̄stitu. C. §. si. Bal. in. l. cum aliq̄s. C. de iure delibe. dicit no. ar. q̄ l. 3 dicat instm actū in ponte nouo perusij districtus. nō tamē p̄batur p̄ hoc q̄ sit perusij districtus. q̄ res iter alios acta vñ dicta nō p̄iudicat. sed iter ipsos p̄bentes p̄iudicat. vñ de ra tione talij verborum perusij sortitur forum. nec pōt declinat forum licet neget esse de districtu. C. de contraben. stipulatio. l. optimam. Item quod dicit glo. in dicta. l. cum aliq̄s. q̄ p̄ verba enūciatiua in instro nō p̄bant fines plebenat⁹ hoc verbū nisi instrumenta antiqua hoc attestent. itā probat cōmunē opi. hōium que p̄sumit esse vera. de sumi. l. i. §. i. de fundo instri. l. cū delationis. §. asinā. de infamibus. l. athle tas. in prin. de suppl. lega. l. labeo. de condi. et demon. l. in te stō. la. i. et considera q̄ aut tabellio aliquid describit in instro circa circūstācias. et dicit v̄ modo dixi. aut circa qualitatē per sonarū. et tūc aut in actu obligatio. et dicit vñ in. l. optimā. all.

aut i nō obligatio ipsius. et loquitur. l. ex his. C. de testa. mili.
aut est questio voluntatis. aut ē questio alterius veritatis. si q
dem ē questio voluntatis et statim infirmitas. C. de pba. l. cū pib?
aut sunt verba enunciativa. et tunc dic vt per l. y. et l. y. l. ex
his verbis. C. de testamēto mili. si vero est questio veritatis. et
tunc refert. aut talis veritas poterat tūc i esse. pducit simul cū
voluntate. qz voluntas erat eā veritatis. et tunc supposita vo
luntate. plata est veritas. ff. de dona. l. ex hac scriptura. aut ta
lis veritas nō poterat tunc i esse. pducit sola voluntate. et tunc
aut sunt verba. plata p modū cōfessionis. aut p modūz nude
enunciationis. ¶ Primo casu aut cōfessio hz annexa dispositio
nē eius generis et nō cuius ē assertio seu cōfessio. aut diuersi
generis et ē nature. aut neutra. ¶ Primo casu loquitur lex ge
neraliter. C. de non num. pecu. declaro hoc ē si nō cōfiteor
me debere decem ex quodam p̄ctu que p cirographum vel sti
pulationē vel cōstitutā pecuniam. pmitto certe cū tali p̄ctu. l.
stipulationis et cōstitute pecunie quilibet cā congruat statim
scripture. vt dicta. l. generaliter. C. de non num. pecu. Secū
do casu loquitur lex i p̄ctibus eodē ti. declaro. nā si cōfessio mu
tui p̄baret ipsā naturalitē ista cōfessio nō congrueret ci
rographo. i. p̄ctui l̄arum in quo requiritur fictio. et nō veritas
nunciationis actus. vnde post biennium nō pbat verā nūme
rationē. ergo biennū vestit p̄ctum l̄arum. nō prima veste. sed
scda. i. cōfirmatoria. nāz prima tunica istius p̄ctus sunt l̄e.
vt insti. de l̄arū obli. et iste p̄ctus ē equipollens naturali. sed
nō p oia. vt no. i. l. assiduis. qui po. i. p. l. ba. i. glo. de dote p̄fessa
ta. qz glo. ē vera. qz p̄uilegiū tacite p̄p̄tore dāt actioni nō
reperit hoc p̄uilegiū indultū. Ex p̄dictis et apparet ratio
Laurelius. §. fidei lega. i. nā ibi cā erat de genere p̄ctum. et di
sp̄sio erat de genere legati. vnde illa cā nō pōt supponi p
vera que haberet suū cātū perimere. vt. l. si creditori. ff. de leg.
i. tñ de equitate cano. ille. §. nō cōtinet veritatē. i. q. vij. c. quo
tiens cordis oculus. et ar. de succel. ab itel. c. fi. Tercio casu qñ
cōfessio nullā hz annexā dispositionē exp̄ssam vel tacitam.
et tunc refert an ē veri rememoratiua. et nō dispositiua. hz refert
retro dispositiua. ff. de positi. l. publiā. §. si. p̄ctus. n. de positi. ibi
nō p̄bitur. qz ibi nō p̄t p̄bi nisi vno modo. Cre aut ē falsi enū
ciatiua. et tūc aut per errorem et nihil operat. ff. de cōsti. pecu. l.
fi. aut ex certa scia. et tūc qui fatei formiter. i. cū cā exp̄ssa cō
uenit vtili ex ea cā. ar. ff. de iureiur. l. si duo. §. si. et si vniuersim
i. sine cā tūc pōt cōueniri condi. ex. l. si quis argentū. qz vñ do
nare. ar. ff. de ver. ob. l. si diuortio. aut dubitat et in dubio pre
sumit cōfessio vera. ff. de positi. l. si. fallit in mutuo. et dote. vbi
nō presumit veritas p̄fessisse. sed spes veri nisi post sua tpa. ff.
si cer. pe. l. qui pecuniā. C. de nō nu. pec. l. si ex cautione. Item
fallit. ff. de p̄batio. l. qui testm. ff. de lega. iij. l. cū quis decedēs
§. codicillis. de dona. ante nup. aut. hz iam necesse. et in. l. per
diuersas. C. mandati. et i singulis istis casibus p̄p̄iam rōnez
inuenies. Si autē verba enunciativa sint aliter cōmemorati
na qz p modū cōfessionis tūc aut negat p̄ veritatē et nō statim
eis. C. de testa. l. vna nisi talis veritas possit anibulari ex volū
tate loquētis. vt ibi no. hz Jo. an. aut sunt enunciativa alteri
uentus. et dic vt. l. peto. in prin. ff. de leg. iij. et de v̄susu. lega.
l. generali. i. p̄i. et adde no. ff. de rei ven. l. emptor. §. si. et de le.
ij. l. ticia. §. lucius. cū si Aug. i. l. i. C. de iure bast. fiska. lib. r.
dicit verbis enunciativis notarij asserēt aliquā solemnitatē
interuenisse nō credit nisi quatenus pbat. vt in corpo. de ta
bul. circa prin. et habetur plene per Jnno. in. c. qm̄ p̄ falsam. al
le. de quo in aut. si quis in aliquo documento. et in cor. vnde
sumitur. nisi notarius dispositiue et nō enunciatue testaret.
ex eo qz de qualibz solēnitatē p̄fuit infirm. sed vñ qz credatur
verbis enunciativis notarij quantū pertinet ad p̄iudiciū
p̄bentium. vt in. l. optimam. C. de p̄ben. stip. et in. l. cum aliqz
C. de iure delibe. et hec est veritas. sed hoc inquātum agitur d
p̄iudicio tertij. vt. l. i. alle. de iure bast. fiska. lib. r. et inquantū
d. l. optimam alle. vñ dicere qz verba enunciativa inferunt p̄
iudiciū est verum in p̄ctibus in quibus partes p̄t sibi p̄f
p̄iudicare. non aut extraneis. et iō nō probat per eos fines ple
benatum qñ super eis sibi p̄iudicare non potuerunt. Jo. ve
ro de imol. in. l. sciendū. ff. de ver. ob. sic dicit. Ange. dicit i. l.
sciendū. qz vbiqz p̄ partes in infirmo aliqd enunciatum super
illo super quo p̄tes habēt p̄tatem disponēdi statim eoz asser
tioni. et sic intellr. l. optimam. alle. sic intellr glo. in. l. cum ali

quis. C. de iure deli. secus si super eo disponere nō possunt. sic
intellr qñ no. de finibus in. d. l. optimam. Sed tu dic qz ad p̄
iudiciū paruum inter quas p̄fuit infirm. statim statim verbis enū
ciatiuis in infirmo. et si non hēat p̄tatem disponēdi. vt probat
in. d. l. optimā. sed in p̄iudiciū tertij non. vt in aut. si quis i
aliquo. C. de eden. et ideo per infirm. confectum inter aliquos
nō fieret p̄iudiciū vñ qz d̄z resarcire dānū illi cui ē illatū in
tra fines plebenatus si dicat esse d̄ finibus plebenatus. et b̄ p
bat p̄ solū infirm. confectum inter p̄tes. partibus autē bñ p̄u
dicat si deberent forte. et solui gabelle ville de tali p̄ctu mitto i
tra fines plebenatus. Et cōclude si in infirmo sit mētio de solē
nitatibus extrinsecis. tūc p̄sumitur et p̄batur si possibile fuit
tūc illas interuenire tpe confecti infirm. et ita d̄z intellr. l. i.
cum sua glo. C. de iure bast. fiska. lib. r. si vero interuenire non
potuerit tpe p̄fecti infirm. et tūc iter eadē personas p̄sumi
tur. l. optimā alle. dūmodo sit talis solēnitatis cui partes p̄oue
runt renūciare. seu dūmodo p̄sone sint habiles ad renūciādū
illi solēnitati als secus. ar. l. doli excep. §. diuerfuz. ff. de noua.
et ar. corū que habent in. l. cū hij. §. sed cū lis. ff. de transac. et d̄
castrē. pecu. l. si orie. et C. de colla. l. si donatione. et adde casum
l. p̄edia. cum ibi no. ff. de acqui. pos. qz l̄z in infirmo confecto in
alienatione rei dicatur. talis vēdidit et tradidit tali talem rē.
l̄z traditio tūc nō potuerit interuenire. operatur tñ dicta ver
ba vt videat data licentia apprehēdendi p̄sionē auctorita
te p̄p̄ia. vt ibi no. et dicit Ludo. in. l. aquilinus. ff. de dona. qz si
pater dicat se donasse filio pp̄ eius merita p̄cedentia an ei?
assertioni seu enūciationi credat? stetur. dicit Bal. i. l. illud
C. de sacrosan. ecc. qz aut exp̄mit certa qualitas meritorū.
statim tūc eius assertioni. vt. l. aglius. alle. aut exp̄mūt me
rita in genere et tūc nō statim eius assertioni. nec dicta verba
p̄bant. vt. C. de colla. l. si donatōe. i. glo. et i. aut. vnde si p̄res
C. de inoffi. testa. Bar. vero i. l. si forte. C. de castrē. pecu. dicit
qz verba enūciatiua a p̄bentibz plata sup bis que nō pendent
a mera eorum volūtate vel p̄tate nihil operantur neqz p̄bant.
pbat hoc per. l. si forte. alle. et per glo. i. d. l. si donatione. Item
qz l̄z verba enunciativa prolata ab eo qz posset non p̄cedenti
bus meritis donare libere inducant p̄bationē meritorū. vt. l.
aglius regulus. ff. de dona. ac tñ. plata ab eo qz nō pōt libere
donare nisi bene meritis p̄cedentibus. vt a p̄se respectu filij
i p̄tate cōstituti nō inducūt p̄bationē meritorū. et ideo opz alr
p̄bari. vt in glo. magna. d. l. si donatōe. ibi nec inspecto si vi
xerit pater dono vt extraneo. et istā p̄clusionē p̄muniter sequū
tur doc. et Bal. l. si donatōe alle. referendo i. l. i. de mat. M̄u
ius aut est rō. qz cōfessio emanans iter p̄bitos. vt hoc casu
nō est p̄bitionis iudiciua. vt. l. qui testm. ff. de p̄batio. et de
le. iij. l. cū quis decedēs. §. codicillis. et de ista p̄fessione bene
meritorū an p̄bet et quid operetur. et vide p̄ Bar. et Bal. in. l.
per diuersas. C. mādati. et p̄ Bal. C. ne liceat poten. l. iij. imo hz
Ludo. dicta. l. agli. vñ qz nullo modo debeat stare dicte asser
tioni ad emittendas fraudes. vt. l. cōuenire. ff. de pac. dota. tam
fm hoc hodie nulla donatio egeret insinuatione. qz sp̄ hodie i
oibus infirmis ponitur dedit. donauit pp̄ eius grata et accepta
seruitia. l. y. vero i. l. testm. C. de iur. et fac. igno. dicit qz verba
enūciatiua emissa per modū cōfessionis per verba dispositiua
inducūt dispositionē et obligationem. C. de postu. l. si sub spe
cie. vt si cōfiteor illos liberos esse meos. et eis libertatez do. si
vero sunt tantūmodo enunciativa nō emissa dispositiue tūc
nō p̄iudicat nisi quāz ad p̄bationē. vt. l. publiā. ff. de positi
ti. §. si. et tūc est vez qz inducūt p̄bationē. qñ animo cōfiteādi
p̄feruntur. als si nō itenderet p̄fiteri tūc nō operantur proba
tionem verbigratia domin? obuians seruo dicit beneuenias
liberte mi. nihil operantur. qz verba quatenus carent cōsensu
seu effectu consensus nihil operantur. ff. de actō. et obliga. l. ob
ligatio. ad finem. et in aut. de exbiben. reis. §. illud et §. scim?
collatio. vi. et. Bar. vero in. l. hac scriptura. ff. de dona. dicit
qz verba enūciatiua app̄sita in p̄ctibus si p̄ferāt ad liberā
dū dispositionē faciūt. vt. l. tale pactū. i. p̄n. ff. de pactis. et hoc
vez qñ verba enūciatiua sunt emissa p̄cipalr pp̄ se. sed si ob
aliud incidenter tūc non inducerent dispositiōem. vt. l. cum
p̄ecum. C. de lib. cā. Si vero verba enūciatiua p̄feruntur ad
obligandū. tūc distingue. aut emittunt p̄cipalr pp̄ se. et tūc
inducūt p̄bationē nō at disponē. vt. l. publiā. §. si. ff. de positi. si pp̄
aliud. et tūc aut i p̄ctu aliquo inf p̄tes celebrato. et tūc inducūt

dispositione seu probationem docet pbeur pñi. vt. l. optima
alle. r. l. quida. ff. de pbatio. si simpliciter sunt emissa absentia.
tunc pbatone nō inducūt. vt. l. epistola. in pñ. ff. de pactis. r.
l. nō nudis. r. l. nō eplis. C. de pba. Ad vnum tñ est aduer
tendum qd si illa verba enūciatiua pferunt sup aliquo iure in
quo sit dare quasi possessionē illius iuris cōstituit illū ad quē
verba dirigunt possessionem illius iuris. vt. l. nō nudis. r. l. nō
eplis. alle. r. l. ff. de pba. vbi autē dicitur inducere dispositionem
intelligas semp ster presentes. vel inter absentes p nūciū vñ epi
stolā. Idē Bar. i cōsilio suo quod incipit. quida. Petrus ma
thei de vrbe veteri dicit qd aliqui in instrō cōtinent aliqua di
spōitiue. r. illa pbanē. r. ad illa refert iuramētum i instrumē
to appositū. r. in illis operat. aliquādo in instrō cōtinentur qd
dam enūciatiue de his que fuerunt gesta tunc tpe pñtus seu
cōfecti instrō. puta qd quis cōfiteat recepisse r habuisse tunc ta
le quid r. tūc idē ē qd pbat r. dispositionē inducunt. r. ad il
lud ē iuramētū refert. qd cū sit gestū tunc ab ipso pñte vñ
iuramētum interpositū p obseruatione predictōrū. r. ita loq
tur aut. facta puerū. ibi de pñtibus rerū suarū non retractā
dis. C. si aduersus vendit. aliqui in instrō quedā alia enūcia
tiua ponunt de pñtito de his que sunt gesta per alios vel de
alijs que tpe celebrati cōtractus geri nō potuerunt. r. tunc p
tale instrumētum nō pbanur. nec iuramētum in eo appositū
Ad illa refert rō qd dicta limitat fm cām vel rōnem. vt. l.
hec actio. de calū. de his que in testa. de l. cancellauerat. de
le. ij. l. cu3 pñ. ff. de iuramētis. sed cā iuramētū fuit p obseruatōe
pñtitorū. sed i eo quod ē iam factū r. pñtitiū nulla cadit ob
seruatio maxime cū ex facto pferentium nō dependet. meli
ergo debuissent cōcipi verba iuramenti si quis vellet qd ad p
dicta referent v3 qd iuraret ea que narrata sunt vera esse. r. tē
haberet locū aut. quod obtinet. r. l. rōnes. C. de pba. r. de leg.
ij. l. cū quis. ff. de iuramētis. r. idē Bar. i cōsilio suo quod incipit
querit r. i dubiū reuocat an Franciscus dicit qd verba narra
tiua seu enūciatiua alterius instrō seu negocij inter easdē p
sonas iter quas dictū instrō seu negociū de quo sit mētio fuit
celebratū faciūt pbatōnes vt. l. optima. alle. ff. de edil. edic. l.
quero in fi. ff. de inoff. testa. l. multū interest. r. facit quod nō.
ff. de nego. gest. l. pñm. scribit. vbi ratihabitio facta pte ab
sente sufficit. Itē fauore dotis verba enūciatiua inducūt ple
nā pbatōne. vt. l. ij. C. de dotis pñm. r. ad minus semp i do
te faciunt semiplenā pbatōne. r. dicit Bar. i suo cōsilio qd i
cipit. Lici? r. sepulchra fratres venerūt ad diuisionē. r. dicit bar.
i aut. si quis in aliquo documento. alle. r. Bar. in nodis seu.
i. c. i. qd si instrō dicit qd capitulū vendidit pñtibus legiti
mis tractatibus habita licentia epi r. qd ista non pbanē per
hoc instrō. l3 vñ qd sit inter easdē psonas p. l. optima. alle.
sed. d. l. d3 intelligi in pñtis qd pñt sibi pñdicare pñtēdo. alie
nādo r. obligādo. secus in alijs. Rō qd eadē facilitate qua ven
dūt eadē facilitate ista verba afferent. vt. l. doli excep. ff. diuer
sum. ff. de noua. r. qñ quis dat alicui pecūiam vt mercatori vñ
vt artifice vel tibi pñtenti te artificem vel mercatorem. an p
bēt istū eē talē. dicit Bar. in l. si dōatōe. C. d. colla. r. p supra
dicta p Bar. i. l. si forte. d. castrē. pe. pñt decidi pñs dubium.

Enūciatiua verba in vltimis voluntatibus.

In eo verba enūcia

tiua pferant in vltimis voluntatibus.
Et tūc dic qd verba enūciatiua emissa pp
se pñcipalit. vt. l. ex hac scriptura. ff. d. do
na. ad grauatum directa. vt no. glo. in l.
peto in pñ. ff. de le. ij. scilicet. r. l. ij. C. de
fal. cā adie. eoz que p dñctum sunt disponibilia. vt. l. i. C. ar
bi. tute. r. l. cū pñ. ff. pñ filio. d. le. ij. dispositionem inducūt quate
nus verborū significatio seu natura patiat. vt. l. ticia. ff. cay?
ff. d. le. ij. als si pp aliud pferunt incidenter. vt. l. ex bis. C. de
testa. mili. ad oneratū directa. vt. l. verba fm vnam lec. C. de
testa. r. l. generali. ff. d. usufr. leg. erroze seu ignoranter que p
dñctum nō sunt disponibilia quātēus verborū significatio
seu natura nō patiat. dispositionem nō inducūt. r. dicit qd verba
enūciatiua in vltimis voluntatibus que emittuntur pp aliis. qñ
qd emittuntur per modū modū. aliqui per modū dñmonstratōis

aliqui p modum pñtōis. aliqui p modum cāe. Qñ per modum
modi tūc disponunt. vt. l. fi. C. de his que sub mō. verba enū
ciatiua qd emittuntur pp aliud per modū pñtōis. distigue aut
in eis nō est expressa certa quantitas vel spēs. aut fuit expref
sa. si nō est expressa. tūc non disponūt ēt si in modū dispositio
nis fuissent. plata in l. ticia in pñ. ff. de le. ij. r. l. cū post. ff. ge
ner. ff. d. iure do. si fuit expressa certa quantitas. aut spēs. aut q
ris an inducant dispositionem in eo qd deuenit in pñtitionem.
aut in alio antecedenti vel pñti qd poterat per testōrem indu
ci. r. inducunt dispositionem si erat antecedens necessarium. vt
l. proculo. ff. d. usufr. in pñ. l. deniq. ff. d. pecu. lega. r. l. pe. d.
colla. votis. fallūt predicta qñ verba pñditionalia pferuntur p
ablatus absolutos. vt. l. in rōne. ff. tam r. si. ff. ad. l. fal. Si ve
ro verba enūciatiua emittuntur pp aliud p modū cāe. qñ i cā
venit aliqd qd p testōrem poterat disponi si errassz iducūt dis
positionem ēt quo ad actōem fm glo. in l. locer. ff. latius. ff. solu.
ma. r. Immo. in. c. fi. d. succē. ab intest. l3 glo. dicat r. teneat in
l. emptor. ff. ancilla. ff. d. rei ven. qd solum quo ad exceptionē.
r. ita vt dñm est tenet r. dicit Bartho. in l. ex hac scriptura. ff.
de dona. Bal. vero in l. verba. C. de testa. dicit qd verba enū
ciatiua. aut negant pñtitiā vñtatiē. aut enūciāt vñtatiē
d futuro. Immo casu aut negāt vñtatiē rei. r. dicit vt i. l. ticia
ff. gayus. de le. ij. aut negant vñtatiē actus. r. tunc si est talis
actus. qd pñt per pñtiam reuocari. r. reuocatur ope excepōnis
sed si nō pñt per pñtiam reuocari. tūc talia verba nihil operā
tur. vt. l. verba. C. de test. in ter. r. glo. Secūdo casu aut enūciāt
vñtatiē pñtatiē. aut dispositionē vel pñtitiē. aut dubitatur.
Immo casu non disponūt qd sapiūt cām impulsuam. Secū
do casu disponūt qd sapiūt cām finālē. ff. de usufr. leg. l. gene
rali. in pñ. r. ff. de lega. ij. l. vñt ex familia. ff. si. Tertio casu aut
verba enūciatiua sunt pñtiti actus nō eritis. sed in poste
rū effectū tendentē cōmemorationē pñcipalit r. pp se plata. r.
tūc disponūt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. sed si sunt plata i
cidenter pp aliud. tūc nō disponūt. ff. de testa. mi. l. ex his ver
bis. nisi forte sunt plata ad liberādū ab obligatōe seu vinculo
qñ possit tolli nudo cōsensu. vt. ff. de pac. l. tale pactū. i pñ. sed
si dicit qd ibi fuerūt verba dispositiua. Itē ibi fuerūt plata pñ
cipalit ad effectū liberationis. si aut verba enūciatiua sunt su
turi cōmemoratoria talis actus qd dependet ex aio. r. tunc aut
dirigunt grauato. r. videntur directa p modū pñtiti. aut di
riguntur onerato. r. tūc aut includūt dispositionē salte3 ope exce
ptionis. vt. ff. de rei ven. l. emptor. ff. ancilla. vt sunt verba ab
omni grauamine absoluta r. tūc nō disponunt vñlo modo. vt
notatur in l. peto. in pñcipio. ff. de lega. ij. r. scias rōnem. l. ti
cia. ff. catus. r. ff. falsam. vbi verbis enūciatiuis falsam cām
pñtentiū nihil operatur annexa dispositio. Et si rō est qd
causa esset vera. dispositio esset superuacua. vt. l. petitor. ff. de
li. lega. Si aut non esset vera. tūc legatū fundatur sup falsā cā
finālē. i ideo nō valet nisi pñtatur qd testator nō legare voluit.
ita qd nō fuerit cā finālē. sed impulsua que legatū nō viciat.
vt. ff. de cōdi. r. demō. l. cum tale. ff. falsam. glo. tñ vt dicit in l.
emptor. ff. ancilla. alle. dicit qd in d. ff. catus. cōpetit exceptio
nō actio. sed falsum dicit quo ad d. ff. catus. sed quo ad d. ff. an
cillam. dicit verū nam qd ibi filia possidebat merito sufficit ei
exceptio iurta no. C. de colla. l. filie. r. l. si foror. Item ēt scias
rōnem quare verba enūciatiua in oneratū relata nō dispo
nunt. vt no. in l. peto. i pñ. ff. de le. ij. Nam rō est qd verba dep
catua ad oneratū directa sunt potius pñtiti pñtiti r. aliis
est persuadere aliud iubere. Itē scias qd rō. l. ex his verbis est.
qd non t3 pñcipale dispositū factū seruo testatoris. C. de nece.
seruis heredi. instr. l. qdam. ff. illo. ergo alia verba que sunt pp
illud nō tenet. ff. de serui. verba. predi. l. ij. ff. qui h3. Item rō. l.
verba. de testamentis. est qd nostrum affirmare vel negare nō
facit veritatem aliter se habere. Et vero i. l. verba. C. de testa.
dicit qd aut verba testatoris sunt dispositiua. aut demonstrati
ua. aut causatiua. aut enūciatiua. Si dispositiua seruanda sūt.
vt in. ff. disponāt. in aut. de nup. r. l. i. ff. de falsa cā adicc. nō
sunt iniusta r. i possibilia tam de iure qd de facto. C. de instr. r.
substi. l. reprehendenda. de fideicō. liberta. l. fi. r. l. fili. ff. de cō
di. instr. r. l. qdam. r. de lega. i. l. apud iulianum. ff. si. aut verba
sunt demonstratiua siue vera. siue iusta sit demonstratō non
impediūtur relicta. ff. de aur. r. ar. lega. l. quintus. de cōdi. r. d.
mon. l. demonstratō. i pñ. r. l. falsa. nisi testator errasset i dñmō

stratione nō legatarijs si falsum sciisset. ff. de condi. et demō.
l. cum tale. §. si. et de lega. i. l. legata inutiliter. Si vero verba
sunt causatua si quidem in p̄teritū idem quod in demōstra
tione seruandum est per eadem iura. si i futurum tunc nō in
ducunt legatū imo p̄iudicant. ff. de lega. ij. l. ticia in p̄n. Si
vero sunt verba enūciatiua refert. aut sunt emissa i p̄iudi
ciū extranei. et nō valēt. vt. l. verba. C. de testa. et C. de p̄bati.
l. exemplo. aut sunt verba assertiua. aut negatiua. siquidē sunt
assertiua et p̄iudicāt. vt. ff. de dona. l. ex hac scriptura. et de
leg. ij. l. lucius. et de aur. et ar. leg. l. qui v̄rorem. de l. ij. l. luci.
§. i. Si vero sunt verba negatiua. aut sunt negatiua dñij. aut
obligationis. Si dñij nō p̄iudicāt. vt. l. lucius. §. c. ius. de
leg. ij. nisi aliud p̄bē. Si sunt negatiua obligationis. aut dir
recte. vt talis mihi nō dō. et obtinet q̄ dñ. in. l. i. C. de falsa cā
adiec. Si vero indirecte tūc obtinet q̄ dñ. C. de p̄bati. l. ratō
nes. et aut. quod obtinet. Si aut nī tale obtineat tūc nībīl va
let. Jo. vero de imol. dicit in. d. l. verba. q̄ aut testōr loquitur
dispositiue. tūc valet dispositio. l. nō iccirco. C. de codicillis.
et l. cū pater. §. donationis. de leg. ij. aut loquitur causatiue. et tē
dicunt quidā. q̄ aut ē cā de p̄terito. et tūc t̄z legatū. et si cā sit
falsa. si est de futuro tūc secus. tu dic q̄ aut erat legatarius. et
valet. aut nō et tūc secus. in dubio aut dic q̄ aut scienter di
sponēs sciēs cām falsam esse. et tūc p̄sumit cā impulsua.
valet legatū. §. in dubio aut cā respicit legatarij cōmodū et p̄
sumit impulsua. vt. l. ij. ff. de dona. aut disponūt demōstrati
ue et tūc aut verba respiciūt indeterminatū et futurū t̄ps. et tē
potius vnā cōditionē q̄ demōstrationē faciūt vt. l. nichum
qui meus erit. de leg. i. et l. nuper. de leg. ij. Si aut verba reci
piunt determinatū et p̄teritū vel p̄is t̄ps tūc demōstratio
nō viciat legatū. vt. C. de fal. cā adiec. p. totū. aut p̄feruntur
verba enūciatiue. et tūc aut testatōr loquitur cū onerato. et nō
t̄z dispositio. vt. l. verba. C. de testa. fm vnā lec. fallit in mili.
vt. l. ex verbis. C. de testō. mili. aut cū grauato et t̄z. vt. l. peto. i
p̄m. ff. de leg. ij. sed aliqñ verba enūciatiua l̄z nō operentur
dispositionem operant tñ aliquādo p̄sumptionem i p̄iudi
ciū patientis ea inferi in iustro. vt. l. optimā. alle. Itē opant
q̄ inducūt qñq̄ declarationē i dispositione. vt. l. si seru? cois
ff. de stipu. seru. et l. cū aliquis. C. de iure deli. q̄ si dñ in iustro
talīs seruus stipulat? ē dominis suis talibus et. l. nō p̄bē
p̄ hoc seruus esse. declarat tñ respectu dñi stipulatū fuisse. vt
d. l. si seruus. fm Jaco. but. i. l. rōnes. C. de p̄ba. Itē operant
in p̄iudiciū heredis qñ testatōr iurauit. vt in aut. quod obti
net. C. de p̄ba. idē Ja. but. i. l. rōnes. C. de p̄ba. all. et dicit q̄
verba enūciatiua plata p̄ testatōrē hñt effectū trib? vs qua
tuor modis. Itē q̄ hñt effectū dispositionis i testō mili. vt
l. ex his. C. de testa. mili. aliqñ non operant dispositionē. sed
quādam p̄sumptionē in p̄iudiciū patientis inferi ea i iustro. vt. l.
optimā alle. et §. itē verborū. insti. de inutili. stipu. Itē opāt
h̄z l̄z non p̄bēt. tñ inducūt declarationē in dispositōe. vt. §.
est declaratum. et dicit l. ij. in. l. i. C. de falsa cā adiec. q̄ si verba
enūciatiua emittunt p̄pter se i vltima voluntate. et referunt
ad p̄sonā honorādā. vt q̄ dico scias q̄ si bene te habeas
erga heredē tuū dabit tibi centū tūc habent tacitū effectū. ff.
de leg. ij. l. vnū ex familia. §. si. et l. i. C. de falsa cā adiec. ang.
aut i. l. ex his verbis. C. de testa. mili. dicit q̄ fauor tñ liberta
tis et vltime voluntatis nō ē cā sufficiēs q̄ verba enūciatiua
plata p̄cipaliter p̄ aliud disponāt h̄z si disponūt p̄currēte
fauore militie. facit. C. de p̄ba. l. non nudis. et l. non eplis. et l.
ij. C. de nece. seru. bere. insti. et l. seru? C. de leg. Si aut p̄curre
ret fauor in publico et libertate. et in testō pagani talia ver
ba disponerent. vt. l. si hereditas. §. si. ff. de test. tute. Exemplū
si testatōr enūciando seruū liberū cum tutorem consti
tuit. et ibi p̄z. et concludē circa istum articulū vltime volunta
tis q̄ si verba enūciatiua proferuntur p̄ se inducunt dispo
sitionē in enūciatione. vt. l. ex hac scriptura. ff. de dona. fallit
si in perniciem tertij proferantur. vt. C. de test. l. verba. Si au
tem proferuntur p̄cipaliter p̄pter aliud concludē q̄ si in
vīm modī disponunt. vt q̄ non differt enūciatio a disposi
tione. vt. l. si. C. de his q̄ sub modo. Si aut p̄ferant in vīm cōdi
tōis nō disponūt in enūciatō. vt. l. ex scō et agitato. ff. de h̄f. i
sti. Si p̄ferant per modū demōstratōis nō disponūt i testō pa
gā. vt. l. ex his verbis alle. fallit in. l. si h̄f. dñas. §. si. ff. de testa.
tute. et fallit fauor militie et libertatis. vt dicta. l. ex his verbis

alle. et l. luci? §. si. ff. de testa. mili. tñ i casu quo nō disponunt
verba enūciatiua quo ad parādā actionē saltē disponūt quo
ad parādā exceptionē. vt. ff. de rei v̄c. l. emptor. §. ancillā. fm
glo. ibi et fm bar. i. l. cū p̄poneret. de le. ij. verba enūciatiua i
testis inducūt p̄bationē eoz q̄ gesta dicunt i testō. vt ē ter. i. d.
l. p̄p̄cref. h̄z nō eoz q̄ gesta dixit extra testm. vt. Laureli. §. si. ff.
de li. lega. et l. lucius. §. si. de lega. ij. et fm Bart. in. l. ticia. §.
c. ius. de lega. ij. sed fm glo. in. d. §. c. ius. verba enūciatiua
que nō cōtinent certā quātitatem ad spēm nō inducūt dispo
sitionē quātum ad obligandū. inducūt tñ quantum ad liberan
dū. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pactis. et l. certū. §. i. ff. de acce
ptilatio. et verba enūciatiua quantum ad inducendū exceptio
nē sunt ita bñ sufficientia in actione reali sicut i personali. vt
l. vni. ff. de excep. et fm glo. et Bar. i. l. peto i p̄nci. de lega. ij. q̄
dam sunt verba dispositiua seu p̄ceptiua. et illa i quēcūq̄ refe
rātur. dispositionē inducūt. vt. d. l. peto. in p̄n. quedam sūt ver
ba nō dispositiua. sed magis enūciatiua futuri euentus vel dep
catua. et illa si referātur ad grauatiū inducūt dispositionē. vt. l.
vnū ex familia. §. si. de leg. ij. Si vero referūtur ad honoratiū.
et tūc nō inducunt dispositionē. vt. l. qui familie. ff. fam. herc. nisi essent talia
ex q̄bus fundaret intentio libelli. et ita intelligit. l. cū p̄cium
C. de libe. cā. Interdū sunt verba enūciatiua p̄ se p̄cipaliter
plata. et tūc aut sunt negatiue plata. et nō inducunt in effectū
liberationem. vbi nō p̄cedit substantia debiti. Si aut sūt asser
tiua et affirmatiua. tūc si sūt assertiua seu affirmatiua obliga
tionis. et nō p̄bant in vltima voluntate. h̄z disponūt nisi doceat
tur de errore. In p̄ctibus aut est ep̄. q̄ p̄bant sed nō disponūt
l. publica. in. ff. de positi. et l. ij. C. de falsa cā adiec. et idē dñ
Bal. si sunt enūciatiua domini. facit q̄ nō in. l. falsa. C. de
iuris et fac. igno. Si aut sunt assertiua possessionis in p̄ctu p̄
bant l̄z non disponāt in vltima voluntate. vs q̄ nō p̄bent nec
ē disponāt q̄ non ē in p̄tate testantis possessionē facti i alijs
transferre. l̄z dñum sic. facit q̄ nō in. l. si cū duobus. §.
idem. ff. pro socio. Lambertus vero de rampo. i suis distinctio
nibus in. l. si dñe. C. de falsa causa adiec. sic dicit. si queris an
verba enūciatiua habeāt vim dispositionis. distingue. aut
p̄feruntur in iudicio. aut extra. si in iudicio habēt vim dispo
sitionis. exemplū interrogatus in iure an sit heres vel an de
beat. Itē dñet q̄ sic tūc hñt vim dispositionis. ff. de interro. act.
l. de etate. §. qui in iure. et est idē ac si expresse esset obligat.
et hoc est v̄z si est p̄is cui dō acquir. ff. de interro. act. l. si. q̄ si
cut vera obligatio nō queritur abenti. sic nec hic. Si vero p̄
feruntur extra iudiciū de hoc dicitur. §. aut emittuntur verba
enūciatiua in vltimis voluntatib? per modū confessionis.
et tūc aut verba enūciatiua emittuntur non p̄ se p̄cipaliter sed
p̄ aliud. tūc operant dispositionē. vt. d. §. sticho liberto meo
lego fundū. nō. n. sunt emissa ista verba liberto meo p̄ se. sed
p̄ persone designationē ideo nō hñt vim dispositionis. nec
verba in instrumentis. plata que non p̄ se p̄cipaliter p̄ferunt
p̄ferēt obligant. v̄puta si dicis talis coheres meus possidet
h̄f. dñatem quā pcto diuidi. nō videris p̄feri eum h̄f. dem. ff.
de lega. ij. l. ticia. in p̄m. ff. fam. herc. l. qui familie. Sed fm
§. dicta hoc h̄z locū in preparatorijs et ante lit. p̄testa. aut p̄fe
runtur verba p̄ se p̄cipaliter. vt dico fateor a te me recepisse d
cem non p̄feratur ad aliud nisi ad notificandū solutionē tuā.
et non distinguo vtrū referātur verba ad honoratiū vel onera
tum. q̄ hoc casu idē est v̄trobiz. sed refert an ista verba de
sua p̄pria significatione possint trahi ad legata vel fidei cōmis
sa v̄l non. si sic v̄puta peto q̄ sis p̄tentus eo q̄ legami tibi. tūc
hñt vim dispositionis. ff. de leg. ij. l. peto. ij. et. ii. rñ. aut verba
ex sua p̄pria significatione nō p̄nt trahi ad legatum seu fidei
cōmissum. nisi p̄ceptionē. et sic sunt verba enūciatiua sim
pliciter. vt dico heredes mei fateor talem mihi soluisse. tūc
aut ista verba p̄ferūtur gratia legatarij. et magis ad grauamē
heredis. v̄puta testatōr instituit v̄rorem suam heredem. et dñ
v̄roz mea. scio q̄ restituēs hereditatē meam libris meis. tūc
fauore liberoz habetur ac si diceret rogo te q̄ eis restituas
ff. de

ff. de leg. ii. l. vñ ex familia. §. pe. et sic intelligitur. l. si dñe. C. de
falsa cā adie. aut pferunt verba magis ad grauamen bñdis
q̄ ad prouisionē legatarij. et nō operantur dispōnēz. vtp̄ta di
cit testator lego tibi vñ fructū talis fundi. et scio te p̄secutu
rum proprietatē si gratus sis erga meū bñdem vñ bñdez gra
uare in eū casum vbi eris tibi gratus magis q̄ tibi puidere.
et id verba non faciunt dispōnē. ff. de vñfructu. l. l. generali in
prin. sed an est vñz simpli q̄ verba enūciatiua in testō p̄ mo
dum p̄fessionis probent. dic q̄ l. y. in l. generali. C. de nū.
pe. dicit q̄ p̄fessio scā in vltima voluntate p̄bōnem inducit.
vtp̄ta si testōr dicit in suo testō bñdes mei. ego debeo ticio cē
tum. et dicit q̄ sicut enūciā inter viuos p̄ficiunt ad probādūz.
vt. l. publiā. §. si. ff. de p̄fessionib. sic et enūciā in vltima voluntate.
vt. l. i. C. de falsa cā adie. et l. i. e. ti. et ff. de l. lega. l. iij. et l. aure
lius. §. i. ita q̄ dicit idem l. y. post l. de. q̄ l. testator conuale
scat. et d̄ dicta confessione peniteat q̄ licet. als possit reuocare
confessionē. tū aut reuocare non poterit cum sit p̄ctus. et in te
stamento p̄t p̄bi. vt no. glo. in l. bñdes palam. §. si. de testa. et p̄
ctus nō reuocatur nisi vtroq̄ p̄sentiente. vt. l. licet. C. de act.
et obli. subdens q̄ illud q̄ d̄ q̄ vltima voluntas p̄t reuoca
ri vsq̄ ad vltimum vite exitū est vñz in dispositiuis non autē
in enūciatiuis. Ideo cum p̄fessio sit qd enūciatiuū non p̄t re
uocari. vt dicit idem l. y. q̄ confessio q̄ emanat in vltima vo
luntate requirit partis p̄ntiam. vt. l. cum p̄. §. furdo. ff. de le.
ij. et l. si. C. q̄n dies le. ce. et quo ad obligandū non requirit confes
sio cāe adiectionē. vt. ff. de le. ij. l. lucius. §. si quis. quo vero ad
p̄bandū bene requirit cāe adiectionē sicut et p̄fessio int̄ viuos
enūciā. vt. l. cum de indebito. §. si. ff. de proba. tu dic q̄ l. y. ipse
l. y. dicit q̄ confessio scā de debito per testōrem in vltima vo
luntate eo superueniente probz p̄ eū. l. y. scā fuerit in absentia
p̄tis. tū cōis opt. est i p̄m per. l. certū. §. si quis abite. ff. de con
fessis. et l. si. ff. de interro. act. vbi requiritur partis p̄ntia. ad hoc
vñ p̄fessio obligatoria probz. et hoc firmit ibi Bar. in l. cū q̄s
decedens. §. codicillis. ff. de le. iij. l. lucius. §. i. eo. et l. i. lucius
§. quisquis. de le. ij. et l. aurelius. §. si. de l. i. et l. y. idēz firmat bar.
in l. generali. alle. allegans tex. in c. dilectus. de succel. ab
testa. et idem t̄ in l. rationes. C. de proba. et in l. si creditores
C. de fideicōm. in lectu. antiqua. nisi testōr in confessione iu
rauerit. iuxta aut. q̄s obtinet. C. de p̄ba. et in d. §. codicillis all.
Ja. tñ butri. in l. i. C. de falsa cā adie. dicit sic est p̄ctus qui di
cunt q̄ si testator p̄fetur in vltima voluntate se mibi debet
coram pluribus testibus. et postea mutat voluntatem q̄ nihil
ominus d̄z q̄ p̄fessio ē q̄ falsum est q̄ talia verba non faciunt
debitum. vt ibi. sed legatum q̄s est fin cum mirabile. vt. l. cūz
proponas. C. de codi. et l. clari. de fideicōm. bec ille. Angelus
vero in l. i. et l. si non designata. C. de falsa cā adie. dicit q̄
non statim confessioni testantis in vltima voluntate. nec illa
confessio probationēz inducit nisi emanauerit parte p̄sente.
vt. l. lucius. §. quisq̄s. de le. ij. l. aureli. §. si. de l. i. et dicit idē
Ang. i. l. verba. C. de testa. q̄ verba enūciatiua p̄lata p̄ testa
torē i p̄iudiciū herediū si sunt iuramento firmata inducunt
dispositionē. vt. d. l. rōnes. et aut. quod obtinet. C. de p̄batio.
Bar. vero i. l. cū quis decedēs. §. codicillis. alle. sic dicit. testa
tor cōfetur i testamento suo se habuisse de bonis cōibus tñ
vel de vñfructu tñ postea recōualefcit an possit ad illa cōueniri.
I Petrus format hāc questionē. et l. y. refert i. l. generali. C.
de nō nūme. pecu. et ibi vñ tenere q̄ ex hoc ipse possit cōueni
ri. et p̄ eum inducunt p̄bationē. iñā in vltimis voluntatibus
p̄t p̄bi. vt. l. heredes palā. i. fi. et ibi no. ff. de testamentis. Jtē
in p̄ctibus nō ē locus penitētie. vt. l. licet. C. de actio. et oblig.
et ff. cōmo. l. i. cōmodato. §. si. ff. de n. confessio h̄z vñz cuius
dā confessionis facte inter viuos. nec poterit reuocari. iñec ob.
q̄ vltia voluntas ē obligatoria vsq̄ ad mortē q̄ illud est vñz
in vltimis voluntatibus dispositiuis. et que stant in finibus
anere vltie voluntatis. h̄z ista confessio h̄z vim confessionis enūf
se inter viuos. Ja. de bel. i. aut. de iureiu. a morien. p̄stio. deter
minauit p̄. et de hoc vñ esse casus i alle. l. cū quis decedens. §.
codicillis. vbi confessio nō p̄bat nisi fuerit iurata. p̄teia testa
tor fin hoc posset priuare filios legitima cōfendo alijs se de
bere q̄ sufficeret. et aperiretur via malicijs. p̄teia si hoc ecē ve
rū oēs leges que dicunt q̄ ex tali confessione inducat fideicōm
missum male dicerēt. q̄ tunc demū p̄t induci fideicōmissus
q̄ de debito nō constat. sed fin hoc constaret de debito. ergo

nō d̄z induci fideicōmissus quod ē falsum. vt. l. si creditori. de
lega. i. et l. lucius. §. i. de lega. iij. et l. lucius. §. q̄q̄s. de lega. ij. et
Laurelius. in fi. de l. i. lega. p̄ hoc facit. c. si. de succel. ab inte. p̄e
dicta vera nisi fuisset notarius stipulatus recipiēdo p̄ alio vñ
confiteretur parte p̄sente. tunc tñ h̄z vim confessionis inter
viuos. et p̄iudicat. et fin hoc bñ loquitur l. de. et l. y. et intellige
fin Bar. in l. lucius. §. q̄q̄s. de lega. ij. siue pars sit p̄sens p̄
se siue p̄ nunciū vel epistolam sicut als inducūt p̄bationē. vt i
all. l. publiā. §. si. secus si fieret parte absente. vt. l. certū. §. si q̄s
absente. ff. de confessis. et l. si. ff. de interro. acti. et idēz t̄z Bar.
in d. §. quisq̄s. et predicta vera in bis confessionibus que p̄dēt
ex mera voluntate p̄sentis. vt aditio hereditatē. vel declaratiō
anum q̄ p̄cessit actus ambiguus. vt. l. si auia. C. de iure delib.
et l. vñrem. §. si. q̄ i testō talis actus ambiguus q̄ p̄cessit p̄
declarari. vt ibi in d. §. fin. et sic diceret. liber rōnum testōris
p̄bat cōtra se. vt. l. rōnes. C. de p̄batio. quare nō p̄fessio facta
in vltima voluntate. qdam dicit q̄ bene probat si nō sit nuda
a p̄tis p̄ntia. vt. l. nuda. ff. de dona. vel dic aliud in rōnibus
qm̄ ille actus sit tñ ad p̄bationē. aliud in testō q̄s sit ad dispo
sitionē p̄ncipalē. ideo testator vñ magis dixisse vt disponat et
leget q̄ vt p̄bationē inducat. fallit si interuenit iuramentūz.
vt in d. §. codicillis. Et ē rō q̄ iuramentū apponit. q̄ ē per
inde ac si diceret volo ista verba h̄re effectū eo mō quo meli⁹
fieri p̄t vt. l. cū pater. §. filius matrem. ff. de leg. ij. Et est et ra
tio p̄p religionē que est in iuramento. Anū tñ no. fin Bar.
in d. l. cū quis. §. ticia. q̄ confessio facta in vltima voluntate in
fauorē nō capax p̄mittitur facta i fraudē. vt. d. §. ticia. vbi ē
tex. et idēz si testōr cōfetur debere non capax talis confessio ni
hil operatur. et ideo si testōr cōfetur debere. dicit ibi glo. q̄ i
dubio talis confessio p̄sumit esse facta i fraudē. facit. l. qui testa
mentū. ff. de p̄ba. et fin Bar. illa talis p̄fessio que p̄sumitur
esse facta in fraudē non valida tur iuramento. et ideo si testator
h̄ns vñrem suam secundā cui vult relinquere plusquam possit
fin formā. l. hac edictali. C. de vñs nup. cōfetur se habuisse ab
vñre mille. et sic iuravit certe nihil valet. q̄ p̄fessio facta cūz
iuramento ad vtilitatē non capax non valet. et hoc ē tenet
Bar. p̄ntaliter in l. aurelius. §. si. de libe. lega. idem Guil. d.
cū. in l. sed et si possessor i. ff. de iureiu. et fuit originaliter opi.
pe. que refert l. y. in l. i. in fi. C. de sacrosan. ecc. Jtē si testōr in
testō suo cōfetur se habuisse ab vñre sua mille. et sic iuravit
et postea viuens vult illā confessionē reuocare supradicūz ē q̄
iuramentū validat eā. et nō p̄t reuocari vt. d. §. codicillis. q̄
transit in p̄ctum donatiōis inter viuos. In q̄one p̄senti di
eo fin Bar. q̄ vñre non est capax dōatōis inter viuos p̄tā
te m̄i monio. et idēz vñre semp possz reuocare. q̄ p̄fessio vi
detur scā in fraudē. sed si maritus est mortuus tūc cū dōatō
possz post mortē p̄firmari h̄ns non possz reuocare per. d. §. co
dicill. et ad corroboratōem predictoz. Bal. in suo consi. q̄s i
pit. In r̄pi nōie amen. testm̄ in quo filiabus in p̄tate dicit an
asseritō scā in vltima voluntate probz. dic q̄ l. de. et sic in
l. generali. C. de non nū. pe. q̄ l. requiratur dirigi per nun
ciū vñleplam. vt. l. publiā in fi. ff. de p̄fessionib. tñ in vltima volūta
te non requiritur. bec cōis opt. est oīum per. l. aurelius. §. si. d.
li. lega. q̄ non p̄bz oblonem vel dñum assertio scā in vltima
voluntate. ter. in. c. si. de succel. ab intel. dicit q̄ non probat suf
ficienter sed vehementer adminiculatur. et ideo apud iudicem
multū fidei et auctoritatis facit forte vt possit deferri sacm̄ i
defectum probatōis. de iureiu. l. si duo p̄foni. et q̄s ibi p̄gul.
de cu. vel vt cū alijs adminiculis faciat efficacem probatōez.
et maxime de illa sūma equitate que ponit et no. i. q. vij. c. quo
tiens cordis oculus. Lud. in l. admonendi. ff. de iureiu. dicit
et Bar. dicit in d. l. admonendi q̄ p̄fessio scā absente parte se
miplenam p̄batōem inducit per. l. capite qnto. ff. de adul. cūz
sua glo. et l. q̄ro. §. si. ff. de edil. edi. et per. §. si. de succel. ab inte.
Sed p̄ eum tenuit Bal. in l. in bonchdei. C. de iureiu. rñ. ad
iura Bar. excepto ad alle. c. si. Item p̄ Bar. tenuit Sal. p̄rio
q̄ ter. in l. certum. §. si q̄s abite. de confes. dicit p̄fessionēz ab
sente parte scām non probare. ergo p̄inde habetur ac si dixisset
nullā probatōem inducere. Non ob. glo. in d. l. capite qnto. q̄
ibi nō dicit q̄ inducat semiplenā. h̄z bñ q̄ facit iudiciū. q̄s tñ
ē min⁹ q̄ semiplenā p̄bō. vt. l. cū p̄batio i fi. ff. d. p̄ba. et si rñ.
ad. d. l. q̄ro i fi. ad. c. si. tu dicas q̄ Bar. i alle. eius errauit que
niā ibi d̄ q̄ testes ibi deponēbant confessionē corāz abbate q̄

erat pars facta fore. et sic in eius pñtia. vt. l. corā. ff. de ver. sig.
et l. diem. pferre. §. corā. ff. de arbi. vñ nunquā ibi dñ q̄ facta
fuerit pñtio talis pte abñte. et si tu dicas quare ergo cōfessio
in casu illius. c. nō inducit plenā pbatōne. ex quo pbatūz est
iam esse factā in pñtia pñtis. rñ. vt ibi dicit glo. q̄ ibi facta fuit
in pñtia pñtis enūciatiue et incidenter. nō autē pñcipalr. vñ
ter. ille nullo modo pbat intentionē Bart. q̄ vñ verior opi.
Bal. et Sal. Jñ Bal. in suo pñlio. quod incipit in pñi nomi
ne amen. factū tale est magnificus pñceps dñs Ric. et. dicit
q̄ cōfessio facta in vltima voluntate inter virū et vxorē non in
ducit pbatōne debiti ter. est. ff. de li. leg. Laurelius. et idem in
ter quascūq; pñonas. q̄ p vltimā voluntatē nō pbatūz pñtus.
ar. ff. de verbo. signi. l. verba gesserūt. et l. in vltima voluntate
possit pñtus annecti. vt. ff. de test. l. bñdes palā. §. si tñ. iste pñt?
dñ habere formā debitā pñtus. nō formāz vltimē voluntatē. l. 3.
pe. aliter dicat vt no. l. y. in. l. generaliter. C. de nō nume. pe.
Secundo pñmitto q̄ cōfessio inter pñbitos pñsumitur simila
ta. ff. de pba. l. qui testm. et ibi no. pñfertur qñ vergit in pñudi
cium terti. l. i. §. sed si mutua. ff. si quid i frau. patro. ideo quia
vir ab vxore secūdi matrimoni nō pōt consequi vñq; ad cer
tā quantitātē iurta. l. hac edictali. C. de fis nup. cōfessio ex
dens modū illū seu quantitātē nō tenet vt. l. cū quis decedēs
§. ticia. de leg. iij. et. d. l. qui testa. Sed si cōfessio probaret ve
ra esse bene valet pñssio. q̄ qui cōpensat non donat s; magis
soluet debitū. l. 3. soluatur in alia re. et intellige q̄ valet vñq; ad
cōcurrentem quatitātē. nā dicit lex q̄ ille qui nō potest titulo
lucratiuo cape nisi vñq; ad certū modū non prohibetur cape
ex causa ex qua tñ sibi habet abesse quantum adesse vnus mo
dus legis nō ponitur nisi in residuo. vt. ff. de condi. et demon.
l. sed si hoc in. §. cuidam. qui ter. est ad hoc valde no. pñterea
Bal. i. l. i. C. dñ fal. cā adie. dicit q̄ si testator sua manu scripsit
testamentū. et ibi cōfitef titio debet centū q̄ illa cōfessio scidit
vltimē voluntatē. et eius naturam assumit et iō reuocat sicut et
tristamentum nisi illa pñssio fiat i eplā missa ad legatarium
ar. l. publi. §. si. ff. de positi. l. 3. aliquibus videt q̄ probaret sicut
liber rōnum. p hoc facit. c. per tuas. extra de pba. et Bal. ibi
dem querendo an cōfessionem factam in testō possit q̄ reuo
care dicit q̄ Bar. dicit q̄ sic. alij q̄ non. vt. l. generaliter. C. dñ
non nu. pe. et ibi dicit q̄ non pōt reuocare qñ faciat iudiciū.
vt de succel. ab intest. c. si. et p talem cōfessionē oritur exceptō
doli i pñssum testōrem. vt no. ff. de li. leg. l. non solā. §. si libera
tōis. q̄ est verum qñ testator dixit dono irrevocabiler et in
ter viuos. vt no. ff. de testa. l. bñdes palam. §. si. et tñ ibi Bal. q̄
cōfessio testōris ad obligandum emissā cū cā non probat ip
sam cām fore veram. vt. Laurelius. §. si. vbi cā erat emissā ad
legandū non ad obligandū testōrem. q̄ testando non pñbit.
Jñ. tñ vt refert l. y. in materia cōfessionis facte in vltima
voluntate tñ q̄ talis pñssio probz nisi pñtia probetur. vt. l. i. C.
de falsa cā. in eius. i. rñ. eo at casu quo p̄ probetur q̄ non valet
iure cōfessionis vñ iure legatī. si testōr sciebat falsam causāz
q̄ pñssumitur nisi probetur error quo errore probato non vñ
et tanq̄ legatum. Jñ. de pñ. in. l. lucius. §. quisq; dele. ij. dñ
q̄ verba enūciatiua in testō plata non vident p̄bare. et sic
vt ter. in. d. §. quisq; q̄ pñssio scā in testō non probz p̄ tenet
l. y. in. d. §. quisq; per Jñ. et plenius per l. y. in. l. i. C. de fal.
cau. adiec. et fm l. y. in. d. §. quisq; non dñ an probz. sed bñ p
bat fm cum obitum subesse per id q̄ habetur in. d. l. i. S; p̄
probari p̄ sicut et p̄ alias cōfessiones iurta no. in. l. error. C. dñ
iuris et fac. igno. tñ si legatarius replicet de scia testatoris po
terit tunc tanq̄ fideicōmissum petere. et sic intelligitur dictū
§. quisq; cum si. Sed pñrium vñ verius p̄ ter. in alle. l. cum q̄
§. codicill. vbi p̄z q̄ p̄ iuramentum inducitur probatio. et sic
a pñrio sensu. secus si non interuēssit iuramentūz prout littera
ibi sonare dñ. ar. l. i. §. huius rei. ff. de offi. eius. et proboc bene
facit. Laurelius. §. si. ff. de li. leg. Et p̄o hac parte dñ casus i. l.
certum. §. si quis absente. ff. de confel. vbi cōfessio scā absente
pte non vñ. et sic nec hic dñ valere si scā est in absentia partis.
secus si pars fuiss; pñs. q̄ tunc bñ probaret sicut si inf viuos
scā fuiss; ar. eoz que habent in. l. qui testō. §. si. C. de te. quod se
quitur et Bar. nec vñ bona rñssio Jñ. de. ad. d. §. si quis. q̄ respō
dit q̄ in cōfessione iudiciali que non solum hñ vim probati
uam sed inductiuam p id q̄ habetur in. l. lucius. §. si. de le. ij.
et in. l. i. ff. de inter. act. et in. l. si defensor. §. qui interrogatur. c.

ti. que oblo non pōt induci pte abñte non interueniente num
cio vel eplā. nam et cōfessio vltimē voluntatis hñ vim indu
ctiuam. si si fideicom. Et iō cum diuersus sit effectus probati
uus ab inductiuo. l. 3. non bñet inducere oblonem. tñ saltem dñ
hñ probare. ar. l. publi. in fi. ff. de positi. q̄ nō dñ eē deterioris
pñditionis pñssio iudicialis q̄ extraiudicialis imo melioris p
pter auctoritatē iudicior. facit q̄ no. in. l. i. et. ij. C. si tutor vñ
cur. Et iō verior vñ opi. q̄ cōfessio scā parte absente et etiā i
vltima voluntate non pbat q̄ et vt est dñ sequitur Bar. et
alij. q̄ aut dictum ē supra fm Bar. et alios q̄ cōfessio scā i
vltima voluntate abñte parte nō vñ nec probet hoc verūz fm
Ang. in. d. l. cum quis decedens. §. codicill. nisi emanauerit
cōfessio ad exgrauationem pñcie q̄ tunc sufficit et vñ pñssio
abñte parte scā q̄ suppletur dñ pñtia q̄ vñq; est. vt als dicit
de fisco. vt. l. i. C. de quadrien. pñscrip. et hoc tñ Bal. i pñlio suo
q̄ incipit philippus lello de castro et. per ea que habentur p
Jo. an. in nouel. in. c. quāquā. de vñris in. vi. Et sequitur ex
hoc q̄ talis cōfessio nō poterat reuocari. tu credis hoc verūz
qñ pñtat q̄ ad exgrauationē pñcientie cōfessus est sed i rubio
si forte i vltimo articulo pñstitutus cōfiteatur an videatur ad ex
grauationē conscientie cōfiteri. cogita. nāz vbi in testō consti
tutus i. d. vltimo ar. cōfiteatur si semper itelligeret ad exgraua
tionem cōficientie pñteri tanquā excogitās suūz dispositū ha
beret locū post mortē quod vñ pñtia fronte dicendū esse dñstrue
re effectū. l. i. C. de fal. cau. vide Bal. in. l. generaliter. C. de nō
nume. pecu. vbi dicit q̄ heres non pōt venire p̄ cōfessionē de
functi de equitate canonica fm Jñn. in. c. cū dilectus de suc.
ab intest. et multo fortius in vñsuario vt no. i. c. quāquā dñ vñs.
li. vi. et vide Bal. in. l. rñnes. C. de pba. q̄ in foro penitentiali
nedū q̄ teneat talis pñssio sed nō pōt reuocari. et vide eundē
i. l. i. C. de test. qñ repitur scriptū manu testatoris cui adde q̄
dixit Bar. de cedula in. l. fi. C. de fideicō. et in. l. i. C. de falsa cā
cōfessio in vltima voluntate emanās aut pbat. aut disponit. et
si pbat non disponit q̄ dispositio esset inanis. pbat aut q̄ cō
fessio est facta pte pñte secus si pte absente. vt. l. certū. §. si quis
absente. ff. de confel. Jtem pbat in actibus q̄ constitūt in sola
nuda voluntate. vt. l. si auia. C. de iure delib. et no. in. l. pōponi?
scribit. ff. de ne. ge. et istis casibus nō pōt reuocari virtus con
fessionis. si vero cōfessio nō pbat puta q̄ facta pte absente et
non in actibus cōfistentibus in nuda voluntate et non in acti
bus pñuilegiat. vt dictū est de exgrauatione pñcientie. et tñc
disponit et valet in virtute legatī. et potest reuocari vt. l. i. C. dñ
fal. cā adiec. l. 3. ibi in ter. aut ex cā fideicō. ad hoc. l. publi. ff.
de positi. in scda parte ipsius. l. et scda alternatiua eiusdem pre
ualet in casu pñti in quo nō fuit pars pñs et in quo nō p̄
pbatōne inducere fm. s. dicta. et p tanto disponit nisi p erro
rem. ita dixerit et disposuerit. Et aduertēdū q̄ oportet q̄ iste
error p̄betur liqde. vñ non sufficeret dicere heredi q̄ pbat eo
ipso q̄ pñrium non p̄betur pecuniā non esse solutā. nam ē pre
sumptio q̄ testōr voluerit legare. Et ideo oīz q̄ p̄bet heres q̄
nō animo liberādi debitores sed ex error. l. credens pecuniāz
solutā ita disposuerit Bal. in. d. l. nō iccirco. C. de iuris et fac.
igno. sic dicit cōsiderandā est q̄ interdū pñt verba operari de
preterito et pñte induci de pñti. interdū pñt operari de pñterito
sed nō pñte inducere de pñti. Jñmo casu aut verba sunt apta
ad disponendū et disponūt. ff. de do. l. ex hac scriptura. aut nō
sunt apta ad disponēdū. et nō disponūt. ff. de leg. ij. l. ticia. §.
lucius. Si aut queris an pñte induci de pñti vel nō. recurre ad
theoricā Jñno. aut est actus qui tunc geri pōt vñ p̄ abñtiāz
alicuius pñone necessarie vñ p̄paliā cām tñc certū ē q̄ nō pōt
tñc fieri ideo est impossibile q̄ verba sint dispositiua. vt not.
Jñno. de offi. dele. c. cū i iure. dñ proba. quoniam cōtra. adde
tamen q̄ ad liberandū verba enūciatiua lñ non possint dis
ponere inducūt doli exceptionē vt no. i. l. non solum. §. libera
tionis verbo. de li. le. quod falsum credo. p no. in. l. ibidē i duo
bus. ff. de pac. ergo in pñti est ius cōe. ergo verba plata abñte
te parte que est de substantia negocii nō pariūt nec disponūt i
iure questio. si tñ pñs querendum pñt operari vbi illud cōfi
steret in sola voluntate vnus. vt no. in. l. pomponius scribit
i glo. ff. de neg. ge. et ibi per Jñn. de cu. Secūdo casu pñcipali
qñ pñt aliqd de pñterito operari. sed non de pñsenti dispo
re refert. aut declaratio cōcurrit cū veritate et tunc ē standūz
deklarationi. aut est p̄ veritatem. et tunc non est standū. vt. l.
cum

cum falsa. C. de iuris t fac. igno. aut est dubium. et tunc refert. aut est talis actus ex quo oritur ius probationis. et tunc statur verbis enunciativis de preterito. vt. l. publica. §. si. ff. de positi. aut est talis actus ex quo secundum naturam sui non oritur ius probationis. et tunc non faciunt probationem. vt. ff. de l. leg. l. aurelius. §. si. et adde quod no. l. y. in l. generaliter. C. d. nō numer. pecu. Et predictis concludit qd interdum verba tendunt ad probandum et pnt probare. interdum ad neutrum tendunt et neutrum pnt. vt ex predictis p3.

Enunciatiua verba pſſionis extra ius ad liberandū.

Verba enunciativa

Proferuntur p modum confessionis ex
 tra ius ad liberandū. an illa confessio ex
 tra iudicialis pbz. Ange. in. l. tale pactum
 ff. de pac. dicit q confessio emanans i ab
 sentia ptis nihil opatur quātuncūq; ad li
 berandum emanet. z hoc t3 Ly. in. l. generaliter in. iiii. q. d. si
 nu. pe. deficit eīm tunc pſensu liberandi z sic psequens nō ē
 pictum. l. i. ff. de pac. Et hoc t3 glo. in. l. cum d. indebito. §. fi.
 ff. de proba. Et o3 q talis confessio representet per nunciū vñ
 eplām. vt. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. l. publica. §. fi. ff. de po.
 dicit item Ange. in. l. qm in prin. ff. de his qui no. infa. q cō
 fessio extra iudicialis in crius non pbat. vt t3 glo. in. d. l. qm
 facit tñ iudiciū ad torturam. vt. l. capite qnto. z ibi glo. ff. de
 adul. confessio iudicialis bene pbat. vt dicit glo. in. l. lucius. ff.
 de his qui no. infa. z o3 qfiet in forma iudicij. als si in cane
 ra iudicis non in forma iudicij non probat. vt dicit glo. in. l.
 inuenius. C. de li. cā. z in. l. interrogatam. eti. z hoc t3 Ange.
 in. d. l. lucius. Ly. in. l. fi. C. de confes. vñ distinguere in tertia
 qōne inter iurisdictionē voluntariam z cōtēctosā vide ibi
 z et Bal. in. d. l. vnica. C. de confes. z alibi dicit glo. in. l. ij. C.
 de iure filii. r. q. confessio scā coram notario nihil operat cō
 ram iudice. sed l3 ex pſessione extra iudiciali non possit seq cō
 demnatio vt est dem q non pbat plene debitum. iudicet tamē
 vt possit puniri delinquēs tanq se gloriāns de delicto extra
 ordinarie iudicis arbitrio. ter. est no. in. c. cum sit graue. d. ex
 cel. prela. z l3 in his que depēdet ex voluntate duorum pſessio
 scā in abſentia partis non pbz. vt no. in. l. idem in duobus. ff. d.
 pac. z et ter. z glo. in. l. hñdi. §. nos autem. eti. in his tamē q
 dependet ex voluntate vnus scus ē. vt ratihabitione z adi
 tionē hñditatis. tunc enim nō regitur partis pſentia. vt. l. pō
 ponius scribit. ff. de ne. ge. z per Bar. in. l. laurelius. §. fi. d. li.
 le. Post. vero in summa in ti. de confes. §. qd si quis extra ius
 confiteatur dicit q Ia. doc. antiquus dixit talem confessionē
 extra ius scām p iudicare eatenus vt confessus necesse habeat
 probare pñum. ar. C. de proba. l. non nudis. r. l. non eplis. z
 ff. de proba. l. quidam. z ff. de his qui no. infa. l. qm. r. d. ex cel. p
 la. c. q sit graue. Jo. dicit pñum q non nocet nisi sit in ius fa
 cta. vt. l. i. ff. de inter. act. z distingue fm Posti. ibidem cū qs
 extra ius confitetur si ad alium liberandum z in scriptis ela
 plis. xxx. diebus rata est confessio. sed infra. xxx. dies h3 ex
 pteōem non solute pecunie. excipiuntur qñq; casus in quibus
 statim pñudiciū paratur. vt tractatur in. l. in contractib.
 C. de non nu. pe. z de quada3 pſcrip. l. ij. in fi. z. C. ad vell. l. an
 tique. sed si quis pſiteatur extra iudiciū ad se alij obligandum
 in vltima voluntate z hoc iurauerit statut confessioni. ff. de
 le. iij. l. cum quis decedens in. §. codicill. C. d. proba. aut. quod
 obtinet si sine sacramento non obſtet hñdibus nisi ex mente
 testōris presumatur vim fideicom. hñe vt q erat coniuncta p
 ſona illi cui se debere confiteatur z cui tñ erat de suo relictur
 ēt si nihil dberet. vt. ff. de do. l. ex hac scriptura. ff. de le. ij. l. luci
 us. §. quisquis. ff. de aur. z ar. le. l. vroz. ff. de lib. le. l. legau. §. si
 inter vnus confiteatur quis extra iudiciū ad se obligandū
 si in scriptis z sine cā nñ pñudicat. de fide instru. c. si cautio. ff.
 de proba. l. cum de indebito. §. fi. sed si cām adſciat. aut adſc
 cām mutui vel dotis quo cām exceptio competū infra sua tē
 pora. vt. l. i. in pñctibus. C. de non nu. pe. in. ij. rñ. C. d. dot. cau.
 l. fi. z aut. ibi posita gbus tpius tñfactis rata ināet pſessio ni
 si qrela iteri expōſita foret quo cām hñdi z p hñde ppetuo dat
 exceptio. C. de nō nu. pe. l. si intra. qd non est in pteā sua qñ

pueniatur. ff. de excep. doli. l. pure. §. si. ff. de cal. l. annus. aut
 adicit alia cām non mutui vel doti puta emptionis vel loca
 tionis. & simulū p̄ctū in quo casu in p̄tinenti parat p̄iudici
 cū sibi q̄ satis abitur dū est q̄ quis voce dilucide p̄status est
 et. C. de non nume. pecu. l. generaliter. hec vbi in scriptis con
 fessus est inter viuos extra iudiciū. sed sine scriptis nō paratur
 p̄iudiciū s̄m occasione q̄ nō est cōfessio extra ius facta. sed
 dic idem sine scriptis s̄m distinctionem premissam. nō. n. scri
 ptura est de substantia. C. de pba. l. cum res. ff. de pi. l. p̄bitur.
 & vbi in cōfessione cā adijcitur v̄l habere viz pacti. ff. de iter.
 acti. l. de etate. §. qui interrogatus. z. l. i. z. ff. de inter. acti. q̄
 vident velle q̄ cōfessio extra ius nō valcat debet intelligi s̄m
 d̄ostien. q̄ cōfessio sit sine cā. & nulla causa est adiecta i con
 fessione. Anto. de bu. i. c. ex pte de p̄f. dicit q̄ illud quod d̄
 q̄ cōfessio extra iudicial nō nocet neq̄ pbat glo. in. d. c. ex pte
 hoc intelligit & restringit nisi confessio fiat extra iudiciū cum
 causa q̄ confiteor me debere ex cā mutui vel alia. nā hoc pro
 bato p̄testes confessio iurbi p̄iudicat q̄ ex illa confessione po
 tero cōdemnari s̄m gl. ibi ex qua colligunt v̄l subtiles d̄rie
 inter confessionē iudicialem & extra iudiciālē. p̄ima q̄ con
 fessio iudicialis ligat quē ēt nō expressa cā seu specificata. sec⁹
 si in extra iudiciali. Secūda q̄ cōfessio iudicialis non indiget
 alia. p̄batione q̄ seipsam pbat eo q̄ facta ē i iudicio sed extra
 iudicialis p̄batione indiget & nō sufficit p̄bationem fieri co
 rā iudice sed ē necessariū q̄ fiat corā tribunali iudicis q̄ sit p
 viam cōtentiose iurisdictionis & i iudicio ordinario & ordina
 biliter agitato. vt. l. cū iniam. C. de sen. z. l. pe. ff. de iusti. & ius.
 si aut fiat in sūmario iudicio vel fiat ex arripito vel per viam
 volūtariē iurisdictionis. & pōt fieri quolibet loco vel ēt si fiat
 in his que cōcernunt ordinationē vel preparamēta iudicij. ff.
 de offi. procon. l. ij. z. l. nec quicquam. §. de plano z. l. ij. §. dies
 ff. quis ordo in bo. pos. ferue. & ibi gl. z. l. voluit. §. quod ait. ff.
 de interro. ac. s̄m Bar. in. l. i. C. de cōf. aliqui hoc fallit rōne
 persone q̄ alibi q̄ corā tribunali pōt fieri confessio. vt in. l. ad
 egregias. ff. de iureiur. requiritur ēt q̄ fiat cōfessio extra iudicia
 lis sine iudiciali parte p̄ite. ff. de iter. ac. l. h. z. l. certū in p̄i. §.
 si quis ab̄nte. ff. de confes. de quo per Ly. in. l. i. C. de confes. &
 Bar. in. l. non solū. §. liberationis. ff. de li. le. in confessione iu
 diciali si illa fiat ab̄sente parte & iudice non valet vt glo. dicit
 in. d. c. ex pte. nisi fiat p̄sente aduocato vel alio recipiente p
 ab̄sente vt notat. glo. ff. de interro. acti. l. z. si sine. si p̄sente iu
 dice ab̄sente pte si sit confessio que emanet p viam volūtariē
 iurisdictionis hec p̄iudicat. vt in aut. generalem. C. de epis.
 & cleri. & idem ibi dicit Ly. ad hoc. ff. de ma. vindi. l. non est. &
 c. quāquam. de vsuris. li. vi. si per viā cōtentiose iurisdictionis
 & parte nō citata non valet. vt. d. §. si quis ab̄sente. si pte citata
 in casibus in quibus pōt p̄cedit p̄ ab̄sente iudex supplet ab
 sēti p̄ntiam. vt. l. si ob cāz. C. de euc. z. l. p̄perandū. §. s̄m aut
 reus. C. de iu. & no. in. c. veniens. de accu. s̄m Ly. & in. l. i. C. d̄
 confes. hoc sequit̄ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de confessis. §. sequi
 ver. vij. dicit tñ p̄de. in. l. i. in fi. de interro. act. q̄ si iudex con
 fessionem vt publica p̄sona recipiat ab̄sente pte ēt non citata
 q̄ valet confessio vbiq̄z tñ d̄ri confessionem ab̄sente parte
 factā corā iudice vel corā alio p̄iudicare semper intellige si
 ad hoc est p̄ns abs̄ non p̄iudicat. vt no. p̄de. & Ly. in aut. sa
 cramenta. C. si aduersus ven. in. x. q. naz ex arripito v̄l cāu for
 tuito non p̄iudicaret. vt glo. dicit in. d. §. si. ff. de interro. ac.
 de confessione que fit in libello. dic vt. d̄. dixi q̄i verba enun
 ciatiua p̄feruntur in iudiciis i extra iudiciali cōfessione si fiat
 ab̄sente pte in reali p̄iudicat. vt. l. si q̄. vi. §. d̄ria. de ac. pos.
 q̄ rem ab̄sente parte pōt quis h̄re p̄ derelicto. in personali ve
 ro nec ad deliberandū nec ad obligandū p̄iudicat nisi fiat pte
 vel iudice vel publica persona vel aliquo recipiente p ab̄sente
 illo postea ratū habente. vt no. in. d. ver. vij. & in. c. quāquā. de
 vsuris. li. vi. z. l. rescriptum. ff. de pac. z. l. non solū in. §. si libe
 rationis. ff. de li. le. hec vera nisi fiat p̄ eplām q̄ tūc p̄iudicat
 cōficti ēt ad obligandū. vt. l. publica. §. si. ff. depositi. Et hoc
 ideo quia scriptura semper loquitur. vt no. in. l. nuda. ff. de do.
 quod verū puto viuente ipso cōfictē. eo aut mortuo scriptu
 ra eius non loquitur. ideo non credens q̄ illum obligaret ad
 hoc de succe. ab intel. c. fi. & quod ibi no. Imo. & vt est dictum
 confessio apud acta scriptura pro solēnitare ipsius actus req
 rit parciūz p̄ntiā vt ad hūc actū citationē d̄ testi. c. i. noīe d̄ni.

Ideo statim est nulla vel aliqua, ut dicit Bar. in alle. l. nuda, dicit tamen Jo. an. in ti. de confes. §. nunc videndum, ver. qd si confiteor. q. in oibus casibus in quibus ab hunc parte alteri p indicaret finia q. ei proderit confessio fca. ut in casibus. c. quā mis. de re iur. per q. dicit q. p. fessio fca. eiusdem litis preiudicat p. fessio quo ad alium. et hec vera in his q. dependent ex voluntate duorum. sed in dependentibus ex voluntate vnius bñ. preiudicat confessio fca. absente parte. ff. de neg. ge. l. pomponius. et l. nentemus. et no. Bar. in alle. l. nuda. et no. in l. certum. §. si quis ab hunc. de confes. ad hoc tex. cum gl. in. d. l. pompo. opz fm predicta q. iudex sedeat propter hoc als non preiudicat si bi cōfessio. ut p. de ordi. cogni. c. cum dilectus ad fi. als crimē de quo pstat in iudicio puniē ordinariē si de eo cōstaret per p. fessionem qd est p. illa iura. ff. de glo. in. d. c. ex parte q. confessio fca. coram iudice ad aliud sedente non preiudicat. fz qñ cōfessio emanat super iure reali an inducat obliōnem et p. bat. ut si ego dñs vel possessor confiteor te dñm vel possessorē an confessio faciat te dñm. dicit Bar. in l. cum falsa. de iur. et fac. igno. et l. si testm in eo. ti. qd si extra iudicium confiteor in iure reali. cuius translatio pendet a p. tate mea sine alia traditione et confessio inducit ut in p. p. thecaria dñ in alle. l. si te stamentū. sed si confiteor circa ea cuius translatio non pēdet a nuda mea voluntate si qdem in iudicio preiudicat mihi et p. fessio inducit dñi translationem. ut est cāus. ff. de confes. l. certum. §. i. q. ad hoc est no. fm Bar. q. dicit eē verum. et si in cōfess. non adiciatur specifica cā. ut q. p. fessio te dñm simplr. nā sicut libellus procedit sine cā specifica. ita et p. fessio fm eum. et per hoc dicit q. si confiteor eccliam dominam. q. nuda voluntate transferitur in eam dñm q. confessio preiudicat. idē dicit in vltima voluntate cum in illis non erigatur traditio p. fessio quo ad probōnem. ut in alle. l. publica. l. non inducat. de hoc in Spe. de confes. §. nunc dicendum verfi. quid si confiteor ad fi. et vide etiam in eodē. §. ver. porro. vbi Spe. dicit q. si confiteor alium possidere. q. solo aio perditur possessio illa confessione p. dicitur. ut l. iij. §. in amittenda. et l. si qs vi. §. dñs. de acquir. pos. in ver. sed si confiteor. et dicit hoc verum quo ad perdēdam possessionem. sed non quo ad trāsse rendam. q. solo aio non acquiritur possessio. C. de acquir. pos. l. l. fm Sim. de cu. hec vera qñ confiteor simplr rem tuā eē. et me ipsum tuo noie possidere tanq. conductor. dicit Spec. in ti. d. confes. §. nunc videndum. ver. quid si confiteor. ibi recitat dñm Ja. Bal. et refert an confiteatur scienter. et an dicat sciēter confiteri rem tuam esse et eam tenere in feudū vel emphy theosim. tunc non nocet. ut in alle. l. cum falsa. q. ex hoc nō cōducit sed narrat. idem si dicat confiteri rem tuam esse et volo ipsam conducere in emphytheosim. ut d. l. cum falsa. fatetur tñ omni cāu confessionē probare pductionem et dñm alterius donec p. rium p. betur. pro hoc dicit Bar. in alle. l. cum falsa si quis confiteatur talem esse dominum sue rei et eum esse constituisse p. cario noie possidere eiusdem q. ex hoc non transferitur. ut in l. traditionis. C. de pac. fm Bar. q. credo verum pbando rem aliter se hñe q. sola confessio non dispōit ex quo erigitur traditio et sola confessio conductionis et pstitutionis non habetur pro illa l. probetur. dicit tñ Jo. an. post Dy. i cōsilijs in additionibus Spe. in loco prealle. q. si confors hñe re ceperat cōfessionem qualr ab eo et ab alio conduxit rem i fcu dum et hec confessio preiudicat ad hoc q. p. sōrti ratum habenti queritur ius agendi sine cessione. q. si per traditionem vel quasi queritur ius agendi sine cessione per procuratorem. ff. d. acquir. re. do. et si procurator. et l. si traditio. §. si sic ex hac cōfessionē queretur illi ab lq. cessione. vel questum p. batur. nā talis confessio probat fictam traditionem. Jo. an. de Jmo. in. l. nuda. ff. de dona. dicit q. vulgatum est q. confessio fca. absente parte non preiudicat. l. certum. §. si qs. ff. de confes. ff. de ob. l. publica. §. fina. q. loquitur in confessione fca. in epistola que dirigitur absenti quo cāu absens absenti loqui videtur mediā te organo epistole. l. qui autem. et l. licet. ff. de consti. pecu. Et id nimirū si p. iudicat et fm eūdē Jo. ibi ois scriptura q. ex mēte disponētis dirigit pti absenti aduerse si pducatur scriptura. et ad vidēdū ei? pductōem ps fuit citata p. fessio fca. in illa scriptura seu q. orit ex illi? pductōe semp preiudicat pti. et ita intellr. d. §. si qs absente. et hoc voluit ibi Bar. quando dicit aliud forte i scriptura libelli que dirigitur parti. Ludo. vero i

d. l. nuda. dicit q. cōfessio sine expresse cāe scripta pbatōz nō inducit. l. cū de debito. §. si. ff. d. pba. et d. si. instr. c. si cautō. et qd ibi no. q. hoc vñt tripliciter limitādū. p. dñi nñ p. fessio fca. fuerit i iudicio seu instro guarātigato. fz Bal. p. illi ter. i. l. sicut. C. de repu. here. Scdō nñ p. fessio extra iudicialis fuerit geminata q. tñc opat tñ quātū iudicialis. ut dñc gl. singularis l. cū scim? C. de agri. et censu. et ibi Bart. hoc dicit lib. xi. merito fm Ludo. inferitur q. pbat sine cā ut et iudicial vñ fm eum in suis dictis. in. d. l. in dicto quod icipit duplicatio dictionis. dicit q. duplicatio dictionis operatur plūquā si nō esset duplicatio. p. dñc exempli doctrina est cōis in. l. crimini nali. C. de iurisd. om. iud. et in. l. iubemus. §. sane. C. de sacro san. ec. dum queritur an bona dñati p. delictum perdantur ipso iure vel per finiam. q. aut statuti lex loquitur p. verbū futuri tps ut per datur et intelligit per finiam. si loquitur p. verba preteriti tps intelligitur ipso iure. p. dñc pone q. statutum dicit si qs fecerit instm sine appositione boze vel diei vel no minis puniat i tot qñmo et instm cassetur et irritetur an ista verba cassetur et irritetur intelligatur ipso iure vel per finiaz iudicis iuris ordie seruato. Et dñc q. ista verba duplicata cassetur et irritetur intelliguntur ipso iure. ita simplr dicit Bal. i ti. de pace. constan. in glo. in verbo p. uilegia oia. et in verbo collo. et dñc Bar. in. d. l. cum scimus. illud quod dñc q. verba enunciativa non p. bant hoc ē intelligendū nisi sint plata his q. tunc p. bant sicut et cōfessio extra iudicialis geminata. p. dñc tertio est limitādū q. licet non probet plene. inducat tñ semi plenam p. bationē fm Spec. in ti. de confes. §. nunc videndum ver. sed nunqd semiplenū. et refert Anto. de bu. i. d. c. si cautō. et de hoc est casus recte intuenti fm exemplū qd ibi ponit glo. in. l. instra. C. de pba. Item dicit Bar. in. d. l. cum falsa. C. de iur. fac. igno. q. confessio extra iudicialis transfert onus p. bandi p. rium in p. fessioe p. rium de rota in decisionib? nouis. clxxiij. dicunt q. cōfessio extra iudicialis facit iudicium nō plenaz p. bationem per glo. in. l. capite qñto. ff. de adul. et c. q. sit graue. de exel. p. rila. Bar. in suo p. silio quod icipit an cōfessio facta absente pte ad pbandum liberationē et dicit q. sic q. quidam dicit q. nō nisi pars sit p. siliens. nā confessio regit p. riaz ad uerarij sicut pactum. ff. de confes. l. certum. §. si quis absente. et no. C. de confes. l. i. ff. de pac. l. idem in duobus. facit de l. l. l. laurelius. §. si. nisi talis confessio sit transmissa per nunciū. vel eplam. ff. de positi. l. i. in fi. ff. de dona. l. nuda. In p. rium vñ q. talis confessio valet ad merā p. bationē. l. et hodie exceptio nem parit. ut. ff. de l. l. non soluz. §. si liberationis verbo. l. pactum non valeat absente altera pte nisi interueniat nūciū vel epla q. pactū est p. ctus. et confessio nō ē p. ctus. ff. de acti. et obli. l. consensu. et no. C. de sacro san. ecc. l. illud. de accep. l. si ac ceptilati. §. si. ad hoc facit. ff. d. neg. ge. l. pomponius scribit. ff. de edil. ed. l. quero. §. si. et de succē. ab intest. c. si. So. dicendū est q. quātum ad effectū aliquid inducendi vel disponendi nō valet inter abfentes nisi dispositio pendeat ex voluntate vni? tñ ut ratificatio vel iprobatio. ut d. l. pomponius. fz quantū ad finem pbandi fictā solutionē et repellendi petitiōem p. riaz valet ut d. §. et l. q. quicqd dicat p. dñc. C. de non nume. pec. l. generaliter. et dicit ibi q. cōfessio facta pñte fideiussoze nō dñc ē facta in absentia pti q. si per fideiussozē possit queri reo pñci pali exceptio doli. ut est tex. in. l. idem in duobus. ff. de pac. Et dicit idem Bal. in alio p. silio suo quod icipit. In dei nomine amen. punctus. s. quo consiliū petitur et postulatur talis est ti cius fecit instm in forma vēditoris et. qd valet absente pos sessoze confessio q. tendit ad liberandū possessorē. et omnis confessio que tendit ad exceptionē in absentia partis valet. in aut. de testi. §. et l. et no. in. l. i. de interroga. act. et l. non solum §. si liberationis. de libe. lega. et l. generaliter. C. de nō nume. pecu. et C. de iur. et fac. igno. l. cum falsa. Franciscus vero tigni ni in suo consilio quod incipit. s. qñne qua queritur nunquid confessio et. regulā tradit q. taliter confessio facta absente pte in nullo confitenti preiudicat. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. et l. si. et ibi no. ff. de iterro. ac. et l. cū de indebito. §. si. ff. de pba. Sed p. q. si confiteatur creditor se nō numerasse stat confessioni creditoris. ut no. glo. in. l. in p. ctibus. de nō nume. pecu. in glo. nec si velit. et. Non igitur refert in p. siliencia vel in absentia facta fuerit confessio dñmodo de confessione con fect. Non ob. glo. posita. in. l. idem in duobus. ff. de pac. que cō muniter

muniter reprobatur. et huic opi. assentit Guil. de cu. l. l. pompo
nibus scribit. si negocii. ff. de nego. ge. Immo est dicta glo. per
doctores novos approbat. vt. s. plene deductus in ar. de ver
bis enunciativis in vltima voluntate. platis. et ista est communior
Saly. in. l. vnica. C. de confet. et expresse q. confessio extraiudi
cialis non valet nisi fiat pte pntis et hoc qm est obligatoria. et ita
omnes coter fatent. sed vbi sit liberatoria. quida dixerunt vt
Bal. et Graci. tigrini in dictis pntis valere quo ad dolice
ptionem. p. no. l. no. solum. s. liberationis verbo. deli. lega. qd
reprobat Bar. in. d. s. si quis absente. p. aliam glo. que ibi vt
pna. et in. l. idem duobus. ff. de pac. et et per ter. et gl. i. l. et hdi
s. no. autem eo. ti. sed fm eundem Bar. de saly. ille loquitur i pa
cto quod est liberationis iudicium. et ad no liberationis peten
dum i futurum nos loquimur i confessione declaratiua in qua di
cendum est in distinctione q. facta aduersario absente et nemi
peo recipiente no valet ipo iure vt no. glo. ij. ad fi. i. l. pompo
nibus scribit. ff. de neg. ge. Itē dic q. aut pntis facta est aduersa
rio instate. petente. vel interrogate et valet vt dicta. l. si. l. si
sine. s. i. ff. de interro. actio. aut est facta aduersario pnti. sed non
petenti nec interrogati vel instanti. et valet vt. d. l. si sine. i. prin.
et quod no. glo. i. l. i. C. de cofes. in ver. illud vero. que sic d. itel
ligi. aut est facta pntis aduersario no petente vt instante vt nec
recipiente vel statim acceptante. et tunc dico q. no preiudicat.
vt sentit Ly. in. d. l. vnica in. vi. q. Et est rō dñe q. non seruaf
significatū verbi vt fieri d. vt. l. ij. appellata. ff. si cer. peta. est
n. cofessio simul duoz plurimū eiusdem rei factio ex dictione
cū que notat similitudine. vt. ff. de pac. l. i. s. i. si ergo simul vterq.
no fatur no est confessio igitur valere no d. ar. l. i. in pn. ff. de
verbo. obliga. Itē q. multi p iocum vel solatium talia verba
proferunt. vel vt euitent interdum petitores querētes ab eis
mutua. et ipsi volētes eos curialiter repellere dicunt no habe
re. imo a i. De. hic mecum existēte recepi priede cētuz mutuo.
et cū i. Detrus tacet q. si forsā vocaret testes ille tunc negaret.
aut confessio est facta ex toto absente aduersario. et tūc aut est scā
i iudicio. et tunc aut p modum iurisdictionis pntiose. aut vo
luntarie. si pntiose dic q. olim no valebat vt. d. s. si qs absen
te. et. C. si p vim vel alio modo. l. si. ff. de interro. actio. l. si. Et
rō q. olim hermodicum pbi no pōt. hodie vero q. hermodi
cium pbi pōt valerē pte legitime citata vt. C. de in. l. pperan
dum. s. i. et. i. s. cum aut. et ita no. glo. i. s. i. si quis absenti et
idem ibi no. doc. si per modū iurisdictionis voluntarie. idēz vi
co si iudex agit expresse eam recipere et absenti querere. ar. ff.
de magi. conue. l. i. s. erigere. et. ff. rempu. tal. fore. l. ij. cū simi.

Enunciatiua verba in epistolis prolata.

In nero verba enūcia.

proferuntur in eplis. Excludit fm Bal. i
l. i. C. de pben. stipu. q. vbi per eplam nun
ciatur illud quod p eplam pōt cofici et idu
ci illa nūciatio inducit obligationem et cā
inductā probat fm Archy. et bñ. et tert. i. l.
ticius la. fa. ff. de cofi. pecu. si aut no pōt cofici quod denun
ciatur per eplam iter pben. tūc no iducit obligationē. sed eam
iductam probat. vt. l. publiā. s. si. ff. de positi. et ibi Bal. fatuus
est qui epistolam mittit pnti cuius copiam hz quantum vult et
pōt ei verbo omnia explanare. qm qz tñ et p modum epistole
quis pnti loquitur. exēplum. ff. de pac. l. emptor. s. lucius. vñ
l. pntis iudicant scribēti qm quid certum pntinet et specifit. vt. l.
lucius. ff. de fideicom. si aut l. se sunt generales et certe. vt sūt
l. se credētiales. tūc dic fm Bar. in. d. l. lucius. quod aut dicte
l. se sunt nimium generales vt tali latozi pntium de his que
vobis dixerit dabitis plenā fidem. tūc earum vigore no po
terit agere talis latoz i pndicium scribēti qm tales l. se sunt
magis cōmendatorie quasi dicat iste latoz est persona fidei po
testatis de eo confidere et sic non obligant scribentem. vt. l. si.
C. quod cum eo. ff. de dolo. l. eleganter. s. finali. ff. mandati. l.
si vero. non remunerandi. s. cum quidam. et dicit Ly. vt dicta
l. fina. quod littere cōmendatie scribētem non obligant. ma
gnates. n. de facili tales l. se cōcedūt. fallit si ex qualitate per
sone scribētis aliud appareat ex quo generalr certificare. vt
si ille de quo scribebat erat factor seu iustor scribētis i aliqua

mercantia. qz tūc vt dicere q. ei adhibeat fides i negocio il
lius mercantie. ter. et no. i. l. ciuicūqz. s. sed est fullo. et. s. plane
ff. de instuto. ar. ff. de ver. obli. l. triticū. et ibi no. Itē fallit si vi
rit i eplā adhibe plenā fidem super me vel meo periculo. vt. ff.
man. l. si vero. s. si quis mandauerit. i. ff. qm qz iste l. se sunt ma
gis spāles puta tali latozi pntium de intēctione mea plenarie
informato dabitis plenā fidem. Et hoc aduerte qz aliqui mā
datur vt tali credatur tñ id quod ei refert. et tūc no pbet. aliō
ē. n. credere pntem referēti et hoc nullam dispositionē con
tinet. aliud ē phere. si. n. cū tali aliquis celebratur pntus non
obligat nec obligat mādanē. qz excedit fines mādati. ff. mā.
l. diligenter. et no. ff. d. pecu. l. pcurator. i. glo. et. ff. de solu. l. hoc
iure. fallit rōne persone. vt si esset institor vt dixi. fateor tñ q.
si occasione illius credulitatis passus sum dānum possum re
cuperare p actionē mandati. puta ille latoz dixit mihi ex pte
scribētis q. si ego vellem talem librū p certa pntitate mitte
rē pecuniā. ego credēs mihi et in hoc expēdi dñs no vult dare
librum istud dānum repetā. vt. l. si tibi mādaucro. s. si. ff. mā.
S. si ille latoz l. se dixit. talis fecit me pcuratorem ad pben
dū tecum negocium. ego credidi et tanq. eum pcuratorem p
xi no preiudicat mihi scribenti nec d. credi ei qm narrat ali
quid qd pntinet ad ipsum latozem seu referentēz p qd acquiret
cōmodum seu officium nisi quate nus l. se esset expresseum ne
detur interia malignādā vt. l. si. qd cū eo. et. ff. qd iustu. l. i. i. pn.
et credit sibi sine iuramento. cū ab vtraz pte ei fides sit appro
bata. la mittente. et ab eo q. recipit. vt not. ff. de serijs. l. i. l. i. vi
deret pntium vt. l. theopompus. ff. de do. pntle. S. dic qm testōz
dicit esse standū dicto alicuius de eo qd testōz sibi dixit. et qz
tunc dictū illius ē dictū defuncti magisq. deponētis. id tūc
d. iuratus deponere vt testis. sic loquit. l. theopompus. et. l. ius
iurandi. C. de testi. Qm qz testator dixit standū esse dicto ali
cuius de eo qd sibi deponēti esse videbitur. tūc in illo dicto nō
ē testis. sed magis qdam arbitrator. id nō d. iurare. vt. C. de
arbi. autē. decernimus. et hoc verū qm aliq. ē assumpt. a testa
toze. vel a pte simplr. sed si assumere a iudice puta qz iudex di
cit referas mihi q. tibi videbit de tali re. vt medici qm assumū
tur ad vidēdum tale vulnus tūc talis d. iurare. vt. l. cōpara
tiones. C. de fide instru. l. i. pntium no. in. d. l. iurifurandi. et in
l. i. post prin. ff. de ven. mspi. pntia facit. l. hac edictali. in. s.
his illud. C. d. secū. nup. vbi vt dicit q. qm quis assumitur a pti
bus d. iurare. sic intellige q. ibi assumitur a partibus de mā
dato iudicis. vel assumit a partibus hoc ē agētibus vt iuret
alias secus. vt dicta. l. theopompus. et ibi Bar. Bal. i. l. capta
torias. ff. de te. mili. dicit quid si testator cōmisit declaratōez
incertoz seyo q. declarauit indiscusse q. deberet restituī Layo
tanq. ab eo extorta. an valeat oca dclatio. pntit Bar. q. si
per. l. tabys. s. sororem. d. fideicom. liber. cum aliquid ei cōsta
re d. buerit requisito h. de. ff. de trans. l. cum bi. s. si pretor. et. ff.
de vsuf. le. legatum ciuitati. et de testis. c. nos quidem. vt tñ
q. de hoc creditur iuramento ipsius executoris. si als ē hone
sta persona. vt. d. l. theopompus. et. l. si quis pro redemptione
C. d. dona. Sed si executor non ē persona fide digna. vel aliq.
interesse pntederet non crederetur sibi. C. d. epi. et. cle. l. si quis
in conscribēdo in vlti. q. per Ly. Sed si testator mandauit sta
ri dicto guardiani minozum vel prioris predicator. ei stabit
ar. ff. mādati. l. si mandauero. s. si tibi. Si vero testator māda
uit stari sue cedule deposite apud sacra stia fratrum. dñe Ja.
de bel. q. ista cedula tanq. pntata non probat. tu dic q. imo
pbat. q. ē approbata in testō per ipsius testōis confessionēz.
de fide instru. aut. ad hoc. C. d. condi. et demon. l. i. et. l. si ita scri
pserim. ff. de re. du. nec pōt negari scriptura apparens d manu
testatoris quam testōr esse propriam fatetur. ar. C. de te. l. i. cūz
antiquitas. ver. sinaūt. Sed pone q. statutum ē q. si alicui fu
erit datum dānum furtiue. igne vel ferro q. homines ville i
cuius territorio fuerit fcm teneantur illud emendare. Quēit
q. ininnicus dānum passi mittit eplam seu l. se pnti. et dñe
se dānum dedisse. an credatur litteris et an modo dānumz
passus possit habere regressum contra villaz pro dāno. Ja.
de are. in suo consilio quod incipit statuto i. Darne cauetur
tenet quod non probant in preiudicium dānumz passi. et hoc
quattuor rationibus. i. pntio qz dicta confessio non fuit scā
in iudicio. vt. l. i. de interro. actio. Secundo qz dicta confessio
cōficti nō dānum passo d. nocere. ff. de interro. acti. l. d. etate
e iij

i. rñ. de proba. l. ex pto. et in aut. de iureiurā. a moriente pñito
i. rñ. Tertio qz dicta cōfessio facta sunt abiente eo cui dānu
datū sunt merito nocere nō debuit. l. certum. §. si quis abiente
ff. de confes. l. i. ff. de interro. actio. Quarto qz ille qui ē con
fessus ē inimicus dāni passi. et sic ei credi nō dñ. ff. de questio.
l. i. §. questionē. in aut. de testi. §. qz vero odiosus. ff. de adimē.
le. l. iij. de testi. l. iij. in pñ. de suspectis tuto. l. tutor. et in sūma
vbiqz dñ qz epla plenā pbatōnem inducit iurta. l. publica.
ff. de positi. hoc esse vñ intellige nisi fuerit p partem aduersaz
pdictum. qz postea in fauorem sui vñ nō pōt. non enī debuit
ei pdesse qz nūsus ē impugnare. vt. l. questum. cū similibus. ff.
de ac. her. ita voluit Spec. in ti. de positi. §. vñ. ver. i. in simili.
et Bar. in. l. post legatū. ff. de his qbus vt idignis. Et Arch.
in. c. i. de cōstitu. et in. c. pñentuz. de testibus. et ibi Jo. an. i. vi.
Si vero non fuerit pdictuz sed acceptata. et tūc probat et acce
ptata intelligitur fm Ludo. i. l. nuda. ff. de dona. coipso qz pars
tacet nō pñicēdo. ff. ad mace. l. si filius i. c. i. §. pcuratoribus. i.
de. et quod habetur p Bar. in. l. lucius. ff. de pñ. pecu. et i. l. quo
enim. ff. de rem ra. ba. vbi dicit qz aut geritur aliquis actus p
tinens ad acquisitionē et ad mei cōmodum et tūc non impro
bare ē approbare. vt. l. si abiens. C. si cer. pet. et ibi p gl. et doc.
qñqz geritur actus q respicit mei pñdiciuz. et tūc qñqz supue
nit simplex scia. et eo casu non approbare ē improbare. vt. l. p
curator. in fi. ff. rem ra. ba. Qñqz superuenit sciētia cū aliquo
actu vt cum pñentatōne līarū vel instrumētū. et dñs recipit. et
tūc nō improbare ē approbare. vt. l. si filius. ff. ad mace. et l.
i. §. si. ff. nau. cau. po. sta. Preterea fallunt in. l. si. ff. qui et a
bus. et l. in sponsalibus. in fi. ff. de sponsa. et pñt quis habere ra
tum abiente parte. vt no. glo. in. l. pomponius scribit de neg.
ge. Anto. de bu. in de. i. de procura. dicit. licet guil. de monte
laudio tenuit qz sola receptione instrū in dubio non videatur
consentire nisi ab aduersario pbeatur qz animo recipiendi mā
datuz illud recepit. et qz hoc constet p verba eius vel aliū actū
exteriorē. tene quicquid Guil. tenuit fm Benzēl. qz sufficit
qz sciēter recepit epistolam absqz pñestatione als dicta clemē
tina esset frustra. naz solo facto sepe quis pñentit. no. de appel.
dilecta. ad hoc qz recipiens instrū vñ approbare omnia con
tenta in instrumētō de renuncia. c. sane. de offi. dele. c. coram.
vt lite pendē. c. ecclā. lo fo et quod ibi no. Et qz approbans scri
pturam omnia in ea contenta approbare videtur. ix. dist. vt
veterum. et c. si ad scripturas Bal. in rubrica. C. de consti. pe.
de istis līs talis dabitur plenā fidem quid operentur dicit
Bar. ponit in. l. lucius. ff. de fideius. Tu dñc qz sic debent itelli
gi dabitur plenā supple et bonam fidem. non ergo omne quod
loquuntur credendum ē sed si ad bonam fidem spectet id credet.
si ergo dicit aliquid verisimile vel vtile mittenti credi potest.
arg. ff. cōmo. l. argentum. si autem pertinet ad dispoliandum
dñm tūc non debet credi. vt. ff. man. l. creditor. in fi. et facit
l. si. C. qd cū eo. Iste ergo līe itelligunt dabitur plenā fidez dñ
sereto mō. d. Anto. de bu. et d. De quos sequit imo. in. c. fra
ternitati. de cleri. nō refidē. tāgunt dñ istis līs cōmendatitiz
vel credētie quas amici sibi inuicem sepe mittunt quē effectū
habeant de quibus p Bar. i. l. lueri. de fideiusso. et i effectū cō
cludit qz si sunt multū generales puta qz i eis cōmendat pñ
tās ipsas līas tūc latoz talū līaz nūb poterit agere i pñem
diciū scribētis qz verba generalia nō sunt obligatoria. l. si ve
ro nō remunerādi. §. cū quidā. ff. mandati. Idē dicunt si i eis
dicat latoz pñitium in eis q dixerit dētis plenā fidem qz cē
sentur esse cōmendatitie. et p eas i effectū vñ dici qz latoz sit fi
delis pñona. facit. l. si. C. qd cū eo. id nō poterit obligare scribē
tem. fallit si ex qualitate pñone p qua scribit aliud appareat.
vt si ille p quo scribebat erat factor ipsius scribētis in aliqua
mercātia. qz tūc vñ dicere qz ei adhibeat fidem i negotio ipi
mercātie. p. l. curiunqz. §. si fullo. de isti. Ite fallit si i līa dicit
et adhibe ei plenā fidem sup me. et meo piculo. l. si vero non re
munerādi. §. si quis mādāt. Qñqz vero sunt līe magis specia
les puta latoz pñitium de intēctione mea plenarie informato
dabis plenā fidem. Tūc dicit qz cū mādāt soluz vt credat id
qd refert qz nō p hoc poterit aliquis pñtus cū ipō celebrari ni
si qualitas pñone aliud suaderet. vt si esset institor seu factor ip
sius scribētis. vt. §. dñ. si tñ rōne credulitatis passus esset dā
num ille cui scribit possit recuperare p actionē mandati pu
ta si dicit ex pte scribētis qz si ille cui scribit veller talē libru

vel talem rem pro tāta pñitate mitteret ad eū. nā si misit et in
hoc fecit expēsam si postea scribēs nō vult dare poterit illud
dānum recuperari p. l. si vero nō remunerādi. §. si quis alle.
Et sic p3 qz vt possit pñere regrit specificatū mādātuz ne als
detur materia malignādi. l. si. C. qd cū eo. Et ex pñictis p3 qz
si ille cui mittuntur līe cōmendatitie mutuet pecuniam ipsi
portanti līas regrit non tenetur scribens p tali mutuo nisi
in līs aliud fuerit expressum. vel nisi in cāu de quo supra dñ
ri. qd tene menti. qz pñt sepe dñ scō contingere. Bar. vero in. l.
nuda. ff. de dona. dicit circa epistolas que mittuntur abienti
bus. dñc qz aliquando queritur de effectū eius qui in ipis cō
tinetur. et tūc dñc vt dicit Ly. in. l. non nudis. et in. l. nō epi
stolis. C. de proba. Quandoqz querit an probz. et tūc aut epi
stola confessatur et probat. vt. l. publica in fi. ff. de positi cū simi.
Aut nō pñessatur et nō pbat. vt. l. publica. et tūc si h3 sigillū au
tēticiū et pbz. vt. l. si qua p calumniā. C. dñ epi. et de. et ibi p doc. C.
de publi. l. publican. §. i. et ibi aliquatū ē per Barth. aut nō
h3 sigillū autēticiū et tūc dñ approbati p cōparitionē sicut de
libris rōnum dicit et hoc qñ epistola mittit abienti qz est illa
rō que ē i libro rōnum qz nō ē qd iputet parti et de sigillo an
pbat. dñc fm Anto. de bu. i. de. i. de. p. vbi dicit sic Guil. dñ
cu. dicit i. l. si pcurator. ff. de pcur. qd si sigillū ē autētice pñ
ne adhibet ei plena fides. ff. de offi. pñ. l. diuus. i. autē. vt nulli
iudiciū. §. si quis vero cōpñchētorū. Si autē sigillū ē priuate
pñone tūc dicit qz erigunt duo vt pbz. I. Primo qz sit sigillatū
pprio sigillo sigillātis. Secūdo qz cōstet dñm sigillasse nō sūf
ficet qz appareat sigillatū sigillo dñi qz potuit ēē qz fuerit appo
situz falso. C. de latina. libe. tollen. l. i. §. sed ne. ad hoc de pba.
c. tertio loco. hoc non pl3 Guil. de monte laudio put regrit
qz sigillo proprio sigillatur. qz et alieno sigillo pñt quis sigilla
re. ff. de test. l. testm. §. si. Si autem non constat an sigillū sit
ipsius nec de voluntate eius appositum. tūc dicit qz sigillū
nō releuat. Conclude fm eum aut sigillat pprio et cōstat qz si
sigillat. et tūc probat. aut sigillat dñs sigillo alieno et pñat
qz sigillat. idem. aut appet suum sigillū in instrū. non tñ cō
stat qz ille sigillat. Tūc dicit qz h3 non pñficiat vt simpli
admittat. sufficit tñ vt cum cautione de rato admittatur. C. dñ
pba. l. i. Jaco. bu. in. d. l. si procurator. idē sequitur dicens qz
si nō cōstat qz de voluntate sigillantis qz scriptura non pbat nisi
fuerit approbata. pbat tamen semplene h3 Ar. ar. filli. et I. De.
et in hoc priuatis sigillis. In sigillo autem publico sigillans
dicit idem qz non probat nisi constet de voluntate sigillātis vt
sigillū tenētis ne detur materia fabricandi falsum. vt in. l.
vnica. §. ne aut. C. de cadu. tollen. bis aut interuenientib3 p
bat. vt in. l. qua per calumniā. alleg. Bar. i. d. l. si procurator.
dicit cuius verba aliquo addito concludo si queratur aut cre
datur līs ad pñiudiciū dñi. et dico qz si līe sint sue vel ab eo
sigillate vel approbate per compationem fm illa que habent
in. l. scripturas. et aut. ibi posita. C. qui po. in pig. ba. Si qñat
an pbat quo ad hoc vt pcurator admittatur. dñc qz aut sit līe
sigillate sigillo publico aut puato. si sunt sigillate sigillo publi
co et cōstat qz de voluntate sigillātis et pbat vt dicit Ja. bu. Si
sunt sigillate sigillo publico de quo constat. sed non apparet qz
de voluntate sigillantis. Et tūc credo qz non credatur quia
istud ē magni pñiudiciū. vt no. in. c. post cessionē. de pbatio.
nisi forte ad impetrandū vel nisi admittatur cū cautione de
rato. l3 Bar. dicat indistincte eū admitti p. l. si qua per calum
niam alleg. quod nō placet per iam dicta. Et dicit ibi Bart.
qz sigillū ē publicū eo qz ē alicuius dñi vel comitū allegat. l.
i. ff. de ser. fugi. et l. diuus. ff. de offi. pñ. et in aut. vt nulli iudiciū
§. si quis vero comprehētorū. et an līs epōrum cū solo sigil
lo sine testib3. et sñ tabellione credatur dñc i decisionibus no
uis decisione. xxii. Et tenent qz in his que spectant ad ei3 offi
cium inter suos subditos. Et qñ non pcedit vt iudex eis credi
tur. et statur. aut sigillū ē priuātū et tūc si līe sunt sigillate si
gillo proprio. et constet de voluntate sigillantis puto qz probet
absqz alia pbatōne. Aut constet qz sunt sigillate aliquo sigil
lo alieno. et non constet qz de voluntate domini et nūb pbat.
Aut constet qz sunt sigillate aliquo sigillo. et nō constet cuius
sit sigillū. et idem. aut sunt sigillate sigillo de quo constat nō
tamen constet quod de voluntate domini sigillantis. Et tūc
dicit Barto. qz si littere sunt approbate probant. si vero non
sunt approbate non pbat. Approbatio aut sit tribus modis
scōm

fm cum si bz testimoniu publicu. vt qz notarius attestatur qz
fecit dictas lras pprio sigillo sigillari. vel alieno. C. de fide in
stru. aut. ad bec. Secundo modo pot approbari per testes qui
fuerunt presentes qz dixerunt se vidisse sigillari. vt. l. si qz ex signa
toribus. ff. que ad. testa. aperiant. et quod no. i. l. ij. circa pn. co.
ti. Aut constat qz sigillo alieno sigillauit. et constat qz de voluntate
eius. et pbant vt. l. ad testamentum. §. si. allega. Quidqz constat qz
pcurator bz sigillum tñ nec bz aliam scripturam. et tñc nō p
batur ex hoc mandatu. qm sigillum nihil apte arguit. vt no.
Archy. i. c. quauis. de pcura. li. vi. et tñ. de monte laudi
no. in de. i. de procura. Jaco. bu. in. l. si qua p caluniam. C. de
epi. et de. dicit si queritur an lre pbent. dicit qz aut habetur si
gillum autenticu seu publicu. aut priuatu. Primo casu pbat
vt. d. l. si qua per caluniam. et ē fm ipsum sigillum publicum
sigillum epi. ciuitatis aut vniuersitatis. Si autem lre priuate
hnt sigillum alicuius. Tñc aut hnt testimoniu publicu vt sit
quotidie de consilijs. Et dic qz qdant ea sigillata et pceptu
notariu qz inde cōficiat instrumentu. et tunc probant vt. l. i.
circa medium. C. de cōmuni seruo manu. aut non habent te
stimonium publicum. et probant ad instar scripture priuate
contra scribentem. vt. l. si procuratorem. ff. de procura. et l. in
strumenta. C. de probatio. vnde secundu. l. y. in. l. distrabente.
C. de rebus alie. nō alie. vbi qz apponit sigillu suu sciēter in
aliquo actu tñc tenet ei stare qz vī approbare. et sibi pūdicat
vt. ff. de pigno. l. fideius. §. si pater. hic ē qz vbi priuat? dat mā
datum p sigillu suu fidem facit ē eū. ff. de pcur. l. si pcurator
de hoc p Inno. i. c. ij. de fide instr. et Specu. in ti. de pcur.
§. rōne aut forme. versu. itē qz nō sunt. et vide Archy. i. c. vt cir
ca. de elec. in. vi. Si vero sigillu apponere ignozāter tñc non
pūdicaret. vt. l. gaus. de pigno. actio. Et dicit idem Jac.
i. l. si lras. C. mādati. Quidqz lre diriguntur ad creditore. aut se
solū cōmēdatorie et nō obligāt cōmēdante. vt. l. si vero. §. cū
quidā. ff. mā. aut i eis cōtinebatur qz debet pecuniā mutare
debitori. et tñc mādas tenet mādati. debitor certi cōdictione
vt. l. si lras. C. mādati. aut lre dūrecte fuerūt ad pcuratōrē si
ue ad debitorē. et tñc dñs mādas tenet vtili iustitioria. vt. l. si
mutuā. C. de exercito. aut fuit missus accipiens tanqz nūci?
et tenet dñs certi cōdictione. vt. l. si ex pctu. C. qd cū eo. Si vero
pñs pñti daret scripturā i modū eplē vt quotidie sit tunc eēt
idē qd i Alpocha. et fm Aug. i suo pñlio qd incipit. In xpi no
mie amē. tres sunt casus et sic dicit tres sunt cāus. aut i apo
dissa qz cōfitef esse debitorē pñtis vel absētis aut dubitatur
aut fuerit pñs alter. alter ne. Primo casu apodissa pbat si ap
paret qz sit manu illius scripta et cōtineat cāz. Sinaut idiscre
ta nō pbat. ff. de pba. l. cū de indebito. §. si. Secundo casu si ē
indiscreta nō pbat nec p ea presumit. ff. de dona. l. nuda rō
finaut discreta. i. cū cā tñc aut ē destinata p nūciū. et pbat
vt. l. publica. §. si. ff. de positi. idē ē si est tradita pcuratori absē
tis. ff. de ver. oblig. l. si ita stipulatus. §. griogonus. aut ē apo
pissa et nō trāsmissa. tñc aut repitur penes creditore et psumi
tur trāsmissa. et pbat argu. C. de pac. cōuen. l. pe. cū glo. ff. de
pba. l. si ciographu. aut repitur penes debitorē tñc sunt opi.
quidā dicūt qz nō pbant ar. ff. de cōf. l. certum. §. si quis ab
sente. nisi sit ad liberadu. de libe. l. l. nō solum. §. liberationis
verba. p ista pte qz nō valeat facit qd no. ff. de actio. et obli. l.
ex cōsensu. de fac. san. eccle. l. illud. de pben. empt. l. si. i. ff. C. de
don. l. si ambigif. Alij dicūt qz valeat ēt absēte aduersario
facta. C. de cōueniendis fisci debi. l. si. et Alzo. i sum. C. de fide
instru. Sz p istos facit qz testm factu i scriptis ē in hac cōfē
sione quedam apodissa testatoris. et tñ nō pbat de libe. l. au
relius. §. si. nisi dicat i testō aliquid vt qz sit aīo testandi non
pbandi et ligadi. Item testatorē de quo p Ly. C. d nō nūme.
pec. l. generali. In dubio presumit pñs fuisse ille qui apodif
sam nō dico eplm pducit. C. de pben. stip. l. i. Bar. i aut. et si
pctus. C. de fide instru. circa apodissam dicit. Aut aperte con
tra quē pducitur cōfessatur qz ē sua manu facta. et facit fidem
vt. l. cum de indebito. §. si. ff. de pba. aut negat. Et tñc aut bz
subscriptionem trium testu et pbenitum. et tñc ex comparatō
ne sola. et ex sola approbatione facit fidē plenā. vt. l. scripturas
C. qui. po. in pigno. ha. nā pp tot subscriptiones nō pōt errari
de facili. Si nō habz subscriptiones tñc bz locum dca aut. quia
ista non facit plenam fidem. si approbet per compationē tñ.
sed facit semiplenam. Item non facit plenam fidem si appro

betur testibus tñ. sed facit semiplenam. Item si approbetur
vtroqz modo facit plenam fidem. vt in aut. et si pctus. C. de si.
instru. dñt tñ esse tot testes. vt habet et no. in. l. si. et aut. ibi po
sita. C. si cer. pe. et Bar. loquendo d eplā quā quis pñtetur a se
emissa an probz dicit qz aut eplā pñnet verba dispositiua sig
dem super eo qz poterat p eplam introduci. vt i pctus? qz pñ
su pñunt. tñc eplā pbat et iducit. vt. l. pñsu. ff. de act. et obli.
et in. l. i. i. ff. C. d pñ. stipu. et insti. d obli. qz ex pñsu. Si vero
id nō poterat iduci p eplam. et tñc nō pbat. vt. l. i. C. d pñ. sti.
Si vero super eo qz pñs inducere nō pñt vt fraternitatem. tñ
dca epistola nihil pbat. vt. l. nō eplis. C. de proba. adminicu
latur tñ aliquid. et hoc verz si erat in quasi possessiōe frater
nitatis. vt. l. non nudis. C. de proba. et l. quidam in fine. ff. de
pba. l. y. vero in. l. nō eplis. all. quid operet epistola dicit aut
eplā pñnet dispōz sup tali negocio qd solo pñsu pōt fieri vt
emptio et siles pct? tñc mediāte eplā p quam cōfessus expri
mit et velut quoddā organū emittit pñt. vt. l. labeo. ff. d pac.
et l. pñsu. ff. de ac. et obli. cū si aut pñnet dispōz sup tali nego
cio. qz nō pñt fieri solo pñsu. sed desiderat aliā solēnitatem vt
verboz. et tñc p eplam nihil agitur. vt. ff. de ver. obli. l. i. in pn.
et insti. de iuti. stipu. §. item verboz. Secō cāu qñ pñnet enū
ciationē. aut pñnet enūciationē negocij dispositi iter eadē
pñas et ab eisde. et tñc credit eplē vt p eam pñt. vt. l. i. C. d
pñen. stipu. et l. publica. §. si. ff. de positi. aut pñnet enūciationē
negocij dispositi ab aliquo tertio iter aliquos siue iter eosdē
tñc nō operat aliquid. vt. l. eplā. C. de pben. stipu. aut continet
enūciationē parentele vel libertatis. et tñc nihil tribuit. l. non
eplis. C. de pba. et l. inbem? C. de li. cā. fm Ja. d are. Et si qñ
tur an eplā que pñnet fraternitatis enūciationē saltē pbat
nō inducat et pūdicat donec pñt pñt Ja. antiqu? doc. dicit
qz sic qz fm eum pñssio extra iudiciū pūdicat. Primo p. l. non
eplis alle. Secō pbat p. l. qdaz. ff. de pba. et ar. l. qm. ff. de his
qz no. in fa. Jo. et Alzo dicit pñt qz pñssio extra ius emissā si
pūdicat. sz in iudicio emissā sic. ff. de iterro. ac. l. i. et ibi no. Sz
certe si ipsi volunt dicere qz nō pūdicat pñssio extra ius emis
sa ad obligandū bñ dicūt et sic intelligitur. d. l. i. ff. de iterro. ac.
sz si velint dicere qz nō pñt quātum ad pbandū falsū dicūt.
vt. l. publica. in. si. ff. de positi. Quid ergo dicendū. Ja. predict?
intellerit qz pñssio extra ius emissā et indisposita pñceret ad p
bandū qz nostri doc. negāt. qz oqz cām pñneat. vt. l. cū de in
debito. §. si. ff. de pba. et sic loquitur. d. l. publica. et l. nō eplis all.
indiscrete. i. sine cā fuit emissā. vt qz vocauit eam forozem pp
aliud dicendo tali foroz ius salutē. et vnde refert qz aut cōfē
sio emittitur in iudicio. aut extra iudiciū. si extra iudiciū aut
querit nūquid pūdicat ad pbandū. et tñc aut emissā ē animo
confitendi. aut nō. si non aīo confitendi. verbigratia credebaz
qz talis ancilla esset mea foroz. scripsit sibi eplam i qua dixi ca
rissima foroz mea salutes venias ad diuidēdum mecu heredi
tatem et talis epistola siue confessio cōtineas huiusmodi ver
ba non pñt ēt quo ad pñssionem. sic intelligit. l. si eplis. all.
et l. ex his verbis. C. de testa. mili. si animo cōfēdi tñc subdi
stingue. qz aut tendit ad liberatōz et indistincte valet vt. l. tale
pactum. in. prin. ff. de pac. aut ad obligandū. et tunc aut euz
causa et pūdicat vt. d. l. cū de indebito. §. si. alle. aut sine causa.
et tunc aut est emissā super tali articulo qui non requirit cām
vt sup realibus. vt si cōfiteor te dñm huius libri vel confiteor
qz frater meus es. et tunc est idem et tunc operatur ad pbandū
sic potest intelligi. ff. de proba. l. qdam. et hoc casu pōt pcedēf
finia Ja. doc. antiqui. Aug. vero i. l. si pcurator. ff. de pcur. di
cit qz qñ lre nō sunt note tñc ē necessaria approbatio. ff. de p
cura. l. si pcurator. vbi vero essent note tñc eis credit et vera ē
glo. i. d. l. si pcurator. i fa opi. glo. et de talib? lris loquit Ly.
in. l. si qua p caluniam all. Bar. et tangit. ff. de fideius. l. lucius.
Inno. plene i. c. i. et l. c. itra quattuor. de de. pegri. et ibi ponit
an credat sigillo vñorum vel epozū pegrinor. ponit ēt in. c.
post cessionē. de pba. de hoc ēt no. i corpore. vt nulli iudi. §. si
quis vero cōprehēsorū. et vbi nō ē notariorū vsus creditur
lris priuatorū si habet subscriptionē testm. Donec exemplū
de beneficijs vbi recurrit ad fidem scripturarū priuatorū. rvi.
q. iij. §. post. et hoc extra iudiciū. In iudicijs. n. nō credit scri
pture priuate sz oportet qz sit facta p notarios. vel p duos le
gales scriptores ad hoc deputatos fm Inno. i. d. c. post cessio
nē. no. et p eum in. c. qm p fallam. d. De. de perusio l. c. post

cessionem. al. dicit qd p lras ordinarij pbat quis excoicatus qd vñ intelligendum i quocunq ordinario. et inferiori ab episco po de iure patronatus. c. i. in cle. Sz vñ qd talibus lris non inducat pbatio e qz validior pbatio viue vocis q mortue. in aut. de fide iſtru. §. si vero. sz viue voci ordinarij nō credit. vi. q. ij. c. si tñ. et hoc ē qd papa non credit illi qui dicit se aliuz excoicasse. de testi. c. cū tu fili. eo qd tales lre qñqz non ex bona fi de fiunt. ff. de custo. reo. l. diuus. ¶ Preterea nō ē maior aucto ritas ordinarij q tabellionis sz scripture tabellionis nō cre ditur nisi testibus sit subscripta vt in aut. de fide iſtru. §. si ve ro. ergo nō credit lris ordinarij. In pñiū qd credatur lris or dinarij de officio ordina. c. ordinarij. de elec. vt circa. li. vi. de snia excoica. c. cū medicinalis. eo. li. dicas qd lris ordinarij. et hñtibz i autēticiū sigillū non dat fides nisi sint testibz sub scriptis. d. b. ē casus i. c. ij. d. fi. inſtr. fallit i duobz casibz. ¶ Pri mo i snia excoicationis. vt i. c. post cessionē. de pba. qd obti net qñ lre sunt sup excoicatione cōfecte. Secus si essent testi moniales qz tūc nō faciūt fidē absqz testnū subscriptiōe. eo qz sunt nūciantes actū de pñio. de pñilegijs. c. si papa. in. vi. de pbatio. c. i. i de. Secūdo fallit qñ emanāt sup ordine d. de. pegri. c. i. vel cū hoc disponit cōsuetudo. de fide iſtru. c. cū di lectus. De lris autē et sigillis delegatoz et maxime sup relatio ne pcessus an fides adhibeat dic qd sup remissione facta credi tur. sup iudiciali vero pcessu i relatione iſerto nō credit nisi quatenus p acta cōfēt nisi lris de legato directis dicatur qd qcquid fecerit p suas lras notū faciat. de testibus. cū clamor. de fidei iſso. puenit. Si vero sint extraiudiciales puta excuti ui ministerij creditur illo sigillo sigillantis. ita not. Spec. i. ti. de proba. §. videndum. ver. r. et in ti. de iſtru. edi. §. postremo et. §. vtile ver. sed nunqd remissio iudicium. et p Compositol. in c. i. de electi. in. vi. facit de officio deleg. c. cum olim. de pſcrip. c. cū in iuuentute. de pſmatione vtili vel iutili. c. cū dilecta. de preben. cū fm. de accusa. c. cum dilecti. de purga. ca. c. pen. §. exegerit. De lris autem arbitrozum dic illis non credi su per processu coram eis initio. C. de arbi. l. ne i arbitris. et.

Quando verba enunciativa proferuntur in pñilegijs rescri ptis aut litteris pape.

In quo verba enūcia

tua proferunt i pñilegijs. rescrip. aut lris pape seu pñcipis. dic fm Gl. et Jdau. de hiazarijs in cle. i. de pba. qd pñmitur ve rū esse qd papa aut pñceps in suis lris nar rat qñ super narrat. sua fundat intētio pñ cipaliter donec pñiuz pbat. Et hoc qñ narrat factū alienū. sed si narratio ē de facto pñio ipsius pape seu pñcipis pro batio in pñiū perimēs narrata. aut ipsam narrationē falsam reddēs nō admittit. sed pbatio p quā stante narratione rele uaretur pbanz. et narratio pape seu pñcipis nō perimitur aut falsa redditur bene admittitur exceptio pp renūciationez beneficij factā i manibus pape et pñiū acceptatā papa cōfēt illud vel cōferri mādāt. bene potero pbare qd illud beneficiū tpe renūciationis seu cessionis spectabat ad me nō ad renun ciātem seu cedētem vel qd ipse renūciāns seu cedens pñius re nunciāuerat i manibus ordinarij. vel qd fuerat dicto benefi cio pñuatus. Et ideo fm glo. in. d. cle. i. de proba. Verba nar ratua in lris rescriptis seu pñilegijs pape seu pñcipis su per his super quibus non fundatur intētio pape aut pñcipis non probant. vt in. c. si papa. de pñiue. in. vi. facit quod no. xciij. di. c. dñs. iij. q. vi. hoc quippe. Si vero sunt verba narra tiua pñcipis seu pape sup illis super quibus sua fundatur in tentio. tunc aut narrat scñi pñiū et faciunt plenam fidez ita qd non admittitur probatio in pñiū que perimat. aut fal sam reddat ipam narratōem. vt. s. dixi. Si vero narrat factū alienum. et tunc alia verba probant pñsumptiue donec pñet pñiū. ita qd pñsumptioni stabitur donec pñiuz pbat. no. in. c. nōnulli. de rescrip. in glo. pe. et dicit Jdau. in. d. cle. i. all. qd neduz creditur pape seu pñcipi in eo quod dixit se fecisse. sz etiam in eo quod ab alio dicit scñi esse. Inferiori autem a pñi cipe fm Jdau. non creditur. sz super narratis sua intētio fun detur. vi. q. ij. si tamen. et. c. se. et de proba. c. qñ contra falsam.

Subdens idem Jdau. qd i in criminalibus probatōnes obe ant esse luce clariores. C. de proba. si iant. ij. q. viij. c. ij. tamen verba narratiua pñcipis in criminalibus et faciunt proba tōem. Si vero legatus de latere narret in suis lris aliqua be neficia referuasse sibi super narratis de iure credi non dz. vt in. c. cum a nobis. de testi. l. consuetudo curie romāe aliis ha beat. pro qua extra de fide iſtru. c. quod super his. vbi de hoc per Jdost. et Compo. Anto. de bu. in. d. cle. i. dicit qd enūcia tis et narratis in lris pape seu pñcipis pp se plēa fides adhi beatur. enunciatīs et narratis pp aliud non. et dicuntur sz cū enunciatia propter se quādo super illis fundatur dispositio pa pe seu pñcipis. vt. d. cle. i. loquitur tota in enunciatīs seu facto pñio pape. Et aduerte qd sic viue voci pape seu pñcipis cre ditur. vt no. in. d. c. cū a nobis. de testi. sic et lris suis sigillatis fm Buil. de monte lau. in. d. cle. qd dicit vñ ē Jdau. d. hiaz. in cā criminali. vt ē dictū in qua requiruntur pbatōnes luce clariores. et sup ista materia dic latius fm eum an qñqz in lie teris pñcipis enūciant aliqua pp aliud qd sup illis nō fundat pñceps intentionē suam. et tunc nō pbatut ex illis lris tñ ta lis qualis pñsumptio inducitur et talis que in facto antiquo pbatet plene qd in facto antiquo leuior sufficit pbatio vt no. in. c. veniens. de ver. sig. per Jnno. et hoc dicit due glo. simul iuncte. vna in. c. si papa. all. alia in. c. cū olim. de censibz. ¶ Itā in factis antiquis fama facit plenam pbatōnem fm Bal. in l. pñietat. C. de pba. et dicit idem Bal. in. l. conuenticulā. et aut. quas actiones. C. de sacrosan. ecclie. qd sola fama ē sufficiēs pbatio ad pbandū ipm fore dñm terrarū ecclesie. quedā sunt que in lris pape seu pñcipis enunciant pp se vt qd super illis papa fundat intentionē suam. et tūc quedā sunt que enuncian tur vt a se gesta. quedā sunt que enunciantur vt ab alio gesta. ¶ Primo cā talibus enunciat. plena et plenissima fides adhi betur. ita qd nō admittit pbatio in pñiū dico directe factum perimentem qñ narratum cōsistit in facto. Sed si narrat ali quid qd cōsistat in iuris effectu. pbatōnem et iuris effectum pimentē nō admittit per quam dicat pñceps falsum dixisse. Idem p omnia dicit Buil. de monte lau. si papa narrat ali quod scñi a pdecessore suo. qd illud informatus pferre censet. allegat extranagantem puidi. Si narrat scñi ab alio gestum glo. in. d. cle. i. dicit cui pcorat Jdau. qd adhibet fides sed nō tanta qñ admittat pbatōnē in pñiū. Unde dicit qd talia p bant pñsumptiue. ad hoc glo. pe. in. c. qd nōnulli. de rescriptis p que dicit qd si papa vel pñceps narrat renūciationez corā se factā p pcuratorem qd l. quo ad hoc creditur renūciationē factam nō tñ credit qñ possit pari pñiū pcuratorem nō ha buisse mandatum. vñ poterit pbare eū ante reuocatum et cer tificatū. de renūcia. c. i. et de rescrip. c. ex pte decani. Jo. an. in regula nō l. de re. iur. in. vi. dicit qd in facto tertij nullo modo credit. vñ de si in lris dicat talis clericus vñ mandamus qd ta li clerico puideas. p hoc nō pbat qd sit clericus. et tñ sup ipis papa fundat intentionē suam p no. in. c. ex lris. de transac. d. rescrip. c. cū ad hoc. de pñsumpti. c. si. Idem dicit gl. in. d. cle. de pba. que dicit qd in facto alterius tñ nō creditur pape quia de illo nō ē informatus nisi aliter pbat. et recitat Lau. de cā possessionis. sup cōmento mihi vñ dicendum. dicit Anto. qd qñqz papa narrat scñi vt apte narratur. vel vt verisimiliter apte narratur. et tūc non credit nisi aliter liqueat. Et sic intel lige glo. Jo. an. sup regula non l. et hoc tñ Buil. in. d. cle. i. de pba. alle. de fide iſtru. c. ex lris. de pñiui. si papa. alle. in cle. si dignitatē. de pben. ad hoc qd scribit Jnno. de fide iſtru. c. in ter dilectos. de pñsumpti. c. illud. Tunc tamen credo qd talia narrata faciāt pñsumptionem talem qualem vñ testi equa lentem l. in facto antiquo facerent plenā vt ē dictū et volunt ille due glo. simul iuncte allegare. et facit qd scribit Jo. an. in d. regula nō l. alle. vbi dicit talē enunciationem equalē pba tioni pñamā. ad hoc de succel. ab intel. c. si. quod credo verum qñ papa simpliciter narrat l. ab alio sit ei i supplicatione ex positū. Secus siue aperte velut ab alio narratū papa narrat qd tunc nō adhibet fides aliqua quo ad pñsumptionem. qd quo ad talia subintelligit clausula si ita ē de rescriptis. c. ij. qd vñ dicit Buil. de mōte lau. qñ verba pñfert pñceps ad instātiā ad supplicationē alterius. Secus si scribit motu pñio qd tūc informatus vñ illa verba asserere. ad hoc de pben. c. si motu pñio. li. vi. Jo faciūt fidem plenā. ad hoc cle. si sumus. d. sen.

excoi. Et hec oia credo vera nisi ex pcedentibus et sequentibus
pnceps se sup narratis asseret informatu ad hoc cle. i. de pro
ba. de rescrip. c. q. nonnulli. Et qd ibi scribit Job. an. sup glo.
Si aut nunciata aliqua a se et ab alio gesta iurim. et probant
vt e. tex. in cle. i. de pba. et hoc t3 Lau. et recitat Salde. viua vo
ce dixisse poia credo ide dicendu q dixit. s. qn narratur factu
ab alio et fortius. in lris aut prelatoz. aut alioz inferior
dicit Cal. i. d. c. post cessionem. si consuetudo disponit enunciati
uis verbis credi. creditur. Jo. Cal. dicit q tunc talibus narra
tis adhibet fides qz hoc bz generalis psumptio et hoc t3 hosti.
de ver. sig. c. abbate. ff. de pig. ac. l. vel vniuersoz. et sic dicit cu
ria seruare si consuetudo no disponit in his que sunt leuis pu
dici enunciati credi in preiudicialibus si querat an creda
tur p scribentem dic q sic. vt. l. optima. C. de pba. et comit. sup.
ff. de positi. l. publica. ff. si. C. arb. tu. l. si. p alium q super enuncia
tis no fundat intentione sua. et si sunt emissa pp alium non cre
dit qz nec principi. vt in cle. i. de pba. si super enunciatis fun
dat intentione sua si enunciat factu tertij vel ab alio coram se
no credit indistincte. et hoc differetia lris principis seu pape
hoc verum nisi nunciata iuuetur alia psumptione. vt qz iudex
i sua dicat seu recitat citatione et alia acta. no p sua psumi
tur. et tunc illud creditur potius ex psumptione qz ex virtute lris
et sic intelligit Cal. dictum Inno. de officio dele. c. cu3 i iure
all. Miles aliqz t3 aliquod castru alicui eccle. petitur ab eo
ipse dicit qz ex cessione sedis apostolice. Et ad hoc pban
dum pducit duo instia confirmationis summoz pntificum i
quoz primo ptinet q papa confirmat tale privilegium con
cessum ipsi militi sup ipso castro. p alium papam. et i secda co
firmatione simul cotinet q papa confirmat eidem privilegia co
cessa p alios pdecessores suos. verutu privilegium originalis
cessionis no apparet. modo querit an sufficiat iste confirma
tiones sine pductioe originalis. dicas fm Albe. de rosa. in
aut. si quis i aliquo documento. C. de eden. qd no p dicta aut.
et c. i. de fide instru. et qz ista pfirmatio nil noui iure dat. qz per
alios datu narrat. ff. de te. l. heres pal. ff. i. deficiente ergo p
cipali vt si apparere dicitur ista duo. ar. ff. de her. l. si. l. asse toto
d aqua plu. ar. l. i. ff. de pba. et facit qz qn ista aliqz autenticaf
et publicaf tunc si renouat i dubiu vtru ita ptineat i originali
originale est exhibendu. si adest vel bfi pot. vt no. in. ar. di. c.
vt veterum in glo. p hoc et facit qz tales pfirmationes que sunt
in forma coi nil noui iuris tribuunt. vt de confirmatione vti
li vel inutili. c. cum dilecta. et no. e. ti. c. i. Itc qz verba narrati
ua pape fidem non faciunt. vt in. c. si papa. de priuileg. in. vi. et fa
ciunt que no. Jo. an. et Archi. et Jo. mona. Et predicta vera
sunt nisi papa narraret in sco proprio. puta qz narraret se be
neficiu reseruasse vel privilegium concessisse. qz tunc ei ver
ba narrativa fidem facerent. vt in. c. i. de pba. in cle. In p
rium qz dicte due confirmationes fidem faciunt vt sentire gl.
r. i. di. c. si romanor in glo. que incipit hec est. et Odof. hoc sen
tit in. d. aut. si quis i aliquo documento. all. qz pfirmatio vna
vel ples pape vel Imperatoris sufficiant. et all. de test. l. oim. et
ff. de iuristi. om. iudi. l. et qz. Idem sentit Spe. in ti. de instru.
edi. ff. nunc aut videndum restat. ver. quid si concessus e alicui
et ver. prece. qui incipit. Itc pone. Ja. de are. hui in ea. opi. qd
ergo dicendum. pnam opi. credo veram per iura ad hoc alleg.
et ad hoc et facit qd no. in. c. p morem in glo. que lec. ad gl. c. si
romanoz ruder pnt qz ibi arguendo non determinado di
cit in prin. Et predicta iura ego Alberi. allegau in ciuitate
pfergami coram collegio ipsius ciuitatis in quidam qone
in qua qdam dñi dicebant se esse iudices delegatos imperij i
catis appllonum excedentibus sumam. rrv. li. et ad hoc pban
dum inducebat quidam pfirmationem factam per dñz Im
peratorem Henricum que mentione faciebat de veteri pui
legio eis concessa per Imperatorem Gre. et dicebam istaz con
firmationem fidem non facere nisi originale ostenderetur. et cre
do qz bene dicebam per all. Alterius si dñs ppa vel impe
rator dicat qz pdecessores nostri tale privilegium concesserunt
tali. ideo nos ipm privilegium confirmamus eisdem. nuquid
ista talis pfirmatio fidem faciat dato qz non ostendatur origi
nale per pdecessores pcessum. pdrimo vt q sic. vt ista ver
ba p predecessores nostros. et. aliquid opentur. extra de pui.
c. ex ore. et qd ibi no. in glo. que incipit. qd qn bec dictio. et hoc
et satis no. de verbo. signi. c. abbate sancti Siluestri circa me

dium in glo. que incipit. Et hoc vt ar. qz si in privilegio. quid
ergo dicemus puto fidem non facere p allegatum. c. si papa.
cui standum puto cum sit ius nouum. et ad hoc facit aut. si qz
in aliquo documento alle. ide puto si totus tcor origial pui
seu rescripti est i privilegio pfirmatōis iher. qz i bulla et sigil
lo et alijs possz dphedi ffitas i origiali pmo qn possz i scdo. et
ita t3 Inno. in. d. c. abbate i. d. glo. nisi forte esset totus tenor
auctoritate iudiciali p modū authenticationis et publicationis
insertus qz tunc faceret. et de hoc no. in. q. Bar. buri. c. rrviii.
q. que incipit. Sepe ptigit. et Archi. cu eo concordat in lect.
vii. q. i. privilegium. de hoc et vide de confirmatione vtili vt
inutili. c. pe. in glo. et ita posset intelligi opi. Dy. Odof. et Spe.
posita in. q. precedenti. Sed quid si instm vel privilegij origi
nale de qua sit metio in alio e predictu. nunquid illud poteris
pbari per testes vt q sic vt. l. solemnibus. et l. in exercedis. C.
de fide instru. et in Spe. in ti. de instforu edi. ff. restat verfi.
illud quoqz no e. Circa quod est aduertendum qz si testis qui de
ponit dicat se vidisse et fuisse pns rogationi insti vel cōcessio
in privilegij. tunc tale testimoniu valet. sin aut deponerent isti
testes solu qz viderunt ipm privilegiu vel instm et legerunt.
et qz i eo sic ptinebat. tunc vt qz tales testes fide no faciant sicut
nec exemplū ipius insti seu privilegij no pbarer nisi origia
le pduceret vt. d. aut. si quis in aliquo documento. all. Ita ipsi
testes no pban qz faciunt mentione de originali. potuissent
et multa vicia in originali esse ex quibus fide non facerent. et
ideo nisi exhibeat fidem no faciunt dicta talium testiu. et ita t3
Azo in summa in ti. de instforu edi. ff. de amissis. qz est no. di
gnum. Si tñ essent tales testes. puta iurispiti q cognoscerent
vicia instforu et testificarent se vidisse et legisse privilegia vel
instm no viciatu non cancellatu. sed omni suspectioe carēs
tunc talis pbatio vt sufficere vt no. de pui. c. cum olim. in gl.
Bar. et ibi et plene p Inno. et alios. Sz deponere tale testimo
nium no est sine periculo. qz possent esse vicia occulta. et i sigil
lo bulle et alijs. Itaqz tale testimoniu no libenter ferrem seu
deponere de aliquo privilegio vel instfo. bec ille. et dicit Ludo.
in. d. l. ex hac scriptura. qz per ter. c. si papa. alle. et per cle. i. de
pba. p illos duos ter. simul iunctos vt destrui dicitur Inno.
in. c. cum ab ecclesiis. de officio ordinarij. dicent. qz edipo qz
pnceps rescribit alicui castro vt ciuitati vt eam creare ciuita
tem. hoc enim no vt vez qz verba enunciatiua in suis litteris
apposita no inducunt dispositione seu pbatonem qn in eis si
fundatur pncipalis dispo ipsius pncipis. posset tñ forte salua
ri nisi pnceps pluries ita rescriberet et eam in actis sue curie
ita appellaret. qz tunc vt ciuitas creari. et hoc ad instar dñi qui
sua seruum vt filiu pluries nūcupauit. et in actis iudicialijs
ita rescripsit. Et hoc. n. vt ei libertatem dedisse vt in. l. vnica
ff. sic itaqz et. ff. similiqz modo. C. de latina liberta. tollen. que
omnia nota.

Quandoqz verba enunciatiua proferuntur in actibus li
beratorijs seu obligatorijs.

In re uerba enūcia

tiua pferuntur in actibus liberatorijs seu
obligatione inducentibus qd iuris sit col
ligere potes ex dictis qn verba enunciati
ua emanat in vltima voluntate. et qn ema
nat per modū cōfessionis extra iudicialis
ad liberandū. et dic vt ibi. et fm Jo. de imo. in. l. ex hac scriptu
ra. alle. in quātum Bar. in. d. l. tangit de verbis enunciatiuis
in octibus. dic qz in quātum vult qz si emanat pncipalr pp se
ad liberatione inducat dispoem. vt. l. tale pactum. ff. de pac.
hoc pot esse vez qn tendit ad liberatione debiti. sed si ad indu
cendam libertate persone no videt pnuicare nisi forte qn
qz iteruenerunt testes. per no. l. si. de liber. ff. i. et. C. de latina lib.
tollen. l. i. ff. sed ne fraudandi. Item in quātum dicit qz si iciden
ter proferuntur nec probat nec disponunt in actu liberatorio.
nam hoc vt falsum saltem qn iter pntes proferuntur cu3 tunc
probet i actu obligatorio ad pndicium partiū. per. l. optima
et. all. et ipse idem dicit et multo fortius i actu liberatorio. ideo
si diceret qz talis seruus tici fecit pentionem puta cu aliquo
seuo ne peteret. et ab ipso ticio staretur dictis verbis enunciati

et quod vult se iunare ex possessione sua cum longo tempore. vt. l. qd vulgo. als secus qñ ex simplici asserione vellet agere p ali um. per id quod habetur in. l. qui cum alio. ff. de re. iur. t. l. iij. §. sed et si sic. ff. de in rem ver. Et per predicta patet quod licet Bartho. in. d. l. quod vulgo. videatur velle qd simpli asserio serui vel procuratoris dicatur prebere iustissimum errorem. videtur quod non proprie dicatur iustissimus cū alius possit esse iustior vt qñ occurrit asserio fide dignaz personaz tñ for te dictū Bar. p̄t saluari. ex eo qd est sufficiens ad vsuca. in ti. p emptore. in quo glo. dicitur requiri iustissimū errorem vt. l. celsus ff. de vsuca. vnde quo ad dictū effectum ex quo parit vsucapio nem pōt dici iustissimus. et p dicto Bar. facit et glo. in. d. l. quod vulgo. alle. His pactis veniamus. qñ error cōmittit in p̄ctibus. Videamus qñ error cōmittit i p̄ctib⁹. Et fm hoc dic fm Bar. i. l. i. ff. de offi. procu. celsa. qñ qñqz errat circa p̄so nam. qñqz circa rem. qñqz circa dñum. qñqz circa caus dñij qñqz circa causam traditionis dñij. Primo casu qñ circa p sonam erratur. aut erratur circa substantiam ipsius p̄sone. qñ tñc talis error impedit translationē dñij. vt. l. si quis vroz. §. cū ticio. ff. de fur. aut erratur circa qualitatē p̄sone. vt puto te esse libez cū sis seruus vel patremisa. cum sis filius. tñc nō impeditur translatio dñij vt. d. l. si quis vroz. §. cū ticio. t. §. si seruus. aut putabam te diuitē cum esses pauper. nam talis error nō impedit dñij translationē nisi circa hoc sit cōmissa falsitas vel dolus vt. l. si quis. §. si cum ticiū. ff. de fur. t. l. qd si missioni. ff. de dolo. aut ē erratum qz credebā te pcuratores ticiū cū nō eras. tñc aut nūquā habuisti mādātū. aut habui sti t fuit reuocatū. et primo casu sit furtū. secūdo nō vt no. p̄gl. et doc. in. l. falsus. C. de fur. t. ibi per Ly. in. l. si pcuratori. C. d cōdi. ob causam. si vero putabā te sane mentē cū sis furiosus. tñc ē impeditur dñij translatio vt. l. quod meo. §. si furioso. ff. de acqui. pos. In sō membro pncipali qñ errat circa rem. tñc aut errat in corpore rei vt qñ volo dare equū dedi hominem. et tunc impedit translationē dñij vt. ff. de p̄ben. emp. l. i. vē ditione. si vero erratur in substantia rei vt qñ volo dare mas sam argenti et ipsa ē de ere. tunc viciat dñij translationē. nec p̄ctus vēditionis valet vt. d. l. in venditione. in. l. stipulatio valeat. ff. de verbo. ob. l. sup quod. t. ibi rō redditur de hoc per glo. Si aut errat in nomine rei p̄prie. aut appellatio de quo dic vt i. l. si qñ i fundi vocabulo. ff. de le. ij. Qñqz errat in pon dere vel mensura rei. tunc impeditur dñij trāslatio i eo i quo ē erratum vt. d. l. si quis vroz. §. qui marmora. et no. in. l. arbi trio. §. de eo. ff. d dolo. Tertio casu pncipali qñ errat in dñio. tunc fm glo. que ē melior q̄ alibi i. l. i. ff. de offi. p̄cu. celsa. dic qd aut erras tradidit rem suā. aut alienam. si suam. aut ipe scit eam esse suam sed eā tradidit tanquā alienam. tñc transfertur dñium vt. l. iulianus. ff. de cura. furio. aut ignorabat rem esse suam et tñc aut tradidit tanquā si esset eius cui tradidit et im peditur dñij translatio vt. l. iij. §. subtilius. ff. de cond. ob cāz. fallit fm glo. qñ traderetur aut. rei iudi. quo casu per sniaz me diante traditione transfertur dñium. vt dixit idem Bar. i. l. et hoc iur. ff. de iusti. t. iur. et no. isti. de offi. iudi. §. si. t. l. poi ponius. §. si iustu. ff. de acquir. pos. aut tradidit rem nō eius cui tradidit. et tunc aut tradidit eam tanquā alterius a quo cau sam habet. et tunc nō impedit dñij translationē vt. l. eius q in prouincia. in. §. quos vero. ff. si cer. pe. t. ibi no. aut tradidit eam tanq̄ alterius a quo cām non habz. et tunc traditio talis impedit translationē dñij. vt. l. si procurator. ff. de acquir. re. do. si vero tradidit rem alienam. et tunc aut tradidit vt suam. et dñium non transfertur. vt hac. l. nec pōt h̄re rōnem a dño rei. t. bec translatio nisi in subsidium re perempta. vt. l. mater C. de rei ven. et dic vt ibi. si vero tradidit rem alienam nō vt suam sed tanq̄ dñij. tunc aut non habz mandatum ad hoc vt dñium non transfertur. vt. l. i. C. de re. alie. non alie. per totū aut hz mandatum. et tunc alienat in tribus casibus. si hz mā datum spāle vel generale cum libera et in alio cāu. vt no. i fi. glo. magne. l. i. ff. de offi. procu. celsa. et l. procurator cui libe ra. ff. de procu. t. d. gl. signata. Quarto membro quando erra tur in cā dñij. vt trado dñium ex vna cā et sum ex alia cā. et tē impeditur dominij translatio. vt. l. seruus ticij. ff. manda. fm doc. Quinto membro quando errat in cā traditionis dñij. tunc aut ambo p̄bentes in eadem cā consenserunt h̄erent. et tunc non impeditur dñij translatio. sed habet locum iuris re

media vt cōdictio indebiti. et ob cām per totum ti. de condi. l. debi. et sine cā. aut non concordant in eandem cām. et tñc aut vtrazqz cā est habilis ad dñium transferendū. aut altera tātū. si altera tñ non transfertur dñium. ff. si cer. pe. l. si ego in fi. si vero vtrazqz cā erat habilis ad transferendum dñium. et tunc aut appet q tradens ex vna cā tñ volebat transferre dñiū. et non ex alia. et hoc cāu impeditur dñij translatio. vt. d. l. si ego in prin. aut non appet q voluit tñ ex vna cā tradere. et tunc talis error in cā traditionis non impedit dñij translationē. vt. l. cum in corpus. ff. de acqui. re. do. Ly. vero in. l. ex initio C. de fal. dicit q si tu falso insti motus mibi tradidisti rē nū quam transfers dñium. glo. in. l. ex initio alle. distinguit. ad uerte qd ad translationē dñij requiritur cā habilis vera vt pu tatiua. vt. l. nung. ff. de acqui. re. do. et per totum ti. C. t. ff. d cō di. indebi. Ideo cum queritur nungd motus ex falso insti tra dendo dñium transferat. pōt sic distingui. aut vterqz tradens et accipiens sciebat insti falsum aut vterqz ignorabat. aut alter sciebat vel ignorabat tñ. Primo duobus casibus pla nū est. In tertio cāu subdistingue. aut sciebat tradens et accipi ens ignorabat aut eō. Si tradens sciebat solus. tunc transfera tur. qz vñ donare. vt. l. cuius per errorem. ff. de re. iur. si sciebat tñ ille qui accipiebat et tradens ignorabat. aut tradebat rem mobilem. et tunc cōmittitur furtum. et sic transfertur dñium ff. de condi. fur. l. qñ. t. C. de fur. l. falsus. Jaco. autem bu. i. d. l. ex initio dicit si ego tradens eram dñis. aut tradidi rem vt d bitam tibi et transiit dñiū in te non ex falso insti q mibi mō strasti. sed ex voluntate mea. vt. C. de condi. inde. l. i. per totū. aut vt tuam et non transfero in te dñium. vt. l. iij. §. subtilius ff. de condi. ob cām. aut nulla traditio interuenit. qz tu posside bas et tibi dimisi. qz mibi oñdisti falsum insti. et tunc nullo modo poteris prescribere. qz titulo cares. vt. l. ex initio. alle. se cundum primum intellectum glo. aut tradidi tibi possessionē quam habebā qz oñdisti mibi falsum insti. et tunc aut non eram dñis. et si tractatur de descriptione. et dico qz non potes prescribere. qz cares titulo cum falsum habeas. vt. l. vna. §. b tātūmodo. C. de vsuc. transformanda. aut eram dñis. et sic de dñio querendo tractabatur. et tunc aut tradidi vt tibi debitas et efficiens dñis. vt de condi. inde. per totum. ff. t. C. aut vt tuā et non efficiens. vt. l. iij. §. subtilius. als Bart. de saly. in. l. ex initio alle. dicit qd aut vterqz recipiens et tradens sciebat in strumētū falsum. et tñc tradēs vñ donare. vt. l. i. ff. de cōdi. ide. et l. cāpanus. de oper. liber. et l. cuius per errorem. ff. de re. iur. et ideo p donato vsucapiet. aut vterqz ignorauit. et tñc aut is qui tradidit vt p̄prie tradidit eius cui tradidit. et tñc dñiū non transfertur vt. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob causam. id nec is cui tradidit aliquo titulo speciali vsucapit. sed titulo ge nerali p suo hoc operāte iusto errore. l. si. ff. p suo. aut tradidit vt suam putans se astrictū ad tradendū ex aliqua causa habili ad translationē dñij quā causam per insti vt vterqz pu tabat p̄bri. et tñc dñium transfert ex illa causa. l. putatiua vt d. §. subtilius. et de con. d. indebi. p totum. et ideo ex eadē causa nō dñis transfert vsucapiendi cām vt. l. clauibus. ff. de p̄ben. emp. t. ff. de vsucap. l. celsus. aut alter eoz sciuit tñ. et tunc aut tradens tñ. Et iste passus vñ dubius. nam tradēs donare vñ vt. l. §. alle. sed recipiens nō agit ex donatione recipere. sed ex cā insti cōtēta. puta ex testō. et sic nō vñ transferri dñium vt. l. si ego. ff. si cer. pe. In p̄m vñ casus i. l. cum in corp⁹. ff. de acq. re. do. et hoc est ius. qz vtrazqz causa tendebat ad eundē effectū. et altera est necessaria i. l. si ego. vtrazqz voluntaria. nec vterqz tendit ad eundē effectū. et nō dubito ex qua causa dica tur dñiū trāsserri. qz ex illa possidetur ex qua recipit. et credo qd ex illa dñium transferatur et p ista pte bñ facit tex. et glo. in l. si ego. alle. et p hoc accedat quod no. glo. in solutione p̄m. in. l. celsus. ff. de vsuca. et omnes. ll. ibi p̄ celsum inducte adiu uant istam partē. Nec ob. q tradens vñ donare q isto cāu vñ donare qz ius repetendi nō vñ remittere et isto respēu donat. aut dñitarat is cui traditur sciuit. et tñc si vt p̄prie eius cui traditur et neutrum sciuit facit qz dñium nō transfert. cū hoc nō agat vt. d. §. subtilius. nec vsucapiendi conditio qz iustus error deficit. Si vero vt debitas. tñc si res erat mobilis furtū cōmittit vt. ff. de condi. fur. l. qñ. t. C. de fur. l. falsus. et ideo nō transfertur dñium. nec vsucapiendi p̄ditio in. l. ex initio. alle. et est rō qz deficit titulus et bona fides vt. C. de vsuca. transfor.

L. vnica. Si vero erat immobilis. et tunc h3 tradens tradat vt debi-
tam tñ q3 bona fides deficit non preteribit vt. d. l. ex initio. sed
dñum transfert fm l. y. q3 nō credo q3 deficit titulus nedum
verus. sed putatiuus. sine quo dñum nō transfertur. vt. C. de
pac. l. traditionibus. et. ff. de acqui. re. do. l. nunquam nuda. o3
enim q3 ad titulum putatiuum concurrat voluntas accipientis.
et eius bona fides ar. d. l. qm. ff. de condi. fur. l3 ibi furtū cōmit-
tatur pp qualitatem rei quod fieri nō pōt in re immobili vt. l. re-
cte. ff. de fur. et potissima cā translationis est illa ex qua recipi-
tur vt. s. dñi. sed nullam subesse non ignorat recipiens. s3 fal-
so illam simulet et fingit simulatū nō pdest simulatam. Simu-
latum aut et fictū nō o3 attendi. nec pdest simulanti vt plus
valere quod agitur p totum i rubro et nigro. et. d. l. falsus. alle.
Lamber. aut de rampo. in. l. error. C. de iur. et fac. ign. dicit cū
queritur. an error impediat actū agēdi. aut error i persona.
aut in re ipsa. aut in cā. si in persona tūc impeditur actus ge-
rēdus vt credebā tradere ticio et tradidi seyo. ff. de fur. l. si quis
vrori. s. cum ticio. aut error est in conditione persone. et tunc
aut conditio putatiua psonę. circa quā errat est pñia actui qui
geritur. aut nō. si sic tūc impediat actū gerendū vt translatio
nis. iurisdictionis et tutele vt. ff. de testa. tu. l. si tutor. i pnc. de
testa. mi. als de re mili. l. neg3. s. in seruitute. ff. de re iudi. l. qui
dam cōsulebant. aut error non est p naturam rei que agitur.
et tunc error non impedit actū gerendū vt credis ticiū libe-
rū et seruus. vel credis eū locupletem et nō ē. vel credis eū3
procuratorē et nō est. mutuas sibi trāsfertur dñum. ff. de fur.
l. falsus. s. i. et. l. si q3 vrori. s. seruū. Aut error in cā. tūc si
tradēs et recipiēs consentiūt et concurrūt i eadem cā erroris
et error nō impedit translationē dñij. vt trado tibi librū ex cā
venditionis. et tu idē credis cū nō debui. tñ tunc transfertur
dñum tñ repetam per condi. inde. vt per totū ti. de cōdi. ide.
aut tradens et accipiens dissentiant i cā. vt trado tibi ex vna
causa. et tu recipis ex alia. tunc aut vtraq3 cā tendit ad obligā-
dum aut nō. si sic tūc impeditur translatio dñij vt trado tibi
librum vt venditū. tu recipis vt permutatum tibi. ff. si cer. pe.
l. si ego. aut altera causa tendit tñ ad liberādū. seu liberationē
vt trado tibi pecuniam mutuo. tu recipis vt tibi donata3. vel
p. tūc error ipedit dñij translationē. sed cadet in soluti fauor
liberationis. ff. de acqui. rerum domi. l. cum in corpus. de
solu. l. qui hominem. s. debitor. aut est error i substantia rei. aut
in nomine. aut in pondere numero vel mēfura. aut i dñio rei
Si i substantia nō trāsfert dñum. ff. de pñe. emp. l. in veditio-
nib3. Aut error i noie et tūc pñio aut appellatiuo si i pñio
noie nō viciet si de corpore cōstat vt. l. si i noie. C. de testa. et i
sti. de lega. s. si i noie. Si i appellatiuo sic vt. l. si quis i fundi
vocabulo. de le. i. aut error i pōdere vel mēfura et ipedit do-
minij translationē vt credo tibi dare librū vnam certe et trado
tibi duas vt. ff. de fur. l. si quis vrori. s. si quis maiora. aut est
error i dñio tūc aut i ipso dñio. aut i cā dñij. si i cā dñij nō
ipedit dñij translationē. vt tu dñs librū. qui cū tradis credis te
dñm ex cā hereditatis et es dñs ex alia vt. ff. man. l. seruus ti-
cij. i. respō. aut error i ipso dñio et credis vñū esse dñum et
ali3 ē dñs. et tunc aut tradis rem tuā. aut alienā. si tuā et scies
esse tuā trāsfers dñum tuū tuo noie tradēs. ff. co. l. si curator
aut tradis errās credēs esse alienā. et tūc aut credis eē ei3 cui
tradis et nō trāsfertur dñum. q3 nec ē voluntas tua trāsfere
di. ff. de cōdi. ob cām. l. iij. s. subtilius. et hoc est verū nisi tra-
dēs cōdēnatus sit snia diffinitiuā. ff. de publi. l. sunt et alij et. l.
pōponius. s. si iussu. ff. de acqui. pos. si tradis et credis esse alte-
rius. tunc aut credis eā esse illius a qua cām habes et ē res ti-
cij cuius eā esse credis et moriā te herede istituto. et hec igno-
rans trades eam mibi et trāsfers in me dñum. ff. si cer. pe. l.
eius q i puincia. s. quas vero pecunias. q3 nec i veritate ē er-
ror aut credis eā esse eius a quo cām nō hēs vt credis esse ti-
cij cuius es pcurator et habes eā a parentibus tuis et nō trāf-
fers dñum vt. ff. de acqui. re. do. l. si pcurator. caue tñ q3 in esse
ctu pñdicat tibi. q3 l3 tibi cōpetat rei ven. tñ emptor te repel-
let p doli possessionem q3 teneris de emictione et ages dñum
tuum ad pñium. et hoc ē verū si est administrator voluntari3.
q3 necessarius pñt eā petere vt sibi pñdicet. ff. man. l. seruū
ticij. i. pñ. et alle. l. si pcurator. aut tradis rem alienā nō tuā3
tūc aut tradis tāq3 tuā p errorem. aut sciens. si p errorem nō
trāsfers dñum sic pōt intelligi. l. error. iij. respō. C. de iur. et fac.

igno. sicut intelligit glo. et. l. alle. si pcurator. si sciens nō trans-
fert dñum et hoc ē verū reguli. Fallit i tribus casibus. pñ-
mo si h3 speciale mādum vendēdi. Secūdo si ē pcurator in
rem suam cōstitutus. Tercio si ē pcurator habēs liberā admi-
nistrationē. ff. de pecu. l. pcurator cui libera. ff. de iureiurā. l.
iururādum ex cōuentione. s. si. cum. l. se. Et an quicūq3 error
possit indistincte reuocari. siue sit in facto pñio. siue in alieno
glo. fm Bar. i. l. nō fatet. ff. de cōfess. dicit q3 sic et doc. s3 bar.
ibi illā glo. dñant. q3 qui errat i iure iprobabiliter errat. nec
excusat vt. d. l. nō fatetur. s3 error in facto pñio equiparatur
errori iuris. ff. de interro. ac. l. de etate. s. qui iusto. vbi si est er-
ror qui cadit i latam culpam non excusat. s3 error iuris ē lata
culpa vt. l. liberozū. s. notant. ff. de his q no. isa. et. l. late culpe
ff. de ver. sig. pñta ē rō i. l. nō fatet. alle. quare nō pōt reuocari
error iuris s3 errore i facto pñio ē lata culpa vt. l. q3q3. ad vel-
le. et iō glo. d. l. nō fatet. o3 limitari qñ quis errat i facto pro-
prio tali errore q nō cadit in latam culpam vt. l. i. et. iij. ff. quā-
do ac. de pec. ē ānalis. et ibi no. et istud vñ velle glo. ff. de vetre
ipsi. l. i. s. ceterum. in glo. sup. ver. inuenerit. vt puta si factū vt
negociū ē iplicatum et iuricatum vt. l. pe. ff. de cōfess. idē etiā
si est negociū primū de facto longiquo q3 memoria hoīus nō
retinet. l. peregre. ff. de acqui. pos. i pñm. et pñy. i regula pñ-
mū de re iudi. l. vi. Et hec vera in cōfessione facta in iudicio
secus si extra iudiciū facta erat cōfessio. q3 si de damno vitan-
do erat presumit ignorancia et sibi sufficit vt. l. s3 et si me pñt
ff. de cōdi. ide. aut sit circa ea que pñt ad lict decisionē. et tē
aut pars cōfess. scienter et pñdicat sine dubio vt. l. quidam
i iure. ff. de dona. et. l. qui stichus. ff. de cōfess. aut cōfetur igno-
rante. et tūc aut queris vtrū pñdicet interim donec pñetur
pñm et sine dubio pñdicat vt. l. inbemus. C. de lib. ca. s3
an possit pñari pñm et hic aduertēdum q3 aut quis cōfess.
i cā que crescit p inficiationē et non pōt pñari pñm vt. l. si
is. ff. de cōfess. aut cōfess. i alia cā. et tūc aut talis error cadit i
latam culpā aut i leuem aut i nullam. Si cadit i latam nō pōt
reuocari vt. l. de etate. s. qui iusto. alle. Si vero cadit i aliam
culpam et tunc ante sniam pōt reuocari de iure cōpñbato er-
rore vt. l. error. C. de iur. et fac. igno. et post sniam pōt reuocari
pstitutionē in integritate ex cā generali si qua mibi iusta cā
esse videbit vt. l. de etate. s. ex cā. ff. de interro. ac. l. y. aut i. l.
error. C. de iur. et fac. igno. dicit an sit dñia circa reuocationem
erroris siue sit iuris siue facti. quidā voluerūt dicere q3 error
facti reuocet nō iuris q3. l. error. C. de iur. et fac. igno. loquitur
in errore facti et qui de vno dicit de alio negare videtur vt. l.
maritus. C. de pecu. s3. vñ sensisse q3 siue erretur in facto. siue
i iure nō sit diuersitas nisi i subtilitate q3 error facti an sniaz
reuocat ipso iure. sed error iuris p restitutionē i integritate vt. ff.
de cōfess. l. i. pñta ē vbi errat in facto siue extra ius. siue
i iure an sniam diffinitiuā reuocat ipso iure vt dicit lra i. d.
Lerror. alle. post sniam vero nō reuocat nisi error fuerit pba-
bilis. et tūc ex cā generali. Error at iuris extra ius similiter
ipso iure nō reuocat nisi p restitutionē i integritate et hoc ē dif-
ferētia. s3 Ja. de ra. et Ja. de are. dicit q3 error facti ē ante
sniam i iudicio nō reuocat nisi p restitutionē in integritate vt
ff. de cōfess. l. certum. s. minorē. Sed dicit l. y. tenendū ē scdm
eū q3 dicit dñy. l. c. ignorantia. de re. in. in. vi. Et tene fm cy.
q3 error facti post sniam nocet nisi etas vel cāe paritas. vñ do-
li cōneritas. vel psonarum diuersitas. vel erroris cōitas vel
actionum varietas aliud inducat. p hoc q3 dñi etas solut
pñm. d. l. i. C. si aduer. rē iudi. pñbō q3 dñi cāe paritas tollit
pñm. l. vt. l. vt iter diuini. C. de fac. san. ec. et. l. respu. C. ex
qui. cau. ma. q3 respu. minor. et ecclesia equiparant. p hoc q3 di-
cit doli cōneritatis tollit pñm. l. si. s. sniaut. C. de fur. p hoc
q3 dñi erroris cōitas tollit pñm. l. qñtū. qñ ac. de pec. ē ānalis
Sed fm Ja. de ra. et Ja. de illud nō opat ibi erroris cōitas. s3
opat illud pñabilitas erroris. sufficit. n. q3 ibi fuerit error p-
babilis. l3 nō cōis error vt restitutionē iducat ex cā generali
si q3 mibi iusta cā ēē videbit et. vt. l. i. ff. ex q. cāis ma. Et pñ
q3 dñi nisi actionū varietas rñdet ad. l. hēbat. ff. dñi. q3 loq3
mibi alia actio itētabat i. l. error. vbi eadē l3 qdā dicat q3 i. d.
l. hēbat. itētabat eadē actio spē. l3 alia nūero. vel est dicendū
q3 ibi non sunt noia actionum. sed sunt adiectiones. et iō nō
sunt cedem actiones spa. An credit pñta ē hoc faciat erroris
pñabilitas. Et breuiter pñta ē intelligi q3 error facti post sniaz
diffinitiuā

diffinitiuam non possit reuocari nisi allegetur error probabilis qui restitutionem inducat ex clausula generali. et sic intelligitur omnia predicta iura. Error autem probabilis finem cum est in facto alieno ut. l. si. ff. p. suo. et h3 locum. d. l. error. alle. siue error committat in iudicio siue extra iudicium. qm pot reuocari vsqz ad finem ut ibi dicit glo. et l3 ter. ibi dicit finitio negotio et sic vsqz loqui in errore pmissio in iudicio. tñ non solū negotium p finem finitur qz et alijs modis. puta transactione vel iureiu. ut. l. i. ff. de iureiu. et ei qui dicit se errasse incūbit pbatio ut. l. ei qui. ff. de pba. et hoc pbando obtinebo nisi aduersari⁹ me⁹ velit me probare scienter fuisse confessum. ff. de libe. lega. l. au. relus. §. si. et de lega. ij. l. ticia. §. catus. C. de sal. cau. adie. l. i. fin. 7. De. Ang. aut in. l. alle. nō fatetur. de confes. dicit qz i du bio in confitente nō presumitur error nisi pbatat sed interim ei statat donec pbatat de quo per 2y. in regula pbatatur. de re. iu. in vi. in. c. quod semel. eo. ti. de quo in. l. error. supra alle. Error in iure ē lata culpa seu lata est annexa ignorantia iuris. et ideo errans in iure pntendo sibi preiudicat et si tractat de dam. vitā. et aduersarius de lucro captādo ut. l. si is. ff. de confes. fm vñm intellectū glo. glo. et tenet in. l. nō fatetur. in positione duoz exemplor. Sed Odofre. tenuit 2y. qz tractat de damno vitā. ut nō. Spe. in ti. de confes. §. sequi tur circa pñ. sed eius opi. ipse secundo probat. et 2y. an. Ja. de ra. in. d. l. non fatetur. idem dicit qz Odofre. sed variat ab eo. quia Odofre. dicit ignorantia succurri ipso iure errore com pro. Ja. dicit deum p restitutionē in integz et alle. p causa l. pe. ff. de confes. sed tu intellige illā in errore facti. Et clude ergo secundum Ange. qz erranti in iudicio in iure nō succurritur ipso iure neqz per remedium restitutionis i integz. quia non est error probabilis per. d. l. culpam. et si errans in iure er ret de damno vitando et aduersarius de lucro captando. ca sus est in. l. non fatetur. §. alle. Fallit in personis in quib⁹ nula est detestatio si ius ignorauit. exemplum in milite errante in iure. et in rustico ut. l. edicto. §. si. et. l. ij. ff. de iure fisci in quibus est casus. Et considera tres casus. quia interdum confes sio est vera. et hoc constat et illa non reuocatur. interdum est falsa. et similiter constat hoc et illa non reuocatur ut lege si is si. de institutio. et l. qui stichum. et lege quidam in iure. ff. de donationi. interdum allega. quod est erronea et tunc reuocari pot errore pbatō non hñte secum admixtum doli vel latam culpam et vsqz ad finem et in cā appllonis. ut. l. non fatetur. et in. l. error. alle. postea non nisi restōne petita. ut. d. §. et cā. que restō conceditur et si confitens fuerit in culpa leui. fallit in cā que inficiatione crescit in qua non l3 allegare errozes ut reuo cetur confessio. ut. d. l. si is alle. in confessione emanante circa preparatoria iudiciorum. et ex pte rei. pclude qz si confessio est vera non reuocatur. ut. §. de m. est. si ē falsa conclude et qz non reuocatur. Fallit si aduersarius sciuit eam falsam. et tunc quā documqz ante finem. ut. l. is qui. et. l. si qui. ff. de rei ven. Secun do fallit qz aduersario ignorante. nam pot tunc vsqz ad litis pte. tantum. hoc tñ concurrente qz ius actionis non sit factus deterius. Intellige aut fm Ange. deterius scñ si actor ppo fuerat rem petere ab aduersario certo. ut. d. l. is qui. comūco prin. l. sin autem. et. ti. Cum aut confessio circa preparatoria est erronea. et ex parte rei. Conclude qz ante lit. conte. pot sine du bio et post vsqz ad finem reuocare. dūmodo cesset ois dolus et lata culpa confitentis. et intellige errore non comperto. ut. l. §. etate. §. qui iusto. ff. de interro. ac. Ille. n. §. intelligēdus est. in confessione et circa preparatoria. et in. d. l. error. post lataz sen tentiam non reuocatur. et hoc itelligē qz finis est aliqua. secus si nulla. ut. l. iij. §. condemnatum. ff. de re iudi. et vbi est ali qua interdum succurritur absqz restōne in cā. l. si mulier in iure. ff. ad velle. Ex parte actoris qz confessus fuit aliquid in li bello in preiudicium sui. an possit illam confessionem reuoca re seu corrigere. fuerunt opiniones. Ana fuit qz sic ante litis conte. aliter de errof non doc. vnde sufficit hec qz actor dicat se errasse in. l. qui familie. ff. fami. her. in vltima solu. post vero litis conte. pot. dūmodo de errore probet. ut eadem. l. fm pe nul. solu. Alij dicunt omnino standum assertioni. l. cum pre cum. C. de libe. cā. dicas qz vsqz ad finem pot actor reuocare confessionem errore comperto. sicut l3 reo. sed semper ē neces se qz de errore doceat sicut reus ne eius sit melior conditio. Fallit in vno in quo et preterito erroris et actori nullo mō l3.

C. de omni agro deser. l. iura. li. xi. et est ibi spāle fauore publi ce utilitatis. Non ob. predicta. l. edita. C. de eden. que mutatio nem permittit ante lit. conte. qz intelligitur nisi mutatio exi stat in his que sint reo damnoza pp ius quesitum ex parte cō fessionis actoris. Ja. autem de bu. i. d. l. error. dicit si queris an errorem meum possim reuocare. sic distingue qz aut errauit circa iurisdictionem et quilibz error reuocatur. et ante finiaz et post. qz nō pot fieri iudex cōpetens. et per pñs iudicium fuit nullum et finia nulla. ut. l. i. et. ij. C. si a non compe. iudi. et. l. ij. i prin. ff. de iudi. aut error est circa preparatoria. et tunc aut id qd olim negauit volo hodie confiteri et possum. ut. l. electio. ff. de nora. aut qd fui confessus volo reuocare. et tunc aut ante litis conte. et possum. siue fui sciens siue ignorās. si nulla captio sit actoris. ut. l. de etate. §. celsus. ff. de interro. ac. aut volo penite re post lit. conte. de eo qz fui confessus ante lit. conte. ad ppara tōem iudicij. aut fui sciens et non peniteo nisi fuerit aduersari us sciens. qz tunc peniteo. ut. l. is qui. ff. de rei vñ. aut fui igno rans. et tunc aut ignorauit scñ. et tunc aut error meus fuit p babilis vel minus probabilis aliquantulum et possum pēter aut fuit supinus vel error iuris et non possum penitere nec re uocare. ut. d. l. de etate. §. qui iusto. alle. aut confitetur in dēso rijs. et tunc aut pntetur extra iudiciū. aut in iudicio. 7. d. io ca su aut fui ignorans aut sciens. si ignorans nō preiudico quo cunqz errore fuero confessus. C. de iur. et fac. igno. l. cum falsa fm vñm lec. si sciens. et tūc in his que per consensum possūt induci mihi preiudico. ut. l. iij. §. in admittēda. et. l. si quis vi §. d. ia. ff. de acqui. pos. et. l. tale pactum. ff. de pac. in his autēz que per consensum induci non pñt. mihi non preiudico. ut. d. l. cum falsa fm aliam lec. si aut fm confessus in iudicio. et tūc aut volo reuocare pfectionē meā ate diffinitiuā finiaz. ut. l. er roz. alle. et hoc ē reglare qz quicūqz possuz ate diffinitiuā finiaz erroze meū reuocare. spāle ē in. l. acqlia. et in cā qz crescit p inficiatōem. l. si is. ff. de confes. aut volo penitere post sententiā. et tūc aut mutat psona res vel cā et possum ut. l. habebat. ff. de i sti. et. l. cum querebas. ff. de re iudi. aut nihil mutatur et regula riter nō possum. ut. l. error. alle. Fallit rōne minoris etatis. si aduersus re iudi. p totum. fallit vbi dolus aduersarij interue nit. ut. C. si ex falsis instru. p totum. 7. et fallit rōne cōis erro ris ut. l. ij. C. qñ actio de peculio ē annalis. ut. §. fuit dictū fm 2y. 7. et i cōfessione extra iudiciū iuris et fac. igno. mihi non preiudicat ipso iure qm certo de dāno vitando et aduersari⁹ de lucro captādo. §. si fui sciēs tūc i bis qz p cōsensum possum iducere ut i possessione pēda vel liberatione cōcedēda mihi p iudico. ut. l. iij. §. i admittēda. et. l. si qs vi §. d. ia. ff. de acqui. pos. et. l. tale pactū. ff. de pac. §. i bis qz p solū cōsensuz iduci nō pñt mihi nō p iudico ut. l. cū falsa. alle. et h3 bec cōfessio effectuz iductiuū. §. cōfessio extra iudiciū h3 effectū declaratiuū nō so lū iductiuū. aut iteruenit error factor et possuz reuocare ante finiam nō post. ut. l. error. alle. §. si i iudicio errat i iure nō no cet error ut. l. ij. i prin. ff. de iudi. aut errat circa pparatoria et nō excusat error imo nocet ut. l. de etate. §. qui iusto. ff. de iter ro. ac. aut errat i iure circa decisoria. et tūc p iudicat error mul tomagis ut. l. nō fatet. ff. de cōfes. 7. vltimontani dicūt qz error i iudicio nō excusat. si ipso iure. §. p restitutionē ex clā ge nerali ut. l. cū fideicōmissum. ff. de cōfes. sed errās i facto inua tur ipso iure. h3 certe illa loquitur i facti errore qui bñ excusat er roze pbatō. §. p eis bñ facit qz vñ cōsili ope exceptionis. et p hoc vñ loqui i errore iuris. nā error facti ipso iure nō excusat h3 errore pbatō. §. tu tene glo. qz loquat i errore facti nō iuris et qz error iuris idistictē i iudicijs p iudicet et h3 locū. l. error. alle. qñ pot error reuocari. siue sit error in iudicio decisiuo to tius. siue i iudicio decisiuo pñs fm glo. in. l. error. alle. p. et. l. error. l3 Ja. d. ra. dicit qz solū h3 locū i decisiuo pñs. et pbat sic. Cōfessus i iure p iudicato habet. l. i. C. de pñs. et si ita ē qz an esset pdenatus nō posset reuocare erroze ut. d. l. error. ergo nec qñ ē cōfessus totū cū sileat iudicis offm i cognoscēdo non poterit cognoscere vtrū errauerit vel ne. §. Ja. rō pcedit i cō fidente qz pñs habet. §. errās nō vñ cōfiteri ut. l. nō fatetur ff. de cōfes. Ant. de bu. i. c. ex pte. de cōfes. dicit qz si renocatio petiit an lit. pte. et admittit renocatio nisi captio sit aduersarij qz i hoc fecit expēlas quo cā nō reuocat nisi satisfaciāt d. l. de ff. d. rei vñ. l. sin aut. ff. de dolo. l. pe. ff. d. pe. here. l. qui soliti. Et bec vera etiam si confitetur scienter. sic dicunt doc. Ja. d. are.

cuius fuit hec diffinitio. hec vera i pparatorijs iudicijs vel dir
rectorijs vt si cōfiteat q possideat z similia sz si alr cōfiteretur
circa deciforia vt si pñet se debitorē nō admitteretur reuoca
tio nisi docendo de errore iusto z infra dicitur. quādoqz hec
cōfessio facta ante litis contestatio. petitur reuocari post litis
contesta. z non potest reuocari nisi actoris obijciatur scia vt
lis qui se obtulit. ff. de rei ven. vbi offerens se liti nō pōt post
litē pte. reuocare cōfessionē q possideat nisi aduersari⁹ scire
rit eum non possidere. quia hoc ipso captio est aduersari⁹ si in
stantia periret. z sic nō licet. l. de etate. §. celsus. ff. de interro.
ac. quod est vez nisi doceat de errore probabili vt infra dicit.
Item hoc in preparatorijs z deciforijs credo q scientia falsi
tatis confessionis ptis ad cuius cōmodū fit cōfessio non iua
lidaret confessionem nisi als constaret de errore. z errorē in
tellige probabilem qñ non cadit in latam culpam vt. l. de eta
te. §. qui iusto. ff. de interro. ac. als si cadat in leuez admittitur
vt no. Bar. in. l. non fatetur alle. p hoc patet q si cōfiteat igno
ranter solo iuris errore q non reuocat. q errare in iure est la
ta culpa. ff. de verbo. signi. l. late culpe. quod est vez nisi pñessio
habeat intollerabilem errorem expremum vt si cōfiteatur mi
nozem. ruij. an. posse testari. q tunc valet snia. vt dicit glo. in
d. c. ex pte. quo casu frustra tractaretur de reuocatione. Item
hoc intellige de errore iuris in corpo. iuris clauso. si enim est
error extrauagantē tūc esset tollerabilis. vt extra de fide instr.
c. pastoralis. z no. Bar. in. l. cum plas. ff. de re iudi. Itē hoc
vez in iure cōi. si enim esset casus singularis vel ius super cu
ius intellectu essent opi. ille error esset tollerabilis vt. l. ij. ff. de
iu. z fac. igno. z no. Bar. in. l. quod nerua. ff. de positi. ad hoc qñ
no. Inno. de ap. c. cum speciali. z per hoc dixit Florianus in
l. regula. §. sed iuris. de iu. z fac. igno. q vbi circa intellectum
legis sunt varie opi. nisi appeat decusum que opinio sit tutior
excusatur etiam assessor. nec fatetur lites suam ar. l. cum plas
ff. de re iudi. q vñ ibi sentire Bar. z sine rōne opinionis que
fatetur pro appellante si psequatur causam appellatōis z tuc
cumbat nō condemnabitur in expensis fm Job. an. qui dicit
hoc fuisse dictū dñi Petri de saronia l. c. vt debitus. de ap.
z idem dicit Buil. in Spe. in ti. de expen. §. nūc videndū. z
de hoc vide glo. ordinariā in. l. z ideo. ff. de legi. Itē hec vera
nisi esset miles. femina. rusticus vel monachus vel alij qui ex
cusant ab errore iuris vbi sunt in loco i quo nō pñt consule
peritiores. ff. de iu. z fac. igno. l. regula. §. sed z si. C. de bo. pos.
l. in bonorum. Presumitur autē habita copia peritoz si locus
sit insignis si sit ibi forum iudiciorū z habeat mez z mixtum
imperium. l. si duas. §. decem. de excu. tu. Anum no. q si ibi
esset copia canonistarum tñi z hoc per canones declarari nō
posset. obstat exceptio. l. defectus pitorum. xi. q. i. c. si quis cum
de. in si. secus si posset p canones declarari ar. c. i. extra de no.
oper. nunc. z ibidem dicas econuerso. si esset ibi copia legisla
rum tantū. Sed vñq ad qñ tempus error pōt reuocari. Et p
mo concludo vñq ad conclusionem in cā z si confessio ē facta
circa preparatoria. dic vt. §. ē dictum. Si vero confessio superne
nit post litis conte. dic vt dicit glo. in. c. i. de elec. in. vi. super
ver. absentia. In deciforijs aut planum. z qñ pōt reuocari ex
errore post litis conte. Sed dubium an post conclusionem in
cā. vide qñ no. de procu. c. auditis de cā pos. c. pastoralis de fi
de instru. c. dilectus in cle. i. de cā pos. z proprie. quod firmat
Jo. mona. in. c. aduersus de in inte. resti. in. vi. Credo dictū
An. q ad petitionem partis hec reuocatio non admittatur.
sed bene ex officio iudicis vt non reuocet sed excuset per actū
interrogationis nisi iurauerit plenam dicere veritatem. Et
est cāns de accu. c. cum dilecti. ar. de fide instru. c. Jobānes
hec oia intellige cum limitatōibus de quibus infra dicitur i
reuocatōe ante sniam z ante cōclusionē in cā indistincte pōt
reuocari confessio intercedentibus illis que exigitur ad reuo
cationem confessionis d quibus infra dicitur. quando vero p
fessio est scā post litis conte. vel ante. z repetita reuocatōe post
sniam. dic si error reddit sniam nullam poterit qñcūqz reuo
cari. p. in cōfiteante aliquem iudicem qui non est. ff. d. iuridici.
om. iudi. l. si per errorem. q sicut potest exceptio ex cōmunica
tionis opp. ita z hic error pōt p sniam reuocari. Idem i om
nibus casib⁹ in quibus exceptio potest opponi post sniam. si
circa illa fiet confessio potest reuocari. qñ snia ex quo ē nlla nō
obuiat reuocationi. z idem vbi cūqz aliquo respectu snia re

manet nulla. idem si snia ē aliqua. sed talis que non transit i
rem iudicatam. illa confessio pōt etiam post sniam reuocari.
vt no. doc. de re iudi. c. latoz. de despon. impu. c. attestations
quod est notabile dñm. quandoqz snia est aliqua z talis q trā
sit in rem iudicatam. z tunc qñqz snia fuit lata p confessionē
q reprobata est confessio. vt q cōfessio est nuda ab instro. z
pōt confessio reuocari post sniam. vt no. Inno. in duobus lo
cis de excep. c. cum venerabilis. de iureiu. c. mulieri. z ē cāns
in aut. item possessor. z ibi glo. C. qui po. in pi. ba. z in corpo.
vnde sumitur. de hoc. xxx. q. v. §. bis ita. z quod ibi do. Jo. Si
confessio est vestita productiōe instri. z reprobatur instri. z
reprobat confessio ita q possit p illam venire si snia fertur cō
tra confessionē z instri. adhuc pōt reuocari. vt. d. c. mulieri. si
est lata p instri. tñi tunc si confessio est ab instro. vt quia pro
se confessus est contenta in instro non est reprobata cōfessio.
nisi aliter reuocetur. vt dicit Inno. in. d. c. cum venerabilis si
est facta cōfessio ad instri. vt qz producendo instrumētū cō
fiteatur cōtēta in instro. z confiteri censet tacite sola pductio
ne. z tūc reprobato instro qz falsum. vt reprobata pñessio que
vt accessoria non reperit aliquod fundamētū in quo subsistat
vt ibi no. Inno. Si instri. est reprobatū altero vicio. vt puta
qz caret solēnitatibus extrinsecis. non qz falsum z tūc ex hoc
non confundetur confessio nisi altero iure reuocet vt ibi no.
qz non ē falsa confessio nec caret fundamento ex quo instri. in
non est ex toto vt falsum reprobatum. qz non dñ falsū qz pri
mordio non caret veritate vt. l. cū filius. ff. de lega. ij. tangit
Inno. in. c. cum olim. de censibus. Si autē snia est lata fm cō
fessionē snia non reprobata non potest reuocari cōfessio post
sniam. ex quo non est appellatum. saluo nisi de errore consta
ret notorie vt no. Inno. in. c. qz pleriqz. de imu. ecclie. z de fri
gidis z male. c. qz fraternitatis. z de rescrip. c. cum dilecta. nū
quid aut possit reuocare cōfessio post preceptum z sniam pce
pti. Bar. tangit in. l. non fatetur. ff. de confess. z bene decidit
sed nihil allegat. dic q si snia precepti est lata cuz cause cogni
tione q illa bz vim diffinitiuē. z ideo confessio nō pōt reuoca
ri post talem sniam si sine cause cognitione dic q pōt reuoca
ri et post sniam precepti in hoc nō bz vim diffinitiuē. z d hoc
habes glo. de verbo. signi. c. ex parte de. i. Et dicit Bar. in. d.
l. non fatetur. cause cognitionēz subesse qñ datus est termin⁹
ad ostendendum quare confessio non dñ reuocari. alle. l. pe. ff.
de confess. Quid de decreto tenet Jo. an. in addi. Spe. in. ti. d
confess. §. nunc videndū ver. quid de confessione. z dicit q in
libertate non bz locum. C. si aduersus liber. l. ij. in alienatōne
predij minoris vel excusatione tutoris non impedit decretū
illam reuocari. ff. de transac. l. cum hi. §. si pretor. ff. de iudi. l.
si pretor. §. marcellus. C. de falsa causa adiec. le. l. i. z. ij. ff. de re.
cori. l. magis. §. si. qz decretū ex falsa causa est nullum. l. cum
vero. §. subuentio. ff. de fidei cō. libe. Et si ad cōfessionem est ali
qua interlocutoria lata. an illa possit reuocari. Credit dictus
An. qz index ex officio possit illam ptem admittere ad reuo
candum. de ap. c. cum cessante. ff. de re iudi. l. quod iussit. qz nō
transit in rem iudicatam quo ad iudicē. lz quo ad ptem p quā
fit lata ex falsa causa sic. quod aut est dictum de decreto. credo
vez q qñ continet iniusticiam z confessio est ex pte petentis.
secus tñ ex pte eius p que agitur p no. in. l. iuste. ff. de acquir.
pos. Et hoc inferitur quid i beneficiis an admittatur re
uocatio cōfessionis post sniam. qz quo ad iudicem nō transit
in rem iudicatam. Idem qz dicit i interlocutoria z maxime qz
tales confessiones nō tribuunt ius ei p quo fit confessio vt no.
Jo. an. de confess. in. c. si. z. c. ij. in. vi. Idē puto vbi cūqz snia
nuitit peccatum qz p cōfessionem et post sniam admittitur p
batio erroris qz tales snie nō transeunt in rem iudicatā. vt no.
xxxv. q. ij. in summa. Et no. in rubrica de re iudi. z no. doc. i. c.
iter monasteriū. de re iudi. z in. c. cum Bertoldus. eo. ti. i. quā
tū dicit post sniam pcepti vel decretū reuocari confessionem
Bar. in. d. l. non fatetur. dicit vez esse nisi actu sit facta execu
tio. qz illa executio habebit vt terminus impeditur reuocatō
nis pñessiois qz ē act⁹ q pñ fieri demū p sniaz diffinitiuā. vñ
bz hec vim diffinitiuē ar. eius quod no. in glo. i. d. c. i. de elec.
lib. vi. i. ver. absentia. Itē ob. si dicat qz et post solā cōfessionē
nō dñ posse reuocari cū illa habeat vñ snie diffinitiuē qz hoc
ē verū i cōfessione nō erronea. Et ex bis p. an opposita exce
ptione perēptoria z illa cōfessata si pñunciatū ē ex cōceptiōe
fore

fore admittendam vel si confessio est aliquid p quod pnuclietur
exceptione nō fore admittendam an possit post hac pnuclia
tionē confessio reuocari qd nō vī vīz qz post hac negociū quo
ad exceptionē et cōfessionē circa eū vī decisiū. puta si pnuclia
tium ē exceptionē admittendam cōfessionē posse reuocari.
qz nō ē hec diffinitua cū aliā expectet post se si pnucliatuz
ē ipam obstarē. qz hec b3 vīz diffinitue et fertur cū cāe cogni
tione. qz postea nō poterit reuocari. ar. eius quod nō. gl. i. de.
cū a repulsiōe. de ap. Et his p3 quid dicēdū i pnucliatōe
super exceptione litis finite vt nō. i. c. i. de lit. cōte. i. vī. qz post
illam finiam nō admitteret reuocatio cōfessionis. Si querit
an possit reuocari post finiam appellatione suspensam. doc. di
cunt i. c. ex parte. de cōfess. qz sic Spe. dicit se obtinuisse i specu
lo i ti. de cōfess. s. si. i. fi. Et hoc credit Anto. de bu. verū. qz ap
pellatio rescindit oēm terminū vsqz ad lit. cōte. C. de procu. l.
ita demum. Si querit an possit reuocari finia suspensa p vim
restitutionis i integrū dic qz sic. si restitutio detur aduersus cō
fessionē vbi competit nō ē dubiū si nō petatur aduersus cōfes
sionē si petat reuocare. pbato errore bñ admittet ad hoc cum
cla si qua mihi iusta cā ēē videbit. vel aliter recisa finia pteru
restitutionis spāli iure ad pīmū facit qd nō. i. l. mater. s. i. ff.
de excep. rei iudi. et nō. glo. in. l. si fideiusor. s. i. oibus. si. man.
et nō. i. c. de pur. vul. Quero que requirunt ad hoc vt cōfessio
possit reuocari fin que hētur i. c. ex pte. de cōfess. vī requiri qz
negociū nedū sit finitū. si ergo ē finitum. tūc non admittit re
uocatio. Et dī finitū p finiam diffinituā appellatione suspē
sa. vel alio remedio decisio vt finitū vt iureiur. vel trāfactōe
ad lit. cōfess. c. i. l. i. vi. nunquid ergo p finiaz arbitri seu arbitra
toris dicatur finitū negocium. ita qz nō admittat reuocatio.
Spe. tāgit i ti. de cōfess. s. nūc videndū. i. tertia col. Jo. an. in
addi. ibi dicit qz i arbitrio dī finitum negocium si sit laudum
emolugatum i arbitramēto postqz ē latū. qz post illud nō ad
mittit reuocatio. qz illud optime obtinet instar trāfactionis
vt i aut. vt differētes iudices. s. si vero cōtigerit. hoc verum
vbi nō ē petita reductio ad arbitrium boni viri. qz etiam p
deceptione re ipla petitur reductio vt. ff. de ver. obli. l. si sic. al
si quis cū aliquid. Secūdo requirit vt admittatur cōfessio re
uocationis que sit facta in cā civili. Et an in cā criminali ad
mittat reuocatio cōfessionis ē dubiū et tangit Spe. i. ti. de cō
fess. s. si. ver. s. nūquid ad si. vbi Spe. dicit qz nō reuocatur
qz i ea pserauit. Idem dicit glo. de diuor. c. ex lris p quam
aliqui dicit qz si cōfessio ē deliberata vt qz statuto termino et
data dilatione ad respōdēduz quis cōfiteat nō admittitur ad
reuocādum cōfessionē et sic limitat iura ad id qd nō. Jo. an. i.
nouel. i. c. cū i positionibus. de iureiur. li. vi. ¶ Dicit Anto. de
but. qz i cā criminali admittatur reuocatio nisi iurauit plenā
dicere veritatem circa inquisita qz non posset tunc oñdens se
piurum admitti ad reuocationem. ad excusationē bñ admit
teretur. vt in. c. cum dilecti. de accusa. de quo per Jo. an. i. o.
c. cum in positionibus qui vī velle qz admittatur sed cū maio
ri cāe cognitione. Immo fm Anto. de bu. i. d. c. ex parte. pōt
dici qz i iurauerit plenam dicere veritatem de eo qz sit si p
babili errore facti deceptus sit in eo qz confitetur ex hoc non ē
periurus iurans salum qz credit verum de iureiur. c. quāto.
et ideo subest cā vt illam possit reuocare. c. aut dilecti. loquitur
qz non probat errorem probabilem. Tercio requiritur qz
confessio sit scā verbaliter. vnde dicit Immo. in. c. cum olim qz
si ē confessio cohesue ad instm producendo ipm istū ex quo
quis dī confiteri in eo contenta non admittitur reuocatio cō
fessionis. assignat cām qz confessio verbalis lapsu lingue pferē
et deliberata non est. qz facile quis verba pferat. sed pductio
instm fit cum magna deliberatione et maturitate et exquirere
pōt quis et meditari instm qd videt ante productionem. de
fide instm. c. cum imputari. puto qz si velit quis excusare con
fessionem dando alium intellectum in instm qz possit. vt i. c.
cum dilecti. de accusa. Si agit et vult reprobare instm et con
fessionem. tunc si vult eam reprobare ex reuocatioe seu repro
batōe instm ante scā per alium et pōt. vt. l. de etate. s. ex cā. ff.
de interro. ac. si vult improbare propter facultatem et pōt. vt
s. dixi. Si aut reprobare vult solam cōfessionem et non instru
mentum et non pōt. qz non potest stante instm constare dī er
rore. Sed an positio et confessio scā per positionem possit reuo
cari. glo. tangit in. c. cum in positionibus alle. et in Spe. in ti.

de positionibus. s. si. ver. item si ponens. Et concludit glo. in
c. cum in positionibus qz ex probabili errore poterit reuocari
aliter non. et sic intellige Spe. qui ad hoc allegat. c. ex parte. de
confess. Dicit tamen Jo. and. in nouella. ibi in. c. in positioni
bus quod non sic de facili probant quando confessio est facta
deliberata per pductionem scripture quod est verū et hec ve
ra. dicit dñi de rota decisione sua. lviij. qñ positiones sunt da
te per pncipem. si aut date p pcuratores possūt mutari et me
liorari sine expressa pbatōe erroris. tum qz iuratio non est
de veritate sed de credulitate. tum qz procuratores nō sunt ita
plene informati sicut pncipales qui non hñt cām notam qui
non possunt mutare positionē iurata vt in. d. c. cum in positio
nibus nō. quod intellige vīz nisi probato errore vt dñi. et ex
hoc habes dñi iam inter confessionem pcuratoris et dñi. quia
illa pōt reuocari et in iudicio porrecta non pbato errore. sed
non pōt sic reuocari positio porrecta p dñum. Item ex hoc
habes qz confessio iurata per iuramentū veritatis non pōt re
uocari quod intellige nisi cū difficultate et causē cognitione. et
forte qz nullo modo nisi subueniatur aduersus iuramentū qz
per hoc se ostendit piurum. sed si pbaret aliquid pp quod pote
rat qz iurauit tūc vīz credere. et modo vult verū dicere etiam
admitteretur qz per hoc non pcluditur periurus. vt in iuran
te falsum quod creditur verū. xxiij. q. ii. per totum. de iureiurā.
c. quāto. ¶ Ipsi tñ dñi de rota sua conclusione. cclx. dicit qz dñi
ri in pcuratore plus pcedere ex stilo palacij. qz ex stilo iuris vt
illa possit reuocari aliter nō pbato errore. quā solam dicunt
seruari debere in beneficiis et matrimonialibus in qbus
vertitur periculū anime iurauit tñ super errore. Et idem di
cunt in positionibus datis sine iuramēto. in alia quacūqz ma
teria alias dicunt non admitti ad reuocandū. Et tenet qz cō
fessio procuratoris non possit reuocari nisi vt ppra nisi reuo
cet incontinenti. Confessionē vero surgentē ex verbis narra
tis quis pōt reuocare indistincte et ante lit. conte. non post vt
l. qui familie. ff. fam. her. et nō. Bar. ff. d. dona. Lex hac scriptu
ra in. vl. q. et hoc credo verū in preparatorijs. in decisioijs autē
admittitur ad reuocandū vsqz ad tps ad qd pōt reuocari li
bellus vt i aut. qz semel. C. quō et qñ iudex. et vsqz ad quod tps
pōt mutare colligitur ex notatis i. l. i. c. de eden. et in. l. edita.
et de libel. obla. c. i. post nō nisi pbato errore. requirit et qz ad
hoc vt reuocetur pbetur error in confessione quo cām dicit cō
fessio est aduocati. an et qñ pōt reuocari infra dices. de quo p
Ly. C. de cōfess. in pe. q. et in Spe. de confess. s. postremo. ad pñ.
s. si confessio est propria et est facta si deliberate sed calore ira
cūdie admittitur reuocatio vt nō. glo. in. c. ex lris. de diuor.
Si non est facta calore iracūdie sed mutare et deliberate tunc
non admittitur reuocatio vt dicit glo. et doc. i. d. c. ex litteris.
alle. Si est facta simplr et velit illa porrecta incōtinenti reuo
care. dicit glo. i. c. apud misericordē. xxiij. q. i. qz dī incōtēti
fieri antequam sit apud acta descripta ad hoc. xxxv. q. ir. c. si d
bitum. et si porrigitur in scriptis tūc statim ponderabit iudex
qñ dicatur statim fieri quo casu et poterit sine pbatōe erroris
reuocare. hoc nō. glo. in. c. cum in positionibus. de iureiur. li.
vi. in ver. iusta cā in si. quam non allegat. similiter in teste. de
testi. c. preterea. In eisdem terminis t3 Jo. mo. et Archi. alle.
glo. de appel. in. c. cum cām. ad hoc de elec. c. scriptum in pma
glo. Adde nō. Jo. an. de diuor. c. ex lris. super glo. ij. vbi Jo
stien. etiam dicit confessionem incōtēti reuocari quando si
est scripta. Si queritur an vbi ē facta non calore iracūdie. an
ex intervallo possit reuocari. dic nisi probato errore non pōt
reuocari eo probato sic. vt. d. c. ex parte alle. et l. non fatetur. ff.
de confess. Sed quo errore scā confessio pōt reuocari. dic si er
ror iuris est. qz cadit in latam culpam. vt. l. late culpe. ff. d. ver.
fig. nec excusat nec admittitur reuocatio. vt. l. de etate. s. iusto
ff. de interro. actio. Quandoqz confitetur errore facti et pro
prii. et tunc qz error in facto proprio cadit in lataz culpā. vt. l.
quāquā. ad velle. nisi in certis casibus in quibus saltem exclu
ditur lata culpa. ¶ Primus qñ ad hanc confessionē est errore
ductus suatione aduersarij vt. l. i. et ij. qñ actio de pecu. ē āna.
et l. i. s. eorum. ff. de ventre in spi. vbi glo. super ver. illuserit. ad
hoc. l. celsus. et quod ibi nō. ff. d. vltima. et l. homine. ff. p suo. Se
cundus casus est quando negocium valde est intricatū vt. l.
penul. ff. de confess. Tercius casus est qñ factū est de lōgiquo
qz memoria hominū non retinet. ff. de acq. pos. l. peregre. per
f ij

Sy. in regula presumit. de regu. iur. in. vi. hec omnia pcedunt in confessione iudiciali. i extrajudiciali dic q si certat dāno vitan. excusat ignorātia. l. sed & si me putē. ff. de pdi. indeb. fm Bar. iquantū dixit in facto de lōginquo ignorantiam excusare. hoc verū fm Ant. de but. nisi sit factū adeo notabile q de facili nō ercat a memoria. & si confessio ē facta ex cā que inficiatione crescat nō admittit reuocatio. ff. de cōfessio. l. si is. si nō inficiatione crescat. & si error cadat in latam culpam nō pōt cōfessio reuocari ēt si sit de facto alieno. Sy vero cadit i leuem culpam tūc pōt reuocari. & fortius si in leuissimam & reuocatur vsq; ad finiam. post finiam petita restitutione in integrum. l. de etate. §. si ex cā alle. ff. de cōfessio. l. cū fideicommissum. Ex his apparet q inquantū dixi errore iuris factam confessionē nō posse reuocari. q si excluditur lata culpa pōt reuocari als nō. exemplū p3 i priuilegiatis psonis i quibus ignorare ius nō ē lata culpa. vt i muliere rustico & monacho. vbi nō pōt cōsulere peritiores. Idē si ius ē singulare vel multipliciter intelligibile vt dicit Bar. i. l. quod nerua. ff. de positi. Idēz vbi ē ius extranagās de fide instr. c. pastoralis. & nō. Bar. ff. de re iudi. l. cū platis. Idē si est p̄iudicariū nō scriptū. Idē de iure municipali & scripto alterius ciuitatis qd tollerabile ignoratur de cōfessio. c. i. in. vi. fm Bar. in. d. l. non fatetur. & ex his oibus casibus admittit positio iuris f3 Ant. de but. An ficta confessio possit reuocari. Jo. an. i addi. specu. i ti. de positio. §. ix. ver. verū tamen. arguit q nō q i facto p̄prio non cadit error. dic p̄rium p. l. qm. ff. de his qui no. infā. nā pactus habet p cōfessio & si vult pbare q cōfessio fuit calūniola ad re p̄cedam pecuniam pōt fm hoc p̄cedi i p̄sumpto cōfessio. sed si esset fictio illa nō admitteret i p̄rium pbationem. p̄sumptio aut iuris & de iure sic. sed tūc demū p cōfessionē partis aduerse. vt i aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. & i corpo. vñ sumit. & nō. Inno. c. qz pleriqz. de iinu. ecclē. & sic vñ q nō de beat admitti pbatio. Tu dic q imo poterit reuocari ficta confessio qz si pōt vera fortius & ficta. qz cū actus fictus nō sit melioris cōditionis q̄ verus. & qz actus fictus recipit cōditiones veri de dolo & cōu. c. i. i. d. ob. q fictio & p̄sumptio non admittit pbationem i p̄rium. qz illud verū eo respectu quo fingit vel p̄sumit. sed ficta cōfessio nō fingit cōtentum i confessione ficta f3 fingit cōfessionē. si vellet ergo pbare se nō cōfessum nō admitteret pbatio. f3 si vult pbare cōtētum i cōfessione esse falsum pōt. qz hoc nō repugnat fictioni ad hoc glo. i cle. l. f3. de pba. iō si iustus respondere positionib3 nō rñdet si tñ venit ante finiam & velit pbare rē aliter se bñe pōt. & idēz de bānito & de deficiente i purgatione ad hoc glo. aperta de purga. ca. c. ex tuaz. ad hoc de fri. & male. c. fñnitatis. nā illa pbatio frigiditatis bz vim tacite cōfessionis. post finiam aut nō admittit reuocatio erroris qd credo verū nisi de errore non staret notorie p no. i. c. franitatis. alle. & i. c. qz pleriqz. de iinu. ecclē. regitur ēt q cōfessio sit vera. regitur vt dicit iura q sit cōfessio. Sz ē dubiū de negatione. Jo. an. i addi. Spe. i tit. de cōfessio. §. postremo. dicit q si negatiua est p se vt cōmuniter fit ab ea pōt recedere qñcunqz. qz ab eo quod ē p se quis pōt recedere. vt in regula quod semel. de re. iur. in. vi. & i. l. si quis i p̄n. testa. de le. iij. de regularibus. c. statumimus. cū si. Si negatiua i aliquo faceret p aduersario. exemplū i. c. vt nñam. de ecclia benef. i epō negante se cōtulisse. & in. c. dilectus de epibus ordi. vbi negant se bñi mandatū dicit idē p oia q in cōfessione fm Jo. an. regitur f3 alios vt detur restitutio ad hoc vt pōt sit reuocari cōfessio. vt. l. cū fideicommissum. ff. de cōfessio. dic vbi dixi ipm posse reuocari ante finiam. vt qz ē facta scienter vel errore iuris tūc bene posset dari restitutio si esset p̄sona q esset p̄uilegiata i restitutione vt in minore vel ecclā. sed tunc non restituitur eo qz confessus in hoc confitendo ē vsus iure communi. sed o3 qz probet lesionem quā pbat pbando p̄rium sue confessioni. vt. ff. de adm. tu. l. quotiens. §. sicut. & l. nam & po stea. §. quod si minor. ff. de iureiu. fm Cy. in. l. i. in vltima. q. C. de confessio. Si autem ē maior non puto eum restitui in quā tum scienter ē cōfessus aut ignoranter ignorātia iuris. q̄ Cy. senferit p̄rium in. l. i. C. de confessio. & Bart. in. l. cū fideicommissum. ff. de confessio. post sententiam autem non suspensa appellatione vbi dixi eum audiri volens reuocare auditur dimū petita restōne nisi cōfessio esset scā circa illa que respiciunt executionem tñ. qz ipso iure tunc in actu executionis possz de mī actū

reuocare. vt. d. l. cum fideicommissum. Bar. in. d. l. nō fatetur. ff. de confessio. dicit q in cōfessione adhibita circa p̄paratoria quādo quis cōfiteatur falsum scienter. & tunc aut aduersario sciente. & pōt reuocari. vt. l. is qui se obtulit. ff. de rei ven. aut aduersario ignorāte. & tūc ante lites conte. pōt reuocare si nulla captio sit actoris seu aduersarij. vt. l. de etate. §. si. ff. de interro. ac. Et intelligo q sit captio aduersarij ēt in hoc si essz petitur a certa p̄sona & ille se obtulit. vt. l. sin autem in prin. ff. de rei vñ. post vero lit. contest. non ē locus p̄nie. vt. l. is qui se obtulit. al. le. qñqz quis confiteatur falsum per errorem. & tunc in oib3 casibus in quibus pōt reuocare si ex certa scia essz cōfessus. multo magis per errorem per eandem. l. In alijs vero casibus distingue aut non habuit iustam cām aut habuit. p̄rimo casu aut sunt propter latam culpam. & non pōt reuocare. vt. l. d. etate. §. qui iusto. alle. no. ff. de his qui no. infā. l. liberosum. §. no tanter. Si autem fuit culpa leuis tūc vsq; ad finiam pōt reuocari p bādo p̄riū. vt. l. nō fatet. ff. d. p̄fess. C. d. iur. & fac. ig. l. error. aut habuit iustā cām erroris ita q i nlla cāda cadat. & tē vsq; ad finiam pōt reuocari p bādo p̄riū. vt. d. l. error. & hoc de iure cōi. Item pōt reuocare post finiam per in integruz restitutionem vt. l. cum fideicommissum. ff. de cōfessio. & l. de etate. §. ex cā. ff. de interro. actio. Quod aut dixi q nō pōt reuocari post finiam nisi per i integrum restitutionē. fallit i. l. si mulier. ff. ad velle. Secundo fallit si ē talis error qui reddat iudiciū nullū vt. l. si per errorem. ff. de iur. om. iudi. sic dī in exceptione falsi p̄curatoris vt. l. l3. C. de p̄cu. & ar. C. si a nō compe. iud. per totū. Si vero ē erratum circa decisoria litis vt puta qz erronee confessus est. & tūc siue sit cōfessio decisoria totius siue partē possit reuocari talis cōfessio ante finiam. vel si non speratur finia ante executionē. i non obstat. l. post rem. ff. de re iudi. qz illud est verum q cōfessus habetur p iudicato qñ p̄fessio erronea. qz tūc reuocari pōt vt ex continuatione. l. p̄fessus. cum. l. nō fatetur. ff. de cōfessio. & de hoc ē tex. in. l. fideicommissum. ff. de cōfessio. Sed an isto casu poterit reuocari cōfessio post p̄ceptū factū a iudice de soluendo fm formam. l. si debitori. ff. de iudi. Et vide tur q non quasi istud sit finia. sed dico q talis iustus non est finia diffinitua sed tendit ad executionem confessionis sue. si nulle. ff. de doli excep. l. apud celsum. §. labeo. vnde potest pbare error nisi antequā fieret dictū p̄ceptū ēt datus terminus quare nō debeat fieri & quare p̄fessio nō debeat erequi tūc ēt idem q in finia. l. penul. ff. de p̄fessio. Et fm Bal. in. l. error. C. de iuris & fac. igno. An post finiam error posset reuocari. distingue aut refricatur eadez lis respectu p̄sone rei & cause. & tunc error non potest emendari. vt. l. error. C. de iur. & fac. ign. istud ē verū. quod error reprehenditur i ipso litem refricāte. Errat reus i p̄rimo p̄cessu lata finia diffinitua p̄ reum actor denno itentat veterē actionē. certe poterit errorem suum corrigere. vt no. in. l. duob3. ff. de excep. rei iudi. Item predicta regula ē vera nisi minoris etatis suffragiū vel aliud egatis subsidij affert beneficium restitutionis i integrit. ff. de confessio. l. cum fideicommissum. i. rñ. & qz act. de peculio ē ānalis. l. questus fm huiusmodi intellectū. vel nisi lex ipso iure restituat. vt. l. i. C. de iur. & fac. igno. & ff. ad macedo. l. tam & si. vel nisi illud omisuz in primo iudicio sit tale compatiatur secum ipsa sententia. vt verbigratia. lata est sententia contra heredem super restitutio ne fideicommissi in executione sententie apparet nihil esse in bonis certi licet heres non allegauerit hoc ante sententiam poterit allegare postea etiam coram delegato & per hoc poterit delegatus p̄nuciare nō exequēdum non ex defectu testi obligationis seu siue f3 ex defectu bonoz. Iste ē casus i. d. l. fideicommissum. i. secūda pte & ibi no. Item fallit in cā appellationis vbi pōt error emendari cōmissus in prima instantia. Ratio ē qz lis rōne p̄sone est sub disceptione. C. de errore ad uoca. l. ij. & no. ff. de appell. l. creditor. §. iustus. aut nō ē eadem lis rōne p̄sone. tūc finia nō excludit correctionem erroris. Et rō ē qz illi tertio nō fuit ius questū ex p̄cessu. vt. C. de iure deliberā. l. si. §. finaut dubius. Idem si alia lēsit ratio rei diuerse. vt. l. ij. C. de iudi. Idem si rōne cāe. vt. ff. de insti. l. habebat. Si autem non ē diuersitas cause f3 qualitatis tūc p̄p hoc nō pōt error post finiam emendari. Ratio ē qz qualitas p se sine p̄cipali nō pōt refricari i iudicio. qz accidēs non pōt esse sine subiecto. iste ē casus i. l. i. delictis. §. si detracta. ff. d. no

ra. Sz an error facti ante finiam possit emendari distingue
aut e cōclusum i cā. r idē p oia ac si esset pñciatum. vt no
tat Jo. mona. r Jo. an. i. c. fi. de in integrum resti. lib. vi. Et
hoc apparet qd falsa ē opinio Bar. qui dicit qd si iudex fecit p
ceptum i cōfessum quod pōt postea reuocari cōfessio vt ipe di
cit i. l. error. C. de iuris r fac. igno. r. l. non fatetur. ff. de cōfess.
qd vñ fieri ad executionem nō ad cōdēnationē fm eū. nā illud
nō ē verū ppter tria. Primo qd illud pceptū ē termin⁹ di
scēptionis sicut cōclusio i cā. Secūdo qd illud pceptum tran
sit i rem iudicatā vt. l. si debitor. p. l. si debitoribus. ff. d. indi.
r de re iudi. r de minorib⁹. l. ait pzetor. §. pñmittitur. Tercio
qd ex illo pcepto nascit obligatio r actio. vt no. l. l. cū nō soluz
§. noctem. ff. de bo. que lib. r sic p oia bz vim diffinitive. illud
ē vñ i pcepto habēte naturam iurisdictionis pñtiosē r
ita i dubijs. §. i pcepto quod fit in pñtu a tabellione qd appel
lamus pceptum guarentigie. nō cū Bar. qd ex isto pcepto
nec auget nec iudicatur obligatio sed datur quāda modus ere
quendi. r si obligatio est inefficax cessat executio. est. n. illud p
ceptum accessoriū cōtractus r nō stat p se. Secus qñ iudicia
liter pñcipitur qd tunc fit pñcipaliter ppter k. r stat p se vt. d.
§. pñmittit. Aut nō ē cōclusum i cā pñuiciationē vel pceptū
r tunc refert aut erratur i impetratione. aut i petitione. aut ē
erratum i pñtione. Si autē esset erratū i impetratione. aut ē
erratū p seipm. r nocet error si vtatur rescripto. C. de libera.
cau. l. cum pñci. aut ē erratū p aduersarium. r tē dic vt in. l.
pñtione. C. si pñtus vel utilita. publicam. Secundo casu
qñ ē erratū i pñtione dic q ante lit. cōte. pōt error corrigi. qd
qui errat nō intelligit cōfiteri. Et quod ponit i libello. vt. ff. fami.
herci. l. qui familie. aut post lit. cōtesta. r nō pōt error emēda
ri. qd p litis pñt. trāsiuit i quasi pñtus iter partes. vt. l. edita. C. d.
edē. Sz Jo. dicit qd dōc iuraf de cau. Et pñt. pōt error
emendari. qd nō ē verū. loquor in errore pñtōis aut loquor i
error pñtōis. r tūc talis error pōt emendari quādiu po
test in cā probari. r ita loquitur lex error. C. de iuris r fac. ign.
r hoc vñ in errore agentis. In errore vero conuēti distigue
aut reus errauit ad litis pñtationem. aut ad lit. cont. aut cir
ca cōtētionem. aut circa obmittēdam probatōem. Primo
cāu dic vt. ff. de rei ven. l. sin autem. r. l. is qui se obtulit. alk. r d.
interroga. actio. l. de etate. §. i. r penul. Secundo cāu quando
errauit in lit. pñt. Istud pōt esse dupl. Primo modo confiten
do. r tunc credo qd error non possz reuocari. r idem qui in cō
testa. lit. negat maleficiū nunq postea pñtendo habebit sta
tuti bñficiū. vt. ff. de fideiussu. l. si dubitetur. ff. ad. l. fal. l. si be
reditatū. §. fi. Ratio ē qd cum illud bñficiū deat sub con
ditione pñtōis que prius extitit disponit negociū. ff. de ver.
obli. l. si quis ita stipuletur. si autem tractatur de damno vitā
do. idest d obliōne non augēda. non dico diminuenda. tūc po
test pñtere r re integra cōfiteri. Ista ē glo. notabilis insti. d.
acti. §. item mixta ē actio realis. cōtra eos facit. ff. de iureiur.
leum qui. aut reus post lit. cont. errauit confitendo. tūc sunt
due opinionēs. Prima ē opinio Jaco. de are. qd aut confite
tur aliquid decisiū totius cāe r non pōt reuocari nisi ope
reliōnis in integrum. qd habetur pro condemnato. vt. l. p⁹ rē
ff. de re iudi. aut non ē quid decisiū. sed quid adminiculati
uū. r tunc qd non habetur pro cōdemnato pōt reuocare. vt
l. cum falsa. C. de iuris r fac. igno. Alij dicūt r ē verius qd pōt
reuocare allegando errorem r pbando prius. r non petita re
stōne. Et in illa opinio ē glo. in. l. creditor. §. iussus. alle. r
l. fina. r. l. ij. de errore aduoca. Non obstat. l. post rem. quia il
la loquitur in confessione ex certa scientia non in confessione
erronea secundum Bartho. r ista est veritas. aut res errauit
in omittēdo r post finiam non admittitur regulariter nisi in
certis casibus. de quibus. vt in. l. i. C. de iuris r facti ignorā.
Et an iuris ignorātia excuset dic fm eūdem Bal. i. l. error
qd iterum allegatur iuris ignorātia ad delicti exclusionē. in
terdū ad rei sue itentionem. iterum ad alicuius rei acquitio
nem. Primo casu dic qd ignorātia iuris pdest nisi doluz ege
rit i delinquēdo. vt. ff. de iurisd. om. iud. l. si id quod. §. doli. ff.
ad fil. l. si qs in gravi. §. si qs ignorās. de adulte. l. si quis adul
terium cum iest. §. i. nec mirū. qd ignorātia facit cessare do
lum. l. sed r si lege. §. scire. ff. de peti. here. fallit pp clausulaz de
stinātem. vbi pñsumitur dolus. vt. l. i. C. de interd. ma. r. l. si.
C. de ritu nup. Item fallit pp suspectam falsitatem. r i eo qui

sibi ascribit in testamēto errās i iure. ff. de falsis. l. diuus. ibi
vel bis ne venia det r. Quod fallit i milite pp legum imperi
tiam. nā vñ magis errare qd malicia id fecisse. C. de his qui si
bi ascribūt in testamēto. l. quod adhibitus. Item i delictis nō
excusat ignorātia supina vel simulata. vt. ff. de iur. r fac. ign.
l. nec supina. ff. de abige. l. i. in fi. r. l. cōstitutiones. C. de iur. r
fac. igno. Secundo casu pñcipali qñ ignorātia iuris ciuilis al
legatur ad sue rei itentionē tūc nocet. qd agitur de damno vi
tando. ff. de iur. r fac. igno. l. error. Fallit in casibus notatis. in
l. iuris ignorantia. ff. de iur. r fac. igno. Itē fallit in iudicio. vt
l. non fatetur. ff. de cōfess. ij. rñ. Tercio casu pñcipali quādo alle
gatur iuris ciuilis ignorātia ad alicuius rei acquitōnē. refert
aut talis ignorantia ē alteri dānosa vt in vñcupatione. r tunc
ignorātia nō pdest. vt. ff. de vñcupi. l. nūquam. sed vbi est si
ne alterius iniuria r dāno vt i hereditate r bonoz possessioe.
r tunc aut potuit consilare peritiores r nocet. aut non potuit
r nō nocet. vt. l. in bonorum. ff. de bo. pos. r dic vt ibi p Bar.
Sed an facti ignorātia distigue fm Bal. vbi. §. nam inter
dum allegatur ad delicti exclusionē. r tūc ignorātia excusat.
vt. ff. de adult. l. penul. de fur. l. iter eos. §. recte. r. l. si is cui. fal
lit qñ est ppositum delinquendi. ff. de iureiurā. l. cum qui no
centem. §. si iniuria. r. l. illud. r de furtis. l. falsus. i fine. hoc ve
rū nisi impossibile sit delinquere. vt. l. si. de crimi. expila. here.
iterum allegatur ignorantia facti ad euitandam r pñtēdam
obligationem. r tūc ignorantia facti non pdest. vt. ff. man
dati. l. seruum ticij. fallit quando ignorantia est in causa fina
li qd tūc pdest. vt. l. si. de consti. pecu. Item fallit qñ pñtus est
nullus. vt. C. locati. qui rem pñciam. interdū allegat ignorā
tia facti ad euitandū dñij translationem. r tūc si error sit i p
sona impedit dñij translatio. vt. ff. de fur. l. si quis vxori. §. cū
ticio. idem si erratur in dñio. vt. ff. de acq. re. do. l. si pcurator
r de condi. ob causam. l. dedi. §. penul. fallit fauore liberatōis
vt. l. eius q in prouincia. ff. si cer. peta. Sed error in causa non
impedit dñij translationē. qd nō impedit pñsum. vt. l. dam⁹
de condi. indebi. iterum facti ignorātia allegat ad vñcupatio
nem. tūc aut ad faciendam vñcupationem. aut ad euitandam.
Primo casu pdest vt. l. celsus. de vñcupi. Secundo casu nō
pdest. vt. l. si. de lon. tempo. pñcip. r. l. si partem. §. i. ff. quē
admodū serui. amit. iterum facti ignorātia allegat ad euitā
dum cōfessionem. r tunc aut negociū ē finitū. r nō pdest aut
nōdum ē si nitiū. r pdest. vt. l. error. C. de iuris r facti. ign. Et
aduerte qd l. error faciat mentionē de finia. idē ē si est conclu
sum i cā. nā cōclusio i cā est terminus discēptionis vt supra
ē dictū. r notat Jo. an. mona. r Jo. an. i. c. fi. de i integrū resti.
lib. vi. i nouella. iterum allegatur ad omittam pñtationē r si
nō pdest facti ignorantia. vt. l. si sub spē. ff. de re iur. fallit i mi
lite. vt. l. i. C. de iuris r fac. igno. secundū Jac. de are. Itē fal
lit si iudiciū ē retro nullū vt not. in. l. si. C. de excep. fm hoc nō
pdest alicui si post terminū datum ad pbandum supuenissz
sibi notitia veritatis. Secus si vñ i termino ad excipiendū
extra de excep. c. pastoralis. Sz Bal. vtrōqz credidit idē nā
ignorātia ē iustū impedimentum. r iō d. vari noua dillatio.

Sz quid si quis post datas positiones paliquē aut post re
sponiones factas ipis positionibus sui aduersarij quis repia
tur sibi prius. r vult pbare se errasse r errorem reuocare i alte
ro de prijs an possit maxime vbi poneret vel responderet de
facto alieno vbi ē tollerabilis error vt. l. si. ff. p suo. r de cōfess.
c. ex parte. r in. c. fi. de resti. spo. i. vi. r vñ qd nō. nā euolat emis
sum semp irrevocabile verbum. xliij. di. c. fi. in fi. de pba. c.
p tuas. C. de nō nume. pecu. l. generalr. ecōtra vñ qd reuocari
possit. rxiij. di. c. apud. de peni. di. i. c. diuortio. de verb. signi.
c. nam r ergo. ff. de diuor. l. si penitus. dicit Job. de deo si da
ta sit positio i scriptis nō pōt reuocari. alias potest ad hoc de
elec. scriptum. de cōfess. c. ex parte. qd Emil. abhorret i Spec. i
ti. de positionibus. §. si. ver. itē si pones. dicēs ex quo i iudicio
pposita ē siue i scriptis. siue nō reuocari nō possunt propter
d. c. ex parte. de lit. cōtesta. c. vno. de elec. c. duduz. lo. ij. nisi vi
ceret de errore. vt supra dixi satis vñ fm Jo. an. i glo. l. c. cūz
i positionibus. de iureiur. lib. v. i. qd sicut testis a periurio excu
satur si incōtinēti se co rigit. vt de testi. cogen. c. preterea. sic
r ponēs vel respondens eadem ratōne. Ludo. vero i. l. si vero
§. de viro. ff. solu. mati. dicit qd circa hūc articulū tres dant
vere conclusiones. Prima qd responsio facta positioni seu
f iij

interrogationi aduersarii incontinenti reuocari potest absque alia
erroris probatione et hoc si facta fuit non precedente termino ad de
liberate respondendum. hec est glo. singu. c. si. de iureiur. l. vi. ita
declarans deum Spe. in ti. de positionibus. §. si. ver. sed quid
si ponat. vt. §. est deum immediate. et ipsam sequitur dñs Bald.
in repetitione. l. edita. C. de eden. hec autem sententia firmatur ex tri
bus. Primo auctoritate alterius glo. idem dicentis. rxiij.
q. i. c. apud misericordem iudicem. dicentis tunc intelligi con
fessionem seu responsionem incontinenti reuocari quoniam est reuoca
ta antequam in actis publicis redigatur. et hoc sequitur. do. An
to. de but. in. d. c. ultimo de confes. Secundo auctoritate gl.
in. c. olim. extra de censu. et in. c. scriptum. de elec. que declaran
do. c. ca. de appella. et l. si. de errore aduoc. dicentes reuocatōes
confessionis aduocati vel procuratoris si incontinenti fiat ali
am erroris probationem requirentem. Tercio probatur ex
l. de etate. §. celsus. ff. de interro. ac. dum dicit licere responde
re penitere si nulla captio ex eius penitētia sit actoris. nō au
tem dixerit captōnem fieri si incontinenti responsio reuocet
Secunda conclusio quod responsio seu confessio facta post termi
num deliberationis erroris preteritum non potest reuocari. vt fir
mat glo. in. c. ex lris. de diuor. quam sequitur Archi. de iure
iuran. in. d. c. fina. in. vi. et c. i. de accusa. in. vi. ea rōne. qz ibi
censetur erratum ubi deliberatio precessit. ij. q. iij. c. si quis ira
tus. qua quidem rōne idem dicendum videtur vt in confessione ite
rata et illa erroris preteritum reuocari non possit cum iteratō p
cedentem deliberationem concludat. vt clare dicit in. d. c. si qz
iratus. et probatur in. l. si mulier. C. ad vell. repetita quasi con
fessio probat id quod in ea deuenit satis validum. satis firmis
simum vt dicit ter. notabilis in simili. C. de emen. iusti. codi.
l. cordi nobis. ver. si nemini. hec tamen sententia quous colora
ta reprehenditur per dñm Bal. et recte iudicio meo in. l. error
alle. et plene. et notabilis in. l. iusiurandum. et ad pecunias. ff.
de iureiurando. licet ipse idem firmauerit in lege cum prece.
C. de libera. cau. Surgit autem eius reprobatio duabus repro
bationibus. Primo quod cum deliberatō quis errare possit. vt
l. de etate. §. ex causa. ff. de interro. actio. iniquū foret dicere con
fessionem ex erronea deliberatione facta reuocari nō posse. Se
cundo quod si foret vera sententia glo. sequeretur confessionem et factam
post lit. cōtesta. nō posset preteritum erroris reuocari cū precesse
rūt iudicē deliberatione. iuxta autem offeratur. de lit. cōtesta. sed
hoc est falsum vt patet. i. dicta. l. error. cū si. ergo et. Et dicitur
tñ Jo. an. circa hoc in dicto. c. si. de iureiur. lib. vi. admittere ta
li casu reuocationem cū maiori causē cognitione quā als iterue
nire deberet. Tertia conclusio quod rñsio seu confessio iurata pro
veritate erroris preteritum erroris reuocari non potest licet bñ
interpretari. ita vt pbari potest in. c. cum dilectus. als dilecti de
accusa. huius est rō quod cum magna deliberatione censet quis
accēdere ad rñsionē iurata ne incaute periuri peccatum seu
penam incurrat quod euitandum est si mors debeat subtrahi.
vt nos docet exemplum clarissimi iuriscōsulti l. l. iij. in fine. ff.
de capti. et ista tenet quidam imperiti. illa tñ opinio non pla
cet domino Anto. l. d. c. si. et recte ea ratione quod si cum iuramē
to confessus aliquid pbarer p quod iuste poterat credē verum
et tunc iurauit nunc autē ultra clare probat. Et manifeste
id tale quod credidit forte falsum admittit adiurate confessionis
reuocationem quoniam admittitur piurus. Itē iurat falsum quod credi
dit et verum. de iur. iurā. c. quanto. rxiij. q. ij. c. homines falsū
iurant cum sequē. nec refutatur dictum. c. cum dilectus. quoniam
ibi non probat errorem probabilem in iurata confessione inter
uenisse. et ideo reuocatio nō admittitur. Ad vnum tñ aduerte
quia id quod dñs quod erronea confessio ad quā quis ē ductus per
suasione aduersarii leuius reuocatur quā alia quā quis facit ex
seipso vt. l. i. si. qñ act. de pecu. et an. et dñs vtre ipsi. l. i. §. si oēs
ver. si certum. ibi dum dicit vñ ipsa eū illuserit et. quod dñs d
rota in decisionibus antiquis decisione. cxxvi. dicunt quod vbi
ps pncipalis semel in causa respondit iterato si iudici vñ pot
compelli vt rñdeat quia ē possibile quod hodie credat vnus et
cras aliud. vt. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dam. ifec.
iuncta. l. vbiqz. ff. de inter. actio. l. videatur dñs pp varietatē
et dubium piuri quod posset iduci pp talē multitudinē respō
sionum. iuxta. c. cū in positionibus. dñs iur. in. vi. vbi p Joh.
an. l. Archi. teneat primum. vñ Jaco. butri. in. l. i. §. quod ob
seruari. C. dñs iura. calū. querēdo an quis pluries possit interro

gari super eadē positione dicit quod aut ē iuramētū dñs credulitate.
et tunc pñm idē tempus non dñs sepius interrogari quod redderet
piurus. qz pñm idē tps nō potest diuersa credet et sic pcedat. l. qui
iurasse. ff. de iur. iur. aut ē iuratum dñs credulitate. et sic interro
gatio ex intervallo et tunc interrogari secundo loco et pluries ex
hoc non redditur piurus. qz potest ēē qz heri vnū credidit hodie
aliud. aut ē iuramētum veritatis als dñs veritate et dñs interro
gari semel tantum etiam pñm diuersa tēpora quod id quod ē vñ
semper est verum. et sic possit reddi periurus. argu. dñs. l. qui iu
rassē. allega. Et id fuit questio hic quod quidā fuit interrogatus si
iterfuit tali negotio dixit quod sic. interrogatus de quo milles
mo dixit se nescire postea dixit quod fuit i tali millesimo certe nō
ē ppter ea periurus quod potest esse quod nescit annos dñi vel de mille
simo nō recordat tunc. modo sic quod fecit rōnem dñi et iuenit
millesimū. potest. n. interrogari pñm diuersa tpa i bis que de cre
dulitate dixit. Et dicit Ludo. in. l. qui bona. §. si quis stipula
tus. qz in parte per verū credo ita fit cōfessio sicut p verum cō
fiteor iuxta glo. in. c. ex lris. de diuor. vnde nō poterit postea
primum asserere. C. de nō nume. pec. l. generat. hoc tñ intelligo
pñm Bal. eleganter in. l. de tate. C. de i. integrū resti. nisi postea
pars cui primum crederet cā assignaret et illā pbarer quare
nūc primum crederet. qz tūc secūde credulitati stare p glo. que
ibi ē quam nō dñs hoc tñ dicto vide i Spec. i. ti. de positionib.
§. vi. ver. sequit. Et qz ego als cōsiliū qñ error potest reuocari.
id succincte i paucis verbis multa comprehendit ipm cōsiliū
hic repilogo. dubium principale erat an error commissus siue
allegatus i rñdēdo positionibus. et cū iuramēto qui error cō
missus ē p principale pñm et i suo facto pprio post renūcia
tionē et conclusionē possit reuocari iure cōmuni aut spali. pu
ta p bñficiū restitutionis i integrū ex clā generali. si qua mi
bi iusta cā ēē videbif. Et doc. dicit quod error potest reuocari ate
ntiam. et ita negotio nō finito. vt. l. error. C. dñs iuris et fac. igni.
et l. c. ex pte. dñs cōfess. glo. l. c. dilecti. de accusa. et ista ē cōis theo
rica docto. i. d. l. error. l. y. et Jaco. de bu. Bar. et Bal. et oñm.
Sed vidēdū qualis error potest reuocari. Et doc. dicunt quod error
i facto pprio nō potest reuocari quod non ē tollerabilis. vt. l. finali
ff. p suo. Primo quod equiparatur late culpe Bar. ad hoc allat
l. qñ. ff. ad vell. et eandē. l. ad hoc all. Anto. de bu. l. c. si. de cō
fess. Et Jaco. de pñs i. l. nō fatetur. ff. de pñs. et error qz cadit in
latam culpam nullatenus reuocaf. l. de etate. §. qz iusto. ff. de
interroga. actio. et ibi casus. et hoc tñ Bal. et Jaco. de pñs. i. l. nō
fatet. alle. Et idē Anto. de but. l. c. si. alle. et idē ibi Jo. dñs ligna.
et notabil. et idē dicit Hosti. i. sum. i. ti. de cōfess. §. qd si cōfitef
quod si qz erret errore pbari et i facto pbari. tūc subuenitur
ei quicūqz ante sententia. l. de etate. §. ex cā. ff. de interroga. actō.
Et nō. dico dicit Hosti. errore pbari quod i facto pprio nō
admittitur error nec ē tollerabilis. hñ in alieno tñ de rescrip.
c. ab excōdicato. C. de rescin. ven. l. qñquis. et propterea si qz ter
mino dato ad rñdendum positionibus rñdet. et ita delibera
te et i facto pprio nō admittit erroris reuocatio. Ita dicit gl.
i. c. ex lris. de diuor. Et hoc tñ Archi. l. c. cū i positionib. de
iureiur. l. vi. et idē Anto. de bu. l. d. c. si. de cōfess. qz dicit quod idē
tñ Jo. an. i nouella. i. d. c. cū i positionibus. Et ē rō quod ex quo
deliberate et respondet et hñ aduocatum. seu ē in loco vbi ē co
pia peritorum duo pñt iputari. Primo ē quare non consulunt
peritores. et ideo error non excusat. etiam si est mulier. vt in. l.
regula. ff. de iuris et fac. igno. et in. l. i. §. si. ff. quis ordo. in bo.
pos. feruetur. et in. l. in bonorum. ff. de bon. pos. secundum tab.
Secundū quod ex quo deliberate rñdet et hñ potest pitiores sicut
et hñ in casu pñti pñmitur pars respondēs sciēs. hoc tñ expñse
Jac. bu. in. l. error. alle. circa finē. et vbi quis sciēs aliquid confi
tetur non potest errorē reuocare. l. quidam in iure. ff. de dona. et
ibi casus. hoc tñ Bar. in. l. non fatetur. alle. l. y. Hosti. Anto.
de butri. Jaco. but. Jo. de ligna. et omnes. Bar. tñ. et Jaco. de
pñs in. d. l. non fatetur. dicunt et Jo. de ligna. et Anto. de
butri. in. d. c. si. de confes. et Jaco. de bu. in. d. l. error. quod error
in facto pprio quia equiparatur errori iuris. l. i. ff. de iur. et
fac. igno. non reuocatur nisi cadant. et probetur circūstantie
vtpota quia subductus psuasione aduersarii quod tūc non cadit
in latā culpam hñ leuē. vt. l. i. et ij. qñ actio. de pe. et ānalis. Idē
qñ factum ē intricatum. sicut ē calculatio patrimonij. vt. l. cū
fideicommissum. ff. de confes. idem si factum ē longinquū. vt. l.
pegre. in. pñ. ff. de acqui. pos. de quo p dñs in regula. i. pñs
mitur

mitur. de regu. iur. Jaco. de butri. dicit qd qd error non re-
uocatur. dicit ipse verum e nisi etas vel doli cōneritas vñ er-
roris cōmunitas. vel personarū diuersitas. vel actionum plu-
ralitas alia inducat. ista sunt verba magistralia dicti Jaco.
in. d. l. error. et dicit sic ante finiaz licita ē erroris reuocatio p^o
non regulariter. vbi cā vel persona nō mutatur. fallit vbi do-
lus aduersarij interuenit. Item ratione minoris etatis vt ibi
sic fm doctrinam doctorum error in scō proprio non ē reuo-
cabilis quando cadit in leuem culpam. ita qd non in lata. sed
hoc est verum fm doctrinam supradictam quando non deli-
berate respondet qd si deliberate secus est. qd ē quid sibi impu-
tari possit. et presumitur sciens fm Archi. vbi supra si dolum
aduersarij alleget et illum probet in. l. quotiens. §. qui dolo. ff.
de proba. Ceterum ista confessio fuit. et est iurata. vt p^o ex act^o
fm Anto. de bu. in. c. si. alle. confessio iurata non pōt reuocari
nisi subueniatur p^ontenti aduersus iuramentū. qd per hoc ostē-
dit se periurū. sed si probaret aliquid per quod iurauit qd pote-
rat tunc credere vep. et ita de pbabili errore facti tūc docuit
ex quo dicit se deceptum in eo qd fuit deceptus. et mō vult di-
cere vep nō esse. admitteret. qd p^o hoc nō p^ocludit periurū vt
in iurante falsum qd credit vep. xxiij. q. ij. per totū. de iurciu.
c. quanto. Sed qd in cāu nostro deliberate respondit. vt iā di-
xi presumitur scienter fuisse confessus. et ita non posse reuoca-
re. Itē iurauit non puenire aliqua de causā et sic non possit p^o-
uenire rōne erroris. vt in. c. cum contingat. de iur iuran. quia
omne iuramentū appositum in p^oudicium rei familiaris est
seruandum. vt ibi fm Inno. qd iuramentū ē dolo extortū non
h^o sine dispensatione puenire fm Inno. i. c. debitores. de iur iur.
et si cēt temerarium. vt in. c. venerabile. de elec. sed i cāu quo
error pōt reuocari ante finiam veritas iuris ē quod de iur cō-
muni post conclusionē et renūciationē non admittatur reuo-
catio nec pbatio erroris. Et ista ē conclusio Ray. de for. i. l.
error. C. de iur. et fac. igno. Et Bal. ibidē Archi. et Jo. mona.
in. c. aduersus. de in. iteg. resti. in. vi. p^o quo tex. in aut. vt cum
de appel. cognoscatur. §. sed hoc p^onti. ibi modis omnibus sen-
tentia pferat et. Sed an p^o bñficiū restitutiōis i integrum
admittatur ex clausula generali. si qua mihi iusta cā esse vide-
bitur. Anto. de bu. in. d. c. si. alle. dicit p^ona p^ouilegiata. vtpu-
ta minor. et ecclesia ante finiam pōt restitui. sed tunc non resti-
tuitur eo qd confessus. qd ē vñ iure cōmuni. sed restituitur eo
qd lesus. doctor. de errore in. d. l. non vñ. C. de in. iteg. resti.
mino. Si autē ē maior non putat eū restitui in quantum sciēter
ē confessus. aut ignoranter iuris ignorātia. post finiam autē
non suspensam appellatione reuocās errorē demum auditur
petita restōne. Jo. de ligna. dicit in. d. c. si. qd ante finiam pōt
reuocari error. p^o finiam vero p^o restōnem in integ. Bar. i. l.
non fatetur. allega. dicit qd qd error non cadit in leuem culpā
pōt reuocari per bñficiū restōnis in integrum ex clā gene-
rali. si qua mihi iusta cā esse videbit. vt i. d. §. si ex cā. et ita isti
doctores euidenter tenent qd non conceditur restō in integru
ante sententiam. sed post. Specu. vero in titulo de resti. in. ite.
in. §. si quis autem et quando. ver. sed nunquid etiam. dicit
expresse qd maior non auditur contra confessionem per bene-
ficiū restitui. in integrum ante sententiam. minor autē an-
te et post. et post renūciationem et conclusionem vt. §. dicitur
ē. Negociū d^o decisum et finitum fm doct. supradictos.
ergo fm Spec. postquam negociū ē finitum p renūciationem
et p^oclusionē non auditur ps p bñficiū restōnis in integ. aduer-
sus confessionem et in hanc finiaz inclināt Jo. an. in. c. aduer-
sus. alle. Nec obstat. c. auditis. de resti. in. iteg. quod loquit in
p^onis p^ouilegiatis. vt p^o ex l^oia quibus dat restō ante finiaz
et post. Et ideo qd iuxta predicta ex p^ocessu apparet qd delibera-
te fuit r^osum et habebit aduocatum quem potuit consulere et
sic sciēter probatur confessi p^ons per bñficiū resti. i integ.
nō vñ posse iuvari fm An. de bu. Et si qs vellet sustinē opio-
nem Inno. in. d. c. pastoralis de cā pos. et proprie. possz dices
qd h^o locum vbi erronee nō scienter et circa scēi alienū ē ema-
nata confessio. et hoc p^o ex d^o Anto. de bu. qd dicit qd maior
scienter confessus non iuatur per bñficiū restōnis in inte-
grum. et et ante omnia in cāu quo faciēda est reuocatio p be-
neficiū resti. in integrum aduersus conclusionē et renūcia-
tionem est petēda restitutiō. Primo qd illa est que ledit non
sentētia cum non sit lata. et qd renūciatio ē impediētū i re

uocando errorem cū ante finiaz in eo casu quo error pōt reuo-
cari sit licitum quicūqz iuxta. l. error. alle. nisi sit conclusus. vt
supra est d^om. conclusio ergo impedit. sic ergo aduersus cōclu-
sionem et restōnem petenda primo restō est. Et hoc t^o And.
de Hernia in cōstōne obscuritatem. de resti. mino. Itē cu-
quis vult reuocare errorem duo vult probare fm Ray. d. 402
liuio in. l. error. alle. et. l. de etate. §. finali. de interroga. actio.
scilicet falsitatem confessionis et errorem. nec sufficit vñum
probare sine alio. quia sunt separata iuxta ea que habentur i
l. neqz natalis. C. de pbatio. et. l. maritus. C. de dona. iter vir.
et vñ. nec pbatio vñ fm cum ifert pbationē alterius et ita
dicit bonome obtinuisse. et ita t^o Inno. i. d. c. ex l^ois. de resti.
i integrum. Bar. vero. i. l. nō fatet. dicit qd in facto p^oprio dū
allegat error nō sufficit pbare rem aliter se h^ore iuxta glo. in. l.
si quis delegauerit. ff. de nouatio. glo. i. l. si res obligata. d. le.
i. S^o necessarium ē qd pbent alie circūstātie. v^o dolum seu per-
suasio aduersarij. negocij itricatio seu implicitas. aut facti lō-
giquitas. Et idē dicunt Anto. de bu. et Jo. de ligna. in. c. si.
alle. Fran. de p^osis. dicit i. d. l. nō fatet. qd nō sufficit pbare re-
aliter se h^ore i facto p^oprio. h^o debeo pbare circūstāties p quas
animus indicātis moueat ad credēdum qd fuerit erratum et
errari verisimiliter potuit Jaco. bu. i. l. error. alle. dicit pbato qd
res aliter se h^ore p^osumitur ignorasse. h^o si aduersarius dicit en-
scinisse rem aliter se h^ore et sciēter fuit cōfessus pbet illud et proba-
uit pbando quomodo cōsiliuit peritiores. et iō certiorat^o fuit
et iō fuit sciēter cōfessus et non errauit fm Jaco. predictū.

Concludendo ex oibz predictis saluo saniori cōsilio qd di-
eta mulier non tñ semel rñdit h^o pluries. et ita p^osumit qd cōsul-
te et deliberate rñdit ex quo p^o interpellationē eo qd aduocatum
hēbat qd nō pōt iuvari i cāu n^ore questionis p bñficiū resti.
i integru. et hoc t^o formalit^o Bal. i. l. ista. C. de cōfess. marie cō-
siderato iuramento quod tencri et obseruari pōt sine it^oritu sa-
lutis eterne. Jo. seruandū cū agitur de p^ouicio rei familia-
ris. duntaxat i. c. cū cōtingat de iureiur. et i. c. quāuis. de iure
pat. i. vi. et. c. l. de iureiur. eo. li. marime dispensatione nō obtē-
ta. iuxta. c. si vero. de iureiur. cū notatis i glo. ibidē. et si dicatur
ē mulier. dico qd p^ona p^ouilegiata nō iuuat nisi soluz igno-
rantia iuris et nō i errore facti. et ista ē glo. Jaco. de bu. in. l.
i. C. de iuris et fac. igno. h^o fm Bal. i. l. error. C. de iuris et fa.
igno. qualiter pbatur error Jaco. de are. i quodam suo tractatu
i. l. i. al^o sentit qd pbetur p iuramentū al^o l. si. C. d. bis qd ad ec.
p^ou. l. si. §. licētia. C. de iure deli. quod ē verum si cū iuramen-
to cōcurrat pbatio facti al^o se habētis. vt. l. si post diuisione
ff. de iuris et fac. igno. qd pbato p^orio elisa est sicut et p^osumptio
elidit p pbationē p^ori. ff. de iure do. l. si nuptura. ff. de fideicō.
liber. l. generalit^o. §. si petitus. Alij dicit qd ex qualitate facti et
cōiecturis pbat error. et qd i facto p^oprio nō admittit error h^o
i alio sic. ff. d. noua. l. si qs delegauerit. qd loquit i errore p^oet.
Idē i errore iudicij. qd eadē ē rō fm Bar. Tertij dicit qd aut
quis p^obit p^ohabita deliberatiōe. et tūc nō p^osumit error. aut nō
habita deliberatiōe. et tūc sic. vt ecclesia bene. c. vt n^oz. d. duoz.
c. ex l^ois. et Archi. in. c. fina. de iureiur. i. vi. vñ isti dicit qd il-
le qui habuit terminū ad deliberate rñdēdum et deliberate re-
spōdit maxime sub iuramento nō pōt allegare errorem nec con-
fessionem suam perimere posset. tamen probabiliter eam ex-
ponit. d. accusa. c. cū dilecti. qd ē notabile cū illud. c. loquatur
i cōfessione p quā fit lit. cōte. et ea fundat iudiciū. credo me-
diam opinionem veriozem qd in deliberando quis potest er-
rare. ff. de interroga. actio. l. de etate. §. ex causa. bene credo vñū
qd iste qui deliberate respōdit nō debet allegare errorem in ge-
nere. sed debet specificare cām erroris. ita qd concludat iudici
per. d. §. ex causa Jaco. butri. in. d. l. error. alle. dicit qd volēs
pbare errorem h^o pbare rem aliter se h^ore et se errasse qd ex quo
allego errorem debeo pbare. vt. l. ei. q. ff. de pba. p^oerea iste ver-
bo p^ouit. ergo in mēte agitasse p^osumitur. vt. l. labeo. ff. de suppe.
leg. als si non p^osumeretur agitasse in mēte quod verbo p^ouit
presumeretur temerarius quod ē non d^oz qd temeritas p^osumi-
tur. vt. l. iulianus. ff. de actio. emp. aut oportet me p^osumē cum
scientē et habeo p^opositum. aut temerarius et hoc ē non d^oz qd
sic p^osumerē culpam et sic id de quo puniri deberet. Et in sū-
ma dicit qd cū error sit in animo et si sumus i casu dubij pba-
to qd res aliter se h^ore p^osumā euz ignorāte fuisse. et si aduersarij
vellet dicē qd fuit sciens pbet illud pbando qd cōsiliuit peritō

res. et sic certioratus fuit. et ita fuit sciens non ignorans quod sciret confessus. Antea de butri. in. c. si. alle. dicit quod si quis vult reuocare confessionem alterius ut pcuris vel aliter? administratoris sufficit probare rem aliter se habere. ut. l. certum. §. si an ipsos ff. de confes. et ibi Glo. hoc t3. Jaco. de bu. in. l. non solum. ff. de procurato. nisi habuerit mandatum ad sic confitendum quo casu idem dicitur de confessione pcuratoris quod de confessione principalis. quod illa ut propria. Et vide Jo. xxv. q. ix. §. i. et ibi Archy. Si volo pbare errorem proprium reuocare possuz in facto alie no ad huc pbando rem aliter se habere si confitens reuocando certat de damno vitando et aduersarius de lucro captando. ut. l. si et si me putet. ff. de codi. inde. et notat glo. i. l. cum de indebito. ff. de pba. Secus si non certat de damno vitando sed in pari causa cum aduersario. quod tunc non presumitur error. ut. l. quaquam. ff. ad velle. In iudicijs autem et circa pparatoria sufficit pbare rem aliter se habere. ff. de interroga. actio. l. de etate. §. qui iusto. cum gl. allega. §. Sed circa decisoria sunt aliqui puatione aduersarij. ut. in. l. si in fi. qñ act. de pecu. est analis. et i. l. homine. ff. p suo vel nisi factum sit longinquum vel intricatum ut. l. emptor. §. lucius? ff. de pac. et l. pe. ff. de pba. Error autem iuris pbatur per. l. si adulterium cum incestu. ff. de adulte. q. ex qualitate personarum et ex qualitate facti. ut si disposuit consanguineam publice et palam. et cum fuerat dictum ei penituit cum fm Bar. Ang. autem i. l. non fatef. alle. dicit quod gl. in. d. l. si fatef. decidit quod errore facti pbatur eo ipso quod pbatur rem aliter se habere. et ita t3 glo. i. l. de etate. §. si. ff. de interroga. actio. et hoc est verum per. l. si diuisione. ne. C. de iuris et fac. ign. quod intellige cum error fuit circa factum alienum. Sed si circa proprium non sufficit hoc solum pbare. sic intellige. l. res obligata. ff. de leg. i. Et quod notat Dy. i. d. c. presumitur. de regu. iur. na in facto proprio est aliquando est probabilis ignorantia. ut puta quod factum implicitum et intricatum vel multum de longinquo. vel quod quis fuit confessus seductus p suasionibus et hoc fuit de mente Bar. i. d. l. non fatef. et quod quis dicat confiteri ad puationem aduersarij vide Bar. i. d. l. error C. de iuris et fac. ign. et secundum glo. i. d. l. non fatef. Error potest reuocari usque ad finem et. et i. ca appellacionis. na appellatio extinguit pnuiciatum. vñ sicut pua lite pcedente ante finem reuocatur error. sic et i. ca appellacionis. ut. d. l. non fatef. Et ibi per. l. p. Bar. vero i. d. l. non fatef. dicit quomodo pbatur error facti sufficit me pbare rem aliter se habere ut error psumatur glo. i. d. l. non fatef. alle. dicit quod si melius glo. i. l. de etate. §. qui iusto. vñ dicit quod sic alia est i. l. cum de indebito. circa picipium ff. de pba. tex. est in. l. si post diuisionem. C. de iuris et fac. ign. vbi dicit quod sufficit pbare rem aliter se habere ut psumatur error. ut. l. certum. §. sed an ipsos. ff. de confes. vbi glo. et tunc aut volo reuocare errorem proprium. et tunc aut fuit circa factum alienum et pbando rem aliter se habere. satis est quod in facto alieno est tollerabilis ignorantia. ut. l. si. ff. p suo et tunc aduerte quod aut quis dicit se errasse extra iudicium. et tunc aut ille qui dicit se errasse certat de damno vitando alius de lucro captando. et tunc probando rem aliter se habere presumitur error. ut. l. si post diuisionem. alle. et in. l. sed et si me putet alle. et gl. in. d. l. cum de indebito in prin. vbi glo. dicit quod si soluo tibi aliquid tanquam debitum. re peto ut indebitum et proba illam causam cuius preteritum solui si est veram. an sufficiat. certe sic. Si vero ille qui dicit se errasse non certat de damno vitando. sed est in pari causa cum aduersario. tunc in se proprio non presumitur. ut. l. qñ. ad velle. et quod no. in. l. si. ff. pro suo nisi aliqua circumstantia probetur ex qua presumatur error ut de ipsis circumstantijs statim dicitur. Si vero in iudicijs. et tunc aut circa pparatoria. et idem quod est quod extra iudicium erratur. quod probando rem aliter se habere presumitur error. ut. l. de etate. §. qui iusto. cum sua glo. ff. de interroga. actio. Si vero circa decisoria. et tunc si eis que dixi quando error in se proprio est quod error non presumitur nisi circumstantie probentur. et sunt circumstantie quando persuasione aduersarij est ductus. ut. l. si. in fi. quando actio de pecu. est analis. et l. homine. ff. pro suo. Item longinquitas temporis. ut. l. peregre in prin. ff. de acqui. poss. Et per Dy. in regula psumit. allega. vel quod negotium est implicatum et intricatum. ut. l. pe. ff. de confes. et l. emptor. §. lucius. ff. de pac. Iuris autem ignorantia an sit. ptes. excusatur et non nocet. ut. l. de etate. §. si. alleg. post lit. contes. sic. et ita intelligit. l. non fatef. alle. fm Dy. i. regula iuris ignorantia. de re. iur. i. vi. Item i iudicio nocet. ut. l. non fa

tetur. extra iudicium non. ut. l. iuris ignorantia. ff. de iuris et fa. igno. Sed qualiter pbetur iuris ignorantia certe error iuris non presumitur reguli. ut. l. si heres ab eo in fi. ff. ad trebellia. nisi pbetur quod quasi fiat. nescio dare meliorem doctrinam quod dat iuris consultus. i. l. si adulterium cum incestu. §. i. ff. de adulte. q. ex qualitate personarum. et ex qualitate factorum. ut puta desponsante consanguinea publice. vel palam et cum statim fuit dictum quod erat consanguinea penituit et ppter verba que audiuit cognouit se errasse postquam fuit a perito doctus penituit psumitur error iuris et si quis ridendo positioni iuris rideat et fateatur minores ruij. an. posse testari non nocet dicta confessio l3 esset in iure quod dicit quod confessio nocet. hoc verum nisi in confessione sit error ex premissis. et quod est positioni iuris non est ridendum. et si respondeat non v3. ut. l. ornamentorum. ff. de auro et ar. le. et l. confessionibus ff. de interroga. actio. et quod no. ff. de confes. l. i. ibi nisi ius vel natura repugnet. facit quod no. C. de iura. cal. l. ij. §. quod obseruari. ideo dico si aliquis confitetur allegando aliquam. l. fm aliquem falsum intellectum quod l3 faciat contra se potest dicere prius. Et hoc verum quando est positio iuris communis. sed si esset positio iuris consuetudinarij non prescripti tunc deberet responderi. quod est probandum. ergo fieri oportet positio. Idem de iure municipali scripto alterius quod vbi lis agitur. idem puto in iure communi extrauaganti. de quo in. l. cum pvolatis. ff. de re. iur. p doct.

Et errore notarij. Quia. §. vi

error partibus noceat et quod possit reuocari et quod liter pbetur. videamus nunc de errore notarij. Et primo dicit Bal. in. l. quotiens. §. sed si in corpore. de here. insti. quod error in quantitate continua vel discreta non viciat siue minus sit scriptum quam dictum. siue plus scriptum et minus dictum. Item dicit quod quod vnum fuit dictum et aliud reperitur scriptum presumitur error in scripto et non in dicto. et hoc est valde notabile ad excusandum tabelliones. Dicit Bartho. quod quando in instrumento reperitur plus vel minus quam partes dictauerint presumitur hoc per errorem esse scriptum. et non per dolum per. l. dicta. l. quotiens. §. sed non in corpore. allega. nisi ex aliquibus indicijs appareret primum de bere psumi. ut. l. si quis ex argentarijs. §. penul. ff. de ede. et quod no. ff. de lega. ij. l. cum ita legatur. §. species. et facit. l. si. C. de ma gistra. conue. Breviter tñ dicit Bal. in hoc puncto ponderanda qualitate persone. Nam si iste alius fuit bonus psumit error sin autem malus psumit quod falso scripserit. ut no. i. d. l. si quis ex argentarijs. §. ij. C. de pba. l. iubemus. et l. non omnes. §. a bar baris. ff. de re milita. et difficile est pbare errorem notarij. ut. l. quotiens. §. sed si non in corpore. versi. sed si maiorem. allega. Sed difficilius est pbare errorem testatoris quod ipsemet testator scripsit testamētum. Ratio quod ipse potuit mutare voluntatem dicendo vnum et scribendo aliud et istud est notabile. voluntas tñ in dubio non presumitur mutata. ff. de pba. l. cum tacitum. et l. quinquaginta. Et fm Bal. in dicta. l. quotiens. §. idem tractat. allega. non inspicitur factum notarij. sed factum partium nil potest addere. detrabere vel mutare. et si mutat detrahit. vel addit non viciatur tota scriptura sed solū id quod est additum. detractum vel mutatum. faciunt no. in. l. ex falsis. C. de trans. p Inno. in. c. fraternitatis. de hereti. sac. ff. de falsis. l. filius. §. se quens quod. et fm eundem Bal. in. l. quotiens. alle. §. sed si cur p batur error. quod primo erat tractatum et deliberatum vnum et postea aliud erat scriptum fm Bar. qui dicit quod error et simulatio hoc modo pbari possunt. et facit hoc ad pnuiciandos usurarios qui primo tractant de pignore accipiendo et postea faciunt fieri psum venditionis. psumitur enim iste psum pignoratitius et factus in fraude usurarij ut dixi. ff. de pac. l. item quod. et secundum Bal. in. l. errore. C. de testa. Si reperitur error in testamento an presumatur notarij. an partis. dicit quod aut error i eo quod pñet ad officium notarij quod est sibi commissum in iure puta in indicatō ne. et tunc presumitur error tabellionis. aut in eo quod non pertinet ad officium notarij puta in re vel in consensibus vel in aliquo nomine. et tunc psumit error partis seu testatoris. Nam per tabellionem presumitur quod nil aliud scripserit quam ei fuerit iniunctum et quod quicquid est scriptum sit scriptum de voluntate et mandato eius qui rogauit de actu scribendo nec psumitur quod notarius sciat aliter factum nisi sicut fuerit rogatus de ipso. et non attenditur scientia priuata in ipso. sed scientia quam habet ut tabellio

ideat ut publica persona. ad hoc facit quod no. ff. de ver. oblig.
l. sciendū. in fi. glo. et in aut. de tabell. §. nos aut. q. notarius si
presumit excessisse fines mandati sed fideliter scripsisse. nā pu
blicus omni bone fidei prescriptionem inducit. vt. ff. de proba.
l. cum precibus. et c. de offi. iudi. l. ij. in verbo quod non
arbitramur. qui ter. ad hoc est notabilis. Et fm Ange. in. l.
errore. C. de testa. In dubio aut error non presumitur. et ideo
qui eum allegat eum pbare d. et pbatio est difficilis. vt. §. est
dictū. Et fm Ly. in. l. errore. alle. Error tabellionis nō nocet
vt ibi in. l. errore. et in. l. si libarius. ff. de regu. iur. Sed si in te
stamento sit scriptum tantum nomen. vt puta ticius nec sit di
ctum heres vel esto an valeat. ff. Placen. q. sic. glo. in. d. l. error
dicit q. aut obmisit ipse tabellio quia testator omisit dicere. et
tunc bene dicit glo. aut omisit ipse tabellio sed non testator.
imo bene nominauit. et dixit heres cō. sed notarius omisit
per errorem. et tunc si hoc constat quia hoc pbari potest non
preiudicat. vt. l. i. §. si nūc. ff. de here. insti. et potest hoc probari
per duos testes. licet in testamētis requirantur septem. vnde
ē notabile ad alios casus. Quidā. n. sunt casus qui nō possūt
nisi p scripturā pbari. vt acta iudicialia. vt. l. a pconulibus
C. de appel. et i. c. qm p salam. alle. Et dicit Bal. in. l. impera
tor. ff. de na. ho. q. mala latinitas notarij nō viciat instm. vt
d. l. imperator. S. i. dubio rōne recti sermonis ē seruandus.
vt. l. plaucius. ff. de au. et ar. lega. Et nō d. instm. viciatur
l. i. latinitate sit defectus. fallit i l. is apostolicis vbi fallā la
tinitas viciat eas. vt. c. ad audiētiā de referip. quod dicit vt
no. xxxv. q. ix. c. apostolice. et ibi facit glo. differentiā inter scri
pta et priuilegia. Item si rusticus notarius sit. Ticius volēs
decedere testatus fecit hunc codicillum i quo. A. suus herede
vniuersalem fecit nūqd q errauit i hoc verbo codicillum vi
ciatur actus. Et dicit q. nō q. potius valet quod apte sentit q.
q. viciet quod pferitur incepte vt no. ff. de reg. iur. l. si libarius
et c. de testamen. l. testm. Item si notarius rusticus dixit q.
B. reliquit. A. centum p sua saltina nesciēs pferre falcidiā.
Item alius notarius q. mulier renūciavit bñficio vallaiani
nesciēs pferre velleiani. nā sepe iperiti notarij cōmittūt ine
ptitudines que tñ non nocēt. vt. l. imperator. ff. de sta. ho. et l. si
libarius. allega. et l. errore. C. de testa. Et fm Bal. i. l. ipator
ff. de sta. ho. Si errore tabellionis ē omīssa solēnitās legitima
vt q. nō registrauit bānum senis i tabula vt debuit viciatur
bānum. Item q. non censetur inter bānitos tabule. vt no. C.
de testa. l. ambiguitatis fm Dar. fillima. et Ly. et adde qd no.
C. de fal. l. nec exēplum. et si notarius errauit cā celādi. dicit vt
l. i. et l. si. ff. de his que in testa. delē. et l. in fraude. §. mili. test.
p Bar. Et dicit idem Bar. de insti. C. confir. in. §. si vero p.
Dy. in suo consilio q. l. obmissio inditionis viciet instm. si
tñ error in computatione inditionis. q. non est obmissa for
ma. l. i. sit erratum in computatione. qd ē nota. dignum ēz eū.
Et dicit ibi Dy. q. potius presumitur quis errare in inditio
ne q. in ānis domini. q. errare in anno est latissima culpa. ne
mo ē tam demens qui quatum ānuz ignoret. sed ista lata cul
pa non presumitur. Secunda rō est q. semper presumitur q.
errare in eo quod est vel ēz minus notuz pout est indicio
q. multi imperiti nesciunt computare. ad hoc facit in ratōne
sui. ff. de re. du. l. quibabebat. Idem t. Bar. in. l. si libarius
ff. de reg. iur. Et vtrum error viciet actum. dicit vt in. l. propo
neretur. ff. de leg. ij. aut rōne erroris aliquid obmittitur circa
solemnitatem. aut circa voluntatem aut circa declaratiōem
voluntatis. Primo cāu aut obmittitur circa solemnitatem
actus et viciat actum. et ē scriptura non creditur. vt. C. de testa.
l. si vnus. aut obmittitur circa solemnitatem scripture et non
actus tñc viciatur scriptura sed actus valet. vt. l. cum propo
neretur. de lega. ij. Secundo casu quando aliquid obmittitur
circa voluntatem. aut non apparet coniectura et viciat. aut ap
paret aliqua pectura legitime pbata et nō viciat. vt. d. l. cum
pponeretur. cū glo. alle. Tercio cāu nō viciat obmissio. ff. de te.
l. bñdes palam. §. sed si nota. et Bar. autē in. l. si libarius. de
regu. iur. dicit q. an notarius errorem suum possit corrigere.
dic per Guil. de cu. in. l. imperator. ff. de sta. ho. et in Spec. in
ti. de instrumentorū edi. §. postremo ver. sed nūquid confecto.
Jaco. de bel. in autē. de equal. do. §. illud. sed vos debetis scif
q. in instrumento publico cōtinētur duo. Anū quod spectat
ad notarium. l. āni dñi. inditio. dies et alie solēnitates. Secūdo

continetur substantia pectus. aut est ergo erratū in eo quod non
reddat instm nullum vt mala latinitas. et tñc non viciat in
strumentum. vt. l. imperator. ff. de sta. ho. et possit per notariū
corrigi. vt. l. actorum verba. ff. de re iudica. Qñq. est erratū i
eo quod instm viciat. et tunc qñq. constat q. ē erratū. erem
plum in instm deficit inditio et defectus inditionis viciat in
strumentum vt in aut. vt preponat nomē imperatoris. i. pñ.
et in aut. qui. mo. natu. effi. legi. §. quātum. no. de fi. instm. c. in
ter dilectos. et isto casu q. appet de errore in quo ē erratum. et
pōt corrigi iste error ne scribentis error noceat partibus. vt. l.
si quis in nomine. et l. errorem. C. de testa. qñq. constat q. est
erratum. sed non constat in quo. vt puta q. sunt obmissa dies.
et sic est erratum. et isto casu dico q. notario dicenti se recorda
ri de die d. credi. q. officiali creditur in officio sibi cōmisso.
vt. C. de eractoribus tabu. l. apparitores. et l. si q. decurio. C.
de fal. et l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. cop. §. offi. prefec. vr.
l. penul. §. cura carnis. et §. sequenti. et maxime cū hic error de
die sit minimum quod apparet. q. si testis de die nō recorda
tur nihilominus probat. vt. l. testium cūz glo. C. de testi. et hoc
qñ est erratum obmittendo. sed qñ effect erratum ponendo. pu
ta posuit vnam diem vel mensem cum deberet ponere aliūz.
isto casu non poterit se corrigere nisi de errore constet p testes
vel aliis modis vt. j. dicitur. vt. l. quicquid asstringēde. iij. rñso
de verbo. obliga. fm vnum intellectū. Item q. funct? officio
suo sicut iudex. vt. l. iudex. ff. de re iudi. et sicut testis. vt. j. dice
tur. sed hoc non potest dici qñ omisit diem q. instrumentūz
non valet et sic non potest dici functus officio suo. vt. l. quales
ff. de arbi. et quod no. in. d. l. iudex. qñq. est erratū alio modo
rōne cuiusdam alterationis. vt dico anno dñi et. inditio ē ta
li et non concordat inditio cum annis dñi. In hoc consiluit
Dy. et dicit q. licet inditio viciet pectus si obmittatur. tñ si est
posita et erratum non viciatur instrumentum. vt. l. quotiens.
in prin. ff. de bñd. insti. Sed in dubio. i. quo potius videatur
erratū seu presumitur vel in annis dñi vel in inditione. et dic
q. inditione. q. dolus non presumitur nisi probetur. vt. l. quo
tiens. §. qui dolo. ff. de probatio. modo si presumeres esse erra
tum in anno domini presumeres volum vel latam culpam
quia cōmuniter omnes sciunt ānos domini. vt. l. late culpe. et
l. cedere dic. §. latinus. ff. de ver. signi. Inditio vero nō sic scif
ab omnibus. ideo presumitur error. et credo Dy. bene dicere
et induco p eo glo. que ē i. l. si quis i fundi vocabulo. ff. de leg.
i. et l. pe. ff. de re. du. et hoc puto verū quicqd dicat glo. i. d. ca. i
ter dilectos. de fide instm. S. hoc facit q. notarius qui fac
instm p formam iuris puniatur vt fallarius. vt. l. iubem. in
fi. C. de testamē. et sic nō pōt amplius corrigere et sic forte hoc
ē speciale i testamētis. vel melius ibi loquitur qñ solēnitās
nō fuit seruata nec scripta i testō. hic loquitur qñ fuit serua
ta sed nō scripta. Qñq. est erratū i eo quod pñet ad partes. et
i hoc dicit Guil. i Spec. aut notarius vult corrigere inconti
nenti et admittitur. aut ex intervallo. et nō pōt nisi pbato erro
re p. §. illud i corpore. de equal. do. hoc ē pbatur. nā testis et
notarius equiparatur. vt. l. domicius. de testamen. sed testis
pōt inconuēti. et nō ex intervallo se corrigere. vt i. c. preterea
de testibus. vt i. §. q. v. i. aut. de te. i. glo. magna. rñso. vltio
qñ notarius obmisit scribere inditionem vel aliq. solēnitatem
vel aliquam veritatē. an teneat ad interesse parti vide p Bal.
i. l. si. C. de magi. cōuen. et p Bar. in. l. imperator. de sta. ho. et
dicit Bal. i alle. l. si. de magi. cōueni. in tex. si per negligētiā
ē q. si notarius de pectū p eum celebrato non fecit abreniatu
ram i pñocollo ita q. ex lapsu tps nō bene recordatur de se
rie cōtractus q. tenet de sua negligētiā parti lese et interesse.
hoc itellige verum qñ de serie pectus veritas sciri non posset.
nā si supereffent testes qui de veritate negocij recordarentur
tñc tabellio posset ipsos testes q. pectū interfuerūt et de negocij
serie recordant facere examinari et de ipsoz dictis conficere
instm. ita dicit Bar. i. l. si. de tabu. exhiben.

Estat nīdendum an nota

rius errorem suum possit corrigere seu emendare
Bal. i. l. cum pponeret. ff. de leg. ij. dicit aut ē er
ror testōis vel pñentis et pōt emēdari p ipsofmet nō p tabel
lionē. quod p ipsoz p. i. d. l. cum pponeret. cum sua glo. q. p
tabellionē nō po. p. p. nota. i. l. ambiguitatis. C. de testa. Et

et rō qz officium tabellionis ē scribere verba testatoris vel par-
tis non mutare. ad cū. n. nō pertinet nisi qd sentit et vult nō
id qd i iudicio rōnis cōstitit. facit qz nō. ff. de hī. insti. l. illa in-
stitutio. de proba. c. qm̄ p̄ falsam. per Jūno. aut est error illius
tabellionis quem ipse tabellio vult corrigere vel emendare. et
tunc refert aut talis error non mutat facti substantiam. et per
cōsequens eius emendatio neminem ledit ut in falsa latinita-
te. et hoc pōt emendare. vt. ff. de re iudi. l. actorz verba. §. appel-
l. ab exēcutore. et qd nō. ff. de ar. l. qualem in fi. cum. l. seq. Aut
ratione mutationis mutatur effectus. et tūc refert. Aut tabel-
lio nondum scripturam redegit in mundum. nec publicavit
eam. et pōt addere et mutare. qz creditur ei ratione officij. vt. C.
de fal. l. si quis decurio. dū tamen non deuiet ab originali. qz
ad originale dō recurri vbi tractatur de errore. vt in aut. §. ta-
bel. §. fi. Aut tabellio compleuit et publicavit scripturaz et for-
te restituit parti. et tunc refert aut constat de errore. puta quia
tabellio restituit instm̄ sine inditione. et tunc pōt eam addere.
qz nō dī instm̄ restituisse cum careat forma substantiali.
imo potius dī illa priuata scriptura. vt. ff. de eden. l. veluti. ij.
rñ. Idem dico si appareat diuersitas inter inditionem et an-
nos domini. nam cum liqueat de errore merito ad auctorem
scripture recurrendum ē. vt. d. l. si quis decurio. Aut error nō
est patens sed latēs. qz notarius scripsit die tertio cum debet
scribere die secundo vel variavit scē aliter q̄ deberet. tunc re-
fert. aut vult corrigere propria auctoritate et nō pōt. quia ista
variatio reddit rē suspectā vt in teste. vt i. l. qui falsa. §. d. testi.
Aut vult corrigere de precepto iudicis. et tunc refert aut tale
preceptum emanauit sine cāe cognitione et non pōt. qz nō v3
preceptum. ar. l. filius. §. diui. ff. de lega. i. C. cōm. vel epi. l. in-
terlocutio. Aut cum cāe cognitione citatis citandis et proba-
to errore. et tunc prodest. nec cōmittit falsum. qz iudicis aucto-
ritas et fides veritatis eum excusauit. hoc t3. Huil. de cu. et cy.
in. l. imperator. ff. de sta. ho. Idem t3. Bar. in. l. si libarius. ff.
de re. iur. Idem t3. Bal. de iusti. C. confir. querit an notarius
pōt errorem corrigere. dicit qz glo. in. l. imperator. ff. de statu
ho. dicit qz non v3 postq̄ restituit publicū instm̄ parti. Idem
etiam dicit Ja. de bel. Alij dicūt qz error qui ē a lege p̄sumptus
corrigitur vt error inditionis. secus si non sit error iuris p̄-
sumptus. qz tunc non pōt corrigere p̄pria auctoritate. qz esset
sibi contrarius. et qz officio suo functus ē. et qz equipatur testi.
sed dō corrigere cum auctoritate iudicis facta fide primo ve-
ritatis. Et ideo ē tenendum et cōcludendum coniuncta vtraqz
opinio. Aut notarius non restituit instm̄. et potest aptare
vt vult. vt. l. si quis decurio. C. de falsis. Aut restituit instm̄ i
publicam formam. et tūc aut vult corrigere eo modo quo pōt.
qz h3 iuris presumptionem p̄o se. et qz nō nocet alicui. qz sine
hoc. l. ita p̄sumeret et potest. Aut vult corrigere circa aliō
super quo lex nō p̄sumit. et tūc non pōt rōnibus iam dictis
que verba notanda sunt ad infinita que occurrē possunt ad di-
cta testium. si quid per errorem fuerit obmissus qz possunt cor-
rigere ar. cor. que nō. in aut. de testi. §. quia vero. Et idē Bal.
in. l. ambiguitatis. C. de testa. dicit post Ja. de bel. qz postquā
tradidit pti instrumētum qz non pōt ipsū p̄pria auctori-
te corrigere. sed debz hoc facere auctoritate superioris citatis ci-
tandis. vt. §. est dictum. Alij dicūt qz si ē bone fame qz potest
supplere ea que desunt propria auctoritate. rñ. i. c. qui de
mensa. tñ ex interuallo se corrigere nō pōt ad instar testis dic-
vt. §. est dictum post Bal. in. l. impator. ff. de sta. ho. Ange. at
in. l. errore. C. de testi. dicit qz notarius pōt cōpelli iudicis offi-
cio ad corrigendum suū errorē pte tñ citata in cuius p̄iudi-
cium fieret correctio ex regula. l. nā ita diuus. ff. de adop. An
autē ipse notarius ex semet pōt suū errorem corrigere post
restitutum instm̄ in publicā formam vel ante restitutionem
illius. dic vt dicit Bar. i. l. si libarius. ff. de regu. iur. qui dixit
qz si errauit in eo quod mere p̄tinet ad offm̄ puta in scribendo
diem. mēsem vel ānum. inditionem. consulem et nōia testiu3
quod pōt. sed si vult corrigere id quod esset celebratū a p̄tibus
qz ipse debuit scribere in formam. tunc non pōt nisi parte cita-
ta ex iudicis officio. vt dicta. l. si libarius. rñ. Jo. aut de imo.
in. l. cū proponeretur. dicit qz error pōt corrigi p̄ ipas ptes sic
per testatorem. vt. l. cum proponeretur. vna cum glo. alle. Er-
ror vero notarij si ipse notarius vult emendare non mutata
substantia potest. vt. l. actorum. ff. de re iudi. Si vero vult mu-

tare substantiam. et tunc aut nondum redegit in publicam for-
mam et pōt. qz ipse est ad cuius recurritur fidem. l. si quis decu-
rio. C. de falsis. quam intellige. dum tamen non mutet substā-
tiam originalis scripture. per id quod habetur in. l. sempromi-
us. de lega. ij. Sin autem iam tradidit in publicam formam.
et tunc si est error manifestus. vt quia caret inditione. vel qz
discordat inditio cum annis domini. et tunc potest emenda-
re. quia non censetur in effectu tradidisse. ex quo sic manifeste
imperfectum tradidit. et de hoc per Bartholuz in lege si libra-
rius. ff. de regulis iuris. Si vero error non est sic patens
vt forte qz dixit die quinto cū debuerit dicere die. vi. vel erra-
uit i alio. et tūc si vult a seipso corrigere non pōt. qz esset sus-
pectus sicut testis qui variat. vt. ff. d. testi. l. qui falsa. Si aut vult
facere auctoritate iudicis. et tūc si facit cā cognita et ad manda-
tū iudicis excusat. nec p hoc incurrit penā falsi quod tene men-
ti. qz de facto fuit i ciuitate bononie. Sec? si sine causē cog-
nitione p. l. interlocutio. C. cōm. vel epi. Et p hoc apparet p̄tes
debuisse citari quoz interest. p. l. i cāe. §. cā cognita. ff. de mō.
de quo p Bar. i. d. l. si libarius. Adde qz nō stabitur soluz af-
fectioni notarij. hoc cā si cōstet se errasse nisi p̄bet aliud vī
per cōfessionē partium vel per testes fm Bal. i. d. l. cum p̄po-
neretur. allegata. et d. l. si libarius Bal. autē i. d. l. p̄pōret
allegata dicit qz notarius ex suo officio pōt suam malā latini-
tatem corrigere sine iussu iudicis qz facit sui officij intellectu3
et nemine ledit. qz idem facit ipse quod ipsa lex. Nam h3 ipse nō
corrigeret tñ lex iam correxit et reduxit ad līe gramatice intel-
lectum. Item nec iudex pōt dare p̄riam instam frustra ergo
adiret p̄tor p eo quod ē necessario esse. ar. ff. de condi. insti. l. q
sub cōditione. §. i. C. de thesauris. l. i. lib. x. fm secūda3 lecturā
l. imperator. ff. de sta. ho. Dicta lex impator loquit quādo er-
ratur i substantia vel qualitate substantiali. vt qz scribit seruus
vbi debuit scribere liber. Et fm hoc nota qz error scripture nō
nocet et hoc verum p̄bato errore. §. i. dubio statut instrument-
to. C. de p̄ba. l. cum p̄cibus. Idem qz tabellio dixit sic. Idem.
corpore sanus h3 mente languēs cōsiderans mortis piculum
volēs decedere testatus fecit testm̄ i quo et. nunquid istud in-
st̄m valet et vī qz nō nisi p̄betur qz testator erat sane mentis
qz scriptura dicit mente languēs. In p̄rium vī qz manifeste
apparet error i eo qz dixit mente languēs cū statim sequatur
cōsiderans et. Et istud ē verius qz ipse suū errorem p̄ceden-
tem p̄sequētia correxisse vī ar. ff. de manum. testa. l. stichus.
Immo et qz error ē notorius sine iussu magistratus pōt se
corrigere. qz notoriū equiparat sine. et qz ipse ē ordinarius i
officio suo. cū. n. ipse sit veritatis actor pōt emendare suaz scri-
pturā p̄tium si cōcordat sine datio cū p̄thocollo. et cū rōne
iuris et verisimilitudine facti. qz cū totuz redigatur postea ad
examen boni viri. i. iudicis. vt. l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver.
ob. bonus vir cōcordādo se cū rōne d3 hīe ratū id cui lux ve-
ritatis. ar. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. Itē posito qz esset neces-
sarium mandatum pretoris puto qz posset hec mādare nemi-
ne citato qz ē punctus iuris et de iure nō facti. Et enim veri-
tas apparens est p̄bato probata non probatio p̄banda. Et
iō non indiget discussione seu disceptatione fori. nihil. n. pōt
allegari p̄ vbi veritas ē notoria et hoc t3 expresse. l. y. i. l. nam
ita diuus. ff. de adop. in additione notatorū p Jūno. i. c. cū
inter nos. de cōsuetudine. in fi. Si. n. ē error latēs. vt qz cum
debuit scribere liber scripsit seruus et instm̄ pti tradidit i for-
ma publica et solēni tūc suuz errorē nō pōt corrigere nisi iu-
dicis mādato et errore p̄bato et hoc triplici rōne. Idem qz cā
facti p̄tinet ad iudicis examē h3 ipse tabellio nō ē iudex marie i
cā sui erroris. Itē qz regrif p̄tis citatio et notari? nō h3 citādi
auctoritatē facit. C. de testi. l. hac consultiissima. C. d. lib. cā. l. iu-
bemus. Secundo qz tabellio functus ē officio suo cū fecerit id
quod est extremum sui officij reddere instm̄. Tertio qz instm̄
redditū p̄sumitur verum. ergo quod mutatur p̄sumit fal-
sum per locum a p̄ris. sicut in teste. et i aut. de testi. §. qz vero.
Et nō. qz p̄sumitur potius diuersitas p̄tis vel loci q̄ p̄sumi-
matur falsum. ff. de pac. l. iurigentium. §. qd fere. Itē si posset
infringere suam scripturam sic variādo. ergo tolleretur ius p̄s.
et ius p̄tis tolleretur qz nec prima nec scda scriptura teneret. vt
l. qui falsa. ff. de testi. Item aut scriptura prima ē vera. et tunc
d3 stare in p̄pria firmitate. aut non. ergo notarius deliquit i
officio ergo postea ei non creditur vt nō. ff. de edē. l. si quis ex-

argentarijs. §. i. Et de hoc no. i data ferti libri p Jo. an. Qñ aut pretor iubet iustus pretoris habetur pro veritate. ff. de re iud. l. res iudicata. Concludo ergo q error facti ambigui non possit corrigi nisi de mandato iudicis cōpetentis et oblato li bello super correctione erroris pbatōq errore. Et hoc tenet Spe. in ti. de instru. edi. §. instrum ver. sed nunquid. Et Ja. de bel. i aut. de equali. do. §. i. et Bui. de cu. et Ly. l. imperator. ff. de sta. bo. Sed pone libellus est oblatu super correctiōe erro ris et comparuit notarius p̄stetur se errasse nunquid sue con fessionis stetur et vñ q sic q partes elegerunt cum vt ei staretur ff. de dote prelega. l. theopompus. et q verbo notarij est creden dum. vt no. l. q. vii. cum venientibus. sed illud verum in eo q scriptura loquitur non in eo quod ipse nuda voce loquitur vt no. C. de fal. l. si quis decurio. verba enim scripture nō censent tur verba notarij sed partium ambarū de ver. obli. l. scienduz in glo. In p̄rium facit q est ius questum parti. ar. l. si p̄t. §. i. ff. quēadmodū ser. annit. et quia cōmissio partium intelligit̄ de primo actu. ff. de ver. sig. l. boues. §. hoc sermone. et sic non vñ sibi cōmissum q corrigat. sed semel dūtarat faciat. ff. de ar bi. l. si arbiter. Et si vult corrigere instrū circa solemnitate m putat circa diem et consulem an auctoritate p̄pria possit. et si q dē si apparet error. puta in indictione valet instrū et inditō er ronea non nocet. q trahitur ad veritatez certi temporis. i. an ni. mensis et diei. ergo et notarius p̄t. q idē facit ipse q lex. Et hoc dico dicit Bal. sequendo Dy. qui cōsultat an obmis sionis inditio viciet. nō tamen viciat si sit in eius computatō ne erratum. Alij dicunt nō valere si est erratum. q inditio nō est posita vt debuit poni. Sed opi. Dy. verior est. nam maior ē defectus obmissionis q erroris. de li. et po. l. ticius. §. i. con iuncta. l. gallus. §. in omnibus. Si vero error diei non appet tunc nō p̄t corrigi nisi auctoꝝ iudice maxime in scō remoto nam nedum indiuiduum tempus. i. dies. sed et tempus idest mensis et annus. vt no. de diuer. et tempo. prescrip. l. in tēpō q facile recedunt de memoria nostra. de accu. c. qualiter. per Jnno. et ff. de proba. l. census. et ff. de fur. l. quidam tabulari? in fi. Et no. q dies et hora debent poni in instrū. q si ratione soli? diei siue hore p̄t nasci dubitatio circa id quod fit. vt no. in. c. si eo tempore. de dec. l. vi. in nouella. Et no. q ratione hore vnum instrū dñ p̄rius altero. de solu. l. si ex plurib? cau sis. §. si. et ibi glo. ordi. quam raro alibi reperies fm Andre. d p̄sis. Ad vnum aduerte q si sunt duo notarij simul adbi biti. et vnus ē officio priuatus. vñ tñ vtrūq instrū pp illuz q est autenticus. ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. cogentur ver. quid enim. quod est no. Et sic habes q vtilis persona per inutilem non viciatur. Sed an in p̄ctum in scriptis possit error corrigi mandato iudicis vñ q non. q ista noua scriptura nō est eiusdē speciei. nec p̄stet p̄ctum in scriptis sed nūcupatiuū ad hoc facit qd no. Bar. ff. de libe. et posth. l. gallus. ver. itē cre dendum. In p̄rium facit. l. cum proponeretur. ff. de le. ij. Sed certe ibi non valet vñ scripture. sed vi alterius probationis. Sed quid si notarius vult declarando addere. puta dixit tem pore dñi Gregorij pape. et nō dixit vñdecimi. an poterit ad dēdo declarare et addere vñdecimi. et vñ q sic. ff. de testa. l. here redes palam. §. sed si nō tam. §. sibi loquitur i dñō. hic in scri ba. Tamen credo q possit cū ex anno scripto i instrū possit cō p̄bēdi quotus esset papa. ar. C. de fideicō. l. verbus volo. et f3 Bar. i. l. i. C. de tabu. exbi. si notarius dederit instrū defec tiuum poterit pars agere p̄ eum vt corrigat. vel vt p̄fectū det q nō vñ dedisse q nō p̄fectum dedit. vt. l. veluti. circa prin. ff. de edē. et l. vbi ver. dolo. e. tit. Si vero notarius dicit q sibi p mittatur addere vel dē h3 i instrū vñ examinetur testes qua liter factū p̄cessit cū notarius reddidit se incertū. si notarius al legat iustā cām erroris vel incertitudinis sui p̄t hoc petere et dicere. puta si tpe p̄ctus fuerunt multe cōuentiōes et notari? nihil scripsit ppter partium festinantia vel si notarius p̄tho collum p̄rimū casu perdidit. als cū ipse debeat alios certifica ri nō possit petere certificari ab alijs ar. l. pretor. §. pe. et si. ff. de eden. Si vero quis ē dānificatus i aliquo p̄pterea q notari? obmisit scribere tunc notarius ad interesse tenet vt. l. argenta rius. et p totam ipam. l. ff. de eden. habetis tex. no. in. l. si. C. de magistra. conuen. facit d subfra. et archa. l. i. l. r. Quando no tarius reddit instrū et sup instrū nulla ē cōtēctio. nec requir aliqua cāe cognitio. q notarius cōstet et pars ad quā spectat

ē certa. vnde nō ē tunc aliquod dubium s3 si emanaret aliqua cōtēctio q notarius diceret se alias reddidisse et sic nō tenet iterū reddere vel diceret ad petētem nō pertinere vel diceret instrū inualidū et sic nō deberet publicari tunc deberet cita ri pars que ledere cū hoc faciat cā cognita vt. l. pretor. §. plu res. ff. de eden. et l. i. §. qñ aut. ff. de tabu. exbi. et l. de tabu. e. ti. Et qñ iste cōtēctiōes emanāt an debeat plenaria cāe cog ni tio adhiberi an vero summaria. Et dic qñadōq emanat ali qua cōtēctio cuius decisio parat plenum preiudicium puta q tractat q notarius negat se fuisse rogatum vel negat aliquod capitulū fuisse expressum tūc q ista cognitio parat plenū pre iudicium q tractatur an p̄ctus fuit celebratus an non. tunc debz adhiberi plenaria cāe cognitio. vt. l. iudices enim. ff. de iudi. et ita intellige. l. i. ff. de tabu. exbi. ibi. sed si negat. hoc etiā probatur. extra de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecti. vbi pete batur reuocatio priuilegiōz a summo pontifice. et d3 pars ci tari. Quandoq emanant cōtēctiōes que non parant plenū preiudiciū. vt si dicatur instrū redditum esse. et sic de tenore i strumenti non cōtēditur. puto q ista examinentur summa rie. et qñqz sufficit iuris p̄stacō. vt no. in. l. i. ff. quemadmodū testamen. aperi. facit. l. iij. §. ibidem. ff. ad exhiben. Et nō. p̄e dicta q quotidiana.

¶ Estat nīdenduz qualiter

error notarij probetur. Dicit Bal. in. l. cū p̄pone retur. ff. de leg. ij. q si notarius corā iudice interro gatus constiterit se errasse per hoc non p̄batur error in p̄ciu dicium partis. nisi error p̄betur p testes vel inditia. tex. est in d. l. cum pponeret. alleg. cum sua glo. nam talis forma p̄ban di ibi statuitur. si duo instrū originalia appareant discrepan tia. discrepant in l̄faruz figura sed nō in substantia. tunc talis discrepantia nil operatur casus est in. c. duduz. de conuers. cō iuga. Si vero discrepant in facti substantia. tunc si vnum p̄t trahi ad aliud tunc valent et quod continet plus trahitur ad minus. q in pluri p̄sumitur erratum vt. l. sempronius. de leg. ij. Si vero vnum non p̄t trahi ad aliud pp repugnantia et p̄ietatem. et tunc neutrū valet. C. de fide instru. l. scripture diuerse. Et si vltra notarium est vnus testis nunquid sufficit ad probandum errorem. dic fm Bal. in. d. l. cum pponeret. q vñ q sic. q notarius est vnus testis. ff. de testa. l. domitius C. qui. testa. fa. pos. l. hac consultissima. §. si. et h3 contestē. ergo sunt duo testes. Et hoc verum nisi plures testes q duo requi rantur ad substantia actus. q tunc similiter requiruntur ad p̄bationē erroris. ff. de leg. ij. l. cum pponeretur. In p̄rium vñ. nam in hoc libello ipse notarius est reus ergo non p̄t esse te stis. Item p̄ p̄p̄iam scripturam non potest testificari. C. de si nune. pecu. l. generaliter in fi. et hoc est verius. quicquid dicat Bar. in. d. l. si librarius. Sed an poterit deferri sacm in defectum plene p̄batōnis sup ista causa erroris vñ q sic ex re gula generali. l. in bone fidei. C. de iur. iur. nam nos sumus in bone fidei iudicio. q mādatur est bone fidei. sed notarius cō uenitur rōne mandati. vt no. ff. de eden. l. pretor. §. i. et in aut. de tabel. §. nos autem. ergo et. In p̄rium vñ q non statur cō fessionis notarij ergo ad quid deferretur sacm nisi dicas inter iplas partes p̄ncipales. sed puto nō deferri cū in p̄rium sit scri ptura nō debemus deferri iuramentū ex minus valida p̄ba tionē ar. no. C. qui et aduer. quos. l. i. require ergo clarā p̄batio nem. Et si notari? esset mortu? ad huc require clariorē iuxta no. instrū. de inuti. sti. §. item verboruz. et l. i. in fi. ff. quēadmo. testa. ape. per Bar. et no. q instrū dūrecte et indirecte repro batur per duos testes vt no. in regula pluralis locutio. p Jo. an. idest infringitur tabellio. sed pars nō p̄t infringi nisi per aliam scripturam vt. l. generaliter. allegata. sed p̄sumptio le gis p̄t infringi p duos testes vt. l. iuristgentium. §. quod fere ff. de pac. et si notarius vellet supplere quod dicit obmissum in facti causa non p̄t nisi de mandato iudicis. q etiam obmit tendo ē error. et an sit certū necne. d3 primo videri apud iudi cem competentem vt dictū est supra. et fm Bart. in. l. si libra rius. de regu. iur. poterit constare de errore et p̄babitur si nota rius transcripsit scripturam alterius. tunc p̄duco originale et error facilius p̄batur vt. l. si librari? allegata. et l. ij. C. de erro. aduo. Si vero scripsit scripturam p̄p̄iam. et tunc si habet p̄ thocollum p̄babitur p̄ extensionem p̄thocolli vt in aut. de ta

bel. §. penam. Et illo verificatur in istis extensum. et sic vi
debitur an sit erratum in transferendo ut dicta. l. si librari.
Sed posses dicere. q. magis de pncipale pthocollu q. istm
publicum. nōne potuit esse q. notarius ab ipso initio conficit
in istm publicum. rñio non presumitur. ut. d. §. pe. naz origi
nale retinet notarius apud se ut alijs edatur cum opus fuerit
ff. de eden. l. argentarius. §. i. et ideo ipsi notario nō d. dari co
pia in istm. ut. l. pctor. §. prohibz. ff. de eden. modo dicit lex q.
pars pōt petere ut exhibeatur originale a notario ut videatur
an in istm restitutum per notarium parti plene cōtineat om
nia. ut. l. veluti circa principium. ff. de eden. ¶ Dēdicta vera nō
si persona notarij est persona suspecta. ut. d. l. argentarius. §.
i. et q. illud quod remanet apud notarium presumatur origia
le. probatur. q. sic ē solitum fieri. et probatur per argumentū
a solitis. ut. l. i. §. i. et §. marco. ff. ne quid in loco publi. et l. certi
condictio. §. si nūmos. ff. si certum peta. Item pōt probari per
testes scriptos in in istm qui ad hoc apponunt. ut in corpore d.
instru. cau. et fide. §. sed si in istm. et l. i. in si. ff. quemadmodū te.
aper. Sed quid si testes dicant aliter fuisse q. dicat in istm
sed non recordantur qualiter fuerit. rñ. si hoc contingat cir
ca ea que pertinet ad notarium. ut circa diem et mensē et si
milia. et tunc q. constat q. ē erratum. restat q. credatur notario
ut dictum ē. Si vero hoc contingat circa ea que pertinent ad
partes. tunc notarius non possz corrigere. q. l. cōstaret q. sit
erratum. non tamen scit notarius quid habeat ponere. ut est
dcm. Item potest probari per pñtes et alios qui fuerunt me
diatores inter partes sic pñentes. ut in aut. de instru. cau. et ff.
§. si vero moriatur. ver. in his. in glo. que incipit ad numera
tionem. et puto q. sufficeret dictum vnius testis cum notario
q. remanēt duo. ut dco. ver. i. his. Dicit fr. d. se. pñ. c. d. r. viij.
q. nō credit notario nisi i. his q. pñet ad suū offm. et si i. his q.
nō pñet. ad offm suū falsuz scribat. tūc nō d. in istm falsuz. Si
vero hoc contingat circa ea que pertinent ad partes. tunc no
tarius non possz corrigere. q. l. cōstaret q. sit erratum. non
tamen sit notarius q. habeat ponere ut est dictum. Item po
test pbari quandoq. error per ipsos facientes. ut si quedā vni
uersitas fecit syndicum vel alium contractum. homines dicte
ciuitatis seu vniuersitatis poterunt probare sic fuisse vñ nō fu
isse. tunc actum vel et si est aliquid q. nulli fieret pñdiciū. ut
si testator adhuc viuens dixit notariū i. suo testamēto errasse.
S. an p. vnum in istm pbat error alterius si sunt scripta ma
nu eiusdem notarij. et vñ q. sic. ut. l. sempromius. ff. de le. ij. sed
ibi loquitur in scriptura testatoris que caret oī suspitione falsi
tatis. secus ergo vñ in scriptura notarij. C. de fide instru. l. feri
pture. Solu. si ē repugnātia neutra valet. §. si i. vna ē plus q.
i. alia. aut illud plus pōt reduci ad minus ut i. summis valet
i. minori summa. ar. ff. de arbi. l. diez pferre. §. si plures. Aut
nō pōt reduci. ut q. vna scriptura ē plenior q. altera. q. conti
net plura capitula. et tūc pleniori scripture stabo. ar. ff. de he
re. insti. l. si ita stipulatus fuerit ticius. Itā vna scriptura sup
pletur p aliam. ff. de eden. l. si quis ex argētarijs. §. si initium
tabularum fm Bal. qui ita dicit in. d. l. cū pponeret. allata
qui dicit ibidem q. si vnum in istm est pthocollū et aliud ex
plum et varium debere stari pthocollo originali ut i. aut. si q.
i. aliquo docu. C. de eden. et pbat error ut habetur i. l. errores
C. de erro. aduo. Et que sunt seu dicantur capitula diuersa.
dic p. Bar. i. l. aurelius. §. idē q. est. ff. de lib. leg. et p. Inno. i.
c. fraternitatis. de hereticis. Ang. aut in. l. errore. C. de testa
mē. dicit q. error notarij pbat multū facilius. i. p. testes q.
dicunt se iterfuisse actui et qui dicūt q. actus si taliter celebra
tus ē scriptus.

Equitur qualiter proba

tur error i. vltimis voluntatibus. et dicit Jac. de
bu. i. l. errore. C. de testamē. q. error tabellionis nō
viciat testamētum. §. dic q. aut sunt obmissa substantia. tūc
viciatur testm siue hoc obmittat testator siue tabellio ut. l. i. §.
finauit. ff. de here. insti. et l. ticia cum testō. ff. de leg. ij. Aut ob
mittantur accidentia et tunc siue obmittantur a tabellione.
siue a testōre nō viciatur testm. verum qñ obmittunt substantia
error tabellionis. si pbat q. testator expressit substantia
alia et tabellio obmisit nō viciat testm ut. l. errore. C. de testa.
Aut obmittunt solēnia et viciat testm ut. l. si. C. de iure codi

ci. fm eundē Jac. i. l. ambiguitatis. C. de testamē. Bal. vero i.
l. cum proponeret. ff. de le. ij. dicit q. fidei cōmissus seu vltima
voluntas pbat et pbari pōt ex cōiecturis. et que sunt iste cōie
cture glo. in. l. cū pponeret. dicit q. si testōr primo dixit se vel
le substituere. et postea dixit se p. errores obmisisse hoc suffice
re. Item sufficit ad pbandum si hoc enunciatiue scripsit in te
stamēto ut in ter. dicte. l. cū pponeret. Et aduerte q. si testōr
anteq. veniret ad testm dixit se velle substituere et postea non
substituit. q. tunc presumitur per errorem obmisisse. Sed p. quot
testes hoc debeat pbari. Glo. dicit in. d. l. cū pponeret. q. p.
septē testes in testō. i. codicillis p. qñq. Contra hoc vñ. l. here
des palam. §. sed si notam. de testamē. vbi dicit q. sufficit p.
bare p. duos testes. Distigue qñq. quis vult pbare dispōem
directo vel p. cōiecturas. aut voluntas ē certa. sed ē erratum
i. qualitate. siue i. quātitate. ¶ Primo casu tunc oportet q. pbat
p. vij. testes in testamēto. et quinq. i. codicillis. ut. l. si. C. de co
dicil. et ita loquit glo. ij. et si. i. l. cum pponeret. alle. Secundo
casu sufficit p. minorem numerū testiū pbari ut. d. §. si si no
tam. Idē no. Bal. i. l. quotiens. §. si si nō i. corpore. idēz dicit
i. effectu. vbi dicit p. quot aut testes pbat error. dic q. aut lo
quimur i. substantiālibus. et requirunt testes ad pbandum
errorem. quot requiruntur ad essentiā actus ut. d. l. cum pro
poneret. et ibi glo. Aut loquimur de errore pbandi i. circum
stantijs et coherētis seu demonstratiōibus. tūc sufficiūt duo
testes. ff. de testa. l. heredes palam. §. sed notam. Angel. autēz
in. l. errore. C. de testamē. dicit si dicamus testatores errasse
pbatio huius erroris ē difficilis. rñ ē q. eius volūtas ē muta
bilis et variabilis vsq. ad mortem. quis ergo scire poterit q. te
stōr errauit cū mēs hoīs nulli sit nota nisi deo et ei de cuius
mēte tractat isti. de act. §. alij. i. glo. magna. Tu habes articu
lare q. illo tūc cū testōr ad testādū se parauit. dixit et i. cartulā
suā forte redegit de manu p. p. quomodo volebat istituere
ticiū et ex tāta parte. vel ei legare tūc vel talem rem vel cum
instituere solum in certa parte. vel dixit se velle legare centuz
in scriptis seu ducenta. vel econtra. hoc enim pbat q. cuz se
ad testandū parauit. dixit vnum. et continentē dixit aliud
et ita reperitur scriptum presumitur hoc errore fuisse. naz nō
presumitur volūtatē tam cito mutasse. ff. de condi. et demō.
l. nam ad ea. ff. de leg. ij. l. fidei cō. §. si rem. et q. p. hoc pbat qua
lis fuerit itentio hominū. ponit gl. in. l. fulcinius. §. quid sit la
titare. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ff. de do. excep. lapud celsūm. in
pñ. volūtas enim hominū p. verba pbat ut. l. labeo. ff. de
suppel. le. et fm Bal. in. l. cū pponeret. allegata. dic q. debet
credi soli testatori qui dicit se errasse in testō suo. et similiter de
bet credi pñtibz si ambo asserūt se errasse. nec est opus alia
pbatōe erroris. Et dicit ibi Bal. q. in pñtibz et maleficijs
inditium debet pbari per duos testes in testamētis inter li
beros per duos testes ut. l. si. C. fami. her. et ibi glo. et i. c. sicut d.
symonia. In testis inter extraneos p. septē testes. In codicil
lis per quinq. Idem ergo numerus testium requiritur in pba
dis inditijs qui requiritur in pbatōe veritatē. quod est no. Et
si dicatur vnius testis facit inditium. ut. l. theopompus. de do
te prele. ff. de questioni. b. l. maritus. rñ. illud est verum. vbi
certus numerus testium non requiritur de solēnitatē ut. C. de
testi. l. si vnius. et vbi testis deponit super veritate. sed si depo
nit super inditio. vnius testis non facit inditiū. ita dicit doc.
et est menti teneandum. Sed an ista inditia seu coniecture
possint pbari per testes nō rogatos. hoc ē an error testi possit
pbari per testes non rogatos. Et aut pbatō erroris includit
aliquid dispositiū. et nō pōt pbari nisi per testes rogatos.
non enim pōt pbari error nisi pbat veritatem aliter se ha
bere. sed veritas testi requirit septem testes rogatos ut in istm. d.
testa. §. testes. facit. l. i. in si. quēadmo. test. ape. et in istm. de inuti.
stipu. §. item verborz. Aut pbatō erroris non consistit i. actu
dispositiū sed actu enūciatiū. tūc forte pōt pbari p. testes si
rogatos. Prius credidit ibi Bal. q. verba enunciatiua cōclu
dunt eundē effectum cum verbis dispositiuis. d. hoc est plene
dictum in clausula. dedit. donauit ticio et. Et dicit fm Bal. i.
l. cum pponeret. allegata. q. ille d. errare qui obmittit po
nere quod debuit ponere et nō debuit obmittere. Sed vñ q. ta
lis obmissio facta p. testatē viciat eius dispositiōē ut. l. am
biguitatis. C. de testa. et l. sed et si alij. ff. de vñfruc. le. Sed dic
q. aut obmittit aliquid in scriptura. sed non in pbatōe ver
borz

bonū et non viciat ut in l. cum pponeretur allegata. fin intel lectum. Alio. ibi i glo. aut obmittitur in vtroq. s. in platione verborū et in scriptura. et tunc refert. Aut obmittitur in pla tiōe verborū dispositiua et enūciatiua. et tunc habetur p obmis so ut dicta. l. ambiguitatis. aut in dispositiua. sed non in enun ciatiua. et nō habetur p obmisso ut dicta. l. cum pponeretur. fin intellectum. Jo. et sic fin istam distinctionē intellige multas opiniones. Sed circa hūc passum qualiter error scribentis seu testantis pbat. Aliqui doc. moder. dixerunt q glo. hoc posuit. de est dictū i dicta. l. cum pponeretur. et Bal. i. l. error C. de testa. vbi dicit. q aut loquimur de extrinsecis a voluntate testatoris. aut de pntinentibus ad substantiā testamenti. et tūc aut circa certitudinē aut circa aliā verisimilem suppletionē. Primo casu dicit Bal. puto q institutus vel legatarius nō sit capax. vel q inimicitie interuenerunt inter testatōrē. vel le gariū. vel hīdem. et tūc sufficiunt duo testes hoc probantes. Super hoc aduerte q Bar. sequēdo Dy. in l. hīdes palaz. s. sed si notam. ff. de testa. dicit q requiruntur septem vel quqz te stes. quia per inimicitias reuocatur legatum. An eadem solē nitas requiritur in tali pbatōne inimicitiarū sicut in reuo catione. Sed vī verius dictum Bal. in l. error. allegata. qā inimicitie nō inducūt reuocationem ipso iure legati. s. faciūt legatariū indignū et ope exceptionis repellēdum ut l. cū quidam indignū. et in l. si inimicitie. ff. de his quibus vt l. di. Unde nō requiritur illa solēnitas. q nō tractamus de reuo catione ipso iure. sed de indignitate causanda. Secūdo patet q per alienationem rei legate si sit ex volūtate reuocatur lega tum ut l. fideicom. s. si rem. ff. de leg. iij. et tū nemo diceret req ri vltra duos testes ad pbandū illam alienationē. et maxime p Bal. faciunt dicta per Bar. in l. in qōnibus. ff. ad l. iul. ma iesta. et per Bal. in aut. si dicat. in fi. C. de testi. et l. i. C. de reb. credi. Adde deā Bar. i. l. solēt. ff. de alim. et ciba. facit et qd hī p glo. i. l. cum pbatō. ff. de pba. iuncta glo. in l. si. ff. fami. her. Et quibus omnibus allegationibus ostēditur q nō eadē qualitas et forma pbatōnis requiritur i circūstātijs vel i ali quo quod nō ipm de quo principaliter qritur. s. ē quoddā me dium p quod forte puenit ad illud ut p i dictis locis. et vide i allegationib⁹ lapi. allegatione. l. i. et hoc cū tractamus de ex trinsecis ad testm subdebat Bal. in his que cōcernūt substan tiam ad certitudinē vel verisimilem aliquā suppletionē. Pri mo casu dicit ipse loquū. l. cum pponeretur allegata. Secun do casu de certitudine loquitur qd dī i l. heredes palam. s. i. ff. de testa. Ter tio casu loquū. l. i. l. error. C. de testa. Nec sunt verba Bal. dubia tū. iō vī sic posse dici q vbi vo lumus q in testō vel alia vltia voluntate intelligat id qd nō ē scriptū vel dictū aliquo modo si errauit testōr qd itēdebat di cere vel scribere. et tūc ita intelligit glo. no. i. l. cū pponeretur. allega. q ex pcedētibz et sequētibz pbatīs p septem testes p batur ille error. et substitutio reciproca ibi habz effectum. nec sufficerent que ante dixit. nisi et post dixisset i terminis illi⁹ glo. ut dicunt docto. quam glo. intelligas cum tractamus de alio disposito qd de ppria institutione heredis. nam de ipa in stitutione videt attendendū. an illa pbatō per septem testes p se sufficeret et formā haberet ut testm ex ea valeret aliter au tem ut valeret tanq vt illud medium testm nō vī i institutō ne heredis dici possit p l. iubemus. C. de test. sed in his q expō sionem talem nō requirunt illud testm medium pbatū ante et post que pbatū ibi. ipm ē q bz validitatem respectu illi⁹ substitutionis reciproce inspecto quod voluit testatōr. et non inspecto errore suo. q obmisit. ita vī intelligendum quod ibi dicit. Et adde ad idem q Bald. dicit in l. quotiens. in pīci pio. ff. de heredi. insti. q vbi ē error i corpore v3 pbari p septē testes. sed vbi in nomine pprio sufficit per duos. Et hoc no. ad ea que habentur in l. si in nomine. C. de testa. et intellige p bato errore in corpore valere illud quod voluit. non illud qd faciendo errauit. et hoc quia dispositio nō erat valida. ideo re quiruntur septem testes ad validandum. et intelligendū quod non est expressum. vel ad mutandū quod est expressum. Ista est conclusio vera de mēte Bar. in. d. l. hīdes palam. in. s. i. allegato. et melius in l. qui liberis. s. testamēta. ff. de secū. tab. et idem in l. i. C. de codicil. Sed vbi tractatur de aliquo valido disposito pfirmando vel declarādo. vel interpretādo. vel cor rigēdo eo mō tamen cum defectus non erit tantus q iualida

ret. ut in errore pprii nominis. et tūc i oibus his casib⁹ suffi ciūt duo testes. nam et generale ē hoc q nō requiritur eadem solēnitas in declarando vī interpretando actum qui requi ritur in faciendo. Ideo iudex sniam suam ex intervallo dēla rauit ut l. ab executorē. de appel. quam mutare nō posset ut l. paulus. ff. de re iudi. libellus posset declarare post litē ptesta. ar. l. pomponius scribit. si frumentum. s. si. ff. de rei vendi. ibi glo. q nō posset corrigere fin ea que habent i l. edita. C. de edē. Testis etiam declarat dictum suū sine nouo iuramento scdm Jnno. in. c. cum clamor. de testi. et sic de similibus. vnde i pro posito ad talem declarationē vel interpretationem valent cō iecture et per duos testes probate. Item etiā intellige q suffice rent verba precedentia vel sequentia tāti i istis terminis ar. l. qui filibus. et l. si seruus pluriū. s. i. ff. de lega. i. nec habz locū qd dicitur in l. cum proponeretur. in glo. que loquitur i supe rioribus terminis etiam de tali interpretatiōe vel pecturis. vel accessorijs alijs habetur in l. reos. s. cum in talibus. ff. de duobus re. et in l. iurisdictionem. s. quod fere. ff. de pac. et ideo il lud quod dicit Bal. in l. cum pponeretur. allega. q iudicium in vltimis volūtatibus v3 pbari per quqz testes nisi inter li beros. non ē verū dictū nisi intelligatur dūtarat de eo pbādo qd nō apparet dictū vel scriptū. et sic nō tractatur de interpre tatiōe vī declaratiōe valide volūtatis. q tē sufficiūt duo testes vt. s. est dictū. Est dubitatio vna an requirat q illi septē testes sint rogati de quo. s. est dictū post Bal. Ange. vero i l. quotiens. ff. de here. insti. per illum tex. dicit q licet actus in scriptis regitur fieri tū pōt probari error qn aliter ē scriptū q fuerit dictū vel cōceptum hoc est negatiue vbi dēbet affir matue. vel ecōtra. vel vbi debebat fieri de centum est cōfecta cōfessio d ducētis vel ecōuerso. et probatio isto errore. tenet et actus i scriptis et corrigitur qd est mirabilissimū. tū vī pbat per illum tex. qui non pōt ēē q non loquat i testamento etiā in scriptis. Non obstat dictum Ang. illud q dicit i l. pētus. C. de fide instru. ut supradictum fuit. nam vbi dicit forma q nō est fuata i actu in scriptis nō pōt coadiuari nisi quaten⁹ est scriptum. sed qn est erratum ut nūc est dictū. tunc secus sic fm eum singulariter per illum tex. l. quotiens. cui aliter non vi det responsum. pro hoc dicto Ang. facit q maior est defectus forme obmisit vī maior est difficultas subaddere id qd penit⁹ est obmissum q sit defectus forme vitiose posite vel q sit diffi cultas mutare d eo qd ē erratum ad id qd est in vero intellectu. ut als dicebat Bal. in obmissione iurisdictionis vel in mala positione eius. quia primo casu inualidum est instrumentum secundo non. et de mutatione et de aliquo ad aliquid qd nō est de non ente ad ens. vnde glo. in l. iulianus. ff. qui satisda. co. et ideo si dictum esset per testatōrem titius et esset obmissū dicef per errorem heres esto si poterit suppleri heres esto et tamen poterit mutari fm dictam l. quotiens in prin. allega. et dicit ibi Ange. dicta per eum esse vtilia ad sniam et nō dicit plus ibi vult dicere no. q si in snia que v3 ferri in scriptis. ut i. c. si nali. de iudi. li. vi. et l. i. C. de senten. ex pericu. re. sit erratū eo modo quo nunc est dictum per Angelum. potest corrigi scdm eum et valeret. quod est mirabile si esset verū. et si sit ob missa solēnitas vel forma. puta verbum condemnio vel ab solutio vicietur penitus si non ē equipollens verbum. hoc bē ne est verum ut l. pteses. C. de sen. vbi Bar. dicit q lata snia absolutoria absoluius rem et victum victori in expensis et non dicit plus. dicit Bar. q nō vī condemnatus in expēsis cum obmisit verbum condemnā. nec pōt repeti ex prece dentibus in istis terminis. sed si dixisset condemnāmus reū et victum victori in expensis intelligeretur repetitū cōdemna mus et valeret. sed nō ita in absoluteione. Non ob. l. i. s. finalit. de here. insti. et l. error. C. de testa. et l. verbi volo. C. de fideicō. Nam in vltimis volūtatibus bene supplet pp fragilitatē mē tis testatoris ut l. hac cōsultissima. s. at cum humana. C. qui testa. face. pos. nō sic in snia i qua iudex v3 esse aduertēs nūl obmittere rigorositate et de forma et idem Bar. i. d. s. finalit. allegato. In aliquib⁹ lecturis aliter vī loqui i hoc passu et va riare. vt refert Jnno. in l. iudex postq. ff. de re iudi. conando seruare equiorem partem q valeat deā snia condemnatoria expensarum tanq interlocutoria que non v3 scripti recitatō ne proferri. et ideo pōt suppleri ad eam plus q ad diffinitiuā. vt. s. de mē ē. Quasiuit Bal. an error in testamentis posset

probari per duos testes. et dic fin cum in. l. errore. C. de testa. qd vñ qd non. qd in testamentis requiruntur pñs testes ad probandum sic scñi testm. sed error non potest probari. qñ probet veritas pñia error. hoc probatur. ff. de lega. ij. l. cum propone retur. Item eadem ē disciplina pñorum. et eadem ē regula p bandi. C. de non nu. pe. l. generaliter. ergo quemadmodum est probanda veritas. ita ē probandus error. In pñum vñ qd error in tempore vel in consensibus. vel nomine vñ posse proba ri per duos testes. vt. ff. de testa. l. hñ des palam. §. sed si notam Item amicitia et inimicitia possunt probari per duos testes. et tñ testm inde dependet. vt. l. si quis seruum. §. inter duos. ff. de lega. ij. l. i. ff. de adimen. lega. l. iij. in fi. cu3 similibus. Solue dicit hic l. y. vt dicit Bal. qd error pñt pbari per duos testes fm iñ. Tu dic qd quedam sunt probationes extrinsecus nō ex testō venientes vt qd aliquis sit inimicus vel spurius vel alio modo non capar. et ista pbata per duos testes infringunt testa mentum. vt. C. de testa. l. neq3. et contra si probaretur capaci tas vel amicitia per duos testes coadiunaret testm. de leg. i. l. lucius. §. si. ff. de proba. l. ab ea parte. et l. vbi numerus. Quedā sunt probationes que obēt fieri de ipso testō. et tunc refert aut circa substantiam testī. aut circa certitudinem. aut circa veri similem suppletionem. Primo casu loquitur. l. cum propone retur. cum sua glo. allegata. Secūdo casu loquitur l. y. in. l. er rore. alle. et iñ. et ratio qd facilius aliquid probatur supra scri pturam vel preter scripturam qd pñius tenorem. vt no. C. de pñen. stipu. l. optimam per l. y. et ff. de duo. re. l. reos. §. cum in tabulis in glo. nisi alijs. et ff. de pac. l. iuriscientium. §. quod fe re. Item facilius probantur adminicula qd ip3 principale dis positum cum in adminiculis et coherentijs probandis suffici unt coniecture. vt. ff. de re. du. l. i. et de le. i. l. seruus plurius. §. si. Eodem modo si probatio non tendit ad probandum testm non concernit scñi testōis. sed scñi tabellionis. vt qd volo pro bare qd tabellio errauit a die conscripti insti i qd scripsit prius vel posterius qd deberet qd hoc pñt infringi et probari p duos testes. qd hoc pñt examinari seorsum a principali. vnde nō est eiusdem nature. et sic intelligo qd no. in. l. errore. alle. per l. y. et iñ. de. et ff. de re. iu. l. si libarius. et l. i. in fi. ff. quemadmodū te. ape. Si aut pbatur error per testes. puta qd dixit testōr. heres esto. tamē non scriptum. dic fm iñ. de mata. qd aut testm ē nuncupatiuū et tunc v3. qd ibi scriptura non ē substantia te stamenti. sed a d solaz probationē fit. et ideo talis error scriptu re non nocet cum testōrem consuet nuncupasse. et sic cōpleuisse perfecte ea que ipse debuit ad substantiam testī. ar. ff. de pigno. l. pñitur. et de pac. l. pactum. et l. errore. alle. et de le. ij. l. cu3 pro poneretur. et ff. de hñ. insti. l. i. §. ergo si ita. Aut ē testamentū in scriptis. et tunc credo qd non valeat. qd cū scriptura sit substantia o3 bñdem institutum ē scripturaz. qd institutio caput ē testī. adeo qd sine ea nullū testm esse pñt. ff. de bis que in testa. dele. l. proxime. et debz per ipsam scripturam exprimi. vt. ff. de codicil. l. si. et p hoc. C. de arb. l. ne i arbitris. §. sināt i scriptura Sed vbi testator tantū institutionis partē in scriptura expri mit qd ex ipsa scriptura colligi pñt a parte tota. l3 aliquod ver bum desijt in scriptura tñc valet. Ideo quod lex itelligit i nū cupando nō fuisse defectū. et defectū scripture itelligit quasi non fuisse defectū. cum per illud qd est scriptū appareat inten tio dicentis vt in exēplo. §. posito vt. l. i. §. sināt. et l. quotiens ff. de hñ di. insti. In legat3 aut et fideicōmis. que pbantur di eta. licet non sit in eis substantia testī. est tamē in eis substantia legati ipsius. Vnde puto dicit Bal. eandem distinctionē ba bere locū p predictas rōnes. S3 in errore cōmisso in snia. pu ta quia dixit iudex condēno et nō kriptum. rñ. cū snia sit ferē da in scriptis scriptura sit de substantia pñunciationis. C. de senten. et pericu. re. l. ij. in fi. puto ibi eandem distinctionē ad bibendam quā dixi in testō in scriptis. et idem puto in quoli bet actu in quo ad eius substantiam regitur scriptura. vbi at scriptura sit ad solam pbationē. tunc dico idem quod dixi in testō sine scriptis fm iñ. de mata. Et dicit Bal. in dicta. l. quotiens. in pñ. et de bere. insti. qd error cōsanguinitat3 viciat institutionē vt credebā te fratrem meū cum esses partus sup positus. ideo te substitui. et dicit glo. qd nō valet. l. si pñ. et l. nec apud. C. de hñ di. insti. et l. eam quā. C. de fideicōmis. et hoc quā do constat de errore. In dubio dic qd si exprimat causa que si vera esset haberet eum notorie instituere. vt filium meū ticiuz

hñdem instituo. et tñc presumitur causa finalis que si vera est tenet. alias nō. et hoc vñ dicere glo. interlinearis. in dicta. l. si pater. et nil allegat. et pñt allegare. ff. de pac. l. si cu3 te. fm l. y. Ego dico qd nō solum si cā importabit necessitatem. sed etia3 si importabit minimam affectionē presumitur causa finalis. vt in exemplo supraposito qñ erratur in fraternitate. casus ē in. l. nec apud. et ad hoc facit. ff. de pac. l. tale pactum. §. si. quod ibi nota.

Encuideam de errore

nominis pñij vel appellatiui. et fm Jo. de imo. in. l. si quis in fundi vocabulo. de lega. i. Error in nomine pñio nō h3 viciare legatum. vt. l. si quis in nomine C. de testa. et §. si qd in noie. insti. de lega. Idē si sit error i pñi bus. l. pñon. §. i. et ij. ff. de le. iij. et no. i. l. forma. ff. de cñs. Idē si sit error i patria vel parrochia vt. d. l. pñonus. §. i. et ij. ff. ob. c. significantes. de recrip. de quo Bal. i. d. l. si quis in fun di vocabulo. opponit et nō soluit. de quo dic p Jo. an. ibi i ho uella. sup ter. qd non cōstat ibi de mente. Error vero noie appellatiui h3 viciare vt. d. l. si quis in fundi vocabulo. nisi forte res eēt pñs vt ē glo. singularis. l. l. que extrinsecus. ff. de ver. ob. vel nisi cōsuetudo loquendi excusaret eum vt. l. labeo. §. tubero. ff. de suppl. leg. nisi esset aliqua cōformitas et oīno da dissimilitudo vt. l. liberosum. §. quid tñ cassius. de lega. iij. vel nisi cōstaret de mente et de substantia corporis p pñtatio nem preambulā corporis vt tangit glo. i. d. l. si quis in fundi vocabulo. allegata. i. glo. sup verbo vocabo. et ex glo. ij. circa fi. eiusdem i. d. l. si quis i fundi vocabulo. Ido. qd vbi discordat nomen cū similibus. vel cū rei qualitate potius attenduntur fines vel rei qualitas qd nomen pñium de quo i. l. demonstratio. ff. de cōdi. et demon. Item ex eadem glo. nō. quod qua litas rei inserta operat id quod appositio finiu3. Et p hoc in fertur qd si aliquis accusat aliquē de vulnere cōmisso in palla tio dñorum non ē necesse qd apponant fines ipsius pallati3 cū ppter qualitatem expressam rem satis reddatur certa et id nō eget alia demonstratione. l. i. in fi. ff. de vte pñega. et l. cū fmo. cū ibi no. ff. de pñen. emp. et p hoc limitat. l. libello3. ff. de accu. Et em ex gl. iij. i. d. l. si quis i fundi. i. fi. no. f3 ang. ibi qd l3 possit ad fundum vel pratum reduci vel ad terraz ara toriam tñ censent diuersa in substantia. et ideo error h3 vicia re quod no. Et secundū Bar. i. d. l. si quis in fundi vocabulo error pñij nois nō viciat actus inter viuos nec in vltia vo luntate fm glo. i. l. si quis i fundi vocabulo. fm cōcordantias quas allegat. nō enim viciat stipulationem vt. l. si quis in no mine. ff. de ver. ob. nec heredis institutio. vt. l. si quis in noie C. de testa. nec iudicium. vt. l. pomponius scribit. si frumentū ff. de rei ven. Et an si constet de voluntate testatoris qui i nomine appellatiui errauit an viciet glo. i. l. si quis i fundi. vñ pñdicere sibi. vide eam vt declares glo. dic aut constat testa torem errasse i nomine appellatiui tacite vel aliqua indicia puta qd ante dixit se aliquid velle legare et tunc nihilominus legatum viciatur vt i principio dicte glo. ita loquitur glo. in d. l. si quis in fundi. allega. rō qd nomina appellatiua sunt ita cōia qd lex non presumit aliquem errasse. et hoc ex aliquibus indicijs. sicut. n. stultum ē errare i nomine suo pñionet. vt l. si. C. de bere. insti. ita quodāmodo i nomine appellatiui. Gal lit ppter conformitatem nominū vt. l. liberosum. §. quid tñ cas sius. ff. de leg. iij. Gal lit si ex cōi vñ loquēdi aliter appellaret vt. l. labeo. ver. sicut hoc mirum. de suppl. leg. Si vero cōstat testōrem expresse voluisse nominare equum p mulo. tunc va leret legatum. Et ita loquitur secūda pars dicte glo. Idem si res eēt pñs et eam testator digito demonstraret. sub alio tamē nomine appellatiui si diceret hunc equum tibi lego cum eff3 bos. l. que extrinsecus. cum glo. ff. de verbo ob. Et si erratur i nominibus adiectiuis vt si dixit alium cum eff3 nigrum fm glo. in. d. l. si quis in fundi. ē idem qd in nominibus proprijs. et vñ ter. in. l. si. ff. de re. du. et pbatur qd errauit in nomine pro prio si posuit confines vel aliquam demonstratōem. vt quia dixit oliuetum quod ē contiguum alteri fundo testatoris qui non habebat illud nomen. vide glo. in. d. l. si quis in fundi. de qua singl3 no. qd si fines concordant vel qualitas fundi cu3 re d qua agimus. illud magis inspicitur qd vocabulū loci seu fū di. de quo per Bar. in. l. demonstratio. ff. de cōdi. et demon.

si vera est
in dicta. l. si
te. fm. l. y.
m. sed etia
ula finalis.
ate. casus e
u. s. h. quod

errore

de imo.
Error in
in nomine
ror i pmi
de c. h. p. d.
i. r. h. Nec
quis in fun
an. ibi i ho
e vero noie
abulo. nisi
secus. ff. de
vt. l. labeo.
as r omo
de lega. iij.
p pteatio
is in fundi
d. i. circa fi.
bi discor dat
attenditur
demōstra
quod qua
Et p hoc in
fio in palla
ius pallari
certa r i o
lega. r. l. cu
ibellorū. ff.
no. h. ang.
terraz ara
or h. vicia
vocabulo
in vicia vo
cordantias
quis in no
is in noie
instrumenti
oris qui
is i fundi.
pntat testa
qua indica
bilominus
itur glo. in
la. tunc va
aliquibus
reionet. vt
atio. gal
quid tñ cal
appellatē
vero cōstat
la. tunc va
p. Idem si
b alto tñ
po cum off
i erretur i
ignum fin
proppis.
mine pso
r. vt qua
toris qui
a fundi de
di cur re
pei seu fū
demon.
Error

Error autē in corpore si testator ante scilicet testis conferens cum aliquibus dixit quod volebat vel intendebat legare. si postea alio ponit probatur quod erravit in corpore ex precedentibus verbis dictis. hoc sentit glo. in l. si quis in fundi allegata. cum dicit intendebat et. probatur. ff. de here. insti. l. quotiens. §. i. r. ij. Ange. at in l. si quis in nomine. C. de testa. dicit quod error in nomine non viciat dispositionem. vt. l. si quis in nomine. alle. Intellige cum erratur in nomine proprio. secus in appellativo. vt. l. si quis in fundi vocabulo. alle. de le. i. salvo nisi inter se nomina appellativa habeant vicinitatem quandam. exemplum in l. liberos §. quid tñ cassius. de le. iij. r. salvo nisi pntia rei cum demonstratio dicitur scilicet talem excludat errorem. exemplum si dico pmitto tibi bonum hunc cum sit asinus in pntia constituit. §. gl. e in l. que extrinsecus. ff. de ver. ob. Error vero syllabe non viciat dispositionem. vt. l. qui habebat. ff. de manum. testa. immo nec reddit ambiguum. vt in preal. l. fallit si per errorem syllabe resultat mala latinitas in rescriptis emanantibus a cancellaria. Idem vt principis. quod per multas manus discurrunt non est verisimile cancellarium dimisisse exire de cancellaria. r. id presumit falsum. §. de rescript. c. ad audientiam p bar. Error i pntia vel noie regis non viciat dispositionem dummodo pster de corpore. de censu. l. forma. de lega. iij. l. patron. §. i. r. ij. Quid ergo erit si quis legat fundum qui vocatur campus §. pro situatu in pertinentis ville maleti qui laborabatur p tale villicum. si in illis pertinentis non reperit. §. bene inuenitur campus eiusdem nominis. r. ab eodem villico laboratur. vt stabimus denominationi regis vel ville. an vero preponde rat identitas nominis eiusdem fundi. Et dicit quod concurrentia istorum duorum preualeat. r. ideo fundus debet. Sinaut dicta duo non concurrerent. sed vnum tñ puta nomen fundi. vel nomen regionis. non tñ preualeat regionis nominatio r. non debetur fundus nisi legatarius doceat testatorem de ipso fundo scripsisse in punctione dictorum duorum vt. l. patronus. §. i. r. ij. alleg. Et attende quod vix est non attendi nominatione regis in casu quodam qñ regiones sunt pteque. nam si essent minus discotigue puta quod regio esset versus vnam partem civitatis. r. fundus est versus aliam constitutus crederem tunc preualere nominationem regionis tanquam magis cognitam r. metis memorie commendatā salvo nisi p legatarii pbeatur testatorem hoc voluisse. Et dicit doctores in moderni error in noie proprio non viciat dispositum. quod in eo non consistit rei substantia. sed denominatione que potest pluribus modis haberi r. sufficit si non habet vno modo quod habeatur alio modo vt. l. qui habebat statum fullonē. r. fillonum pistorē. de re. du. r. l. demonstratio falsa. ff. de pd. r. demon. r. ibi per Bar. Sed corruptio nominis appellativi significat corruptionem forme substantialis r. non viciat tale dispositum error in nomine appellativo nisi per multā similitudinem vt dicta. l. si quis i fundi. ff. de lega. i. r. l. liberos. §. qd tñ cassius. allega. vel nisi nomina appellativa non essent omnino diversa r. se haberent tanquam excedēcia r. excessa. quod tñ error in nomine appellativo non viciat vt. l. qui quartā. de le. i. r. ibi per Imol. vel et nisi consuetudo loquendi testatoris hoc suppo taret vt. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppl. lega. si constaret quod erravit i appellativo. tñ constaret de certo corpore si probatur per septem testes iste error vñ sufficere r. valere. r. in nomine proprio sufficit errorem probare p duos testes de quo per Bal. in l. cum pponeret. de lega. iij. Et quod dictum est quod error in noie proprio non viciat. hoc limita nisi esset error i nomine proprio ip sius loquentis. aut filij. aut coniuncte persone. l. si. C. de h. di. isti. fm Bal. ibi quod si presumeremus errorem in nomine proprio ipsius loquentis. aut filij. aut coniuncte persone presumerem? cum fatum esse. vt. d. l. si. quod fatuitas reputatur nomen sui. aut filiorum aut coniunctorum ignorare. imo presumitur quis scire vt. l. de tutela. C. de in integ. resti. minorum. r. l. optavi. vñ cognati. Et quod dicitur quod error in nomine appellativo viciat. hoc intelligitur nisi res presens r. demonstrata sit quod error nominis appellativi tunc non viciat vt est glo. in l. que extrinsecus. ff. de verbo. obliga. Error vero artificij non nocet nec viciat vt dicta. l. qui habebat. allega. nec etiā viciat error in nomine regionis. vt supra de censu. vel et patrie. vt. l. patronus. §. i. r. ij. alleg. sed preualeat nomini proprio vt ibi. nec et error in syllabis. vt no. glo. in l. forma. §. censu. nec et error in syllaba nocet seu viciat. ff. de manum. testa. l. qui habebat. nisi resultaret mala

latinitas loquendi in rescriptis pape. vt de censu. quod i alijs non viciat. vt. l. plantius. de auro r. ar. lega.

Apere est ut nunc videam?

de errore qui i iudicijs committitur. r. l. supra sit late dictum quando partes errant siue i iudicio. siue extra iudicium. adde adhuc quod dicit Bal. i. l. de tutela. de in integrum resti. mino. vbi dicit glo. quod si hodie credo vñ cras possum prius credere. quod assertio fundata i credulitate non of ficit quod si postea credat prius. non potest dicere r. probare. r. ex. d. glo. collige quod p confessionem factam per verbum credo. temp quis potest probare prius. quod non dicitur quis esse prius sibi l. hodie credat vñ cras aliud. r. hoc facit ad exculationem doctorum qui vanc consilia prius temporibus p verbum credo. certe erit bescenda e ista varietas. C. de modo mulctarum. l. eos. Item facit quod confessio facta p verbum credo possit corrigi nec dica tur quis periurus diuersis temporibus p verbum credo. quia hominis opinio potest variari. sed ego credo quod dicatur periurus nisi allegat qualiter nunc credit quod prius. r. ratio quod ex pri a confessione seu responsione e ius quesitum aduersario vt. l. i. §. quod obseruari. C. de iuramē. calum. r. facit quod no. de resti. ipo. c. cum ad sedem. r. vide que. §. dixi post Ja. de bu. circa hoc.

Ad autem sit de errore

aduocati videamus. Circa quod dicit Ja. bu. i. l. errores. C. de erro. aduo. quod quandoque errat aduoca tus. r. loquitur. l. i. r. h. C. de erro. aduo. Aliquando errat tabellio scribens. r. loquitur. l. errores. C. de errore aduo. r. dicit ibi Ja. bu. vidi multotiens de facto hoc euenire. nam iudici debent denūciare maleficia r. qui ne sciunt lras faciunt sibi scribi a quodam notario nomen delinquentis r. locuz. Quis notarius er rat i nomine delinquentis vnde iudex vult iudicuz de falso punire certe si dicit quod error talis non dicit nocere vt. l. errores al le. Posti. vero i sum. de confes. §. an error dicit de errore aduo cati. an reuocari potest dicit quidā vt. l. placē. quod vñ ad triduum tñ potest. C. de errore aduo. l. si. Azo dicit quod quicunqz ante sniaz pbato tñ errore. spon ob. l. si. alle. nam ibi sic accidit de facto quod snia fuit lata sra triduum primum confessionem ab aduoca to factam. quicquid scriptum iuenias distingui vñ. vtruz aduo catus erravit in iure. r. tñ fm omnes potest reuocari. quod cause mere qualitate certiorum habeo quod iuris statuta r. subtilitates que forte mihi minus plene vel penitus sunt icognite. Si ve ro i facto erravit ego interrogatus an ratum habeo quod aduoca tus meus in iudicio dicit rñd quod sic perinde e ac si ego confi tendo errassem. ergo pbato errore reuocare potero. quādocti qz ante sniam. C. de iur. r. fac. igno. l. error. r. ff. de confess. l. nō fatetur. sic intelligas. C. de errore aduo. l. i. nam r. post sniam reuocatur quicquid error probabilis. ff. qñ ac. de pe. e. analis. l. ij. Sinautem non fuerit a me quesitum. vtrum habeam ratum vel non. vel fuit quesitum. r. ego caute respondi. vñ in hūc mo dum habeo ratum id quod pro me dixerit. sed quod p me nō ha beo ratum. tunc errorem suum nudo verbo sine probatiōe ali qua infra triduum reuocare potest. sic intelligas. l. si. C. de errof aduoca. dicere eniz quod ita accidit de scō diuiniatio ē. r. proboc snia facit optime. quod confessio aduocati per procuratorem fuit eadem die nudo verbo reuocata. r. per psequens non fuit lis contestata. de appella. cum cām. r. a prio sensu. de censu. c. oli. Adidetur et quod error siue proprius siue procuratorius reuoca ri possit. de elec. c. scriptum. §. i. subaudi incontinenti. §. testi. cogen. c. preterea. super quo vide quod no. de elec. c. in summa §. qualiter. super verbo mox. Idem vide in procuratore fines mandati excedere. ar. c. olim abbas. de officio delega. vel illud quod ad hoc non e datus. secus forte in his ad que forte pntur ē. Error igitur aduocati eodem die potest reuocari. vt dixi sra. r. dic idem infra triduum. ar. in his que no. Posti. in summa in ti. de confes. §. qualiter intelligatur. ver. dñs cāe. r. se. Et vi detur hoc triduum computandū a tpe scientie. Elapso autem triduo perinde habetur ac si principalis esset confessus. r. sic et potest intelligi. C. de errore aduo. l. i. sit ergo caut? diligēs aduo catus quā petet a cliētulo suo an hēat ratū id quod ipse aduocat? dicit i iudicio. nec pudeat ipz aduocatū ostēdere. vt docui. §. f. vt dicat habet ratum si qd pro ipso dixerit. si p non habet ra tum. vt sic seruet cliētulo dñi beneficium. quia quod cliētulus

eogatur habere ratum id qd aduocatus dicit in iudicio, inue
nisse me nō memini tunc cautum nisi quātū no. ipse Hostie.
in ti. de posthu. in sūma. §. quid pertinet. si probatur interesse
positionibus. et de licentia iudicis respondere possit. et illud di
ci qd hoc qd dicit de triduo locum bz qd dicitulus absens erat
sicut Hostien. distinguit de pecu. in ti. de confessis. §. qualiter i
telligitur ver. dñs. et sequenti. sed verius ē quod hic notavi. §.
primo. Confessio rite reuocata nō nocet. de appel. c. cum cau
sam. de cens. c. cum olim. Attēde qd Ly. in. l. i. de erro. aduo. q
rit. pone qd ptestatio talis precedit si aliqua dicantur que sūt
utilia cāc valeant als non. et talis ptestatio sit p clientulū vel
per ipsum aduocatum. nūquid si postea dixerit aliquid sibi si
utile pteudicabit. et tenet qd nō fm. §. De. argu. ff. de lega. iij. l. si
quis. in pn. vide in simili protestatione Archy. in. c. si delega
tus. extra de offi. deleg. li. vi. alias errares. vide Jo. an. in. c. si.
de rescriptis. in clemē. vbi vñ aliter tenere. adde glo. xviii. vi
stin. c. si romanoz. vbi dicit qd nō valet talis ptestatio. Domi
ni de rota conclusionē. clxxvi. dicunt qd si in istm ē factum ad
petitionem solius aduersarij vt in appellatione. tunc iuuat p
testatio. si aut pducatur instrum factum inter partes nō iuuat
illa ptestatio. allegat. c. venerabilem. de excep. Bal. aut i. l. si.
de erro. aduo. dicit qd error aduocati pōt reuocari vsqz ad sen
tentia etiam in causa appellationis. et ideo ptestatio potest reuo
cari in causa appellationis. pbando errorem. pbando pñuz.
vt no. ff. de appella. l. creditor. ff. iussus. no. etiam per Ly. in. l.
ij. C. quorū appel. nō reci. Itēz si aduocatus loquitur lraliter
et clientulus ē ideota fm glo. in. l. i. C. de erro. aduo. confessio
tunc aduocati nō nocet clientulo. nec pteudicat. qd fm gl. ibi
confessio aduocati debet fieri ad hoc vt pteudicet clientulo pre
sente et intelligente. Et certe hoc dubiū est bonum gratia du
bitationis tollende. Unde nota dictū necessariū eoipso qd dicit
presentibus itelligitur et intelligentibus. q eniz nō intelligit
nō dñ esse presens vt. l. corā. ff. de ver. signi. et l. diem. §. corāz
ff. de arbi. fm Bar. consulo tabellioni qd nō scribat hec verba
parte presente nisi vulgarizat sibi dictum aduocati qñ clientu
lus est talis qui nō intelligit lratam loquelam. alias de facili
posset conficere falsum instrum cum pñtia includat intellectu
fm opi. Bar. Et dicit idem. Bal. in rubrica. C. qui admit. ad
bono. pos. qd illud quod requirit presentiam iudicis qd sic debz
fieri qd iudex itelligat qd sit coram eo. Ignorans enim non
intelligitur prestare presentiam. nec consensum. ff. de verboz
significa. l. coram. ff. de arbi. l. diem proferre. §. coram. ff. de te
sta. l. heredes palam. §. in testamentis. i. ver. certiores. Et
no. glo. in. l. i. C. de bono. possessio. secundum tabulas. Et ideo
dicit Bal. ibi de facto dicebam cum partes simulant cuz ta
citam donationē celebrant. l. iudex itponat decretūz tñ di
cif donatio insinuata qd non erat notum iudici qd non inten
derent donationem celebrare aperie itaqz et intelligibiliter na
tura negotij exponēda ē et declaranda iudici. de edicto diuī
adria. tollen. l. si. als nō intelligitur factum in pñtia eius. ad
hoc. ff. de bono. pos. l. seruus et idem ē si i aliquo actu requirē
ppinquozum seu amicozum pñtia. nā debet factum clare in
telligere. als si actus ēēt simulatus nō dicuntur esse pñtes. l.
dicit glo. ff. de bo. possessio. l. tutor dum dicit amico et iudice
scientibus. quam glo. ad hoc singulariter no. Archy. xxxv. q.
ix. §. i. dicit an liceat errorem aduocati corrigere. et vñ qd non
p id quod legif et no. de appella. c. cum cām. vbi etiaz Jnno. et
Host. dicunt qd eadem die d3 reuocari. qd si vltra vnā diem
tacent dñs siue pcurator. tunc ratuz hñe vñ. ibi tñ dicit Host
fre. qd aduocatus erroneam cōfessionem pōt reuocare non so
lum illa die vt ibi dicit. §. vsqz ad tridui. C. de errore aduo. l.
iij. lmo vsqz ad sniam. C. de iur. et fa. igno. l. error. si. n. pprium
errorem l3 reuocare. multo fortius alienum fm Hostie. Alij
dicunt qd tñ vsqz ad triduum p predictam. l. C. de erro. aduo.
dicentē qd aliud ē i errore aduocati qd litigatoris. nā. j. tridui
plus nocet mibi pactio aliena qd propria. C. de pac. l. pactum
qd. et l. si. sed tu dic qd in. d. l. iij. C. de erro. aduo. factum notat
et non statuitur ius. de hoc notatur extra de diuortijs. c. ex li
teris. qd no. diligēter.

• **Et errore testis subijcia.**

Dicit Hosti. in sūma in ti. de teste. §. super quibz
circa si. verū item pōt reddere testis. qd pōt reddē

testis et interpretari de m suum si ita obscure erat qd non possit
sententiari. qd enim obscure dñ p non dñ habetur. ff. d. iterro.
actō. l. de etate. §. nihil interest. et obscure scriptum pro nō scri
pto habetur. ff. de his que pro non scrip. l. ij. et hoc ad instantia
iudicis intelligas. vt in. c. cum clamor. de testi. non enim de
nōno aliquid dicit. sed quod dixerat declarat. ff. de testa. l. here
des palam. §. si qui p testm. de acqui. rerum domi. l. adeo. §.
cum quis aliena materia in fine. als facienda ē interpretatio
contra illum qui produxit eum. vt no. Hosti. in sūma de p
ba. §. et qualr in fi. qd si testis proprio motu venit dñes qd vult
corrigere de m suum. et cū primo dixisset album modo dñe
ni grum. vñ qd standum sit tātum vltimo testimonio. ff. de hñ di.
insti. l. si ita scriptum. primo rñ. ff. de manu. test. l. stichus. Et
tra qd sibi et fidei sue derogat. de testi. c. si nobis. et c. cuz in tua
dicas qd si habuit tractatum cū aliqua partiū non ē admittē
dus. qd suspect? ē. als seipsum corrigere poterit. si tñ als sit bo
nelle et bone opinionis. et sic intellige qd incontinēti potest se
ipsum corrigere. vt d. testi. cogē. c. preterea. vel dicas illud icō
tinenti arbitrium. argu. iij. q. iij. testm fides. ff. de testi. l.
iij. Quid enim si sit quidam eps quidam religiosus qui nō
immemor ē sue salutis. i. q. vij. sancimus. de procur. c. in nra
ad fi. certe hoc d3 valere qd pro persona presumitur. Et quid
si postea contraxit affinitates cum aliqua partiū vel nimiaz fa
miliaritatem. certe in hoc cāu si reuocatur suspectus ē. quāuis
valeret testimoniu suum si non reuerteretur. ad hoc. ff. de po
stu. l. cui eorum. §. affinitatis. d. testi. cogē. c. preterea. sic pñ itel
ligi. xxxv. q. vi. de pentela. §. De. de peru. l. c. pteia. d. testi. cog.
alleg. dicit qd glo. dicit in. d. c. pteia. qd testis nō pōt corrigē
de m suū i cā appel. ē enim alia instantia a cā pñcipali. et cor
rigere non pōt nisi in eadez instantia et anteq loquat pñibus
fm glo. ibi dicit Jnno. ibi et anteq loquat alicui persone
et anteq areat conspectū iudicis. et hoc casu iudex attendet
modum et causam correctionis. et icidit in suspionē nisi iudex
pbabiliter cognoscat quare variat vel vacillat. si aut testimo
nio suo addat tunc ei quod addidit minus fides adhibetur. et
habes tres casus. qñqz testis vult corrigere dictum suū. et tñc
potest si icontinenti illud faciat. et ita loquitur. c. preterea. de
testi. cogē. qñqz vult addere dicto suo. et loquitur. c. per tuas.
de testibus. qñqz vult declarare. et loquitur. c. cum clamor. de
testibus. et de pbatioibus. c. lphitia. Tunc aut testis pōt corri
gere addere vel declarare qñ simplr iurat dicere veritatem. se
cus si iurat meram et plenam veritatē de accusa. c. cñ dilecta.
vbi est singularis casus. et dicit idem §. De. in. c. lras. de pñip.
Nota ex hac glo. qd si testis dicit in secūdo iudicio pñuz eius
qd dicit in primo statim primo dicto ēt si varietur mod? agē
di et ēt si illud dixerit extra iudiciū. si enim aliquis tanquam
arbitr vnum iudicauerit poterit vt iudex pñum iudicare. et
cum iudex a quo succedat in locum iudicis ad quē poterit snā
sniam reuocare fm doc. dicit ibi §. De. dicebat tñ glo. in. c. cuz
inter. de elec. qd tanquā ordinarius pōt reuocare electionē a se
factam vt a compromissario. Bar. aut in. l. eos. ff. d. fal. dñc qd
l3 testi icontinēti se corrigere vt no. i aut. de testi. §. qd vero in
gl. magna. et ē ter. d. testi. cogē. c. pteia. et hoc vez qd pñ se corri
gere icontinenti si iustā cām erroris et correctionis alleget et
hoc iudici videbif qd simplr dicit diuersa nec dicit hoc fa
cere aīo corrigendi tunc habetur vt testis variās iō punitur
ita itelligitur. Leos. ff. d. fal. Et videretur qd nō haberef tanq
variās. neqz dñcuz vltimū eneuaret primū. sed dicto pñio
ēēt standū vt. l. generali. C. de nō. nūme. pecu. de testi. l. siue.
§. ibi fm dictum testis fuit post publicationē et extra iudiciū
nō i forma iudicij. Si aut vtrunqz dictum fuisset i iudicio et
in forma iudicij. tunc loquitur. Leos. allegata. qd tunc habet
tanq variās. Jō dic i hac materia fm Bar. ibi quando te
stis variat in eadem cā iter easdem pñonas. et tunc aut fm di
ctum ē cum tormentis. et tñc aut dicit hoc animo se corrigē
di. aut nō. vt p3 ex supradictis. quādoqz testis variat i iudicio
ab eo quod dicit extra iudiciū. et tunc aut primo testificat?
est in iudicio. Secundo dicit pñum extra iudiciū. et statim
primo dicto vt. l. generali. allegata. et c. sicut. de testi. Aut pri
mo dicit extra iudiciū. et postea dicit pñum i iudicio et tñc
punitur vt falsarius. vt. l. eo. ff. de falsis. ij. rñ. Si vero profert
varia testimonia et diuersa. tunc pñit vt falsarius. vt. l. eos
allegata. iij. rñ. Et dicuntur falsa testimonia qñ quis dolo se
cōtra

¶ veritatem deponit. Maria sunt qñ vnus dicit i vno articulo, et i alio articulo aliud dicit, et intellige qñ sit varietas ista circa factum seu negocium principale, seu circūstantias ipsius negocii principalis, nam si veritas esset circa demonstratiōes aliquas ipsius negocii, et circa pñomen vel agnomen, vnus ex partibus, nō dñ pñterea varietas testis, arg. l. is verbis, in ff. de here. insti. l. i. pe. ff. de re. di. Sz tunc dicitur testis varius si variaret circa ipsos vel locum factus vel delicti, ad quod facit quod no. C. de testi. l. testium. Aduersa et contraria dicere dicuntur qui dicunt incompātibilia, puta i vno articulo dicit vnum i alio articulo dicit aliud quod ē impossibile concurrere cum primo, facit quod no. Inno. l. c. pñterea, de testi. et in Specu. in ti. de testi. §. primo, ver. item quod ē varius, et ver. item qñ aliquid. Et dicit idem Bal. l. i. si postulauerit, §. sed si negauerit, ff. de adul. qñ testis anteqñ torquetur dicat vñū et postea postqñ torquetur dicat aliud est credendum, si qñ post tormentum dicit quod tene menti. Itē fm cū i. d. ter. §. et si negauerit, vñ expremum qñ possit testis corrigere dictū suū, et si primo dicit mendacium postea pōt dicere veritatē. Glo. tñ i aut. de testi. §. qñ vero, vñ dicere qñ nō possit corrigere dictū suū ita no. ibi et ita cōter obseruatur fm Bar. Sed illa gl. illo quitur i correctione dicti quā facit testis spōte, sed si metu tormentorū vellet corrigere dictum suum puto ei standū, semper ante publicationem p illū ter. §. si negauerit. Boni tñ affes sores faciunt qñ non repetit nisi vñū dictū, illud quod dicit post tormenta. Ang. aut. l. l. de tormentis, C. d. questio. dicit qñ confitenti qñ nō statur nisi perseverauerit, vt. l. i. §. si qñ vltro, ff. de questio. Confitenti de alio vt testis statur, l. i. nō per seueret, qñ statur dicto primo, nō aut vltimo qñ se corrigit absqñ tormentis et absqñ cā rōnabili, secus si cum cā rationabili, vt. §. si vero, in aut. de testi. et c. pñterea, de testi. cogen. d. quo per glo. in. c. l. i. ff. de pñsump. Sed si corrigit in tormentis re petitur non statur dō primo neqñ secūdo, sed itē dñ repeti et stabitur illi dō in quo perseverauerit tanqñ vero, et ita intelli ge glo. primam, ver. alij dicunt in. d. l. de tormentis, et ita itel lige Dy. dicentem neutri dō standum, qñ concedo anteqñ ter tio repetatur salvo nisi i animo iudicis sedeat et salvo nisi fue rit loquutus cum parte, qñ tunc statur semper dō primo et nō posteriori fm dñi. §. qñ vero, Et ideo tene pro constāti qñ qñ quis non torquetur in se, sed torquetur in alium tanqñ testis non requiritur perseverantia, immo statur primo dō, argu. in. d. §. qñ vero, et hoc credo verum sine dubio qñ ē locutus cū parte, si autem loquutus non fuit cum parte et repetitus in tor mentis dicit pñm eius qñ dicit primo, dixerunt quidā stā dūz esse posteriori dō, per illud generale posteriora prioribz. Et in hac opi. fuerunt illi de quibz sit mentio in glo. l. d. tor mentis, alleg. in vltimo membro illius glo. ibi dñi dicit ter tiū, Dy. aut dicit qñ neutri dō ē standum per. l. qui falsa, ff. de testi. et per. l. eos, ff. de falsis, et hoc ipse tñ in. l. repeti. ff. de qñ stio, Bar. in. l. eos, ff. de falsis, vñ tenere qñ aut testis variat fin tormentis, et habz locum, l. qui falsa, Aut variat in tormentis et statur vltimo dicto per. l. si postulauerit, ff. de adul. ver. sed si negauerit, Et hoc dicit Ange. sibi placet si non fuit loquutus cū pte, salvo nisi i aīo iudicis sedeat, vt dixi ex aliqua rōnabi li cā qñ primū dñi verissimulus et negatio partis veri vel iu stius sit, ipse aut magis scire pōt qñ alius, vt. l. iij. §. isde; diu? ff. de testi. Et ideo ptingēte hoc casu pōt testis iterato repeti, et tūc videbit in qua cōfessione pñueret, an in prima, an secun da, et ei dñ stare iudex in qua iuenerit eum pñuerantem, et ita intellige opinio, illoz qui dicūt qñ confitens de alijs i tormē tis dñ perseverare, nam ista pñuerantia attendenda est eo ca su quo tortus testis dicit vñū, tortus secūdo dicit oppositū, nam torquēdus ē tertio vt videat in quo dicto magis pñstet, et hoc ē valde equum, facit qñ no. de testi. c. c. pñterea, et ibi p canonistas. Unde nō credo dicit Ange. dictum Bar. ita idi stincte et simplr ver. qñ secundo dicto credatur. ¶ Petr. aut de perusio in consilio suo quod incipit ¶ Ductus talis ē, extra iudiciū vna cum alijs doct. sic dicit testis extra iudiciū an tequā examinaretur in iudicio dicit et confitetur coram iudicio qñ ipse testis nūquā viderat qñ ipse tici? pñstet seu pñtēt mar tinuz, et si quo tpe diceret pñm vel dixerit nō diceret veruz, postea examinatus per iudicem maleficioz super inquisitio ne formata pñticiū de pñstione facta p martinum q testis

dicat vera esse contenta in inquisitione et qñ vidit qñ dicit? ¶ Ticius percussit dictum martinū et vulneravit, queritur nūquid dictus ticius possit cōdēnari de dicto maleficio vigore dicto rñi testium qui primo dixerunt extra iudiciū qñ nihil viderūt postea in iudicio dixerunt pñm. Sup hoc pñcto dicit ¶ De, di co de iure qñ standum ē primo dicto, plato extra iudiciū et si secundo plato in iudicio, casus ē in. c. pñuas, extra de pba. et qñ no. extra de pñsumptio, c. l. i. ff. de falsis, bñc ē qñ testis pñuitur qñ dicit pñm eius qñ primo dicit extra iudiciū vt. ff. de fal. l. eos. ¶ De, de perusio vñusqñ iuris doctor, et ita etiam dico et consulo ego ¶ Bonifrius de perusio legum doctor per ea qñ no. Bar. in dicta, l. eos, dñtamen facit illud quod no. glo. extra d testi. c. cum causam, in glo. bec l. i. in fi. vbi dicit qñ si recepti sunt testes coram iudice incompetenti qui dixerūt pñm coraz iudice competenti standū sit vltimo dicto, et non primo forti? igitur si primo extra iudiciū, Sed forte dici posset vt dicit Bar. in. d. l. eos, qñ tunc stādum est secundo qñ seipsum corri git, Secus qñ simplr testificatur, nam negari non pōt qñ ipse testis suspectus ē et pōt de falso pñiri, ergo sua fides nulla in suo testimonio, et idem dico vt. s. ego ¶ Marcus Ang. de pñsio, nam l. i. regulariter in absentia iudicis non valeat dictum te stis vt no. per glo. in. l. i. solam, C. de testi. et in aut. vt defun, seu fune, et nihil operetur ad valorem pñbationis tñ quantum ad propositum talis testis postea attestando pñm pñsumē fal sus et falsarius pñuitur fm no. in. d. l. eos, Bal. aut vt sequit sic consulant. Ego Bal. de peru. in causa michaelis cōmissa mandatorz magnificorū meoz dominorū civitatis affisij sic pñsio, nam de hoc sunt opi. pñic. qñ Bartho. in. l. eos, ff. de fal. dicit tales testes falsum deposuisse in iudicio cum per pñi? af firmaverunt pñm, tñ sequitur qñ dictis testibus nō sit credē dum, sed debeant de falso pñiri, Sed glo. ordinaria dicit cō trarium extra de testi. c. cum cām, et ista ē veritas, qñ statur eo rum dictis quando solemniter deposuerunt, non autem eoz dictis quando extra iudiciū deposuerunt qñ nullam fidem faciunt, in clementi, de testi. c. de testibus, a contrario sensu, et hoc etiam probatur quia testis in iudicio cogitur inuitus di cere verum et sub vinculo iuramenti, et pro vtraqñ parte, vt l. i. ff. de testi. Et ideo non arctantur testes nec pars stare suo dō quod extra iudiciū asserit, imo qñ si i iudicio lite nō cō te, non solēnter dñposuissz postz postea solēnt dñpōere pñm, l. i. hoc cām testis esset multum suspectus et forte non crederetur ei sine tormentis, ff. de edictio edicto lege quero, §. finali. Ex predictis cōcludi ē qñ dictis attestatiōibus dñ dari fides Bal. Idem Bal. dicit i alio suo cōsilio quod incipit i xpi no mine amen, Licet affesores euntes post Bar. vt ceci credant plus sibi qñ gloriatoribus, et vñritati tñ hoc ē valde reprehen sibile, dicit. n. Bar. qñ si testis extra iudiciū dicit vñū et in iudicio aliud qñ dñ pñiri de falso nullo alio pñato, p. l. eos, de falsis, nisi dicit esse casum, §. veritas ē i pñm, et de hoc ē gl. ordi. l. c. cū cām, de testi. i glo. sup verbo bec l. i. vbi dicit glo. qñ testimonium tale i iudicio depositum pbat qñ minime p baret si esset de falso cōdēnandus, hoc ē pñ pñonem, naz aut volumus qñ dixerit falsum extra iudiciū, et p hoc nō pñit de falso, aut dixerit i iudicio et de hoc nō cōstat qñ illud quod dicit extra iudiciū fidem si facit, C. de testi. l. iurifurandi, Itē ē expremum qñ testis qui dicit extra iudiciū se nescire pōt i iudicio testificari veritatem, r. col. quid sit inuestitu, c. i. vbi est ter, vñiens i iure, i. ff. ob. l. eos, alle. qñ illa loquū i tribus casu bus, ¶ Primo quādo i vna et eadem pñductione solēnt testis ē sibi pñius, Secundo qñ ē pñius suo sigillo, Tertio quando in diuersis pñductionibus solēnter factis ē sibi pñius, in iudi cio extraiudiciali nil loquitur ibi et miror qñ tam preclar? do ctor mens ita erravit in casus positione, arbitrium ergo iudi cis nil operatur, qñ iste casus non subiacet pene falsi nisi ali pñbare qñ falsum dixerit per testes repobatorios qui interfue rūt facto aliter nullatenus pōt condemnari, Et ita consulo ego Bal. de pe. d. Florianus, l. i. qui falsa, ff. de testi, i casu pre dicto vñ sequi Bal. dicens qñ melius facit ter. l. c. i. quid sit i uesti, facit ē. C. de testi. l. solam, cōiuncta gl. vbi dñ qñ attesta tio testis facta coram vicinis nil releuat, qñ extra iudiciū et extra formā iudicalem, i. ff. ob. glo. l. c. l. i. ff. de pñsumpt. qñ ibi ē speciale i cā matrimoni, Archi. aut. rrv. q. ix. §. i. sup glo. i verbo errorem, an testis possit dictuz suū corrigere dic g iij

q̄ glo. dicit q̄ sic incontinenti. adde dicit ipse. i. anteq̄ loqua-
tur partibus fm̄ Lincen. Goffre. Philip. & Ber. vel alicui p
sone fm̄ Inno. s. Host. hic dicit hoc arbitrio iudicis reliquē
dum qui qualitatem psonarum attēdat & vtrum testes tracta-
tum habuerint cum partibus vel non & fm̄ hoc & alias circū
stantias correctiones ipsius testis reprobet vel admittet arg.
ad hoc extra de testi. c. preterea fm̄ Host. De hoc verbo icon-
tinenti legit & no. de appell. c. an sit. de mutu. peti. c. i. & adde
quod no. extra. de locato. c. potuit i glo. & ita p̄ glo. no. i. d. s.
i. rrv. q. ix. sic dicit no. q̄ partibus & aduocatis l. corrigere
dictum errorem suū quādocunq̄ ante sniam. extra de cōf. s.
c. olim. C. de iuris & fac. igno. L. error testibus incontinenti cor-
rigere extra de testi. cogen. c. preterea. Item dñs potest incon-
tinenti errorem pcuratoris corrigere de offi. deleg. c. cuz oli
in si. nisi errauit in petendis iudicibus suspectis. de causa pos.
& proprie. c. cum olim. Item iudex pōt errorem suū corrigē
in interlocutoria snia. ff. d. re iudi. l. quod iussit. sed diffinitiuā
sniam nullus pōt corrigere. Item dicit glo. in. c. graue. rrv.
q. ix. q̄ iudex pōt sepius interrogare testes cum dubie aliquid
dixerunt. vt in. c. iudicantis. rrv. q. vi. de emp. & ven. c. cū cāz
ff. de interro. ac. l. vbiunq̄. nec aliter ad veritatem peruenit.
nisi circūstantie omnes diligenter querantur. vt. rrv. q. vi. c.
occidit. & fm̄ Archi. ibi. adde ad hoc extra d. testi. c. cū clamor
vbi de hoc. Sed ibi Ber. in cāu illius. c. ponit hoc esse verū
cum iudex ex officio inquirat. secus credit i ordinario iudicio
Et idem vñ ibi innuere Innocen. Sed tu dic fm̄ Archi. q̄
testes in hoc cāu possunt iterato produci. cum dubie vel con-
fule dicunt vel obscure. extra de testi. cogen. c. preterea. s. eadē
q. vi. de parentela. ff. de questio. l. repeti. quod enim obscure di-
citur pro non dco habetur. ff. de interro. acti. l. d. etate. s. nihil
interest. Item qd obscure scriptum ē pro non scripto habetur
l. ij. ff. de his que pro non scrip. habent. fm̄ Goffre. & etiam post
conclusionem iudex interrogare poterit testes si opus fuerit.
de fide instr. c. cum Johānes fm̄ Lincen. ibi. Hosti. dicit
q̄ si magis p̄z q̄ testes sua dca valeant declarare. de hoc etiā
latis no. in snia de testibus. s. super quibus. ver. sed nunquid
tenetur. cum vers. sequenti. Et no. Ber. extra de proba. c. i. p
sentia in glo. sed rōne. & de testi. c. per tuas. ibi videas. & qd no.
Accur. in aut. de testi. s. si vero in glo. imo vñ. Ludouicus ve-
ro in. l. qui bona. s. si quis stipulatus. ff. d. dam. in feci. quesitum
an stetur dco deponentis super eo super quo cum alias inter-
rogatus esset dixit se nescire aut non recordari dicas fm̄ cum
quod de hoc ē tex. quem Bal. reputat singularem in. c. i. quid
sit inuesti. in seu. sed similis ē illi tex. alter tex. in eo. l. c. i. s. no-
tandum. de nodis seu. vbi ipse idem illud no. qui tex. dicit q̄
sic. & ita voluit Ange. licet nil allegauit in. l. quidam tabu-
larum. ff. de fur. motus per illum tex. & potest esse ratio. quis
licet hodie non fuisse recordatus cras potuisset recordari. vt
in. c. cum causam. extra de testibus in glo. s. memoria enim
labilis est. ff. de acquir. heredi. l. peregre. de carbo. edic. l. iij.
Nec exclusioni ob. c. preterea. de testi. cogen. vbi testis nō pōt
ex intervallo dictum suū corrigere. q̄ illud vez vbi fm̄ nō cō-
pateretur cū primo. secus ē hic vbi compati potest. & hoc vult
no. glo. in cap. causam que iter iconomum. de testibus. l. ij. gl.
& in. c. causam que inter archiepiscopum. in vltima glo. co. tit.
vbi hoc sentit glo. Ber. Et qñ testis pōt seipsum corrigere ex
intervallo. & qñ incontinenti. vide Bar. in. l. eos. de falsis. & in
l. quicquid astringende. de verbo. obli. & Bal. in aut. at qui se
mel. de pba. p̄ Inno. & Lano. in. c. cum clamor. de testi. & c. p̄-
terea. de testi. cogen. & per Jo. de inno. in. l. inter stipulante. s.
i. de ver. obli. Quid autem si dicit ita. nunquid cras po-
terit deponere p̄m i teste. potes ita dicere q̄ aut deponit per
hoc verbum credo & subdit causam necessario concludēz ve-
rū esse illud quod credit. & tunc p̄m deponendo credere nō
pōt. Aut deponit per verbū credo absq̄ alia causa. & tūc dñi
testis nō valet. q̄ credere est nescire. & qui deponit p̄ verbum
nescire nō est amplius admittendus. vt in glo. dicto. c. causāz
que inter iconomū. alle. quā distinctionem Jo. an. in. c. prete-
rea. in nouella. super verbo incontinenti. dicit q̄ testis suum
dictū corrigere incontinenti. idest anteq̄ partibus vñ alicui
psone loquatur. alias presumitur p̄m. nec valet correctio.
nec tñ primo dicto stabitur argu. c. sicut de testi. quāuis illud
c. loquatur post publicationem testium & post sniam. sed eadez

ratio vñ etiam ante publicationem. & dñs stari primo dicto vbi
in secundo dicit p̄m. tñ erit minor fides adhibēda. q̄ per
fm̄ debilitatur p̄m. Sinaut anteq̄z erant conspectū iudi-
cis se corrigat iudex dñs tunc prudenter aduertere & attendere
modum & causam correctionis. de accusa. ca. cum dilecti. nisi
cognoscat eum pbabiliter se corrigere incidit in suspensionem
vel vacationem. ff. de testi. l. in testibus. vel variationes eo.
ti. l. qui falsa. si nō corrigat sed addat si hoc faciat aūquā erant
presentiam iudicis constat licitum esse si postea hoc facit post
quā potuit loqui partibus audiendus est sed minor fides adhi-
beatur ei. argu. i. c. preterea. alle. & i. aut. de testi. s. q̄ vero. Et
no. q̄ varians dñs ille qui primo dicit alicuius postea dicit p̄-
rium. nullam variationis causam assignans. Contradicens
qui primo dicit duo in compatibilia. vt si dicit se interfuisse p̄-
ctm tali die & loco postea dic se illa die fuisse alibi. Macillās
qui dubitando & timendo loquitur. Itē qui varie loquitur. ff.
de falsis. l. eos qui. ff. de testi. l. ij. & l. qui falsa. horum autem te-
stimonium non valet. ideo puniuntur. C. de testi. l. nullū. Inno.
de hoc vide in Spe. de teste. s. i. ver. item q̄ testes sunt varij. &
ver. se. vbi ponit dictum Jaco. butr. de ignorāte. errāte & titu-
bante. Et licet quidam dixerunt q̄ testis possit renouare erro-
rem suū vñq̄ ad sniam sicut & p̄ncipalis. C. de iur. & fac. igno.
hoc tamen non placet Jo. an. nec Goffre. glo. tamen in. dicto
c. preterea dicit q̄ testis pōt corrigere dictum suum inconti-
nenti. idest i eadem instantia iudicij anteq̄ partibus loqua-
tur quia postea subornate presumit. sed hoc potest itelligi fm̄
glo. habito respectu ad qualitatem persone vt sic possit corri-
gere etiam ex intervallo. & dicit Job. an. super dicta glo. post
Hostien. q̄ licet super hoc multa sunt scripta ipse tamē putat
hoc esse arbitrium vt considerata qualitate persone. quācita-
te intervallo. colloquio partium & reliquis circūstantijs iudex
correctionem admittat vel nō admittat.

¶ Errore inuentarij. Bal. i. aut. sed
cum testator. C. ad. l. fal. dicit q̄ si heres errauit q̄
plura posuit i inuentario q̄ deberet p̄t errorez cor-
rigere coram iudice citatis creditoribus & legatarijs nō pro-
pria auctoritate. arg. C. de iuris & fa. igno. l. cum falsa. & ff. de
acqui. re. domi. l. que quisq̄. & idē dico i inuentario tutoris si
iustus error p̄betur alis statut inuentario. argu. ff. de reg. iur.
l. si libarius. fami. ber. l. si familie. C. arbi. tuto. l. si. & l. iura.
C. de omni agro deserto. & dicit Ly. i. l. veteris. C. arbi. tuto.
q̄ si tutor errauit i inuentario puta q̄ posuit domum alienā
quā credebatur rem pupilli fore non nocet & illam errorem pōt
corrigere. q̄ lex illa veteris locuz habet i rebus mobilib⁹ que
possunt occultari & subtrahi. non aut i immobilibus que occul-
tari nō possunt fm̄ Jac. de are. d. Bar. de saly. i. d. l. veteris.
arbi. tuto. dicit q̄ dicta. l. loquitur ē i immobilibus q̄ nō sim-
pliciter dicit. sed cū adiuncto dicens quātitatē substantie siue
rc. Et sic de omni substantia loquit & forte ē id dicit quātitā-
tem ad denotandum q̄ nō solum res & substantia pupilli dñs
i inuentario describi sed ē rerum estimatio ne vilis precij p
alia maioris precij postea restituat & sic pupilli fraudent qd
frequenter euenit. & vñ mibi p̄bati. C. de magistra. cōue. l. si. &
si hoc iure non cauet equitas suadet. hec ille. quod no. q̄ venit
sepe de facto cōtra tutores.

¶ Anc subiciam⁹ de erro-
re arbitri & arbitratoris. Dicit Bar. i. l. quid tñ
ff. de arbi. quid releuet illa clausula. q̄ possit semel
& pluries & quonies sibi placuerit. istam itellige q̄ possit indi-
care pluries hoc ē in vno capitulo semel. & i alio postea vt in
l. quid tñ. ff. de arbi. nec pōt itelligi q̄ super eodem capitulo in-
dicet pluries siue sit arbiter siue arbitrator. nā cum super vna
re nō possent ferri plures snie. vt. l. i. C. quādo puoca. non est
necesse. ita nec plura arbitria. Itē cum semel ē decissum p̄ sniaz
arbitri vel p̄ trāfactionem res desit esse dubia nō pōt iterū
dubitari nec iterum transigi. vt. l. post rem. ff. de trāfactio. ad
hoc ergo vt arbiter possit corrigere suam sniam sup eodem ca-
pitulo deberet dici i compromisso hoc expresse. q̄ possit indi-
care semel. & pluries & ipm iudicatum corrigere & mutare. nā
hāc potestātē nō hz arbiter de iure cōi. vt. l. dicere. ff. de arbi.
s. puto q̄ eis possit attribui ex p̄tate partium. Sicut. n. sunt
quidam

quidam iudices qui pnt corrigere suas sententias vt pretorio
pfecti. vt. l. ab executor. ff. d. appella. ita et pot cōcedi arbitris
vt. l. nō distinguemus. §. i. ff. de arbi. et ita dicit Bar. se cōsa
luisse i cūitate spolet. ¶ Detrus aut de ancha. i. cōsilio suo qd
incipit iudex de iure iudicaturus. dicit q statim cum arbite
pnunciat sup oī eo i quo assumptus fuit functus ē officio suo
adeo q sniam mutare nequit. ff. de arbi. l. dicere. et l. qz arbi
et ibi glo. et l. quid tñ i prin. et l. nō distinguemus. §. de offi
comparatur. n. delegato. vt dicit glo. i. d. l. qz arbite. sed dele
gatus nō pōt mutare sniam. ff. de re iudi. l. iudex. et l. paulus.
et de offi. deleg. c. ex lris. et ibi p Jm. et de re iudi. c. i. Et arbi
ter i sua snia nō pōt adijcere cōditionē resoluciua ipsius snie
nec ē iudex ordinarius. C. de sen. ex peri. reci. l. ii. de accusa. c.
qualiter permittitur hoc solū principi. ff. de questi. l. i. in fi. qd
plene scribit Bar. in l. ab executor. ff. de appel. Arbitria eiz
habent instar iudicior. C. de arbi. l. i. et hoc ē taz in medio q
in principio q in fi. de quo ibi plene per Bal. et de ar. c. cū di
lectus. et ibi per Jo. an. Et q arbite non possit mutare suaz
sniam ē tex. in d. l. dicere. alleg. in fine. et si incontinēti. vt ibi
probatur in verbo mor. vtuit. cum verbum mor. importat p
tinuitatem sine intervallo actus extrinseci. ff. de ver. oblig. l. i.
§. qui pfectus. et ibi glo. et l. continuus. i. rñd. et de vi et vi ar.
l. ii. §. cum igitur. et de elec. c. qz propter. iuncto. c. cum post pe
titam fm verum intellectum. de quo in Specu. in ti. d. dispu.
et allega. §. iij. ver. item mor. Et quod arbite non mutet. t3
Ly. etiam si sententia sua sit nulla. vt. l. si vt propōis. et l. si ac
cusatoribus. C. d. accusatō. fortius si sententia fuit valida. hoc
tenet expresse etiam Bartho. in l. quid tamen in prin. allega.
nisi fuit cōmissum et data ptas arbitro vt possit sniaz corrip
re et sic dicit se consiluisse. Item dicit Bar. in l. iudex. ff. d. re
iudi. de quo p cum in l. si. ff. ad turpil. et in l. moris. ff. d. penis.
q si iudex adijcit snie clausulam q si snia lata ē p statuta redu
cit ipsam ad statuta q talis clausula habetur p nō adiecta. si
verba snie pcesserint illam clausulam pro quo. l. actoz. ff. d. re
iudi. fm primam lecturaz glo. que ibi ponitur in glo. quā oēs
tenent. Snia aut arbitratōis sub quacūqz conditione taz re
soluciua. q suspensiuu fieri pōt. qz snia arbitratōis h3 instar
pctum potius q actum iudiciariū quod patet ex plurib3. pri
mo patet i aut. vt disse. iudi. §. si vero contigerit. ibi amica
lem conuentum. qd etiam tenet ibi glo. probatur in c. quāta
lis. de iureiu. vbi talis snia vocatur mādatur. et nō bene pon
derandum quia quicūqz in illo tex. reperitur illud verbum. et
nunquaz appellat sniam. pbatur etiam ex rōne. qz quis non
pōt iudicare in causa ppria. C. ne quis in sua causa. l. vna. de
verbo. signi. c. ex parte. vbi de hoc p Jm. sic nec arbitrari tā
quam arbite. ff. de arbi. l. i. sed arbitratō sic. vt. l. si libert3. ff.
de operis libertoz. et dicto. c. quātaualis. de iureiuran. ¶ Itē
coram arbitratore nō porrigitur libellus nec pcedit vt iudex
in aliquo de necessitate nec oporteat q iudicando sedeat pro
tribunali et valet snia eius et lata die feriata in honorem dei
sicut transactio. C. de feriis. l. si. et ibi per Jaco. bu. et per Bal.
qui plene nō. C. de arbi. l. i. Regulariter aut quilibet pctus p
fieri sub quacūqz forma et in diem et sub conditione tam reso
luciua q suspensiuu. insti. de pben. emp. §. emptio. ff. de in dīe
adiec. l. ij. ff. de peri. et cōmo. rei vendi. l. necessario pemptore
l. ij. §. si sub conditione. et quod plene nō. Dy. et Jo. an. in regu
la actus legitimi. de regu. iur. l. vi. Et q snia arbitratōis pos
sit fieri sub conditione nedum resoluciua sed et suspensiuu. ca
sus est in c. quātaualis. de iureiuran. vbi fuit lata sub condi
tione omnino incerta et nō reprobat ibi ex illa causa. Et ē
sciendum q qñ in snia incōtinenti alique adijciuntur clausu
la seu conditiones potius videntur vnum et idem cū snia. qñ
qñcūqz in vna dispositione sunt disponentia quoz vnū adia
cet alteri tanquam forma seu qualitas coniungimus vtrūqz
ad pficiendum vnum totum. et dicimus requiri q expedianē
vno contextu. et talia vātia formam suae qualitatem censent
pars actus. ff. de testa. heredes palam. in fi. de elec. c. qz pp. et c.
cum post petitam. allega. sicut dicimus auctoritatem tutoris
tanquam formalitatem actus gerendi a pupillo iteruenire d
bere in ipso pctu vt constitutur pars actus. ff. de aucto. tu. l.
obligari. §. i. insti. de aucto. tuto. §. tutor quod notat Jm. de
confuc. c. consuetudinis. de reb. ecclie. non ali. c. i. l. vi. probat
ff. si cer. pe. l. lecta ver. dicebam loca. §. si tibi. C. de pac. l. pac. l.

petens. de elec. c. officij. Item in his que emanant vno eodem
tempore non potest attendi ordo prelationis. secus esset si di
uerso tempore. ff. milita. testa. l. certarum. §. miles. et quod ibi
nō. Dy. de statutis p in eodem volumine. Item quia pbatur
conditio appositā post pactum seu stipulationem dūtamē in
cōtinenti impedit productionem et est pars productionis. ff.
de actio. et obliga. l. obligationum fere. §. conditio. fm glo. ve
riorē. l3 alia gl. minus bene sentiat aliter. ad hoc de dōa. c.
dilecti. de condi. appo. c. verum. secus autem si ex intervallo
C. de dona. l. perfecta. maxime in snia per quam functus ē of
ficio pronuntiatis. et sic ex intervallo non mutat nisi sibi re
seruass3 in snia ptatem mutandi. tunc ē ex intervallo potest
vt ē tex. iuncta glo. fina. faml. ber. l. item labeo. §. i. ver. sed si
pure. qd ē ibi nō. Ray. d. forli. et dicit ibidem ¶ De d. anch. qz
qz arbitramētū ē act3 extraiudicialis. et sic ē reuocabilis do
cto d. errore cū sit iudiciū in quo bōa fide agitur.

¶ xpleto errore arbitri. ¶

¶ De
mus de errore qui cōmittit p iudicem et aliquan
do errat in calculo. aliquādo i false cāe expresse. ¶
¶ Circa errorem calculi Bal. i. l. i. C. de errore calculi. dicit q
nō nocet erronea calculatio iter partes sepe facta vt. l. i. C. de
erro. cal. et hoc ē arg. q erronea cōfessio sepius repetita pōt re
uocari. Et l3 inter plures mercatores sit sublata rō et summa
ta. tñ adhuc pōt petere debitor vel creditor vt iterū compute
tur et videatur an sit erratū i calculo vt nō ē si talis error trā
sit i pctum vel stipulationem. Itē snia nō retractatur ptextu
erroris calculi indistincte et oī casu. qz nō oīs error retractat
sentētiam. de quo i. l. seruo inuito. §. cum pretor. ff. ad trebel.
et p Buil. de cu. l. i. pe. ff. de insti. et iure. Et conclude q aut er
rant partes i calculando. aut errat ipse iudex. Si quidaz errāt
partes. vt qz p errorem calculi deducit plus in iusto vel mi
nus et iudex pnunciat fm illud instrumentū tunc valet sen
tentia. vt. l. i. C. de errore calc. aut erat iudex. et tunc aut expri
mit errorem i snia. et tunc snia est nulla. vt. l. i. §. i. ff. que sen.
sine appel. rekin. Aut nō exprimit errorem i snia. et tunc sen
tētia t3. vt. d. l. i. C. de erro. cal. pbaf ista disti. qz expssa nocēt
q non expssa nō nocēt vt i regula iuris. ad hoc. ff. d. re iudi.
l. ptes. C. qñ puocare nō ē necel. ij. Ja. de are. dicit q aut er
ror apparet ex actis. aut nō apparet ex actis. ¶ Primo cāu sen
tentia est nulla. qz lata per respectum ad acta que continet vi
dentur errorem quasi expressum. l. ij. C. de sen. sine certa quan.
Aut error non appet ex actis. et tunc v3 snia. vñ grauatus d
bet appellare. als sibi imputetur. vt. l. i. C. si sepius in integ. re
sti. postu. et l. i. C. de postu. Bartho. dicit idem. Jac. de arc. qñ
snia continet relationem ad acta. Item dicit q quedam sunt
acta ad que snia de necessitate refertur vt libellus. vt. l. i. vt fun
dus. ff. cōdiui. Item snia appllōnis de necessitate refertur ad
primam sniam. vnde si ibi ē error expressus snia confirmato
ria non t3. qz vñ eundem errorem continere et repetere secun
dum Bar. Tu dic fm q error expressus viciat qz inducit pec
catum forme. sed error tantus non viciat. qz non peccatur in
forma sed in materia sicut dicimus in simili. ff. de fal. l. si quis
legatum. ff. d. penis. l. si quid aliqd. §. testamēto. vnde l3 iudex
dicat ita qz ē probatum ideo condemnamus. l3 nullo modo p
batū sit valet snia. vt nō. Jm. in c. prudentiam. de offi. dele.
et i. c. qñ p falsam. de pba. nō. n. reperitur cōformitas senten
tie quo ad pbōnem sed ad cē snie l3 regratur ad bñ et recte ēē
sed bene requiritur cōformitas snie quo ad libellum seu peti
tionem vt de eodem sit. vt. l. si. C. de fideicōm. l. liber. Et snia
que nō cōtinet totalr errorem calculi fm gl. i. l. i. de erro. cal.
vñ q in totum sit nulla qz snia ē indiuidua. vnde super vno
capitulo nō pōt p parte valere et p parte nō. vt. l. certa. C. qñ
puo. nō ē ne. pñi t3 glo. l. ij. C. de re iudi. dicit ibi Ja. bu. qz
i diuersis capitulis pōt snia i vno valere et in alio nulla esse
ff. faml. ber. l. quedam mulier. et l. carmelia pia. de iurepatro.
sed in eo. c. refert. aut cōtinet quid diuiduū i quātitate. et tunc
valet in quātum nō ē erratum. aut continet quid indiuiduū
vel quod pro parte explicari nō pōt. et tūc nullo modo valet.
vt. l. i. hoc iudicio. ff. cōmuni diuidū. Ly. tñ t3 i. l. i. C. de erro.
cal. alleg. quod sup eo. c. snia i totum sit nulla. quia snia de se
est quid indiuiduum. et hanc t3 frede. in suo cōsilio. et c. lxxij.
vnde tñ concedo qz si ab ipsa snia appellatur debet ista snia

formari nō qđ i parte cōfirmetur i pte firmit. s. qz iuder ap
pellationis cōdēnabit i cōdēnandis z absoluet in absolūdis
habita snia p nulla cā nullitatis facit cum succedere in iurif
dictionem. C. de accusa. l. absentem. z facit. ff. de ver. ob. l. q. ro
me. s. p. z. ff. quod cū eo. l. tician. i. trāsfactione vero si sit erra
tum i calculo. quidā dicit qz valet et si sit erratū i calculo z sit
exp̄ssus error. ar. ff. si qz cau. l. s. z si qz. s. ff. de fideiuf. l. si qz
postq. Ja. de are. dicit prium qz error ipedit cōsensu. ergo nō
valet. ff. de act. z obl. l. actionū substantia. J. de. dicit qz trāfactō
valet. s. quaten? ē error exp̄ssus rescidit. ar. l. i. ff. C. de erro.
cal. z qz rescidit appellatio quaten? ē erratū. ergo idē in quoli
bet actu. z hec opi. ē vera. fm Bar. posset tamen dici qz qz est
peccatum in forma qz quatenus ē vicium eatenus trāfactio
est nulla ipso iure. Non ob. l. i. in fi. allega. de errore cal. quia
ibi non erat error exp̄ssus in stipulatione. sed in causa stipu
latōis. i. i computo unde derivabat stipulatio. Et sic non ob.
vide Ly. in. l. i. de errore cal. z de re iudi. l. ij. z Jo. an. i. c. ea q
de reg. iur. l. vi. Et p̄dicta vera qñ sunt diversa capitula. si āc
vnu tūc secus sic itelligit glo. ff. de iurisd. om. in. facit qđ hē
in. l. itē si vnus. s. ff. cum. l. sequen. ff. de arbi. Ly. autem in. l. i.
C. de erro. cal. alle. dicit qz si ptes errauerunt inter se in calcu
lo. ita qz non iuder. z tunc error calculi non reddit sniam nul
lam. vt in. l. i. C. de erro. cal. aut errant iuder. z tūc reddit sen
tentiam nullam. vt. l. i. s. i. ff. que senten. sine appella. rescin. z
est necessarius fm Ly. ibi qz in snia exp̄ssatur error. z tunc
non valet. vt. d. l. i. s. l. alle. alias si error in snia non exp̄ssatur.
z tunc snia tenet. vt in. l. i. de erro. cal. sed si error nō fuit
in snia exp̄ssus. sed in mente retentus qui tamen apparet ex
actis. Glozatores voluerūt dicere qz snia teneat nisi error fue
rit exp̄ssus in snia. vt. l. i. C. qñ prouo. non est neces. z. l. cum
prolati. ff. de re iudi. z. ff. de appel. l. si exp̄ssum. in pn. Sed
Jaco. de raue. quem sequitur J. de. dicit qz si iuder p̄nunciat
p. l. non exp̄ssus errore in snia. dū tamen qz error ex actis ap
pareat non valet qz snia suū robur hz ex mente actorū. sicut p
ctus ex mente p̄bentium. ff. de actio. z obliga. l. obligationū
substantia. z eque bene erratur. siue snie. siue actorū inspectio
errorem ostendat. ergo zc. J. de. dicit qz referatur ad acta vt certa
iudicet sic z ad acta referenda est vt dicatur erronea. vt. l. ait
pretor. s. pretor. ff. de re iudi. z. C. de sen. que sine certa quanti
ta. l. ij. quid plura lex est exp̄ssa vbi iuder putauit i mente er
rando qz quinquaginta z viginti quinqz facerent centūz z sic
p̄nunciat. unde nō valet snia ipso iure vt. ff. que sen. sine ap
pel. rescin. l. i. s. i. ibi sed si huius questionis. zc. z vbi exp̄sse
loquitur de errore quem iuder habuit in mēte. Non ob. l. i. p
rium allega. qz in. l. si exp̄ssum. subaudi dōz marime. Et ad
l. cum prolati iuder non p̄nunciat p̄ legem. sed p̄nuncia
uit p̄ similem legem. qz putauit qz illud non est simile. tūc etz
snia v3. vt. l. ij. C. quando prouo. non ē ne. ibi non fuit snia la
ta p̄ ius legis. sed p̄ ius litigatoris. qz vtrum sit maior vel mi
nor questio ē facti. Sed an valeat saltem in eo i quo non ē er
ratum. glo. in. l. ij. C. de re iudica. t3 qđ non d3 vtile per inuti
le viciari. l. sancimus. C. de dona. facit totum illud vtile per
inutile. zc. vt. l. i. de ver. obli. dicit Ly. ibi doc. moderni dicūt
p̄rium z bene. scilicet qđ non v3 in aliquo. vt. l. i. s. i. que sentē.
siue appel. rescin. z facit. l. in h iudicio. ff. fami. her. z hāc opi.
vt firmare glo. in. l. si. de iurisd. om. in. ff. z ē mirabile. dicit J. de.
qz alias vbi actus ē diuiduus vtile per inutile nō viciatur. s3
in snia secus est. rō qz snia ē actus indiuiduus. Dicit domin?
Raph. ful. in alle. l. i. de erro. cal. qz pro sen. J. de. facit. nā si do
cto. dicunt qz si sit erratum. qz cōdēnatus in maiori qđ obue
rit illa snia in totum sit nulla. quomodo autē debebūt ipsi tene
re qz snia teneat in eo quod nullo modo ē dcm aut scriptum i
snia. occurrunt nubi qz verba emissa in vnu cāe etiam dispo
sitionem inducūt. vt. l. qui volebat. de hē di. insti. l. empti. s. vlt.
de rei ven. modo ad propositum dicit iuder per modū causē.
qz cōstat ticium debere. rrv. ex tali specie. z. rrv. ex tali specie.
ideo cōdēnno eum in. rrv. nūc talis p̄nunciatio h3 v3 sen
tētie cōdēnatorie. vt. l. si pretor in p̄i. de iudic. dubito tamē
in trāsfactōe qz error calculi ipsam viciat conclusiue. J. de. cy.
t3 qz v3. z ita t3 J. de. in. d. l. i. de erro. cal. z ibi glo. z ponit ibi
Ly. post J. de. rōnē diuersitatis inter sniam z trāsfactionē.
Si vero petebantur. rii. z cōdēnauit in ser. z alias ser erro
re obmisse Ly. in. l. i. C. si aduersus rem iudi. g. l. in hoc iudicio

allega. t3 qz nō v3. z de hoc per J. y. insti. d. actō. in. s. si min?
z hoc quādo petebā illa. rii. ex eadem causa. quia in totum ab
soluere. aut in totum cōdēnare debet. vt. l. in hoc iudicio.
allega. Si vero petebat ser ex vno capitulo. z ser ex alio z tūc
aut est actū vt de omnibus p̄nuncietur. z tūc non valet snia
lata sup parte. ff. de arbitris. l. quid tñ. in pn. aut nō est actus.
z separatim potest p̄nunciari. vt. ff. de minori. l. etiam. s. i. z d
hoc latius dic per Ly. in. l. i. C. de erro. cal. Jaco. autem butr.
in. l. i. de erro. aduo. dicit aut simplr fuit facta cōputatio z ista
non nocēt et si stipulatio nō interuenit non animo transigē
di. vt in fi. l. i. C. de erro. aduo. aut interuenit computatio z est
lata snia vel trāfactio facta. z tūc valet snia si error nō fuit
exp̄ssus in ipsa snia. si vero fuit exp̄ssus. aut sunt plura ca
pitula. aut vnum tñ. si sunt plura capitula in eo i quo ē error
non valet in alio sic. vt. l. et. ff. de mino. Aut ē vnus capitulū.
z tunc siue sit diuiduū. siue indiuiduum. non tenet snia. vt in
l. in hoc iudicio. ff. fami. her. Sed in trāsfactōe dic qz sūt plu
ra capitula. z viciū i vno nō porrigitur ad aliud. Aut ē vnu
capitulum tñ. z tūc aut fuit error exp̄ssus in ea z non tenet als
sic. Si autē est error in snia iudicis in false causē exp̄ssioe.
Anto. de butri. in. c. significatib. de purgati. vulga. post Ja.
de are. dicit qz aut ē error in ordine iudicij. z tūc aut vni?
causē ad aliam z non viciat. vt. l. i. C. de appell. i. q. i. in snia.
Aut eundem causē ad seipsam. z tunc viciat. vt. l. platam. C. d
sen. z iurisd. om. iudi. Si autem est error in platione snie. tūc
qz aut tulerit aliter qz volebat. aut qz aliter qz debebat. J. de. rō
casu aut manifeste constat de errore. z tunc nō valet quasi nō
videatur ore dixisse quod mente nō agitauit. l. labeo. ff. de sup
pel. leg. de reg. iur. l. in ambiguo. z verba deseruiunt intentio
ni z non econtra de appella. c. ij. requiris. Si autem non con
stat statut sententia. ff. de arbi. l. qualem. de re iudica. l. iuder.
J. de. rō casu aut manifeste constat de errore. z tunc nō valet quasi nō
videatur ore dixisse quod mente nō agitauit. l. labeo. ff. de sup
pel. leg. de reg. iur. l. in ambiguo. z verba deseruiunt intentio
ni z non econtra de appella. c. ij. requiris. Si autem non con
stat statut sententia. ff. de arbi. l. qualem. de re iudica. l. iuder.
Si vero fuit error aliter pferendo qz debebat. Aut fuit prius
vel exp̄ssus error iu snia. z tunc ē nulla. ij. q. vi. diffinitua.
post prin. ver. item si snia p̄ ius. z ē l. ij. C. qñ prouo. nō ē ne. de
re iudi. c. i. de sen. ex cō. c. sacro. Si autē nō ē exp̄sse p̄ ius scri
ptum sed p̄ ius litigatoris lata ē snia z tūc t3 ex quo non fuit
appellatum de re iudica. c. cu3 in tua. i. ff. que sen. sine appel.
rescin. l. i. de hoc in spe. de arbitris. s. ff. ver. quid ergo. Ludo
uicus autē i ista materia l. l. si is ad quez. ff. de acqui. hered. Ja
tius dicit qz aliquis loquutus fuit iō eius dicta hic pono. Lūz
queritur an snia lata ex falsa cā sit nulla ipso iure an debeat
re scindi sic distingue post Bar. qz aut snia ē lata ex falsa cau
sa a parte allegata. aut ex falsa cā allegata a iudice z exp̄ssa
i snia. Aut ex falsa cā i mente retenta. J. de. rō casu aut snia
lata ex falsa cā ē lata p̄ minorem. z ē nulla ipso iure. vt. l. i. C.
si ex falsis instrumen. de cuius. l. intellectu dicit infra. J. de
putarem dicendū i ecclesia. p quo ē glo. in. l. i. C. de senten. ad
uersus fscum lat. cū quo ad sniam ferendam minor z ecclesia
equiparantur vt p3 p glo. no. i. l. si p̄fcs quasi deserta. C. quo
modo z qñ iuder. dicētem quod eo modo quo nulla ē snia la
ta p̄ pupillū. ff. de re iudi. l. cōtra pupillū. z. l. z cu3 minores
C. si aduer. rem iudi. cū simi. ita z lata cōtra ecclesiam pastore
viduatam. scūs tñ esset fm canonij. si ecclesia pastorem habe
ret nō tñ cām ecclesie defendētē qz tunc aliqua ē z opus ē
restitutione i integrum vt p3 i. c. put. z. c. ff. de do. z cōm. z i
c. cum ex lris. de resti. in integ. Secundo casu qñ est lata cōtra
maiorem z tunc aut in allegatione causē interuenit dolus ad
uersarij aut nō. J. de. rō casu aut ē lata p̄ absentem. z est ipso
iure nulla. vt. l. si pretor. s. marcellus. ff. de iudi. Secundo casu
valida ē sed rescindit p̄ restitutionem i integrum vel aliud re
medium. vt. ff. de re iudi. l. diuus qñ autē p̄ presentem ē lata
dic aliquam esse sed restitutione i integrum rescindi. tñ Ang.
i. d. s. marcellus. dicit verum quando cā ē cum dolo allegata
si aut sine dolo tunc opus ē rescindi tñ p viam appellationis
vt p3 i. c. cum dilecta. de rescriptis. z in. c. cum bertoldus. de
re iudica. z de intellectu dicti. s. marcellus. dicitur infra. Ad
uerte tñ qz hec dicta Bar. recipiunt duplicem limitationē

¶ Primo hec pcedunt nisi lata esset finia p libertate. tunc. n. e
aliqua. Non obstante falsitate cae allegate. vt dicit ter. no. ff. de
dolo. l. si dolo. Aduerte tñ qz ille ter. loquit qñ fuit allegata p
alium qz p aduersarium. id cogita si pcederet qñ per aduersa
rium allegaretur. Secundo dicas hec dca Bar. procedere nisi
ipse tutor cõfessus fuisset iniuste finiam obtinuisse. qz tñ omni
cãu finia nulla fuisset adeo qz ex ea nõ oritur actio nec põt pe
ti executio. vt notãter voluit Inno. de inu. ec. c. qz pleriqz cir
ca fi. i. col. Quid autem si lata esset finia pp falsam cãm alle
gatam. cui quidẽ allegationi cõfenserunt aduersarius z iudex
dicas hoc cãm nota fm Inno. l. c. graus. extra de positi. idẽ di
cit in. c. cum olim. de re iudi. qz talis consensus nõ impedit qñ
si p eum preterit finie solutum e cõditõe ex iusta cã repeti pos
sit. z de hoc est cãm notabilis. l. z Inno. non alleget in. l. cum
a te. ff. de dolo fm quam intellige dcm Inno. Item hec finia
Bar. procedit in diffinitiuã. secus in interlocutoria parui p
iudicij. qz z si illa preterit falsẽ cãm allegate lata sit nedũ a ma
iore sed et a minore per restõnem infringi non põt fm Inno.
in. c. coram felicitis. de resti. in integrũ. pro quo Bal. dat cãm
in. l. aut pretor. s. permittitur. ff. de mino. Si aut interlocuto
ria est magni preiudicij. z tunc aut lata e er falsa cã a parte al
legata z sit nulla ipso iure vel in effectu. Dñs Raphael cum a
nus dicit in. l. si is ad quem. ff. de acquir. her. se consulu. se ex
dictis Ly. hoc decidentis in aut. offeratur. C. de litis presta. z
l. consentaneum circa fi. C. quomodo z qñ iudex. qz indistincte
nulla est ipso iure. z colligitur ex mente Ly. per. ll. quas alleg.
aliter tñ sonant eius verba. d quo tanget infra dum tractabi
mus de intellectu. s. marcellus. Quid autem i decreto di
cendũ esset nullũ ipso iure secundũ late dicta per Bart. in. l.
tutor si petitis. z in. l. seie egresso. ff. d. tuto. z cur. da. ab his. z
l. iuste. ff. de acquir. pos. qz tamẽ intellige fm dicta p Bald.
in eodem puncto. in. l. ij. C. quãdo pro. non e ne. quibus z illd
addas qz nedum decretum interpositũ ex falsa causa est nullũ
ipso iure imo si ex cã partim falsa z partim vera interpositũ sit
in totũ corruit. Et ita refert Bald. cõsulu. se Bar. i. l. certi cõ
ditio i. s. quoniã igit. ff. si cer. peti. sed certe. z hoc ipse Bart.
dixit i. l. si nõ fortẽ. s. si cẽtũ. ff. de condi. inde. per illũ ter. licet
Bal. non alleget qd dictum cõsonat rationi quia z sententia
ipius decreti idiuidua est. ff. fami. her. l. i. hoc iudicio. ff. ne vis
fiat ei. l. i. s. hec verba. Et hec pcedũt i falsa causa allegata cir
ca ius p. Falsa ei cã allegata circa substantiã iudicij reddit
finiam ipso iure nullã. vt. l. si quis obreperit. ff. d. falsis. ad hoc fa
cit ter. no. in. l. fraudem. s. quotiens. ff. de iure fisci. vbi nedum
qz finia lata per falsitatem sit ipso iure nulla. sed et ex dicta fal
sificatione inducitur amissio cause. Secundo casu pncipali
est dicendũ qz aut causa est a iudice allegata z in finia expresse
z tñc aut falsitas cause cõsistit in facto z in iure. z dic vt per
Bar. in. l. is ad quẽ. alle. qz nulla est. Aut cõsistit in facto tñ.
z tunc est aliqua sed venit per appellatõnem rescindenda. vt
l. p. res. ff. d. re iudi. fm Bar. qz duplĩ limita. ¶ Primo nisi sit
lata p factũ notorium. qz tñc est ipso iure nulla. de re iudi. c. i
ter ceteras. facit de appella. c. sollicitudinẽ. z hoc e de mente
dñi Anto. de but. in. c. in presentia. de renũcia. Secundo nisi
falsitas facti consistat in conditione. qz tñc finia lata p ppfal
sam cõditionẽ de pñti est ipso iure nulla. casus est singularis
fm vnam lecturam glo. in. l. qui testõ. ff. de excu. tu. z illam le
cturam glo. approbat Inno. in. v. c. pñtia. quod dictum dicit
Ange. legistas ignorare. in. l. quis rome. s. duo fratres. ff. de
ver. obli. sed puto qz tñc non meminit illius glo. Aut finia la
ta est ex falsa causa consistente in iure. z tñc finia est ipso iure
nulla. vt. l. i. z. ij. C. qñ puo. non est ne. z. l. i. in pñ. z. s. cũ p fa
cras. ff. que sen. sine ap. re. z. ff. de appel. l. si expresse. z de re
iudi. c. ij. hoc intellige. vbi falsitas talis colligit ex claro z ma
nifesto casu legis. Secus si ex similitudine legis. vt eleganter
no. Inno. de appel. c. cũ spali. circa pun. Item secus si colligi
tur ex aliqua extrauaganti fm Bar. ff. de re iudi. cũ platis. p
quo est casus l. z non alleget. de fide instr. c. pastoralis. Itẽ se
cus si colligitur ex consuetudine ciuitatis que tñ notoria nõ
sit fm Ly. z Bar. i. l. i. z. ij. C. que sit lon. consue. z Bal. in di
cta. l. ij. C. qñ prono. non est ne. z in. l. i. z. ij. C. que sit lon. p sue.
fm Bal. z in. l. i. C. vt que desunt aduoca. z vt casus notabil
licet ipsi non allegent. in. c. cum venissent. extra de eo qui mit.
in poss. causa rei ser. Item modifica hoc dictum Bar. qñ cau

sa vnica tñ expresse est in finia z falsa. secus si due quarũ vna
vera z alia falsa. qz tunc reiecta falsa finia sustinetur ex ea que
est vera vt potius valeat qz pereat. ar. l. quotiens. cum simi. d
re. du. z ita no. Inno. in. v. c. in pñtia. pro quo tñ dñs Anto.
dat casum in. c. per tuas. qui filij sint legi. ibi per eum. Item
dictum idem limita nisi talis falsa causa in iure consistens sit
in finia expresse cum hac conditõe marine. qz tunc sustenta
tur ex vera si qua est falsa reiecta ex virtute dicte dictiõis ma
xime que tacite includit. vt. l. i. s. vel maxime. cum si. ff. de col.
bo. Et hoc est quod notanter voluit Bar. i. l. ij. s. ignominie
ff. de his qui no. inf. quod tñ intelligas fm dñm Anto. i. d.
c. ex l. is. de resti. in integ. qñ talis vera causa ex actis colligi
põt. secus si extra acta. qz nullo modo illa hz finiam validare p
illũ ter. qd no. Et p pñtia dicit Jo. de ino. i. d. l. is ad quẽ.
factũ esse iudicẽ q in finia cãm exprimit. in quo tñ cõter tene
tur quod nõ sit necessaria talis expressio nisi in casibz no. per
Jo. an. in. c. sicut. de re iudi. z per Bald. in. l. si p. res. C. de re
iudi. z p alios legẽtes i. d. s. ignominie. z dicto. s. duo fratres.
z. l. properadũ. s. illo. C. d. iudi. Et ex qua causa lata presumĩt
dicẽdum est qz ex ea que ex actis apparet z si plures apperẽt
ex ea lata psumĩt que min⁹ preiudicium infert condẽnato ad
hoc no. per Bart. in. l. si quis ad exhibendum. ff. de excep. rei
iudica. z. l. iulian⁹ verũ debitorẽ. ff. de condi. indebi. vbi et
aliquid per glo. z est ter. pro hoc in. l. hoc enim alias ne enim.
ff. de suspect. tu. Item statũt d his iudicis declarationi p quo
Bal. z Imola hic allegant glo. singularẽ fm eos in dicta. l. si
pretor. s. marcellus. ¶ Pro quo tñ recte intueti. est ter. no. licet
ipsi non allegent i. l. sed z si ex vtraz. cum si. l. pcedentis. ff. de
eui. Dicit tñ Bar. i. d. l. si is ad quẽ. alleg. addendo ad supra
dcã qz si finia pñt aliq noua cã iustificari qz q eadẽ expñta sit iu
dex appellatõis ex eadẽ cã pñmavit p. l. tician⁹. qd cũ eo. q
fm eum e no. Aduerte tñ qz Bal. i. l. i. C. de cõdictio. inde
bi. tenuit p dicens. idẽ ob. dicta. l. ticianus qz ibi in fine non
erat expresse falsa cã in finia. s. incõgrua vnde qz e ita magnũ
vicium sicut qñ falsa expresse est. merito appellatõis iudex
ex nouo illam iñmat in casu illius. l. que opi. vera e quo ad i
tellectum illius. l. vt ibi pz. s. non quo ad reprehensionem di
cti Bar. Manifestissimum. n. e diffinitiuã finiam ex nouiter
iudicis i cã appellatõis cõfirmari posse. C. d. appel. l. eos. z
l. p. banc. C. de tempo. appel. cũ simi. Item dicta in tertio mẽ
bro pncipali pcedunt dum falsa cã a iudice sigillatim e ex
pressa i finia abiqz reductiõe ad acta nã si falsa cã seu error cor
rigitur facta relatione ad acta tñc an ex hoc finia reddat nulla
vel veniat rescindenda fuerunt opinionẽs. quibus tñ reiect
dicas fm Bar. i. l. i. C. de errore cal. qz aut finia expresse refert
ad acta z tunc si facta dicta relatione colligitur falsa cã. aut er
ror sentẽtia nulla e. vt. l. i. s. i. ff. que sen. sine ap. re. Idem est
z si expresse ad ea se non referret tñ ad ea de iuris necessitate
referri debeat. vt puta finia ad libellum. vt. C. ad fideicõ. liber.
l. si. Aut non e facta expresse relatio. z tunc finia non e nulla.
vt. l. p. res. ff. de re iudi. Et qua distinctione iñferas p elegãs di
ctum Inno. i. c. qñ p falsam. de pba. vbi si iudex dicit qz per
a. z. b. pbatum e mutuum. id cõdemnamus z. c. qz ex actis
appareat dictam pbationem non esse factam valet tñ dicta
finia. quod dictũ vt vides e ptra primum mẽbrũ diffictiõis
Bar. igitur dubiũ. Bal. aut vbiqz tenuit. i. l. d. l. i. z. l. plataz
C. de sen. dictum Inno. p quibus facit. qz talis finia vt lata p
ius litigatoris nõ aut p ius cõmune id e valida vt. s. dictũ
est quo ar. vtur Jo. de ino. i. l. si is ad quem allega. nunc tñ
de facili respondeat. qz istud quod dicit p ius litigatoris tene
ri. d. intelligi nisi tale ius sit notorium vt supra dictũ e. cūz
aut notorium resultat ex actis. vt no. Inno. in. c. infinuatiõe
ex finalibus verbis. extra de appel. ergo hoc nõ obstat. Et id
ipse Inno. i. cũ bertoldus. i. glo. super verbo concessimus. d re
iudi. per illũ ter. vt mutasse opi. i cõtrarium. ¶ Donit. n. super
hoc dicto duas opi. Ana e qz illud dictum suum i. c. quoniã
p falsam. nõ pcedit in finia lata in bñcialibus. z ita rñdit ad
dictum. c. cum Bertoldus. Secundo z vltimo dicit indistin
cte falsum esse quod ipse dixit i. d. c. quoniã p falsam. z idẽ
t. Jo. an. i. c. i. de sen. ercõ. li. vi. i nouella. facit quod no. i. l. q
filium. i. glo. ff. ad trebel. z Bal. i aut. ex testamento. C. de col.
Dicit tñ Inno. in. l. si is ad quem allega. saluãdo dictũ Inno.
i. c. qñ p falsam. qz l. finia se refert ad acta dñt nõ cõstaret de

manifesto errore pcedit dictū Inno. i. c. qñ p̄ falsam. qđ fuit
de mente Ant. de bu. l. ipse nō allegat i. c. i. p̄sentia. alleg. r
posuit i. c. excommunicato. de rescriptis. quod dictū exemplifi
cat si iudex diceret. qđ nō cōperimus pbatum fore iō absolui
mus. r l. n. posset ex actis apparere qđ p̄bata fuerit actoris i
tentio qđ tñ forte. qđ iudex se mouit ad nō credendum illis te
stibus aliqua cā que in actis redacta nō ē qđ iudex se mouere
pōt. vt elegāter dicit glo. i. l. quotiens. s. qui dolo. ff. de p̄ba.
r quāta fides adhibenda sit testibus i iudice consistit r ei⁹ ar
bitrio. vt. ff. de testi. l. iij. s. tu magis. Et aduerte ad id quod di
ctum ē supra sniam nullam iustificari posse i cā appellatiōis
ex actis nouis. Quid autē esset si aduersus sniam impetrata es
set in integrum restitutio. an ad iustificationem snie ex nouis
actis vel antiquis pcedi debeat Raphael cum manus colorata
rōe i. l. si is ad quē. alle. vt qđ et ex nouis actis iustificari possit
qđ si hoc ē qñ ad ipugnationē snie itētaf via iuris cōis. vt ē
appellatio. multo magis eē debeat dū itētaf ius spāle vt ē in
itēgrū restitū. Aduerte tamen qđ ista sua oppositio est contra
Bar. licet ipse hoc non ponat in dicta. l. i. c. de sen. aduer. si
scum latis. i. si. r que sit verior. j. dicitur. Ultimo aduerte
p intellectu. s. marcellus. de quo dixi. s. ille enim. s. l. septē
intellectus p̄ncipales quorū quattuor seu qñqz posuit Ange.
i. d. s. duo fratres. j. Drimo qđ i casu illi. s. snia sit aliq̄ vciat
tñ rescindenda. r hoc p̄ illud verbū ter. ibi querelam. r. c. Jste
fuit vnus intellect⁹ glo. ibi si enim iuriscōsultus p̄uidet indicē
sup executione deputatū querelam admittere debere. ergo di
cta snia fuit aliqua. appellatiōe enim querelae continet reme
dium rescisoriū. ff. de inoff. testa. l. i. Sed nō obstat qđ verbū
querelam ē sub se nullitatis beneficiū comprehendere pōt. vt
patet ex no. in. l. querela. C. de falsis. Ande tñ dictū verbum
ad vtrūqz possit adaptari. adaptari enim dōz vt patiat̄ subie
cta materia. ar. ff. loca. l. si vno. in p̄n. In materia autē dicti. s.
marcellus. potius adaptari dōz verbum querela ad nullitatis
beneficiū qđ ad illud quod patet per verbum sciens. in codez
s. positum. Si enim dicemus qđ snia lata p̄ absentē ex allega
tionib⁹ falso factis nō esset nulla. sed veniret rescindēda. ergo
idē esset hoc casu vt est qñ allegationes cum dolo facte fuerūt
qđ ē absurdum. Secundus intellectus fuit Inno. i. c. cuz i iur.
de offi. iudi. delega. dicētis qđ ibi snia erat aliq̄. s. iō executor
executionem suspēdebat. qđ pendebat appellatio. Jste intellect⁹
vt dupl̄ falsus. j. Drimo qđ dicit sniaz in casu illo fore aliquā
qđ ē p̄supradicta. Secundo qđ dicit appellatiōē pendere qđ
similiter est falsus qđ hec est diuinatio ad illū ter. quod est mi
serorum refugiu vt dicit glo. fami. bere. l. filium quē habētem
Tertius fuit intellectus Inno. i. c. decreto. de re iud. dicētis
qđ vbi corā iudice super execu tiōe deputato opponitur sniaz
fore nullam vel rescindendam fore is eas p̄bationes admitti
re tenet. nō vt ipse p̄nunciat sed vt superiori referat. Et hūc
intellectū ipse sequitur ē i dicto. c. cū dilecta. s. allega. r in. d. c.
bertoldus. de re iudi. r i. d. c. cū grauis. qui p̄cedit quo ad di
ctum. s. non autē qđ hoc declaratur an snia fuerit nulla vel
aliqua. Et iō quartus intellectus fuit Bar. in. l. is ad quem.
allega. r in. l. diuus. de re iud. quē sequi fuerūt Bal. r Ange.
i. d. s. marcellus. r ibi sentit gl. qđ snia fuit nulla p̄pter falsas
allegationes falso factas p̄ presentem p̄ absentem. qui ē itelle
ctus bonus ē vt patebit ex dicendis. Quintus fuit Ange. in
d. s. duo fratres capicēs totam legē dicēdo qđ in prin. l. si pre
tor snia erat aliqua. vt p̄z per ter. ibi ne clusoria r. c. r in fi. p̄z
cipij. merito tunc executor non admittit tunc probatōes i cō
trarium cum snia transierit in rem iudicatam. vt p̄z in ter.
dum dicit qđ de iudicato cognoscat. r. c. r demum subdit in. s.
marcellus. qđ si allegetur p̄ absentē p̄nunciatum fore ex alle
gatiōibus falso factis per p̄ntem. iudex super executione depu
tatus has probatōes p̄ quas snia nulla redditur vt ad pretorē
remittat sentētiantem r merito qđ hec snia erat nulla. r ideo
admittuntur probatōes super nullitate coram dco exēcutore
per ea que no. Bar. in. l. iij. s. condemnatum. ff. de re iudi. r. l.
a diuo pio in. prin. eo. ti. r in. l. cum fidei cōmissum. ff. de p̄f. f.
denur. subditur in ver. paulus notat. qđ si allegetur sniaz nul
lam esse p̄p allegationes falso factas per p̄ntem p̄ absentē ex
probabili r necessaria cā. v̄puta reipublice vel similib⁹. Exe
cutor his admisis nō tantum denegare poterit executionem
snie eam p̄fēti. sed et p̄nunciare dictam sniam per superio

rem latam fore nullam. r sic in hoc. s. marcellus a versi. pau
lus aduersatur qđ in primo cāu loquitur qñ abfens erat ex cā
voluntaria. quo cāu executor poterit admittere probatōes su
per nullitate non tñ vt p̄nunciet sed ad superiores remittat
In secundo casu non tantum eas poterit admittere sed r pro
nunciare sententiam nullam. r per hoc dicit ipse Ange. itel
ligi casus illius peregrini r singularis. s. quē nunq̄ itelleristi
Aduerte qđ iste intellectus nō p̄cedit. j. Drimo qđ p̄ regula
cōmunē qua cauetur qđ inferior nō infringit sniam superioris
vt. ff. de mino. l. minor autē magistratus. ff. de arbi. l. nam r
gistratus. extra de maio. r obe. c. cum inferior. Jtē alia rōne
nō p̄cedit si quis recte intuiatur verba in p̄n. illius. l. vbi pre
tor ponit p̄ eo qui p̄tulit sniam. iudex autē p̄ eo qui executiōi
mā dabat. Demum i ver. pau. notat. iuriscōsultus non dat po
testatem. p̄nunciandi sniam nullā iudici super executione opu
tato sed priori iudicādi. Ande vt qđ pretor hanc notionez ha
beat demum cū ad eū per iudicem super executione deputatū
remisse sunt p̄bationes super nullitate. r hoc modo intellexit
Bar. istū ter. l. Ang. nō fuerit recordatus in. d. la diuo pio.
allegando Inno. in. d. c. de cetero. p̄ quem vt istū singularem
intellectum Ange. nō p̄cedere. Sextus fuit intellect⁹ Bar. i. d.
s. marcellus. quod ver. pau. notat. ponat nouū cāum. s. qđ snia
lata p̄ absentem ex p̄babili causa r necessaria sit nulla ipso iu
re si pretor hoc impedimentū sciāt. si autē ignoret datur p̄dem
nato in integrū restitū. ff. de re iudi. l. quē sitū. faciunt que no.
in. l. iij. ff. de in ius vocā. per Bar. Et ita exponatur ille tunc
alternative in fi. ter. posite. i. dicentis. aut actionē in euz dene
gandā vel pretorem exequi iudicatū nō debere. Et r septimo
fm eum prima pars alternative intelligitur qñ petebatur exe
cutio per actionē iudicatā vel in factū que oritur ex snia fm. l.
miles. s. iudicatā. de re iudi. Secūda pars alternative intelli
gitur dum petitur officio iudicis. r hos duos intellectus tan
quam magis cōsonantes l̄e potes tenere. ad ver. paulus. r ad
ver. marcellus. reiectis alijs. Octauus quem posuit Ly. in. l.
cōsentaneū. C. quomodo r qñ iudex. dicēdo diffinitū sniam
nō posse retractari in casu dicti. s. marcellus. per obreptionē
pretori factam nisi in ea iterueniat dolus interlocutoria. aut
dūmodo iudici obreptum fuerit. siue cū dolo. siue sine dolo re
tractabitur. Ad primū inducebat. l. fideiusor. s. in omnibus
ff. māda. ad fm iura loquentia de decreto nullo ex falsa causa
interposito qui intellectus nō p̄cedit. qđ si fuerit dolus i casu
dicti. s. marcellus. snia est nulla. vnde nō est opus retractatō
ne. ar. l. nam r si sub conditione. ff. de iniusto rupto. si autē do
lus non interuenit. tūc male dicit qđ nemo retractatur p̄ resti
tutionem in integrū. vt. s. est dictū. r p̄batur in. l. diuus. ff. d
re iud. posita tñ cōmuni snia p̄ vera debes eā dupl̄ limitare.
videlicet qđ s. marcellus. fallit primo in snia exēcutionis qđ
cū in maiori reuerentia habēda sit l̄z lata sit ex allegationib⁹
i absentē falso factis aliqua ē fm Ang. notabiliter i. d. s. duo
fratres. allegādo. c. per tuas. de sen. excō. r quod no. i. c. ex pte
de off. ordi. r. i. q. iij. r. c. i. r. iij. r notabilius limita dictum. s.
marcellus. p̄cedere qñ obtenta est snia per aduersariū falso al
legatē. secus si falso obmittat ius absentis allegare. qđ tūcan
snia sit nulla vel aliqua. Inno. reperit prius. nam in. c. si duo
bus. de appel. tenuit sententia valere. r ad hoc facit quod no.
p̄ Bar. C. de satidā. l. vnica. sed i. c. fi. extra de accusa. tenuit
sniam esse nullam si obtēta ē i absentem p̄ obmissionē iuris
absentis falso factam p̄ presentē ad hoc allegando dictum. s.
marcellus. verūtū p̄uat Ludovicus quod dicit in. d. c. si duo
bus. quicqd ibi dicat Ant. de bu. qđ dictū suū i. d. c. fi. nō p̄
batur ex dicto. s. marcellus. cū aliud r lōge magis sit delictū
cōmittēdo qđ obmittēdo. vt. l. si mora. ff. solu. matri. de p̄ba. c.
i. c. de edē. l. i. s. fi. vnde nō vt doli cōmittere is qui iure par
tis aduersē obmisit. l. diuus. ff. ad fill. j. Druterea qđ non tenet
p̄ se allegare iura partis aduersē cū iure vtatur. ad hoc extra
de electi. c. cū ecclesia vultana. posses tñ dictū Inno. i. d. c.
fina. seruare. in vsurario qui p̄ se in ista edere tenet. vt in cle. i.
de vsur. cū eo casu i sui odium hec in ista allegare obmittat
ex quo tenetur snia p̄ eo lata sit nulla. Ande cogita r quādo
snia lata ē ex falsa cā i mente iudicis retēta. dic p̄ gl. r docto.
maxime p̄ Inno. qđ latissime disponat. i. l. seruo iuito. s. cū pre
tor. ff. ad trebel. que nota.

Ed an iudex possit suam

iniam corrigere. Et fm Jo. de imo. i. l. iudex. ff. d. re iudi. d. q. sic. q. fm Ang. in. d. l. iudex pacta. r. e. q. apponunt i eodem cōtextu orationis siue apponatur i principio. siue in medio. siue i fine videtur inesse dispositioni sicut si ab initio essent apposite. l. si testm. C. de isti. r. substi. sub conditio. fa. r. l. lecta. ff. si cer. pe. ver. dicebam. r. p. hoc v. glo. ordinaria quā ibi t. Archi. in. c. predicator. r. vi. q. i. vbi dicit glo. q. valet bec snia cōdemno ticiū imo absoluo. facit. l. sti chus. ff. de manumiss. testa. r. de here. institu. l. ita scriptum est r. alia glo. nō tñ sic expressa. ri. q. iij. cū ergo sint i opi. et dñs stari d. vltime. vt ē glo. no. i. l. qui filium. ff. ad trebel. Item fa cit q. habetur in. l. i. §. ff. de stipu. ser. conuincta. l. p. iuris ci uilis regulas. ff. de pac. in quibus p. q. l. seruus non possit p iudicare dñs post actōem quesitam vt ibi tñ intellige nisi i cō tinenti velit p iudicare. vt. d. l. i. §. ff. Et hoc v. velle Spe. in ti. de arbi. §. si. ver. l. aut. vbi plus v. velle Spe. q. etiam post accū snie perfectum r. consummatum possit se corrigere. dñ tamen incontinenti hoc faciat. ar. eius q. d. in simili d. teste q. pōt corrigere incontinenti dñm suū in. c. p. terea. d. testi. cogen. r. ar. l. lecta. ver. dicebam. alle. Et ad predicta pōt allega ri glo. in. l. item labeo. ff. fami. her. que dicit saluo quod infra dicam. In pñm q. euolat emissum irrevocabile verbum. vt habetur in. §. si. r. l. iij. di. r. facit. l. iudex. ff. d. re iudi. Idotes sic dicere aut iudex ex interuallo vult adicere snie aliquam clām r. clarum est fm oēs q. non pōt si per illaz velit corrigere aut imutare sniam. vt. l. iudex. ff. de re iudi. saluo eo q. d. d. expē sis in. l. paulus. ff. de re iudi. q. tunc p. p. r. i. d. non venit ad im mutationē r. correctionem snie. sed potius ad quoddam addi tamentum. aut iudex vult aliquam clām adicere incontinen ti ad correctionem vel imutacōem snie. r. tunc aut vult illam adicere post sniam habitam p. perfecta r. absoluta. r. hoc cau non pōt per. d. l. iudex. hoc v. voluisse Bar. r. et Ange. licet Spe. voluerit pñm in dicto ti. de arbi. §. si. ver. l. autem. sed v. q. non bene q. eius dñm nullo iure probatur imo v. pōt? p. dictam. l. iudex allega. nec iura per eum allegata hoc pbant q. non est bonum simile de teste ad iudicem. q. testis deponit dictum suū verbotenus l. redigatur in scripturam nec in dispositione eius requiritur tanta solēnitas sicut in snie pro latione. ideo possz facilius testis corrigere dñm suū inconti nenti anteq. loquatur partibus. vt. d. c. p. terea. Iudex autēz cum magna solēnitate r. magna deliberatiōe d. veni ad p. lationē snie. vt p. in. l. i. r. l. i. C. de sen. ex peri. reci. aut vult aliquam clām adicere anteq. snia sit habita p. perfecta r. ab soluta. r. tunc aut talis clā venit ad modificacōem. tunc v. q. possit dñm clām adicere. r. hoc claruz qñ in contextu eiusdē oratiōis adicit vere vel interpretatiue. vt q. dicit i iudicio cō muni diuidundo adiudico talem fundum tali. saluo eo q. l. fra dicam. nam si postea adiciat ē in alia oratione de seruitute v. q. possit per ter. cum glo. in. l. item labeo. ff. fami. her. si aut bec vellet in diuersa oratione r. non in contextu eiusdē ora tionis vere vel interpretatiue tunc est magis dubium. nam glo. a contrario sensu in. d. l. item labeo alleg. v. voluisse id fe ri non posse. r. apertius in. l. terminato. C. de fruc. r. lit. expen. Sed forte de iure verius est oppositum. nam ex quo fit incon tinenti adiectio p. dicta anteq. snia sit habita p. perfecta r. ab soluta v. q. censetur inesse r. habeatur perinde ac si ab initio esset posita ex quo venit solum ad qualificandum sniam. arg. l. lecta. cum similibus. ff. si cer. pet. r. facit quod habetur in. l. si vinearū. C. de serui. vr. p. r. ita intelligat dicta. l. itē labeo. nam si ex interuallo vellet adicere clausulam pure adiudica tionis prius facte nō posset. Si aut clausula que adicitur v. it ad correctionem vel imutacōem snie tñ forte q. posset dñ q. aut opponitur in eodē cōtextu orationis. aut nō. per notata i simili i. l. exceptionē. C. de pba. r. l. r. si quidē. C. de exceptio. plus tñ placet sic. q. ant i cōtextu orationis detegit. r. apparet iudicē ex lapsu lingue errasse. r. sic in eo q. p. cessit r. dixit nul latenus consensisse. r. tñ valet dicta adiectio salte. in ordina rio per glo. dicti. c. si predicator. allega. Sed i delegato ēēt ma gis dubiū. facit ad p. dicta q. no. Jo. an. l. c. iij. de purga. vulga. sed si velles tenere idez in delegato dicas q. qñ iudex ex lapsu lingue dixit quod nō habuit i mēte. q. illud non facit sniū in

risdictionē iudicis. nec iudicem fungi officio suo. Secus quā do dixit q. voluit l. putaverit se benedixisse r. erravit. q. tunc consentit l. causa sit putatiua. vt per totum titulū de p. di. ide. ff. r. C. r. l. nunquam nuda. ff. de acq. re. do. r. quod no. i. l. elegā ter. ff. d. dolo. Aut id nō detegitur. nec apparet iudicē ex lapsu lingue errasse. r. tñ aut ex verbis clausule redditur snia condi tionalis. r. suspensua. r. tñ possit adici. Unde nō curo an iur der dicat si ticius ex forma statuti veniat condemnandus in centū ex tali causa ipsum cōdemno i centum. an vero ē di cat cōdemno ticiū si venit i dicta quātitate p. demnādus ex forma statuti p. l. i. §. biduū. ff. qñ appel. sit. r. hoc tenet Ang. i d. l. iudex. l. Bar. post Jo. de bel. in hoc faciat dñam. Et per predicta ēt v. q. si iudex dicit cōdemno ticiū i centum nisi p. bauerit se soluisse. i. decem dies q. valet dicta snia tenendo q. dicta dictio nisi faciat cōditionem suspensua. r. nō resolu tiua. vt. l. quibus dieb. §. qdam ticio. ff. de condi. r. demō. bec enim est benignior interpretatio. sicut i vltimis volūtatib. po tius q. in p. ctib. cum p. illam magis faueatur reo. vt. l. arian. ff. de actio. r. obliga. r. ideo potius d. presumi argu. notatorū per Bar. in. l. centesimis. §. si. ff. de ver. obli. r. glo. in. l. obliga tionum fere. §. conditio. ff. de act. r. oblig. que dicit q. iudex in eucūm conditōis pōt resoluerē sniam cōdemnatoriā. pōt dici q. illa glo. non loquatur in snia diffinitua sed snia inter locutoria ex cōditionis fm Jo. de imo. que facilius pōt mu tari q. diffinitua. l. quod iussit. ff. de re iudi. r. sentit Jo. an. in addi. Spec. in ti. de sen. §. species ver. quid si iudex p. cepit. Et eodem mō potest r. ideri ad dictū Spe. nunc allegatū Jo. an. q. loquitur in snia p. cepti de soluendo que de se ē interlocu toria licet quo ad qd habeat viz qñq. snie diffinitue. facit q. no. in. l. cum non solū. §. necesse. C. de bo. que libe. r. dato q. lo queretur in diffinitua potest dici q. dictio nisi in actu snie faciat conditionē sicut i vltimis volūtatib. non resolutionē sicut in p. ctibus. Item dicit Bar. in. l. iudex. ff. d. re iudi. q. si iudex delegatus per errorem facti sniam ferat non dñ functus officio suo. imo snia nulla existerē poterit nihilominus itera to pronunciare. alle. Inno. in. c. i. de re iudi. Sed certe si bene pōderent ei. verba. ibi nō loqur in snia s. in sed aliēo extra iudiciali puta p. uisōis de bñficio. vñ ipse idem Inno. i. c. ex l. is. d. of. dele. absolute voluit q. sentētia nulla qualitercūq. p. errorem facti sniat iurisdictionēz delegati. Secus dicit in factis r. i alijs p. ter sniam. Et ponit exempluz de delegato ad p. uendū de bñficio. nā i illo vt beneficium principis de bitum fortiaur effectum latior sit interpretatio i. l. si. de cōsti. princi. Archidia. aut. r. r. v. q. ix. §. i. dicit an delegatus possit corrigere seu mutare sniam. quidam vt Jo. de sa. dixerunt q. sic p. decretalem qualr. de accu. Sed Laurentius dixit q. dele gatus hoc nūq. pōt p. l. si vt p. p. onis. C. quomodo r. qñ iudex r. idem sentit Bernardus. ff. ob. dicta decretalis qualr. q. ibi nondum tñlerat sniam. sed errauerunt i processu illi gene rales legati. vnde inquirendū. vnde mutare potuissent si erraf sent. vt ibi no. r. q. nondum esset ibi lata snia p. ex ter. ipsius decretalis fm Inno. vel potest dici q. ē spāle i cā inquisitiōis q. possit p. cedi lite nō p. r. arg. extra de offi. ordina. c. graue. vel ibi nō reuocauerūt iure suo s. de mandato pape. quod tñ prius dictū ē plus placet Arch. r. credit verius r. sniaz Lau. quā ipse sequit. r. sequitur Boffre. i. snia de re iudi. §. diffiniti ua. vel ēt dixit q. si iudex delegatus semel pronunciauit diffi nitue r. eius snia nulla ē impetrabit a supiore ex integro iu dicari. C. de sen. ex peri. reci. l. i. r. p. alium iudicē. C. quomodo r. quādo iudex. l. si vt p. p. onis. Jo. de imo. i. l. iudex. ff. de re iu. querēdo de delegato qui vult sniam nullā an finiat ei. iuris dictio. dixit q. quidā vt Ang. dixerūt q. hoc fallit q. nō finia tur eius iurisdictioni primo i delegato a p. r. ipe quia ille pote rit iterato iudicare sicut quilibet ordinarius. arg. l. a iudice. C. de iudi. sed re. uera nō reperit hoc dare expressum. q. in. d. la iudice hoc nō dñ. nā l. delegatus principis habeat multa spālia. q. possit subdelegare. r. ēt sniam suā erequi. nō tñ rēpi tur hoc expressum q. possit de nullitate p. nunciare. r. sic vide tur q. remaneat sub regula. l. iudex. ff. de re iudi. tñ hoc nō est sine scrupulo. Itē fallit fm Ang. i delegato p. inferiorē a p. r. ipe ad vniuersitatem caularū. q. ēt iste equiparar ordinario p. l. i. §. si. ff. qui r. a quibus. ibi tñ loquit quo ad p. tatem subde legandi nō quo ad effectum corrigēdi. aut de nouo iudicandi

nā hoc ēt nō est sine dubio. Tercio fallit ēt i delegato ab infe-
riore a principe ad vñā cām tñ si tulit sniam nullaz p formā
rescripti. qz tñc nō dī functus officio suo z iō iterū poterit p
nunciare sicut z arbiter. l. quid tñ. i. prin. ff. de arbi. fm Jaco.
de are. z Aldra. vt refert Ang. i. l. iudex. alleg. z sequitur bar.
de sal. i. l. si vt pponis. alleg. C. quomodo z qñ iudex. Et pro
hoc ēt facit quod nō. Bar. ibidem. vbi ēt hoc vñ de mēte sua
z p hoc pz q. ll. dicentes q delegatus q tulit sniam nullā ite-
rato nō iudicat debēt itelligi qñ seruata forma delegationis
iudicauit. h. ppter illud accidēs snia ē nulla vt qz iudicauit
pte absente nō cōtinuaciter vel die feriata. z ita itellige dictā
l. si vt pponis. Fallit ēt fm Bar. qñ p errorem facti pñcia
uit. h. hoc nō pcedit vt supra fuit dictum. Sz an delegat?
sup cā nullitatis possit sniaz suā reformare si hoc petatur. nā
vñ q sic per. Labentem. C. de accu. iuncto eo qd nō. Bar. i. l.
si vt pponis. In pñm facit qz iurisdicō delegata ē stricti
iuris. extra de offi. dele. c. p. z. g. z sic vñ qz solum possit se intro-
mittere de eo qd est sibi cōmissum. z hanc partem t. Barto.
de sal. in. d. l. si vt pponis dicēs pñia procedere in ordina-
rio. Et aduerte qz p suum dēm facit qd nō. Inno. z Hosti. in
simili in. c. vt debitus extra de appel. z ibi per Jo. an. in glo.
circa fi. vbi dicunt q delegatus super articulo appllonis ab i-
terlocutoria pronūciat bñ appellatum z male iudicatum po-
terit d cā cognoscere sine noua cōmissione d cā principali sic
z possz ordinariū qui cognouit d cā appllone ab interlo-
cutoria fm sui naturam. sed sua natura est qz deuoluit negoci-
um principale si sit bñ appellatum. vt. d. c. vt debitus. z sic vi-
deretur in proposito qz tenēdo opi. glo. z Bar. videatur dicē
dum qz itelligatur d cā cā nullitatis cōmissa fm sui naturaz
Jo. vero an. in. d. c. vt debitus dicit inspiciēdum formam de-
legatiōis. z sic forte voluit qz aut cōmittatur cā appllonis cū
suis coherentibus dependentibus z emergentibus z cōneris
dicte appellationi ab interlocutoria. z tunc nō itronmittit se
vltorius. aut dicit cōmittim? tali vt faciat iusticiā z tūc qz h
verba sunt repugnantia forte voluit qz tunc procedit dēz In-
no. nisi dicas q illa verba debeant referri ad petitionez pñis
arg. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. actio. tñ
forte ppter multiplicationē litium euitādā ad quā superior
i dubio vñ intēdere. ar. l. terminato. C. de fructi. z lit. expen. z
extra de dolo z cōtr. c. sinez litibus. In dubio itelligitur sim-
pfr. Nec ob. dictus. §. interrogatus. qz loquitur de respōsione
que fit p partem parti. hic sup respōsione que fit psuperiorem
cuius mēs i dubio vñ tūc euitare multiplicationem litū. Et
p predicta forte eodem modo possit distingui i predicta. q. vt
diligēter attēdi debeant verba ipsius rescripti z cōmissionis
glo. vero. xxxv. q. ix. §. i. super verbo errorez. dicit qz iudex pōt
sui errorem corrigere. siue sit ordinariū. siue sit delegatus.
siue i civilibus. siue in criminalibus causis extra de offi. dele.
c. i. l. fis. C. quomodo z quādo iudex. l. si vt pponis. ff. de penis.
l. diuini fratres. nisi sit lata p ordinem iuris tunc pōt retractari
ab ordinario tñ. C. de accusa. l. iij. z ēt a delegato vt extra de
accusa. c. qualr. sed h. corrigere nō possit sniam tñ poterit mo-
derari. ff. d. offi. pñ. l. illicitas. §. si. similiter si deceptus tulit sen-
tentiam pōt denegare executionem iudicati. ff. de iudi. l. si p-
tor in fi. Item verba snie pōt mutare. dum tñ cōsensu idēz
maneat vt. ff. de re iud. l. actorum verba. Itē supplere pōt eo-
dem die de fructibus. ff. de re iud. l. paulus. Item interpreta-
ri pōt sniam suā si ē pñs vel pcurator cesaris. vt. ff. de appel.
ab executore. Jo. n. de imo. l. ab executore. ff. de appellatio.
dicit qz multiplex ē interpretatio put colligitur ex notat. i. l.
si quis operas. ff. ad trebel. z. l. i. ff. de origine iuris. Mā aliqñ
similē interpretatio p correctiōe totali. Interdū p correctio-
ne particulari z sic p detractiōe. Interdū p additiōe. in-
terdū p declaratione. Unde potest dubitari. an iudex qui
habet potestatem interpretādi poterit omnem interpretationē
facere. dicēdum ē qz nō. nam nō poterit facere nec primā. nec
secūz per. l. i. C. sen. refcin. nō posse. nec similiter terciā. nisi ve-
lit addere eadē die circa accessoria vt. l. paulus. ff. de re iudica.
quartā aut que cum sit in declarādo poterit facere. z ita in-
telligitur. Lab executore. ff. de appella. facit qd habetur i. l. hec
des palam. §. si quid post. ff. d. testa. Exemplū potest poni si iu-
dex cōdemnat in. x. libris. nō pōt esse dubiū. an itellerit de
x. libris paruorū. aut grossorū iter quas ē dñia pōt declarare

de qbus itellerit. l. si non declararet itelligatur de libris par-
uorum p id quod habetur in. l. semper in obcuris. ff. de regu.
iur. per id quod notatur in. l. iul. verū debitorē. ff. de cōdi. ide.
Similiter si condemnauit ticiū violentias cōmississe p seyn
poterit declarare de qua violentia itellerit de priuata aut pu-
blica. cum armis vel sine. quāuis si nō declarat itelligitur de
violencia priuata sine armis. vt in. l. interpretatione. ff. de
penis. z. l. pñes eo. ti. Et fm glo. in. l. ab executore. alle. pñes
pōt suam sniam interpretare. delegatus aut fm glo. in. d.
Lab executore. n. pōt. quod vñ pcedere fm aliquos nisi esset tal
delegatus qui posset suam sniam demandare executioni. sed
hoc non repitur iure cautum qz delegat? possit sniam iterepre-
tari. imo pot? oppositū p ter. dicte. l. ab executore. a pñio sen-
su. Si vero loquimur d ordinario. tūc si sit pcurator cesaris. vñ
ē iudex qui habeat merū imperium. tūc poterit suam sniam
interpretari p dictam. Lab executore. Si aut sit alius inferior
tūc vñ qz sniam delegati poterit iterepretari. suā at nō poterit
per ter. dicte. Lab executore. a pñio sensu. Et si dicas quid
ergo tunc fiat ex quo verba snie sunt dubia z sibi non pmitti-
tur iterepretari. dic qz in dubio ex iuris dispōne fieri debet
interpretatio in minorem partē per nō. l. si pñes. z. l. si de
interpretatione. ff. de penis. z. l. iul. verū debitorē. ff. de pd.
indebi. z de regu. iur. in obcuris p hoc tñ non impeditur fa-
cere tarationem expensarū. si talis sit iudex qz pōt suam sniaz
erequi. faciunt nō. per Jo. an. z glo. in. c. si quis p clericum de
foro compe. si at nō pōt suam sniam erequi. tunc vñ qz alius
iudex ad quem spectat executio snie poterit illam erequi. faci-
unt que nō. per gl. z doc. in. l. episcopalem. C. de epi. audi. Si
autem eiusdem tribunalis duo essent iudices. vnus alterius
ē impediti non poterit sniam alterius iterepretari. qz nō re-
peritur iure cautum. l. illam. C. de col. nisi sui delegati. vt. s. ē
dēm. facit. l. illam allega. z. c. consuluisti. ij. q. v. Sed quid fiet
tunc si in snia sunt verba ambigua z maior non pōt sniaz mi-
noris interpretari qz non reperitur iure cautum nec ip se mi-
nor. dic quod fiet interpretatio ex iuris dispositione in mino-
rem partem per id quod supra est dēm. Notariū aut ver-
ba ambigua per eum in suo instro posita declarare z iterepre-
tari pōt. vt expresse dicit glo. iij. l. ab executore alle. z in tali d-
claratione seu interpretatione est pars citanda. per id qd habe-
tur in. l. de vnoquoqz. ff. de re iudi. facit quod nō. per Inno. in
c. olim de ver. ob. z hoc t. Bar. in. l. ab executore. Et pro hoc
an notariū possit suum errorem corrigere vel tabellio. vidē i
Spe. de instru. edi. §. postremo. ver. sed nunquid confectum. z
per glo. ff. de statu ho. l. si pater. mater in corpore d equali. do.
in prin. Bar. succinte de reg. iur. l. si libarius. dñs Ange. i
alle. l. ab executore in ter. ibi pñatem habuit. sic dicit. hic ē meli-
or ter. qz sit in iure. an qui sniam tulit eam interpretari possit
z loquor quando verbum in snia prolatum ē ambiguum. ita
qz est ad pñes sensus trahibile. z concludē qz nullus iudex infe-
rior a principe pōt nisi sit delegatus qui sui delegati interpre-
tetur sniam. vt. l. duo iudices de re iudi. vel nisi sit ordinari?
habēs merum imperium vt hic. si nautez imperio careat nul-
lo modo. qui ergo cōdemnat accusatum de erie in manu. z
non dixit de qua l. in dubio itelligatur de sinistra cum i ea
possit minus interpretari. tñ poterit de dextra. sed z tabellio
in his que pertinet solum ad se proferens verbum obcurum
interpretabitur illud. vt glo. signanter hic dicit. Bal. autēz i
l. i. C. de senten. ex peri. reci. qz nō poterit fieri iterepretatio am-
plus qz semel p id quod habetur in. l. quicqd astringende. ff. d
verbo. obl. §. nec rursus. Et h. videretur qz successor nō posset
interpretari sniam predecessoris p id qd habet in simili in. l.
pomponius scribit si frumētum. §. si. ff. de rei ven. pñm tñ ē
verū fm Bar. in dicta. Lab executore. allega. qz interpretatio
competēs iudici non competit sibi vt priuata persone. sed ra-
tione dignitatis quā bz. sed dignitas est eadem z idem censet
ē offm successoris z predecessoris. l. proponebat. ff. d. iudi. qua-
rōne vñ qz possit interpretari. Et ad dictam. l. pomponi?
§. si. rñdetur qz ibi loquitur in herede qz vere est alia persona a d
functo l. sicte eadem fingat vt in auct. de iureiurā. a moric. pre-
stito. sed vt dixi vere ē eadez dignitas z idem offm predecesso-
ris z successoris. ideo secus in successione dignitatis. Bal. at
de hoc dubitant z vñ tenere pñm in. l. ij. C. de sen. ex peri.
recitan. p. nō. in. l. pomponius. §. si. tñ potest rñderi vt statim
dixi.

diri. Aduerte tñ qz vñ posse dici opi. Bar. pcedere qñ sit iter
pretatio que verificari posset in similibus coniecturis. sed vbi
fieret eo casu qui consistebat in mera potestate iudicantis. tñc
contingit in casu que ponit Ang. i. l. executor. allega. videlz
si iudex cōdemnavit aliquem ad penā manus. tñc vñ qz possit
pcedere opi. Bal. et hoc forte voluit Ange. in. l. ab executor. allega. duz dixit. qz igitur pmittitur vt interpretatio qñqz pos
sit fieri p alium quia non ita cōsistit in nuda volūtate qz non
possit ex coniecturis vel similibus apparere quicquid qui iu
dicavit considerato eo quod tangitur in glo. que incipit. an iu
re. in dicta. Lab executor. alleg. et considerato ē qz snia ambi
gua venit declarāda p acta iurta id quod no. in. l. bec eniz. ff.
de suspe. tu. et in. l. ij. ff. de sen. que sine cer. quāti. facit etiā.
h non alleget in. l. si quis ad exhibenduz. ff. de excep. rei iudi.
als aut rem secretam itēōis nostre cū nobis solis pateat nul
lus alius interpretari pōt nisi nos ipsi. faciūt no. in. l. inter sti
pulātem. ff. i. ff. de verbo. obli. Et p predicta patet qz successoz
iudicis ordinarij poterit taxare expensas quaz taxationem si
bi reservauit qz vñ reservasse dignitati et officio nō sibi vt pri
uato. Si vero delegat? qui nō hz executionem snie taxationē
sibi reservauit. tñc delegans taxabit non ipse. qz taxatio pcer
nit executionē snie. et nō vñ sibi reservasse vt priuate persone.
sed rōne iurisdictionis quā habebat que erat eadez cum iurisdī
tione delegantis vt. l. i. ff. qui mādatum. ff. de offi. eius cui mā
da. est iurisdī. Et qñ iudex male interpretatur adiecta interpre
tatione potest appellari vt dicta. Lab executor. quod vñ esse ē
istud quod dicit Jo. an. in. c. statutum. ff. assessorum. de rescri
ptis lib. vi. in verbo relinquitur. vbi dicit qz aliquid relinqui
tur cōscientie alicuius de ea nō pōt inferri qd. Sed potes di
cere qz aliud ē qñ relīquitur aliquid pscientie alicuius. quo casu
pcedit quod in dicto. c. dñ. sed licet tñc non possit appellari. si
tamen dicatur cōscientiam fuisse erroneam. et tunc imploze
tur offiū superioris vt eā corrigat vñ corrigi faciat. videtur qz
hoc fieri possit vt est glo. valde no. in clemē. i. de iurepatro.
et ēt Bal. in. l. ij. c. de sen. ex per. reci. Aliud autem ē. quādo
lex pmittit interpretari verba ambigua snie. qz tunc hz locū qd
dñ in. d. Lab executor alleg. nā non ponit tñc simplr in con
scientia ipsius iudicis. sed vt interpretetur. vnde voluit tñc lex
qz si ex pbabilib? pecturis appeat interpretatōez ēē iniquaz
q illi nō debuit stari. h possit appellari. et poterit apparere ē
iniquitate interpretatōis. Primo ex verbis snie qñ nō sunt
extranea ab interpretatione. Itē poterit apparere ex his q ge
sta sunt i iudicio. et sic ex actis poterit ēē apparere ex qualita
te rei vt si forte cōdemnavit i. r. libris parvorum. cū tñ ex qualita
te rei appareat quod merebatur pccium. r. librarū grossorum
facit qd habet i. l. p i stipsonib? d reg. in. Et p dicta ff d mēte
Bart. in. d. Lab executor. et Jo. d imo. ibidē et dñ Jo. de lig.
i. c. olim. de ver. sig. q interpretatio dñ fieri partibus pñtibz
et si aliter fiat non valet de testi. c. cām. de priuile. c. dnduz. Si
aut fiat ex certa scia principis de plenitudine potestatis tunc
valet. h pars nō citetur. qz nō hz ēē dicere cur ita facis. rix. di
stic. c. in memoria. et iō valet ēt si alteri pccidit vt i. c. quan
do. de cēsi. Si aut ab alio iheriozi a principe fieret nō valeret
ff. de re iudi. l. de vnoquoqz. Error aut iudicis an possit re
uocari. Bal. i. l. error. c. de iuris et fac. igno. dicit qz aut iudex
erravit i ordine iudicij. et nō tñ iudiciū vt. l. platam. c. de sen.
nisi litigantes renūciassent ordini iudicij vt no. i. c. de cau
sis. de offi. delega. fm quod ibi distinguit i gl. ordinaria. Aut
iudex erravit i platione snie et tñc refert aut erravit i pferen
do aliter qz volebat et cōstat de errore. et non valet snia vt no.
ff. de arbitris. l. qui arbitet. ff. i dubio nō psumitur error vt. l.
labeo. ff. de suppellect. lega. aut erravit aliter pferēdo qz debuit
et tñc aut errore iuris expreso et snia ē nulla ēt si fundetur su
per cōfessione vt nota i. l. nō fatetur. ff. de cōfesi. et l. oznamēto
rū. ff. de auro et argēto lega. eodē modo si fundet super cōsilio
alicuius iheriti. qz cōsiliū nō defendit sniam p nullitatē er
roris expresi ēt dico qz si ēē lata de voluntate partium qz ad
huc ēē nulla. ff. dñ ob. l. ij. c. cōmunia vtriusqz iudi. qz ibi non
loquitur i casu erroris expresi. Ratio oīum pdictōrū ē qz
ius cōstitutionis nō pōt imitari pactis priuatorum vt. ff. ad
l. fal. l. quod de bonis. ff. primo. et l. leyus et augerius. et ti. Aut
nō fuit error expresus. et tunc snia diffinitiva emēdari nō pōt
vt. l. iudex. ff. de re iudi. siue i cā ciuili siue i cā criminali. ff. de

penis. l. diui fratres.

De errore matrimonij.

Stenso de errore in

dicis videndum ē de errore q i matrimo
nio cōmittitur. Et Host. i. summa i. ti. de
spōsa. sub rubrica de mñimonijs i. ff. qua
liter. ver. i. ergo occurrit error persone et.

Dicit q error. spōne ipedit matrimonij

vt si credo pñere cū Bema. et ego cōtraho cū Berta. hic nul
lum ē matrimonium. hoc aut impedimentū nō ex cōstitutio
ne ecclesie. sed poti? ex sui natura pcedit cū. n. i matrimonio
cōsensu libere desideratur vt i. c. cū locum. de spōsa. et adeo
qz sine ipso cetera frustrant vt i. c. tua nos in fi. de spōsa. et de
spōsa duoz. c. si. apparet qz si est error. aut si erro in persona
nullū ē mñimōiū. errans enim nō consentit. ff. d iurisd. om.
iudi. l. si per errorem. l. ij. ff. de iudi. c. de iur. et fac. igno. l. cum
testm. et l. non iccirco. Sed ad hoc vt iste error rōabilis sit ne
cesse est vt is qui errat habeat aliquam noticiam persone cūz
qua pñere itēdit aut per visum aut per auditum aut per famā
qz in pñtus ignotum non affectum non pñsum diriges pos
sumus. ar. ff. de pñc. emp. l. cum ab eo. ff. mēfaz. et l. in lege. ff.
d pac. l. tres fratres. et ff. d tran. l. qui cum tutoribus i fine. vñ
si consentiat quis in personam abñtem aliquāliter. vt dñ ē
sibi notam quam putat ēē pñtem pñtat qz nō pñt in pñtez
sed in illam quā putat ēē pñtem. et sic deficiente consensu perso
ne deficit et mñimōiū. ideo oportet qz aliquam noticiāz ha
beat persone vt dixi. alias non errat in ea. sed decipitur in
pñtētem. de quo ponunt magistri tale exemplum. Aliquis
anglicus rustic? vēit ad aliquā mulierē romanā nobilē et vi
xit se filiū regis anglie cū nō ēē. mulier nullā noticiā hñs filij
regis anglie. nec pñone. nec nois pñit cū eo credēs cum fore fi
liū regis anglie hic tñ mñimōiū qz nō erravit. sed potius de
cepta fuit. vel nō fuit error pñone seu qualitatis. h certe cū vbi
cūqz terraz habeatur notitia regis anglie saltē p famā vt qz
hic sit error pñone. nō. n. in pñonā pñtem. sed in pñonaz filij re
gis anglie pñtēre vt. nō. n. refert vtrū petatur seruus pñrio
noie expreso. vel q natus ē ex illa ancilla. ff. de rei ven. l. si in
rem. de testi. c. l. ex quadā. ff. ex teste. ibi pñonas expñis nomi
nibus. de consang. et affi. c. tua. ibi noibus pñrijs. vel eqpollē
tibus iudicijs. Sic ergo qd hoc dicunt locū habere qñ nō ex
pñit aliquā certam locutionem per quaz habeatur notitia
pñis et filij. et p pñis. puta dicit se filiū regis vel comitis i gene
re et nō dicit cuius. vel si specificat nulla hñ notitia pñis neqz
filij. vel dicit se diuitem. cum sit pauper vel nobilēz cū sit resti
cus. vel bonum cū sit malus. vel mulier dicit se virginem cū
sit corrupta. talis enim error fortune et in exēplo diuitiarum.
Item qualitas vt in alijs exemplis nō impedit mñimōiū
rrix. q. i. ff. i. Itē error conditionis impedit et dirimit mñimo
nium. vt si credo pñere cum Berta pñbo cum ancilla. hoc enī
nullum est matrimonij nisi ex quo sciui illam esse ancillam
cognoscendo vel alio modo consentiā i eam. de coniug. seruo.
c. pñpñit. Vnde dicit Hostien. in summa in titu. de coniug.
seruo. ff. et an mñimōiū a seruo. circa pñcipium. dicit. si naut
alter coniugum seruus est et alter liber. et liber non ignorauit
cōditionem a principio valet matrimonij. sed si ignorauit.
error conditionis impedit consensum. ita qz matrimonium
ab initio est nullum. Quattuor enim sunt errores. Error per
sone. Error conditionis. et hi duo impediunt ab initio. Item
error fortune. vt si credo contrahere cum diuite et inuenitur
pauper. Itē error qualitatis vt si is credat bonus qui ē mal?
vel si credatur virgo que ē corrupta. vel si credatur sana cūz ē
leprosa. et ibi vltimi errores non soluunt vt. rrix. q. i. ff. i. h pñi
mi duo soluūt nisi is qui ē liber verbo vel facto. puta cogno
scendo carnalr scitenter i seruū cōsensit ex post facto. qz po
stea nō posset dissentire vt i. c. pñpñit. allegato. et in. c. ad no
strā. d coniug. seruo. nec sufficit si medio tpe efficiatur liber
qz oīz qz sit a principio fm Hosti. ibi error vero secte impedit
mñimōiū h sit error qualitatis vt. rrviii. q. i. c. caue vt in pa
gano vel iudeo qui credebatur xpianus. gl. tñ. rrviii. q. i. i sum
ma. et de spōsa. c. cum locum. et q error persone ex su in atura

nō impedit mīmonium sed nō pōt defendi hz Jo. de ligna. i. c. pposit. de cōiugi. seruo. qz mīmoniu ptabitur pten su. c. cū locū. de sponfali. mī tā ptrarium cōsensu q error vt. l. si perrorem. ff. de iurif. om. i. u. Error. n. cōditōis ex sui natura nō impedit vt dicit glo. et verum dicit q lege ipedit mīmonium. vt. l. cū ancillis. C. de inces. nup. lege vero cano nica nō ipedit si ē error cōditionis. vt. c. i. de cōiugio seruo. et i mīmonij. l. canonica pualet. Et scias q error cōdictō nis deterioris ipedit. sed non error cōditionis melioris vt si credebam p̄bere cum ancilla et erat libera fm Jnno. i. c. pro pposit. allega. Sed si credēs p̄bere cum libera p̄bit cum ascri pticia mīmonium t3 vt no. glo. xxix. q. ij. in fi. sūme. Et qua re si errās i cō dictione persone statiz cū sic cognoscit et appro batfacto statim est matrimoniu. rō est qz p̄mo fuit effigies matrimonij quod fuit p̄ctum p verba nūc efficitur verus cō sensus. qz illa p̄iora verba trahūtur ad tēpus copule. et sic sta tim perdit ius excipiedi fm Jo. de ligna. vbi. s. cc.

Clauſula d simulatione.

Clauſula

Rei non sic geste. si sic celebrate et. Ista clauſula materiā simulationis continet. et fm Bal. i. l. i. p̄ctibus. C. plus valere quod agi tur. Materia simulationis vtilis et quod tri diana. Jo scias q qūqz scriptura cōtinet verum. sed illud verum mēdaciū includit

et hoc pōt ēē dupli. l. in scriptura notarij. Item et in scriptura priuata. Exemplū de p̄mo scribit notarius q ego fui cōfel sus habuisse. x. ex cā mutui. illa scriptura cōtinet verū. l. q fui confessus sed includit falsum. l. q receperim. Exemplum d se cundo. ego feci tibi scripturam in hac forma. Ego. A. habui et recepi a te. x. mutuo. istud enim non ē aliud q̄ confiteri. qz sic scribendo confiteor. ista scriptura continet verum qz confi teor sed includit mendacium si non recepi. C. de non nu. pec. l. si ex cantōe. et illa est materia illius ti. de non nu. pe. Quan doqz scriptura continet aliud q̄ verū. et hoc pōt cōtingere tri bus modis. Primo qz continet mēdaciū falsi fabricatōne et ista non est materia illius tituli plus valere qd agitur. qz p prie loquendo aliud est falsum aliud est simulatum. de hoc ha bes exemplū de fi. instr. l. repetita. et C. de fal. l. si creditor. Qū qz scriptura continet mendacium pp erroris interventionez et tunc prope instrumentum non d̄ simulatum. l3 sit inuali dum. vt. l. si. C. plus valere qd agitur. de hoc habes ibi exēplū in. l. si. ff. de consti. pe. ff. de doli excep. l. ij. s. circa. Qūqz instru mentum continet mendacium pp simulationē. et ista est pro prie materia illius ti. plus valere qd agitur. q̄ diuiditur i tres articulos. Nam quedam simulatio ē in qua p̄bens ostendē ni titur id qd facere nullo modo intēdit. Interdum ostendere ni titur id quod facere aliter intēdit. Interdū ostendere nititur id quod facere in alia persona intēdit. Primo cā actus dici tur ymaginarius. vt. l. nuda. ff. de p̄ben. emp. et sic sicut corp sine spiritu. qz consensus est remotus ab actu. Secundo casu qz intēdit vnum facere et aliud ostendere refert. aut illud qd ostēditur pōt efficere id quod intēditur et v3 in illo. exemplū in. l. si ex precio. C. si cer. pe. cuius. l. intellectus stat in hoc. naz cum statur ibi in finibus pacti p̄ctus est simulatus. qz aut lo queris in mutuo naturali et illud est simulatum. aut in ciuili et illud non p̄bitur nudo pacto. Si autē interuenit stipulatio ibi non est simulatio. qz verū mutuum ciuile p̄bitur verbis. merito ergo t3 stipulatio ciuili veritate et cātiua substantia si mul iunctis. Si autem illud qd ostenditur non pōt efficere il lud quod itenditur tunc non v3. vt p3 per eandem. l. si ex p̄cio in exemplo pacti nudi. Tertio cāu quando mutatōe personaz cōmittitur simulatio. tunc aut persona agens actum pōt esse habile subiectum ipsius actus. ff. solu. ma. l. que dotis. ff. man dati. l. idemqz. s. si cui. de p̄ben. et cōmit. stipu. l. optimam. ff. d̄ bere. instr. l. quidam cum filium. Aut nō pōt esse habile subie ctum. et tūc non v3 actus. C. de secū. nup. l. hac edictali i fi. p̄n. C. de natu. lib. l. si quis. s. et qd de subeunda. et si vnus p̄bēs si mul et alter non. sed credit id esse in mente quod ē in voce vt i scripto. tūc in eius p̄tate est q actus valeat vel non valeat. vt no. ff. de dolo. l. eleganter in principio. ff. de actio. emp. l. iulīa

nus. s. si quis colludente. et hoc est verū nisi lex precise resistat actui. vt nota. ff. de ritu nup. l. a diuio. et ibi glo. singularis. Di cit idem Baldus in. l. si ex precio. C. si certum petatur. qz que dam est simulatio que continet in se substantiaz obligatōis et ex tali simulatione non oritur exceptio simulationis. et iō sta tuta que loquūtur d̄ exceptione simulationis nō hnt locū hoc casu fm Bar. qui dicit in. l. si ex precio. allega. qz illa d̄f exce ptio simulationis. qz pmissio ē facta simulata ob causam nō veram. vel nō iustaz. et ita loquitur titulus. plus valere quod agitur. et. l. i. C. de condi. ob tur. cau. sed qz debitum in verita te est ex vna causa. l3 in instrō confiteatur vt debitum ex alia causa non d̄ instrm simulatū qz obligatōis substantia nō deficit vt dicit tex. in dicta. l. si ex precio. et debitū ex vna cau sa pōt indebitū ex alia causa p̄uerti. Et predicta fm Bar. ibi faciunt ad statum quo cauetur qz p̄ instrm confessionatum seu guarētigatum possit opponi exceptio simulationis. Secū do casu est et quedā simulatio que nō h3 in se obligatōis sub stantiā. et ex ista oritur simulationis exceptio seu doli vt. ff. de doli exceptio. l. ij. s. circa. Preterea dicit Bal. in. l. si sub spe cie. C. de postulando. qz tunc p̄ctus est simulatus qz nulli cāe preterea essentialiter h3 figuratiter celebratur. sed preterea ali cuius cause celebratur. et ille cause ex voluntate partū sic se ha bent qz vna equipollet alteri. hic non est simulatio vt. l. si ex p̄ cio. allega. Si vero essent cause que nō possent adinuicē equi pollere vt causa emptionis et locationis. et tunc ibi est simula tio et pōt opponi perpetuo. C. plus valere qz agitur. l. emptioe et in dicta. l. si sub specie. nō est simulatio. cum ibi loquatur de causis que possunt ordinari p̄ p̄bentes ad eundē finem solutō nis merito. ibi non ē simulatio pprie sumpta. et ideo ibi p̄clu ditur ius excipiedi biēnio. C. d̄ nō nūme. pecu. Ius vero ex cipiendi de simulatione est p̄petuū. sed si in. d. l. si sub specie. sa larium excessisset debitum modū. tunc esset simulatio. ibi de p̄missio ad p̄bitum. et ideo eatenus cōpeteret ius excipiedi fm omnes docto. dicit ibi Bal. et fm Bal. ibi qz statuta per mittunt opponi simulationis exceptionē intelligūtur statuta loqui qz aliquid permittitur sine spe alicuius cause preceden tis vel future. Item qz cause vere intendūt ad diuersum esse ctum vel p̄rium cū causa expressa in instrō. Itē qz de nullo fingitur aliquid. sed qz de aliquo fit in aliud nouatio siue trāf latio. est ibi equipollentia illa obligatio non est simulata. qz nō deficit obligatōis substantia vt dicta. l. si ex precio. S3 si sta tutum dicit qz p̄ instrm confessionatū non possit opponi ni si exceptio solutionis et simulationis an possit opponi exceptio nō nūme. pecu. vt dicit Bar. in dicta. l. si sub specie. qz qz ali quid p̄mittitur sub spe future cause postea nō sequita. qz potest opponi exceptio simulationis. Exceptio ergo non nūme. pec. est quedam species exceptionis simulationis. et ideo vt qz pos sit opponi. Unde Odof. in dicta. l. si sub specie. allega. dicit qz exceptio ista non nūme. pecu. est quasi exceptio simulationis. Bar. diceret vey qz p̄mittitur spe future cause postea non se que cū alia causa inserta exprimitur. qz est ibi color questus ad nō causam. sed qz eadem cā que nō spectat exprimit in in strumento ibi a principio nulla ē simulatio. vñ dicit Bal. nō credo qz exceptio nō nūme. pecu. pprie loquēdo sit exceptio si mulationis. quia inter ptes p̄ cirographū vere p̄bitur. l3 effi cacia nō affit illi p̄ctui nisi post biēnium. Bar. autē in. l. i. C. plus valere quod agitur. dicit qz quandoqz agitur vnū et feri bitur aliud per errorem. tunc sine dubio p̄ualet quod agitur vt. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. i. et. l. qui quartaz co. titu. et. l. quotiens. ff. de here. instru. et. l. error. C. de testamen. Qūqz vnū agit et aliud scribit p̄fallaciā vnus partis. et tūc idē qz plus valet quod agit vt. l. si. C. plus valere quod agitur Qūqz vnū agit et aliud scribitur simulate de partium volun tate. et tūc aut illud quod agit i veritate nullus ē momenti et nō valet quod agitur nec quod simulatur h3 obstat exceptio vt C. d̄ cōdictio. ob tur. cau. l. i. et. l. si sub specie. C. d̄ posthu. Aut id quod agit erat aliquid in effectu. et tūc aut aliud quod scribi tur fit per modū habile ad trāfferendū vnā obligatōe i aliā et valet illd quod scribitur magis q̄ illud quod i veritate fuit actum vt. C. si cer. pe. l. si ex precio. et. l. si premutua. Aut si fuit p modū habile seu p̄hibile ad hoc. et tunc valet plus qd agitur qz quod simulate cōcipit vt per totū titulum plus valere qd agitur. Bal. aut in cōsilio suo qd incipit. In dei nomine amē.

i cā Nicolai de forecolonis re. dicit qd altero de tribus modis
pctus pōt dici simulatus. Vno qñ in veritate agit quod cele
bratur vnus pctus et nihilominus alter celebratur simulate.
vt. C. plus vale. quod agit p totum. Secūdo modo dñ simula
tus quādo iter partes agitur ita i veritate sicut dicunt. s. mo
dico tpe ē duraturū vt cū sit venditio. et incōtinenti sit pactū
de reuendēdo vt. l. iij. s. si ab ignoto. ff. de manu. Tercio mō
dñ simulatus qñ inter partes agitur quod nihil sit in existen
tia id quod agit. s. solum ad apparentiaz vt. l. imaginaria. ff.
de reg. iur. et. l. simulate. ff. de ritu. nuptia. ff. de aqua plu. arcen.
Lemptor. Dicunt et quarto quidam esse simulationem de per
sona ad personam que pñe simulatio dici nō pōt. nec in ali
cuius simulationis speciem cadit cū lex non nocet. s. pñmittit
vt quis possit submittere alium ad stipulandū vel ad recipiē
dum quod sibi debet. nec ad hoc pctus dñ simulatus vt. l. i. in
liamus. s. qui fundū. ff. de verbo. obli. et. l. nouare possumus. ff.
de noua. C. si qs alteri. vel sibi. quasi p totū. Nihil certe iterest
an pñmittat vel satisfiat creditor. an alteri de voluntate credi
toris vt. l. nihil. C. de so. facit. l. i. ff. qui satis. co. nec minus con
sequitur debitor liberationē satisfaciēdo isti adiecto qd satisfia
ceret priori creditori vt. l. muto. C. de solu. Vñ posito qd vnū
instm fuisse confectū i pñonaz ticij de eo quod debebat se vo
latis tñ sufficit ex quo de voluntate seij pñest vt ei comperat
directo actio nec p hoc dici pōt simulatum vel factum. Idē
tñ Bal. i. l. multum. C. si quis alteri vel sibi. In lectura dicit
qd instm cantat siue sonat i pñonā vxoris et re vera emit vir
instm ē simulatum et hec simulatio pbat a priori. Itē pro
bat a posteriori. Item pbat ab vtroqz simul iuncto. Et po
ri pbat si pbat qd per prius. i. ante instm erat actum qd vir
est emptor et qd simulate poneret nomen vxoris in instm vt
l. iij. s. si ab ignoto. ff. de manu. A posteriori probatur si post
pctum vxor cōfessa ē sic se hñe veritatem recognoscendo bonā
fidem. nā cū pecunia fuit viri ista non est donatio sed boni
dei agnitio. Item a priori et posteriori simul iuncto probatur
verbi grā pbat qd nomen vxoris fuit appositum in instm
tñ vir soluit precium et postea ipsi viro possessio tradita est qd
ex hoc vñ simulatio et hoc ē cōiecturabile qd ex quo nō repit
aliquid factum ab vxore nec vxori sed sola nominis intitula
tio qd hoc fuerit pñordinatum iter partes qd nudum nomē
vxoris cōtineret in instm cū. n. in effectuali vtilitate possessio
num et fructū ipsa nihil participauerit nec in soluēdo pñuz
se grauauerit et sic ad eam neqz lucrum neqz dānum puenierit
pñumitur nuda ministra et nō cōmodum sentias vt no. ff. de
dona. iter vi. et vxor. l. mulier. alias incipit si suspicius. et. ff. so.
ma. l. que dotis. ff. de bñdi. inst. l. quidam cum filiū. ff. de vñr.
l. in fidei cōmissi. s. cum pollionis. Et sic ex coniunctōe veris
militudinum et signorum consonantium in effectū. imo etia
verius ex cōiunctōe substantialium cārum pñumit pñe ve
rus quo ad maritum et simulatus quo ad vxorem. et idem est
pñ suppositis terminis econtra. Et concludit qd quādoqz simu
latio probatur ex pctu et ordinatione. verbigratia erat tracta
tum ordinatum et firmatum ac conuētum inter maritum et
vxorem qd re vera ipse maritus est emptor. sed nomē vxoris
sue poneretur in instrumēto qd frequēter faciūt vsurarij i frau
dem eoz a quibus extorsertunt vsuras. et si dicatur qd dñ isto pa
cto potuerūt penitere. vnde possibile ē qd sequens actus sit ve
rus in persona vxoris. vt. C. de pactis. l. pacta nouissima. rñ.
fm Bal. ibi qd non presumitur penitētia qñ precedūt verba dñ
rogatoria ad futurū actum. vt. ff. de leg. i. l. si ita scriptum. Quā
doqz probatur tractatus tantum. et hoc probare per se nō suf
ficat qd multa tractant que non veniūt ad cōclusionē nec ad fi
nale effectum. vt. ff. dñ mino. l. si ex cā. s. nunc vidēdum i si. et
c. dudum. de re. ec. non alie. in. vi. et dñ condi. indebi. l. elegat i
fi. C. dñ rescin. vñdi. l. si voluntate. sed si non probatur solus tra
ctatus. sed confirmetur ex sequentibus signis. vñputa ex pñij
numeratione vel ex scā in persona viri traditione vel longa
possessione viri titulo p suo. tunc presumitur tractatus prece
dens positus in executione. ff. dñ iure do. l. cū post in prin. vñ
de dico in simili dicit ibi Bal. si inter ticiū et martinū su
it tractatum de occidendo Seyum per ipm ticiū. et postea
ipse ticius occidit qd presumitur qd fuerit sequutus illum tracta
tum et qd fuerit ita ordinatū inter ipsos. l. testes de finali or
dinatione dicant se nescire. ad hoc facit quod no. Bar. in. l. q

in aliena. s. si is qui. ff. de acqui. here. Sed ex sola solutiōe col
lectarum facta per maritum vñ ex eo quod maritus poni fecit
res in suo estimo. non presumitur simulatio. vt. l. si pater. C.
de actio. empt. nec ex sola pñij numeratione. vt. l. manci
pia. C. si quis alteri vel sibi. Idem vero Baldus in consilio
quod incipit. Casus talis est. Quidam nomine Matheus sic
dicit quedam glo. allegata. qd nomē vxoris insertū in instm
affert vtilitatem. et ius viro et nō vxori qñ de pecunia viri ap
paret precium solutū. ff. de dona. inter vi. et vxor. l. vxor mari
to. in glo. que incipit. Argumētum pñ prelatos. et hoc pōt itel
ligi sic vt nomē vxoris videatur adiectū et insertū simplr nō
donationis causa. nec vxori ius aliquod querat. sed honoris
causa et superficialiter et ista est vna opi. et hoc alibi contingit qd
nomē vnus ponitur in instm. et tñ non querit sibi sed alteri
in quē re vera dirigebatur effectus intentōis. et hoc ponunt
doc. in. l. iij. s. si ab ignoto. ff. de manu. et si spiciamus ter. vñ
ter. C. si quis alteri vel sibi. l. multū ver. quod si emisti. et. l. cū
pñia. in qbus legibz vñ dici qd ius rei empte. idest ius domi
nij vel quasi dominiij acquiritur viro nō vxori. cuius nomē
tñ in instm insertū est. In pñuz vñ qd ius rei seu in re sit que
suum vxori. et hoc pbat tali rōne cōi. nam p instm presumit
nisi probeatur pñum. ex instm enim quattuor pñsumptōnes
oziri dici consuevit. Prima qd instm sit verū et non falsū.
Secūda qd sit verū et nō simulatū. Tercia qd quicquid ibi scri
ptum sit scriptū de partium voluntate. Quarta qd presumunt
omnia solemniter esse acta. s. quo ad intrinsecam solēnitatem
vt. C. de proba. l. cum precibus. de pñen. et cōmit. stipu. l. opti
mam. et no. plene in. l. sciendū. ff. de ver. ob. et. s. scriptū. et. l. i. in
rigentiū. s. quod fere. cū ergo presumitur nomē vxoris appo
situm re et noie. non noie tñ. ergo ei acquiritur alioquin pre
sumeretur simulatio quedā de persona ad pñonā que nunquā
presumitur nisi pñe. C. plus valere quod agit. l. iij. pñeterea
hoc vñ expressum. C. de dona. inter vi. et vxor. l. si filij tui. vbi
onus pñandi incumbit viro nō mulieri nec bñdi mulieris.
In dubio presumitur dñum acquisitum vxori. ad hoc facit
glo. in. d. l. cum pñia in gl. que incipit. Que oz te facere. cū
satis sit p ea instm contineri cam emisse vt. l. multū. in glo. q
incipit. Sed interim statur scripture. Quid ergo dicēdum ē.
Solu. aut in pñona vxoris cōcurrit titulus et traditio vera vt
ficta. et tñ ipsa efficietur oñia rei. sed tenetur marito ad pñiū
restituēdū. quod maritus p ea numerauit. et si non est soluen
do. tunc maritus habet vñl rei vñdicationē ad rem emptaz.
et ita loquitur. l. vxor marito. et ita oz intelligi glo. ibi posita.
fit enim mulier domina rei p traditionē ab extraneo factam
non a marito. Aut titulus ē in pñona mulieris. s. traditio fa
cta est marito. tunc presumitur quo ad vxorez titulus simula
tus in fauorem viri appositus. nō aut presumitur vxorez esse
verā emptricez. nec ēt presumitur aliquid donatū sibi ex quo
in suam pñonaz deuentū ad traditionē non est. l. si filij. primo
responsio. s. allega. et. l. papinianus. ff. de donatio. inter virū
et vxorem. et facit quod nota. in simili. ff. fami. herci. l. filie cu
ius. et si in instrumento in quo nomen vxoris est interdum ē
precariz. videtur interuenisse ficta traditio per vi. precarij.
et si ista via ficta precarij recta via porrigitur ad vxorez. ē vro
ri dominium quesitum. Si autē esset opus cessione. tñ fecus.
Sul. de cu. dicit qd non queritur pñcuratorē vel ministrum
ficta possessio vt ipse no. C. de acqui. pos. l. i. ff. de pactis. l. ab
emptione. Alij dicūt pñ p. l. certe. de preca. et. ff. de acqui. pos.
l. quid meo. s. pñcurator passus ē subtilis. tñ hoc vltimū cōiter
seruat fm Bal. et id ex tali pctu querit dñiū. dic de hoc latē
in cla cōstitūes se pñario nomine possidere. s. si per statutū
vir nō pōt aliquid relinquere vxori. et vir i suo testō et iter vi
nos confessus ē ad interrogationem vxoris sue se alienasse de
bonis vxoris sue parafrasenalibus aliquid et se debere p pñe
centum. vel emit aliquid asserēs se emere de pecunia parafre
nali vxoris sue. an cōfessio pñumat simulata vel an valeat
super hoc. Dñs Jo. de canemortuo. cōsultuit. qd aut loquimur
de cōfessione facta i vltima voluntate et illa nō valet nisi con
stat verum esse qd testōr cōfessus ē ex quo. n. p statutū nil pōt
a viro relinquere vxori presumitur i fraudē factum. et hoc p. l. q
testm. ff. de pba. per quam. l. dicit ipse intelligo vt habeat du
biū qd fuit facta in forma cōfessionis. Aut loquimur de con
fessione facta inter viros. et hoc dico qd valet p ea que no. i. d.

L. qui testis. preterea nō ē presumend⁹ animus donandi cum ista sit facta inter viuos vt. l. cum de indobito. ff. de pba. 7 ma xime qñ quātitas non ē modica vt. l. vicium. ff. de dona. iter vi. 7 vr. 7. l. si filij allega. i. fi. glo. ij. vide glo. l. vxor. §. fi. de leg. iij. Sz ob. qz presumit^r quesita de bonis viri. C. de dona. iter vi. 7 vro. l. et 7. l. quintus. ff. eo. ti. 7 iō vñ qz animo donandi fecerit nisi appareat vnde mulier habeat pecuniā. Sz rñderi pōt qz id quod ille. ll. dicunt videlicet. l. et 7. l. quintus. loquuntur qñ cōtrouersia ē de hoc. sed viro cōfite nō pōt esse con trouersia. qz eius cōfessio sibi 7 heredi eius obstat propter cui tandā suspitionem turpis questus que tollitur viro cōfite nti qz de bonis vxoris aliunde questus habuit. Sed certe illa re sponsio nil valet qz i preallegatis legibus ē dñ i prima glo. qz dum vir deponēdo dicit qz erat vxoris sue non valet 7 vñ ppter fil. l. ibi intelligit^r ēt vbi nō cōstaret eam fuisse viri. nec confessio eius preiudicare vñ dubito. sed priuuz vñ qz valeat qz vñ iure pñtus 7 confessionis non iure legati. vt in ar. l. affi gnare. ff. de affig. lib. 7. notat Ly. in. c. quod semel. de reg. iur. li cet scā in testō deberet cēferi ac si scā foret inter viuos. 7 ita ibi dicit ter. 7 ita ibi intelligit Bar. qui dicit illam. l. si lega tur vt debitum vñ vt legatum nisi vt debitum probaretur sic qñ legaretur capaci vt. l. legauit. ff. de libe. lega. Ad secundū qd dñ de pñsione inter viuos p glo. l. qui testis vñ priuuz per. l. i. C. de natu. libe. per quam. l. Jaco. de behui. impugnat illam glo. sed non oportet. qz ibi loquitur in cāu spāli. quod pñ ex illa l. coniuncta. l. affectionis. ff. de dona. 7 preterea qz in omnib⁹ pñtibus inter viuos non presumatur fraus nisi probetur. fac in materia nostra. l. qd at. §. si vxor 7. §. si tibi. ff. de dōa. inf vi rum 7 vxorem. nec requirunt ille. ll. qz debeat apparere vnde habuit pecuniā. Vnde nec obstat ad istud scdūm si dicat qz per statutum non pōt valere. qz vir non pōt quicqz relinqui re. qz rñdeo qz ista confessio fit inf viuos non cōtinetur appel latione delicti. vt. l. i. in prin. ff. de tabu. exhibē. facit qd no. i. l. si sponsus. §. circa. de dona. inter viuz 7 vro. 7 istud facit de pñtu scd i testō tpe mortis qz presumitur fraus. iuxta no. extra de sepul. c. de his in glo. 7 extra de testa. c. raynucius in glo. su per verbo deductus. vide Bar. in. l. cum quis. §. codicillis. de le. iij. vide Ly. in. l. i. C. de sa. san. ec. vide plene super clā dedit 7 donauit 7c. 7 attende qz. §. dictum est quod querit vxor tem pore constantis mñimonij presumuntur quesita de bonis vi ri vt in iuribus. §. allegatis. hoc verum fm Saly. tamen mu liere negante fuisse quesita tempore pñstantis mñimonij vñ ca sus in. l. et de dona. inter viuz 7 vro. allega. quod non pñman tur tpe mñimonij quesita nñ pñbentur. vt ibi colligitur ex illis verbis mñimonij tēpore. quod bene no. qz hoc satis est equuz. 7 ita intelligēda est dēa. l. quintus. 7 probat ibi in fi. in ratōe ibi posita in verbo questus. quod bene no. Bar. in pñlio qd in cipit. Factum tale est 7 De. Hic. donauit coleserti 7c. Dicit cō tractus fictus ymaginarius seu simulatus dñ tribus modis. Vno modo cum in veritate agitur qz vnus pñtus celebratur tñ alius celebrari simulatur. vt. C. plus valere quod agitur p totū. C. de pñbē. emp. l. fides 7 isti? simulatōis natura ē vt ex hac simulatōe non impediāt acqñsio fienda ei cui acquiritur si ex cā que vere agebat intererat acqñ. C. si cer. pe. l. si ex pñcio. no. in. l. nuda. C. de contrahen. emptio. 7 in. l. ymaginaria. ff. de regu. iur. Secūdo modo dñ pñtus simulatus fictitiuz seu ima ginarius qñ pñtus in veritate celebratus est. §. modico tpe dñ durare. qz forte debet reuēdere cito vt. l. iij. §. si ab ignoto. ff. de manu. 7 istius simulatōis natura ē vt debeat hoc per pactū agi vt dicto. §. si ab ignoto. Tercio modo dñ pñtus imagi narius seu simulatus qñ pñtus apparenter fit. ex mente vero agitur inter partes qz nihil fiat. 7 de istis loquitur dicta. l. nu da. 7. l. imaginaria. de ritu nup. l. simulantis. de aqua plu. ar. Lemptor. Et ista credo qz appellatur carta vel apparētia. hoc est ad apparendum seu ad reparendū. vñputa si aliqz timebat tirānum vel pp fugienda onera. vel aliquid simile fecit aliena tionem bonorum vel partis bonorum. in alium tamen in ve ritate agebatur qz nō esset alienatio. sed solū ad operādū pñcā.

Equitur videre quis pos

sit dicere seu allegare pñtum simulatum an vendi tor 7 ipsum emptorem possit dicere pñtuz simula tum. Et dicendū qz aut vult dicere venditionē esse factam in

fraudē 7 non pōt vt. l. cum pñtearis. C. de reuocan. dona. 7 d ser. pig. dato manu. l. si creditoribus. 7. C. de his qui in fraudē cre. l. filio. Aut vult dicere venditionem esse fictitiā non in fraudem alicuius priuati aut fisci. sed vt se dñfenderet a tiram no vel alia honesta cā. 7 hoc poterit dicere vt. C. si quis alteri vel sibi. l. quāuis. 7. l. cū pponas. 7 ita pñctualiter dicit Bar. in. l. post pñtum. ff. de dona. Idem vero Bar. i supradicto cō filio. Factum tale est. 7 De. Hic. 7c. dicit qz si donator vult di cere ipm cōtractum fore factum in fraudē vel simulatū. 7 si q dem hoc vult dicere ipse donator nō debet audiri. C. de reuo. dona. l. cum pñtearis. de seruo. pig. da. manu. l. creditorib⁹ alle. Si vero vult dicere hñs ipm alienatoris vel donatoris. tñ sigd ē talibñs cui testōr hēbat necē reliquē vt libere pñono tñ admitat ad reuocādū scm in fraudē pñbādo ea qz requirunt C. de his qui i fraudē patro. l. ij. 7 ibi no. glo. i verbo reuocare Si vero ē talis heres cui testator nō habebat necesse relinque re. tunc nō pōt venire pñctus nec ipse defunctus vt no. i. l. ij. allega. 7 dñ heres extraneus nō pōt dicere pñtum simulatū. si vero diceret extraneus i cuius fraudem diceretur factuz vt puta creditor vel fiscus audiret pñbando ea que requiruntur. ff. de his que i fraudē credito. per totum ita loquit^r. l. sicut. §. si peruacui. ff. quibus modis pig. vñ ppo. solui. creditor. n. ibi cō querebat. iō. l. lalla nihil facit ad pñpositum vbi heres cōquiritur. Bal. vero i. l. pñtearis. dñ reuocā. dona. dicit qz allegās turpitudinē suā nō auditur de quo p glo. 7 Bar. in. l. nam 7 postea. de iure iur. 7 l. videat qz pñbens nō possit dicere pñtū simulatū. qz vñ allegare suā turpitudinē vt ibi in. d. l. cū pñtearis. caue tñ tibi qz. d. l. dñ itelligi qñ donatio erat vera l. 3 i fraudē facta. secus si esset simulata i fraudē facta qz tñc bene pōt agi de simulatione 7 pōt bene donator allegare se simula te donasse. 7 l. 3 appareat de fraude nō tñ repellitur ab agēdo C. de donatō. l. si pñtes. allega. qz cōsensus pñctus simulate donationē nō iducit. vide quod no. Specu. in titu. de dona. quarta parte.

Ex quibus causis possit simulatio presumi.

Estat videre ex quibus

causis possit simulatio presumi. 7 Ly. i. l. emptor. C. plus valere qd agi. qñt nūqd ex modico pñcio pñt pñari simulatio vide licet qz fuerit pñgnus 7 nō emptio. Dicit quidaz qz sic. qz ex modiciate pñcij presu mitur fraus. C. man. l. p diuerfas. Sed certe nō vñ hanc solaz presumptionē sufficere. qz l. 3 pñentibus adinuicē se decipere ff. de mil. cāe. §. pe. fm Jaco. de are. Quid si pñatur qz sit vñ rarius 7 qz res plus valet 7 qz cōuenit eā reddere quādocūqz pñcium redderet. nunqā venditio presumeret pñgnus. dicunt qdam qz sic extra de pigno. c. illo vos. 7 de emptio. 7 ven. c. ad nñaz. sed certe illa capitula nō loquunt^r dñ hoc. qz. c. illo vos loquit^r qñ erat i pñtate emptoris recuperādū. qd deest de pñtate creditoris. Itē ibi ex pñcio habēdo deliberat qd ē p naturaz emptionis. 7 iō ibi determinat qz fuerit pñgnus. Itē. c. ad no strā. loquit^r qñ debebat aliquid reddi supra datū p quod vide batur vñura. 7 qz fructus debeāt cōputari quod ē p naturam emptionis. vnde ibi ēt erant adinuicē ad viaz presumptionis faciēda fm Jaco. de are. Bal. autē i cōsilio quod incipit. In dei nomine amen. punctus super quo cōsiliuz peti talis ē. Ticius fecit istū i forma venditionis seyo 7c. vbi sic dicit qz possessio longo tpe tenta post pñtum p venditores 7 guid. de suza. facit pñtum presumi simulatum. qz nō presumit ven ditū quod i patrimonio effectualiter repitur. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. supernacuum. C. de vñstra. pig. l. 7 q sub imagine. ar. ff. de pba. l. pcula. ff. de pñben. emp. l. cum manu lata. §. nemo pñt. Item presumit dñs qui tāto tpe oīa p dñno egit. vt. l. ticia. ff. de solu. ff. de acqui. bere. l. qui in aliena. §. i. ff. si ser. ven. l. si quis diuturno. 7 sciente 7 paciēte emptore se do minū nōiauit. ar. C. de ser. 7 aqua. l. ij. C. dñ agri. 7 cēsi. l. lib⁹ li. xi. Item si in estimō venditoris talia bona semper fuerunt 7 patiente 7 sciente emptore soluit collectam pro ipsis bonis presumitur silentio ac patientia interuenientibus p emptorē qz sit titulus simulatus. ad hoc facit quod legitur. 7 no. ff. dñ rei vñ.

ven. l. si solēibus. ad hoc facit de natu. libe. l. si quis. §. qd d
subeūda. r. ff. de acqui. here. l. si is q bonis. C. de repudiā. here.
l. iii. In quibus legibus dī q ex possessione presumitur simu
lacio. nō est verisimile q emptor tanto tempore suum iactat
si verus fuisse p̄ctus. ar. ff. de proba. l. cum d indebito. Alij di
xerunt q vī venditor retinere r possidere vel detinere titulo
precarij. ideo nō presumitur simulatio nec p̄iudicat temp̄.
primum probatur in. d. §. superuacuum. i. r. vbi nouus titu
lus excludit p̄sumptōem simulationis. sed titl̄ precarij est
nouus titulus quez nūq̄ habuit venditor. ergo. r. ad hoc fa
cit. C. de p̄scrip. r. r. an. l. male agitur. nec pōt dicere se pro
suo possedisse qui per instm̄ conuincitur q possidet precario
nomine. ar. C. de non nu. pe. l. generaliter. suum enim affirma
re vel negare. nihil mutat de rei veritate. nec aliquid operan
tur verba que post p̄ctum dicuntur ab vna parte. C. d trāsc.
l. si maior. C. q me. ca. l. metum. Item non pōt mutare eāz d
tentionis. ff. de v̄suris. l. non solū. §. qd vulgo. C. de acqui. pos.
l. cum nemo. vnde de precario ad illud gen̄ possidendi se trā
ferre non pōt. r si facit h̄z fidem malam que tempore non con
ualecit. vt. C. de falsis. l. et initio. Super isto p̄cto vī dicen
dum q aut contractus fuit celebratus inter prohibitos. r tē
presumitur simulatio. vt. l. qui testm̄. ff. de proba. Aut inter p
sonas p̄missas. r tunc aut inter p̄sonas coniunctas r p̄
sumitur simulatio. C. de dona. l. iam data pridem. r de bonis
lib. l. iulianus. §. facilius. Aut inter extraneas. r tūc aut allega
tur simulatio per tertium cuius interest. puta per fiscum. quia
v̄ditor cōmisit maleficiū vel p̄ creditorē. vt. C. d nō nu. pe.
l. si cui. tūc presumitur simulatio. vt in. §. superuacuum. r. l. qui
sub ymagine. r no. p. Ja. in. l. post p̄ctum. ff. de dona. Aut alle
gatur simulatio per ipsum venditorem ad p̄p̄tū ip̄i? com
moduz. tunc dicit Bal. ibi. nō occurrit m̄biler que dicat q
presumat simulatio. imo in dubio videatur standum instm̄o
C. de proba. l. cuz p̄cipibus. duo sunt quodāmodo instm̄a. qz
vnum h̄is duo capita. s. venditōis r precarij. r ideo merito
duo instm̄a excludere vident omnē p̄sumptōem simulatōis
sicut si venditor p̄dixisset de p̄bē. emp. l. fundi partē. sicut due
p̄sumptiones. r due rōnes vincūt vnam. vt in aut. de p̄san
guī. r vteri. fratribus. r quod ibi no. plus ergo fauēt tertio op
ponenti. q̄ ip̄i p̄benti. r ē rō quia factū p̄p̄tūz magis afficit
alicui q̄ alienū. ff. de opti. leg. l. post mortem. de rei ven. l. cuz
a matre. C. de reuo. dona. l. cum p̄fitearis. Vel distingue. aut
fuit p̄cium numeratum. aut confessum. si fuit vere numera
tum. tūc non presumitur simulatio. si autē fuerit p̄cium cō
fessum. tūc p̄sumit simulatio. qz facilius eliditur confessio
q̄ solutio naturalis. C. māda. l. abanastasio. r. l. per diuersas.
r facit quod no. glo. in. l. assiduis. C. qui po. in pigno. ha. in gl.
parua. r. C. de nō nume. pecu. l. si executione. r in aut. de eq̄li.
do. §. illō. d̄ acceptil. l. si acceptilati. §. apocha. C. de dona. l. si
donatione. vel pōt dici. q aut possessio venditōis fouetur so
lo cursu temporis. tūc nō presumitur simulatio vt. l. male agi
tur. allega. Aut possessio ē coniuncta cū alijs indicijs signifi
cantibus simulationē vt qz venditor paciente emptore r scie
te semper se dñm vocauit. tūc fit emptori p̄iudiciū ar. C. ad
velle. l. si sine. r. C. de peti. h̄f di. l. si filius. nec mirum qz ex plu
ribus indicijs concurrentibus augetur effectus vt. ff. de edil.
edic. l. quero. §. si. Aut possessio venditoris ē coniuncta cū p̄f
sione emptoris. tūc non ē dubiū q p̄ctus debet cēseri simula
tus. r valet simulatio ēt absente possessore. qz tendit ad liberā
dum possessorem. r omnis confessio que tendit ad exceptionē
valet in absentia partis vt in aut. de testi. §. r l. r. no. in. l. i. d̄
interro. actio. r. l. nō solū. §. si liberationis. de libe. lega. ff. r in
l. generaliter. C. de nō nume. pecu. per glo. r. de. r. l. y. r. C. de
tu. r fac. igno. l. cum falsa. r cōtractus ex indicijs r confessio
iudicatur r p̄batur simulatus. extra de pigno. c. illo vos. de
emp. r ven. c. ad nostram. r facit qd no. in Spe. in ti. de dona.
§. i. ver. item pōe aliquis. r per l. y. C. de bo. p̄scrip. l. si qz p̄
bac. Alcedit predictis qz simulatio est facti r animi p̄baf p
confessione factam in absentia parti. ff. de nego. ge. l. pompo
nius scribit. r. l. nēfenius. Bal. aut in. l. illud. C. de sacrosanc.
ecc. sic dicit. Quero nunquid p̄ donationē ifinuata possit op
poni exceptio simulatōis r fraudis. r vī ter. q non vt. l. i. C.
de p̄dictis curi. li. r. Breviter veritas est in p̄iuz. vñ si dona
tio fiat in fraudē quāquā sit ifinuata irritatur. ita r. Spe. in

ti. de dona. ver. pone aliquis. r ver. se. r ad hoc facit quod ple
ne no. p. Bar. in. l. post p̄ctū. ff. de dona. Et inter cetera ex q
bus presumatur fraus r simulatio est post donationem conti
nuata possessio fm̄ Specu. r Bar. in. l. sicut. §. superuacuum
ff. quibus mo. pign̄ vel hip. sol. Sed contra hoc oppono. quia
ex donatione potest agi vīqz ad. r. r. annos. vt donās tradat
possessionē. sed si presumetur ex possessione simulatio nō possz
ergo falsum ē quod dicit. r. r. aut est instrumentū possessionis r
non presumitur ex possessione simulatio vt. l. i. de consti. pe. i
fi. Aut est instm̄ traditionis. tūc aut sunt alique coniecture
seu cāe simulationis vel fraudis ex possessione iuncta cū illis
presumitur simulatio vel fraus. vt. d. §. superuacuum. r est rō
orie inter instm̄ p̄missionis r traditionis. qz possessio nō re
pugnat p̄missioni. sed traditio repugnat vere possessioni tra
dentis. nec cum eo concurre. vnde qz non cōsonat effectus cū
sua causa presumitur simulatio cause seu tituli nisi tradens p̄
cario recepisset. nam per possessionem precariam excludit p̄
sumptio simulationis. vt. l. quod meo. ff. de acqui. pos. r qd no.
ff. de pactis. l. ab emptione. sed non excluditur p̄sumptio si
mulationis r fraudis simul iunctis. vt dō. §. superuacuum.
Jo. aut de imola. i. c. ad n̄fam. de emp̄. r ven. dicit q ex con
uentione de reuēdendo ad certum tps p̄ctus emptiōis p̄sumi
tur simulatus cōcurrente altero de duobus. fm̄. d. Anto. de
bu. l. c. ad n̄fam allega. vel qz v̄ditor dū peteret pecuniā mu
tuo ductus ē ad vendēdum cū pacto de reuēdendo. vel qz p̄
cium nō cōmensurat valere rei vendite. vt qz valde minus ē
p̄cium q̄ valebat res vendita. Sz. d. r. de perusio aliter di
cit i dicto. c. ad n̄fam vbi dicit qz h̄z fin cū pactum de reuēdē
do sit licitum vt. l. i. de pa. c. iter emptorē r vendi. cōpositis. r
tanq̄ redimat res emptor lucrat fructus. vt ibi p̄z p̄ nota. per
glo. i. c. conquestus. de v̄suris. Tñ hoc fallit qñ cū pacto de re
uēdendo cōcurrunt alie cōiecture p̄pter quas p̄sumi pōt p̄tra
ctum fuisse simulatū. r in fraudē v̄surariū factū vt cōtingebat
fm̄ cum in dicto. c. ad nostrā. nā ibi fm̄ cū pōderandū erat qz
ille cui facta venditio erat v̄surarius. r vī ibi innuere ter. ibi
dū dicit p̄ v̄surarios editum r. Et sic ēt dicebat Egidius q
ille de quo loquit littera erat v̄surarius. Item concurrebat qz
ante septēnium res nō poterat redimi. Itē qz a principio fue
rat petendum pecuniam mutuari. Itē cōcurrebat paruitas p̄
cij. vnde nimirū si p̄sumitur p̄ctus simulatus r factus i frau
dem v̄surariū stante ēt pacto de reuēdēdo vt ibi dī l. i. facit
quod iterius dicitur. Vnde aduerte fm̄ dñm Anto. d bu.
vbi supra qz glo. i. d. c. ad nostrā. vī voluisse i effectū. qz aut p̄
hentes volētes mutuū p̄bere simulāt v̄ditionem. r tunc cla
ruz qz p̄ctus simulatus taliter non valet. h̄z de eo iudicatur vt d̄
mutuo. vt p̄baf i. d. c. ad n̄fam. r. l. iii. C. plus valere qz agitur
si hoc cōstat qz tantūmodo. r tunc talis v̄ditio valebit. r em
ptor iterim lucrat fructus. donec venditor reddat p̄cium
ip̄i emptori vt. d. l. i. C. de pac. iter emp. r ven. vbi aut sum?
i dubio dicta glo. iii. non bñ declarat. Sz dicit idē. d. Anto.
de bu. qz dictū. c. ad n̄fam. vī requirere duo vt p̄sumat con
tractū simulatū fuisse vel v̄surariū videlicet paruitatē p̄cij r
pactum de reuēdendo ad certum tps. r ista duo ēt vī erigere
d̄osti. quasi p̄ predicta cōvincatur de v̄suraria p̄auitate ip̄e
emptor p̄cipue ex eo qz pacifcitur qz ad certum tps res possit
redimi qz ex hoc apparet qz interim vult fructus lucrari. sola
enim paruitas p̄cij nō sufficeret fm̄ Inno. ad p̄sumēdum
p̄ctum simulatum. nisi interueniat pactū de reuēdēdo ad cer
tum tēpus. Et qz sola p̄auitas p̄cij nō sufficiat. p̄z qz licitū
ē p̄bentibus adinuicē se decipere ipsa re absqz dolo. dūmodo
nō deueniat deceptio vltra dimidiam iusti p̄cij. l. i. cause. §.
pe. ff. de mino. Dicebat ēt d̄osti. vt tangit. d. Anto. de bu. qz
ex eo p̄z simulatio. qz debitor petebat mutuū pecuniam. r cre
ditor dixit nolo mutuari. h̄z sum cōtentus emere tales res cū
pacto de reuēdēdo ad tps. Et p̄dicta cōcludit. d. Anto. qz so
lum paruitas p̄cij nō facit p̄sumi p̄ctum simulatū nec so
lum pactum de reuēdēdo. h̄z pactum de reuēdēdo i duobus
casibus facit p̄sumi p̄ctum simulatum. p̄rimus ē qñ con
stat venditorem primo p̄cise sibi mutuū pecuniam mutuari
r ille a quo petebatur voluit sibi fieri venditionē de certis re
bus. Secundus ē qñ cōcurrit paruitas p̄cij cū pacto de reuē
dendo. maxime si est pactum de reuēdendo post certū tēpus
non ante. qz ex hoc appet qz voluit sibi certitudinaliter fructus
b ii j

lucrari percipiendos ante decessum tempus. et sic vñ glo. intelliget
de m. c. ad nostram fm. d. Anto. de bu. in. c. conquestus. d. vñ
ris. et facit. c. cu. dyocesi. et. r. xiii. q. iij. c. pleriq. et dicebat
Hosti. in. d. c. ad nostram. de facili esse presumendum contra vñ
rarios q. perimur genus hominum. et q. sic presumi expedit
pro animabus ipsorum. argu. c. iuuenis. de sponsa. et de vñ.
in. c. in ciuitate. nā faciunt multas fraudes et quotidie fingit
nouos pñtus contra quos oritur prouidere. et Jo. an. in. d. c.
ad nostram et exprimit de multis fraudibus quas quotidie
et cogitant. facit quod no. in. Spe. in. ti. de vñ. et sic residet
idem. d. Anto. Et per predicta habes ex quibus coniecturis
presumatur pñtum venditōis esse simulatum et ficticiū i fraudem
vñrarum. Aduerte q. dñs Florentinus zambardus in
dco. c. ad nostram in materia ista aliter loquitur. nā concludit
q. aut fuit pactum de reuendendo post certum tempus. et tūc
pñrie habz locū. c. ad nostram de emp. et ven. alleg. Interdū
vero fit pactum de reuendendo ad libitum venditoris. et tūc
aut fit pactum de reuendendo p maiori precio q. essz primūz
et tunc presumitur pñtus feneratoricius per. c. illo vos. de pig.
aut fuit pactum de reuendendo pro eodem precio. et tunc vale
bit vt eadem. l. ij. de pac. inter emp. et ven. Et ex predictis dñc
q. in. c. ad nostram alleg. fuit duplex presumptio. Primo p
pter pactum de reuendendo non simplr sed post septēniū. Itēz
pro reuendendo pro longo minori precio q. res valeret. naz ex
his fm cum presumitur q. pñtus fuerit pignozatiuus. et quod
creditor voluerit lucrari fructus septēniū pro vñris. nec ē ve
rissimile fm cum q. si fuisset vera venditio q. voluissz dare p
minori precio q. valeret. sed certe istud vltimum fm Jo. de
Imo. non vñ procedere. quando vult dare pro eodem precio
quo emit. q. tunc satis est verissimile. Et per predicta dicit se
consultasse in qñe facti. nam quidā habuerat a ticio certam
quantitatem. puta centum et fecerat eidem ticio venditionēz
pro centum de predio valente centum. deinde per aliud instru
mentum promissit ticio reddere predium precio habito. dicit
consultasse q. ex hoc non poterat presumi contractus fenera
ticius. ex quo non fuit per actum de computando fructus in
fortem. quo casu secus esset. vt. d. c. illo vos. et pro hoc allegat
q. de natura emptionis est q. emptor faciat fructus suos vt di
cit glo. in. c. ad nostram. allega. et per hoc dicit patere intellectu
in quo dicit scribētes variasse. rad predicta allegat quod ipse
no. in. c. ex lris. de iureiu. et qd no. l. ij. in. l. iij. C. plus valez
q. agitur. vbi concludit l. y. q. etiam si interueniat pactūz de re
uendendo. et ē q. quis sit vñrarius. et ē paruitas precij. q. nō
presumitur pñtus feneratoricius. q. l. quis sit vñrarius potest
facere verū pñtum emptionis. et q. pactū de reuendendo de se ē
licitum vt. l. ij. C. de pac. inter emp. et ven. et q. etiam paruitas
precij non vñ nocere per. l. dolus. C. de rescin. vendi. et quod ē
dixit Inno. in. d. c. ad nostrā. allega. et ad. c. illo vos. rñdetur.
q. ibi alia cōcurrebant. videlicet q. ibi fuit actū q. fructus com
putaretur in fortem. Itē et q. vñra precium aliquid aliud da
retur. Ideo nimirū si ibi pñtus pñsumit feneratoricius. q. cessant
in casu l. y. Ad. c. ad nostrā. allega. nititur l. y. in dicta. l. iij.
rñdere vt voluit dñs Florentinus in dicto. c. ad nostrā. quod i
d. c. ad nostram fuit pactū de reuendendo post septēniū et p lō
go minori precio q. res valeret. sed in casu l. y. fuit pactū de re
uendendo qñcūq. voluerit vñditor vñq. ad biēniū vel aliud tē
pus. Itē dñs et rñderi q. multa in. d. c. ad nostrā. cōcurrebāt
vt. s. est dictū post dñm Jo. de pñsio. et Jo. an. i. d. c. illo vos.
vñ transire cum dicto l. y. et similiter dñs Floren. et dicit dñs
Jo. de. Sed dñs Anto. de bu. in. d. c. ad nostram. allega. vñ vo
luisse prium dñm dñm q. qñ concurrat paruitas precij cum pa
cto de reuendendo q. presumitur pñtus feneratoricius maxime si pa
ctū est de reuendendo post certū tempus. et sic per dictionē mari
me que est implicatiua vt no. de filiis presby. c. ad abolenda. z.
Lillud. ad. l. aquil. vñ velle idem dicendū. si pactū sit de reuen
dendo ad certū tempus vel simplr bñ placuerit venditori. et idē
vñ voluisse glo. in. c. conquestus. de vñris. vbi glo. vñ aperte vel
le q. paruitas precij cū pacto de reuendendo qñcūq. placuerit
venditori faciat presumi pñtum vñrariū precipue si emptor
confuevit exercere vñras alle. c. illo vos. vbi ponitur dictio p
sertim que importat idem q. maxime. et sic vñ glo. predicta vo
luisse q. et in non cōsuetu feneratori pñsumat cōtractū feneratori
tium. et istud ē vñ voluisse Arch. in. c. pleriq. xiii. q. iij. et ista

pars satis vñ rōnabilis. ex quo presupponit paruitatē precij
interuenire. tñ vt dixi dicit Jo. de imo. l. y. voluit prius quē
vñ sequi Jo. an. in. d. c. illo vos. et etiam dñs Floren. et domi
nus Jo. de. et re vera ad. c. ad nostram. et c. illo vos. tenēdo opi.
l. y. et sequentiū. posset rñderi vt. s. est dictū. tñ pp fraudes que
quotidie fiūt in fraudē vñrarū satis vñ q. rōnabiliter posset
teneri opinio glo. in. d. c. conquestus. quā sequitur Archy. in. d. c.
pleriq. et dñs Anto. in. d. c. ad nostrā. et no. ē vt tāgit Bal.
in. d. l. iij. plus valere quod agit. Qñq. pñtus venditionis fit si
mulate vt q. contencatur creditor a quo petit pecunia mutuo
mutuari. sed dicit q. p sui securitate vult q. fiat instrū vendi
tionis de aliqua re cū pacto de reuendendo. Inter dñm autē vere fit
pñtus venditōis sed fit in fraudē vñrarū. vt q. debitor petit
mutuū s. creditor dicit q. nō vult mutuari. s. si vult ipse debi
tor vñdere talē rem p tali pñcio cū pacto de reuendendo q. ipse ē
cōtentus sic emere. Itā hoc casu s. Bal. erit vere pñtus vñdi
tionis factus i fraudē vñrarū. et sic presumitur ex quo origia
lis cā fuit mutuū petitio. facit. c. ad nostram allega. Bal. vero
i suo cōsilio sic dicit ad lram precij incōgruitas et pactūz de re
uendendo vñq. ad certum tps faciūt presumi pñtus simulatū
C. de pac. inter emp. et ven. l. ij. et no. i. l. emptorem. C. plus vale
re quod agit. et l. i. C. de pba. p l. y. Et si in pñtu reuenditōis
fit mentio fortis. q. agitur vt fructus nō extenuet fortem appa
ret q. ē cōtractus vñrarius. nā fors dñ p respectu ad vñras
fi. si cer. pta. l. lecta. s. sed cause fortis et de condi. indebi. l. si si
fortem. cū simi. Vnde pculdubio vñditio quādo pñcta inter
uenerūt ē imaginaria et simulata loco pignozis i fraudē vñ
rarum facta. extra de pigno. c. illo vos. de emp. et ven. c. ad no
stram. et p l. y. et alios ibi supra maxime si emptor erat assuetus
vñrari q. ex cōsuetudine feneratori presumi pñtus feneratori
cius. vt de pigno. act. l. vel vñuer foruz. C. si quis impera. ma
ledit. l. i. de act. et oblig. l. si. et ista ē veritas Bal. idē vero bal.
i suo cōsilio quod incipit. In dei nomine amen. Casus talis ē
quidam petrutius. sic dicit venditio facta petrutio dñi Jo. de
tri ē multum suspecta ex pñsione de reuendendo et l. sit clau
sula donatōis. tñ captiosam liberalitatem interpretatio pru
dentum fingit. ff. de trasac. l. cū acquliana. Itē dñs ista cā
donatōis nō refert nisi ad modicam summā. nō autē vbi ē
deceptio vñra dimidiā iusti precij. ff. de verb. sig. l. hec adie
ctio. ff. de leg. ij. l. cu. filius. s. heres me. nec ē cōuenit bonis
vñris tā enormiter cū aliena iactura locupletari vt no. ff. de re
iu. l. i. et l. nam hec natura. ff. de cōd. ide. nec ē verissimile q. fue
rit animus donādi vbi pactū ē appositum reuendendi. argu.
de solu. l. qui sic soluit. In cōtrariū vñ nam ex quo scit valorē
rei non cōpetit sibi auxilium. l. ij. C. de rescin. ven. Vnde fm
Bar. illa cā donatōis i magna lesione vñ appositā p erro
rem q. nemo pñsumit suū iactare. l. cum de idebito. ff. de pba.
In cōtrarium vñ q. dicta cā debet aliquid operari. sed in mo
dica summa nō est ista cā necessaria. ff. de mino. l. i. cāc. tra hi
tur ergo ad magnam summā vt aliquid operez. Item si in in
strumento fit mentio scie sibi tunc iputet vñditor. ff. si quis cau
tio. l. s. et si quis i fine. quod verum credo dicit Bal. de iure. er
go nō pōt compelli emptor ad credēdū ar. ff. de ver. ob. l. si ita
quis. s. seya. sed in foro conscientie standum esset veritati i fo
ro autem iudicij oportet q. seruemus scripturas. C. de pba. l. cū
pñbus. si tñ indicia talia sufficientia pbarent vel confessio vi
cti colorati emptoris q. fuerit pignus sufficiens. nam confessio
et parte absente facit indicium p hoc vide glo. i. l. capite quin
to. ff. de adulte. i glo. magna. iuncta cum alijs indicijs plene p
batur vel vehementer adminiculat. et vehemens adminicu
latio supplet semiplenā pbatōnē. ff. de edic. l. quero. s. si.
et extra de succel. ab intesta. c. cū dilectus. vbi tex. no. S. si p
bas q. emptor esset cōsuetus talia instrumenta recipere i frau
dem vñrarū et istud multū facit pñtum qui i eodē genere cul
pe frequēs malus semp pñsumitur esse malus vt in regula. Idez
vero Bal. i. l. legē. C. de pact. quesitū si marit? fuit confessus
se recipisse dotē quā pñsumit recipere patri stipulanti seu recipi
ti pro filia. postea imēdiate fit quidam alius cōtractus i quo
cōtinetur pñmissio dotis dāde non obstante cōfessione. querit
an istud instrū valeat. ita q. ex primo instrumento adueniē
te casu restitutionis dotis filia non possit petere dotem sed in
strumentum dicte confessionis presumatur simulatū. S. vñ
q. filia possit agere ex primo instrū i pñtu q. ex illo ē sibi ius
qñsum

questu. unde non potuit tolli p sequentem contractu. ar. l. si. C. de pac. cu. si. In primum vñ q ex quo pmissio sequens fuit facta incontinenti apparet quod nō interuenit numeratio. s. il la cōfessio potius fuit simulata. ar. ff. de priuile. credi. l. si vñri s. si. Jaco. de are. mouet istā qōnem i. l. in his. s. pe. ff. sol. ma. r. determinat p muliere que determinatio vera ē. vbi sequens contractus fuit factus ex intervallo. sed vbi fuisset factus ex icon tinēti non starem huic determinatōni. qz sicut clausula poste rior derogat prime. ita cōtractus posterior derogat primo con tractui. ff. de stipu. seruo. l. i. s. si. vñrū aut sic incontinenti. vel non potest apparere ex eodē loco vñrū eodē tpe. ff. de sol. l. si ex pluribus. s. si. Ludo. vero in l. meua. s. si vir a socero. ff. solu. ma. dicit q ista qō in dicto. s. si vir. tractatur. per Bal. post Jac. r. Bar. r. eandem tractauit idē Bal. in l. si absentis. C. si cer. peta. extēse per dñm Ange. in quodā suo consilio inci piente. In primis inquirendū est ad solutiōē dictorū dubio rñ an pmissio p socerū r. c. mibi aut pro elucidanda eius deci sione cōsiderandi videntur tres casus pncipales. ¶ Primum q aliqñ post cōfessionē dōtē solute emanauit pmissio eiusdem soluere de icontinenti. r. eodē tpe. r. tūc illa cōfessio pcedens intelligit emanasse sub spe future pmissionis que post moduz est sequuta hoc probatur ex tribus. ¶ Primo ex ter. ad propositū singulare. in l. minor. rrv. annis cui fideicō. ff. de mino. In quo apparet q qñ pcedit refutatio seu pfectio facta vñ sub spe future pmissionis. Secūdo ad idē ter. singularis i. l. ab ana stasio. C. man. ex verbo ibi dñ dicit hoc tñ modo exactionem sortiri r. colligit idē Bal. q si cōfessio fuerit se habuisse cen tñ in dōtē. seu nomine dōtis. tandem per eius cōfessionē ap paret q fuerit ei numerata quinquaginta de illa sūma q ex hoc presumitur q nō reperit nisi illa quinquaginta r. pñr non vñtra teneatur. quēadmodū ergo sibi subsequens particularis solutio eius sūme quā quis integre recepisse se confessus est in ducit presumptionē falsitatis confessans in residua sūma. ita pari rōne subsequens pmissio sūme quā quis recepisse pfectus est incontinenti sequitā ipsam cōfessionem inducit presumptō nem falsitatis eiusdem. r. sic q non confessus fuerit eo qz rece perit. sed qz in futurū illam sibi pmitteri seu numerari speraue rit. r. posito q hoc nō recte pbarē ex ter. dicte. l. abanastasio. est snia glo. singularis i. l. ij. C. de nō nu. pe. dicētis pecuniā i tegrā nō fuisse numeratā put cōfessio cantat r. pñr ipsam cō fessionē factā spe future numerationis seu pmissionis pba ri ex diuersis numerationibus per cuius sūmme confessat. p illam cōfessionem diuersis temporibus factis. Tercio idē probatur qñ ita quotidie facimus r. facer sollemus. l. vt pmo procedat cōfessio de dote recepta. Secundo post pmissionē eiusdem soluende. ex eo aut q cōiter sit seu fieri solet probatō inducitur. ff. de spon. l. sufficit. ff. de usufruc. l. si quis donatur s. si cer. pe. l. certi pditio. s. si nūmos. r. C. de iudi. l. certi iuris Eterum rōne eiusdem contextus ambo hi actus iudicari d bent actus vnus. r. de eo vt de actu vno debemus disponere. argu. C. de testa. l. cum antiquitas. ff. de testa. l. heredes palam s. vno contextu. rōne enī contextualitatis ac vicinitatē actu um illud quod vni interest alteri interesse creditur. ff. d. vulga. r. pupilla. l. patris r. filij. ff. de ver. ob. l. ticia. s. idē respondit ff. de pactis. l. item qz. s. idē iuliano. ff. d. eden. l. si quis ex ar gentariis. s. si initium tabularum. concordat ēt. l. si ventri. s. si. ff. de priuile. cre. de elec. c. officij. nisi enim hac de cā idēst fu ture pmissionis presumamus cōfessionē emanasse. sequere tur qz socer vel extraneus dotantes duplici onere prestatiōis dōtis se astrixissent. quod non est verisimile. l. ticia. s. qui i vi ta. ff. de leg. ij. r. l. lucius. de dote prelega. l. qui dotez. Secū dus casus pncipalis est q aliquando ex intervallo post cōfes sionem emanauit pmissio dōtis soluēde. eo tamen tempore quo pmissio emanauit adhuc superat de tempore opponen de exceptionis non numerate dōtis. r. tunc idē dico quod i proximo dōtē cāu. ex quo enim in instris non continebāt nī si simplex cōfessio de recepto. adhuc mulieri perfectū ius ad dōtis exactionem non erat questum cum repellī potuisset ex ceptione non numerate dōtis. l. ij. r. l. fina. r. aut. quod locum C. de dot. cau. satis enim constat q animo seu preteritu futurū pmissionis r. numerationis talis cōfessio ab initio ema nauit proximo per prima dōtē. qz non est verisimile vt predi xi qz si socer vel extraneus dōtem soluisset. iterum eam soluere

promississet. vt. d. s. qui in vita. r. d. l. lucius. allega. vnde his duobus casibus duplex ē opinio. ¶ Prima Bart. dicentis q ex quo cōfessio scā presumitur spe future pmissionis ea pmissiōne sequuta ē cā quare efficaciter non teneatur maritus q vñ voluisse fore de eadem cōtētus. vnde illa loco cedit solutiōnī ff. man. l. inter cās. s. abesse. r. nomen illius promittētis intā tum estimatum quantū fuit dōs promissa accepisse vñ. ar. C. de rescin. ven. l. precij cā. r. sic periculum est ipsius mariti. ar. d. s. si vir a socero. r. l. meua. ff. solu. mati. r. l. promittendo. s. penul. r. l. de dote. r. l. vir ab eo. de iure dō. quod intelligendū est si maritus in erigēdo moram fecerit. alias enim periculuz est mulieris. de iure dō. l. cum dōtem. vel nisi promissor dōtē pater fuerit qñ nunc mulieris etiam est periculum. qz genero parcēdum ē. si socerū ad solutiōem non precipitauerit. dñ ter. no. l. si extraneus. ff. de iure dō. Secūda est opi. Bal. r. Ange. dicentium maritum vel eius hñdem hoc cāu liberari. si actō ad dōtem competentē mulieri cedat. ad hoc. ff. solu. mati. l. si socrus. s. lucius. r. l. et. s. si. ff. de peculio. l. quo d debetur. Et h opi. placet Ludou. qñ ipse promissor est soluendo dōtem p p dicta iura. vel si soluendo non sit marito nō pōt imputari mo ra cum non erexit per dictam. l. meua. r. l. si extraneus. r. l. p mittendo. s. penul. r. dē. l. cum dōtem. nisi ipse maritus ab initio pro dote nomen eius pmissionis acceperit quaz scie bat non esse soluēdo. qz tunc est eius periculum qz illa nomis acceptatio in dōtis titulū loco solutiōis cedit. vt. d. l. pmittē do. s. pe. vel nisi promissorem per acceptationem liberauit. quomam tunc non credendo liberaf. vt. d. s. si vir a socero.

Tertius casus pncipalis est qñ pmissio emanauit p lap sa tempora ad opponendum exceptiōē non numerate dōtē p fixa. r. tūc qñcūqz animo seu intentione emanauerit pfectio nī est vis qz ex lapsu dicti tps ex pfectiōe viri ad dōtē exactionē mulieri erat ius pfecte questu. vnde suo facto nō pōt pmissor citra mulieris volūtate actionē sibi questā tollere. ad hoc. ff. solu. ma. l. nō solū. r. l. quoties. r. l. iulā. s. si. C. de iu. dō. l. cū a socero. ff. de pac. l. si. ff. de noua. l. stichū. s. si. r. igit ipsi mulieri subsequuta pmissione. nō obstatē competit actio ad erigenduz dōtem pp pfectionē cui ampli⁹ opponi nō pōt nō numerate dōtis exceptio. Hostiē. at i sum. in ti. de vsuris. s. qualr pectus vsurari⁹ detegat. dñ ipm detegi p testes r. iudicia. vt si venio ad creditorē petens mutuū r. ipse dicit q nō mutuabit. qz bñ scit qd nō pōt facere vtilitatē suā. sed ipse emet a me aliquam pofione meā vel aliquā rem. r. faciet mihi hūc amorē qz resti tuat mihi rem eodem pēio vsqz ad certū tps ego dico ex quo nō possuz aliud ego faciā si de hoc pset iudici p testes psumet hoc scē in fraudē vsuraz. maxime si longe citra iustū pēium emat. vt i. c. ad nām. de emp. r. vñ. Idē si pacta apposta clau dicat. qz oīa apposta sūt in fraudē creditoris r. nullū i fauorē debitoris. vt pone in pte creditoris ē an velit pctum rescidi qz cōputat fruct⁹ in sortē quos nō psumit iactare velle nisi ve rus fuisset pct⁹. r. sui essent ar. l. cū de idēbito. ff. de pba. qz reci pit aliqd vñtra sortē qz psumit vsuras exercere. ff. d. pi. ac. l. vel vñuerlor. c. illo vos. de qñ. fm eūdē Hosti. i sum. i ti. de pi. s. qb⁹ pact⁹ ver. itē reprobat. nō valet pactū qz debitori nī liceat pign⁹ luere vel redimere. vel in ppetuū. vel añ diē pñrū. ar. ff. de pca. l. cū pcarie. r. in. c. pcarū. de pca. nec valet pactū qz de bitorij nī liceat pign⁹ recuperare. ff. de iuriu. l. si duo psoni. s. idē iulian⁹. nec valet si fiat pactū qz si dōtor nō soluit. j. certā diē qz creditor habeat rē in feudū. de seu. dato iuicē. le. cōm. c. i. qz si hñt. hñt fra⁹ legi. ar. c. ad nām. d. reb⁹ ecc. nō ali. Si vero ē dictū q nō possit recuperare vsqz ad duos ānos nō valet p. d. l. cum precarie. licet sit argu. contra. ff. cōmuni diuidū. l. i hoc iudicio. s. si.

Quando cessiones dicuntur simulate.

¶ Perest ut nunc ni

deam⁹ de cessionibus qñ dicant simulate r. Ja. de bu. i. l. p diuersas. C. man. dicit q aut cōstat cessionē simulatā ēē r. nō valet.

In dubio psumit simulata si alterū de tri b⁹ iterueniat. ¶ Prō si min⁹ ē pñr cēssio nis q quātitas cessionis. Secūdo si ē p pte donata r. p parte

autem pp ipsum debitorem. C. de donatio. ante nup. aut. sed iam necesse. et in ista ciuitate perusij fuit iudicatum secundum consilium Bar. sepius. Septimo impugnatur cessio ratione vere simulationis. idest quia probatur vere simulatio. et tunc non est dubium quia quod simulate agitur nullus est. et illud quod nullum est omnitempore potest impugnari. est enim iste falsus procurator in rem suam. vt. l. licet. C. de procurato. Octauo impugnatur cessio ratione cedentis. de quo dic vt no. p. dy. l. l. pe. ff. de aucto. tuto. Nono impugnatur cessio cessionario. C. qui da. tuto. pos. aut. minoris debitor. et loes. ff. de actio. et oblig. Decimo impugnatur cessio ratione iuris inessibilis. vt. ff. de iure do. l. si mulier. §. et asse. facit. ff. de admi. tu. l. ex pluribus. Ad de vbiqz dixi dicit Bal. q. cessio presumitur simulata est itelli gendum q. actio principalis cedat. Sz q. cedat seu vedit posses sio a possessore vt i eius consequentiam venit cessio ibi no presu mit simulatio. Unde instrumentis emptionum apponuntur ista verba. et q. plus valet donat. et. tñ no est dubium q. rei ven ditio valz et cessio que fit i eius consequentiam vt dicta. l. p. diuer sas. §. exceptis. et idē dico q. cessio dicat defensione no ipu gnatione. verbi gra possidebam quadam rem coueniebar pu bliciana super ea ad exclusionē istius publiciane acquisiti ti tulum a vero dño rei aliqui sibi dato certe l3 minus fuerit p cium tñ valet titulus et ex eo me tuez p publicianā. vt dicto §. exceptis. nec p vicium litigiosi impeditur ista acquisitio titu li. q. litigiosi viciū impedit alienationē possidētis. sed no acq rentis ab eo fieri quod ē nota. Adde quod no. p. Bul. de cu. C. de peti. here. l. cogi. Et si instrm cessionis dicat ex cā dona tionis p bonis meritis et seruitijs. an oportet q. cessionarius pbet merita Bar. l. l. p. diuer sas. dubitat de hoc sed no ē du bium. q. in instrm cessionis requiritur titulus qui hic adest. f. ti tulus donatiōis. cā autē tituli no requirit nec aliqua lex hoc dicit. et iō no requirit pbatio meritor. q. nulla lex hoc dicitat q. merita no sunt titulus sed pcedētia tituli. facit quod no. i si mili. ff. de cōditio. ob tur. cau. l. si ob turpē. ¶ Dicitur merita no sunt de substantia donatiōis nisi donator legitimū mo dum excedat. et no ē infinuata. ff. de dona. l. acquiluis regul. ¶ Ultimo aduertat. q. vbiqz dixi de presumēda simulatio ne dz itelligi i cessione voluntaria scus i cessione necessaria. exemplū. ff. de solu. l. modestinus. ff. de lega. i. l. si res obligata q. no pōt dici redēptor litis q. talē recipit cessionē de cōsciē tia legis. vt. d. §. exceptis. Post. vero i summa i ti. de alie. iudi. mutā. cā fa. sub rubrica de cessione actionum. §. an actio cedi vel vēdi possit. ver. itē si dubitē. dicit q. si dubitē vtrū cessio sit vera vel ficta semp presumit simulata ex eo q. actio p pte donata fuit et p parte vēdita. et tūc agit is cui cessa est vsqz ad quātitatē quā dedit. nā i supfluo nec cedēs agit. idē si p modi co pōio vendidit ar. ff. de trasac. l. cu3 bi. §. modū. Idē si dicas i instrm cessionis cessionē factā. et no dicat ex qua cā. vt. ff. de iure fisci. l. ita fidei. C. mā. l. pe. et si. Itē presumitur facta i frau dem si clerico sit cessio a layco p laycū. Secus putat Post. si cōtra clericum. argu. c. ij. de alie. iudi. mutā. cā fac. vel pōt di stingui q. laycus cedit clerico cōtra laycū vtrum trahat ipm corā ecclesiastico iudice puta q. sic ē de cōsuetudine que valet vt de foro cōpe. c. si clericus. vel corā suo iudice layco vt i pri mo cāu presumat cōtra clericum. i secūdo minime. sed qcqd malitie cōtra hoc excogitari pōt pro infecto habet. C. manda. l. ab anastasio in fi. l. y. in. l. qui stipendia. C. de procura. dicit q. q. cessio fit cum fraude cā et intēctione constituēdi duriorē aduersarium quod non v3 per titu. de ali. iudi. mutā. cau. fac. ¶ In dubio aut quisquis cedēdo presumitur fm quodam cessi o nem facere bona fide et non cā verandi aduersarium vel cā p stituendū aduersarium duriorē. et qui malam fidem allegat il lam probz. vt. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. Doctores iu ris canonici fm l. y. ibi dicunt in cessione scā in clericum pre sumitur mala fides. vt in. c. ex parte. de alie. iu. mu. cā fac. tamē deus nouit qualiter decretalis illa hoc dicit. nos habem? du os titulos. vnum ne liceat poten. q. habz locuz vbi scā ē cessio in potentiorē rōne potestatis. vt q. sit prepositus vel officia lis. Alium titulum habemus de alie. iudi. mutā. cau. fac. q. bz locum quando cessio fit cā mutandi iudiciū. ¶ Dodo pōam? laycus in clericum facit cessionem. ista cessio non reputatur scā in potentiorē. ita q. non bz locum prior titulus. Sz an re putabitur scā cā mutandi iudicij in fraudem. Certe dicit pe.

non puto hoc in dubio nisi fraus probetur. Sed si ponamus q. fraus presumatur fm canonistas. an et tunc si iuratur non scā in fraudem presumatur bona fides. vt q. sic. vt. l. si. ad. l. inl. repe. C. ¶ Dicitur ponamus q. laycus cessit iura sua i cle ricum de genere suo vt q. non presumatur fraus. q. conuētō vt remouere dolum. vt. l. ij. ff. de recepta. ad hoc facit q. vbi se due rōnes quarum vna prodest altera nocet obuenus assūme re illam que prodest. ar. ff. de acqui. pos. l. si quis rem. et. ff. p. so. l. merito. et sic in proposito due sunt. vna est q. durior ē aduer sarius. et sic presumitur fraus. alia ē q. est coniuncta persona. et sic presumitur honesta causa scā cessio tanquam in pūctaz personā. et ista cā sumēda ē tanq. nobilior fm pe. arg. p. reale.

De fraude.

Estat ut aliqd de fran

de dicamus. q. fm Bal. in. l. fraus. ff. de legi. et in. l. nec psonus. C. de oper. lib. tot modis fit simulatio quot modis fit fraus. l. ab anasta sio. C. man. et. l. emptor. C. de aqua plu. arcen. et vide no. in Spe. in ti. de dona. §. i. ver. item pone aliquis. ¶ Idē fm Bal. in dicta. l. fraus. q. fraus est de permissio ad pro hibitum tendēs occasio. vt no. per Bul. in. d. l. fraus. et eman cipatio que potest fieri simulate. vt. l. i. §. is quoqz. de colla. bo norum presumitur simulata et fra? si diu stetit occulta. vt. l. si filio. ff. solu. matri. per Ja. de are. Item presumitur fraus ex vna alienatione magna. l. omnes. §. lucius. ff. de his qui i fra. cre. Item ex pluribus simul iunctis facientib? vnum magnū de lega. iij. l. nomen. §. i. et ibi glo. no. Item traditio verbalis sine realitatis effectu presumitur simulata. vt. l. sicut. §. supua cuum. ff. qui. mo. pig. vel ypo. sol. Et no. q. simulatus titulus non est titulus et simulata traditio no preiudicat possessori. vt l. emptor. de aqua plu. arcē. et. C. de transac. l. cum ex ea. Non tñ dī simulatio vbi vna persona permitta a iure recipitur p alia permitta. ff. de manu. l. iij. §. si ab ignoto. et fit aliqñ fra? legi. l. si libertus minorē. ff. de iurepa. l. hac edictali. C. de secū. nup. fit fraus fisco de quo dic. vt in. l. post p̄ctum. ff. de dona. fit fraus priuato. vt. l. sicut. §. no. vt. ff. qui. mo. pigno. vel ypo. sol. Et no. q. ille qui non pōt esse potestas nō pōt esse defensor. q. esset fraus de nomine ad nomen. cū idē imperiū solo no mine daretur vt notat glo. de domino odone potestate. qui in fraudem statutorū fecit se vocare defensorem. et facit. l. si. C. de pac. pigno. C. de vsucap. p emptore. l. ij. de renuncia. c. i. l. i. vi. solu. matri. l. filie mee. de pigno. c. illo vos. de deposi. c. grauis per Ymo. Et dicit Bal. in. l. vnica. C. de suffra. vnum mira bile dictum q. vbiqz est suspitio fraudis vel simulationis fi cta traditio presumitur simulata. ff. qui. mo. pign. vel ypo. sol. l. sicut. §. supuacuum. et. l. emptor. de aqua plu. arcē. iuxta no. p Bar. in. l. emptor. allega. et. l. post p̄ctum. Et ideo non sufficit tali casu precariū vel retentio vsufructus. fm eum sed ē necessa ria vera traditio Postien. aut in sum. in ti. de empt. et vendi. §. qualiter rescindatur ver. illud aut. sic dicit illud aut. ff. q. si quid fiat in fraudez non valet quod sequitur ex eo vel ob id C. de legi. l. no dubiū. facit autē p legem qui facit q. lex probi bet offendendo verba. l. et sniam. vt patet in iudice qui emit a subditis. vt. ff. de pben. emp. l. non licet. vt patet in eo qui emit rem minoris quē seruando seruari potest sine iudicis decre to. vt. ff. de reb. eo. per totum. C. de admi. tuto. l. lex que tutores vt patet in iconomo vel prelato qui vendit rem ecclesie nō ser uato ordine iuris. C. de sacrosan. eccl. aut. hoc ius porrectum. Sed fit fraus legi q. seruatis legibus circumuenitur mens. vt. ff. de legi. l. p̄ leges. et. l. sequē. Et hec fraus bz fieri quattuor modis. ¶ Primo modo de p̄ctu ad p̄ctū alterū. vt coniunx qui donare nō potest. vt de dona. inter vi. et vro. c. si. vendit p̄ciūz nō exactus. ideo nō valet p̄ctus. ff. de dona. inter vi. et vro. l. si sponsus. §. circa. vel q. accedo ad vsurariū et volēs mutuū recipere ipse nō consentit. q. timet de vsuris sed dicit q. emaz si voluero si hoc dicunt testes qui sucrūt mecz q. talia verba habuim? et venditio fit longe citra iustū precium vel ppe iu stum constat q. emptor vsurari? est. et q. si ego aliud facere pos sem non venderem et nullatenus eram rem venditur? nō va let p̄ct? de pben. emp. c. ad nostram. Idem si fiat pactū q. fru

ctus computantur in sortem. et datur aliquid ultra sortem
de pigno. c. illo vos. Consuetudo usurarij et lre i hoc maxime
attendenda. qm multi usurarij in terra sunt. et sic oēs p̄bere
consueverunt sicut in multis locis. Secundo de persona ad per
sonam. vt si coniunx interponat aliquam personam cui dōat
vt coniugi suo detur. ff. de dona. inter vir. et vro. l. iij. §. nō tā
tum. Item si do potestatem amico meo vt possit conferre tibi
ecclā m vel prebendam primo vacante vel cui voluerit. et ego
bene scio qz tibi dabit. vt de concess. prebē. c. constitutus. et c. fi.
hec autem potestas bene pōt dari in genere hoc est vniuersali
ter tacite vel expressim. vt de institu. c. ex frequentibus. Item
quando persona per se p̄hibita contrahere per alium p̄bit. vt
p3 in iudice qui p̄bit per alium cum subditis cum per se nō pos
sit. C. quod me. cā. l. penul. C. de contra. iudi. l. i. ff. de contrabē.
emp. l. non licet. Item est exemplum in iconomo ecclē q emit
rem ecclē per interpositam personam cum per se non possit.
qz non valz. C. de sacrosan. ecclē. aut. quibuscunqz modis.
Item est exemplum. C. de proximis sacro. l. cri. l. finali. C. de
principi. agen. in rebus. l. i. Tercio de re ad rem vt cum filio
famī. cui nō pdest tradi pecunia mutuo sine metu macedonia
ni patre infcio et ratiū non habēte. vt. C. ad macedo. l. i. Et si
traditur species certo precio vt ipam vēdat et precij recipiat
vt. ff. ad macedo. l. itē si filius. §. mutui. Itē cū nō possit dari
iudici ultra esculenta et poculēta. ff. de offi. p̄si. l. plebiscito. dā
enī cū q puenit ad numerū qualitātū i encenij. ff. de offi. p̄
cōsu. l. solēt. §. si. sic p̄lat? qui non pōt obligare ecclē si suā
cōsueuerat tradere sigillū. de sol. c. quorūdam. et hec fraus ni
mum p usurarios hodie ē usurpata. non. n. mutuat. s3 tradit
spēm certo precio estimatā. Et aliqñ cum denarijs miscet as
sumendo oīa insimul quas baractas vocāt et verum dicitur ba
ractas animarū suarum quas baractāt. siue ad baractuz indu
cūt nisi satisfaciāt ante mortem. nā in estimatione cariori fa
cta q vendi posset bene cōtinet usuras. ergo seipsos baractāt
tales baractatores. nec valet et quod agūt vt sunt arg. expref
sa. C. man. l. ab anastasio. ff. de ac. emp. l. iulianus. §. idez papi
nianus. C. de usuris. l. cam allegas. et l. cōstitutionibus. sed est
arg. p ipsos. ff. de actio. emp. l. lucius. §. titius. Quarto de cō
tractu ad eundē p̄ctum sed altero modo. vt cum trado mutui
tibi vis dare mulierem i fideiussozem. Et ego sciens eaz tūc
velleyano volo q cōstituat se principalem et fideiubeas tu pro
ipa. vt. ff. ad vell. l. quāuis. §. si cū essem. et hoc nō ē obmittēdū
q mulier cōsentēs alienationi rei sibi donate ppter nuptias
p̄iudicat sibi vt i. c. puenit. de p̄ben. emp. qnod intellige quā
do vir p̄sensit. vt i aut. siue a me. C. ad vell. vel qz debeat reuer
ti ad heredes mariti. qz nō erat factū pactū de lucrando. d. do
na. iter vi. et vro. c. fi. i. ff. vel qz iurauit vt i. c. cū contingat de
iureiu. vel qz exp̄diebat mulieri. quo casu et dos vendi possz
ff. solu. mat. l. quāuis. et de iure do. l. fi. et in aut. vt nulli indi
cum. §. illud colla. ix. Et 3o aut i summa i rub. C. plus valere
quod agit. dicit q fit fraus legi de re ad rem. de p̄ctu ad altez
p̄ctum. Sed altero modo de persona ad personā. et dicit q in
oibus talibus magis sp̄icit veritatē vt p̄ualeat falsitati qz
vere actū ē. vel et vt non valet fm naturā rei de qua queritur.
nā ibi donare volui vxori et scriptū ē me vēdidisse. nō t3 vēdi
tio q simulata ē. nec donatio q inter me et vxorem meā vale
re nō pōt. secus si voluisset donare alij. tunc. n. donatio tene
ret. et sic de ceteris exaudi. ff. de p̄ben. emp. l. si quis donatiōis
et. ff. de dona. inter vi. et vro. l. si sponsus. §. circa. Job. vero de
imo. i. c. ad nostrā. de emp. et ven. dicit q l. dōsti. dixit in. c. ad
nostrā. alle. quod generatores multas fraudes et baractarias
faciunt nunc emendo. nūc partem vēdendo et reuendendo in
fraudē usurariū que vere dicitur baractarie fm eos qz eos du
cūt ad baractū. l. ad infernum. Et Jo. an. ibidem exprimit ali
quas fraudes. Itā dicunt q emunt rem aliquam cū pacto de
reuēdendo nolunt q de ipso pacto d reuēdēdo appareat i ipso
istō venditionis sed i alio de per se facto. Et qñqz etiā nolūt
q appareat aliquo modo pactum de reuēdēdo. sed q debitor
cōfidit de eo vt fit de vno sacrista. Item qñqz nolunt reuēde
re vel facere istm nisi ecōtra debitor absoluat eum ab oī eo
quod posset petere occasione usurariū. Et qñqz et faciunt fieri
cessiones in suos amicos vel cōiunctos de eo quod posset peti
noie usurariū. Et dicit Jo. an. q bonum ēēt prouidere p̄ tales
fraudes et p̄cipue fm eum posset fieri cōstitutio. qz si post p̄di

cta de quibus. §. ē dictum reperiret quem exercuisse v̄l exerce
re v̄l aras post predicta infra p̄sumerentur acta in fraudez
usurariū. et quod non teneret cessiones. Dicit etiā q qñqz fa
ciunt fraudē dando precium alicui ad negociandū i certa ar
te. licet cum tali nullo modo negocietur. Idem qñqz vendunt
aliquam rem petenti pecuniam mutuo et postea reemunt. p
longo minori precio q vendiderāt et isti vocantur vulgariter
stochi. Dicebat et. d. De. de perusio q vidit quēdam mutua
tem gratis sed si in termino non solubatur. tunc si aliqd emo
lumentū dabatur differēbat exactōem. als se difficilem exhibe
bat in exactione et fortius molestabat debitorem. et si et solue
bat in termino si debitor aliquid ultra sortem sibi non dabat
alia vice sibi non mutabat. Itā istē fm eum erat usurarius
mentaliter. l3 non faceret pactum exp̄ssuz de usuris. facit. c.
fina. de simo. et c. consiluit. de usur. et dicit et q aliqui usura
rii non scribunt id qd recipiunt de usuris vel si scribunt. scri
bunt in cedulis quas postea lacerant. et sic non p̄nt conuinci
de usuris. facit dement. i. de usuris. vnde ipse dicit q satis v̄
de iure posse dici q non appareat aliquem non fecisse aliquod
exercitium q mutui. et apparet q valde est vitatus ultra q a
principio habz idē ante dēi exercitium. qd satis p̄sumit
ipm fuisse vitatum. qz sic cōmuniter consuevit euenire. facit
l. vel vniuersoz. ff. de pigno. actio. et l. qui semisses. ff. de usur.
Et ideo v̄l q ex tali p̄sumptione possz condemnari ad resti
tutionem usurariū. facit quod no. Bar. in. l. fi. de questio.
Jo. an. in. c. ex lris de iureiu. et maxime v̄l procedere q dixi
qñ alia coniectura non apparebat ex qua possz dici ipz lucra
tum fuisse. als quando ex exercitio mutui et fama et vicinorū
hoc habebat q ex exercitio mutui facit lucrat? illa que appa
rent ipm fuisse lucratum post tale exercitium. Et ad hoc fac
glo. valde notabilis. l3 ipse non allegat in. c. qñ in glo. aliqñ
de usuris. li. vi. Adde etiam superius dictis q eo cā quo di
xi p̄ctum venditiōis p̄sumi simulatum. multo fortius p̄sumi
meretur si in contractu sunt adiecta illa verba q v̄ditor vē
didit vere et non fite aut simulate. qz talis cā non cōsuecta ap
poni inducit maiorem p̄sumptionē et suspitionem fm bal.
iu. l. iij. C. plus valere quod agitur. allegat qd no. glo. in. l. si qz
sub conditione. ff. de condi. insti. Et punctualiter dicit Bal.
in. l. iij. iam dicta qd si in istō dicitur q vendidit et tradidit
vere et non in fraudem usurariū. qz istis verbis instrumē
tum est magis suspectum et non minus iuxta glo. no. in sili i
l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. Bartho. autem i. d.
l. post contractum. ff. de dona. dicit quoddam est tempus an
te crimen commissum. Aliud ante propositam accusationē.
Tertium tempus est post accusationem et ante licem contesta.
Quartū tps ē post accusationē et lit. cōtel. et ante finaz. Quin
tum tps ē post finiam. In primo tpe quādo ante delictū com
missum. et tūc forte reuocandū si vendat seu alienat ante deli
ctū commissū. et iā pposuerat delictū cōmittere. et sic ppter ve
dictū cōmittēdum. et tūc eodez modo reuocatur ppter delictū
qz satis ē i fraudē fisci factam sub spe pene vt. l. si aliquis. ff. de
dona. et l. i. fraudē. ff. de iure fisci. et p hoc. l. sed et si maritus in
fi. ff. qui et a qui. p̄sumit aut hoc esse factū metu pene delicti cō
mittēdi ppter sex p̄sumptiones. Et aliquos modos ex his
ponit Dy. i. l. omnes. §. lucius. ff. de his que i frau. cre. Idrima
p̄sumptio ē si donauit bda. vt. l. oēs. §. lucius. alle. et ibi dy.
Et ibi dī i donatione idē q i venditione vt dicit glo. in. d. l.
qui testm. ff. de pba. et ad hoc quod dicit de venditione. facit. l.
i fraudem. i prin. allega. Sed dices tu verum esse q p̄sumit
factū i fraudē creditorum quos habeo iā qz faciam metu pe
ne delicti nō cōmissi hoc nō declarāt dicte leges imo v̄l ter.
i Prinuz q i fraudē futuri creditoris et fisci nō possent fieri. C.
de iure fisci. l. i. l. i. r. Dico q tu debes p̄bare q tps donationis
suberat quādā cā inimicie capitalis seu alia ppter quā veri
similiter deuētū ē ad delictum. pbo p aut. sed iam necesse. C.
de dona. ante nup. et ibi glo. Et istud pbatut extra de reuē.
c. l. i. vi. et pbatut hoc p. l. §. et si maritus. in fi. ff. qui et a qui. et
fi. rerū amo. l. si mulier in prin. Secundus casus ē qñ donat cō
iuncte p̄sone. C. de dona. l. data. et l. pe. de bo. lib. circa prin. et
ista ē multum no. l. quā Dy. nō alle. Et ibi dicitur et q oport
et q cā p̄cedat p quā p̄sumitur fraus. als sola p̄mitas nō
sufficeret. vt. l. si quis post hanc. ver. si quid. C. de bonis dāna.
Et idē i venditione l3 q ad reuocandum venditionem requi

ratur emptor sit particeps fraudis. vt. l. ait pretor. §. si quis
particeps. ff. de his que i frau. cre. §. ppter cōiunctionem per
sonarū psumit emptorē qz d3 scire. ar. l. attau. vnde cogna.
z. l. e tutela. C. de i integ. resti. Tertio presumit si post dona
tionē vel veditiōē ipse venditor reperiā possidere. l. sicut. §.
superuacui. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. sol. z. l. si q. ff. d acq.
here. z. l. si quis. i. ff. C. de natu. lib. facit quod no. p. l. i. l. sicut
C. de repu. here. Sed isto casu aduerte qz magis vñ vellelet qz
sit alieatio simulata z imaginaria qz sit vera z facta i frau
dem. qz differētia ē inter alienationem veraz z factā i fraudē
z simulatā. z imaginariā. qz simulata nulla est vt. l. emptor.
de aqua plu. arcē. z. l. nuda. de pben. empt. z. l. imaginaria. de
reg. iu. z. l. qui sub imagine. C. de distracti. pis. z hic nō requi
ritur renocatoria qz de bonis nō eruit. Secus qñ in fraudē
qz sunt tunc necessarie actiones renocatorie. Sed quid si em
ptor dicit se possidere pro emptore. Rñdeo dicit Bal. nō pu
to sufficere. qz est presumptio z suspitio fraudis. requirit ergo
traditio corporalis. vt. l. i. C. de suffra. hoc soluz inspecto an vē
ditori respōderit de fructibus. z tunc presumit ficticia. alias
secus. vt. l. i. litibus. C. de agri. z cēsi. de actio. empt. l. i. iulianus
§. idem papinianus. Sz quāto tpe ē necesse pati emptorēz pos
sidere vt presumat ista fictō. Rñdeo hoc ē arbitrio iudicis ex
qualitate personarū z ex fama loci. z alijs probationibz ve
rissimilibus. Quid enim si statim oportet emptorem abfente
ri vel mortuus est z remansit heres minor ignorans z filia.
tunc non presumere talem fictiōem. ¶ Dialecta vera nisi vē
ditor retinuerit sibi vsumfructū. vt. l. i. quisquis. C. de donatio.
Quartus cāus est qñ est scā clam. vt. l. si. de ritu nuptiarū. ff.
z. l. non estimo. ff. de admi. tu. z hoc in donatione. sed in vēdi
tione credo qz oportet qz probetur qz fuerit emptor particeps.
vt. l. ait pretor. §. si quis particeps. alleg. z semper intellige qz
precedat cā propter quam verissimiliter ille precogitauerit ma
lum cōmittere. Quinto presumitur si de proprio sequatur d
lictum. vt. l. ventri. §. in bonis. ff. de priuile. cre. l. i. in. l. si quis
post hac. C. de bonis damna. In venditione oportet emptorē
fuisse participem. z ex hoc qz incōtinēti sequitur est presume
retur animus precessisse ad qd aut. minoris debitor. C. q. da.
tuto. pos. z in corpore vnde sumitur. posz tñ malum esse com
missum taliter. qd manifeste appareret animuz non precessis
se. vt occidit hominem ex inopinata rira. Sextus z vltimus
cāus est si sit sub conditione illa dono si contigerit bona mea
publicari. vt. l. si. z ibi no. ff. de stipu. seruo. pro quo. l. summa
cum ratione in prin. ff. de pecu. z vide de istis psumptionibz
per Ange. in alle. l. per hanc.

Qualiter simulatio probatur.

Estat ut nideam? qñ

ter simulatio pbeur. Et Jo. de imo. in. c.
ad nostram. de emp. z vē. querit an possit
pbari per testes. z glo. in aut. de fide instr.
z cautel. in. §. si vero aliquid tale. vt tāgit
dñs ¶ De. in. d. c. ad nostraz. vñ velle qz sic

nisi p̄ct? fuisset in scriptis. ita qz scriptura esset de substantia. qz
tūc non posset pbari nisi per p̄iam scripturā. facit quod legi
tur z no. in. l. generaliter. C. de non nume. pecu. ¶ Ipe domin?
¶ De. sequitur fuit quādam distinctionē quā posuit l. i. in. l. op
timam. C. de pben. z cōmi. stipu. in. iij. q. que non placet Jo.
de imo. qz fundatur ex. l. antiqua. C. ad velle. z ex. l. si. C. arbit.
tute. que iura loquuntur qñ ex scriptura refurgit presumptō iu
ris z de iure p̄ quā nō admittitur pbatō i p̄ium. vt no. i. c.
is qui. de sponsa. Bal. in. l. pacta nouissima. C. de pac. dicit qz
pbatū z pbari potest simulatio. vt ecce ego pduco quoddam
pretendens instm in quo continetur. qz si iter te z me fuerit
actū qz si apparet aliquid instm inter te z me in figura vēdi
tionis qz intelligatur loco pignoris p tanta quātitate. ¶ Done
ergo qz appareat primū instm in figura venditiōis nūquid
presumat simulata. dicit Jaco. bu. qz sic quod si incōtinēti
fuit factū presumit simulatio. sed si ex intervallo nō presumit
simulatio nisi in primo instm fiat mēcio expressa futuri instu
menti sciendi ex intervallo fm Jac. bu. z Bar. vnde dicit Ja.
bu. formam verborū considerandū qz aut p̄statio erat conce

pta futuri act? quātūcūqz ex intervallo sciendi. aut simplr. ¶ Pri
mo casu qñ respicit futurū ipse expresse. verbigratia dico qz nō
intendo cōuersarij vel monacharij z si contingat me in futu
rū pmittere. non intendo me obligare. Item act? precedens
collit actū subsequenter qz ab eo consensum. z ita loquitur gl.
in. l. pacta nouissima. Secundo casu qñ p̄statio nō est colla
ta in futurū sed simplr. z tūc si incōtinēti sit act? nō valet qa
p̄ia p̄statio sibi nocet. si āt ex intervallo fiat valet actus qz
presumitur qz penituit p̄stationis ex duobz cōcurrentibus
scilicet ex actu p̄io z tps intervallo. vnde presumitur volun
tas mutata z sic intelligitur. l. cū in plures. §. locator orrei. ff.
locati. fm Jac. bu. z Bar. quod est notandū. Et facit ad p̄bandū
p̄ctum simulatū. Et ex hoc aduerte qñ vis p̄bare simu
lationē per testes qz deponūt instm venditionis simulatum
ex eo qz inter fuerunt qñ partes agebant qz esset pignus. nam
nisi isti testes p̄bent de tpe non p̄bant simulationē. z non de
bent ita simplr deponere. sed qz partes hoc agebant qz qñcūqz
fuerit instm venditionis illud esset loco pignoris. nam si ver
ba non sunt expresse ad futurū relata non intelliguntur nisi de
actu coniuncto cū p̄statione nō de actu qz sit postea cū tps
intervallo fm bu. z Bar. quod ē notandū. Et ex hoc instm
aduocat? qualiter debeat formare articulū ad p̄bandū simula
tionez Bal. in. l. in p̄ctibz. C. plus valere qd agitur. Dicit vñ
qz per testes simulatio nō possit pbari p̄ instm vt. C. de non
nume. pecu. l. generaliter. In p̄ium vñ per. l. in exhibendis
C. de fide instr. l. i. in. l. i. C. plus valere quod agitur. vacillat.
Tu dic qz iterdū testes pducūt ad remotionē cause scripte
in instm z talis pbatō nō admittitur. vt. l. generaliter. alleg.
Interdū pducūt ad remotionem consensu. z ista ē p̄pria
materia simulationis. Et tūc duo dicit Bal. qz testes regrit
ad p̄bandū simulatū instm. vt. l. multū. C. si quis alteri vel
sibi. z. C. de dona. inter vi. z vro. l. si nō ver. z. l. filij tui. Inter
dū non pducūt testes p̄ instm. sed. §. instm ad eius decla
rationem. z tūc recipiuntur testes. ff. de testa. l. hñdes palaz. §.
sed si notam. facit quod no. in. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo
bus reis. Interdū testes pducūt ad instm suppletōne. z idē
extra de fide instr. c. cū Jo. heremita. de lega. ij. l. cū pponere
tur. Interdū pducūt testes ad transferendū in aliam dispo
sitionem z idem. ff. de dona. inter vi. z vro. l. marito. Interdū
introducūt ad remouendū instm tacitam presumptionē z
idem vt. ff. de pac. l. iurigeniū. §. quod ferre. Interdū pducū
tur ad p̄bandam instm falsificationem. vt. d. l. optimam. i. si.
de pben. z cōmit. stipu. que verba no. Idē vero Bal. in. l. em
ptione. C. plus valere quod agitur. dicit qualiter p̄bet simula
tio. vñ qz nō possit pbari. l. si alij. ff. de vñf. lega. sed ibi loquitur
de impotentia facti qz nō habebat testes. Jo dicit simulatōez
nō posse probari. Et dic qz simulatio. aut allegatur per tertiū
qleditur. aut p̄ eū cum quo p̄bitur. ¶ Primo casu probat simu
latio p̄ cōiecturas puta p continuatā possessionem vt prius vt
l. sicut. §. superuacui. ff. q. mod. pign. vñ p̄po. sol. Et ideo ille qui
post venditiōē possederit si ex tali venditione alteri p̄ciudij
careat puta creditori vel fisco presumitur celebrasse p̄ctū simu
latū etiā si sibi sit constitutio precarij. vt no. in. l. post p̄ctū per
Bar. ff. de dona. z in Spec. de donat. §. i. ver. i. tē pone alijs
intendens. z de act. seu peti. §. in anterioribz ver. ipsi forte. Si
aut allegat per eū cum quo contrahitur non p̄sumitur simula
tio. licet sit retenta possessio. nam p̄ venditorem possidentē p̄t
agi vñqz ad. xxx. annos actōne ex empto. ergo p̄ possessionem
medij temporis nō p̄sumit simulatio. vt. l. i. C. de cōsti. pecu.
Bar. aut in. l. pacta nouissima. C. de pac. dicit si tu vis p̄baf
p̄ctuz simulatū. tu habes necesse p̄bare. qz tpe quo tu vēdidisti
fuit dictū qz nō esset vēditio sed pignus tñ venditio statim se
quit bene p̄sumere simulata. sed si venditō esset postea sequa
ex intervallo nō sufficeret illud p̄bare qz p̄sequētez venditōez
vñ penituisse illius p̄stationis. vt. d. l. cū in plures. §. locator
orei. allega. debet ergo p̄bare qz ille dixit qz non intendebat
qz esset venditio. z si cōtingerit i futurū vendere qz esset pignus
quod ē satis no. Ang. vero i. d. l. pacta nouissima. allega. dicit
idē qz Bar. dicit tñ qz p̄ Bar. dictū vñ tenere Inno. in. c. ino
tuit. de arbi. i. glo. si. magna. vbi dicit qz qualis fuerit intētio
p̄bentium declaratur ex cōtractu p̄ambulo ēt duduz facto.
Sz rñde qz quādo verba cōtract? sunt dubia z possunt ad plu
ra referri ex p̄prio significato ipsoz qz tunc quid egerunt p̄tes

probatur per tractatum preambulum, et ita intelligitur dictum Inno. Sed quia verba contractus sunt clara, et non possunt nisi ad unum referri ut in exemplo de venditione, tunc si allegant partes alio scripsisse et aliud egisse non sufficit probare tractatum preambulum ex intervallo, super hoc omnino vide Jo. de imo, in l. si quis cum aliter, ff. de ver. ob. qui latissime istum passum examinavit et ponit Jo. an. l. c. in generali. d. reg. in l. vi. Unde quando pactum primum derogatorium precessit simpliciter non respiciens expresse futurum tempus, tunc faciendum illud ex intervallo videtur recedere a primo, ita loquitur l. cum in plures, §. locator horrei, alle. si si pactum esset derogatorium respiciens tempus futurum expresse, verbi gratia ego dico quod non intendo promittere animo obligandi me et si contingerit me futurum promittere non facio animo obligandi, tunc pactum primum tollit ultimum, ita loquitur gl. i. d. l. pacta novissima alleg. Idem vero Bal. in l. si ut allegas, C. de usuris, dicit quod ex qualitate persone fraus presumitur, puta si erat alio solitus fenerari alio possent lites fingi, ff. de transac. l. si cum hi, §. si cum item. Et scias quod ad probandum pactum usurarium, sufficit probare quod ita erat preordinatum a partibus, l. tabellio et testes instrumenti de hoc nihil sciant si probatur per alios testes, ut eleganter ponit Inno. in c. gratis, de pos. quod intellige quando erat preordinatum sic firmando, secus si solummodo ratiocinando, quod multa dicuntur que non fiunt, ff. de edil. edic. l. sciendum, §. de m. Et in his multum habet locum iudicis arbitrium, nam quod aliquis sit fenerator est quedam infamia super qua iudicis arbitrium multum potest, in re no. per Inno. in c. cum oporteat, de accusa, et si pena est adiecta in pactum, an presumitur adiecta in fraudem usurarium, Jo. an. in addi. Spec. in ti. de usuris, t. 3. quod sic, et idem Ray. et Jacob. in l. si ut allegas, C. de usuris dicit quod aut adijcitur pena in augmentum solutionis et non videtur ad securitatem promissionis et videtur, l. qui aut, et l. hactenus i. si, ff. de consti. pec. idem t. 3. ipse Jacob. in l. rogasti, §. si tibi, ff. si cer. pe. Bar. dicit quod in eodem instructo presumitur fraus, secus si tale semper promittatur in nouo instructo seu pactum, sed certe Bal. in d. l. si ut allegas, per hoc non excluditur materia fraudis, ar. C. ad velle, l. si mulier, ideo dicitur in eum quod aut consuevit fenerari et presumitur fraus, et maxime qui est persona que ignorat ius sicut sunt simplices persone seu homines rustici vel mulieres vel similes in quibus non presumitur fraudis consilium arg. gl. posite in d. l. si ut allegas, Ibi dum dicit maxime ius ignorantibus, quam glo. no. et pro hoc facit, ff. de actio. empf. l. predia, Ludo. in suis dictis in l. si, v. in dicto quod incipit. Solet queri, sic dicitur solet queri nunquid pactum de reuendendo ad certum tempus faciat presumi pactum usurarium, ponunt canoniste in c. ad nostram, de emp. et ven. et in c. illo vos, de pigno. et in c. pquestus, de usur. et glo. et Archi. ruij. q. iij. c. pleg. et Hosti. in summa in ti. de usuris, in §. an aliquo, et Bal. in l. si, C. de condi. infer. et in rubrica, C. de usur. et in c. i. d. seu do dato inuicem, l. commissorie, l. d. de l. iij. C. de pac. inter ep. et ven. et tene pro regula quod ubicumque pactum de reuendendo celebratum in pactu emptionis precessit contractus mutui semper pactus emptionis habet annexum pactum de reuendendo presumitur celebratum in fraudem usurarium, Et ideo ut usurarius possit in illis declarari et fructus percepti debent vendicari dictum est singulare Odofr. et non est alibi secundum Bal. in l. emptione, C. plus valere quod agitur, et dicit glo. in l. cum allegas, C. de usuris, sic no. quod hanc, l. intelligit Butr. quando talis erat persona que consueuerat fenerari quod si est contra naturalem presumptionem non admittit probationem in prius, In alijs autem gratis tantibus pecunia, et maxime ius ignorantibus hoc pactum non reprobat, Et dicit Ludo. in l. si duo, ff. de acqui. here. sic punctualiter quod glo. dicit in l. cum allegas, C. de usur. quod eo ipso quod quis solitus est fenerari clausula insolita per eum in pactu apposita inducit probationem iuris et de iure quod pactus sit usurarius, nec admittatur probatio in prius quod tene menti, quoniam est opi. glo. licet practica non seruaretur, facit glo. in l. inbemus, §. si, C. de testa. de notario quod non ponit clausulas solitas et consuetas, quod presumitur fraudulentum et in falsum incidit, et non admittitur probatio in prius, et ex quibus cau. pactus usurarius presumatur, vide late Idem, de ancha, i. suo consilio quod incipit, In xpi noie amen, plurime coniecture concurrunt et consilio, xlvij.

Qualiter opponi debeat exceptio simulationis.

Qualiter autem exceptio

simulationis debeat opponi, tunc videam?

Et dicit Bal. in allega. consilio factum tale est petrus Nicolai, et quod dicitur in istum simulatum, siue in agendo, siue excipiendo, quod verbum simulatum potest multipliciter intelligi

et dicere quia specie simulatio est simulatio non intentio in certa ut aduersarius reddatur certus et nulla alia facta declaratione ille quod dicitur simulatur debet obtinere, l. i. in pn. ff. de ede. et l. pomponius scribit si frumentum, in fi. ff. de rei vend. que loquuntur in agente, et idem in excipiente, l. i. §. labeo, ff. de summi. et de lega. ij. l. tunc tertores, in pn. et idem in obsequio pban. te, ff. de nego. ge. l. cum actum, in fi. et ibi no. ff. de noui ope. num. l. non solum, §. sed ut probari, et ibi glo. super verbo probaretur et idem extra de pba. c. in pntia. Sed ibi dicitur quod instrumentum esset factum ad apparentiam hoc est ad reparationem et ad defensionem alicuius facti, ex hac enim causa videtur intentio certa quia si dicat de tertia specie simulationis, Sed adhuc est dicendum quod hec similiter est incerta, nam non ponitur que causa timoris, vel suspicionis superesset, vel que fuerit, nam quod ad eius reparationem et emendationem dicta donatione fecerit et de iure est quod simulatio et fictio non presumuntur nisi appareat causa quare fit, ff. re. amo. l. si mulier, in pn. ff. qui et a qui, l. si marit, §. si, vbi est expressum, et expressius extra de renuncia. c. si, l. i. vi. sic eniz non possunt dici in fraudem creditorum que non sunt, ff. de iure fil. l. i. sicut non potest dici donatio facta metu mortis, nisi quoniam instat metus mortis, ff. de dona. cau. mor. l. i. cum ita non potest dici donatio facta ad reparationem alicuius nisi causa dicatur instare, Et his concluditur quod qui dicit in istum fictitium, vel ad apparentiam factum debet speciem et causam fictionis dicere et ad cuius casus reparationem sit factum, Item ex predictis apparet quod hoc solum quod post donationem donatoris remansit in possessione non facit pactum fictitium simulatum et ad apparentiam factum, quia ex possessione non apparet causa simulationis que dicitur ante subsistere ut pban. dicte leges, et sic loquitur l. sicut, §. superuacuum, ff. qui, mo. pign. vel ypo. sol. Ibi eniz suberat causa quare ad excludendum creditorem esset simulata venditio, et hoc allegat ipse creditor non venditor vel heres eius. Ad predicta faciunt que scripsit idem Bar. i. l. post pactum ff. de dona. quod semper est necesse quod appareat causa propter quam ficta donatio presumatur, Et an ex eo quod donator constituit se precario nomine possidere tollat dicta obiectio simulationis, ter. ut quod sic i. l. quilibet, ff. de dona. et de rei ven. l. quedam mulier et de acq. pos. l. cum te, vbi dicitur expresse quod verum puto quando aliqua causa presumenda ficti onis et simulationis non apparet alias si apparet ita presumere et fictus dicitur actus quod si constituit precario possidere sicut alius pactus argui, per hoc, ff. de usufruct. l. i. Bar. vero i. l. ab anastasio, C. mandatu. dicit quod ille qui dicit in istum simulatum dicitur exprimere in qua parte sit simulatum et quare, et sic dicitur exprimere modum simulationis, nam id quod pluribus modis potest fieri dicitur declarari per interpretationem, facit quod no. Inno. i. simili, l. c. l. cam. de pba. vbi dicit quod intentas videtur turbatiuam dicitur exprimere modos turbationis, si hoc aduersarius declarari petat, sic hic dico, no. n. sequitur est instrumentum simulatum, ergo i. totum simulatum facit quod no. in fi. de inuti. stip. §. ite verbo, et dicit ibi Bal. quod donatio simulata videtur figurata seu depicta, extrinsecus, n. app. aliq. et extrinsecus habet subiectum et lab anastasio, quod vbi pactus est per parte verus et per parte simulatus utile per inutile non viciatur, et sic per parte valet et per parte non, Idem vero Bal. i. consilio quod incipit, In dei noie amen, in ca. Nicolai de forcolonis, dicit cum simulatio possit multipliciter intelligi cum eius species sint plures et opponens tale exceptionem dicitur specificare et clare dicere speciem simulationis in qua se fundat ut sic aduersarius reddatur certus et aliter obiciendo et non declarando eius intentio non est certa, nec necesse concludere id nihil releuat sed succumbit, ac si eam non opposuisset cum intentio excipientis debeat esse certa sicut intentio agentis ut, l. i. §. labeo, ff. de flu. et quod no. i. l. tunc tertores, i. p. de leg. i. et quod no. ibi per Bar.

En

An iuramentum validet contractum simulatum.

Ostremo ē discutiēti

p

dum an iuramentum validet pactum simulatum. Et ex hoc colligitur, dicit ipse quod pena simulato pactui adiecta si fiat non committitur quod proculdubio dicit ipse verum est cum in locis reprobatis et prohibitis pactus qui vere agit aliud simulatur. Bal. vero in dicto consilio. In dei nomine amen. in clausula Nicolai de forcolonis. sic dicit quod in istis iuramentis iura mentum. et ex hoc solo excluditur omnis simulatio. nam iuramentum per veritatem habet ut l. si et si possessor. §. ite si iuramento. ff. de iureiur. et facit omnem pluri solennitatem et vere omnia acta ut l. cum pater. §. cum filijs matrem. et quod ibi no. ff. de leg. ii. et dicere in istis in quo iterum iuramentum possit esse simulatum. et dicere quod dictum istum esse verum per iuramentum ut in dictis iuribus.

Et simulatum et fictum quod si omnino continet repugnantiam. unde non videtur hoc simul posse stare. sed magis dicendum est quod veritas quod habet per plurimum rationis perinat presumptionem simulationis et ipsa veritas prevaleat iuxta nota. p. me dicit Bal. l. l. p. hanc. C. de tempo. ap. i. tertio quesito. Jo. cal. i. consilio suo quod incipit. La sus super quo consilium petit exhiberi talis est. statuto civitatis fauente cauetur. et dicit quod iuramentum de iure canonico etiam non validat contractum simulatum nec iuramentum tollit simulationem. quod in contractu simulato deficiunt illi tres comites qui sunt necessarii in quolibet iuramento. xxi. q. ii. iuravit. de iureiur. c. et si xps. de quo p. glo. i. aut. bis de penis. C. de secundis nup. Bal. autem in l. emptio. C. plus valere quod agit. dicit post glo. ibi quod pactus simulatus non firmatur iuramento. quod istud iuramentum non habet consensum. et sic non habet fundamentum. ut l. si. C. de non nu. pec. quod est verum fin. Bal. ibi si pactus fuerit simulatus. secus si verus. l. in fraudem visurarum. c. de tunc esset standum iuramento donec relaxaretur per episcopum. ut extra de iureiur. c. i. si tunc iurans est mortuus bis non indiget relatione. quod spirituale vinculum iuramenti morte expiratum est. de iureiur. c. veritas per Innocentium. et in c. si. de foro compe. in. vi. i. nouella. et ideo dico spirituale vinculum dicit ibi Bal. ibi quod secus in temporali et obligatio respectu rerum temporalium in c. quauis pactum. de pac. li. vi. in glo. ordi. Super hoc vero puncto recolende memorie dñs Raph. ful. doc. illustris consiliarius. et quod plene dixi eius consilium de verbo ad verbum ihero. cuius tenor talis est. Circa vires in istis de quo agitur et ipsius executionem petitam tria sunt examinanda. Primo an per executionem petitam obici possit exceptio simulationis. adeo quod per ipsius obiectum predicta executio differatur. donec de viribus executionis fuerit cognitum et decisum. Secundo posito quod dicta simulatio obici possit. an aperte fuerit opposita. Tertio posito quod aperte et rite proposita fuerit. an propterea cogendū sit ipse creditor ad compromittendum cum asserto debitore vir tute statuti disponentis compromissum fiendum inter affines. Ad primum dicendum est dictum in istis executionem mereri. non obstante simulationis obiectu. certum est enim quod si dicta simulatio non obiceretur executio parata foret. tum per iuramentum appositum quod facit iuramentum mereri executionem. l. ii. et ibi Bar. et doc. ff. de iureiur. adeo quod ibi dicit Bal. quod petitur executio in istis in quo iuramentum continetur si appellat talis executio si suspenditur. licet in istis secus. id est dicendum quauis dicta simulatio obijciatur per specialem clausulam vel capitulum in istis. contentum quo apparet debitorem solenniter promississe creditori non opponere aliquam exceptionem iuris. vel facti. vel defensionem per quam defectus executionis depositi impediri possit vel differri. et hoc est seruare iuramentum. Constat autem exceptionem simulationis esse. saltem exceptionem facti ut no. Bar. in l. i. §. denique. q. si. quod vi aut clam. et Bal. in l. si non sortem. §. indebitum ff. de condi. indebi. et in numero exceptionum non computatur iuxta no. per glo. in l. nemo ex his. ff. de regu. iur. ergo ipsa op ponere non potest. maxime obstante iuramento quod seruandum est. si nec vi. aut metu prestitum est. et saluari potest sine dispensatione salutis eterne. de iureiur. c. cum contingat et c. si vero. cum si. Et si di

catur talis conuentio generalis non nocet ipsi debitori. Respondeatur quod imo nocet. ac si de ipsa simulatione fuisset facta mentio specialis iuxta no. p. Bal. in l. pacta nouissima. in fi. sui apparatus fin. §. de. et l. y. C. de pac. Intererea hic adest specialis et expressa renunciatio simulationis. ergo ab ipsius obiectu renunciationis exclusus est. cum possit quisque suo iure renunciare. l. si quis in conscribendo. C. de pac. Restat ad aliqua respondere que allegant in primum. non ob. primo per Bal. post Nico. de mata. dicta in. d. l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. ubi habetur in effectu quod quia renunciatio accedit pactui seu obligationi ipse pactus seu obligatio non redditur propterea efficax. quia renunciatio non est modus faciendi obligationem efficacem. nam quicquid sit de ratione predicta respectu eius ad quod inducitur ibi videtur an per ipsam rationem probetur exceptio non numerate pec. posse renunciari. rñ. quod quicquid dispositio cui appositae est renunciatio exceptionis nullitate iheretis tamen appenter quod incident est ipso iure nulla. nulla productus actum. et tunc verum est quod renunciatio predicta dicte dispositio adiecta nil operatur. et id est quod solui accrescit per modum cuiusdam obstaculi. non autem per modum roboris aut efficacie tribuendo. unde si in iudicio deducit cum ipsi nullitas sit inuidenti non erit opus quod ei opponatur apte. sed iudex ex se tanquam rem si bi nota ut iudici poterit et debebit iudicare. nam in his quod sunt nota iudici. iudex potest de se supplere. et presertim in his quod patent ex processu. iuxta no. p. glo. l. ubi pactum. C. de trans. et p. Innocentium. in c. ex insinuatione. de ap. et per Ang. l. i. C. de iudi. p. glo. l. i. C. ubi et apud quos. nam cum ista nullitas insit a iure et appens sit ut supponitur statim repellit agere. ut no. Jo. an. in. c. ut circa. §. elec. in. vi. in nouella. ad hoc quod no. gl. in l. si tutor. C. de peri. tuto. que vult quod probationes quod venient a legibus sint liquidissime et quod no. Bar. l. i. necessarii. ff. de acq. hñ. qui vult quod id quod inducitur a iure non est necesse quod apponatur ab homine. et quod no. in gl. l. si iussu. §. veterani. ff. de procu. facit et quod de inepta actio ne de seu intentione repellenda. ut per Innocentium. in. c. examiata de iudic. et in. c. super his. de accusa. circa primum. Quandoque vero contractus seu dispositio cui dicta renunciatio accedit est ipso iure aliqua saltem apparenter. et ex alio non offenso propter intentionem redditur iure fundata. et hoc casu renunciatio predicta multum operatur. quoniam dato quod finem veritatem ipse pactus sit nullus. tamen quod de apparibus tamen sumis iudicium. et que non appareret per non existentibus iudicant ut l. in lege. ff. de pben. emp. iacente ipso renunciente. et sic nullitate occulta stabitur illi veritatis presumptio. Cum precibus. C. de pba. facit. l. si. q. ibi no. C. de edic. diui adria. tol. sic est in proposito dicendum cum intentione ipsius deponentis per publicum instrumentum placet sit cui standum est donec primum probetur seu doceatur ut d. l. cum precibus. non ergo potest dici dictam renunciationem in casu predicto non tenere eo quod nil possit operari ex defectu materie non bene disposita ut de casu predicto. quod imo poterit ut nunc est dictum. Sed ad uerte quod isto casu hoc non erit tamen renunciatio nullitatis. sed est renunciatio propter de nullitate que ut dictum est ante quod probatur non presumitur et quam forte si ei non renunciaret seu potentie ipsam propter de foret impossibile probari propter quod sic renuncians quasi super dubio nullitatis videat transigi ut quod fieri potest ut l. post rem. et ubi obiq. no. ff. de traslac. ad hoc optime facit quod no. Bal. l. i. tale pactum. §. qui puocauit. ff. de pact. circa si. it. col. ver. ij. Quero pone quod reus dicit finem nullam ubi vide. et quod id est no. l. i. C. plus valere quod agit. i. tertio contrario. quod presertim in casu de quo agitur est dicendum propter iuramentum appositum quod facit rem valere omnimodo quo melius est ut l. cum pater. §. filijs matrem. ff. de leg. ii. Et dicit Bal. quod auri lio nullitatis renunciari potest cum iuramento. l. antique. §. ne ac mulieres. C. ad velle. quod intelligo quod dispositio cui accedit saltem est antiqua appareret ut dixit Innocentius. plus dico i renunciationem simulationis. hec. n. exceptio solum potest arguere de defectum consensu phetium apparenter propter pambulam conuentionem a qua cum a solo phentium consensu depedet certum est sequenti eorundem conuentione recedi posse. l. ab emptione. ff. de pac. tex. est l. i. pacta nouissima. C. de pac. sed quo potest clarius et expressius per primum prime conuentionis de simulando factum conuentioni quod simulationi renunciando dum subsequenter conuentionis de simulando pecuniam ostendere ipsam reuocare et annullare. et velle quod dispositio hec cui accedit vera sit

et non simulata dicta prima conuentione de simulando non ob
stante, non video quomodo hec duo directe sunt contra, presertim
quod est ut dictum est promissum sit solentur non opponi exceptio
nem aliquam vel defensionem iuris vel facti per quam executio predi
cta differri possit vel impediri in qua promissione, quauis gene
rali concepta est exceptio simulationis comprehenditur iuxta
no. p. Bal. l. l. pacta nouissima, prealle. i. si. ubi vult ipse quod si
testatio preambula ad consensum excludendum facta per contra
rium consensum sequentem, sublatam sit, actus valeat qui geritur
ad hoc, l. si quis in prin. test. deleg. iij. cum sua materia. Conclu
sio itaque est patens quod positum quod in casu de quo agitur precessit
pambula conuentione de simulando, quod tunc generaliter et specialiter re
nunciatum est simulationi et solentur promissum est ipsam non
opponi preterea iste non tamen dici debet apparet verus, sed etiam exi
stenter, Ex quo sequitur quod absque metu iniuriarum debitorum habet ex
ceptionem opponere, et probaret conuentionem de simulando preces
sisse, non propterea releuaret excipientem, quod per ipsam renuncia
tionem apparet euidenter a simulatione recessisse, per hoc est inferitur
quod est dare casum quo renunciatio simplex exceptionis inferens
nullitatem dispositioni cui accedit que aliter aliqua fuisset vali
dam et efficacem essentialiter reddit, sit ratio quod remotio ipsius excep
tionis necessario sui oppositi inferit, nam simulatione remota ab eo
quod gerit si agitur absque medio et necessitate succedit veritatis ex
clusio ut patet ad sensum, et ideo in casu de quo agitur ad liquiditatem preter
seu ipsius confirmationem non fuit necessarium iuramentum, tamen quod appon
tum fuit cum sponte et ex certa scientia preterea probat et saluari possit absque
dispendio salutis eterne, non video quare salua opinione iuratis
ab ipso resiliari possit, et quoniam alii penas incurrat de quibus l. si quis
maior, C. de transac. Apparet et per predicta quod non. p. Ly. et Bal. l. i.
l. in contractibus, C. de non nu. pecu. propositum non attingit,
illa. n. sub alijs traditionibus iuris regulantur nam ideo ibi exceptio
ex forma statuti non habet locum, quod preceptum, de quo ibi agitur emana
uit in preteritis professionis morbo affecte seu onere exceptionis, vnde ni
mirum si cessare debet executio quod preterit a precepto quod debet esse illius preter
itis et cedere cuius finis antecessor, sed si preceptum illud in preterito
iudicio emanasset, et sic non in preteritis sed principaliter secus esset, quod
tunc non comparabiliter, sed aduersatur, et oppositue ipsi exceptioni ve
niet ut ibi per eosdem no. cum ita ad prepositum renunciatio simulationis
non in preteritis, nec in comparabiliter accessit illi preteritis, sed simulatio alate
sed remotiue ad consuetudinem ipsius si qua forte precessit, Et ad hoc du
bium remouendum et dare ostendendum quod in preterito quod tunc gerebatur
nulla fictio aut simulatio intercedebat vel superius ostensum est,
similiter dicendum per ipsius exceptionis obiectum executionem
predictam non impediri vel tunc de precepti executione dictum
est, Non obstat quod non. in. l. iij. C. plus valere quod agitur, ubi
habetur quod preteritus simulatus non firmat iuramentum, quod cum preterita
tur ibi preteritum nullum ex defectu consensus per preteritum co
uentionem de simulando que non presupponitur reuocata taci
te vel expresse, similiter et ipsi iuramento consensus abesse intelli
gitur quo ad obseruationem illius facti preteritum quod intelligitur iu
rari de obseruando contractum in sua forma, i. eo modo quo ip
si contrahentes censuerunt, Et quod preteritus dici non potest a quo remo
uetur consensus sed ille cui interest consensus, l. i. ff. de pact. et l.
i. ff. si conueniat, ff. de positi, perinde est iurare seruare preteritum si
mulatum, ac si iuraretur seruari nihil, unde puto referre qua
liter iuratur, videlicet an iuramentum se referat ad preteritum, puta
iuro seruare preteritum, et locum habeat superdicta et que non. i. d. l. iij.
an refert se ad verba, ut quod dicat iuro ea que dixi tunc seruare,
quod tunc tenebit seruare iuras quod verborum prolatorum significa
tio importat, non autem quod inter partes sensum est cum constet
aliud esse verba et aliud partium sensus, nam et alias refert
qualiter concipiatur iuramentum, ut l. si duo personarum, ff. idem in
liam, et ibi no. ff. de iureiur. et no. Ly. in. l. i. ex cautio in ter
tia questione, C. de non nume. pe. Bal. in. l. iij. C. de reser. ve.
ver. illud, et idem dicendum si in iustro contineretur quod debitor
iurauit seruare scripta in ipso iustro referendo se ad scripturam
non ad ipsum preteritum seu sensum partium ut fuerit in casu de quo
agitur, nam de in iustro quod ipse depositarius dixit omnia su
per scripta ac infra scripta vera esse et fuisse, et promissit ipsa atten
dere et obseruare, ergo per predicta quauis preteritus ipse simulatus
fuisse simulatus erit virtute iuramenti seruare id quod ipsa litte
rarum figura significat, multum enim refert inter sensum et
scripturam ut superius dictum est de verbis et consensu, facit quod

no. in. l. non figura, ff. de actio. et ob. ad hoc facit optime quod iura
mentum debet seruari in forma specifica, ut conditio, de iureiur.
et ad nostram, et no. Bar. in. l. amplius, ff. rem ra. ba. et sic poti
us sensum respicit quam iuris dispositionem, ut l. qui bene dicit in prin.
ff. de condi. et demon. et l. meus, c. ti. Item in casu nostro spe
cialiter simulationi renunciatur est cum iuramento, sed in deca
l. iij. secus, Et predictis est infero quod cum depositarius preteritum
promissit non opponere aliquam exceptionem seu defensionem iu
ris vel facti, et sic ad sensum suum retulit non ad preteritum seu sen
sum, ut est dictum, positum est quod preteritus est principaliter simulatus
est nec iuramento confirmaretur nec renunciatione, nihilomi
nus ipsa simulatio opponi non poterit, tamen cum simul bec, pre
teritum simulatum et nullum esse et exceptionem simulationis obsta
te iuramento opponi non possit, Causa est in. c. debitores, de iu
reiu. de pig. c. significante, no. Bar. in. l. si quis pro eo, ff. de si
deius. in prin. Et per predicta est appent clarissime no. per Bar.
in. l. sepos et augerius, ff. ad l. fal. et C. de execu. rei iudi. et alia
allegata preteritum dictum instrumenti impertinenter allega
ta, Et ut deur breuis conclusio dic quod deum instrumentum seu exe
cutionem petitam frustra opponit simulatum deca que executio
per ipsam exceptionem nullo modo differri possit vel impediri, Ad
secundum aduertendum est quod simulatio multe sunt species et
diuersorum effectuum, ut habetur, C. plus valere quod agitur
per totum, et plene per Bar. in. l. i. et ti. et in. l. si non sortem, ff.
indebitum, de condi. inde. ff. et in. l. cum precibus, C. de proba.
et habetur et in. l. quibus, et in. l. cum te, et in. l. multum interest, C.
si quis alteri vel sibi, et in multis alijs iuribus, Et inter cete
ras species quedam est que tamen simulatur et nihil agitur, ut l.
nuda, ff. de preben. emp. et no. in. l. ymaginaria, ff. de regu. iur.
Quedam in qua aliquid agitur et aliquid simulatur, et hac spe
cie quibus quod vere agitur concernit fauorem dantis seu traditis
ut cum agitur de disponendo et donatio simulatur, et in hac spe
cie quandoque quod vere agitur concernit fauorem recipientis,
ut si vere donatur et depositum simulatur, iuxta no. in. l. cum ma
nu lata, ff. si. ff. de preben. emp. hoc presupposito vnde dicendum non
si simulatio proponatur ut specie sua non releuat proponentem,
Exceptio enim debet esse specificum proponi, alias non perdit,
ter. est in. c. pia. de excep. li. vi. et in glo. super verbo specie, no.
et glo. in. c. pastoralis, de rescriptis, et in spe. i. ti. predicto, ff. nunc
videndum ver. sed illud facit, l. ticie textores, et quod ibi no. per
docto, de lega. i. ad hoc etiam quod no. Jo. an. in. c. presentium,
de testi. li. vi. in nouella, in exceptionibus fiendis preterites, et ra
tio est quod quemadmodum actio aperte et concludenter proponenda
est ut l. labeo, ff. i. ff. de sumi. et no. Bar. in. l. i. et ti. ff. de excep.
Si vero simpliciter non designata specie proposita fuit in casu de
quo agitur ut factum fuisse asseritur, cum multe sint species di
uersorum effectuum, dicendum vnde talis sit proponens intentionem
non preedere, et sic in terminis istis de facto consuluit Bar., i
consilio quod incipit, Idem Petrus nicolai, Sed forsitan vnde mihi
distinguentium, quod aut proponens simulationem simul asserit ali
quid vere actum simpliciter, et precedant predicta rationibus ante dictis
aut solum de preteritis de quo agitur simulatur, nec dicit vere
actum fuisse et ista simulationis exceptio precedat tanquam com
prehensens solum istam speciem simulationis, alias in tamen qua
tum simulatur et nihil agitur de qua superius dictum est quam
tamen speciem verba apta sunt comprehendere, nam in articulis
et exceptionibus formandis multum spectari debent verba
et ideo cauti debet esse aduocati et procuratores, quod ex parua ver
borum mutatione magnus quibus mutatur effectus, iij. q. vij. i. gra
uibus, ad hoc optime quod no. glo. de sta. regula, c. i. in ver. absque
iniuria, et Jo. an. in. c. i. et ti. de homici. in. vi. in nouella, Bal.
in. l. si quis non dicam rapere, C. de epi. et cle. sic itaque ipsam ex
ceptionem tenendum est rite propositam ratione predicta de neces
sitate inferitur pecuniam traditam per ipsum deponentem penes
ipsum excipientem residere, et sine causa quod dato quod causa simula
ta dici possit, non tamen numeratio qua facta realiter ipsum instru
mentum attestatur nisi in iustro de salitate arguatur, et hoc
presupposito satis dicendum erit promissione de restituendo simu
latam non intelligi, quod et absque ipsa dicta pecunia dans vendi
cari possit, quod nuda traditione omnium non transfertur, l. nunc
nuda, ff. de acqui. re. do. que, l. potest exemplificari per id quod no.
in. l. triticum, ff. de verbo. obli. in glo. argu. l. nam et si fur, ff. si
certum petat, Et si dubitaretur an tradens fuisset omnis, et sic an
pro

pstantib⁹ rei vendicatio competeret. saltem ad auocandam possessionem daretur conditio. l. indebi. §. si nūmi. ff. de condi. i. debi. Ad tertium presupponēdo apte et rite ppositaz fuisse dictam simulationem. an creditor possit inuitus cogi ad cōpro mittendū virtute statuti predicti. et breuiter dicendū est qd nō. nam electi ex necessitate imposita per legem veri iudices. et si arbitri seu arbitratores sunt. l. i. c. de arbi. licet aliquibus nō placeat hoc. sed dicunt qd qñqz iudex iubet eligi arbitratores et dari a iudice et sunt iudices delegati. et ita dicunt debere intelligi. l. apertissimi. et dictam. l. si. c. de iudi. qñqz lex arctat in amicu compromitti. et hoc est transactio vel no. in aut. vt differe rentes iudices. §. i. vnde dñ tñc compelli ad transigendū. et sic arbitri seu arbitratores erunt et non iudices. quoz opinio nō est vera. qz arbitri de quibus in dictis legibus nō datur a iudice sed tñ a partibus eligitur iussu legis qui iussus dato qd a partibus eligantur facit eos iudices esse. vnde refert an spōte eligantur a partibus et sunt arbitri seu arbitratores iuxta no. in dicto. §. i. an legis precepto. et tunc sunt iudices. nam dato qd a partibus eligantur. tñ a lege auctoritatez iudicandi et co gnoscendi recipiunt. ita loquitur dicta. l. apertissimi. et dicta. l. finalis. et ita ibi tenet Bar. et Bal. et per Bart. in. l. i. ff. a qui. appel. non li. et ita tenetur cōiter. modo cum in casu istius ere ctionis pncipaliter diceptetur de viribus iuramenti prestati per dictum debitorem de quo an fuerit prestatum nō dubi tatur qz instrū attestatur de ipso et sic inter dictas partes di sceptatur. an seruandum sit constat huiusmodi cognitionem ad eligendos virtute dicti statuti vt ad seculares iudices per tinere non posse sed solū ad ecclesiasticū tanquam de spiritali li. re. de elect. c. venerabilem. et no. Jo. an. in. c. si. de foro cōpe. i. vi. in nouella. ergo non pōt cogi ad compromittendū quia iudices eligēdi nō sōt tal notōis capaces. nec ēt statutū possz facē h ēt si expōtē dīctaret vt in. c. ecclē sancte Marie. de pñi. solum enim ad iudicem secularem spectat facti questio. san iu ratum sit. et cognitio iuratum esse iuramentū ereg tenet vt l. c. l. de iureiur. in. vi. ad hoc qd no. Bal. de refcin. ven. l. i. ver. et no. et qd de vsurarum qōne dicitur in. l. ticia. ff. solu. matri. per Bar. et docto. l. l. omni nouatione cessante. C. de sacrosan. ec. et l. l. quoties. C. de iudic. et vtrobiqz p Bal. et quod legi et no. i. l. tuam. de ordine cog. qui filij sunt legi. c. latoz. cuz simi. hūic tñ dīspūationi loc⁹ non vñ qz vt fēf ecclesiasticus iudex per hūc creditorē adhibitus iam ipsi debitori percepit vt iuramē tum obseruaret sub pena et. et sic dubiū istud cognitum et de cūsum ē. nō aut cognoscendū vel decidendū ēt p viam cōpro missi. vt no. l. l. post rem. ff. de trāac. p Bar. et docto. ¶ Do stremo qz ēt error opponit qui exceptioni simulationis aduer sat. qz simulatio pñsupponit pñtū istū ex certa sciētia sic libitū fuisse. nā vñ fuit cōuentionē pñcessisse de simulatio. ergo pñtū simulatus subordinatus fuit cōuentioni pñcedēti. et sic nō er ratur. sed sciēter fuit celebratus. ergo tanqz incōparabilia non possunt cōcurrere nec admitti. l. i. c. d. fur. ff. ob. qz exceptio nes ēt pñe simul opponi possunt. vt habet p Ly. i. regula. nul lus pluribus. de reg. iur. l. vi. et p glo. i. c. cū dilectus de religio. domi. et l. l. nemo. ff. de excep. et l. nemo ex bis. ff. de reg. iur. qz ē verum qñ vna exceptio pure pponit. et alia sub cōdictione fm Dy. i. dicta regula. nullus. §. glo. i. d. l. nemo ex bis. idistū cte admittit cōtrarias exceptiones. idē gl. i. d. c. nullus. pñterqz i casibus a iure pñhibet. Bar. l. d. l. nemo. de excep. sentis con tra Dy. glo. vero i. d. c. cum dilectus. distinguit iter pñtrarias et compatibles. vt compatibles simul et eodē tēpore pponi possunt. cōtrarie vero tātum successiue. vnde postqz a prima exclusus fuerit poterit secundam cōtrariā pponere. et idē t. i. c. pastoralis. de excep. p opi. Dy. facit. l. si quidē. C. de excep. Itē respondet qd allegas cōtraria repellitur vt. d. l. i. et c. solici tudinē. i. si. de appella. Itē obstat. l. nemo. pñhibet. qz loquit de diuersis nō d cōtrariis. Itē ob. l. nemo ex bis. que vult qd pos sit negans vti alia exceptione seu defensione qz intelligendo di uerla erit nō cōtraria. et eodem modo itelligi pōt. c. nullus. fa tis equa vñ opi. Bar. fm quam allegas cōtraria ē repellē dum fm opi. Dy. Sed posito qd opi. Ja. et Jo. an. pcedat. tñ i casu de quo agit nō dōz bñe locū p iuramēti religionē que di uini iuris cui⁹ executio ppter subtiles et calūniasas exceptio nes īpediri non dōz. cū de mera et plena veritate agatur ar. c. cū dilecti. de accusa. de facili. n. tales exceptiones proponēdo

quis posset per iurium incurrere. et sic peccaret mortaliter. oc currēdum ē per iudices ipsas taliter oppositas repellendo ar gumentum optimum i. l. pe. C. ad tre. ibi nedū nūnia et. et di cit Jo. an. qz iudex pernitiose subtilitati dōz occurrere i. c. cum cōtingat. de offi. deleg. no. glo. i. c. sepe. de rest. spo. si aduerlan tur vel nō adinuicē he due exceptiones vel simul possunt pro poni vel non dicēdum ē qd i casu isto nō ē admittēda erroris allegatio. qz expresse dñ i instrū ipm debitorēz asseruisse se ex certa scia et non per errozē cōtrahere. que verba quāuis narra tiua sibi pñiudicant. l. optima. C. de pñtraben. et cōmit. stip. et no. p Inno. i. c. cū in iure. de offi. deleg. adhuc qz si in pñuile gio principis cōtinet ipm principē ex certa scia aliquid cōce dere remouet esse cōtrariū vt habet i. l. idem vlpianus. ff. d. ex cu. tu. et l. quidā cōsulebat. ff. de re iudi. et p Bal. i. l. pe. C. sen. refcin. non pos. facit quod no. i. l. sed et si quis. §. si. ff. si qs cau. et i. l. si diuortio. ff. de ver. obli. Et ēt i notione iudicis qualis ē allegas errorē. nā si diligēs et studiosus homo ē maior etate et expertus i talibus aut maioribus. aut scientificus marie in facultate legali. v qui verisimile dōz scire errantibus cōsule re ipm sic allegatē nō dōz admittere vt. l. i. c. qui et aduer. quos facit. l. cū de indebito. ff. de pba. Et ex predictis euidentissi me apparet executionē dicti instrū pñter erroris allegati. aut nullo modo īpediri. aut differri posse. Raybaul fulgo. Joh. aut de imo. i. l. nemo potest d leg. i. dicit sic i eo quod no. bar. dicit i. l. nemo potest. de leg. i. de nunciacione exceptionis simu lationis idem dicit Jo. qd hoc pcedit quādo nō ē in renuncia tione iuramentum appositum. et idē quādo est appositum sed simpliciter ē iuratum non cōtrahere fm mentē cōtrahētū argu. l. si. c. de non nūme. pecu. et no. p eundem Bar. i. l. si qs p eo. ff. de fideiussu. secus aut si partes iurassent pñdicta omnia vera esse et i nullo cōtrafacere vel venire. et tñc p iuramentūz nō vñ allegari posse simulatio. vt vñ ēt voluisse Bar. i. allega. l. si. ff. si nisi forte prius super hoc obtineat absolutio ar. c. debi tores. de iureiur. Itē vero Jo. de imo. l. c. ad nostrā. de emp. et ven. idem dicit vbi dicit sic. An aut iuramētum sup con tratu simulato īpediat dici de simulatione glo. i. l. iij. C. plus valere quod agit. vñ velle qd non. et idē d. Jo. et idē d. De. in dicto. c. ad nostrā. qz cū deficiat cōsensu i pñctu simulato non ertēditur ad iuramētum ad ipz p id quod habet i. l. si. c. de nō nūme. pecu. qd vñ intelligēdū nisi expresse fuisset iuratur oia et singula cōtēta instrū vera esse. qz tñc allegādo simulationē venire p iuramētum. secus qñ simpliciter iurasset nō contra uenire. facit quod no. Bar. i. d. l. si. et dñs An. de bu. i. c. cū cō tingat. de iureiur. circa fi. et ibi vide. Inno dicit etiam idem dñs Glo. in. d. c. ad nostrā. alleg. qz i instrū sit renuncia tum omnib⁹ exceptōibus cōpetentibus. qz nihilominus po terit opponi exceptio simulationis. qz talis renunciatio cēfē ēt simulata. vt no. Bar. in. l. nemo pōt. de lega. i. et hoc quādo fuit scā in ipso instrū. secus si ex intervallo post instrū. ar. l. ii. C. qz me. cā. et no. Bar. in. d. l. nemo pōt. et dicit Bar. in. d. p filio alle. ¶ De. nicolai qz si quis renunciat in instrū exceptōni simulationis et apparentie facti pñtus qd dicta renunciatio b operatur. qz declarat intentionem suam qua non intēdit dice re istum contractum esse ficticiū simulatum vel ad apparē tam scñ. sed hoc non obstante si appeant legitime cāe pbatō nis et indicia. tunc eadem rōne. qz substantia contractus pro baretur simulata eadem rōne et renunciatio. ar. ff. d. noua. l. i. §. diuersim. p easdē rōnes pōt dici scā dōatio. l. fuerit oñm bonoz. et sic no. ff. que in frau. cre. l. lucius. Sed quid si statutū dicit qd contra instrumentum confessionatum nō possit aliq dñfensio seu exceptio nisi solutionis falsitatis vel pacti et nulla alia. nunqd poterit opponi exceptio simulationis dicit qz si. Bar. in. l. i. ff. qd vi aut clam. qz instrū ē instrū. l. pñtus sic si mulatus. Tu dic dicit Bal. in. l. i. c. plus valere quod agitur. qz aut ē simulatio probata per pñscriptōem iuris et de iure. et pōt opponi. vt. C. de dona. ante nup. aut. sed iam necesse. aut ē simulatio probanda. et tunc refert aut obicitur pñtū et si pñt. aut obicitur rogito notarij. qz dicit qd rogitus fuit simulatus tñc dicit Bal. qz pōt opponi. dicendo cū qd notarius fuit si mulate rogatus. qz finterunt se rogare cū nō intenderent ro gare dicendo qd testes fuerunt simulate adhibiti. per hoc dicit tur qd instrū non ē instrū. qz deficit substantia instrumenta ria. i. rogitus. vt in aut. de tabel. §. nos aut. idēo salua veritate

que semper dicitur esse in pponente vel opponente. respice modum
exciendi et diligenter no. et in Bal. in rubrica. C. de pos. ex
ceptio simulatiois tunc obstat qm in veritate nihil agebatur.
vel agebatur aliquid inualidū seu turpe. secus si in veritate ali
quid agebatur in quo poterat fundari obligatiois substantia.
l. traderet in spem alterius pētus. ter. est no. in. l. lucius ticius
cum heres. ff. de pos. unde si quis inibi dicit. et ex cā dotis vñ vñ
ditionis q promittit inibi solvere ex cā de positi. dum ego re
peto. si ille opponit q illud depositum ē simulatum non pce
dit exceptio per. l. si ex precio. C. si cer. pe. unde dicit Bar. in. l.
lucius. ff. de po. alle. q quandoq agitur aliquid simulate. et tñ
in veritate nihil agitur. et tunc sine dubio non vñ q agitur nec
quod simulate concipitur. vt. C. plus valeat quod agitur. Quā
doq vñ agitur et aliud agi simulatur. et tñ quandoq illud
quod agitur in veritate ē de iure validum. tñ illud quod agi
simulatur vñ. q vñ pētus transfertur in aliū. vt no. in. l. lucius
us. alleg. et in. l. si singularia. ff. si cer. pe. et in. l. si ex precio. C. si
cer. pe. Quandoq illud q agitur nullo modo ē validū. et tñ
non vñ q simulate concipitur. vt. l. i. C. de condi. ob tur. cau.
Quandoq illud q agitur ē inualidū eo modo quo agitur. s. q
validū certo modo. vt. d. l. lucius. vbi non valebat dotis confi
tutio que i veritate agebatur sed obligatur recipiens ad resti
tuendum cōdictione sine cā vt. C. de cōdi. sine cā. l. i. et. ff. de con
di. sine cau. l. auunculo. et tñ valet q simulate cōcipitur vt. d.
l. lucius. et illa obligatio que nascebatur pter ppositū pētū
trāfert i actionē de positi vt. d. l. lucius. in qua habetis vt als
dixit Bar. ibi q exceptio simulationis tñ obstat qm i verita
te nihil agebatur. vel agebatur aliquid inualidū seu turpe. sec
si i veritate aliquid agebat. l. traderet i spem alterius obligatio
nis. Et si queritur quāto tpe durat exceptio simulationis. dic
im Bal. l. i. l. i. C. plus valere quod agitur. aut succedit loco ex
ceptionis non nume. pecu. et tñ durat exceptio simulationis.
quātum durat exceptio non nume. pecu. C. de pos. l. si sub
specie. aut cōpetit ex alia eqtate. et tñ ppetuo. ff. de deli. excep.
l. pure. ff. si. Et si querat an exceptioni simulationis possit re
nunciari ex predictis respōsum est. Sed an ex cōtractu simu
lato trāseat possessio. dic im Bal. l. i. l. emptio. C. plus valere
quod agitur. q aut loqueris de cūmli translatiōe. puta p pcarium
et nō trāfert. q cū simulans remaneat dñs vt prius rei sue
nō tñ pcarium. vt. ff. de re iudi. l. neq pignus. aut loquimur de
naturali traditione. et tñ Bar. distinguit. aut pbat aius trās
ferēde possessionis et trāfert ex cōtractu et inuili. vt. ff. de acq.
pos. l. i. ff. si vir vxori. sed i dubio nō psumitur animus possessio
nis transferende ex quo pētus est simulatus. et sic etiam tradi
tio psumitur simulata im Bar. qui ita no. de aqua plu. ar
cen. l. emptio. Eredo dicit Bald. q si de possessione discessit
et alium in possessione dimisit q iste sit modus possessionis
transferende. argu. ff. de dolo. l. cum quis. et. l. si scilicet. ff. de
phen. emp. ergo secus si i rei veritate nō discessit de possiōe.
et vide Bal. in. l. quidam cū filius. ff. de heredi. insti. l. ultimo
Saly. in. l. emptio. plus valere. dicit. q ex pētū simulato pe
na non cōmittitur q est nullus pp consensu defectum. Et
idem Saly. in. l. i. eo. ti. dicit q si vnus pētū simulat q nō
simulans potest dicere pētū valere qm lex pētū non resistit
l. eleganter. in principio. de dolo. et. l. inhanus. ff. si quis. de
actio. empti. secus si resistat contractui simulato. l. a viuo pio
vbi glo. de re iudica.

Clausula Non vi. nō metu. hz duas par
tes. vñam vi. aliam metu. In
ista clausula quo ad primam partem modica di
cent q in clausula spoliatus ante oia est restituē
dus. latissime omnia dicuntur. Et dixit Bar. in. l. extat. ff. qd
metus causa. post glo. q quq sunt genera violentiarum. Et
enim quedam violentia expulsiua. et ista nō hz cōsensu expul
si. et hec punitur per interdictū vñde vi vt. ff. de vi et vi ar. per
totum. Et quedaz alia violentia que vocatur turbatiua. et ista
hz locū tam in re mobili q in mobili. et pcam subuenitur per i
terdictum vñ possidetis. Sed est aduertendū q p hac violentia
non reperitur pedita aliqua publica accusatio criminalis.
vt. l. si seruus. ff. de act. et ob. et. l. hoc ius. ff. de regu. in. et ibi per
Ja. de arc. est tñ prodita actio iniuriarū ciuilis vel accusatio
iniuriarum que prinata est. ff. de iure in. l. sane si maris. et vid
Bal. sup hoc in sua questione quā disputauit que incipit. Al

eusatus de vi turbatiua. et ibi vide. Est et tertia violentia que
vocatur inquietatiua. vt qm tu edificas in meo vel aliqd facis
et hec violentia punitur p interdictū quod vi aut clam. et pōt
esse q hec violentia habeat consensum eius cui inferitur. vt. l.
metum. ff. si. ff. quod me. cau. Et et hec quarta violentia que vo
catur ablatiua. et ista hz locū solū in rebus mobilibz nec hz vo
luntatem eius cui auferuntur. et pro ista ē pedita actio vi bonorū
raptorū. et competit et accusatio. l. in. l. de vi. Et quita violentia
que vocatur compulsiua. vt qm per vi aliquis cogitur pntif
et velle. et de ista loquitur totus titulus qd me. cā. C. et. ff. Sūt
enim iura alia punientia violentias quedā pretoria vt inter
dictū ne vis fiat ei. et multa alia interdicta phibitoria. Et sūt
et quedā iura ciuilia que puniunt violentias de quibus glo.
mentionē facit in dicta. l. extat. et Soffre. omnes illas cōstitu
tōes cōmentauit circa ff. libelli sui. et idē q Bar. dicit l. hosti.
i summa. quod me. cau. ff. qualiter distinguitur. et idē dicit bar.
quod Bal. Transeamus ad aliam partem de metu et dicit
l. hosti. i summa i ti. quod me. cau. ff. quid si metus. q metus ē
istātis vel futuri periculi cā metus trepidatō. ff. qd me. cā. l. i.
Ergo aut q metus sit pntif l. futuri periculi. ff. qd me.
cau. l. metū. Bar. dicit tñ ibi in. d. l. metū. q instans metus nō
accipitur simplr put vere est de pntif. sed qm res ad hoc ve
risimiliter tendit et dicitur quasi mente. l. liberā tenēs idē
retinens seu impediens. nā qui timorē hz non qd ore semper
expmuit mente gerit. Bal. vero in. l. bis qui. C. de his qui per
metū iudi. nō ap. dicit q metus est tractio mentis p quā vñs
liberi arbitrij arcetur. et intantū viciet electionē prelatorū q
superior electōem vulneratam perseuerante vulnere et morbo
ipsius cum radix ipsi sit putanda et medicie fomenta nō sen
tiat confirmare non pōt. q talis electio est contra ius natura
le im Inno. vñde cū talis electio. q ius est illata vere non cō
ualefcit. facit quod no. in. c. dudum de re. ec. non ali. vt extra d
elec. c. in causis. per Ber. Considera q qui confirmat factum
per metum potius confirmat dissensum q assensum. i. confir
mat ipm dissentire. q dissensus i metu potior ē cōsensu et pre
ualet a predomino et potentia vt no. in. l. debitor. ff. ad trebel.
Doro iudicamus actū im pntif. ff. de do. iter vi. et vt.
l. si spōsus. ff. circa. et. l. qrit. ff. de statu ho. et dicit hosti. i sum. q
me. cā. i. ff. qrit q metus ē dupliciter pbabilis et improbabilis
et fuerunt dicta Bzo. i summa eo. ti. quod metus cā. Proba
bilis ē vt metus carceris et status mortis cruciatu corporis
verberum stupri. tales enim metus cadent in cōstatem viz
vt. l. isti quidem. ff. qd me. cā. C. de tran. l. interpositas. vñde
iustus metus ē timere subuersionē sui status vel stuprum i se
vel filios. vel verbera vel cruciatum corporis vel vincula. vt
l. nec timorem. ff. quod me. cā. Item metus iudicis. ff. q. i. im
primis. C. qd me. cā. l. pe. et. ff. Item metus verberum. xxiii. q.
viii. conuenior. Item metus onerande libertatis. ff. quarum
re. ac. non va. l. i. ff. que onerāde. Item metus ne honor impe
diatur seu beneficium. de insti. c. cum venissent. Item carceris
vel vincula. ff. quod me. cau. l. isti quidem. Item metus rerū
est iustus metus. vt in. c. abbas. quod me. cau. l. disti. pntif
ros. qd intellige de damno graui. puta oīum bonorū vel ma
ioris partis. ff. de excu. tu. l. ppter litem. q im eundem l. hosti.
i summa. i ti. de pecu. l. i. ff. in qua re ver. et qrit amissio rerū
altera mors ē. vñde dicit q nō ē subueniendū i necem suā. ff. de
mino. l. i. cā. la prima. modicū aut damnum nō excusat. xxiii. q.
vii. c. oēs. et melius im l. hosti. i. d. c. qualr. allega. metus dā
ni excusat i dato vel pmissio. nā et datū repetitur. et pmissum
non soluit. exigit et remissum. s. nō excusat i cōmisso. l. i. pecca
to mortali. q potius debemus oīa mala tollerare vt i. c. fratris
quod me. cā. im Soffre. Item metus excommunicationis. nam
excommunication cōtinet corporis et aīe detrimentum. ff. q. i. de
manifesta. xii. q. iiii. a udi. et p ipsam subuertitur status hois q
et corpore ecclesie cōtinet et tradit sathano vt ibi. et ē eterne mor
tis dānatio. xi. q. iiii. nemo. vñde timenda ē sicut mors. S. cō
tra q medicinalis ē nō mortalis. ff. q. i. dixit Soffre. q metus
excommunicationis nō excusat. q aut ē iniusta. et illa nō ligat quo
ad deum. xi. q. iiii. cui ē illata. dūmodo non cōtemnatur. xxiii. q.
iii. i. ff. Aut ē iniusta. et tunc sibi imputet qui i culpā incidit. ff.
quod metus cā. l. si mulier. im Soff. ff. de reg. iur. qd quis. hoc nō
audeo asserere dicit l. hosti. ibi. Item dubiū pōt esse vtrum sit ius
ta vñ iniusta et ē si iniuste excommunicet quis tñ quo ad eccle
siam

nam et finia et multa sequuntur incommoda ut p3 i. c. bone. et etate
et quali. de appel. c. pastoralis. i. si. Quid. n. si episcopus paupe
rem sacerdotem qui non habet nisi unicum beneficium in casu non concessit
so nisi det. r. vult excommunicare videtur ergo quod debeat ali
quando et aliquibus excusari ar. xi. q. iij. finia. de resti. spo. c. oli
lo. iij. sed hec a iudice diligenter inspicenda erunt ut arbitretur
fideliter in predictis si accedunt utrum debeat excusari consideranda
do personas. loca. et tempora. et qualitates facti et cam. ff. ex q. cau.
maio. l. iij. ff. quod me. ca. l. non est verisimile. ff. de re. vendi. l. i.
fundo. qd me. cau. c. h. de trasac. c. h. i. si. et dicit Bal. i. l. metu
ff. qd me. ca. qd metu d3 esse atroc. et qui cadit i. constantem virum
facit. C. de transac. l. interpositas. ff. de iniur. l. item apud labeo
ne. s. questionem. l. y. i. l. i. c. de rescin. ven. i. c. abbas. quod me.
cau. et c. dilectus. facit quod no. Inno. i. c. cu nobis. de elec. Ex
hoc apparet dicit ibi Bal. qd electio dicat facta p impressione
laycorum. et vide qd no Arch. vij. di. fuerit. et idem Arch. lxxiij.
di. vbi iste. et vide. ff. qd sal. tu. au. l. nouissime. s. p. et. l. i. c. si q
pdi. po. Item idem Bal. i. l. non est verisimile. s. si iusto. ff. qd me.
ca. dicit qd metu vinculozum est iustus metus. Item qd mine
potentium sunt metuende. Inno. i. c. dilectus. quod me. ca. dicit qd
iustus metus est mortis et cruciatus corporis ut in. c. cu dilectus
qd me. ca. et i. l. interpositas. C. de transac. et l. metu. C. qd me.
cau. Item fame. stupri et status. ff. qd metu ca. l. isti quidem.
Item qd metu verberum. et si negetur iustus metus iudicis arbitrio
relinquetur. ff. quod me. ca. l. non est verisimile. s. i. et dicit idem
Inno. in. c. cu nobis. de elec. alle. hec appellatio aliqui t3 appel
lo ne fiat electio in certo loco vel certo tempore. si tunc tps vel
eo loco tunc impressio facienda. xxij. di. i. noie. et. c. bone me
morie magitine. sed p de his que fia. ma. par. ca. c. cu in cunctis
vbi dicit Inno. qd no valet appellatio que fit extra iudicium ni
si pbeet vera esse ca ex qua appellatum est. ergo no valet appella
tio que fit p timore impressionis nisi sequat impressio. Solu.
iusta ca est quare no d3 fieri electio iustus timor impressionis
sequitur et imminens et no vanus et si no sequat impressio. du
modo verisimile et pbabile fit qd timoris effectus sequat si ibi
fiat electio. et ideo sufficit pbare hauc cam. s. iustus timor. hec
n. est ca que facit iusta appellationem ar. ff. qd me. ca. l. metu de
appel. bone memorie. Alij dicunt qd no valet appellatio nisi se
quat impressio. Ang. vero in. l. interpositas. C. de transac. dicit
qd si inferet metus alicui futuri periculi cui? enasio quasi totali
dependet a metu inferetis sufficit exemplis i medio qui extor
sit pecunia afferendo infirmo egritudine esse grauem et picu
losam nisi ea bene curat ut. l. medicus. de va. et extraodi. cogni.
ff. et Bal. in dicta. l. interpositas. alle. dicit qd qnq3 inferet metus
alicui futuri euetus a natura ut medicus q infirmitatez mo
dicat facit magna et piculosam. et occasio huiusmodi pmissio
nes illicitas extorquet certe rescindet officio iudicis ut. l. me
dicus. s. alle. Bar. dicit in. l. metu. ff. qd metu ca. qd iustus metus
no accipit simplr put veret de pnti. sed qd res ad hoc veri
similiter tedit. Inno. i. c. platu. quod metu ca. dicit no. metu
mortis no tñ imminere ei qd gladijerat pntes. s3 toto tpe quo
maritus vixit. qd pntat necis habebat sup ea. et intelligo huc pre
sentem cu possit sp occidi p maritu. qd ita potes erat qd non pote
rat hñe locu ad que cofugeret sine timore mortis. ff. qd me. ca.
l. metu. in pn. vñ toto tpe vite ei? no psumitur ratificare. s3 eo
mortuo si p remanet psumitur habere ratu. et si queras. j. qua
tum tps. hoc arbitrio iudicis relinquendum. ff. de verbo. ob. l.
continuus. s. cum ita.

De metu uxoris.

Et metu uxoris dicit

Bar. in. l. ad inuidiam. C. quod me. cau. qd
et sola dignitate non presumit violentia ut
metus. et ideo si mulier vendit pp metu ma
riti iusta est ca rescindendi pntu ut. l. i. s. q
onerande. ff. quaru re. act. no da. tñ iste me

tus no probatur eo qd est maritus ar. d. l. ad inuidiam. alle. sed
est necesse qd probentur mine vel verbera ut. l. si donatiois. C.
quod me. ca. et p Inno. in. c. cum accedens. de conuer. puga.
et dicit Bar. in. d. l. si donationis. C. quod me. ca. qd metu mor
tis d3 et intelligitur qd instabat metu mortis qd forte tenebat

gladium supra caput. Et tunc vero intelliguntur qd mors non in
stabat. tunc et iuste mine faciunt iustum metum ex qualitate
persone. Ideo dicit Bar. in. l. metu. C. quod metu causa. qd
qd mine inferitur d3 inspicere persona inferentis minas. Sicut
enim quidam potentes. et ita mali qd illud quod dicitur consue
ti sunt facere. et tunc causatur iustus metus ex minis et iacta
tionibus ut. l. si donationis. C. quod me. causa. Si vero erat
quidam homo qui multa consueuerat dicere et pauca facere.
tunc non esset iustus metus ut. l. metum. C. quod metu cau
sa. ex personis ergo dicta pensamus ut. l. i. c. si quis imperato.
maledixit. nec enim mine clusorie debet attendi. sed verisimiles.
Item idem Bar. in. l. si ob turpem. ff. de condi. ob tur. cau. dicit
qd ipse in qone d3 dicit probabatur qd vir percussit optie pro
rem que nolebat consentire cuidam instrumento. postea muli
er consentit ex intervallo. certe enim metu vñ fecisse. donec ef
durat in matrimonio viri iusta ea metu. facit ad hoc quod
no. ff. quarum re. ac. non da. l. i. s. que onerande. et. C. de trans.
l. interpositas. et per cano. maxime per Inno. de conuer. con
iuga. c. accedens. et dicit Bar. in. l. i. s. que onerande. ff. quaru
re. ac. non da. qd l3 ac. qd me. cau. requirat cruciatum vel metu
corporis. tñ pp metum qui est ex nimia reuerentia qua vxor
h3 in virum. et in clico erga epm rescinditur promissio. ut di
cit glo. in. d. s. que onerande. que glo. fm Bar. ibi dicit veri
tatem et reuocatur per officium iudicis. Causa est singu. in. l.
si. s. i. et. s. cum fenerator. ff. quod me. ca. et no. C. et. l. metum.
C. de transac. l. interpositas. ergo eo qd maritus vel eo qd qps
erat presumitur illatus metus. ut. d. l. interpositas. et. l. ad iui
diam. s. alle. debz ergo ut. s. dcm est. probari que precesserunt
mine vel verbera. tunc cum illa qualitate. qd vir vel maritus
erat efficitur iustus metus. ut no. in. l. metum. C. qd me. cau.
et per Inno. in. d. c. accedens. alle. et ad rescindendum talem co
tractum celebratum pntu metu talis reuerentialis non da
tur nisi anus fm Bar. in. l. virum. ff. si quis aliquem testa. pro
hibuerit. Ange at in. l. i. s. qui onerande. ff. quarum re. ac. no
da. dicit sic. si per psonum incussus fuit timor liberto. tñ om
ne promissum d3 causa libertatis onerande. et semper subest ea
dem ca timor is et reuerentie. nec est necesse qd libertus probe
tempore promissionis aliquem metum incussum. qd sufficit
ipm promississe sicut et cum vxor verberata qd nolebat viro p
benti consentire eodem metu et ex intervallo intelligitur con
sentire. l3 super caput suum non habuit gladium neq3 baculu
ut no. Inno. in. c. prolatum. qd metu ca. Sin autem vxor an
tecedenti tempore ad vix non habebat nimiam reuerentiam. neq3
et sibi alius timor fuit incussus. tunc neq3 timore neq3 viri re
uerentia. aut vi pntu pntisse vñ. et id timorem aut reuerentiam
aliter probari o3 fm Inno. in. dco. c. prolatum. et idem tenuit
idem Ang. in. l. interpositas. C. de transac. sed si rone preemi
ne inferatur timor ut vxori p vix et liberto p patronu ad re
uocandu actu no requiritur terror de quo in. l. interpositas.
alle. sed tandē purus actus rescinditur officio iudicis ut. l. i. s.
que onerande. alle. et dicit idem Ang. in. l. ad inuidiam. alle. C.
qd me. cau. qd ex sola dignitate pntis violentia no pbatur. et
ideo dicit ibi ipse si vxor alicui magni viri dicit ad pbenduz
se fuisse coactam non creditur suo verbo. nec presumit metus
illatus ex hoc qd sit vir et si sit in dignitate possit nisi pbetur
minas et metu pntisse. et si semel metu fuit adhibet sp postea
mulier psumit metu fecisse. donec fiat i eodē matrimonio ut
dicit i. l. i. c. qd me. cau. et no. p Inno. in. c. accedens. de puer.
coniuga. in pma glo. ipse Inno. Bal. in. l. interpositas. C. de
trasac. dicit qd aliqui inferitur metu rone maioritatis et reuer
tie absq3 aliqua publica potestate ut est maioritas que habet
a viro in vxore. et a patrono in libertu et rescindit hoc possm
iudicis ut. d. s. que onerande. que no. dicit Bal. qd si vxor fac
aliqud pp minas mariti. tunc rescinditur per offm iudicis. Et
aduerte ad vnu3 quod dicit Ludo. in suis dictis in lra. et. in
dicto quod incipit. Cu querit. vbi dicit qd qd pntus innitus p
muliere debet rescindi pp metu no inspicimus metu q cadat
in constantem viru. sed metu qui cadat in constantem mulie
rem. glo. est in. c. cum locum. de spon. et no. Anto. de butri. co.
ti. c. consultationem. Ad tollendum autem presumptione
metus vxoris serua consilium Barto. in. l. transactionem. C.
de transac. vbi dicit qd presentia amicorum facit cessare pre
sumptionem metus. et dicit Bar. i. l. interpositas. C. de tran

fac. q. si vxor ppter metum viri r reuerentiam aliquid facit q
renocetur l3 nō iterueniat metus mortis vel cruciatus corpo
ris vt igit cesset ista presumptio metus facias qñ iste dñefaci
unt istos pñtus q adhibeatur amicor pñtia ar. l. trāfactionē
alle. Itē ad tollendam pñtione doli r metus qui allegare
tur p te sis memor facere pñtiones q interuenerunt amici
p dictam. l. trāfactionē allega. Itē ex dicta. l. nō rōnem statu
torū que sunt p Italia q mulieres r minores non possunt p
bere sine pñtia cōsanguineor. hoc fit p dictā. l. ad tollendaz p
sumptionem doli r metus. sed si in statuto adijcitur sine pñtia
cōsanguineor primorū in eo qd dicit. primor ē rō qz cū ad
eos spes successione pñteat ē verisimile q diligētius hoc vi
debunt. facit ad hoc. ff. de legi. tu. l. i. r fm Bal. i. d. l. trāfactio
nem allega. Si isti pñtiores essent abfentes i remotis parti
bus. tūc pñt sine eis qñ. ar. ff. de cōdi. inde. l. multa in princi
pio. cōsuluit tñ ibi Bal. q loco abfentū adhibeatur iudicis p
sentia vel auctoritas. arg. ff. qui admitt. ad bono. pos. l. bonorū.
facit i rōne fm i aut. de here. r fal. s. si vero abfunt. facit quod
no. ff. de fideicō. liber. l. cum vero is qui. s. i. r. ff. quaz re. act. ff.
da. l. i. s. i summa. r. ff. qd me. cau. l. si cū exceptione. s. qz tñ. r
dicit Bal. qz lex presumit qz ibi internenerūt amici quod me
tus seu dol? nō interuenit. id volens pbare metū interuenit
se o3 q habeat clariores pñtiores q si amici nō iteruenissent
qz ista pñtione aggrauat onus pbandi vt no. i. d. l. non ē ve
risimile. nā. n. pñtione hec ē. qz iterdū attenuat onus p
bandi. iterdū aggrauat. iterdū liberat ab onere pbandi vt ibi
r dicit ibi Bal. qd Bar. dicit i. d. l. trāfactionē. allega. qz licet
vxor vel filia presumitur facere aliquid ob nimiaz reuerentiā
vt. l. i. s. q onerande. alle. tñ si adhibeatur cōsanguinei r amici.
presumit oīs metus r oīs reuerentia cessare fm Bal. dices in
alijs vt Bar. i. l. trāfactionē. Et attēde qz quando aliqui sunt
coacti pp metū r vādūt vel renunciāt. vel quid aliud faciāt fa
cies qz secrete tales pñtict r clam. pñtentur corā quibusdam
q pp metū pñticta faciūt. talis pñtatio ad pñtione iuriū
eorū satis pderit qd optime pbat p gl. i. l. celsus. als qui alieno
de acq. here. vbi videas oīno dñ. r talis pñtatio inducit p
sumptionē metus r releuat protestatē ab onere pñticti metū
r trāfert pñtione pñtante voluntatis in aduersariū fz pñt.
de perusio i. c. i. qd me. cā. qd tene menti.

De metu officialis.

De metu officialis. l. i. c.

quod me. cā. dicit qz semper pñt officialē pre
sumit metus. alle. l. si pñtione. C. qd
me. cā. Bal. aut i. l. nouissime. ff. qd fal. tu.
au. sequēdo l. i. dicit qz semper i officiali pre
sumit met? r presumit semper ab alio ter
roz inferri quod ē no. dignū. Idem vero Bal. i. l. ad inuidiā
C. quod me. cā. dicit qz qñ administratio est annexa dignitati
nō presumit metus illatus pñtione dignitatē nisi alia in
dicia illati metus possint pñt. nā dignitas nō v3 obesse sed
pñtē vt. l. si longius i. ff. de iudi. r hec ē rō. l. ad inuidiā. C.
qd me. cā. l3 quidam dicant pñt qz presumitur metus illa
tus. arg. l. si per impressionē. r. l. i. c. qz me. cau. fm Bal. in. l.
si per impressionē. ibi constabat de metu in. l. ad inuidiā. nō
constabat. facit fm Bal. in. d. l. si per impressionē. contra fe
neratores qui faciunt recipi instā per vxores vel per fami
liares eorum qz non pñt. qz qui non pñt recipere instā i sua
persona non pñt facere per alii recipi fm eum ibi. Et hanc
opi. qz in officiali simplr r indistincte non presumatur met?
sequitur Bar. in. l. ad inuidiā allega. vbi dicit qz qñ official
pñt nullo metu adhibito vel impressione. tunc pñtus v3 r nō
rescinditur. vt. l. ad inuidiā. C. qz me. cā. sed si interuenit me
tus seu impressio officialis dicendo qz eum procederet. vel
de maleficio eum denunciaret. tunc rescinditur pñtus. vt. d. l.
si per impressionē allega. Bar. autem in. l. de pupillo. s. si
quis ipsi pretori. ff. de no. ope. num. dicit qz metus officialis p
batur pñtando qz consuevit appellantes ab eo seu eius gestis
incarcerare. r eis violentias r iniurias inferre. r sic ex quali
tate persone hoc presumitur. vt in. l. si a bonefidei. ff. de rei vē.
Largentum. ff. cōmoda. vel qz minatus erat sic facere. vt. l. me

tum. C. qz me. cā. cum glo. sua. facit si quis Impera. maledicere.
l. i. r si probatur qz iudex tñ hoc semel fecit an sit iusta cā tio
ris. Responde vt. ff. de edi. edic. l. quid sit fugitiuus in prin. r
quasi per totam. l. Sed si in alio officio probatur qz hoc fecit
sed non in isto. hec non est iusta cā timoris. ar. ff. de suspē. tu.
l. queri pñt. r ibi no. i. glo. super verbo cessare. Quid si probat
simplr qz consuevit boies incarcerare an sufficiat certe non.
qz possz hoc facere iuste. r sic non est iusta cā timoris. argu. ff.
de edi. edic. l. quid sit fugitiuus. s. i. vt seruus qui iuste aufugit
non est fugitiuus. oportet qz probatio concludat qz consuevit
hoc facere contra ius. Sed dices tu cū tales officiales incarc
ratores cās fingant. r inquisitiones d aliquibus delictis pñtāt
vt formēt hoc. l. qz iniuste fecerūt nunq poterit pñt. rñ. dñt
Bar. ex coniecturis. vt si i continētū interposita appellatione
pñtū formauit pñtū vt. ff. de priuile. credi. l. ventri. s. in bo
nis. r qz postea sequuta est renunciatio appellationis. vel absolu
tio ab inquisitione que omnia includūt animum precedentē
vt. ff. ad mace. l. s. r iulianus. s. pñt. forte ē sufficiat famia
sola. l. qz consuevit has violentias appellanti? r reclamanti
b? inferre ar. ff. de qñi. l. de mino. s. tormenta. ibi. vt cur? est
mationis r. facit quod no. per l. y. in. l. iiii. C. de seruus fugi.
vbi dñt qz dñt a personis fide dignis est iusta cā credulitatē. sed
si non consuevit tale quid facere appellanti? seu reclamanti
bus. seu pñtanti bus. sed eorū cōsanguineis. seu laborator
bus terrarū ipsorū satis est iust? met? vt. ff. de condi. r demō.
l. heres meus. s. si. ff. quod me. cā. l. isti qdem. s. si. est r hodie de
cretalis multū no. de exel. prel. c. i. in clemē. Et si nō pñt
qz ipse fecerit s3 eius familia hoc fecit. pñt dicit Bar. hoc suf
ficere qz ipse vñ fecisse cū potuit corrigere r nō fecit vt. l. flumi
num. s. quāquā. ff. de aqua plu. ar. r ē expressz extra de testi.
c. constitutū. r. c. s. vbi dñt qz nō est verisimile qz tales faciant
pñtū voluntatem dñi vel sine eius conscientia. Adde hic quod dñt
Inno. in. c. querelam. de elec. qz pñtens minis vel verbis cu
ius pñtatio incurrit terribilem metū tenet de violentia epul
sua qz dñt Bal. in. co. ti. sup. Inno. dicit no. pñt nobiles r po
tentes qui pñt laboratoribus ne tuū agrum laborēt nec
ne tibi respondeant de fructibus. r de agri tūm accedat.
facit quod no. in. l. metum. in prin. quod me. cau. Bal. in. l.
ad inuidiā. C. qd me. cā. dicit qz ex metu adhibito p familia
res alicui pñtatis non presumit pp hoc. qz hoc fit factuz de
conscientia dñi vt extra de restitū. spo. c. cū ad sedez. Nec opi.
Bal. vt mibi equior per alle. c. cum ad sedem. per Bal. allega
tū. iuncta glo. magna que punctualiter dicit. nec enim de fa
cto familie sue tenet dñs. nisi mādauerit vel ratum habuerit.
Ludo. vero in dicta. l. de pupillo. s. si quis ipsi pretori. alle. di
cit qz in quantum Bar. dicit in dicto. s. si quis ipsi pretori. ex
consuetudine persone nuducit suspitionē met? adde hoc pro
bati. ff. de v. furis. l. si semisses. ff. de pig. act. l. vel vniuersorum.
facit de resti. spo. c. frequens. r de celebra. m. c. marit? Et dñt
subdit non sufficere p pñtandā suspitionē metus probati qz in
der semel intulerit metū dicas dicit Ludo. hoc esse veruz si p
bat qz alteri qz pñtanti met? illatus fuerit. secus si pbat qz eidē
pñtanti metum intulit in eadem causa. Et hac enim probatō
ne quo ad ipsum pñtanti resultat pñtatis met? suspitio fm
Bal. in. l. i. c. de his qui per me. iudi. non ap. allegantem ad
hoc. l. si quis patrono. quod me. cau. r dñt subdit Bar. in vi
cto. s. si quis ipsi pretori. qz inducitur pñtatis suspitio met?
sed si probatur de consuetudine iudicis intelligas hoc esse ve
rū in quantum ad excusandū partem quare corā iudice non ap
pellauit. aut pñtatis fuit. nō autē sufficit quātū ad pñtandū
ipm indicē respectu met? aut violentie illate fm eundē Bar. ele
ganter. r ibi ē ter. no. in. l. i. s. idem labeo. ff. quod vi aut clam.
Itē iquātum dñt. Bar. ibidem metū. aut delictū aliud com
missum a familia seu famulis domesticis presumi cōmissum
volūtate r cōscientia domini. Adde qd idē voluit in allega. l. i.
s. si quis. ff. qd vi aut clam. Bal. aut indistincte nō facies mē
tionē de Bar. voluit pñtū i. l. i. s. c. de epi. r cle. r i. l. ad in
uidiā. C. quod me. cā. allegas casum qui optime facit de resti.
spolia. c. cum ad sedem. p quo videt ter. si bene aduertat i. l. i.
s. quod igitur. r. s. si filius. ff. de vi r vi ar. pñtēs tñ cōcordā
do dicere qz aut pñtū vltra famulatū r domesticitātē subest
aliqua alia suspitio seu pñtione. r tunc vñ dicat Bar. r hoc
vñ sentire ter. i. c. constitutus. p eum alleg. ad quod facit qd no.
Bar.

Bar. i. l. ff. de questi. aut nulla alia suspitio p̄ dñm subest. r̄ tñc verū dicat Bal. quod pbat i dicto. s. si filius. r̄ dicit idez Bal. i. l. is qui. C. de his q p me. iudi. nō ap. q si alicui mer? sit illatus i aliquo actu pcedenti. puta q dñ a grauiamine vel let appellare. iuder facit eū poni i cōpedibus r̄ acriter torque ri. an idē metus psumat durare i appellatione a diffinitua. r̄ dicit q sic q i eodē genere delicti r̄ malitie psumitur p̄uenerā tia animi. vt extra quod me. cā. c. i. r̄ i regula. semel mal? r̄ fa cit extra de ap. c. si iustus metus. Idē similiter odiū psumitur cōtinuari r̄ odiosus i vno psumit i alijs quādo ē odiū irratio nabile vt. l. si quis puocationes. C. de ap. r̄. l. l. r̄. l. non distin gnemus. s. cum quidā. ff. de arbi. extra d arbi. c. cū. p. r̄. v. Itē an metus sit iustus vel nō. cōmittit arbitrio iudicis s. Jnn. i. c. cum dilectus. r̄ dicit Jnn. q p̄bata cā metus impressio psumit extra de elec. c. bone memorie.

De metu rerum seu bonorum.

De metu rerum seu bonorum

d

nozu. Dicit bal. i. l. isti quidā. s. si is. ff. qd me. cā. q timor pditionis instroz oim bonoz seu maioris partis ipsoz est iust? metus. r̄ ē idē sicut qñ isfertur timor mor tis vel pena capitalis. insti. de excusatio. tu. s. item ppter litē. r̄ i. l. ff. C. de reuocan. dona. fm Bul. r̄ Ly. i additionibus. r̄ dicit idē Bal. i. l. non ē verisimile. s. si fenerator. ff. q me. cā. q vbi nō timef dānum p̄one nec cur sionis patrimonij. sed aliud dānū particulare nō habere locū actio quod metus cā que ē sp̄alis. sed officium iudicis vide ibi Jnn. aut i. c. cum dilectus. quod met? cā. dicit. quod iustus metus ē p̄ditio oim bonoz seu repositis r̄ magne partis i. c. abbas. qd me. cau. r̄. c. p. r̄ idē dicit Hosti. i summa in tit. quod me. cau. s. qualiter. ver. itē metus eoz ē iust? metus r̄. Bal. aut i. l. interpositas. C. de transac. sic dicit. Itē adde q vbi nō timef mors vel quasi sed timef graue dānum in rebus p prijs. q iste est legitim? metus. ita q officio iudicis consuli. ar. C. de reuocan. do. l. ff. fm Ly. metus grauis rerum est vbi aliquis potestas vel tyrānus dicit. facias mihi instm mille florenozum vel alterius promissionis. als veniam ad cōbur redū domum tuā. nam rescinditur instm si metus iniebat ex qualitate personaz sicut rescinderetur si esz metus mortis vel corporis cruciat? qd ē notādū dicit Bal. ibi.

De metu regum.

De metu regum

d

pum r̄ viroz potentum per preceptū re gis aut alterius principis nō cātur me tus iustus. vt est ter. r̄ glo. in. c. qui insti nuante. qui clerici vel vouentes. vbi sic dicit gl. ar. q imperiū regis non sufficit ad instū metū. ar. C. q me. cā. l. ad inuidiā. ar. p. C. q metus cā l. vlti. r̄. r̄. q. viij. conuenior. Similiter imperiū parentuz non sufficit. ff. de ritu nup. l. patre. r̄. r̄. q. viij. omnes cautio nes. dicit ibi Jo. an. q nisi aliter p̄betur oppressio dignitatē aduerfarij non sufficit ad probandū metum. sic loquitur. Lad inuidiam. Credo tñ dicit ibi Jo. an. q imperiū principis q als consuevit tyrānice r̄ oppressiue tractare eos qui p̄cibus vel preceptis suis non obediunt induceret iustum metū. ideo non v̄ q Bar. qui dixit iudistincte in tractatu de tyrāno q verba preceptiua seu blanditiua iducunt iustū metum. bñ di xit nisi intelligas Bar. fm Jo. an. quando talis tyrānus so litus erat inferre dānum illis qui preceptis aut blanditijs su is non obtemperabant. qd v̄ verum q dicta ex persona pen sa mus. vt. l. i. C. si quis impera. maledi. mine tñ potētū sunt me tuende. vt dixit Bal. in. l. non est verisimile. s. iusto. ff. q me. cā. De minis alioz hominū an inducāt iustum metū. s. ē vi etum. r̄ super hoc vide Bal. r̄ Ly. in. l. metū. C. quod me. cau. Jbi ponit quid iuris de eo q post minas reperitur mortuus. an presumat mortu? ab eo q intulit minas. veritas ē fm bal. ibi q hoc d̄z perpendi ex qualitate personaz r̄ alijs indicijs.

illud tñ ē notandū q l̄z mine non probant factum p̄bant tñ capitales inimicitias. vt nota. ff. de arbi. l. licet. Item glo. l. metū. C. quod me. cā. facit q si aliquis fuit mihi minas? r̄ post minas me offendit. r̄ erat tñ ex se potens ad offendendū me q alius non teneat de mādato q ex minis cum actu subsecu to apparet q alias erat factu? fm Ja. bu. q ita dicit hoc v̄z dicit Bal. in dicta. l. metū. alle. qñ fecit suo noie. sed si deligt nomine mandātis indistincte tenetur mandans. in. c. cūz qd de sen. excōi. i. vi. Alterius vide gl. no. in. l. i. C. si rector puin cie. q non est differentia inter p̄ceptum r̄ blanditias potētuz. vide clemen. i. de testi. in verbo exhortamur. r̄. ff. quod iustu. l. i. s. i. ver. quādamodū. Et dicit q non solū per minas sed etiā p̄ terribilem vultū potentis causatur iust? met? vt dixit Jo. an. i. c. q p̄ de elec. i. vi. in pe. colū. r̄ Bal. refert r̄ sequit de pa. iura. fir. s. iniuria. hoc etiam tenet Hosti. in summa in ti. d alie. iudi. mu. cau. fac. super rubrica. de cessionibus. s. an actio vendi. ver. intelligo aut potentiorē. r̄. Itē adde Bal. in ti. de pace constantie ver. pactiones. vbi dixit q p̄ct? factus cūz dñō terrarum per subditū est ipso iure nullus. qñ metus iter uenit q talis metus ex toto euacuat consensum. nam hoc est falsum per ter. l. si mulier. s. si metu. ff. quod me. cā. no. viij. q. alias. vi. q. c. si ergo. r̄ per aliam glo. in. c. si postq. r̄. q. i. que glo. dicunt q licet p̄ctus vel actus sit factus ad furores popu li tñ non est ipso iure nullus. r̄ tñ negari non potest q iste nō sit metus ita terribilis sicut metus tyrāni. Itē adde Jnn. in c. si. vbi dicit q iustus met? causatur si vidi venire armatos p me q timor armorum sufficit ad causandum iustum metuz. de quo vide ter. in. l. iij. s. i. ff. de vi r̄ vi ar. vbi Bar. dicit per istum ter. q d̄ violentia facta cum armis si arma non extra rit pur. si arma ad latus portabat seu habebat. r̄ dixit Jnn. in. c. querelam. de elec. Si autem quis prohibuit armis alicui ne ingrederetur possessionem cuius possessionem primo non deferat animo iudictum competit. r̄ idē si prohibuit eū vti iure suo. puta usufructu vel administratione cuius quasi possessionez habebat. ff. de vi r̄ vi ar. l. idemq. s. vnde vi. r̄. s. pertinet. Si autem non armis sed verbo phibuit r̄ esset talis prohibens q eius prohibitio iustum metum faceret locuz ha bet interdictum contra eum si post inuasit illam infra annuz in solidū eo q occasione dicte prohibitionis ad eum peruenit alias non interdictū enim hoc atrocitatem desiderat. ff. de vi r̄ vi ar. l. i. s. si interdictū hoc. r̄. s. ad solam. Si autē esset i pos sessione r̄ exiuit possessionē p̄ minas nō h̄z locū interdictū. sed qd me. cā. l. metum. p̄mo rñ. Si at̄ anteq̄ veniret ad locū vñs eiectus metu armatoz illuc euntū discesserit p̄ eos locuz ha b̄z interdictū. ff. de vi r̄ vi ar. l. i. s. idem labeo. Si at̄ illuc nō ibat v̄z ē possidētē possessionē amississe solo aio. ff. d̄ vluca. l. nō solū. s. si dñs. verūtū qz dolose non egerunt vt spoliarent nō tenet interdicto. ff. de vi r̄ vi ar. l. idēq. s. si quis aruat? Cre dimus tñ q̄t tunc si acciperet possessionem sic derelictaz cō petit vel vtile interdictū vel actio i factū qz ppter vim quam ti muir exiens a possessione vacua possessio ad eos puenit. ff. de vi r̄ vi ar. l. i. s. familie. r̄. s. se. Si vero aliquis occupasset pos sessionem r̄ postea deuenisset ad aliquos quoz metu exiuit q tñ metum nō itendebant inferre p̄ hos nō cōpetit interdictum ff. de vi r̄ vi ar. l. i. s. qui anno. Et idē dicit Jnn. i. c. si. quod me. cā. Itē vide glo. no. in. e. cōuenior. r̄. r̄. q. viij. q dicit q eo ipso q princeps mandat aliquē eligi p̄sumit metus. r̄ il la electio erit viciosa. Itē adde ad Bar. i. l. de pupillo. in. s. si quis ipsi p̄tori. de nouo op. nū. i. vi. q. dū dicit q vnic? act? nō inducit iustum metum. pro quo facit quod no. Archi. r̄. di. c. illud. vbi d̄ nō p̄bati p̄suetudinē certi hoīs p vñū actū vnde facit. l. iij. r̄ quod ibi no. C. de epi. audi. Itē pro hoc facit quod no. ipse Bar. i. l. seruus vrbani. de leg. iij. vbi dixit q ex vna sola mercatura nō probatur quis mercator.

De metu tyranni.

De metu tyrāni vide bar. in tracta tu de tyrāno. r̄ maxime i. viij. q. vbi d̄t q ea que faciūt ipsi tyrāni sunt nulla ip so iure. vt. l. decernimus. C. de sacrosan. eccle. r̄ in. c. i. de scisma. r̄. viij. q. i. ordia tos. Et si ciuitas donat vel aliquid con

cedit ipsi tyrāno p̄ctus ē ipso iure nullus. Itā sicut non valet
p̄ctus factus p̄ carceratū cū carcerante. vt. l. qui in carcerē. ff.
quod me. cā. ita nō valet pmissio facta illi qui eū t̄ quodāmo
captinātū. Itā tyrānus d̄ tenere populum ī seruitute vt. l. c.
non minus. de īmuni. ecclē. Sunt ēt p̄ctus inīti cū tyrāno
nulli seu annullādi. p. l. si p̄ impressionē. ff. q. me. cā. r. p. l. i. c.
d̄ p̄ctibus iudi. Et si tyrānus illi qui habebat aliquā rē super
alienatione eius multa rogamina sup̄ ipsa alienatiōe fieri se
cit rescindit p̄ctus. qm̄ rogamina potētum seu maiorum sunt
iussus. vt. l. i. in p̄i. sup̄ verbo quēadmodū. ff. qd̄ iussu. r. ibi gl.
r. i. c. i. ver. hortamur de testi. r. ē glo. singularis. in. l. i. c. si re
ctor p̄uin. facit dictum. Inno. l. c. petitiō. de iurei. vbi p̄ct̄
celebratus p̄ importunas preces tyrāni rescidit cū importu
ne p̄ces metui equiparantur quo ad actus rescissionē. vt. ibi p̄
Inno. r. Bar. facit de hoc magnū festum ī dicto tractatu. in
d. vij. q. Et hoc verū ē qd̄ p̄ctus rescindit quādo ē in fauorem
tyrāni. Si autē ē in fauorem illius qui p̄bit cū tyrāno dicēdū
ē qd̄ valet. fm̄ Hosti. l. c. i. de scismaticis. p. l. nō eo minus. C. d̄
p̄cura. Si vero celebraret p̄ctus qui parti esset ī fauore illi
qui p̄bit cū tyrāno r. p̄tin ī fauore tyrāni r. p̄tineat diuersa
capitula r. separata. tūc valeret īquātum p̄tinet fauore illius
q̄ p̄bit cū tyrāno. Si autē nō p̄tinet capitula separata. tunc ne
cesse ē qd̄ aut ī totū valeat. aut ī totū ruat. Et p̄dicta vera qd̄
p̄bēs cū tyrāno ignoraret eū esse tyrānum. Si vero sciebat p̄
ctus ē vllus r. ei nō subuenitur fm̄ Bar. ibi r. vide ibi plene
de hoc. r. quis est tyrānus r. de his que agit respectu iurisdic
tis r. que agit p̄bēdo. r. vide per Bal. in. d. l. d̄cernimus. d̄ la
crofian. ec. vbi posuit tractatū de tyrāno. dic vt ibi.

De metu tormentorum.

De metu tormentorū

d

Ex. in. l. si quis in ea. C. d̄ custo. reo. dic
q̄ glo. ī dicta. l. si quis in ea. vult qd̄ con
fessio scā in crīali facit semiplenam pro
batōem r. non plenam probatōem. vt. l.
i. s. diuus. ff. de q̄mibus. Et aduerte qd̄

gl. r. qdā sui sequaces. vt. Fran. Accur. dicūt qd̄ siue sp̄te siue
p̄ tormenta qd̄ confiteatur nō ē adhuc p̄uēd̄ nisi p̄seuerat. r.
probat per. l. si quis in ea. alle. q̄ generalr loq̄tur. ergo r. c. ff. de
leg. p̄stian. l. i. s. generalr de publi. l. de p̄ccio. Et tenet qd̄
perseuerantia tunc requiritur cum per tormenta confessio ex
torqueatur. als non. r. sic non insinuat̄ titulus de confes. r.
idem tenet Odo. sed p̄ sūa priorū facit. C. ad. l. iul. de vi. l. ser
uos. vbi dicit confessionib̄ in plurali. sed glo. que est ibi v̄ di
cere p̄rium. Bal. aut in. d. l. si quis in ea. alle. dicit nō. in quo
loco reus d̄ confiteri vel negat qd̄ apud acta. Itā dicit do
ctores per tex. dicte. l. si quis in ea. qd̄ qd̄ quis cogitur ad confi
tendū per torturam postquā iudex tortis talem tortū d̄ duce
re ad banham r. apud acta facere ipm̄ confiteri. qd̄ confessio
alibi facta in criminali nō sufficit ad condemnationē per tex.
dicte. l. si quis in ea. alle. licet sufficiat ad torturam. facit glo. ī
liubemus. C. de libe. cā. r. in. l. capite q̄nto. ff. de adulte. Et di
cunt doctores qd̄ cautius est vt iudex adhibeat duos vel tres
testes vt videant qd̄ sponte cōfiteatur maleficiū. Et dicit ibidē
Bal. qd̄ cauti assessores nō sūt vna confessione cōtenti. sed tpe
quo mittunt malefactores ad supplicii faciunt qd̄ illam cōfes
sionem cōfirmant iterato r. confiteantur fm̄ Azo. in sum. ī ti.
de confes. r. dicit qd̄ tūc est necesse qd̄ in confessione p̄seueret qd̄
confessio emanauit per torturam secus si sponte hoc t̄ Lan
dinus r. Bar. r. dicunt idē de consuetudine obseruari. r. alle
gant quod nō. in. l. seruos. C. ad. l. iul. de vi. Et dicit qd̄ aliquā
do in confessione perseueratur per exp̄fessaz confessionē factā
apud acta. r. nō est dubiū qd̄ talis cōfessus ex sola cōfessione p̄
damnari fm̄ omnes. Qm̄q̄ in confessione perseueratur tacite
qd̄ non reuocatur confessio. r. tūc aut emanauit sponte r. suffi
cit. aut metu tormentorū. r. non sufficit imo repetenda ē confes
sio imo assessores vt nō stetur in dubio isto faciunt scribi quo
modo reus fuit sponte confessus r. quasi vt plurimū ista cōfes
sio est falsa. Qm̄q̄ in scriptura non perseueratur tacite vel ex
p̄fesse sed reuocatur confessio. r. tūc si quidem sunt aliqua indi
cia facientia p̄o reuocatione admittitur reuocatio. sed iste p̄t

cogi confiteri. ergo fortius cogi p̄t per seuerare in confessione.
Si autē nulla indicia apparent prout p̄ appet qd̄ ista reuocatio
sponte non p̄cedat nisi error allegaretur r. p̄baretur. alias nō
staret per allegantem. sed staret p̄ iudicem quo minus p̄bare
tur. vt. l. de etate. s. si. ff. de iterro. ac. facit quod nō. in. l. actu su
stium. ff. de his qui nō. infa. Confessionē autē suam quis inter
pretari p̄t exponendo vel p̄imendo in totum de accusa. c. cū
dilecti. Ja. vero de bru. in. l. si quis in ea. allega. dicit qd̄ nō sta
tur cōfessionī adhibite in tormentis nisi sponte fiant ratifica
ta per cōfessionē. Quidā iudices maleficiorū male practicāt di
ctam. l. si quis in ea. alle. qd̄ statim cum reus ē confessus in tor
mentis ducit eū apud acta r. faciunt eū confiteri r. ratificare
confessionē. r. dicit qd̄ sufficit per dictā. l. si quis in ea. r. male.
qd̄ ea que incontinenti fiunt inesse videntur. vt. l. lecta. ver. dice
bamus. ff. si cer. peta. r. ideo qd̄ statim post tormenta ratificat
v̄ adhuc instare metus tormentorū. r. similiter babes in. l. i. s.
C. quod metus cā. qd̄ nō v̄ sponte soluere qui statim post p̄o
missionem metu factaz soluit. Oportet ergo qd̄ qd̄ confessus ē
in tormentis per diem vel noctē dimittatur quiescere postea
interrogetur apud acta. r. si confiteatur tūc itē planū ē si ne
gat non statim prime confessioni. r. hoc dirrecte p̄bat dicta. l.
si quis in ea. Item est sciendū qd̄ quidam intelligūt sedam cō
fessionē debere sponte sequi siue fuerit facta prima in tormen
tis siue non ēt male qd̄ loquitur qd̄ prima fuit facta in tormē
tis. Vnde dicit idē Jaco. bru. in. l. i. s. C. quod me. cau. qd̄ si so
lum fuit metus adhibitus in p̄missione r. nō in solutione qd̄ si
reperitur solutiū quia spontanea solutio tollit metuz. vt. l. i. s. C.
qd̄ me. cau. hoc v̄ dicit ipse nisi adhuc solueretur metu istan
te vt qd̄ p̄misit per metū. r. statim quia pecuniam habebat pe
nes se soluit. r. tunc nō īferente aduersario quia forte dixit ex
quo habes pecuniā. quas si soluis. r. ideo puto dicit Ja. qd̄ re
petat. Et ideo dicit. l. si quis in ea. qd̄ p̄fessio facta in tormētis
nō valet nisi p̄seuerat p̄fessus in loco remoto a quo torture vt
sic nō imineat loc⁹ tormētorū al̄ asseueratio n̄ t̄. vt colligit ex
l. i. s. C. de custo. reo. l̄ male obseruēt eam iudices maleficiorū.
Itā cōfessionem factam ī tormentis faciunt ratificari statim
vnde adhuc instat metus tormentorū. r. faciūt scribi postea qd̄
sponte r. libere fuit p̄fessus de crimine sine aliquo metu r. male
faciūt. Bal. aut ī cōsilio quod scipit ī xpi nomine amen. tres
sunt casus dicit ipse. Primo qd̄ quis confitē ī tortura v̄ for
midine tormentorū. hoc constat. r. tunc si nō p̄cedit idicia
credīt cōfessionē. r. si post cōfessionē p̄batur indicia. tūc iudex
appellationis nō d̄ confessionē sequi qd̄ illicita r. p̄ iuris for
mā fuit extorta. vt legi. r. nō. in. l. maritus. ff. de questio. Indi
cia ergo debēt p̄cedere p̄ legitimos testes legitime recipiēdos
r. examinandos. Si. n. iuxta iudicium aliquid dicerēt sine in
ramēto nō facerēt indicia qd̄ deposuerūt non iurati. C. de te
sti. l. solā. r. l. iureiurādi. r. indicia sunt p̄banda p̄ duos testes
cōtestes non singulares. C. fami. her. l. si. ī glo. Secundus casus
ē qd̄ quis cōfiteat sponte r. hoc constat tūc statim siue cōfessionē.
C. de penis. l. qui in iam. nisi indicia p̄babilia r. verisimilia. v̄
ipsa inocētie substantia ī p̄rium appareat. ff. de questio. l. i. s. si
qs vltro. Et isto casu si quis reuocet cōfessionē r. coraz iudice
appellationis detegat inocētiā d̄ liberari. vt nō. ff. de appel.
l. creditor. s. iussus. C. de erro. aduo. l. si. quo. appel. nō reci. l. i. s.
p̄ l̄y. Tertius casus ē quādo ipse dixit se cōfessionem formidine
tormētorū r. iudex r. tabellio dicunt eū sponte cōfessionem r. est
dubia p̄ negationē. r. tunc si quidem coram iudice appellatio
nis p̄bat delictū d̄ sequi cōdēnatio. Si autē dato termino
vtriq̄ parti nō p̄batur delictū. tūc qd̄ cōmuniter tales confes
siones cōseuerūt p̄ assessores r. potestates p̄ tormenta cōiter
extorqueri forte p̄ locum a cōiter accidētibus d̄ presumi for
mido tormētorum. ad hoc facit quod nō. l̄y. r. clari⁹ nō. Ja.
bru. in. l. i. s. C. quod me. cā. ī l̄ra. r. ibi multū assessores rep̄ehen
duntur qui faciunt scribi qd̄ fuit sponte cōfessus. Itē rō natu
ralis hoc dicit qd̄ nemo vitam suam odio h̄. vnde non ē ve
risimile qd̄ exīssēs ī fortia iudicis sponte cōfiteatur. sufficit. n.
terror eorū qui minacē feruorē ponunt. ex sola ergo cōfessio
ne reuocata. r. īo dato termino ad p̄bandū hincinde r. male
ficio non p̄bato. nō credo qd̄ iudex possit fundare cōdēnatio
nem maxime fm̄ glo. que dicunt qd̄ soli nude confessioni non
credīt. vt nō. C. de custo. reo. l. i. s. als parū p̄deset ēt ignorantī
bus appellare. qd̄ durū ē p̄bare torturā que fit ī camera iudi

cum, nec assumuntur testes quorum dicta possent haberi sicut docet experientia et sic lex que permittit appellare confesso esset libidinis. Ex quibus dicit ibi Bal. i. d. consilio. concludo quod iudex primus male et perperam torturam ad precessit non precedentibus indicibus et quod dictus iudex captus legitime potuit habere recursum. ex actus. n. hucusque non video dicit Bal. eum convictum et maxime cum testes sint singulares et prius et defectivi quod non deponunt de loco delicti. non nego tamen quod iudex recursus seu appellacionis per omnem viam possit sequi veritatem que presumitur ex confessione eorum que probaretur cum ipsa confessione. sed ibi non probantur. quod probatio caret substantialibus ut hic non dicitur sola confessione sui a iuris tramite deniare. ut extra de proba. c. l. causam circa medium. et l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. et l. ij. ff. de feriis. Idem vero de ancha. i. suo presilio quod incipit vltima inquisitione formata per philippum de manna. et consilium supra dictum Bal. referendo dicit quod ad predicta faciunt non per Bal. in l. nouissime. ff. quod fal. tu. auto. post l. vbi dicit quod semper presumitur i officiali metus. et terror ab eo inferri. l. si per impressionem C. quod metus causa. et l. quis sit relaxatus tamen semper metus ista re vltima ne ite capiat. et talis recte dici potest metus continuatur per l. c. i. quod metus causa. Et idem dixerunt in iudice cuius metus posito i carcere per crimine semper instat ad torturam familiam et alia ista semper i pemptu huius. ita quod potentia nocendi et torquendi i habitu idem operatur quod potentia i actu. ut l. c. non solum. de appella. l. i. vi. et l. labeo de statu ho. et huiusmodi i sequitate. nam si in iura reuerentia tormentorum phentis metimur. ut l. i. §. que one rade. ff. quarum re. act. non da. et l. q. i. c. vnuquisque. multo magis nimia tormentorum formido quam formidinem iustas reddit communis vulgi opinio que huiusmodi quod officiales captos et inquisitos de criminibus premissa iuris gravitate torquere consueverunt ad hoc ut non. Bar. l. l. de pupillo. i. §. si quis ipsi pretori. ff. de op. no. nu. Item nuda confessio non sufficeret i civilibus ad obligandum seu ad obligationem. l. cum de debito. §. de probatio. et c. si cautio. de fide iustu. multo minus i criminalibus ubi agitur de salute hominis. nec est verisimile quod quis vltimo presteatur illud quod vltima adimat vel statum eius vel famam minuat. abhorret. n. hoc natura que seruari desiderat. morte vero et pnicie ut ait Boetius euitat. confessionem ergo non verisimile. et sponte facta non dicitur admittere nisi alia suffragetur adminicula ut legitur. et nota. l. c. quod verisimile de presumptio. et sic confessio per naturam non valet i. c. h. de confes. et c. nos i quequam. i. q. i. ita nec confessio per presumptionem que est in natura. l. seipsum conservare morte et pnicie euitare. remedium ergo est quod ille qui de confessus huiusmodi de ancha. ibidem formidine tormentorum quod confessionem suam reuocet per se vel per procuratorem habentem spale mandatum ad hoc ne iudex aliter dicto crimine non probato poterit eum condemnare rationibus supra dictis. Et ita idem. d. de. dicit de facto obtinuisse huiusmodi iudices malefactorum difficiles et rigorosi i admittenda dicta reuocatione confessionis se exhibeat et euolat ad condemnationem cum per inquisitionem procedunt et credunt vilescere in conspectu hominum cum absolunt contra. l. absentem. ff. de penis. Dominus Bartholus in l. i. §. diuus seuerus. ff. de questionibus. dicit non statim confessioni facit i tormentis nisi preueniat in ea. ut l. i. §. diuus seuerus. et c. si quis vltimo. ff. de quonibus. Si autem esset scia sponte sine tormentis. tunc ei statim. ut d. §. diuus. alle. et l. i. C. de confes. Et de confessione scia per tormenta qui est scia adhibita tortura vel est scia prope torturam aliquo ligato et precedentibus minis deponendo ad torturam. Non autem quilibet tortura facit videri confessionem factam esse formidine tormentorum. sed dicitur esse positus i tormentis vel ductus ad ea. Idem si esset in carcere in quo fame vel frigoris multum patiebatur. Nam tunc formidine tormentorum. tunc vltima. ar. ad hoc. ff. de iniurijs. Lapud labeonem. §. q. stionem. facit. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. si quis autem visis. dum dicit sufficit terror armorum. Et qualiter dicatur perseuerare in confessione. hunc passum determinat textus in l. si quis in ea. de custodia reo. quod oportet quod post confessionem sciam in tormentis reducatur in loco publici iudicii. et ibi coram notario per sonis publicis confiteatur. ut ibi in textu. de. Et tempus infra quod dicitur reduci arbitrio iudicis dicitur arbitrari. ut reducat eum illo tempore quo cessauerit dolor tormentorum. Si enim statim reduceret ad locum huiusmodi doloribus instantibus. totum hoc vltima formidine tormentorum. eadem enim formidine vice

re videretur. ar. l. q. ait. §. filius. ff. de adul. de hoc dicitur ut latius decessit in clau non errore. dum fuit tractatum. an testis possit corrigere decessum suum. et si notarius scripsit quod sponte fuit confessus. verum est quod confessio non fuit facta per tormenta erit ne notarius falsus. et vltima. quod non in l. i. §. si quis vltimo. ff. de questio. Ibi in textu. si quis vltimo. et c. et sequitur ibi in lsa cum tormentis. et c. constiterit. et sic de sponte confessus ille qui in tormentis est confessus. et in hoc debemus exponere constiterit. scilicet confessione illius serui. Et si dicis quod de sponte confessus cum dicitur per tormenta. dicas ideo quod perseuerauerit in confessione illius serui. ut l. i. §. diuus seuerus. alle. et l. i. C. de custo. reo. vel est si confessus est in actu torture. Quis notarius scripserit sponte confessus est. nec obstat verbum constiterit positum in decessu. §. si quis vltimo. alle. quod exponitur constiterit. l. de inocetia et sic non refert se ad confessionem sed ad serui innocentiam. ut ibi per. et no. bene dicit ibi Bar. Bal. autem in l. nouissime ff. de fal. tuto. aucto. dicit quod paria sunt aliquid fieri coacte vel timore coactionis. ut d. l. nouissime. et dicit ibi Bal. quod ita clare non reperitur alibi. Et ex hoc dicit Bal. colligit Bart. quod tuor ar. Primum est quod paria sunt confiteri in tormentis et formidine tormentorum. Secundum quod qui per timorem violat interdictum non sit irregularis. Tertium quod testis qui per tormenta seu per torturam dicit falsum non tenetur crimine falsi quod metus excusat a dolo. ut d. l. nouissime. et ff. de lib. cau. l. minor. Idem vero Bal. in l. i. C. quod me. cau. dicit quod metus adhibitus in promittendo sed non in soluendo. si soluitur incontinenti presumitur metus et metu solutum. facit quod non in simili in l. i. C. vnde vi. et l. i. §. que onerande. ff. quarum rerum actio non da. Si soluitur ex intervallo. aut durat eadem causa metus. puta tyranni potentia et presumitur solutum per metum. ut l. i. §. fulcinius. ff. ex qui. cau. in postea. et in c. i. quod metus causa. et ff. de nego. ge. l. nam et seruus in prin. aut non durat eadem causa metus. puta fuit promissum tyranno et solutum postea desinit esse tyrannus. et tunc presumitur solutum sponte. facit. l. i. C. si quacumque predi. potest. et l. i. C. si rector prouin. Et hec faciunt ad questionem. dicit lex quod confessio scia in tormentis nihil valeat nisi perseuerauerit confessus in loco remoto a loco torture. ut sic non imineat metus tormentorum. ut colligit in l. i. C. de custo. reo. modo iudices malefactorum faciunt quem confiteri in tormentis. postea faciunt ipsam ratificari ad banham. dicit Bar. bu. quod male faciunt quod adhuc istat metus tormentorum. huiusmodi ipsi postea faciunt scribere quod sponte et libere fuit confessus de crimine sine aliquo tormento. tamen ista scriptura non imitatur veritatem sed facit. bu. et sua intentio est quod aliquod intervallum copetens debeat esse inter tormenta et confessionem que postea fit in iudicio. tamen quod iudex semper huiusmodi preteritatem tormentandi. huiusmodi adhibeatur intervallum non propterea cessat metus tormentorum. quod est in preteritatu iudicis repetere tormenta. tamen quod iste metus non est iniustus ex parte inferentis. dicit Bal. credo ibi confessionem valere. ut C. de quod l. de militibus. ff. de edil. edi. l. quero in si. quod iuris executio non huiusmodi iniuria. ut l. continet. ff. quod me. cau. Ang. vero in alle. l. si quis in ea. de custo. reo. ibi in textu. cum de commissio presterit per confessionem factam non in forma iudicii et forsitan intra pacium cum tormentis ut moris est. vnde illa confessio non est sufficiens ad condemnationem nisi perseueret in ea ut hic. et l. i. l. de custo. reo. huiusmodi primum non in l. si confessus. eo. ti. et l. l. seruus ad l. iul. de vi. in. i. glo. sed hec vera. Semp autem de perseuerare timor tormentorum nisi repausatus fuerit per vnam diem et noctem post tormenta illata. ar. l. i. C. quod me. cau. et ff. si cer. pe. l. lecta. ver. dicebam. Laueat ergo iudices iniqui incontinenti illatis tormentis et confessione extorta illa per tormenta ducunt reum ad tribunal et faciunt reum recfirmare confessionem et quod peius est faciunt inscribi in scriptum falsum quod ille sponte confessus fuit. non enim hoc dicere possunt nisi tortus repausauerit se per diem et noctem. Ange. vbi. §. Attende ex predictis quod i causa criminali ex sola confessione absque alio precessu non fit executio. neque patitur quis diffinitiuam. hoc enim est in anno. in. c. quereti. de offi. dele. Contrarium est idem in anno. in. c. qualiter lo so. d. accu. et pro ista parte est casus in. c. romana. de appel. lib. vi. dic aut quis confitetur metu tormentorum et hinc locum superius dicta et allega. l. quod requiritur perseuerantia. aut confitetur sponte et huiusmodi locum secunda opi. in anno. in. c. qualiter. i. quod sine perseuerantia potest pati diffinitiuam et sine alio precessu. et vide quod no. per glo.

in. c. ex lris. de diuor. sup verbo admonitus. et vide Bar. i. l. i. in si. de custo. reo. et per do. And. de yser. in constitutione regni pena eoz de forbaditis et foriudica. Ultimo attēde qd cōstitutio regni. si damna clandestina. et ibi per glo. et do. And. de ysernia vult qd nullus possit tormentari nisi tria cōcurrāt scilicet plena probatio leuitas vite. persone. et fame de delicto cōmissio quod nota.

De metu matrimonij.

Emetu matrimonij.

Dicit Inno. in. c. cum locū. de sponsa. qd metus qui cadat in constantē viz. de quo in. l. metū. ff. quod metus cā. et xxiij. q. vii. c. indignatur. impedit matrimonij. Itēz coactio. i. vis qd caput vel tenet vel litigat vel huiusmodi. metus autē alterius qd eius qd pbit impedit matrimonij mortem vel captiuitatē sibi imminere. et pp hoc filia consensit nuptijs quas pater p ea pbit. vel et ipsa hoc timore vel alio simili ducta pbit matrimonij non valet. ar. eius qd econuerso dē de pfe qd iustus metus est in dō si timet stuprū vel seruitutē filioz. ff. qd metus cā. l. isti quidem. xxi. q. ij. si verū. et c. de nepte. sed illa capitula loquuntur qn etiam sponsi inuiti erant sed certe non vñ qd ibi alia de cā inuiti fuerunt. nisi pp eoz qui eos habebāt in pāte. hoc autē constat qd si consensus pbitum est liber quāuis patres haberēt iustū metū. tñ matrimonij t3. Alij vident qd nō impeditur matrimonij. licet timeat filia mortem pñs. et si metus vel coactio interuenit sup eo sup quo consensus requiritur. tñ metus vel coactio impedit. verbigratia. si cogitur pñere matrimonij sed si sup diuersis interueniat ius et cōsensu. verbigratia. icarcerauit qd aliquē vt ab eo pecuniam extorqueret si idē vñ et vincula patiens consentiat in matrimonij vel et aliū dētum t3. nāz agere pōt per pcuratorē et p pñs procuratorē constituere. ff. d. m. l. precipimus. et qui. cau. ma. l. ait pretor. nisi forte in vinculis cōstitutus captus esset ab hostibus et hoc esset seruus. nā tunc consensus nō haberet. vt in pñalle. l. ait pretor. Jo. autē de ligna. in. c. cum locū. de sponsa. dicit qd si mulier capiat et incarceretur vt matrimonij pñat matrimonij nullū ē. vt l. qui in carcerem. ff. quod me. cā. et in. c. cū locū. de sponsa. Ad uerte tñ fm eundē Job. ibidem qd et si capta fuisset mulier vt matrimonij pñeret si tñ als sponte et voluntarie pñeret bene teneret matrimonij ex quo coactio illa transiuit in purū consensum. et captus existens in captiuitate apud hostes potest pñere matrimonij. vt in. c. dñs. de scōis nup. licet Inno. dixit pñum in. c. cū locū. de sponsa. alle. et glo. in. c. abbas. qd me. cā. et in. c. cū locū. de sponsa. alle. t3 qd pñtuz matrimonij p metū ipso iure nō tenet. Idem t3 Host. in lūma. quod me. causa. s. pe. et idem glo. in. l. si mulier. s. si dos. et idem Old. pñlio. xxi. v. Ludo. vero i rub. so. ma. dicit qd metus arguit nullitatē i matrimonij. gl. ē in. d. l. si dos. alle. et i. c. abbas. qd me. cā. et ij. q. iij. iter cetera. et pñatur in. c. primo. et c. requisitū. et c. cum locū. et c. cum mulier. et c. venies. de spōsa. qd tale matrimonij ē ipso iure nullū. et melius in. c. significauit. extra de eo qui duxit i ma. quā polluit padul. vbi ē casus recte. nec ob. l. si patre cogēte. ff. de ritu nup. qd rñdetur vt ibi glo. Jo. vero an. i. c. cū locū. de sponsa. dicit qd Inno. i. d. c. cū locū. cui? verba hec sunt si timeat filia mortem vel captiuitatē patris vel aliud si mile non valet matrimonij fm Inno. Host. et Abb. ar. xxi. q. ij. c. i. et ij. nā iustus ē timor sicut ecōtra. ff. quod me. cā. l. isti quidē. Si vero cōsensu esset liber l3 pñ haberet iustū metum t3 matrimonij. Et dic coactio super eo sup quo cōsensu requiritur vt si cogat matrimonij pñere secus si i diuersis interueniat cōsensu vt coactio. vt si detentus i vinculis p pecūia extorquenda mñimonij pñat bñ t3. qd tunc pōt agere p pro curatorem. l. papinianus etuli. ff. de mino. fm Inno. si capto ē ab hostibus qd per hoc ē seruus. et sic pñsum non h3. ff. ex qui. cau. ma. l. ait pretor. fm eum. Sed tu dic pñ in illo casu. vt de secundis nup. l. dñs. vbi de hoc dicaz. dicit Jo. an. et ibi dicit in verbo vobis. Mo. qd loquitur vniuersis xpianis in captiuitate sarracenoꝝ positis. per quod p3 qd captiuus vel icarceratus pōt mñimonij pñere. vñ de hoc dicit Jo. an. i. c.

eum locū. de sponsa. et h3 hoc locū in captiuo hostium. vt d. l. dñs. l3 Inno. pñum nouerit in. d. l. cum locū. Inno. in. c. prolatum. qd me. cā. Item hoc idem est in mñimonio qd l3 precessit metus qd l3 postea sequatur consensus ratificatur matrimonij. de sponsa. c. ad id quod. Item in. d. c. prolatum. qd ibi illa mulier. de quo. c. loquitur solēnter velū accepit de manibus epōꝝ et in monasterium ingredi voluisse vñ hoc votum tacite ratificare vñ si cessante timore in monasterio perseueret. Sin autem sine solemnitate accessisset nec verbo voluisset. non intelligitur ratificare ille si in eodem monasterio eēnt non professi habitum non portantes. Item dñā ē inter votum et habitus susceptionem. qd votū tenentur seruare nisi si metus interuenit qd in constantē viz. caderet nec valebit protestatio nisi ex tali iusto metu interuenit cum non pñt nisi iusta causa interuenit. vt no. de elec. c. cumana. Non est autē iusta causa nisi metus sit talis qui cadat in constantē viz. rum. In habitus susceptione sufficit quicūqz metus vel alia psumptio vel protestatio super hoc habita appareat qd habitūz inuitum suscipiebat. vñ si cōminationibus pñs habitū suscipit illum pōt dimittere. et x. q. iij. pñes. secus si voluisset. rō diuersitatis qd in voto cum expressa sit voluntas ei standum ē. nisi aliquēd expressum appareat in pñum. Si enim suscipiendo habitum nihil expresse voueat sed presumptiue tñ. talis psumptio facile per aliam presumptiōem eliditur. Et aduerte qd matrimonia debēt ē libera a pñā tam in pñendo qd in dñstrando. vt in. c. cum locū. alle. Et propterea dicit Jo. de Inno. in. l. ticia. ff. de ver. ob. in prin. qd l3 mñimonia debēt ē libera a promissione penaz. vt. d. l. ticia. alle. l. si. C. de sponsa. et c. gemma. e. ti. pñt tñ arre dari et iteruēre. vt. d. l. si. C. d. spōsa. Et ē dñā iter arrā et penā. qd arre pñtūt i actuali dātōne et traditōe. pñā vero i sola pmissione. et quis de facili pñtuit magnā penā qd pñtūt i solo verbo. l3 nō dat magnas arras. et ideo non sic de facili impeditur libertas mñimonij per ipsas arras sicut per ipsam penā. fm docto. Et ex hac rōne vñ. qd si pena respectu pñonaz ē parua ita qd verisimiliter libertas matrimonij nō impediret tñ valet. et similiter si arre sūt ita magne qd verisimiliter libertas matrimonij impediret. tñ nō valeret et dātio arraz. et est de facto. dicit Jo. an. in. c. gēma. de sponsa. et dicit se de facto vidisse arras datas i magna quātitate qd in quātitate quattuor millū florenoz. Et fm hoc leges que fecerūt dñā inter arram et penā considerauerūt frequentiam. et banc opi. sequitur Jo. de are. et de. et l. y. in. d. l. si. C. de sponsa. et Jo. an. in. d. c. gēma. Bar. in. d. l. ticia. tenet pñū dicens qd in matrimonij nulla pena pōt interuenire si ne magna siue parua. per. d. l. si. que simpliciter loquitur et preclis dicendo qd quicquid sit extra diffinitionē illius legis non valet per. l. neqz. cum sua glo. C. de nup. que vñ exemplificare de quātitate. et que sui natura est modica et hoc placet ipsi Jo. de uno. qd non est nostrum recedere a verbis. d. l. si. C. de spōs. et qd dñ in arris idem ē in pñonibus. vt dicit Inno. in. c. gēma. de sponsa. et bec est cōis opi. Jo. tñ an. in. c. gēma. dñc pos se distingui quātitate et valorem pñonū. vt. s. dñtuz ē de arra. vt si forte sit pñus magni valoris inspecta qualitate pñone. et hoc casu non teneat sicut nec arra nec pena. Bar. vero dñt glo. in. l. ticia. ff. de ver. ob. et Inno. in. c. gēma. alle. verū dicere qd pñonā dātur realiter et cōsistunt in quātitate qua si velit dicere qd secus sit. si sola cōuentione pñus pñatur. et hoc ē tenuit Jo. an. in. d. c. gēma. et vñ fuisse opi. Jo. de are. vt patet ex notat per Jo. an. in. d. c. gēma. et p hoc facit qd eadez est rō que in pena ex quo non interuenit traditio. Nam et de facili talia pñonā fierent sicut et promissio pene. Itēz Bar. inuit secus esse si pñus consistat in specie. l3 actualiter tradatur quasi dicere velit qd arra nō possit consistere in specie et si actualiter tradat. et sic in libro vel fundo vñ alia simili spē. et hoc ex eo qd non recipit multiplicatōem. vt. l. lucius. s. impuberē ff. de le. ij. et ideo cum. l. si. de sponsa. dñctet deberi reddi arras duplicatas non vñ qd habeat locū in specie. sed fm Joā. de Inno. in. d. l. ticia. alle. in prin. non vñ verum per. l. ij. in prin. ff. vi bo. rap. vbi dñ qd si quis rapuerit rem alienam pñitur i quadruplum. et tñ nemo dñt qd si rapuerit speciem et nō quātitate qd dicta pena non beat locū. et ideo in proposito cuz hic agatur ad pñiendū illum per quem remanet quominus mñimonij pñatur. vñ qd si sit dara species et per illum reci

pietate remaneat debeat illum reddere et illius estimationem
ne alis transeat impunitus. l. ita vulneratus. ff. ad l. acqul.
Ite ob. d. s. impuberem de leg. ij. q. pot. dupli. respondere.

¶ Primo q. illud ibi ideo ne due cæ lucratue concurrant
circa idem. vt. l. inuenio. s. duobus. de le. ij. que rō hic cessat. vel
secundo ideo illud q. ex quo testator aliqua disposuerat i quā
tate et aliqua in specie dicēdo q. ea que reliquit vult i dupli
prestari v. velle q. illa que recipiunt multiplicationem pñen
tur cum hec sonēt verba. et sic non refert se ad species que non
recipiunt multiplicatōem. sed de mente. l. eē v. q. soluat. esti
matio pro duplo eo cāu quo data est species p arra ne alias
transeat impunitus ille per quem remanet. sicut. in simili vi
bo. rap. l. ij. alle. Si vero dicatur seu dēni sit do tibi ista cētum
p pena si contingat mñimoniū non pñi nec precedit alia pro
missio pene an valeat. nam si dēni est do tibi centum p arris
clarum ē q. valeret per. l. si. C. de sponsa. sed an hoc cāu valeat
v. q. non. q. ex quo pena conuentionalis improbat impu
tandum v. pñi que viam incongruam elegit. ar. l. si. q. qdē
C. de iure deli. In pñim v. q. non v. curandum d. nomi
nibus. ar. l. i. et. ij. C. comu. deleg. et. l. ij. ad si. C. de consti. pecu.
et secundum Jo. de Imo. sub dubio forte. hec pars est vera.
Ite ob. d. l. si. q. illa loquitur quando pena cōstitit in promif
sione. non autem quando in datōne. vnde dicit ibi littera cau
tio stipulationis pene. et ideo cū eadem sit rō. hoc casu videtur
q. oīno debeat valere sicut si dato scā esset pro arra. nec ver
ba illius. l. si. resistere videātur v. q. valere debeat. ar. l. a ticio
cum si. ff. de ver. ob. iuncta. d. l. ij. ad si. C. de cōsti. pe. et per hoc
soluta q. videlicet qd iuris si datur pignus p pena si non se
quatur matrimoniu eo casu quo alia nō pcedit pmissio pene.
Dñs Bar. de salice. i. alle. l. si. de sponsa. dicit dubitari potest
quid si species ē data loco arre an pena ista locū hñe possit. re
perio q. Ly. dixit q. sic. vt p eum no. j. ti. i. Sed bar. t. pñi i. l.
ticia. i. prin. de ver. ob. ex eo q. dicit q. species nō pñt duplari
ff. de le. i. l. plane. s. i. et. de leg. i. l. lucius. s. pñberē. sed iste ter.
loquit de re que duplatur igit nō i speciebus. sed i rebus con
sistētibz i pōdere numero vel mēsurā q. ille duplatur et qua
druplantur. Et attēde fm cū q. ista q. vñū pñponit et aliud
querit. supponit speciē dari posse p arris in cuius pñim pñt
bec. l. iduci q. spēs duplationē non recipiunt fm Bar. in op.
facit. j. ti. i. vbi dicit q. pignora data fuerunt. h. pñt responde
ri q. ibi pignora accipiunt p arris dari fm ex mente pñentiū
puto spēm p arris dari posse. nec dationē viciari. q. l. ista in
fi. nō viciat nisi cautionem stipulationis penā. hoc supposito
dico cū Ly. penā dupli locuz non habere nisi vt due spēs tra
danē sed spēs recepta et eius estimatio que loco speciei succedit
vt. d. l. si cū exceptione. s. quadruplabit. et. d. l. ex hoc edicto. q.
i spēsbus loquūtur. et ē i. d. l. is q. pñdia. et i glo. sua. et in l. sena
tus. de pñen. emp. et pñ in pena furti et raptus. vbi spēs sit sub
tracta. q. duplat vel quadruplat estimatio. C. de furti. l. d. his
et pbo tali rōne. si pars que spēm dedisset p arra fuisset stipu
lata dupli reddere puto neminē dubitari stipulationē valere
vt hac. l. s. quadrupli. et tñ vñū simpli cōsistit i rei estimatio
ne. et si hoc facit pñio hoīs idē dicendū ē i pñsione legis. j.
cōia deleg. l. i. ver. cū. n. fateor. vnde quoddā aliud quod tenet
Bar. i. l. l. sanctio legū. de penis. i. vltima questio. q. statutū lo
quens de duplatione pene non vendicat sibi locū vbi pes vel
manus deberet abscindi vel oculus euelli. q. talia estimatio
nē non recipiunt et sic non duplant respectu sui nec respectu
estimationis vt ipossibilis. et l. penalis stipulatio nō valeat i
matrimonijs. vt. s. ē dictū. an saltē valeat vt possit agi ad ite
resse. glo. i. l. ticia alle. et in l. ij. C. de sponsa. tenent q. sic fm cō
trariū tenet. et no. i. l. si stipuler. ff. de ver. ob. et illā t. Bar. per
ter. d. l. ticia. que dicit q. nō valet pmissio tanq. p bonos mo
res. l. aliqui distigunt. an velit agere ad itereffe q. pñsit in
lucro. vt primo casu possim. fo non. et hoc t. Ly. h. cōmuniter
hoc nō tenet fm Jo. de. Ja. de are. et Bar. et idem Jo. an. i. d. c.
gēma. et hoc ter. d. l. ticia. alle. qui simpliciter vult stipulatiōez
penalem inuālidam et p bonos mores et q. aliter agi possz ad
penā si pena esset appōita saltem quatenus interesset qd tñ. l.
fi. C. de sponsa. idistincte vetat. et p predictis ē facit q. impu
tet sibi ille qui scit vel scire debuit stipulationem inuālidā si p
tertu stipulationis aliquas fecit expensas. Et quibus postea
sequit dānum non sequito matrimonio. Bar. tñ dicit i. d. l. ti

cia. alle. q. si ille qui matrimoniu non pñt doli cōmississet ad
finē vt dānificaret illū qui fecisset expensas q. tunc teneretur
actione de dolo ad itereffe. Dicit sal. i. l. i. C. de sponsa. queri
tur. an disruptis sponsalibus p vñū eoz possit alter ex stipula
tione agere ad itereffe. et hāc questionem format glo. i. l. ij. de
spōsa. et nō soluit et v. q. sic q. i stipulationibus facti succedit
obligatio ad itereffe. vt. l. stipulationes nō diuiduntur. s. cel
sus. de ver. ob. pñim tenuit Ja. de are. et Jo. de. q. si hoc veruz
ēet sequeretur q. ad penā agi possz quaten. itereffe qd tñ ē falsum
vt. l. si. i. fi. C. de spōsa. vbi simpli negat ex stipulatione penali
agi posse. et ar. l. ticia. i. pñi. de ver. ob. Ly. vero dicit q. agitur
ad itereffe rōne lucri qd factus ē et q. mulier ē diues et tūc nō
possit q. esset species pene. ar. si. de fur. l. is cui. et de dā. inf. l.
pñulus. et iō dicit glo. i. hoc male dixisse i. d. l. ticia. aut vult pe
tere itereffe rōne dāni icursi. vt q. magna fecit pparamēta. et
tūc pñt agi i eo qd abest q. nō ē pena respectu agētis sed rei pñe
quatio. h. Ly. hoc nō placet q. sibi iputet q. talia pparamēta fec
sciens vel scire debēs q. stipulatio non ē obligatoria. et sic non
ob. d. s. celus. Ego fateor dicit Sal. dictū Ly. et Jo. de. si velit
agere ex stipulatione. sed vbi alia actione velit agere puta
de dolo ad itereffe. ar. l. cū pponas. s. de dolo vel saltē actio
ne in factū ex equitate q. non t. remanere in dāno ex mulie
ris facto nō supueniēte noua cā quātūcūq. sit locus penitētie
distinguo. aut preparamenta sunt voluntaria et tunc sto cum
Ly. aut necessaria ad huius rei perfectionē vt vestimenta que
mulieri fecit quā vestire tenebat annulos et cincturaz emit et
similia put moris est. et tūc in istis sto cū Ly. q. nō est impu
tandū mibi q. necesse habēt hoc facere vt cōsumarē cōuenta.
ad hoc facit eqtas quā cōsiderauit in istis pparamētis legisla
tor in l. si pecuniam. in pñc. ff. de condi. ob. cām. et in l. si vero
non remunerādi. s. i. in fi. mā. Alterius aduertit q. quedā glo.
posita. in. d. l. ticia. super verbo pñendo. v. velle q. si ticius p
mittit se factur. sub pena q. ticia cōsentiat in matrimonio q.
valebit. et p hoc facit. l. mulieri et ticio. ff. de condi. et demon.
coniunct. legibus alle. in. d. glo. super verbo pñenda. S. doc.
dicūt hoc verū vbi ille pñmittens sit cōiunctus vel multum
amicus sponse q. verisimiliter puella pñeret metu pene ne i
dat ille in penā tūc nō valet pmissio. eadē rōne qua in patre et
matre. ar. l. heres me. s. si. cum ibi no. ff. de condi. et demon.
Similit. esset penitus extraneus et tūc pcedit glo. et ita possent
cōcordari opi. et ita ēt per Jo. an. in. d. c. gēma sup gl. circa fi.
vnde dicit ibi Host. q. si oīo extranei inter se bona fide faciūt
spōsionē seu pmissionē q. t. pmissio. Exemplū ponit si duo
bus loquētibus de sponsalibus extraneoz vnus pmittit alte
ri. et si fiat et alter tantūde si nō fiat q. t. pmissio sicut sub qua
libet conditione cōcepta. secus dicit Host. si sponsalia pmit
tant nomine mulieris addita pena. Si vero fiat quāuis noīe
suo q. tūc nō tenet pena adiecta accessorie pñcipali q. esse t. l. i.
berti. et attēde q. in terminis glo. supradicte. pmissio potest
fieri noīe pene vt q. stipulator abhorret et nollet fieri q. i pñe
tione deuenit. qñ sit pmissio nō noīe pene sed ad finez incitādi
sub spe premij q. quod i cōditōe deducitur et quia pmissor affe
ctat fieri q. i cōditione deuenit. hoc pmissio dic i primo cāu
glo. qñ pñmittis. et si illa nupserit si noīe pene t. pmissio si es
extraneus oīo nec es cōiunctus nec amicus multuz mulieris
ipsius ita q. verisimiliter nō curauit de pena quā icurres als
ē secus vt est predictū. Si vero pmissio esset facta ad icitādūz
matrimoniu spe premij tūc v. q. teneat. nā sicut potest icitari
mulier spe premij ad pñendum matrimoniu. ita v. q. tertius
possit icitari spe premij vt si suadeat mulieri matrimoniu fieri
et sic isto casu non esset vis an ipse stipulator esset oīo extra
neus vel nō. In secūdo vero casu qñ pñmittis. et si talis nō nu
pserit illi. cōclūde q. si pmissio sit noīe pene nō tenet pmissio
saluo nisi pmissor sit omnino extraneus et nullo modo pñi
ctus vel amicus mulieris. Si vero fiat ad icitādūm vt sequat
q. i pñitoiue deuenit tunc hoc casu fm iura digestoz. fm que
reprobatur cōditio indicens viduitatez nō teneret pmissio si
stipulator erat multū amicus v. pñiunctus ita q. verisimiliter
potuisset inducere mulierē ad nubēdum als teneret stipulatō
hodie vero forte teneret idistincte ēt si esset als cōiunct. ipse
stipulator per aut. cui relicum. C. de indicta vidui. tol. vbi ho
die non eicitur pñditio indicēs viduitatem. et ita in effectu v. q.
Sal. tenere in alle. l. si. C. de nup. vbi dicit. aut vn. cōiungum

pmittit alteri coniungi vel et extraneo. et tunc non t3 promissio
ar. d. l. si. in fi. C. de nup. aut promittit extraneus extraneo. et
tunc aut obentes m3monium 3bere sunt subiecti promitten
tibus penam. et tunc non v3 promissio. ar. l. i. et. ii. ff. de i. ius vo
ca. vt eant. q3 non est verisimile filiam p3em illaqueatum di
mittere. aut non sunt illis subiecti. et tunc si est tanta coniunctio
siue amicitia inter eos. q3 non est verisimile q3 illi resiliunt a
3ctu nuptiarum. et idem ar. l. h3s meus. de condi. et demon.
Si vero hec amicitia vel coniunctio cessat. et tunc cessat pmif
sio. ar. ff. de condi. et demon. l. cum ita. et de indic. vi. l. i. et ita in
tel3 q3 no. gl. in l. ticia in prin. ff. de ver. ob. fm doc. et 2y. et i
allega. l. si. de sponsa. Bal. querit an in m3monio possit appo
ni pena si c3cubinam tenebis t3i dabis noie pene. r3dit q3 sic
q3 l3 m3monium debeat e3 liberum. t3 executio m3monij
d3 e3 honesta. et n3 d3 aliqd fieri nec p virum nec per vxore3
seu mulierem ledens pudorem m3monij. ter. est no. in l. ex ea
parte. s. i. ff. de ver. ob. In tertia vero q3ne glo. q3 fit pmif
sio si illa repudiat it illum. conclude q3 si fiat promissio sub
nomine pene non v3. per l. ticia alle. verum est t3 q3 olim fm
ista t3pora digestorum pmittabatur repudi3 inter c3iuges
l. i. et per totum ti. ff. de repu. hodie vero et fm iura. C. pmitti
tur solum in casibus in quibus in l. c3sensu. C. de repu. fm at
legem euangelicam et ius canonicum. quod in hoc preualet iu
ri ciuili cum sumus in sp3alibus. iura no. per glo. in. s. si. in
fi. de gradibus. et extra de reg. iur. c. ij. li. vi. nullo modo e3 per
missum repudium nisi c3 fornicationis quo c3u permessa est
ad t3ori sepationem. d3modo fiat auctoritate eccl3. vt in. c. ij.
de coniugio leproforum. et in. c. porro. de diuor. et in. c. tue. de
pcu. non autem quo ad vinculum. et ideo non poss3 vnus alte
ro viuente 3bere c3 alia persona. vt v3 in dictis iuribus. vel
nisi fortasse m3monium fuisset nullum pp impedimentu c3o
nicu quo c3u proprie non est diuortium vel repudium. cum
p3uatio presupponat habitum. vt l. decem. ff. de ver. ob. vnd3
d3 potius declarari nullum. de quo in l. diuortio. ff. de neg. ge
stis. Si vero fiat dicta promissio ad incitandum diuortium.
tunc e3 non valeret tanq3 sub turpi conditoe. et consequenter i
possibili de iure. vt l. rep3b3denda. C. de insti. et sub3i. iuncta
glo. l. impossibilis. ff. de ver. ob. Id3 esset tamen et tertius c3us
considerari. l. quando non ess3 facta pmissio nomine pene nec
ad incitandum repudium. sed quasi sub quauis 3ditione alia
si aliquo c3u contingat ipm repudium. et tunc forte hoc casu
poss3 valere pmissio. et tunc possit saluari glo. d. l. ticia allega.
An aut in dubio presumi debeat promissionem sc3am nomi
ne pene vel ad incitandum vt fiat id quod in conditione 3du
citur vel vt simplr 3dispositio conditionalis. dic hoc perp3d3
dum ex circ3stantijs et ex precedentibus et sequentibus et ex
qualitate personarum. ar. l. si seruus plurium. s. si. de le. i. et. d.
l. heres meus. s. si. de condi. et de. satis t3 forte poss3 dici q3 si p
cedat conuentio. vt q3 promittit quis se curaturum et facturum
id quod in conditione deuenit et si non fiat promittit. et tunc vi
detur sc3a pmissio nomine pene. Si aut nulla precessit c3uictio
tunc si fit promissio 3dit3alis inter extraneos o3o videatur fa
cta tanq3 sub simplici conditoe. vbi at non essent o3o extranei
sed coniuncti vel multum amici c3trahere debentiu sp3alia
vt m3moniu tunc ess3 c3sideradu an verisimiliter ps mulieris
haberet affectu ad sponsalia vel matrimoniu. an vero ec3tra.
n3 ex hoc verisimiliter pp3di poterit qua de c3a facta fuerit p
missio. Et att3de bene q3 glo. dicte. l. ticia. alle. forte voluit q3
supra dictum e3. l. quod i dubio q3 nulla c3uentione p3cedit et sic
pmissio iter omnino extraneos q3 itelligat fieri pmissio sicut
sub alia simplici c3dictione. It3 Bar. i. alle. l. ticia. dicit q3 ar
re que pmittunt circa matrimonia n3 possunt excedere qu3
titat3 dotis. et vbi n3 esset aliqua dos n3 possunt excedere qu3
titat3 descripta i l. i. iubemus. C. de repu. Adde q3 hoc non pla
cet Ang. nec Jo. de imo. p. l. si. C. de sponsa. que simplr p3cedit
ptat3e vadi arras quasq3 et vult eas reddi duplicatas. vñ in
difficte sunt itellig3da. it3a verba. l. que sunt latissima n3 sunt
restring3da. l. quicquid astringende. de verborum obligatio.
et l. i. fraud3 de testa. mili. et p hoc facit q3 in sp3alibus nulla
pena iponit arris n3 datis. quod n3 e3 i matrimonio dissolu
to nulla dote data. dicta. l. iubemus. id nimiz si tolleret. q3 ali
q3 maior pena possit e3 ip3is arris datis. It3 dicit bar. q3 suf
ficit p3fessio arraz p3ra c3sistent3 p. l. publica. ff. de pos. it3a hoc

non placet Ang. et bñ fm imo. n3 c3 dicta p3fessio emanat in
ter phibitos et nisi iternemiat actus naturalis numerationis
non sufficit c3fessio. alleg. no. p glo. in l. assiduis. C. qui po. in
pig. ba. et alle. glo. l. l. q3 testm. ff. de pba. glo. tñ ibi facit contra
eum. sed dic q3 reprobat p3sumet Bar. i. l. si is qui. ff. de
vul. et pu. et id c3 i. d. l. si. C. spon. regatur actualis numera
tio et inualidat quod fit extra diffinition3 illius. l. non v3 suf
ficere dicta p3fessio. p hoc facit no. i. l. i. C. s3 suffra. et p. l. diuer
sas. c3 ibi no. p glo. et docto. C. m3. et p hoc facit e3 q3 de facili
faceret c3fession3 c3 c3sistat i solo verbo sicut et pmission3 ar
raru et pene que non valent fm eum. ergo c3 sit eade3 r3 id3
ius d3 dici. ar. l. illud. ff. ad. l. acqui. nec obstat dicta. l. publica.
q3 loquit3 i actu i quo non requirit3 actualis traditio. seu non
emanat iter phibitas p3onas. vel n3 adesset p3sumptio frau
dis i casu nostro secus. An aut i matrimonio sp3rituali sit li
citu dari aliquid. et Jo. de imo. l. l. ticio centum. s. ticio centu
ff. de cond. et demon. dicit q3 inquatum Bar. i. d. s. ticio cet3
dit q3 d. s. ticio centu. qui vult q3 matrimonia debent e3 li
bera a pena amissionis d3nt. non a pena amissionis lucri p
cedit et h3 locu i matrimonio carnali i quo n3 repugnat inter
uentus pecunie ppter symoni3. vt i. c. n3 facies. de symo. nam
adde primo. q3 i. l. ij. C. de insti. et sub3i. sub c3di. fac. simplr tr3
fuit c3u opi. qu3 reprobat i. d. s. ticio cetum. i qua. l. ij. allega.
Bar. sic dicit. Quero quid i matrimonio sp3rituali et si insti
tuo monasteriu quib3 heredem si recipiat tale3 i monach3
an valeat et breuiter veritas e3 q3 non valet c3dictio imo rei3ci
tur tanq3 turpis et institutio remanet pura q3 in veritate mo
nasteriu obligari ad recipi3dum aliq3e sub spe lucri est symo
nia vt extra de symo. c. n3 satis. It3c ob. d. l. ij. q3 loquit3 i ma
trimonio carnali i quo admittit3 vt sub spe lucri aliquis inui
tet. vt l. ticio. s. i. et. ff. de p3dictio. et de. Et cur3 hec questio occur
risset de facto semel. ita fuit hic c3sultu p. d. Recup3r3 de san
cto minarto. et ita sensimus o3s nos. fa. ff. de here. it3. l. ille at
et q3 ibi no. sed q3 dicit Bar. i. d. s. ticio cetum. alle. fm imo.
e3 verius p. d. c. n3 satis. et p id quod habet i. d. l. ille e3 aut. It3
adde sec3do q3 inquatum dicit q3 si reliquit3 p alim3tis monia
liu certum quid si recipiunt tal3 i moniali3 q3 tñ t3. naz hoc
v3 verum q3 monasteriu esset egenum et non poss3 p se 3bere
alim3ta. p id quod no. glo. i. d. c. non satis als de facili fieri pos
set fraus facit q3 no. i simili l. illud. C. de sacrosan. eccl. p glo.
et docto. et tñ c3silio e3t q3 testator i test3o rogaret moniales
q3 acceptaret3 talem i monialem. et q3 ipse relinqueret aliquid
ip3is monialibus simplr p id q3 no. i. d. c. n3 satis. p docto. q3
tunc p hoc v3 cessare viciu symonie. tñ periculuz tñc p3t esse si
moniales n3 reciperet3 illam i monialem. s3 n3 est verisimilr.
Dicit tñ Jo. de imo. l. l. ticia. ff. de ver. ob. q3 de consilio esset
vt o3no euiter3 viciu symonie q3 quado aliqua monasteriu i
grediatur q3 nullu penitus fiat pactum seu c3uentio sed pure
et libere recipiat3 denum aliquid de3 p alimentis seu intuitu
elemosine. It3c. vero i summa de symo. i. s. qua pena ferian
tur. ver. quid si quis p3fert. dicit q3 si quis c3fert bona sua eccl3
sic simplr sine pacto tñ itentione hac vt p bona t3poralia que
offert sp3iritualia valeat adipisci ip3a bona. als n3 datur? nec
ipm essent alias clerici recepturi ad hoc dicit decretalis q3 t3
illi q3 it3 apud districtu iudicem qui e3 seruato3 cordiu3 culpa
biles iudicantur i. c. tna nos i. s. l3 aut3. de symo. et symoniaci
sunt q3 sola voluntate c3mittitur symonia. quo ad deum. vt i
c. tna nos. i. si. de symo. Sed quid si monasteriu non habun
dat et est tenue et depressum nimia paupertate. nunquid possit
dari pecunia et recipi sine vicio symonie p3t p3cedi q3 hec ver
ba dicere possunt tantum hi qui sunt de conuentu volenti in
trare. nos libenter et grati recipimus te ad confortium n3m
sp3iale. sed cur3 bona nostra nobis non sufficiunt et tibi. appor
ta tecum vnde viuere possis. vel sic pvideas tibi vnde viuas.
tunc enim si ingrediens aliqua bona conferat temporalia n3
c3mittit3 symonia. It3c ob. c. qñ. de symo. vel dicit p3tertu pau
perat3s vol3tes hoc vicium palliare. n3 illa itelligenda sunt
q3 n3 sic caute proceditur imo recipi3tes pactu faciunt et cer
tu forum et cum sic c3miserit nituntur paupertatis p3tertu ex
cusare sed hoc p3tertu n3 parcurt delinqu3ti. ff. de ritu nup.
l. palam. s. n3 est ignosc3dum. de diuor. c. ex l3is. It3a e3t san
cti? fame mori. xxxij. q. ij. ita ne. It3c obstat q3 a furto excusat
famis necessitas. de consecra. dist. v. discipulos. quia tali tpe
omnia

omnia sunt communia. ff. ad l. rodiam de iac. l. i. §. cum i eadez
nau. sed si nō sit tanta necessitas nō excusat i totum. de furt. c. si quis pp necessitatē. Quid de monasterijs vbi nullū pactū
interponit. est tñ taxatum quātum puella ingrediēdā dare dōz
quidē talis taxatio reprobatur. c. sicut p certo. r. c. i tñ in fi. de
symo. ideoqz si pactum interponitur de tali p̄suetudine obser
uanda symoniaciū ē. vt i. c. veniēs r. c. in tñ i. §. cum vero ex
pressus. de symo. Idē est si gratis recipiatur r. postea cōpella
tur receptus ad talem cōsuetudinem obseruādum. vt i. c. audi
uimus. r. i. c. Jaco. de symo. Si autē omni cōuentiōe omni cō
pulsione cessante gratis detur id qd est cōsuetum nō est symo
nia quo ad militatē ecclesiā. quāuis hoc sit symoniacum
quo ad deum. ar. c. cōsulu it. de vñs. r. iij. q. iij. pleriqz. r. est
expressum in. c. fi. de symo. Antō. de bu. in. c. qñ. de symo. dic
qz religiosi pecunia recepti vna cū recipiētibus d monasterio
expelluntur. Sed querit ibi gl. an possit aliqua mulier i monia
lem recipi cum pecunia preteritū paupertatis r. dicit ibi glo.
qz sic si sunt omnino pauperes nec i fraudez faciunt nec ex pa
cto. r. poterūt i receptione petere vt apponent vnde viuunt r
forma talis receptionis erit vt dicāt non habemus vnde pos
simus te sustentare. ideo si vis iurare apporta tecūz vnde viue
re possis fm Jo. dicit tñ glo. qz tucius est qz nullus sic recipia
tur. Idem no. i. c. nō satis. de symonia. allega. in prima glo. d
quibus. i. q. iij. in sūma dōst. tenet glo. Inno. dicit i distincte
et preteritū paupertatis nō valet receptio qz nō excusat paup
tas a symonia per decretalem. qñ. de symonia. Itēz qz pactū
qz nō petatur quod de iure cōmuni competit i ducit symoniā
i. c. per tuas. r. c. pe. de symo. r. de iure cōmuni qz canonicis
vel monachus viuat de cōmuni. de constit. c. cum omnes. d
prebē. r. clatū. dic si recipitur allegata paupertate i fraudez est
symonia. si allegata paupertate nō i fraudē. sed pacto precedē
te est symonia si pacto nō precedente sed p̄missa p̄solatione
tempore receptionis si receptione conditionat ad dationem
honorum est symonia. vt in. c. tua nos. de symonia. si receptio
ē simpliciter. sed si de pecunia solūda vt viuat protestatur re
ceptio nō est symoniaca. Idem r. multo fortius si nihil dī i re
ceptione r. pecunia offeratur gratis. nam dacio pecunie volū
taria nō est phibita. vt dicto. c. non satis. Itēz nec exactio ē
phibita qñ monasterium ē ita tenue qz non sufficit p supue
niēte qz pōt dici apporta tecum vnde viuere possis. qz i vñra
r. symonia animus lucris est damnatus. r. iij. q. iij. si quis obre
pserit. quod no. r. ex glo. dicti. c. qñ. colligi pōt practica instrū
conficiendi super re que datur monasterio qz dicat qz volūta
te vel qz exacta necessitate monasterij. sic enim colligitur pra
ctica libellandi contra glo. dicti. c. nō satis. tenet Inno. in. c.
tua nos. de symo. quāquā dōst. teneat glo. dicti. c. nō satis.
de hoc no. in dicto. c. tua nos. r. in. c. qñ. super prima glo. Jo.
an. dicit qz qñ ipsi recipiētes volūt deducere in formā p̄ctus.
r. sic illius vigore volūt pecuniam erigere r. nō possunt vt di
cto. c. nō satis. r. ita intelligitur dictum Inno. qñqz hoc non
deducunt in p̄ctu sed per viam cuiusdam protestationis sim
plicis hoc dicunt. r. tūc licita est receptio pecunie. ita intelliga
tur dictum glo. dicto. c. non satis. que sic potest saluari. Sed
an iudex secularis circa m̄simonia possit facere statuta pena
lia. Jo. an. in. c. statutu de here. dicit sic. bec decretalis facit ad
questionem de statuto ciuitatis quod imponit penam phenti
m̄simonium cum filia. sine consensu patris. propter quod
ticius qui p̄fecit conuētur ad penā coram iudice seculari an
iudex ecclesiasticus inhibere possit illi ne procedat. r. determina
tum fuit qz non. alleg. qz de iurisdictione distinctiue no. d iud.
c. nouit. qui filij sunt legitimi. cām. lo. ij. Item quod statutum
est vtriqz iuri consonū. r. r. iij. q. ij. honoratur. r. r. iij. q. iij. c. vno
fi. de ritu nup. l. ij. r. iij. nec est substantia super substantia ma
trimonii. sed super forma p̄bendi. Item l. lex positiua legem
diuinam tollere non possit. illam tñ distinguit r. modificat. i
ducebatur qz scripsit post Inno. de p̄ue. c. si. super verbo dñe
gare. Item exactio illius pene ē a m̄simonio separata r. separa
tum dōz ē ratio separata. de rescrip. c. edoceri. de his que fi. a pre
la. c. cum apostolica. ff. de adulte. l. si miles. §. de functo. C. d p
cura. l. maritus. de inhibitiōe igitur nō est curādū. de reg. iur.
c. ea que. vltra hoc videmus hoc statutū vigere quare i singu
lis ciuitatibus Italie equitatē hz bec solutio r. viget. r. intan
tū qz p̄ liberis hz consiliū capere. ff. d adul. l. nec i ea. ma

xime qz m̄sieres semp nitunt p̄ ppria comoda r. agūt q parāt
ipsis tristē exitū. C. de bonis qz l. i. §. filijs. Et ecōtra posset
filia. virgo vel vldua esse quadragenaria aut vltra nōne ab
surdum qz sine patris consensu virū habere nō possit metu pe
ne quo cessante plures idoneos iueniret negari non pōt quin
iste met⁹ ipediat matrimoniu p̄bi dīrecte vt hic. Itē vt scri
psi d̄ sis nup. c. si. sup glo. In multis casib⁹ correete sunt leges
ob certas cās m̄simonia phibētes. r. p̄cipue q̄ regūt p̄ is cō
sensum. r. r. iij. q. ij. c. i. iij. q. ij. c. vno. forti⁹ ergo phibita sunt sta
tuta id agētia. Itē ne ipediat libertas m̄simonii phibet in eo
apponi pena. de sponsa. cū gēma. cū p̄cordā. Cū ergo m̄simo
niū ē cā r. depēdētia ab illis sunt ecclesiastici fori. de ordi. cog.
c. tuā. q. si. sint le. c. latoz. de dona. iter vi. r. vro. c. iij. merito iu
der ecclesiastic⁹ hac pena ne erigat hz se iromittere sicut facit
de pena p̄uentionali ipediēte libertatē m̄simonii. vt in p̄dicto
c. gēma. Lud. in rubr. ff. sol. ma. qrit nungd valeat statutū sub
pena phibēs m̄simoniū p̄bi sine certa solēnitate. r. nūqd va
leat statutū p̄bi m̄simoniū phibēs cū certo genere p̄sonaz. r.
ista qd repit tacta p Jo. an. i. c. statutū. d̄ here. li. vi. i nouella.
Bar. vero facies m̄ctionē d Jo. an. in. l. ad iurim⁹. d̄ murleg.
li. xi. r. ponit Bal. i. l. memini. C. de nup. r. l. i. §. ius naturale
ff. de iur. r. iur. l. oē. C. ad turpi. Tu dic dū qrit an valeat statu
tū phibēs p̄bi m̄simoniū cū certo genere p̄sonaz cū als de
iur p̄mittit dic qz cōis opi. ē qz statutū nō valet r pmo qz ma
trimoniū ē qd spūale ergo dispō iuris ciuil⁹ sup eo disponere
nō pōt. vt in. c. cū laycis. de re. ec. non alie. r. c. quāto. r. c. d̄cer
nimus. de iudi. Secōd qz ius p̄bēdi m̄simoniū dōz ē libe. vt
in. c. gēma. de spōsa. r. l. libera. C. de iuri. sti. Tu dic p̄rium. r.
de ista qōne ē casus qz valet p̄suetudo phibens p̄bi matrimo
niū cū certo genere p̄sonaz. cū est al p̄missus de iure. Et pro
eundētia ē sciēdū qz ē licita p̄uictio m̄simonii iter filios cōpa
trū. dūmō nō sit ille vel illa q fuerūt cā cōpatrat⁹ p̄bēdi d̄ co
gna. sp̄ri. c. i. cū si. mō hēo cāuz qz valet p̄suetudo qz iter tales
nō possit p̄bi m̄simoniū. casus est in. c. sup eo. de cogna. sp̄ri.
quo aut ad illud dū dī qz restringit libertas m̄simonii dic il
lud est vez qñ. phibet qz p̄bi m̄simoniū cū oib⁹ nō aut cum
certis p̄sonis. ter. ē in. l. cū ita. r. l. cū hoc mō. ff. d̄ p̄d. r. demō.
vñ dicit Jo. de imo. in. l. hoc mō. facit bec. l. qz l. si fiat legatuz
alicui si nō igrediat monasteriū seu religionē reiciat p̄ditio
p id qd hī in. §. sed hoc de p̄nti. in aut. de sanctis. epi. col. ix. si
tñ relinquat aliqd alicui si certā religionē puta frat⁹ minoz
nō fuerit ingressus qz r. relictū. r. nō spernat p̄ditio. cū multe
alie sint religiōes quas posset igredi qd ē multū no. ad ea q ha
bētur in. d. sed hoc de p̄nti. alle. r. i aut. nisi rogati. C. ad trebe.
Et dicit idē Jo. in. d. l. cū ita. alle. qz iter dū est p̄missum aliqd
phiberi sp̄ali qz nō est p̄missum generalr. facit qd no. in. c. i. d
alie. seu. in. vñ. seu. r. in. c. si sacerdos. de off. ordi. Itē subiungit
ip̄e Ludo. i. d. rub. vbi. §. nunquid valet statutū phibens sub
pena m̄simoniū p̄bi sine solēnitate certe obseruatiōis. v̄puta
dic qz nullū sit m̄simoniū p̄ctū p filiam. sine p̄sensu patris
dic qz vñ fm eum. r. vide. l. semper in cōuentiombus. ff. d̄ ritu
nuptiaz. vbi dicit non considerari quod licet sed quod deest.
vnde iudico qz quāuis de iure canonico possit sine cōsensu pa
tris p̄bi matrimoniū. tñ non ē expediēs l. sit licitū qz non est
honestū qz filia nubat sine patris p̄sensu. It̄ d̄ terea ter. r. r. iij.
q. ij. c. honorant. dicit qz pudor ē virginibus circa querendos
maritos sine patris cōsensu. vñ cū statutū habeat honestatez
cāc i se valet r. punitur filia pena imposta. Bal. i. l. omnē. C.
ad ter. dicit sic. adde quod no. i. c. statutū i nouella. d̄ here. li. vi.
ibi. n. disputat an valeat statutum ciuitatis quod punit p̄bē
tes matrimoniū cū filiosa. sine p̄sensu patris r. finalr determi
nat qz nō valet qz matrimoniū r. depēdētia ex illo sunt eccle
siastici fori. vnde si agit ad penā ep̄s pōt inhibere ne petatur
pena. quā determinationē dicit Bal. nō credo verū. qz p̄bere
sine cōsensu patris ē p̄ bonos mores oīum r. maxime pruden
tiū r. i ducit odiū capitale. vt. l. iij. §. si emancipatus. ff. de p̄tab.
r. iō valet statutū nō qz vetat substantiam m̄simonii. hoc. n. p̄t
facere nisi papa. §. qz punit malos mores r. i republica facimo
ra seminātes. nō idē dicerem dicit Bal. ibi i platorum electō
nib⁹ vel p̄ntationib⁹ patronoz. qz ecclesia ē libera r. iugū nō
patif. vt legi r. no. i aut. de nō alie. §. i. i glo. que incipit si de
derit. r. iō non t̄z statutum qd metū inducit. qz terribilis met⁹
nō solū i armis. sed et in statutis cōsistit. vt no. l. y. i. l. cūz re.

C. quod me. cau. quini ino statutu qd semper loquit temp terre
tur et cotinuum ifert metū. Et aduerte i multis casib⁹ pben
tibus mimonium penes iura ciuilia infligunt. vt in. l. i. C. si
rector. puin. et. l. si tutor. C. de interd. ma. et in. l. lege iulia. ff.
de ritu nup. Sed ius canonicū derogat istis penis h⁹ Jo. an.
i. c. si. de secū. nup. glo. ē. rrr. q. iij. c. ita diligēter. Itē inter ra
ptā et rapietē nō pōt de iure ciuili esse matrimonium. vt. l.
vnica. C. de rap. virg. et p totū titulu i aut. de rapto. de iure ca
nonico pmo hoc corrigi. rrrvi. q. ij. c. tua. et. c. pe. et. fi. de ra
pto. similiter prohibetur mulier. j. annum luctus p̄bere m̄i
monium. vt. l. i. et. ij. C. de incest. nup. secus de iure canonico.
qz mortuo viro soluta est a lege viri et nubat in domino. vt in
c. pe. et. fi. de secun. nup. Sed nunquid his casib⁹ quibus ē phi
bitum de iure ciuili cotrabi mimonium ius canonicum de
rogans iuri ciuili intelligatur iuri ciuili derogari. etiā ad im
positionē pene. In ista q̄stide remissiuē quedā sunt pene quas
ius ciuile iponit ablatiue luci. et an ius canonicū permittēs
mimonium itelligat derogare glo. sunt p̄rie. vna. rrrvi. q. ij.
de puellis. que vult qz iuri ciuili itelligat derogare. et quo ad
penas. alia p̄ria ē i. c. cū secūdum. de hereti. l. vi. Et pone exē
plū i rapiente vbi lex vult qz res raptoris applicentur rapte.
Ecce qz lucraf b mulier ex raptura tales res. Itē qz mulier
rapta pdat illud lucrū si nubat raptori et trāsit in fiscum. ista
ergo pena ē que ē ablatiue luci. et in hac loquunt glo. Quedā
vero sunt p̄uatiue pene iuris p̄rij qz ex p̄ctu matrimonij p
hibiti ortū caput. et tūc an ius ciuile corrigat. vide Inno. Jo.
an. et alios i. c. pe. et. fi. de secun. nup. bart. et legistas l. l. liberoz
ff. d. his q̄ no. ifa. et i. l. i. d. secū. nup. et ibi glo. et Ly. i. l. decreto
C. de infa. et i. l. si qua mulier. C. de orpbi. Ang. aut i. l. si quis
tutores. C. de interd. matrimo. dicit qz pena de qua loquitur
senatuscōsultus. et titulus de interd. matrimo. non h⁹ locum
in iure canonico. et dicit Ly. qz ē verū q̄tum ad ordines. sed
q̄tum ad successiones bene h⁹ locū dictus titulus de interd.
matr. C. Jdē tē i. l. qui p̄. de incest. nup. Jdē tenuit Jac. bu. in
lectura antiqua sed postea mutauit ita qz non h⁹ locū pena.
ita tē Jac. bu. i. l. quod principi. i. l. lectura noua. de cōsti. princī.
Jac. vero bu. i. l. quod principi. ff. de consti. princī. sic dicit fuit
questio. an per statutu possit disponi aliquid circa matrimo
nia vt certo modo fierent vel non fierent taliter sub tali pena.
et dicebatur qz nō. qz cum sit iuriscētium nō pōt tolli. ego di
cebam qz poterat disponi. nam sicut princeps pōt generaliter
statuere. vt. l. si. C. d. sponsa. ita et populus sp̄aliter. vt. l. omnes
populi. ff. de iusti. et iur. nam h⁹ iuriscētium in toto tolli nō pos
sit. pōt tū ei aliquid derogari. allegabatur contra me. qz impe
rator. i. d. l. si. de sponsa. disponit p modū arrarū et non aliter.
sed quid ad hoc ergo et ciues si velit. et i hac opi. fui q̄qz. Nūc
dico oppositū nā h⁹ mimoniu sit iuriscētium. tū ē spirituale
et nos nō possumus aliquid disponere circa ipsum. nec ē im
perator possit nisi papa cōcedere. sed papa et clerici bene possent
disponere et disposuerūt. nā fm nos cū qualibet et coniuncta
pōt p̄bi. hodie secus. valent ergo leges nfe tractātes de hoc q̄
tenus canones pmittūt et nō plus. vt. i. c. ecclesie sancte marie
de cōsti. Bal. i. l. perfectum. C. q̄ h⁹ ab emp. dis. pone i sponsa
libus p̄bendis dī sic et cōfessi fuerūt dicti promissores ambo
innicem se vnus ab altero recepisse cētum nomine arraz pro
sponsalibus adimplēdis. deinde vnus nō vult adimplere qz
erit effectus. r̄ndit ifico. de mata. qz ille quē penitet cōueniet
nō ex cōfessione. sed ē datione arrarū que asserēda ē i petendo
et pbando p cōfessionē vt dicta cētum reddat vel aliud tantū
dem cōdictione ex. l. si. C. de spon. et. C. de fide istrumen. l. p̄et?
et si tibi puentus dicit. et ego cōpensō tibi alia cētum que tibi
dedi. vt apparet ex tua cōfessione dicit petitor et illa cētum p
didisti. qz nō seruasti sponsalia et sic pateris duplicem penam
pp duplicē dationē arraz. nā qd dedisti pdis qd recipisti du
plū reddis. et hoc ē multū notabile. qz sepe de facto de talibus
querit fm ifico de mate. Bal. vero dicit bar. somniat. qz dīc
qz. l. si. de spon. alleg. n⁹ h⁹ locū i arris p̄fessatis cū tex. dicat ibi
extra diffinitionē et. et ipse no. i. l. ticia. ff. d. ver. ob. qz nūc eū
dictū. et p̄trariū seruat p̄suetudo. qz p̄fessionē p̄batur realis
numeratio. vt. plene dicit ibi Bal. i. l. si ex cautione. C. de nō
nu. pe. et. l. publiā. ff. de pos. Nō ob. ille ver. extra diffinitionē
et. qz itelligit id ē extra metā i illa. l. tapatā. puta si pactū erce
dat quadruplū. et iste ē verus intellect⁹ illi⁹. l. fm Bal. vbi. d.

De metu carceris. Rubrica.

De metu carceris. Jac. bu.

in. l. q̄ i
carcerem. ff. quod me. cau. dicit qz dicta. l.
qui in carcerem intelligit duobus modis.
Vno mō generaliter vt quēcūqz confessio
facta in carcere non valet quod esset verū
in cā criminali. et ideo ducuntur extra car
cerem. vt p̄batur in. l. ij. C. de custo. reo. Alia lectura est verior
l. qz loquatur in eo qui aliqūē in puatū carcerem detrudat vt
aliqd extorqueat. certe p̄missio nō valet. et si de carcere extra
batur et bene custodiatur. qz satis vñ in carcere esse. secus esset
si licite pp debitū esset strusus in carcerem. qz tunc si aliquid
p̄mitteret vt inde extraheretur bene valeret p̄missio. Item p̄
missio quā faceret alij non ei qui eū in carcerem detrusit bene
teneret p̄missio. Bar. aut in. d. l. q̄ in carcerem. dicit idem qz
Jac. et dicit qz carcer ē iustus met⁹ et p̄missio facta detinenti vñ
eius socijs est nullius momenti. p quo. l. non interest. C. quod
me. cau. Si aut fiat alteri qz detinenti tūc valet. vt. l. metū. ff. h⁹
l. ff. qd me. cau. et dicebat Jac. bu. in. l. q̄ in carcerem. et Jac. de
are. i. l. qui neqz. ff. de verbo. signi. qz. l. qui in carcerem d⁹ itel
ligi qz quis incarcerat iniuste. secus si iuste feci te icarcerari.
vt. l. si mulier. in pñ. ff. quod me. cau. et ideo si fecisti debitorē
tūc incarcerari iuste et tibi soluit vel vēdit valet. Consuetudo
tūc est qz extrahant extra carcerem qz faciunt aliquem p̄cuz.
h⁹ illud extrahere nihil valet. qz donec h⁹ custodes adeo qz nō
potest ire quo vult dī in carcere esse. vt. l. qui neqz. ff. de verb.
signi. et ibi Jac. de are. idem dicit Bal. in. d. l. qui in carcerem.
qz Bar. et Jac. addit tū vñ Bal. dicens qz detentus ē cū de
tinente possit p̄bere sponte. vt. l. si mulier in pñ. ff. quod me. cau. qz si
quis est incarceratus et iniuste qz tenet p̄missio quāvis deten
tus in carcere ē illicito dūmodo non p̄mittat detinenti. sed
ex iusta causa. p̄ctus enim facti in carcere non annullant rōne
loci. sed rōne iniuste causē. Unde vbi est iusta cā bene valet p̄
ctus et p̄missio. Causa est expressus in. l. metū in. ff. d. l. ff. qd
me. cau. subiungit idem Bal. in. l. nam et seruus. in pñ. ff. de
nego. ge. qz mandatū et pcuratio facta in carcere tenet. et hoc
est vñ dicit ipse ibi qz fit ad vtilitatem carcerati. secus qz fit
ad vtilitatem carcerantis. ff. qd me. cau. l. qui i carcerem. et ad
de quod no. Jaco. de are. in. d. l. qui neqz. Et ex hoc patet qz il
le qui est in carcere potest cōstituere pcuratores ad se defendē
dum. Item et ad vendendum bona p sua ex carceratione et te
ne meti. sed cum ipso carcerante nō pōt contrahere. vt. l. qui i
carcerem. alleg. Item dicit Bar. in dicta. l. qui in carcerem. qz
quis etis in carceribus potest facere testm quod intellige nō
ad comodum detinentis. per titulum si quis aliquem testari
probi. Item qui sunt in carceribus et postea sunt damnati ad
mortem non faciūt testm. qz sunt serui. vt. l. eius qui. ff. d. testa.
Bal. in. l. qui a latronibus. ff. de testa. dicit qz vñ testm fēm in
p̄uato carcere. quid de p̄ctu. respondit glo. in. d. l. qui a latro
nibus obfure qz non vñ. h⁹ possit p̄bere. non enī vñ si p̄bit cū
eo qui eum detinet. vt. l. qui in carcerem. alleg. sed cum alio vñ
vt. l. metum. ff. d. l. ff. qz me. cau. Dynus et Bar. qz idem d⁹
dici in testō. nam si iste qui cepit istum facit se heredem istui
dirrecte vel per obliquū non vñ testm. secus si instituitur ter
tius qui non deliquit in actu capture fm Dy. et Bar. quod ē
notabile. et hoc fuit de scō in testō dñi Jobānis de piscina i
quodam qz fuit culpabilis in sua captura et morte fecit testm i
carcere et legari fecit sibi magnāz summā. adde quod notatur
in. l. qui neqz. ff. de verbo. signi. Jac. de are. et quod no. in. d. l.
nam et seruus. ff. de nego. ge. in pñ. Si vero detinetur quis i
carcere publico et iuste. tunc bene possit testari et testm valeret.
vt. l. si quis post. ff. de testa. et hoc vult Bal. tā in. l. qui a latrōi
b⁹. qz in. l. si qz post. de testa. et de p̄uato carcere. vide Bar. i
l. capite qnto. de adul. vbi pōt qz sit p̄uatus carcer. et qz dī
catur teneri quē i puato carcere.

Estat nidere que sunt ne

cessaria ad hoc vt quis in actōe qd me. cau. obtine
at. et Rofre. de libellis in rubrica de vtili rei ven
di. sic dicit si aliquis per metum compellatur rem aliq̄ vñ
vel

vel tradere vel donare. succurritur per ptozem sibi et h3 vtilez
rei vendi. l3 de iure ciuili sic dñum translatum. vnde ad hoc
vt actio ista competat tot sunt necessaria. Primo qd met⁹ sit
adhibitus et talis qui cadat in constantem virū. vt. ff. qd met⁹
cau. l. metum. nō vanus. sed conticat anime periculum et cor
poris cruciatum. vt. l. interpositas. C. de transa. Secundo qd i
tercedat metus in pctu et in ipsa traditione. alioquin si spōta
nea fuerit traditio. l3 precefferit metus non h3 locum actio qd
metus cau. qd per spontaneam traditionem sublata est causa
proxima. l. cā turpitudinis. vt. C. quod me. ca. l. ij. vnde Ang.
in. l. ij. C. quod me. cau. dicit solutio spontanea purgat metum
violentie adhibutum tempore promissionis. Et pro intellectu
distingue qd si constat metum adhibutum in soluendo locus ē
actioni quod me. cau. sine dubio. et in ultimo responsio. l. ij. C.
qd me. cau. Si constat metum non esse adhibutum tunc nō est
locus repetitioni per actōem qd me. cau. vt. d. l. ij. siue scā fue
rit incontinenti siue ex intervallo. Sed an habeat locum con
dictio indebiti dubitatur. et glo. in. d. l. ij. videtur tenere qd nō.
primo soluendo vñ habere ratam promissionem. secundo qd
in vna solutio non d3 parere obligationem et liberatōem. vt
l. qui hominem in fine. ff. de sol. qd soluens erat tutus exceptō
ne odiosa. ergo non repetit. vt. l. qui exceptionem. ff. de condi. i
debi. Sed tu dic dicit Ange. qd aut soluit sciēter. et vera ē opi.
glo. qd vñ donasse. vt. l. i. ff. de condi. indebi. aut soluit ignoran
ter errore supino et nihilominus repetit. qd in dāno vitando
talīs error non nocet. vt. l. iuris ignorantia. ff. de iur. et fac. i. g.
Nec obstat prima ratio qd eadem solutio non parit liberatōem
et repetitōem. qd hic inducitur liberatio ab obliōne inefficaci.
Nec obstat tertia ratio de exceptione odiosa. qd illud procedit
in mera odiosa. sed exceptio metus non est mere odiosa. imo i
troduta in fauorem metum passi. et iō h3 locum repetitio. al
delinquēs esset melioris conditōis qd non delinquens. Inter
dum vero dubitatur an solutio sit scā per metum. et tunc si sit
incōtinenti presumitur scā per metum. ar. ff. de priuilegiis. l. credi.
l. si ventri. §. in bonis. ff. si cer. pe. l. lecta. §. dicebam. Idem si fi
at ex intervallo et eadē cā metus durat. vt. l. fulcinius. §. i. ff. de
qui. cau. in pos. ea. dum de tyrānide ibi sit mentio. et l. i. §. que
onerande. ff. quarum re. ac. non da. et c. i. quod me. ca. Si vero
sit ex intervallo. tunc non presumitur metus nisi probetur. et
hoc voluit glo. in. d. l. ij. C. quod me. cau. Et scias fin Angelū
ibi qd nunq̄ soluens intelligitur approbare promissionem p
ambulam quando suberat aliqua cā ex qua soluens necessita
ri poterat ad soluendū. puta qd iurauit. et hoc sentit gl. magna
in. d. l. ij. Et ideo cum ex forma statuti cōmunis p̄uersi cō
tra instm̄ guarentie non possit opponi exceptio doli vel
metus si quis promissit per metū et postea soluit non vñ ap
probare p̄ctum. qd est notandū. Bal. in. l. qui in aliena. §. cel
sus. ff. de acq. here. dicit qd p̄statio precedens p̄ria additioni
h̄reditatis reddit additionem inutilem. vt. d. §. cel. sus. et ideo fa
cit ad questionē fin Bal. post Dy. de quodam potēte qui per
metum coegit quendam ad v̄dendū. qd dicit qd si statū v̄dat
qd nō v3 propter p̄statiōem. secus si ex intervallo post p̄te
statōem. vt. l. cū i p̄les. §. locator horrei. ff. loca. Ego dico dīc
ibi Bal. audiui Bar. dicentem qd aliud ē in additione heredi
tatis qd depēdet ab initio soli? adeūtis. iō nō v3. sed p̄ctus de
pendet ab initio vtriusq̄ p̄bētis. et iō clādestina p̄statio nō
v3 in contractibus. et alleg. l. si repetendi. C. de condi. ob cau.
alias eff3 aperta via multis malitijs hominum. et rescinderē
tur multi contractus bona fide facti secundum Barth. Ego
dico dicit Bal. qd donec p̄statio h3 fundamētū iusti timo
ris locum h3 quod dicit Dy. arg. ff. de no. op. nuncia. l. de pu
pillo. §. si quis ipsi pretori. et intellige hoc verū siue icontinenti
siue ex intervallo. dūmodo infiet idē metus. facit ad hoc. l. ij.
C. quod me. cau. Aut non p̄cedūt indicia timoris. tunc ista p
testatio clādestina nihil valet. et ita intelligit dictus Bar. siue
ex intervallo siue incōtinenti fiat. et ad hoc facit dictus. §. loca
tor orrei. alleg. ad hoc facit. c. cum. et ferrariens. de consi. C.
de pact. l. pacta nouissima. et l. si diuisor. i prin. ff. qui satisda
cog. p. Ja. de are. Et attende ad vnum quod dicit p̄de. de an
cha. i consilio suo quod icipit i xpi nomine amen. i questione
que vertit iter fer. augustini et c. qd l3 spontanea solutio facta
post p̄missionē factā p metum purget metū. vt. l. ij. C. qd me.
cau. hoc verū dicit ipse nisi p̄missio virtute cui? soluit fuerit

facta i carcere i qua ē spāle fin eum vt nō teneat ipso iure. vt
l. qui i carcere. ff. quod me. cau. sec? si extra carcerem l3 p metū
qd t3 nisi rescindat p actionē qd me. cau. vt p totū istū titulū
qd me. cau. ff. et c. Ly. aut i. d. l. ij. et quod me. cau. dicit qd si p
mitto p metū et statim soluo dicit glo. ibi qd non repetō. Sed
p̄de. dicit et bene aut interuenit tñ intervallo qd appareat me
p metū nō soluisse. et tūc non repetā alias sic arg. l. si mulier i
prin. ff. quod me. cau. et ff. quarū rerū ac. non da. l. i. §. que one
rāde ver. i summa. que optime facit et p. d. glo. dicit Ly. ibidez
qd vidit semel i questione de facto pessime et inique determinā
ri. Ecce statutum fuit i ciuitate pistorijs eriticioz expulsoz
venire debebant i publicas rōes tā mobilia qd imobilia et tu
ra et actiones et c. accidit qd debitor cuiusdā expulsi p officialē
cōis fuit coactus soluere cōi et fuit ob hoc detētus i palatio et
fame affectus per aliquos dies ita qd dixit se paratum soluerē
et cauit. relaxatus postea eadem die vel sequenti soluit. dñum
reuerſus creditor repetebat ab eo qui se tuebatur ex solutōe iā
facta cōmuni per coactionem iudicis. et ad hoc inducebatur
illa consueta disputatio de debitore expulso per iudicem coa
cto soluere cōmuni que ponitur in qdñibus statutorum. et per
Dy. ff. de solu. l. creditor in prin. pro soluente allegabatur sta
tutum qd tollit oēm dubitatōem. et aduerso dicebatur qd be
ne fuit coactus soluere et sic promissit. tñ si probatur qd sit coa
ctus soluit. vnde fuit determinatū qd iterato solueret p hāc
glo. que determinatio nec tunc nec nūc dicit Ly. placuit sibi.
qd non erat remissa instantia iudicis. imo semper iminebat.
et semper durabat coniectura metus. ad hoc enim deputatus
erat et poterat facere et iuste semper timuit iam expertus. et sic
ex p̄terito in p̄nti coniectura et presumptio erat. p̄terea
vñ cāus in. l. nouissimo. §. i. ff. quod fal. tuto. au. Bald. in. l. no
uissimo. allega. dicit qd quidam focer habens generum fuit d
tentus in carcere et quasi fame necatus promissit bona generi
dare et tradere reipublice mādato iudic. fuit dimissus postea
post duos dies soluit et dedit bona. postea conuēnit a genero
qui petit bona. focer dicit qd est liberatus. qd cōpulsus soluit. d
ista questione dicit ibi Ly. et dicit Bal. ibi qd fuerit dāt tres
arbitri quoz ipse Ly. fuit vn? duo tenebāt qd nō fuit liberat?
qd quis fuerat compulsus promittere. tñ qd ex quo postea spō
te soluit illa spontanea solutio tollit primam compulsionem seu
metum. arg. C. qd me. ca. l. ij. qd no. C. de p̄di. ob tur. cau. l. si
ob turpē. Ly. dicit p̄nti. ar. dicit. l. nouissimo. alle. ibi qd si cō
pulsus. aut metū nō repellere. et c. p hoc. ff. de neg. ge. l. naz et
fius. i pn. Et hoc t3 Jac. de are. qd ponit silem qdñem. et dicit
Ly. qd hanc credit veritatem esse. et hoc qd fuit Bononie in
lambertarijs. Hanc questionē ponit idem Ly. in dicta. l. ij. et
addit aliqua verba notabilia. primū est qd si statutū disponit
compelli debitores eriticioz qd hoc solū sufficit ad liberatio
nē soluentū. nō tñ intelligitur qd liberetur ipō iure nisi bona
essent liberata. sed liberetur per exceptionē doli. qd non debēt
soluentes dānum pati ex eo quod sit per odiū expulsi. vt. d. l.
nam et seruus. in pn. ff. de nego. ge. Secundū est no. dignum
qd in officiali semper presumitur terror ab eo inferri. sup hoc
tñ vide que dicta sunt. s. dum dictū ē de metu officialis. Ad
de quod no. in. l. paulo calimaco. §. si. de lega. iij. et l. creditor. p
Dy. ff. de solu. et ibi per Bar. Itē dicit ibi Ly. qd l3 quis sit re
laxatus per pcuratorem. tñ semp presumitur metus instare
ne interim compellat quod ē no. dignū fin Bald. Quero
hic debitor alicuius erigit inuitus a fisco vel aliquo potenti
vtrū sit liberatus soluens. de hac questione vide plene p Spe.
in ti. de obli. et solu. §. nunc aliqua de solutionibus versū. illud
autem queritur. et p And. de yser. in. r. coll. de pace tenē. vide
Bar. in. l. creditor. de solu. et per dñm p̄de. de ancha. et p Jo.
an. in addi. Specu. in allega. loco. et p Bal. in. l. si. C. de pos. et i
c. significauit. de censu. in nonella. et plene per Bar. in tracta
tu suo de tyrānide. in. vij. qdñe. Et adde qd si dictus debitor fi
sco soluens fuisset in mora soluendi. qd erat obligatus ad diez
certum. vel qd fuerat interpellatus et non soluit. tūc si liberare
debitor soluendo. nam isto casu periculum esset debitoris. per
l. quod te. si cer. petā. Bar. i. l. si ob turpē. ff. de p̄di. ob tur. cau.
si queratur quis debet probare metum fuisse purgatum vel
non fuisse. dicit dīc qd qñq3 actor fundat intentionem suam ex
turpitudine seu metu adhibito tpe p̄ctus celebrati. reus dicit
turpitudinē submotā esse ex sequēti ratihabitione. tunc reus

dz pbare vt. c. sup hoc de renun. Qñq actor non fundat ite
tionē suā ex turpitudine seu metu adhibito tpe p̄ctus seu act⁹
celebrati q̄ quē venit sed adhibito tpe anteriori. Exemplū q̄
p̄mittit ⁊ soluit nunc venit q̄ p̄ solutionem. certe non suffic
pbare turpitudinē seu metū adhibitos esse i obligatione p̄ia
tpe p̄missionis. vt. l. si ob turpē. ff. de condi. ob tur. cau. ⁊. l. ij.
C. quod me. cau. Sz p̄ hoc facit q̄ iste solūcs soluit ex necessita
te p̄ime obligationis. ergo sufficit turpitudinem seu metum
adhibitos esse i obligatione p̄ima. vt. l. damni. §. fabinus. ff.
de dā. infec. Dic q̄ l. ij. C. q̄ me. cau. ⁊. l. si ob turpē. alleg.
nō habebat soluens necesse soluere. q̄ tunc erat exceptio. vñ
solutio non habuit necessariā cōsequentiā a principio. p̄bat in
l. iij. §. minor. ff. de mino. Et p̄ hoc dico dicit Bar. i. d. l. si ob
turpē. allega. q̄ si ex necessitate p̄ime obligationis quis solue
rit ex forma statutorum Italic que volūt q̄ p̄ infim nō pos
sit opponi exceptio doli vel metus vel turpitudinis sz solū p̄
mittit quāsdā exceptiones q̄ tunc solutūz posset repeti. q̄ tpe
solutionis adhuc subest turpido. ⁊ hz necessariā p̄sequentiā
ad p̄imā turpitudinē. Idem dico si metus illatus adhuc tē
po re solutionis duraret. Exemplū tyrānus compulit me ad
p̄mittendum centū. vel ē cōmune istius ciuitatis. certe tēpo
re resolutionis adhuc subest metus donec tyrānia illi durat
vel regimen istius ciuitatis. arg. l. fulcinus. §. i. ff. ex qui. cau.
in pos. ea. ⁊ est expressum. extra q̄ me. cau. c. i. nec potest dici
tu debebas recedere de illa ciuitate ⁊ dimittere domū ⁊ om
nia bona tua. q̄ imo debuit p̄mo soluere. metus enim per di
tionis omnium bonoz equipatur metui mortis. vt. l. propter
litem in prin. ff. de excu. tñ. ⁊ extra q̄ me. cau. c. ij. Qñd ex his
appet q̄ lex dz intelligi q̄ cū turpitudinis est finita tpe soluti
onis. vt si p̄missi pecuniā vt librum redderet ⁊ eaz solui post
q̄ reddidisti. secus si in p̄mo actu redditionis solueris vt mo
dicum post. vt. l. lecta. §. dicebam. ff. si cer. pe. ⁊. l. iurifigentium
§. i. ff. de oper. liber. Item ē exemplū. l. si ob turpem. allega. si
adhibuisti metum tpe p̄missionis. ⁊ postea tibi soluo i loco
⁊ tempore in quo omnis turpido ⁊ omnis metus cessabat.
secus si adhuc poterat durare. vt supra est dñi de metu vñ tur
pitudine durante p̄missione maleficium cōmitteres. l. ista
cā sit completa per tempus. q̄ stetit p̄ mensem q̄ nō fecisti
maleficium tñ adhuc potes facere soluens repetam. vt. l. ij. ff.
de condi. ob tur. cau. q̄ autem dicit Rof. q̄ primum q̄ req
ritur ad hoc vt actio quod me. cau. cōpetat quod est necessariū
quod metus sit talis qui cadat in constantem virūz. dic quod
hoc verum est vt reuocetur quod metu gestum. per actionem
quod me. cau. pōt autem reuocari ⁊ alio remedio. puta actōne
de dolo vel actione ex eo p̄ctu fm l. ij. in. l. i. C. de rescin. ven.
qui dicit sic q̄ l. in contractu vbi non interueniat iustus me
tus qui caderet in constantem virum non bēat locum q̄ me
tus cau. ita q̄ veniat rescindendus p̄ actionem quod me. cau.
per totum titulum q̄ metus cau. habebitur tñ ratio tanq̄ p̄
dolum sit p̄ctum si vt fiat rescissio per actionem ex eo p̄ctu i q̄
non venit quadruplum. vt. ff. q̄ me. cau. l. si. ⁊. ff. de ac. emp. l.
iulianus. §. per p̄imū. ⁊. §. venditor. vnde dicit Bar. in. l. si.
§. si fenerator. q̄ qñ aliquid sit aliquo metu nō tñ mortis vel
cruciatu corporis. l. nō rescidat p̄ actōez q̄ me. cau. rescidi
tur tñ p̄ officiū iudicis. ⁊ sic fac q̄ si vxor pp reuerentiā patris
vel mariti aliquid facit possit per officiū iudicis rescindi. vt. l.
i. §. que onerande. ff. quaz rex actō nō da. ⁊ in. l. interpositas
C. de trans. ⁊ in. l. nec timorem. ff. quod me. cau. ⁊ dicit idem
Bar. in. l. metū. ff. q̄ me. cau. q̄ metus infamie nō rescindit
per actionē q̄ me. cau. vt dicta. l. metū in pñ. sed p̄ officiū iudi
cis. vt. l. si. §. si fenerator. ff. q̄ me. cau. Et dicit Bal. in. l. iter
positas. C. de trans. cui⁹ verba sunt quasi verba Bar. ibidē.
Qñq quis vult rescindere p̄ctum metu factū ex edicto preto
ris q̄ me. cau. ⁊ tūc requiritur ille metus de quo loquitur. l. iter
positas. vñ mortis vel cruciatu corporis. vt. l. metū. ff. q̄ me.
cau. Qñq quis vult rescindere ex finā edicti ⁊ tūc sufficit si ē
metus i p̄sona filij vel coniuncti. l. non in p̄sona sua. vt. ff. q̄
me. cau. l. isti quidem in si. nam nemo carnem suam relinquit.
vt. l. ij. ff. si quis in ius vo. non ie. ⁊ ibi no. Qñq quis vult re
scindere per officiū iudicis. ⁊ tūc sufficit metus verecūdie l. nō
contineat metū mortis vel corporis cruciatum. Exemplū q̄
dam denudauit quandā mulierem dicens. aut te mittam nu

dam extra domūz aut p̄mittas mihi. x. vt. l. si. ff. quod me. cau.
Qñq inferit metus alicui futuri euentus a natura vt medic⁹
qui infirmitatem modicam facit magnam ⁊ periculosa ⁊ oc
cassione huiusmodi causē extorquet p̄missiones illicitas certe
rescinditur officio iudicis. vt. l. medic⁹. ff. de varijs ⁊ extraor.
cogni. Qñq inferitur rōne maioritatis ⁊ reuerentie. ⁊ hoc fit
dupliciter. Nam quedam est maioritas abq̄ publica utilita
te vt maioritas que habetur a marito in vxorem ⁊ a patrono
in libereum. ⁊ hoc rescinditur per officiū iudicis. vt. l. i. §. que
onerande. alle. q̄ no. q̄ si vxor facit aliquid pp minas mariti
tunc rescinditur p̄ officiū iudicis. Qñq fit aliter pp metū offi
cialis seu p̄tatis ⁊ tunc rescinditur per. l. penul. C. q̄ me. cau.
⁊ no. in glo. fm Bar. adde ad illud quod fit pp nimiaz reuerē
tiam rescinditur ac si fieret p̄ metum. vt no. in. d. §. que onerā
de. alle. argu. l. si. ff. de fur. Item adde q̄ ibi non timetur mors
seu quasi. sed timetur graue dānum in rebus proprijs q̄ iste
metus est legitimus ita q̄ officio iudicis consulitur. argu. C. d
reuocan. dona. l. si. fm l. ij. Idem adde q̄ idem operatur p̄ba
bilis suspitio tormentoz quod ipsoz illatio. vt. ff. quod fal
tu. au. l. nouissime. ⁊ ibi per l. ij. Item. l. interpositas. alle. duz
equipat mortem ⁊ tormenta est in ar. q̄ sicut mulier grauida
non potest occidi per iudicē. ita nec tormentari. de hoc no. ff.
de penis. l. pregnantēs. Ange. aut in. l. interpositas alle. dicit
idem quod Bal. per alia verba tamen sed non ita plene. Ter
tium quod requiritur q̄ actio quod me. cau. cōpetat ē q̄ pp
metum obligatō aliqua intercessit. vel res aliqua tradita sit
ff. q̄ me. cau. l. i. ⁊. l. metū. Quintū ē q̄ metus sit illatus ⁊ ali
qd ad te successorē vntuerale vel rei singularis p̄cūit. aliqñ ⁊
si tu metū intulisti l. nō puenit nihilomin⁹ teneris. vt. ff. q̄
me. cau. l. metū. §. ex hoc edicto. ⁊. §. cū ar. ⁊. l. hz ⁊ si part⁹. ⁊. l.
q̄ dixim⁹. §. si. Item ⁊ sextū ē necessariū q̄ alius inferat metū
⁊ nō ipse sibi. vt. ff. q̄ me. cau. l. si mulier. ⁊ bec vera sunt i actio
ne q̄ me. cau. directa q̄ metus mortis desiderat. vt dictū est.
Nā vani timoris nulla sit estimatio. vt. ff. de re iudica. l. si q̄
ab alio. verū i actione q̄ me. cau. vtili nō ē necessari⁹ metus
mortis. sed eque similis. puta si volebas cōburrē infra status
mei. volebas agere ⁊ nocere filiā vel filium meū. ⁊ hoc cā lo
cū hz actio vtilis quod me. cau. q̄ cōcordat finā l. verba defi
ciāt. ff. q̄ me. cau. l. isti quidē. Item ⁊ septimū ē necessariū ad
hoc vt actio q̄ me. cau. cōpetat. vt ille qui inferit metum sit po
tēti⁹ te. alias non audieris nisi p̄bares metū illatū esse. ff. q̄
me. cau. l. nō ē verisimile. Item octauum q̄ fuerit in tali loco q̄
potuit vires timere. si aut i curia imperatoris vel dñi pape di
cat metū illatū non auditur. q̄ i comitatu ip̄atoris vel pape
nil debuisti timere. vt. C. de his qui p̄ me. iudi. non appel. Et
fm eundem Rof. ibi metus qui caderet i cōstantissimū virūz
q̄ habebas ad gulam cultellū tuū. q̄ me posuisti i carcere. vel
q̄ ligatuz me tenebas. ⁊ quottidie me verberabas ⁊ male me
tractabas.

Qualiter metus in iudicio deduci debeat.

Idēdum est qualiter

metus in iudicio debeat deduci. Et scdm
Bal. i. l. interpositas. C. de trans. non suf
ficit allegare vel pbare genus vbi requirit
specificata p̄batio vnde non sufficit pbare
metum i genere sz dz probari spēs ⁊ quali
tas metus. l. q̄ ex eo iminebat salutis periculum vel corporis
cruciatū. ē arg. ad rescindēdum p̄ctum vsurariū q̄ nō sufficit
pbare q̄ p̄bens erat vsurari⁹ nisi p̄betur specificatio de illo p̄
ctu. Circa hoc vide dicta i clā rei non sic geste. dñi fuit ibi di
ctum qualr exceptio simulationis opponi debeat ⁊ qñ aliqd
dicat factū metu cruciatu corporis vel tormentoz hoc relin
quit iudicis arbitrio p̄lecturādū ex circūstantijs probatis ita
dicit glo. i. d. l. interpositas. i glo. que incipit iudicis arbitrio. q̄
ē no. q̄ sepe allegat q̄ cōfessio nō valet q̄ facta metu tormen
toz nec clare pōt p̄bati recurrif ad cōiecturas ex quib⁹ inde
bz arbitrari ⁊ nō sufficit pbare quāsdā verisimiles multū di
stantes vbi regrif certa ⁊ clara probatio.

Supereff

r

den me.ă.
 re medic.
 dolaz' 7 oc
 itas cere
 t' extraor.
 a hoc h
 ca volita
 a patron
 Li. 7 que
 las marii
 meti offi
 me. can.
 az' reuere
 que onera
 tur mori
 rijo 7 uile
 argu. Cō
 tur pbi
 quod fal
 s. alle. 7 u
 a granda
 hoc no. fi
 alle. d' u
 ene. 12
 trat cō 7 p
 tradita fu
 tus 7 ali
 t. alioqu
 part? 7 al
 trat meti
 unt i auct
 dicti offi
 ca. l. fi q
 v' niens
 afa statim
 poc cāulu
 verba refi
 arum ad
 unt fitp
 esse. fi. q
 ali loco q
 i pape ei
 us v' pape
 appd. 12
 unt viri
 arcere. nō
 male me

liter
Et kōm
ne non su
requirit
icit pbare
es ⁊ quali
compos
nō suffici
de illoꝝ
ut ibi vi
qñ aliqd
hoc relm
pbatis ita
bitrio. qñ
torment
ib⁹ iuder
muleū vi
Superest

12 ii

reiu. c. ad aures. et ibi scilicet est iuri canonico. Ex quo nota quod
vbiq; i solutione pot subesse alia causa approbatio prime p
missionis quis non presumit illa approbare nisi video: soluere
metu perituri non ut approbe pmissionem primam. sed ut non sim
periturus. et per hoc dicit ibi bar. quod iuscia i ciuitatibus vbi sunt
statuta quod iuramenta non possit opponi exceptio doli vel metus
quod solues non ut primam pmissionem approbare. sed ut soluere ne
capiat et poterit repetere. facit ad predicta quod dicit Bar. in
l. i. §. i. ff. de vi aut da. Inno. l. c. ad aures quod me. cau. dicit quod
distinguedu iter iuramentum quod sui natura est malum et turpi
ter positum. et istud non obligat. ut no. p ipm Inno. l. c. venera
bilem. extra de cle. Et illud quod non est malum de natura sui. sed
turpiter positum tunc idest dolo vel metu extortum et tale obligat
et dicimus dicit ibi Inno. quod iuramentum metu extortum sup re
bus suis non repetendis obligatorium est quod ad hoc. quod dicit il
lud seruare quousque absoluat per ipm. sed absolui dicit et postea pe
tere et sic loquitur. c. si vero. et c. v. de iureiu. et cognoscat episco
pus antequam absoluet an fuerit metus quod cadat i conuentionem vix
et caueat iudex quod pot ne directe veniat i facin in si iurauit
soluere iuras soluat et postea repetat et si iurauit non repetet
posset iudex compellere receptorem ad restituendum. d. iurciu.
c. n. am. posset et denunciare ad pnam. et si iurasset non denun
ciare non dicit seruare. quod est legem euangelicam. ij. q. i. c. si peccau
rit. et quousque aut aliter puidere possit eo modo ipsi non veniat ad
absolutionem a iuramento quousque ius si reputet si alijs vijs omif
fis absoluat. Hosti. i. summa i. §. h. aut. dicit quod si quis obfideat
castrum meum et ego video quod nullatenus possum euadere castrum
meum reddo ita quod cum familia et armis exire possum credo di
cit Hosti. edictum quod me. cau. fore locum. et hoc nimis de facto co
tingit. et plerumque discreti dubitant que actio competat. sed planum
est quod hec actio quod me. cau. ff. quod me. cau. l. i. r. ibi aliter atq;
et. Interdictum. n. unde vi locum sibi non vendicat i hoc casu
ut expresse legitur. ff. de vi et vi ar. l. si quis rerum. Et si quis in
captiuitate detentus aliquid promittat vel fideiussores det ex
ceptionem huius aduersus petentem et actorem ut liberetur ipse et si
deussor. ff. quod me. cau. l. metum. §. sed quod pretor. et actio quod me.
cau. que est in rem scripta. ut in l. i. de act. §. preterea. ff. quod me.
cau. l. si cum exceptione. §. in hac. competit contra quemlibet pos
sidentem quousque metum non intulerat. vide ibi plene per ipm
Hosti. et vide supra ibi restat que sunt necessaria. Ultimo
Bal. in vi. seu. in ti. de pa. iura. fir. §. item sacramenta. x. coll.
in pn. sic dicit. nota quod iuramentum per metum interpositum
est ipso iure nullum et si factus principalis non est ipso iure
nullus. sed veniet rescindendus pactum quod me. cau. et subdit
idem Bal. in alle. §. item sacra in fi. dicens. Quero quare si
pulsio facta per metum vix mero iure. et iuramentum factum
per metum est ipso iure nullum mero iure. glo. no. in allega. §.
r. idet. quod rō est quod debilius est stipulatio quam iuramentum. Tu
dic dicit Bal. melius quod rō est iuramenti. quod est istius nature
quod non dicit vinculum iniquitatis eo quod deus quod est ibi pns
non assistit. sed resistit peccato. Bal. Tu adde quod istam rōnem
ponit Archi. in c. quousque. extra de pac. Et inter alia dicit quod vbi
posita tale iuramentum. l. per vim extortum dicit prius absolutio
peti antequam faciat. et istud dicit tutius tenere.

Transfusa. Renunciant oibus bonis pa
ternis et matris. Quia i
ista materia seu causa tractabatur de materia renun
ciationis que lata et utilis ac quotidiana est. et ideo
in primis est videndum quid sit renunciatio. et dicit Hosti. i. sum
ma in ti. de renun. in. §. i. quod renunciatio est proprii iuris spō
tanea refutatio. Alieno enim iuri renunciari non potest. C. res
inter ali. acta per totum. et pactum inter certas personas vel su
per certa re habitū alijs non nocet. C. d. iudi. l. §. ff. de pact. l. i.
si vnus. §. pacta. et de transac. c. v. c. §. ff.

Quibus iuribus renunciari possit Rubrica.

Ideamus quibus re
nunciari possit. et glo. magistra. in aut. ut
sine pbi. matres. coll. vij. sic dicit. sed nun
quid semper cuiuslibet iuri renunciari potest plene
dicas. quod aut est ius publicum auctoritatis
et utilitatis. ut quod ius fisci vel alia publica

utilitas vertitur et tunc renunciari non potest. C. sine censu vel re
li. l. i. et ij. ff. de pac. l. ius publicum. et l. inter. aut auctoritatis
tunc non tñ utilitatis. nam et hoc de publicū. ut insti. de exen.
tu. §. i. tunc aut statutum factū est in utilitatem renunciantes.
aut cōis. primo casu potest renunciari. siue sit privilegium. siue
ius ex aliquo contractu vel pacto. ut ff. de pac. et transac. et
de acceptil. et de nouat. hic excipe casus illos quos notauit ff.
Jo. C. de pac. l. penul. Si vero cōis utilitati. i. publica et renun
ciantis et cui renunciatur. et tunc non h. C. de iura. calū. l. ij. §.
sed quod. et ff. de posthu. l. quos phibet. ff. de admini. tu. l. quidam
decedens. et ff. de ope. lib. l. cerdonē. et ff. de pac. l. iuriscientium
§. si paciscar. Et per hoc puto quod hoc pactū non tñ quod faciunt
creditores quod debitor non valet pbare solutionem nisi per scriptu
ram cum sit cōis utilitas testificandi. ut in aut. de testi. l. i. pn.
et non dicit angustari. ut C. de heret. l. qm. i. fi. imo dicit impugna
ri. C. de rebus credi. l. generaliter. in pn. nec ad vñā spēm pro
bationis iudex dicit animū alligare. ff. de testi. l. §. que argumē
ta. Si vero renunciatur iuri cōis quod non est in fauorē nec est ibi
publica utilitas potest renunciare. ut no. ff. de pac. l. ius publicū.
sed et vñ quod sit cōis utilitas vñ in iure quod possit renunciari
ff. de feriis. l. i. Ideo distinguunt alij. Aut ius consistit in pba
tione vel pcepto et tunc renunciari non potest. Aut in promi
sione. et tunc potest. Alij sic quod aut est generale et tñ l. aut spe
ciale et tunc si odio non licet ut macedoniano. si vero in fauo
rem et tñ licet. ff. ad vell. l. §. pe. prima approbo. ff. obstat
dicta. l. i. de feriis. quod tacite fuit ibi renunciatum quod l. vbi etia;
alias non h. expresse. ff. de pcura. l. §. veterani. vel tñ quod pn
cipaliter in laborantium utilitatem dantur ille ferie. ut patet
in. l. i. de feriis. in prin. ibi quod occupati et. Causa vero in quod
non potest renunciari etiam vbi vertitur utilitas renuncian
tis quos ponit glo. fm Jo. ponitur per glo. ut est dictum i. l.
pe. C. de pac. cum verba glo. sub bec. §. dicitur. ff. de pac. dota.
l. de die. sed ibi speciale. ut argu. ff. so. ma. l. i. Secundus. ff. sol.
ma. l. alia. §. eleganter. sed ibi quod h. bonos mores. Tertius. ff. de
posthu. l. quos phibet. sed ibi per honorem pretoris. ut in eo.
ti. l. ij. vel ut puniantur prohibiti. ff. ad l. aquil. l. ita vulnerat?
§. si quis. Quartus. ff. de procura. l. filius. §. veterani. sed ibi p
pter publicam utilitatem. C. loca. l. milites. Quintus de iura.
calū. l. ij. §. sed quod. sed ibi redditur rō. Sextus de libe. cau. l. nec
si volens. sed ibi non sunt verba pacti ut diximus. et C. de iur.
et fac. igno. l. cum testamētū. Item. ff. usufruct. l. sed et si quid. in
fi. et expone ut ibi. Item alius. C. de pac. pigno. l. §. sed ibi spe
ciale ne creditores nimium extendant suam auariciam. Item
ff. si quis cau. l. sed et si quis. §. questus. sed ibi tenet speciale pa
ctum. et ideo non est. Item. C. de qō. l. seruos. sed ibi non fuit pa
ctum. sed est aliud. ff. de pac. l. vnus. §. pacta. sed ibidem ponit
rō solutionis. Item h. C. de inoffi. testa. l. si qm. §. illud. et de coll.
l. si pactum. sed ibi illud quod h. bonos mores. Item. ff. de pac. l.
ius agnationis. sed ibi est ius naturale. Item. C. de pa. po. l. ab
dicatio. sed ibi non fuit pactum. Item. ff. de transac. l. cum bi.
in pn. solutio. ibi spale. Item. ff. de pig. act. l. iij. in fi. sed ibi spe
ciale. Item de aduoca. diuer. iudi. l. ne quis. solutio ut ibi. Item
ff. de libe. cau. l. i. §. et ij. sed ibi non tñ renunciantis. sed etiam
mei causa est. ut in eo. ti. l. cum precario. et l. iij. Item. ff. de pre
cario. l. precario. sed ibi non fecit pactum de non petendo. tñ
enim teneret. sed concessit ad id tempus et etiam interim mu
tar voluntatē et. cum vnus spale pro eo cui cōceditur iudicat.
sed ne teneatur nisi de dolo et lata culpa. et hoc contra eum in
ducitur. ff. de iureiurando. l. cum qui. et ex quibus cau. maio.
l. §. l. i. et de preca. l. questus. §. cum. fm Jo. itē. ff. de cōmuni di
ui. l. hoc iudicio. Hosti. aut in summa i. titu. de renū. in. §. que
posset renunciari. dicit quod iura scripta et non rescripta possunt re
nunciari. Et dicit quod ius publicū auctoritatis largo modo de
quolibet ius i scriptis redactū quod a publicis personis introductū
puta principibus factis vel a pñs sic est dicit potest publicū ius
quolibet constitutio municipalis vel epalis. insti. de iure natu.
gen. et ciuili. §. iij. et iij. et de maiori. et obe. c. quod sup his. Item
quodlibet ius utilitatis publicū e largo modo. nā publice utili
tati expedit ne quis male vtaf re sua. insti. de his qui sunt sui
vel ali. in. §. dñor. Item largo modo publice interest quod quodlibet
obseruet. et id indices constituantur quod parū esset iura condere et
hē i ciuitate nisi eēt qui per ipm ius redderet et seruaret. ff. d. ori
gi. iur. l. ij. §. post originē. Sed ius publicū spaliter et pñe de

illud qđ cōsistit i sacris z sacerdotibus. ff. de iusti. z iu. l. i. z. i.
vis publicū qđ z spāliter diuinū dī. de iureiurā. c. nimis.
Et si vis scire cui iuri renunciari possit sic distigue ius publi
cum. aliud diuinū. aliud humanū. Ius publicū diuinū subdi
uidit. aliud reale siue tēporale. aliud spūale aliud collegiatum
aliud psonale. aliud statum publicū respiciēs. Ius publicum
diuinū reale. aliud cōcessum ecclesijs ne ipsaz res alienentur
nisi i casu cōcessio z modo debito z huic renunciari nō pōt etiā
p iuramētū. de iureiur. c. sicut nostris. xxv. q. ix. c. q. quis com
misit. aliud consistit i hoc vt immunitas ecclesie seruet nec huic
renunciari pōt ēt p epm. de immu. eccle. c. non minus. z. c. ad
uersus. z. xvij. q. iij. p totū. aliud i hoc vt debitus status eccle
sie generalis nō imuet nec huic renunciari pōt. xxv. q. ij. c. i.
z. ij. z. c. sequētibz. Ius vero publicū diuinū spūale. aut cōsi
stet i diuino cultu. puta ferijs inductis i honorem dei z huic
renunciari pōt. ff. de arbi. l. si feriat. de ferijs. c. si. Et ne de re
licitis ad pias cās aliquid deducat de testa. c. si. aut cōsistit i di
uinis pceptis. z huic ēt cōsuetudo non obstat. de cōsuetu. c. si.
nec ēt aliqua pstitutio. de prescrip. c. si. aut cōsistit i cōsilijs ge
neralibus z puincialibz. z pceptis vel phibitionibus picu
lū animaz tangētibz. z huic renunciā. xx. q. i. sunt quidam.
xv. di. sicut. de transac. c. si. de in integ. resti. c. cā. s. si. de re iu.
c. lator. c. tenor. z. c. panguini. z de excep. exceptōe. Ius vero
publicū diuinū collegiatum. aliud cōe. i. vniuerso collegio cle
ricali vel generali eccle indultum. z huic ēt per iuramentum
renunciari non potest expressum. de foro compe. c. si diligenti. d
sentem. excom. c. contingit. lo. i. l. per prium actum aliquādo
confortio clericali z priuilegio p psequēs priuet se clericus. d
priuile. c. ex pte. de senten. excom. c. perpendimus. z. c. in audi
entia. z. c. contingit. lo. ij. l. z enim ep̄s in pzeiudiciū persone qđ
p collegiū z in pzeiudiciū collegij egit ratificat possit. vt i quo
deliquit puniatur. vt in. c. quod in dubijs. de renun. z sic itel
liguntur p̄silia. xi. q. i. placuit. z. c. inolita. quorum tenor poni
tur. de foro compe. c. si diligenti. Aliud ē singulare vt singula
ri eccle vel collegio cōcessum. z huic aliqñ expressum. aliqñ p
prium actū. aliqñ spatio. x. ānoz. aliqñ. xxx. renūciāt. vt no. idēz
dost. i tūma i ti. de cōsti. s. qñ pstitutio. i distictōe q̄ incipit
cū priuilegiū. Ius vero diuinū publicum personale. aliud ob
honorem vel vtilitatē dignitatis cui a psona dignitatē tenē
te quatenus psonam tangit renunciari pōt. sed superior vel ad
querelam illorū quoz alias itereſt vlt ex officio restituit. d̄ isti.
c. cū venissent. in fi. de arbi. cū tpe. aliud ob psonas singulares
z huic indistincte renunciatur. de rescriptis. nōnulli. de foro
ppe. dilecti. de regulari. ad n̄am. z. c. statumimus. de crimi. fal.
c. i. de elec. qđ sicut. s. sinaut. z. c. ne pro defectu. s. si. Aliud ob
psonam singularem cui psonaliter indulgetur. z huic multo
fortius renunciari potest qđ nec psonā egreditur. de pcel. p̄bē.
c. cōstitutus. vij. q. i. petisti. isti. d̄ iure na. s. qđ principi. ver.
plane. Ius autē publicum diuinū publicū statuz recipiēs est
qđ psona idonea eligatur z qđ forma seruetur z qđ cpi testam̄
ta erequantur z si quibus bene renunciari non pōt. vt patz de
elec. c. cum in cūctis. z. c. ne pro defectu. i. r̄s. z. c. qđ pp de te
sta. c. tua. Ius vero humanū publicū. aliud publicū vtilitate z
auctoritate vt fiscale. z huic non renūciatur. ff. de pac. l. ius pu
blicū. z. l. inter debitorem. ff. de iure immu. l. semper. s. pducto
rem. Item in oibus his i quibus iudex ex officio proprio mo
tu procedit. de quibus dicit d̄osti. in tūma in ti. de offi. iudi.
s. vtrum desideret. z vt maleficia non remaneant impunita
ff. ad. Lacql. l. ita vulneratus. de sen. excom. c. vt fame. hoc sal
uo qđ inquantū tangit priuatam vtilitatez renunciari potest
ff. de pac. l. iurīgentiū. s. si paciscar. ideo pacisci possum ne fur
ti iam commissi agam. nō tñ furti. vt. ff. de pac. l. item si vnus
s. pac. de iureiur. l. quēadmodum. s. illud aut. Item d̄ ius hu
manum publicū auctoritate z vtilitate zc. vt ordo iudiciari
seruetur sicut qđ libellus offertur lis contestetur. z snia in scri
ptis feratur z ius reddatur. z vt leges publicum statū respici
entes seruentur. ff. de le. l. nemo. de testa. requisisti. z. c. tua. er
go lite non conte. non pōt dari diffinitua snia quantūcūqz
renūcietur. l. z possit dari mandamentū vel compositio fieri. d̄
hoc no. per hosti. in ti. de libel. obla. s. vltra libellus. z d̄ litis
conte. s. que sit ratio. s. quid sit effectus. Aliud publicum au
toritate sed vtilitate priuatū. z hoc aut est inductū ob cōmu
nem vtilitatem z huic renunciari non potest expressum. l. z ta

cite possit. C. de iura. calum. l. ij. s. sed qđ veremur. in hoc etiāz
iure z renunciatio si iuramento firmetur. de iureiur. c. cū con
tingat. C. si aduer. ven. aut. sacra puberum. Aut est iductum
ppter priuatam vtilitatē. z tūc si fauorabile z ppiū est re
nunciari potest. vt. C. qñ mulier tutel. offi. fungi p̄t. aut. matri
z auie. C. de pac. l. si quis in cōscribēdo. nā tpe illius. l. illō pri
uilegium talis nature erat. l. z hodie secus si per constitutionē
imperialem que incipit sed hodie sanxit noua constitutio zc.
Si ē fauorabile z cōēqten? tāgit renūciatē t̄z qten? tāgit ali
am nō tenet. ff. de fui. rusti. p̄edi. l. p fundum ideo si vaſallus
renunciat foro dñi non p̄iudicat dño. de arbi. cum tpe. de
offi. deleg. c. significantibus. de iudi. ceterū. de foro cōpetē. ex
trāmissa. z. c. seq. z. c. significasti. aut ē odiosum sicut macedo
nianū z huic renunciari nō pōt. vt tractat de cōdi. l. de. l. qui ex
ceptionē. ff. ad mace. l. s. z si pater. s. si. Fallit autē hoc i tutelari
munere qđ ē publicū auctoritate. insti. de excusa. tu. i. r̄s. ff. de
mune. z bono. l. i. z. l. munerū. de ver. sig. l. pupillus. s. munus
s. nō ē publicum vtilitate. z sic itellige de excusa. tu. l. athlete
s. tutela. imo ē vtilitate priuatū pupilli icurrat detrimētum
rerum suarū. insti. de tutel. s. cum aut. z. s. seq. z de aucto. tu. i.
r̄s. z de sacris. tu. i. r̄s. z tñ huic renunciari nō pōt. qđ iuitus
datur tutor cū sit munus publicū. C. de decu. l. nullus. lib. x.
z inuito daf. ff. de tutel. l. ij. tñ. l. alle. athlete. nō dicit qñ sit
munus publicū. imo qđ nō ē munus reipu. z vt non possit re
nunciari fragilitati etatis facit. ff. d̄ mino. l. i. huic quod. d̄. vi
ctū ē qđ clericus nō pōt renunciare suo priuilegio concordat
de fo. cōpe. c. significasti. Sz p̄ qđ si voluntarius r̄deret coraz
non suo iudice tacite renunciare v̄. iij. q. vi. pulsatus pōt aut
itelligi illud. c. qñ cleric? citatur auctoritate secundi rescripti
isra ānum z dolose tacet p̄mum rescriptū ipetratū d̄ rescriptē
c. ex parte. s. i. Sic ergo qđ si clericus corā layco r̄deret z cā
ciuilis sit p cōuicto hētur ēt si p ipso snia ferat. alioquin locū
suū amittit. z si nō h̄z locū forte poterit excōicari ar. c. tue vt li
te nō cōtes. z. c. qñ. s. si. z de dolo z cōtu. c. finem. In criali ve
ro locū suū amittit z si nō h̄z locū puto dicit d̄osti. possit als
extra ordinē puniri. arg. i prime dicit p̄cordatijs. z sic p̄ qđ
tacite renunciari pōt q̄m ad dānū suū. xi. q. i. placuit. s. cer
te multo magis puniendus ē. z si exp̄sum p̄ferit z postea r̄
derit. Si vero iuit? tract? sit snia p̄ cū lata nō t̄z. sic intelligit
de iudi. c. at si clerici. z. c. cū nō ab hōie. s. qui eū vocauit z co
gificet cām admittet d̄z itelligas p sniaz z excōicari d̄z. z in
der ab officio iudicādi priuā? ē. xi. q. i. inolita. de fo. cōpe. c. si
diligēti. Et puto dicit d̄osti. qđ sola vocatione ex quo ego cle
ricus tract? ero hāc penā aduersari? patiet. xi. q. i. placuit de
exce. pla. c. grana. C. de trāsa. l. si quis maior. C. de iurisd. om.
iudi. l. i criminali. Iudex vero nō patiet dictā penā nisi iudi
cauerit. s. forte iure citādi priuari pōt vt p̄uat i eo i quo deli
quit. de trāsa. cpi. q̄to. de tēpo. ordi. l̄as. z. c. seq. vel forte cir
ca lit̄. p̄t. loc? erit p̄nē. ar. ff. de ius vo. l. q̄uis. ff. rez. ra. ha.
Lampli? Alij dicūt qđ vltz ad sniam ar. ff. de ioffi. testa. l. pa
pinianus. s. meminisse. C. d̄ bis q. vt idig. l. alia. Sz si certo lo
co p̄mittat cleric? qđ solutur se tacite v̄f renūciare priuilegio
suo. arg. c. dilecta. de fo. p̄pe. Idē ē i recōuēctione fm eū dē d̄o
stie. i tūma de munis peti. i. s. z qñ. ver. s. nungd idē vero ho
stie. i ti. de fo. cōpe. i. s. liquet. ver. s. nungd clericus. dicit v̄f qđ
cleric? nō possit renūciare priuilegio suo. qđ iuri publico pactē
p̄uatorū nō derogat. ff. de pac. l. ius publicū. z. l. iter debitore
z de reg. iu. l. neqz p̄gnus. s. p̄uator. de arbi. c. cū tpe. d̄ sentē.
excom. c. p̄tingit. ff. de admi. tu. l. quidā decedēs. de leg. i. l. ne
mo. de testa. requisisti. ff. ad. l. fal. l. qđ de bonis. s. i. C. de p̄di. in
ser. l. ij. r. q. i. sic qdā. C. de iuramē. calū. l. ij. s. q. ff. d̄ postbu.
l. quod phibet. ff. de aduo. diuer. iudi. l. ne qđ de corpore roga
toz. z ē exp̄ssus. de foro compe. c. si diligenti. Sz p̄. ff. de pac.
l. pacisci. ff. a qui. ap. non l. i. s. i. de tempo. appella. l. si. in fi.
ff. de ferijs. l. i. ff. de mino. l. iudex. d̄ regulari. ad apostolicā sta
tuimus. de crimine fa. c. si. de priuile. c. si de terra accedentib?
pro z p̄. ff. de ferijs. c. si. Et est exp̄ssum qđ renunciatio tenet
C. de pac. l. si quis in cōscribendo. de vita z hone. cleri. c. si. de
cleri. coniug. c. ex parte. de priuile. ex parte. de sen. excō. c. con
tingit in audientia. iij. q. vi. pulsatus. ij. q. vij. vos. Super hoc
sunt diuerſe opinionēs. magistri dicunt qđ p̄ria corrigūt qđ
nunquā potest renunciari priuilegio suo ēt de consensu. vt i. c.
significasti. de foro compe. qđ non ē suū sed cōe. vt dicit decre

talitatis si diligenti. Doct. magne opi. dixerunt qd legi fectur i suo foro. decretali in suo. sed hoc non valet cum clericus no possit layco renuñciare priui. ordiis clericali. Ego dico dicit Hosti. qd fin tempus illius. l. si quis in conscribendo. laycis licuit iudicare clericos. nec habebant clerici priuilegium nisi hoc solum qd poterant eligere vtrū conuenerentur sub epō vel sub preside puencie. vt patet. C. de epi. et cleri. l. cū clericis. et l. omnes. et l. iubemus. §. si. vnde tūc tali electioni poterant renuñciare que electio in fauorem suum tūc fuit data. Iustinianus vero hoc priuilegiū augmentauit. qd dicit qd in causa pecuniaria prius conueniatur coram epō. vt in aut. vt de. apud p. prios. epōs. coll. vi. posita. C. de epi. et de. clericis. sed i criminalibus dicit qd cognoscat ciuili iudex. et fin illud tps dicas qd renuñciare poterat in foro ciuili qd adhuc non indulgebatur collegio h. clericis. tūc hodie sanxit noua cōstitutio Federici vt nullus ecclesiasticam personam in criminali vel ciuili ad iudicem secularem trahere presumat p cōstitutionē imperialem et canonicas sanciones. alias actor a iure suo cadat nec teneat iudicium iudex ab officio iudicandi priuetur. Si quis aut ecclesiasticis personis iusticiam denegare presumpserit tertio requisitus iurisdictionem amittat vt in cōstitutione Federici hac edictali. ap. probat ergo Sede. quātum ad partem istam canonicas sanciones. et. q. i. inoluta. et. c. placuit. et. c. si diligenti. ergo in vtroqz foro hodie seruari debent nec corrigi. l. si quis in conscribendo. qd illo tpe priuilegium singulare erat. et ideo ei renuñciari poterat. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si venditor. et subdit idem Hosti. in eo. ti. in sūma in. §. illud scias. §. sed nunquid hoc casu. vbi dicit. sed nunquid si clericus corā iudice layco finiaz priuilegium reponet potest eam habere ratam epus in suuz p. iudicium non vñ. qd initium spectandum est. de elec. c. dudum. de contraben. emp. c. cum dilecti. et respectu initij nulla est. qd la ta est a non suo iudice. ergo qd ab initio no valet et. de elec. c. auditis. de regu. iur. quod ab initio. Item prelati similis est tutori. vt in aut. de ecclesi. titu. §. pe. et si. coll. ix. sed tutor p. tutuz precedentem non potest ratificare. insti. de aucto. tu. §. tutor. Credo p dicit Hosti. vbi. §. ar. c. quod in dubijs. de renū. de offi. delega. c. cum olim abbas. de his que sunt a prelato. c. cū nos. de donat. c. pastoralis. ff. de arbi. l. litigatores. et de iud. l. et laycus in iudicem non pōt in spiritualibus. puta matrimonio. vñ. et similibus sine consensu. p. prii epi consentire. ar. c. cum apostolica. de rebus eccle. no ali. de prochijs. nullus. §. iurepa. nullus. de peniten. et remis. c. omnes. et. c. ne p dilatione. Item epus me inuito non pōt me submittere alicui tanqz ordinario. vt patet in dicto. c. significasti. vbi vtriusqz consensu requiritur. et est rō. vt. de prescrip. cū no liceat. et tunc qd sunt a prelato. c. quāto. et sequenti. pōt tū ipse delegare cām ad non pertinentem etiam me inuito dūmodo non sit persona suspecta de foro compe. c. i. et. iij. de appel. c. cū speciali. de offi. delega. c. super qdnum. §. verum. et. §. intentionis. et hoc si ordinaris recusatur tanqz suspectus. vt dicunt iura inducta. idē si non recusatur. de foro compe. c. i. delegabit aut ordinarius recusatus nisi proxim⁹ superior sit p. ris. et de consuetudine curratur ad eum. vel de iure cōi ad papam. de foro compe. l. ij. q. vi. quātus. et. c. se. vel dic qd vbi ordinarius recusatur delegat cām vel ad superiorem remittat. nam ad hoc duo sub distinctione tenetur de appel. cū spāli. §. cā. sufficit ergo qd eligat. ar. de rescrip. c. cum inter ceteras. ff. de iure de. plerūqz. C. de p. d. inde. l. si. sed si delegare no vult vel remittere curritur ad superiorē. de iurepa. nullus. pōt et illud dici qd vbi superior prim⁹ non multū distat recurritur ad superiorē. de foro compe. c. l. sicut vbi recusatur delegatus cognoscat delegans qui proxim⁹ est. de offi. delega. c. olim magister. vel vbi nimis distat est ad arbitros recurrendū. de offi. delega. c. suspensionis. et cum epus sit ordinarius epi. clericus de epō suo conquerens sequitur forum suum. et sic conueniet eū coram archiepō. de offi. ordi. c. pastoralis. de foro compe. sane. de offi. ordi. c. ad reprimendā. de offi. delega. cum contingat. Si vero epus conqueratur de clerico ibi eligendi sunt arbitri. qd in re propria non pōt esse iudex. et. q. i. clericus aduersus clericum. in alijs libris incipit clericus. Ange. aut in quodam suo consilio quod incipit clericus non sub noie clericali sic consuluit clericus n sub noie clericali. sed simplr noie priuato no incedens in habitu clericali no opponens exceptionem iudicis incompetens condemnat ap

pellat. queritur an talem finiam possit dicere nullam cum no opponit in pncipali exceptionē clericatus. et sine dubio pōt dicere nullā. qd hanc exceptionem pōt remittere nec ei renuñciare tacite vel expresse. extra de foro compe. c. si diligē. et. c. significasti. et notat et t. expresse Guil. in Specu. in ti. de ac. §. i. si. ver. sed pone. et Arch. xv. q. iij. placit⁹. et ad hoc facit quod no. Inno. extra de censu. c. venerabili. nam cū ipsum priuilegiū no sit ipsius clerici. sed totius ordinis clericalis. vt in. c. si diligenti. nihil operatur taciturnitas clerici. vbi enim est tale factum quod a iure improbat nec est in potestate facientis nihil opat approbatio et expssa facietis. extra de p. b. c. dilect⁹. cū si. No ob. qd no icebat i habitu. qd pp hoc no pōt pūliz nisi post trinam monitionem. de finia. excom. c. in audientia. Bal. in. l. i. ff. de iud. in noua lectura sic dicit. sed pone clerice coram layco conuētus processit in cā et litem est cōtestatus et tacet de clericatu suo an valeat processus. glo. tangit in alle. l. i. et inuit qd si sponte litigat valz pcessus. qd hoc vñ potius pro rogatio iuris qd hominis. vt. l. si. §. d. excep. Jo. an. dicit qd si clericus opponit de clericatu iudex secularis super ista declinatoria pōt procedere. et ideo pūliz qd si clericus vult processum non valere non excipiat sed protestetur de clericatu. ita dicit ipse in. d. c. si diligenti in addi. In eo autem qui non adijcit neqz protestetur nihil determinat. pōt dici qd si in fraudez tacuit de clericatu aduersario ignorante qd vñ processus ne dolus eius sibi pōcinetur. als secus. et l. non possit prorogare p pactum pōt per delictum qd dolo tacet et dissimulat. ar. C. ad velle. l. si sine. Ja. de bu. in aut. generaliter. C. de epi. et de. de qd quedam sunt que respiciunt fauorem partium. et ista pōt remitti ex consensu. vt. l. queritur. §. si venditor. ff. de edil. edic. et aut. generaliter. C. de epi. et de. l. pe. C. de pac. Quedaz sunt que respiciunt vigorem et rigorē iudicij et ista non pōt renuñciari. vt. l. prolata. C. de sen. et aut. offeratur. C. de litis cont. Quedaz sunt que respiciunt publica seu cōem vtilitatē et ista no possunt remitti cōsensu partiu. vt. l. ij. §. h. qd veremur. C. d. iura. calū. et. l. iuriscitū. §. si paciscar. ff. de pacti. Idē vero Jac. bu. l. pe. C. de pac. dicit qd aut p pactū volo tollere id quod cōtinet publicā vtilitatē et no valet. vt. l. iuriscitū. §. si paciscar ff. de pac. et. l. quos phibet. ff. de posthu. Aut volo tollere id qd cōtinet cōmunē vtilitatē et no possunt vt. l. ij. §. sed qd veremur C. de iur. calū. et i corpore. de no ali. §. vt aut. Aut volo tollere id qd cōtinet odiū alienū vt macedonia num pactum. l. comiforie i pignozibus. et no possunt. vt. l. pe. C. de pac. pig. et. l. taz et si. ff. ad mace. Aut volo tollere p pactū id quod cōtinet fauorem alienum et non possunt. vt. l. si vnus. §. et i summa. ff. de pac. aut cōtinet fauorem meū. et tunc aut ē tale qd p pactū tolli no pōt et pactū nihil operat vt. l. abdicatio. C. de pa. po. et. l. ius agnationis. ff. de pac. aut per pactū tolli pōt et verba non sunt apta ad paciscendū et tollendū. et tunc pactū nihil operat vt. l. nec si voles. C. de libe. cā aut possunt tolli per pactū et verba sunt apta ad pactum. et tunc tolli possunt regulariter. vt. l. pe. C. de pac. et. l. pactū. ff. de pac. Et pria que no. in. l. pe. C. de pac. sunt specialia et rō specialitatis ponit ibi i glo. l. i. l. pe. C. de pac. dicit sic. si queris an possit renuñciari iuri naturali aut alij iuri. si iuri naturali puta sanguinis non pōt. vt. ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. ff. de pac. l. ius agnationis. aut aliqz vult renuñciare alij iuri per pactū. et tunc subdistingue. et tūc aut illud ius ē solū i fauorem eius introductū. aut est introductū i fauorem sui et alterius. Si i fauore eius et alterius vt rei publice vel alterius. tunc no pōt renuñciari. vt. ff. de pac. do. l. ij. qd in fauore reipublice ibi ē vt dos titius habeatur. vt. ff. fo. ma. l. i. Similr i fauorem reipublice ē vt miles non sit procurator. vt. l. filius. §. veterani. ff. d. pcura. eodē modo ē fauor publicus i iuramento calūnie vt. d. §. sed qd veremur. C. de iur. calū. Idē si fuerit introductū i fauore cuiuslibet alterius. vt i l. quos phibet. ff. de posthu. Aut illud ius ē introductū i fauorem vnus tñ. et tunc subdistingue. et tūc aut ille qui renuñciat hz illius iuris plenā dispositionē seu dominatōem non hz si pōt vt liber homo qui no pōt renuñciare iuri libertatis nisi multis iuris solemnitatibus occurrentibus vt. ff. ad l. acquil. l. liber homo. C. de libera. cā. l. nec si voles. insti. de iure perso. §. serui. aut vult quis renuñciare iuri cuius qd habz dispositio nem tunc refert. aut renuñciatio est p bonos mores. tunc siq dem per hoc induceretur ad delinquendum no vñ. vt. l. si vn⁹

§. illud. ff. de pac. do. l. conuenire. Si aut non induceretur ad delinquendum tunc reguli verum est qd iuri pro se introducto qd renunciare pot. vt. l. pe. C. de pac. Fallit in quattuor casib?
Primo est in l. si. C. de pac. pigno. rō ibi est pp auaritiā creditor. Secundus est. ff. de transac. l. cum bi. ibi est fauor alimenterum in vltima voluntate relictor. Tercius est. ff. de pig. ac. l. conuenit. vbi creditor non pot conuenire vt pign⁹ vendere sibi liceat certe ibi non dī hoc. imo dī qd si conueniret pot vendere sed ibi conuenit non vendere tunc non potest vendere nisi precedente trina monitione vt ibi dī. An secundum? De ille casus non facit ad exceptionem. Item fallit in precario vt. l. cum precario. ff. de preca. rō iste est tertius casus rō est qd pactum est p naturam pētus. Quartus casus ē ff. cōi diui. l. in hoc iudicio. §. si conuenit. rō fallendi ē quia cōita que per pactū induceretur ibi pareret discordias quas cōio generare solet. ff. de le. ij. l. cum pater. §. dulcissimis. r. C. de dona. l. lancimus. §. si autem res donatōis in gl. sup ver bo contentio. Bar. autem in l. ius publicum. ff. d pac. dicit p vtili doctrina huius materie dicas qd quoddā ē ius publicū naturale non positū. r istud non pot tolli pacto vt. l. ius agnationis. ff. de pac. Quoddā ē ius publicum positū r istud qnqz disponit circa formam dandam alicui actui testis pētibus vel iudicijs non curo r istud pacto pētium tolli nō potest seu mutari vt. l. nemo pot. ff. de le. i. §. d ver. ob. l. si quis ita. C. de senten. l. prolata r de fide instr. l. compationes. ibi non aliter r. Qnqz ius disponit circa effectum alicuius act⁹ r tūc aut ille effectus respicit principaliter r directo vtilitatem publicam r non pot mutari pacto priuatoz vt. ff. d pac. l. iurisdictionum. §. si paciscar r. l. si vnus. §. item ne experiar r l. ius publicum. ff. de pactis. Qnqz respicit vtilitatem priuatā r tunc aduertendum est ad cām quare lex sic disponit. aut cā continet simplr fauorem eius q huic iuri renunciant r huius vult mutare r pot. qd quilibz potest renunciari fauori suo. vt l. pactum. ff. de pac. r. l. pe. C. de pac. r hoc est verum respectu ipsius iuris qd est mutabile per pactum. Si tñ persona sit tal⁹ cui pacisci liceat. vt beneficio resōnis i integrum quod potest tolli per pactum factū a maiore vt. C. si ma. fac. ra. ba. per totum non si fieret a minore. vt. l. si iudex circumuentus. ff. de mino. r ibi no. C. de in inte. resti. l. si intra. Si vero cā illi⁹ statuti facti p legem nō ē priuata vtilitas paciscentiū sed subest alia cā tūc nō pot. ita loquunt omnes casus notati i. l. pactūz ff. de pac. r. l. pe. C. de pac. subijcio exemplū dicit Bar. cā cui dētoris intellectus. Qnqz aliquid statuit qd si fecus fieret effz p bonos mores tūc pactū i prium nō valet. vt. l. alia. §. elegāter ff. so. ma. r. l. si vnus. §. pacta. que ob turpē. ff. de pac. sic pot lo qui titulus. C. ne fideius. do. den. est. n. ibi rō ne cā pfidie nascatur i matrimonio r oēs leges q phibēt pactū ex quo daretur materia delinquēdi. Qnqz pactū phibet odio alicuius. vt in pacto. l. cōmissorie. r i pignore r i mutuo facto filiosa. tūc per pactum nō pot mutari. vt. ff. ad mace. l. tam r si. C. d pac. pig. l. si. Qnqz pactum phibet seu p. l. aliquid statuit rōne publice vtilitatis. l. respiciat pncipaliter priuatā vtilitatē tūc ē hoc pacto mutari non pot. vt. l. de die. ff. de pac. do. r. C. de agri. r cēsi. l. ij. r. l. quēadmodū. Et ad ista reducunt oēs casus qui no. i. l. pactū. ff. de pac. Et iō multū diligenter aduerte si i statuto apponit cā que respicit publicā vtilitatē vt nō. tūc. n. nō posset ēt iuramēto firmari cōueniri seu i cōtrarium pacisci vt l. iurisdictionum. §. f. r generalr. alle. r no. i. d. l. ij. C. de agri. r cēsi. Circa hoc vide i. l. nemo pot. ff. de leg. i. r latius i. l. si quis cō scribēdo. C. de pac. Sz p predicta vī qd quod pot fieri per legē r p pactū Bar. i. l. non impossibile. ff. de pac. dicit qd quedaz sunt phibita rōne publice vtilitatis r tūc non ē vera regula hoc modo sumēdo qd pot fieri p. l. pot fieri per pactū priuatum qd p. l. pot iuri publico derogari nō pot p pactū. vt. l. ius publicū. ff. de pac. §. bene pcederet ista regula qd pot fieri per l. pot fieri p pactū. l. publicū populi vel alterius qui hz ptatem cōdēdi legē. ita itelligit quod no. i. l. neqz ex pretorio. r. l. neqz pignus priuatoz. ff. de reg. iur. §. si pactū ēēt phibitūz eo qd p bonos mores. tunc ista sunt cōuertibilia quod nō pot fieri p pactū neqz p. l. nec ecōtra. vt nc. C. de decretis decurio. l. super rub. dīxi de hoc plene dicit Bar. i. l. oēs populi. l. qōne illa a quibus pnt fieri statuta. ff. de iusti. r iu. Idē aut Bar. in l. pe. C. de pac. dicit sic qd aliquis vult renunciare iuri suo. Aut ē

ius naturale. aut positū. Primo casu non pot renunciare vt. l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. r. l. ius agnationis. ff. de pac. Secūdo casu aut est ius qd statuit certam formam in actibus hominū introducendo vel alio modo disponendo. Idio cāu pone exemplum qd testm fiat cum solenni numero testium r qd pacta r stipiones certo modo fiant r huic non pot renūciari vt. l. nemo pot. ff. de lega. i. r. ff. d pac. l. p iuris in prin. r. C. de testa. l. testandi. Secūdo cāu aut ē ius publicū r ei renūciari non potest quis vt. l. ius publicum. ff. de pac. aut ē ius p natum cui qd vult renunciare r tunc qnqz illud ius continet publicam vtilitatem cuiusdā alterius tertij priuati qnqz continet priuatam vtilitatem renunciantis tñ. Primo cāu siq dem vtilitas priuata pot separari a publica r v3 renunciatio qn tum ad priuatam vtilitatem. quantum ad publicam non. vt l. iurisdictionum. §. si paciscar. r ibi no. ff. de pac. si non pot separari. renunciatio non v3. vt. l. de die. ff. d pac. do. coniuncta. l. i. ff. so. ma. ff. de postu. l. quos probibz. r. l. filius. §. veterani. ff. de procu. r. l. ij. §. sed qd veremur. C. de iura. cal. Secūdo cāu qd continet vtilitatem renunciantis r tertij r tunc idem. qz siquidem possunt renunciari valz quantum ad pncipaliter re nunciantis non autem quantum ad pncipaliter tertij. vt. C. res inter ali. acta per totum r. l. si post mortem. ff. de pstratib. Sed si non pot separari non v3 renunciatio vt. C. de libe. cā. l. i. ij. r. iij. Tercio casu qd cōtinet priuatā vtilitatē tñ. tunc qn qz illud ius ē introductū principalr i fauorē renūciantis. quan doqz est introductum principaliter in odium alterius r secundario redundat in fauorem renunciantis. primo casu siquidē ille fauor est introductus propter renunciantis imbecillitatē r renunciatio non valet. vt. l. si intra. r ibi nota. C. de in inte. resti. r. l. si iudex. r ibi no. ff. de mi. r. ff. de nouo. l. doli. §. diuersum. Si vero est introductū als qd pp eius imbecillitatē. tūc si q dem talis renunciatio effz p bonos mores vt induceret aliquē ad delinquendum r nō valet. vt. l. alia. §. elegāter. ff. so. ma. r d pac. do. l. conuenire. Sed si nō effz p bonos mores vel non induceret aliquē ad delinquēduz r tūc renunciatio valet. vt. l. pe. C. de pac. Secūdo casu qd illud ius est introductū pncipaliter in odium alterius. tūc si quidem renunciatio est cā quare illud odium cessat valebit renunciatio. vt. l. si. C. ad mace. als nō va leret. vt. l. tam r si. ff. ad mace. Bal. aut in l. si quis in cōscribē do. C. de pac. dicit sic post Bar. qd quis vult suo iuri renūciare. Aut ē ius naturale. aut positū. Primo casu non pot qd de necessitate inest. ff. de reg. iur. l. iura sanguis r. ff. de pac. l. ius agnationis. Secūdo casu aut ē ius quod statuit certam formā in pētibus seu actibus hominū vt qd testamēta fiant sub certa solēmtate r nō pot renūciari. vt. ff. de leg. i. l. nemo pot. de pac. l. p iuris. in pn. r. C. de testa. l. testandi. Aut ius ciuile nō disponit per modū solēmtatis vel forme sz alio mō i acti bus hominū disponit r tūc refert. aut ē ius publicū pncipaliter r ei non potest quis renūciare. vt. ff. d pac. l. ius publicū. Aut ius priuatum. r tūc aut continet priuatā vtilitatē renūciantis r publicā simul. aut cōtinet priuatā vtilitatē renūciantis r cuiusdā alterius tertij priuati. Primo casu si vtilitas pu blica potest separari a priuata valet renunciatio quātū ad pri uatam vtilitatē. quātū ad publicam non vt. l. iurisdictionum. §. si. paciscar. ff. de pac. si aut non pot separari nō valet renunciatio vt. l. de die. ff. de pac. do. coniuncta. l. i. ff. so. ma. ff. de postulā. l. quos probibet. ff. d pcur. l. filius. §. veterani. C. de iura. calū. l. ij. §. sed qd veremur. Secūdo casu qd continet vtilitatē renūciantis r tertij r tūc similiter refert. qd si possunt separari valet quātū ad pncipaliter renūciantis nō aut quātū ad pncipaliter ter tij. ff. de pac. l. si. ff. de p tab. l. si post mortē. §. si. sed si nō potest separari nō valet renunciatio. ff. d appel. l. nō tñ. r. l. i. ij. r. iij. ff. de lib. cā. fm Bar. hec distinctio de separabili r inseparabi li pbatur per. l. qd sponsus. §. generaliter. ff. de dona. inter vi. r vro. r. ff. de lib. cā. l. si is q duos. ff. de distrac. pi. l. aristo. ff. q po. in pi. ha. l. claudius felix. Tercio casu qd continet priuatā vtilitatem renūciantis tñ. r tūc refert. aut illud ius est introdu ctū principaliter in fauorē renūciantis. aut in alteri⁹ odiūz. r secundario redundat in fauorē renūciantis. Primo casu si qdēz ille fauor est introduct⁹ pp imbecillitatem renūciantis r non valet renunciatio. vt. l. si intra. r ibi no. de in inte. resti. in. C. r l. si iudex circumuent⁹. ff. de mino. r. l. doli ver. diuersum. ff. de noua. fm Bar. Et hoc v3 nō imbecillitas causetur rōne pre

sumpte ignorantie qz tuc certifiat qz renuciare potest. vt in muliere renuciante velleiano. Si vero est introductus als qz pp eius imbecillitatem. tuc si talis renuciatio esset p bonos mo res vel induceret que ad delinquendum tuc non valet. vt. l. aha. s. eleganter. ff. de ma. r. l. conuenire. ff. de pac. do. sed si non esset p bonos mores vel non induceret que ad delinquendum tuc va let. vt. l. pe. C. de pac. r. hoc vix nisi in his que non dependent ex mera potestate. vnde libertati renuciare non possumus qz libertas sola voluntate non pditur. vt. C. d. lib. ca. l. nec si voles fm l. y. r. hac rone non possumus nos obligare ad psonale pe na vel mortis. qz nung talia possunt induci p talia pacta. vt legitur r. no. r. r. q. v. cu homo facit. ff. de pac. l. si vnus. s. pa ctus. ver. s. si pactu. Secundo casu qn principaliter est introdu ctu i odiu non valet renuciatio nisi illa renuciatio casz odij cessare faceret. vt. C. ad mace. l. si. ff. ad mace. l. ta r. fm Bart. Sed quomodo cognosco sit i odiu vel in fauorem introductu Rudeo ex rone legis. na aut ro. l. consistit i doli presumptione tunc e in odiu. aut i presumptione ibecillitatis vel i alia equi tate tuc e in fauorem. vt. ff. de codi. inde. l. qui exceptionem. Ro. n. l. qnz ex pbenio ipsius colligit. vt. ff. de here. insti. l. si. Si aut non constat de ratione si quide. l. pbibet. r. annullat non pot renuciari. vt. C. ne fideius. do. den. l. i. na si principale e nullu cla similiter renunciationis e nulla. facit quod no. p l. y. C. ad velle. aut. si qua mulier. Si aut. l. no pbibet. sed pmit tit tuc pot tali legi renuciari si non appareret qz sit prodita i odium vel fauorem qz in dubio ois presumitur fauorabilis ar. d. l. qui exceptiones. Ang. aut i. l. sed r. si quis. s. quesitu. ff. si quis cau. sic dicit. Tu aut sup isto pucto quottidiano r. vili videlicet an renuciatio generalis valeat. Excludit breuiter qz i iudicijs generalis renuciatio casus fortuiti v. periculi nuqz t3. Et si aliqui casus spaliter enumerati fuissent qz noluit pte tor stipulationibus ab eo iductis quep decipi sub verboy in uoluit. r. ita loqur i. d. s. quesitu. imo e necessarii qz casus exprimant r. sigillatim vt p3 in l. fa. defensionibus vero com petebus de pnti bene quis pot renuciare generaliter in iu dicio. h3 ei eaz noticiam vnde imputet sibi. C. de iudi. aut. in bemus. r. ff. de ap. l. additos r. C. de epi. audi. l. additos. r. hac pratica vtunt assessores cu faciunt dammandos ad morte re nunciare termino adiecta ca qz nullam defensionem habent caueant tñ ne super se r. filios eorum conuertatur si inique fa cerent. vt in corpore iurifur. qd prestatur ab his. r. facit ad p dicta qd no. p Bar. in. l. laurelio. s. cayus. de lib. lega. In con uentualibus stipsonibus conclude qz si renuciatur defensionis future pp casum fortuitum sufficit illa renuciatio absqz alia expresseione. tex. est in. l. que fortuitis. C. de pigno. act. r. intelli ge de casu fortuito vfitato. tex. e in. l. fistulas. s. frumenta. ff. d pben. emp. venit et casus fortuitus contingens ex natura rei. casus est in. l. item queritur. s. si gema. ff. loca. r. si casus vel pe riculum veniebat d natura pctus hoc plus operatur pmissio vt veniat et si causetur ex culpa aduersarij absqz dolo. tñ tex. e sing. in. l. qui officij in fine. ff. de pben. emp. Si tamen non renu ciaretur casui fortuito sed periculo r. defensionis oriende ex eo tunc conclude qz nulla specificatione facta similiter t3 renun ciatio. ff. de nautico fenore. l. periculi. Si non veniebat tuc si militer conclude qz t3 si ille qui renunciat non possidet rez cu ius suscepit periculū. nam cum culpa de leni non possit com mittere in re quam possidet. necessario bec verba ad camm for tuitum sunt trabenda. vt. l. i. r. l. si in venditoe. ff. de pericu. r. como. rei ven. Sed si possessio remaneat apud euz. r. sic d faci li in ea pot comitti dolo r. culpa. tunc conclude qz semper h renunciatio r. aliquid operari r. operatur super vnum soluz quod propinquius casui qui veniebat de natura contract? ve niat. vnde si de natura contractus veniebat dolo r. lata cul pa nunc venit leuis r. non plus si vnt leuis. nunc venit leuis suma r. non vltra si veniebat leuissima. nunc venit casus fortui tus. ad aliud enim non potest fieri relatio. sic intelligitur. ff. lo cati. l. bec distinctio in prin. r. l. opus qd ad animaduersione. que optima est ad hoc coniuncta. l. r. aristoni. ff. mand. Dicit quis quare non ita opatur renunciatio periculi sicut casus for tuiti dicit qz non est eadem significatio. tex. est in. d. l. locus. r. predicta vendicant sibi locum qn soluz generalis renunciato emanauit. Sinaut fuerit quorundam casuum expresseio. r. de inde subsequatur cla generalis vt videmus comuniter fieri i

omnibus instis. dic qz in specificatis tenet sine dubio in no expresseis et v3 quo ad similia vel minora. non quo ad grauo ra fm Guil. pro quo optime facit cle. ij. de procuratoribus. fa cit optime. l. si cui. s. cui dulcia. ff. de vino tritico r. oleo lega. r. quod no. Spe. in ti. de procuratore. s. i. ver. sed nunquid. r. extra de rescrip. c. sedes apostolica vbi dicit ita iudicatum fu isse. facit et optime. ff. de dona. l. filius. Ultimo scias qz licz ista renunciatio generalis iuretur. tñ nihil operatur iurame tum. qz non interponitur ad confirmandu sed ad augendum r. iuramentum non auget. vt no. gl. in aut. sacrameta. C. si ad uersus ven. facit. C. de non nume. pe. l. si. ff. ad municip. l. fina. Quid at sit in renunciatione generali opponeret ista verba in cla generali. v3 qz partes velint habere pro specificatis r. ex ppreis casus q contingere possunt. dic qz non sufficit per. s. qñ tum. l. sed r. si quis. ff. si quis cau. qui requirit expresseionem si gillatim. secus estz si ista cla apponeretur in statutis. nam fas3 d3 haberi pro expresseo qz legislator vult haberi. r. idem dicas in rescriptis gratie que conceduntur motu proprio. nam ille vere non sunt leges. secus vero forsitan si cederet ad postula toem alterius. In hoc tñ serua opi. Jo. an. notata l. c. cu aliq b3. r. c. subscriptu. d. rescri. Bar. at i. d. l. ij. s. qñtu. ff. si qz cau. dic qz gl. i. d. s. qñtu. r. l. si qz alle. qñ an. d. s. quesitu bea lo cu i veritate in pctib3 vt casus debea spaliter exprimi. r. reci tat opi. Bar. qz non ideo dicit contra. qlib3 pro se allegat mul tas bonas leges. Tertia fuit opi. Bal. qui distinrit. qz aut aliqui casus enumerantur in pctib3 r. postea subijcitur clausu la generalis r. valet. aut renuncietur generaliter tñ r. no val3. vt in glo. r. glo. dicit istud cosuetudine approbatu. hoc sequit Dy. in. c. pctus. de reg. iur. in. vi. s. l. y. in. l. i. C. comodati. hac opi. impugnatur. qz est eade ro que in iudicijs. que in. d. s. quesitu. tum. reprobatur. ergo r. Guil. de cu. tenet glo. cu quadā mo difeatoe. videlicet qz clausula generalis valet quo ad omnia similia vel minora casibus expresseis. no quo ad maiora. ar. l. si. s. cui dulcia. ff. de vino tritico r. oleo lega. que limitatio fas3 placet per tex. c. sedes. de rescrip. r. in. c. no pot. de procuratori bus in cle. Quarta fuit opi. que colligitur bic ex glo. in. d. s. quesitu. alle. l3 illud ponat p modum cuiusda qonis noue vt distinguamus. aut quis renunciat qz suscipit in se periculuz simpli. r. tuc aut ex natura pct? veniebat leuis culpa r. veniet leuissima. aut veniebat leuissima culpa r. veniet casus fortuit? vt verba aliquid operentur. vt. l. si qñ. de lega. i. sed l. y. in. l. i. C. comodati. reprehedit hanc distinctioe. sed no curo qz vera est vt. j. dicam. Odofr. distinguunt. aut stetit per reu cum actor velit enumerare qz dicit dicas generaliter. aut non stetit per reum. ego non curo de ista sua opi. Nico. de matha. dicebat. aut ille q est obligatus ad rem suscipit in se piculum. r. hoc va let quaquā generaliter dicat. vt. l. iurifgentiuz. s. item si quis ff. de pac. r. ff. mandati. l. aristo. r. l. iij. s. nunc videndum. ff. co modati. r. depositi. l. i. s. sepe. de nautico feno. l. periculi. de in re dotiu. l. si mancipia. Aut e obligat? ad factu r. tuc no susci pit in se periculū nisi specialiter exprimat. vt. l. ij. s. quesitu. alle. bec opi. est p casum. l. opus. ff. locati. vbi l3 est obligat? ad factum tenebitur et ad ipsum opus restituendū. r. tñ si suscepit in se periculū non intelligit de casu fortuito. Et igitur liqeat huius materie veritas in iudicijs seu stipulationibus iudicia rijs r. pctorijs. tene. s. quesitu. l. ij. alle. Item si renuncietur ex ceptionibus pemptorijs vel alijs iuris copetentibus. vt i glo. l. sub pretertu. r. l. si decreta. C. de transac. dixit idem Bar. in l. laurelius. s. cayus. de liber. lega. In stipulationibus conuen tionalibus si aliquis renunciat exceptionibus copetituris vel suscipit in se periculū. quid operetur distingue. aut exprimit se suscipere periculū casus r. valet. r. de omni casu fortuito tene3 l. que fortuitis. C. de pig. act. in fi. r. ibi casus vt glo. tenet. i. d. s. quesitu. aut suscipit in se periculū simpliciter. r. tuc aut ille qui suscipit erat ille ad quē pertinebat periculū ante pctum. r. tenetur de cau fortuito. vt. d. l. periculi. de nautico fenore. aut ille primo no tenebatur. r. tuc aut possessio rei non transit ad eu q in se suscepit periculū r. tenetur de casu fortuito. vt. l. si i venditione. in prin. ff. de periculo r. como. rei ven. r. qz non e verisimile qz in re qua non habet comittat culpam. solum er go ad casum referri pot. aut transit ad eu r. tuc aut ex natura pctus veniebat leuis culpa r. tenetur de leuissima. vt. d. l. op? ff. locati. aut veniebat leuissima vt in madata. r. tuc tenebitur

de casu fortuito. vt. l. aristo. ff. mādātī. et tenet glo. in. d. s. quesitum. aut tenebatur de casu fortuito. et tunc istud in se suscipere periculum hoc operatur qd prius tenebatur de casu fortuito contingente absqz culpa alterius ptis dūmodo dolus absit. vt. l. qui officij. s. ff. de pben. emp. et omnes leges que videntur simpliciter dicere quē teneri de periculo si est actū intelligunt p̄z predictam distinctionē. est enim necesse qd omnes exprimantur in casibus in quibz prius tenebatur de leui culpa ad plus vt. c. comodati. l. prima et depositi. l. prima et ita intelligatur opinio Johannis posita in dicto. s. quesitum. Si vero quosdā casus enumerant et postea subiiciunt clausula generalis. valet illa generalis clausula. vt. d. s. quesitū. i. glo. fm opi. Bal. et Dy. i. d. c. p̄ctus. quod intelligit quod ad similia vlt̄ minora. nō ad maiora. vt. d. c. sedes. et c. nō pōt. de pcuratoribus. i. cle. vbi cūqz teneri quē de casu fortuito intelligi i solito nō i casibus icōsuetis vel nō verisimilibus. vt. l. fistulas. s. ff. de pben. emp. qui casus ē notabilis. Quid si postea i generali renunciatione i i strumēto ē iurātū. Rñdeo dicit Bar. ad illos casus ad quos renūciatio refert et iuramētum. vt. l. fi. c. de nō nu. pe. et l. fi. i. prin. ff. ad munici. et l. fi. ff. qui satisfā. co. et dicit host. i. summa i. ti. de renun. i. s. que p̄nt renūciari qd si quis renūciat omni iuri cōpetētī et cōpetētū l̄is impetrat et ipetrandis. et qui dem quo ad futurū tps p̄tinet non valere. ar. p̄dictorū iurium ff. de pactis. l. tres fratres. ff. de transac. l. qui cū tutoribus i. fi. de cōstit. c. cū accessissent. de rescriptis pastoral. s. ff. de eccle. edifi. c. ad audientiam. lo. ij. de despon. impube. c. ad dissoluen dum. i. rñ. ff. de inuisto rupto et irritō testō. l. nam et si sub con ditione. vñ fm ipm Hosti. si generalis sit renūciatio vere valet. secus si specificatis quibusdā iuribus sequit̄ generalis re nunciatio. C. qñ mulier tu. officio fungi pōt. l. fi. cir ca mediū. et i aut. ibi posita. matri. et aue. et i aut. vt sine phib. ma. s. qz vero. col. vij. Hostiunt et renūciari iura nō scripta circa icorporalia. puta seruitutes p̄petentia et si. hec et analia sunt i futurū renūciari possunt. de sepulchris. c. i p̄ntia. de de cimis. c. ex multiplici. si seruitus ven. l. bar. et l. legi. possunt et renūciari iura nō scripta que circa bñficia cōpetūt. qz renūcia ri p̄nt beneficia maiora maxima et minora. l. aut clerici q impetrant bñficiū misericordie canonicorū se subiiciat nō p̄ hoc renūciare dñ. vt l. c. veniēs. de renū. nisi l̄as reddat. s. ex tunc officio iudicis restituit si misericordes sunt ne vnde mi sericordiā debuit ipetare ide cogat̄ dispēdiū sustinere vt l. c. sane de renun. ff. de furtis. l. seruus cōis. s. que vero. ff. quēad modū testamēta aperiant. l. s. si quis. deceptis. n. et nō decipiē tibz iura subueniunt. de rez p̄muta. c. cū vniuersorū. et dicit idē Hosti. i. ti. de renū. s. qualiter. dicit qd renūciatio iuris stricti ex certa scientia faciēda ē. iō renūciās ius ignorās de effectu iuris cui renūciat certifiādas ē. ar. i aut. quō oportet ep̄os et de. s. igit ordinarius col. i. ne causēt l̄aruz ignorātia ff. de insti. ac. l. si pupilli. s. de quo palam. nec. n. pōt quis renū ciare eo quod ignorat. ff. de inoffi. testa. l. mater decedēs. ff. de acqui. here. l. is qui. s. si dubitet. et l. i. s. qui p̄uet. et l. qñbz ad liber. p̄cla. nō l. l. pe. s. nō. n. nec. n. renūciari pōt ei qd nō ha bēt nec haberi pōt. ff. de reg. iur. l. eius. et l. qui pōt. ff. de acq. he re. l. habere. et l. velle. et l. is qui b̄re. i. rñ. et l. is pōt. ff. de succes. edic. l. i. s. decretalis. et ar. ff. quod me. cau. l. sed partus. s. iulia nus in fi. l. ergo renūciari vel repudiari nō possit quod non dum cōpetit. pacto tñ remitti pōt. C. de pac. l. i. ff. de pac. l. pa ctū iter heredē. renūciat et quis expresse si dicat. si quietuz cla mo ius tale de decimis. ex multiplici renūciat et tacite cōpo sitionem recipiēdo et iuitus causatiue nō p̄cise sic intelligitur c. cū inter seniorē. de elec. tacite et renūciat exhibēdo honorē illi cuius electioni p̄dixit. de his que fiunt a maiore parte. c. ex ore. vel recipiēdo aliquid ex testō quod impugnet. ff. de inoffi. testa. l. si pponas. C. de inoffi. testa. l. si pater. ad idē. ff. d. pub. l. si ego. s. i. de re iudi. c. quo ad consultatōem. vel accipiēdo be neficiū vel aduocando pro co. de transac. ex l̄is. ff. de inoff. testa. l. pe. in fi. Item faciēda est renūciatio auctoritate illo rum quorum interest. de offi. archidia. ad hec. s. ff. ideo clicus non pōt suo foro renūciare sine auctoritate ep̄i et eius cōfē su. qz ex hoc p̄iudicaretur ep̄o. de foro comp. c. significasti. r. q. i. clericum. iij. q. vi. non l. a quo enim clicus recipit ordinē ab eo d̄z recipere et iudiciū. it. q. ij. nullus primas forensē et pe nitentiale de peni. di. vi. placuit de paroch. nullus. de peni. et

renū. oēs. alioquin quilibz clicus de vno episcopatu possz si bi constituere iudicem in alio. vt. ff. de iudi. l. i. eadem ratione non pōt renūciare clicus p̄uilegio qd h̄z. rñ. q. iij. si quis suadente. nam et si actionem iniuriarum propriam remittere potest. rñ. q. iij. si is qui. et c. si illic. iniuriam tñ ecclesie siue collegio in personam suam illatam remittere non potest d̄ se. ercom. c. cum desideres. s. ff. nec enim hoc ius in fauorem suū specialiter. sed totius collegij introductum est et odium layco rum. de senten. ercom. c. p̄tingit. lo fo in fi. qui nobis oppido sunt infesti. ij. q. vij. laycos. Bal. autem in. l. ij. s. quesitum. ff. si quis cau. sic dicit si quis renūciat omnibus beneficiis an intelligatur renūciare omnibus beneficiis iuris cōmunis et statutaris an iuris cōmunis tantum dicunt quidam qd iu ris appllōne simplr continetur ius cōmune tanqz nobilius et superius sicut appllōne pocte intelligitur Virgilius per excel lentiam. insti. de iure natura. et ideo agens fm formam iuris concludendo intelligitur nominasse solum ius cōe. ad hoc de testō militis. l. in testō. Contrarium dicit Bal. vt no. Inno. in. c. certificari de sepul. vt omnem viam iuris comprehendat. vt. l. iij. ff. de testa. mili. et quod no. in. l. actu sint. C. de sena. tñ i ciuili si vie sunt diuerse intelligitur sibi eligere vtiliorem. de iudi. in ciuili leuiorem. vt. l. si p̄fēs. C. de senato. Sed in renū ciando credo oīa iura super materia loquentia p̄tineri simpli ci renūciatione. vt arg. l. illud de acqui. heredi. secus si renū ciatur certo capiti et non simpliciter. vt in. l. i. s. sed videndum. de succes. edic. An generalis renūciatio casuū fortuitoruz seu obligatio nulla specificatione facta validetur iuramēto fm formam. s. quesitū. alleg. l. y. dicit qd nō in. l. i. C. cōmo. l. iij. q. et nō allegat glo. ordi. que est in aut. sacra. C. si aduer. ven. qz iuramentū nō ampliāt obligationē sed confirmat. hic at am pliaret. Item qz presumptione est defect̄ cōsensu vnde nihil operatur iuramentū. Et an casibus fortuitis in iudicijs suffi ciat ita renūciare. renūcio omnibus casibz fortuitis. dicit glo. in. s. quesitum. alleg. qd nō qz nō sufficit exprimere nisi et speci ficentur cause. vt. d. s. quesitū. alle. Et an in renūciatione suffi ciat vñ casum exprimere seu specificare et postea generalem clausulam inferre. puta renūcio incēdio et omnibus alijs casu bus fortuitis. quidam qd sic intelligendo de similibus vt d̄ fur to. qz incendium et furtū raro sunt sine culpa. sed nō de vi ho stium. qz est casus diuersus in rōne. vt. l. flumina. s. seru. ff. d̄ dam. infec. dicit qd custodia aduersus vim parū proficit. s. ad uersus incendiū sine vi ortū et furtū multū pficit. vt. ff. de offi. p̄fēs. vrbis. l. iij. pro hoc qz eadem rō ergo idē ius. vt qz vñ sensum de simili qualitate casuū specificatorū. vt l. i. fi. s. cui dulcia. de vino tritico et oleo lega. Alij dicūt qd illa generali tas nihil valet. nec de similibus ad similia porrigitur. qz l̄ra d. s. quesitum. allegati regit casus cōtingētes specificatione quod ē tuti et verius fm Bal. In p̄ctibus vero extraiudicia libus an suscipiēs in se omne periculū itelligat de casu fortui to cogitasse. Jo. dicit qd non sed de culpa et leuissima gl. disti guit in. d. s. quesitum. aut pōt aliquid operari nō extendendo ad casum. et tūc nō continet casum secus si non potest aliquid operari. sentit glo. in. d. s. quesitū. qd generalis renūciatio et ar ctatio valeat in extraiudicialibz dūmodo liqueat de cōsensu. et interpretat̄ liquere p̄ hoc qz verba videntur inserta ad aliqd operandū. ff. de fundo instructo. l. fundū qui. p̄riū tñ pbat gl. relata ad ter. l. i. C. comodati. Ja. et in extraiudicialibz si quis suscipit in se casum fortuitū expresse sed nō specificat singulas species vel capitula. an valeat glo. dicit in. d. s. quesitū. qd sic multo magis si quosdā casuū fortuitorū specificat et addit clau sulam generalē qz valet. et dicebat Bar. qd renūciatio scā suis iuribz in iudicijs p̄sumebatur facta metu. sec̄ in p̄ctibz sed falsum est. qz qlibet act̄ p̄sumitur spontaneus. als enim gene ralis exceptio nō valeret. et facit glo. in. s. quesitū. alle. et Inno. extra de renū. c. cū super. An renūciatio possit fieri p̄te absen te. vt qd sic. vt no. i. l. i. C. de pac. de pact. c. cū p̄idem. p̄rium credit Bal. fore vepz qz sit ad obligādū. vt. l. certū. s. si quis ab sente. ff. de confess. et qz iure futuro nō renūciat nisi iuder te neat locū partis. vt. ff. de in ius vo. l. cū p̄ quo. et fm Bal. idē est dicere renūcio et p̄mitto nō vti vt. d. s. quesitum. et l. pe. C. de pac. Et an ille q renūciat p̄sumat scienter renūciare. dicit vt no. in. l. si quis. ff. de noua. Jo. an. in. c. si diligenti. de foro compe. dicit circa glo. nostrā dicit aliq qd aut ius p̄cipit vel

prohibz, et tunc non renunciatur, ut in c. si diligenti de foro compe, aut permittit et tunc renunciatur et sic intelligitur de privile. c. si de terra cum si, alij dicunt ius publicum est auctoritatis sed utilitatis privatum, aut auctoritatis et utilitatis publicum. Secundo casu non renunciatur ut d. c. si diligenti in primo renunciari potest, ut in iuribus contrariis in glo. d. c. si diligenti signatis. Est autem ius publicum auctoritatis quod princeps constituit qui ius super omnes constituere potest, d. constitutu. c. si publici utilitatis quoniam omnium ibi agitur utilitas, ut d. c. si diligenti, ius enim publicum constituit in sacris et sacerdotibus, i. di, ius publicum. Item alio respectu est publicum utilitatis, quia omnium interest ne sacerdotes divinis officiis auocentur sed suis precibus peccata populi commendent et oleant, i. q. ij, pastor, iij, q. i. nulli. Alij coniungunt has duas solutiones, i. primam, et glo. dicentes, aut est ius publicum auctoritatis et utilitatis, aut publicum auctoritatis et utilitatis privatum, primo casu non renunciat, sed subdistingue aut introductum est in fauorem renunciantis tunc, aut eius et alterius, primo casu renunciari potest, secundo vero non, et hoc placet Bos, i. summa, i. ti, d. renu. Bos. vero volens plenius casus et materiam comprehendere dicebat sic, iuri publico diuino collegiato quale est i. c. si diligenti, non potest renunciari et per iuramentum, ut i. d. c. si diligenti, et de sen. ex comu. c. contingat, nisi forsitan per actum prius, de privile. c. ex parte, de sen. ex co. ppendimus, i. audientia contingit nec concessio in libertate ecclesie, xvij, q. iij, p. totum, de immunitate ecclesie c. non min. nec prohiberi generale statutum ecclesie mutari, xvi, q. ij, c. i. et ij, et sequenti, nec deducto per honorem dei, d. feriis, c. si, ne firmato diuini preceptis vel consilij generalibus vel provincialibus vel alijs iuribus quorum transgressio inducat peccatum mortale, de consuetu. c. si, xvj, q. i. sunt quidam, et iuri concessio in fauorem ecclesie singulis vel collegij potest renunciari expresse per actum prius et per lapsum temporis, quod dicitur de constitutu. c. accessus sent, iuri diuino personarum ad statum vel libertatem dignitatis vel ecclesie spectanti, et si renunciari valeat quoad personam renunciantem, non obest superiori dignitati vel ecclesie, de arbitris cum tpe, de institutu, cum venissent, quod me, cau. c. i. iuri inductum propter priuata utilitatem seu priuatum ius, et si eode sit renunciari potest quale est de rescrip. c. nonnulli, de elec. c. quod sicut, §. finauit, de regulari, ad apostolicam, multo fortius quoniam non eode sed personale vel speciale, quale est, §. de concessio, prebe. c. constitutis, illi iuri quod publicum statum respicit renunciari non potest sicut quod persona idonea et canonice eligat, de elec. quod propter voluntatem defunctorum adimpleat, de testa, tute, hoc de iure ecclesiastico ecclesijs et ecclesiasticis personis concessio iuri humano publico auctoritatis et utilitatis, sicut est ius fiscale renunciari non potest, §. de pactis, l. ius publicum, et l. inter debitorem, quale est illud quod precipit priuiri maleficia, de sententia, ex comu. c. vt fame, quod libellus defuncti alius ordo seruatur de libel. obla. et l. ius ceteris, p. totum, et quod alia iura seruuntur respicienda publicum statum, de lega. i. l. nemo potest publico auctoritatis et utilitatis priuato per communem utilitatem introducto expresse renunciari non potest, nisi iuramento firmet, de iureiur. c. cum contingat, C. si aduersus ven. l. i. et aut, sacra, tacite potest, §. de pcur. l. siluiffa, §. veterani, Si sit inductum propter priuata utilitatem renunciari potest si sit fauorabile, C. quoniam mulier tu, offi. fugi. §. p. aut, matris et auie, si sit odiosum, vt macedonianum secus, §. ad mace. l. sed et si pater, §. fin. §. fin. quod adde quod no. de regularibus, c. ad apostolicam et i. summa, de renu. §. ij, et ibi hec diffinitio remittit Ang. aut i. l. pe. C. de pac. dicit quod renuncians privilegio fori eo ulterius non vti. ut l. si quod i. c. scribi bendo, C. de pac. et intellige i. eo qui renunciant privilegio quod poterat declinare ex privilegio, exemplum i. scolari quod tres indices, ut i. aut, habita, C. ne fili. per patrem, ligat ergo scolaris tali renunciationi an liceat, §. de vbi quis renunciasset exceptio nisi fori cui nullo modo est subditus, talis renunciatio non astringit renunciantem nisi post lit. ptes, sic intelligit, l. si conuenit, §. de iuris. iudi. q. v. §. d. i. l. pe. C. de pac. Si tamen pena esset apponita i. quanta renunciatur videret exceptione, bene esset loc. exactio nisi pene quod renunciatio non est per legem imo preter legem, ergo pena petit, ut l. stipulatio ista, §. alteri, §. de verbo, ob. Et tamen ista renunciatio sit semper valida, facias fin. Ange. ibi apponit in instructio illa verba quod quis promittit soluere iteapo. Idem et vbi quod locum fuerit inuenit, nam tunc rone destitute solonis vbi cumque intelligit prisse, §. d. ac, et ob. l. prisse, idem vero Ange. in l. i.

C. de iuris. om. iudi. super glo. dicit quod glo. in d. l. i. de iuris. om. iudi. ut inuere quod exceptione iudicis incompetens non sit proposita inter alias exceptiones, tamen continuo proponi poterit an liceat contestari iurisdictionem iudicis incompetens non firmatur nisi demum per litis ptes, et hoc idem tenuit glo. in l. si per errorem, §. de iuris. om. iudi. hoc etiam t. §. de. de bel. laperti, per l. eo tempore, §. de peculio in prin. et §. sol. ma. l. si cum votem, §. eo autem tempore, sed Mar. Sylvi. dicit indistincte incontinenti iurisdictionem fundari cum quis declinat iurisdictionem cum potest, nam semel probatum non reprobat, ut l. pomponius, §. de nego. ge. et iudex semel acceptatus non recusat, ut C. de dila. l. si quando, et semel placitum amplius non displicet in preiudicium alienum, ut in regula quod semel de reg. iur. in vi, nec potest quis mutare consilium in preiudicium alterius ut in regula iuris, mutari, per hoc et facit quod ad recusandum iudicem suspectum, x. dies tribuunt, ut in aut. of. feratur, C. de litis contest. §. de are. cuius opi. t. §. bu. dicit quod iudici non queritur iurisdictione nisi per litis contest. ut dicta aut. offeratur, sed parti queritur actio ad interesse vel ad penam si se per stipulationem obligauit si autem nudo pacto tunc agitur cum eo de dolo ut §. de dolo, l. si cum mihi, et hec est opi. originalis §. de rane. Sed §. bu. l. teneat ea subdistinguit lani. dicit quod propositio duplex est, una est tacita cum ptes scilicet litigant coram iudice incompetente, ut l. i. C. de iuris. om. iur. in ista propositio non obstat nisi post lit. cont. nec ante queritur iurisdictione iudici, ut dictis iuribus, et ita intelligi gl. in l. i. C. de iuris. om. iur. alia est propositio, expressa cum partes pacifice adinuicem, ut de talis sit iudex l. incompetens, et cognoscere possit et debeat, et tunc ex conventionem querit iurisdictione iudici sed reuocabiliter, quod per eius iurisdictione declinari vsque ad lit. ptes, sic intelligit, l. si conuenit, alle. sicut dicitur in legato quod querit ignoranti reuocabiliter, sed post acceptationem irreuocabiliter, ut l. cum pater, §. furdo, §. de lega. ij. Si vero non per viam propositio sed per viam permissionis simplicis aliqua pars permittit sub certo iudice respondere, sicut videmus quotidie fieri in omnibus instrumentis, quod permittit quis respondere per iuramentum, et tunc ex tali pacto iudici nulla queritur iurisdictione, nisi lit. contest. sed si pars que permittit non obseruat permissionem quod non vult respondere, tenetur ad penam si permittit vel ad interesse si permittit, sic intelligitur, C. de epi. et cle. l. si quis in conscribi bendo, §. de. aut de ancha, in suo collo quod incipit, In xpi nomine amen, in auxilium veritatis et per confirmationem eorum, et loquendo de intellectu, d. l. si conuenit, alle. dicit quod expositio glo. in ea. l. si conuenit, que intelligit et glo. verbum, adiretur in ipsa, l. positi per lit. contest. potest intelligi dicta glo. cum non appareat per aliquem actum expresse ante lit. contest. in iudicio consensisse, sed si apparet non per amplius habere locum penitentiam, et sic intelligat dictam gl. quasi funiculus duplex difficiliter rumpatur, ut in c. i. de pac. nec potest negari dicit ipse §. de. ibi quod per satisfactionem et permissionem d. iudicato soluendo videatur iurisdictione prorogata, que propositio est absque lit. conte. firmatur, iuxta no. in c. p. et g. de offi. deleg. et per pronuntiatio iudicis a qua non est appellatum et firmat iurisdictionem iudicis ordinarij et non suos subditos, ut no. §. inno. in c. preterea, de dila. et quod ipse no. et post et §. an. in c. super lris de rescrip. et sine appellatione predictio personarum, aut modicum operatur factum iudicis, c. dilecto, et quod ibi no. §. inno. de appel. Item exceptio iudicis incompetens per iuramenti appositionem in actu non habet obstat, et certe dicit idem §. de. licet nouum videatur audeo dicit ipse dicere quod si conuenit non habet locum vbi permissio de non suo iudice adeo est firmata iuramento, quo casu non per hunc locum penitentia, de qua loquitur l. illa quod primo pbo dicit ipse ex regula generali qua causam ne iuramentum esse seruandum quod non vergit in dispensationem salutis eterne, c. cum contingat, de iureiur. de pac. c. ij, l. vi, sed illud est huiusmodi, conuenit enim expresse pluribus locis generaliter vbi quod possit grauari in ere et in persona, et coram quocumque iudice vbi creditor voluerit eum conuenire, que ergo sunt permissa de iure canonico opere compleantur et mortaliter peccat qui recedit a pacto, ut in c. de pactis, et quod ibi no. nec dicitur secularis aliquem audire per proprium iuramentum ut in c. ij, de iureiur. in vi, nec mirum dicit §. de. si in hoc dicit, l. illam si conuenit non habere locum cum pactum est iuramento firmatum, nam in grauioribus iuramentum firmat pactum initium per ius

ius civile. vt. d. c. cum contingat. z. c. ij. de pactis. li. vi. multo
magis d. z. firmare ne liceat variare vel penitere. z. sit vn^o iste
de casibus in quibus varietas z. inconstantia reprobat pp
vinculum iuramenti. c. cum in multis. de rescrip. li. vi. nec p^t
dici dicta. l. concernere publicā vtilitatem sed vtilitatem p^{ri}ua
torum. z. per p^{ri}s potest actus z. dispositio iuramento firmari
iuxta theoricam Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Jo. d.
imo. in. l. quidam consuebant de re iudi. querit an per satisfda
tōem de iudicio sisti q^s videatur in iudicem consentire. z. sic
preiudicet sibi in exceptione reculationis. nam Bar. tenet
ibi simpliciter q^d non. per no. in aut. offeratur. C. de litis cont.
z. per ea que Bar. tetigit in. l. vir bonus. ff. indicatum solui.
glo. tñ de hoc dubitauit in. l. si. in glo. ij. ff. quando appel. sit. z.
nihil decidit. Inno. tetigit in. c. inter monasteriū d. re iud. bar.
et v^o dubitasse l. si pupill^o. §. i. ff. de p^{ri}uilegijs credi. forte pos
set sic dici fm Jo. q^d si de mente partis p^{ri}stet id seruet i^o dubio
aut p^{ri}stet q^d aut p^{ri}statur i^o casu necessitatis. z. tūc non intelli
git renūciatē exceptioni reculationis. z. ita v^o intelligere In
noc. aut. offerat. q^d ex necessitate fuit p^{ri}stata ibi. vt q^d erat caus
i quo tenebat satisfdationē illam prestare. z. hoc casu p^{ri}stet dⁱci
q^d illa satisfdatio h^{ab}et i^o se tacitam cōditionē si z. inq^uatū teneat
corā illo iudice rñdere z. nō possit illi^o examen declinare. z. sic
posset intelligi quod dixit Bar. i. d. l. quidā cōsuebāt. Sin at
prestaf spōte eo casu quo non tenebat tūc ē magis dubiū. q^d
tūc v^o sentire q^d tūc sit secus a p^{ri}o suo^o verborum. sed Bar. i.
ali. l. quidā cōsuebāt. v^o sentire idē inq^uatū simplr dicit q^d vi
cta satisfdatio h^{ab}et i^o se cōditionem tacitā. de qua. s. dⁱxi. nec vi
stinguit an spōte. an necessitate p^{ri}stetur. forte p^{ri}stet dⁱci fm ipm
Jo. p. cōcordia. q^d aut prestas illam sciebat se nō teneri z. hoc
constat z. tūc pcedat opi. Inno. q^d nō v^o bene posse capi alia
cōiectura quare tūc p^{ri}stetur nisi vt cōsentiret i^o iudicē Jo. tūc
v^o cōsensisse. arg. no. i^o simili. l. si cū aurū. ff. de solu. z. q^d ha
bet i. l. si qñ. ff. de leg. i. Si aut putabat se teneri tunc posset pro
cedere opi. Bar. q^d errans nō v^o cōsentire. vt. l. si per errorem
ff. de iurisdic. om. iud. In dubio aut p^{ri}sumit scitā q^d quilibz
p^{ri}sumat scire iura vt. l. leges. C. de legib^{us}. nisi forte fuerit mior
mulier vel rusticus. vel similis p^{ri}sona i qua p^{ri}sumit iusta igno
rātia vt. l. cū de indebito i p^{ri}o. cū ibi no. ff. de pba. z. hoc in sa
tisfdatione de iudicio sisti. In satisfdatione. aut iudicatū solui.
Bar. i. l. quidā cōsuebant. non tetigit tñ idē dixit in. d. l. vir
bonns i eo quod dicit i. d. l. quidā cōsuebant. i satisfdatione
iudicio sisti. nam vtrazq^{ue} dⁱ ante lit. p^{ri}stet. p^{ri}stari eo casu quo sūt
prestade. facit q^d habet i. l. pomponi^o. §. rati. ff. de procura. de
hac aut satisfdatione iudicatū solui specificē dubitauit in. d. l. si
pupillus. Aduerte tñ q^d subtiliter cōsiderādo ibi loquit^{ur} qñ
post contumaciam p recuperanda possessione q^s satisfdedit dⁱ
iudicato soluendo. an tūc p^{ri}derit declinatoriam fori. nā p^{ri}stet
tunc dubitari ppter duplicē cām. p^{ri}mo. ppter ipsam satisfda
tionē. Secūdo ppter cōtumaciam pambulā. z. de ista secun
da cā tangit Ang. z. ibi dixit In. post cū. i. l. si finita. §. iul. ff.
de dam. l. fec. de p^{ri}ma v^o dicēdū vt superius ē dictū i simili
de satisfdatione de iudicio sisti. Aduerte tñ q^d nō videt esse
necesse q^d p recuperanda possessione data i contumaciā quis
satisfdet de iudicato soluēdo. sed v^o sufficere q^d quis satisfdet
de iudicio sisti vt in aut. z. qui iurat. C. de bo. auct. iudi. possi. z. b
et v^o velle Bar. i. l. hoc aut. §. si. ff. ex quibus cau. i. p^{ri}stetur lⁱ
p^{ri}stū videat sensisse i alle. l. si pupillus. Et ad predicta facit q^d
no. Ly. i. l. si. C. de spon. Et aduerte q^d hec pcedūt tenēdo opi.
p^{ri}dictam quā tenuit Bar. i. d. l. quidā cōsuebant. z. glo. i. d. c.
iter monasteriū. z. v^o fuisse cōis opi. Bar. i. l. si cōuenierit. ff. dⁱ
iurisdic. om. iudi. dicit q^d releuāt ista pacta que quotidie p^{ri}stū
tur i instis q^s possit vbiq^{ue} cōueniri. Inno. aut istud sim
plici pacto fit z. nō releuet aliqd vt. l. si cōuenierit. ff. de iurisdic.
om. iudi. aut fit p stipulationē. z. tūc qui p^{ri}stet cōueniri corā
iudice non suo p^{ri}stet cōueniri ad penā vel iteresse. ff. de arbitris
l. diem p^{ri}ferre. i. si. sed si ista cōuentio esset cōfecta p alia verba
s. q^d quis p^{ri}mittit soluere i quolibet loco in quo placuerit acto
ri. z. istud non releuat. q^d dⁱ intelligi q^d actor non trahat remm
debitorem extra suum domicilium vt. l. menia in fi. de bo. l. i.
aut promittit soluere in quocunq^{ue} loco fuerit inuentus. z. tūc
vbiq^{ue} fuerit inuentus potest conueniri. q^d ibi dⁱ p^{ri}stet. vt
l. p^{ri}stet. ff. de act. z. obli. z. de administra. tu. l. si ticium z. meni
um. §. i. Et sic aduerte ad differentiam q^d aliud est promittet

q^d vbiq^{ue} possit conueniri. aliud est promittere soluere vbiq^{ue}q^{ue}
inuenitur. facit ad predicta quod dixit Bar. in. l. ij. §. si q^s ita
ff. de eo quod certo loco. sic intelligo dicit Bar. quod no. Guil.
in. l. si quis in conscribendo. C. de episc. z. cle. Item si promit
to soluere vbiq^{ue}q^{ue} in talscia me inueneris. nam vbiq^{ue}q^{ue} me
in ea prouincia poteris inuenire si ibi me inueneris poteris
ibi me conuenire. vt. l. h^{ab}et absens. §. si. cum. l. se. ff. de iudi. nō
obstat. §. questum. l. ij. ff. si quis cau. q^d bene possunt queri qñ
bet ciuitates seu castra que sunt in talscia.

Renūciatio iurium futuro^{rum}.

Apere est ut nideam?

an ius futurū possit tolli seu renūciari. Ja.
bu. in. d. l. i. C. de pactis. dicit q^d per pactū
tollitur ius futurū. vt. l. i. §. de pac. per repu
diationem solum ius p^{ri}esens z. nō futurū
tollit. vt. l. si ita scriptū. §. si sub conditione

ff. de le. ij. Sed que ratio q^d repudatio seu renūciatio tollit ius
p^{ri}esens z. non futurū quod est vilius q^d ius p^{ri}esens. Respon.
dicit Jac. licet repudatio de p^{ri}ti iure z. eius cōsensu iterue
niat. nō tñ p^{ri}terea validatur nisi solo cōsensu repudiantis. z.
ab eius solo cōsensu dependet. pactū vero validatur consensu
ambo^{rum}. Et si dicas nōne quotidie fit repudatio iuris futuri
alicui p^{ri}ti. quomodo ergo valet. dic fm Jac. q^d ē pactū quod
fit z. nō renūciatio. nō attendā abusione nominis quā faciūt
tabelliones dicentes. talis renūciat. imo itelligam pactum
fecit. ar. l. iuliam. ff. dⁱ p^{ri}scrip. verb. z. l. si vno. circa p^{ri}inci. ff.
locati. Et dato q^d nō itelligam sic dictū. dicam q^d cum de fa
uore tractamus si nō valet id quod ago vt ago valet vt potest.
vt. l. an. iurilis. ff. de acceptil. z. sic vt pactū valebit. Sed que ē
rō q^d renūciatio operat^{ur} sup iure p^{ri}ti z. non sup iure futuro.
Inno. duplex. vna ē q^d renūciare ē a se abdicare aliquid. z. il
le dⁱ posse nolle q^d p^{ri}stet z. velle. Sed ita ē antecedente conditōe.
quis nō p^{ri}stet velle fidei cōmissum. ergo nō p^{ri}stet nolle a se abdicare.
Secūda rō ē q^d verba. plata h^{ab}et p^{ri}stet op^{er}at^{ur} fm illdⁱ si p^{ri}stet. z.
si nō p^{ri}stet non operat^{ur} ē fm aliud. vnde verbū p^{ri}stet t^{em}p^{or}is si
trahitur ad futurū. vt. l. verbū erit. ff. de verbo. signi. z. l. si a co
lono. ff. de ver. obli. mō ita est q^d qñ dico remitto vel repudio.
ista verba sūt ordinata ad p^{ri}s sed de p^{ri}ti operari nō p^{ri}stet cūz
nil iuris habet q^d possit a me abdicari. ergo nec de futuro ope
ratur. sed si paciscar nō petere pactū operat^{ur} de p^{ri}ti. q^d me sta
tim obligat vt nō petat in futurū. z. iō pactū valet z. nō renū
cio. vt. d. l. i. C. de pac. Et circa istā materiā vltimontani di
stinguūt. q^d aut queris de eo quod est vallatum consensu vni^o
tñ z. per pactum tollitur pars p^{ri}esens per consensum futurū.
per repudia tionem tollitur p^{ri}esens nō futurū. Sed hoc non
v^o bene dictum. nam dñum acquiratur alicui consensu duo
rum. z. tñ potest tolli consensu vnius tñ habendo rem pro de
relictā. sic z. obligatio consensu duorum introducta potest dis
solui consensu vnius. seu solius creditoris z. inuito debitore.
vt. l. solutionem. ff. de solutio. Sed ego puto dicit Jaco. q^d ipsi
voluerūt sic intelligere. q^d aut quedam causant^{ur} consensu duo
rū z. residet apud duos. z. ista per renūciationem non tollū
tur sed per pactum. vt. l. pomponius scribit. ff. de neg. gest. nō
obstat. l. solutionem. ff. de solutio. quia ibi per indirectum tol
litur aut ego volo tollere directe id quod residet apud duos z.
oportet iteruenire p^{ri}sentem alteri^o per pactū. vt. l. pomponi^o.
aut volo z. indirectū tollere z. possum ēt sine consensu alteri^o
vt. d. l. solutionē. de solutio. Dicerē ergo dicit Ja. q^d aut quere
mus de eo q^d ē vallatū p^{ri}sentem duoz. h^{ab}et residet ap^{ud} vnu tñ.
vt ē dñum. z. hoc possum abdicare si volo. aut apud vtrunq^{ue}
z. tunc prepu^{ri}dationē tollere non possum. h^{ab}et per pactū. vt. l.
pomponi^o. z. l. seq. cū glo. ff. de neg. gestis. Aut quero de eo q^d
ē fundamētum i p^{ri}sona vnius. z. ab vni^o tñ cōsensu. vt ē lega
tū nondum agnitū quod ē solum fundatum a voluntate defun
cti. vt. l. cū pater. §. surdo. ff. de leg. ij. z. tūc si ē p^{ri}esens tollitur
repudiatione. si futurū tollit^{ur} pacto. h^{ab}et si agnouisset legatūm p^{ri}
sens tūc esset fundatū voluntate duoz. s. defuncti z. legatarij
z. iō repudatio nō valeret. h^{ab}et pactū de non petendo sic. Ang.
aut i. l. i. C. de pactis. dicit an iuri de presenti vel de futuro re
nūciari possit z. quomodo. circa quod dic. aut ius compet

nobis re et spe de pñti. aut competit spe tñi. aut nec re nec spe. primo casu aut competit nobis sine aliquo facto nostro ex di spositione legali vel testatoris et pñt remitti repudiatione sim plici exempluz in hñditate vel legato relicto. vt. l. fi. C. de repu dianda hñditate. de cōdi. isti. l. si qñ ita. de lega. i. l. fñi filij. §. i. Si vero tale ius nobis cōpetit ex facto nostro. tunc aut ē ius pñonale. aut ē ius reale. si pñonale. nō tollit repudiatione hñ pa cto. vt. l. fideiussores. de pactis. et facit. ff. de ver. obli. l. stipula tio. ista. §. alteri. Si vero si ius reale. tñc ius possessionis pñt tolli sine repudiatione vel pacto. ius dñij non vt probatur de vtroqz iure. l. si quis vi. §. differētia. ff. de acqui. pos. Secundo casu qñ ius competit nobis spe tñi. dic q pacto renunciari pñt vt. l. i. C. de pactis. i. primo pñrio. et i legibus allegatis i ea nisi talis renunciatio fieret i iudicio. qz tunc hñ vim pacti. vt. l. i. de curato. bo. dam. facit. l. fi. i. fi. C. de temporibus appella. et ni si talis renunciatio fiat extra iudiciū parte presente et acceptā te qz tunc talis renunciatio iducit pactū. vt. l. tale pactū i pñi. ff. de pactis. Si vero tale ius nō cōpetit nobis nec re nec spe tñc non vñ renūciatione vel pacto remitti posse. vt. l. i. §. quod ait. ff. quoz legatorū. Bar. in. l. i. C. de pactis. sic ait. an iuri d futuro possit renunciari distinguo tres casus. Quedam sunt iura que vere nobis competunt re et spe. quedaz que nobis spe quedam que nec competunt re nec spe. primo cāu si quidem il la iura competunt nobis absqz aliquo nostro scō ex dispositio ne legis vel testatoris. vt legata que a die mortis testatoris q runtur ignorant et hñditas que queritur filio suo ignorant. tunc pñt repudiari et per pactum remitti non ē dubium. vt. l. fi. C. de repu. hñdi. et l. si quis ita de condi. insti. et quod ibi no. et in. l. seruum filij. §. i. ff. de leg. i. Si vero nobis competit ex ali quo scō nostro. tunc si ē ius personale nullo modo potest tolli renūciatōe sed requiritur pactum scñi parte pñte quod alteri paciscendo non queritur vt in. l. fideiussores. et quod ibi no. ff. de pactis. et l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. ob. Si vero est ius reale tunc ius possessionis pñt simplici renūciatōe pñi. vt. l. si quis vi. §. differētia. ff. de acqui. pos. Quādoqz est ius ali quod quod competit spe non re. et tunc p pactum pñt remitti. vt. l. i. C. de pactis. Sim plici vero renūciatōe dic aut sit pñte pñte. et idem qñ habz vim pacti vt. l. tale pactum in prin. ff. de pactis. Si parte absente in iudicio vñ. vt. l. i. de curato. bo. dñ. et ibi no. et in. l. plurium. ff. de acqui. here. et in. l. i. §. i. ff. qui et a quibus et in. l. i. circa fi. C. de temporibus appel. Si extra iu diciū non vñ. vt. l. si ita scriptum. §. si sub conditione. ff. de le. ij. cum simi. Quādoqz est aliquod ius quod nec re nec spe. et istud si quidem verba renūciationis pñiam sapiunt dispo sitionem de pñti nullo modo ad ius futurum renūciatio por rigitur. C. de capti. l. nec nos. ff. quozum legatorū. l. i. §. quod ait. Sed si verba pacti porrigerentur ad futurum hoc modo si quo tempore res ad me pñeret et ex cā de futuro facio tibi pa ctum d nō petēdo. vel si. verba. tñc puto q istud valē. ar. ff. de ver. ob. l. si rē meā. facit. ff. de vñica. l. cū vir.

Renunciatio successionum futurarum.

Uperest ut nideam?

de pactis successionum futurarum. Pro quo sciendū est q quoddam est pactum fu ture successionis conseruande. quoddam ē pactum de non succedendo alicui. Circa primum pactum scilicet pactum future successionis conseruande dicit Barbo. in. l. finali. C. de pac. an tale pactum valeat. videtur ter. q sic in. §. finali. insti. de legitima agna. succel. et ibi pater emancipat filium contracta fiducia. dico sic. qñqz ille qui hñ ius succedendi priuatur eo pp suū delictū qñqz pp aliū iuris rigore. primo cāu si quidē quis remittere cās ingratitudinis. vt. l. fi. C. de reuocā. dona. Sed si quis vellet facere pactū vt ingratitudo futura nō obstat. si valeret qz induceret quē ad delinquēdum. et esset hñ bonos mo res. vt. ff. de pactis dotali. l. conuenire. Secūdo casu qñ qñ pri uatur pp aliqñ iuris rigore et tñc aut paciscens posset super hoc puidere testando et valet pactū. vt. d. §. fi. insti. de legitima agna. succel. an non possit phibere testando et pactū non va let. vt. r. coll. de seu. succel. c. i. p hoc induco dicit Bar. ad. q. d.

facto. statutū est perusij. q filia femina nō succedat ab intesta to stantibus masculis ex testō caput quicquid sibi relinquitur. Ex hoc dicit Bar. ipse q tempore quo dotat ipsa filia de cō sensu patris. reseruat sibi ius successionis. istud pactū valet. vt d. §. fi. insti. de leg. agna. succel. Sed pone vt vidi in quibusdaz ciuitatibus est statutū q mulier nupta extra ciuitatē non suc cedat ex testamento nec ab intestato. certe tñc pactū de reseruā do iure successionis nō valeret per ea que dicta sunt. s. Idem possumus dicere dicit Bar. in ciuitate assisiij ē statutū q in grediens monasteriū non succedat. an valeat pactū factū cuz consanguineis de reseruando iure successionis tpe ingressus. ad istam qñēz examinandā. oportet primo videre fm Bar. an valeat statutum q ingrediens monasteriū nō succedat. vñ q nō. qz pñuilegia concessa clericis p. l. deo nobis. C. de epi. et cle. et vñ pñuilegiatē ecclesie. vt in aut. casta. C. de sacrosan. ec. et p hoc vñ ter. in aut. de sanctissimis epis. §. sed hoc pñti. et in aut. nisi rogati. C. ad trebel. Solutio. aut statutū disponit de i grediente per hec verba ingrediens monasteriū vel si quis in traret monasteriū sit priuatus iure succedēdi vñ nō succedat. et dico q statutū valet. nam nō disponit circa clericū hñ circa laycnū nā laycus est ille qui ingreditur monasteriū sicut vi uens moritur. vt. l. qui duos. de manumiss. testō. Et hñc nō obstat in aut. casta. nec obstat aut. nisi rogati. qz ibi si monaste riū ingreditur lucratur. in casu vero nostro lucrū auferit. Sz si statutū disponit de iam ingresso. per hec verba. si quis igres sus fuerit monasteriū et tñc non valet statutū. qz non pñt cleri co auferri ius suum et esset hñ libertatē eccle. vt. d. l. deo nobis. et hoc dico dicit Bar. saluo iudicio et determinatione canonici ca. et q in casu predicto valeat statutū patet qz pñt fieri per pa ctum saltē iuramento firmatū vt statim dicitur. Istud ve ro de non succedendo an valeat. dic q aut cum pacto est ad mixtum delictū et tunc valet pactum successionis perinde. vt l. i. §. si quis parens. ff. si quis a paren. fuerit manu. fm vñam solutionem. Si vero non est admixtum delictū. et tñc aut ratio ne talis pacti tantum percepit quantum occasione successionis deberet et valet pactū. vt. d. l. i. §. si parens. fm aliam lecturaz. Si vero tñi non percepit. et tñc de iure ciuili pactū non valet vt. C. de col. l. pactum. de iure canonico sic si fuerit iuramēto firmatum vt i. c. quāuis. de pactis li. vi. et idē hodie ē consuetu do q filie femine faciunt pactū de nō succedēdo et iurant et va let istud pactū. Et si tu dicis vñ q iuramentum non habeat validare seu cōfirmare istud pactū qz ē cōtra bonos mores. vt l. fi. C. de pactis. et l. c. nō ē obligatorium. de reg. iur. l. vi. dico dicit Bar. q istud pactū nō ē cōtra bonos mores. nec obstat l. fi. C. de pactis. qz loquitur de pacto de succedendo vel de di sponēdo de hereditate postqz fuit successum. quod pactū iducit votum captāde mortis alterius. et sic non valet hñ questio nñ loquit de pacto de non succedendo p quod motum captande mortis nō iducit imo tollit merito iuramēto firmatur. Istud autē de succedēdo alicui vñ expresse. qz non valeat cuz sit pñra bonos mores. id non valet. vt. l. pactū. C. de pactis. et l. cū donationis. C. de transac. et l. stipulatio hoc modo conce pta de ver. ob. et de pactis cōuenti. l. cū hereditas. glo. tñ que ē i. d. l. fi. C. de pactis. vñ dicere q p stipulationem hoc possit fie ri pñmēdo oīa bona pñentia post mortem vide. ibi glo. supra verbo accommodatū. quā nota et tene menti. Si igit promitto q tu sis heres meus vel mihi succedas vel q te faciaz heredē nō valet istud pactū qz ē hñ bonos mores vt ē dictū. Sed si p mitto tibi oīa bona mea post mortē meā. valet dicit glo. i. d. l. fi. C. de pactis et erit donatio cā mortis. vel inter viuos. Era minemus dicit Bar. an sit donatio cā mortis vel iter viuos si ē facta mentio mortis ē donatio cā mortis. nisi sit dictū ex pñesse qz ē iter viuos. vel q reuocari non lz. vt. ff. de dor. pla. l. seye. et l. vbi ita donat. ff. de donatio. cā mortis. An autē va leat vñ q sic. primo p. l. quas allat glo. i. d. l. fi. C. de pactis. fo p. l. hereditariū. C. de bonis auct. iudi. pos. tertio p remotionēz priorum. nam istud pactum non aufert liberā testamenti fa ctionē. potero. n. quēcūqz volo istituere sed ille tenebit illi sti pulatori dare. Itē non inducit votum captāde mortis modo phibito. qz hoc sit de voluntate eius cui sperat succedi. Quāqz ista pmissio ē donatio cā mortis. et tñc valet qz pñt reuocari vt. l. nō oīs. ff. si cer. pe. Itē non aufert liberaz testandi factio nem. qñ heres dñz habere falcidiam. vt. l. donationis. C. ad. l. falcidiā

falcidiam quoz lega. l. i. §. si mortis. Si vero esset donatio iter viuos aut dicit. dono oia bona mea. tunc valet vt dicit glo. i. d. l. si. nec aufert liberā testamenti factionem. qz pōt lucrari t de suo lucro testari. Itē de fructibus pōt testari. qz ista verba oia ad presentia referunt. l. si. §. i. de leg. ii. nec obstat. l. hereditas. C. de pactis conuenti. qz ibi fuit facta illa pmissio. Si vero diceret dona oia bona mea pntia t futura. tunc non valet. primo qz auferreret liberam testamenti factionē. cum nō possit haberi de quo testet. scō qz vñ p bonos mores. vt. l. iter stipulantē. §. sacra. ff. de ver. ob. Itē ponere hominē liberū in statu in quo sit certū qz nihil i perpetuū habere poterit. istud ē p bonos mores. ¶ Predicta forte non haberent locum si qs donaret ecclesie. nā cum quis posset psonam suam vouere ecclesie. multo magis bona pntia t futura. argumēto eozūz que Bar. dixit i aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. vbi cōcludit qz quis principalr se dedicando ecclesie. p cōsequētiāz oia bona sua sunt ecclesie. t i aut. de monachis. §. illud. rix. q. iij. qz igre dicitur. Si vero aliquis diceret. dono hereditatē meā idem ēē dicere qz dono oia bona mea pntia t futura. nā hereditas ē nomen iuris t semp recipit augmētum. ff. de peti. heredi. l. item veniūt. §. fructus. Itē si quis nō donaret sed vderet oia bona sua pntia t futura talis venditio valet. nam remanet p cūm de quo pōt testari ēt si esset deceptus vltra dimidiāz iu sti precij remanet illud ius petēdi i hereditate. Apparet ergo si dono oia bona mea pntia t futura qz non valet vt ē dictūz Sz an viciet illa adiectio t futura tñ an viciet tota donatio videtur qz illa adiectio. t futura tantum viciet vt i. l. sancim. C. de donatio. In pñm vñ qz vicietur totū. quasi totūz. sit p bonos mores. vt. d. l. hēditas. pro nunc dicit Bar. non dicitur. Bar. autem circa donatōem omnīū bonozūm pntiūz t futurozūm in consilio suo quod incipit. ¶ Duncus talis est. pater filio suo t. sic dicit. ¶ Pater filio suo emancipato dona uit omnia bona sua pntia t futura saluis t reueruatis dōo patri omnibus fructibus vñfructibus t redditibus t prouentibus omnium dictozūm bonoz in vita dicti patris vt eo pfe viuentē. ita qz de dictis fructibus t redditibus t prouentibus liceat dōo patri in vita sua disponere pro suo libito voluntatē An dicta donatio valeat vñ puncto predicto t vñs t consideratis que videnda t consideranda sunt christi nomine in uocato vñ dicendum de iure dictam donatōem non valere. Et ad hoc dicendum me mouet qz omnis actus per quem in fringitur libera testandi facultas ē nullus t ipso iure non vñ C. de pactis. l. pactum qd dotale cum si. Sed donādo omnia bona presentia t futura aufert sibi liberam testandi facultatē qz non hēret in quo possz sibi heredem instituere. t ideo testari non posset. vt in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. ibi vt putat. nec t dñi rerum. Et si dicatur leges videntur velle qz de alieno quis testet. vt. l. pñciuntur. C. de iure codicillor. respō. hoc verū in his que sua futura possibilia sunt. tūc de alienis nō testatur vt in. d. aut. ingressi. t in qōne nostra. nam sicut monachus nec habet nec habere pōt bona i futurū que sub dominio suo sint. sic si in instrumento donationis ē dictū qz donator ex nunc cum donauit ea bona p donatario constituit se possidere t immediate t in instanti acquisitione facta transfert i donatarium dñum. t sic tpe mortis nunquam inuenitur qz donans in aliquo possit in articulo mortis hēdem instituere. quā uis etiam satis p nunc iuridicū videretur. Quod si in instrō donationis nō constituisset se precario possidere. t ita nō pos sit dici acquiri donanti. sed qz compelli pōt ad tradendūz vñ dicendū donationem nō valere. qz nō est verisimile. qz heres adire velit si cum omnia restituere oporteret. Et sic vtroqz casu vñ impediri libera testandi facultas quāuis in primo casu dum cōstitutio possidendi facta est indubitanter videat plus qz in secūdo casu. ¶ Preterea ad hoc facit qd notant moderni i l. si. C. de pac. quos Ep. ibi refert. Et si dicatur imo vñ qz possit testari t liberā testifactionem hēre donatione predicta nō ob stante cū reueruauerit sibi vñfructū t dispositionem vt. §. eo in vita. ergo vñ qz libera sit testandi facultas in vñfructu vigore huiusmodi reueruacionis. Ad istud respondeo t dico dicit Bar. qz istud sane intelligenti. Non obstat rō me mouēs ad hoc est. qz quāuis dispositio testifacit in vita. tñ testatore vi uente testifacit non dñ nec dispositio. vñ licet hēdis institutio di catur esse fundamentū ipsius testifacit. vt. l. proxime. ff. de his que

in testō delentur. tñ hēdis institutio t hēditas nō potest dici viuentis. vt. l. i. ff. de hēdi. vel act. vendi. l. ij. post pñcipiū. ff. de vulg. t pupil. Quod dixi qz possit in vita sua disponere. intel lexit donans de contractu aliquo inter viuos. nō aut de vlti ma voluntate testifacit. alias. n. si aliter intelligeremus. §. qz testifacit in telligeretur dispositio in vita. iam de necessitate sequeretur qz illa tota distinctio magistralis glo. t docto. §. qz quedam est di spositio iter viuos. quedam vltime voluntatis frustra esset posi ta. qz non esset dare nisi dispositionē inter viuos ex quo in vi ta sit. quod tñ apud recte intelligētes ridiculū esset. fuit enim donantis intentio qz quāuis large t effuse donaret. tñ nollet donans qz in vita egeret. t ideo voluit reueruare fructus de q bus viueret t faceret qquid vellet viuēdo. Itaqz cū post mor tem non egeat apud donatariūz remaneret si quid de fructi bus superesset. Sed qz dispositio testifacit non dicatur fieri in vita cum effectum non habeat. probatur in. l. i. cum sua glo. ff. de te stamenta. tutel. Ad hoc ēt facit qz omnis dispositio iudicatur fm tempus in quo confertur effectus. C. de dona. ante nup. l. quod sponse. t. l. in fuga. C. ad. l. flammam de pla. Sed effectus te stamenti l3 fiat a viuente tñ confertur post mortem vt. d. l. i. ergo tota dispositio non d3 dici iter viuos sed potius vltime voluntatis t post mortem. nec obstat illa verba reueruacionis dñtarat qz possit disponere in vita sua. qz d necessitate omnis dispositio que fit oportet qz fiat in vita. qz a iam mortuo nlla fit vel fieri pōt dispositio. iccirco dicta verba in vita sua t. d. necessitate sunt intelligēda idest de dispositiōe que int viuos dñ. nam verba debent aliquid opari. vt. l. si qñ de lega. i. t i re seruacione dixit in vita sua. ego supra probaui qz nulla disposi tio fit a mortuo sed solum a viuente. t ideo vt illa verba i vita sua vt recte aliquid operentur oportet de necessitate intelligē de dispositiōe que fit inter viuos. atqz illa verba nihil oparent. sed sufficiebat solum dicere qz possit de fructibus disponere. Et ideo vt rectus t sanus sit intellectus illorum verborū di cit Barbo. concludendo qz de dispositiōe que dñ inter viuos fuerit a donatore sententia. Idem Bar. addit in. l. pactum. §. coll. dicit qz pactum qz filia dote contenta nō succedat nō vñ. sed hodie confirmatur iuramento de iure canonico. vt in. c. qñ uis. de pac. li. vi. l3 fm glo. ibi de iure ciuili non valeat. vt t3 glo. in. d. l. pactum. Sed an valeat pactum fm ab vxore cum marito ne filij nati ex ea succedant. glo. in. d. l. pactum dñ qz non. l3 pñm possit dici per. l. imperialem. §. si. de probi. ali. per Federi. dic vt ibi. Sed alibi habemus duos ter. dicit bar. ¶ Primum est de filiis natis ex mñimonio ad morganicam cō tracto. §. si. si de seu. contro. fuerit. §. si filij. vbi expresse dicit qz tale pactum non vñ de iure. Bar. autem in. l. stipulatio h mo do concepta. ff. de verbo. obliga. sic dicit. dum queritur an va leat pactum de futura successione. ¶ Denique quam doctores distinguunt. aut fuit pactum pro iure successionis conseruando aut p iure successionis amittēdo seu perdēdo. aut pro iure suc cessionis acquirēdo. aut de eo quod acqrit certo modo p succes sionē disponēdo. ¶ Primo casu valet pactū. vt in. l. de legitia agna. successio. §. si. Scō casu aut tale pactū ē admixtū cū de lito t valet vt. l. i. §. si parēs. ff. si quis a parēti. fuerit ma. aut non ē admixtum delictū. t tunc aut firmat iuramēto t valet vt. c. ij. de pac. li. vi. aut non firmatur iuramento t nō valz. vt C. de coll. l. pactū qd dotali. Tertio casu non valet. vt. l. stipu latio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. t. C. de pac. l. pactū. t. C. de transac. l. donationis. ēt si fuerit donatum vt est dictum. Quarto casu aut pactū fuit appositū supra hereditate incerti hominis t valet. vt. l. iij. §. de illo. ff. p socio. aut boīs certi. t tūc aut hoc venit ex psequētia prioris pñctus t valet. vt. l. si qs seruū. ff. de ac. emp. aut nō ē. t tunc aut venit super quadā vñ uersitate t valet. vt. l. ij. §. illud. ff. de hereditate vel act. vendi. Aut fit p se principalr. t tūc aut cōtinet liberationē pacifcen tis t valet. vt in. l. t suū. §. filia. ff. de pac. aut pñnet obligatio nem. t tūc aut ille de cuius bonis agit non cōsensit t non va let ēt si iurē aut cōsensit t valet si consensus dictat. vt. C. de pac. l. si. Et dicit idem Bar. qz quādoqz ē pactum tale de futu ra successione qd inducit votū captāde mortis. quale ē pactū de succedēdo affirmatiue cōceptum. vel pactū quod aufert li berā testandi facultatē. t tunc non valet nec firmat iuramen to. vt. l. si. C. de pac. t. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. ob. qz ē p bonos mores. facit. c. ne captāde. d. pñ. lib. vi. Qñqz

est pactum de non succedendo patri et negative, et non valet de iure civili, vt. l. pactum qd totale. C. de colla. sed tunc firmatur iuramento, extra de iureiur. c. l. i. vi. et c. ij. de pac. lib. vi. vbi loquitur qd pactum sit patri de non succedendo. Sed si pactum fuerit fratri de non succedendo patri, non impeditur filia iurans ex te iuramento succedere ne auferat libera testandi facultas seu factio vt. C. de pac. l. pactum. Et si aliquis vult facere qd aliq. habeat bona sua post mortem modus et cautela erit, vt dicit glo. in. l. si. C. de pac. qd p mittat bona sua p stipulatione post mortem sua, vt. l. i. vt actio ab herede et p heredes, et erit donatio causa mortis vt ibi dicit. Sz hoc cōsimili modicum ē. qd si ē donatio cā mortis pōt reuocari, facit. n. hāc pmissionem aio donādi iter viuos, vt. l. vbi mortis, ff. de dona. cau. mor. Sed an tē valeat qd. tāgit i. d. l. si. Tu autē dic latius, aut p mittit hereditatē et sic ius succedēdi et non valet, vt. d. l. stipulatio hoc mō cōcepta, ff. de ver. ob. et c. de trāsl. cum donationis, i. si. aut p mittit bona, et tūc aut oīa bona p sentia et futura et non valet, qd auferit liberā testandi facultatē p indirectū cū nullus vel let esse heres sine cōmodo, et hoc qd. cōsiliuit, et pro hoc facit institui, ad. l. fal. i. prin. cōiuncta, l. qd de bonis, aut dicit bona oīa, non aut adiicit p sentia et futura et tunc valet vt. Loēs. s. lucius, ff. de his que in frau. credito, et d. l. i. vt actio ab herede et p hēdes, et l. hēditariū, ff. de bo. aucto. iudi. pos. Rō qd potest post pmissionē acquirere qd lex psumit vt. l. si defuncte, C. arbi. tutel. et i illo lucro poterit testari, et sic nō auferit liberā testandi facultatē seu testifactionē. Itē qd a volēte sit non curat, qd inducit votū captandē mortis vt dicta, l. si. C. de pactis. Idē puto si donauit omnia bona sua p sentia et futura reueruata sibi certa quantitate vel re intelligendo tamen vt Barto. supra dicit in suo consilio. Idem dico si vendidit omnia sua bona p sentia et futura, nam in hoc nō venit precium quod percipit ab emptore, argu. l. dāni. s. cum parietem, ff. de dā. i. fec. vnde in illo precio poterit testari, secus puto dicit Bar. si diceret vendo hēditatem meam, quia importat ius succedendi sibi qd non potest vt est dictum Bar. aut in. l. qui supstitis ff. de acqui. hēdi. dicit sic utrū per pactū possit renunciari successioni viuentis, glo. dicit qd nō etiam si iuret, vide glo. que de iuramento dicit, quod de iure canonico nō procedit cui in hoc est standum, vt in. c. quāuis, de pac. lib. vi. quod est vix de pacto in nō succedendo, sed pactum de succedendo est p bonos mores, l. si. C. de pactis, ideo non validetur iuramento etia de iure canonico, vt in. c. non est obligatorius, de regu. iur. in. vi. Quid si filia pmissit et iurauit se nō reuerfuram ad bona pīis, utrū hoc preiudicat filiis existentibus, glo. tangit in. l. pactum C. de colla. Tu aduerte si quidem nepos ex filia veniret ad successionem cū alijs nepotib. tūc pactum matris nō noceret sibi sine dubio, qd mater pacta est de se, filius autē venit suo iure. Sed si poneret nepotem venire ad successionē cū patris siue auunculis, tūc ipse nō potest venire nisi succedendo i lo cum matris, mater autē fuit exclusa per suū pactum, ergo et filius, sed respondeo ad hoc qd filius succedat in locū patris siue matris quātum ad successionem aut non hz a matre, sed ex dispositione legis, l. iij. ff. de interdic. et relegatis, ergo mater suo facto non potuit auferre filio, vt. l. si arrogator, ff. de adoptio. Sed quid si poneret hoc expresse fore dictū in pacto qd filij nati ex ea nō succedant, hoc tangit glo. in. l. pactum, C. de coll. veritas ē qd de iure nō valet, de consuetudine in quibusdam locis admittitur, vt in. c. colla. de matrimonio ad morgā, p eto. c. i. et c. si filius, si de feudo perouersia fuerit, et ergo Bar. in dicta, l. qui supstitis, qd nō obstante iuramento matris ac pacto filius indistincte venit ad successionē sui aui, qd hoc habet a natura ex dispositione legis, vt. l. iij. ff. de interdic. Bal. autē in. l. si. circa finez, C. de pac. arguit pro hac parte. Nec ob. iuramentū matris, qd ē psonale ex parte iurantis, vt no. Inno. i. c. veritas, de iureiur. et sic finitur cū persona, preterea nepos veniit ex persona pīia, ergo nō obstat sibi renunciatio materna, vt in. l. non tñi, s. si emancipatus, ff. de contratabu. p̄terea vñ habere locū successorium ē dictum, ff. de inof. testa. l. pater, et l. si is qui. p̄terea pone qd nō sit hēs matris, ergo scñ matris non nocet nepoti, iuxta notata, C. de rei ven. l. cum a matre. Super hoc sic distingue aut talis mater decessit viuo p̄se super eo, tunc non repellitur nepos p̄ illam renunciatiōnem qd venit ex propria persona non p̄p renunciatiōem matris.

aut mater decessit post p̄sem suum, tunc cum talis renunciatio hēat vim pacti nec pariat vniuersali heredi pacti exceptio nem vñ nepos excludi, qd hēs vniuersalis vñ hoc ius habere ex liberalitate matris vnde aliud est hereditatē cēlatā renunciare quo casu habent locū contraria, aliud est de hereditate defendenda pacifici nō petere eam, nā illud pactum est quedā tacita donatio a matre nepotis in herede vniuersalem collata, per inde ergo nepos excludi, cautela tamen est optima qd verba non sint concepta per modū simplicis renunciatiōis, sed magis in forma pacti de nō petendo qd censetur esse quedā donatio, vt. l. si quis obligationē, de regu. iur. iñd obstat ad predicta dictum Inno. in. c. veritas, qd iuramentū est psonale, ergo et ei effectus, quia illd ē verū quo ad spirituale vinculū anime, sed quo ad robur cōtractus iuramentū habet realē effectū, ut i aut. sacra, C. aduersus vendi. Angel. tamē i. l. supstitis, tenet p̄ Bar. qd renunciatiō mīis noceat filiis, et vñ gl. i. c. ij. de pac. li. vi. bal. i. l. pactū, C. de colla, dicit qd si filia cū iuramento, metu tñ patris, vel cum nimia reuerētia eius renūciavit bonis patris sibi nō preiudicat dūmodo petat absolutionem a iuramento, vt. l. i. s. que honorande, ff. quaz re. act. non dā, et l. si. ff. de furtis. Et fin Bal. ibi talis renunciatio facta per filiam cū iuramento nō nocet nepoti, tūm qd iuramentū est personale, extra de iureiur. c. veritatis, tūm qd sup iure tertij iurare non potuit, vt. l. si. C. de repudian. bo. pos. Et hoc vix qd fuit simplex renunciatio, sed si patris sibi debite p̄ceptio, nam tūc obligat sequentibus nō vi repudiationis sed vi successionis, qd successit in parte sua. Concludo tñ pater si vult qd nepotes ex filia si succedant qd filia vocet se contentam sua portione et iuret, Si vero non appareret aliqua causa renunciatiōis reuolueretur successio in nepotem, vt. C. de success. edicto, l. i. etiam si renunciatio flet aliquo accepto p ipsa renunciatiōne, vt. ff. de acquiren. hēdi, l. fuit questionis, ff. si quis omis. cau. testa. l. l. i. nisi tale acceptū consueuerit in legitimam imputari vt dos, qd tunc non est mera renunciatio, sed partis idest sue legitime p̄ceptio, et ideo nō fieret locus secūdo in gradu et in gradu sequēti, Si autē ista filia decessit viuo patre, tūc indistincte nō obstat nepoti, vt. ff. de libe. et postu. l. gallus, in p̄nci. de iniurio rup. testa. l. posthumoz, et insti. de hēdi. que ab intesta, s. cum filius. Et si filia cum iuramento pmissit se nō succeduram patri suo et p̄se mortuo vult succedere et dicit licet succedendo sciderim i per iurū tñ succedere possum, qd aliud est pmittere aliud remittere et ideo licet testator dānet hēdem suum liberare debitorem suum, nō tñ liberat, vt no. ff. de condi. indebi. l. si non fortez, s. adeo, nec mirum qd aliud possumus licet in p̄iurū incidam? vt no. i. c. fina. de procura. in. vi. Contrarium est verum, quia vbi est alij ius questum vel querendū nō admittitur quis ad deierandū, vt. l. si quis matrimonio, C. de transac. scilicet ergo debet, et an per hoc preiudicetur nepoti, s. est dictum, Bar. tñ in. l. qui supstitis, ff. de acqui. heredi. mouet vñm dubiū, an tales nepotes possunt succedere cum patris, et arguit qd non qd succedunt loco matris, sed mater est exclusa, ergo et eius locum tenētes, vt in. fen. ti. i. s. hoc autē, p̄. tñ determinat et bene qd hoc ius hz nepos a lege non a matris beneficio, ff. de adop. l. si arrogator, melius facit, ff. de p̄tabu. l. iij. s. si emancipatus filius. Non ob. s. hoc autē, qd ibi nepos succedit ex linea inlic cessibili vnde vicium est in tota linea non i sola matre. Item non obstat quod succedat in lucrum matris, quia succedit per locum a remotione siue priuatōe matris, et ideo nō potest sibi assumē naturā iā extictā, s. assumit sibi locū quē repit vacatē Et hec sunt vera i matre que nō facit partē alijs successorib. nam si faceret partem, nepos ex ea repellit, nec refert quo titulo partē faciat ex quo iurauit, facit quod uo, Bar. ff. de p̄tab. l. i. s. filius, i. iij. q. Et p renunciatiōne quam facit filia nō p̄hibetur succedere ex testō patris vt. C. de pac. l. si. et ff. de ver. obli. l. stipulatio hoc modo cōcepta, alias ipsius patris impediret testifactio qd esset absurdū. Et si renunciavit patri p̄p fratres qui viuebāt tpe renunciatiōis qui viuo patre decesserūt nō nocet renunciatio argu. C. ad vell. l. iudemus, et ppter statuta ciuitatū pōt p̄uideri ne iuramenta apposita i talibus renunciatiōibus valeant, qd lex hz vim apostolici, vt no. i. l. adigere, s. quāuis, ff. de iure patro. vñ lex municipalis seu p̄cipis secularis pōt super iuramento dispensare, hoc p̄batur p̄mo p̄ ter. i. l. si, ff. ad municipa. vbi imperator Antoninus et se

uerus

uerus g^{ra}m fecerit iuramentū ei qui iurauit se diuini ordi^s
nō interfuturū, dum postea esset creatus diuus vir. ita dicit
ibi ter. g^{ra}z fecerit. Et quo p^{er} q^{uod} imperatores dispensant
super iuramento. hoc ē pbat. l. adigere. §. quāuis. de iurepa.
vbi. l. iulia. de maritādīs. iuramentū remittit quod prestat li
bertus ne vxorem ducat. et ibi glo. singularis dicit legē ciuile
h^{ab}ere vim apostolici. pbat^{ur} et tertio i. l. non dubium. C. d. leg.
et i. l. si quis inquilinos. §. si. ff. de leg. i. cum si. Itē iuramentū
q^{uod} ē spāle pōt remitti p^{er} eū cui ē questitū. p^{er} hoc facit doctrina
Bar. i. l. cum ita stipulatus. ff. de ver. obli. dicentis q^{uod} si pars
sciat aliam partem i termino nō posse adimplere et progauit
terminū iuramentū adimplēs iuramentū post terminū non ē
periurus. q^{uod} periuriū ē pena legalis. et iō d^{icitur} totū t^{em}p^{us} transire
vt sit periurus p^{er} no. p. Jo. an. i. c. ij. de sponsa. et ibi p^{er} Anto. d.
butrio p^{er} illū ter. vbi remittit fides prestata. facit et. l. remittit
de iureiu. Cur ergo nō p^{ossit} legē vel statutū cum pactū et statutū
equiparant p^{er} glo. i. rub. de decretis ab ordi. facien. lib. r. naz i
statuto cēsentur oēs cōsentire l^{ib} nō interfuerunt p. l. q^{uod} matri
monio. et p. l. municipales. ff. ad municipa. et sic nō obstat q^{uod} sit
spirituale. et nō obstat i p^{ri}mis ratio. Bar. i. repetitione. l. oēs
populi. ff. de iusti. et iu. i. iij. p^{ri}ncipali. q^{uod} vbi dicit q^{uod} iuramen
tū ē res spiritualis. et i spiritualibus nō pōt se intrinsecare
iudex secularis. vt in. c. tue. d. ordi. cogni. facit. c. ecclesie sancte
marie. de cōstitu. Itē q^{uod} iuramentū ē de iure diuino vel na
turali. xxiij. q. ij. si peccauerit. et inferior nō h^{ab}et p^{otestatem} i superiorē
ergo princeps singularis nō pōt dispensare q^{uod} vt dicit glo. i.
l. i. de consti. p^{ri}ncipum. et i. l. ius ciuile. d. iusti. et iu. et hoc ius
diuinū vel naturale non corrigi. §. limitat et distinguit q^{uod}
facere pōt lex humana. vt expresse t^{er} glo. i. l. h. C. si p^{ossit} ius v^{el} v^{el}
li. publi. allegat apostolum dicentē. estote subditi. p^{ri}ncipi tanq^{uam}
precellenti et ducibus tanq^{uam} a deo missis. nā lex diuina dicit.
non occides et t^u lex ciuilis p^{er}mittit patrem occidere filiam re
pertam i adulterio. l. pater daf. ff. de adulte. In multis casib^{us}
tam de iure canonico. q^{uod} ciuili requirunt testes plures trib^{us} vt
dicit Anto. de bu. i. c. i. omni. de testi. et de iure canonico req
runt plures testes aliquādo. et q^{uod} d^{icitur} i ore duoz v^{el} triū stat oē
verbū idest non paucor^{um}. Itē q^{uod} de iure canonico requiruntur
ē ter. ij. q. v. c. i. et ij. et Inno. i. c. que i ecclesiā. de cōstitu. et hāc
partē sequ^{itur} ē Bal. i. l. non dubiū. C. de legi. et i corpore vnde
sumit. aut. sacra puberū. et l. ij. C. de reclin. ven. i. q. ij. et Sali.
i. d. aut. sacra puberū. et l. non dubium. C. de legi. et i. l. si quis
inquilinos. §. si. ff. de leg. i. vbi dicit ter. iuramentū ē vim legu^m et
auctoritatē iuris i testamento sumptum nullius esset momen
ti. et hanc opi. vult et Albericus de rosa. i. d. aut. sacra puber^{um}
et Raphael fulgosius i. l. i. ff. de cōstitu. p^{ri}ncipum. et in. l. h. ff.
qui satisfā. cogant. et hāc ē opt. sequ^{itur} ē d. i. de ancha. in re
petitione regule. ea que a iudice. de regu. iu. lib. vi. et i repetitio
ne. c. i. de cōstitu. q^{uod} cā iuramentū ē de foro ciuili p^{er} no. i. c. h. de
foro competen. lib. vi. et ideo lex ciuilis potest disponere. super
iuramento. per. l. adigere. §. quāuis. de iure patrona. cum si
mi. Si potest lex ergo et princeps qui est lex vna in terris. vt
in autentica de consulibus in p^{ri}ncipio. et multo fortius iⁿ Da
pa. Nec obstat q^{uod} iuramentum p^{ri}ncipal^{iter} dirigitur in deum et
sibi queritur p^{ri}ncipalis obligatio. vt in. c. debitor. et in. c. si
p^{ossit}. de iureiu. ergo hoc nō pōt impediri nec tolli nisi p^{er} deum
vel eius vicarium in spūalibus ex causa nō aliter. vt in. c. no
uit ille. de iudi. et q^{uod} no. in. c. auctoritatis. xxiij. q. vi. et per glo.
in. c. quāto. de iureiu. et Inno. in. c. inter. p. de renuncia. quia
vt dicit Anto. de bu. in. c. cum contingat. de iureiu. ex iuramē
to oritur duplex obligatio. vna est quo ad deum. alia quo ad
partem. illa quo ad deum ipsum habet vltorem. et super illa so
lus papa habet dispensare et tollere. sed quo ad alia ē p^{ri}nceps
secularis poterit. vel et sup^{er} ipsa p^{ri}nceps poterit ex causa iusta.
iⁿ Paulus de castro in repetitione aut. sacra puberum. dicit q^{uod}
si statutū diceret q^{uod} iuramentū nō valeat. non valet statutū.
quia disponit de re ad suum forū non pertinentem. cum iura
mentum hodie ēm cum non sit de foro seculari nisi vt ipsum
mandet executioni. vt in. c. h. de foro compe. lib. vi. non vt cir
ca ipsum aliquid statuat annullando. vel vt de viribus eius co
gnoscat. hoc enim pertinet ad iudiciū ecclesie. sicut non posset
statutum vel consuetudo loco^{rum} statuere p^{er} vires matrimonij
ad ipsum invalidandū. vt plene no. in. c. i. de sponsa. naz et anul
latōnes inducte de iure ciuili sunt hodie sublata per ius cano

nium quatenus cum eo nō concordat. cui in hoc dūtarat est
hodie standum. vt no. in. l. h. C. de interdic. matri. et Spec. de
cogna. sp. super rubricam. in addi. Spe. c. tuaz. de ordi. cogn.
et. c. lator. qui filij sint legitimi. C. de sacrosan. eccle. l. omni noua
tione cessante. cum ibi no. et q^{uod} no. Bar. in. l. ticia. ff. solu. ma.
vnde attenda dispositione iuris ciuilis et canonici statutū nō
pōt annullare de directo et p^{ri}ncipaliter iuramentū. q^{uod} non est
de suo foro. sed deposito iure diuino vel canonico attento. di
spositione iuris ciuilis est secus. vnde poss^{et} bene per statutū
tollī dispositio. aut. sacramenta puberum. et in. l. iuristentiū
§. et generaliter. ff. de pac. et in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iu.
sed non prodesset q^{uod} remaneret dispositio iuris canonici q^{uod} tā
tūdem et plus operaretur. facit ter. in. l. adigere. §. si. ff. de iure
patro. vbi dicit q^{uod} lex hab^{et} vim apostolici in remittendo iura
mentum. q^{uod} ego intelligo dicit iⁿ Paulus. vt d^{icitur} de iure ciui
li non canonico vel diuino. ad idem. l. h. cum ibi no. ff. q^{uod} satisf.
cogan. et per Bal. in. l. ne patroni. C. de oper. liber. Sed an sal
tem per indirectum poss^{et} statutum infringere vires iuramē
ti. puta statuendo q^{uod} nisi certa solemnitas fuerit obseruata cō
tractus presumatur ficticius et simulatus et dolo initus. et
videtur quod sic. nam istud videtur posse facere statutum cir
ca p^{er}ctus laycorum qui sunt de foro suo tam persone q^{uod} p^{er}ctus
arg. l. per diuersas. et l. ab anastasio. C. manda. et presuppōita
simulatione p^{er}ctus vel dolo dante ei cā iuramentum. s. eo
appositum non est seruandum q^{uod} caret voluntate. vt in. c. ij. d.
pac. li. vi. et l. nuda. ff. de p^{er}ben. emp. et l. imaginaria. ff. de reg.
iur. et sic caret iudicio q^{uod} est vnum de necessarijs tribus comi
tibus iuramenti. et est glo. ordi. in. l. iij. C. plus valere q^{uod} agif.
et probatur. C. de operis lib. l. i. istam partem t^{er} Bar. in. l. om
nes populi. ff. de iusti. et iure. super secunda questione p^{ri}ncipa
li. idem Bal. in. l. patroni. C. de oper. liber. dicens q^{uod} statutū
potest interpretari iuramentū predicto modo. et tunc absolutio
erit necessaria. §. sola d^{icitur}claratio q^{uod} nō ligauit. put in simili d^{icitur}
ter. in. c. quāto. de iureiu. Sed Bar. in. aut. sacra. tenet plus q^{uod}
etiā directo possit statutū annullare iuramentū q^{uod} subest iusta
cā. vt q^{uod} in loco minores et mulieres decipiebant. et iō statuit
q^{uod} non seruata tali solēnitāte nō valeat p^{er}ctus nec iuramentū.
et idem sentit Bal. i. l. i. C. si aduer. v^{el}. Breuiter dicit iⁿ Dau.
ego puto q^{uod} quātum ad vires quas h^{ab}et iuramentū de iure ciui
li b^{on} posset per statutum tam directe q^{uod} per indirectū sibi au
ferri. per. d. l. adigere. §. si. Sed quātum ad vires quas h^{ab}et a iur
canonico nec directe nec per obliquū etiam pōt statutū eas
auferre per regulam cum quid vna via. de reg. iur. lib. vi. et q^{uod}
esset in potestate laycor^{um} attrahere ad se ea que non essent d^{icitur} suo
foro quod fieri nō debet. sicut nec econtra. et i. c. nouit. de iudi.
in. aut. quō oportet c^{on}pos. in p^{ri}in. Nec obstant iura i p^{ri}um al
legata. q^{uod} fateor q^{uod} p^{er}ctus est vere simulat^{us} vel dolo init^{us} iura
mentū non valet. q^{uod} non adest consensus iurantis. sed in casu
nostro pōt esse q^{uod} re vera pōt esse q^{uod} consensus adest. et t^u p^{er} sta
tutum fingit abesse. sed quo ad deum cui omnia sunt no. plus
veritas attendi debet q^{uod} fictio. arg. in. c. inquisitionis. de sentē.
excō. Si t^u statutū fingeret simulationē et doli ex aliquibus
coniecturis p^{ro}p^{ri}is et verisimilibus ad presumēdū verum
dolum ēm ea que notant in. l. dolum. C. de dolo. dicerē dicit
iⁿ Paulus p^{ri}um. q^{uod} tunc nō esset dulus fictus. sed verus q^{uod} cū
non pōt directo p^{ro}bari. sed per cōiecturas pōt p^{er} statutum ta
les verisiles cōiecture declarari et specificari. et si diceret q^{uod} q^{uod}
quis accusatus de aliquo crimine facit aliquē p^{er}ctū q^{uod} iste p^{re}
sumatur simulatus. satis enī esset ista propinqua et verisimi
lis coniectura. l. q^{uod} faciat potius ad euadendum penam q^{uod} p^{ro}
veritate si contingat eū absolui ab accusatione. poterit enī di
cere p^{er}ctū simulatū ex forma statuti. nō obstat iura. v^{el} pōt d^{icitur}
cat si minor cū ē h^{ab}et p^{ro}bat sine eo cū de facili possit h^{ab}et p^{ro}
mitur dolo inductus. certe satis est bona ista presumptio ar.
l. h. C. de ritu nup. sicut. n. p^{er} ius cōe quedā p^{re}sumptiones veri
similes specificantur ad p^{ro}bandum verū doli vel simulatum
vt. l. doli. cum ibi notatis. C. de dolo. et l. per diuersas. C. mā
dati. ita pōt induci p^{er} statutū. sed q^{uod} ē cōiectura oīno extranea
vt si ē statutū q^{uod} mulier v^{el} minor nō p^{ro}bat nisi corā capitaneo
tali. et al^{iter} p^{er}ctus presumet^{ur} simulatus. non putarē p^{ro} hoc tolli
iuramentū et eius vires p^{er} iam dicta. et dicit Bal. i. l. pactum
C. de colla. q^{uod} renūciationes se nō extendūt ad ius postea que
sūt. sed d^{icitur} y. i. suis cōsilijs cōsilio q^{uod} incipit. quidā nomie frō

te. et si filius pignus vivo patre renunciat bonis paternis cum iuramento valet renunciatio. q. ex quo non hz curatores ex iuramento obligat. secus si haberet curatorem quem hse potest esse emancipatus. ff. de ver. ob. l. is cui bonis. et qd no. l. qui habz ff. de tutel. p. Ja. de are. Et si soror renunciat hereditati paterne vni fratri pnti et recipit. Dy. consilium i consilio suo qd incipit. Et testis dñi Alberti q. oibus fratribus accreuit et pdest ista rone q. quoties vnus de his quibz successio defertur directo vel per media psona alterius vel p repudiatione excludit a iure petendi et eius portio defert alijs iure accrescendi. aliqui volentibz. aliqui iuris vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. i. bonorum cum tribus legibus sequentibus. de acqui. her. l. hereditatem. et ad tercul. l. si nemo. et de ius et legitimis. l. si ex pluribz. et c. qñ non pete. partes. l. vnica. et de cadu. tol. l. i. §. his ita. quod e verum fm Bal. nisi appareat presumptio donationis i recipiente collas. ff. de dona. l. i. edibus. ver. veluti. et de pac. l. si actione. et l. creditori. l. i. glo. Et si e renunciatum p filiam vni ex fratribus seu vni fratri et iste non vult hereditate paternam sui. de cu. dicit q. hec renunciatio non prodest extraneis heredibus. ff. de pac. laurus. Tu tñ fm Bal. i. d. l. pactu considera quid factum. vt. C. de doct. pmiss. p. te. na semper i petibus pl. auteditur factu qd contemplatio. vt. ibi no. C. de iure do. l. cum psem. Et no. q. ppter iuramentum potest acquiri ius oibus etia abfctibus de iure canonico. vt. l. q. vij. c. quotiens cordis octus. Et si filius renunciat successioni future ppter expensas studij. dicit Dy. q. no valet qd e verum fm Bal. i. d. l. pactu nisi iurauit et eo cau quo non v3 renunciatio ipsas expensas supra legitima computauit fm Bal. q. hoc v3 tacite actum. ar. ff. ad. l. fal. l. cum quo. §. si. l3 videretur q. non. q. sunt psumpte tempore mortis patris. et si soror faciat renunciationes d omni eo quod sibi debetur an extendatur ad res quas potest vendicare et v3 q. non vt. ff. de libe. leg. l. laurelius. §. memia. et l. ab aurelio ad fi. ibi res testator. et qñ renuntiat omne ius quod habz vel habere sperat. qñ intelligitur hoc verbum sperat. intelligitur sperat ex ca de preterito non de futuro. q. de ea no potuit cogitari. pro hoc. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. per Bar. et ff. de adul. l. si vxor. §. diuus per eundem bar. et an cla generalis post quedam specificata restringatur soluz ad illa. rideo sic dicit Bal. in. d. l. pactum. si vtraqz cla dependet ab eadem ca finali. als generalis cla generaliter operatur C. de transac. l. de certa. et l. sub preterito. la. i. §. ff. de transac. l. emptor. §. lucius. et de excep. l. si ex maiore. et ff. de transac. l. cñ acquiliana. et ff. de condi. inde. l. si. §. idez quesit et d. laurelio §. si. et si ista cla generalis a nullo regitur sed absolute ponitur idest non regitur ab aliqua cla nec est alteri anera. an generalis sit virtus eius. v3 q. sic per illud Brocardum q. generaliter dñi d3 generaliter intelligi. nisi sit aliqua ratio restrictiua q respiciebat robur et firmitatem precedenti clarum. et id merito refertur ad omnia. q. presumitur quis velle quod valeat omnia que facit. C. de condi. infer. l. i. sed hoc non venit ad firmitatem sed ad extensionem. idem tñ forte d3 operari in rone generalis intellectus corrigeretur vel minueretur quod spale est dispositum. vt. C. fami. her. l. quotiens. et ff. fami. her. l. le gator. §. qui plures. Et si in huiusmodi renunciationibus nulla ponitur ca non pnt restringi rone cae non expresse nec tacite subintellecte. restringuntur tñ rone temporis ad principia ff. de ver. ob. l. cum stipulamur. et l. si a colono. ff. de libe. cau. l. aurelius. §. testis. Item restringuntur clausule ex animo ad id solum quod quis sciebat sibi deberi. vt. ff. de pac. l. tres fratres vel scire debebat. vt. ff. si cer. pe. l. quod te. Et ideo consulo qd caueant sibi renunciantes a verbis generalibus ne i pmpu et effuso sermone incidant periculum. vt. C. de dotis promissione. l. si. in fi. vnde creditores non sunt compellendi apponere in refutationibus clas generales nisi quatenus veniret ad robur specialium. l. i. §. i. ff. de contrario iudicio tutel. et ibi p Ja. de are. tenentur tñ renuciare beneficijs per que actus ipse possz infringi. vt in aut. matri et auie. C. quando mulier offi. tutel. fungi potest. Et si in refutatione generali ponuntur hec verba q. sic voluit et sic sibi placuit. an ista verba sint alicuius cae necne. et v3 q. q. ca volutat distinguat a volutate tanq. act. exterior ab aio. i. ab actu interiori. ff. d. trasac. l. cu bi. §. i. ca. In ptraui videtur q. sit tacita donatio. vt. l. campanus. ff. de oper. liber. effectus est magnus. q. vbi no est causa valet li

beratio taquam inferius et sine causa. vt no. ff. de pac. l. tale pactum. in pn. et sic non v3 requiri insinuatio cu no sit donatio. Si vero est donatio requiritur insinuatio cum hoc veniat ad liberatum tanqua. merum lucrum. et sic est eadem rō que i vera donatione. l. ne quis impetu quodam tanquaz pignus suo patrimonio abutatur. facit ad hoc quod no. in simili. C. de rei ven. l. mater. Ista ergo verba generalia nullam determinatō nem hñtia generaliter debent intelligi. vt. d. l. emptor. §. lucius si eni in esset aliquis terminus restrictus verba generalia restricti gerentur. ff. de solu. l. si ex pluribus causis. Et adde quod no. i sti. de dona. in summa. per Alzo. et quod dicit idem Bal. in. l. lud. C. de sacrosan. ecc. Sed qñ pactu de no succedendo firmatur iuramento cu sit p bonos mores. rideo aliquid esse p bonos mores intelligitur tripliciter. i. natura vel quasi. et tñc no valet iuramentu. q. est p ius naturale vel quasi. vt si pater iurat non alere filium vel non obedire deo vel ecclesie romane i spualibus. de iusti. et in. l. veluti. Ite facto vt q. est turpe et tñc idem. vt. ff. de pac. l. iur. gentiu. §. generaliter. Item iuris censura. i. iuris artificio. et tñc iure ciuili no v3 iuramentu ne rōe iuranti iuris ciuilis auctas obzupat vt. C. d. legi. l. no dubiu. sed de iure canonico valet pp religionis vinculu quod est de iure diuino. Et licet ius ciuile nihil dicat cē p bonos mores nisi q. deducit ad aliquod inconueniens. tñ magis esset inconueniens spernere iuramentu qd est ipso deo prestitum. verbi gratia. ius ciuile non potest renuciare hñditati future ne fili? videns sic se priuatum bonis paternis omittere obsequiu. hoc enim esset satis inconueniens. at si se priuatum non videt. patrem obsequijs puocabit. Item viuet virtuose fm patrum desideriu. et istud est valde cōueniens. et q. spes pulcherrima foueat filios in successione parentu. vt. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem rñdit. et l. pactu. C. de colla. et c. de sent. passis. l. si. et ff. de oper. lib. l. nec ei. §. i. sed iste rōnes iuris ciuilis sunt pñsiue et non necessarie. et ideo talis inconuenientia est contingens vicio solius iuratis quod ei non d3 patrocinari. fili? enim tenetur patri non q. diues. sed q. pater. Sed si statutu dicit q. l3 filie non renuciauerint. tñ debeant dotari et ampli? petere non possint. modo puella non vult nubere. sed vult succedere et castitatem seruare. quid iuris si no nubit. rō iuris est impedimento ne dotetur. q. nomē eius dotis sine matrimonio esse non pot. l. si. C. de dona. ante nup. q. ergo deficit tacita conditio statuti. i. nuptiar. ergo cessat statutu. Ite statutū quod arctat ad nubendum esset p bonos mores et non valeret iuxta no. in. c. statutum. de hñctis. in nouella. In contrariuz q. stat per ipsum quo minus dotet. ergo habet haberi p dotata. vt. ff. de condi. et demo. l. iure ciuili. Solutio si tñ assignat quātum nomine dotis deberet sibi prestari. nihil amplius petere pot. vnde cogitur tali portione esse contenta. ar. ff. d. here. insti. l. qui volebat. et ff. de fidei. lib. l. tays. §. i. Et si statutū dictaret q. mulieres non possint pñere sine cōsensu alioru propinquoru et cum iuramento. et q. pñas illi? ciuitas? teneat de fco compellere recipientem ad remittendum omnia iura que viderentur sibi quesita. quod etiam de iure cōi est quando per fraudem sunt extorta. vt. ff. de offi. pñsi. l. illicitas in prin. nunquid hoc erit verum qñ filia renunciat patri. dicit Bal. q. non. nam pp naturalem affectum paternum pñi v3 cōcessum. ar. ff. de libe. cau. laurelius. §. tñcius testis. ff. de hñdi. i sti. l. quidam cum filium. ff. de cura. furio. l. furioso pñsi. ff. d. adul. l. nec in ea. §. si. Si autem non pñeret cum pñe. sed cum alijs remotioribus q. pleriqz malum consilium capiunt pro puellis. vt. C. de nup. l. vidue. §. sed ne forte. tunc haberet locuz statutum in octibus et in distractibus. vt. l. memia. §. i. ff. solu. ma. et quod no. in. l. iij. §. prium. ff. de prio iudicio tute. q. istō statutum qd imbecillitati mulieru prouidet et ad renunciantes extendi d3. vt. ff. de noua. l. doli. §. diuersum. et no. ff. de mino. l. si iuder. et per Bar. in. l. mutum. §. si. ff. de acqui. her. et bal. in. ti. si de seu. controuer. fuerit. c. moribus. sic dicit. Et hñca pitulo arguunt quidam valere pactum de futura successione. qd est falsum. q. in deo. c. moribus non est pactum de futura successione. sed est tale quale est. vt ad. l. flauu. de plagi. l. in fu ga. i. ff. Et no. q. hodie valet pactu de futura successione si iter veniat factu vt extra de pac. c. iij. lib. vi. Bar. dicit q. valet pactum de non succedendo. Et e rō q. illud non inducit votum captande mortis. sed pactum de succedendo sic. vt de fidei. l. si quis

quis p eo. r. ff. de ver. obl. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Ita
distinctione meri canonice non tenet. qz rō dicti. c. est qz iura
mētū pōt saluari sine interitu salutis eterne. r si dicat qz indu
cit votum captā de mortis hoc nescimus qd sit i aio pacifcen
tium sed bene scimus qz pnt observare pactū sine interitu salu
tis eterne. r iō puto qz epi cogerēt talem iurantē ad observan
tiam talis iuramenti. Et p opi. mea dicit Bal. i. d. c. morib?
sunt expressa verba. Petri de ceruo. que talia sunt. Et quo ca
pitulo dicunt quidā valere pactū de futura successione et sine
cōsensu vasalli de cuius hereditate agit. ad qd facit quod legif
r notat i. d. c. moribus. r. C. de inuti. stip. l. i. r. C. de colla. in. l.
pactū a deo. qz si sacm internerit nō valet. vt. l. pactus. C. de
colla. r p decretalem bonifacii bene valeret. extra de pac. c. i.
lib. vi. r. De. de ceruo. vt p3 tali rōne. qz pactus non succedat
filia p exclusionē filie inducit pactum qz filia succedat. ff. de iu
di. l. cū pretor. r tū illa decretalis determinat expresse illud iu
ramentum appositū ē seruandū. Iō simplicitati canonistarū
adheret. Jo. d. imo. i. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. d. ver.
ob. sic dicit. Attende qz hic tractat Bar. an pactus de futura
successione valeat vel non. Et distinguit quattuor casus prin
cipales. qz interdū sit pactū de iure successionis cōservando.
interdum de iure successionis minuēdo seu perdēdo. interdum
de iure successionis acqrendo. interdū de eo qd venit p successio
nem acqredam certo modo disponēdo. Iō dīmū casum valde
breuiter se expedit dicendo qz valet p. s. i. i. n. i. de legi. agna.
succes. r i. l. fi. C. de pac. latius dicit cōsiderat duos casus prin
cipales. v3 qz qñ ille qui vult cōservare ius succedendi priuaba
tur eo ppter delictū. qñ qz ppter aliquā iuris rigorem. Et hoc
secūdo casu cōcludit qz aut ille cū quo sit pactū posset circa hoc
puiderē testādo r valet pactū. vt. d. s. fi. aut non possit. r tunc
non valet. allegat. c. i. de seu. su. Et p predicta decidit qz si sta
tutū ē in ciuitate qz filia femina non succedat extantibus ma
sculis et testō capiet qquid sibi relinquitur qz si tpe quo dota
conseruat sibi ius successionis cōsensu patris qz valebit istō
pactum p. l. fi. C. de pac. Secus si esset statutū i ciuitate qz mu
lier nupta extra ciuitatem non succedat ex testō vel ab intesta
to. qz tūc non valeret pactum. Tu adde qz nō videt valere qñ
solum statutū ipedit successione ab intestato si frater mascul?
non succedit. qz statutū in fauorē masculorū v3 effecatum. r
sic non v3 qz tali fauori possit p tertias personas i alieno pū
dicio renūciari arg. l. sicut. C. vt in pos. legato. Si autē frater
cōsentiret. v3 adhuc esse dubiū. tū v3 adhuc idem. qz p pactus
priuatorum nō v3 possit tolli lex statutaria. l. ius pulicū. ff. de
pac. ff. ob. s. fi. i. n. i. de legi. agna. succes. qz ibi lex expresse p
mittit pactū. hic autē secus. forte tū sustinēdo dictū Bar. possz
dici qz ex quo i fauorē masculorū lex municipalis emanauit.
possit masculus illi renūciare. argu. l. si quis i cōscribēdo. C.
de pact. r hoc v3 esse de mente Sali. l. i. l. pactū qd dotale. C. de
pac. Itē p predicta decidit Bar. qz si statutū ēē in ciuitate vt
dicit esse assisij qz ingrediēs monasteriū nō succedat. qz si sim
pliciter statutū phibet eum succedere et ex testamēto. non va
lebit pactū factum cum parentibus r consanguineis de iure
successionis reseruando tpe ingressus. secus si solū priuaretur
successione intestati. dubitat an statutū valeat. cōcludit qz si lo
quit p hec verba ingrediens monasteriū vel si quis intrat mo
nasteriū sit priuat⁹ iure successionis seu succedēdi. r tūc valet
qz non disponit circa clericū sed circa laycū. nam laycus ē il
le qz ingredit⁹ monasteriū sicut viuēs mori. l. qui duos. ff. de
manu. testa. ff. ob. aut. nisi rogati. C. ad trebel. qz ibi grauaf
i iam quesito si monasteriū igreditur. hic autē lucrū aufertur.
Si autē statutū disponat de iam igressō. vtputa si quis ingres
sus fuerit monasteriū non succedat. non valebit statutū. qz v3
disponere de clerico cui statutū nō pōt auferre ius suum r p
formam iuris. l. deo nobis. C. de epi. r cle. Et pro hac disti
ctione allegat. l. Stichus. de manu. testa. r hoc dicit salua cano
nistarum determinatōe. Tu adde dicit Jo. de Imo. qd bal. i
dicta. l. fi. dicit in primo casu quando statutum dicit seu loqui
tur de ingrediente qz si priuat ipsam vltra legitimaz valz. Si
autem priuat etiam legitimā qz illa est debita filio. l. fi. C. d. co
dicil. r. l. iij. C. de iur. r fac. igno. tunc non v3 dcm statutū ve
lut odiosum detrahens religioni. Tu adde dicit Jo. de Imo.
qz indistincte non v3 dcm statutum valere et vltra legitimaz
per ter. s. sed hoc de pnti. in aut. de san. epi. colla. v. vbi est ca

sus expresse qz reputatur et dispositio turpis si per illam ali
quis ingrediēdo monasterium priuatur lucro. seu non admit
tatur ad lucrum. r sic non loquimur qñ in iam quesito qz gra
uatur. imo loquitur et quando quis non admittitur ad lucrū
ingrediendo vbi als admitteret si non ingrederetur. ff. ob.
quod no. Jo. an. in sua questione que incipit. Alcolitus quam
posuit supra rubricam sine culpa in vltimo articulo. ij. qñis
principalis. r Jo. calde. in sua questione que incipit. Statutū
in solone. vbi dicit qz qñ statutum vel pñetudo layci pñit ali
quem laycum ante clericatū qz ligat et scñ clericū. qz loquim⁹
qñ qz priuat et si nō fieret clericus. nā cōsuetudo qz pñogēit⁹
succe dat desert bñditatez primogenito et si primogēitus sem
per remāeat layc⁹. r sic nō priuatur ex eo qz fiat cleric⁹. i qd
nostra secus. Circa fm casum pñcipalem qñ sit pactū de iu
re successionis minuēdo seu perdēdo. adde fm Bal. qz inquitū
dicit qz vbi est pactum admittū cū delicto qz valet. vt. l. i. s. si
parens. si quis a parenti. fuerit manu. qz imo tunc non valet
pactū. qz tūc non vi pacti. sed vi delicti repellitur. vt ibi no. r
C. de codicillis. l. pactū. Item adde fm Bal. qz hic casus secū
dus loquitur de iure succedendi perdendo tertio iaz defuncto
qz ad pacifcentem debeat deuolui conditione eueniente tunc
ben e valet. exemplū in eo qui in se recipit ius fideicōmissicon
ditionalis. vt. l. i. C. de pac. r. ff. de ver. obl. l. qui rome. s. duo
fratres. Tu etia adde quod Ric. de saly. r dñs Bar. de saly.
post eum in. l. pactū. C. de pac. limitat. c. ij. de pac. lib. vi. pcede
re casu quo qñ mulier renūcians r pacifcentem de nō soluendo
habuit dotem. secus si nihil haberet. qz tunc fm eos pactū v3
esse p bonos mores r incitare odiū inter cōiunctos sanguine
ar. l. fi. ff. de receptato. Sed tu potes dicere qz si sit pactū de nō
succedendo l3 tūc mulier non habuit dotem. nō v3 per hoc re
nūciari iuri petendi se dotari p. l. fi. de dot. pñmissione. r in. l.
qui liberos. ff. de publi. nec similiter iuri petēdi alimenta. Et
sic cū remaneat solum dictū ius r alimentorū dotis nō v3 qz
de non succedendo sit p bonos mores. maxime qz nulla. l. repi
tur hoc cautum vnde potes dicere qz ibi solum est improbatū
pp quēdam rigorem iuris. de quo ibi p Bar. Si autē expresse
renūciavit iuri petendi alimenta r iuri succedendi. tūc ēē ma
gis dubium an iuramento firmaretur pactū de nō succeden
do respectu tñ alimentorū nō v3 valere nec firmari iuramēto.
p. c. cum quidaz. extra de iureiu. Et forte et respectu dotis cū
illa videatur succedere loco alimentorū r qz alias v3 vari quo
dāmodo viam delinquēdi mulieri si sic esset penit⁹ indotata.
r consequenter nō posset verisimiliter nubere. ar. aut. sed sup?
C. de inoffi. testa. Et potes et addere qd bu. dicit in. l. pactum
C. de colla. qz si filio data est legitima r pacifcitur de nō succe
dendo qz valet pactum r non pōt agere ad supplementū legi
time etiam si bona patris postea augmentarent⁹ potuissent
postea diminui r sic v3 sufficere qz habeat legitimam fm tps
ipsius dationis r pacti. arg. l. de fideicō. C. de transac. Et hoc
dictum sequitur Ang. in stipulatione hoc modo cōcepta. ff. d.
verbo. obliga. r Bal. tenet pñm in. l. si qñ. s. illud. C. de ioffi.
testa. r hoc v3 verius fm istum tex. nisi defendendo Ja. dicas
qz ibi loquitur qñ dabatur minus legitima tpe quo datio fie
bat. r hoc satis videt inuere lra illa. r sic forte posset defendari
opi. Ja. Circa tertium casum pñcipalem. s. de iure succes
sionis acquirendo. addit hic Bald. r successiue Ange. dictis
Bar. qz l3 regulariter nō valeat. fallit inter milites. vt est ca
sus singularis qui nō est alibi in. l. l3. C. de pac. Quarto at
casu nihil addit Bal. in. d. l. stipulatio hoc mō concepta. nec
Ang. dict⁹ Bar. Aduerte tñ qz Ange. in. d. l. stipulatio hoc
modo concepta. aliter expediunt istam materiā. l. per regulas
r quinqz fallentias que omnes fallentie satis patent ex supra
dictis. exceptis duabus. Vna est qz l3 regula sit qz non valet
si sit pactum cum eo cui d3 succedi secus si sit pactum etiā nō
firmatum iuramento de non succedendo tertio. exempluz po
nit si filia accepit dotem a fratre viuo pfe r pacifcitur cū eo
vt non succedat pfi. nam istud pactum bene v3 pfe defuncto
ab intestato quasi vendiderit fratri ius genituf. sicut scē erau
qui vendidit ius primogēiture fratri suo Jacob. vt p3. rr. q. i.
qpericulosum. de iure primogēiture et per Jo. an. post hosti.
i. c. l3 extra de voto. bñ succederet pfi ex testō nō obstat pacto
ne si aliter dicerem⁹ p hoc pactū intelligeret pfi ablata liber
tas testādi p. d. l. stiplo hoc mō concepta. r. l. fi. C. de pac. Ad d

q̄ hec opi. vñ p̄. l. stipulatio hoc modo cōcepta. r̄ p̄. l. pactū q̄d do
tale. C. de colla. vbi simplr pactum factū de non succedendo
non distincto cū quo non valet. Nec ob. q̄ ipse dicit de exau. q̄
illud pcedit fm̄ leges veteris testi ex p̄cepto iudiciali ipsius
legis. r̄ iō hodie nō vindicat sibi locū ex quo ius civile dispo
nit oppositū. cū p̄cepta iudicialia veteris legis non obligēt
i noua nisi a nouo sint approbata. vt no. centesima. dñ. s. his
ita. r̄ extra de p̄sue. c. h. r̄ p̄ thomā de agno. i. i. s. c. iiii. articu
lo. iij. p̄dēra tñ q̄ p̄dicta n̄ vñ fieri p̄ bonos mores pactū
de non succedēdo cū approbatū sit fm̄. l. diuina. n̄ forte di
ceres q̄ exau nō fuit ex toto priuatus ab oīmoda successione.
Alia fallentia ē si nō impeditur directo libera testādi factio
r̄ sic saluat paciscenti alia forma testandi de bonis suis. l. qui
dā cū filium. iuncto fine glo. magne. ff. de ver. obli. Et per hoc
dicit se non assentire opi. magistri sui Ber. dicentē q̄ nō va
let donatio oīum bonorū p̄ntiū r̄ futuroz. ex quo quia nemo
vellet eius hereditatē adire. r̄ p̄ talem donationem ponit se i
statu extreme paupertatis r̄ vult se reddere inhabilem ad acq
rendum i effectu vt ipse t̄git ēt hic r̄ i. l. h. C. de pac. non. n. ē
tale directum impedimētum cōsiderādum p. d. glo. q̄ ad hoc
principālī nō ordinat r̄ per hoc ēt allegat. q̄ si hoc ē verum
nemo cōstitutus i mortis articulo poterit donare vniuersa bo
na sua cū ponit se i statu paupertatis. r̄ similiter nemo vellet
eius hereditatē adire q̄d ē falsum fm̄ eum. qm̄ nec senect? nec
egritudo ipedit dispositionē bonorū fieri p̄ oīm. C. qui testa
fa. pos. l. senii. Item nō ē verum fm̄ eum q̄ ponat i statu pau
pertatis. nec q̄ impediat facto testi eo modo quo ipse dicit. nā
poterūt talia bona dari. r̄ relinqui cū pacto q̄ stipulatori ni
hil acqratur. r̄ sic in illis poterit habere hereditatē sicut dicimus
cui ita donat. C. de bo. que lib. aut. ex cap. r̄. C. de moffi. testa.
l. fili? matrē. Itē adducit. q̄ pōt quis se ponere i statu pauper
tatis r̄ tollere sibi testi factionem non solū p̄ approbatū. igres
sum religionis imo ēt p̄ actū de se destabilem. puta faciendo
seu patiēdo se vendi ad precium participandum. ff. de statu
bo. l. in seruoz. C. de sacrosan. eccle. aut. ingressi. q̄ verū est in
illis que non sunt dñi actu nec potentia. q̄ acquirere p̄t vt di
ctum est. Item r̄ actu q̄ licet donatario tradere teneatur. tñ
ante traditionē remāet dñs. q̄ ex titulo ēt vniuersali nō trās
fertur dñum generaliter nec possio. vt est ter. iuncta glo. que
non est alibi in. l. i. in pñ. in verbo vñ. ff. de vñcup. p̄ donato.
Et hoc claz qm̄ non intercessit constitutio precarij. q̄ sicut lo
cus incertus possideri nō pōt ita nec precario rogari. vt. l. lo
cus. ff. de acqui. pos. Item ideo fm̄ eum instia generalis obli
gatois hipothecē de pñibus r̄ futuris cum cōstōe precarij
quantum ad futura forte nihil releuant fm̄ eum. Item dicit
Bal. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta in effectu. sed clari
us loquitur quo ad aliqua. vnde tene q̄ dicta donatio vñ
fm̄ eum als sequeretur q̄ nullus p̄stitutus in mortis articulo
de cuius vita non esset spes possz donat oīa bona sua. q̄ ipedi
retur libera testi factio cum sit spes q̄ alia possit acquirere q̄d
dicere est trufatorium fm̄ eum. addē q̄ vñ esse casus i. l. certū
als oēs. s. lucius. ff. de his que in frau. cre. indistincte illā. l. itel
ligo nec ē vez p̄z eū q̄ ipediāt libera testi factio. q̄ tal donās
āteq̄ tradat n̄ p̄dit dñū p̄cipue rez quaz pōt queri. allegat. d.
glo. in. d. l. de vñcup. p̄ donato. Nec obstat si dicatur q̄ nul
lus velit esse heres noīe tñ r̄ nō re. q̄ si hoc simpliciter cōside
ramus nullus qui nō esset soluendo nō haberet testandi facul
tatem q̄d est falsum. ff. de here. insti. l. soluendo non erat. r̄ hoc
credit sine dubio vez nisi talis donans p̄stituerit se bona pre
sentia r̄ futura precario noīe donatarij possidere i tali forma
q̄ valeret cōstō precarij. tunc irrita essz donatio. q̄ tūc vere
impediretur libera testandi factio. q̄ non porrigitur p̄stitutō
precarij ad iura incorporalia r̄ actiones que r̄ quas donatio
acquireret. nec ēt quo ad corporalia valebit cum sit incerta. al
legat. d. l. locus. r̄ sic residet in allegata. l. stipulatio hoc modo
concepta. Adde q̄ in. l. h. C. de pac. r̄ cum opi. Bar. quam di
cit esse cōem. illam enim sequitur p̄. d. r̄ l. y. Et aduerte quia
cum Ange. r̄ Bal. in. l. stipulatio hoc modo. Concordat dy.
in. c. qui semel. de re. iur. in. vi. r̄ in. l. h. des palam. s. h. ff. de
sti. r̄ Ric. de saly. r̄ do. Bar. de saly. in. l. h. Ande passus iste
ē dubius pp̄ tantorum opi. r̄ quelibz pars possz probabiliter
sustineri. r̄ forte de mente iurum possz sustineri q̄ donatō n̄
vñ quasi presumatur scā r̄ videatur vice testi quod est reproba

tum a iure. ar. l. stipulatio hoc modo p̄cepta. ff. de ver. obliga.
r̄ vñ casus in terminis in. l. h. dñtas. C. de pac. conuen. vnde
q̄ ibi dñ vice testi intellige q̄ sic vñ fieri non quia aliter de b
constaret als lex illa modicum haberet dubium. Nec ob. d. l. i.
C. vt actione ab heredibus r̄ p̄ heredes q̄ intelligo. l. illam in
particulari donatione vel promissione non in obliōe omni
um bonorum. in illa enim presumitur facilius fraus posse ac
tentari q̄ si simplr donarentur omnia bona post mortē ali
cui hoc acto q̄ sit donatio inter viuos. hoc casu forte non va
luit l. non sit adiectum aliter d̄ futuris quasi in dubio ex quo
dispositio vñs r̄ relata ad tempus mortis videatur scā vice te
stamenti per. l. h. dñtas supra alleg. vbi ēt vñ casus. Si autem
velles tenere q̄ donatio valeret in aliquibus casibus seu ali
bus respectibus. puta q̄ in ipsa donatōe generali nō venerit
saltem illa que in specie quis verisimiliter essz concessurus. vt
in. c. generali. de reg. iur. in. vi. r̄ de pig. l. obligatione genera
li. forte hoc essz tollerabile etiam si alias teneret opi. Bar. pp̄
suos respectus r̄ rationes p̄ habēdo respectum ad rōnes quas
facit. posses ēt tenere q̄ tunc non venirent bona q̄ crescerent
post mortē testātis cū illa pprie n̄ sint testātis. vt. l. iij. s. hec
verba. ff. de neg. ge. r̄ verba i dubio obēt intelligi pprie. l. non
ali. ff. de le. iij. r̄ sic ēt essz verisimile q̄ vellet ipse disponēs. arg.
l. iij. ff. de testa. militis. Si autem confet de mente q̄ oīa p̄e
dicta vult in donatōem venire. remanet dubiū supradēm. an
tūc teneat donatio r̄ preferim qm̄ p̄cessit cōstitutio precarij
fm̄ Bar. non teneret q̄ per indirectū ipediret libera facul
tas testādi. Sz p̄ istam rōnem faciunt ea que dicta sunt supra
post Ange. r̄ Bal. Si autē teneres q̄ non t̄ respectu quo diri
q̄ videret fieri vice testi r̄ p̄ hoc ēt p̄ bonos mores tūc nihil
obstabit. Itē attende q̄ ē dubiū an tenēdo opi. Bar. r̄ habē
do respectū ad suā rationem si donant pñtia r̄ futura ex toto
viciet donatio. an viciet quo ad futura. r̄ Bar. i. l. h. C. de pac.
dubitāt r̄ non decidit. Bal. ibi t̄z q̄ viciet ex toto. ar. d. l. he
reditas. Sali. p̄ q̄ vñ solum quo ad futura ar. l. sancimus. C. de
dona. ad. d. l. hereditas. r̄ dñet q̄ ibi cōstabat q̄ vice testi facta
erat. Tu potes attentare q̄ verior vñ opi. Bal. p. l. si libertus
ad si. ff. de iure patro. vbi vñ ē casus q̄ qm̄ eodē tpe i fraudem
legis plura alienant ipso iure oīa annullātur. scus qm̄ ex in
teruallo sit alienatio vnius rei post aliam. Itē attende q̄ que
stio vñ intelligi qm̄ cōstat donantē velle donationē esse inter
viuos. l. vult b̄re effectum post mortem. als effect donatio cā
mortis. vt no. l. l. s. vñ. ff. de vñcup. p̄ donato. Itē vñ intelligi si ēt fa
cta insinuatio si excederet summam de qua in. l. sancimus. C.
de dona. Item aduerte q̄ si quis donat bona post mortē suā
cōiter tenet q̄ non veniant futura. r̄ Ricar. de sali. r̄ Bar. d
sali. p̄ predictā. l. h. q̄ qualitas adiuncta verbo vñ intelligi scōz
tps verbi. r̄ q̄ alias dictio post mortē nihil operat. r̄ q̄ vide
tur esse casus i. d. l. hereditas. hoc forte pōt p̄cedere q̄ consta
ret donantē velle irrevocabilr donare. nam tūc vt dixi forte
vñ ex iuris dispositione fieri vice testi nisi hoc constet. tene cū
opi. docto. Nec obstat q̄ qualitas iuncta verbo r̄. q̄ hoc in ef
fectu intelligit terminare verbū dare que datio pōt fieri post
mortem ēt de bonis que fuerunt tātūmodo tpe donationis.
Itē nec obstat secūdo q̄ dictio post mortē nihil operabilr. q̄
imo opatur vt de se p̄z. q̄ si non esset appositā statim sumeret
effectū donatio. Nam ob. d. l. hereditas. q̄ deberet dicere. q̄
ibi cōstabat q̄ vice testi erat facta de cuius testi natura ē q̄ i
spiciat tps mortis. Ludo. in. l. pactum quod totale. C. de coll.
dicit q̄ rō quare pactū future successionis cōceptum affirma
tiue non valet ē triplex. p̄mo q̄ hereditas nō pacto. sed te
stamento deferri vñ. l. h. dñtas. C. de pac. conuen. r̄ l. pactū. C. de
pac. Secūdo q̄ p̄ ea tollit testi factio quod ē p̄bitū p̄ bonos
mores. vt. l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de ver. obli. r̄ ff. p
socio. l. cum duobus. s. idem r̄ dñt. Tercio q̄ p̄ eum inducīt
votum captāde mortis quod similiter p̄bitū ē r̄ bonis mo
ribus repugnat. vt. l. h. C. de pac. r̄ i. c. non captāde. de conce.
p̄ben. lib. vi. que rō nō viget i casu. d. l. h. vbi pater cōsensisset
pactionibus sup̄ hereditate factis. q̄ tunc valet pactum. Nec
ob. q̄ inducīt votum captāde mortis. q̄ non presumit patrē
cōsensisse si de sua vita dubitasset. Si autē dicis quare non va
let pactū future successionis negatiuū. quadruplex pōt ēē rō.
p̄mo illa quā reddit ter. in. d. l. h. s. q̄ successiones que iure
publico deferunt priuatoz pactionibus mutari non conue

nit. ff. de pact. l. ius publicu. Secunda illa qua reddit papina
nus l. d. l. si qñ. §. i. de ioffi. testamen. l. q. meritis magis filios
ad paterna bona vocandos q. pactionibus astringendos de
cens est. Tertia q. successio filij fundat i naturali iure. ff. d. bo.
dāna. cū rō. ff. vnde liberi. l. scripto. ad h. r. l. nam r. si parenti
bus. ff. de ioffi. testa. qd quidem pactionibus pzinatorū tolli
nō pōt. vt. ff. de usufruc. eaz rerū. l. ij. ff. de capi. dimi. l. legatū
r. leas cū sumi. Quarta r. illa ē efficacior q. colligit ex ter. l. cū
bis. ff. de trāsa. i. p. i. q. cōtingere posset plurimū hoies depau
perari si tale pactū valeret quod ē p publicam vtilitatem. vt i
aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio. insti. de his q. sunt
sui vel ali. iur. §. expedit. r. vt plurimū videmus hoies magis
cōtēdari modico pñti q. plurimo quod sperat in futurū hñ
vt. d. l. cū bi. ¶ Dñt assignari r. quinta rō. q. sicut hñdās non
pōt pacto dari vt. d. l. pactū. ita nec adimū posset. eisdem. n. re
gul. regulatur ademptio sicut r. transactio seu r. datio. vt. ff. d.
adimē. leg. l. iij. §. conditio. l. legata mutuliter. ff. de reg. iur. l.
nil tam naturalc. cūz si. S. q. dictū ē q. pactū future successio
nis affirmatiue cōceptū non valet. fallit in duobus casibus.
¶ Primus qñ pactū fuit iter milites i expeditōe degētes. quāc
illd appellat vñcia volūtas i genere r. validū ē ter. ē singularis
l. l. 3. C. de pac. Secūdo fallit fauore pie cāe. vtputa si pactū fuit
q. post mortem meā paupes succedant seu ecclesia. fm Bald.
singulariter in. d. l. si. C. de pac. pro quo facit q. nō obstat co
q. pactum cū ecclesia factū tollat liberā testandi facultatem p
indirectum pactū validum fore dicit. vtputa si fiat ad pias
causas donatio omniū bonoz pñtiū r. futuroz que fauore pie
causae valet fm Bald. in. d. l. si. argu. in aut. ingressi. C. de sacro
san. eccl. r. Bald. in aut. si quas ruinas. r. l. i. ubem? eo. ti. Quic
quid tñ sit puto dicit Ludo. salua reuerentia. Bal. male dicit
re. q. si pactum future successionis affirmatiue conceptū non
valet etiam in filio qui magis est fauorabilis. vt est casus i. d.
l. pactū quod dotale. multominus d. valere ad pias causas q.
pia causa minus fauorabilis ē in iure q. filius. vt pbat. xvij.
q. si. c. quicūq. r. l. papinianus. in glo. ff. de ioffi. testa. ¶ Dñ ob.
d. l. licet. q. ibi est spāle in milite. ergo in pzinum est ius cōmu
ne quocūq. alio casu. vt. ff. de legi. l. ius singulare. cū si. ¶ Prete
rea rō spālitatis que vēdicat sibi locū in milite nō vendicat si
bi locum ad pias causas. ergo nec illius legis dispositio. ff. de
pac. l. quod dictum. extra de appel. c. cum cessante. q. autē sibi
locum non vendicat p. q. in milite non est. q. sibi fuit remif
sa omnis solēntas circa testandum que sunt inducte de iure
ciuili. ff. de testa. mili. l. i. quod nō est ad pias causas. qñ sunt
solum casu illo remisse solēntates iuris ciuiliis quo ad testes.
extra de testi. c. relatu. r. c. cum omnes. non at quo ad alia. vt
plene no. C. de sacrosan. eccl. l. i. ¶ Nec ob. dictū Bar. r. Bal. de
donatione omniū bonoz pñtiū r. futuroz. q. illud dictū ē
falsum. vt. §. dixi. r. alibi dicitur. Succedit tñ circa hoc pactū
dubietas seu dubitatio. an pactū future successionis affirmati
ue conceptum iuramento firmitur in quo Bar. in. d. l. stipu
latio hoc modo concepta. ff. de verbo. obli. r. in. l. si. C. de pact.
tenuit q. nō. q. cum sit p bonos mores tanquā impediens li
beram testamenti factionem. vt in. c. nō est obligatoriu. d. re.
iur. in. vi. r. de leg. l. si quis inquilinos. §. si. d. nup. aut. q. eis.
Bal. aut in. c. moribus. si de feudo fuerit cōtrouersia iter do
minū r. agnatū. tenuit p. dicens q. simplex canonista hoc nō
concederet. qñ est ius regulare q. omne iuramētū quod non
vergit in dispendium salutis eterne seruandū est. vt extra de
pac. c. quāuis. lib. vi. de iureiu. c. veritatis. r. c. cū cōtingat. sed
istud ē huiusmodi ergo. Dicit Ludo. male dicit iudicio meo.
q. imo canonista simplex in materia iuramēti h. duas regu
las pñcipales. ¶ Prima est quā ponit Bal. Secūda est q. nō ē
obligatoriu p bonos mores pñstitū iuramentū. vt. d. c. non ē
obligatoriu. cū si. licet ergo simplex canonista non infringeret
illud pactū future successiois iuratu ex prima regula. tñ isrin
geret ex secūda. negari nō pōt qñ pactū istud sit p bonos mo
res. vt est ter. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta. Secūdam
autē membz. §. q. pactū future successionis conceptū negatiue
seu priuatiue q. non valeat h. tres fallentias. ¶ Prima ē nisi
pacto sit admittū delictum per ter. in. l. i. §. si vñ parēs. ff. si q.
a parente fuerit manu. r. fm glo. in. d. l. pactū. C. de coll. pater
accipiendo precii emāipationis deliquit. vt. d. glo. cōiter ap
probatur. attamen fm casum. l. i. §. si vel parens. non vñ vera.

q. imo vñ licitū recipere nec p bonos mores censetur patri re
cipere pecuniam pro emancipando filiū. vt pbat de verbo.
obliga. l. vñ. ¶ Nec obstat ter. in. l. si qñ. C. de ioffi. testa. q. ibi
vñ cōmitti delictū qñ accipitur ab initio pecuniae. secus autē
si a nolente. per ter. in. d. l. vñ. ¶ Inde dicas q. rō primi dicti
in. d. §. si vel parens. ac ēt secūdi est illa. §. q. bonoz possio que
datur patri regularit ad istar bonoz possionis que datur pa
trono. vt. d. l. i. in pzin. ff. si quis a parente fuerit manu. ¶ Laz
autē est q. si patronus accipit pecuniam ab extraneo pro ma
numittendo seruū. vñ etiā a seruo inuito annittit bonoz posses
sionem i bonis liberti. vt plene pbat in. l. et in. §. si quis nū
mos. ff. de bonis libe. sed ter. in. d. l. si qñ. argumento ergo sum
pto ab epparatione idem iuris statuit iurisconsult? in patre p
pter dictam epparationē. Secūda fallentia est nisi tñ habuit
renūcians future successioni quātū habuisset post mortem ei?
de cuius hereditate agitur casus est in dicto. §. si vel parens.
in. ij. rñ. Tertia fallentia ē nisi sit pactū iuratu. vt i. c. quāuis.
de pac. lib. vi. ¶ Inde idem Ludo. l. l. qui superstitis. ff. de acq.
hñdi. dicit q. hodie decium q. tenet pactū cū iuramento. vt
d. c. quāuis. ¶ Aduerte tñ dicit idem Ludo. q. dñs Jo. de imo.
referendo Ric. de saly. dat tres notabiles limitationes ad. d.
c. quāuis. quaz duas dico fuisse Bal. in. d. l. pactū. ¶ Prima
est nisi pater non obstante illa repudiatione eā filiam in testō
instituat. q. tunc h. repudiauērit. tñ ex noua cā superueniente
ad hñditatem admittitur. allegant predicti. l. si patronus non
aluerit. de bonis libe. ego dicit Ludo. allego notabiliorē cāuz
qui hoc melius pbat r. loquit in iuramēto. in. c. cū. p. gamfre
di. extra de renūcia. quē casum p hac decisione allegāt dñi d.
rota in decisione? antiqs. decisi. et. dñi. vñ dicit idē Ludo.
in. l. pactū. de colla. q. c. quāuis. pactū allegatū tñ h. locū qñ
filia renūciat successioni ab intestato. successioi at ex testō renū
ciari nō pōt etiā cū iuramēto. q. tolleret libera testi factio qd ē
p bonos mores. vt. l. stiplo hoc modo pcepta. r. ideo iuramen
to non firmatur. vt. d. c. non est obligatorium. r. ita eleganter
voluit Bal. in. l. si. C. de pac. quod dñi dicit Ludo. nullibi plz
q. in. d. c. quāuis non ponderatur an renunciatio sit cum iura
mento. sed solum hoc q. iuramentum illud super renunciatio
ne appositum seruandum est. q. non vergit in dispendiū sa
lutis eterne. extra de iureiu. c. veritatis. r. c. cum contingat. h.
rō ista vtroq. cāu pariter sibi locum vendicat. siue renuncia
tur ex testō. siue ab intestato. igitur r. vtroq. casum illius cāo
nis dispositio comprehendere d. tacite enim comprehensus
censetur cāus ille in quo concurrat idēntas rōnis. C. de reuo
candis dona. l. his solis. ff. de acqui. hñe. l. illud. de ver. ob. l. a
ticio. ¶ Non obstat q. per hoc tollitur libera testi factio. illud ei?
falsum q. h. non possz testari instituēdo renūciantē attamē
poterit testari instituendo alios. vñde libera vñ superesse testa
mēti factio nisi adempta videatur respectu vñius q. institui nō
potest. r. istud probō dicit Ludo. a fine eius q. dñ liberam de
bere esse facultatem pñendi mñmonia. C. de inuti. stipu. l. li
bera. C. de nup. l. neq. attamen libertas illa non censet adē
pta. h. prohibeatur mulier pñbere mñmonium cum aliquibus
singularibus personis. de ver. obli. l. cum ita qui in proposito
est ter. optimus. Dico tñ r. hoc est notandum q. non obstat
renunciatio iurata ēt successioni ex testō scā si pñ filiam isti
tuerit filia non obstante renunciatio poterit venire ad succes
sionem pñnem. nec enim iuramentum obstat q. pñ istiuē
do vñ iuramentū in sui fauorem pñstitutū remississe tacite q.
pōt. vt extra de vsuris. c. consuluit. r. no. Bar. ff. de noni op.
nū. l. i. §. post opis. r. l. cū stipulat? sim mibi a pñulo. ff. d. ver.
ob. Secūda limitatio ad. d. c. quāuis all. fm Ludo. in. d. l. qui su
pñstitis. ē qñ ffes seu alij p sanguinei ipsi? filie renūciātes mor
tui sunt ante ipsam filiam. q. tñc cū eoz respectu pñsumatur ip
sam filiam renūciāsse. id hac cā cessante q. defuncti sunt filia
ad successionē admittit. nec hec repudiatio alijs pdest. allegāt
pñdicti i arg. l. iubemus. C. de coll. Tu adde ter. notabilem. qui
hoc pbat fm vñā lec. in. l. si actione. C. de pactis. r. qd ibi per
Bal. r. p eundē i. d. l. pactū. vbi p hoc allegat Guil. de cu. r.
hoc pbat q. nō obstat dicta renunciatio dicta filia possit
venire mortuis fratribus. l. iij. §. si. ff. de transac. Itē q. renun
ciatio seu iuramentum factum illi nō pdest. cui vt pñit renun
ciantis nō interest. seu paciscentis. vt. ff. de pactis. l. r. hñdi. §.
si. h. sororis renūciantis nō interest alijs q. fratribus suā pro

desse renūciationē. ergo renūciatio i alioy q̄ fratru fauorem
nō extendit. Tertia limitatio ē i ista ē pprie Richar. quādo
ipsa filia non dotata renūciasset. q̄ tūc cū sumus extra formā
preallegati. c. quāvis. pactū q̄ loquit i muliere dotata non de
bemus. c. illud q̄ cōtinet ius singulare extēdere extra verba
sua. ar. l. ius singulare. ff. de legib. 2. l. i. ff. ad muni. cum si. q̄
tū dictum in se l. 3. notabile sit tū ipm improbat Jo. q̄ l. 3. ipsa
mulier idotata renūciauerit et sic videat cessare dictū. c. quā
uis. tū pur stat ratio illi? ter. dicentis q̄ omne iuramentū est
seruandū quod non vergit i dispēdiū salutē eterne. vnde cum
pur subsistat rō q̄ l. 3. indotata sit attamen remanet virtus iura
mentū quod ē seruandū. iō remanet iuris dispositio allegat de.
i. de elec. 2. l. quod dictū. ff. de pact. cū si. Et aduerte q̄ dici
mus dotem succedere i locum legitime. vt habet cōter scdm
formam statutoy. et habet i. l. q̄ quis circa mediū lfe. C. ad. l.
iul. maie. 2. no. C. de nup. l. sancimus. p. 2. y. certū q̄ si mulier
simpliciter vt p̄supponunt p̄fati docto. cum iuramento renū
ciauit seu repudiavit hereditatē paternā. nō tū p hoc excludi
tur a petitione dotis que i locum legitime succedit. fm ter. C.
de inoff. testa. l. si q̄. s. 2. generalis. vnde vī q̄ firma remanet
dicta repudiatio. cū salua ipsi filie non obstante repudiatione
remanet dotis petitiō. ¶ De tercia q̄ hoc dicit Jo. sit verum p
batur arguendo de pacto ad statutum fm. l. non impossibile
ff. de pact. Certum est eim q̄ stante statuto q̄ stantib? filiis
seu agnatis filia femina nō succedat ipsi filij aut agnati succe
dentes filia a patre non dotata succedunt in ius dotadi. adeo
q̄ filia ad dotandum compellitur fm Bart. eleganter ex illo
ter. in. l. si marito. s. si voluntate. ff. so. ma. facit quod no. in. l.
post dotem. c. ti. quod approbatur in. l. si. C. de dotis promissi
one. Vnde ita in cāu proposito si filia se voluntarie excludit
successio in vniuersum ad filios deuoluta cum onere dotadi
transit. ex quibus repatur q̄ cum possit tueri repudiationem
per se factam a filiis dotem petendo ne incidamus in absurdū
q̄ veniat p̄ scū suum. et vt res magis valeat q̄ pereat. argu. l.
quotiens. ff. de rebus dubi. verior sit opi. Jo. Quarto et vltio
singl? fallit dictum. c. quāuis. nisi ipsa filia esset minor et iuras
set se non p̄cturam seu ne distracturam abiq? legitima solem
nitate. hoc est ipsius iudicis decreto aut cum auctoritate tuto
ris. alio si faceret nihil valeret. tunc ergo quantūcūq? iteruēi
at in repudiatione iuramentum attamen hoc non v3 ratōne
precedētis sacramenti liciti et honesti. et hanc limitationē su
mo et eleganti docō Spec. in ti. de ep. et ven. s. tertio loco. ver.
et non generaliter consilium quod approbat Jo. an. et ponit d
hoc glo. sing. in. c. mulieres de iurei. li. vi. q̄ quantūcūq? p3
formam. d. c. l. 3. et c. contingat. e. ti. in antiquis alienatō fundi
totalis valeat iuramento precedente. tū hoc est verū nisi mu
lier per prius iurasset se non alienaturam. et cāu quo alicaret
non valeret. q̄ dcm fundatur ex ter. c. intellectu cū glo. alleg.
ibi in antiq̄s. q̄ d. no. et tene menti. et ita forte limitatur aut. sa
cramenta puberum. C. si aduersus ven. et hoc dictum videti a
Bal. in conclusionibus iuris. et ita limitatur dcm. c. q̄uis.
¶ Postq? tū dubitari an actus factus p̄ iuramentū pambuluz
seu pcedens iuramento firmatur vel valeat. an sit null? rōe p
cedentis iuramenti. ¶ Iij Bar. nihil dicit in. l. si quis p eo. ff. d
fideicō. nec Anto. de bu. in. c. cū contingat. de iureiur. sed Jo.
de imo. in. d. c. cū contingat. hoc examinat postea arguit q̄ n
valeat act? q̄ sit p̄ iuramentū pambulū. p. c. dilecto. extra de
preben. et p hoc dicit esse glo. ordinariā valde no. in. c. ij. de iu
re iurā. li. vi. vbi glo. no. dicit q̄ si mulier iurauit nō alienare
dotez nisi ex cā necessaria et cū auctoritate iudicis. q̄ si postea
alienat sine auctoritate iudicis et cum iuramento q̄ alienatō
non valet. q̄ d3 seruari primū iuramentū q̄ fuit licitū. p. c. i
tellecto. de iureiur. secus si fuit illicitum. per. c. tūā. extra de iur
iurā. et illam glo. tenuit Host. vt ibi tangit Jo. an. Jo. mona.
et Arch. et Specu. in ti. de emp. et ven. in. s. tertio loco verbi. et
non generale. vbi Spec. dat consilium q̄ q̄ pater vel al? dat
dotem pro filia faciat prestari p̄dictū iuramentū. et sic de faci
li non possit p̄iudicare alienatō. et illā glo. in. d. c. ij. sequitur
fuit Bar. in. d. l. si q̄ p eo. in tertio mēbro. et l. is cui. ff. de ver.
obli. pro qua vī casus i. d. c. intellectu. et facit. c. veniens. d iur
iur. In prium vī esse casus in. c. sicut et lris. extra de spō. vbi
valet matrimonij factū post prius p̄fatu iuramentū. et hāc
p̄em vī tenere Jnno. in. d. c. intellectu et in. c. dilecto. de p̄b. c.

vbi concludit q̄ actus temporalis q̄ sit p̄ iuramentum primū
valet. l. 3. secus in actu spūali. per ea que habetur i. d. c. dilecto.
vbi vī casus. dicit tū aliquos tenere q̄ et actus spūalis q̄ sit p̄
iuramentum valet. facit quod habetur in p̄allegato. c. si q̄ ex
lris. de spon. vbi matrimonij quod ē res spūalis valet p̄ iura
mentū p̄cambulū. et hanc opi. tenet Jo. an. videlicet q̄ etiaz
actus spūalis p̄ iuramentū fact? teneat. et hoc ē tenuit Spec.
in ti. de legato. s. nūc tractem? ver. sed si legat? et ibi Jo. an. i
addi. aliter tū nō respondit ad. c. dilecto. nisi q̄ ibi fuit allegatō
ptis. nec ē rōdit ad glo. suā in. d. c. ij. de iureiur. in. vi. nec de il
la facit mentionē. si quis tū vellet tenere opi. Jo. an. in. c. dile
cto. et ē in addi. Spe. super. d. ver. sed si legatus. posset dici fm
Jo. de imol. in. d. c. cū contingat. q̄ dictū Job. an. et dictum
Jnno. i. c. dilecto. inquātū dicit actū qui sit p̄ iuramentū tene
re. p̄sertim si sit act? temporalis d3 limitari. saluo nisi iura
mentū haberet secū concursum iuris cōis. vt contingit in ca
su dicte glo. in. c. ij. de iureiur. li. vi. nā de iure cōmuni ē p̄hibi
ta alienatio rei totalis. vt patet in. l. lex iulia. de fundo dotali
et l. i. s. et cū lex. C. de rei vro. act. ideo q̄ iuramentū tūc h3 cō
cursum iuris cōmuni iualidatur actus qui sit p̄ iuramentū
facit quod habetur i allegato. c. intellectu. secus dicit ipse dñs
Jo. si non haberet concursum. et ē tenuit Specu. in ti. de lega
to. s. nūc tractemus ver. sed si legatus. et ibi Jo. an. in additio.
Specu. alias tū non respondit ad. c. dilecto. nisi q̄ ibi fuit alle
gatō partis. nec ē rōdit ad glo. suā i. c. ij. de iureiur. li. vi. nec d
illa facit mentionē. q̄s tū vellet tenere opi. Jo. an. i. d. c. dilecto.
et i addi. Spe. sup. d. ver. s. si legat? p̄t dicit vt. s. dcm ē. q̄ aut
iuramentū h3 p̄cursum iuris cōmuni aut nō. et istam tenet
Ludo. i. l. alia. s. eleganter. circa si. ff. so. ma. Et ad istaz disti
ctionē bñ facit quod no. p docto. in. l. ij. C. de vñica. p emptore
i si. vbi dicit q̄ q̄ p̄hibito testōis h3 cōcursum cū p̄hibito
ne iuris cōis valet vt ibi. alias nō valeret. et p hoc ē dicit fa
cere quod no. i. l. ea lege. C. de cōdic. ob cām. circa p̄. s. sanctissi
mas. i aut. de aliena. et emp̄bi. vbi dicit q̄ pactū p̄bentiz ha
bens cōcursum iuris cōis operat vbi alis non operaret i va
liditate act? et isto modo dicit saluari posse glo. in. d. c. ij. q̄ cōi
ter dī approbati a tot docto. l. 3. alij eā reproben. Subdit ideoz
dñs Jo. q̄ vī casus in illo. c. dilecto. q̄ actus spūalis q̄ va
dit p̄ iuramentum non valet. nā vī esse violatio ad illud. c. di
lecto. q̄ ibi sit allegatio ptis p̄siderato q̄ ex illa vī papa se fun
dare. et sic vī q̄ ponat ius l3 sit allegatio partis et istud videt
ibi voluisse Jnno. qui iclinat i hanc partē l3 recitet vltimo lo
co opi. aliorum iō circa hanc materiā sic distinguit idē dñs
Jo. aut loquimur i actu mere spūali. aut i actu mere tpali
¶ Primo casu vī q̄ actus qui sit p̄ iuramentum sit nullus vt
vī esse casus i. d. c. dilecto. non canillando et i hāc partē videt
iclinare ibi Jnno. l3 Spec. aliter dicat vt. s. ē dictū. nec ob. c.
et lris. p q̄ mouet Jo. an. q̄ non loquimur i actu mere spū
tuali q̄ m̄rimonij carnale nō est mere spūtuale. q̄ p eo pōt
iteruenire pecunia. q̄ daf. p illo dos. vt i toto ti. d iure dotiū
C. et ff. sec? i matrimonio spūali vt q̄ quis eligi i canonicuz
vel i prelaturū. vt extra de elec. c. cū inter canonicos. q̄ cēt sy
monia. vt extra de pact. c. cū pridem. et extra de symo. c. iaco
bus. et i. c. mathews. Secō casu q̄ non loquitur de actu nō me
re spūali vt est matrimonij carnale. aut actus qui sequit iur
amentū nō ē plenior actu q̄ cōtinet sub iuramento. Et replū
si quis iurauerit accipere Bertam i vxorē. et postea iurat ac
cipere ticiam. q̄ vtrūq? iuramentum recipit sponsalia de fu
turo cum primū iuramentū sit licitum ē seruandū non secun
dū. et p secūdo d3 imponi penitētia vt dicit. d. c. si quis et lris
in fi. extra de spona. Si aut actus qui sequit iuramentū ē for
tior eo q̄ cōtinet i iuramento primo vt q̄ iurauit accipere ber
tā i vxorem postea p̄bit matrimonij de p̄nti cūz ticia et tūc
cū actus qui sit p̄ iuramentū q̄ fortius ē m̄rimonij d3 p̄sen
ti q̄ spōsalia de futuro vt p3 ex. c. ij. de spona. vbi partes p̄nt
recedere de sponsalib? de futuris et iuratus h3 non a m̄rimo
njo p verba de p̄nti l3 non iterueniat iuramentum. et ita loqui
tur. d. c. sicut et lris. Tertio casu q̄ interponit iuramentū in
actu mere tpali. tūc aut apponit affirmatiue. aut negatiue. si
affirmatiue aut actus sequēs nō est fortior eo qui cōtinet sub
iuramento. aut ē fortior. ¶ Primo casu est seruandū primū iu
ramentū. exemplū si quis iurat vendere ticio deinde iurat rez
illā vendere seyo. primū iuramentū ē seruandū ex quo fuit li

citū. facit. d. c. sicut ex l'is circa fi. et qd no. l. i. i. operis. ff. locati
Si vero p'mittit solū p stipulationē absq iuramento viderē
seyo vbi iurasset vendere ticio prius. adhuc v' idē saltē de iu
re canonico qd nō facit differētiā inter simplicem p'missio
nē et iuramentū. xxi. q. v. iurati. idē v' de iure ciuili p no. in. d.
l. i. opus. Si autē act' qui fit p iuramentum sit fortior eo q con
nect sub iuramento tūc t' actus qui fit p iuramentum p. d. c.
sicut ex l'is. exemplum si quis iurauit rem vendē ticio deinde
seyo illam vendidit et ei tradidit facit qd habet l. l. quoties. C.
de rei ven. nā standū erit secunde venditioni l'z facta sit p'tra
iuramentum. tū cū priuū iuramentum de iure canonico pdu
cat actionē vel saltem officiū iudicis. vt no. Jo. an. l. c. cu'z ve
nissent. extra de insti. v' q tici' possit agere ad interesse si sua
interest iuramentum fuisse seruatum. l. stipulones non diuidun
tur. §. celsus. ff. de ver. obli. et d'z imponi p'na de periurio.
vt. d. c. sicut ex l'is. Si autem iuramentum fuit negatiue cō
ceptum pōt dici q aut habuit concursum iuris cōis. et tunc
actus qui fit p iuramentum non v'z. sic intelligitur glo. in all.
c. ij. de iureiu. l. i. vi. que cōiter approbatur. pro qua facit. c. i. tel
lecto. extra de iureiu. aut non h'z concursum iuris cōis. et tūc
v' actus q fit p iuramentum valere. p. d. c. sicut ex l'is. et per
Juno. in. d. c. dilecto. de p'eben. saltem qū actus sequēs est p
fectus. vt si quis iurassz non vendere domum alicui d tali fa
milia et postea videret et traderet. nam v'z p'ctus sequitur. l'z in
currat periurium. facit qd no. glo. in. e. ff. de p'curato. l. i. vi. tū
aduertēdum dicit idem dñs Jo. q in all. c. dilecto. de iureiu.
erat p'curus iuris cōis tēdens ad publicā vtilitatē p'ncipalr
videlicet tēdens ad obseruantiam regni et regalis status. sed i
muliere iurante non alienare rem dotalem est concursus iu
ris cōis p'cernens publicam vtilitatē secundario et n' p'ncipalr
et ideo cum tali iuri possit renunciari cum iuramento. vt p'z i
c. cum contingat. de iureiu. non v' q p' dicta glo. p'betur p
d. c. intellecto. vnde dicit disputatiue posse tenere p'uz. tū gl.
d. c. ij. de iureiu. l. i. vi. cōiter tenetur et approbatur. Quinto di
cit Ludo. in. l. qui superstitis de acquir. here. limitatur. d. c. q
uis f'm i' de. de ancha. in. c. i. de consti. in. vi. in repetitōe sua.
et c. l'z mulieres de iureiu. in. vi. nisi talis renunciatio contine
ret in se euidentem iniusticiam et iniquitatem. et ita dicit se p
suluissē et ponit exemplum qū mulier repudiat h'f ditatez que
v'z quattuor milia p mille in dotem habitis. tunc enim n' ha
bet locum. d. c. q'uis. rō q iuramentum non d'z esse iniquita
tis vinculum. extra de iureiu. c. quanto cum si. in glo. Itē qz
d'z habere tres comites ad hoc vt sit validum. iusticiaz iudi
cium et veritatem aut. qz eis. C. de nup. et ibi glo. extra de iur
iurā. c. et si r'ps. sed hic in tali iuramēto apparet euidentis iniq
tas et iniusticia. v'z qz p mille renūciat hereditati ita locupletu
f. quattuor milia. itē scdo qz paria vident' d'olus adhibitus ex
p'posito et d'olus adhibitus re ipsa. ff. de ver. obli. l. si quis cum
aliter de doli exceptione. l. ij. §. in actū. §. illud. c. nō h'z locum
dolo interueniente ex p'posito vt in aut. sacramenta. C. si ad
uersus venditō. ergo nec dolo interuenire re ipsa. qz d'olus col
ligitur ex p'p'icuis indicij. l. dolum. C. de dolo. hic interue
nientibus videlicet qz p modica quātitate renūciauit magne
Item fragilitas minoris etatis et sexus. ar. l. cū de indebito. ff.
de proba. et l. si. C. de iur. et fac. igno. cū si. p hoc tertio allegat
quod no. Juno. in. d. c. cū contingat. que rōnes licet videātur
suasue attamen dictum nō v'z habere veritatem. et ipsum vt
audio nō tenet dñs Jo. de imo. in. d. c. cū cōtingat. qz. d. aūf.
puidet circa restitutionē. dñs i' de. vna cū absolutione a dō
iuramento dixit itentandum fore restitutionē aduersus ipsaz
repudiationē que quidem restitutio nō datur nisi ex magna
lesione. vt. l. scio. ff. de in integ. resti. Et si v'z esset dictuz dñi
i' de. sequeret qz. d. aūf. esset iposita verbis nō rebus. §. l. ij. C.
cōia deleg. p'ato enim de magna lesione semp p'peteret resti
tutio petita absolutione. quāob're dictum i' de. nō ē v'z. vno
tū casu dictum i' de. puto saluari posse. videlicet qū vna cum
magna lesione p'current falsē suggestiones ipsi' patris aut cō
sanguineoz ob quas ipsa filia renūciaffet. tūc enim ar. no. i
l. item si ex precio. §. si. ff. locati. licet non allegetur p illū doct.
q hoc dicit competere restitutio petita absolutione aduersus
predictam repudiationē. et hoc voluit Scde. de senis limitādo
dictum. c. quāuis. in eius p'silio cui' tenor talis est. Queritur
an dña Margarita minor. xrv. annis filia olim nocoli pollilli

fuerit et sit cū effectu obligata ex p'missione iurata quam fecit
fratribus suis de nō habēdo recursum ad bona paterna et ma
terna. vt patet in publico instro manu ribaldi paulilli. sub an
no dñi. m. ccc. xxi. die. xxi. mensis iuni. cum non apparet de
testō nec de legato de quibus sit mentio in dicto instro. et v'
primo q sic. per ter. in. d. c. ij. de pactis li. vi. Item qz mulier
ista fuit certificata quid iporarent illa iura quibus renuncia
bat. et per hoc cessat dubiū an p'sumatur certificata. de quo
na. ff. ad vell. l. si. §. pe. maxime cū fm Arch. non requirit cer
tificatio. vt no. per eum de pactis. c. ij. lib. vi. et quia per tale iu
ramentū sic generaliter p'stitū v'z excludi ne dum beneficiū
minoris sed ē beneficiū iuris cōis. et sic accedat quod no. d
rescin. ven. l. ij. et de emp. et vend. l. i. ad fi. sed p. v'z nam mulier
v'z dolo et fraude i'ducta ad sic p'mittendū et iurandū cū sugge
stum fuerit eidem qz pater legauerat eidem solūmodo ducent
tas libras. vnde ipsa volens parere facto et dispositioni pa
ternę q iura ei suadent. et de regula. sicut v'z. et de respon. in
pube. c. ij. reputauit se contentā de eo de quo al' nō reputasset
se contentā si hoc p'scuiusqz. ad hoc. C. de h'f di. insti. l. si pat. et
ti. p'cedēti. l. vt confessio. iuramentū aut non extenditur ad
id ad quod non est cogitatum. nec verisimile erat de iureiu. c.
venies. et de renun. c. ij. Item iurando non v'z renunciassē qd
ignorabat. ff. de peti. h'f di. l. legitima. et de inoffi. testa. l. mater
sed ista p'sumitur ignorasse. qz certificatio est solemnitas ex
trinseca que non p'sumitur nisi probetur. ff. de publi. l. quem
cunqz. §. si. sed iuris ignorantia non nocet in talibus nisi p'be
tur et minoribus et mulieribus. sed hic concurrat sexus qz muli
er et qz minor. vt. ff. de proba. l. cum de indebito. et de iuris et
fac. igno. l. penul. ij. rñso. de hoc no. Cy. post d'z. in. l. ij. C. d' re
scin. ven. et Jo. an. post eos in nouella. de emp. et ven. c. pe. Sz
dicas q ista cessant qz in instro d' certificata. Ad hoc respō
deo qz dñi instro non probat certificationem. nāz instrumē
tum facit fidem d' his que inter p'entes gerunt. non autē de
his que ipse notarius dicit se fecisse. ar. C. de testi. l. omnib'. fa
cit qd no. Juno. de prob. c. qm. super verbo occurrerit q dicit
q l'z dicatur in instro oblato libello et l'z. cont. talia verba n'
probant a li. cont. ad hoc de p'mile. si papa. l. i. vi. et in Spe. d
proba. §. si. ver. sed pone iudex. et per ista iura et rōnes illorum
doctorum et per rōnem. l. C. de eden. aūf. si quis in aliquo do
cumento cōiter tenetur qz si in actis reperiat talis iuratus sic
dixit et deposuit q talis scriptura non probat sacramentum
sed solum dispositionem. idem t'z Jo. an. in addi. Spe. in ti. de
teste. §. sequitur in fi. qz hic pōt cōcludi cūz rōne falsē et d'olose
suggestionis. tūc qz nō p'bat certificatio et qz cōf accidit mlieri
b' in tam tenera etate. l. parz post. xij. añū circūueniri a p'an
guineis. et qz tal certificatio circa renunciatioes predictas nō
sic facilis qz tale iuramētū ideo sit obligatoriū. et qz mulier re
linquatur dispositioni iuris cōis. i' d'eterea fm Ludo. in. d.
l. qui superstitis. allegata p dño Jo. facit qz posito q ista filia
incongrue dotata habito respectu ad quātitatez patrimonij tū
qz h'z pōt iterū petere a patre aut consanguineos cōpellere. vt
cōgrue iudicis arbitrio dotetur et dos ei suppleatur. vt elegāf
dixit Bal. se cōsuluissē in. l. si. C. de dot. p'miss. ar. l. si nō mor
tis. vbi ē hoc dictū ponit. ff. de inoffi. testa. et ar. l. si filia. de le
in. ponēdo exemplū de statuto dicente. qz filia dotata statim
mausculis nō succedat v'z per rōnes predictas. videlicet vt act'
magis valeat qz p'eat. ne veniat p' factum suum hāc repudiatio
nem non posse infringere. Serto. d. c. quāuis. de pac. limita f'z
Sul. in allegata. l. pactum quod dotale. qū illa repudiatio seu
renunciatio facta est in manibus patris. secus si in manibus
fratrū suoz. qz tūc non h'z locum. d. c. quāuis. et ita dicit se cō
suluissē in maxima gōne de facto. et tū in recolletis suis quas
habeo non allegat p hoc aliquas rōnes. sed tū auctoritatem
suā. rō potest esse qz. d. c. quāuis. loquitur i filia tū a patre do
tata. si aut a fratribus seu alijs. ergo minus corrigitur ius ci
uile q pōt. hoc tū suum dictū non v'z v'z. primo auctoritate
Scde. de senis in. d. consilio extendent. d. c. quāuis. ad fratres
dotantes. secundo auctoritate Bal. qui hoc firmat licet Scde.
non alleget in. d. aūf. sacramēta et per rōnes. primo qz l'z repu
diatio scā fuerit fratribus. attamen durat rō. d. c. q'uis. v'z qz
seruandum sit iuramentum qz non vergit in dispendium sa
lutis eterne. ergo durat eius dispositio per. l. qz dñi cum alijs
supra allegatis. Item et secundo qz dictum. c. q'uis disponit

dictam renunciatioem in manibus p[re]s factam valere, cui⁹
p[ri]u videbat r[ati]o[n]e p[re]sumpti metus q[ue] resultat ex reuer[en]tia quā
filia gerit patri iuxta l. ij. §. que bonorande. ff. quarum rerum
actio non datur. ff. de furtis. l. pe. ff. q[ue] metus cā. l. si. §. si fenece
tor. et quod no. Inno. extra de offi. dele. c. cām mulieris. mul
tomagis v[er]o repudiatio fratri facta a quo nullus presumitur i
ferri metus. q[ue] par in parem nō h[ab]et imperiū. ad hoc. ff. ad tre
bel. l. ille a quo. §. intemp[er]atū. ff. de arbi. l. nam et magistra
tus. ¶ Preterea pone q[uod] dicta filia fratribus renunciāns esset
minor nōne dices tu q[uod] iuramentum super renunciatio[n]e ap
positū habeat eam validare. et certe sic q[ue] aut. sacra. loquēs in
p[re]tibus h[ab]et locū ē[st] i quibusdā distractibus l[et] glo. no. in cor
pore vnde sumit. d. aut. et l. ij. §. p[ri]u. ff. d[omi]n[u]m iudicio tut.
si ergo i minori valida fuerit dicta repudiatio seu renunciatio
multo fortius et i maiori i quo nō cōcurrit dictus defect[us]. ex
quib[us] v[er]o hoc dictum ¶ Rapba. ful. nō esse verū. Septimo. d. c.
quāuis. fm Bal. no. i. c. i. §. sacra. de pace iura. fir. non habet
locū i repudiatione iudeor[um] aut hereticor[um] ea r[ati]o[n]e q[uod] iuramē
ta non cadūt i eos actine neq[ue] passiue. vt. l. pe. C. de hereti. q[uod]
dictū non v[er]ū. q[ue] sicut xpianus iurans per alienos deos
obligat ex tali iuramento. vt dixit Inno. i. c. et si p[re]s. de iure
iurā. ita ē[st] et iudei si iurant p[er] nostrū xpianū obligati esse vident[ur]
q[ue] p[ri]orū eadē ē disciplina et melioris cōditionis sunt iudei
et heretici q[uam] xpiani. l. nō soluz de noralibus. ff. quod vi aut
clā. l. q[ue] feruus. cum si ad hoc facit quod no. Inno. extra d[omi]n[u]m vo
to. c. q[uod] super. vbi dicit q[uod] papa punire possit iudeos peccātes
i moralibus aut in lege nature. ergo punire pōt si iuramen
tum diuini nominis veniēt. satis. n. peccat i naturam si deuz
qui ē natura naturās offendit iusti. de ver. ob. §. cōtinens. co
gita dicit ludo. idem ludo. i. l. pactū q[uod] dotale. C. de coll. dicit
adde q[uod] l[et] dictū Bal. reprobaui. i. l. si qui supstitis. attamē
p[er] eo facit et pōt induci glo. ad hunc p[ro]positū singularis. i aut.
iusturādum quod p[re]stat ab his. circa p[ri]u. dices q[uod] ideo iude[us]
aut hebreus officiales esse nō pōt q[uod] in eis cadere non potest
iuramētū q[uod] officiales p[re]stare tenent p[ro]positum i aut. iustura
dum q[uod] p[re]stat ab his. al[et]. Secūdo induci pōt q[uod] eleganter no.
Bal. i rubi. ff. de iusti. et iu. dicens q[uod] iure. ff. iudeus pos
sit esse xpiani tutor. vt. l. spadonem. §. iaz aut iudei. de excusa.
tuto. attamē iure hodierno nouissimo nō poterit q[uod] nō potest
i eo cadere iuramentū quod requirit ab eo p[re]stari dū tutelaz
assumit. cuius forma no. C. de admini. tuto. l. si. ita i p[ro]posito
nō v[er]o h[ab]et locum dispositio. d. c. quāuis. cum i iudeis nō pōt
cadere iuramētū p[er] xpianū. aut per nostrā religionem. ¶ His tñ si
obstātib[us] teneo q[uod] tenuit dicit Ludo. in. d. l. qui supstitis. p[ri]
mo q[uod] l[et] non possint iurare per religionē nostram tñ iurabūt
p[er] suā quā eque tenentur seruare sicut et nos n[ost]ram. xij. q. v. mo
net te. firmat Spe. in ti. de iuramento calūnie. §. restat. ver. §.
pone iudeus. Secūdo idē pbat p[er] reductionē ad aliud absurdū
q[uod] sequeret q[uod] iudeus nullo modo posset esse testis p[er] xpianum
cū nō possit iurare p[er] nostram religionē. quod quidē iuramē
tū est de forma substantiali ipsius testificationis. de testibus
l. iusturādū. hoc aut falsum ē q[uod] iūno pōt p[er] xpianum testificari
i p[ro]banda interruptione p[re]scriptionis fm casum singulare
fm glo. C. de hereti. l. pe. et tenet iurare p[er] suam religionem per
supra dicta. non obstat aut. iusturādum. q[uod] non ē illa r[ati]o quā
ipse ponit quare iudei ad officiū assumi non debent. sed ē illa
q[uod] iudeis oīs dignitas ē interdicta. C. de iudeis. l. si. nō obstat
q[uod] dicit Bal. l. d. rub. q[uod] possumus dicere q[uod] dictū suū ē falsū
p[er] reductionem ad illa duo absurda de quibus. §. dixi. ¶ Itē q[uod]
pōt iurare p[er] suā religionē. vt supra ē dictum. vel si volumus
tenere illud q[uod] dicit esse v[er]ū alia r[ati]o[n]e fortificari pōt. l. q[uod] ideo
iure hodierno tutor esse nō pōt. q[uod] singula eius bona de iure
sunt publica. C. de here. aut. gazaros. l[et] hodie d[omi]n[u]m facto teneat
et iō cū non possint ydonee satisfare fm formam. de tuto. et cu
ra. qui non satis. quod est spāle in administratōe tutele. vt ibi
dem. ergo et ita per hanc r[ati]onem p[ro]lui dicit Ludo. sustentādo
Bal. in ciuitate Bono. et obtinui p[er] famossimos doctores.
¶ Octauo limita illud. c. quāuis. habere locum negative non affir
matue. vt per Bar. in. d. l. si quis p[ro] eo. ff. de fidei cōmiss. et d.
l. pactum quod dotale. per alios q[uod] in. l. pactum. Limita etia
fm Bar. eundem in. l. questum. que al[et] incipit si tibi. ff. de
adoptio. non procedere in filio legitimato a p[re] q[uod] cū hac mo
deratione legitimare pōt ne sibi succedat. q[uod] cum ex eius p[re]s

beneficio legitimatiōem p[re]sequatur pōt ei legem quam vult i
ponere. ar. C. de pac. l. legem. et hoc dēst est satis notabile. licet
non habeatur in omnibus lecturis. Et aduerte q[uod] quis renū
ciando bonis maternis non priuatur successione fraterna ab
intestato in eiusdem bonis. vt tenuit in suo consilio Oldra. cu
ius tenor talis est. Filia renunciavit bonis paternis que p[re]
nerunt ad fratrem suum h[ab]edem matris p[re]dictę. deinde mo
ritur frater ab intestato relicta dicta filia et alia eius sorore q[uod]
non renunciauerat. an excludatur virtute renunciatio[n]is. et v[er]
dicendum q[uod] si filia renunciavit bonis maternis et illa bona
postea peruenerunt ad fratrem q[uod] virtute dicte renunciatio[n]is
non prohibeatur succedere fratri ab intestato decedenti in his
que ad eam peruenerunt a matre. ff. de bonis liber. l. si filius i
p[ri]u. nec enīz venit ad ea vt materna s[ed] vt fraterna. ad hoc fa
cit. ff. de le. i. l. si mibi et tibi in p[ri]u. ff. de solu. l. si duo. mutato
ne enīz persone ceperunt esse bona fraterna. ff. de acqui. here.
l. paulus. §. i. C. de inoffi. testa. l. si. ff. de col. bo. l. i. §. nec castrē
se. extra de renun. c. curat sicut si vocaretur ad successione p[er]
pillarem p[er] cum a quo capere non poss[et]. q[uod] tunc aduenientia
a substituto a quo capere non poss[et] non admitteretur et tanq[uam]
substitutus ad alia. sic. ff. de vul. et pupil. l. si is qui ex bonis. et
p[ro] hoc facit. ff. de pe. here. mater tere p[er]t[et]. et quod no. ff. d[omi]n[u]m iu
re iur. l. cum qui. §. si libertus. Oldradus. Dicit vlt[er]ius Lud.
in. d. l. qui supstitis q[uod] Bar. quesitū de vna notabili q[ue]stione i
d. l. qui supstitis. an repudiatio filie facta de successione p[ri]u
dicet filijs ipsius filie et sic nepotibus. decidit q[uod] nō p[re]iudicat
et si ipi filij veniūt ex p[ro]na m[at]ris cū auiculis ipsi et patris
q[uod] ex sua venire nō pōt cum sint in gradu p[ro]stiores. vt aut.
cessante. et aut. post fratres. C. de legitimis here. et aut. de nup.
§. soluto. rō Bar. ē q[uod] l[et] venient ex persona matris tñ hoc dā
ip[s]i filio ex legis beneficio quod iducit filios in locū matris re
pudiantis succedere iuxta. l. i. cum si. C. de success. edict. et l. gal
lus. in p[ri]u. ff. de libe. et postu. l. posthumor[um]. ff. de iniusto ru
pto et irrita testa. quod legis beneficiū a matre filijs nō potuit
auferri. al[et]. l. si arrogator. ff. de adopt. adde. l. si. de repudi. bo.
post. Item hoc dictū v[er]ū. q[uod] iuramentum vnius non t[er] p[er]
iudicare alteri. l. si. §. filijs aut. C. de bonis q[uod] libe. i glo. Aduer
te tñ q[uod] glo. si. in. d. c. quāuis. de pactis. lib. vi. tenuit p[ri]u. l[et]
Bar. de ea nō faciat mentionē. Et ideo p[er] cordia debes
tare verba Bal. in. l. pactū. C. de colla. q[uod] aut querit an p[re]iud
dicet filijs venientibus iure suo tñ vt puta q[uod] veniunt cum
alijs fratribus. et tūc repudiatio materna nō p[re]iudicat q[uod] pa
ctū vni nō pōt tollere ius alteri. l. si. ff. de pac. l. si post mor
tem. §. si. ff. de p[ro]p[ri]et. aut filij veniūt ex persona matris. et tē aut
filia decessit viuēte patre. et tūc q[uod] filij legis beneficio subintrāt
ei[us] locū. vt. d. l. i. de success. edict. et l. posthumor[um]. et d. l. gallus
et similiter non p[re]iudicat repudiatio materna. per. d. l. si arro
gator. et d. l. si. quod limita nisi filia renūciasset dicens se par
te sua fore p[ro]tentam. q[uod] tūc fm Bal. in allegato loco notabil[et]
filij excluduntur non tñ repudiationis iure. sed ē[st] q[uod] mater sua
habuit suā partem vltra q[uam] nepotes vlt[er]ius habere non pōt.
aut filia decessit post mortē patris et tūc filij excluduntur. p[ri]mo
q[uod] non pōt dici q[uod] ipi filij subintrent locū matris. q[uod] mater
tpe mortis patris viuēbat p[er] hoc. l. si quis filia. C. de inoffi. test.
et l. si quis filio exheredato. ff. de iniusto rupto. Item sedo q[uod] ex
quo viuēbat dicta filia que non poterat ex vi repudiatio[n]is suc
cedere accrevit pars ei[us] cōfratribus vt. l. i. c. q[uod] non petentiū
partes. cu[us] si merito materni filij excluduntur. et hoc sunt elegā
tia verba Bal. aliquib[us] additis in. d. l. pactū quod dotale. quā
distinctionē in hoc articulo teneas vt verissimā et p[er] his et di
cto Bar. facit q[uod] no. in. l. liberos. ff. de ver. sign. et l. ij. circa si.
ff. de p[ro]p[ri]et. Et vide circa hoc ea que dicit Bal. in. l. si. C. de
pac. et l. si q[uod]. §. i. C. de inoffi. testa. et inquātū Bal. in. l. pactū
quod dotale. approbat opi. glo. tenēdo q[uod] de iure pactū future
successionis priuatiuum iuramēto nō firmat. per. l. nō dubiū
C. de legi. et per. l. si quis inquilinos. §. si. de lega. i. Adde q[uod] l[et]
Ludo. q[uod] licet hoc posset esse verū. attamen dispositio. d. c. quā
uis in vtroq[ue] foro est seruanda. q[uod] in spūalib[us] v[er]o est iuramētū
lex succubuit omnino canon. extra de consangu. et affi. c. i. in
fi. et c. ex cōquestione. extra de rest. spo. plene no. Jo. an. in. c. i.
de noui ope. nūc. et legisse in. l. p[ri]uilegia. C. de sacrosanc. eccle.
Item inquātū Bal. dicit et in. d. l. pactū. q[uod] renunciatio per
filiam metū et reuerentia paterna inducta et facta per filia nō
obligat

obligat. per aut. sacra pubert. C. si aduersus ven. r. d. c. cu con-
tingat. r. c. quāvis. r. iunctis his que no. per glo. r. docto. in. l.
i. s. que honorande. ff. quax rerū act. nō datur. Adde qd me-
tu qui ob reuerētiā pater nā inducitur habes ter. optimum
in. l. ante p. ff. de furtis. l. 3. Bar. in. d. l. pactū est romē. allegat
l. si. eiusdem tituli. r. l. si cū dotē. s. eo aut tpe. ff. so. mā. r. l. si p
ff. de ritu nup. r. plene nō. Bal. in. l. interpositas. C. de transa.
r. ff. de condi. ob turpem cām. l. si ob turpem. r. idem Bal. i. l.
fideiussoz. r. s. pater. ff. de pig. r. Jnn. i. c. cām matrimonij. ex
tra. de offi. deleg. vide plene in clausula. nō vi non metu. Jtē
inquantum Bal. querit an valeat renunciatio facta per p̄dignū
dicte successioni cum iuramento addō dicta p Bal. in. l. i. ff. de
curatore su. r. Bar. in. l. is cui bonis. ff. de verbo. obli. r. vltra
alios late disputat Feder. de senis in consilio suo tertio. r. per
vīm Anto. de bu. in. d. c. cum contingat. Item inquantum
Bal. ibi firmavit qd si filia facit generalem quietationē patri
de omni eo quod per patrem sibi debetur. nō intelligitur veni-
re id p̄ quod patrem rei ven. cōuenire posset. p. ter. l. creditor
s. ticia. r. l. laurelius. s. meua. ff. de lib. lega. Adde quod idem
tenuit in. l. necessitatem. C. de fideicom. r. vñ glo. ordi. insti. de
actio. in principio super verbo debetur. volens qd debitum ex
reali actione. puta rei ven. r. si non dicatur proprie debitum.
Jtē inquantum Bal. vult alle. Bar. in. l. si vroz. s. i. ff. d. adul.
r. l. qui romē. s. duo fratres. ff. d. ver. ob. qd remittēs oē ius qd
h3 vel habere sperat remittere intelligit solū illud quod habere
sperat. r. spe trabēte ortum ex cā de futuro. adde qd idē tenuit
in. l. si. de pact. r. latius idē Bar. examinauit i. l. post emanci-
pationem. ff. de liber. lega. vide Bar. i. dispu. que incipit. dicit
statutū antiquū r. glo. i. cōsue. neapo. si moriatur aligs. i. ti. de
succes. itesta. r. Ang. l. l. gallus. s. r. quid. de lib. r. postu. i. glo.
emancipa. ibi no. JDe. in. iij. carta.

Quā filia repellitur a successione statutorum.

Filia supra uisum est

9

qñ filia repellit ab hereditate pacto vel re-
pudiatione seu renunciatione. itē vidēdū
ē qñ repellitur statuto quid iuris sit. dicit
Bal. i. seu. episcop. vel abbat. c. item si epi-
scopum. s. quid aut. Et no. qd femina semel

exclusa a masculo i perpetuum est exclusa ita qd mors masculi
deinceps non patrociniatur femine qd ē no. dignum ad statu-
ta que dicūt qd patre moriente cū masculis femina non succe-
dat nam l3 masculi mortuo patre sine liberis moriantur nō
patebit locus femine ad successionē patris. a successione tamē
fratris non repellitur nisi frater decessisset cū herede testamen-
tario. sec⁹ si statutū diceret qd filia femina non succedat donec
masculus superest. nam ista nō ē exclusio. sed suspensio a succes-
sione interim. tñ masculus ē in solidū heres. vt no. in. l. i. si p
bñditatis petat eo mortuo remotū ē obstaculū quod obstabat
femine. r. id succedit patri p sua portione. r. pōt ē heres anoz
mala. vt no. glo. isti. de eo cui libertatis cā. p quā glo. cōsiliū
recolēde memorie r. sancte vite franciscus tigrini de p̄sis. r.
r. de hoc p Bar. ff. ad trebel. l. si. bar. aut in. l. si. ff. ad terul.
sic dicit. caueat statuto huius ciuitatis qd filia femina dotata nō
succedat quousqz vixerit aliquis fili⁹ mascul⁹ qui postea mor-
tu⁹ ē sine liberis patris hereditate adita querit vtruz filia pos-
sit aliquid petere de bñditate p̄na. dubiū facit qd in successio-
ne ab intestato ille admittitur qui est proximior tempore mortis
vel tēpore quo testm̄ destruitur si testm̄ fuit sc̄m. vt insti. de he-
redi. que ab intest. s. ita demum. r. s. ti. i. l. i. s. i. r. ff. de p̄di. in
sti. l. si. r. quod ibi no. Sed ista filia non erat proximior nec ap-
tior ad succedendum tempore mortis. ergo r. c. JDe terrea
postqz hereditas p̄ris fuit adita per filium cepit esse hereditas
filij r. cepit esse in bonis filij. vt. l. sed r. si plures. s. filio. ff. d. vul-
ga. r. pupil. r. sic de hereditate patris non est āplius tractādū.

In p̄m facit qd statutū qd priuat filiam istam ad tēp⁹
quousqz filius supuixerit cessante ipedimēto vñ irrevocabilit
admitti. Quid dicemus p declaratiōe debetis scire qd ista
verba quousqz masculus supuixerit. vt in simili in. l. i. s. si. ad
terul. dicit Bar. est videndū horū verborū. l. quousqz supui-
xerit. nam certum est qd statutum pōt facere qd quis sit bñs ad

tempus vt qd sit bñs alicui in vita ipsi defuncto r. postea desi-
nat esse bñs r. alius sit bñs postea directo. vt. l. milites in p̄n.
ff. de testō militis. r. ideo si ista verba importaret qd masculus
sit bñs in vita postea nō. tunc in parte filie post mortē nō cēt
heres sed filia. r. ista verba quousqz r. c. hoc non importat vt
filius in vita sit bñs r. post tempus. i. post mortem filij femina
sit heres tunc femina nō succederet ēt mortuo masculo r. qd
istam significationem non habeat. l. qd post tempus possit esse
bñs. vñ casus i. l. imperatores. ff. de māu. test. d. ex cu. tu. l. pe. r.
de susp. tuto. l. iij. s. si quis. per hoc. vñ expressum per Jnn. ex
tra de eta. r. quali. c. bōc. r. ibi pōt expresse d. dictōe quousqz.

In p̄m vñ r. est veritas qd ista verba significēt qd filio si
superstite filia possit admitti quasi in illa parte si hēat bñdem
donec superuivuit filius hoc pbatur. ff. de ven. in pos. mitten.
l. i. s. si. r. l. siue. s. tam diu. ff. de condi. fur. r. l. in delictis. s. si
detracta. ff. de nota. r. l. i. ff. de cura. furio. r. hoc in his dictio-
nibus tam diu. quousqz r. similibus a lege plate. Idem si pro-
ferantur a p̄bentibus vel a testatore. vt. l. pater suer nam. in
fi. ff. de condi. r. demon. r. l. i. C. de legibus. r. l. gavo. s. impera-
tor. ff. de alimē. r. ciba. lega. r. ff. de usufructu. l. iij. r. l. ambigui-
tate. C. de usufructu. iij. responso. Et quibus concludo qd filiis
defunctibus extare filia possit succedere patri nō obstat. l. im-
peratores. ff. de manu. testō. qd ibi hoc contingit qd testator po-
testatem dare non potest ad tempus vt. l. libertas. co. t. r. ideo
illa verba operantur estimationem libertatis qd testator hoc
exp̄sse nō posset. Jdē dicere in bñditate qd nō potest dari ad tē-
pus. vt. l. hereditas. ff. de hereditibus insti. r. hoc fit hic a lege sic
a milite. vt. l. miles ita. ff. de testō militis. non obstat. l. pe. ff. de
excu. tuto. r. l. iij. s. si quis tutor. ff. de susp. tuto. quia ista di-
ctio quoad r. quousqz r. donec apponitur actui habenti limita-
tōnem certi temporis. vtp̄ta tutē que pubertate finitur. vñ
de cum ego dico quo ad reipublice causam non alias intelli-
gitur quantum si intra quattuordecim annos. vñde propter
temporis intellectum faciunt magis diem siue quandam su-
spensionem quam conditionem suspensiuam. r. l. iij. s. donec
C. de iure delibe. Item non obstat dictum Jnn. in. c. cu3 bo-
ne. de etate r. qualita. quia ibi loquitur quando ista verba pro-
feruntur per iudicem. tunc enim iudex debet esse certus de il-
lo futuro euentu als eius dispositio non resoluit. vt ibi p euz
simile i. l. i. de cura. furio. ff. vbi dī qd p̄dignus r. furiosus tam
diu durat i cura. qd diu ad sanos mores fuerint reuersi quod i
telligit Ja. de are. si hoc fuerit manifeste p iudicem declaratū
Sed si poneremus qd statutū diceret simplr qd filia femina nō
succederet extantib⁹ masculis si masculi essent tpe mortis r. ef-
fet per eos hereditas adita tñ non esset amplius de heredita-
te patris tractādum s3 de hereditate filij r. pcederent argumē-
ta i principio retento statuto quousqz r. c. Quero qd si filia
succedit anteqz frater an poterunt heredes ei⁹ filie adire here-
ditatē mortuo fratre. Rñdeo si quidem voluit adire ex p̄sona
matris nō p̄nt qz cum hereditas matris non esset delata nō
potuit trāsmitti nec ius deliberādi. vt. l. cū antiquioribus. C.
de iure delibe. sed ex persona eoz possent si essent nati tēpore
aut. vt. l. iij. s. si quis primior. ff. vñde cognati. Quero vos
habuistis. s. qd filio decedente filia femina admittit. quero vtruz
ista filia possit petere cautionem a filio de non dissipando vel
dilapidādo bona r. de hereditate restituenda si casus obuene-
rit qd dederet sine liberis. cogitabitis r. si ista filia femina do-
tata sit a patre in testō. tñ testm̄ rumpat cum vetante statuto
non possit succedere. vt. l. i. s. pe. de stabul. sed ista filia viuē-
te masculo nō succedit ergo r. c. sicut dicim⁹ de posthuma. que
non rumpit statim r. sic pōt succedere. imo dicit p̄m ibi qd
interim donec sperat nasci posthumus heres scriptus nō est
heres. vt ē ter. i. l. ventre. ff. d. acq. here. r. hoc id qd testm̄ potest
rumpi ipso iure l3 nō sit adhuc ruptū ergo i proposito glo. ē i
l. atiqui. ff. si pars here. petat. si ergo filia pcedebat fratri ergo
testm̄ erat validū. arg. l. posthumus. r. l. posthuma. r. quod ibi
no. ff. de lib. r. post. r. qd dixit idē Bar. i. l. i. s. toties. ff. de ven.
i pos. mitten. sed si filius pcederet testm̄ rumparet. Interiz ac
ē ipedenti. sicut in posthumo preterito. s3 p̄dicta vñ qd in-
terim nō sit ipedenti imo interim filius sit heres ex testamen-
to eo mortuo testm̄ irritatur qd lex pōt facere vt in vita testm̄
valeat postea irritet. vt. l. miles i p̄m. ff. de testō mili. rō dicit
Bar. qd p̄dicta non sunt vera qñ statutū non disponit aliqd

circa testm sed soli circa personā filie q non succedat stantib⁹ masculis. tunc. n. qz possibile ē q filia aliquo casu se reperiret preteritam et se posse succedere. Jō testm interim ē ipendēte si cut dictum ē de posthumo et de filio capto ab hostib⁹. vt. l. p. si. d. libe. et posthu. S; si statutu disponeret circa testm. vt si diceret q filia nupta nō possit rumpere testm quousqz vixerit masculus tūc interim testm valet et masculo decedēte rumpet. vt l. miles. ita. ff. de testō militis. et predicta inuestigatio ē necessaria ad questionem quam habui de facto in hac ciuitate pater filium instituit filiam nuptā dotatā preterijt et adiecit q si nō valet vel valebit iure testī valeat iure codicilloz cōtingit q si filius decessit superstita filia que dicit testm nullū. et cōstat predictum testm nullum esse. Sed dubitatur de fideicommissi. quo vī grauata per illa verba si non v3 et. sed certe si testamentuz retro nullum est; hodie declaratur tunc dies fideicommissi cessit in vita filij instituti. et ita filia tenetur hēdib⁹ eius restituere si testm omnino filio viuo valuit et post mortem eius annulatur constat q illa conditio si non v3. et. habuit effectuz post mortem eius. et. et sic eo viuo nō cessit dies fideicommissi. ergo hēdib⁹ eius non debetur sed remanet apud filiam grauata vt. l. i. §. ne autem. C. de caducis tollen. et. l. si in personam. C. de fideicommissis. Et super premisis consuluit Bar. quorum consilioz tenor talis ē. factum sic se habz. Quidam nōmē dominus Jacobus habēs in potestate filium. B. et filiam dotatā ab ipso dñō Jacobo nomine. A. suam condidit vltimā voluntatem cuius tenor talis est. In noīe domini et. Mortuus est predictus dñs Ja. superstitibus. C. et. A. predicta dotata qm. B. post mortē dicti dñi Jacobi sui patris sciens dictam vltimā voluntatem sui pñs imiscuit se bonis pñis. et bona pñna possedit vsqz ad tempus sue mortis. qui. B. suuz condidit vltimū testm in quo dñam Constantiam ei⁹ vrom sibi vniuersalem hēdem instituit tandem decessit dictus B. sine filijs masculis superstitibus tñ eidem filiabus lēimis et naturalibus institutis a dicto. B. in certa re. modo dēa domina. A. filia dicti domini Jacobi soror istius. B. pñmōtū venit ad hēditatem istius dñi Jacobi. et dicit se habere dimidiam dicte hereditatis negante dicta dñā Constantia. Quid queritur verum dēa dñā. A. aliquid habere debeat de predicta hēditate. et si aliquid hēde debeat quantum visis dēa vltima voluntate dicti dñi Jacobi. et statuto cōis. Derusij et allegatōibus partium q statutu dicit q filia dotata nō possit reuerti nec vēire ad bona dotantis vel descendētuz ab eisdē quousqz superuixerit masculus que oīa vobis mittimus vidēda et examinanda sub sigilli nostri munimine interclusa. Ad inuestigationem qōnis predictae ante omnia est videndū. quo iure petit dicta domina. A. circa quod dicendum est q dicta domina. A. nullo alio iure venire potest nisi dicendo testm tñ nullū qz preterita. sed hoc p̄teru venire nō pōt. vt. j. oñdaz. Et sic cōcluditur q dicta dñā. A. de hēditate predicta nihil habere debet. q aut hoc sit verum probatur rōnibus infra scriptis. Primo si illa filia preterita testm non rumpit. qz ab ītestato nō succedit. vt. l. i. §. p. ff. de po. poss. et. l. si necesse §. si deponatus. ff. de bo. lib. hec filia non succedit ab ītestato existente masculo filio. vt expresse cauetur. statuto cōis. Derusij quo continet q filia dotata nō possit nec regressum habere ad bona paterna quousqz filius masculus vixerit. S; p̄dicta rīdetur per aduersarios. q predictuz statutu excludit filiam quousqz superuixerit masculus. sed nūc filius desinit extra re. ergo filia femina admittitur. Ad hoc rīdetur q hoc dictū significationē huius dictōnis quousqz nō intelligūt. itā nō est v3 qz ex virtute huius dictōis quousqz filia excluda admittatur deficientibus masculis. casus est. ff. de manu. testa. l. imperatores. vbi est casus q illa verba quousqz et. non sunt sufficiens ad reuocandā hēditatē iam filio delatam et acquisitā. Et hoc expresse tenet Jmō. in. c. cū bone. extra de etate et qli. vbi dicit q vigore huius dictōis quousqz dispositio pambula nō viciatur ipso iure adueniente casu. sed opus est noua dispositione. vtpota si clericus ē suspensus quousqz satisfaciatur se quita est satisfactio nō cessat suspensio nisi de nouo reuocetur. et hec exclusio facta ē filia quousqz superuixerit masculus adueniente casu q masculus decedat. nō v3 reuocari nisi expresse fuerit dispositū. Preterea filius masculus fuit hēs patris sui et sic per additionē desijt esse. in hēditate pñs sui. cepit enim eē

vnitam cum hereditate filij. et sic de hereditate filij est tractandum non patr. s. vt. l. sed et si plures. §. filio. ff. de vulgari et puillari. Aut ergo ista filia vult venire ad hēditatem patris et non potest qz non reperitur. Aut ad hēditatē fratris et nō pōt qz alij ex testō est delata hēditas tunc pcluditur omnino q dicta filia nihil pōt petere de hēditate pñs. Preterea q filia dotata penitus excludatur nec possit reuerti ad successionē patris post mortē filij mascululi. apparet ex eodē modo statuto qd incipit. si qua mulier. ad finem ipsi⁹. in. §. itez si aliquis pater. vbi dicit q et filia non dotata dotetur et ex tūc excludatur a successionē patris et aui. Notandū tñ est q dicit excludet simpliciter. non dicit quousqz superuixerit masculus ergo et. apparet et ipsam penitus excludi et etiā mortuo masculo non vocari. Preterea q dicta filia excludatur est expresse in corpore statutorū qd incipit preteritū statutu⁹. vbi dicit q cogendi sunt inuolabiliter obseruare testm parentis. superuientib⁹ masculis filijs vel alio descendente ex eo p lineam. qm agnati et. Concluditur ergo q tam in hoc secūdo statuto q et in primo quod incipit. si qua mulier. est expresse q filia dotata ad dicta bona nō pōt habere regressuz et ita semp est obseruati in ciuitate perusij. licet quidam per suas subtilitates velint dicere p̄rium sed minime imitanda sunt que interpretationē certā semper habuerūt. Sed posito sine preiudicio veritatis q filia preterita possit dicere testm nullum. videndū est quid ad eam de dicta hēditate p̄incat cūz si dicta filia ab ītestato succederet quia in dicto testamento est appositā clausula si non valet vel valebit iure testamenti. et sic vī rogata de restituendo portio nem suam dicto filio instituto. et sic videndum est quid et quātum filia preterita de hereditate habere debeat. Circa q plura inuestiganda sunt. Primo si dicta clausula valet et. non porrigatur ad hunc casum qz testm rumpitur. ex cā preteritōnis glo. in aut. ex. cā. C. de liber. p̄te. et. qz non. et fuit additio Ja. de bel. Sed p̄rium habemus in. l. si pñi. §. si. ff. ad tre. et idez Dy. et oēs moderni quod probant sic paria sunt relinquere a venientibus ab ītestato. et dicere si non v3 iure testamēti valeat iure codicillorum. vt no. C. de fideicommissi. l. ex testō. et. l. qd at i pñ. ff. si qz omni. cā test. et. l. codicill i si. ff. de le. et. et ibi d h p Dy. sed si testō rogatūz vēietes ab ītestato fili⁹ et preterit⁹ tenetur. vt. l. si quis cum nullū. ff. de iure codicillorū. ergo et. S; hoc vī. de leg. iij. l. i. vbi a filio preterito nō debent legata vel fideicommissa. Sed rīdetur q ibi loquit de legatis vel fideicommissis relictis ab ipso filio preterito ex testō. Questio nostra loquitur de his que reliquuntur generali a venientibus ab ītestato. et hoc indubitatē verū ē apud oēs. Sed vidēdum est vtrū i fideicommissio veniat petitio hereditatis. que ab ītestato deferri pōt q sit locus fideicommissi. ad qd rīdetur indubitatē quod venit dicta portio hereditatis. vt nota. de testamentis. l. ex his verbis. de testō militis. l. querebas. ver. vtruz aut et sic dicta filia preterita si ab ītestato succederet v3 portione suā fratri instituto restituere detracta legitima tñ vt. j. dicitur. Tertio ē dicēdū an dies fideicommissi cesserit dicto fratri instituto viuente et sic ad herede suū transmissit. an non et sic ad heredē nō transmissit et dicit dicti moderni dies dicti fideicommissi nō cessit viuo filio instituto. nam statutu impedit dictā filiam venire quousqz vixerit masculus et sic demū post mortem mascululi incipit posse venire et rumpere testm. et sic dicta cōdictio si non valet iure testamenti vel valebit et. incipit stare post mortē filij. et sic dies fideicō. non cessit in eius pñonaz. ad quod rīdet sic. aut dicimus testm non rumpi et habemus propositum vt i prima parte istarū allegationum vt dictū ē. aut dicimus tenendo opi. aduersariorū l3 non verā q testm rumpitur et tunc indubitanter dicēdū ē q nunc post mortem filij apparet testm retro fuisse nullū. Preterea lex precipit filium non debere preteriri a testatore. nisi ex certis causis que sunt tri. vt in aut. vt cum de appel. cognō. §. illud quoqz. et in aut. non l3. C. de liberis preteritis. h3 cā que allegatur ppter quam filia fuit preterita non ē de illis ergo et. Jc si esset cā legitima de iure cōmuni pmissa vel iure municipali nō sufficeret ad p̄teritionē nisi a patre fuisset expressa. vt dicta aut. non l3. q expressa hic non fuit. postea aduersarij vidētes dictā altercationē quā fecerāt q testm rumpatur post mortē nō sustinere dixerūt dictū testm non rumpi i vita nec post mortē. et sic cōdictio dicti fideicommissi que ē et si nō valet vel valebit et. nunq̄ extitit

extitit, dicebant. n. q. dicta filia preterita vocat ad dimidiam
dicte hereditatis ex vigore dicti statuti ex eo q. phibet ea solū
quousq. vixerit masculus. et p. hoc allegat. C. de fideicommissis
aut. hoc amplius. et in corpore unde sumit ubi hereditas vni
ex testō que sita ex dispositione legis trāfert ad alium. nec tñ
testator efficitur intestat. ita dñ q. portio hereditatis ad filiā
venit nec p. hoc testm̄ viciat. ad qd rñdendum q. dicta allega
tio ē peior precedēti. nā in dicta aut. hoc amplius. trāfertur
hereditas expresse de vno i aliu ppter heredis delictū. Sz in
qōne pposita statuti nihil disponit p herede post mortē filij
dicit. n. q. non posset reuerti ad bona vsq. vixerit aliquis ma
sculus. unde deficientib. masculis statuti istud nō vocat eū.
nec de ea aliquid dicit. et si tacite intelligeret aliquid disponere
intelligitur q. remaneat filia post mortem filij in dispositōne
iuris cōmunis in qua erat ante statutum. sed de iure cōmūi
non pōt venire nisi dicendo testm̄ nullū. et sic concluditur q.
si dictum testm̄ ē nullum hodie appet retro fuisse nullum.

Tertio queritur cum resōm fideicommissi locus esset q. di
cta filia debz detrahē. rñdeo legitimam tñ q. non venit i fi
deicommissō. Non ob. glo. op. in. c. raynucius. et Ray. d. testa.
que loquuntur de detractōne legitime et trebellicianice. q. bz
locum in rogato sub conditōe. secus si pure. vt no. ff. de ioffi.
testa. l. papinianus. §. meminisse in vlti. glo. et. C. ad. l. falc. l. si
vt allegas. et in aut. de here. et fal. §. si quis aut non implens.
Sed hic ista filia rogata est pure. q. nunc appet q. ab ipō pñ
cipio non valuit testm̄. ergo concluditur q. solam legitimam
vel solam trebellicianicā deducet. Bar. Item idem Bar. i
alio consilio sic dicit. Queritur an nepos ex filia dotata prete
ritus ab auo materno possit expugnare testm̄ et ab intestato suc
cedere non obstante statuto phibente filiam dotatam succede
re patri ab intestato. dico q. si fuerit preteritus ab auo mñ no
posz expugnare testm̄ nepos sine cā preteritus q. de iure cōi
admitti dñ. vt in aut. non licet. et in aut. ex cā. C. de liberis pte
ritis per ea que ibi notantur. et in corpore unde sumitur. et. §.
exheredatos. sed cum de iure municipali filia testatoris dota
ta phibeatur succedere ab intestato pñ suo dico q. ex mēte isti
us statuti intelligitur ēt prohibitus nepos iste filius dicte do
tate filie q. probo. Et hoc concludo magnā copiam allegatio
num que possent fieri in pñum. nam quotiens prior in gradu
excluditur non pp mortem vel repudiationem vel delictum
vel ingratitudinem que non porrigatur in descendentes. sed
excludatur fauor eius cui succeditur vel alterius tñc excludū
tur descendentes. Exemplum in vñbus feudorum sub rubri
ca qui dare possunt feudum. c. i. §. hanc ver. filia. Excluditur
etiam filius propter dictam rōnem. sed mens statuti vñ ē p
ponendi masculo et filiabus dotatis ne patrimonium et diuicie
testantis duentiant ad extraneos sed potius familiaris digni
tas salua sit et in diuiciarum honestate seruetur q. reipublice
interest. vt. l. i. §. pe. ff. de ven. inspi. et bene facit ille ter. cuz ex
poni debeat familiarum. i. agnatōum. vt ibi no. in glo. et p. pro
batur in. l. pronuntiatio. §. de iure cōmuni. ff. de ver. signi. p.
qua rōne ne ad extraneos duentiant bene facit. l. libertus q. sol
uendo. ff. de bonis liber. quod magis pōt in filio q. in ipa filia
q. eadem rō ē et maior. et ita per dictam rōnem consulo ego
Bar. idem Bar. dixit in. l. i. §. et q. sine. ff. de pñab. pone duo
statuta que consueuerunt esse cōiter per Italiam. vñum ē q. si
lia femina non succedat stantibus masculis ex eodem patre.
Aliud ē q. soror non succedat fratri stantibus alijs fratribus
ex eodē pñe. Quero qd si stat alijs frater vel filij q. oino ē
incapar an impediat ista filia vel sororem succedere. ter. ē. l. i.
§. et qd si tantus. ff. de pñabul. videtur q. non. vt in. l. si necesse
§. si deportatus. ff. de bonis liber. cuz sumi. et hoc pato vñ di
cit Bar. licet in pñum faciat. C. de natura. lib. aut. l. et p. hoc
de facto pñtus respondi q. si filius supēst qui est dñ ordine mi
norū filiam succedere non ipedit. q. talis filij nullo modo est
capax hñditatis vt in de. erui. de verb. sig. Sed pone q. talis
filius vel frater non ē omnino incapax sed tñ in proposito i
peditur succedere. verbigratia decessit relicto fratre ex pñe tñ
et relicta matre et sorore ex vtroq. parēte hoc casu ille frater ex
fratre nō pōt ei succedere q. pñfertur ei mater. in aut. defun
cto. dubitatur an frater ex vtroq. pñte possit cū matre succe
dere vñ q. nō pp statuti qd dicit stantibus fratrib. non succe
dit soror. sed nūc extat ergo et. p. hoc vñ in aut. l. et. C. de natu.

lib. In pñum vñ q. ille frater debeat succedere i illa dimidia
in qua dñ succedere soror cum ex eius pñona excluditur soror.
vt. l. equissimum. ff. ad tertul. et. l. i. §. obijcitur. co. ti. Contra
vñ q. soror ipsa succedat excluso fratre per matrē. vt. l. i. §. si sit
consanguinea. ff. ad tertul. Quid dicem. hoc ē dubiū antequā
veniam. ad determinationē p solutione dictarū legum. di
cas q. ille qui ē remotior me excludit eū qui excludit me. aut
ille remotior succedit in locū ei. in quē excludit et tunc ille suc
cedit et ego excludor. vt. l. i. et. l. equissimū. §. obijcitur. ff. ad ter
tul. nam ibi auus excludit patrem et succedit in locū patris si
lij quo ad eū merito excludit matrē sicut ipsum patrem. qñq.
nō succedit in locū ei. et tñc aut ille quē ille remotior. excludat
me ideo q. bz potenti. ius in successiōe. et tñc ego nō excludor
sed potero ad successiōē vocari iure meo. perinde ac si ille ex
clusus nō esset. vt. l. i. §. si sit consanguinea. ff. ad tertul. aut nō
excludit eū sed quasi deficiat cōditio qua vocabar ad successio
nem. et tñc non potero admitti. vt in aut. licet. C. de natu. lib.
ibi enim excluditur filius naturalis pp piugez nō ideo q. cō
iunx bz potenti. ius in successiōe. §. ideo q. lex vocari voluit
naturalē sub ea conditiōe si piunx non esset ideo nō attendi
tur vtrum illa piunx succedat vel nō. Nūc ad ppositū vidēda
ē glo. quo iure frater excludat statuto vetante sororē succedere.
breuiter isti ablatiui absoluti resoluuntur in conditionē. vt. l. a
testatore. ff. de condi. et demon. et de euc. l. euict. tñ in casu p
posito puto q. faciat dispositionem vt ēt inducat vt frater suc
cedat et fratri pñferatur q. ei. fauore ē hoc statuti. vt. l. seruo
legato. §. si testator. ff. de le. i. et. l. fideicommissa. §. interdū. de le.
iij. et facit. l. fideicommissa. §. cum esset. eo. et. et sic excluditur soror
a fratre tanquā habente poti. ius ideo fratre excluso a matre
soror admittitur vt. d. l. i. §. si sit. Sed pone q. iste filij non suc
cedit q. exclusus dispositōne defuncti q. ex hñdatus a pñe vel
a fratre preteritus turpi pñona nō instituta vtrū impediat fi
liam et sororē. breuiter dico dicit Bar. ter. ē. de coningen. cuz
ema. liberis eius. l. i. §. si pater. et ibi hoc dicā dicit Bar. quid
si iste filij vel frater nō succedit pacto exclusus q. bz aliquid et
pmisit cū iuramento nō venire ad hñditatē paternam vñ exclu
sus testō q. institutus in certa quātitate. Rñdeo ex eo q. filij
pp hoc aliquid habuit. pñde facit partes alijs et alios excludit
ac si totaliter succederet. vt. l. i. §. aduersus. ff. si qd. j. patro. qd
ē verū q. facit partem i cōputatione legitime et alios impedit
succedere tanquā extraneos fin formā dictorū statutorū tam
preteritus ipse nō rumpet testamentū q. non dñ institui. vt
l. i. §. et quid si tñ. ff. de pñab. sed si filij vel frater non succedit
q. non vult vtrū impediat filiam vel sororē. vñ q. sic per ter.
cū glo. in. l. filius. ff. si quis. ff. de lega. i. In pñum vñ ter. in
l. i. §. cum sic. ff. ad trebe. Rñpondeo si non vult succedere nō
obstat sorori. Non obstat quod no. in. §. cū quis. q. ibi filij nō
impediebant alios q. habent potentius ius in successiōe. sed
q. conditionē alterius facit deficere. Sed in qōne nostra filius
filij et frater sorori obstat q. hñt ius potentius. Sed quid si est
talis pñona que excluditur sed nō pñetuo. verbigratia dicit sta
tuti q. filia femina nō succedat quousq. vixerit masculus. et sic
non perpetuo filius filiam excludit sed quousq. viuit. Bal. in
l. i. C. de liberis pñteritis. sic dicit pater filiam dotatā preterit
et filij instituit supuirit filius pñi dicit testm̄ nullū. queritur
an possit supposito statuto cōis. Idem dñ dñcente q. filia dota
ta non possit venire nec reuerti ad bona dotantis quousq. vi
uixerit filius masculus. Circa quod dicendū ē q. idubitatē
dictū testm̄ nūc nullū ē et filia dotata preterita hodie potest di
cere testm̄ nullū. et hoc vult statuti q. voluit solū eaz excludere
a bonis quousq. masculus supuixerit. et sic eo mortuo eam ad
mittit q. phibitū ad tps post tps vñ esse permittit. vt. l. impe
rator. ff. de postulā. sed ita ē q. retro fuit nullum. sic pbatur. il
le pñterit. nō pōt dicere testm̄ nullū q. tpe mortis nō debebat
de necessitate istui. ff. de iustio rupto. l. si quis exheredato
i pñin. si ergo diceremus testm̄ viuo filio esse aliquod et p. pñis
filia tpe mortis nō fuisset necesse institui. ergo hodie non rum
petur testm̄ vt in alle. l. si quis. i. pñin. cū ergo filia dicat nullū
ergo de necessitate habes presupponere q. hodie apparet eam
esse talis cōditionis q. tpe mortis debebat istui. Idem dñ
hoc apparet p glo. l. gallus. i. §. et quid si tñ. ff. de lib. et posthu.
vbi filius deportati post mortem pñis restituit i integroz. tñ
nō dicit testm̄ nullū nisi restituat ex cā que retrahat. vt ibi

p3 i fi. glo. aut ergo ista filia dotata incipit post mortem filij esse
habilis ad succedendū ex cā q̄ non trahit retro et non possit vi
cere testm̄ nullū. aut ex cā que retrahit et cū cōstat testamē
tū retro fuisse nullū. iste rōnes de necessitate cōcludunt. ¶ Pre
terea ex eo testō q̄ sperat rumpi ex cā preteritionis non pōt
adiri hereditas neq; suus heres existeret. vt. ff. de acqui. her. l.
cū quidā. §. qd̄ d̄. s. istud ē huiusmodi q̄ si contingat filiū de
cedere sine filijs filia fuit preterita. et sic testm̄ nullū. ergo fili?
masculus ex eo testō nō pōt ēē heres. ergo cōcluditur de neces
sitate q̄ dictū testm̄ retro fuit nullū ex ea rōe q̄ ex dicto testō
nō fuit adita hereditas ne suus heres existeret. ¶ Preterea p̄dicta
p̄bantur p̄ casus similes. ¶ Primo de posthumo preterito qui
nō pōt dicere testm̄ nullum quousq; ē in ventre. tñ natus re
tro rūpit. ¶ Itē i filio capto ab hostibus preterito q̄ non pōt vi
cere nullū quousq; ē apud hostes tñ reuersus rūpit retro vt iu
ra dicūt. ¶ Preterea hoc v̄t quasi in his terminis expressus. ff.
de bo. pos. l. in tab. l. equissimū. circa p̄m. tñ expectandum er
go et. vbi d̄ q̄dū superest aliquis q̄ possit venire p̄ p̄tabu. si
cū hic dicit statūtū q̄ q̄dū superest masculus non veniat fe
mina. Et modo pone q̄ illi qui p̄nt venire p̄ p̄tabu. sunt exclusi
morte vel alio modo certe tunc instituti venient per fm̄ tabu.
nō vt ex nūc confirmet testm̄ s̄ tanq̄ retro valuit testamentū
ergo virt? istoz verborū q̄dū et. interim suspendit. tñ pōt re
tro fingi fm̄ Bar. qui ita cōsultuit. et p̄ hoc cōcludebat Bart.
qui ita cōsultuit. et p̄ hoc cōcludebat Bart. q̄ cā si non valet iu
re testm̄ valeat iure codicilloz que erat in p̄dicto testō appo
sita tanq̄ retro vera habebat operare suū effectū prout ego dicit
Bal. dixi i aut. ex cā. cui ego Bal. dicebam oīno dum craz
aduocatus partis aduocet q̄ dicta cā non poterat opari q̄ il
la p̄dictio si non valet et. nunq̄ fuit impleta viuo filio mascu
lo. s̄ demum eo mortuo. et iō fideicommissum p̄ditionale non
trāsmisit. vt. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. et no. l. l. cū
filio. ff. de le. i. et l. i. C. de his qui ante apertas tabu. dicebat er
go q̄ testm̄ erat nullū ex nūc idest post mortē filij non retro
super q̄dne Ray. de forli. et collegiū senē. cōsultuerūt q̄ dicta
filia nihil poterat petere nec nullū dicere testm̄ q̄ tpe mortis
patris et adite hereditatis p̄ filium masculū se iuenit exclusaz
ex forma statuti. et iō nunq̄ pōt reduci ad ius dicendi nullum
nec d̄ iure ciuili. nec de iure p̄torio q̄ iuenit h̄ d̄ itatē alteri ap
plicatā. ar. C. de secū. nup. l. i. quibus. nullitas. n. nisi sit tēpo
re mortis cōfirmat testm̄ expugnabiliter vt. d. l. si quis filio. et iō
i tota. l. gallus. nō cōsiderat nisi quis p̄cedat tpe mortis testa
toris. nā si tūc iuris obseruātia nō deficit testm̄ in expugnabi
liter valet. et i bac parte non fuerunt sequi cōsiliū bar. sed p̄
cise p̄sulerunt p̄ partem meam. Sed collegiū florentinum
cōsultuit pro parte clientule mee. et q̄ ipsa succederet in dimi
dia non obstante dicta cā. et idem cōsultuit recolende memo
rie Franciscus tigrini de ¶ Dis. et respōdebat ad leges p̄rias
q̄ ista filia erat h̄s anormala et cōcedebat q̄ h̄ d̄ itas tota fue
rat ad filium applicata. sed nihilominus ex dispositiōe. l. nūi
cipalis. p̄ parte dimidia euinci poterat filio masculo mortuo
sine liberis. nam hoc non ē verum q̄ ex dispositione vnius d̄
finat et alter incipiat esse h̄s. vt no. in. l. in substōne filij. ff. de
vul. et pu. et insti. de eo cui liber. cā in fi. Nam statutum iſrigit
regula iuris cōmunis excludēdo filiam ad tempus vite f̄ris. et
postea includēdo ipsam et reintegrando ipsam ad successiōē
post mortem vite f̄ris. ar. ff. de le. i. l. statuliberum. §. stichum
vere. ergo filius fuit h̄s interim insolidū ex testō et nō viuo
filio sed mortuo filio redit ad cām intestati ex preteritionis d̄
fectu. et sic cā finalis que medio tempore obsistit mulieri defic
per mortem masculi. ita q̄ femina pōt succedere sine masculo
vt ex nūc. i. post amotionem cāe finalis obstaculi. quare con
siliū d̄m Ray. non plz dicit Bal. q̄ nos sumus i materia
statuti non in simplici materia iuris cōis. Item cōsiliū bar
tho. non plz Bal. q̄ sequeretur q̄ interim masculus non esset
h̄s nec possit agere nec conueniri. vel posito q̄ possit conuē
ri per. l. si. C. d̄ peti. h̄ d̄ it. tamen agere non possz. vt ibi notatur
vt. l. i. §. apud iulianum. ff. de positi. Et si queratur an ista filia
interim decedens transmittat istud ius dicēdi nullū ad suos li
beros. et v̄t q̄ non n. Nam istud ius dicēdi nullū ē interz cō
ditōale. seu in diē incertam. ergo non transmittitur. ff. d̄ p̄di.
et demon. l. h̄s meus. et l. quibus diebus. §. quidam ticio. Nam
tu dixisti. s̄. q̄ interim filius efficaciter ē h̄s. ergo filia nō ha

beret ius deliberandi nec aduendū et oportet dicētem nullum
alterum de predictis iuribus habere. vt no. in. l. suus. C. de re
pudian. h̄ d̄ it. si ergo nihil h̄z ergo nūb. l. transmittit. vt. l. cū an
tioribus. C. de iure delibe. et ita decidēdo t̄z Bar. in. l. si. C.
ad terul. Sed p̄rium v̄t verum si tu tenes aliam opi. quod te
stamentū fuerit retro nullum. nam ē casus in. l. quod transmit
titur. l. decessit ante q̄ poterit de nullitate agere. ff. d̄ libe. et
posth. l. si a p̄re. Si āt tenes q̄ iteri testm̄ t̄z et v̄z cū effectu nō
heret trāsmisio iuris dicēdi nullū sic cū decessit posthum? vi
uo testōre. q̄ tale ius nō ē adhuc i potētia effectuali ad aliqd̄.
Dubitaf tñ d̄ scima an trāsmittat ius petēdi l̄timam. et v̄t q̄
sic vt. l. si quis filium. C. de inoffi. testa. In p̄rium v̄t q̄ cū in
terim filia sit exclusa neq; iure ciuili. neq; iure preterito h̄z qd̄
interim transmittat. vt. ff. de bo. pos. l. non ē ambigendū. §. si.
nisi dicatur q̄ legitima sibi detur ēt interim. l. non possit pe
tere in vita patris. nam statutū non priuat eū precise. sed im
ponit ei t̄pale silentiū et nō itendit statuti als facere nisi q̄ se
mina non agat p̄ masculū. interim ergo femina h̄z ius in ba
bitu. sed nō in exercitio et ad transmittendū sufficit ius in ba
bitu h̄re. vt. d. l. si quis filium. et facit. ff. d̄ p̄tabu. l. illud. §. si. ff.
ad fill. l. si quis magni. §. si. cū. l. scq̄n. Item ista legitima cense
tur es alienus. et ideo equa opi. v̄t q̄ transmittat in posteros
ab ea. ipsa interim decedente. quia ius commune defert et sta
tuti non aufert. sed suspendit ad t̄ps et l̄z t̄ps sit incertus non
d̄z haberi p̄ conditione. sed p̄ dilacione fauore filie. ar. l. ex his
C. q̄ dies le. ce. Et q̄ no. ff. ad trebel. l. seys saturninus. et ita
de facto cōsultū fuit per quosdam docto. subriles. cōiter tamē
doc. p̄. opinant q̄ iura que cōpetitura sunt alicui p̄ mortē al
terius et nō ante. siue sint v̄lia. siue quasi v̄lia. siue simplr parti
cularia interim nō recipiūt transmissiōē. Item nō v̄t posse
negari q̄ ista sit similis mortē cā capioni. et talia iura nisi sint
certa non transmittuntur. C. de cadu. tol. l. i. §. si aut aliquid. et
§. si. idem vero Bal. sup eadem materia quasi in eisdem termi
nis in. l. si q̄s filium. C. de inoffi. testa. sic dicit. Statuto cauē
q̄ filia dotata a patre nō succedat quādiu exstat fil? mascul?
modo pater qui dotauerat filiam fecit testm̄ in quo testō filiaz
preterijt filio herede v̄li instituto. inserta clausula q̄ si non va
let vel valebit iure testi valeat iure codicilloz. tandē iste fil?
decessit sine filijs. ista femina supuēns vult testm̄ dicere nul
lum eo q̄ fuit preterita a p̄re. modo queritur an possit et si pōt
testm̄ dicere nullum. q̄ l̄z esset preterita preteriri potuit d̄ iuf
q̄ frater eam p̄cedebat tpe mortis testatoris. Et dicit tpe q̄
erat casus in. d. l. si quis filio cyheredato. in p̄n. et l. gallus. per
totam. ¶ Preterea nō ē dubiū q̄ filius donec vixit fuit h̄s
i solidum ex testō. ergo testm̄ valuit. si ergo testm̄ assumpsit esse
ctum impossibile ē q̄ post dicatur nullū. q̄ sic p̄bo. q̄ si ipso
bile esset dici nullū interim adiri nō posset h̄ d̄ itas de iure ci
uili. s̄ solūmodo posset bonoz possessio fm̄ tabulas peti. vt. ff.
ad carbo. l. si impubes. §. questum. ¶ Desupposito ergo q̄ ex
dicto testō potuerit adiri h̄ d̄ itas de iure ciuili necessario seq̄
tur q̄ dictū testm̄ nō possit dici nullū. ergo nō vocabitur filia
p̄ ius dicendi nullū. Item nec per querelam inofficiosi q̄ nō
fuit ex h̄ d̄ ita. Item q̄ h̄z dotem a patre et sic magis d̄z agere
ad supplementum. ista rō vltima nō p̄cedit q̄ cum nullū ha
beat titulum institutionis non h̄z locum actio agendi hodie.
Item q̄ ista filia non possit rumpere nisi p̄ viam querelę. sc̄
ff. de inoffi. testa. l. pater filium. ¶ Preterea ad idem fil? mascu
lus semel fuit heres in testō. ergo hoc nomen h̄ d̄ itas imperpe
tuum nō pōt desinere. vt. ff. de mmo. l. quod si sine. §. sed q̄ pa
p̄. manius. Sed ad istā rōnem nō potest r̄nderi q̄ lex pōt hoc
facere q̄ iste qui est h̄s desinat oīo esse h̄s. vt no. ff. de vulg.
substi. l. in substitutione filij. Bart. hanc q̄dne monet. ff. ad
terul. l. si. Et ibi determinat. aut statuti dicit q̄ filia succedat
stante masculo tunc intelligitur tpe mortis patris. vt. l. si quis
filio. aut statuti dicit q̄ filia non succedat quādiu supuērit
masculus tunc ius filie non aufertur. sed differtur in t̄ps cer
tus. dicit ergo q̄ interim ē in pendēti et q̄ mortuo fratre sine
filijs. ista filia pōt dicere testm̄ nullū. et tūc retro apparet testm̄
fuisse nullum. et hoc operatur clausula codicillaris. Sed si ista
opi. esset vera dicit Bal. sequeretur absurdum q̄ masculū in
terim non ēē heres de iure ciuili nec posset actiones h̄ d̄ ita
rias mouere vel suscipe vt heres qd̄ esset absurdū et p̄ mentem
statuti. et ideo dato q̄ interim iste masculus ē heres ēt de iuf
ciuili

ciuiti. et quod eo mortuo sine filiis restituitur filiabus ius dicendi nullum quod propter masculum non habebat. sic ergo istud testium est in casu rupture mortui filio. et ideo clauicollaris nihil operatur quod prius est mortui masculus quod sit conditio illius clauicollaris. unde masculus fideicommissum importatum per clauicollarem pendente conditione decedens non potuit transmitti. ut l. i. c. de his qui ante aper- tas tabulas hac opinio. erat recolende memorie dominus meus do- minus Franciscus tigris de pisis qui dicebat quod ista filia erat he- res anormalis in qua non seruatur regule iuris conditio. sed simplex forma statuti. et allegat glo. singularem que est in situ. de eo cui li- berta. ca. in fi. opi. Ray. tenuit collegium senesi. opi. Francisci te- nuit collegium florentinum. Sed quid si ista filia decedat viuo fratre. an filius habeat ius rumpendi mortuo isto suo auunculo sine liberis. Respondit Bar. quod aut iste nepos vult venire per sona matris et non potest. aut ex persona patris et potest per qua deter- minatione facit quod dictum est supra. hoc non videtur verum. quod in isto toto est considerandum duplex virtus si virtus istius mascu- li inclusiva et hoc statutum disponit pure. secunda est virtus istius acquisitionis tacite resolutione postquam masculus non erit. et in ista secunda virtute statutum habet in se conditionem que respicit filiam. si ergo ista conditio deficit in filia remanet caput inclusiuum filij masculi puri et liberi. ergo non videtur quod nepos. i. filius filie admittat ad repugnandum iuenit ius auunculo perfecte et impugnabi- liter acquisitum a mota. i. mortua matre que ex beneficio statu- ti poterat admitti. et similia verba sunt duplici virtute possunt bar. fm Ric. malum. ff. ad tutel. l. ij. §. videndum. et si iste masculus di- lapidat bona nunc potest compellere eum ad cauendum de non alienando nec dissipando bona. Bar. dicit cogitabis. ego dic Bar. dico quod potest cogi si incipit lapidare vel est suspectus. ut ff. ad trebel. l. imperatores. et ff. qui satisda. cog. l. iter oes. Idem Bar. questionem predictam l. i. si quis posthumus. §. si filium. ff. de libe. et posthu. tractant ubi sic dicit. Dicitur statutum quod filia se- mina quod diu masculus supuierit non succedat. modo pater ha- bens filium et filiam instituit heredem vniuersalem filius adiecta clausula si non valet iure testis et filia preterit tamen pater decessit et filius se immiscuit hereditati. deinde decessit filius filia preterita vult dicere testis nullum. allegat. n. quod obstatulum filij est ablatum et amotum et quod finitio privilegii filij premortui ipsa si- lia reperit iure conditio. ut l. §. et milites in prin. ff. de excusa. tut. Et modo queritur quid in his ista magna questio fuit de facto hic et fuerit consilia lata per collegia in duas partes. nam quod filia non possit dicere testis nullum probatur tribus rationibus. Prima ratio est ista quomodoque testis est tale quod ex eo moriente testatore potest adiri hereditas de iure civili nunc illud testis potest dici nullum ratione preteritis. ut l. si quis posthumus. §. si filium. ff. de lib. et posthu. quod quod diu est incertum non posset adiri hereditas ex te- stamento. quod se habet ad esse et non esse. ff. si pars hereditatis pe. l. il- lud. ff. de acquire. here. l. cum quidam. §. quod dicitur. sed istud testame- tum est tale quod potest adiri hereditas post mortem patris ergo non potest dici nullum ratione preteritis. Secundo probatur per aliam rationem sic ille demum preteritus dicit testis nullum quem testator tempore mor- tis tenebat instituire aut exheredare. ut d. §. si filium. et l. si quis filio. in prin. ff. de iniusto rup. et c. de inoff. testa. l. si quis filium §. tpe mortis non tenebat per filiam instituire vel exheredare. er- go preteriendo filiam nullam fecit filie iniuriam. unde merito testis non dicitur rescindi cum pater fm obseruantia municipalis iuris te- status fuit. Tercio et ultimo probatur per casum. C. de liber. pte. l. maximum viciu. nam fm illam mediam iuris prudentiam scilicet qua differant filie et masculis non dabatur feminis ius dicendi nullum. sed quodam alio iure petebant quandam portionem et vocabant illud ius accrescendi. ita dicitur esse in proposito quod ista filia non possit dicere testis nullum. et per istam rationem fuit consultum per dominum Ray. de for. et per collegium senesi. quod filia precise repelle- tur. Sed prius quod filia admittatur sic probatur tpalis exclusio non dicitur trahi ad exclusionem vel exemptionem perpetuam. l. si quis post- humus. ff. de libe. et posthu. de postula. l. imperator. de pac. l. epistola. §. si. §. per statutum filia excludit ad tps iure masculi. er- go non dicitur excludi in perpetuum. nam sic est in feudis quod filia ex- cludit masculo viuente. tamen masculo mortuo admittitur femina. quoniam obstatulum quod obstatat remouetur. ita ergo est in proposito quod mortuo filio redit ad ius conditio et debet succedere. Quomodo autem hoc potest esse. nam sequitur quod testis valuerit i vita filij et postea de- finit valere. et istud est per regulas iuris quod per parte tpis. quod testa-

tus sit et per parte intestatus. Bar. consuluit quod haberet ius rum- pendi testamentum. dominus Franciscus de pisis dixit idem. et dicebat quod proprie loquendo ista filia erat heres anormalis et quod successio istius non erat successio regularis. sed irregularis propter statutum. alleg. glo. in situ. de eo cui liber. ca. §. finali. Predicta possunt habere locum quando in statuto ponitur di- ctio temporis limitatiua ut donec vel quod diu. ff. de excu. tuto. l. penul. Secus vero si statutum simpliciter excludat filiam. nam tunc sufficit quod momento eam excludit ut sit exclusio in perpetuum. nam cum successio ad filium confluerit filius transmittit po- terea ad heredes suos et filia femina nullum habet ius petendi. quod ius acquisitum alteri. Bar. autem in l. i. §. si pater. ff. de co- iungen. cum emanc. liber. eius sic dicit. statutum dicit quod filia non succedat patri extantibus masculis. vel mater non succe- dat filio stantibus alijs filijs masculis. quid si est alius filius? ma- sculus qui ex iudicio testatoris non potest succedere. ut quod exhereda- tus an impedit matrem vel filiam succedere. Item est valde difficultas passus. et videtur quod talis exclusio non impedit quoniam per mortuo. ut l. i. §. si pater. ff. de coniunge. cum eman. liber. eius. Et ut perfe- cte hanc partem videamus oppo. dicitur in deo. §. si pater quod ex he- redatus habetur per mortuo. ut ff. de lega. l. i. filius. §. cum quis et ibi glo. Dicunt quidam ut Ray. de are. habetur pro mortuo quo ad suum commodum. secus quantum ad commodum alienum ut ibi. Hec solutio non placet Bar. quod etiam quantum ad co- modum alienum habetur pro mortuo. nam in deo. §. si pater nepotes habebunt totum cum alias essent habituri dimidia. dic ergo quod ibi exheredatus impedit alium faciens conditio- nem dispositionis deficere. ex qua ille volebat succedere. unde non attenditur an sit exheredatus vel non. quod sufficit quod sit fili- us. ut ibi. sed in deo. §. si pater. loquitur quoniam exheredatus alius im- pediebat. quod concurrebat. sed omnes cum eo succedebant. unde eo excluso per exheredationem non impedit alium succedere. ut deo. §. si pater. Item opponitur de dicto. §. si pater ubi filius exheredatus nocet nepoti. ut ibi dicitur. ergo exheredatus non ha- betur pro mortuo. quod tunc veniret per contrabatu. nepos pre- teritus vel diceret nullum. Aduerte quod exheredatio assumit esse- ctum post aditam hereditatem. ut l. illum. §. si cum exheredatio ff. de contrabatu. et tunc incipit haberi pro mortuo cum est adi- ta hereditas et exheredatio confirmata. si ergo nepos qui est se- quentis gradus vult venire per querelam que oritur post adi- tam hereditatem et potest quod pater exheredatus sibi non obstat. cum tunc post aditam hereditatem habeatur pro mortuo. Sed si fili- us vellet venire per contrabatu. que oritur ante aditam here- ditatem. ut l. illum in prin. ff. de contrab. vel vellet diceri illud quod ius oritur ante aditam hereditatem non potest cum illo. tunc quo- ius dicitur non habeatur pro mortuo pater ut allegato. §. si pater. et l. si quis exheredat? in pn. ff. de iniusto rup. Et hoc sequitur aliud vos scitis quod statu. que datur patrono oritur post aditam hereditatem. ut l. illum. ff. de contrab. modo filius liber- ti exheredatus non impedit patronum quin succedat per statu. ut in sti. de succes. agna. §. nostra ver. sed cum testis. quod illo tpe quo oritur illa statu. filius habet per mortuo. ut in ver. sed si patronus. dicti. §. si pater. ubi admittitur nepos filio exheredato habito per mortuo. est ratio quod venit ex quodam iure civili sibi non competentem ante aditam hereditatem. quoniam ipse erat in potestate et pater emancipatus et sic ei nullo modo obstat si vellet veni- re iure aliquo sibi quesito. et ideo quod pater eius erat exheredatus habet locum quod dicitur. filia femina non succedat extantibus masculis. masculus est exheredatus impedit ne succedere filiam feminam. Aduerte si exheredatio esset annullata aliquo modo. tunc esset per inde ac si non esset facta. ut d. dicitur. sed si esset exheredatus rite. ita quod testis non posset rumpere. tunc si filia vult succedere tamen sua. non potest quod filius masculus tpe mortis eam precedebat. ut dicto. §. si pater. in pn. et d. l. si quis exheredato. in pn. quod si debuit institui. sed si filia vellet venire per querelam que oritur per additionem hereditatis seu post aditam hereditatem. Et sic eo tempore quo filius habet per mortuo. tunc potest succedere. put. §. dicitur de nepote. Contra predicta opponit fortiter in aut. de nup. §. soluto. in fi. ubi filius quod ingratitude commisit nullo modo alij ob. solutio ibi filius ingratus repellitur a lege et sic tpe mortis matris reperit exclusus. ideo alios non excludit. sed in. §. si pater. excluditur per factum hominis. ut per exheredationem que habet effectum post aditam hereditatem. sed si veniret aliquis ex iure quod oritur

ante aditam hñditatē cui ipse filius obstatat tñc filius impedit
ut dicit. Item oppo. ff. de assi. lib. l. i. §. si. ubi dñ qd testator qui
pnuat aliquē portione sua pñt eā assignare cui vult. et ille pñ
natus alij partem. Rñde et aduerte qñ act⁹ pñuationis alicui
ius precedit actū assignationis facte alteri de eadem portioe
qua ille pñuat⁹. verbigratia exheredatur quis pñmo ecce act⁹
pñuationis. Secū d⁹ effectus exheredandi portio alteri assigna
tur tunc hñt locum que dñr. §. qñ actus assignationis factus
alteri et alterius pñuationis actus ē idem actus tunc hñ locū
lex pñta. qñ testator pñt assignare cui vult et pñuatus alij facit
partem. Et hoc concludo ad aliam qñnem dicit statutum
qd mater non succedat filio hñti fratres carnales ex patre. mo
do pone qñ ticius fili⁹ decessit pñterito fratre extraneo si turpi
persona instituta. succedit ne mater vñ qñ sic. qñ frater non pñt
tunc succedere qñ ē pñteritus. Cōtrariuz pñto dicit Bar. nā
ille frater pñuatur successione facto defuncti. et actus pñuatio
nis nō precedit actum translationis in alterū. imo ē vnus et
idez. id licuit de facto auferre illi et alij dare et ille si ita impe
dit matrem sicut haberet. vt. l. i. §. si. ff. de assi. libe. Et ista ma
teria tibi liqueat an ille q me impedit vel q meci nō cōcurrat
iudicio testatoris a successione excludatur me ipediat vel mi
hi pñt faciat sic distingue. aut ille impediēbat me. qñ faciebat
deficere conditionem dispositionis ex qua debebam admitti.
aut impediēbat me. qñ ius succedendi habebat. Primo casu
ē pñuatus iudicio testatoris me impedit. vt. l. fili⁹. §. cum qñ
et ibi no. ff. de lega. i. Secundo cāu distingue aut actus trāsla
tionis in alium de portioe que illi pñuato debebitur. et actus
pñuatiois ē vnus et idem. aut actus pñuatiois impedit me. pñ
mo cāu impedit me ille pñuatus sicut si pñuatus non est. vt.
l. i. §. si. ff. de assi. libe. Secūdo cāu dñs scire qñ ille actus pñuatio
nis assumit effectum venum hñditate adita. vt. l. filium. §. sed
cum exheredatus. ff. de pñtabu. et ideo distingue aut ego habebaz
ius succedendi in solidum ab ipso initio. sed ille pñuatus facie
bat mihi partem per concursum et tunc pñuatus mihi nō ob
stat. vt. l. i. §. si pater. ver. sed si patruus. aut ab initio nō hñbaz
ius succedendi vel in solidum non habebam. et tunc aut volo
venire ex aliquo iure quod habz originem a tempore mortis
vel ante aditam hñditatem vt per bonorum possessionem con
tratabu. que datur liberis vel dicēdo nullum et non possum.
vt. d. §. si pater. et l. si quis exheredato in prin. ff. de iniur. rup. cō
iuncta. l. illud in prin. ff. de contratabu. aut volo venire pñ ali
quod ius quod habz originem tñ post aditam hñditatem. vt
per pñtabu. que datur patrono per querelam et possum. vt in. §.
sed nostra. in. §. de succel. libe. coniuncta. l. illud in prin. ff. d. pñ
tabu. et probatur in. l. si quis filium in prin. C. de inoff. testa. et
si. de pñtabu. l. iij. §. si emancipatus in fi. et bec vera siue act⁹ pñ
uationis precedat siue vere siue ficte. vt in. §. de succel. libe. §.
sed nostra. ver. sed cum testñ. et l. si patronus testator in prin.
si. de bo. liber. et ita dñ intelligi bec difficilis materia. Val. at
i. l. martinū vicium. C. de libe. prete. sic dñc it statuto cauetur
qd filia exstantibus masculis ad successionem intestati vñre nñ
possit. modo pñ habebat filium et filiam ex primo mñmonio
et vñum alium ex secundo fecit testñ in quo filium pñmi ma
trimonij instituit in. x. filie femine relinquit quinqz iure lega
ti. filium vero secūdi mñmonij instituit hñdem vñiuerſalem
que filia tanqñ pñterita vult dicere testñ nullum ad hoc vt si
filius ex vtroqz parente succedat cum altero equali portione. qñ
ritur an possit. vñ qñ sic. Primo qñ duo sunt iura diuersa. scilz
ius rumpendi et ius succedendi. vñde sius pñteritus ipso iur
rumpit. si. de libe. et postbu. l. filius qui in potestate. l. ergo sta
tutum remoueat vñum ius. tñ non remouet reliquum. qñ ab
illo est penitus sepatum. vt. l. si domus. ff. de serui. vrba. pñdio.
Secundo probatur qñ interest nostra habere ius rumpendi ē
si successuri non sumus. vt pñ in filio exheredato qui post pera
ctam querelam hñz renunciare hñditati. vt. ff. de inoff. testa. l.
quemadmodū. et l. qui de inoff. test. Tercio qñ interest habere
aliquod ius venale. vt. ff. de pñtabu. l. filium. ibi ergo erat vena
le beneficium. et c. Et ex hoc eniz pñt vñtilitas percipi. ergo sua
interest habere ius rumpendi. Quarto qñ interest rōnez affe
ctionis et caritatis naturalis quam habz ad fratrem vñriqz et
iūctū. ar. ff. de emic. l. pñ filie. Quinto arguēdo de parte ad to
tum. nā ē totū qñ rumpit et tñ nō semp i totū succedit. vt. ff. si
tabu. testa. nulle exa. l. i. in fi. Sexto qñ aperit edictum alteri q

sibi non proficit. ff. de contratabu. l. si post mortem. §. finali.
Septimo quia istud statutum est fauore masculorum. tunc ve
ro verteretur in odium fratris vñriqz coniuncti. Octauo qñ
ista filia potest venire saltem per contratabulas qñ ē ex testñ. vt
lex liberis. C. de colla. In pñm qñ ista filia nō possit testa
mentū rumpere. nam certū ē qñ pñteritio corz quibus nō de
bet legitima non viciat testñ. sed huic filie non debet legitima
cū sit redacta ad instar exceptiois et legitima datur respectu i
testati. vñde qui nullam partem ē habiturus ab intestato ei nñ
debet legitima. vt. l. cū queritur. C. de inoff. testa. Secūdo sic ista
filia ē pñuata pñ statutū. ergo non iure ciuili nec iure pretorio
succedit. ff. d. bo. pos. l. nō ē ambiguū. §. si. Tercio sic arguo ma
gnum viciū esse si aliud ius seruaremus ex testamēto. aliud
ab intestato. ergo talis differētia non ē fienda. Quarto qñ ista
filia nupta pñt equiparari casu adoptionis. qñ olim adoptiu⁹
tanqñ trāslatus i alienam familiam nō habebat pñtabulas. vt
C. de adop. l. cum i adoptionis. i. pñ. et hoc idē pñ similitudinē
vñ posse dici i casu nostro. nam latus a patre i alienā familiā
alienata est que nupserit. C. de libe. exhered. l. si. Quinto vñ lex
expressa qñ ille qui ē pñuat⁹ ab actu et a potētia succedendi ab
intestato nō pñt rumpere tanqñ pñteritus. vt. d. l. si post mor
tem. §. liberi. Sexto qñ ista iura sunt cōnecta et cōnecte se habēt
i actu et pñuatione. vt. C. de repu. heredi. l. sius. et arg. ff. d. l. et
postbu. l. si ita. §. regula. Septimo arguo qñ video qñ si fili⁹ emā
cipatus et nepos suus et filius ē institutus et nepos pñteritus
qñ id dictus nepos non pñt dicere testñ nullum. qñ non succe
dit ab intestato. vt no. Bar. l. l. gallus. in. §. et quid si tñ de li
be. et postbu. Octauo qñ absurdū ē qñ filia impūet patri hoc
solum qñ pater testatus decessit. vt. ff. de inoff. tes. l. postbūm⁹
i prin. nam quo ad filiaz attinet libera bona hñz. ergo libere pñt
testare. argu. l. si. C. de bo. liber. So. dicit Val. hanc vñtimam
partem. qñ cum in istam filiā nō cōtinuaret dñum. ergo nō
dicit nullū rōne iustitias. vt. ff. de libe. et postbu. l. in suis. a con
trario sensu nec rōne iniurie sibi illate a patre. qñ pater nullū
iniuriam intulit dicte filie. nā vt dñr quo ad eaz liberas edes
hñz. vt. l. loci corpus. §. competit. ff. si serui. vendi. nec ē potest
dici nullū eo qñ iuris obseruancia defecerit eo qñ testator non
paruit precepto legis. vt. ff. de libe. et postbu. l. gallus. §. in oī
bus. nam cū ista filia sit incognita de iure ciuili pñprie ciuitatē
de ea mentionē fieri nō oportuit vñlo modo sicut nec olim de
emancipatis. qñ erant incogniti per. l. xij. tabularum. et iō pre
toris auxilio egerunt. C. vñde liberi. l. certum. Cū ergo ius
ciuile non patrocinet huic filie nec pretorium. ergo nullo mō
pñt rumpere testñ et hoc verum i filia que excluda ē pñpetuo. hñ
de excluda ad tps. puta. qñ diu masculus viuūt. dictū fuit supra
Val. autē in. l. si quis filiū. C. de inoff. testa. dicit sic. statuto ca
uetur qñ femina nō succedat stantibus masculis. alio statuto
cauet qñ soror non succedat stantibus fratribus alijs ēt confan
guineis tñ mortuo fratre ex altero parente et relicta matre et
sorore ex vtroqz parente. querit vñtruz soror possit succedere. et
vñt pñcedat questio itelligas i tali fratre qui sit capax hereditatē
nā si nō esset capax vt frater minor nō excluderet eam vt. l. i.
§. si frater. ff. de cōiungē. cū emancipa. libe. Et vñ dicendum
qñ frater excludat sororem et pñ cōsequēs totum matri accretat
vt ordo sit ista mater excludit fratrem ex altero tñ parente cō
iunctū. Item frater excludit sororem. ergo sola mater ē ista qñ
succedat. vt in aut. de nup. §. ingratitudinē. col. iij. In cō
trariū vñ iste frater non pñt succedere pñpter matris defectū.
ergo non pñt excludere sororem. nam vt dicit tex. qñ bonuz ē
ei fauere. ff. de pñtabu. l. si post mortem. §. liberi. quasi dicat nō
ē ei in hoc fauendum. preterea ista soror vincit matrem i par
tem. qñ facit partem pñ concursum. vt in aut. defuncto. Mater
autem vincit fratrem ex altero tantum latere. tunc arguo sic
si vinco vincentem te multo fortius vinco te. et si excludo ex
cludentem te multo fortius excludo te. vt. ff. ad tertulianum
l. iij. §. si sit agnat⁹. et l. equissimum. Ista qñ hñz dubitationem
nunquid pñ statutū ius sororis transferatur in fratrem. nā tñc
frater admitteret equaliter cū matre. et qñ iste frater succedat i
ius sororis factum est statutū. vt. l. hñde cōmissa. §. interdum. d.
lega. iij. Ista qñnem mouet Bar. ff. de pñtabu. l. i. in qua finali
ter sic dico qñ aut lex excludit aliquē excludentem successione
deferēdo aut excludo simplr obstando. Primo casu aut extat
casus a statuto promissus in quo successio deferatur vt i thema
te pñlibato

te preclibato si ponas matrem repudiantē in rerū natura non
esse. tunc excludenti deferenda ē integra successio. l. si. C. de pre
dijis cur. lib. x. vbi existente fratre et sorore soror p. nullo repu
tatur. aut nō existit casus p. nullo a statuto in quo excludenti
successio deferatur sicut ē in themate p. nullo. q. q. m. exat
statutū non disponit tūc tanquā in casu omisso. seruā. ius cō
mune. l. si cū. dotem. in prin. ff. solu. ma. Secūdo casu p. nullo
q. n. statutū procedit exclusio simplr. obstando tūc nō ē curandū
an exclusio admittatur necne q. sit exclusio tanquā a quadā
conditione. vt. C. de natura. libe. aut. licet. Et predictis cō
cludo sequitur q. mater et soror vtiliter succedūt. et q. frater in
exclusioe sororis nihil operatur. q. mater ei substat. et adde di
cto Brocardo si vinco te et. q. d. no. de pig. l. vñcupio. vbi gl.
vult q. regula ē infallibilis q. vincēs succedit in ius victi per
successionem vñ alio modo que verba sunt verba Bar. i. dicta
l. i. ff. de p. nullo. et nō allegauit dictam glo. que ponit theoricā.
Bar. aut. in. l. siue ingenua. §. videndum. ff. ad tertul. sic dicit.
statuto ciuitatis florentie cauet q. mater non succedat extanti
bus agnatis vsq. ad tertiu gradū. Quero quid de aucto mater
nō si respiciat verba statuti solū excludūt matrem. de amitten
dis aut agnat. nihil disponit. sed matre exclusa veniūt sequen
tes in gradu q. tenent primū gradum successionis. vt dicta. l.
ingenua. §. videndum. ff. ad tertul. sed aucto veniūt si nō esset
mater. ergo et. Item p. hoc q. mater sub p. nullo nōc non sub
nomine agnati excluderet. ergo non excluduntur alij agnati.
vt. l. tutelae. ff. de capi. dimi. Item p. q. excludatur aucto ma
ternus vñ rō statuti que vñ velle q. hereditas remanet apud
agnatos. p. nullo si excludatur primor in gradu sequentes
videntur excludi. vt. l. i. §. fratres. et q. ibi nō. ff. si quis aliq. tē
testari. p. nullo. Quid dicem? Ric. malū. disputauit vñam q. nō
in similibus terminis et determinauit agnatos preferendos
cognatis per talem rōnem. Dicenim hic mater excluditur
a statuto p. quod quoddam ius speciale. sed ille qui iure specia
li excluditur quātū ad excludendum alios vñ esse heres. vt. l.
mulieri et ticio. ff. de condi. et demon. mibi aut vñ dicit Bar.
q. ista rō nō sit bona. primo per ter. dicta. l. siue ingenua. §. sed
si sint sui. et. ff. de bo. libe. l. si ex modica. §. si filius. vbi nudum
nomen heredis nō sufficit ad alios excludendos. tñ determi
natio sua vñ mibi bona. Et pro euidencia scias q. ista ver
ba q. mater non succedat stantibus agnatis nō solum habēt
virtutem exclusiuam. vt dicto. §. sciendum. sed et habent virtu
tem inductiuam vt agnati succedant. nā isti ablatiui absolui
stantibus agnatis inducunt dispositionē q. nō p. nullo et ab eo
qui hēt potestatem disponendi circa illud. l. si de i. cōmissa. §. cū
esset. ff. de lega. iij. et in rōne. §. taz. et si. ff. ad. l. fal. ¶ Preterea
q. vñ dispositio sit contemplatione alteri? licet expressa ver
ba ad illud nō dirigantur. tñ competit actio. vt. l. seruo lega
to. §. si testator. de lega. i. et. l. si de i. cōmissa. §. inter dum. ff. de le
ga. iij. vnde cū ista dispositio facta agnatoz fauore eis et hac
dispositione competit actio vt in legib. §. allegat. ¶ Preterea
q. aliquis remouet a lucro contemplatione alicuius illi dēt
applicare cuius contemplatione remouetur. vt apparet in tu
tore qui priuatur legato si non gerit tutelam. vt. l. post legatū
§. admittende. ff. de his quibus vt indi. C. de lega. l. penul. et p.
hoc ter. optime. ff. de colla. bono. l. cum duo emancipati. §. si
duo. vbi Bar. sic dicit. ff. ad. l. aquil. l. illud i. ff. et sub verbo filij pōt
templatione alicuius vñ illi hēditas conferri cuius contem
platione cōfertur ter. adde ad q. nōnem quā feci dicit Bar. de
statuto quod dicit q. filia femina nō succedat extantib. agna
tis. q. cum tūc contemplatione agnatoz filia repellat vñ illis
agnatis hēditas ex testō deferri. vt dicto. §. si duo emancipa
ti quod tene menti. Et his concludo dicit Bar. i. dicto. §. vi
dendum. q. statutum vñ disponere q. mater non succedat sed
agnati. et ex hoc sequitur q. agnati succedunt exclusa matre et
omnib. cognatis. Ad. l. siue ingenua. §. videndum. §. alle. que dic
q. matre exclusa admittūt alij sequētes in gradu. Respōdeo
dicit ibi Bar. q. ibi est facta exclusio nullius contemplatiōe.
et p. dictam constitutionem nullus alius nominatiz vocatur
matre exclusa. sed in q. nōne nostra secus ē. Non obstat dicit ibi
Bar. si dicis q. per statutum mater nominatiz excluditur. er
go non alij. vt. l. tutelae. ff. de capi. dimi. q. fateor quillo capite
quo mater excluditur alij non excluduntur. sed ex eo q. agnati
vocantur alij excludūt. q. cum aliquos voco ceteros videoz

excludere. vt. l. cum pretor. ff. de iudi. et expressius in. l. sicut cer
te. C. de testa. mil. et si aucto maternus diceret ego vinco agna
tos agnati vincūt matrem. ergo vinco matres nō ē bona ar
gumentatio. q. q. dicit aucto ego excludo agnatos vñ est de
iure cōi. vt in aut. defuncto. C. ad tertul. sed agnati excludunt
matrem et omnes agnatos ex forma statuti. ideo concludo q.
siue mater sit viua siue sit mortua q. agnati admittūt exclu
sa matre et omnibus sequentibus in gradu. idem puto in oib.
similib. q. nōnibus descendētib. ex statuto. vñ puta si diceret sta
tutū q. extantibus masculis filia femina nō succedat. Quid
in nepote ex filia certe idem est q. in filia p. ea que. §. dicit. tene
ista menti. et sic de facto dicit Bar. in ciuitate florentie cōsul
ui. Bal. aut. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. sic dicit. ¶ Predi
cta faciunt ad questionem statuto canetur q. filia nō succedat
superstite filio masculino. decessit filia et superest neptis. queritur
vtrum neptis excludatur a filio masculino. et videtur q. non p. l.
si vero. §. de viro. q. statutū loquit de filia nō de nepte. ad idē
l. sed et milites. §. i. et. l. libertum in ratione. ff. de excusa. tuto.
¶ In primū vñ q. nō ē esse melioris conditionis neptis
q. filia i. cuius locū succedit. C. d. bo. mater. l. si viua matre. ibi
dū dicit vt deteriores neptibus filij non fiant. Istam opi. et
Ly. fm. Ric. malum. i. l. i. C. que sit longa consue. et. ff. d. legib.
l. de quibus. i. l. c. Ric. ad istū. §. q. verba hec nō poterant
adaptari nepoti per largā significationem. ff. de ver. signi. l. li
beroz. §. §. et papinianus. Istud dictum dicit Bal. ē verum.
sed non p. istam rōnem. §. vera rō ē q. statutū duo facit filiū
includit quo ad vniuersalem successionē et excludit filiā neptē
ergo excludet ex capite inclusio et quo solus filius ē inclusus
q. caput sufficit mibi dicit Bal. l. cessent verba capitis exclu
dentis. ff. de leg. i. l. q. i. rerum. §. si quis primo. sed pone q. fi
lius decessit relicto nepote nunqd nepos excludat amittā et di
co dicit Bal. q. non. q. nepos nō includitur i. verbis istius. p.
missionis statutarie. ad hoc facit. C. de colla. l. illam. circa me
duz. et q. d. nō. i. simi. i. aut. d. resti. fideicō. §. manifestū. Et quo
apparet q. decisio istius q. nō sit in larga vel stricta si
gnificatione. sed stat i. subtiliori cōsideratione quod tene mēti
Ly. aut. i. l. i. C. que sit longa consue. sic dicit. Iuxta hoc quero
posito q. non trahat ad filiam talis cōsuetudo vel statutū. nū
quid poterit trahi ad maiora q. nō negatiue p. fertur vel ad mō
ra q. p. fert affirmatiue. verbi grā dicit statutū vel cōsuetudo
loci q. filia non succedat patri ab intestato. si ab eo dotata est
extantibus filijs masculis. nunqd erit idē in nepote que etiaz
vñ posse remoueri. Item si per statutum vel cōsuetudinem ē
q. liceat occidere impune an liceat vulnerare quod est minus
vñ q. sic. vt. C. ad macedo. l. si filius tuus. et. ff. de sena. l. qui idi
gnus. et de seruus ex p. nullo. l. cui pacto. Et cōtra vñ q. nō q. trahit
ad cōsequētiā vt in predictis. In hac q. nōne dicunt quidam
q. sicut lex vincit cōsuetudinē. sic rō legis vincit cōsuetudinis
rōnem q. ē attēdenda vbi rō inuenitur. vt. l. i. C. que sit longa
cōsuetu. secus vbi rō cessat. vt. l. i. que sit longa consue. Tertij di
cūt vt Ric. de mat. de mutua dicit q. si in tali casu ē mai.
id q. ē p. missus vel q. ē minus id q. ē hētum nō credūt q. in
tali casu p. ducat vel cōsuetudo vñ statutū strictū. verbi grā cō
suetudo vel statutū dicit q. pena homicidij que ē fm legē per
sonalis sit pecuniaria. ¶ Preterea ē dicēdū sit aliud in alio cri
mine mōri puta furti. violentie vel similib. §. si casus ille hēz
illā rōnem et alias p. quas appareat mentem cōsuetudinis vñ
statuti illū casu cōprehēdē et verba quocūq. mō ad hoc trahi
pōt l. i. p. nullo tūc indicād. ē ille casus fm cōsuetudinē vñ sta
tutū nō trahēdo vel tarādō illud ad p. nullo. §. seruādō mētez
vt ē i. exēplis positus. q. sub verbo occisionis pōt cōprehēdē
vulneratio. arg. ff. ad. l. aquil. l. illud i. ff. et sub verbo filij pōt
nepos cōtineri. vt. d. l. si filius tuus. et d. ver. sig. l. liberoz. arg.
ff. de leg. l. benigni. et exponat ibi benigni. quasi verba potiā
tur quo put vñ volūtas eaz seruet q. si dicat p. voluntate legis
seruāda quā colligim. q. bñctūq. cōiecturis faciēdo et viz ver
bis fm eos isti vident dicere vbi verba pōt hoc iporare fm
aliquā eoz significationē l. i. p. nullo et rō ē i. differētis nō cu
ram. p. nullo significationē verboz vt dicit idē Ly. i. l. quicum
q. C. de seruus fugi. Quid. n. si statutū dicit q. quicūq. vadat d.
nocte soluat. rr. an soluat mulier certe sic. q. rō ē differēs et sic
nō vi similitudinis. §. virtute statuti eiusdē siue rōnis p. nullo. ad
q. d. optie facit. C. de indic. vidui. toll. l. i. C. de adul. sic dicit. idu

est, hoc. Lad qñem de facto consuetudo vel statutū ē in mul-
tis ciuitatib⁹. Itaque qñ si aliquis decedat relictis filiis masculis
et filiabus fratris non nuptis qñ femine obent maritari de bo-
nis patris et contentari de dote et masculus succedat i totū.
Modo pone qñ quidam decessit relictis filio et filia. sed anteq̃
filia nuberet decessit masculus relictis vna filia. est modo p̃tro
uersa inter istam filiam et amitam suam sororem fratris dñi
eti. qñ dicit filia fratris qñ ipa dñ esse contenta dote. dicit ami-
ta qñ imo dñ succedere vna secum in tota h̃reditate. et facit pro
ea. l. i. C. de adul. qñ qñ filij masculi succedant in totum filie fe-
mine dotentur inductum ē in priuilegium sexus cuz per ma-
sculinum serum conseruetur agnatio. vt insti. d. legitia agna.
succe. in prin. ¶ Diciterea cum rō consuetudinis siue statuti
sit ista vt sit salua agnatio que conseruetur per masculinū se-
rum. vt dñ ē cessante rōne cessat consuetudo siue statuti. qñ
rō eius est attendēda. vt. C. que sit longa consue. l. i. vñ pōt filia
obicere amite qñ ipa tñ locum siue gradum patris sui. vt insti.
de h̃redum quali. et dis. §. cum filius. et ff. de libe. et posthu. l. fili-
us a patre. §. i. qñ l. hoc sit verum tñ admittitur ipa vt femina
non vt masculus. arg. ff. de p̃tabu. l. non tñ. §. si emancipatus
C. de inoffi. testa. et l. si quis in suo. et ff. d. in ius vo. l. adoptiuū
fin. Ja. de arc. et hec sunt snia Alberti de Bobio. arg. predicta
rum legum. et arg. ff. de oper. liber. l. si quis sub hac. et l. plane.
et arg. ff. de leg. ij. l. ticio scya. §. vñras. S. Pug. d. la fontana
parmensis distinguebat sic. aut frater decessit anteq̃ p̃f eius
decesserat. et tunc obtinet snia predictoy aut decessit post moriē
p̃ris. vt in qñe nostra proponitur. et tunc qñ iam erat acquiritū
ius in persona eius transmittit istud in h̃redem ēt feminam.
vt. C. de iure dñbe. l. cum antiquioribus. et dñ his qui añ aper.
tabu. l. i. et dñ cadu. tollē. l. i. §. in nouissimo. Item h̃reditas ē suc-
cessio in vniuersum. ergo et. vt. ff. de ver. signi. l. nihil aliū est.
Item repñtat vicem p̃ris sicut alis. C. de here. vel ac. vendi.
Lemptor. ¶ Diciterea sufficit semel fuisse ius constitutum. ad qñ
ff. qñ me. cā. l. videamus. et sic iam dñ scō obtinuisse se dicebat.
Item Bal. in. l. maximū vicinū. C. de libe. p̃te. sic dicit statu-
to cauetur qñ filia femina non succedat extantibus masculis.
modo filia decessit vno p̃fe et relictis nepte. queritur an dñ ne-
ptis succedat cum masculis. et vñ qñ sic. qñ sicut se habz forma te-
stamenti sic se bz forma. l. vt in aut. de nup. §. disponat. sed si
p̃f in testō exheredat filiam et nepte. p̃terit si moritur filia
neptis rumpit testm. vt. l. i. C. de libe. p̃te. Item dicēdum ē
in dispositōe statuti. qñ verba statuti et verba legis equipant.
vt. l. seruus hac le. ff. ad municip. et ff. de māmif. testō. l. si ita
fuerit. §. si. dicamus ergo qñ ista neptis tanq̃ a statuto p̃teri-
ta succedere obeat. In p̃rium vñ qñ p̃teritio legis sicut p̃te-
ritio militis pro exheredatōe dñz haberi. vt. C. de testō mili. l. si
cum vel in vtero in fi. Sed quando statutum disponit filiam
excludendam fauore masculorum tunc tale statutum vñ habe-
re duo capita. vñum ē exclusiū aliud inclusiū masculo-
rum. capite igitur quo masculi includuntur ceteri vident ex-
cludi ita qñ nulli descendētes ex filia siue masculi siue femine
p̃nt succedere. qñ inclusiō vnus ē exclusiō omnium alioy. vt
ff. de lega. ij. l. quod in rerum. §. si quis post. et ite ablatiū ex
tantibus masculis et. a lege prolatus tacitam dispositionem
habere vñ. vñ qñ illi masculi de quibus statutum loquitur suc-
cedant. cum in eorum fauore lata sit lex. arg. C. de secun. nup.
l. cum aliquis. et l. generaliter. §. in his. et de lega. ij. l. cū fidei
cōmissa. §. cum est. ff. ad. l. fal. l. in rōne. §. tam et si. iñaz et hoc
alibi contingit qñ verba conditionalia rediguntur in conditō-
nem ex mente legis. vt. ff. de oper. liber. l. si ita stipulatio. nec ē
simile de testō. qñ quod ad neptem p̃teritam non est seruata
forma testandi que rō cessat in dispositione legali. ¶ Diciterea
cum rō statuti sit fauor agnatōis qñimo fauor public⁹ cōser-
uandarum familiarum. et eadē rō sit icludenda nepte et maior
qñ in excludenda filia. ergo idem intelligi dñ statutum i nepte
quod in filia. arg. ff. ad macedo. l. filium habeo. nec dñ esse me-
lioris conditionis neptis qñ filia. arg. C. de bo. mater. l. si vna
matre. ¶ Diciterea ista neptis descendit p̃ radicem. ergo qñqd
ex ea oritur vñ exclusiū. vt in vñbus seu. in ti. de feudi succel.
§. hoc aut notandū. hoc tenet Ly. que sit longa p̃sue. l. i. in fi. et
Bar. ff. ad. tertul. l. ij. §. videndum. Non obstat. ff. de p̃tabu. l.
ij. §. si emancipatus. qñ ibi loquitur in exheredatione que pro-
uenit ex delicto et odio persona li. hic aut loquimur exclusione

in qua non consideratur hoc. sed natura. vt. l. maximū vicinū
C. de libe. p̃te. ibi natura acculatores exñt et. sed in huius le-
gis exclusionē nature p̃cipat nepos sicut mater eius. vt. l. fi.
C. de institu. et substiti. sub condi. fac. et. C. de naturali. libe. l. fi. et
idem dico dicit Bal. si ex tali filia superesset masculus nepos.
nam mutato in eo sexu. non tamen mutatur rō exclusiua cuz
non possit venire nisi tanq̃ matris imago. arg. C. de colla. l.
illam. §. penul. sed mater inuenitur exclusiua. ergo et tota linea
que descendit ex ipsa. qñ vbi in capite p̃ncipiū sumit vltari⁹
p̃duci non potest. ar. ff. de actio. et obligi. l. quicūqz gerimus.
Item facit ad aliam qñnem statuto cauetur qñ si quis deces-
serit ab intestato relictis filiis masculis vno vel pluribus et re-
licta filia dotata talis filia seu filie que dotate fuerūt in bonis
patris amplius non petant. Item alio statuto cauetur qñ ver-
ba statutoy intelligant fin propriū et vulgarem intellectū
absqz subauditione aliqua vel interpretatione. Modō contin-
git qñ quidam decessit intestatus relictis nepte ex filia dotata
preimortua dubitatur an dictus nepos ex filia excludatur. Et
ista questio stat in duobus punctis. ¶ Primus punctus est an
beneficiū datum filio trabatur ad nepotem posito qñ statutū
interpretationem recipere iustam et rationabilem. Secundus
punctus est an cū per aliud statutū sit dispositum qñ verba sta-
tuti intelligantur p̃prie fin vulgarem intellectum absqz sub-
auditione aliqua vel interpretatione vñū appellatōne filij con-
tineatur nepos de vero et proprio intellectu ante p̃fectionē.
¶ Hanc qñnem disputauit Ja. de bel. et arguit ad partem nega-
tiuam qñ nepos ex filio nō habeat istud beneficiū qñ sic p̃ba-
tur verba statuti debent intelligi p̃prie. sed de propria si-
gnificatione filius non includit nepotem. ergo iste cāus est
omissus a statuto et sic stamus iuri cōi. ff. solu. ma. l. si vero. §.
de viro. nam quotiens cessat ius municipale ad ius cōseru-
ritur. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. vñ. et tra. de cōsue. et. cum vile
cuz. qñ at noie filij non includatur nepos patet ex noie. quia
que differunt in nomine appellatiō non sunt idem. vt. ff. de
lega. i. l. si quis in fundi vocabulo. p̃z ex genere. qñ prima gene-
ratio ē filius. secūda generatio ē nepos. vt in aut. de non alie
§. emphiteosim. patet ex prima qñ si nepos ex alia prima nasci-
tur per se originez foritur. vt. ff. ad municipales. l. assumptō.
patet ex persona propria ē anima que ē pars formalis hoīs.
¶ Nam alia ē anima patris alia filij. Et hec vera et manifestū.
Quinto patet ex sequentibus oīa p̃elabata. vñde ingratitudo
patris non est ingratitudo filij. ff. de iure patro. l. diui fratres
ff. de senato. l. emancipatum. §. si. ff. de interdic. et relega. l. iij.
ff. de p̃tabu. l. iij. §. si emancipatus. et priuatio filij non ē priua-
tio nepotis. ff. de libe. et posthu. l. gallus. §. et quid si tātū. ff. de
acqui. here. l. qui in aliena. §. interdum. ¶ Diciterea cum non cō-
petit diffinitio nec diffinitum. sed diffinitio filij hec est. filius
est generatio prima sed hec diffinitio non cōpetit nepoti. p̃bo
maiorē. ¶ Istā filius diffinit qui ex viro et vxore nascitur sed di-
ctio ex cām imēdiatā denotat. ergo nepos p̃prie filius nō ē
qñ non nascitur ex vxore s̃z ex nuru. ff. de his qui sunt sui vel
alie. iur. l. filii. hūc accedit vulgi opinio. cui dñ fieri. ff. dñ fun.
instruc. l. cum delationis. §. asina. ¶ Istā significatiōes vocabu-
loy sunt aut de iure naturali. aut gētium. aut dñ iure ciuili. aut
cōsuetudinario. primū p̃z. ff. de cap. diuini. l. tutelae. Scōz p̃z
ff. de iusti. et iu. manumissiones. Tertiū p̃z. ff. de ver. signifi.
l. figurij. et l. vt alseus. accedit et qñ dicit Boetius qñ diffinitio
essentiā. descriptio itelligētiā rei claudit. §. aliter descripti
filius aliter nepos. ergo p̃ vñum non icludit alter. et cōfirmat
hoc expresse. ff. de excusa. tut. l. ij. §. nunq̃. n. facit qñ no. insti.
qui. tu. vari pos. §. finali. ¶ Diciterea tex. dicit expresse qñ ap-
pellatione filij nepos cōtinet ex interpretatione quasi dicit si
ex significatione p̃prie et stricte sumpto vocabulo. ff. de verbo.
signi. l. iusta interpretatione. In p̃rium qñ appellatione filij
p̃prie loquēdo itelligatur nepos p̃batur. ff. de verbo. signi. l.
liberorum. nam p̃prie sensus vocabuli ē ille quē ei lex dat si
quem vulgus imperitus assignat. Scōdo hoc p̃batur qñ totū
significat quālibet eius partem. s̃z nepos ē pars. vt. ff. locati. l.
sed et ades. §. si quis mulierem. et. C. de agri. et cēs. l. cū scimus
li. xi. et. C. de impube. et alijs substiti. l. fi. ¶ Diciterea nomē filij in-
terdum p̃fert respectu gradus et tunc non continet nepotē. vt
C. ad trebel. l. iubemus. Interdū affectionis determinatio ad
idē. vt. ff. dñ libe. et posthu. l. gallus. §. substitutis. Interdū respe-

etu nature et tunc nepos continetur. vt. d. l. tutelae. h. in dubio vñ
pferre respectu nature. vt. C. de his qui ve. eta. impe. l. si. q. di
spofitio legis regulariter fm rōne non fm animi affectum. er
go. 2c. arg. C. fami. herci. l. si. et hanc opi. tenuit Jac. bu. q. ap
pellatione filij cōtineat nepos. de proprietate et natura sermo
nis. et id determinauit p nepote ex filio includendo. hoc et con
firmavit alia rōne q. priuilegium filij trāsit ad nepotē. vt. C. d.
questionibus. l. diuo marco. cu3 nepos succedat i locum pñs
fui. vt. C. de libe. prete. l. ij. Et ista est cōclusio Jac. bu. in primo
puncto. h. Bar. in. l. liberoz. ff. de verbo. signi. dicit. q. appel
latione filij nepos non cōtinet ex natura et ppria locutione.
h. ex quadā interpretatione benigna. nihilominus tñ facetur
q. beneficiū filij porrigit ad nepotes cum statuta recipiant a
iure cōi passiuā interpretationē et iura cōia hoc volunt q. be
nificiū patris in filium descendit. vt. C. qui potio. pig. habe. l.
affiduis. et no. in. l. dabimus. ff. de priuile. credi. h. certe ista rō
nō multum cōcludit. nam priuilegium q. ius tertij absorbet
cōcessum filio non trāsit ad nepotē. q. videtur cōcessum lūni
tate et respectu persone. vt. ff. de rescrip. l. non solum. h. si puel
le. h. vbi ex tali priuilegio nullus ledit ibi bene fit trāsitus. q.
latior fit interpretatio cū tractatur de mero fauore. arg. C. d. p
cibus impe. offe. l. rescripta. ¶ Preterea istud statutum corrigi
tus cōe. ergo non h3 locū nisi in casu et psona expressa. vt no.
i aut. quas act. C. de sacrosanc. eccle. sed Jac. de are. disputauit
hanc questionē et tenuit q. nepos includit non rōne vocabuli
vel significationis eiusdem. h. ponderata mente statuti. nā cū
rō et mens idē sunt vt no. Dy. l. c. si. de reg. iur. i. vi. sicut i boie
idē ē rō mens et intellectus h. rō statuti ē vt agnatorum salua
sit dignitas vt. ff. de ventre in spi. l. i. h. quis. et. C. de qōnibus
l. super statu. et qō no. p. l. i. publico. C. de adulte. S3 bec rō
magis viget i nepote q. in filio. nam per nepotē generatio au
getur et magis memoria cōseruat vt. ff. de ver. signi. l. pñcia
tio. ergo statuti d3 intelligi de vtroq3. itā q. rō cōuectur non
d3 inris rō separare. l. si libellum. C. de diuer. rescrip. C. si vn?
ex plurib3. l. i. ff. de lib. lega. l. si is qui duos. ff. de excusa. tuto.
l. nō tutoz. et. l. non solum. h. priuilegiū. ibi d3 dicit recte ad
optans omnibus. si. capitulis 2c. S3 Bar. dicit q. determina
tio sibi placet. nō tñ p rōnem predictam. qñ de rōne dicti sta
tuti non apparet. q. non ē expressa i statuto. h. ista rō Bar.
mibi non placet q. qñ certa ē rō legis. h. tacita tñ pōt argui ex
ea tanq. ex cā si. vt. ff. de re militari. l. milites agrū in prin. tūc
aut ē certa qñ sola ipsa reddi pōt. ar. ff. de fun. istruc. l. fund? q.
locatus. ff. de optione lega. l. si optio. i. rñ. Sed qñ ratio statuti
est dubia vel congrue reddi non pōt. tunc ex tali rōne argue
re non possum3. q. non ē necessaria sed magistralis. iuxta no.
C. de legibus. l. i. Et predictis ergo apparet q. Jac. bu. dicit
minauit q. filij appllōne nepos contigetur ex proprio et vero
intellectu huic nomini filius per. l. attributo. Item et per con
suetudinem loquendi. nam ex consuetudine auozum est nepo
tes filios appellare. et hoc procedit ex dictamine naturali. id
autem q. ē ex dictamine naturali est vere et proprie. q. nihil ē
ita verum sicut natura que nescit mentiri. pro hoc ter. in. d. l.
liberorum ibi dñm dicit natura nos docet 2c. ¶ Preterea fili?
dñ et exponitur a filios quod ē amor. sed ita ardenti animo di
ligimus nepotes vt filios. ergo nepos proprie et vere dñ filius
Sed Bar. determinat q. vere et proprie nepos non dñ fili?
illi enim proprie et vere dicuntur filij qui primi existunt i or
dine nascentium. vnde ille vere et proprie ē filius meus qui na
scitur ex me et ex vxore mea et non alius. nam si essent idem q.
re haberemus diuersa vocabula. vt. C. d. codicillis. l. idē. ¶ Pre
terea per. l. maximū viciū. C. de lib. prete. apparet q. alia erāt
statuta in filiis alia in nepotibus. ad idem. C. de colla. l. illam.
insti. de heredi. que ab intesta. h. vetustas. quas dico q. aut sta
tutum de filio excludendo ē tale q. non recipit interpretatōez
nisi exposituam vulgarem et tunc non includit nepotem. q.
nepos proprie et vere non est filius sui aui. aut tale statuti re
cipit interpretatōem et tunc nepos includitur. dico autem q.
recipit interpretatōem nisi sit expresse prohibita. q. talis iter
pretatio ex mente venit idest rōne eiusdem statuti. et ideo non
vñ extendi. sed intelligi. vnde plene dicit Bal. in. l. si filius ser
uo. C. de fur. et hoc ad nepotem qui nascitur ex filio masculo.
sed in nepote excludendo qui nascitur ex femina dico en3 om
nino excludi et si statutum nullam recipet interpr etationem

q. hoc non est vñ interpretationis statuti sed per viam rōnē
q. nascitur ex inhabili materia. nā mater eius a qua sumeret
formam succedendi sicut sumit originē nascendi est inhabilis
et aliena. ergo quicquid ex ea sequitur. ar. l. ij. C. de libe. et coruz
libe. Alij dicunt q. excluda filia q. femina non excluditur fili
us masculus ex ea quinimo aperitur via nepti tanq. matre ci
uilitate mortua tempore mortis aui. argu. ff. de pñabu. l. i. h. si.
et. ff. de acqui. h. di. l. qui in aliena. h. interdum. ff. de interdic.
et releg. l. eum qui. ff. de inoffi. te. l. pater filium. Sin autem ista
filia fuerit premortua patri suo. tūc cum statutum non loqua
tur de nepote et tractatur de odio. vera determinatio eius vñ
q. nepos non excludatur. et si hoc est sequitur q. in alio mem
bro q. alias dixit. h. q. nepos contineatur appllōne filij ex pro
pria significatione. nam in propria significatione verborum
non attēdimus distinctionem fauoris et odij. vt. l. prospexie
ff. qui et a quibus. nisi dicas q. ipse ponderat distinctionē se
xus et non gradus. Item et rōnem statuti que est q. filia ē do
tata que rō cessat in nepote de iure et de fco. ego dicit Bal. si
naliter concludo q. aut filia simplr excluditur et tūc nepos ex
ea excluditur simplr. sed q. dotata. et tunc aut superuixit patri
nepos excluditur. aut predecessit et tunc nepos non excluditur
per iura superius allegata. Sed pone q. frater non vult exclu
dere sororem. sed etiam secum admittere ad succedendum et re
nunciare beneficio statuti. creditores vero volunt eū conueni
re tanq. h. dem insoludū. queritur quid iuris et p filium fac. q.
nō pōt iudiciū legis diuidere sicut nec iudiciū testatoris.

In prium facit q. res de facili reddit ad ius cōe. ff. de pac.
l. si vnus. h. q. in specie. et hoc credo dicit Bal. verius q. iuri
municipali p se introducto pōt renunciari. ar. insti. de heredu
quali. et diffi. h. sed his premitit pretor. et an statutuz qd vult
q. frater excludat sororem intelligit de tali fratre qui non suc
cedat et dic q. nō. ff. ad trebel. l. ij. h. si bonoz. et ibi p Dy. q. pa
ria sunt non extare vel extare et non succedere. vt. ff. de bo. lib.
l. sed et si ex modica. h. si filius. vtrputa q. ē frater minor qui de
iure nō pōt succedere et q. nō admittitur ad ptez non facit par
tem. vt. ff. de pñabu. l. si post mortem. h. liberi. et ad hoc facit qd
no. ff. ad trebel. l. ex facto. h. si. et no. per Bar. in. l. i. in fi. ff. de p
tabu. arg. ff. de lega. l. i. filius. h. cum quis tenendo primā opi.
glo. ibi postam quā tenet Dy. Bal. aut in. l. venia. ff. de i ius
voca. sic dicit. an statuta que excludūt feminas et deferūt be
reditatem masculis dicantur odiosa vñ fauorabilia. et vñ q. di
dicantur odiosa. nāz irrationabilis fauor dñ odium. vt. l. ma
ximum vicium. C. de liberis prete. exheredatio liberor3 ē odiū
vt. ff. de libe. et posthu. l. eum qui. ff. de verbo. obli. l. quidaz cu3
filiū. Item ergo femine que male tractantur p statuta dicuntur
quodāmodo exheredari. vt. ff. de h. di. insti. l. qui volebat. ergo
apparet manifeste q. statutū est odiosuz. In priū q. si fauora
bile q. ē factum in fauorem agnatorū et cā cōseruande digni
tatis familiarū. ff. de ven. in spi. l. i. h. si seruus. sed hoc ē qd fa
uorabile. ¶ Preterea rō. l. ē illa ex qua apparet an statutū sit fa
uorabile an odiosum. vt. ff. de condi. inde. l. qui exceptionez. h.
rō statuti nō ē odio mulier3. q. vbi non essent masculi non ex
cludūt. sed ē fauor masculorū. ergo statutū ē fauorabile. ad
idem q. statutū penale q. tutor non pbat cū puella dñ fauora
bile et extendendū. vt. ff. de ritu nup. l. libertū. h. senatus. ergo
ita ē hic. Quarto pbatur q. hanc partē apte tenet Jac. de are.
et Dy. in. l. publico. C. ad velle. Sol. glo. in. l. venia. C. de in ius
voca. dirunt qōnē. nam ex parte succedent3 est fauor ex pte
mulieris que repellitur ē odiuz. ex hoc sequitur q. ex pte succe
dent3 verba late interpretant. vnde si statutū dicit q. filius ex
cludat feminas idem in nepote ex filio premortuo. ff. de verb.
signi. l. liberor3. de h. di. insti. lucius. sed q. ex parte mulieris ē
odium si statutū dicit q. filia succedat. sed neptis ex filio. q. re
presentat ptem qui succedebat. neptis aut ex filia non succede
ret. q. representat personā que excludebat. q. nō d3 plus cōce
di nepti q. filio q. rō statuti hoc non patitur. vt. C. de bo. ma.
l. si viua matre ver. nam l3. et ita intelligo quod no. Jac. bu. et
Dy. in. l. i. que sit longa consue.

¶ Apere est ut videamus an
bus particularibus legib3 et casibus possit renun
ciari. Et primo videamus an possit renunciari ru
brice sub titulo ne fidei i ffores dotium dent. super quo Bal. i

l. siue ex iure. C. ne fideiussores dotium dentur. dicit q. glo. i. i. d. l. siue ex iure. que non est alibi dicit q. legi prohibenti aliquid in fauorem renunciantis non potest renunciari. rō q. precepto legis non potest priuari. imo pfaciens morte v. puniri tanq. inobediens suo principi. vt in. c. ij. extra d. maio. t. obe. t. in. c. nō est obligatorium. de regu. iur. in. vi. t. l. desertorem. s. in bello ff. de captiuis t. possli. Sed q. lex non procedit prohibendo t. percipiendo bene potest renunciari iuri pro se introducto. vt. C. de epi. t. cle. l. si quis in conscribendo. t. t. ibi decisue Bal. q. pro dote danda mulier potest dare fideiussores viro. t. ita fuit consuetudo. cāus est in. l. cum dotis. ff. de iure dotium. eodem modo pro donatione propter nup. danda mulieri fideiussores dari potest. ita t. j. Inno. in. c. per vestras. de donatio. inter virum t. vro. t. bene. Item teneas decisue q. maritus non potest dare fideiussores pro dote conseruanda fm omnes t. genera retur inter eos causa perfidie. Sed an pro dote restituenda sunt opiniones Accur. t. B. 30. tenet q. non dat fideiussores. t. ita tenuit Inno. i. allegato. c. p. mas. q. eadē ē rō generāde perfidie inf. eos. Et q. in. l. ij. C. ne fideius. dotiū den. Ampliat. l. i. q. loquitur solū de dote pseruāda. hanc partem tenuit et Bar. t. bene fm Baldum. Contrarium tenuit Dy. q. immo p. dote restituenda potest dari fideiussores. t. cū sequit. l. y. l. d. l. i. mor. p. n. cipat illa rōne. q. possunt pstitui plures rei debēdi. t. ex. c. nō. i. l. fi. C. de dote cau. nō numerata. ergo eodem modo potest dari fideiussores cū plures rei debēdi videantur iūmūl fideiubere. ff. ad vel. l. vir vroz. ij. r. ij. q. p. p. p. fideiubet t. nullus se obligat vt accessores imo quilibet vt principalis t. tanq. dotes recipies t. ita seruat consuetudo. q. plures in iūstio consentunt se recepisse dote. t. p. mittunt eā restituere t. ita facias tu cōficere in istm dicit Bal. i. tali casu potest sustentari opi. Dy. vt teneat si de iussio illorum q. tenent se obligare ad restitutionem dotis. Exemplum si filius dotem recipiat t. pater p. mittit eaz restituere t. fideiussores. q. per hoc nulla generatur cā pfidie. cum d. iure pater t. au. essent astricti. t. ita loquitur. l. fi. C. d. dote cau. t. nō numerata. q. fideiussores t. pigno paribus passib. ambulant. sed maritus pro dote restituenda expresse potest obligare ali qua bona sua t. non extranei. ergo t. eodez modo obligari fideiussores. Bar. aut. i. l. generali. C. ne fideius. dotiū den. sic dicit. Quero an huic legi renunciari possit. glo. tua dicit q. nō. q. istis legibus precipientibus renunciari non potest. t. hoc est dicit ibi Bar. q. dicebam tibi. i. aut. sacra. q. quādo statutum dicit q. minor non possit p. bere sine cōsensu duoz. p. p. quoz seu cōsanguineoz. et si iuret ipse p. rium q. tale iuramentum nil p. ficit. t. dicit idem Bar. i. dicta aut. sacra. Aduerte q. hec aut. loquitur solum q. p. ctus ē inualidus rōne etatis. naz iuramentum facit eum videri maiorem p. dictā aut. sacra. Si ergo alia rōne p. ctus effz inualidus iuramentū p. stitū a minore simplr non validaret illum p. ctum nisi vltra adijceret quia iurauit non p. uenire rōne maioris etatis vel alia quacūqz cā. nam ex eo quod iurat non p. uenire rōne maioris etatis habetur p. maiore t. habet perinde ac si maior iuraret. vnde i. cā sibus in quib. iuramentū maioris non cōfirmaret nec hoc cōfirmabit. Jō pone de facto p. multas ciuitates Italic sunt statuta que dicūt q. null. audeat p. bere cum minore sine p. sentia p. sanguineoz. t. sub certa pena. minor p. bit t. iurat non p. uenire rōne maioris etatis vel alia vtrum possit venire p. ad uocati cōiter diceret q. non q. istud statutū potest facere q. minor veniat p. iuramentum suū. non. n. hoc potest facere imperator. l. n. dubium. C. de legi. t. c. cū contingat. extra de iureiu. ego dic Bar. dico p. rium. nam aut sacra. t. c. cum p. tingat. loquunt q. actus ē p. hibitus fauore iurantis merito iurando tollitur eius fauor. nō. n. p. hibetur aliquis emere a minore nec minor p. hibetur vendere a lege. s. dicit q. non valet si facit. vnde. l. n. assuit huic venditioni nec p. hibet personā p. bere. s. si aliquis facit p. preceptum legis peccat mortali. extra de maio. t. obe. c. qui non obedierit. t. alibi dicit J. Paulus omnis aīa subdita sit p. n. cipi. t. infra sequit. t. qui voluntati eius resistit t. dāna tionem sibi acgrit. cum ergo superior populus v. p. riceps hoc p. cipiat si quis p. faciat peccat mortali. s. iuramentum interpositum super peccato mortali nō ē obligatorium. vt in. c. ij. de pac. lib. vi. t. c. non ē obligatorium. de reg. iur. i. vi. ergo mani feste cōcludit q. tale iuramentum non obligat. t. iō verba statuti sunt diligēter inspiciēda vtrum p. habeant p. ctum valere v.

psonam p. bere quod tene menti. l. y. aut. in. d. l. siue sic dicit querit an huic legi possit renunciari. dicit glo. q. non Ja. de are. credit q. p. scientes potest fieri p. hanc legē ergo t. ei renūciari. q. si tu bene respicias. l. istam. t. l. seq. tollit leges t. consuetudines que maritū cogebant satisfacere. sed spōtaneas satisfactio nes non p. hibent. plus. n. dicit dictus Ja. q. ex cā iusta veluti si marit. calore iuuentutis dotes dissiparet p. t. dari fideiussores p. dote seruāda. q. calori iuuentutis occurrendum ē. C. de bo. que lib. l. fi. s. filius. Sal. in. l. i. C. ne fideius. dotiū den. tur. sic dicit. Quero octauo an huic titulo possit renunciari t. arguit p. glo. q. sic per regulam. l. si quis i. cōscribēdo de pac. postea determinat oppositum. primo p. regulam que est p. hibitoria a qua l. y. argui. ff. si certum pet. l. i. t. q. prohibitorijs nō renunciatur. vt in exemplis ipsius glo. quod nō. q. ex hoc bēd q. precepto legis non potest renunciari. t. ita cōiter pertrāseunt docto. p. ter q. Ja. de raue. qui dicit q. sponte potest renunciari t. q. si maritus iuuentutis calore ductus dissiparet dotes pos sent dari fideiussores pro dote conseruanda. q. calori iuuentutis est occurrendum. C. de bo. q. libe. l. fi. s. filius autem. sed trusa est q. huiusmodi calori aliter est prouisum per. l. vbi autē. C. de iure do. t. aut. q. locum. C. de colla. dōis i. Kapba. cum. i. l. si constante. s. quotiens. ff. sol. ma. sic dicit v. q. m. monio soluto potest dari fideiussores p. dote restituenda. vt in allegato. s. quotiens. idem t. in m. monio constāte propter inopiaz mariti vt possit dari vel debeat si mulier malit. vt i. c. per vestras de dona. inter virum t. vro. t. Bar. in allegato. s. vbi non est inopia. potest dari fideiussores. puta pater. ar. l. si cū dote. s. trās grediamur. ff. sol. ma. Jtē p. t. p. t. tui duo rei dēdi q. nō o. be aut iuicē fideiubere. vt. l. fi. s. d. duo. re. l. y. Bar. itelligē videat aliter. Si q. rā an d. dote seruanda possit dari fideiussores certe nō per ter. ne fideius. dot. dentur. Si queratur de fideiussores de dote restituenda. Dy. dicit q. sic q. v. p. f. f. fideiussores in tps habile cōis snia est q. nō p. t. dari. pignora t. nō dari possunt. l. quāuis. ff. de solu. t. ē cōis snia t. tenēda. vñ t. temptauit q. nō esset peccatum mortale q. nulla lex prohibet dari fideiussores de dote a volente. sed p. hibet maritū inuitum ad dandum si deiussores astringi. rō ne sit causa perfidie si mulier astringat maritū que causa ē perfidie. s. q. mulier que cōmisit personam suam velit cautiōem de rebus. l. hac. C. de pac. conuen. t. patet ex hac rubrica que dicit ne fideiussores dotiū den. t. sic tol li necessitatem. Jō. de iūo. in. c. cum cōtingat. de iureiurā. dicit q. cōis v. opi. q. fideiussores non possunt dari p. dote conseruanda. p. hoc facit quod habetur in. l. i. C. ne fideius. dotiū den. s. an possit dari p. dote restituenda. Alij doc. tenuerūt q. sic. sed glo. in. d. l. i. tenent oppositum. p. quo facit generalis rubrica. t. que habetur in. l. i. co. ti. de quo ēt consueuit dici i. l. si constante. s. quotiens. ff. solu. mar. vbi ēt p. Bar. t. tangi tur ēt per Jō. an. in addi. Spec. in. ti. de dona. inter vi. t. vro. s. ij. ver. illud quoqz p. supposito. ergo pro modo q. p. hibeant fideiussores dari p. ipsa dote restituenda dubiū est. an si se ob ligent sine iuramento. an tūc obligent. v. q. nō q. vident da ri. l. prohibente. t. sic v. q. non valeat q. agitur. l. nō dubium C. de legibus. nec ēt v. posse renūciari d. p. n. dicte. l. i. t. ij. q. p. hibito p. cedit. vt ex ipsa rubrica patet a qua licitum est arguere p. id q. habetur t. nō. in. l. fi. C. de eo p. quem factū est. t. ēt in. p. hemo. vi. lib. t. ideo v. q. non possit renunciari sicut contingit in casu. l. i. vt non liceat mancipium xpianū iudeis vendicare. t. ēt in. l. ij. eo. ti. t. ff. ne quid in loco publi. t. q. p. hibito v. d. r. i. g. ad psonam ideo v. q. nō valeat actus. t. istud cōiter tenetur q. nō interuenit iuramentū. l. y. aliqui direrunt p. dicentes q. dicta. l. i. t. ij. p. hibent quē cogi ad dandū fideiussores. sed non prohibent sponte dare volentes. vt tangit l. y. in. d. l. i. t. nō cōis opi. est q. ēt sponte dari non possit fideiussores. nec ēt cōsequenter dictis iuribus renunciari. Sed dubiū ē q. interuenit iuramentū. Bar. v. velle q. nō firmetur obliga tio iuramento pro ea que ipse tangit in. l. si quis pro eo. in ter tio t. q. nō membro vbi dicit q. q. p. hibito legis dirigit ad psonam tūc pfaciens peccat tanquā nō obediens iusto prece pto superioris facit quod nō. in. c. ij. de maio. t. obe. t. ideo v. q. non firmetur iuramēto dōis Anto. de bu. in. c. cū contingat. de iureiurā. tenet idem. non t. n. per rōnez Bar. q. illa nō sim pliciter sibi placet sed eo fm eum. Idem. p. hibetur indicta obli gatio q. per illam surgit seu surgere potest differentia t. nō cō

fidencia inter coniuges que sibi inuicem committunt personas.
et precipue ipsa mulier committit personam et dotem. vt. l. hac le
ge. C. de pac. couen. et sic debent esse vnus cordis. ideo dicta
pmissio vñ esse quodammodo p bonos mores et per consequens
non vñ validari per iuramentum. facit qd habetur i. c. nō est obli
gatorium. de reg. iur. vñ enim mulier exigendo fideiussores a
viro non cōfideat de eo. et sic vñ dare pfidie occasionem tunc in
ter coniuges. facit quod habetur in. d. l. ij. C. ne fideius. do. den
tur. et in. l. i. eo. ti. et. l. rēphendenda. C. de insti. et substi. et Bar.
in. l. si cōstante. §. quotiens. ff. so. ma. tenuit opi. gl. quā tenuit
glo. in. d. l. i. vñ qd nō possit dari et pro dote restituenda. p di
ctam. l. ij. que generaliter loquitur et ampliari vñ dictam. l. i. l.
per id quod habetur in rubro qd et indistincte loquitur. Sed ad
uerte inquāntum Bart. et dominus Anto. voluerunt qd non
possint dari fideiussores etiam cum iuramento videtur posse
dici prius ex eo qd hec lex prohibet p̄ctum. tñ si iuramentum
potest seruari sine interitu salutis eterne. vñ qd sit seruandum
per ea que habentur in dicto. cum contingat. et in aut. sacra
C. si aduer. vendi. In quibus p̄ qd l. phibeat alienationē rei
dotalis et cōsentiente muliere. vt. l. vnica. §. cuj lex. C. d. rei vxo.
ac. facit quod habet in. l. lex iulia. ff. de fundo dota. tñ si alienē
tur cum iuramento ipsius mulieris iurantis non p̄ueniri. licet
de iure ciuili non valeret. vt allegato. c. cū contingat. et no. in
d. §. et cū lex. p. glo. de iure canonico qd in hac materia seruari
dō iuxta id qd habetur i. c. ij. de iureiu. l. vi. tenet obseruare sa
cram et firmat p̄ctus iuramento. vt superius ē dictum. vt no.
Sede. de semis in suo cōsilio. clxxij. circa fi. et similiter videm⁹
qd lex phibeat alienari res minoris imobiles et et mobiles
q̄ seruando seruari p̄nt. l. i. ff. de rebus eor. et. l. lex q̄ tutores. C.
de admini. tut. et. l. non pōt. C. de p̄dictis minor. tñ si minor
alienet cum iuramento et iuramentum et p̄ctus. vt no. in. d. aut.
sacra. et sic et vñ eidē et eadē rōne. Idem dicendum i casu p̄po
sito. facit qd habet i. c. quis de pac. lib. vi. Nec obstat vident
allegata i prius. et pone non obstat rō Bar. que vult qd vbi
lex phibet partes p̄bere qd si fiat contra tunc p̄trahens peccat
mortaliter. et per p̄s non obligat p iuramentum qd ista rō nō
ē simplr vera. nec ipsam tenuit. v. Anto. de bu. l. d. c. cū cōtin
gat. Itē non obstat qd videat esse p bonos mores. qd hoc non
dī i. d. c. i. et. ij. Itē non obstat qd videatur dari occasio mali
gnandi et pfidie iter coniuges. vt vñ pbare i. d. l. ij. qd non dī
ibi qd dirrecto et semp detur occasio. hē casuali contingēs. id
non hē impedire virtutē iuramenti. p ea que no. glo. in. c. si ve
ro de iureiu. Ex p̄dictis tñ no. qd vbi lex p̄cedit phibendo
vñ qd non possit renunciari sine iuramento. et illud satis vide
tur velle glo. i. d. l. ij. ne fideius. do. dentur. et ē Bar. in. l. mo
destinus. ff. de dona. et. l. si quis p eo. ff. de fideiusso. et Jo. an. i
addi. Specu. i. ti. de instr. edic. §. porro. circa fi. et idē Bar.
i. l. de his. ff. de transac. facit qd no. bal. i. l. illud. C. d. sacrosanc.
eccle. Sed vbi interuenit iuramentum tunc ē magis dubium
p ea que dixit. tñ Jo. an. i addit. prime allega. super. d. §. por
ro. vñ tenere in simili qd. §. dixit. vñ qd l. non possit renūciari
l. phibente sine iuramento. tñ renunciare posset cū iuramen
to dūmodo non sit extortū p torturā aut metu. ¶ Paul. autē de
castro in aut. sacra. i. repetitioe. C. si aduersus vñ. dicit qd bar.
infert i. l. si quis. de fideius. ff. et. l. i. si cui bonis. ff. de ver. ob. qd si
deiusso facta ē titulum. C. ne fideius. do. denf. non firmat iu
ramento. qd phibitio illius tituli dirigit i personam et eodez
modo nec cōtractus illius cui bonis ē interdictū. et eadez rō
ne nec cōtractus factus cū incapace. qd ille phibit⁹ ē accipere
vt ipse no. i. l. cum quis decedēs. §. ticia. ff. de lega. iij. sed scdm
¶ Pau. Bar. non bene dī cit. qd fideiusso facta cōtra titulum
C. ne fideius. do. denf. firmat iuramento. qd ibi phibitio dirigi
tur i dantē fideiussozem. et forte et i recipiētem cui⁹ cā poti⁹.
q̄ dantis sit illa phibitio. nō tñ dirigit i ipsum fideiussozem
vnde quis fideiubēdo nō facit cōtra phibitionem et sic nō pec
cat igit tenet seruare iuramentū. ¶ Preterea qñ phibitio cōcer
nit fauorē p̄sone phibite dī magis p̄siliū qd p̄ceptū. vt. l. ij. ff.
mādati. et hē rō qd mulier obligat naturalr et ciuili. l. ij. p̄ ph
bitionē et dispositionē senatuscōulti pmissi. vt. l. si mulier. i. ff.
ad vell. qd nō ēēt si p̄cernet fauorē alteri⁹ qd ipi⁹ phibēt. l. cū
lex. ff. d. fideius. et. l. si nō forte. ff. d. p̄di. ide. qd nō dī factū ē legis
p̄ceptum. sed ē cōsiliū et sic nō peccat. sic et ille qui nō se
quitur cōsiliū euangelij vade et vende oia qd hēs

et da pauperibus. ¶ Preterea posito qd Bar. dixerit verum qd
si phibitio sit in personam iurantis indistincte peccet et nō
sit seruandum iuramentū etiam cum concernet eius fauorē
dūtarat attamen inquāntum vñ velle qd idem sit cum dirigit
in personam recipientis iuramentum non bene dicit per. c. de
bitores. de iureiu. nam leges diuine et humane prohibent vñ
cuiqz qd non recipiat vsuras. et per p̄s nec aliq̄ oblonem p
vsuris. vt ar. l. oratio. ff. de spon. et tñ si quis iurauerit soluere
cogetur soluere. qd ipse nō est prohibitus pmittere vel iurare
l. aliter sit phibitus recipere. et pmittendo ac iurando nō pec
cat nec ēt soluendo l. recipiens peccet et. Ludo. in. l. si cōstan
te. in p̄n. ff. solu. ma. sic dicit qd pleniori inuestigatione ē p̄mo
vestigandū an possit vxor p̄stante m̄rimonio a marito erige
re fideiussores dotis restituende. Secūdo an possit erigere pi
gnus. Tercio an possint pro recuperanda dote p̄stitui duo rei
debendi. Quarto qd in extraneo nūquid ad primoz duorum
alterū cōpellere possit maritū. Circa primū dic qd post gl.
C. ne fideius. do. denf. fuit opi. Dy. in. d. §. quot. quā sequitur
Jo. an. in addi. Spe. in ti. de dona. inter vi. et vxor. §. nunc. in
additione incipiens reassumit verba et formā et. cum tribus
sequentib⁹ qd sic. primo per. l. si. C. de dote cau. nō numerā. vbi
patet qd p dote restituenda p̄nt interuenire duo rei. et tñ con
stat qd vnus vñ p altero fideiubere vt plene traditur in. l. vir
vxori. ff. ad vell. sed ad illum responde vt. j. i. examinatōe tertie
q̄d nō patebit. secūdo. per. l. si cū dotem. in. §. transgrediamur
ff. solu. ma. vbi patet patrē obligari p dote filij. et tñ i hoc casu
nō est nisi sit ipsius filij fideiussoz. ad hoc. ff. de verbo. ob. l. cuj
filij. et. l. i. C. de decu. li. x. et. l. libertus. §. i. ff. ad municipales.
Tercio qd dari potest matrimonio soluto p dote restituenda.
vt. l. si cōstāte. §. quot. ff. solu. ma. ergo et eodem p̄stāte in casu re
stituēde dotis. solu. ma. qñ paria sunt quid fieri i tpe p̄missio
vel phibito et in tps p̄missum conferri. vt. l. i. tempus. ff. de
bere. insti. Secūda fuit opi. Bar. i. d. §. quot. dicent⁹ prius.
¶ Primo qd nō vñ rōne diuersitatis inter fideiussozem dotis
restituende et fideiussozem dotis cōseruāde nō potest erigi vt
d. l. i. C. ne fideius. do. denf. ergo nec fideiussoz restituēde. qd nō
sit diuersitas patet qd cōseruatio nō tēdit ad aliud qd ad facul
tatem dotis restituēde iducēdam. Secūdo qd dicta lex scda
veniens ampliatue ad. l. i. vt i lra eius patet si nō itelligeret
phibere fideiussozem dotis restituēde nihil ad primam aude
ret p̄. §. quib⁹ cum si. C. de no. co. cōpo. Bal. et Ang. i. d. l. si cō
stante. et plenius i. d. §. quot. sequitur opi. Dy. primo qd nō ē
vex qd dicit Bar. qd eadem rō videatur i fideiussozem dotis
restituēde et dotis cōseruāde. qd in fideiussoze dotis restituēde
inest cōditio si matrimonij dissoluatur. vt patet i. l. ij. ff. solu.
ma. fideiussoz autē de ea cōseruāda nō qd illa refertur etiā ad
tps p̄statis matrimonij. vnde tanq̄ iducēs pfidiam iter cōiu
ges matrimonio p̄stāte reprobat. vt patet ex rōne. d. l. ij. i. ff.
quia rō cessat i fideiussoz dotis restituēde. secūdo qd male dīc
Bar. i. d. l. ij. si nō itelligeret prout ipse dicit nihil adderet ad
primam. qd lex prima solum reprobāt legem municipale vel
consuetudinariam arctantem maritum ad prestandū fideius
sozem dotis restituēde. ex secunda ponit rōnem phibitōis
subiciens qd nedum fideiusso p̄statur. sed nec vlla satisfactio.
Tu aduerte qd quis pro opi. Bar. faciat ea ratio. qd ex quo p
hibetur fideiussoz dotis cōseruāde vñ phibere etiam eius
dem restituēde. qd si phibetur antecedens phiberi vñ neces
sarium p̄sequēs. vt. ff. de pactis. l. quod tcm cum si. Item et qd
quod vna via est phibitum nō dī per aliam itelligi cōces
sum. vt in regula iuris. cum quid in vna via. li. vi. et est phibi
tum prestari fideiussozem dote seruāde. ergo deuenitur. ad h
dī itelligi prestari fideiussozem restituēde cū necessaria re
stitutio rei restituēde cōseruatōem presumat. Tercio qd rō
dicte legis secunde phibentis prestari fideiussozem dotis ser
uāde que ita formaliter dicit si enim credēdam esse se suaz q
dotem mulier parti mariti quare fideiussoz vel alius interces
sor erigitur. vt cā perfidie de m̄rimonio generetur et. locū ēt
hē in fideiussoze restituēde. vt ex se p̄. tñ opi. Dy. tot docto.
confirmant forte in practica seruaretur. l. illa Bart. de iuris
mente sit verior per predicta. et qd ipse ad rōnes Dy. respōdet
ergo ego obmitto. et hoc de prima. et pro dicta opi. Bar. vide
tur doctrina dicte. Latio. ff. de spon. volēs qd cum quid ph
betur vñ omne id phiberi per quod peruenitur ad illud. ergo

ut prohiberi fideiussor dotis restituende, ex quo intuetur ad faciendum dotis restitutionem perueniri oportet ad illius observationem. Quo ad secundum queritur an prestetur fideiussor p dote seruanda seu restituenda pignorum cautio, ut prima frō te q sic per. l. qm̄. als incipit calpodius. ff. de solu. l. qd̄ autē s. si vxor. ff. de dona. inter vxorē et vxorē. In quibus ut cāus. pro quo et facit q ex quo fauor dotis a iure ē introducta tacita pignoris obligatio. ut. l. affiduis cum simi. merito non ut referre si ipsa tacita reducatur in expressa. ar. ff. si cer. pe. l. cu. quid ff. de ver. obl. l. triticum cum si. Contrarium tamen puto per ter. d. l. ij. ubi ter. vtens signo seu verbo vniuersali dicit nllaz satisfationē pro dote a parte mariti posse erigi. ergo sequitur q nec pignus cū illud satisfationis verbum adimpleat. ut. l. i. s. iubet. C. d. colla. bono. cum simi. et hoc maxime vix credo q rō. d. l. ij. s. si. que ideo prohibz satisfationē erigi ne cā perfidie in cōnubio generaretur ita locum habz. ut ex se pz i pignore sicut in fideiussore. Nec obstant iura in p̄rium allegata. q illa sunt correcte per. d. l. ij. nec obstat rō q quis a iure sit fauore dotis introducta tacita p̄p̄oteca tñ multum refert iter eam et tacitam. ut pz. q quis mulier p̄feratur omnibz hōi nibus tacitam ex sua tacita tñ non alijs hōibus expressam p̄ fertur per solam tacitam. ut concludit gl. quam cōiter sequimur in. d. l. affiduis. ¶ Preterea cum mulier pete p̄p̄otecam exp̄f sam hīs tacitam ē causa maioris perfidie generandi i cōnubio. q ex hoc appet q nondum confidere nolit d̄ persona mariti. sed nec d̄ prouidentia legis inducētis tacitam. vñd multo magis militat rō. d. l. ij. et hoc de secunda. Quo ad tertium in qua queritur an possint cōstitui duo rei d̄bēdi. dicit idē Ludo. ubi. s. esse sciendum q hoc tetigit Jo. an. in dicta additione et Bar. hic aliquantulū in. d. s. quotiens. cōis opi. ē q duo rei cōstitui p̄nt si ambo sunt cōiuncte p̄sone ut pz et filius dote recipiēs qm̄ ex hoc nō ut in cōnubio perfidie cā generari. sed si sint p̄sone extraneae. q tunc non vident p̄nt cōstitui. cū enim vnus ex reis ut pro alio si deubere. ut plene traditur in d. l. vir vxori. s. si. merito cessat prohibitio. d. l. ij. et per hoc dī cūnt eē casum i. d. l. i. C. de dote cau. Sed certe illa in verbo omniqz p̄sone et c. pbat p̄rium p̄rium p̄miserat. l. de p̄se se obligante ad dote cū filia et postea subiungit de omni p̄sone na que secum eadem obligat. et sic ut velle q nedum possunt duo rei cōstitui ad inuicē coniuncti sed et p̄nt extranei. Tu aduerte q pz oportet cōsiderare an verum sit q duorū reorū vnus videat p alio fideiubere i quo adherēdo doctrine Bar. i. l. reos i p̄m. ff. de duobus reis. veritas ē q vnus non videt p alio fideiubere nisi hoc sit exp̄fsum vel nisi sit aliq color questus. ut pbat in. l. s. iulianus. s. i. ff. ad macedo. si ergo sic est sequit q duo rei in solidū p̄cipat obligati p̄nt cōstitui et ita ē casus i. d. l. i. ff. titulus aut ne fideius. do. dēntur loquitur de obligatione secundaria principali accessoria. Sed si queris an pars mulieris possit ad hoc cōp̄ellere certe nō q hic eēt color questus qui fieret ad dispositionē legis phibente fideiussorē dari fraudādo igit et. d. l. s. iulianus. s. i. et hoc d̄ ter tia. Quo ad quartū dicendū ē ab extraneo dotante posse satisfationem peti. et ut recte pbari i. l. i. ff. q po. i. p̄. ba. Secundo q rō. d. l. ij. phibētis que ē ne phidia inter cōiuges genere tur et c. s. cessat hoc casu cū eo q competat extraneo non habē te generari phidia iter cōiuges. et sic succedit generalis regula l. i. oibus de iudi. et l. si creditores. ff. de p̄m. legijs credi. cū si. et hoc ē quod tenuit Bar. in si. l. i. qm̄is secūde partis p̄ci palis. l. l. si cōstante. ff. sol. ma. ar. l. vniuersa. cū ibi nō. C. de p̄ ci. impa. of. Et an si satisfatio sit p̄p̄te p̄stita teneat. glo. valde dubitauit i. l. i. C. ne fideius. do. dēntur. ego vero dicit Ludo. dico q sic. q ter. l. i. d. l. ij. vetat a marito satisfationē erigi et sic ab inuito extorqueri ut. l. fidei cōmissa. s. si rem. ff. de leg. iij. vñd non vetat voluntarie posse dari. quare succedit ter. l. i. l. s. et si quis. s. si. ff. si quis cau. l. i. ff. ut i posses. lega. l. grece. s. tu toze. ff. de fideius. et quod plene nō. i. l. si patronus. ff. de dona. ubi pz satisfationem p̄stitā sponte a sciēte se ad illā nō tene ri validā esse. secūdo p ter. d. l. que phibet satisfationē ne gene raret causa perfidie inter cōiuges ut pluries dīri s̄ ex sponta nea datione non generat causa perfidie ut ex se pz. igitur et. et p hoc puto et q glo. d. l. q semper solet cōiter teneri volens q phibitioni erigēde satisfationis inducte p dictum titulū nō possit maritus renunciare ē falsa. nec ē vera regula sua dicēs

dispositioni legis phibitive renunciari nō posse quod proba p duo. ¶ Primo q ter. dicit non debere testm fieri sine filij in stitutione vel exheredatione alias sit nullū. ut. l. iter cetera. ff. de lib. et postbu. et tñ si ita sit factum filius pōt lege prohibente testm valere p suū cōsensum derogare ut. l. filio p̄terito. ff. de iniusto rupto. Item idem Ludo. in. l. i. cū dorem. s. trāsgredia mur. ff. solu. mat. sic dicit stat dubitatio pulchra. an cogat pa ter p dote filij se et sua bona obligare i quo qdēz dubio plures sunt opi. prima Dy. dicentis q sic p ter. l. i. ad si. ff. de suspē. tu. l. si inter tres. s. si. ff. de exeu. tu. ubi ut exp̄fse p̄fem posse compelli se obligare p filiofamilias qui a iudice tutor datur. ergo pari rōne se poterit obligare pro filio dorem recipiēti. cū dos et tutela equipentur. ut pz in. l. p officio. C. d̄ admini. tur. et. l. affiduis. C. qui po. in pig. ba. et hanc opi. sequitur Oldra. p ter. l. quemadmodum. s. i. ff. de iure do. et. s. illud in aut. exact. instante. vñd sumitur aut. dos data. C. d̄ dona. ante nup. Se cunda fuit opi. Andree de p̄is dicentis p̄rium ea ratione q phibitum ē hodie satisfationē p dote data mulieri. ut allega ta. l. i. et. i. ergo non admittitur interuentus p̄is ut se obligā tis nec et bonorum eius p̄p̄oteca maxime q nulla. l. cautuz reperitur q ipse se obligare cogatur. Tertia fuit opi. Bar. quā sequuntur in. l. i. cum dorem. s. trāsgrediamur. alle. Bal. et Ange. dicētes q aut est consuetudo iuxta dorem datā ab vxore fieri donationē pp nuptias a patre mariti. et tñ non com pellitur se pro dote vltiori obligat ea rōne q ex quo p̄pellitur ipse tūc p filio tā in p̄tate q in emācipato p̄stare dōatōē pp nuptias. ut. l. i. C. de dotis promissione. et. d. s. illud. et. l. qui li beros. ff. de ritu nuptiarū. ergo nō debet vltiori cōpelli se cum p̄p̄oteca bonorū suorū obligare ne als duplici onere grauetur qd̄ est regulariter inhibitiū. ut. l. i. titia. s. q in vita. ff. de leg. iij. et l. pe. cum si. ff. de dote p̄legata. aut nō est cōsuetudo donatio nis pp nuptias a parte maritorū cōstitui. et tūc aut filij vxore mis accepit qualiatū sue conditionis indignam. et tūc non p̄t cōpelli se obligare attento q p hanc causam iure veteri eisde concedebatur exheredatio ut. l. iij. s. si emancipatus. ff. de p̄ta bu. ar. et. l. si rogat. i. s. matrimonij. ff. de manu. vin. aut acce pit dignā. et tūc se obligare compellitur. arg. d. l. i. et dicta. l. i. quis iter tres. s. imperator. Tu vero aduerte q ter. d. s. impe rator. et. d. l. i. nō videntur p̄bare intentionē docto. qm̄ illi dī cūnt q si pater p filio electo tutore idoneo ideo cauere nō vult ut eū a tutela eximat. attento q ad satisfandū impotens ē. a tutela remouet tūc iudex vna cum filio cōp̄ellere poterit ad tutelam administrandam. i. l. i. ergo q ideo ibi pater compel litur q in fraudē hoc faciebat q se pro filio non obligat. ergo ubi de fraude nō constat nō datur hec conclusio. nec et aliquid ut facere ter. l. i. d. l. queadmodū. s. i. q ibi dī q si per mulierēz filio vel seruo data sit dos et pater ratum non habet mulier re petere potest. vñd duplex cadit r̄sio. ¶ Primo qd̄ ibi loquat in vxore predictis data ab vxore patris vel dñi et fin hāc iste ter. nihil facit. Secūda q loquitur in dote data p mulierem pa tris filio et marito suo. et fin hunc intellectū magis v̄ casus p Dy. q pro. q dī q si pater non hz donationē ratam dos ē repetibilis. vñd dī velle q nō cogatur habere et per p̄is nec se obligare si nō vult ter. et in. d. s. illud. nō ut dictā opi. pro bare q ut dīri ille loquitur i p̄stitutione donatōis pp nuptias nō aut alterius obligationis. ¶ Preterea rō dñi Andree d̄ p̄is nō ut v̄rgēs q possunt dicere primo q quāuis sit phi bitum prestare satisfationem dotis seruande ut i suis iuribz. nō tñ satisfationem dotis reddendo. l. si cōstante. s. quof. ubi de hoc plene. ff. solu. mat. Sed q quāuis sit phibita presta ri satisfatio accessoria ad actionem siue obligationem p̄cipa lē tñ nō est phibita obligatio alterius v̄na cū marito coequa liter obligari imo permissa. ut. l. i. C. de dote cauta. ¶ Preterea et quāuis sit phibitum dari fauorem nō tñ ē phibita p̄igno ris vel p̄p̄otece obligatio tanq̄ magis accedens ad naturāz dotis cui inest p̄p̄oteca tacita. et hoc specialiter pbat in. l. quā uis. als incipit calpodius. ff. de solu. et. l. i. in p̄n. ff. qui po. i. p̄. ba. vñd mibi Ludo. salua semp substantia veritatis ut dīcen dum q sic. aut p̄ filio p̄stunt donationē pp nuptias. et tūc v̄ teri se obligare vna cū p̄p̄oteca omniū bonorū nō cōp̄ellitur quod pbo. q hec bona veniētia i donatōne pp nuptias cōlen tur tacite p̄p̄otecata. p restitutione vxoris dotis. ter. et i aut. siue a me. C. ad velle. et in aut. p̄missa. C. de dona. ante nup. et i aut.

aut. donatione. C. d. iur. do. et si dicis quomodo competit vto
ri tacita ypotheca bonorum dicte donationis. qz cuqz sua sint n
possunt sibi intelligi obligata. l. neqz pignus cum si. ff. d. regu.
iur. Itaque qd imo cadit ypotheca in bonis his ex quo nō sūt
sua irrevocabiliter s; revocabiliter. et hoc probatur in. l. ex ser
tante. §. latinus. ff. d. excep. rei iudi. facit. l. si quis in bello. §. si
quis servum. ff. d. capti. hoc ergo casu non ascriptur p; vlt
riori oblonis onere ne contingat cum dupli; gravari. vt. d. §.
qui in vita cum si. aut non est constituta donatio pp nuptias
qz hoc non habz p; suctudo. et tunc dico qd aut p; non vult se
obligare pro dote ne filius. repiat vrozē. qz forte nulla vult
sibi nubere si non ē bñ cauta d dote reddenda. et tunc dico pa
trem compellendum. Hoc primo probō per tex. d. l. fina. de
suspec. tu. et. d. §. imperator. si enim ibi pater pro filio tutor da
to se obligare cōpellitur cū p eo non vult cauere volūtariē vl
eundē eximata tutele onere i pupilli p; iudiciū. igitur pari ra
tione p dote se obligare cōpelli pōt cū volūtariē non vult vt
filiū inhabilē reddat ad vrozem inueniendam. Sedo hoc aper
tius demonstro. qz quā rōne pater p filio de iure cōpelli cō
stituere donationem ppter nuptias ne si nō cōstitueret per i
directū auferet pās matrimonij p; bēdi qz forte de facili vro
rem non reperiret si illam donationē ppter nuptias non ac
ciperet. vt ē expremum i. d. l. si. C. de do. p. m. et. d. §. illud meri
to eadē rōne cum nō ē de cōsuetudine tales donationes cle
brari cōpelliuntur se p dote obligare ne si non se obligaret fili
vrozē nō repiret. Tertio hoc pbo ad ppositū ex tex. valde sin
gulari. l. l. si. §. idē rescripserūt p; res. ff. ad municipales. vbi. n.
d; qd si pater iō filiū emancipauit ne p eodē decurione creato
caueret. et si actum emancipationis fecit i p; iudiciū filij et reipu
blice tunc pro eo q; uis emancipato cōpelli cōpelli cauere seu cauisse
intelligit. Ita ergo i pposito si p; p dote filij cauere nō vult ne
fili vrozē repiat. et sic hoc in p; iudiciū filij et reipublice cuius
interest matrimonia p; bēdi vt ciuitas liberis repleat. vt. l. i. ff. sol.
ma. tūc compelli cauere d; seu cauisse intelligit nec ad hoc pro
positum ē tex. melior illo. Quarto pbat p. l. qui liberos. ff. d.
ritu nup. vbi. n. d; qd ad officiū iudicis p; tinet compellere pa
rētes vt filios i m; iudiciū collocent si eos reperiant m; iudicio
nia filioz. p; bēdi et subicit. p; bēdi autē v; qui conditionē
non q; runt. i. fin. v; intellectū qui facultatē matrimonij p; bē
di cum possint filio nō dant. ergo ibi expremum qd si videat iu
der ideo patrem nolle p dote se obligare ne filius de facili vro
rem reperiat potest tunc ad illud illum compellere. aut p; nō
ideo denegat cauere vt nuptias filij impediat. sed ne in obliga
tionis vinculum incidat. et tunc si sine patris obligatione nō
pōt vrozē reperire certe compelli d; p rōnes primas que ē
in hoc pcludūt. Si vero sine ea recipere potest vrozē tunc nō
compellitur obligari p regulaz rubrice ne filius p patre et d;
que i hoc nō reperitur pati exceptionēz et hoc ē huius subtilis
passus veritas. Succedit dubitatio pulchra quid si p; sim
pliciter p; sentiat filio in dotis receptiōe an huiusmodi solo cō
sensu cōfatur obligatus i solidū ad dotē. p qua determināda
Bar. facit tria notabilia mēbra. Primo qd aliqui p; cogitur
filio cōsentire nō tamen se obligare vt in casu. l. cum non solū
§. necessitatem. C. de bonis q; libe. et tunc ex huiusmodi cōsen
sū obligatur et l; nihil allegat. in tñ dic hoc velle glo. ordina
riam in. l. i. §. si ratum. in verbo habuerint. ff. quod iussu. quaz
ponderant Bar. in. l. i. C. qd cum eo. aliqui pater cogitur p; sen
tire filio et se pro eo obligare et tunc simplex consensus iudic
obligatōem i solidum p; is. cāus est fin. eū. ff. de tutel. l. si fili
iuncta. l. si quis inter tres. §. imperator. et. l. si. ff. d. suspec. tu. qñ
non cogitur p; neqz consentire neqz se obligat. et tūc simplex
p; sensus hoc inducit qd p; solum de peculio obligatur. et iste ē
casus fin. eum in. l. lucius ticius cayus. ff. d. admi. tuto. Tu at
aduerte qd secundū membrum fundatum in. d. l. si filius vide
tur dubium. ibi enim filius fuit tutor datus. qz a p; iudiciū da
tus. et p; sequēter a maiore iudice merito succedit regula gl. or
dinarie. vt h; qui obligantur ad finem super verbo ager. quaz
sequitur Cy. in rubrica. C. d. tuto. et cura. qui satis nō dedit. vo
lentis qd quis tutor cum pro p; iudiciū inquisitione datus a iudice
minore teneatur satisfacere. ar. §. nos. in. l. i. de attiliano tutore.
tamen tutor cum inquisitione datus a iudice maiore satisfac
nō tenetur. vt in. l. i. d. satisfda. tuto. in prin. et. l. si nemo. §. hēdi
ctū. cū ibi nō. ff. de testa. tutela. et. l. in dubium. et. l. non oīum

C. de tuto. et cura. qui satis nō dedit. cū ergo in casu dicte. l. si si
lius esset tutor datus a iudice maiore creatus cōsequēter nō
tenebat satisfacere. et sic nec p; se p eo obligare. nec video rī suz
aliud nisi diuinem? ibi tutorē datus fuisse sine iquisitione quo
casu regula ē. vt a quocūqz datus satisfacere debeat. ar. ff. de cō
firmat. tuto. l. tutor a patre. fin. verū intellectum. et iō cum i
casu dicte. l. cogere filij satisfacere et alius p eodē si alius non
repietur. vt. d. l. si quis inter tres. §. impator. merito ē qd sim
plex cōsensu p patre p; iudiciū i assumptione tutele iudic
dē obligationē i solidum. Tertius vero mēbrum ē et dubita
bile valde qd quis in. d. l. lucius ticius cayus filius. quattuor
testamētarius cōfēs non tenet satisfacere. vt. l. testō. cum si. ff.
de testa. tutela. et cōsequēter nec p; p eo satisfacere cōpelli. igit
eiusdē cōsensu nō videt debere iudicare patris obligationē
i solidum eo qd nō necessariam. tñ pur regula v; falsa p tex. l. si
li. ff. de admini. rerū ad ciuitatē perti. l. honores i si. de decu
rio. et. l. quot. li. r. et. l. i. C. de filiis. eo. li. i. quibus ē expremum
qd si p; cōsentit assumptioni filij. ad decurionatū seu magi
stratum cōsensu ille eū obligat i solidū et tñ non ē dubium
qd non cogit consentire qd pōt p; dicere si vult vt. d. l. honores
i si. Itē nec cogit se obligare. vt. l. si. C. de filio. lib. r. non vi
deo aliud rī suū nisi qd dicta iura cōtineat specialitatē fauore
reip. s; certe eadem specialitas d; ea fauore minoris. vt. d. l. lu
ci. ar. l. cum ostēdim. §. si. ff. de fiduciis. tuto. vñ materia ē val
de dubia. Et pp dicta arbitet non posset dare i ea certā theo
ricā. ipam tñ dat Bar. p; supposita. p vera. Primo resultat de
cūso ad qōnem ppositam. i. qd eo casu quo cōpelli p; se p do
te filij obligare simp; cōsensu eū reddat obligatum i solidū
alias vero de peculio qd tñ intelligo et declaro nisi consensisset
pater receptioni dotis facte p filium a quo p; iudiciū matrimonij
nullū ē. puta ppter defectum etatis ve aliter. tunc n. simplex
cōsensu patris i eo obligationē solidi non induceret. casum
allegatū valde notabile i. l. i. ver. p infante. C. de mune et one.
nō cōti. inter patrē et filij. li. r. ibi d; n. qd ex cōsensu quē p; iudiciū
pater assumptioni decurionatus filij infantis eo qd nulla bu
i iudiciū assumptione ē nō resultat i eo obligatio solidi l; si assen
tiet assumptioni valide sic. vt. d. l. filius. ff. de admini. re. ad ci
uitatē perti. cū sit ita. ergo i pposito q; uis si assentiret receptio
ni dotis resultat ex m; iudicio valide obligaret i solidum
eo casu quo posset cōpelli ad expresse se obligandū. tñ si consen
tit dotis receptiōi ex m; iudicio iualido tūc nō p. d. l. i. C. de
mune. et one. nō p; iudiciū notādū ē. Sedo declarādo addo qd sub
sequēter adoptio filij q ante dotē receperat iudicet obligationēz
patris adoptiui i solidū quēadmodūz si se ab initio expresse obli
gasset eo tamen casu cogere se obligare. casum allego valde
not. in. l. lucius. §. idē respōdit. de le. ij. Et pmissa ē theorica
Bar. inducit declaratio. l. sed iulianus. §. quāquā inquit. et
l. si filius. et. l. si tñ scite. ff. ad macedo. In quibus apparet cō
sensum paternum p; iudiciū filio mutuz assumēti excludere
bñficiū exceptionis macedo. qñ an ex eodē pater obligetur
i solidum vel de peculio decisio resultat ex eadem qōne. tamē
vt p; iudiciū ē valde dubitabile. Et coheret pmissis tertia qd
quā ponit Bar. in. l. si cum dotē. §. transgrediamur. alle. qd si
pater et filius ambo confessi sunt se recipisse dotē an cōfatur ob
ligatus ad restituendum quilibet p dimidia quasi dimidia pre
sumatur ad quēlibet puenisse quod v; dicendum p. l. reos. §. cū
in tabulis de duo. reis. et. §. sed cū duo. l. vianus. ff. de fiduciis.
et. l. si vir vroz. §. si. ff. ad vell. An vero teneatur quilibet i sol
lidum qd v; ar. si nō singuli. C. si cer. pe. An vero teneatur p; iudiciū
quasi ad eum presumatur itēgra dos puenisse p locū a cōi
ter accidentibus cum videamus vt plurimum patrē tanquā
administratōrē recipe. Bar. in. d. §. transgrediamur. et. l. si con
stāt. in pn. tenet post Cy. opi. primā p. d. §. cū i tabulis. licet
referat Cy. cuius opi. dicit lege nō p; bari dicentē. qd aut filius
est magnus mercator et q continue negociatur et presumitur
integraliter dos ad eum puenisse. aut gubernatur a patre et p
sumitur puenisse ad patrē. Tu aduerte qd quantum ad hoc ad
quē presumitur puenisse veritas ē qd ad quēlibet p dimidia.
vt in. d. §. cum in tabulis. reiecta hac Cy. consideratione ar. l.
pro patre. §. si. ff. de in re versō. qimo licet tota puenisset ad al
terum tñ pur quilibet p dimidia remanet obligatus. ar. l. si si
singuli. licz si his qui nihil recipi pueniretur implorare possz
vt eius sumptibus actio dirigatur p eum ad quem peruenit pe

cunia, vt phatur. ff. comodati. l. cu queritur. 2. l. cu in plures
§. vestimenta. ff. locati. 2. no. per Bart. ff. de duobus reis. l. ij.
als. iij. §. vbi duo. Quid si pteretur pater vel mater se dotem
filij percepisse. an huiusmodi confessio inducet vt ad quilibet
censeatur peruenisse p dimidia 2 consequenter quilibet pro ea
dem obligetur. Bar. in simili qone consulens in suo consilio
incipiente punctus qonis talis est. dñia. §. nupse 2c. cuius
tenor. §. descriptur quod refert Bal. in. l. i. C. de duobus reis.
2. l. mater. C. de rei ven. dixit q sic ponendo casum in vxore 2
marito consensitibus ad eos puenisse rei dotalis vedit. 2 ar.
d. §. cum in tabulis. sed male loquitur quia p casum apertum. i
aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi est expressus q vbi vxor vna
cum viro eodem instro se obligat vl confitetur se recepisse 2c.
Confessio huiusmodi nunquam ad vxorem puenisse pbat. vñ
est opus aliter pbare peruenisse ad ca. 2 per illum ter. ibi opi.
Bar. impugnauit Bal. 2 recte sed pñs hoc fuit in ia Spec. ex
eodem ter. licet ipse non alleget in ti. de solu. 2 obli. §. ante oia
ver. quid si ver. si tñ ipsa mulier confiteretur in forma iudicii
ad hoc institui se precu recepisse vel in dotis receptione pcur
risse tunc forte preiudicaret sibi confessio huiusmodi ad istar
eius quod dicimus confessionem. 2 si quāvis extraiudicialiter
nō preiudicaret libertati. vt. l. nec si volens cuz si. C. de lib. ca.
tñ in forma iudicii ad hoc institui facta preiudicaret. vt. eo. ti.
l. interrogatam. 2. l. iubemus. 2 ita sentit Rico. §. ma. i. d. aut.
si qua mulier. quod intellige cuz confiteretur bñdibus mariti
agentis. qñ si confiteretur agente eo qui dotem repetit vel em
ptore dotalis predij confessio facta illis agentibus marito seu
eius bñdibus nō prodest. ad hoc optime. l. si. ff. de interro. act.
succedit primis dicit Lud. quarta quotidiana qd quā ponit
Bal. in. d. §. transgrediamur. 2 plenius in. l. ij. C. fa. ber. an si
lius post suā emancipationem possit dotē quā pater recipit ab
eodem petere sibi consignari adeo q nō possit ipse pater dicei
in remunerationem facte emancipationis debere gaudere di
midia usufructus dotis. Et primo dñ prima facie dicenduz
partē dimidiam posse consequi p ter. l. cu oportet. §. cum autē
C. de bonis que liber. vbi apparet partē i remunerationē liber
tatis filio prestitam dimidiā debere habere usufructus bono
rū aduentitiorū que aduenerūt ante eo existente in potestate.
Sed vt scias quid ex dote filie consequatur pater. casum istum
eqparamus ad aliū disponētem quid ex peculio aduentitio si
lij queratur patri. C. de bo. que lib. l. i. Contrariū ipse determi
nat 2 mihi placet his rōnib⁹. §. Primo q emancipatio 2 mors
in mataria dotē equiparantur. vt. l. vtrū. §. videam⁹. C. de rei
vro. act. 2. l. si pater filio nomine. ff. sol. ma. l. si socer. cum si. sed
pñe mortuo dos itēgra dō pēpi per filiū quem onera mñimo
nij sequitur. vt. l. si marit⁹. 2. l. si filia. §. hoc amplius. ff. fami.
her. Secundo q emancipatio 2 exhereditatio equiparantur vt.
l. ij. ff. quod cum eo. sed filio exhereditato itēgra dos debetur
quasi itēgra onera matrimonij sententi. ff. de dote plegata. l.
iij. in. §. per dñm. Tercio q ius percipiendi usufructum
dotis tacitā bz conditionē si mñimonij onera pēpere volēs
sustineat. vt. l. cu post. §. in domū. ff. de iure do. 2. l. in solaz. §.
vltimas. ff. sol. ma. 2 ideo dicim⁹ q ibi dos esse dō vbi onera ma
rimonij sustinent. ff. de iur. do. l. si is stichum. §. ibi dos. ff. p
socio. l. actione. §. si. cū. l. se. vnde pñs est illā cū integro usufru
ctu apud filiū emancipatū esse debere cū p emancipationem
videatur pñ eum possuisse in libertate alibi morandi. 2 sic ma
rimonij onera sustinendi. ex quo per eadem paternam fami
liam exiisse vñ. vt. l. si. C. de capis⁹ dimi. 2. l. capis⁹ diminu
tio. ff. de suis 2 legitimis. etiam non obstat ter. in. d. §. cuz au
tem. iuxta dictam. l. quia. ff. solu. matri. quia. §. respondetur.
Nunc autē cōformis ē questio Ang. i. d. §. transgrediamur. an
si filius seorsuz a pñe habitet petere possit dotē sue vxoris sibi
cōsignari. 2 breuiter se expēdiēs t3 q sic per regulā dicti. §. ibi
dos. Tu p ea qstione dilucidāda debes pño cōsiderare an in
dote filij. pater habeat usufructū put in peculio aduenticio
i quo Bar. quem miror ab eorū nemine allegari. i. d. §. tran
sgrediamur. i. l. §. nūrum. §. quot. ff. rerū āmo. mirabiliter di
stinguit. aut dos cōsistit i specie 2 tūc pater usufructum nō
bz. Et huius ē rō. fm eum q tunc dos non efficit peculij. vt
l. si cum dotē. §. si. ff. solu. ma. 2 in. l. i. bonefidei. ff. de peculio.
aut cōsistit in pecunia. 2 tūc usufructus ē. 2 rō huius ē. quia
tūc illa efficiebat olim peculij pfecti. vt. l. dotē filie. ff. de ca

stren. peculio. 2. l. depolui. ff. de peculio. hodie vero efficit adue
ticij. vt. d. l. i. C. de bo. que libe. vnde succedit regula volens q
aduentitiorū pater lucratur usufructū. Tu aduerte qz mñ
ē quomodo differētiam hanc fecerit q lege cautum non repi
tur. Et quid vñ dicēdū i quacūqz re dotē existēte usufructū
manifestissime fore patris ex tribus testib⁹ simul iūctis. §. Do i
mo ex. d. l. i. C. de bo. que libe. cuius verba formalia sunt hec.
hoc quoqz cōuenit obseruari vt quicquid vel vxor marito nō
emancipato. vel maritus vxori i ptate posite quocūqz iure vl
titulo cōtulerit vel trāsmiserit patri nullatenus acquirat pñ
i. quo ad ppietate. sed quo ad usufructū sic. hoc autē esse de
monstrat. primo principū huius legis vt ex se p3 equiparaz
bonis obuenientibus filie. ex linea materna quozuz ppietas
bz nullatenus patri querat tñ usufructus sic. vt. l. i. cū si. C. de
bonis maternis. Secūdo clarius demonstrat ter. l. ij. eiusdem
ti. cuius verba formalia sunt hec. cetera que ex substantia spali
coniugis ad superstitem deuenerit qñs idem in satis sit fru
ctum. tñ solo atqz vñm parentibus deputato. imo eorū que
ad coniugem vñunt marito referuntur parenti. et p emanci
patōis beneficio si voluerit ex maternis rebus premijz habi
turo qui vltima verba iūcte. d. l. cum oportet. §. cum autem.
videntur ptenere eāum quem. §. pñime pñmāui post bal.
2 qz hec. l. ij. in dote loquatur manifeste probat. l. ij. pñime
subsequens cuius verba sunt hec qd satis prioribus continet.
nec a filia que in potestate ē donatōem ante nuptias pñi nec a
filio dotem acquiri eo addito confirmamus 2c. verba enīz sa
tis prioribus de necessitate. vt vult et glo. ibi referuntur ad p
cedentes leges. l. i. 2. l. ij. cuius verba retulimus. §. cū nulle alie
leges priores sunt de hoc loquentes. 2 si hec. l. manifeste dēla
rat primam 2 secundā. l. in dote loqui. 2 consequenter clare d
terminat dotis usufructum pñi acquiri. vnde in istis videt
aptus cāus. quas tñ intelligo si pñ onera mñimonij sustineat
qm si non tūc usufructus erit penes filiū sustinētem onera
per. d. §. ibi dos. cū alijs in pñima qone deductis. reddendo
ergo ad opi. Angel. accedit sibi secūda modernorum opi. dicē
tium eius determinatōem procedere. si emancipauit pñ filiū
ab eo seorsum habitantem. qz cum videatur eum possuisse in li
bertate alibi morandi. vt. d. dixi. 2 tunc vxor cum eo manere
debeat qz non dō a viri separi cohabitatione. vt. l. ceteruz. §. i.
cum sequentibus. ff. de vñu 2 habi. merito pñs est vt dotē rāf
teneatur q supportat vxoris secum habitantis onera 2 pñter
mñimonij. si autē non emancipaz eum tūc si de pñis volūta
te seorsum habitet. idem vñ dicendū eadem rōne. sed si abiqz
pñis voluntate tunc certe filio imputet quare seorsum habitaf
vult nisi forte aliqua iusta cā simul habitatōem impediret. nā
sicut ex cā filiū pñt cogere pñem ad se emancipanduz. vt no.
Bar. in. l. quidam cum filiū. ff. de ver. ob. Item vñ q ex cā
possit compellere patrem vt patiat eum deperse habitare.
forte tñ fm eodē si filius suspectus forte d mala administra
tione sufficeret pñem preber alimenta cum ipse sit qui obliga
tus ē ad restōnem 2 sic non dō cogi restituere nisi sibi sit cau
tum. ar. d. l. ij. §. i. 2. l. pl3. ff. de dot. prelega. et ibi vero dñ Lu
do. ista videntur somnia. qz ex quo dos ē aduenticij peculij.
vt est expressum in. d. l. i. C. de bonis qz libe. iuncta. l. qz scitis.
pñs est vt eius omnimoda administratio sit penes patrem. 2
per pñs non possit peti per filiū qñs seorsum habitantem.
vt. l. i. C. de bo. mat. ceterum filio seorsum habitanti pater pño
uidebit de alimentis non solum pño eo sed pño vxor 2 liberis
qm pñ filio p se vxore atqz liberis alimenta prestat. vt p3 i. l. si
quis a liberis. §. non tñ iuncta prima glo. ff. de lib. agno. que
ad hoc allegat dictam. l. si filia. §. hoc amplius. nec ea rōne q
fili⁹ velit seorsum habitare pñt pater sibi alimenta negaf qñ
ad inducēdam necessitatem prestatōis alimentorum ex dispo
sitōe homini nō est necessaria habitatōis idemptitas. vt. l. li
bertis libertabusqz meis. §. si. ff. de alimen. lega. ergo multomi
nus ex dispositione legis. l. celsus. de arbitris. quod marime
verum si iusta cā sit quare seorsum habitet cum ea stante pos
sit fili⁹ adire iudicē vt patrem compellat ad hoc patiēduz. ar.
optimū in. l. mortis. in prin. ff. de interdictis 2 relegatis. ff. d
penis. l. mortis. circa prin. de offi. pcura. cesaris. Quod autē si
lius possit patre ex iusta cā ad emancipādum cōpellere adde
qz l3 opi. Bar. sequat Ang. in. l. vtrum. ff. de ver. ob. tñ glo. in
fi. quibus modis ius patrie po. soluitur. firmat pñmū dicēs
q ex

q̄ ex illis iustis causis ex quibus pater pōt cōpellere filiū vt
emancipationē recipiat que enumerant ibi in l. non pōt. ff. d.
adopti. r. l. si. ff. si quis a parē. fuerit ma. r. l. nec au. C. de emā
cipa. lib. r. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. generalr. non pōt ecō
uerfo filius cōpellere patrem qđ tñ sit verius pñtis speculatio
nis non ē qđ non pñmet ad materiā. ¶ Premissis autē adiciat
qđ si filio emancipato iussu nurus soluat pater dotē cōsequit
liberationē. qm̄ r. si postmodū agat pōt locer obijcere de pñti
iussu cōpensationē. vt. l. sane. ad si. ff. de iure dotium. per quez
ter. refert ibi Bar. hoc dixisse Marti. sill. cōsiliū Bar. de quo
s. talis ē punctus qñtis talis ē. d. ¶ D. nupit. A. r. dedit sibi
in dotem quēdam fundū iestimatū. qui. Al. pñmisit dicte dñe
dicam dotem restituere in euentu restituende dotē cōstante
matrimonio dicti coniuges in eodem iussu venditionis di
ctū fundum dotalem vendiderūt quilibet in solidum r. cōfessi
fuerūt preciz ab emptore recepisse r. habuisse. solutū ē matri
moniu predictum per mortē dicti. A. r. dicta dñā. ¶ D. petit
ab heredibus siue successoribus vniuersalibus dicti. Al. dotēz
predictam. l. precium redactū ex dicta venditione. Queritur
vtrū dicta dñā. ¶ D. bñ dicat. r. vtrū totum preciz dicti fundi
debeat sibi restitui r. si non totū quātum debeat sibi restitui. r.
an per hoc bona viri sint sibi obligata pro dote. In qđne
ista primo ē videndū vtrū totum preciz videatur peruenisse
ad. ¶ D. vrozem ex eo qđ in solidum vendiderunt. r. si in solidū
tanquā duo rei sunt obligati emptori tamen ipsi inter se dicū
tur quandam cōmunionē habere r. quod ex illo contractu per
cipitur venit cōmunicandū. vt no. in l. frater a fratre. in ma
gna glo. ff. de pñ. indeb. de leg. ij. l. si ticio aut seyo. r. de solu. l.
qui hoīez. §. i. r. ibi no. In quantum ergo vir r. vroz pceperūt
precium psumendū ē eos cōiter r. equalr pcepisse. ad quod
facit qđ in pceptione preciz non fuit dictum qđ in solidū perce
perūt. ergo itelligit qđ libet p parte. vt. l. reos. §. cū in tabul
ff. de duobus reis. Cōcludit ergo qđ dicta dñā solum medietas
tem dicti preciz quasi ad vtrūqz peruenisse psumitur repetere
pōt. Scđo examinādum ē qua actione dicta medietas preciz
possit repeti. r. vť qđ actione de dote qđ pecunia redacta de re
dotali dotalis ē. vt. l. si ex lapidicinis. ff. de iure dotium. In cō
trarium facit glo. l. si ex pecunia. C. de iure dotium. que intelli
git dictā. l. si ex lapidicinis qđ hoc agitur vt dotalis efficiatur
r. mulieri ē vtile. sed hic non apparet qđ sit actū. Circa hoc vi
co qđ eo qđ ē vtile mulieri r. sibi vtile esse asseritur psumitur
hoc actum esse r. illud pñm ex cā dotis habeatur qđ pbo pri
mo p. l. si. ff. de iure dotium. r. ibi no. i vltima glo. dñ qđ quādo
ē vtile mulieri ē expresse non dicatur psumitur facta pñm
tatio de vna re i aliam in cām dotis. r. hoc ē pbatur p rōnē
nā si hoc non psumeret r. mulier peteret pecuniā suā esse apō
vnū sine aliqua cā saltem eēt donatio vsus ipsius pecunie. s.
i muliere non debemus psumere volūtatem donandi cuz mu
lierum gen⁹ auarissimū sit. r. maxime i virum i quē donatio
ē phibita. ex nulla autē alia cā non phibita pōt dici esse apud
virum nisi ex cā dotis. ergo ē ex illa psumendū. vt. l. p bere
de. §. papinianus. ff. de acqui. bere. ¶ Preterea illud quod ex na
tura rei vel p psumit esse actum tacite. vt. l. cum quid. in fi.
ff. si cer. pe. sed ex natura dotis ē vt precium succedat loco rei.
ergo istud vť tacite actum. pbo dos ē nomen iuris r. cuiusdā
vniuersitatis sicut hereditas. peculū r. si. vt. ff. de impē. in re.
do. factē. l. qđ dñ i prin. r. ibi no. i magna glo. sed in vniuersa
libus pñm succedit loco rei ē si non exprimat. vt. l. si rē r. pre
ciū. ff. de pet. here. r. ibi no. ff. de leg. ij. l. imperator. §. si. ergo ta
cite vť actum cum hoc sit ex natura rei. vt dos sit quid vniuer
sale. phatur i. l. si marito. §. si. ff. solu. ma. vbi dñ qđ dos augē
pp accessiones quod nō eēt si eēt iudiciū particulare. vt. ff. de
peti. here. l. si rem. ¶ Preterea de ver. signi. l. labeo. i glo. super
verbo abest expresse dñ qđ dotis precium succedit loco rei. nec
dicit qđ requirat qđ hoc agatur. naz si hoc eēt necesse nulla spe
cialitas eēt in dote qđ ex preciz conuentione in quolibet pñtu
possz fieri qđ vna res loco alterius debeat. Sz i. d. glo. poni
tur casus dotis tanqđ spālis ergo non requiritur qđ hoc agat
Cōcludit ergo qđ dictum preciz quod peruenit ad virūz pēta
tur actione ex stipulatu p dote. r. sic bona viri sunt obligata a
tpe pñtus dotis celebrate non a tpe quo dictū pñm peruenit
ad eum. vt. l. i. ff. qui po. i pig. ba. pñtim pp verba pñtus. s. re
lata que dicūt qđ pñmisit dictā dotem restituere quod ē notan

dum. dicit. n. dotē nō ipsam rez dotalem. s. hec appellatio do
tis pñmet ipm pretiū. vt dictum ē. ergo r. Bar. Ang. autēz
i suo cōsilio quod incipit quidam furtū cōmisit suafione vřo
ris sic dicit. Quero an pater p suo filio dotariū recipere com
pellatur r. vť qđ non qđ nemo inuitus r. c. vt. l. si. C. de act. r.
obli. In pñm qđ sic qđ si tenetur ad id quod ē maius. l. do
tem vel donationē pp nuptias pñstiuere de suo. vt. l. ex morte
C. de dotis pñm. r. l. qui liberos. ff. de ritu nu. multo magis re
nebitur ad se obligandum r. recipiendū dotem vt ē casus i. l.
si quis inter tres. §. imperator. ff. de ercu. tu. quem. §. quidam
libri nō hñt. r. ita no. Dy. in l. si cū dotem. §. transgrediamur
ego credo qđ nō cōpellatur per id argumētum quod facit Dy.
nam si non cōpellitur ad id quod est magis. i. maior vtilitas.
multominus ad id quod ē minus. sed video qđ pater nō cōpel
latur consentire filio electo ad offiū quod ē publicū auctoritate
r. vtilitate. vt. l. ij. ff. ad municipales. ergo multomin⁹ cōpellit
ad recipiendū dotem cū ibi tāta nō verset vtilitas. ¶ Preterea
pñt⁹ dotis de sui natura nō requirit obligationē fideiussoz.
vt. l. cum filia. ff. de verbo. obli. sed hoc casu pater eēt fideiussoz
filij. vt. l. cū filius. ff. de verbo. obli. nō obstat arg. Dy. qđ nō se
quitur dotē cōpellitur cōstituere. ergo r. dotē recipere. nam si
cōpellitur p filia dotē dare similiter p filio donationē pp nu
ptias. sed r. si dotem cōpelleretur p filia recipere astringeretur
plus p filio. l. donationē pñstiuere r. dotem recipere qđ p filia
cū solummodo habet dotem constituere. sed hoc ē absurdū. naz
qui enim tale diceret r. c. vt. l. maximum viciū. C. d. liberis pre
teritis. nō obstat. §. imperator. qđ ibi ē spāle in fraudem ipsi⁹
patris vt ibi expresse dicit Ang. Ludo. aut in l. soluto. in pñ.
ff. so. ma. sic dicit. Item iquantū querit Bar. qualiter pñmitti
debeat restitutio dotis per maritū vroz r. cōcludit qđ fm for
mam iuris cōmunis pñmitti debet fm. l. si filio. §. maritūz. ff.
sol. ma. r. l. in rebus. ff. de iure do. r. l. cuz querebatur. ff. d. ver.
signi. r. l. si quis stipuletur. vbi autē disponeret sup hoc pñctur
do illa seruari dñ. arg. l. quod si nolit. §. qui affidua. ff. de edil.
edic. r. l. si prius. §. placuit. ff. de aqua plu. ar. vbi autē consuetu
dines forent varie tunc recurrendum est ad ius cōmune. ar.
l. nemo. §. temporales. ff. de reg. iu. adde qđ in hoc vltimo nō
bene loquitur. si enim sunt pñtudinē varie standū ē vltime
legitime pñscripte. vt. ff. de alimentis lega. l. mella. §. sed si ali
menta. als cōsuetudini prime est standū. r. ita loquit. d. §. tpa
les. fm verum intellectum. vbi autē non apparet prioritas vel
posterioritas standū ē illi per quā introducūt mariti fauor
obligatio ipsi marito. ff. de admini. tuto. l. tutor q. §. ex ceteris
vbi casus. r. c. ex parte. de cens. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de
dona. inter vi. r. vroz. in addi. que incipit reassumit verba r.
formā. dicit formā que sequit tūc ē. ego id nō fateor qđ noui
iam pñnuciātū pñm. ¶ Pro ei⁹ tñ dicto facit. l. ij. C. ne fideius.
do. denf. que phibet illos qui dotes suscipiūt dñ fideiussores
cum ergo alius cum viro suscipit dotem nil sit ptra legēz. ad
hoc facit. l. si. C. d. dote cauta. C. d. rei vroz. acti. l. i. §. i. r. qđ no.
Alzo. in l. i. C. ne fideius. do. dentur post pñcipium. r. qđ sequit
in ver. ceterum. r. j. §. pñxi. ver. item no. aliter iudicatū vidi
eum iqui sic cum marito dotem suscepit r. mñimonio soluto d
dote non teneri. Ad allegataz. l. ij. que loquitur de his qđ susci
piunt dotem respondebatur id intelligēdum illis quozum in
tererat cuz viuo suscipere sicut pater. auus. pñnus. cum enim
duo rei debendi sunt inuicem sunt fideiussores vnus pro par
te illa que peruenit ad reliquum. de qua satis no. ff. ad velle. l.
vir vroz. §. ij. facit. ff. de in rem verso. l. si pro patre. ff. como.
l. vnus. quare ergo leges locum habēt que d fideiussozibus lo
quuntur. Item pz ad sensum qđ si ista forma procedat lex illa
erit imposita verbis r. non rebus p. l. ij. in fi. C. cōia dele. r. de
ele. c. cōmissa. §. porro. li. vi. r. erit fm id. l. ludibz. vt ibi r. l. si
nali. C. de bonis qđ lib. §. vbi autem. r. erit phibitū vna via
que effectum respicit alia via concedi ad eludendum effectum
p regulam cum quid vna via. de reg. iur. in. vi. ¶ Plus instar ē
nisi duo resisterēt. ¶ Primum. l. cōsuetudo id approbas. p quā
tñ facit. l. i. C. ne fideius. do. dentur. que viciat consuetudinem
cāe que pcecesserat phibitōem r. nedum damnatam. fortius
ergo posteriorem. Secundum qđ recipitur pro vera opi. odō.
quam sequitur. r. que pz Dy. r. tñ dico predicta valere posse
ed partem cautōis de dote soluēda pp qđ hoc expresse ibi. r. tñ
fm Odof. r. hoc vltimū placet Dy. qui sic se iudicasse dicebat.

et Cy. refert in. l. i. C. ne fideius. do. dentur sit rō quia omnis opus fatetur qd soluto matrimonio bene datur fideiusor dō te restituenda et v3. ergo v3 data constante matrimonio ex quo confertur eius effectus in tempus in quo psteri potat. ff. dō na. inter vi. et vro. l. si cū vxori. in fi. cum. l. seq. et de heredi. insti. l. in tps. Item cum pignus et fideiussores equiparant. insti. d rerum diuisi. §. vendite. cum teneat pignoris datio p dotere stituenda. ff. qui po. i. pig. ba. l. i. ff. de sol. l. quāuis. als icipit ca lipodi. ergo et fideiussores datio. p hac parte facit. C. de bo. q libe. l. cum oportet. §. non aut. et. §. si. et idem Jo. an. i eo. ti. ibi l. nō dubiū. ita nō. in. d. l. i. C. ne fideius. do. denf. S3 qui tenet prium dicunt illis legibus nō impediri satisfactiones sponta neas s3 solum lege vel cōsuetudie coactas dari quod placuit Ja. de raucn. qui et dicit ex cā poss. tenere fideiussozem de do te seruanda vt qz creditur maritum illam dissipaturum iuue tutis calore cui obuiandum ē. C. de bo. q libe. l. si. §. fil. sed ad hoc facilis ēēt rñsio cum mñmonia sint voluntaria quis cogit mulieres cum tali p̄bere. sed rñderi posset eum p̄babilr igno rasse Jobanem andree.

An reductioni ad arbitrium boni viri possit renunciari.

¶ Reductioni ad arbitrium boni viri possit renunciari.

trium boni viri possit renunciari. Angel. i qōne sua quā disputauit que icipit. dno adinuicē litigantes sic dicit superest vide re cū renunciatiū ē reductioni ad arbitriū boni viri. et renunciatio ē iuramēto firma ta nihilominus reductio peti possit. et ista qd p multa scriptu ra discurreit Albertus galioti dixit hoc pactū nō tenere. Idē tenuit Specu. i ti. de arbitris. §. sequitur ver. itē qd si compro missum ē tanq̄ i arbitrium et arbitratozem. mouetur p. c. quē admodū. et. c. ad nostram de iureiur. et de fo. cūpe. c. si diligenti in fi. mouet ētrōne qz dicit qd tale pactum vī p bonos mores qm inuitat ad male p̄nunciandum. ff. de pacti. do. l. cōuenire de operis liber. l. si libertus. et qz dolus futurus nulla pōt rō ne remitti. vt. ff. de pacti. l. si vnus. §. illud. et. §. pactum. et. ff. lo cati. l. si in lege. i p̄m. Enil. de suza. dixit nō tenere simplicez renunciationē. sed si pacto firmetur et iudicet qz sicut pōt renū ciari appellationi p pactum. vt. l. ij. i p̄m. ff. de ipibus appel. et. l. i. ff. a quibus appel. non l3. et hoc tenuerūt quāplures doct. ex eo qz tūc snia arbitratoris reducif ad sniam arbitri cui pa rere oportet siue equa siue iniqua p̄nunciet. p̄ctus. n. ex pacto naturam suā extendūt de p̄scriptis verbis. l. naturalis. §. si. sic et reductioni ad arbitriū boni viri qm illa ē quedā species ap pelladi. et ita dixit in. l. i. ex consensu. C. de epi. et cle. Cy. i. l. an tea. C. de arbitris. i pe. qōne. Idē tenuit qd non possit reducī qm renunciatio ē pacto firmata et eodem pacto ē remissus ius et actio p eo reducēda cōpetitura. pōt. n. iuri futuro renuncia ri per pactū. vt. l. i. C. de pactis. et de libe. lega. l. non soluz. §. si. et. §. si quis rōnem de pactis. l. si vnus. §. illud. et ita dicit iam plene dictasse. vbi autē nō ēēt renunciatum iuri et actioni et cōpetituris. sed simplr partes vicissim p̄mississent non petere reductionē tūc dubitauit et p parte affirmatiua qd possit peti reductio inducit. d. l. cum antea. que dicit lata snia. nec pactū debere fieri ergo ante factū non valet. Sedo qz snia que habet doli non nocet vt in. l. arbitrator. eo. ti. et qz dolus futurus si ue ex p̄posito siue ex re ipsa non remittitur. vt dca. l. si vnus. §. illud. et hūc snie velut humaniori inheret. sequendo Ja. de are. et ēt Dy. i. c. scienti. de regu. iur. lib. vi. et. l. quidā. cū filium. ff. de ver. obli. i. p̄m. i. quodaz suo cōsilio cui? tenor inferius describitur dixit qd si tertius p̄misit pro litigatore se facturum qd litigator ratum laudum habebit sub certa pena qd ab illo tertio potest erigi pena si petatur reductio quantūcū qz laudum ex aliqua cā nō fortiaur effectum et pp istud con silium dixit Jo. an. in. d. ver. item quid si compromissum. qd in tuscia post illud consilium seruatur multa dicta cōpromit tendi forma. vnde attēde bene qd ipse dicit posse reduci ppter iniquitatem. sed dicit penam cōmitti p̄ dcm̄ tertii qui promi sit factuz et curaturum qd litigator non veniet p̄ Jo. an. in. d. ver. item quid si compromissum. dicit disputando fuisse d̄er minatum Bono. qd si in compromisso a d̄iciatur clausula p

hec verba v3 qd partes per pactum renunciant reductioni ad arbitriū boni viri et omni iuri et actioni pro illa petendi com petituro in quantūcūqz inique et erronee arbitratum sit pre iudicium per illud parti alteri inferatur qd tunc non pōt peti reductio l3 lesio sit enorimis re ipsa. nam l3 potestas arbitratio rum ex p̄sumpta mente p̄bentium contineat tacitam condi tionem equitatis. vt. d. l. si libertus. et in. d. c. quinquauallis. de iureiur. et de ver. obli. l. quidam cū filium. et extra de iureiur. c. v̄iens. In proposito apparet mens contraria qd non curaue runt de equitate predicta. vnde non est recurrendum ad con iecturas vbi certitudinem habemus. vt. l. si filius. et. l. si p̄tor §. i. ff. de verbo. obligat. et qz exp̄fessum tollit tacitum. co. titu. l. do li clausula. ver. quare sit. et predicta vera cum re ipsa soluz lesio contingit. Si autē esset laudum ex p̄posito dolum seu dolo se latum puta per corruptelaz vel gratiā non tenet quia semper cōpromissum habet in se tacitā cōditionē dūmodo dolum ab sit qui in p̄posito nō abest. vt. ff. de arbi. l. ita demū. et. l. nō d̄i stinguemus. §. cū quidam. et. ff. de iudi. l. si filius. et. l. si p̄tor §. marcellus. In eius enī potestate quantūcūqz plenissima sp̄ dolum excipitur. ff. mandati. l. creditor. §. lucius. snatū signā ter nō fuisset facta mentio lesonis enorimis sed simplr fuisset renunciatum reductioni per pactū tunc posset peti reductio p lesonē enorimē qz non itelligunt partes cogitasse de illa. ff. d̄i minori. l. si ex cā. in p̄n. et. C. si aduersus ven. pigno. l. si. extra d̄i integrum resti. c. i. Jo. calde. quo ad articulū de quo p legislas non erat bene tracta tū reassumpit qōnem et disputando de cist qd vbi obseruatiā iuramēti peccatū inducit vel inductum nutrit qd illud iuramētiū nihil operat et tūc petens reductioez nō est periurius. et idē scripsit Hosti. in. c. quinquauallis. et ibi re fert Jo. an. sed si potest seruari sine peccato tunc tenetur cum obseruans obseruado non noceat deo. sed soli sibi non pōt pe ti reductio pp lesonem enorimem qm dicta clausula ē formali ter adiecta vt predicti als reductio peti posset quia in iuramen to semper inest illa conditio que inest dispositioni cuius quid in est si fuerit arbitratus eque. vt. d. l. si libertus. et in hoc residet Jo. an. dicens qd Hosti. dixit qd quantūcūqz pp lesonēz enor mem vbi dicta clausula esset appposita non posset peti reductō qz forsan iudex de egitate d3 occurrere p̄ iniquitatez vbi circū stantie in hoc suadet et hoc tenet Jo. n. nihil tū firmans in. d. c. quinquauallis. sed nō credo qd ius agendi deficiens parti iudex per offiū possit inducere et supplere. Immo sine actōe experie te ex suo officio iudex potest repellere. C. de transa. l. vbi pactū. circa mediū glo. magne. et. C. vt que defunt aduoca. l. i. et cum suis concordantijs. Non obstat qd iudex supplet excipiendo qm qz. et hoc ideo quia exceptō nititur equitatem. vt. l. i. ff. quod vi aut dam. et. l. si d̄i peti. here. vnde eadē rōne hic vī qd possit sup plere pp egitatem et iudex in excipiendo supplet qm exceptō cō petit. sed qm ex aliqua causa impeditur solus vñs exceptionis. ac in p̄posito nullū ius nullaqz actio competit ad reductionē petendam. et sic deneganda est excipiendi potentia. vt. l. si pu pilli. §. videamus. ff. de neg. ge. de peti. here. l. si quid possessor. in fi. placet igitur ista decisio videlicet qd vbi renunciatio sim plex non est vallata iuramēto semp potest peti reductio quia iuri futuro non renūciatur renunciatione simplici si tñ lesio fuerit enorimis. vt in. l. si societatem. §. arbitroz. et in. l. vnde si nerue. Si vero ē renunciatiū per pactum et maxime iuramen to firmatum non pōt peti reductio rōne modice lesonis quia absqz pacto nō potest peti reductio. vt in. d. §. arbitroz. si vero lesio esset enorimis potest peti nō obstante pacto ita simplr fa cto de non petendo reductionē ad arbitriū boni viri qz sub illo pacto iurato inest tacita cōditio si arbitratus fuerit eque. vt in. l. si libertus. de opis lib. et in. c. quinquauallis. de iureiur. fal lit si est actū vt non possit peti rōne enorime lesonis reductio si tamen lesio a consilio et a dolo arbitri trahit originem sem per potest peti reductio non obstante quocūqz pacto qualiter cūqz firmato qd dolus futurus nulla potest ratione remitti. vt. ff. de pactis. l. si vnus. §. illud. nulla enī neqz exp̄fesse neqz intrinsece fin v̄ez intellectū. licet glo. ibi de velato videatur te nere prium super ver. illud et super ver. agat in p̄n. i. d̄i pro quo intellectu multū facit ter. qz ter. ibi dicit dolum futuruz non remitti quāuis re ipsa si sit pactuz ne agatur depositi dolum re missus intelligitur et pactū prodest vt sit bona continuatio et aduersatio. Sed responde qd aduersatur ad ius et factum qz. s. loquus

loquutus est de dolo futuro, in ver. quāvis, loquitur de preterito, et sic bene se cōtinuat aliū casum ponēdo, et aduersatur ad ius quod valet remissio talis doli, erat autē dubitatio ut non valeret quasi in generali remissione gratuita non vñ doli remissus. Cuius p̄rium decidit in deposito in quo solus doli et lata culpa venit que dolo comparatur, ff. de positi, l. quod nerna. 30 ter. ibi dicit re ipsa, vbi at veniret doli et culpa generalis remissio porrigeretur ad culpam non ad dolum fm̄ Guil. ray. et Bar. ibi. et latius p̄ cū in. l. aureli. §. caya, ff. de lib. lega. Si autē lesio ēē enorimis aut enorimissa pōt peti, nō obstat qd adiecta sunt illa verba rōne enorime lesionis qñ pactū de vna re factum non porrigit ad aliam, vt. d. l. si vnus, §. ante oīa, sed alia res est enorimis lesio, alia enorimior, alia enorimissima, vt igit̄ reductio fieri non possit rōne enorimissime cōsiliū ē vt ēē de enorimissima fiet mētio, et modus practicādi erit vt partes cōcedāt liberā et absolutam p̄tēz arbitratori ius vnus partis in totum et in parte alteri cōcedēdi et donationis titulo cōferendi sicut, n. pōt cōstitui pcurator ad donandū et dilapidādum bona ipsi? p̄stuentis et in totū et in parte cū i re p̄pria quilibet ē moderator et arbiter, vt. l. in re mandata, C. mandata, si. et hic eadē p̄tēs pōt cōcedi arbitratori, nec video quid repugnet cū oīs eorū p̄tēs ex cōpromisso sumatur, vt. l. nō distinguem? §. de officio, de arbi. et ita concipiēdo pactū et lesio ne ēē enorimissima circūscripto dolo arbitratoris nunq̄ poterit peti reductio, 1180 ē qd partes dādo donandi potētiam nō ledunt cū sic eos dānare placuit, vt in regula iuris scienti cōiuncta, l. i. de dona. sanū, n. ē cōsiliū fm̄ Dy. in dicto suo cōsilio qd extra cōpromissum duo interueniāt qui vicissim sibi penam p̄mittant si quis p̄bentium non seruaret laudum ferēdū, nam tunc nihil aliud inquiratur nisi an aliquis p̄ueniat, et tūc p̄siliū qui p̄misit laudū seruaturum p̄uenientes pena cōmittit nec de illius queritur interesse, et id tunc laudum l3 non sortiatur de iure effectum tñ pena nihilominus peti. 1180 cuius opi. facit qd cōtingit i multis qd actus sunt nulli et non possunt dici nulli qd no. i glo. l. si creditoribus, C. de seruo pi. dato ma. et hoc itelligo nisi nullitas causetur a dolo arbitratoris alis doli futurus possz remitti, qd est falsum, et daretur materia malignandi et aperiēdi viam malitijs quorūz radix est amputanda, ff. de rei ven. l. in fundo, et quod est interdictum directo est interdictum et per obliquum, C. de legib? l. non dubium, plene per Dy. de reg. iur. c. si. et no. de legibus l. fraus, Ja. in aut. decernimus, C. de arbitris sic dicit an possit renunciari per pactum reductioni ad arbitrium boni viri dicit doc. dicit Ja. qd in quolibz cōpromisso inest tacita cōditio ēē si fuerit iuramento vallatum videlicet si cessz doli? arbitratoris ex animo, et ideo si doli fuerit ex animo quantū cūqz pactum interuēit d non reducēdo ad arbitrium boni viri pōt reduci, vt. l. si. C. de non nume. pecu. et si doli iteruenit re ipsa ēē fm̄ quosdam pōt reduci ad arbitrium boni viri, non obstante quocūqz pacto de non reducendo, nam in quilibz conuentione generali tacite intelligitur legalis dispositio per modum dispositionis vt si promitto colonum de fundo non expellere intelligitur si soluit mercedem, vt. l. quero, §. in ter locatorem, ff. locati, Item si promitto filium non exheredare intelligitur si cām ingratitudinis non cōmittat per quam mereatur exheredari, vt. l. quidam cum filium, ff. de ver. obli. et l. vir bonus, ff. iudi. solui, et l. non cogendum, §. ac iustas, ff. de procur. sic et hic si promitto non petet reduci ad arbitrium boni viri laudum, intelligitur si doli ex animo siue re ipsa cessz, et hoc est cōmunis opi. mihi tamen dicit Ja. bu. nō multum placet, qd non video dicit Ja. quare non possit remitti p pactum recursus ad arbitrium boni viri, quicquid dixerit dy. vbi doli est re ipsa, vt in. l. i. C. de rescin. ven. sed sic quando ē doli? ex aio. nec ob. ar. qd tacita cōditio legalis subintelligit̄, qd vex est nisi aliud exprimitur, Quid ergo si p̄mitto laudūz non reducere ad arbitrium boni viri siue sit equum siue iniquū dūmodo doli ex animo arbitri nō interueniat quare nō valebit hoc pactum, certe dicit Ja. bu. non video, et hoc t3 Odo. in. d. l. i. C. de rescin. ven. d. et etiā dicit Jo. qd hoc tenet Inn. in. c. qntuallis, de iureiu. et hoc ē tenet Ja. de arc. in. d. aut. decernimus, Et p̄batur pulcherrima rōne, certū est enim qd stipulatio p̄toria potest alterari ex conuentione pactū et tūc fit conuentionalis, vt. l. in p̄uentionalib? §. de ver. obli. quare

ergo non ita hic non pōt pueniri expresse per pactū qd laudū nō petatur reduci ad arbitrium boni viri siue sit equū, siue iniquū dūmodo doli ex animo nō pcedat ex animo arbitri sed re ipsa et in hoc sapiat naturā arbitri, cuius sn̄a non pōt retractari, certe valde bene pōt fieri, dicit ibi Jaco. bu. vt. l. vnde si nerue ff. p socio, vñ loqui in dolo ex aio pcedente, et ideo cū quidam meus clientulus, dicit Ja. p̄misisset sub pena nō petere reduci laudū ad arbitrium boni viri, siue esset equū, siue iniquum, dūm doli ex animo nō pcederet cōtingit qd re ipsa doli intercessit et volebat petere reduci ad arbitrium boni viri, sed timebat ne penā incurreret pp̄ opinioēs que sunt varie circa hoc, vt dixi, ego dedi cōsiliū vt cederet ius suūz tertio amico suo sub hac forma cedo tibi iudicis offiū ad reducēdum tale laudū ad arbitrium boni viri, si et iniquū mihi competit siue pene cōmissione, modo ticius experiet iure cesso si iudez sequendo opinionem qua est magis cōmunis dicat nō obstante pacto posse reduci qd planum est qd nō cōmittitur pena, si aut iudez sequatur opinionē quā de iure dicit Ja. puto veram et dicat nō posse reduci ad arbitrium boni viri obstante pacto cū doli nō ex animo sed re ipsa intercesserit tūc ēē cōmittet pena qd cedens nō cessit pure sed sub conditōne si et iniquū ei competit siue pene cōmissione ius reducēdi ad arbitrium boni viri ar. ad hoc, ff. de alie. iudi. mu. cā fa. l. iij. §. opus, et quod ibi no. idem vero Ja. bu. in. l. si. C. de p̄ben. emp. sic dicit an possim? renunciare qd nō poterimus reduci laudū ad arbitrium boni viri doc. cōiter dicit qd nō, mihi tñ vñ sic dicendum, qd aut doli interuenit ex aio arbitri et illi renunciari nō possit qd sic ēē remittere dolum futurū quod esse nō d3, vt. l. iuriscientiz, §. sed si paciscar, ff. de pactis, aut interuenit doli re ipsa, et tunc aut ultra dimidiam iusti p̄ccij et nihilominus non obstante pacto vel renunciatione petere possum reduci ad arbitrium boni viri qd idē si facerem pactūz in contractu qd venditionē nō rescinderē, vt. l. i. C. de rescin. ven. aut, §. dimidia iusti p̄ccij et tunc satis vñ durum qd huic doli renunciare non possum Dy. l. cum antea, C. de arbi. sic dicit an possit cōueniri p pactum vt sn̄a ferenda p arbitratorem nō petat reduci ad arbitrium boni viri, l. cum antea, C. de arbi. ē arg. qd non, nam dicit qd pactū fieri d3 postq̄ diffinitio p̄cesserit non ante, et hoc ē differētia iter iudicem et arbitrum, et rōnez diuersitatis assignat, Dy. in. d. l. 1181 Diciterea aut sn̄a h3 dolum p̄positum, et tñ vñ qd tale pactum non nocet, vt. C. de arbi. l. arbitrorūz, 1182 Diciterea futurus doli siue ex p̄posito siue re ipsa non pōt pacto remitti, vt. l. si vnus, §. illud, ff. de pac. cuz si, Ecōtra vñ qd possit valeat pactū cuz per hoc reducatur sn̄a arbitratoris ad sn̄am veri arbitri, qd p̄tus pōt ex post facto naturam suā extendere, vt. ff. de p̄scrip. ver. l. naturalis, ad fi. ergo et, vt. ff. d arbi. l. diem p̄ferre, §. stari, nisi ēē doli ex p̄posito, vt. C. de arbi. l. arbitrorūz, Quid dicemus omisissis allegationib? breuif refero qd Ja. de arc. dicit qd prima opinio ē humanior et eam t3 firmiter doctor meus, extra de regu. iur. c. scienti, in apparatū suo i addit, suis, ff. de ver. obli. l. quidam cum filium, 1183 nū quid erit aliqua cautela qua possit derogari de iure nostro illi l. si societate, §. arbitrorūz, et ff. de oper. liber. l. libertus, dicunt qd dam docto, et aduocati qd sic remittēdo per pactū reductionēz ad arbitrium boni viri seu ius vel actione p ea petenda competiturum, arg. ff. de lib. lega. l. non solum, §. si. et l. si quis ratio nis, ff. de pac. l. si vnus, §. illud, et ego dicit Dy. sic aliqui dicta ui cōpromissa, tñ adhuc vñ obstat ne derogetur, l. priuatum, C. de iur. iudi. om. iudi. Bar. l. d. §. arbitrorūz, sic dicit vtz possit renunciari petitioni reductionis ad arbitrium bōi viri et si renunciatur quid operet ista renunciatio, Istam qōnem ponit Dy. in. l. quidam cum filium, ff. de ver. obli. et in. c. scienti, de reg. iur. l. vi. et Dy. in. l. cum antea, C. de arbi. et Guil. d. cu. in. l. si vnus, §. illud, ff. de pac. et Sp̄ce. post multa videf mihi sic dicendum, aut arbitrator inique arbitratur doli, et tunc talis renunciatio circa hoc nihil operatur, vt in allegato §. illud, et l. conuenire, ff. de pac. dota, et ita loquitur disputatō Dy. super hoc allegato, c. scienti, Si vero sine dolo tunc aut est deceptio in magna quantitate aut in parua, si magna potest peti reductio, si in parua secus, ar. ff. de mino. l. ait p̄tor, §. q̄ situm, et l. si ex causa in prin. ff. co. inest ergo in hac renunciatōne tacita conditio d non petēdo reductionem, l. nisi imoderate lederet, arg. l. quero, §. inter locatorem, ff. loca, et l. quidam

cum filium. ff. de ver. obli. et sic dicitur intelligi glo. in l. si de meis
§. recepit. ff. de arbi. que dicit quod potest auferre de iure unius et
dare alteri subaudi moderate accipiendo si in renunciatione
est dictum quod possit accipere de iure unius et dare alteri in ma
gna et parua quantitate vel moderate et imoderate tunc illud
pactum valeret secundum Hostium. ar. l. i. §. si conuenerit. ff. de positi.
nisi est magna quantitas dicit ipse in c. quantualis. de iure
iurā. sed hoc non bene probat. Et si est data potestas arbitra
tori quod possit alte et basse iudicare prout sibi placuerit quod open
tur ista verba. vide Jo. an. c. humilis doctrina. de maiortate
et obe. quem sequitur Bal. in x. coll. de lege cor. c. ij. et per eundem
Bal. in l. si. ff. de testa. mili. sic dicit. Hostius. quod liberum arbitri
um alicui concessum videtur remittere necessitatem obserua
tie legum vel statutorum. et hoc dicunt doctores. quod si est datum
potestati liberum arbitrium circa malicia quod intelligitur ei
remissa solemnitas iuris ut non teneatur obseruare ordinem
iudiciorum secundum Ja. de are. et Ray. et Ly. non tamen per hoc potest
ferre iniquum equo nec auferre ius partis. ut in fraudem in
prin. de testa. mili. et de hoc est glo. ordi. in c. sepe. de ver. signi. i.
ele. intelligitur et semper exceptum ab omni libero arbitrio quod bo
na fide faciat et non per dolum. ut l. creditor. §. lucius. ff. de ma. et
ideo dicunt doctores. quod si est data potestas libera arbitratore au
ferendi in parua et magna quantitate de iure unius et dare par
ti quod ista concessio intelligitur in casu in quo arbitratore faciat
ex simplicitate non ex malicia. nec est melior tex. in iure quod ille
qui est in. d. §. lucius. Item l. potestas habeat arbitrium opat
tamen ut teneatur quis sequi formam iuris civilis. bene tamen debet
sequi formam iurisdictionis. unde quod de iurisdictionis requirunt
duo testes. iuxta illud in ore duorum vel trium et est in testis mili.
requiruntur duo testes nisi quod in acie decedit. ut no. l. i. ff. de
test. mi. et l. diu. c. ti. C. de test. mi. l. milites in expeditio. l. n. solē
nitas remittat tamen non intelligitur remissa probatio duorum testium quod est
notandum. Dicit Bar. etiam quod ille qui habet liberum arbitrium
precedendi potest precedi non obstantibus feriis. et si papa concessit
alicui plenam et liberam regimem alicuius ciuitatis ut talis non
possit committere causas summarie et de plano. ut l. quicquid. l. i. ff.
de offi. p. consil. In primis ut per theoricam predictam. Nam
ordo iudiciorum non est de iurisdictionis. sed de iure civili. et obser
uatio iuris civilis remissa ut. ut l. i. ff. de testa. mili. In primis
facit. C. de inoffi. testa. l. si quis. in prin. ubi dicitur teneatur seruari con
suetudinem et solennitatem. Bar. in l. i. C. de sacrosan. eccle. in
sua repetitione imberendo theoricam. Ja. de are. in l. i. §. itez nū
ciatio. ff. de noui ope. nunc. sic dicit aut liberum arbitrium continet
rei. proagationem et tunc dicit liberum id est sine solennitate. ut l. i.
ff. de testa. mili. aut continet actus prohibiti concessionem. et tunc
non debet omitti solennitas. ut l. si quis. in prin. aut id quod conceditur
non est alio prohibitorium vel concessum. et tunc intelligimus etiam quod
non teneatur obseruare solennitates iuris civilis. ut l. i. ff. de testa.
mili. quod illud de liberum quod non est iuri cō submissum. et adde
quod notat Ly. in l. i. cum ea. C. de dotis p. nū. ubi dicit ipse
quod per verbum quod significat meram voluntatem non ut pmissum
quod quis ledat ius alteri questum. secus in iure querendo. ar. ff. de
testa. mili. l. qui in iure militari. coniuncto text. l. i. ff. de testa.
mili. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de arbi. §. sequitur in additio
que incipit. Clarius sic dicit. clarius formatur hec clausula. quod
partes per pactum renunciant reductioni ad arbitrium boni
viri. et omni iuri et actioni per illa petenda competituro quantum
eiusque inique arbitratum sit et quantumque enormis preiudicium
per illud alteri parti inferatur. et hoc fuit disputando de determi
nationem quod hoc casu sic expresse quantumque damnum vel lesionez
reipsa contineat laudem non erit locus reductioni. his rationibus
quod licet potestas arbitrorum ex presumpta mente presentium pri
neat tacitam conditionem equitatis. leges multas scripsi. §.
§. i. super verbo arbitratore. sufficit tunc. l. si libertus. ff. de ope.
liber. ibi et fere ea mens et de iure iur. c. veniens. Apparet aut
mens ipsorum priam dum priam expresse paciscuntur cessat enim
illa presumptio. in incertis enim et non certis locus est cōiectu
re. l. continuus. §. i. ff. de verbo. obl. veniant leges que per expres
sum tollunt tacitum. ff. de ver. obli. l. doli clausula. de regu. iur.
c. expresse. ad casum facit. l. si conuenerit. ff. de re iudi. ff. de ver.
obliga. l. quidam cum filius. Quero sic de lesione reipsa di
xit quod si ex proposito suo dolo vel partis corruptentis. siue odio.
siue ex gratia inique laudati esset non teneret ex tacita condi

done si dolo absit qui nunc apparet adfuisse per. l. arbitratore
rum. C. de arbitris. et ff. de arbitris. l. ita demum. et l. non di
stinguemus. §. cum quidam. ff. de re iudi. l. si filius. et l. si ptoz.
§. marcellus. de casu sic expresse dixit. quod si fuisset generalis re
nunciatio et lesio reipsa esset enormis non impediret reductionem
nem ex tacita conditione nisi enormis lesio inferatur. ff. de
usu. l. si stipulatus. ff. de damno. infer. l. iij. §. hoc autem. ff. de
verbo. obligatio. l. qui ita. §. conuentionalis. coniuncta. l. vii
de et si nerie. et l. sequen. ff. pro socio. alias si enormis non est
lesio et renunciatio euz non offendat aliqua predictarum condi
tionum tacite intellecte. ita intelligitur quod notat l. i. si de meis. §.
recepisse. ff. de arbi. p. doli. allega. ff. de minori. l. si ex ca. i. p. i
cipio. C. si aduer. vendi. l. i. de restitu. i. integrum. c. i. cum cōcor
datis. Adoptio? meus hanc questionem legistarum quo ad iu
ramentum de quo per eos tractatum non erat trāsumpsit et valde
plene tractauit et ante oia dicit quod arbitramentum cuius obser
uatio peccatum induceret vel nutiret. non obligat iurantem. vñ
nec periturus esset petēs illud reduci. alleg. xxiij. q. iij. si aliquid
et c. si peruenit. et hoc voluit Hostius. ut scripsi i. c. quantualis
in glo. magna. ver. si partes. et hoc nullum dubium. i. arbitramen
to aut alias iniquo concordat. Et quod dixi. §. primo membro
de laudo quod solum re ipsa erat iniuriū dicit reductionem impedi
ri per tale ut expresse iuramentum quod illa petens est periturus
cum solum de iudicio agat inducit quod dicit Hostius. ver. §.
alleg. de iure iur. c. si. vñ. et c. si cum cōtingat. de insti. c. iij. ve
nisset. de pact. c. quibus. lib. vi. subdit tamen Hostius. ibi quod forsitan ex
equitate iudex deberet occurrere iniquitati ubi circumstantie hoc
suaderet ut ibi dixi. facit de iure iur. c. ad nfas lo. iij. Si vero lau
dū est iniquū. ut. §. dixi secundo membro. ver. de lesione. cōcor
das his qui ibi iuramentum non obstat et petentem non esse per
iturū pbat per locū a diuisione. quod aut casus doli arbitri non
includebat in pacto et iuramento. aut includebat. In primo casu pla
num est. inducit de iure iur. c. pe. de eccle. edifi. c. si. iura quod scripsi
de eo qui duxit in matrimonio. c. cum haberet. super gl. iuramen
tum. Secundo casu cum dicis includi idem. quod hoc tacitum idusuz
non potest plus operari quod expresse. si expresse iurasset de huius
modi dolo futuro non esset iuramentum obligatorium per publicum
bonū iusticie. per bonos mores fuisset prestitum. de reg. iur. non est
obligatorium. lib. vi. cum sine pacto per quem ius pronunciari non
possit. xi. q. iij. q. nocte. et c. quattuor. et c. seq. et de re iudi. c. i. in
vi. et sic iste iurās in principio criminis se inuoluit propter quod
vtriusque turpitudinem continere ut. et sic est facit per dicto Hostius.
i. decre. ff. de pac. vbi scripsi in vltima glo. inducit et de exceptio
ne non numerate pecunie. scripsi post Hostius. de solu. c. si. forti?
et hoc pcedit quod in ipso compromissus est ut bonū virū. et debuit
ergo arbitrari ut bono viro cōgruebat. ff. loca. l. si i lege. l. i. rñ.
et etathe. xij. bonus homo. pfer bona. Vltimo sciendum est
quod circa tertium quod dixeram supra ubi dicit Hostius. bene placet.
vbi. §. quod generale iuramentum de stando dicto arbitratore sup
ple et de non petendo ad arbitrium boni viri non impedit redu
ctionem. circa hoc est vide quod post eum scripsi. eo. ti. de arbi.
l. c. per tuas. i. glo. no. ergo. et c. ij. super vltima glo. Lnd. i. rub.
de arbitris. ff. sic dicit an valeat renunciatio reductionis ad ar
bitrium boni viri. et an l. renunciatum sit reductio ad arbitrium
boni viri fieri possit. prima facie ut dicendum quod non p. l. si quis
i conscribendo. C. de pact. Item reductio huius istar appellationis
extra de arbi. c. ij. §. appellatione renuciare potest et renunciado
ulterius non appellat. C. de tempo. appel. l. si. §. si. ff. qui mo.
appel. non l. i. §. i. ergo idē dicamus in reductione. In primis
pro loco est finia de extra de regu. in. c. scienti. lib. vi. ubi dic
non obstante reductione ex probabili causa finiam reduci posse. hoc
idem sentit Jo. an. i. ti. de arbi. §. si. vbi igitur si adhuc i additio
ne per hoc adducit glo. l. i. quidā cum filiū. ff. de ver. ob. vbi Bar.
tangit dices quod quis pmitat filium non exheredare. tamen intel
ligitur nisi iusta causa interueniat. ad hoc. l. quero. §. inter locato
rem. ff. loca. vbi si te de domo conducta non expellere promit
to. intelligitur nisi iusta causa subit. Bar. in. d. §. arbitrorum
reducit ad hanc conclusionem quod aut lesio ex qua iusta causa re
ductionis pretenditur venit ex proposito. et tunc siue in pua qua
titate. siue in magna contingat lesio reduci potest hec finia ne do
lus futurus remitti videatur. ff. de pac. l. si vnus. §. illud nllaz
ff. de libe. lega. l. si quis rōnes. et de lega. l. i. si seruus vetitus. ff.
de admi. tu. l. quidam decedens cum finni. Item ad euitandaz
delinquendū

delinquendū occasionem. vt. s. est dcm aut lesio contingat re ipsa. et tunc aut in parua quantitate et reduci non pot. vt. ff. de integ. resti. l. scio. de mmo. l. si ex ca. facit. l. quis. ff. de condi. et demon. aut in magna quantitate. et tunc reduci pot. Et ita fm eum intelligi d3 glo. in. l. si de meis. s. recepisse. ff. de arbi. In hanc eandem partem inclinat Bal. in. l. cum antea. C. de arbi. Pro quo facit qd in ipsa renūciatione non venit nisi id de quo est cogitatum. ff. de condi. inde. l. si. s. idem quesit. C. de transac. l. sub preterito specier. et. l. si de certa. Sed hoc licet in magna quantitate ledet pars cogitasse non presumitur cū in eum tanq̃ amicū. de quo presumi d3 bonum. l. vnum ex familia. s. si. ff. de lega. ij. compromisse vñ. ergo et. Proterea in compromisso semper subintelligatur cū si iuste fuerit arbitrius. ter. est elegans in. l. si libertus ita. ff. de oper. liber. sed i magna quantitate ledere iniustum est. ergo et. et idem tenuit Ange. in disputatione sua. duo inuicē litigantes. Ant. d. bu. in. c. quinquallis. idē tēuit vno addito dicens hoc pcedet nisi quando per simplicē renūciatōem hoc faciē ē. tunc enim cuz pte absente facta vicietur. vt. l. certum. s. si quis absente. ff. de confess. allegata. l. non solum. s. liberationis. ff. de libe. leg. tūc etiam qd iuri futuro renūciari non potuit. C. de pac. l. i. talis renūciatio nullū a iure h3 fundamentum. ita est sua conclusio. Aduerte tñ qd id quod supradictum ē qñ lesio ex proposito contingit. tunc et rōne parue quātitatē pot. recurri. qd forte ē intelligendū. qd ascendere d3 quātitatē duoz aureoz. al. enim si descenderet p ita parua re actio de dote nō competit ff. de dolo. si oleum. s. si. cum. l. sequē. Aduerte tñ qd si ptes coipso qd in arbitratorem cōpromiserūt dictus arbiter eis nō tificauit qd snare itenderet. tūc nullo casu mundi potest talis ad arbitriū boni viri reduci. istud est dictū singulare et dcm Bal. fm eum in. l. si venditor. C. de rescin. vendi. et per illum ter. qui hoc ab extra pbat. imputent enim sibi partes que duz snie ferende periciā habuerūt in talem cōpromiserūt. qd dol⁹ aut iniuria i n scientem nō cadit. C. de transac. l. cum donatio nis. cum si. Et an valeat statuti qd snia arbitratōis reduci nō possit ad arbitriū boni viri. Bal. determinat qd sic. i. l. cuz antea. C. de arbi. nisi inesset dolus. in quātūqz enim in genera li verbo comprehensus nō vñ ex hoc. ff. de dona. l. filius. cum si. Sed quid si in dicta renūciatione iuramentū interpo sitū est. an hoc casu aliquid habeat operari et si in magna quātitate quis lesus est. possit nihilominus tñ reduci. Federicus de senis in suo consilio. c. xcv. tenet hoc casu reduci non posse cum possit iuramentum sine interitu salutis eterne seruari. ex tra de iureiurā. c. venies. et. c. cum contingat. quapropter con cludit qd nisi euident apparet iniquitas nunquā talis snia reducitur. vel fm Hosti. i. d. c. quinquallis. nisi ipse arbitrator mandaret aliquid p diuinam religionē. alle. extra de appel. c. si. Jo. an in quodam suo consilio in cipientē thema super quo consilium petitur tenet idē quod tenuit Sede. addēdo omni ca su quo reductio peti posset necessariam esse absolutionem a iu ramento predicto. ad hoc extra de iureiurā. c. debitor. Bar. quem sequitur Anto. de bu. in. s. arbitroz. et. i. d. c. debitor. tenet hoc iuramentū ipsi renūciationi nihil addere. regula riter enim nihil addit. sed tanquā accessoriū sequitur ipsius p ctus naturam. ff. qui satisda. cog. l. qui iurato. C. d. non nume. pecu. l. si. idem Bar. in. l. procur. ff. de condi. indebi. Pro Se derico facit qd aliquādo iuramentū nate pētus superaddit. quāuis enim in obligationibus facti succedat obligatio ad in teresse. vt. l. stipulationes non diui. s. cellus. ff. de verbo. obli. vnde iuramentum facit quem nō pteci se teneri ad factum et ad id cogi. glo. est singularis in. l. si pecuniam in parua glo. ff. de conditio. ob cau. fm Bal. in. l. i. de sen. que pro eo quod in terest. et h3 in se iuramentū āneram virtutē si nō valet qd ago vt ago valet vt valere pot. ter. est in. l. cū pater. filius matrem ff. de lega. ij. fm Bar. in. l. i. s. si qd ita. ff. de ver. obliga. Item habet virtutem clausule rato manente pacto. C. de transac. l. si quis maior. Item virtutem guarentigie facit enim pētus habere paratam executionem. istud est nouū dcm Bar. i. l. i. ff. de iureiur. qd limita fm Bal. i. l. i. C. d. iureiur. Quid āt si in renūciatōe dcm ē qd possit ledet in parua et magna quātitate nec reductōem petet. dic fm Jo. an. i. d. ti. de arbitris duz re refert disputatōz Jo. cal. qd cāu i quātūqz i marīa quātitate ledat re ipsa. tñ nunq̃ reductio peti potit qd si ex pposito

idem dicas qd supra et idem limitādo. tñ t3 Anto. de bu. bar. et Bal. i. d. l. cū antea. s. an vigore dictoz verborum possit in totū vnam partem ledere vñ qd sic qd idem ius ē de toto quod de parte marima. ff. de execu. tuto. l. ppter litem. C. d. renocan. do. l. si vnq̃. cum si. Item prium ē snia Bal. in. d. l. si pcura tor. ff. de condi. indebi. cū in omni verboz platiōe generali do natio exclusā vñ. ff. mā. l. creditor. s. lucius. ff. de pac. l. i. iuris ciuilis regulas. s. item arbitramētum. Itē arbitramētū et trā factio egparatur. C. de iudi. aut. si non cōtigerit. et in corpore vnde sumit. s. trāfactio non pot fieri nisi aliquo dato vel retē to. vt. l. transactio. C. de transac. ergo et arbitramētum. Proterea arbitrator d3 bonus vir. ff. de arbi. l. non distinguem⁹. s. de officio. ergo debuit id facere quod suo nomini cōuenit. C. d. offi. prefec. vr. l. i. et sic partes cōcordare. non aut in totum lar giri. Itē an dolus i arbitramento psumatur i dubio. Sede. in i. d. consilio t3 qd non p. l. dolum. C. de dolo. et. l. quoties. s. qd do lum. ff. de pba. Anto. de bu. et Bar. dicunt ex qualitate facti id presumi. si. n. i magna quātitate grauaret dolo id fecisse pre sumit. ff. de bis que in frau. credi. l. oēs. s. luci⁹. Idē forte si iu beret dare res pcciosas. hoc p ter. notabilē. i. l. cum summa. ff. d. peculio. vbi dicit qd alienatio rerū magis pcciosarum psumit i fraude facta et non ē alibi fm Angel. in. l. ij. C. de peti. heredi. Jo. calde. i sua disputatione que incipit. Duo litigantes com promiserunt sic dicit. pmitto qd legisse dicūt circa iuramētūz appositum super eo qd d3 legi obuiare. dicūt ipsi qd aut iura mentum adijcitur sup eo qd ē ius cōe. et tunc non obligat vt l. non dubium. C. de legi. et. l. si ex falsis. C. de trāfac. aut ius spale. et tūc qd id facilius tollitur qd ius cōe bñ obligat. vt. l. ij. et aut. sacra puerū. C. si aduer. vendi. Dy. in regula. nō ē obli gatorium. dicit qd si iuramentū adijcitur circa id quod ē pro hibitum i fauorem et priuilegiū alicuius p cum i fauore cui⁹ ē phibitio et obligatorium. vt in. c. cum contingat. de iure iurā. et. i. c. quis. de pac. sed si ē phibitum ppter turpitudinē sine illo cui adijcitur iuramentum tunc iuramentū nihil opaf vt in regula non ē obligatoriū. cū cōcordatijs. et in. c. significā te. de pigno. et apertius quod nō. i. c. pe. de emp. et vēdi. et in. l. ij. C. de rescin. vendi. Itē est sciendū qd p indubitato habetur qd vbi quis generalr iurauit stare arbitrio arbitratōis potest petere qd iniquum arbitrium reducat ad arbitrium boni viri Nec obstat iuramentum nec ē periurus qd vñ expremum i. l. si libertus ita. ff. de oper. liber. et. i. c. veniens. et in. c. quinquallis de iureiur. vbi ibidē. et hoc nō. Inno. et Specu. i. ti. de arbi. s. i. ver. s. pone. Idem etiam dicit Inno. de pena. apposita qd hoc casu nō cōmittitur. s. citra penam reducere petetur. quod pl3 Dy. nisi spāliter fuerit compromissum sub pena qd non petet quod plene psequitur i regula scienti. de reg. iur. lib. vi. et finalr cōcludit qd nemo sani capitis diceret qd arbitratori videatur cōcedi qd inique et iuris cōis phibitionem pnunciet siue p nūciari possit. s. Hosti. i. c. quinquallis. dicit si spāltr dictū fuit et expse qd arbitrator i totū vel i pte ius vñ ptes possit alteri pri dare et quātūqz inique pnunciet d3 stari dicto suo si iu ramentū iteruenisset vel postea essz pmissa pena de rigore iu ris iurans et non parēs dicerat et i penam pmissionis icurrit vt i. c. i. et. iij. de pac. vbi d3 qd si dictū arbitratōis est p decuz quo casu nullo parēdum esset p notata i. c. ad aures. de tēp. or di. subdit tñ ipse qd forte ex equitate iudicis ex officio d3 occur rere iniquitati tanta posset esse pccatis locis. cāis. tpi⁹. et qua litatib⁹ psonaz. de trāfac. c. si. d. arbi. c. ij. s. dñl. i. spec. i. ti. de arbi. ver. itē qd si cōpromissum. vñ tenere qd iuramētū hoc ēt nō obliget. alleg. de iureiur. c. ad nām. et. c. quēadmodū. et d. so. ppe. c. si diligēti i si. et qd p bonos mores. vt. ff. de pac. l. iurifgē tium. s. pretor. et extra de pactis. c. si. et qd p illud vñ fort⁹ ius remitti. vt. illd. s. pacta. et qd p id iuitat qd ad male pnūciādū vt i eadē. l. s. illd. quoqz. et d. pac. l. pūctionē. alle. l. cū pccario. e. ti. l. si. et. l. si liberi. d. ope. lib. et bec solutio pbat. ff. quaz. re. ac. non datur. l. i. s. que onerande. et refert qd quidam dicunt hoc pactum valere. sed non simplicem renūciationem. Idis sic premisissis dico dicit Jo. calde. indubitātē qd si arbitrator mā dauerit aliquid quod sit iniquū et p deum et cuius obseruācia induceret peccatūz illud non valet. nec ad illud obligatur per iuramentū. vnde hoc casu petens reduci d3 audiri non obsta te iuramento. nec nūc cum peti ē periurus. xxi. q. iij. si aliqz et. c. si quis perueniens. et. c. quinquallis. cum si. et hoc voluit etiā

enire. ff. de
ti. de reg.
agna quan
sciendo nō
tatione in
de verbo.
ē. Itē dicit
episc. ff. de
rre ⁊ dare
id autēz si
talis con
one alteri
mentū
ntitas. vic
fuerit. ff. p
totius. ff. a
non fuerit.
i duas of
quantitas
indiam iu
era. quia il
iat ab alio
hic est ca
Et ex hoc
orem non
tā parte si
rari reme
⁊ ⁊ a petu
per hoc tū
icit i fi. Itē
o socio. q
tus per. l.
in casu. l. ii.
currez sibi
tunc reg
ō vī bene
fecta si bñ
ff. in ou
ff. p do
ictatis ad
i effectu
bere diui
bz minus
de ser.
dñi. q aut
ēda re pro
pīs vendi
buit soluz
de vendē
ut pñs do
us. ff. dō
ducari vē
ndiam sit
tunc de il
habuerit
⁊ tūc idē
omissum
q p illū
at dolum
pemet vē
q in kō
tionis nō
ia arbitra
r respectu
i. C. de re
ti pccn vī
ynde ⁊ si
posse sub
f i practi
f loquē
dat mā
cūctē q
omissio

Tertio p hoc facit. qz in hoc casu cessat rō querēle premisse sup iniquitate laudi. est enim rō qz partes nō vident hoc cogi tasse qz assumptus ī arbitratōre ī bonū viz debeat inique arbitrari. & hec rō colligitur in. c. veniēs. de iureiu. z. l. si liber tus. de ope. liber. sed in casu nostro partes puerunt & iurave runt de iniquitate non conqueri. apparet ex hoc de iniquitate cogitasse & i renūciasse. scienti ergo z volenti nō infertur in iuria neqz dolus. vt in. c. scienti. de regu. iur. in. vi. z. l. i. C. de act. emp. Quarto hoc firmat libera in bonis pprijs admi nistratio. dicit enim lex qz licitum ē vnicuiqz sua cōmittere z res suas p libito regere z gubernare. vt. l. nemo exterius. C. d iudi. z. l. in re mādata. C. mādati. Item z si tertio libere cōmī sit qz possit de re sua agere quicqd vellet dō esse ratum quicqd ipse gerit etiam si inique dūmodo absit dolus. vt. l. diem pfer re. §. stari. ff. de arbi. z. l. cum qdam. de lega. i. z. l. creditor. §. lucius. ff. manda. p̄terea rem ppriam pōt quis libere do nare z mari p̄icere. l. cuius p errorem. ff. de reg. iur. z in. l. i. C. de inoffi. dona. si ergo rem certam z idubitata que ad me spe ctat possum et sine querela cuiuscūqz illa male dispense. mul to magis litem dubiam sic ex toto volūtati alteri cōmittere. vt sic quo ad hoc nō sit melioris conditionis res dubia z icō trouersia posita q̄ certa z indubitata. vt. l. ordinata. §. si. de li bera. cau. Quinto hoc pbatnr ex eo qz sicut ex futura iniq uitate laudi poterat ledi ita poterat cōmodū consequi si arbitra tor pro eo inique pronunciaffet. cum aut ita actus z dispositō pendet qz pōt tendere ad onus z cōmodū alicuius non potest pretendere lesionem si p̄ eum fors acciderit. qz pro eo potuiffet argu. optimum. C. de inoffi. testa. l. si pater puelle. z. l. si ea. C. d vsur. est enim casus fortuitus qz inique arbitrator assumptus in bonum viz inique pronūciat. sicut enim de iudice. vt nōt Bar. in. l. exceptionē. ff. de fideiur. sed casus fortuito pōt exp̄sse renūciari. vt. l. h̄ z si quis. §. questitū. ff. si quis cau. Sexto ac cedat pro confirmatione predictorū auctoritas iuramēti cui? robur z efficacia multiplex est illa magna qz p̄firmat alias in ualida z a iure phibita q̄nqz de iureiu. c. uiz p̄tingat. de pac. c. i. l. vi. xxi. q. i. omne beneficiū. maxime reciprociū disponis iuramento vallate. aut. sacramēta. C. si aduersus ven. z. l. i. iij. C. si minor se maiorem dixit. Item in materia iuramenti tra ditur regula generalis qz omne iuramentum est seruādū qd nō vergit in dispendiū salutis eterne et si enozmiter qz ex eo ledatur in p̄fomio suo vel sibi debito. p3 in dote que est p̄f monium mulieris. l. i. §. sed utrū. ff. de mino. z in h̄ditate pa terna filijs debita quodām modo viuo patre. vt. l. in suis. de lib. z posthu. z tñ pacto iuramento firmato pñt hec iura tolli licet maritimi p̄iudicij. vt p3 in dicto. c. uiz p̄tingat. z. d. c. i. mul to magis ergo tolli potest ius dubiū incertū z indubitanter pōt a se abdicare. multo fortius de incerto ad certitudinēz re ducto nō conqueri. vt pbatum. §. in. iij. rñ. Item h̄ iuramētū non possum et proximiū arguere de peccato. p3 i. c. debitorēs de iureiu. sed hic volo arguere arbitratorē de peccato. i. qz in que egerit qz nō possum si iuraui nō opponere vel querulare. ad hoc. c. quēadmodū. de iureiurā. ea enim rōne repellitur qz ab impugnatione sine arbitri. qz in eū cōsensit. vt. l. diem pro ferre. §. stari. ff. de arbi. multo magis in casu n̄o. ex quo exp̄f se de iniquitate nō p̄queri fuit exp̄fse in p̄uentione deductū. z sic bñi latiores habenas z maxie īspec ta nā rei sup q̄ laudūz p̄ferē. Itā ē questio a qua recedere maximum ē lucrū nec pōt qz de ipsa transgredō cōqueri rōne deceptionis. l. lucius. §. si. ff. ad trebel. iussit namqz timor litis ad ipsam validādū. l. i. C. de transac. Septimo z vltimo ī hac parte facit qd nō. Accur. ī simili. ff. si meffor sal. mo. dixit. l. iij. z. competet ī glo. Idem si cōuenerit zc. vbi pactum super futura iniquitate mel foris valet z ē seruādū Ad idē optime facit quod nō. Job. an. i. t. humilis. de maio. z obe. i. nouella. vbi ad l̄ram ita dicit qñ in iudicem vel aliū si cōp̄mittit qz possit de alto z basso iurta multorum vulgare dicere z facere qcqd vult z ius vni? partis in totū vel in parte alteri dare de cetero nō pōt altera partiū ignorātiā allegare. qz vi pacti se excludit z de se que ratur. argu. ff. de mino. l. cū mandato. i. fi. z de arbi. l. diem p ferre. §. stari. z. l. sed z si quis. §. si. ff. d̄ istituto. illa ibi dicit hāc partē. l. qz nō possit pen reductionē. tenuit Jo. calde. disputando vt refert Jo. an. in spec. de arbi. §. si. Itē et tenuit disputando Ray. de foli. z q̄ plures alij. l3 quidam docto. magne fame

teneat primum, si non obstante iuramento et renunciatione p
dictis possit peti reductio ad arbitrium boni viri, in qua varieta
te optimū ē habere iudicē gratiosum qz pōt sequi alteraz opi
nionē put sibi placet. Sz ēt i casu nostro p dicta opinione vi
delicet qz non possit peti reductio. id superius ita late allegauī
qz non solū ex hoc capite, sz et ex alio pōt iusticia huius laudi
cōfirmari et qz iniquitatem non cōtineat vel si aliquale conti
neat non tñ talem qz reductio peti possit. pbo hoc ex tenore al
terius laudi de quo in secūdo dubio i principio narrationis
facti. de quo supra vbi dī qz p dicta dñā Grāfica approbanit
laudū et arbitramētum dñi cpi in illa parte que fauorez eius
cōcernebat. qz iuxta eius cōtinentiam recipit dōtē et augmētū
dotis. non pōt igit ipsū impugnare i his que faciūt p se. ar.
l. cū querit. ff. de administra. tuto. et in. l. in causē. ff. de procu.
¶ De tercia fm opinionē spec. non p dīcēdo laudo. j. r. dies vī
laudū approbare. vel fm Bar. tacēdo p ānum. vt ipse no. i. l.
si societatem. §. arbitrorum. ff. p socio. hic aut fuit plusqz tac
turnitas ex parte dñe Grāficę. qz recipit deducta in laudo. vt
p dīxi. et plus ē approbare facto qz verbo. c. dilecti. de appella.
et l. de quibus. de legibus. et l. cētū. ff. si certum pe. qz igitur i
laudo et arbitramēto dñi cpi dī cōtineri qz ipsa teneat renun
ciare successioni filiorū. et hoc ēt venerat i cōpromisso iurato
vī habere pinde ac si ipsa renūciasset. qz vt dīxit supra i. j. ar.
puenta et pmissa iter partes vident i laudo repetita maxime
a partibus approbato p me teneor recipere p me. l. si qz testi
bus. C. de testi. et quod no. Jo. an. post Jnno. l. c. cū venerabil.
de excep. ¶ De tercia ponderādū ē qz dñā Grāfica de vltimo
laudo p dñm Jo. nō pōt cōqueri tanqz lesa ab eo. sz a suo pcur
atore qui plura bona i hereditate de qua agebatur asserit qz
reperita sunt. que si reperita fuissent laudū suū non posset de
iniquitate redargui ex eo qz plusqz debuisset adiudicauerit do
mine Catherine. ē igit i hoc laudo deceptio re ipsa non dolo
arbitratoris quo casu nō vī posse peti reductio. put dñs Jo.
calde. disputauit. pōt. n. p suū pcuratorem hē recursum si do
lo obreperit. l. i. ff. de eo p quē factū ē. et credēdū ē ita asser
uisse ex cōsciētia dicte dñe. vnde de se ipsa queratur. c. sciēti
de reg. in. l. i. vi. Et his cōcludo qz laudū dñi Jo. iustificatur
ex laudo dñi cpi pcedenti. cuius vigore dicta dñā Grāfica ex
cluditur ab hēditate pupillorum odorici. cōdemnata est. n. ad
faciēdū remissionē et pactum nō petēdū de cetero aliquid de p
dicti bonis. petēdo igit p laudū emologatū et approbatū. vt
supra p3 cōcludit qz iniuste petit et posset agi. et iudicis officio
vt sibi silentium imponatur. vt. l. si cōtendat. et quod ibi no. ff.
de fidei. et l. aurelius. §. centum. ff. de libe. leg. Vltimo ad
uertendū qz ēt tenendo opi. pñiaz videlicet qz contra laudū
possit reductio peti ad arbitrium boni viri propter enormem
lesionem re ipsa non obstante iuramento. cui tñ oppositum
multi tenēt. vt supra dīxi et rōnibus validis confirmari tamē
hoc ē claz qz anteqz petat huiusmodi reductiōem d3 peti rela
tio iuramenti quantūcūqz laudū arguatur iniquū. patet
hoc in. c. si vero de iureiu. li. vi. et rōne metus non pōt peti re
ductio dispositionis iuramento vallati nisi prius relaxatione
obtentā. et tñ metus continet in se dolum. vt. l. i. ff. quod met.
cau. ad idem. c. debitor. et. ti. vbi etiam si re ipsa promissio sit
turpis. puta de prestandis vsuris. tñ d3 eam implere p iuramē
tum nisi prius fuerit relaxatum. pro hoc ēt. c. veniens. et. c. qn
taualis. et. ti. vbi ad papam fuit habit? recursus propter iniq
tatem arbitratoris pp iuramentū quod declarat eos nō tene
re ante ergo talem declarationem non videtur licitū defer
re sacramentū auctoritate propria. maxime cū prima facie ni
hil turpe in se contineat. ad hoc quod no. Jnno. d. elec. c. vene
rabilem. in hac autem relaxatione petenda d3 pars cui ē iura
tū citari. qz agitur de ei? preiudicio. arg. l. nam ita diu? ff. de
adop. et l. de vnoquoqz. ff. de re iudi. ex ei? enim relaxatione ne
gari non pōtrobuz et efficacia dispositionis sic iurate attēua
ri et debilitari. qz iuramentum reddit in multis contractum
efficaciorē. iuxta plene no. fm Bar. in. l. si quis pro eo. ff. de
fidei. parte ergo pñte d3 de meritis iuramenti discuti et inq
ri postqz dēt? diminutio tractat. vt. l. si. C. si per vī vel alio mo
do. et certe iustificato laudo dñi Jo. fm qz supius est ostēsum.
conclude dictā relaxationem non esse concludendāz dicte do
mine Grāficę. sed repetenda potius pp iuramentum quod
generaliter est seruandum vbi non fuerit prestitum vī dolo

vel metu. nec vergit in dispendium salutis eterne. vt. d. c. ij. §.
pac. li. vi. facit quod no. in. c. exceptōem obiciens. de lit. cont.
li. vi. Idem tñ ¶ De. de ancha. in suo consilio qd incipit in que
stione que vertitur inter Nicolaum Benedicti in ordine. r. r.
sic dicit Oldra. in suis questionibus expresse qz quando qñ
tur de relaxatōe iuramenti non ad rescissionem doli pñtus.
sed ad habilitandum personam. vt non obitante tali iuramē
to detegere possit fraudem pñtus. et hoc casu non requiritur p
tis citatio nec solēnis examinatio. qz de graui periculo credi
toris non agitur. remanet enim omne ius sibi saluū ad omne
tale debitū deferendū. concludit enī qz sine aliquo ordine pñ
decenter concedi talis relaxatio. et qz iuri partis nō detrahāt
ponit similitudinem in liberto qz petit veniaz a pretore vt pos
sit vocare patronū in ius. et de filio emancipato qz petit decer
ni bonoz poss. causa litis cognoscende et sibi dari licentiaz vt
possit pponere querelam ioficiosi testamenti p testm patris.
cum Oldrado cōcordat Jo. an. in addi. spe. in ti. de iureiurā. i
rubrica. ad finem mouet eisdem rōnibus et si. Et ex his cō
cludit qz non obstante pñtione partis episcopus seu eius vi
carius dictū iuramentū debet relaxare ad fratres. s. dictos et
pars pñtiones facere in iudicio qbus detegat dolum et frau
dem pñtus. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de iureiu. in rubrica sic
dicit. Quero de illo qz iurauit super vsuris soluendis vel solu
tis nō repetendis petit absolui a iuramento pēpm an necessa
rie sit vocāndus creditor qz vsurarius dicatur. sine dubio sicut
diuersa est forma iuramenti de qua queritur sic cadit diuersa
rñsio. In primo enim. c. de soluendis potest arctari terminus
solutionis fiende que arctatio nō cadit in secūdo. s. de nō repe
tendis. p tanto scripti dicit Jo. an. post Tancre. et Vincē. i de
cretali. debitor. de iureiurā. sup. si. glo. ij. que ibi dicit in si.
quod nisi petat absolutionē a iuramento teneat soluere. predi
cti dant instantiam qñ instat terminus solutionis et creditor
abest. et sic concludūt eum de necessitate vocandum. Est ergo
de iure iste ordo seruandus vt vocetur creditor qz iuramentū
remittat. vt in. c. i. de iureiu. si cōtumaciter resistit relaxat il
lud iudex vt satis scripti. idem Jo. an. in. c. debitor. et. ti. s.
glo. ij. qz scripsit idem Jo. an. in. c. ad nostram. in ter. et sup. pe
mult. glo. de iureiurā. et facit de testibus. c. constitutis lo fo. sed
ibi denunciantur iurantes pp temeritatem iuramenti cōcor
dat. c. cum quidā. et. ti. remanet ergo dubiū vbi creditor non
est cōtumax quo casu. dicit qdam idem pro quibus bonis be
ne facit. ff. de fidei. cō. liber. l. si quis seruū. §. si cum seruū. et
l. non tñ. §. senatus. ff. de iur. repatr. l. adgere. et quod ibi no. sic
enim lex mortua factum et presentiam hominis representat.
iura enim fingunt presentem quo presente fiendū erat qd agit
vī fauore libertatis. vt in iuribus predictis. C. si mancipia. ita
fuerit tale. vt ma. l. si. vel testamēt. vt in auct. de heredi. et fal.
§. bis igitur. in si. vel criminis odio. vt in casu nostro propter
quod ēt ex officio inquiri ecclesiasticus iudex. vt i. d. c. ad no
stram. facit. C. de priu. l. si. l. si. Concluditur ergo quod siue ad
dissoluēdam actionē pñtus qui vsurarius dī siue ad relaxan
dum iuramentū de soluēdo i diem siue ad obtinēdāz relaxatio
nem iuramentū de non petēdo vsuras solutas semper ē vocan
dus creditor. expeditur autē cā summarię et de plano et vt in
dispēdiōsam. de iudi. vbi aut iurasset ēt non denunciare vī il
lum i ius vocare et vult in ius vocare vel tēficiare satis vi
deretur qz relaxatio iuramenti illo non vocato fieri possit. qz
iuri patris nil detrahatur. datur exemplum i liberto qui petit
a pretore licētiā vocādi patronum in ius vel parētem. ff. de
in ius vo. l. quinqz. §. i. ¶ De trus aut de ancha. in quodam suo
alio cōsilio quod incipit. In xpi noīe amen. retēto ordine du
biorū t3 p. et iudicio meo melius p rōnes suas teneo. talis est
retētio ordine dubiorū. reasumā singula vt aliquid vltra ad
dā. et super primo quesito an si p iuramentum qd pretenditur
ertortū p metum possit qz iurauit venire p pñtia auctoritate
et dicēdū ē p veritate qz non. imo requirit absolutio et in hac
opinione cōcordāt oēs. vt Jnno. l. c. vero. et. c. vey. de iureiu.
et vtrobiqz ibi no. idem spec. i ti. delegato. §. nunc ostendēdūz
ver. r. r. i. idē Archi. r. r. i. q. i. i. qui sacrā. et. r. v. q. vi. c. auctori
te. Regulariter igitur gesta p metū valēt. l3 cā cognita per iu
dicē rescindat vt. C. et. ff. quod me. cau. et no. l. c. abbas. qd me.
cau. fallit i certis casibus i quibus gesta p metum nō obligāt
sz sunt ipso iure nulla. de quib? i dicto. c. abbas. i quibus etiā

credo qd requiritur snia declaratoria qd possit venire p. arg. c. cu fm leges. de hereti. lib. vi. qd no. i. c. ij. de prescrip. eo lib. z hoc dico qd viciu e latet. secus si appareat ex sui inspectione illicitu. z qd eius obseruantia vergat i dispeditu salutis eterne qd tunc auctoritate ppria pot deferri. vt. l. que sub coditione s. fi. ff. de condi. insti. z qd no. i. c. venerabilem. de elec. Cognitio aut huiusmodi no reseruat iudici ne quis i hoc sicut nec i alijs sit iudex i re ppria deferendo iuramentum z premissa que prima facie nullum pmet viciu visibile igit eis standum. ar. notatorum i. l. fi. de edic. diu. adria. tollen. z. l. cum precib. C. de pba. z sup hoc no expedit vltra pgre di postq ocs in hac parte idinat. Presupposito ergo hoc p vero videndum est an iudex adhibitus i ista relaxatione iuramenti prestiti i pctu transactionis debeat adhibere cae cognitione z sic partes citare. vt. l. fi. C. si p vim vel alio modo. super quo e aduertendum qd qsq iuramentum solu psona obligat puta ad non petendum non agendum. z de isto p Inno. i. c. de exceptione. de lit. cōf. lib. vi. qsq venit ad pfirmatione pctus alias fualidi vt minor vel mulieris i certis casibus. vt i. c. cu ptingat. de iureiur. z. c. ij. de pact. lib. vi. i aut. sacra pubez. C. si aduer. ven. Idem mo casu quia non est magni preiudicii habitare personam solummodo ad actum. tunc dicunt quidam qd non requiritur partis citatio in tali relaxatione. sed certe cum talis relaxatio ius tribuat in quantum inhabilem habitant ad iudicium non habz in se rōnem qd non debeat pars citari. Imo ptiū pt colligi ex notatis in. l. i. s. fi. ca cognita. ff. de bo. pos. ti. general. Item non pot dici modicum interesse excludenti aduersari um a limine iudicii pp multas moras iudicii ipsius in dubi um euentu. z insuper sumptibus litis non verari. vt. l. minori bus. ff. de mino. z. l. quod debetur. ff. de peculio. z posito qd effz modicum interesse. tñ z in minimis non o3 partem ledere. ar. gu. c. de appellationibus. de appel. z. C. de appel. l. z in maio ribus. Ex quo igitur certum est qd vertitur interesse. scilicet ad uersarium ab agēdo repellere ipsum iudex habitare non po test parte non citata. nam vt dicit tex. contra partes inaudita nihil diffinire possumus. vt in. c. i. d. ca pos. z proprie. z. c. itra quattuor. d. maio. z obe. z quod no. in. c. ecclesie sancte Marie. d. constitut. est ergo hoc iuramentum prestitum parti. ergo no pot per iudicē remitti pprio motu. vt no. in. d. c. auctoritate. In secunda autem specie iuramenti prestiti super validitate cō tractus vel super maiori efficacia z effectu. z cum transactio e iurata sicut in cau nostro credo proculdubio necessariam esse cognitiōem. z per pñs citationē super qua fundatur omne iu dicium. vt no. in. d. c. eccle sancte Marie. z. ff. de iureiur. i ru brica. probo hoc primo ex eo quod transactio iurata inducit multiplicem effectum. vt p3 in. l. si quis maior. C. d. transac. si vñ ergo permisum iudici ex arrupto. ipsius vires obilitare p relaxationem iuramenti qd censetur esse pars pctus z pcomi tantia sicut dies z omnia pacta. vt. l. i. ad fi. ff. de eden. z. l. fun di partem. ff. de pben. emp. z. c. abbate sane. de re iudi. li. vi. for me igitur pctus date a pbenitibus non vñ permisum iudici dīrabere. vt. l. in conuentionalibus. ff. de ver. obli. z nedum iu der. sed nec Imperator pot sine ca tollere ius alterius. maxie quod dīcedit ex conuēctione. z sic ex vinculo naturali. vt. l. i. ff. d. pac. z. c. que in ecclesiam. de pñm. per Inno. z. l. quoties. C. de pñci. impe. offe. iuramentū aut prestitū homini e huiusmo di. z d iure naturali. vt no. per Archi. in. d. c. auctoritate. z in Spec. vbi. d. Ideterea inter laycos iudex ecclesiasticus cogno scit de viribus iuramenti z d incidēti spūali. sicut in simili d ordi. cogni. c. i. nulli autem dubiū qd de spūali incidenter mo ta est cognoscendum parte citata. vt. c. tuā. e. ti. z. c. latoz. qui filij sunt legitimi. Ex istis breuiter concludendum e qd sicut iu dicis snia effz ipso iure super toto pctu nulla z premissa caue cognitione z citatione legitima. vt. l. ea que. C. quomodo z qñ iudex. z in de. pastoralis. de re iudi. ita et o3 esse nulla sup par te pctus deducta in ecclesiastico foro. ar. l. q de tota. ff. de rei vñ. z. l. prolata. quod ibi no. C. de sen. z. c. cum ex lris. de resti. i integrum. Ideterea ad no. per Inno. in. c. dōitores. d iureiur ran. est aduertendum vbi relaxatio iuramenti primo loco spe ctat ad partem cui est prestitum z in eius contumacia z con temptum pot iudex ex officio relaxare. vt in allegato. c. dōito res in nouella. si igitur ordine successiuo iste actus spectet ad plures non v3 qd agitur per sequētem in gradu ante deuolu

tionē ad ipsum. ar. l. qd iur. ff. de acqui. bñ di. z quod non. in. c. prudētiam. d. offi. dle. z. c. ab excomunicato. d. rescrip. i nouel. z maxime e verum cum surrogatur iudicis officium quod n concurrat cum alio luce clarins. manifeste p3 qd absolutō a iu ramento dñi epi fuit nulla. z per pñs nec nomen snie meret bñe. vt. d. cle. pastoralis ad fi. ad hoc. l. iij. s. condemnatum. ff. d re iudi. z. l. iij. s. testm. ff. quemadmodum testa. ape. z. l. non putant. s. nam quenis. ff. d contratab. Ex hoc et consequēter inferitur solutio ad secūdū qñtū principale. v3 qd oca dñia. B. contra dictam transactionem a se factam iuramento vallatā supplicādo vel alit vñedo p icidit i pēas d quib? i. l. si qs ma ior. C. d tras. nec epi auctoritas q cam pperam z temere absol uit excusat ipsam a temeritate que vertit in veniendo p dictā transactionē. vt. l. iuste. ff. de acq. poss. p Bar. z. c. fi. de dande. despon. z. l. meminerint. C. vnde vi. z maxime hoc e verū qñ ipsa pcurante z ad eius instantiā cōs relaxauit vel talem ab solutionē factam suo noie alio postulate ratam habuerit taci te vel expresse. vt in. c. fi. de confes. lib. vi. z ad hoc. l. pzetor. ff. d iudi. z quod no. Inno. in. c. ij. de dilati. Si aut pcurator ad h non hñs speciale mandatū supplicauit vt transactio iurata a predicta dñia rescindat no debuit audiri. qd talis actus pque dum incidit in penam vel diminutionē forme z status sui. vt e ista per allegatam. l. si quis. non pot pcurator erequi sine speciali mandato. vt cle. pcurator. de pcura. cum ibi no. Ad idendum e an iudex secularis possit cognoscere de virib? z esse ctu iuramenti appositū in predicta transactione vñ qd fuit pre stitum p metū z per pñs no est obligatoriu in effectu. vt. d. c. si vero. z. c. verū. de iureiur. Et certe dñ in isto casu de quo que ritur sit pntio an iuramentū sit seruadum vel non vñ qd hu iusmodi cognitio spectet ad for ecclesiasticum iuxta plene no. p Jo. an. in. c. fi. de foro cōpe. istā dictū est. s. in primo dubio post doctores qd iuramentū per metū extortū ligat z obligat. l3 possit rescindi sicut alia que p metū gerunt. sed qd ista resolu tio est de re spūali vñ spectare hec cognitio ad iudicē ecclesiasti cum z non seculare. vt in. c. tua. de ordi. cogni. z in. c. decerni mus. de iudicijs. z hoc p vero presupposito. Ad idendum restat si iudex ecclesiasticus ex arrupto. z sine caue cognitione rela xauerit. z sic absolutio z relaxatio ipso iure nulla. vt est. s. ple ne pbatum. Ad idendum e an iudex secularis corā quo de nulli tate talis absolutionis contēditur possit de ipso cognoscere vñ precise tenet sequi relationem z absolutionē epi l3 nullam. z i hoc est recurrēdum ad no. per Jo. an. in. c. cum in iure. de off. delega. z. c. i. de offi. ordinarij. in nouel. z vtrobiqz vñ esse de mente doc. qd iudex secularis non o3 obedire iudici ecclesiasti co nisi qñ iudex ecclesiasticus pcessit iuris ordine obseruato p illos qui de facto non de iure sunt rebelles. z ita dicit in. d. c. i. z expresse in. d. c. cum in iure. dicit qd cū vnus ordinari? cōmittit executionē alij ordinario si sciat vel vehemēter suspi catur eam iniustā non exequatur. idem dicit qñ vult eam pro bare iniquam. vt. d. c. cum in iure. z pro hoc facit pallegatū. c. i. ibi no ad preiudiciū. sed ad ea que sunt deo placita zc. qd no cōtingit in snia nulla vñ iniqua p iura. ideo no obediat iudex secularis et pape. c. si qñ. de rescriptis. Item canon vñ inuere cum improbat ecclesiasticus iudex auxiliuz brachij secularis o3 antequā imparciatur adhiberi aliqua caue cognitio an sit iustum pceptū. xxiij. q. vi. ad mīstratores. ar. ff. ad mūcipa. l. de iure. de agri. z cens. l. si coloni. per que iura dicit docto. qd iudex antequā remittat criminofum ad locuz delicti o3 ali qualiter cognoscere. vt no. in demē. pastoralis. de re iudi. Ad ppositum ergo cū p absolutionē a iuramento obijcitur nulli tas corā iudice seculari vñ qd non debeat eū qui iurauit audi re veniēs p pctum. p quo presumitur z cui statur ex inspectō ne actor. ar. eorū que no. Bar. in. l. iij. s. cōdemnatū. ff. de re iudi. nedum euidēs nullitas. sed z euidēs iniquitas vñ impe dire snie executionē z cuiuscūqz pcepti iudicialis. iuxta no. in. c. ad aures. de etate z quali. p Inno. z p ista no ob. c. fi. de exceptione. lib. vi. vbi iudex secularis tenet erequi sniam iudi cis ecclesiastici. nam hoc vez vbi euidenter no appareret nul la z iniqua. ad hoc facit qd no. Bar. i. l. diuus. ff. de custo. reo. vbi iudex secularis no tenetur stare precise pcessui iudicis ec clesiastici. z precipue in casu nostro in quo de iuramento spō te prestito in contractu liquet z expresse iudici seculari. qd aut fuerit per metū extortū nihil sibi pstat. imo est presumptio in

Primum in ciuitate ubi iusticia ministratur, vt. l. nō ē verisimile. ff. qd me. cau. quā presumptione iudex potius seq tenet qd suam ex arripito latam pte non citata ar. c. q. verisimile. d. p. sumpt. et in hoc residuo. Descendo ad aliud dubiū de quo qd rē an dicte frācise obstat replicatio de periurio de quo dicitur iurrisse veniēdo p suam iuramento cōfirmatam in alia eā iter ipsam et dictam. B. et certe ista ē materia subtilis et lōga. de qua i. l. cum mulier. ff. sol. ma. p. Bar. et Bal. plene i re petitione p Jo. an. i. c. itellerimus. de adul. et c. cū ecclesiastice de excep. tñ spālī ad casum de quo querit descēdēs dico qd dicte. s. excipiet de piurio p dictam. B. non ob. replicatio. ar. l. apud cellum. s. celsus. ff. de doli excep. Nam circa eandē rez cōtra doli exceptionē nō datur replicatio doli et deterior est cōdictio petitoris doli vt ibi. et l. i. de cōdi. ob. turp. cau. ergo multo magis circa res diuersas de quibz regulariter de vna ad aliam non inferit. l. papinianus exuli. ff. de mino. et l. si maritus. C. de dona. inter virz et vr. Preterea in casu nostro exceptio de piurio non solū agētem expellit. s. etiam perimit exceptionem ipso iure. vt. d. l. si quis maior. C. de transac. ergo dducta i iudicium et si pars esset inhabilis adoptione dūm tñ postq iudici cōstat de inhabilitate agentis. et de effectu iuris ipsi dō iudex ex officio repellere. l. quos phibet. ff. de postula. et no. in. l. vbi pactum. C. de trāsac. Preterea aduertendū qd quātūcūqz reus sit legibz odiosus et nullius stat? vt ex cōmunicatus. iudeus seruus et si. tñ oīs defensio cōpetit eis cōtrapōnas agētium et ipugnantū eos. et l. hos accusare. s. si seruus. ff. de accusa. et c. cū inter priorem. de excep. et quod no. l. c. i. testimonii. de testi. i. glo. Postremo fuit ab illa snia per B. recessum p subsequētem transactionem. ergo a iuramento et oibus accessorij. vt in cle. pastoralis. ad fi. de re iudi. maxie p ipsam. B. que recedēdo a snia et cōcomitantis nō vī audie da sup replicatione piurij quātūcūqz subsequēs transactio nō purgaret piurium i qd forte tā incideret dicta. s. ar. c. l. i. beato petro. de accusa. et l. si maritus. s. si negauerit. ff. d. adul. Cōcludo igit i casu quesito qd cōis dolus vel malicia repellit actorem ab agēdo non ab excipiendo rez maxime i casu nostro in quo dicta. B. vltimo trāsigēdo excludit seipsam sup exceptio ne piurij aliunde sibi cōpetēte p iura pallegeta. Alitō di stinguēdū ē d metu cuius ptertu trāsactio ipugnat. et iste metus aliter nō pbat nisi p quādā pfectionem clādestināz factam ante initam transactionē qd p metum et potētiā dicti dñi Marchionis ad trāsigēdū impellebat. et certe aliter nō p bato metu i actu trāsactio duoz cōsensu pficitur non vnius tñ. vt no. l. qui aliena. s. celsus. ff. de acq. here. Itē et si dicta pfectio esset valida. put nō ē tñ metus allegatus non est iustus. s. vanus. et p factū et iustū cōsiliū cā excelsa et iusti dñi. vt ē in simili casu l. l. i. C. de bis q p metū iudicis nō appel. Itē qd amicis interuenientibus facta. ergo non ē psumptus metus. l. transactione. C. de trāsac. Itē et si metus fuisset adhibitus cēseret purgat? p spontaneū implemētū. l. i. C. quod me. cau. Itē p iudicem non sufficeret allegare metū nisi pbat p coniecturas. de qb? p Bar. i. l. de pupillo. s. si quis ipsi ptozi. ff. d. noui oper. num. nō pbat aut piliuz dicti dñi recusantibz trāsfigere itulisse metū q ifert piculū salutis vel corporis q met? ē sufficiens ad act? rescissionē. non aut cās mer? l. interpositas C. de transac. Resumendo igit cōclusiue singula p ordinē dico qd sine absolutione a iuramento nō pōt quis venire p transactionem iuramento vallatā ptertu metus. Itē qd i tali absolutione et relaxatiōe dō pars citari et cāe cognitio adhiberi alis ipso iure nō valet nec taliter absolut? euitat penas. d. qb? l. d. l. si qd maior. ptertu tal? absolutōis inualide nec iudex secularis tenet seq talē absolutionē pperā factā. Itē qd excipies p agentē d piurio nō repellit replicatiōe piurij. Itē qd met? allat? nō vī verisimilis nec sufficiens. Et est aduertēdū qd relaxatio seu absolutio a iuramento dō peti anteq termin? absolutōis sit lapsus. postea aut peti non pōt fm sede. de senis. p silio. c. c. c. cuius tēor talis est. factū proponitur esse tale. debitor promissit soluet. c. creditori ad suam petitiōem et terminum quem cōfessus fuit a dō creditore mutuo habuisse et recepisse. et iuravit ad sancta dei euangelia predicta vera esse et perpetuo tenet attendet et obseruare confecto inde publico instrō. post tempora creditor petit executiōem dicte carte in curia seculari p dēz dōbitorem et a dicto creditore dicta. c. pectit quo dōbitore contra

maice exēte dictus creditor impetrat a iudice seculari licentiā pignozandi et grauandi dēz debitorē postq licentiā dōctus debitor creditore non citato a dyocesano epo seu eius vicario impetrat lras inhibitiōis ad iudices seculares quaten? nō procedant ad executiōem dicti dōbiti petēdo se absolui a iuramento ex eo qd dicit instrū et promissionem predictam cē et fuisse vsurarium et vsurariam. et satisfactum fuisse eidem creditori de vera sorte. p dēz vero creditore opponitur p dēz dōbitorem et eius petitionem et lras qd ipse dōbitor super predictis audiēdus non est et dicte lre sunt reuocande obstante iuramento dicto. et petita per eum non procedunt nisi primo et ante omnia scā solone et satisfactiōe de predictis. c. creditori predicto. Dico semper salua veritate cui me subicio qd inhibitiō quantūcūqz canonice scā nunq afficit preterita s. futura. c. non solum. i. rñ. de appell. l. vi. et de noui ope. nūci. l. i. in prin. vnde si ante inhibitiōem dōbitor erat pignozatus vel captus p talem inhibitiōem non reuocatur captura. sed tūc de mū reuocat cū per sniam pronūciatum fuerit instrū fore vsurariū et exinanitū per solonez sortis. Item dico qd iudex secularis dō cessat facta sibi inhibitiōe dūtamē fiat canonice. s. dō esse facta cāonica cum lis pendet coram iudice ecclesiastico s. non dō pendet nisi citatiōe sequata. vt lit. pen. c. i. in cle. et sic dō intelligi dō ordine cogni. c. tuam. nam iudex appllōnis nō potest inhiberi nisi partibz citatis. de app. c. romana. s. si vero. l. i. vi. Itē dico qd dōbitor qui iurauit seruare instrū et nō cōtrauenit nō dō audiri volens veniē cōtra. nisi primo fuerit absolut? a iuramento. nā si ex pte iurassit solū vsuras tenet s. uat iuramētū dōc fuerit absolut? dō iureiu. c. dōbitores. Itē dico qd pēdēte qdē. san sit absolut? a iuramento nō dō fieri ibi biō iudici seculari ne pcedat i cā corā eo mota. Itā vt dēz ē iuramētū dō seruari donec debitor fuerit absolutus. quomodo enim pōt fieri inhibitiō iudici seculari ne pcedat ad eque dūm instrū cū super instrō nō pendet lis in epau. sed an dō fieri absolutio si pendet lis. Item dico qd ad hoc vt contineat absolutio a iuramento necesse est fides qd instrū sit vsurarium saltem semiplene. et eo absoluto admittet p instrū et iterato habebit pbat qd instrū sit vsurariū et pbatōnes primo facit sup per incidēti nō faciūt fidē sup causa vsuraria. optime ad hoc facit. c. venies lo fo de testibz. et de testi. spol. c. solite. et quod no. de ordine cogni. c. ii. in glo. hic p3. Item dico qd absolutio a iuramento dō peti ante terminū elapsū solutionis faciēdū et sic intelligit. c. i. de iureiu. vt no. Jo. an. co. ti. c. creditores. i. glo. pe. in fi. si ergo lapsus ē terminus solutionis faciēde et sic incidit i periurium debitor nō dō audiri qd frustra auxiliū. l. et de vsuris. c. qd frustra. et facit de iureiu. c. si lib. vi. Et re dēdū ad materiam reductionis ad arbitrium boni viri. sup quo Jo. de. de ancha. consiliū cui? consilij tenor talis ē. Duo sunt dubia. Primum tale ē vtrū attentis verbis et forma com promissi possit laudi inde sequētis peti reductio ad arbitrium boni viri. Secundū est si reductio peti potest nec de iusticia vel iniusticia ipsius aliquid petere possit vel pbatū appareat nisi per assertiōē ipsius arbitratoris q sup laudo per eum lato dō ponit vtrū debeat per iudicem adiutū tanquam bonūz virū confirmari. Super primo dubio fm quod alibi dicit glo. quāto iuniores tanto inspectiores. vt. l. gallus. de libe. et posth. pre mittēdū ē qd p maiori robore et firmitate laudi diuersas et varias formas et clausulas nouella practica adinuenit. quando qd enim partes paciscunt non petere reductionē ad arbitriū boni viri sub certa pena. et de ista forma per Dy. in. c. scienti. de regu. iur. lib. vi. et per Inno. c. qntauallis. de iureiu. et de ista reductionis renūciatiōe. per Būil. de cu. in. l. si vnus s. illud. ff. de pac. qñqz dō qd possit alte. et basse facere et dicere qdquid vult. et de iure vnius partis vel in parte vel in totum alteri dare. et de ista forma vel eius iuribus. habet per Jo. an. in. c. humilis doctrina. de maio. et obe. qñqz vltra proximam formam addit qd quantūcūqz inique pronūcietur debeat stari eius dicto cū iuramento et pena. et de hac in. d. c. qntauallis. i. nouella. vbi qd l3 de rigore iuris in penā incidit et periur? sit venies p. iudex tñ ex officio occurrere dō iniquitati. qñqz simpliter partes paciscuntur de parendo laudo. sed amici ipsorū inter se paciscunt penā. si quis ipsorū p quem laudū erit venerit p et de hac forma in addi. Spec. in ti. de arbi. s. i. versū. quid si compromissum. Qñqz ptes pmittūt cū iuramento parere laudo

do quātūcūq; iniquo et nō puenire ēt rōne enorimis leſionis.
et de hoc in diſputatione Jo. calde. vt refert Jo. an. in. d. ti. de
arbi. Et et alia forma Bar. in. l. labeo. §. tā et ſi. et in. l. diem. p
ferre. §. ſtari. ſi. d. arbi. v. compromiſſimus in talem adiecta
clā quem vt bonū vix eligim⁹ ſolū habito reſpectu ad eum ſi
ad alium. nā operat̄ hec clā vt pars leſa non poſſit reduceſ ad
arbitriū boni viri. Et et alia forma nouiſſima recolende me
morie dñi Ang. de J. de uſu v. q. vna p. donet alteri et alte
ra alteri. quicqd d. iure ſuo arbitrator fuerit arbitratuſ in hoc
ſi. in dādo vel in totum ius ſuū vel partem plenam et libera et
tribue do p. tatem. in q. ne propoſita nulla clā ex premiſſis ap
paret in dicto compromiſſo inſerta ſed ſimpli. poteſtas cogno
ſcēdi d. iur. et de ſcō cum ſcriptis et ſine ſcriptis pro rebus pre
ſentib⁹ vel abſentib⁹ ſubiūcta promiſſione d. parendo omni lau
do. p. cepto. arbitrato. et ſine ſerēdis interpoſito iuramento q.
omne laudū et contēta in dēo compromiſſo habentur rata et
firma. non v. eſſe dubitandum q. in hac forma ſimplici et ge
nerali concepta non impediāt q. arbitriū poſſit dici iniquū
et peti reductio. et iſta generalitas verborū h. tacitam p. d. d. em
āneram ſi equū fuerit arbitratuſ. vt. l. ſi libet. ff. de ope. libe.
nec iuramentū impedit quin poſſit ipſo caſu dici iniquum. q.
iniquitas fuit incognita q. de amico preſumpſit. imo vterius
non extenditur. vt in. c. veniēs. et. c. quinquaginta de iurem. ſi
cū iuramento et pena promittit. q. parebūt et. c. non impedit
q. reductio peti poſſit. vt ibi in nouella. Et iſtis breuiter
cōcludendū pro veritate v. q. non obſtante iuramento et pro
miſſiōe ſup. laudi obſeruatia. d. q. s. p. poſſit peti reductio ad
arbitriū bōi viri poſſit mltis iurib⁹ et rōnib⁹ p. firmari q. p. ſit
obijci ex remiſſiōib⁹. §. fact. et q. veritas reddit. māiſteſta.
Veniō ad ſcōm dubiū i quo d. arbitratozem cōdenaſſe
vnā partiū in mille libras. nec apparet aliqua petitiō. p. batio
vel allegatiō ſuper iurib⁹ partium p. ducta. corā ipſo arbitra
toze l. i. p. arbitratōz i teſte p. ductuſ corā iudice reſuſuſ aſſe
rat et atteſteſ oīa iterueniſſe. vtrum ergo iudex adhibitis tāq.
bonus vir debeat p. laudo preſumere et ſic ipſum confirmare.
vel poſtq. aliter non iuſtificat⁹ vel p. bationibus alijs non ſul
ciatur debeat ipm ſfirmare. ego iſtū articulū diſputaui. et inci
pit cū. c. laycus et. c. allegaui p. laudo cōſiliū Dy. quod icipit
Tholomeus manētis vbi ipſe t. q. ille qui dicit laudū iniquū
vel non legitime latū d. p. bare. l. i. de iure baſt. ſiſca. lib. r. qui
cūq; allegat volum d. p. bare. l. quorū. §. qui volo. ff. de p. batiō.
Item p. ſumitur p. his q. ſunt p. iudicē. c. innotuit. de eo q. ſur
ti. ordi. ſuſce. et maxime p. arbitratoze cui⁹ fides et ſolertia ſuit
a p. ncipio a partibus approbata. non v. ergo ſi poſt factū ei⁹
reprober de ſacili audicēd⁹. ſic nec ille qui alicui⁹ p. ſonam i ali
quo officio approbauit audiri d. ſi velit euz poſtea reprobare
c. acceptimus. de eta. et quali. et plene J. nno. l. c. cū venerabilis
de excep. et. l. ſi quis. C. de teſtibus. J. tē attēdēdū q. ſuit i cō
promiſſo expreſſum q. poſſit ſine ſcriptura p. cedere ex quo v. ſi
iter partes cōuentum q. de actis merita cāe cōcernētib⁹ de
beat eius dicto ſtari. vt no. Bar. i aut. niſi breuiore. C. d. ſen.
ex pericu. reci. J. tē ad quid ex pedit q. appareāt acta et arbitra
toz poſſet iſta non ſequi ſi ſibi aliud viſum non fuit naz iudex
pōt teſtibus non h. e. fide. vt ca. q. n. p. ſallam. de p. ba. potuit. n.
aliqua cā latens non publicāda alijs arbitratozis aſium com
mouere ad ſerēdū laudum et h. e. q. p. ſi iudicis p. ſumit
ſi p. non p. betur. l. herēnius. §. caya. de enicē. et l. c. p. ſentia. de
nun. et ſi p. ſi iudicis q. redditur in inuitū p. ſumitur. multo
fortius p. ſumendū videt⁹ p. laudo q. deſcendit ex actu volūta
rio videlicet cōpromiſſo et a perſona cui⁹ fides vt dixi appro
bata ē a partibus ego i terminis hui⁹ q. ſoni ſimilis p. rium di
ſputando tenui et ſcientee dico hui⁹ ſimilis q. in iſta q. ſtione ſi
cut in illa preſupponitur q. ſit deducta i cōdemnatione quāti
tatis ſine expreſſione ſpalis cāe ex qua iſte appareat obligat⁹.
J. tē ſine cōcomitantia loci vel t. p. ſi vel alicuius relationis ad
certū ex quo excluditur q. hui⁹ ſimodi cōdenationis mille. ecc.
librarū non ē poſſibile q. poſſit p. bare p. rium. ſi ſe nō ē debi
tozem i dicta quātitate nec vlla deſenſio repiri poſſit que con
cludat neceſſario in dicta ſi iſta lata cā vel t. p. non coarctata
ergo nulla pōt ēē p. batio. vt. l. actor. C. de p. ba. et hoc caſu dico
q. non vendicat ſibi locum conſiliū Dy. qui dixit q. onus
p. bati laudum fore iniquum icumbit aſſerēti d. intelligi et
iniquū aſſerēs hoc p. bare pōt. aſs deſiſſorū eſſet dicere q. icū

beret ſibi p. batio eius quod ē ipſoſſibile de natura. ad hāc poſ
ſibilitatē p. bati ſe retulit Bar. in. l. ſocietatem. §. arbitrozu
ff. p. ſocio. In illa q. ne qualiter laudū deſegatur iniquum. po
tuit. n. primo in facto de quo pōt eſſe p. batio p. rex naturā ex
circūſtātijs et p. bationibus et cōiecturis. In caſu ergo noſtro
cōcludo q. ille p. quo laudū ē datum i tam magna ſumma d. z
corā iudice reſuſuſ p. bare et iuſtificare laudū fore equum. ſi
ille qui aſſerit iniquum cū hoc p. bare ſit ipſoſſibile. et vt p. bati
et cōfirmo hoc alijs rōnibus. et primo q. ſic ē i iudice cui ſup
iuſticia cāe non credit⁹ niſi cōſtiterit legitimis documentis. c.
qm̄ p. ſallam. de p. bati. multo fortius hoc dictum ē i arbitrato
re cuius arbitramētū nō eſt veſtitum aliquo. lauzilio in p. ce
dēdo. et ē citra oēm. lauctoritatem. et a ſola partium cōuentio
ne depēdens vt no. i. d. c. quinquaginta. i nouella. Abſurdum. n.
ē ſentire q. magis preſumat⁹ p. facto vnus p. ſone q. iudicis d.
quo. l. male cōſidit oīa indeciſa ſuo arbitrio reſeruādo. l. i. ff. de
iure delibe. et. l. iij. ff. de teſtibus. et. l. cōtinu. §. illud. ff. de ver.
obli. J. tē terea iſte reſuſuſ ad iudicem vt ad bonū virum eſt
ſpecies appellādi. l. z non ſit p. p. ie appellatio q. non de mino
re iudice ad maiorem puocatio. ad hoc. l. non diſtinguem⁹. §.
cum quidā. ff. de arbitris. ſicut ergo appellatione pendēte de
bet actor p. bare ſuā intentionē et iuſtificare ſi ſam p. ſe latam
iurta no. i. c. p. ſtia. de renuncia. et. l. bi qui ad ciuilia. C. de ap
pel. et. l. i. C. ſi in integrū reſti. poſ. p. dy. et q. d. fortius pēdente
cognitione vtrum laudū ſit equū v. quaſi laudū latum nō fue
rit p. querelam ad iudicē deductā. ſicut nec ex ſi iſta fuerit p. ſum
ptio aliqua. ex quo ē ab eo appellatū. vt no. in. d. c. i p. ſtia. et. c.
bone memorie. de elec. et. c. innotuit. §. glo. ſic de renuncia. p.
cedere aut poſſet dictum Dy. poſtq. laudū querulari non pōt
q. pro ipſa preſumatur ſed non pēdēte diſcuſſione ſue iuſticie
ſic enim dicamus in ſi iſta. J. tē qua t. ſi fortius preſumēdum
vt dixi. et precipue hoc v. v. in ſcō retēti. et eſt iſtud in quo
ſi coram arbitratoze conſiſtit de predicto d. bito et non coram
iudice reſuſuſ p. t. d. ſacili fieri fides et niſi ſiat valide. iſte iudex
aditus tanq. bonus vir debet preſumere p. laudum q. d. n. nūc
non oſtenditur preſumitur nunc p. breuitatem tēporis vt ſic
non extitit. et ſic ex breuitate t. p. ſi aliquid preſumamus. vt
i. c. officij. et quod ibi no. de elec. et. l. ventri. §. in bonis. ff. de p.
uilegijs creditorum. J. tē terea facta non preſumuntur niſi
probenitur et paria ſunt non eſſe et non apparere. vt. l. in lege
de p. hen. emp. et maxime obligationes p. ſonales que h. ſt origi
nem ex aliquo iuris vinculo nō ſunt preſumēde niſi p. batur
vt inſti. de obligat. in prin. hinc d. q. omnia iudicia ſunt ab
ſolutoria. vt inſti. de p. p. tuis et t. p. a. actio. in fin. et. l. q. accuſare
C. de eden. et. c. i. vt eccleſia bene. hinc ē d. q. promptiora ſi iſt
iura ad abſoluēdū q. ad obligādū ſeu condemnādū. vt
Larianus. ff. de actio. et oblig. et. l. fauorabiliores. de regu. iur.
Ad p. poſitum igitur cū laudū arbitratozis habeat p. ſe p. ſum
ptōnem iuris p. riam. ſquem nō eſſe obligatū et tendat ad ob
ligādū nō ad liberādū. v. q. debeat iuſtificari extrinſec⁹
vt preſumptiue bonitas hui⁹ hominis. ſarbitratozis elidat
v. poſſe elidere preſumptionē iuris p. riam. vbi eſt iuris preſum
ptio ibi p. batio efficacior requiritur ad elidēdū iuris preſum
ptionem. vt in. c. q. veruſimile de preſumptionib⁹. et quod ibi
no. et. c. ſollicite. de reſti. ſpo. et. c. ſuper. de renūci. q. ergo dicit
Dy. q. eſt preſumendum pro laudo poteſt habere locū cū eſſet
abſolutorius ſec⁹ ſi condemnatori⁹. vt in caſu noſtro. J. tē
terea aduertendū q. in caſu q. ſonis quā diſputati et iurta iſta
duo vt paria cū. ſarbitrator abſoluit a debito. de quo liqueat
p. inſti. p. ducta vel cōdemnat⁹ in debito. de quo nulla p. ba
tio apparebat et in vtroq. cōclude q. arbitramētū contineat
in ſe volum ex euidentia et qualitate facti. ſicut enim remiſſio
debiti eſt donatio. vt. l. ſi mulier. de condi. ob cau. ita et condē
natio in quātitate de qua nō apparet aliqua obligatō v. ſape
re donationem ſicut ſtipulatio ſine cā. l. i. §. circa. de doli ex
cept. et. l. campanus. de opis liber. ex quo ſequitur q. arbitrator
v. vt donū nō vt debitū hanc ſummā deduxiſſe in laudū dic
enim lex q. ſpecies furti eſt ex alieno largiri et b. ſiſciū debito
ris ſibi acq. rere. ff. de furt. l. ſi pignore v. ergo arbitrator ſine
p. bationibus cōdemnādo in ſuma iſta exceſſiua feciſſe illi gra
tiā quo caſu. ſper gratiā vel p. ſordes p. nūciat in effectu nō va
let. vt. l. iij. C. de arbitris. l. ſi filius. ff. de iudicijs. et. c. cum eter
ni. de re iudi. lib. vi. ſacit enim q. ſacere nō debuit. et per conſe

quē est in dolo. l. dolo. ff. mādati. non obstat si dicat partes
cōuenisse ut eius simplici verbo vel dicto stet postq̄ sine scri
ptura eis placuit ipsum posse pcedere. vt. C. de sententijs ex pe
riculo reci. l. i. q. p̄posito q̄ sit ita. tñ d. eius dictū rōne fulciri.
Nam si expresse cōuenisse stare eius dicto. tñ si inquit re ip
sa dicere nō debere eius dicto stari. vt. l. theopompus. r. ibi p
Bar. ff. de dote p̄lega. nam si dicatur ab homine vel a lege
standū esse alicuius conscientie vel assertioni. si dixerat q̄ nō
sit iustū vel equū d. emendari. vt. ē glo. notabilis. in clemen.
i. de iure patronatus. non ita igitur rigore dictū d. q. p
laudo p̄edo p̄sumat d. intelligi. r. si cōdemnavit in decem
milibus non est dicendum q̄ p̄sumi debeat p̄ laudo vt sic p
iudicem recursus debeat p̄ dictā p̄sumptionē laudū confir
mare. imo v̄ equitas r. iustus q̄ debeat infirmare. sicut enī
infirmitas in iudicis a quo iudex appellationis. vt dicto
c. in p̄sentia. r. ridiculū esset dicere q̄ iudex recursus q̄ i ista
recursione ē aditus tāquam bonus vir nullis p̄bationib⁹ corā
eo factis debeat laudū d. cuius iusticia nihil p̄stat tanq̄ equū
confirmare. hoc enim facere non potest salua conscientia. vt di
cit tex. in simili. in. c. abbate sane. de re indi. lib. vi. Nec obstat
si dicatur iste arbitrator examinatus vt testis attestatur sibi
debite constituisse hic enim esset assertio nullis adiuncta proba
tionibus nimis nuda r. sine aliqua rōne ideo non sequēda. cō
uincitur enim eo ipso q̄ nimis recte egerit. postq̄ vero offēdit
quibus rōnibus r. p̄bationibus metus fuerit ad condemnan
dum in sūma adeo excessiua ad hoc. l. non solū. C. de testibus.
¶ Preterea ē solus r. non creditur ē si sit auctoritatis. vt de d.
c. a nobis. de testibus. Et quibus concludo q̄ p̄ iudicem adi
tū tanquam bonum virū debeat laudum p̄nunciari inique
postq̄ ipsum fore equū nullis p̄bationibus ostenditur. ¶ De
trus de anch. Et q̄ dicto arbitratoris nō stetur. tenet Ange.
in aut. nisi breuiores. C. de sententijs ex periculo recitan. vbi
sic dicit sicut snia sine scriptis fieri pōt ita reliqua acta fieri pōt
vt notatur in corpore vt de. apud p̄p̄i. c. p̄. i. r. in. s. necessi
tatem. in aut. vt iudices sine quoquoq̄ suffra. dicunt tñ qdaz q̄
licet acta vel snia nō debeant fieri in scriptis tñ redigi in scri
pturā debent ad p̄petuā rei memoriā Bar. q̄ in omni cau
sa grauissima acta fieri possunt sine scriptis. sed redigunt i scri
ptis per notariū actoz. solum aut libellus r. snia est in scriptis
ferenda. r. ideo dicit in talibus casibus stari soli verbo simpli
cis quātūcūq̄ nulla facta scriptura neq̄ de actis. neq̄ d. snia
sicut credit soli relatori nuncijs vt. l. ea qdē. C. de accusa. r. c. cū
parati. de appellatio. r. propterea dicit vnum qd est mihi gra
ue. Et propterea dicit Ange. q̄ si compromissus sit i arbitriū
vel arbitratozem r. attribuitur p̄tās vt i scriptis r. sine scriptis
p̄nunciari possit de oibus statur simplici verbo arbitri. i. cau
sis vilibus r. modici p̄iudicij sto cū eo i alijs secus i. l. theopom
pus. de dote p̄lega. als de facili quelibet pars posset decipi
r. p̄cludēda ē via malicijs. Et p̄ hoc facit qd notat glo. in. l.
ne in arbitris. C. de arbitris. i. s. snia i scriptura. in glo. que i
cipit. nam vox vnius r. c. Et q̄ notat Inno. de electio. c. cū di
lectus. Florentie aut p̄acticatur q̄ i oibus causis summarijs
acta fiant in scriptis. nam primo p̄curator scribit ea in sua ca
mera r. ad iudicem p̄ducit r. rogat notariū vt reducat i scri
pturam. cū aut qd vadit ad tribunal r. solū p̄fert verba i scri
ptis vero nihil p̄ducit. s. solum dicit notario scribe quod tibi
dico ille actus d. sine scriptis r. p̄ notarium redactus in scri
ptis. Bar. aut q̄ t̄z indistincte q̄ soli dicto arbitratoris statur
sic dicit in dicta aut. nisi breuiores. S. quero d. hic q̄ sen
tētia d. fieri sine scriptis quid de p̄cessu ter. vt dicere q̄ sine
p̄cessu vel scripto cognoscat. vt. in. d. s. necessitate. r. i aut. vt
clerici apud p̄p̄ios episcopos. s. i. quod pōt intelligi duobus
modis. Ano modo sine scripto q̄ non dēt libellus. Secundū
q̄ als requirit. vt in aut. offerat. de litis cōtesta. tñ bñ redigēt
i scriptis p̄ notariū. S. hic itellece⁹ nō placet q̄ excepto libello
r. snia i qualibz grauī cā. p̄cedet sine scriptis l. postea i scriptis
redigat. c. qm̄ p̄ fallam. de p̄batio. r. l. scire oportet. s. o. de ex
cu. tu. ff. Et iō itelligo sine scriptis q̄ nulla fiat scriptura. Cre
dit ergo simplici i formatione iudicis i spect. causis breuiori
b⁹ vt ē verū q̄ alias credit soli relationi nuncijsm ea q̄ notā
tur i. l. ea qdē. C. de accusa. r. l. magis puto. s. nō tñ. ff. de reb⁹
eoz. multo magis credit iudici i istis breuiorib⁹. r. bec nota p̄
cōpromissis q̄ sunt i quib⁹ dāt p̄tās redigēdi vel cognoscēdi

i scriptis vel sine q̄ p̄ hoc videtur p̄tes velle q̄ ei⁹ simplici i for
matōe credat. In eo aut qd bar. dixit q̄ i oī cā de mōdo quā
tūcūq̄ grauissima acta iudicialia de substantia nō regunt scri
pturā. vnde p̄nt p̄bati p̄ testes. Adde q̄ idē notat gl. parua i
l. si p̄tor. s. marcell⁹. de iudi. r. idē glo. i. l. qm̄. C. de heredi. r. i. l.
quotiens. s. si. r. l. currēt. de testi. p̄ glo. idē no. expresse. Inno.
i. c. quoniam contra fallam. de proba. r. ibi per Jo. an. i nouel
la sed Inno. in. c. i. in fi. de libel. obla. tenet p̄rium scilicet quod
omnia acta iudicialia d. necessitate requirant scripturam idē
notat glo. ordina. Ber. in. c. quoniam contra in verbo p̄esu
mitur in. prin. de p̄batio. idem Ly. in. l. i. de emancipa. libe.
r. in. l. emancipatōe. de fide instru. r. idem similiter no. in. l. er
rote. de testa. r. idem no. Bar. in. l. ne in arbitris. C. de arbi. r.
idem no. glo. in cōstōne. re. lite legitime contesta. in verbo pro
ponat. quid ergo dicemus dicit Ly. q̄ aut acta sunt d̄perdita
r. probantur per testes. als ē necessaria scriptura. vt notat p̄
eum in allega. l. i. In hac opi. ē glo. ordi. in allegato. c. quoni
am. in verbo p̄sumitur. r. ita concordat Ange. de Iherusio
istas opiniones in allegato. s. marcellus. q̄ sic concordat In
no. qui in hoc variat. vt supra in allegatis locis p̄. Idez di
cit Ly. in allegata. l. errore. quando in actis est erratum. nam
ille error pōt probari p̄ testes. r. sic v̄ intelligere quod no. In
no. in allegato. c. quoniam in fi. Bal. in. l. ne in arbitris. s. al.
dicit q̄ quedam sunt acta que de sui natura requirūt scriptu
ram. vt ē libellus r. snia diffinitiva. Item actus iuramenti r.
illa non possunt nisi per scripturam probari vel per testes qui
deponant sic forte actum r. scriptum. ita q̄ de scriptura depo
nant. r. ita procedat vna opi. alia vero acta iudicialia que nō
requirunt scripturam vt exceptio v̄ interloquutoria r. similia.
r. illa possunt p̄bati per testes. vt in allega. aut. nisi breuiores
r. bec ē veritas meo videre. Ultimo dominus Florianus
in allegato. s. arbitrorum. sic dicit snie arbitri statur r. non re
curritur ab ea. vt. l. diem proferre. s. stari. ff. de arb. in arbitra
toze secus. vt in. s. arbitratorum allega. Et rō diuersitatis q̄
cum quis compromittit in aliquem vt in arbitrum. scit q̄ d. z
seruare ordinem iuris in iudicando ideo contemnit iudicem
ad quem pertinet bec iurisdicō. r. sic non pōt ad eum redire. ff.
de arbi. l. litigatores in principio. Et hoc ē q̄ dixit tex. cū gl.
in. l. i. s. i. ff. de arbi. in glo. que incipit precipue q̄ qm̄ compo
mittitur in aliquem cōpromittitur in eū tanq̄ in bonum vt
rum. ita q̄ ab eius dicto. nec receditur nec ad iudicem eatur.
s. cū cōpromittit tanq̄ in arbitratozem. tūc cū semp sui natu
ra fiat sup̄ p̄ctu q̄ celebrat ex partiū cōuēctione nō ex iudicis
auctoritate merito nullus iudici sit iniuria nec p̄tēntur. iō i cā
reductōis pōt ipse adiri. aliō ergo i arbitratore. aliō i arbitro
r. cum hoc transeunt omnes iurille cōiter. tam in. s. stari. q̄ i
s. arbitratorū. Ber. idem in. c. venies. de iure iur. r. de electō. c.
tanquā. Sed sciendū q̄ Hostie. in. c. i. extra. de arbi. vt refert
ibi Jo. an. super vltima gl. dicit q̄ si snia arbitri continet ma
nifestaz iniquitatē non est illi standū. imo ordinarius ex offi
cio illud faciet emēdari. r. hoc inuit l̄a in. d. c. i. Idem si con
tineat euidentē lesionez partis. Et rō est q̄ tunc continet pa
ctum r. sic emendandū. nec stabitur. s. stari. in foro canonico
r. ē cūmli q̄ p̄batur q̄ etiam lex ciuilis mandat peccata corri
gi. vt in aut. vt nō luxu. p̄ natura. in prin. colla. vi. r. hoc dē
est notandum q̄ forte legisse habent hactenus iudiciū. Attē
de tñ fm̄ Flozi. ibi q̄ forte hoc p̄cederet vbi de peccato cōsta
ret. alias v̄ standum illi. s. stari. potest tamen arbitriū esse ini
quum reip̄a. r. tamen non ex animo p̄nūciantis nec dolo.
ideo vbi de peccato non constat non v̄ recedendū a dicto. s.
stari. r. a regula. s. arbitroz.

Quo iure petatur reductio ad arbitrium boni viri.

¶ Tunc dicendū est quo

iure reductio ad arbitrium boni viri petat
reduci. Bart. in. d. s. arbitrorum. sic dicit
Inno. r. Spe. videntur dicere q̄ officio iu
dicis. ter. in. l. si societate. s. arbitroz in. l.
v̄i r. si nerue. v̄ dicere q̄ actōe ex eo p̄ctu
Breuiter q̄ aut loquimur in p̄ctibus stricti iuris. r. tunc per
officium iudicis. vt. l. si libertus de operis liberti. Ita intelli
go

go opinionē p̄dictorum aut loquimur i p̄ctibus bonēfidei et
tunc aut ex eo p̄ctu oritur actio ei qui vult petere reduci ad ar
bitrium boni viri. et petetur actione ex eo p̄ctu. vt. d. l. vnde et
nerue. aut ex eius parte non oritur actio. Exēplum i p̄ctu do
tis fuit cōpromissum i aliquē vt statueret dotez alicui mulie
ri qui statuit et iniq̄ statuit qz mulierem nimis grauauit certe
qz ex parte mulieris nulla oritur actio ad petendū dote cōstā
te infimonia tūc recurrit ad iudicis officium arg. dicte. l. si li
bertus. quod p̄bo aliter si mulier cōueniretur a viro vigore il
lius arbitramenti mulier posset excipere de eius iniquitate et
sic per officium iudicis mercenarium de eius iniquitate co
gnosceretur. Sed reguli vñ qz vbi quis hz exceptionē et si nō cō
ueniatur pōt officiū iudicis implorare ne ab aduersario inque
ret vt. l. iij. C. de his qui bo. cede. pos. ff. de fideiuss. l. si contēdat
et ibi ē ter. fm vñā lec. glo. facit. ff. de lib. lega. l. aurelius. §. cē
tum. et quod ibi no. Florianus l. d. §. arbitrorum. sic dicit que
ro quo iure peti posset qz snia arbitroris reducatur ad arbi
trium boni viri. quidam vt Jnno. et Spec. i. ti. de arbitris. §.
sequitur. ver. sed quo. et glo. istit. de p̄ben. emp. §. precium. et vñ
glo. dicere quod petatur officio iudicis. Jn p̄rium facit ter. in
d. §. arbitrorum. et in l. vnde et si nerue. vbi vñ velle qz actione
ex eo p̄ctu. et p̄ p̄is non officio iudicis quod ē subsid. arum. ff.
de minor. l. i. cāe. et hoc firmat glo. qz iure actionis. ff. locati. l.
h. et si in lege. i. p̄rin. i. glo. i. ver. irrita vel p̄ non facta et. Jac.
bu. dicit dari officium iudicis qz datur ad rescindendum vbi d
ficat actio. l. quod si minor. §. si. ff. de mino. quod officiu habz
naturam actionis. vt eadem. l. qz si minor. vel dicatur qz dēf
actio ad rescindendū actio in factum ex equitate p. l. quot. ff.
de p̄scriptis verbis. fm cum. doc. ergo variant. quod dicem?
canoniste et transeunt simplice qz officio iudicis. Sed tu dic
p̄fectius opinionēs cōcordando qz aut loquimur in p̄ctibus stri
cti iuris. et tunc officio iudicis. vt. l. si libertus. ff. de oper. lib. et
ita intelligantur p̄dictorum opi. Aut in p̄ctibus bonēfidei.
et tunc aut ex eo p̄ctu oritur actio ei qui vult petere reduci et pe
tatur actio ex eo p̄ctu. vt. d. §. arbitrorum. cū. d. l. vñ et si ner
ue. aut ex eius parte non oritur actio. Exēplū cōpromissi
mus in aliquem vt statueret dote alicui mulieri q statuit et
inque qz mulierem nimis grauauit certe ex pte mulieris nul
la cōpetit actio p̄stāte infimonia ad repetendū tūc recurrit ad
iudicis officiu. vt. l. d. l. si libertus fm Bar. vbi. s.

Equitur videre cōtra ar

bitros et cōpromissum qualiter obiciatur. et q
dam magister nepos de monte albano in quodaz
suo libello in rubrica qualiter obiciatur p̄ arbitros cōpromis
sarios. sic dicit. Sequitur videre p̄ arbitros et cōpromissū
qualiter obiciatur. et primo obici pōt qz seruus est et in cūz cō
promitti non pōt. vt. ff. de arbi. l. sed et in seruū. §. iij. q. vij.
c. tria. Item minor. xx. annis arbitri esse non potest. vt. d. l. h.
et in seruū cum. l. se. et hoc intellige qz cogi non dō. et de b d
ff. de mune. et one. l. ad rempubli. vbi de hoc plene. et ff. d. iudi
cijs. l. cum pretor in fi. et ff. de re iu. quidam dñt addēa que. s.
proxime allegata sunt ibi. Item si minor. et. Item iuri p̄prio
qz arbitri esse non pōt. vt. ff. eo. l. pe. et ar. ff. de iudi. Julianus
ff. de iurisd. om. iu. l. qui iurisdictionem. ar. p. C. mandati. l. in
re mandata. Item p̄. ff. si quis cau. l. iij. ibi se arcauit. et. Item
p̄. C. ne quis in sua cā. l. i. Item si fuerit mulier non valz arbi
trium. vt. C. eo. l. vlti. ff. de iudicijs. l. cum pretor. §. pe. ff. d. reg.
iur. l. iij. ff. de procu. l. neqz femina. ar. p̄ extra de arbi. dilecti
siliij. Solutio ibi erat de consuetudine approbata. et hoc dixi
s. ti. proximo. Item si fuerit ordinarius eiusde rei de qua ex
titit cōpromissum. vt. ff. eo. sed et in seruū. §. i. et hoc est ve
rum fm leges. sed fm cano. in quēlibz delegatum cōpromit
ti pōt. extra eodem cum tēpore. et c. cū olim. extra de elec. cām
extra de p̄ben. de multa. et c. cum in lris. extra de p̄scrip.
lras. Et r̄utamen fm leges cōpromitti pōt non tanq̄ in ve
rum arbitrium. sed tanq̄ in arbitratozem. vt in aut. de iud. §.
si vero p̄terit. colla. ix. et no. in. d. l. sed et in seruū. Nam disse
rentia ē in arbitrium et arbitratozem. qz arbitri cōpromissari
us ē q cognoscit ad modum iudicis. hz arbitrator ē amicus
p̄positor q ad modū amici pacificat et snie arbitri stādū ē siue
eq̄ siue iniq̄ sit. et sibi ip̄tēt q eū elegerūt. vt. ff. eo. dic. §. stari.
Arbitrator aut si inique arbitratu fuerit reducitur ad arbi

trium boni viri. vt. ff. p̄ socio. l. si societatez. et. i. q. iij. c. arbitro
rum. Item si furiosus est arbitri esse nō pōt. vt. ff. de re iudic.
l. arbitratoris. Item si cōpromissum ē de cā criminali publi
ca. vel matrimoniali. vel liberali nō valeat. vt. ff. eo. l. nō disti
guemus. §. iulius. et. §. de liberali. et extra de in integ. restit. c.
pe. extra de cōsangu. et affi. et lris. extra de transa. c. vltimo.
De cā vero criminali qñ ciuilitur agitur potest in arbitrium
cōpromitti. ar. ff. de his qui no. infa. §. ex cōpromisso. ar. p. C.
de transactionibus. l. transigere. Solutio vt ibi. Jtē de popu
lari actione cōpromitti non lz vt. d. l. non distinguemus. §. d
liberali. Item de cā restitutionis in integrū cōpromitti non
pōt eo qz certis iudicijs tñ illius causē cognitio demandat.
vt. C. vbi et apud quem cā in integrū resti. agi. de. l. vltima. ni
si incidenter cā restitutionis corā arbitro moueretur. tunc. n.
bene lz qz tunc tñ sup̄ principali p̄nunciat non sup̄ incidenti.
et per p̄nunciationē p̄ncipalis absoluitur incidens. C. de pe
dane. iudi. l. i. et de ordine cogi. l. iij. et d. iudicijs. l. i. et l. quot. ex
tra de ordine cogi. c. i. vbi de hoc. Item queritur an infamis
arbitri eē possit. vt. ff. eo. pedius. iij. q. vij. circa si. vbi dñ nihil
enim refert eū qui arbitrium suscepit an sit integre fame an
ignominiosus et de hoc consuevit notari. C. d. infamis. l. i.
C. de digni. l. iij. l. iij. Item si mulier cōpromittat noie alieno
non valet arbitriu. vt. ff. eo. l. nō distinguemus. §. si mulier. Jtē
si cōpromissum sit per pupillū sine tutoris auctoritate nō va
let. vt. ff. eo. pupillus. Item si sine pena fuerit cōpromissus vel
sine eo quod obinet vicē pene non valet cūz effectum qz p̄tes
non tenent seruare sniam arbitri nisi velint si pena nō fuerit
apposita. vt. C. eo. l. i. Et iuramentū fm cano. extra eodē. cūz
tpe. et c. non sine. ad hoc. ff. eodē. l. litigatores. §. arbitrius. l. nō
distinguemus. §. i. et. §. in sūma. et. C. eo. l. pe. §. altera aut. cum
scripta enim bene valent. licet pena nō sit apposita. si partes
expresse consenserint snie arbitri vel post sniam. et decet dies
taciturnitate p̄firmauerūt. et ex eo actori dabitur actio et reo
exceptio vt. C. eo. l. cū antea. §. i. et. l. i. et ar. extra. eo. c. per tuas.
Item si cōpromissum claudicat non valet. vt. ff. eo. quid tñ
§. pe. l. pe. Item si p̄nunciatio arbitri in tertium sit collata. vt
in arbitrium tertij nō valet. vt. ff. eo. l. si vnus. et. §. si qñ duos.
et extra de arbitris. innotuit. extra de offi. dele. c. suspicionis.
extra de appella. cum spāli. vbi de hoc notatur. itez si dies ap
posita est in cōpromisso et ea transacta est postea quicqd di
cat arbitri non valebit. vt. ff. eo. l. non distinguemus. §. sane. et
l. sequenti. et. l. si cum dies. §. iij. et. C. eodem. l. iij. in fi. et ar. extra
de offi. delega. de causis. Item si die feriatā p̄nunciatum sit.
et ei renūciatum non fuerit vel altera parte absente. nisi hoc
actum sit nō valebit. vt. ff. eodem diem. §. litigator. et. l. pompo
nius. §. si. et. l. si feriatis. et ar. extra de feriis. c. vlti. item de re
ecclesiastica in laycū cōpromitti non pōt. extra de arbitris. c.
cum contingat. et de iudicijs. c. decernimus. item no. qz qdaz
noua constitutio p̄bibz vt iudex iurare non faciat arbitrum
vel alterum litigatozem. vt. C. eo. aut. decernimus. vbi d hoc.
sed secundum cano. nam partes bene iurant. vt supra dictum
est. et extra eodem. cum tempore. et c. non sane. item pōt obici
cōpromisso qz solutum ē cōpromissum. soluit enim pluri
bus modis. puta die. morte. acceptilatione. iudicis facto satis
factōe obuēiente. vt. ff. eo. l. nō distinguemus. itez potest obici
cōpromisso qz nudo pacto lz cōpromittere nisi in casu quo nu
do pacto lz cōpromittere. l. cum duo debitores faciunt sibi
pactum adinuicem de non petēdo si arbitri snie non pareant
vt. ff. eo. litigatores. l. i. et. §. si. itē pōt obici qz arbitri in se non
suscepit arbitrium seu cōpromissum vt. ff. eo. l. iij. §. in compro
missum. itē pōt obici qz arbitri non pōt inferre mulctā p̄tra
cōtumacem nisi expressum fuerit in cōpromisso. vt. ff. de iu
dicijs. l. iij. §. vltimo. ff. eo. l. non distinguemus. §. cū in plures
et. l. quid tñ in fi. S3 p̄rium vt. ff. eo. l. non ex oibus. hz non est
p̄. qz intelligitur qz dictum fuerat i cōpromisso. vt. l. non fm
m. de hoc consuevit notari. extra eo. c. cū dilectus. Jtēz arbi
trium non valet si p̄ heredes fuerit p̄mulgatu nisi de his hēre
dibus tñ fuerit i cōpromisso actū. vt. ff. eo. diem. §. i. Jtē p̄
obici qz oblatu non fuerit libellus arbitri arbitrari non pos
sunt. vt. C. de iudicijs. l. rem non nouam. et de arbitris. l. pe. i
fi. Jtē nota differētiā inter arbitrium et cōpromissum. Ar
bitrium ē quod sit sine pena. sed pignozibus vel iuramento ē
vallatu vt. C. eo. l. ne in arbitris. Cōpromissum aut quod sit

cū pena. vt. C. de iudicijs. l. non rem nouam. §. i. z. ij. C. vbi r apud quem resti. facit postu. l. vltima. Quod autē dicit qd ho die non ē iurandum in arbitris. vt. §. dictum est. p. aut. decer nimus. C. eo. ti. posita. At autē nihil possit obijci compromis so hoc modo scribatur fm eundem. in libro vbi. §. Licius z Martinus de tali qōne que fert iter ipsos vel ferri sperabat z de oibus alijs p se z suis heredibus cōpromittūt z consen tiunt i sempronium tanq arbitrum cōpromissariū z arbitra torem siue amicabilem cōpositorem volentem i se arbitrium suscipientem. asserētes se ide in arbitrum cōpromittere causa finiedarū litium. z q in pāctum sempronium cōpromittunt i bonum virum ita q ab eius snta z dicto non recedatur nec ad iudicem eatur. ita q possit pnuuciare. examiare. cognosce re. z terminare. z interlocutoriam z diffinitiuam dare. z ordi narie iuris ordine seruato vel penitus pretermisso vlt extraor dinarie. put sibi melius visum fuerit diebus friatis z non se riatis sedēdo. stando z in omni loco z oī hora z vtraqz parte abiente vel pēnte z q arbitrari possit semel vel pluries z suaz sntam interpretari. corrigere vel emendare ac mutare si opus fuerit cōtumaciam litigatoris punire z citare par tes ad quē cūqz locū fuerit vel ad loca z vt possit pnuuciare in scriptis vel sine scriptis pdicti Licius z Martinus vnus alteri adini cem p stipulationem solemnē p se ac suis heredibus sub pena cētum marcarū quod laudo. arbitrio. pnuuciationi seu dicto obtemperabūt z i nullo cōuenient de iure vel de facto. verbo vel opere p se vel interpositā psonā z q nullum dolum cōmit tant z q cōpromissum nullū impetunt rescritum. z nul lum priuilegium allegabūt z nullam exceptionem opponent z q non vterētur beneficio alicuius legis que viciet vel vicia re possit cōpromissum seu psonā arbitri. seu ex persona cōpro mittētium seu ex rebus de quibus cōpromissum ē. z q coruz sine seu laudo equo vel iniquo stabunt renunciantes cām be neficiorum pdictorum beneficijs z priuilegijs cōpetentibus spāliter hic enumeratis z oibus predictis spāliter certifica tis iuramento corporaliter prestito adinuicēz promittentes p stipulationem attendere. complere z obseruare pro se z suis hēdi bus z successoribus z p non ire sub pena predicta z obliga tōem bonorum omnium presentium z futurorum constitu tes adinuicem vnus pro alio bona precario possidere ita q liceat z qui seruauerit compromissum sine iudicis auctoritate ingredi bona illius q fecerit compromissum precarium reuo cando nihilominus compromisso in sua manente firmitate. Hoc adiecto pro dicta pena semel z pluries z quotiens p pre dicta vel aliquid horum in omnibus z singulis insoliduz cō mittatur z cōmissa exigatur. Et ego talis notarius his oibz interfui. z vt. §. legitur volūtate dictarum partiu scripsi hoc publicum instrū z plenissimum qualiter obijciatur p arbi trum z eius arbitrium. z qualiter compromissum conficiatur vide per Spec. in ti. de arbitris. §. exercipitur. ar. §. arbitru seu arbitriū per totum. que ideo hic non scripsi q modica addit p dictis. z q aliquando contingere solet q partes minantur ar bitro. ideo videamus an mine excusent arbitrum. z hoc repio q Bal. in suis conclusionibus per modum alphabeti redactis per dñm Andream Jobānis de JDerufo in lra arbitrium sic dicit. Arbitrum excusant mine capitales non iactatorie sz effectuales z valide. de arbitris. l. 3. qz presumitur inimicitia ex minis capitalibus. facit quod no. in. l. iij. ex quibus causis maio. l. antepe. eo. ti. in glo. z. l. fulcinus §. ij. in glo. sed nō ex cusant iudicem nec testem. qz facilius inueniuntur centuz ar bitri q vnus testis. vnde testis non excusatur nec repellit ni si testis diceret se minas ad animum reuocasse. z se ex hoc fate tur capitalem inimicum. qz tunc est presumptio conditionis eius. dic vt in aut. de testibus. §. si vero adiffes. als semper qs minaretur testi vt non valeret de m eius. quod est absurdum. vel distingue inter minas actiuas z passiuas. nam aut testis infert minas z non creditur ei si mine sunt verisimiles z si si mulate nec calore iracundie. Aut ps minas testi. z tūc testis nunq repellit si dicit se o minis n curat. vlt nil o hōpōit. Si at dicit se inimicū se sibi nō credit qz professio z cōsideriū sibi inuicem resistunt. Itēz despectio sicut cōtumeliatio z sicut dis famatio facit qz arbitrum non cogit laudare. de arbitris. l. liti. i prin. dic aut despiciatur arbitrum dissamando z loqitur. l. 3. z. l. sed z si seruum. §. si. de arbitris. Aut cōtumeliando re vel ver

bis atrocitatem cōtinentibus ex aio pensate z non fictitie. z loquitur. l. licet. aut aliter z tūc aut despiciatur z ad alium itur z soluitur cōpromissus. vt. l. litigatores. de arbitris. aut despi citur bene forte p imperitiam tunc statim possunt partes ad eum redire non multo post litem. l. si vnus. §. i. aut nō despi ci tur sed ad alium itur forte ppter infirmitatem arbitri. z tunc aut alius aditur z sublatū est post. l. litigatores. primo respon so. Aut iudex tūc dic vt notatur in. d. l. item nota bene. Item inimicitia cōta ex arbitrio non impedit laudū. secus si extri secus si sit protestatū. vt in. §. cum quidam. dūmodo. ptestatio sit vera z manifeste pbetur. Attende fm Bal. in supradictis conclusionibz qz arbitrum antequā acceptat nō est arbitrum. l. si o meis. §. recepit. z. l. si cum dies. in pñ. ff. de arbitris z potest eligi arbitrum in absentia. vt. l. iij. eo. ti. no. z tēpus acceptatōis inspiciatur magis q electionis. qz non est ius questū p electio nē. sed per acceptationem. l. sed si seruuz eo. ti. vel q electio tra bitur ad diem acceptatōis. l. si. eo. pterea nota bene an ar bitrum possit condemnare per verbum. Credo dicit Bal. i alle gatis conclusionibus suis qz sic qz verbum credo prolātū a iu dice est diffinitiuū. a parte est assertiuū a teste est dubitatuū. z nihil v3. l. diem. §. si plures. de arbi. quod no.

Infra quantū tps petatur recursus ad arbitriū boni viri.

Ed videamus infra

quānum tempus debeat recursus ad arbi trum boni viri interponi. Bar. in. l. si qs arbitratu. ff. de ver. oblig. z i dicto. §. arbi troru. sic dicit. Quero. §. quātū tps possit peti fieri reductio ad arbitrium boni viri.

Specu. i. ti. de arbitris. §. sequitur ver. sed pone. j. quod tps. vt dicere q. j. decem dies sicut in appellatione. qz ista ē quedam appellādi species. vt in allegata. l. non distinguem. §. cum q dam. q mibi non placet. qz vel hoc sit iure actōis. vel propo nitur iudicis offm vt examine aliquā exceptio vel defensio. sed actionibus vel exceptionibus non prescribitur tā modico tpe nisi. xxx. annis. vt notatur in. l. querela. C. de falsis. Quid dicemus questio ista requirit decisionem pncipis. tñ de iuris rigore fm ea que scripta sunt mibi v3 q si per annum taceat qz videatur arbitramentū approbare. vt. l. qui se grauatos. C. de censibus z censitoribus. lib. ri. si tamen. j. annum conque stus est nō dico corā iudice sed ē extra iudiciū ita q appareat eum taciturnitate nō consensisse tūc eo casu quo ista reductio peti iure actōis vel officio iudicis q loco actōis pponit tūc tanto tpe peti poterit quāto tpe actio durat. Sz qz offm iudi cis pponit loco exceptōis tūc sicut exceptio perpetuo durat. vt. l. procurator. §. si. ff. de doli exceptione z. l. 3. C. de exceptio nibus. Ita poterit ppetuo peti reductio ista. Jdossimus etiā dicere z forte nō male predicta vera esse quādo petitur p mo dum actionis vel officio iudicis loco actionis seu exceptionis sed qz officium iudicis principalr pponitur. vnde in pētibz stricti iuris tunc debeat fieri reductio ista quadrācentium oliz hodie infra annum vtilem qz regula ē q quicunqz officium iu dicis datur ad rekindēdum id quod de iure cōi valet āno vti li finitur vt. l. in honerarijs. §. sed cum recessa. de actio. z obli. que ē menti tenēda. Dñs Florianus de Bono. in. d. §. arbi. sic dicit. j. quantum tps pōt peti reductio ad arbitrium boni viri. Sui. i. specu. i. titulo de arbitris. §. sequit. ver. §. infra qd arguit primo hoc esse arbitratū tanq indeterminatum a iu re. arg. extra de officio delegati. c. de causis. z. l. i. ff. de iure deliberā. demum refert quosdam dicere q vsqz ad trīgita an nos. C. de prescriptio. xxx. annor. l. sicut quasi hoc sit quoddaz psonale. Alij fm eum distinguunt qz aut in arbitrium ē pfixū tps quo aliquid debeat fieri z solui. z tunc. j. illud tps debeat reductio peti. aut nō ē pfixum z tūc o3 peti ista quattuor mē ses qui dantur iudicatis ad soluedum. ff. de arbitris. l. si cum dies. §. si. z hoc in agēdo. nam semper excipi pōt. ff. de doli ex ceptione. l. pure. §. si. Finalr verius putat q infra decem dies sicut in appellatione dñ quasi hec sit quedam species apellatō nis z in hoc residet. hāc etiam opinionem refert hic Jac. bu. quosdam fuisse sequutos. arg. l. non distinguemus. §. cum qdaz ff. de arbitris. sed certe hec opinio Spec. non ē vera qz siue pe tatur

atur et examinatur aliqua exceptio seu defensio fin p̄dicta nō ē dubium tā breui tpe hanc p̄tatem petēde reductionis non tolli. qz actionibus vel exceptionibus non prescribit tam mo dico tpe. nec ē officio iudicis cum non prescribatur minori tēpore saltem triginta annorum. notat glo. i. l. querela. C. d. fal sis. ¶ Preterea aduerte hec opinio confunditur p̄ dictū eius dem Spec. i. titulo d̄ arbitris. §. i. ver. quid si a tempore quo ce pit agere et c. vbi dicit qz si petita reductione pars negligit illā psequi p̄ annum qz ei postea psequuti non poterit opponi la p̄sus anni sicut poterit i appellacione. extra de appella. c. cum sit. et c. oblate. et c. de tēp. app. aut. ei qui. et i corpore vnde su mit nec poterit fm eum hec dici appellatio s̄ poti? attestatio vt dicat. l. non distinguemus. §. cum quidaz. et c. de arbitris l. pe. §. sin aut. et sic p̄z qz sibi ipsi i hoc dicitur prius. qz non cē setur hec reductio appellatio quātū ad tempora fatalia psequi toris. ergo nec quātū ad prima tempora. s. ipsius reclinatio nis ne eadem res censeatur iure diuerso. contra. l. eum q̄ edes si. de vscapio. potest et aliter responderi ad illum. §. cum qui dam fm Ja. bu. qz ibi loquitur non de app̄llone. sed de quadā reclamacione. de qua. ff. qui satisda. cog. l. arbitro. et c. d. relat. l. i. hec opi. ergo nullo modo vera. Alij vero vt Mar. sill. dicit simplr hanc reductionem peti posse perpetuo. et idem audiui. tenet Andre. de p̄sis et iñico. de mat. alij vt Ja. bu. distinguūt aut arbititer aditur super lite. et sic est verus arbititer. et nō refcin datur. ar. d. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. quod tamen in tellige vt supra dixi. aut aditur supra p̄ctu bonehdei. et tūc qz actio durat triginta annis vsqz ad illud tempus poterit peti reductio. Alij vt Bar. dicit qz hec questio requirit d̄cisionez principis. de iuris tamen rigore et fm ea que scripta sunt pu tat qz si pars taceat per annum vñ arbitramentum approbat l. qui grauatos. C. de censu. et censito. l. i. vbi dicit qz si aliquis dicat se inique estimatum in positione collectarum qz infra an num postqz scuerit d̄z conqueri. postea autem non auditur s̄ certe illa lex non multū vget. nam ibi puto speciale fauore fi sci vt infra illud tempus debeat fieri. nec mix qz sic et aliud p̄ tingit in illa materia speciale. s̄ qz hypothecaria que pretendit p̄rem alicui estimatā tollatur spacio sex mensium. vt p̄z eo. ti. l. si. et ibi notatur per glo. que tamen alias sui natura maiori tempore consuevit durare fm. l. cū notissimi in prin. C. de pre scrip. xxx. vel. xl. annorum. et ita notatur. et sic intelligēdo illa lex potius faceret p̄ eum. qz si ibi est speciale. ergo in p̄rium ē ius cōmune. l. i. in fi. ad municipa. Quid ergo dicendum. puto dicit Florianus qz a iure reuera non sit p̄fixus certus terminus. tamen pro huiusmodi declaratione et veritate ha benda puto qz opiniones predictas in suis casibus eē veras. Distinguo ergo si queratur infra quantum tempus possit fie ri reductio. dic aut in arbitrio non est app̄posita pena de pen do snie talis arbitratoris. et tunc non puto p̄fixum certū tem pus. nisi fm supra scripta. aut est promissa pena de parendo sentētie. et tunc. aut talis arbitrator iussit aliquid dari vñ fieri infra certum tempus. tunc forte potest dici qz nisi infra illaz diem pars cessans implere fuit conquesta de iniquitate arbi tratoris qz committitur pena. ar. ff. de arbi. l. si cum dies. §. si. dato qz postea velit agere de iniquitate arbitrij. vñde quātūz ad effectum huius pene non competeret vltorius de iniquita te agi l̄z respectu principalis negocij adhuc possit. et sic intelli gatur et verificatur opinio vna supraposita. et sic intelligatur vna opinio Spec. supraposita. aut certum tempus non adijci tur. qz dato qz adijceret loquimur de reductione ipsa respectu principalis negocij. et tunc aut ista reductio petitur iur̄ actio nis. aut officio iudicis. si per viam actionis tunc hec reductio durat tanto tempore quanto durat actio. vñde si actio erit p̄ petua et hec perpetua. si temporalis hec temporalis. S̄z si pe tatur iudicis officio. tunc aut est iudicis officium quod loco p̄ ponitur actionis. et idem quod p̄orime dixi qz tanto tempōs durat quanto durat actio. aut est officium quod loco p̄poni tur exceptōnis. verbigratia qz p̄ agentem contra me ad id qd in tali arbitramento deuenit. excipio de iniquitate ipsius ar bitrij. tunc est qz sicut exceptio de sui natura est perpetua. l. pu re. ff. de doli exceptione. C. de exceptio. l. licet. et ibi notatur. Ita et hec reductio posset per hunc modū perpetuo peti. bal. autem in. l. finali. C. de contrahenda emptione. sic dicit. Quero. j. quātum tps possit peti reductio. Rñdeo ad trigi

ta annos qz illud tps non est determinatū a iure. Vnde siue sit actio. siue sit offiū est perpetuū vt. C. de prescrip. xxx. an. l. si cut. Ita notat Ly. in. §. arbitrorū. in addi. et idem Bal. in. di cta. l. si. C. de p̄ben. emp. tenet p̄ Bar. qui tenent qz tacendo p̄ annum vñ approbare. vbi sic dicit. Quid si arbitrator nō expe dit negocium. j. annū sed stat per annū et vltra. et nō arbitraf vñ post annum possit arbitrari Bar. consiluit in suo consi lio quod incipit Talionus cui? teneor statim. j. de scribit. Qd no. bene fm eum p̄tās arbitratoris tacentis anno finitur ar. C. de epi. et cle. l. nulli. et c. cōia deleg. l. si. §. i. ff. de condi. et de. l. mulcta. Ego dico dicit Bal. qz ē post annū poterit arbitra ri. qz tps nō est modus finiendi compromissum nec potestātē sine tps diffinitione cōmissum. vt. C. de tempo. appella. aut. Item nō obstat p̄ria. qz loquūtur in vltimis voluntatib? quaz executiones nō debent pendere sed celeritatē desiderare. arg. ff. cōia predioz. l. receptū. Ange. aut in dicta sua disputatōne duo adinuicem litigātes sic dicit. petitur aut hec reductio offi cio iudicis nobili. ideo ius petendi est perpetuū nisi laudū sit emologatū tacite vel expresse extra de arbitris. c. ij. et c. exp̄posi ta. iuncta. l. sicut. C. de prescrip. xxx. annoz. Et ideo cum taci ta emologatio impediat reductōnem tutius est qz. j. decēniūz petatur fm Spe. quod tenuit Suido. de suza. i. sua sūma ver. qñ. cui adhefit Jo. an. in. d. §. sed quo iure petitur hec reductō. vidi tñ seruari qz multoties quis post decēniūz fuit admissus ad petendū reductionem sed tutius est cū pars ante decēniūz laudū reprobauit l̄z nō cucurrerit ad iudiciū. vide Oldra. i. suis consilijs cōsilio millesimo. clvij. vbi tenet qz pōt peti vsqz ad. xxx. annos. p̄siliū de quo. §. sit mentio tale est. Talionus d̄ spoletō vēdidit cuidā vñā possessionē p̄p̄cio qz arbitrabit dñs Raynerius qui arbitratus est absente parte venditrice. et post quadriēniū venditorē ex bānito et bonis eius publicatis. Et ex hoc queritur an arbitramētum latūz absente et irrequisitio venditorē valeat. Secūdo an valeat. qz latū est post quadriē niū. Tertio an valeat ex eo qz latū est post publicationem bo norū. Super p̄mo dico qz p̄ De. de bellaper. l. quis arbitra tu ff. de ver. obli. g. dicit qz nō valet p̄ legem illā quam indu cit p̄o casu qz si posset fieri absente parte stipulator non pos set esse in mora. Idem tenet Ly. in. l. si. C. de p̄ben. emp. Qui dam aduocati cōsulerūt p̄rium his rōnibus. ¶ Primo qz ar bitrator nō iudicialiter cognoscit s̄ extra iudicialiter de nego cio se informat. vt no. Jnno. in. c. qñtanallis. de iure iur. facit quod no. ff. de iudicis. l. i. ff. de arbitris. l. sed et si in seruū. §. i. et quod ibi notatur in autenti. vt differē. iudices. §. primo et quod ibi notatur in glo. sed ea que fuerit sine causē cognitō ne nō requirunt partis presentā. vt. l. diem p̄ferre. in p̄n. ff. d̄ arbi. et l. sed et si interpellatus. §. i. ff. eo. ti. ¶ Preterea videmus hoc qz qñ aliquis acc? fit p̄ iudicē non iudicialiter nō requirit partis presentia. ff. de bonoz. pos. l. iij. §. i. et ibi no. ¶ Preterea talis arbitrator h̄z nudū ministerium facti sicut executor qui pōt expedire cōmissa sibi etiāz parte non citata et de causa co gnita. vt. C. de executione rei iudi. l. si vt p̄ponis. et quod nota tur p̄ Jnno. de prescrip. c. dubiū. ¶ Preterea tpa arbitramen ti nō d̄z requiri presentia partis sic vt in euentu cuiuslibet cō ditionis alterius. vtputa si nauis ex asia venerit. nam ridicu lum esset dicere qz naue adueniente requiratur partis presen tia. iste sunt rōnes illius p̄ultoris ad. l. si quis arbitratu. Re spondit qz fuit actū ibi qz parte p̄sente arbitret vel p̄t dici qz ibi affuit aliud impedimētū mortis. vñ si vt sic arbitrari nō possit vel p̄t dici qz ibi sunt actum de progando compromisso quod non potest fieri parte absente. vt. l. si cum dies. §. si. ff. de arbi. Ita sunt verba illius consulti. et l̄z predicta subtiliter sint dicta ego non recedo a snia Ly. et p̄ De. Sed dico eos idubitat ter dicere veritatē. ¶ Primo p̄ dictā. l. si quis arbitratu. vbi ve re ē casus. nam si posset fieri absēte pte non diceretur fieri mo ra p̄ stipulatorem. vt. l. diem proferre. §. si quis litigatorū. ff. de arbitris. Nec obstant dicte rōnes qz oēs diuinationes sunt ¶ Preterea de hoc ē casus expressus. ff. de edil. edic. l. quod si no lit. §. si quidem circa fi. vbi d̄ qz ille qui emit vt ibi plantamē ta fiant nō pōt suū placitū et voluntatem exprimere pre abñte. et ē aduertēdum qz illud verbum placuerit idem impo rat qz si arbitratus fuerit. l. arbitrio boni viri. vt. l. theys. §. so rorem. ff. de fideicō. l. liberta. preterea ē etiā casus. C. de secun. nup. l. hac edictali. §. is illud. vbi d̄ qz tales arbitratores possi

fi a partibus ad estimandū seu precium constituendum cogi-
tur iurare et ab eis iuramentum erigitur. apparet ergo qd pars
d3 esse pns vt iuramentum erigat ar. l. quando. C. de testibus.
¶ De iure hoc vñ esse expresse i iudice qd non i forma iudicii
cognoscat vt qñ decernit modū in alimentis pupilli. tñ d3 co-
gnitionem adhibere et partes interrogare et explicare ea q circa
pdicta expediunt. vt. ff. vbi pupillus epu. d3. l. i. §. sed et si non
cōstat. ita debuit facere hic arbitrator quod cū non faceret nō
valet arbitramētū. ¶ De iure hoc dicit tex. expresse i arbi-
tratore qui d3 discutere partes et eas interrogare quid velint
quātū estimāt. Ita. n. amicable composicio. vt. l. si d3 meis
§. recepit. in fi. ff. de arbitris. ¶ De iure expresse vñ in. l. le-
gatum. ff. de vñfr. lega. vbi qñ sit arbitramētum illud de tran-
smittēdo vñam rem in alienam debet oēs quorum interest
adhiberi. p hoc ratio naturalis et iuris dispositio que ē qd de-
bent requiri hi qui redderētur. posset. n. eorum pñtia trahere
illum arbitratorē i aliam finem. Non obstant de bo. pñ. l. i.
iii. §. pe. i. dñm allegata que loquitur i his in quibus pñ ab-
sentia nullū pñiudicium paratur vt ibi p3. Non obstat exēplū
de executorē. qd illud i micro executorē qñ pñcessit cognitio ple-
na als secus. vt. l. et si non cognitio. ff. si pñius vel vtilitatez pu-
blicam. Super scdo puncto an valeat arbitramētum latum
post quadriennium. dico qd Spec. in ti. d3 arbi. §. differt. ver. itē
qd. j. triennium. vñ dicere qd arbitramētū nō finitur tpe triē-
nij. sed nec aliquid boni allegat nec intellexit bene. Jō ē scien-
dum qd talis pñdictio si tali arbitratō deficit illo arbitratorē no-
lente. vt. l. si merces. i. pñm. ff. locati. C. de pñben. emp. l. si. in fi.
de pñben. emp. §. pñciū. Qñ autē videatur nolle quis arbitra-
ri variantur iura. Et ideo dico qd quandoq3 arbitramētū
cōfertur i aliquem ex pñbentibus loquor i casu permisso tunc
si tale arbitramētum consistit circa ea que de substantialibus
sunt pñtus. vt circa ipsam rem et tunc v3 arbitrari infra. rrr.
dies. nisi aliud tps sit expresse. vt. l. quod si nolit. §. si qñ ita
ff. de edil. edic. Si vero arbitramētum consistit circa aliqua
extrinseca. tunc d3 arbitrari. cū pñt. als dñ nolle. vt. l. hec vñ
ditio. i. pñm. ff. de pñben. emp. ff. de cōdi. et demon. l. hec condi-
ctio. Qñq3 conferat arbitramētū i tertiū. vt in casu nostro tē
pñt duobus modis cōtingere. ¶ Primo qd arbitramētum sit
circa pñonā cui acqri debeat re existēte certa tunc non dicit
nolle arbitrari nisi cum super hoc fuerit i iudicio itēpellatū
ante enim possz moram purgas. vt. l. cum quidam. ff. de leg. ij.
et ibi no. Si vero persona est certa declaratio rei vel pñciū cō-
mittitur arbitrio tertiū. vt in cāu questionis nostre. tunc dici-
tur nolle arbitrari elapso anno. cāus est expresse. C. cōia ole.
l. si. §. sed et si quis. nec dicat aliq3 qd sit spāle fauore vltime vo-
luntatis. qd in eo est spāle qd illo non arbitrate transit arbitri-
um in legatarium quod non est i pñtibz. qd tunc annullatur
sed per cursum anni desinit arbitrator posse arbitrari. qd vide-
tur nolle. et sic deficit conditio. et cōe est illud tam i pñtibz qd
i vltimis voluntatibus. et hoc sentit glo. in. d. §. sed et si quis
si bene inspicatur et propter cursum anni quis dicatur per-
cte nolle. probatur. ff. ad tre. l. filij. §. i. Super tertio puncto vi-
co qd dictum arbitramētum non tenet bonis publicatis. ta-
men consultor ille consuluit qd valeret et vñus est his verbis.
I3 compromissum soluitur morte. et per pñsequens publicatōe
vt. l. actione. §. publicatione. ff. pro socio. Tamen hoc ē quoddā
pactum seu transactio que transit ad heredem. vt. ff. de pba. l.
pactum. no. in Spe. de arbitris. §. finitur. ver. sed nunquid ar-
bitrator. sed parcat mibi ille consultor. hoc est contra tex. i. l.
quotiens. §. si. ff. de nouatio. vbi dñ qd conditio pñtus antece-
dentes existens post publicationem bonoz nō facit obligatio-
nem oriri nec civilem nec naturalem. quod p3. qd si obligatio
naturalis cōtraheretur fieret nouatio. vt. l. i. §. i. eo. ti. sed ista
venditio de qua loquitur est conditōalis si arbitretur ille. vt
l. si. C. de contraben. emp. ergo. et. Non ob. qd dñ qd transit ad
hñdem. qd posito qd si sit verum tñ fñsus hoc cāu non habetur
loco hñdis. vt dicit glo. expresse in terminis nostris i. l. noua-
tio. C. de nouatio. et tangitur. ff. de fideiussio. l. inter eos. §. bōis
et ibi per glo. expresse. per Ja. de are. ibidem. Concludit er-
go dictum arbitramētum ex triplici defectu esse nullum.
Bar. Bal. tñ in. l. si. C. de pñben. emp. et contra Bar. et rñdet
dictis suis. vbi sic dicit. nunquid arbitrator possit arbitrari
partibus absētibz. Bar. dixit qd non per. l. si quis ar bitratu

ff. de ver. obli. de vñfr. lega. l. legatum. ff. de vñfr. pigno. l.
creditor. ff. de edil. edic. l. qd si nolit. §. si quis ita. Nam l3 coraz
arbitratore non sit iudicium tñ pars d3 moneri cum dñ ei? p
iudicio agat. ar. ff. dñ in diē adiec. l. necessario. dñ lega. ij. l. cū qui
dam. et. l. aut q aliter. ff. quod vi aut clam. et ita tener ¶ De. i. l. si.
C. dñ ben. emp. et tenebat Ly. in lectura sed postea. in additio.
Ly. tenet pñiū in declaratione arbitratoris nō sit necessaria
requisitio vel pñtia partis. Et hoc pbat qd arbitrator pñt ar-
bitrari p nuncium et epistolam. ar. ff. de acqui. here. l. si qñ mi-
bi bona. §. iussu. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. hereditate. de iure
emphiteotico. l. ij. ff. si messor fal. mo. dir. l. i. in fi. ff. de ob. qd d3
pcedere vt vir bonus. qd hoc est verū quo ad modū non quo
ad qualitatem vt. ff. de vñfr. lega. l. si fundi. §. si. Ita sūt ver-
ba Ly. in additione. et credo dicit Bal. qd Bar. non habebat
istaz additionē Ly. que verba expone qd d3 pcedere vt vir bo-
nus quo ad cōmodū. i. moderatē bono viro cōueniēs. qd ar-
bitrium suum d3 esse moderatū non quo ad qualitatem. i. vt p-
cedat taliter pceditur in via discēptionis. i. partibus conuo-
catis. ad hoc facit. ff. de pig. ac. l. si cōuenit. primo rñ. vbi in
executione potestatis conventionalis non requiritur citatio.
Item qd coram arbitratorē nō requiritur ordo vt notat Inno.
extra de appel. c. ex rōne. nec corā pñmisse. vt no. i. c. i. dñ offi.
deleg. in cle. nec qñ bonorum possessio agnoscitur et decernit.
vt nota. ff. de bo. posse. l. iij. §. causa cognita. alias non differūt
extra iudicialia a iudicialibus. et vbiq3 extra iudiciū requiri
interpellatō illud est qd requiritur mora. vt. ff. de iur. l. si vi-
ctum. §. penul. et si. Solutio. aut quis arbitratur iure proprio.
aut iure cōmissionis. ¶ Primo casu nō est necessaria requisitio
alius vt. ff. de serui. rusti. pñdi. l. p fundū. et. C. de pñben. emp.
l. fundum. Secundo enim casu refert. aut ē cōpromissum dñ re
non litigiosa et non exigit requisitio alterius. vnde si canonici
eligūt per viam compromissi nō ē necessaria requisitio tpe lau-
di. vt in. c. si compromissarius. de electio. lib. vi. nam compro-
missarius ē assumptus tanq3 negotiorū gestor vtriusq3 partē
et pñt gerere negotium absētiū sicut pcurator et nūcius. vt
ff. de ver. obli. l. qd rōne. §. calima chus. et. ff. man. l. creditor. §. si.
vnde ad laudū iustificandū veritas. et equitas. sufficit. nec eri-
gitur alia solēnitās extrinseca. Nihil enim querimus ab ipso
nisi veritatē. et nihil amamus in ipso nisi equitatem. hec sūt due
radices pp quas affluunt ad arbitrium. et hic est finis compro-
missi quo habito non curamus de ordine. Aut est compromis-
sum de re litigiosa et trucidanda. i. examinanda inter partes.
et tunc arbitrator q obmissa examinatione procedit versatur
in dolo. nec vñ mibi data potestas. vt in. d. §. lucius. omnis
enim examinatio ab ipsis partibus incipit. vt. l. si. C. si pñm
vel alio modo. Et ideo nisi interueniat partium auditio laudū
est nullum. sufficit atq3 ista examinatio pcedat laudum. I3
tempore laudi partes nō sint pñtes. ad hoc facit quod no. In
no. extra de testa. c. raynaldus in glo. que incipit. Que erat.
verū. si etiam dicimus. Et hoc appet qd laudū arbitratoris
pñt fieri die feriatio in honorem dei. vt. C. de feriis. l. fina. Et
tamen ad illam diem partes non possunt moueri. Nec ob-
stat ad istam distinctionem. l. si quis arbitratu. quia ibi nō dicit
tur qd arbitramētum ipediāt de iure ppter absētiā partis.
sed dñ qd si pars monita non obtēperat arbitratori et contem-
nat incidit i penā rōne cōtempnus. Itē nō obstat dicta. l. qd si
nolit. §. si quis ita vbi dñ qd si pars non ē pñs nō currit tēp3
ad arbitrandū super displicentia. qd ibi displicentia factū tradi-
tionis desiderat. que non pñt fieri absēti. non. n. dñ dñ plicere
res cuius possessio retinet3 ergo qd cū displicentia animi in-
terueniat retraditio q inter absētes explicari non pñt. Ibi er-
go pcedit illud ppter ipsius conuēctionis naturā secus in his
que nudo animo explicantur. arg. ff. de neg. gest. l. nenscinius.
et extra de eccl. benef. cap. i. et de cōcel. pñben. c. qd cunctis. lib.
vi. et ita teneo de ista questione. et adde qd notat Ja. de arena
et Ly. in. l. creditor. C. de distractio. pigno. et quod notat Bar.
i simili. in. l. si. ff. de donatio. Item non obstat. l. legatum. ff. de
vñfr. lega. qd illud ē ppter alienationem dispositionis testato-
ris. et non loquitur ibi de arbitratorē cōpromissario sed in iu-
dice. et iō nihil facit ad rumbum. Item non obstat. l. hac edi-
ctali. §. is illud. C. de secū. nup. qd ibi loquitur in arbitratoribz
assumptis ad instructionē iudicis et qui rediguntur ad instar
testium. vt. ff. dñ vote pñega. l. theopompus. et arbitrator pñt ar-
bitrare

bitrare non solum de stricti recitatione, sed et simpliciter nu-
do verbo, ut notat Inno. l. c. quinquaginta, de iurisdictione. Et
si arbitrator potuit arbitramentum ipso iure nullum, tunc di-
cit Inno. q. loquendo in alijs factis et non in iudicijs non finitur
auctoritas concessa, ita eleganter notat extra de offi. deleg. c.
i. l. si. Si vero arbitramentum est aliquod ipso iure, s. ope exce-
ptionis vel officio iuricis est emendandum et tunc non potest ite-
rato arbitrari q. functus est potestate semel data id q. definitum
corrigere non potest, ut notatur, ff. p. socio. l. pposita. Item Petrus et
Cy. dicunt q. aut laudum est nullum q. excessit fines mandati
et ipse idem potest iterato arbitrari. Aut continet errorem expref-
sum, et tunc non potest iterato arbitrari, arg. l. iudex. ff. de re iur.
Sed ad illam legem respondet Inno. l. d. c. ex l. si. Aliud, n. est
iudice cui committitur disceptatio. Aliud extra iudicijs ubi co-
mittitur rei arg. ff. de codicillis. et demon. l. hec codicillis. in princi-
pio. et ita teneo. Item bal. l. suo consilio quod incipit malitiosa
vel voluntaria vnius arbitrorum. Dicit Duil. de cu. l. l. episco-
pale. l. si. C. de epi. audi. dicit et t. q. i. declaratio arbitrorum
non requiritur citatio vel partis presentia. l. 3. De. et Bar. teneant
rium in. l. si quis arbitratus. ff. de ver. ob. dicendo sic in deo co-
silio. Quicquid dictum sit, sic ut concludendum quando arbi-
trator assumptus est super lite, q. ubi partes fuerunt presentes in
discussione et in causa meritis ventilandis, tunc non sit necessa-
ria presentia partium tempore arbitramenti, q. arbitrator non te-
netur ad ordinem iudiciorum, ut no. Inno. in. c. quinquaginta.
ve iure iur. Citatio fit in iudicijs ut servetur figura iudiciorum.
Et q. non valeret ubi pars presentis vel haberetur p. presentie. ff. de p-
fess. l. certum. s. si quis absente. Arbitrator autem non habet re-
gulam iudiciorum imitari. Item ut esse dicendum q. prima
laudum arbitrorum esse aliquod et recte et rite, et presumit
tur omnia discussa et bene et solemniter acta, ut no. in consilio
suo Dy. q. incipit Tolomeus manentis. et ita consilium ibi idem
Bal. et Dy. Adde et de ista materia an in arbitramento req-
ratur presentia, vide late p. dnm De. de ancha. in. l. si quis
arbitratus. in sua repe. in ver. ij. Quero arbitrator et latius ibi
per Ludo. roma. Et in causa recursus ad arbitrium boni viri non
habet locum tempora fatalia fm De. de ancha. in consilio q. incipit.
In causa et q. one que vertitur inter universitate terre sancti Se-
uerini et c. ubi sic dicit quo ad primum dubium, q. de iure com-
muni ista appellatio siue recursus ad arbitrium boni viri non pos-
sit impugnari rone desertionis vel per lapsum fatalium p. ma-
nifeste colligi ex quadam disputatione dñi Rusticani qui te-
nuit q. iudex adhibitus super tali reductione non assumat na-
turam iudicis sed meri arbitratoris et amicabilem composito-
ris cui loco surrogat. et id concludit ab eo q. diffinerit si appl-
lari, ut et no. io. an. i. add. spe. i. ti. d. ap. s. i. q. b. bar. l. l. i. si. d.
le. ij. et allegat Inno. in. c. p. n. d. rescriptis. q. si iudex aditus non
cognoscit ut iudex necessario legat q. fatalia introducta in cau-
sis non vendicet sibi locum. Jo. an. in ti. de arbi. in addi. que in-
cipit. Et hoc tibi recitat, sic dicit. Et iustificari potest illud di-
ctum, ideo p. l. triennium si esset liti per arbitrium finiende statutu.
q. ptes illi statuere possit quod non pcedit in iudice, p. primum
ff. de arbi. l. si cum dies. in prin. l. labeo lo so imputent ergo si
bi si non statuerit. Itē iudex eo casu terminus statuere potest et
arbitrii cogere ut. j. certum diem pronunciet ut. ff. de arbi. l.
tij. s. i. de ap. c. legitimo lib. vi. et in aut. si tñ. C. de tempo. ap.
Et subiungit idem Jo. an. in addi. se. isto modo. p. ergo non
finiri compromissus triennio. Et idem in cle. quadam. de ap. Jo.
de imo. in. l. multa. ff. de p. di. et demon. sic dicit. Item adde di-
ctis Bar. inquātū dicit remittendo ad. l. si quis arbitratus. vo-
luit q. ubi cōter arbitrio tertij potestas arbitrādi daret āno.
p. l. si. s. i. C. cōia deleg. nā Bal. dicit hoc verū in vltima volū-
tate que nō dēesse diu in suspensio. l. receptū. ff. cōia predio. se-
cus in p. tibus p. id quod ibi habet. et per aut. si tñ. C. de tēpo.
ap. ibi in l. fa. et si plus q. decies milies. q. sit biennium transie-
rit et sic ut ibi casus fm eum q. et ultra biennium. imo et ultra
quadriennium durat p. tās arbitrandi. nec intelligitur tpe limita-
ta nisi ptes apposerit terminū. vel per iudicē apponat et hoc
in arbitratore. secus dicit in arbitro. q. fm eū eius potestas fi-
nitur triennio per. l. item si vnus. s. itē si multo post. cū ibi no.
ff. de arbi. adeo fm eum q. p. tās arbitri finitur cū instantia et
contingit hoc ex quodā contemptu quē ptes vident facere ut
d. s. si multo post. fm eum. secus tñ est in iurisdictione iudicis

que non expirat per lapsum instantie triennij in. l. pperandū. s.
fi. C. de iudi. Tu adde q. dicta aut. si tñ. non ut bene probare
opi. Bal. q. ibi non intendit principaliter decidere quāto tpe
durat p. tās arbitrandi. sed q. et si duraret multo tpe plus sit
biennium q. possit esse expressa p. tium p. uentione arg. l. non di-
stinguemus. s. de officio. ff. de arbi. q. non per hoc deserit ap-
pellatio. Item Petrea illa aut. non magis loquitur de arbitratore
q. de arbitro. et sic si verus esset suus intellectus debuisset dice-
re idem in arbitratore q. et in arbitro non sit dare certus tps
a iure p. tatum. j. q. debeat p. ferre arbitrium. fuit opi. Item
originaliter p. dictam aut. si tñ. ut patet ex no. in. l. litigatores
s. si. cum. l. se. et. d. s. si multo post. ff. de arbi. et clarius in Spe.
de arbi. s. differt. ad si. et ibi et per Jo. an. i. addi. ubi ut appro-
bare hanc sententiam. Item Placen. per. d. aut. si tñ. et q. imputandum
ut p. tibus quare nō apposerunt tps. que rō cessat in iudicio.
nō rñdet tñ ad dictum. s. si multo. sed tenēdo hanc ptem forte
posset adici q. ibi nō dē p. tatem arbitri esse finitam. sed ut q.
non dē cogi q. multo tpe ptes steterūt. et sic nō negatur si vel
le posset arbitrari. unde forte de iure hec opi. est verior. p. qua
satis facit dicta aut. si tñ teneremus opi. Accur. i. d. s. si mul-
to post. q. in arbitro sit dare instantiā q. habeat durare. j. triē-
nium a tpe litis contest. coram eo. de quo et tangit Specu. et
Jo. an. in loco p. ealle. tunc et posset dici q. q. non esset lis cō-
testa. posset durare et ultra triennium. et sic posset et intelligi di-
cta. tñ in arbitratore non bñ habemus expressum q. certa in-
stantia debeat seruari si ut dixi. d. s. si multo. loquitur in arbi-
tro. et ibi glo. et sic ut q. in vltimis voluntatibus q. receditur a
p. tione nō durat p. tās ultra annū. ita ut multo fortius q. de-
beat esse in p. tibus ar. l. in testis. ff. de reg. iur. iuncta. l. seruuz
fili. s. cū qui cirographum. ff. de lega. i. et sic forte defensari p. t
opi. Bar. nisi forte dicas q. in. d. l. si. s. i. ideo finitur ibi p. tās
anno. q. lex dispensauit p. regulas iuris q. a p. tione recedat.
ita voluit successiue talem spālem p. uisionem limitare ad tps
et ideo secus videretur si fruatur p. tate eius cuius arbitrio pri-
mo loco res committit q. tunc non ut q. finiat āno in vltimis
voluntatibus. et hoc ut verius de iure ut plene dixi. l. d. l. si q.
arbitratus. Et aut casu quo in p. tibus conceditur hoc est quā-
do male arbitrat ut plene no. in. d. l. si quis arbitratus. cū tunc
recurratur ad iudicem. l. si societatem. s. arbitrorum. cum ibi
no. ff. p. socio. non ut tūc procedere q. pro ea parte qua condi-
tio est impossibilis remouetur q. palia forma remanet.

¶ Quanto autem tempore

duret potestas arbitrādi et in arbitro dic ut no.
in. l. sed si compromissum. ff. de arbitris. et p. Bal.
in. l. si quis arbitratus. ff. de ver. obli. in arbitratore dic ut nota-
tum fuit. et ibi omnia vide. s. s. p. precedenti. Sed videamus. j.
quantū tempus in si. per Jo. de imo. et dicit Bar. ut ipsius re-
fert dñs De. de ancha. in allegata. l. si quis arbitratus. de ver.
obli. in sua repetitione. q. potestas arbitratoris durat anno p.
l. si. s. sed et si quis. cōia delega. C. Bal. ibi dicit. q. aut cōpro-
missum est in arbitratorem respectu certe contemplationis.
et tunc non durat nisi fm quod illa contemplatio requirit ut
l. nec semel. s. si in habitas. et l. firmio. ff. quando dies legati ce-
dat. Aut est factum simpliciter. et tūc finitur anno fm Bar.
Sed Bal. s. nam fm eum durat donec sit laudatum. q. ita ē
in omnibus extraiudicialibus. ut in. c. in l. si. de offi. dele. per
Inno. Item compromissum in arbitrum durat vltq. ad triē-
nium post litem contesta tam et non plus. q. videntur partes
arbitrum p. tuisse. ut. l. si vnus. ff. de arbi. non est enim dare
rōnem quare non ita in arbitratore. Itē q. possit durare mul-
tis ānis ut expressum in aut. si tamen. C. de ap. et cle. tam diu
de appel. facit. l. falso. de diuersis rescriptis. Concludo igitur q.
tam diu durat quādiu partes non spreuerunt arbitratore. ut
quousq. durat terminus p. tatus arbitratori per iudicem ad
instantiam partium vel vnius partis q. debeat arbitrari. l. dif-
famari. d. ingenu. et manu. et l. si finita in prin. de damno i. se.
non obstat. s. sed et si quis. q. loquitur in vltimis voluntatibus
in quibus fit deuolutio ad alium post annum. hic vero ad nul-
lum. ut in allegata. l. si quis arbitratus. vel ibi spāle q. nō potest
ita pendere vltima voluntas sicut p. tatus. l. receptum. ff. cōmu-
nia prediorum. Item etiam in vltima voluntate alia tempo-
ra alibi sunt statuta. ut p. ex notatis per Bal. in. l. i. si. d. lega.

ij. in. iij. q. non est igitur sumenda decisio de. s. sed et si quis ad casum nostrum in quo absurdum est dicere qd si partes coram arbitratore semper procedunt qd per finem anni expiret ppro missu. et hac pte firmat Bal. i. alle. l. si qd arbitrati. et i. d. s. l. et si qd. et idem t. i. l. si duobus. s. l. et si qd. c. coram ole. et idem t. Bal. i. r. col. i. ti. de lege cor. c. int. pres. ij. col. et in alle. l. si qd arbitratu. dicit Bal. qd tale compromissum durat perpetuo donec sit laudatum per. c. in lris. de offi. dele. et per. l. cum stipulatus sum mihi et proculo. de ver. ob. vbi ter. dicit qd pte arbitrari qm vult. fatetur tñ qd supior pte certu tempus statuere. vt dicit i. al legato. c. inter pres. Bal. qd nota.

Ideamus quis est iudex

competens in ca recurfus. Bar. in. d. s. arbitroz sic dicit. Quero quis est iudex cuius officium imploratur in ca recurfus credunt comuniter aduocati qd sit iudex appellationis cum ista reductio sit quedam species appellationis. vt. l. no distinguemus. s. cu quida. ff. de arbi. purari um puto qd imo est iudex principalis. na si hoc dicit iur actio nis non e dubium qd actor sequitur for rei. et deberet hoc exami nari coram eo qui est iudex illius actionis. Idem si petatur p officium iudicis vt. l. ij. C. vbi et apud quem. in integ. restituta. post. vnu tñ puto aduertendu qd qñ istud officium iudicis im plorat a reo cui exceptio copetit poterit ista reductio peti coram iudice ipsius rei l. non sit iudex actionis. ro qd cum ista excep tio no examinat principaliter que als in iudicio actore agente examinaref incidet pet examinari coram illo iudice coram quo actor hz necesse hac actione pponere. nec i hoc actor grauatur qd sic ipse de iure coi heret necesse facere. p hoc vñ casus. ff. de trasac. l. cu bi. s. transacione alimentoz. vbi dñ qd ille iudex dz arbitrare super trasacione alimentoz qui est futurus iudex su per lite. Idem forte vbiqz super aliqua exceptione dz princi palit aliquid examinare vt currens ad sui defensionem petit exa minari testes ad eternam rei memoriam. na sit examatio co ram iudice rei qui futurus est iudex super ca. ita dz intelligi. l. fi. C. de vñr. pupillorum. fm vñ lea. et hoc idem t. sede. d. senis i suo consilio. c. c. r. r. quod e notadu fm An. de bu. i. c. si clericus de foro cope. i. fi. finalis lec. Et no. singulariter hac doctrinaz qd si reus originarius vellet agere super exceptione qd pot vt. l. si cotredat. ff. de fideiusso. et l. si finita. s. eleganter. ff. de dano in fec. qd tñc erit agendum coram iudice ipsius rei qd atteditur ori go naturalis. nam coram eo ageret si coueniret. qd e notadu fm An. de bu. i. c. si clericus laycum. i. fi. de foro cope. vbi per ista doctrina Bar. dicit esse idem si agatur p dictioe. l. distama ri. quod dicit esse no. et ipse ibi limitat doctrinam ista Bart. esse veram i exceptione necessaria. nam secus esset i exceptioe voluntaria. puta qñ e ips pete de confirmationis et non petet qd si excipiat exceptio hec hz instar actionis. ergo opponenda coram iudice electi de quo p Jnno. i. c. dudum. lo. i. et de dolo c. cum dilecti. et de electio. c. super eo. vbi de hoc. et qd no. Jnno. de exceptio. c. cum inter fm An. de bu. i. bidem i alle. c. si clericus. Ex hoc apparet qd non recurritur ad superiorem arbitratorem sed ad iudicem partium fm ea que dixi. hoc et colligitur si bene aduertat extra de arbi. c. expofita. vbi papa cognoscit de arbi tramento lato a duce venetiarum. qui sibi non suberat cum partes sibi suberant. et sic bonus vir e superior partium no ar bitratoris. sed Jo. an. i. c. ij. de arbi. i. nouella. t. prium. sed pro Bar. facit qd iste arbitrator nullu hz iurisdictionis graduz vt laic pretor. ff. de re iudi. et reductio qd e spes appelladi dz fieri gradatim sicut appellatio vt. l. imperatores. ff. de app. ergo ex quo arbitrator non hz gradum. ergo no hz superiorem in gra du. nam compatiu suu supponit posituum. vnde non ad su periozem arbitratorem. s. partium deuoluitur ista reductio. fa cit p hoc quod no. Bal. i. d. l. si quis arbitrati. ff. de ver. oblig. Ang. aut i. d. disputatione. duo adinuicez litigantes sic dic. Ad idem qd e iudex competes. sup reductione pone. n. arbi tratorem ianuensem et laudum datum Janue. victorem bono nomielem. et victum de mantua. an ianue. et an bononie petet reductio. vt qd ianue. qd ista reductio hz instar appellationis. l. non distinguemus. s. cum qdam. ff. de arbi. p doc. i. d. s. ar bitratorum. s. cu appellatur appellandu e coram superioze e i q tulit sniam. ff. de ap. l. i. et id cum iudex ianuensis sit superior ipse adhiberi dz. p hoc qd in ianua pficitur pteus transacio

nis resultantis ex laudo et compromisso vt in corpore vt dif ferentes iudices. s. si vero contingerit. vnde sumpta e aut. si ve ro. C. de iudi. ergo partes ibi fortuantur forum. ff. de iudi. l. be res absens. et hoc credo verum. l. qd coram iudice ianuensi potest peti reductio. qd vbi agit ad resolutione pteus agi dz in loco pteus. ff. de codi. inde. l. is qui certo loco. et d. iudic. l. erigere do tem. pot et agi bononie cu ibi reus super reductione puentus rone origis domicilium fortiaf. C. vbi et apud que. l. ij. vbi est casus. vterqz ergo iudex est competes vt ex predictis apparet. Non obstat qd iudex ianuensis solu e superior iudicatis et redu ctio e spes appellationis qd e verum in effectu p appellatione p iniquitatem iudicis. sed non quo ad alia quod apparet quia nulla hz fatalia. s. terminari dz i trienium. C. de iudic. l. ppe radum. de ista materia videas Bal. i. quodam suo repertorio super verbo arbitet. et vide no. dictu Bar. in. l. ij. vbi et apud que. vbi p Bal. et p Bar. i. l. si filius. de codi. insti. glo. in. d. s. arbitrozum. sic dicit. Quero quis e iudex coram quo peti pote rit hec reductio. vel cuius officium implorabitur. dicunt quida qd erit iudex appellationis. qd ista reductio e quedam spes ap pelandi. vt. d. s. cu quida et hoc dicit Bar. qd coiter tenet per doc. ipse tñ t. prium dices qd imo erit iudex cae principalis nam si iure actionis petet hec reductio no e dubiu qd actor se quitur forum rei. C. de iurisdic. om. iudic. l. iuris ordinis extra de foro compe. c. cum sit generale. et dz examinari coram eo q effect iudex illius actionis. et p hac opi. vñ casus. i. s. arbitroz et. l. vnde et si nerue. put habet i lra p iudicem bone fidei. et ita ego habeo dicit glo. Idem si petat p officiu iudicis. l. ij. C. vbi et apud que. dicit tñ aduertendu qd qñ istud officiu iudicis iplo ratur ab eo cui exceptio copetit poterit ista reductio peti coram iudice rei. l. non sit iudex actionis ro qd cu ista exceptio nñc examinetur principaliter. que alias in iudicio actore agente examinaref. incidet pet examinari coram illo iudice. coram quo actor posset hanc exceptione opponere p quo vñ casus fm cu i. l. cum bi. s. transacione alimentoz. ff. de trasact. s. pone qd ille qui arbitratus e alias erit iudex ordinarius illi cause i que per partes e compromissum vt in arbitratorem. qd pot fieri fm coem opi. iuristarum. de qua p glo. et doc. ff. de arbi. l. sed et si in feruum. s. si quis iudex. etiam canonistarum. d. quo extra de arbi. c. cu tempore. super prima glo. et ij. q. iij. s. tria. Quis erit nunc iudex in ca reductois. si ille fuit in quez arbi tratus. puto posse dici qd cum isto cau no possit haberi recur sus ad ordinariuz illius cae. qd ille fuit qui pronuciauit qd ha bebitur recursus ad iudicem appllonis. cu hic recursus sit quasi quedam species appllonis. vt. d. s. cu quidam. et gradatim est appellandum.

Qualiter iustificetur vel impugnetur arbitramentu.

Uperest ut videamus

qualiter iustificetur vel impugnetur arbitra mentu. Sup quo Bar. in dicto. s. arbitra toru. sic dicit. Quero vtru arbitramentu possit detegi equu vel iniquu ex nomis pro bationibus. an solu ex his que facte sunt co ram arbitratore. et vñ qd ex nouis pbationibus sicut in causa appellationis. vt. l. eos. C. de appel. et l. per banc. C. de tempo. appel. pato sic dicendu. qñqz in causa reductois ad arbitruu boni viri est necesse qd detegatur dolus arbitratroz. vt patet ex his que. s. dixi. in articulo renunciationis. et tunc non pot equitas vel iniquitas detegi nisi ex eisdem actib. qd si faceres nouas pbationes que arbitratore non fuissent facte et sic igno rant. non detegeref dolus ipsius qui no cadit in ignorantie. sed ex antimo. vt. l. i. ff. de dolo. nisi facto ipsius occurrisset ne co ram eo pbationes fierent. vt. ff. de euic. l. si dictum. s. fi. Quod aut dixi non posse fieri nouas pbationes. itellige omnino no uas. si enim vellem pbare coram arbitratore sic fuisse pbatum. possem etiam p testes cu arbitratore non dz de necessitate facē kripturas. qd non obseruat ordine iudiciariu et dicta testi u et alia acta possent pbare p testes. vt. ff. de pba. l. quoties. s. q dolo. in glo. supra verbo et idem. et ff. de testi. l. cur et. et ibi no. pro hoc facit quod dicimus qñ appellat ab interlocutoria. qd dz qd doceat qd iudex grauauerit dz enim qd iustificet ex pmiis

actis. vt. l. ait ptoz. §. pmissis. ff. de mi. i. de. appellati. §. appel.
Si vero nō ē necesse qd dolus arbitratoris detegat. tūc p̄t eg
tas vel iequitas detegi ex nouis pbatōibus. ar. dicte. l. eos. C.
de appel. l. p. hanc. C. de tēp. app. p. hoc facit. l. vñ si nēue. ff.
p. socio. l. eo qd dicit si arbitrium ita prauū ē. r. nō dī si ar
bitrator fuerit i dolo. §. si arbitriū re ipsa in se p̄tineat iniquita
tē. S; tunc qro qd habeat pbare ad detegendū istā iniquitatē.
Rūdeo qñ arbitrator assumit sup̄ p̄ctu qd sit pbandū. tūc dī
i. l. qz. n. in fi. ff. p. socio. si. n. p̄sone sunt equales. partes societa
tis debent esse equales. §. si impares. ē varietas i opa vel idu
stria vel in pecunia. tunc egas boni viri facit vt p̄tes possint
esse iequales. Ista ergo equalitas vel iequalitas erit pbanda
ex qua detegat arbitriū equū vel iniquū. r. istud i p̄ctu ē facile.
Si vero arbitrator assumit sup̄ lite. vt qñ assumit sup̄ p̄ctu trā
factōis inuēdo sup̄ illa lite. qualr detegat r pbabit iniquitas. in
dictio meo dicit Bar. habemus legē determinantē hoc clare
ff. de trāfac. l. cū hi. in pñ. r. §. si. vbi dī qd lex vult qd iudex or
dinarius esset bonus vir q arbitratē sup̄ trāfacione alimen
toz. Ad hoc vt recte arbitret declarat r vult qd cognoscat de
cā quare puenit ad trāfacionē de mō quē hinc inde sit vādū
vel retinēdū. de p̄sone transigentū. vt ibi p̄z. r. ex hoc habes
q corā iudice reducēdīs non sufficit arbitratōē p̄ iusticiā ar
bitratū ēē i totū vel i p̄tē. nō. n. ad hoc assumit vt fm̄ iusticiā
iudicet. §. d; p̄bati cā quare quis petebat seu quare qd se dēfen
debat. Itē qualitas p̄sonaz. Item qd in isto dubio equū fuisse
tantum alterū alteri trāfacionis nomine dare. r. ex hoc esti
metur modus in quo arbiter debuit condemnare. vt dicta
l. cum bi. §. modus. r. hoc ē quod notatur in l. lucius. §. p̄e. ff.
ad trebel. r. ibi vide quod dicit qñ quis ē decept? i trāfacione
implicetur nō veritas. §. estimatio illius dubij euentus litis.
Et ex hoc apparet qd articuli r p̄bationes tunc debēt cōcludi
qd tūc cū arbitrator iudicauit sic erat equum. qd tales r tales
p̄bationes habebat. nō. n. sufficeret si sibi hodie supuenirent. p
bationes de nouo vt. l. sub p̄teritu. C. de trāfac. r. qñ estimat
equitas vel iniquitas arbitrii arbitratores possunt supra hoc
testimonium facere si ipsi inuestigauerūt de facto nec sunt alie
p̄bationes possunt examinari r eis creditur si sunt duo vt in
c. cum dilecti. de elec. Circa quod vide Inno. in. c. ij. de arbi.
§. lo. i allegato. §. arbitroz. dicit qd si in hac cā reductionis d;
detegi dolus arbitratoris tunc ex antiquis tantūz actis corā
arbitratore r non ex nouis. nam cum eorum que de nouo p
bata sunt cadat in eo pbabilis ignorantia qd nec diuinare d
buerat. extra vt ecclesia bene. c. i. p̄z qd illorū respectu nō pōt
deprehēdi dolus qui venit r cadit demum in scientem qd ex
animo venit. ff. de dolo. l. i. r. notatur. ff. ex qui. cau. i. p̄s. ea. l.
fulcinus. §. quid sit latitare. r. hoc verum nisi forte factum ef
fet facto eius ne tales p̄bationes corā eo fierēt ar. i. si. §. d. eue.
l. si dictum. §. p̄e. p. hoc facit quod dicit cōsuevit i simili. qd licz
is q obtinuit i principali cā si succumbat i appellatōe. ex actis
tūc prioris cāe venit cōdemnandus in expensis qd fuit i erro
re iuris qui nō excusat cōdemnationem expensarū. si tñ succū
bat ex nouiter pbat; i cā appellatōis tunc qd respectu noua
rū p̄bationum fuit in errore pbabili euitabit expensarū cō
dēnationē. fm̄ Hosti. r. Inno. d. dolo r cōsuma. c. finez. r. Jo.
an. i glo. ordinaria. i regula iuris ignorātia. de reg. iur. lib. vi.
quod ē nō. p̄ intellectu glo. quam circa hoc puto vnica. de iu
re ciuili. l. i. generaliter. §. sinaut. super verbo dispendij. C. de
rebus credi. r. iureiu. S; si non o; i hac cā reductionis dolus
arbitratoris argui sed solum iniquitatem re ipsa. tunc poterit
hoc ēē ex nouis p̄bationib; ar. eius quod dī in simili. i cā ap
pellatōis in. l. eos. C. de appel. l. p. hanc. C. de temp. ap.
Et quod dicit de p̄bationibus nouis. itelligo que oīno de no
uo fiant. secus aut si nunc vellem pbare forte p̄ testes id quod
pbatum fuit corā arbitro de quo forte non apparet. qd d tali
pbatōe nulla fuit scriptura confecta. cum arbitrator non ser
uauerit ordinem iuris. hoc enim non est noua probatio. §. iaz
probat i declaratio. ergo nihil noui inducit. ar. ff. de acqui. re.
do. l. adeo. §. nunc quis. r. rrv. q. i. §. sunt quidam. ergo ex tali
probatione possz dolus arbitratoris argui. pro hoc fac quod
no. extra de testi. c. cum clamor. vbi l; testes non possunt sup
hisdem articulis post dicitur testificata produci. ex officio tñ
iudicis p̄t habendi testes repeti vt dictum eorum declarent
vbi obscure dposuerunt. nec videntur de nouo repetet. Que

ro qñ estimatur equitas vel iniquitas arbitri. r sic oportet p
bationes haberi. nunquid arbitratores p̄t ferre testimoniū
de his que coram eis acta sunt. Bar. in. d. §. arbitroz. se ex
pedit dicens. qd si inuestigauerunt de scō possunt examinari
r eis creditur si duo sunt. extra de arbi. c. ij. r. cum hoc transit.
Sed aduerte vt hoc latius attingamus. qd pōt occurrere quot
tidie. sciendum est qd glo. C. de arbi. l. ne in arbitris in glo. qd i
cipit. vox vnus. mouet dubium. r ibi t; qd sic. r ibi L. ponit
circa hoc notanda verba Ja. de are. ēē ibi hoc tetigit glo. ber.
hoc tetigit. extra de testi. c. cum a nobis in glo. iij. de hoc In
no. in. c. in nostra. de procur. in gl. qualiter recipiunt. r circa
fi. simpliciter dicit iudices posse vocari vt ferant testimoniū
de his que sunt acta coram eis. r tangitur ēē in. d. c. ij. extra d
arbi. in glo. i. per grām. r de elec. c. cum dilecti in glo. isti non
sunt testes. vbi tenere vñ qd possint esse testes si de corūz laudo
agatur. dicens aliquos tenere idem de procuratore p̄ dñm ēē
in cā quam procurauit. sed illa iura loquuntur in defectum
p̄bationum. vt vtrobiq; notatur p Jo. an. in hoc tñ. i. de pro
curatore non in fisco. qd nihil ad propositum nostrum. sed re
mitto ad notata in. l. si. ff. de testi. r. ff. de iure fisci. l. deferre. r
per L. in. l. quoniam. C. de testi. r. extra de testi. c. h. li. vi. d h
ēē principali proposito tangitur aliquid. d accu. c. cum dilecti
de excels. p̄ela. c. inter dilectos. §. i. r. c. h. extra de testi. li. vi. r
plene etiam. ij. q. vi. statuendum. Quid ergo concludendū. nū
quid sola remissione criminis contenti more canonistarum qui
plurimum rei mittētes per remissiones suas dubia quasi cum
cta vel saltem plurima indistincta r indeterminata reliquunt
certe nequa. dic ergo latius qd Ja. de are. vel alius. Si queri
tur nunquid iudex vel arbiter possit esse testis cāe. aut vult ēē
testis super principali negotio. aut super actis gestis. i. d; io
cāu qd aut officium eius erat finitum. aut per eius sniaz diffi
nitiam r amplius non pōt esse testis ydoneus. arg. C. de ap
pel. l. eos. que p̄sumptio ē qd semper vellet suam sniam ratam
haberi. hoc probatur in. d. c. statuendum. ij. q. vij. Aut aliter
finitum. r tunc poterit esse testis super principali negotio. siue
lis sit contestata siue nondum tñ ante testes coram eo produ
cti non fuerunt. de hoc extra de testi. c. dilecti. de accusa. c. cū
dilecti. r. l. ob carmen. §. si. ff. de te. st. secus si ante eius depōsi
tōem fuissent testes coram eo producti. qd tunc cum d causa
cognouit non est amplius ydoneus testis. i. super ipso p̄cipia
li negotio. super quo antea potu issz testificari. Aut eius offici
um non est finitum. r tunc non pōt esse testis. qd non pōt fun
gi duplici officio. arg. C. de postulan. l. quisquis. Item qd fm̄
allegata r probata d; iudicare. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi.
p̄resi. r. iij. q. vi. iudicet. Item qd debent testes moneri vt iurēt
als si testes sponte iurent non v; eius dictum. vt. l. iij. in prin
cipio. r ibi no. ff. de iureiuran. sed iudex non potest sibi ip̄s iu
bere. vt. l. p̄e. ff. de arbi. Secundo casu principali quando indu
citur vt testis sup̄ actis gestis. tūc aut hoc facit vt iudex r ei nō
credat. vt. d. l. ne in arbitris. r ibi notatur. qd intellige nisi qua
tenus appareat legitimis documentis. facit. C. de rela. l. i. ter.
exp̄essus est. extra. de p̄ba. c. qm̄ p̄ falsam. in fi. Aut hoc facit
vt testis. r tunc de habit; corā se r ei creditur vt vni testi. vt
extra de elec. c. dilecti. ita potest itelligi. l. ob carmen. §. itez se
natus. ff. de testi. Aut iducitur vt testis vt ipse reddat testimo
nium de his que ipse gessit. r tunc non pōt. nisi p̄ se testificare
tur. argu. extra de accusa. c. i. r notatur in. d. c. statuendū. hoc
vez nisi vellet testificari ad declarandū vel interpretandū am
biguum verbū vel dubiū a se platum. r sic vult declarare ani
mi sui intentionem. que sub verbis laudi vel snie possent idu
di. qd tunc auditur. argu. ff. de appel. l. ab executore. r eius qd
notatur in gl. in. d. l. ne in arbitris. in glo. naz vox. circa prin
cipium. Ange. aut in dicta sua disputatione. duo adinuicem
litigantes. sic dicit. Adidē dū occurrit eo casu quo p̄laudum
arbitratoris nō pōt veniri. nisi rōne sui doli qualiter pbabit
dolus eius. Iste punctus ē dubi? r valde necessarius pōt di
ci. qd cum dolus ex iudicij. p̄spicuis ēē verisimilibus cōiectu
ris p̄betur. vt. l. doli. C. de dolo. qd insidie p̄spicue crunt iste.
primo si laudum appareat iniquū apud omnes bonos r gra
ues. qui. n. notoriam iniquitatem exercent sine dubio sunt in
dolo. pone exemp lum. si arbitrator declarauit filiū de heredi
tate paterna n̄ habuit. hoc est p̄rium pietati cum cōmu
ne votum parentū r nature filios ad paternam h̄ditatem in

nitent. vt. ff. vnde liberi. l. scripto. et de bo. damna. l. cum ratio. vt si excludit fratrem a successione fratris nulla iusta causa assignata. que lex non simplr ad successione fratris inuitat. vt l. si. C. quoru bono. vel si excludit parentes a successione descendunt. quos inuitat ratio pietatis. vt. l. nam et si parentibus ff. de ioffi. testa. et dicta. l. recripto. vel si iussit filios ex ancilla natos separandos a parentibus. aut a viro coniugem segregari. que separatio cum sit dura per leges reprobat. vt communia vtriusqz iudicij. l. possessionu. vt est tex. notabilis circa dicta separationem. ff. de leg. iij. l. vxorem. §. concubine. idem dico si sniam passus loco et tpe congruis sua iura prompta per que apparet claritas sue veritatis et iusticie coram eo incontinenti se exhibitur et pbatur. et arbitrator noluit admittere vel audire. sed leuato velo laudum fulminauit. et deinde in causa reductionis pbauit veritatem causaz. ex qbus euidenter apparet de enormi grauamine constare. extra d. testi. c. et parte. Adde et ibi p. Ber. Inno. et Jo. an. in. c. interposita. extra d. ap. Idem dico si dictus arbitrator corruptus pecunia diceretur arbitramentum tulisse. omnis. n. talis corruptela verisimiliter dolum detegit. C. qñ puocare non est necesse. l. venales. et in corpore. vt indi. sine quoquo suffra. circa principiu. et quasi per totu. ff. de calu. l. i. §. pe. et de cond. ob tur. cau. l. ij. §. si. Idem dico et si ipse arbitrator ante sniam hoc dixit. l. q licet faceret arbitramentum iniquu. tñ sic ipsum facere volebat. ff. ex quibus cau. in poss. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare. in glo. et ff. de doli ex cept. l. apud celsum. in prin. in glo. ij. facit. ff. de suppellect. lega. l. labeo. §. tubero. nō idem dico si post arbitramentum. cum assereret se dolo arbitramentum tulisse. aut et pecunia corruptus. qz non staretur sue assertioni in preiudiciu partis que pro se sententiam reprobat. de elec. c. nosti. per Inno. in glo. i. nulla. sic nec creditur testi qui dicit se corruptu pecunia et falsu tulisse testimoniu. extra d. testi. c. sicut nobis. Dico et doli ex hac pietura pbari. si forte litigatē q succubuit iebriauit i prandio. vt suo arbitramēto pferret. et hoc exēplū ponit glo. in. d. l. do lū vel si arbitrator ostēdit litiganti quedam infra que sciebat inania. et ex his litigatē induxit ad consentiēdum laudo. vt ff. de dolo. l. litigaturus. coniuncta glo. sua. Idem dico si cōfiteri posset q arbitrator a partibus exortatus cōuertit suum ppositu de quo in iniquum. pōt. n. corrumpti quis pēibus sic precio. ff. ad. l. iul. de vi. publi. l. qui ceti. §. qui vacante. l. cor ruptela non adeo turpis sit. nec sniaz eodez modo afficit. ff. ad trebel. l. seruo iuito. §. cum pretor. no. glo. ff. de arbi. l. h. et si feruum. §. sunt alij. Et dūte et alie varie coniecture. fm subiectaz materiam et rōnem possunt cōtingere ex quibus collusio et arbitratoris dolum pōt colligi manifeste. vnde quia non potest dari certa determinatio. hoc totum relinquēdum ē arbitrio iudicis qui fm allegata et approbata hoc magis scire pōt. ff. d. testi. l. iij. §. i. et vnum exemplum sufficiat referre. Quid ergo si pbatur q litigator qui obtinuit cuz arbitratore ante cōpromissum pactus ē q vult in eum compromittere si vult. p cō sniam ferre et arbitrator pollicitus ē nōne sequa snia iniqua. dicimus eum i dolo psumpto. certe sic. qñ nullus dō alicui sententiam suam polliceri. qz nec ostendere animi sui motum. vt ff. de offi. pñ. l. obseruādum. hec. n. pactiones et tractatus pambuli declarāt postea intētionem disponatis qualis fuerit an bona vel mala. equa vel iniqua. de quo in. l. si seruus plurium §. i. ff. de leg. i. et c. inotunt. de arbi. p. Inno. et Bar. i. l. ticia. ff. de ver. ob. et melius i. l. pacta nouissima. C. de pac. per eundez aliter aut bene non pspicio dolum posse pbari vbi ē data potestas tā plena et tam ampla. vt. §. ē dictum. et quot modis arbitramentū dō iniquū et qñ. vide Bal. i. l. si duobus. a. sed et si quis. C. cōmunia deleg. et aliquid p. De. de ancha. l. i. si qs arbitratu. de verbo. obli. Et adde q Bal. i. addi. spe. i. ri. de arbi. l. ij. col. dicit q arbitrator nō tenet nisi de dolo et lata culpa.

De emologatione arbitri. Rubrica.

Idem de emologa

tione arbitrij. et Bal. i. addi. spec. l. vij. col. in ver. de emologatione sic dicit. De emologatione notādū ē q in p̄ctu vel arbitramento non hz emologatio locum nā nulla lex hoc dicit. ergo itam regule. ff. d. act.

et obli. l. obligationum fere. §. placet. si tñ pars ē pñs laudo dō p̄dicere. ne acquiescere videat. ar. ff. ad macedo. l. si filius. C. de re lano. l. i. ff. de fideiussio. tuto. l. cū oñdimus. §. si. ff. de pigno. l. si deuissor. §. pater. Ego vero credo dicit Bal. q patientia non habeatur p consensu s; facit bene presumi p iusticia laudi nō p̄dicti arg. eoz que notant Inno. et Hosti. extra de pbatio. c. qñ p̄ falsam. nisi notarius scriberet latum tali pñte et consensiente. nā tñ paciētia habet p consensu. sic loquit. d. l. cū oñdimus. §. si. Sed i vero arbitrio hz locum emologatio cū hac dī stinctione. iñā interdū fit cōpromissum nudo pacto sine pena et tunc hz locum emologatio. C. de arbi. l. pc. Interduz nudo pacto cum pena. et tunc non hz locum emologatio quo ad laudi vigorem. qz lex non prouidet ei qui sibi p̄perit. C. de pac. cōueu. l. si. C. de pcura. l. maritus et qz soluēdo penam non tenetur ad aliud. arg. no. i. l. i. i. p̄ncipi. ff. de ac. emp. et qz p̄missiōem pene videtur fieri quedā nouatio. naturalis. n. obligatio nouari pōt. vt no. ff. de pac. l. recriptum. §. si pacto. Dicit Alzo. q aut erat appositā pena sine clā. rato manente laudo et cōpromisso. aut cū clā. primo casu cessat emologatio. s; casu hz locum emologatio. quasi sint plura cōpromissa. vnum cuz pena alterum sine pena. ver. quid ergo. §. qz plures clausule diuerse hñt vim diuersorum factorum. et ē simile. ff. de hered. institu. l. circa eos in prin. ibi quasi duplici et. et de cōdi. et de mon. l. hec scriptura. ita dicit glo. ff. de arbi. l. ij. hanc partē t3 Ez. et Bar. Interduz cōpromittitur p stipulationē sine pena tñ dicit quidā q cessat emologationis vigor. s; agitur ad interesse q tacite facta stipulatione cōtinetur. ff. de arbi. l. diez. p ferre. §. si. Alij dicunt q cadit emologatio. qz petitio interesse descendit potius ex pmissione legali cā coadiuadi laudum non cā perimendi. quod credo verius. Interduz cōpromittitur p stipulationē cū pena. et tñ aut ē adiecta dicta clausula. aut non. vt i pacto. nō tñ placet mibi illa rō. s; qz duo videat cōpromissa. s; potius ē vnum habēs plura capita. ff. de cōdict. et demon. l. hec scriptura. nec fit hoc casu nouatio. ff. d. ver. obli. l. ita stipulatus. §. si. ff. de trāsac. l. qui fidem. et maxime qz naturalis obli est de iuregentiu. vnde non nouat a pena. ff. d. act. emp. l. predia. pro socio. l. duo. Illud sciendū est q emologatio dō seg laudū non precedere. s; ex interuallo. d. l. pc. C. de arbi. Bal. Item Bal. in suis conclusionib; sic dicit. compromissum si est pēale cessat emologatio. nisi dem sit rato manente pacto. ff. de arbi. l. ij. et hoc ad agendū. sed ad eripiedūz dicit vt no. ff. de arbi. l. i. duo. Ratio primi ē. qz prouiso hominis inducit recessum a prouisione regulari iuris. l. h. C. d. pac. conuen. Ratio secūdi est. qz clā dō aliquid operari. et qz partes videntur iuris prouisionem ampliāse non derogasse. et quia duo compromissa videntur vnum cum pena aliud sine pēa. arg. qz magis metu pene coactus q libero animi iudicio videtur tacuisse. ar. ff. qui. ex cau. maio. l. necnon. §. i. et ideo tacita emologatio cessat. expressa non. nota bene Bal. Idem bal. in. l. cum antea. C. de arbi. sic dicit. Quoz quid si compromissum est scū cū pena. nunqd habeat locum emologatio expressa vel tacita. vt per hoc habeat locum actio vel exceptio. Dire runt quidam q non. qz iste tex. dicit. neqz pena compromissi vallabat. non obstat. s. l. p̄xima. §. si quis. qz hec lex venit ad interpretationem illius. vnde ille. §. dō intelligi pena n̄ appositā. §. Diuterea remedia istius. l. cum antea sunt subsidiaria. ergo nō habent locum vbi competit ordinariū remediū petitionis pene. facit. §. eo. aut. decernimus. ibi. si pena statuatur. et. §. Diuterea prouiso hominis tollit prouisionem legalem. l. h. C. de pac. conuen. Alij dicunt q aut est clā rato manente pacto. tunc pena cōmittitur et actio in factum oritur qñ duo sint compromissa. vnum cū pena alterum sine pena. vnde attempto compromisso sine pena habz locum hec lex. Aut non ē ibi illa clā. et tunc cessat hec lex. ita no. glo. ff. eo. l. ij. hoc etiā sentit Odof. in alle. l. cum antea. per istam rōnem quasi duo sint compromissa. hoc t3 Bar. in. l. ait pretor. ff. de re iudi. nec nouatur vnum compromissum per alterum. qz ista clā apponit ad adiiciendum non ad nouandum. argu. pro socio. l. duo so cietatem. sicut et si alicui darentur duo remedia. nam vnuz n̄ tollit alterum. nec vna compromissio derogat alteri cōmissiōem eidem persone simul facte. propter rōnem predictam. qz plures cōmissiōes ad augendum fiunt. vnde vna non derogat alteri. argu. ff. de lega. i. l. legata inutiliter. sicut econtra qz

fit ad diminuendum non auget. de hfdi. insti. l. ex scd. ad hoc
q dco de noua. facit quod notatur d pac. l. si pacto quo pcam.
Dns flo. in allegato. s. arbitrorum. in sua repetitione dicit q
arbitramentū non emologatur cursu decem dierum. l. cum an
tea. C. de arbi. loquitur in arbitro non in arbitratore fm In
no. in. c. quinquaginta. alle. Ex quo no. q snia arbitroris nō
pōt emologari tacite. scursu decem dierū. si tñ partes illud ex
presse confiterent parit exceptionem quasi transactionis vel pa
cti fm Inno. ibi qd no. p intellectu. l. cū ātea. Bar. in allega
to. s. arbitrorū. quasi in fine sic dicit. Quid si fuerit dictum i
compromisso. q eritū partes hoc emologauerūt qd fuerit
arbitratum. Dy. cōsultit q emologatio que preiudicet debet
fieri post laudum. als si fiat ante idem iuris qd in renunciatio
ne simpliciter facta. videtur enim emologare. si tamen fuerit
factum. Bar.

Absequenter est ostendē

dum an q petijt reductionē et succubuit reductur
pena si iusta cām habuit litigandi. Dy. in suo cō
silio quod incipit. Tholomeus. cuius tenor. j. describit. dicit
q sic. cui adhefit Jo. an. in dicto ver. s. allegato. Item quid si
compromissum. et subdit Dy. q reductione petita non pōt illi
co peti pena. sed tñ cum snia lata erit p petentē. vnde futurus
eventus declarauit. an possit peti. et dicit q nō possunt hec iu
dicia cumulari. cum victoria. s. reductione parat exceptionē
in petitione pene. vt. l. fundi. et l. fundū. ff. de excep. Jo. an. i ad
ditio. Spe. in titu. de arbitris. in additione que incipit. Dy. i
regula sic dicit. Dy. in regula scienti. de reg. iur. lib. vi. tractat
plene. An pena possit peti ab illo qui sub pena id quod laudat
pmiserat. et demum petit iniquū arbitramentū reduci ad ar
bitrium boni viri et tñ q non per rōnes hic inductas. per. l. q
ro. s. inter locatores. ff. loca. ff. de verbo. obli. l. quidam cū filiū
s. sed videamus. cum sua glo. Item q cuiusqz arbitri liber
tas quāuis generalis et larga. restringitur ad id quod de iure
cōi liceat. ff. de condi. indebi. l. si pcurator. ff. de his que i frau
dem credito. l. pater filio. ad municipali. l. lucius. s. penul. C. d
mune. non conti. l. i. s. p infante. alia ēt iducit que ibi videas.
et vide quod sequit in ver. eodem. Scire tñ debes q ipse Dy.
in quadam causa senensi. vt patet in suo consilio. rñ. cōsultit.
q licet talis de quo. s. petendo reduci non incidat in penam.
tñ si succumbat et apparet iuste pbatū. tñ pena cōmittet cūz
effectū. et sic ex post facto declarabit an pena cōmissio cūz effe
ctu procedat. necne et nihil allegat. Ibi ēt tñ q puocās dicēs
laudū iniquum hz pbare. ar. C. de iure bast. f. f. l. i. lib. x. ff. d
pba. lab ea parte. maxime cum intrinseca solemnitas presu
mitur. institu. de fideiussor. s. i. et de inutili. stipu. s. scriptū. vter
qz tñ pbat. de renū. c. sup hoc cūz vterqz dicat. ff. p socio. l. ei
qui. Tenuit ēt ibi q valet obligatio penalīs quā duo pmitte
tes sibi inuicem faciunt super obseruantia laudi ferendi. l. q
ego tibi pmitto q vnus ex cōpromittentibus seruauerit lau
dū. et tu mibi pmittis de altero pmittente. et hoc ēt si ipsoz
non interest laudum seruari. in stipulante aut penā non ē ne
cessariū q eius iterfit. ff. de verbo. obli. l. quidam. cū simi. vbi s
hoc. et l. stipulatio ista. s. alter. ver. at si quis dolum. ff. de ver.
ob. et ff. iudi. fol. l. nouissima. ff. de ver. sig. l. hec verba. Si ergo
b. de quo mibi pmissi nō seruat laudū pena pmittitur et cri
git cum effectū. siue laudū de iure totiat effectū siue nō. et hoc
consilium multū in tuscia frequētur iste modus pmittēdi.
Kedeo ad primum dictū cōsiliū quod pcedit fm Sui. de suz.
qñ petens non habuit pbabilem cām id petendi. allegat. ff. de
re iudi. l. si. de app. l. negocioz gestor. et ff. de vsur. l. tutor. i. rñ.
Si vero petens reduci ad arbitriū boni viri habuit pbabilez
causam id petendi. et iuste credere potuit sniam iniquam. tunc
non cadit in penam. l. si quis forte. ff. de penis. et ff. de pe. here.
l. si debitor. Bar. aut in. l. iulianus veruz debitorē. ff. de pdi.
inde. sic dicit. In quolibet arbitramento apponit clausula. q
ps pmittit nō reducere ad arbitriū boni viri sub certa pena.
que pmissio itelligit si eque fuerit arbitrat? vt. l. si libet. ff. d
op. lib. c. dō pone q ps petijt reduci ad arbitriū bōi viri. et ad
uersa ps fuerit absoluta. nūc petit penā iste p que agitur vult
pbare q non incidit penam hoc petendo. quia arbitrium fuit
iniquum. Queritur an possit reper i tur dterminasse q sic. l. q
possit pena compromissi peti. nam l. petendo reduci ad arbi

trium boni viri non incidit in penam. vt no. Dy. i regula sci
enti. de regu. iur. lib. vi. tamē si succumbat et appareat iuste pro
batum arbitrium. tunc pena cum effectū cōmittitur. et sic ex
post facto declarabitur. an pene cōm. sio procedat. necne. et ita
cōsultit Dy. et est cāus pro ista opi. fm Bar. in. l. qui rome
s. duo fratres. ff. de ver. ob. fm opinionem quaz tñ ipse Bar.
q snia illa licet fuerit iniqua. tñ facit vt possit agi ad penaz. p
hoc. l. ex diuerso. ff. de rei ven. et ibi per Bar. Veritas est aut
iuder absolutū conuentū cā expressa. qz arbitramentum erat
equum. tñ non poterit probare iniquū in questione. vt. d. s.
duo fratres. et l. iulian? verū debitorē fm notata ibi. Aut
fuit re? simplr absolut? vel expressa cā. qz non fuit probatum
arbitriū iniquū. in questione pene poterit de iniquitate proba
ri. et de hoc ē ter. i. c. venies. lo. ij. de testibus adhibita tñ disti
ctione fm Bar. i. d. l. iulianus. qz aliquādo reus absoluit ab
eo. qz non pbatum. aliquādo qz non debitu. aliquādo simplr.
l. qz non pbatum pōt agi cōdictione indebi. tñ si cōuentus p
babu debitu. agēs succubet. et p tanto vt. i. d. l. iulianus. qz
nō pōt repetere. Aut fuit absolutus qz non debitu. et tñc aut
fuit pnunciatum super facto vt qz non pbatum. et tñc poterit
repeti. et per sniam pbabilr idebitum. vt. l. si duo. s. idez iulia.
ff. de iureiu. Aut fuit pnunciatum non debitu. et tñc aut
fuit dictū nullo modo debitu. et tñc snia pbat. aut fuit vi
ctum et non debitu. s. ciuile. et sic posset pbari aduersa parte
debitum naturalr. nisi ex actis aliud appareat. Aut fuit abso
lutus simpliciter et presumitur absolutus. qz non pbatum vt
dicta. l. iulianus. et sic non poterit repeti si ab aduersario debi
tum non pbatum nisi ex actis aliud appareat. Et quod dictū
ē q petēs reduci et succumbēs icidit i penā cū effectū itellige
verū fm Suid. de suza. vt supra ē dictū post Jo. an. quando
petēs reduci non habuit pbabilem cām id petendi et iuste cre
dere potuit sniam iniquā vt. l. si quis forte. ff. de penis. In du
bio tñ arbitrium presumit equum. l. herēnius. s. caya. ff. d cui
ctio. et ibi glo. de quo p Bal. i aut. generalr. C. de epis et cleri.
et p eundē de capi. cor. s. inter partes. et per Aug. l. i. c. d ca
lūnia. Angel. autē in rubrica. ff. de arbitris. sic dicit. Sed
an iusta cā reductionis excusat a pena in compromisso appo
sita supra quo puncto ē notandum Dy. cōsultit i consilio qd
incipit Tholomeus. vt refert Bar. in. l. q rome. s. duo fratres
ff. de ver. obli. q siue iuste siue iniuste nihilominus a pena nō
excusatur p quo Bar. dicit esse casum ibi. secundum vnaz le
cturā fm quā erat bene iudicatum qz nihilominus dicit glo.
q pena cōmittitur ex quo pōt rñderi qz ibi nō apparet an ap
pellatū fuerit ab illa snia vel non et sic nil ad casum nostrū cū
possit esse post lapsum. x. dierum snia cōfirmata l. iniusta. pro
hac opinione Dy. facit glo. singularis i. l. i. hac. ff. de condi. tri
tic. dicēs iustā cām litigandi excusare ab interitu rei quā notā
ter pōderat Bal. l. c. i. qui succē. tene. idē facit. l. qd te. et l. vñū
ff. i cer. pe. vbi iusta cā litigādi excusat quē a mora. Itē facit
alia glo. singularis fm doc. l. i. circa finez. ff. si quis ius dicē
ti non obtēp. vbi non tñ iusta cā sed ēt iniusta cā excusat quēz
a pena cōmumacie. l. Bal. dicat ibi esse simile in. l. ex consensu
s. ff. de ap. facit. l. plagij. ff. ad. l. iul. de plagia. vbi iusta cā ex
cusat quē a dolo. et quod no. dicit glo. l. i. i. ff. ad. l. iul. d am
bi. vbi non tñ iusta cā sed iniusta quem excusat a culpa. Job.
an. i addi. tñ prium dicens iustam cām ēt succubentem excu
sare a pena. p quo facit qd idem dicit i. c. i. si. de elec. lib. vi. vt
refert Bal. l. i. generalr. C. de epis et cle. et de. l. coradi. c. i. s. in
ter pares. et iusta cā hz quē a pena legali excusare. p quo dicto
idem Bal. i addi. Spe. in ti. de arbi. allegat glo. notabilem q
hoc expresse dicit i. l. ab exccutore. C. quoz ap. non recipi. pro
opinione tñ Dy. facit glo. que reputatur singularis fm Bal.
ibi. in. l. si cum militaribus. C. de resti. i integ. vbi l. iusta ab
sentia excusat quē a penis legalibus non tñ a cōuentionalib?
p quo glo. elegans i. l. non solum. de rei ven. et l. iij. s. si rez. ff.
de leg. iij. dicentis iustam cām litigandi non habere quem ex
cusari a penis cōuentionalibus. l. a legalibus sic insti. de pen.
temere litigan. i principio. et Bal. i. l. ex diuerso. s. i. ff. de rei
vendi. et l. iulianus verum debitorē. de condi. inde. semp ni
tus ē has opiniones cōcordare. dicēs q aut iuder reductōis
dixit iuste laudatū fuisse. et tunc iusta cā litigāti excusare non
habeat. Aut simplr cōfirmādo primā sniam. et tunc reducēs
excuset. qz i dubio cōfirmata psumitur tāquā non pbatum.

dicat glo. l. l. si qd ad exhibendum. ff. de re iudi. Bal. i. d. l. generalis. et dicto. §. inter pares. et l. si. C. de arbi. sequitur Jo. an. ipse idem. l. l. eos. §. cautione. C. de ap. ita eleganter dicit. aut copromissum fuit voluntarium. aut necessarium. primo casu habeat reducendum excusare. magis. n. subuenitur ei qui ex necessitate facit qd ei qui ex voluntate. ff. qui sacra. cogant. l. fideiussores. §. necessaria. Secundo casu imputet sibi promittens qd promissit ad hoc. ff. de iudicio. l. si dictum. §. si promissio. alibi in. l. si. C. d. p. h. emp. Si concordantur dicta Dy. et Joba. an. dices qd aut reducens habuit iustam causam. aut malam. Primo casu tene dictum Jo. an. Secundo Dy. Aut dubitatur de bona causa vel mala. et tunc litis exitus acta p. bant. C. de iudi. l. rez. n. non in si. Sed in. l. si iudex. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. simpliciter sequitur opinionem Bar. et in. l. tres fratres. ff. de pac. et i. l. i. lege qui cum tutoribus. ff. de trans. sequitur simpliciter Jo. an. alibi in dicta. l. non solum. ff. de rei vendi. sic distinguit. Aut reducens erat actor. aut reus. primo casu nec causa iusta habeat eam excusare sibi. n. imputet quare temere litigavit. ff. de iudi. l. euz quem temere. cum instructus ad causam debuerat venire. ff. de reg. iur. l. qui in alterius. Secundo casu iusta causa cum excusat ratione favoris rei adhibendi. ff. de act. et obli. l. arianus. cum si. Sed in. l. quod te. §. alle. hoc idem tenet. primum de actore limitando dicens ipsum excusari si eodem opt. populi sequutus reductioem petierit. debuit. n. credere quod a ceteris credebatur. Ange. in repetitione. d. §. duo fratres. tenuit et supra dictis simpliciter contra Dy. potes ergo inter tot et tantas opiniones reducere ad hoc. aut copromissum fuit necessarium. et tunc non solum iusta causa sed et iniusta excusat per glo. dicte. l. i. si quis ius dicentis. aut voluntarium. et tunc aut reductionem petit actor. et sequaris Bal. in locis. §. dictis. aut reus. et sequaris distinctionem eiusdem in. l. si. C. de p. hen. emp.

¶ Egitur videre pro huius

modi complemento. si finis arbitratoris qua quis ad quinquaginta p. denarius fuit. reducta est ad boni viri arbitrium q. in centum condemnauit pena comitens per non parentem. alias istius finis secunde quantitatis in qua iudex reductionis condemnauit. in hoc articulo primo fuit finis Bar. in. l. multa non committitur. ff. de condi. et dem. dicens hunc tale reductionem finis non parentem ad penam primi compromissi non teneri et minime obligari p. tex. illu. Item qd pena tanquam odiosa repetita non censet. C. de viis. l. per retentionem. contrarius allegat Inno. i. d. c. quinquaginta. tenuit Ba. in. d. l. si. C. de contrahen. emp. ceter autem docto. sequuntur Bar. per tex. l. cum apud sempromum. ff. de iudi. sol. Et si reducens p. parte succubuit et pro parte non. Bal. in. l. si. C. d. arbi. tenuit cum totaliter ad penam teneri. sed in. l. eos. §. cautio. C. de appel. tenuit primum. vide quod idem Bal. notat i. l. cogi C. d. peti. h. di. l. cogi. d. appel. l. iubemus. sed si laudum reducitur ad arbitrium boni viri. an teneatur fideiussores vel pignora data pro obseruantia laudi. glo. dicit qd non in. l. in proposita. ff. pro socio. ergo idem in pena. vt. ff. de iudi. sol. l. cum apud sempromum. qd est valde notabile et menti tenendum. de quo per Bar. in. l. multa non committitur. ff. de condi. et dem. in Inno. dicit qd si non soluitur id ad quod per arbitrium boni viri reductum est deum arbitratoris qd pena committitur. vt no. Inno. in. c. quinquaginta in glo. magna. ver. quidam dicunt. ibi nisi cessauerit soluere. et. qd verius credo. qd pena promissa si non pareatur vel promissa si bono viro non pareatur. unde etiam ad iudicem iuris intellectu refertur promissa. qd ipse est bonus vir. vt. l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. obli. Non obstat. l. cum apud sempromum. ff. de iudi. sol. qd illa stipulatio non refertur ad quem libz bonum virum. sed ad iudicem principalis cause. Itz iudex appellationis non est proprie iudex surrogatus loco iudicis p. re cause. sed est superior eo. at in casu nostro iudex reformator. aliter reformatus loco arbitratoris succedit. et ita reformatio sua habz instar transactionis sicut arbitratus. et ista est veritas. et ita teneo. non obstat. l. multa non committitur. qd ibi receditur a persona non arbitrate. vt no. in. l. i. ff. de lega. ij. unde non pot ibi cadere aliquis contemptus arbitratoris. qd nihil dixit vel nihil declarauit. at ibi declarat et veniret. ita committitur p. ea ex contraveniri in vniuerso. vt. ff. fami. her. l. h. des. §. idem iuris et. ff. de ver. obli. l. v. §. si sortem. Et idem dico si duobus discor-

dantibus ipsi eligant tertium arbitratorem sine ex parte conventionis. siue ex legis vel consuetudinis dispositione. naz si pena non committeretur ille non cogerebatur arbitrari. quod est falsum. vt. ff. de arbi. l. item si vnus. §. principalis. quod est notandum. Sed quid si laudum non est correctum sed infirmatum p. iudicem. nunquid si non pareatur committatur pena copromissis. et vt qd non. quia actio oritur ex confirmante non ex confirmato. vbi cumqz confirmans hz vim sine. vt no. ff. de pac. l. tale pactum. §. qui prouocauit. In primum vt. naz ex quo laudum est confirmatum veniens venit p. equitatem arbitri. ergo incidit in penam. qd non titulus actionis. sed origo spectatur. ff. de dona. l. si id quod. et. ff. de fideius. l. tutor. Solutio aut petens reduci non habuit bonam causam petendi. et incidit in penam eo ipso quod contempsit arbitramentum. vt no. dy. in consilio quod incipit Tholomeus. Aut habuit probabilem causam petendi. hz finaliter succubuit. et tunc non incidit in penam ex sola petitione. ar. no. l. ab exco. C. quorum app. non reci. Sed si postea spreuit tam iudicis qd arbitratoris arbitrium incidit in penam. qd per finiam iudicis non fit nouatio ad incommodum victoris. vt. C. d. vsur. rei iudi. l. si. Aut e. du. bii. et tunc finis declarat principium suum. qd videt temere egisse qui succubuit. C. de iudi. l. rem non nouam. Tenor consilij de quo. §. fit mentio est talis. Tholomeus manens civis senarum de populo sancti pergamini. emancipauit manifestucius filium suum. post emancipationem cum haberent discordiam de rebus et bonis de illa et de oibus et singulis litibus que inter eos esse possent quocumqz modo vel causa. et plenius copromissum fecerunt in fratrem laurentium de ordine heremitarum tanquam in arbitrum et arbitratorem et amicabilem copositorem. promiserunt. stare eius laudo. et non petere qd corrigatur vel reducatur ad arbitrium boni viri. nec dicere nullum nec iniquum sub certa pena in copromisso contenta. vt continetur in publico instrum. facto manu B. notarij. Insuper omnis meus promissit. b. cionis se facturum et curaturum. ita qd laudum quod pferret per predictum arbitrum et arbitratorem dictus manifestucius habebit ratum et firmum. et non opponet de iniquitate vel nullitate dicti laudi. et qd non petet ipsum reduci arbitrium boni viri. et versa vice dictus. b. promissit dicto domino meo se facturum et curaturum. qd dictus tholomeus dictum laudum habeat ratum et firmum et non opponet de iniquitate vel nullitate vel nullitate vel qd reducatur ad arbitrium boni viri sub certa pena. vt continetur in alio instrum. to manu dicti. B. qui tholomeus et manifestucius post dictum copromissum ratificauerunt ex nunc laudum ferendum per dictum arbitrum et arbitratorem et promiserunt non facere vel venire. vt continetur in alio instrum. facto manu dicti. B. post hoc videt arbitrum et arbitratorem laudum tulit publicatum manu dicti notarij. dictus aut manifestucius requirit dictum tholomeum patrem suum qd dictum laudum seruaret. dicens se paratum esse ipsum seruare. qui tholomeus volens laudo parere obtulit suam petitionem coram iudice patris senarum. et dixit dictum laudum iniquum et petijt eum corrigi et reduci ad arbitrium boni viri. si aut nullum esset petijt pronuciari nullum. vt in suo libello continetur super quo lis est contestata et iuratum de calumnia. et terminatus est dicto tholomeo ad pbandum de iniquitate et nullitate finem formam statum senarum. dictus aut omnis meus post predicta requisivit dictum. b. qd ita faceret et curaret qd dictus tholomeus dictum laudum seruaret vt continetur in publico instrum. manu talis notarij. quod non fecit nec fieri fecit dictus. b. Ex predicto themate queruntur plura. Primo si dicit tholomeus petere potest qd dictum laudum corrigatur et reducatur ad arbitrium boni viri dicto pacto non obstante. Secundo posito sine preiudicio qd possit cui incumbit onus pbandi equum vel iniquum vel nullum. Tertio an dictus tholomeus incidat in penam non seruando dictum laudum et dando dictam petitionem et super ea lite contestando. an dictus manifestucius petere possit a dicto suo patre. Quarto an dicta ratificatio facta antequam laudum ferat obstat dicto tholomeo vel no. ita qd eum succubere faciat vel no in causa quam inchoauit. Quinto an dictus. b. incidat dicto domino meo in penam quam promissit ex eo quod dicit tholomeus laudum non seruauit. sed item contestat est. vt. §. d. et an eaz dictus omnis meus petere possit ab eo. Super primo dubio videndum qd dicit tholomeus petere possit qd dictum laudum corrigatur et reducatur ad arbitrium boni viri dicto pacto non ob-

stante

stante primo qz pacta quoz occasione vel preteritu quis inui-
tatur ad delinquendū non tenet. vt. l. cōuenire. z. l. pomponi.
ff. de pac. dota. z. ff. de verbo. ob. l. si plagij. z. per tale pactū p
arbitrator facile moueri ad maluz siue ad male pronuncian-
dum. z. propterea pacta non videntur valere. ¶ Preterea vbi
cumqz promittitur aliquid non fieri z. pena si contra fiat taci-
te videtur agi. qz pena non cōmittatur si obseruetur quod de
iure seruari debet hincinde. z. non de cōmittenda si ea non ser-
uentur que de iure non debuerunt seruari. vt. l. quero. §. inter
locatozem. ff. loca. cum ergo actum videatur quod arbitrator
de iure pronunciet. si non de iure sed inique pronunciauit
vñ dicendū penam non debere cōmitti. ¶ Preterea si pmitto
filium non exheredare z. pmitto penā si exheredauero. tacite
vñ ineffe pdictio qz pena nō cōmittat si exheredari meruerit.
vt. l. qdā cū filiū. i. ver. §. videamus. i. glo. ibi posita. ff. de ver.
obli. ergo si pmittā qz nō petā reduci ad arbitrium boni viri
z. si petā reduci ad arbitriū boni viri pmitto penā. z. petendo
reduci ad arbitrium boni viri illud quod ē iniuste pnuiciatū
non incidam i penā. sicut nec incido i penam ibi exheredādo
eū qui exheredari meruerit. ¶ Preterea pactum qz non reduca-
tur ad arbitrium boni viri a iure cōi remotum ē. cū d iure cō-
muni reduci possit z. debeat si iniquitatem contineat vt. l. vñ.
z. l. quidam. ff. p socio. z. de pben. emp. l. hec venditio si remotū
ergo non dō teneri vt. l. iuriscētū. §. z. generalr. ff. de pac. fin
scōam positionē que veritatē vñ cōtinere. ¶ Preterea publica
utilitate suadēte vñ inductū qz iniqua arbitria p boni viri ar-
bitrium corrigantur. ergo pactum qz non corrigantur nō vñ
tenere vt. ff. de admini. tu. l. quidam decedēs. z. de suis z. legi.
heredi. l. si. z. de iureiu. l. neqz pignus. §. puiatoz cōuentio. z.
ad. l. fal. l. quod de bonis. §. i. ¶ Preterea leges non concedant
iniquum arbitramentum hñe effectū. quod p qz prestat viaz
p quam iniquitas remouet. vt. l. ita denum. §. arbitrozum. ff.
de arbi. z. C. eo. l. arbitrozū. si ergo pactū fiat qz valeat. vñ
tamen qz leges z. ppterea non valere. vt. l. non dubiū. C. d legi.
si. n. i. vltima voluntate que maioris auctoritatis qz patus ca-
uere nō pōt ne leges locum habeant. vt in. l. nemo. ff. de lega.
i. multominus tñ pōt i pctibus. ¶ Preterea cuiuslibet arbitrij
quātūcūqz libertas generalis z. larga ad id restringi z. limi-
tari vñ qd de iure cōi. vt. l. si pcurator. ff. de cōdi. idēbi. z. l. si
pater filio. ff. de his que in frau. credi. z. ad municipa. l. lucius
§. pe. vñde nemo dicet pmissum videri qz inique pnuiciet.
Ecōtra vñ qz pactūz impediat quo minus corrigatur lau-
dum seu reducat ad arbitrium boni viri ēt si inique fuerit
qz lege cauet qz si pater dederit filium i adoptionē z. stipulat
fuerat penā a patre adoptiuo si euz exheredari cōtingerit. qz pe-
na pmissa hñ effectum ēt si exheredari meruerit. qd p qz exhe-
redato victo in querela nihilominus vēdicat sibi locū petitio
pene. vt. ff. de ver. obli. l. quidā cū filiū. ibi. de quo tñ casu z. er-
go z. laudū meruerit reduci ad arbitriū boni viri. qz forte erat
iniquū cadere dō cū effectū i penā. ¶ Preterea renunciatio gene-
ralis illud opatur ac si singula exprimerēt qbus erat noīa
tūm renunciādum. vt. C. de quadrien. pscript. l. i. z. de pscript.
xxx. an. l. oēs. z. de admini. tu. l. si duo. de lega. iij. l. si chor. cū
ergo renunciatū fuerit oī iuri z. legū auxilio. pinde bñ dō ac
si renunciatū foret iudicis offi. z. cōdictione et lege. p que peti
pōt qz laudū viri boni arbitrio corrigatur. ¶ Preterea i renun-
ciādo quedam fuerunt nominatim expōsa. z. sublequēter clau-
sula generalis subiecta. vt ex verbis compromissi apparet. z.
iō renunciatio effectū dō habere i oībus vt in aut. vt sine pro-
bi. ma. §. pterea igitur. z. C. qñ mulier tute. offi. fungi pōt. l. si.
no. ff. si quis caut. l. sed z. si quis. §. questū. ¶ Preterea posito qz
laudum p ius z. inique z. dolose latum esset nihilominus pa-
ctum de stando laudo z. pmissio pene si non stet effectum hñe
dō qz futuro dolo tacite renunciari ad arbitrium boni viri vt. ff. d
pac. l. iuriscētū. §. sed z. si quis. z. l. si vñ. ¶ Preterea reductio
ad arbitriū bñ viri ē spēs appellandi vt colligit ex. l. non dī
stinguemus. §. cū qdam. ff. de arbi. sed iuri appellādī potest re-
nūciari p pactū vt. C. de temp. appel. l. si. illud. ff. a quib? ap-
nō l. i. §. si quis pfectus. ergo z. reductōi ad arbitrium bñ
viri. z. ibi aut dō. de musello vñ dicendū qz si per reductōez
apparet inique platum esse. quod tunc pena cum effectu non
cōmittitur. sed si apparet iuste prolatum. tunc pena cōmittit

z. cum effectu. z. sic ex postfacto declarabitur vtrum pene com-
missio procedat cum effectu. Super secundo dubio vñ pri-
ma facie qz cūz vterqz affirmet. vnus dicendo equum ali? inī-
quum vel nullum. qz vtriqz incumbit onus probandi s3 regu-
lam generalem que traditur in. l. actor. C. de proba. z. l. ei qui
ff. eo. tñ mibi vñ dicendū qz ille qui dicit iniquum vel nō legi-
time prolatum necesse habeat probare. az. C. de iure z. bast. ff.
ca. l. i. l. i. r. z. qz qui dicit non legitime scñ probare dō illud de
esse cuius defectus reddit inutile id de quo agitur. vt. ff. d pro-
ba. l. ab ea parte. z. presumende sunt iuris solemnitates cū po-
tius sunt intrinsece adesse potius qz abesse. vt. l. sciendum. z. l.
ticia. §. idem respondit. ff. de ver. obli. z. de pac. l. iuriscētū
§. quod fere. z. insti. de inutil. stipu. §. quod scriptum. z. de fide
iur. §. si. Super tertio dubio vñ dicendū qz dicta3 petitio
nem dando z. super ea litem contestando incidit in penāz in
compromisso contentam. qz compromissum est quedam spēs
transactōis. vt no. in aut. vt differentes iudi. §. si vero cōtinge-
rit. sed certum est qz is venit p transactōem iudicem interpel-
lando vel non implendo promissa. z. multo fortius litem cōte-
stando cadit cum effectu in penam. vt. C. de traslac. l. si qz ma-
ior. z. ibi no. ergo z. si venit p laudum quod originem sumpsit
ex compromisso incidit cum effectu in penam in compromis-
so contentam. ¶ Preterea cūz filius siue manescens supradi-
ctus sit emancipatus non est dubiū qz agere poterit p patrez
z. petere veniam. venia tñ petita. vt. C. de in ius vocan. l. si. z.
ff. de iudi. l. lis nulla. Super quarto dubio vñ qz ratificatio
anteq3 laudum feratur valeat. probatur qz illud quod operat
pactū in iure competentī. opatur in iure competituro. vt. C. d
pac. l. i. ff. de pac. l. z. heredi. §. si. ff. de mino. l. iij. §. siquidez mi-
nor. ¶ Preterea reductio ad arbitrium boni viri sicut dictum
est. est spēs appellandi. vt. d. §. cum quidam. sed pactum appo-
situm ante finiam excludit a beneficio appellandi. de tempo.
appel. l. si. ergo z. interpositum ante finiam includit a bñficio
reductionis ad arbitrium boni viri. Determinatio ist? quar-
ti dubij dependet ex determinatōe primi. z. ideo prout distin-
ctum ē ibi distinguendū ē hic. Sup qnto z. vltimo dubio di-
cendū ē qz dictus. b. incidit in penā dicto dñō meo. qz dñs
dñs meus dictum laudū non seruauit. z. qz dictus dominus
meus ab eo petere pōt. qz cum factū est p promissionē is q
stipulatus est pōt penā exigere. siue sua intersit. siue sua nō in-
terfit seruatum esse id quod in promissionez deuenit. vt. ff. de
verbo. ob. l. stipulatio ista. §. alteri. ¶ Preterea ex quo pena fuit
adiecta. cōmitteret cuiqz extraneo stipulanti. z. pro facto cu-
iuscūqz extranei ēt ad ppromissionē nō pntentis vt. d. l. stipu-
latio ista. §. at si quis. z. §. si quis dolum. ff. de verbo. obli. z. ff.
iudica. sol. l. nouissima. z. ff. de verb. sign. l. hec verba. Et quo
concludendū est qz siue intersit dñi mei siue nō intersit serua-
ri quod in laudo deuenit. pena sibi cōmittitur z. erigi pōt cūz
effectū. siue pnuiciatio facta per arbitratorē de iure fortiaur
effectū siue non. vt. d. l. quidā cū filiū. circa fi. z. ibi no. ¶ Prete-
rea verba statuti guarātie hoc includunt. qz non concedunt
aliquam exceptionem p formam statuti in quo preceptū gua-
rantie continetur. Dñ.

Ultremo videndū restat

p an a finia lata in causa deductionis p bonū virūz
possit appellari. Jo. an. in ti. de appel. in addi. spe.
in addi. que incipit. de hoc scripsi plene sic dicit. Queritur
an a finia iudicis lata. §. petitione de reducendo ad arbitrium
boni viri possit appellari. Rusticanus disputauit hanc qñē
que incipit petitū fuit a iudice. z. tenuit qz appellari nō possit.
z. eius pncipale motiū est qz ab arbitramēto nō appellatur
ergo nec a finia que fert super eo. Itē iudex hic non cognoscit
vt iudex sed vt bonus vir. ff. pro socio. l. si societatem. in fi. z. ha-
betur pinde ac si nō vt iudex ad id fuisset assumptus. primū d
clarat qz subrogatū in alterius locū illius naturam fortis. ff. si
quis caut. l. si eū. §. qui iniuriarū. cū cōcordantis ibi no. sicut
enim ab arbitratorē nō appel. sic nec ab isto vñde qñ arbitri
in locū iudicū cognoscunt appellatur ab eis vt a iudicib? C.
de iudi. l. apertissimi. z. l. cum specialis. z. de offi. delega. ab ar-
bitris. li. vi. sic ergo ecōuerso qñ iudex locū arbitratoris tenet
non appellat ab eo sicut nec ab arbitratorē. als per primā z
secundā appella tionē i amfractus iudiciorū incidēt ptes qd

a principio abhoruerunt. Bal. aut in l. fi. C. de pbe. ep. sic di-
cit. Et scias qd fuit qd disputata an a snia laudi reductiua pos-
sit appellari et fuit determinatu qd no. qd illa snia succedit loco
arbitramenti. et ita inuenitur et Bar. tenuisse in l. i. ff. de leg.
ij. put ego vidi in quibusdam lecturis. sed alij communiter no
hnt. de hoc alibi latius dicam. Ludouicus aut in rubrica. de
arbi. sic dicit. qd an sicut snia arbitratoris reduci no pot. ita et
ab ea appellari. Bar. in l. fi. ff. de appel. recipi. tenuit qd pot
appellari tali rone confirmas qd sicut a quolibet actu extrajudi-
ciali appellari pot. dicit tex. i. l. fi. ff. de rescriptis. ff. de appe. ex
tra d. appe. c. bone. et c. cu sit romana. et c. cor. di. li. vi. et arbitra-
mentu extrajudiciali act? sit qd p3 qd in pcededo iudicij ritum
seruare si tenetur. vt dicit Jnn. i. c. quitauallis. ergo ab eo ap-
pellari pot. Efecit? aut appellacionis fin eundem erit qd de
bebat iterponere infra decem dies. C. de appel. aut. hodie. Jte qd
sicut attestata appellacione pcedere reuocari possunt extra de
appel. c. non solu. li. vi. ita erit i isto casu. prium tamen firmat
Bal. i. l. bi qui ad ciuilia circa fi. C. de appel. p ronez. qd ex ta-
li arbitrameto no oritur actio in factu. ergo appellari no pot
l. i. C. de arbi. ite p lapsum. et dicitur vi snia confirmata. C. qd et
qn iudex. l. ab eo. appellare tn debuisti a tali snia si displicebat
C. si sepi? i integru restitutio postuletur. l. i. ad iura Bar. respd
det vt dicit glo. i. d. l. rescriptis. ff. i. non vt appellatio. ff. que
da a lesione extrajudicialis actus reclamatio. et io iura Bar.
no pbat id ad qd allegatur. Preterea no sine quare leges in-
dixerut arbitrium boni viri. vt. d. ff. arbitrorum no. n. hec ef-
fet necessaria si appellari posset et sic de supfluis lex nobis ser-
uaret qd est absurdu vt in prima costi. C. et hac parte et Bar.
de saly. i. allegato. ff. arbitrorum. Sup hoc. n. diuerse et varie sunt
opiniones. na Bar. vt dicitur i. l. i. de le. ij. quesuit an possit
appellari a iudice ad que fuit habitus recursus tanq ad bonu
viru. et coudit qd non per dictu Jnn. i. c. extrauagati. pnti de
creto. de rescrip. qd Jnn. i. c. ff. de feriis. et ide et Bal. i. l. ta-
le pactu. ff. qui puocauit. ff. de pac. et repetitioe. l. i. ff. de le. ij.
et i. l. fina. C. de pben. emp. eade rone valet. qd iudex ad que ha-
bet recursus tenet iudicare fm cōsciētiam. et qui tenetur iudi-
care fm cōsciētiam no recipit appellacione de eius cōsciētia
vt no. glo. i. c. statutu. i. ff. assessorum. de rescrip. li. vi. ergo nec
iste qui vt bonus vir iudicat. Jte idem Bal. i. suis extractis i
c. ff. de feriis. qd vbiunq aliqui relinquunt iudicis arbitrio
ibi non pot ab illa snia appellari. Jtem et ide Ja. bu. i. l. arbi-
trio. ff. qui satisda. cogan. qd Jnn. i. c. pnti. ff. alleg. et Bar.
i. l. i. ff. de le. ij. Coudit tn Ja. bu. qd l3 non possit appellari p
tn reclamari seu querela pponi qd no. dicit ipse. istam etiam
opi. et Jnn. an. vt. s. p3 i addi. spe. i. ti. de appel. ff. i. quibus. ver.
quid si conuenit. vbi coudit hoc fuisse disputatu p Rustica-
num et coudit qd non possit appellari. Salu. i. l. et in maiori-
bus. C. de appel. et i. ff. arbitrorum. et opi. Bar. et Jnn. an. qd si
possit appellari p longa disputacione. ff. ide Bar. i. l. si res. ff.
de ap. recipi. et qd a snia arbitratoris pot ap. et idem et Bal. i.
c. sancimus. ff. pe. i. ff. quo tpe miles dicens qd a iudice cogente
aliquē ad obseruatiā iniqui arbitrij pot appellari p no. per
Jnn. i. c. innotuit. de arbitris. et ide et Bal. i. l. i. d. bis que
pene noie. et l. in ementis. C. de pben. emp. et Anto. de bu. i. c.
qntauallis. de inreiu. coudit qd pot appellari qd icōmissis ad
arbitrium iudicis appellatur. vt no. glo. no. i. c. super bis. de
accusa. et qd non subrogatur loco eius p oia. sed datur vt iudex
et iudicialiter cognoscat qd extrajudiciali malefactu. subdit
tn ipse qd l3 faciat vt iudex tn h3 reformare tanq loco arbitra-
toris. vnde sufficit vt laudum reducat et reformet ad illos ter-
minos quibus laudu ab arbitratore foret equu si ab eo esset la-
tum. et sic l3 iudex discrepet a iure h3 tn fundamentum natura-
lis equitatis quare no poterit appellari iuste. et sic simili. si in
aliquo modico lederet ptem p bono pacis poterit reformare
quod et Jnn. an. i. addi. spe. i. ti. de arbi. ff. differt. ver. ite fm et
i tanto cōflictu docto. pot dici fm Bal. i. l. i. C. de rebus cred.
et in. c. i. de mil. vasa. qd aut talis snia reductiua cōtinet paruā
iniquitatē seu lesionē. et pcedit opi. Bar. et suoz sequaciū. in. l. i.
ff. de leg. ij. quod dicit glo. i. d. ff. assessorum. aut talis snia affert
grauē peiudiciū. et tūc et a snia eius qm cōsciētiam puraz
d3 iudicare pot appellari. vt no. glo. i. de. i. de iurepa. Et pro
hoc facit qd no. glo. i. c. ad petitionē. i. glo. super bis. de accu-
Jte idem Bal. C. ne liceat i vna eadēq cā. coudit qd si pti

ta ē reductio landi ad arbitrium boni viri et succubuit. petens
igitur appellauit qd pot iterum appellare ex quo ē vna appel-
lacio. et pro ista parte est. c. i. de villa. vbi dillatio dat arbitrio
iudicis ex eius officio. tn potest appellari et sic videtur dicere
p id quod dicit in suis extractis. Jnn. in. c. ff. de feriis. vbi di-
cit qd vbiunq aliqud relinquit iudicis arbitrio ibi non potest
appellari ab illa snia. ff. certe aduertendo non ē contrarietas
qd cū iudex pot aliquid facere ex officio illud no pot applari.
sicut dicimus qd quando iudex potest supplere et non supplet
qd non pot appellari qd hoc non consistit in iure ptis. vt no.
specu. i. ti. de of. iudi. et Ang. i. suis extractis. Jnn. in. d. c. ff. de
feriis. cum ergo primū dictum Bal. positum in alle. c. san-
cimus. cum si loquatur in cā qn iudex illud tollit qd consistit
in iure ptis. et dictum qd ponit in allega. c. ff. loquitur in casu
quando iudex non tollit ius partis nec illud quod consistit in
iure partis. Jo. de imo. in. l. i. ff. de leg. ij. et in. l. publicorū. ff. de
de publi. iudi. sic dicit extra gl. Adde dicit Bar. in quantum
hic dicit post Jnn. qd qn fuit snia p iudicē tanq per bonum
viru in qua petita ē reductio corā eo qd non potest appellari
et allegat dictum singulare Jnnocent. i. extrauaganti pnti d re-
scrip. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de ap. ff. in quibus. ver. quid si
conuenit. refert hoc fuisse disputatu per dñm Rusticanu de
bulagia. qd tunc iudex vt subrogari loco arbitratoris a cuius
snia non appellatur. ideo d3 tanquā subrogat? sapere eius na-
turam. l. i. cū. ff. qui iniuriarū. ff. si quis cautio. Et qd al3 pres-
poscent plus fatigari qd sit de mēte eoz et in hoc cōsilia pro et
p valentissimoz do. vidi. audiui. d. JDe. de andea. publice di-
sputantem hunc articulu et finaliter determinauit prium. qd
hoc non est de iur. cautu. et qd licitū est vnicuiq a snia diffini-
tima appellare. facit. et l. et in. l. et in maioribus. C. de app. et qd
non oio subrogatur loco arbitratoris p3 qd corā arbitratore
necessario no offertur libellus. vt no. Jnn. in. c. qntauall. de
iureiurā. secus si in isto vt voluit et. in. l. fi. C. de pben. emp.
Jtem arbitrator non habet obseruare solēnitatem. vt. l. fi. C. d.
senten. ex peri. recitā. p ista parte est glo. in. c. sup bis. de accu-
que vult qd vbi iudex h3 aliqud arbitrari si male arbitrat pot
appellari. quā glo. reputo singularē pro hoc qd no. gl. et Bar.
in. l. si qua pena. ff. de verbo. signi. p hoc et facit qd reclamatio
ad arbitrium boni viri est quedā spēs appellandi seu appella-
tionis. l. non distinguemus. ff. cum quidam. ff. de arbi. ergo se-
mel debet appellari a snia iudicis aditi super reclamacione.
forte tn si succubere reclamans in ipsa appellacionis cā non
poterit amplius appellari. cū reclamatio obtinuit vim prie
appellacionis. et si postea appellauerit itelligit bis appellasse.
et sic no poterit tertio puocare per id quod hf in. l. i. C. ne li. in
vna eadēq cā et. et hec pars plus mihi placet velut egoz. naz
standū est regule. l. et in maioribus. C. de app. cū non reperia-
mus oppositu. ff. ob. qd qd poterit durius grauari qd debe-
bat hoc imaginari ex quo sciebat reductoz peti. ide et Jnn. d. imo.
in. l. publicorū. ff. de pub. iudi. in materia ista i. q. illa qua que-
sunt an hñs arbitriū possit arbitrari vsq ad mortē sic dicit.
Quid aut si aliqua causa pena veniat imponenda pro dñcto
ad arbitrium iudicis an possit iudex arbitrari penam mortis
Glo. pūeuit allegari pro singulari in. c. in summa. instut. de
in iur. idem probat glo. parua i. l. pe. C. si aduersus liberatem. i.
gl. ff. si tn probat de pena capitis ff. tu potes dicere qnq lex vt
statum dicit penam esse in arbitrio iudicis et vsq ad penam
mortis. et tē claz qd pot extēdē ipsi? arbitriū ad penā mortis
vt. l. saccurati. ff. sunt quidam. ff. de extraor. cri. et ibi casus.
Qnq lex vel statutum dicit penā esse arbitrio iudicis dñmo
do non extendat ad penā mortis. et tūc claz qd illā no poterit
iponere. pbatur plane i. l. i. ff. de fur. Bal. i. l. i. ff. expilatores.
et. ff. ff. de effracto. et l. in. ff. ff. de cri. stelli. qd tcy. prima facie
vt facere p glo. palleg. S3 re vera non facit. qd loquuntur i ca-
su i quo cōstat de mēte disponētis. vt p3 ex predictis et si quo
dāmodo pbatur prium a simili. Interdū vero lex vel statutū
simpliciter dicit penā eē i arbitrio iudicis tūc videtur qd tāq
vir bonus arbitrari debeat. l. vir bon? ff. iudi. sol. et i. l. si socie-
tatem. ff. arbitrorū. ff. pro socio. et quod no. per glo. et Bar. i. l.
si qua pena. ff. de verbo. signi. et per glo. in. c. super bis. ff. de accu-
in ver. astringēdo. et sic p3 qm circūstantias facti aliter et ali-
ter debet arbitrari. ar. eius quod hf in. c. sicut dignū. de ho-
mici. et in. d. l. i. ff. expilatores. et. ff. sunt quidā. et pro hoc iherf

Estat ut uideam⁹ si pene

de arbi. c. dilecti. Nec autē pena in cōpromissis loco cōtēptus
 ⁊ nō interesse adiicitur ergo ⁊c. ⁊ ideo dicit glo. singulis .xij.
 q. ij. c. fraternitatē. fm Bal. in extracti glo. decreti. penas du
 pli vel quadrupli ob furtum ⁊ iure ciuili inuentas. ius cano.
 minime peti posse. que no. ⁊ tene menti Jo. de mol. in l. qb⁹
 diebus. §. dis. ff. de cōdi. ⁊ demō. sic dicit. Si aliquis in testō
 mandat satisficri creditoribus suis pro salute aie sue. ⁊ iste for
 tasse furatus fuerat aliquam rez ticio non debet satisficri de
 duplo vltra rei restitutionē fm Bal. ibi. nam ex quo dixit p
 salute aie sue. vñ se referre ad for pñiale in quo nō tenet quis
 ad restitutionē pene. nec tenet sibi de illa facere conscientiam
 ij. als. xij. q. ij. c. fraternitas. ⁊ doct. aut in sūma i ti. de arbi. §.
 qualiter constituatur ver. sed nūquid religiosus. sic dicit. nū
 quid religiosi possint petere penā ab illo q nō seruat arbitriū.
 vñ casus in. c. dilecti. in fi. de arbi. q sic nam ⁊ als auctoritate
 iuris pena petitur. xij. q. ij. eps qui mancipiū. xxiij. distin. quā
 quā. xvi. q. i. statum⁹. ⁊ xij. q. ij. cū deuotissima. c. in legib⁹. xvij.
 q. iij. fi quis cōtumax. ⁊ c. quiqs. r. c. fi qs domū. ⁊ c. qui. sub
 dyaconū. Sed p. xij. q. ij. fraternitas. religiosi. n. nedum penaz
 sed nec et sortem seu capitale petere debent cū scādulo aliorū
 xi. q. i. alius. de peni. dist. i. alius. de penis. c. suā. Sol. dic q re
 ligiosi petere pnt penam. siue in pecunia consistat siue in alio
 i. q. vij. quotiens. de elec. c. dilect⁹. equū est. n. vt quilibet penaz
 sic cōtumacia luat. ff. de col. bo. l. ij. §. si cuz duobus. ff. de tab.
 exhiben. l. locū. §. cōdemnatio. ⁊ hoc sic pena sit cōuentiona
 lis siue a ius permissa fm quosdam. Nec ob. c. aliud. qz loquit
 in foro penitentiali. imbi breuiter vñ qz penā fraudulentā in
 fraudē vsurarū permissam nemo petere pōt. ff. de act. empt. l.
 iulianus. §. idem pas. Item et pena que a iure pmissa inueni
 tur peti potest a iure religiosi vt dicunt illa iura. xij. q. ij. eps
 qui mancipiuz ergo iudicialē petere pnt vt patet in his q no.
 per doct. de sen. excōi. §. ⁊ qualiter hec absolutio. sub. §. fm et
 requiritur uer. ⁊ no. q aliquotiens. ⁊ sequē. cōventionalis ve
 ro peti pōt. si succedat loco interesse. vt in. c. puenit. de fideiuf.
 ⁊ in. c. constitutus. ff. de act. empt. l. pedia. si aut non interest s
 cā auaricie extorquetur vt in lucrum cedat ppiuz ⁊ alterius
 detrimētum tunc nō debet nec pnt petere religiosi. ar. de pre
 pendis. c. auaricie. ⁊ de decimis. c. i. de censibus. c. ea que aua
 ricie. ⁊ c. ex pte cōpostellani. ad fi. de symo. c. nemo. ⁊ religiosi
 potissime obseruari debent. ne cū alteri⁹ iactura fiāt locupletē
 res. ff. de pdi. inde. l. nā hec natura. ergo si pena pmissa ē iter
 duos ecclesias ⁊ vtraqz in penā incidat ppetatōe facta bīcin
 de neutra agere pōt. de peni. c. cōstitutus. Si vero altera tātū
 incidat ⁊ non interest. puta nec laborauit petendo coraz iudi
 cibus vel arbitris vel expensas fecerit cum post arbitriuz sue
 rit. xxx. librarum pena apposita nisi infra certum tempus sol
 uiss. xxx. libras pars cōdemnata d quibus soluit. xxxiij. In
 quibus est penam peti. sic loquitur manifeste de penis. c. suam.
 Sed si interest. puta q laborauit petens ⁊ expensas fecit corā
 arbitris in quos sub pena compromissum est veniendo potest
 peti pena. sic loquitur. c. dilecti. de arbitris. ⁊ hoc quāto tenu
 it compromissum vt qz superioris licentia habita fuit vel con
 uentus. vt in. c. dilecti. de arbitris. de transac. c. contingit. als
 ab ecclā peti non pōt. ⁊ sic pōt intelligi de penis. c. suam. lz pe
 ti possz ab illo qui proprium haberet. sed nec religiosus petet
 dz grauem penam pro modico interesse. ⁊ sic pōt intelligi. c.
 suam. de penis. lz secularis possz hoc facere de rigore iuris. Et
 hec erit dzia inter eos ⁊ istos. Inno. in. c. suaz de penis. sic di
 cit. no. q penam inpositam ex conuentione partium eriget.
 lz dūmodo stricta intentio. s. vt pareatur placitis ⁊ nō ad vsu
 ras vel lucrū. de arbitris. c. dilecti. secus estz si pena estz appo
 sita i fraudē vsurarū q psumit si creditor ate psequit dare ad
 vsuras. ff. d vsur. l. q semisses. ff. d act. emp. l. iul. §. itē pap. vñ si
 in singulis ānis vel mensibus penā cōmitti dicat. c. d vsur.
 aut. ad hec. Itē legitime peti pōt a iudice iposita. xxiij. dist. i.
 c. quāquā. Item credim⁹ q et si pena interesse excedat qz licē
 te tota pena petitur glo. in. c. fraternitatē. xij. q. pma. sup vcr.
 augmēto. sic dicit augmento. s. in naturali ⁊ in legitimo ne sit
 p di. lxxix. decens. xvij. q. iij. quisquis. in ea. q. v. c. penc. s. ea.
 q. in antiq. ad hoc rident qdā. si vult libere pdo vel fur resti
 tuere rem anteqz conueniatur penam euait hoc est falsuz. qz
 non sufficit raptorū rē restituere ad euitādū penā. vt. ff. vi bo.
 rap. l. non prodest. vel dicit qz cclā non petit penā. sed iudex

officio suo eam infliget et dabit ecclesie cui sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit. C. de epi. et cle. l. si quis. et est ad hoc bonum ar. xxiiij. q. iij. c. i. in fi. vel dic q potest petere augmentum naturale. i. interesse. sed in naturale non potest. vel dic q non potest petere interesse quod est extra rem. ut si forte occasione rei ablata familia vel pecora sunt mortua illud non potest repetere sicut nec alter. ff. de act. emp. l. si sterilis. §. non per venditores. als ponas sic causum. Quod si fuit si aliquis confessus fuit se furtum fecisse sacerdoti suo. an in penitentia deberet ei iniungi ut rem illam restitueret cum pena. rñ. non. et sic pñia non tantum causum. Archi. autem super ista glo. in fi. sic dicit. Adde q hoc in iudicio anime. illa in iudicio humano. Et in hoc nō dico ecclesiam deterioris conditionis quolibz layco sine pñato. Nam tam ecclesia q priuatus potest agere ad interesse causa damnum vitandi. puta cum interfecisti equum mihi como datum. ff. de fur. l. inficiendo. §. si tibi. et ar. in ea. q. et cā si quis de clericis. qñqz in lucro captando. puta cum interfecisti finem meum institutum anteq hereditatem adiret. ff. de condi. fur. l. si conditio. ar. in. c. non l. §. alle. vbi consequntur ecclā fructus percipiendos. nam dicit lex q iustum est q ob maleficia pena soluatur. ff. de fideiul. l. si areo. §. si quis a furioso. sed et penam conuentōalem petere potest ecclā. extra de arbi. c. dilecti. potest ergo ecclā petere penam vel interesse. siue in rem siue extra rem et quocunqz nomine vocetur. nec o. ff. de act. emp. l. si sterilis §. cum per venditores. qz ibi in pñibus secus est. ac hic i maleficijs finem Lau. Sed Id. dicit q cum ecclā petit i figura iudicij et res et penam petere potest. et ita cū augmento. quando vero non per iudicem petit. ut no. in. d. c. fraternitas. qz pena q libz non est imponenda. nisi per iudicem. xxiiij. q. iij. c. ea vendita. xxiiij. q. ij. c. in hoc. Bar. vero distinguit. Alius expectet raptor strepitum iudiciorum. et tunc tenetur ad penam vñ. et tunc habz locum hoc ar. C. de inoff. testa. l. si quis in suo. l. §. Bratianus proximo. §. hoc intelligit ex dispensatione pñia d iure. Sed cum hoc sit consultatio non vñ q papa responderet nisi de iure iure. Soffre. aliter intellexit cum dictum cōsum datur in. c. si quis. de cleri. et c. non l. §. q. i. in pñibus f. Lau. sed huic l. vñ pñicere. xxiiij. di. c. qñ quidam. ibi solutio. et ibi dixi. De hac materia satis plene no. Spec. de fructibus et interesse. ibi videas. idem Archi. xij. q. i. sic dicit super glo. Sed quid de pena que imponitur nisi certo tempore soluatur pecunia. est ne vñ. et quidem talis pena potest esse licita et illicita. puta si fiat in fraudem vsurarium non tñ potest puniri vel cōdemnari ab ecclā. Si enim veniatur ad presumptōem tunc si ille cui est promissa talis pena est solicius exercere talem fe nebrem pecuniam presumitur esse vñ. et si non est presumitur q hoc fecerit ut coarctaret debitorem ad soluendum. quia interest sua tunc pecuniam sibi solui finem l. u. g. q. hoc no. xiiij. q. iij. pñicqz. Dicit ergo finem Archi. qz si ille qui talem penam apponit conficiat esse vsurarius. presumitur tunc q in fraudem vsurarium adijceret penam. ff. de act. emp. l. iul. §. ciuitatez et ff. de vsur. l. qui semisses. Et etiam presumptio qz si vñ. si per singulos annos vel menses dicatur pena committi. arg. C. de vsuris. aut. ad hoc. Et idem in simili que ab vsurarijs solent specialiter exerceri. talia enim inducunt semper pñsumptionem prima facie qz sit vñ in iudicio tñ anime starem sic pñfessionis. sed propter pñsumptiones pñas diligentius examina rem suam consciam finem Ray. de pena furti. in summa. hoc videtur et Soffre. approbare dicens qz si sit pena adiecta in pñtutui non presumitur in fraudem vsurarium adiecta nisi ex equalitate persone creditoris ut si conficiat fenerari. et sic inteligitur. ff. de act. emp. l. iul. de pigno. c. illo vos in fi. glo. ordia ria. xvij. di. c. quoniam quidem. sic dicit. ar. qz clerici possunt pecunialiter puniri et punire. xxiiij. di. qñ in fi. et xij. q. iij. dif finit. et si quis deinceps. xxiiij. di. liguribus. ar. extra de penis c. l. §. i. pñitur in quadruplum qz crimen concussionis cōmis sit qz pñitur pena quadrupli. i. q. vij. sancimus in fi. et taz laycus qz clericus pñitur pena quadrupli si cōmisit crimen cōcussionis. xxiiij. q. i. militans. als militare. hic signatur vñum pñium. xij. q. ij. fraternitas. vbi dñ q ecclesia non debz dñituz suū cum augmento recipere. sed dic q hoc nō recipet nomie ecclesie sed pñio noie. Archi. aut super ista glo. circa finem. sic dicit circa solutionem hñ pñij dic qz ē dispensatio iudicis et litigatoris et iuris. ex iudicis dispensatione vel rigore. tñ ecclē

fia qz quelibet alia pñona duplum et quadruplum petere potest. et hoc ideo ut malefactores coerceantur. iij. di. facte sunt leges. xxiiij. q. iij. quefita. et finem hoc exaudies hoc. c. qñ. cū si. ex ligationis verbo dispensatione seu equitate. nec ecclesia nec alia pñona ultra forte dñ recipere. qz nec hoc vellet sibi si. vbi. §. in c. humanū. ij. q. i. et sic potest intelligi predictū. c. fraternitas. vel dic quod illud de pñfectione hec de iuris rigore. et de hac materia plene no. Hosti. de arbi. c. dilecti. Frater at Ray. de pena furti. in sua summa parte scda. Rubrica de furtis in ver. cū vero agitur. dicit. Cum vero agitur civiliter pena furti manifesti est quadrupli et. et sequitur pñz post si aut in foro penitentiali agatur nō est iste rigor obseruandus. sed ex quo plene satisfactū est dñum passo iniquū esset illū locupletari cum nocumento alieno. Item idem Ray. in. c. suā. in tertia parte. rubrica dñ penis dicit sic. qñqz de cōi cōsensu partiū conuentionalis pena apponit. de qua queritur an possit recipi sine peccato aut tantummodo vsqz ad interesse. rñde si pena apponitur loco interesse potest peti quātū interest cui pñmissa est. ff. de act. emp. l. pacta. Si apponatur p cōtumacia potest peti in totū. ff. de col. bo. l. ij. §. si cum duobus. ff. de tab. exhib. l. locum. Si aut apponatur in fraudē vsurarij non potest peti. ut extra de emp. et vendi. c. ad nostram. ff. de ac. emp. l. milianus. §. idem pap. Sed nūquid pena sublata stabit pñtus. vñ qz sic. xxv. q. ij. qñcūqz. vbi dñ qz violauit pñlegiū ecclesie soluat penā et nihilominus stet pñ legiū. Ad idem. xij. q. ij. idem eps qui mancipiū. xij. di. fin. c. quāquam. in fi. ff. de trans. l. qui fidem. arg. pñ extra de penis. c. suā. Iniquū est. n. ut simul habeat res et penā. ff. de do. ex cep. l. apud celsū. §. labeo. rñdeo qz de hoc est actū expresse ut scet pñtus et pena soluatur vñqz peti potest aliter non. Ad distingue vñ apponatur pena p pñmatia ut possit tunc pena et res peti. Aut loco interesse. et tunc tantum agatur ad interesse. Aut in fraudē vsurarij. et tunc nō possit peti pena. ut. §. est dictum et per eadē iura. Item idem Ray. in dicta secūda parte rubricę sue de vsuris ver. item quid si pena. sic dicit. quid si pena est apponita in pñtutui. nunquid illa pena possit peti si ne vsure piculo. Ad hoc dico qz si pena est iudicialis. i. statuta vel imposita a iudice ppuniendā contumaciaz debitoris q cū possit pñtē in termino statuto soluere pecuniaz creditori non est vñura. ar. xxiiij. di. quāquā. in fi. ff. de re iudi. l. qui actio nū. Si vero pena sit cōuentionalis. i. de cōi cōsensu pñtum in ipso pñtū apponita ut saltem metu pene debiti certa die soluatur vñura non cōmittit dñtamen intentio sit recta. ut. §. est dictum. ar. xxiiij. di. quāquā. in fi. extra de arbi. c. dilecti. Beatus vero Thomas de aquino fa se articulo. iij. q. lxiij. i cor. q. sic dicit. Ad tertium sic pñceditur et vñ qz nō sufficiat restituere simplū quod iniuste ablatum ē. et of erodi. ver. xxiij. Si qz furatus fuerit ouem aut bouē et occiderit vel vendiderit qñqz boues p vno boue restituat quattuor oues p vna oue restituat. sed quilibet tenetur mandātū diue legis seruare. ergo ille q furatur tenetur restituere quadruplum vel quinquuplum. Idem de re que scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. ad romanos. xv. sed Luce. xij. zachaeus dixit ad dñm. Si quid aliquem defraudauit reddo quadruplum. ergo dñ homo reddere multiplicatum quod iniuste accepit. Idem de re nulli potest auferri iud quod dare nō dñ. sed iuste auferet ab eo q furatus ē p emēda. homo dñ illud soluere. et ita non sufficit reddere simplū. sed est q restō reducit ad equalitatem eius quod inequalitē ablatum est. sed aliquis reddendo quod accepit simplū reducit ad equalitatem. ergo tenetur solum restituere tñ quantū accepit. Rñdeo et dico qz alijs iniuste accepit re alienā duo sūt ibi. Quorum vñum est inequalitas ex parte rei que qñqz est sine iusticia. ut pñ in mutuis. aliud at in iusticie culpa q potest et cō equalitate rei. puta cū alijs itēdit isferre violētiā hñ pñnalet. Quātū ad primum ergo adhibet remedium p restōnē in quantū ad eū equalitas repitur ad qz sufficit q restituat tātū quantū habuit de aliēo. sed quantū ad culpam adhibet remedium per penā cuius inflicio pñinet ad iudicē. et ideo anteqpaz sit cōdemnatus per iudicē non tenetur plus restituere q accepit. sed postqz cōdemnatus est tenetur penā soluere. et per hoc pñ rñsio ad primum q lege illa determinata est pena per iudicē infigenda. et quāuis ad obseruantiam iudicialis pñcepti nullus teneatur post xpi aduentū. ut. §. est habitū. potest tñ illud vel simile statui in lege humana de qua erit eadem rō. Ad se cūqz

eundam dico q zachens id dixit quasi superogare volens vn
de premiserat. ecce dimidium bonorum meorum do pauperi
bus. Ad tertium dico q iudex condemnando iuste potest ac
cipere aliquid amplius loco emende. quod tñ anteq̃ conde
naret non debebat.

¶ Anc nideam? an benefi

cio. l. iulie. de fundo dotali possit renūciari et bre
uiter renunciari simplici p̃dō non potest. vt. l. i. §.
et cum lex. ff. de rei vt. ac. et in. l. iulia. ff. de fun. dota. cu. iura
mento aut sic. c. l. 3. de iureiur. li. vi. et c. cum contingat. e. ti. l. y.
autem in. d. l. vnica. §. et cum lex sic dicit. An mulier possit re
nunciare iuri ypothece distingue. Aut mulier consensit alie
tioni fundi dotalis. aut alienatōi rei proprie mariti. aut alie
nationi rei donate in donatōe propter nuptias. si consensit
seu consensit alienatōi fundi dotalis tunc refert aut proprie
est dotalis aut improprie. si proprie tunc non potest alienare
in quantūcūq; consentiat mulier nec ypothece dare. vt. l. i. §.
et cum lex. et si iuret fm iura ciuilia. C. de legi. l. non dubium
secus fm iura cano. vt in. c. l. 3. ve iureiuran. li. vi. Si vero est
proprie als improprie dotalis. vt q; datus sit estimatus tūc
potest consentire p̃iudicat si modo super sint viro res ex qui
bus possit satisfieri vxori. vt dicit idē l. y. in aut. siue a me. C.
ad vell. per. l. in rebus. §. et de iure do. Secundo cāu quando cō
sentit alienatōi rei proprie mariti tunc p̃dō. vt. l. i. iudemus. C.
ad vell. fm Ja. de are. et si res mobilis data sit in dotez an ser
uabitur idem quod in fundo dotali q; non possit alienari. gl.
mouet in. d. §. et cum lex. et per si. q; prohibitio alienatōis re
rum eccliarum non trahitur ad res mobiles. et hoc erat idem
in tutoribus olim qui alienabant res mobiles et non immobili
les. Idem etiam sentit Ja. de raue. circa istum articulum ple
nius distinguit. dicit enī referre vtrū queratur an possit res
mobilis data in dotem alienari sine voluntate mulieris in
eius p̃iudicium ita q; soluto m̃fimonio non possit eam ven
dicare. An vero queratur vtrum possit alienari voluntate mu
lieris. ¶ Primo cāu dic q; non potest alieari vt mulieri p̃iud
icet et sine. l. iulia. q; l. 3. maritus interm̃ sit dominus. tamē
soluto m̃fimonio reuerfurum est dñum ad mulierem. C. d. iu
re do. l. in rebus. ergo soluto m̃fimonio poterit vendicare a si
mili sicut ille qui vendit rem suam sub pacto alienatōis adie
ctionis in diem. vt. ff. de in di. adiec. l. iij. als. l. iij. l. i. et l. fi. et
aut. res que. C. d. oia deleg. Et quod ibi dicit l. y. Secundo ca
si p̃dō nisi assentiendo mulier ṽf intercedere tunc p̃iudica
ret consensus non habz intercessionem. vt q; maritus nō alie
nat pro necessitate tunc ṽz alienatio fm cum. glo. et alij doc. vi
dentur dicere p̃rium. l. q; et consensus mulieris non possit res
mobilis dotalis alienari. quod t̃z. ¶ De. vt dixit idem l. y. i au
ten. siue a me. C. ad vell. et si maritus vendet rem dotalē et tra
dat. an ipsemet possit p̃uenire. ṽf q; non. vt. ff. de ṽfic. l. cū vir
p̃dō dicit p̃rium. q; t̃z p̃dō est p̃ legem p̃dō quis venire p̃sa
ctum suum. C. de agri. et censu. l. quēadmodum. maxime fauor
mulieris. sicut yconomus fauore ecclesie. vt dixit idem l. y.
in. l. si p̃edium. C. de iure do. vbi l. y. sic dicit. cum ipsa muli
er vendit rem dotalē an p̃dō p̃uenire. dicit Ja. de ra. q; nō.
imo soluto m̃fimonio non poterit rem auocare ab emptore.
nam fragilitati mulieris subuenitur non earū deceptionibus
ff. ad vell. l. i. §. verba. p̃terea et fundus rediret ad eam si non
p̃ueniret sicut maritus vendēs cuius lucro cessisset. ff. d. fun.
dota. l. fundum. et ff. de ṽficap. l. cum vir. Ja. de are. S3 si mu
lier vendit et iurat non p̃uenire ṽf q; iuramentum non vale
at. q; fm nos ibi ṽz iuramentum vbi pactum t̃z. ff. de pac. l.
iuramentum. §. et generaliter. Hodie expeditum est per d̃cre
talem Bonifacii extra de iureiur. c. l. i. vi. et an mulier que ṽe
dit rem dotalē sit obligata emptori. gl. distinguit i re sacra
in. l. et liberi. ff. de p̃ben. emp. et l. si in emptiōe. §. liberuz. Ad
uertatis gl. in. l. si p̃edium. p̃suppōit q; prohibitio alieatōis rei
dotalis sit i re. alibi ṽf dicit q; sit i p̃sonā. q; dicit idē q; i re m̃i
noris. vt. ff. d. fideiur. l. cū res. hoc refert Accur. pp̃ fideiussorē
nā cū lex occurrit ṽdētōib; i p̃uilegiū rei ṽdētē fideiussor
n̄ tenet. sic intellexit alle. l. cū lex. et vbi occurrit fauor p̃sone et t̃e
tenet. C. d. p̃e. m̃i. l. si is. Etredo dicit l. y. q; nō sit prohibitio i re
sed in fauorem p̃sone facta. Quid. n. dicemus in. q. p̃missa.
Dico q; prohibitio alienatōis rei dotalis facta est fauore mu

lieris. vnde si mulier ipsa vendat nō est obligata nec tenet cō
tractus suo fauore. sed si maritus cui fauore nō est inductum
bene obligatur ipse fm Ja. de ra. vt. C. de p̃edi. m̃i. l. et si is. et
poterit p̃ factū suum venire. q; non venit suo nomine sed no
mine mulieris sicut yconomus noie ecclesie. vt dicit idē l. y. i
iudemus. C. de sacrosan. ec. et in. l. et si is. C. de p̃edi. m̃i. sic se
quitur q; in marito q; rem dotalē alienauit et se obligauit de
eius. et res suas vel fideiussorē dedit. nunquid valeat talis ob
ligatio in persona sua et rebus. et i persona fideiussorū et deter
minatū fuit p̃ hanc. l. q; sic. et glo. ṽf dicere q; idem in p̃edio
dotali quod in p̃edio minorū vt no. glo. ff. de fideiur. l. cū lex.
Ang. in. l. iudemus. C. ad velle. sic dicit ex hac. l. due danē re
gule affirmatiue. ¶ Prima ē q; mulier p̃dō renūciare iuri ypo
thecarū. et cū vir p̃bit. et sic ad vtilitatez viri. q; per hanc sim
plicem renūciationē in nullo obligatur ipsa et non intercedit.
Item et per hāc renūciationem non tollit ius debiti p̃ncipal
et sic nulla p̃bitur donatio p̃ talē renūciationem. cū renūcia
tio esset nulla et hoc contingit vbi vir soluendo nō est. et ita te
net Ja. de are. in. d. l. iudemus. et in. l. meua. in. ff. solu. ma.
nec firmaretur iuramento talis renūciatio. q; donationi lex
resistit. vnde talis p̃ctus de iure reprobat̃ nō firmatur iura
mento. vt. l. nō dubiū. C. de legi. et no. in. l. pactum. C. de colla.
et ideo sit cautus p̃bens cū viro existente nō soluendo. vt acci
piat fideiussorē vel alium p̃missorē. nec sit cōtentus q; mu
lier tali p̃ctui p̃sentiat. et iuri ypothe. renūciat q; nō obest mu
lieri. ex quo vir soluendo non est. vt dictū est quod verū intelli
ge fm Ange. ibi nisi mulier confiteatur in iustro ad suas ma
nus puenisse pecuniam. tunc enim p p̃uentionem pecunie ex
tinguitur ius pignoris dū mulieri potuerit solui dos cōstan
te matrimonio. sicut est in casibus no. in. l. i. ff. solu. ma. et in. l.
mutus. §. manēte. ff. de iur. dot. vbi vero mulier nō renūciat
iuri ypothecarū. sed obligat suaz p̃sonam p̃ viro vel et sentit vt
res sua p̃ virū obligetur. tunc l̃z mulier p̃sentiat nunquā con
sensus sibi p̃iudicat sic intelligit aut. si qua mulier. C. ad velle.
et in cor. vnde sumit. Et est rō q; in quolibet victorū casum
obligatur. et sic dicit intercedere marito. illa intercessio nulla
est. Si aut mulier cōsentiret viro vendenti vel aliter alienan
ti rem viri. aut et rem ipsius vxorisinet. tunc ille consensus be
ne valet. licet tendat ad vtilitatē viri. sicut si mulier vendat rē
p̃p̃riam et p̃eciū verteretur in vtilitatem viri. vt. l. senat. C.
ad velle. vnde potest mulier cōsentire viro vendēti et donanti
et non potest cōsentire viro obliganti. et hoc intellige verū q̃
res que alienatur est vxoris vel viri. nō tñ est dotalis nec do
nata pp̃ nuptias. si enim res dotalis et immobilis et data in do
tem estimata consensus mulieris nihil operatur et si iuramē
to firmetur de iure ciuili. vt in. §. et cum lex. C. de re. vt. act. §.
de iur. canonico. secus vt in. c. cum contingat. de iureiur. et l. c.
l. 3. eo. ti. li. vi. Et idem si fuit data p̃ estimata et vir als soluen
do non est. vt no. in. aut. siue a me. C. ad velle. fm vnā lecturā.
Et est rō q; pro tali re in subsidū viro existente nō soluendo
mulieri cōpetit ṽdēcatio. vt. l. in rebus. C. de iure dot. et ita p̃
hoc casu res inestimata data in dotem parit iudicantur. vbi
vero vir esset soluendo tunc q; estimatio fecit emptionez. vt. l.
quotiens. C. de iure dotiū. consensus mulieris p̃iudicat sibi
sicut si cōsensisset alienatōi alterius rei viri. Si vero res mo
bilis fuit data in dotē. et est res que seruādo seruari p̃dō. et fuit
data iestimata idem est per omnia q; in re imob. li. q; nō p̃t
alienari. vt no. in. d. aut. siue a me. Et ideo cōsensus mulieris
in nullo sibi p̃iudicat nisi sit iuramēto firmat. de iur. cano.
Si aut dos fuit data estimata. aut et inestimata. sed seruando
seruari non poterit. et tunc maritus eam rem ad arbitriū suū
distrabat. vt. ff. de iure dotiū. l. res in dotem. et ideo mulieris
p̃sensus sibi p̃iudicat. Si eim mulier consensit alieatōi rei si
bi dōate pp̃ nuptias. tūc ille p̃sensus nil sibi p̃iudicat. si res
erat immobilis nisi iteruēiat ius h̃z formā dicte aut. siue a me.
Et predictis igitur habes an renūciatio facta per mulierē
viri ypothe. valeat. et an mulier cōsenties viro alienanti sibi
p̃iudicet. siue sit res viri. siue vxoris et siue res dotalis. siue do
nata pp̃ nuptias. siue nō. Et similiter an mulier consentiens
viro obligati sibi p̃iudicet. Secūda regula ē affirmatiua q;
renūciatio iuri ypothece scā per mulierem non extēditur ad
aliā personam q; cui renūciatū est. quod ē mix cū p̃renun
ciationem ius pignoris sit extinctū. Sed potest dici q; sp̃ale
p̃ iij

fit in muliere, in alijs at sit secus, vt. l. paulus. in pn. ff. g. mo. p. g. vel ypo. sol. l. 3. ergo ibi videatur tenere per. l. iubemus. C. ad vell. qd et in alijs idem sit in hac alle. l. iubemus. p. teneat ius eode nec repellitur mulier agens p. alium possessorz ypothecaria exceptione cedendarum q. non possit cedere ypothecariaz quam h3 p. maritum. vt. no. in. l. mulier. ff. qui po. in pig. ba. q. non tenetur cedere nisi personalem. non autem ypothecariaz que est extincta p. maritum. vt. ibi no. glo. et pro hoc optime facit. l. si stipulatus. §. i. ff. de fideius. et dicit idem Ang. in dicta aut. si qua mulier sit cautus mulierum ille qui p. bit cum viro vt non stet contentus quando mulier renunciet iuri ypothe. cu non sufficiat consensus mlieris. et hoc intellige quando no iurauit mlier. als p. iuramentum non possz venire cum seruari possz absq. dispendio salutis eterne. vt. d. c. ad nostram. et c. cu contingat. de iureiur. et c. q. uis. de pac. li. vi. nisi per talez consensum induceretur donatio que a iure reprobata est. l. 3. qdaz dicant q. donatio inter viru et vro. firmetur iuramento subdens idem Ange. in. l. antique. §. ne autem. C. ad vell. quia dictus. §. ne autem vult nisi mlieris intercedentis p. ctus redigatur in publicum instrum. et ita tribus testibus sit designatum semper mulieres intercedentes iurantur ipso iure. Nec obstat. eis renunciatio. et hoc intellige veru quando non iurauit mulier. vbi autem iurassz staretur suo iuramento. q. vt dictum e seruari potest sine dispendio salutis eterne. vt. in. c. cum contigat. de iureiur. vel dic q. et si iuretur tamen iuramentum mulierum non obligat. q. iurandum p. se oblonem non iducit vt. l. iurifuram. de oper. liber. Sed lra in. l. antique. §. ne autem. dicit mulierem intercedere ipso iure non obligari. si ergo no obligatur ex promissione non obligat ex iuramento. tuc em iuramentum operatur vt quis non possit puenire. q. interpositum est ad validandum p. ctum ex quo obligatio et actio nata est. Et ergo euadas istas opiniones sis semper cautus tu q. p. bis cum muliere intercedente vt p. ctum facias redigi i publicum instrumentum. et a tribus testibus subsignatum. et qd mulier renunciet vell. et iuret et eris securus. Barth. in. l. iubemus. C. ad vell. sic dicit mulier potest renunciare iuri ypothecarum. vt. d. l. iubemus que renunciatio non extendit ad res alias vel personas q. ad eas quibus seu de quibus sit sca renuciatio. quod tene menti perpetuo q. fm Bar. ibi doc. intelligit d. l. iubemus q. si in alijs rebus remanet soluendo talis renuciatio mulieri non preiudicat. ro q. quando maritus remact soluendo renunciatio ypothece non continet donationem. vt. l. et. C. ad vell. et ff. que in frau. cre. l. si pignus. Sed quando maritus effz alias soluendo mulier per hanc oblonem effz obligata non agere. nam ex pacto obligatorio quis obligatur ad no agendum. vt. l. vbi pactum. C. de transac. et l. si vnus. §. pactus ff. de pac. Sed mulier pro viro nullo modo potest obligari. vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. ergo talis renuciatio non v3. l3 p. rium t3 Ja. de are. in. l. meua. §. si. ff. solu. ma. et Dy. ff. que in frau. credi. l. si pignus. et Ja. de are. in aut. vt imo. ante nu. da. col. v. et ne possis errare circa intellectum. d. l. iubemus. q. mulier renunciat iuri ypothecarum et fuisse confessa q. p. ciuz ad eam peruenit. tunc enim tanq. si solutum effz forte h3 bart. preiudicaret quo ad omnes. vt. l. vir vxori. §. i. ff. ad vell. quod intellige tamen non esse verum simplr. sed cum distinctione illa quam glo. tangit in. l. i. ff. solu. ma. que glo. dicit. An per solonem factam pstante msumonio contingat viro liberato. De quo per Bar. in. d. l. i. circa p. in. ff. solu. ma. Sed an possit renunciari aut. si qua mulier. C. ad vell. Dy. in. d. aut. dicit solet queri an possit renunciari aut. si qua mulier. C. ad vell. rri. doc. nostri q. non quod probat Jaxo. de are. q. hoc est ius prohibitorium cui renunciari non pot sicut alias prohibet re minoris alienari sine decreto et sine causa. nec potest huic iuri renunciari. similiter si renunciet legi prohibent donationem i ter coniuges non valere. nam cum sit p. legem est nulla. et sic non v3 fm eum. p. terea eadem ratio effz in prohibeda renunciatione que est in prohibedo p. ctu. l. facilioz facultas. bal. in aut. si qua mulier. sic dicit. Querunt doc. an aut. si qua mulier possit renunciari sine iuramento. dicit doc. q. no. Tu q. hec aut. pcedat phibedo et danando factum. Tum q. pcedit ipso iure annullando secundum Dy. et alios. Bal. aut in. l. si p. rium. C. de iure do. sic dicit. Vxor non pot fundu dotali vendere nec vedenti p. sentre marito no p. sentiente vt. d. l. si p.

dum. C. de iure do. et si mulier iurauit non venire p. ista ven venditionem seu alienationem. an possit venire p. glo. sed in Jo. an. ibi dicit q. sic. q. non sit phibita alienatio fundi dotalis. ergo iuramentum accedens p. ctui phibito. vt. l. si quis iq linus. ff. de lega. i. Non ob. aut. sacrameta pubez. q. dicit Jo. ccedo q. iuramentu operatur respectu etatis. q. iuras censet maior. sed non operat respectu alterius phibitionis puta prohibitionis alienatōis fundi dotalis. fm Jo. per glo. ff. de fide iusso. l. cu lex. que dicit q. idem in dote quod in minore. §. glo. ibi loquitur quatum ad phibendu no quatum ad p. mittedu. Aduerte qd ista fm Bal. ibi non pot formari pstante matrimonio. q. constante matrimonio q. cu mulier non sit dña no potest agere p. possessorz. vt. d. rei ven. l. dote ancilla. Supponit ergo p. terea glo. matrimoniu fore dissolutu et dote reuer sam de iure ad mulierz. sed dato tali casu dicit Bal. ibi dico mulierem repelli et sine iuramento. vt. ff. de vfica. l. cu3 vir p. rium. et ibi p. Dy. si vxor vendidit fundum dotali consentie te marito et tradidit ipsum nuquid transfert dñu3. vt q. no. q. fundus dotalis phibetur alienari. et iste fundus e dotalis. ergo non tenet alienatio. In p. rium vt p. l. si p. rium. a p. rio sensu. C. de iur. do. nam lra dicit tibi volenti et cōsentienti pos set dñum auferri. vt tenet Jac. de are. in. d. l. si p. rium. dices q. licet vir no possit vendere efficaciter fundu dotali et con sentiente vxore vt in aut. si a me. tñ vxor pot vendere p. sentie te viro. et e ro. q. vt breui manu vir ei restituere dote et sic de finit esse dotalis vnde transit dñum. Alij dicit et verius h3 Bal. q. cum restō non possit fieri constante matrimonio nisi ex certis caus q. talis venditō no est efficax nisi in illis casib3 in quibus alienatio est pmissa constante matrimonio. vt. ff. so. ma. l. quauis. et ibi per Bar. et ideo p. sidera semp q. emis ab istis mulieribus virum sint in p. tate parent3 ita vel ne. et an iuramentu appositu super alienatione rei dotalis sit seruadu ter. determinat q. sic in muliere iurante. vt in. c. cum contin gat. de iureiur. In p. rium vt q. alienatio fundi dotalis e p. hibita fauore publico. nam reipublice interest mulieres dota tas esse vt. ff. so. ma. l. i. vnde tale iuramentu non amplectit le ges ciuiles. vt. ff. de pac. l. iurigen. §. et generaliter. Sed pone. maritus vendidit fundum dotali et dedit fideiussozem. num quid iste fideiussoz teneatur. vt q. non. vt. ff. de fideiusso. l. cum lex. In p. rium vt q. illa phibitio non est in rem sed in fauore mulieris. ergo obligatur fideiussoz. C. de p. r. di. mi. l. si is. et hoc tenet Dy. in. d. l. si p. rium. Aduerte ad glo. in. d. l. si p. rium. q. vult q. inter scientes non phatur obligatio pncipalis. ergo si subsistat accessoria. vnde vt dictum Dy. limitandu et intellige dum q. emptor emit sciens rem dotali. vnde cōsulo q. no accipiat fideiussoz sed alius pncipalis corze qui se obliget pncipaliter et in solidum. Ad dic q. aut vendit mulier. et tunc lo quitur diffinitio glo. aut maritus et tunc tenetur indistincte fi deiussoz q. quo ad virz non est phibita alienatio. q. lex non p. hibet in fauorem viri sed in fauore mulieris. et ita itelligit qd no. Bar. in. d. l. cu lex. ff. de fideius. et ista e veritas. et si vis agere caute fiat vt dixi. §. scilicet q. corze obligetur pncipaliter i solidum et cessabit ois scrupulus altercatōis. Sed pone q. mulier iurauit nunquid fideiussoz tunc accedat. et vt q. sic q. rōe iuramenti phatur obligatio naturalis cui fideiussoz potest ac cedere. p. rium vt l3 inducat censurā eclesiasticaz. tñ fideiussoz non accedit tali censurē sed d3 accedere obligationi. vñ si non tenet obligatio nec tenet fideiusso. vt. ff. de fideius. l. si quis pro eo. in p. r. in. idem et Bal. in aut. si qua mulier. C. ad vell. sic di cit. Done vir et vxor vendunt fundu dotali cum iuramen to. et consentunt ambo se recepisse precium. deinde soluto ma trimonio mulier repetit totam quatitatem opponitur q. iam habuit dimidiam. vt. ff. de duobus reis. l. tuos. §. cum in ta bulis. Bar. consuluit eam pro dimidio repelli. Sed contra h videtur q. quando confitetur mulier in instrumento cum vi ro ex p. fessione no psumitur ad eam peruenisse nisi probetur realitas peruentiois. sed per Bar. facit iuramentu. q. si iura uit p. fuisse standu vt iuramento nisi dicas q. i hoc iuramentu non est permissio sed assertorium cui non statut vbi lex sta tuit de vero actu probandi vt no. ff. de lega. iij. l. cu3 quis. §. ri cia. qm fm i. l. i. de mata. illa confessio est ex p. fissa inanis cō sensus. vnde sicut mulier non pot renuciare aut. si qua mulier C. ad vell. ita nec confiteri in elusione. d. aut. si qua mulier. q. inter

inter prohibitos presumitur confessio simulata. vt. ff. de pba. l. qui testm fm iſico. de mata. z si coram iudice mulier confitetur pecuniam fore verſam in utilitatem ſuam. ſi hoc facit i figura iudicij credo dicit Bal. q. valeat z aliter non ſic dñ in cā liberali. C. de liberali cā. l. nec ſi volens. z. l. cum affirmes. z. l. iubemus fm eundem iſicolaum de math. quod eſt notandum. z. ſimiliter ſe obligat principaliter in pñtu z maritus ſi deindebeat non valz quo ad mulierem per aut. ſi qua mulier. C. ad vel. que preſumit ipſam mulierem intercedere. vnde in viro z in vxore preſumitur color queſtus niſi probetur q. res. pceſſerit in utilitatem mulieris. vt. d. aut. ſi qua mulier. fm eundem iſico. de matha. qui ita gloſat. d. aut. z. refert Bal. in. d. aut. Si. n. vir z vxor conſtituant ſe principales debitores in eodem inſtro vñ q. talis pñtus non teneat. q. per hec mulier vñ tacite conſentire viro qui in eodem inſtrumento obligat ſe pro ipſo. vt. l. eleganter. ſ. ſeruus pactis. ff. de dolo. ſed hoc eſt prohibitum. vt. d. aut. ſi qua mulier. in pñtu vñ per. d. l. ſi vir vxori. ſ. ſi. ad vel. Jaco. de bel. ponit iſtam. q. in cor. vñ ſu mitur. d. aut. ſi qua mulier. z. dicit q. aduocati cōter dicit q. vñ. ſed ipſe dicit q. non vñ quo ad mulierem niſi probetur in utilitatem mulieris verſu eē. ergo pñtus dñ eſt curioſus. vt eſſetualiter perueniat ad mulierem. ſic. C. de ſacro ſan. eccle. aut. hoc ius porrectum. preſertim in mutuo. q. iſta aut. non tñ loquitur in mutuo. l. non excludat ſimiles z an maritus poſſit ſe obligare pro vxore. vñ q. non. q. ex hoc reſultet qdān donatio vel quedam irrepēibilis donatio. q. inter virum z vxorem datur raro iudicium conſtante inſtrumento. ff. d. ercu. tu. l. i. in ſi. In pñtum eſt verum. q. quicqd agitur inter viruz z vxorem nihil ad creditorem qui curat de damno. ar. d. dda. l. vt nihil donares. dñs Bar. de ſaly. in alle. l. ſi predium. ſic dicit. Quero primo an. d. l. ſi predium. procedat ſi fundus in dotem datus fuit eſtimatus. glo. ibi primo ſentit q. non. quia alienationem fundi totalis prohibz. l. iulia. fundi totalis. ergo. zc. Sed tene pñtum q. l. ſi eſtimatus ſi eſtimatōne que ſa cit emptionem dñum eſt mariti. vt. l. quotiens. C. de iur. do. z ſi eſtimatio non facit emptionem q. ſcā eſt deterioratōis ſci ende cā ad huc. l. iulia. fundi totalis prohibz alienationem q. ita eſt totalis ac ſi eſtimatus non fuiſſet. vt. l. ſi inter. C. d. iur. do. igitur neutro cāu marito inuito pōt alienari. Sed ſoluēdo pñtia glo. dic q. predicta vera quo ad dominij translationem quantum vero ad pñtus validitatem pōcedit glo. q. ſi eſt iſta tus pñtus eſt nullus. q. pñtia. l. z. hoc declarat glo. ij. d. l. ſi predium. ſi autem eſtimatur ea eſtimatōne que facit emptionem. tunc. l. iulia ſe non impedit. q. non eſt totale. z ſic pñtus eſt ali quis tanq. rei aliene. vt. ff. de pñen. emp. l. rem alienam. z. hec fuit intentio glo. in alle. l. ſi predium. Querit ibidem idez Sa ly. ſecundo ſuppoſito q. fundus fuerit eſtimatus z mulier iuravit non venire pñ venditionem vel etiam non iuravit. an ip ſa pñenire poterit. z. quidam q. ſic. q. venditio eſt ſcā pñlegz. ergo non validatur iuramento. vt. ſ. de legibus. l. non dubiū z ſic venire poteſt contra. vt. j. de agrico. z cenſ. l. non dubiū. quemadmodum. l. xi. Alij dicunt q. vbi iuravit non poteſt contravenire per aut. ſacra puberum. C. ſi aduer. ven. Alij di ſtingunt aut mulier eſt minor. z. tunc poſſit pñenire vt quelibz maior. q. iuramentum facit ſolum ipſum minorem haberi pro maiori. ſed maior poſſz q. venditio eſt contra. l. iulia ſu di totalis. ergo zc. aut mulier eſt maior etate. z. tunc non poſ ſit obſtante iuramento. vt. d. aut. ſacra. z. tunc debes reſpōder ad. l. non dubium. q. ibi in perpetuo prohibitus eſt qñ probi bitio eſt in rem non in perſonam. verum notarij cauti faciūt mulieres l. z. minores iurare de non pñeniendo rōne etatis z cuiuſcunq. alterius cauſe. z. tunc q. duplex eſt ſacm pñtuz. pñimum facit eas haberi pro maioribus z fm eas vt maio res excludit. Hodie autem eſt expeditum de iur. canonico vt iurans quātūcūq. mīor nō pōt pñenire. vt extra d. iureiur. c. li cet. li. vi. niſi prius iuraſſet non alienare vel alienanti non cō ſentire. z. pñimum iuramentum ſeruaretur. vt ibi notat glo. Querit idem Saly. tertio mulier alienauit vel alienanti con ſenſit nec iuravit. an indiſtincte poſſit pñenire. glo. allegat. l. ſi pñdum in ſi. notabiliter diſtinguit vt ſi emptor fuit ſciens. tñc pñenire poſſit. q. pñtus non tenet nec ipſa de euictione teneſ ſi ignorans tunc ſi pñiudiciū venditoris ſcientis tenet quan tum ad hoc vt ei teneatur de euictione ad intereſſe non vt do

minium rei transferatur q. fieri non pōt. ſi diſtinguitur i ven dente ſcienter liberū boiem vel rem ſacrā. vt. ff. de pñen. emp. l. liberi. z. ff. de emp. z ven. ſ. ſi. Et iſta determinatione gl. no. q. phibitio alienationis fundi totalis eſt in rez. ſed in ſolutio ne quā glo. l. prediū poſuit in pñcedenti qñe ſentit glo. q. ſit in pñona z fauore pñone facta ad inſtar phibitionis alienatōis rei minoris. z. ita no. ff. de fideiuf. l. cū lex. in glo. ſina. z. pñeſt hoc ſure. q. ſi eſt in rem fideiuſſor nō teneſ. vt. d. l. cū lex. Si vero eſt facta fauore pñone fideiuſſor tenetur. vt. C. de pñdijs mi. l. z. ſi is. z. q. ſit in pñona tenet Ly. z. Ray. ſequi Ja. de ra. Et ideo in qñe predicta dicunt. aut vxor alienat z nō tenet pñtus ſui fauore. ideo nec obligatur de euictione nullo modo aut maritus eſt ille qui alienauit z in eius pñiudiciū valet. ideo ipſe de euictione tenetur. vt no. in. l. vbi. C. de iure dotiū. cum eius fauore hec phibitio nō ſit facta. ſz vxoris tñ fauor. ar. l. i. ff. ſolu. ma. Merū tñ dicunt q. l. z. maritus nō poſſit pro prio nomine pñenire. poterit tñ noſe vxoris ad inſtar ycono mi qui reuocat nomine eccleſie per eū alienata. vt. C. de ſacro ſan. eccle. l. iubemus. ſ. ſane ver. pñedia. facit ad predicta quod no. in. l. cū vir. ff. de vſuc. Aduerte tñ q. vxor ipſa. z. per pñis nec maritus pro ea qñ vxor ipſa alienaſſet vel alienanti pñen ſiſſet non poſſet pñenire niſi cōſtante matrimonio nō poſtea. q. tunc fundus ad ipſam eſt reuerſus. aut eſt no. glo. in. l. cō ſtante. C. de dona. p. qua facit. ff. de fundo totali. l. fundum. z. ff. de vſuca. l. cū vir. quod no. q. caſus non eſt oīo ſimilis. q. in pñiudiciū mariti tenet pñtus in pñcipio. ideo faciliſter con firmatur ex poſt facto ſi ad eū res eſt reuerſa. ſed qñ vxor vñ dit pñtus eſt a pñcipio eius reſpectu nullus vt ipſi dicūt. ideo ſoluto matrimonio l. z. tunc res ſit ad ipſum reuerſa nō vñ con firmari. vt. l. que ab initio. ff. de reg. iur. lib. vi. z. c. nō cōfir ma tur. z. quod ibi per Dy. eo. ti. Quero ab extra fm Saly. ibi ter. dicit in. l. ſi prediū. q. vxor non potuit alienare funduz do talem marito inuito qd ſi maritus pñenſit z voluit. vñ q. tunc poſſit vt ibi a pñio ſenſu. z. hanc partem tenuit Jac. de are. z. allegabat q. cū maritus cōſentit vxori alienanti dos dñ ei re ſtitui. z. ſic deſinit res eſſe totalis ideo ſit alienabilis. vt. ff. ſo. ma. l. ſeruus totalis. z. ff. de fundo totali. l. cum in fundo. ſ. ſi vxor. z. l. ſi debitor. ſed Franciſcus Accur. Ly. Ray. z. cōter doc. tenet pñtum per ter. inſti. quibus alienare l. z. in prin. z. l. i. ſ. z. cum lex. C. de re. vro. act. z. l. ſi dos conſtan. matrimo. l. vna. ad ter. d. l. ſi prediū. alle. ſubaudiūt maxime vel vñ intelli gendum eſſe vbi iuſta cauſa dotis reſtituende. cauſe autē iuſte ponuntur. ff. de iure dotiū. l. mutus. ſ. i. z. de his plene dñ per Saly. in. d. l. vna. C. ſi dos conſtante matri. dñs Raph. fulg. in alle. l. ſi prediū. ſic dicit. Si queratur an res in dotē data poſſit alienari ſic tñ vñ dicendū. z. eſt res imobilis inextima ta non poteſt alienari olim inuita muliere hodie etiam ea cō ſentiente. ff. quibus alienare licet. in prin. Iſtam concluſionem limito ſic q. non pōt alienari per maritum. per vxorem autē marito pñentē poteſt alienari eo caſu quo marit⁹ poſſet do tem mulieri reſtituere de quibus i. l. ij. z. l. quāuis. ff. ſolu. mat. plene hoc no. per Ly. in alle. l. ſi prediū. Secundo limito q. l. z. non poſſit alienari vñ dēdo. permutari tñ pōt vñ cū marito vñ cum alio. ita q. non fiat deterior pñtio dotis. hoc voluit Al beric⁹ in. l. vnica. ſ. z. cum lex. C. de rei vro. act. z. Bal. tangit in. l. i. z. patet ex his que dicta fuerunt in. l. quāuis. ff. ſolu. ma. per. d. Rafa. cum. z. l. cōſtan. de iure dotium. Tertio fallit ſi iuramentū eſt appoſitum a muliere tñc valeat donatio ſi mu lier conſentiat cum iuramento. vt in. c. licet. de iureiurā. l. vi. z. c. cū pñingat. e. ti. z. c. l. z. niſi mulier prouidiſſet primo ſibi iu rando ſe non conſenſuram. quia licet poſtea iuraret non vale ret. vt in. c. l. z. allegat. z. tangit Bar. in ſimili. l. l. ſi qui p. eo. ff. de fideiuf. vbi aut res imobilis eſſet eſtimata ſimpliciter tunc nō eſt dubium. q. res nō eſt totalis. vt. l. quotiens. C. de iure dotium. ſi autē eſt eſtimata fm formam. l. ſi eſtimatis. ff. ſolu. ma. tñc fm glo. ibi poteſt alienari cōſenſu mulieris alias nō. Si vero loquimur dñ re mobili. ſiquidem eſt res mobilis q. nō pōt ſeruari. puta que conſiſtit pondere. numero vel meſura q. ſuādo ſeruari nō pōt. tñc pōt alicari. vt. l. res in dotē. ff. d. iur. dotiū. Si at eſt res mobilis q. ſeruādo ſeruari pōt. i. hoc cōſis ſententia videtur q. alienatio teneat a principio. ſed ex poſt facto reuocetur vt per Bar. in alle. l. ſi eſtimatis. niſi ſit datio libertatis. vt. l. totalē. eo. ti. z. hoc ſi eſt inter viuos. ſecus ſi in

ultima voluntate. Item in subsidium datur mulieri vendicatio
p quolibet. siue res sit estimata siue no. siue mobilis. siue imo-
bilis. l. in rebus. C. de iure dotium. Adde hic qd l. fundus rei
dotalis datus in dotem inestimata absqz iuramento no pos-
sit alienari et consentiente muliere. vt in l. vnica. §. et cum lex
C. de rei vxo. act. tamen secus est si fuisse estimatus. qz tunc l.
non possit alienari sine consensu mulieris in ipsius preiudici-
um. tñ ipsa consentiente poterit alienari. dummodo interueni-
at huius pñsus fm formam aut. siue a me. C. ad vell. et dum-
modo et sint alia bona in facultatibus viri. ex quibus mulieri
pót consuli. vt voluit glo. fm vnum intellectum in alle. aut. si
ue a me. et hoc procedit quando estimatio fuit talis qd faceret em-
ptionem. quod quando sit no. per glo. in l. si inter. C. de iur. do-
tium. idem si solum estimatio fuit scd ad finem vt videtur an
res efficeretur deterior per. l. si estimatis. ff. solu. ma. vbi hoc t3
Ja. de are. Bar. et Bal. quod valde notandum. qz prima facie
videretur pñm. ex quo estimatio non fuit scd ad finem epñ-
nis. et sic vt remanere res dotalis. et idem vt qd si res mobilis
fuisse data in dotem per. d. aut. siue a me. et ex predictis p3 qd
interdum alienatur res data in dotem. et tunc d3 distingui an
fuerit mobilis aut immobilis. et si immobilis an fuerit estimata
an non. nam ex predictis satis apparet an possit alienari con-
sentiente muliere. si vero alienatur donatio pp nuptias. tunc
recurrendum est ad dictam aut. siue a me. qz aut fuit donata
res immobilis aut mobilis. Et hoc primo cau bz locuz. d. aut.
vt ibi no. Interdum vero mulier consentit alienationi rei sibi
obligate pro dote. et tunc loquitur lex et. l. iubemus. cum ibi
no. C. ad vell. qz nocet mulieri. dñ tamen supersint alia bona
ex quibus mulieri possit satisfieri nec hoc cau requiritur huius
consensus. vt p3 ex dictis iuribus cum ibi no. per Bar. et ma-
xime in. d. l. iubemus. Interdum mulier vult se obligare pro
viro vel pignus dare pro oblatione viri. et tunc bz locum aut. si
qua mulier. C. ad vell. d. Bar. de saly. in l. vnica. §. et cum lex
C. de rei vxo. act. sic dicit ut res lucidius pateat. dic aut con-
sentit mulier alienationi fundi dotalis et proprie dotalis. qz
inestimati et non preiudicat sibi. vt hoc et si iuret. vt not. ff. in
alia glo. allegata. §. et cum lex. et hoc de iure nostro. d. iure cau
nico pp iuramentum non pót pñeniri. c. l. l. vi. de iureiur.
aut consentit alienationi fundi estimati in dotem dati. et tñ pñdi-
cat sibi. vt hic in littera. quod intelligit si supersint viro res ex
quibus possit satisfieri vxori. no als. vt. §. et. C. de iur. do. l. in re-
bus. et aut. siue a me. C. ad vell. Aut consentit alienationi alte-
rius rei mariti et preiudicat sibi. vt i. d. §. et cum lex. et l. iubemus.
C. ad vell. et dic vt ibi. Aut pñentit alienationi rei sibi pp nu-
ptias donate. et dic vt in. d. aut. siue a me. Quid aut de re mo-
bili in dotem data. Dicit glo. in alle. §. et cum lex. qd vt qd teneat
alienatio. quod patet qz seruū dotalē manumittat. C. de ser-
uo pign. dato. l. i. et qd cum hic pñbeat in immobilibus pmittere
vt in mobilibus. ar. l. cū pñtor. ff. de iudi. et hac partē firmat
gl. qui. alie. l. i. pñ. et ibi vt casus pp dictionē tñmō. dic. n.
i reb. tñmō soli. et h tenet Azo in sūma i ti. de fundo do. hoc
idem Jaco. de raue. p dictas rōnes. addit et qd prohibitio alie-
nationis in rebus ecclesie nō trahitur ad res mobiles. vt. l. iu-
bemus. et aut. hoc ins porrectum. C. de sacrosanc. eccle. et quia
hoc oliz erat. in tutoribus. vt. l. lex que tutores. C. de admini-
tuto. Sed quedam alia glo. in aut. siue a me. in fine magne gl.
distinguit. Aut res mobiles non possunt seruando seruari. et
tñ possit alienari. Aut seruando seruatur vt sunt serui. et tunc
nō possit. ar. d. l. lex. que fallit libertatē fauore. C. de seruo pig-
dato manu. l. i. Sed Jdc. et Jac. de ra. in rebus mobilibus di-
stinguūt sic. Aut qz an possint alienare sine voluntate mulie-
ris in preiudiciū eius ita qd soluto matrimonio nō possit eas
vendicare. et dicit qd non potest et non ex dispositione legis iu-
lie. qz ita tantum in rebus soli disponit sed alio respectu. quia
l3 maritus interim sit dominus. tamen soluto matrimonio do-
minium est reuerfurum ad ipam mulierem. l. in rebus. C. de
iure do. que et in immobilibus loquitur. et sic matrimonio soluto
pót vendicare sicut ille qui vendit rem suaz sub pacto adiecto
nis in diem. vt. ff. de in diem adiec. l. iij. vel. iij. Facit etiam i
simili. C. cōia deleg. l. si. et aut. res que. Aut queritur vtruz pos-
sit alienare voluntate mulieris. et tunc aut mulier consentien-
do vt intercedere. et tunc non possit. qz consensus mulieris ei
non preiudicat. C. ad vell. l. si mulier. Aut vxor per consensu

non dñ intercedere. qz non alienat ex necessitate. tunc et aliea-
tio et preiudicat mulieri. At tamen iste opiniones emittuntur
est consilium vt res mobiles vendantur estimata. maxime qz dñe
riorantur vel in tēpore corrumpunt. Jo. de Imo. ff. dñ vñca.
sic dicit. Si maritus alienat fundum dotalē ipsemet potest
recuperare et pñctum venire ex sua persona. et ita t3 glo. qd cō-
muniter per doc. approbatur in. l. i. §. et cum lex. C. de re. vxo.
act. l3 pñm notat glo. in. l. cum vir. ff. de vñcap. et non ob. l.
cum profitearis. C. de reuo. dona. nec. l. si vendicant. ff. dñ cur.
qz illa est qd quis non pót venire pñctum suum proprium qd fal-
lit qñ scñ est prohibitum a iure pp publicam vtilitatem. naz
tunc pót etiam ipse idem venire pñ. vt probatur expresse in. l.
quemadmodum. C. de agri. et cen. et no. per doc. in. l. post mor-
tem. ff. de adop. et per glo. et per glo. in. c. nosti. dñ elec. et in. c. diuer-
sis fallacijs. de cle. coniu. vbi et per Jmno. et tangitur et in. d.
l. vendicante. facit quod no. in. l. i. C. de libe. cā. vnde cum con-
stante infimonia maritus sit dñs dotis seu rei dotalis suo iu-
re ipse vendicabit non obstante alienatione per euz scd ex quo
ē phibita pp publicā vtilitatem. vt p3 in. l. i. ff. solu. ma. cōiun-
cta. l. lex iulia. de fun. do. mulier aut soluto infimonia vt pos-
sit vendicare. vel qñ vir agit ad inopiā. vt in. l. i. rebus. et. l. vbi
adhuc. C. de iure do. et et voluit glo. no. et sing. melior que sit i
corpore iuris. institui. quibus mo. alie. l3 in pñ. et no. Spe. i. ti.
de emp. et ven. §. tertio loco ver. quid ergo si vir. ad si. ibi pñue
uit autē notari et. et intellige dicit ipse Jo. predicta vera si vñ-
ditio est facta emptori ignorantē dotalē qz nihilomin⁹ stat
eadē rō. qz alienatio non valet pp publicā vtilitatem. ideo d3 ad
mitti ad reuocandū. et intelligo et dicit ipse Jo. si iurasset ipe
marit⁹ si vñre pñ. tal alieatio nō ē phibita in sui fauorē h3 i
fauorē tertij. si mulieris ne remaneat indotata. ideo tale iura-
mentū non ligat per tex. in. c. cū contingat. a pñio sensu de iu-
reu. qz l3 quis possit iuri p se introducto renunciare. nō tam
potest renunciare iuri in alteri fauorē introducto. vt pbat i
l. si vnus. in. §. ante omnia. ff. de pac. et in. c. si diligenti. de so-
cōpe. et plene p doc. et Bar. in. l. si. C. de pac. et in. l. pactū inter
heredes. ff. de pac. et glo. no. in aut. vt sine phibitione matris.
coll. vij. et si dicis qd super hoc casu iuramentum vt tendere in
preiudiciū alterius qz reipublice. ac si et si mulier iuret nō de
beat ligari. quod est pñ dictū. c. si pñgat. Rñderi pót qd iniquū
tum ibi dñ qd iuramentū non ligat si vertitur in preiudiciū
alterius debet intelligi. l. pñm. secus si reipublice secundario et
nō pñcipaliter. vt et qñ mulier iurat iuxta no. plene p Bar. i
l. i. ad si. ff. solu. ma. et. ff. de fideiuss. l. si quis pro eo. Si aut i pre-
iudiciū reipublice pñcipalr esset. tñ nō obligaret. vt in. c. quā-
to. de iureiur. Jte non ob. predictis si dicas qd maritus con-
stante matrimonio ē dñs rei dotalis et d3 percipere fructus.
vt. l. dote ancillā. C. de rei ven. et de eius preiudicio tantūmo-
do vt agi. et pñs si vt posse pñet oblatē suo iuram. qz rñde
ri pñ. qz l3 sit dñs et fruct⁹ pñce pñbeat. tñ tenet ipsos cōuercere
i onera matrimonij. vt. l. pñeribus. C. de iure do. et per con-
sequēs subueniri mulieri i opportunis. id nō viri simplr pre-
iudiciū si non reuocat fundus dotalis. imo et mulieris. Jte
pppter tale preiudiciū admittit ad reuocandū l3 i cōsequētiāz
iple vtilitatem pñcipiat. arg. l. i. ff. de auc. tu. et sic quodāmodo dñ
ex parte mulieris recuperare dicta de cā. et hoc nō possit sal-
uari id quod sentit glo. i. d. l. cum vir. et et Angel. qui dicit qd
reuocat ex pñona mulieris non ex sua. nñ recte cōsiderando ex
pñona sua seu ex iure suo pppter suū dñm reuocat ipso iure.
et hoc respectu pót dici ex pñona sua reuocare. qz ex iure i pñ-
na sua residētis. et l3 marit⁹ et alias locuplex et soluēdo bene
posset de seruire oneribus infimonia. tñ adhuc puto dicit Jo.
pcedere quod ē. s. dictū. qz pign⁹ subueniri poterit si habebit
et fructus rei dotalis qui debet esse penes illū qui onera infi-
monij sustinet. l. si is qui. §. qd dñ. ff. de iure do. et facili⁹ aduo-
cabit mulier ab heredibus viri soluto matrimonio qd ab alio
extraneo. facit quod hētur i aut. vt imo. ante nup. dona. §. si.
i pñm. col. vi. nam heres nō pót referre questionē dñij i extra-
neo. secus. l. si quis cōductionis. et ibi no. C. locati. Sz si ma-
ritus vendit rem dotalē an teneat de euictione reperio tripli-
cē opi. Ana fuit indistincte qd nō p. l. cū lex. ff. dñ fidem. iuxta
l. nondū. C. delegi. et. l. lex iulia. alleg. §. et hanc tetigit specu. in
ti. de emp. et ven. §. tertio loco. ver. sed pone vxor. et ver. h3 i ca-
su pñmisso. Secūda sunt opi. qd teneat p. l. et si is. C. de predi.

mi. saltem
ibi res er
Bar. l. l.
fuit igno
ipā vt re
h3 et cā
claudt q
pñe fuit
Jdoret
vtra tene
factum is
repetere
C. de agri
probi. leu
voluit glo
fidei quo a
no. §. i. ff.
fona rñst
de pñda.
mñ aliter
Liquod nei
pñor. tunc
l. si. emp
illo. et per
partem t3
admodum
cōi alienat
res est viri
emptor. pñ
nam impu
vt ibi dñ. v
do scienter
pñem vt
i hoc ob. q
tñ cōi. dñ
cōmētū
fert dñm.
et illam op
ab ecclesiā
tra de reb
de non ali
L3 Ja. bu
extra de re
dam que si
legu Jrit. r
concludit
pñem pen
emptore. id
voluit glo.
ij. C. de cō
pñem poss
ad pñem
di in casu
et Ja. in
qz talis sup
habent in.
si plagu. et
vt velle. J
d. l. si predi
forte possit
re pñem
phibere ip
tñ qd si res
melioratio
cōpeteret a
rata nec vi
eta vt poss
plā vel alia
in loco pñ
tunt vltra p
Sed glo. in
posset pñer
agere. quia

quodam suo consilio qđ incipit punctus questionis talis est.
dñs. pñs. nupit cuidam. L. In pñm facit fortiter quod babe
tur in aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi quando mulier et vir i
eodem instro se obligant non tenetur mulier. nisi quatenus do
ceatur verum esse in utilitatem mulieris. et hanc partem et
vñ tenere Spe. in ti. de solu. et liber. s. ante omnia. ver. sed pñe
vir. et hanc partem puto veriorē per. d. aut. si qua mulier. et
qđ vt docet experientia maritus vere percipit pecuniam. s. p
cautela emptoris quandoq; mulier principaliter se obligat et
confitetur se precium recepisse. nec comode mulier pñt etiam
bene resistere voluntati viri. ideo satis est visum qđ non tenea
tur et si in instro dicatur pecuniam sibi fuisse numeratam. p
ut vñ sentire Specu. in. d. ver. sed pone vir. et videtur d. mente
dicte aut. si qua mulier que presupponit verisimiliter sic scāz
rñem superius tactam. Nec ob. d. s. cum in tabulis. qđ quod
ibi dñs pñedit reguli in his qđ possunt se obligare. s. fallit i mu
liere que nō pñt se obligare als pro viro. nec etiam regularit
pro alijs. per id quod habetur in. d. aut. si qua mulier. et per. l.
i. et per totum. ff. ad velleyanum. et hanc questionem vidi de fa
to in ciuitate ista. Itē aduerte qđ dñs. s. qđ si emptor emit sciē
ter rem dotalem. precii nō petit nec penā etiam si fuerit stipu
latus. si habet obfate. l. si fundū. C. de emic. qđ ibi loquitur qñ
vendit res aliena que nō est pñbita alienari iuxta. l. rez alie
nam. ff. de pñben. emp. secus qñ est pñbita alienari. vt. d. l. quē
admodū. et sic et soluit glo. quā re puto singularē et que aperte
istud tenet in. c. i. in fi. pñ. de pñb. seu. alie. per. Frede. que meo
iudicio melius dicit qđ glo. in. l. quēadmodū. et qđ dicat Spec.
et alij tenentes opi. et bene facit ter. in. d. c. i. fi. principij. Itē
nō ob. l. fi. C. de fundis limi. qđ dñs intelligi qñ emptor fuit igno
rās saltē ius. et sic fuit in bona fide vt ibi tangit et. d. l. quēad
modū. Itē et aduerte inquātū dñs. nō pñmari alienationē
factam p mulierē etiā soluto matrimonio qñ fuit inualida. l. 3
glo. velut pñm in. l. constante. C. de dona. Nec ob. l. cum vir
fi. de vsucap. qđ loquitur in viro cuius fauore non est prohibita
alienatio. secus in muliere cuius fauore est pñbita et in qua si
cessat rō legis pñbentis et soluto matrimonio per. l. i. ff. sol.
matri. Item nō ob. l. et beredi. s. filie. ff. de pac. qđ ille. s. debet i
telligi qđ dissoluto matrimonio fuit pactū pñiudicialis doti.
secus si eo constante et si conferatur in tps soluti matrimonij
l. de die. et. l. attulicinus. ff. de pac. dot. et forte nō nocet si sit an
te matrimonij. l. 3 glo. dicat pñm in. d. s. filie. de quo p. Jo.
de imo. in. l. si focer. s. lucius. ff. solu. mat. Item nec ob. l. spem
C. de dona. qđ loquitur qñ donatur spes actionis rei non pñi
bite alienari. secus qñ esset pñbita per id qđ legit et no. in. l. si
ad resoluēdam. C. de predi. mi. Itē aduerte qđ p eo quod dñs
s. qñ maritus alienat et solus iurat qđ posset reuocare non ob
stante sacro. bene facit quod habet in. c. peruenit lo pmo et. C.
sicut nōtis. extra de iureiu. vbi patet qđ si pñclatus alienauit
rez ecclesie et iurauit nō pñnere nō obstante sacro pñt reuoca
re pp utilitatem ecclesie licet ipse habeat vñ fructibus p alimē
tis. et hoc aperte et dñs tñ ibi Anto. de bu. in. c. cū venisset
s. glo. extra de insti. et hoc et in simili vñ tenere Jac. i loco pre
alle. vbi dicit qđ si ex matrimonio extāt filij et si vir et mulier
iurassent. nihilominus vir reuocabit cōstante matrimonio et
mulier eo soluto. alle. glo. sing. et que non est alibi in. d. c. cū cō
tingat. et sic eadē rōne qñ vir iurauit sol? ex quo tendit ad pre
iudicium mulieris non dñ impediri reuocare. forte tñ tutius
esset pñtere absolūtōem a iuramento saltem ad cautelam que si
ne dubio deberet concedi per id quod no. in simili per. Inno.
in. d. c. peruenit. Sed aduerte qđ inquantum Jac. vult post gl.
qđ dñ attendi pñiudicium quod fieret filijs non videtur vex.
qđ filij viuente patre aut in se in eorum bonis non habēt ius
l. non vsq; ff. si quis a pa. fuerit manu. et no. Dy. et Bar. i. l. fi.
ff. de libe. agno. l. 3 glo. aliter sentiat in. s. si quis autem nō im
plens. in aut. de here. et fal. colla. i. Sed ipse respondet primo
qđ l. non vsq; est correctā fm quosdam iuxta no. in. l. i. C. ioffi.
donatio. Vel secundo potest dici qđ aliud sit in alijs bonis.
aliud in dotalibus ex quibus liberi debent ali. vt. l. vbi adhuc
C. de iure do. sed Jo. an. i. d. c. cū cōtingat. super glo. et in glo.
ordi. super. c. qñis. de pac. i. vi. non tñ. et dicit qđ glo. illa dñ in
telligi qñ pñcipalr vergit i pñiudiciū alterius. non qñ secun
dario. vt contingit i filijs qui post mortem parentū solum pos
sunt succedere. et sic non pñcipalr s; secundario eorum interest.

Et pñac parte facit. qđ etiam mulier possit in dotē extraneū
heredem instituere dñmodo relinqueret filio legitimaz. l. hac
edictali. s. fi. cū ibi no. C. de secū. nup. et. l. i. C. de inof. do. et sic
nō habere i effectu maius ius i dotalibus qđ i alijs. Non ob.
d. l. vbi adhuc. l. 3 Jo. an. non rñdeat. qđ fateor qđ mulier que re
uocat dotē viro vergēte ad inopiā dñ fructus cōuētere i one
ra matrimonij et pñter filios alere vt ibi. nam et pñ regulas iu
ris pñmittit sibi tunc reuocare cū nondum sit solutū matrimo
nium. sed non per hoc sequit qđ filij habeāt ius i dotem. nā et
mater tenetur alere filium quādo non possit a patre ali. iuxta
no. in. l. alimentā. C. de neg. gest. et. l. nēceniū. ff. eo. ti. et istam
partem credo veriorē. hic et qđ soluto matrimonio l. 3 non
extēt liberi ex co tñ mulier dñ habere suam dotem et ipsam dñ
dare secūdo viro l. 3 hodie debeat cōseruare fm moderationē
d. l. hac edictali. si contingat eam postea mori. Item aduerte
dicunt qđ qđ mulier iurauit ipsa poterit petere absolūtō
nem a iuramento. et sic vñ Jo. an. velle post. Jo. in. i. d. c. cum
cōtingat. vbi dicit Jo. in. credo qđ p sacm mulier ligetur sed
insit qđ absoluat. S; pñm credo veri. qđ als illa decretalis
seruiret nobis de vento et erit imposita verbis et non rebus p
l. i. C. cōia deleg. et. c. cōmissa. s. porro. de elec. i. vi. puto tamē
dictum Jo. in. posse saluari qñ apparet mulierem propter im
nas et verbera p maritum sibi illatas cōsensisse cum iuramen
to. qđ tñc vñ coacta fuisse iuxta notata p. Inno. et Jo. an. in. c.
cām matrimonij. de offi. deleg. p. Bar. i. l. i. s. que onerande
fi. quarum rez ac. nō dñt. Et adde et pñdictis qđ si emptor fuit
ignorās rem esse dotalem si apparet mulierem cōsensisse aīo
decipiēdi. vt qđ asseruit rem nō esse dotalem. vñ qđ tunc non
subueniat sibi p id quod habet i. l. si sine. C. ad velle. et. l. iij. C. si
mi. se ma. dire. S; iuxta pñdicta pñt dubitari. an qñ mulier
iurat pñtus firmetur iuramento. an illa sola obliget ad obser
uatiām iuramenti remanētē pñtu nullo. Et hac secūdam ptez
tenuit Jac. i loco pñlegga. qđ ter. iuris canonici maxime i. d. c.
cū cōtingat. et. c. l. mulieres. non dicunt pñtum cōfirmari iu
ramento. s; qđ mulieres nō pñt pñnere. Et ex hoc infert qđ mu
lier a tertio possessore cui nō vendidit soluto matrimonio po
terit vendicare. qđ ille non est dñs sicut nec ille qui emit a mu
liere. nam ex quo pñtus est nullus non potuit transferri dñi
um. l. nunq; nuda. ff. de acqui. re. do. ideo poterit vendicare ab
illo tertio nec poterit ab eo exceptōne repelli qui eius respectu
nihil iurauit. sed emptor si possideret cui iurauit poss; eam re
pellere. et sic accusatio est personalis sicut in simili l. milites
s. cum veteranus. ff. de testa. muli. et in. l. qui ex liberis. s. testō
ff. de fm tab. facit quod habetur in. l. loci corpus. s. competet
fi. si fer. vendi. quod intelligit verum nisi ille tertius habz cām
ab eo cui illa mulier iurauit per. l. ait pñtor. s. fi. cum. l. se. et. l.
nam et postea. s. fi. ff. de iureiu. alle. etiam ad pñdicta. l. si quis
emptōis. C. de pñscrip. xxx. ann. vbi antiquus dñs l. 3 nō pos
set auocare rez a malefidei possessore si pñscripsit triginta an
nis. tamen ab alio poterit. vt ibi patet. Et per pñdicta oīa
dic qđ mortua muliere heredes eius poterunt auocare. quia i
eos transfuit dominium qđ erat penes mulierem. et ipsi non
obligant iuramento qđ iuramentum est personale ex parte iu
rātis. iuxta no. per. Inno. et Jo. an. in. c. veritatis. de iureiu. s;
Jo. an. et Arch. in. c. quāuis. de pac. in. vi. tenent pñtus firma
ri iuramento. et ibi et vñ pñari inquantum dicit pñtum iura
tum debere seruari. et nō dñt simplr iuramentū. et hanc par
tem tenuit Jo. cal. in. d. c. cū contingat. in suis addi. hoc etia;
tenet Bar. in. l. si quis p eo. ff. de fideiuf. sed cū hac parte ad p
sens transeo. Item iuxta pñdicta ē faciendū qđ datur cōsiliū
qđ mulier et cum iuramento non obliget. vt si pater aut alius
faciat eam iurare de nō alienando ipsam dotē. nāz tunc licet
postea alienat et iurat nō pñnere pñualebit pñmū iuramen
tū p. c. intellecto. de iureiu. et hoc tenuit Hosti. in. c. cū contin
gat. d. iureiu. et in glo. que nō est alibi in. d. c. l. mulieres. et no.
Spe. in. d. s. tertio loco. vbi est no. pñsum. sed pñ istud dictum
facit qđ vñ dare materiā delinquendi et decipiendi. Itē vñ ini
quum quod noceat emptori qui ignorauit pñmū iuramentū
ar. l. fi. ff. pro suo. Itē qđ pñtus qui fit pñ iuramentū vñ tenere. vt
in. c. sicut ex lris. de spon. et no. Jo. an. et Inno. in. c. dilecto de
preben. vbi dicunt qđ licet actus qui fieret pñ iuramentū i spūa
libus non valeret. tamē secus vñ qđ pñtus fit pñ iuramentū in
tpalibus. vel et in matrimonio. vt. d. c. sicut ex lris. vbi pñtus

matrimonij iuramentū preambulū . tenet non reperio hūc
passum declaratum. tñ pro matrimonio potes dicere qd si iu
ramentū primū habet fōmētū iuris secūz vt qd tenditur ad
phibendū alienationē als de iur. phibitū vt est in casu pro
posito. t tunc posset pcedere gl. in. d. c. l. mulieres. facit quod
no. in simili. in. l. ea. de condi. ob causam. t. l. ij. C. de vfuca. p
emptore. t. l. si filiusfamilias. §. diu. ad fi. de lega. i. secus si pri
mū iuramentū non habebat secū iuris fōmētū. t sic loquit
dict. Inno. in dicto. c. dilecto. t idem t. Ludo. in. l. alia. §. ele
gant. solu. ma. vñ latissime. §. i. istamet clausula in articulo dñ
tractatur de pac. successiōnū. Credo tñ qd in qdne pposita eq
posset distingui. vt voluit Ja. in loco palle. an emptor sciue
rit primū iuramentū. t tunc pcedit glo. in. d. c. l. mulieres. qz
imputet sibi qd phibit tñ. si aut ignorasset tunc vñ qd nō noccat
primū iuramentū ipsi emptori qd probabiliter ipsum igno
rauit per. l. si. ff. p suo. nec ob. d. c. dilecto. qz loquitur in rege q
bz iuramentū in pmotione nō alienare iura regni. t sic pba
biliter phens non debuit illud ignorare que rō hic cessat. non
ob. predictis si dicatur qd ex quo mulier primo iurauit phen
do postea iuramentū vñ peccare. t sic fm iuramentū habet
mutare peccatū. t per phs indistincte nō vñ tenere per id qd
habet in. c. si vero. de iureiu. t quod no. p Bar. in. d. l. si quis
p eo. t quod no. in. c. ij. de maio. t obe. qz pbari pōt qd p pñū
iuramentū nō vñ ligare mulierē ad pñudiciū tertij. illud pro
babiliter ignorantis. ar. l. si vnus. §. ante oia. ff. de pac. t. c. ve
niens. de transac. t in. d. c. cum contingat. a pñio sensu. de iu
reiu. ideo non vñ tunc peccatū respectu tertij. si seruat fm iu
ramentū quod tertius iure pmittente facit interponi per. d. c.
cum contingat. nec posset sibi obijci. de primo ex quo illud p
babiliter ignorauit. Ideterea ēd secūdo pōt dici qd qz pec
cet actum faciendo nō tñ per hoc iuramentū infringitur super
eo pñitū. vt patet in eo qui iurat per demonē vel per creatu
ram qz peccat sic iurando. t tñ ex quo si iurauit dñ seruare. c.
t si xps. de iureiu. t. c. monet te. xxiij. q. i. t similiter videmus
qd l. quis peccet faciendo iuramentū nihilomin⁹ pñus tenet.
vt in. c. sic ex lris. de spon. Quid aut si statutu expresse dicat
qd nō possit mulier alienare fundū dotalē ēd cū iuramento
put viget in ciuitate Bononie. an tunc hmet pñus iuramē
to. t vñ qd lex vel statutu non pōt annullare iuramentū. dicit
enim Jo. de imo. in. d. c. cum contingat. t Bart. in. l. omnes
populi. ij. q. principali cōcludit qd nō pōt annullare iuramen
tū qd cū iuramentū sit res spūalis nō potest se iromittere iu
dex secularis. facit quod habet in. c. tuam. de ordi. cog. t quia
scriptū est reddite iuramēta vñ. t no. fm eū i. c. t si chzistū.
de iureiu. Sup aut iure diuino nō vñ fieri posse statutu p secu
lares. t hoc dicit verum nisi statutu excluderet cām peccandi
t p hoc dicit qd si statutu dicat qd non valeat pñus matrimo
nij sine tali solēnitāte. ēd si fuit iuratum qd tale statutu non va
let p ea que sunt. §. dicta. hz si statutu diceret qd si aliter fieret p
ctus pñumat p doliū t metū extortū. tūc qd statutu vñ exclud
re cām peccandi seu peccati pñus esse extortū. t iuramentū ēd
p metū. vel doliū nō obligat iuramentū sicut nec ligauit qñ
p doliū t metū esset extortū. vt in aut. sacra pu. C. si aduer. vñ.
t sic videt sequi opi. qd iuramentū p metū extortū ipso iure nō
obligat. hz peti posset absolutio. vt i. c. si vero. de iureiu. hz Ray.
de fori. i. repetitione. l. omnes populi. non vñ tenere istud di
ctum iquātū dicit Bar. qd si statutu pñumat pñum extortum
p metū vel dolum qd tunc iuramentū nō obligat. hz fm eum
hoc vñ fieri i fraudē iuris cāonici. t diuini volētis iuramen
tum seruari t iō tale statutu non tenet tanq factū in fraudez
superioris facit quod habet i regula certū i vi. t i. l. fraus. cuz
l. se. ff. de legi. t de pñuilegijs. c. quanto. t qz prohibitum p vi
am dīrectam non dñ per viam indirrectam concedi. ff. de re
iudi. l. nam quod vna via. t in. l. non dubium. de legi. Bar. tñ
in dicta. l. non omnes populi fm suam opi. dixit iudicari vi
disse. Nec ob. predictis si dicatur qd l. lex vel statutu phibē
qd personam non vñ ad peccatum illaqueare contrasacientez
qd ad hoc non tendit finis. l. ciuilib. tñ vñ ex quo lex canonica
vel diuina dicunt obediendū fore iusto pcepto superioris.
vt p ex his que habentur in. c. pñorem. viij. di. t. xi. q. iij. c. q
resistit. t de maio. t obe. c. solito. t secundo vñ qd non parens i
dicto cāu incurrat peccatum saltem attenta dispositiōe legis
diuine t canonice. Sed pōt responderi qd l. fm. l. diuinam. t

canonicam obediendum sit iusto pcepto superioris. hoc non
est verum quo ad hoc vt superior iuste possit punire subditū
non obediētem pp suas penas temporales. facit quod habet
in. d. c. resistit. non autem per hoc sequitur qd peccet pñuēns.
t sic ēd potest intelligi quod habetur in. c. si quis autem. xi. di.
vbi glo. iuncto ter. videtur velle qd peccet inobediens legi. Sz
potes dicere qd illud pcedit qñ pceptum emanauit in ma
teria de cuius natura essz qd transgressio induceret peccatum
fm quod no. Bal. in. l. non dubium. in. xvij. op. C. de legi. vñ
potest intelligi qñ ex contemptu quis faceret p legem superio
ris. t sic vñ loqui dñ. c. si quis autem. t dñ ex contemptu qz
facere qñ propter elationē t superbiam qz non vult obedire le
gi. nec vult subici dispositioni legis. facit qd no. Arch. lxxvij.
di. c. veniam. secus qñ ex contemptu venit quis p legem posi
tiuam. nam vñ qd non incurrat peccatū. l. possit puniri per su
periozem. Et ex predictis vñ concludi qd l. quis non obediat
iusto pcepto legis positue non incurrit peccatum nisi quā
do faceret ex contemptu vel nisi emanaret in materia cui⁹ tras
gressio sui natura induceret peccatum. Item aduerte qz rōni
Bal. aliter pōt responderi. nam ex pñsupposito qd vbi prohi
bitio dirigitur ad personas peccantes pñaciens tñ. vt. §. dixi
vñ qd peccet seruans pñum quem prohibitus est facere. qz sta
tutum vel lex hoc non dicit nec phibz ne phat. t rō vñ qd si iu
rat seruare pñum vel conuentionem non peccet iurando. l. z
peccet contraueniendo. facit quod habetur in. c. debitor. de
iureiu. t in. c. ad audientiam. quod me. cau. t de ista materia
Bal. tangit in pluribus locis. l. in. l. pactum. C. de colla. t di
cit no. qd si statutu prohibet iuramentum recipi non potest
ex iuramento agi vel recipi. per id quod habetur in. l. iij. C. ne
fide. do. den. t in. l. inuitus. §. si. ff. de reg. iur. Item tangit i. l.
nec patronus. de oper. liber. t in. l. non dubium. C. de legi. t
in aut. sacramenta puberum. C. si aduersus ven. Denum
queritur an per statutu possit prohiberi vt non valeat iura
mentum. t dicit qd sic. qz lex vñ continere viz apostolici seu pa
pe in remissio ne iuramenti. l. adigere. §. si. ff. de iurepa. t i gl.
fi. t idem vñ velle eadem. l. xxi. q. vbi vñ velle qd valeat statutu
disponens qd mulier non possit phere sine consensu duozū con
sanguineozum. nec obligetur si iurauit t potestas teneatur co
gere illum qui aliquid recepit ex tali consensu restituere inlie
ri. Idem vñ velle in. l. nec pñonus. de oper. lib. vbi concludit
qd lex ciuilib pōt remittere iuramentum sicut papa. qz lex in
hoc obtinet vim apostolici. vt no. glo. in. l. adigere in. §. si. vñ
potest legē fm eum interpretari t statuere qd iuramentū nō
extēdatur ad cāus illicitos. alle. quod habetur in. l. non dubiū
C. de legi. nam dicit ibi nota. qd vbi lex ciuilib phibz iuramē
tum non tenetur quis illud seruare. t sic nota qd lex ciuilib pñ
phibere iuramentum. t ex hoc infert qd valent statuta que in
certis casibus inphibē iuramenta. allegat quod habetur in. l.
si quis inquilinos. §. si. de le. iij. t. d. l. adigere. §. si. t qñ iuramē
tum apponitur super actu inualido qd operatur de iure ciuili
qd de iure cano. nam vñ primo dicere qd vbi actus est ipō iu
re null⁹. tūc iuramentū interpositum non validat actū p id
qd habetur in. l. nō dubiū alleg. t aut. sacramenta. t. l. antiqz
C. ad trebel. secus vbi actus ē inualidus quo ad effectū. mero
tñ iure tñ hz pōt rescindi pñficiū restitutionis i integrum
qd tunc bene opatur iuramentū. hz tene primū dictū vt ipse di
cit t vñ esse pñ aut. sacra. sed cōis opi. illa hz locū ēd qñ iuramē
tum iterponitur sup pñu nullo fm opi. cōem. t ibi Job. post
alios dixit. Aut pñus ē phibitus eo casu i quo se hz equitatē
naturalem p ius posituum. tunc iuramentū opetur si iterpo
natur super tali actu nullo de iure posituo. Exemplum. si mi
nor pñter necessitatem sibi iminētem alienat rez sine decreto
qd tunc secūdum naturalem equitatem actus debēt tenere ex
quo minor hoc fecit pñter necessitatē. iō dixit qd si tunc cōtra
xit t sine decreto t iurauit. tūc iuramentū opetur l. postea mi
nor inierit pecuniā. t sic pōt intelligi aut. sacra. t opi. illorū
qui dicūt qd validatur actus ē nullus p iuramentū. hz vbi nō
haberet i se equitatē naturālē vt qz minori nō imminēbat ali
qua necessitas eminēs pñter quā sine decreto alienaret. tunc
iuramentū iterpositum super actu nullo non obligabit. t hoc
casu non habebit locū aut. sacra. t hoc modo cōcor. que habē
tur i. l. i. t aut. sacra. C. si aduer. vendi. que simplr loquitur t i
distincte. t sic dñ intelligi. l. de pñcio. de publi. De iure vero ca

nonico cōcludit qd si iuramentum emanat sup actu phibito ex iusticia positua d3 seruari cū possit seruari sine iteritu salutis eterne p id qd habet i aut. sacra. 7 i. c. quānis de pac. in. vi. h3 si emanat sup materia phibita ex iusticia non simplr positua. h3 qz trāgressio iducet peccatū. tunc iuramentū non obligat. qz non debet esse iniquitatis vinculu. rñ. q. iij. c. inter cetera 7 p dicta dic. pcedere vbi agit de pcedicio iurantis. h3 in pre iudiciū tertij nō t3 p id qd no. in. l. si. fili. aut. C. de bo. q. lib. 7 p no. ibi p Bal. 7 subdit i. rñ. op. qz iuramentum iterduz est p ius cōstōnum. iterdū p ius tertij. interdum p ius iurantis. Si p ius pōstōnum. tunc distinguit an illa cōstitutio sit ex iusticia positua. aut ex iusticia non positua sed cuius transgresio iducit peccatū. vt. s. diri. Si aut sit cōtra ius tertij. tunc si p iudicat. secus qñ ptra ius iurantis. vt in aut. sacra. Itē dicit qz iterdum lex vel statutū disponit. phibēdo iuramentum pcedere. 7 tūc valet legis dispō. vt. l. que sub p dictione. ff. de cōdi. insti. Interdū lex disponit dādo remediū pta vt petatur ab solutio. tunc deberet peti si disponit ministerio iudicis. tūc dicit qz faciēs cōtra incurrit periurium. tñ iuris fictione censet p iurans p. l. qui iurato. ff. qui satisda. c. 7. l. si. ff. ad muni. Interdum aut disponit interpretādo. 7 tūc l3 quis veniat p iuramentum l3 nō p interpretationem non cēsetur periur p id quod habet i. l. si. C. de nō numc. pecu. 7 sic vñ obmittere cām quando simpliciter inualidat 7 phibet iuramentum i dicta distictio ne tñ illud membrū satis pōt intelligi ex his que dicit i. l. non dubiū. C. de legi. Subdit post predicta qz qñ forma iuramentū recipit verum pactū 7 nudū ministeriū d3 seruari i forma specifica. secus qñ recipit iuris ministerium. qz tunc iuramentum non ligaret vbi p iuris ministerium alle. quod no. in. l. qdam cum filium. ff. d. ver. ob. 7 si bene ponderetur dicta p bal. videntur velle qz per statutum possit phiberi iuramentū. idē vñ velle in. l. iij. in. r. q. C. de rescin. ven. sed in aut. sacra t3 qz p statutum non possit fieri qz valeat pcedus sine decreto etiam si interuenit iuramentum. Et inducit tres rōnes. s. dictas.

¶ Primo qz iuramentum est quid substantiale. 7 sic vñ qz statutum laycorum non possit nec iuramentum disponere p id quod habetur in. c. tñ. de ordi. cog. Secundo qz tale statutū est apertre viam periurij contra. l. i. C. de rescin. ven. Tercio qz tale statutum videtur p. l. superioris. qz p dictam aut. sacra ab Imperatore. 7 sic vñ qz inferior non possit contra disponere. facit quod no. in. s. interim in aut. de defenso. ciui. 7 c. inferior. de maio. 7 obe. 7 sic vñ per predicta qz dictū statutum non valeat. sed ipse refert qz antiqui aduocati dicebāt valere per. l. si quis inquilinos. s. i. de le. i. sed ipse dicit qz illa lex non facit. qz ibi loquitur qñ iuramentū interpositum sup re phibita a iure cōmuni. Interdum statutum disponit qz si si at contractus sine tali solemnitate non valeat et si iureiur. 7 si aliter fuerit factum presumatur dolo vel metu extortum. nā fm eum pōt statutum inducere presumptōem cui sit standu. facit quod notatur in. l. siue possidetis. C. de proba. 7 in. c. is q. de sponsa. qua inducta apparet fm eum qz iuramentum si h3 ligare sicut qñ dolo vel metu est extortum. vt dca aut. sacra. 7 sic vñ ponere cautelam quam posuit Bar. in. l. omnes populi ff. de insti. 7 iure. ponit et Saly. in. d. aut. sacra. 7 ponit illam aliquantulum ampliozem. nam ponit qz statutum dicat qz si aliter fiat presumatur contractum per dolum vel metu extortū nec possit pbari p iuramentū. Et ponit et aliam cautelaz qz nō idu cat presumptionem sed fictionem vt dicatur sic. si aliter fiat fingatur pcedus per dolum vel metu extortus. nā p fictionem iuris nulla admittitur pbatio. facit quod consuevit dici i. l. siue possidetis. C. de pbatio. 7 i. l. si quis p emptore. ff. de vñ. cap. pro emp. marime per Bar. 7 quod no. glo. in. l. vnica. s. accedit. s. rei vro. act. 7 quod no. per glo. 7 doc. in. c. is qui. de spon. Dic et Bal. in. d. aut. sacra. qz nō inducat presumptionem vel fictionem predictā. tñ si h3 in serōnem 7 equitatez valebit statutū. Exemplū. si dicat statutū qz malicia adeo exereuit qz p iurati sunt homines ad decipiendū minores. 7 ideo statui mus qz non obliget minor sine tali solemnitate et si interueniat iuramentū. nā tūc h3 qz statutū h3 in serōnem 7 equitatez valebit statutum 7 prohibitio iuramenti. 7 dicit de facto seruari. similiter in aut. sacra. circa si. concludendo finaliter per. s. dicta p statutū posse phiberi iuramentū. Et ducit primo. per d. l. non dubiū. 7. l. si quis inquilinos. s. i. de lega. i. allegat pro

hoc. qz non d3 periurus qui ex iusta causa deserit iuramentū l. si. ff. qui satisda. co. Item pro hoc allegat tertio. qz iuramentū potest remitti per illū in cuius fauorē est prestitū. allegat qd habetur in. l. si libertas nō aluerit. ff. de bo. liber. 7 in. l. si. ff. qui 7 a qui. sed melius probantur per ea que habent in. c. iij. cū ibi no. per Jo. an. de spon. 7 in spe. in. ti. iij. s. nūc ostendēdū ver. hic quoqz si ergo pō remitti per pactū. ergo 7 p statutū cū illa videant parificari. Cōfirmat et istā rōnem qz in eo quod sit p statutū vident omnes pcedere et qz nō interfuerit statuendo. alle. no. in. l. omnes populi. alle. sed melius facit in. l. quod maior. 7. l. municipes. ff. ad municipia. 7 quod no. glo. in. l. i. C. que sit lon. consue. 7 ideo pcedens cum minore vñ cōsensisse qz iuramentū prestitum per minorem in pcedu sibi non habeat nocere. Et per predicta potest rñderi ad rōnes i p. alle. 7 iductas. nam imo nō ob. dū d3 qz iuramentū est res spūalis. 7 sic statutū laycorum non vñ posse disponere. qz dico qz pōt bene p pcedere remitti per illum in cuius fauorē est prestitū vt superius ē ex pressum seu dictū. 7 sic vñ remissum fore hoc casu attenta forma statuti 7 eo qd superius dixi. Item non ob. qz aperiretur via periurij. rñ. hoc nō est verū in eo qz non d3 piurus qz ex iusta causa deserit iuramentū vt dictū est. Itē nō ob. quod illud statutū vñ p iura. 7 p dicta aut. sacra. 7 sic vñ qz si valeat. qz rñdit qz istud statutū non d3 dici p ius. qz habet in serātō nem 7 equitatez ne minores decipiant. 7 qz per statutum censentur cōsensisse in iuramentū non obliget qñ eis prestatur. que rō cessat in casu aut. sacra. Sed aduerte qz l3 ista rō Saly. fuerit subtilis. tñ non vñ procedere simplr. ¶ Primo si contigerit forentem phere cū minore. cessat rō Saly. qz ille non fingitur cōsensisse ex quo est forentis. 7 vñ qz tunc iuramentū h3 ligare. Itē ob. statuto l3 ille cui est prestitum iuramentum ob ei? fauorem possit illud remittere. vt patet ex his que habent in. d. c. iij. de spon. per Jo. an. tñ non reperit qz ille qui vere nō pcedit in relaxatione iuramenti vñ pcedisse. ita qz iure ciuili nō possit petere obseruantia iuramenti. Sol. nō vñ qz hoc dictū procedat cū de iure canonico non vñ approbatū facit qd habet in. c. iij. de transla. prela. 7 qd habet in. l. illa. C. de colla. 7 sic non vñ procedere simplr rō Saly. sed fcede. de senis i cō filio suo. cdxrñ. format. q. si statuto cautetur qz non valeat promissio facta p filiū. sine cōsensu patris. et si fiat cū iuramento cuius tenor describet 7 cōcludit in effectu qz si interueniat iuramentum obliget filiū. non obstante statuto. mouet etiā qz iuramentum obliget et in casib? vbi vñ qz obligaret. 7 sic fortius obligauit hoc casu. ar. eo. que habent in. c. cū in eunet. de elec. 7 aut. multo magis. C. de sacrosan. eccl. nam iuramentū obligat in casu aut. sacra. 7 in casu. d. c. cū contingat. 7 tñ constat qz obligatio erat prohibita vbi iuramentum non interueniebat. 7 sic multo fortius iuramentū debebat obligare in cā predicto. quia filiū. de iure cōmuni obligare potest sine cōsensu patris excepto macedoniano. vt. l. iij. s. filiū. ff. de actio. 7 obliga. 7. l. i. s. i. ff. de polli. Nec ob. si dicatur qz non debet filiū. obligari iuramento sicut nec voto. vt. d. l. iij. s. i. de polli. facit quod no. Inno. 7 Johan. an. in. c. scriptura. de voto. quia responderit Frederi. in suo consilio. 7 hoc sequitur d. Anto. de bu. i. d. c. cū cōtingat. qz nō valent ille leges iquā tūm ifringant votum p no. p glo. i. c. filij. rñ. q. iij. glo. i. 7 fi. Sed certe Inno. vñ velle qz qñ votū non tendit ad p iudiciū patrie ptatis qz tunc possit facere votum sine cōsensu patris. de quo tñ plene no. i. d. c. scriptura. 7 Jo. an. ibidem. Dicit tñ fce. i dicto cōsilio qz qz debuit obedire statuto ex cā per supio rem p id quod habetur. viij. di. c. d. morem. 7. viij. q. iij. c. qui resistit. tñ inobediēs potius meret pñitū. facit quod habet i. c. eū qui. de preb. i. vi. id dicit qz poterit peti relaxatio iuramenti seu vt cogatur ad relaxandū iuramentum cū indebite videatur recepisse recipiat p legē supioris cui d3 obedire all. qd habetur i. c. debitor. de iureiur. nec diceret tunc venire p sacra qz imo potius facit se obligatū ad obseruatiam iuramenti ille qui petit illud sibi relaxari. 7 dicit qz ad relaxandū poterit cogi ille qui iuramentum receperit p iudicē ecclesiasticum rōne peccati. 7 et p iudicē secularem cū ille recipiens sit laycus. 7 de eius foro facit. c. cū sit generale. de fo. cōpe. 7. c. si. eo. ti. in. vi. 7 subdit qz si agatur i casu predicto p illū qui prestat iuramentū potes excipere dicēdo nō potes me cōuenire vel astrigere qz possim petere vt relaxes iuramentum. facit qd habet i. l. pāp. s. si

§. si filius. de inoffi. test. facit qd no. i. c. pastoralis. circa fi. de
ca po. 7. pprie. ubi glo. vult qd h. p. l. si quis in tata. C. unde vi.
spoliatus aliquē d. p. d. p. si iam ferēdam ius quod h. in re. tñ
si spoliatus agit rei ven. poterit petere spoliatus ante sniaz qd
p. d. debeat ius qd h. 7. sic eodem modo i. p. p. p. poterit op
poni exceptio de qua. §. 7. sic p. 3. Fred. velle. qd statutū non pōt
expresse phibere iuramentū. quominus obliget tñ bene opa
tur phibēdo iuramentū qd recipiēs iuramentum illicite illud
vñ recipere. 7. p. p. poterit cogi ad relaxationem iuramenti
§. hecopi. vñ rōnabilis. §. j. patebit an pcedat. Tenor con
sili. de quo. §. sit mentio ē talis. factum tale ē statuto civitatis
perusij canē qd certa cōfessio seu pmissio facta a filiofa. sine cō
sensu patris non valeat ipso iure ē si iuramentū fuerit filiūf
fa. cōpromisit ex vna pte i. iuramentū arbitrium 7. arbitratozem. 7.
pmissit solvere qdquid laudatū fuerit p ticiū sub certa pena 7.
nō venire p. 7. insuper ad sancta dei euangelia iuravit nō ve
nire p. arbitet laudavit vigore dicti cōpromissi qd iste filiūf
solueret sempromio cū quo cōpromiserat cētūz quod laudum
petit executiōi mādari p dictū filiūf. vigore statuti loquētis
d. executione instrumentoz 7. laudoz p cui? executionē oppo
nitur pro parte filij qd cōpromissum non valuit ipso iure. 7.
per psequens nec laudum latum ex eo obstante dicto statuto
qd. §. 7. c. 7. quā oppositionem replicatur qd cōm cōpromissū
sum vñ virtute iuramenti prestiti in dō cōpromisso. cui re
plicationi respondetur qd statutum ānullat iuramentum ad
quod respondetur qd statutum non potuit disponere super iu
ramento quod est res spūalis. modo queritur visis pmissis
quid iuris. 7. nunquid dictum cōpromissum valz vel nō vñ
goze dicti iuramenti. 7. esto qd iuramentum prestitum h. ob
stare 7. eo obstante non possit proponi dicta exceptio. est dare
remedium p cōm iuramentum exactum p formam statuti p
modum petitionis vel alia via. 7. si per viam petitiōis. an corā
iudice seculari vel ecclāstico super quibus nostrum salubze cō
siliū implozatur. Super primo dico iuramentum ē obligā
torium de iure cōmuni ex parte iurantis. nam est obligātoz
um vbi minus videbatur obligātorium. vt p. 3. in aut. sacra
puberum. 7. in. c. cum contingat de iureiu. 7. de pigno. c. signi
ficante. in. c. ij. de pac. in. vi. vbi loquitur in filia patrem si ha
bente. 7. de iureiu. 7. si xps. Sed cōtra vñ qd filius non videtur
posse obediri voto sine consensu 7. licentia patris. vt. ff. d. poll.
l. i. §. voto. 7. no. 3. in. c. scripture. de voto. ergo loquitur d.
iuramento qd plus opatur qd simplex promissio. 7. illi legi dō
gatum est. vt no. r. r. ij. q. ij. mulier in glo. pe. 7. si. tñ qd iuramē
tum recipiēs fecit p. phibitionem statuti civitatis ex cau
sa scā cui obtemperare debuit 7. nō puenire. viij. di. c. p. tra mīo
rem. 7. r. i. q. iij. c. qui resistit. cum ex dicta transgressionē pūiri
deberet non obet inde comodū reportare. rvi. questioe. i. legi.
7. de preben. c. cū qui. in. vi. Dico qd potest repelli ad relaxādū
iuramentū. nec in hoc venit iurans p iuramentū imo petens
relaxationē iuramēti fatetur se esse obligatū iuramento. sicut
accidit in eo qui iuravit solvere vsuras qui obligatur iuramē
to. 7. tñ potest petere relaxationē de iureiu. c. i. 7. c. debitorēs.
sic ergo ibi recipiens iuramentū sup re illicita quo ad se cogit
relaxare iuramentū. ita hic iuramentū erat illicitū ex parte re
cipiēti p. phibitionem legis municipalis vel cui debuit ob
temperare. facit quod no. 3. in. c. Jo. an. post vin. in. c. cū cō
tingat. de iureiu. in glo. ij. super verbo p. ietates. 7. credo qd ra
tione peccati iudex ecclāsticus poterit facere dictam cōpul
sionem. 7. iudex secularis qd recipiens laycus ē. Item vñ qd iu
rans conventus possit dicere excipiendo nō debes audiri pe
tens obseruantiam iuramenti. qd ipsum iuramentū relaxare
debes 7. ipsum relaxari peto. 7. ad hoc. ff. de inoffi. testa. l. pap.
§. si filius. ad hoc facit qd pena. l. si quis in tantam. non incur
ritur ipso iure. sed per sniam exinde ex illa cōstitutione ante
sniam latam excipitur si spoliator agat. vt no. extra d. cau. po.
7. proprie. c. pastoral. glo. pe. 7. si. istud vñ mibi satz posse dici
de iure. ar. d. de iureiu. c. debitorēs. vide per eundem Fre. con
silio. c. lxxv. cuius tenor talis est. Quidaz clericus traxit ali
um clericum coram iudice seculari interdicto unde vi. pgre
gato de cā tandem clericus puentus fuit diffinitive absolutus.
nunc iste idem actor trahit illum eundem clericū super eodē
interdicto unde vi coram iudice ecclāstico lit. contest. iste cō
uentus ad sui defensionē opponit 7. opponendo articulat quō

alia vice super eodem possessorio fuit tractus coram iudice se
culari. 7. inuitus. 7. scienter. 7. fuit diffinitive absolutus. 7. per
pns vñ concludere qd illa snia absolutoria dbeat seruari in fa
uorem tracti 7. in odium trahentis. 7. qd ille trahens perdiderit
ius suum. per id quod legitur 7. notatur in. c. si diligenti. d. so.
compe. modo queritur an iste conventus debeat audiri p. tra
istum agentem interdicto unde vi. vñ qd non. qd privilegium
d. spoliati vel qui spoliatum se asserit vt tales exceptiones si
bi non opponantur. de ordi. cog. c. ij. 7. si. de resti. spo. c. i. 7. c. i.
lris. 7. c. item cum quis. cum sua materia. Item qd huiusmodi
exceptiones probate non videntur releuare. nam posito qd ali
quis trahat clicum inuitum 7. scienter coraz vetito examine
7. coram iudice seculari non perdit cām ipso iure sed per sniaz
vt cōiter tenēt doc. ergo non pōt excipi de illo iure quod non
dum est natum. qd vñ qd iste trahens debeat priuari ius suo. s.
nouo iudicio p eum instituendo. econtra qd iste tractus bodie
haberet actōem p illum trahentem vt perdat ips suum. ergo
habz exceptiōem. qd cui damus. 7. c. de re. iur. c. qui ad agēdum
li. vi. ad quod facit quod no. ff. de inoffi. test. l. papi. §. si fili? ex
heredatus. 7. ibi glo. vide qd no. in Spec. de p. iudi. adi. §. i.
ver. sed quō. Item si clicus inuitus trahit ad iudicē secularē 7.
p dēnef. hēatur p absoluto i. odiū trahētis. mīto ergo forti? qñ
absolut? ē talis absolō d. rata hēri p iudicē ecclāsticū i. odiūz
trahētis. facit qd no. d. so. p. c. si diligenti i. gl. qd si p. tra eos.
Item nō debent ēē melioris conditionis stulti qd piti. de pre
ben. c. cū qui. cum si. li. vi. sed certū est qd si iste actor traxisset il
lum clericū cū in foro ecclāstico 7. ille fuisset absolutus obsta
ret sibi exceptio rei iudicate si iterū ageret interdicto unde vi.
ergo multo fortius i. odiū d. seruari snia absolutoria. Mō ob.
q. agentis possessorio non pōt opponi exceptio. quod veruz est
qñ exceptio tangens p. p. ietate non pōt obijci vel referri agē
ti possessorio. sed exceptio que respicit possessoriūz bene pōt op
poni. puta pōt opponi exceptio rei iudicate sup possessorio. al
non esset lucris finis. Itē qd sponte renūciauit dū possidebat.
de resti. spo. c. iij. 7. no. eo. ti. c. ij. in fi. prime glo. Item qd vim
vi repellere l. 3. eo. ti. c. olim lo primo. Item ob pactum de non
agendo simlr possessorio. qd d. intelligi vt no. 3. in. c. 7. d. osti.
de ordi. cog. c. h. in fi. Sic 7. in p. p. p. iste reus nūc cōuentus
in foro ecclēsie non obijcit aliqd quod sapiat p. p. ietatez. sed fa
pit possessoriūm. Copponit qd iste actor p. didit ius suū quod ha
bebat in eo qd sup possessorio fuit tractus inuitus 7. scienter co
ram iudice seculari. 7. fuit absolutionem nō pōt opponere ex
eo qd dicat qd snia nō valuerit. qd siue valuerit siue non d. ser
uari in sui odiū. nec potest venire p. sicut dicimus i. simili ca
su de renū. c. quod in dubijs. 7. non in. c. si diligenti. in glo. §.
alle. modo queritur quid iuris. puto agenti exceptionem rei
iudicate obstarē 7. eidem replicationis nullitatis snie non cō
petere. Idem per. l. papi. in fi. ibi. cuius in agendo obserua
uit arbitrium 7. c. de sen. 7. interlo. om. iij. 7. accedat. ff. de ne
ge. l. pompo. scribit. circa prin. ibi. sed reprobare non possuz se
mel pbatum. Secūdo qd dicta snia est nulla ex pte cōuenti 7.
tracti ipso volente. nam. vbi dolus dat causam p. tui p. tui ē
nullus ex parte decepti volentis ipso iure dicere nullū. sed ex
parte illius dolosi tenet volente decepto. vt pbat. ff. de dolo
l. eleganter. in pn. ibi dū dicit. nullā esse venditionem. si i. hoc
ipse vt vendens circūscriptus est. vt in gl. ibi posita. 7. accedat
C. de predijs mi. l. 7. si is. Tertio qd h. actor qui reum in vetito
examine traxit p. p. p. ietate negocij actione mulctetur. quod itel
lige per sniam. vt. l. in criminali. cum sua glo. C. de iuris. om.
iudi. tñ in modum exceptionis satis probabiliter si agatur ex
actōe qd per sniam est priuāduz d. ab actōe repelli. nā exapit
conuentus. recte ageres si non p. te actio dari possz. vt. ff. d. p.
tab. l. si p. tui? in fi. 7. de inoffi. test. l. papi. §. si fili? p. tui?
Sequit rñsio. d. Abba. de podio boniti. discussis p. m. i. s.
vñ p. ea que. §. allegant qd ex p. dicta snia absolutoria pcedat 7.
admitti debeat. salua tñ supiori 7. meliori intelligētia. Alius
legū doctor ad idē sic dicit. 7. dico qd vigore eiusdē iuris cui?
mibi non cōpetit ius agēdi si p. me agatur cōpetit mibi ius ex
cipiēdi. qd ius fauet magis excipiēdi. qd ius fauet magis erci
pienti qd agenti. cū oīs exceptio sit fundata super egrate. ff. de
li. ercep. l. egrate. Et p. p. terea videmus qd si possessorio p. tra me
agatur eiusdē rei noīe nō daretur actio. 7. tñ datur exceptio
7. ne decipiatur p. iudētia rñdētis argumentantis i. p. i. qd

et peristens materia de qua exceptio potest habere ortu, si violē
tia siue ptractō ad vetitū examē, nā si q̄ret a r̄idente vñ oria ē
tur actio p̄ cum q̄ traxit aliq̄ ad vetitū examen postq̄ de
claratū ē p̄ s̄iam euz cecidisse a iure suo. scio q̄ diceret q̄ ori
tur ex p̄stima illicita ptractione sequēs s̄ia, sicut dicimus s̄im
veram opi. q̄ actio negociōz gestōz ī negociō q̄ ē meum per
ratihabitationē nascitur sequa ratihabitione ex negociō nō
dum gesto, et nō ex ratihabitione sequa, sicut s̄olet dici et nota
ri l. l. iij. §. hec actio. ff. de neg. gest. Cum ergo si peristēs mate
ria, illicita ptractio quāvis non sit sufficiens ad pducendam
actionem nisi sequa s̄ia ēēt sufficiens ad pducendū exceptionē
vt ī palle, l. i. p̄mo ar. S3 dico q̄, l. filio de inoffi. testa. dicit q̄
si filius exheredatus a matre egit p̄ fratrem matris de inoffi
cioso et obtinuit, q̄ filia q̄ erat simplr exheredata non admitti
tur ad hereditatē cum fratre nisi deum intentata querela. q̄
querela ē obstaculū que non facit eā ad hereditatēz admitti ni
si ea p̄bata, et ita dicit, l. ex facto. §. si. ff. de vul. et pupil. et si non
intelligit illas leges r̄idens nō est culpa mea illud. Ad quod re
spondet q̄ q̄rela et petitio hereditatis p̄nt eodē libello pponi.
vt no. l. qui de inoffi. cioso. et similr. C. de loca. l. p̄ductores. facit
p̄ me sicut dixi in allegationibus meis. q̄ nemo siue actione
erpitur. l. quoties. §. si tēporali. ff. de admini. tuto. et l. si pupil
li. §. videamus. de neg. gest. Si ergo pponuntur eodēz libello
ergo ius pponēdi cōpetebat. Si ergo erat aliquid fundamen
tū iuris quod pariebat qualitercūq̄ ius agēdi. multo fortius
pariet ius ercipiendi vt in. §. cui dam. et i. §. quod ait. nec ob
stat r̄issio que fit q̄ actio siue exceptio que cōpetit p̄ trabētē
ad vetitū examen depēdet a casu ferende s̄iue. q̄ talis respō
sio facit p̄ illas p̄cedētes allegationes quibus dixit querelas et
hereditatis petitionem posse simul itentari. nam petitio here
ditatis pendet ex euentu querelae quod p3 q̄ sublata querela p̄
primā puenit ad hereditatis petitionē. et p̄pterea petitio ē su
blata p. l. lancimus. §. si. C. d. ioffi. testa. et p. no. p. Dy. i. c. adul
tum. i. si. allegat. c. qui ad agēdum. de reg. iur. l. vi. cum seq. s̄im
quod cōcludit sua argumenta. Sed ad declarationēz oīuz
Aut cōpetit ius et cā agēdi. et tūc actio cōpetit et exceptio suo
loco. et tūc nō ē dubiū. Aut non cōpetit ius nec cā. et tūc nec
actio nec exceptio cōpetit et ita loquunt iura et rōnes respon
dētes. Verbigra. Nunq̄ traxi te ad vetitū examen certe p̄
me non competit tibi actio nec exceptio. Sed ponam q̄ tra
xi sed non est lata s̄ia adhuc certe competit tibi ius agēdi ra
tione p̄existētis materie quīs non competat actio. Exem
plum. pignoratitia non competit nisi soluta pecūia. vt. l. si rē
§. oēs. ff. de pig. act. nunquid ante solutam vigore p̄cedentis
p̄ctus competit ius agēdi. certe sic. vt. l. si rem. §. si. et sic solui
tur p̄rium de l. non pōt. ff. de iudi. vt no. per Dy. in si. de act.
in p̄rim. et sic in cāu nostro p̄existēs materia siue delictum
ex quo sequa s̄ia agitur est illicita tractio ad vetitū examē
sicut in querela ipsa ex h̄i datio. et in contractibus ipsa petitio
ita q̄ non est dare d̄iam. q̄ non possum proponere simul cō
ditionem ex canone si diligētī et rei vendicationem. sicut q̄re
lam et petitionem h̄i datis. Ultimo in hoc totus mond⁹
non possz r̄idere sicut ex h̄i dato cōpetit q̄rela de p̄nti et d̄ p̄te
rito p̄ tabulas d̄ p̄nti sic p̄petit d̄ p̄nti tracto ad vetitū examē
cōdictio ex cāone si diligētī. et ex. l. i. et ali. null⁹ ergo sane mē
tis possz dicere. q̄ talis p̄dictio p̄petēs d̄ p̄nti tracto ad vetitū
examē non possit opponere in modum exceptōis. argu. dicti
§. si filius. et. d. l. si p̄teritus. Item nō ob quod ultimo alle. p.
do. Ja. q̄ agenti possessorio non pōt referri q̄ proprietatē fa
teor hec. sed in casu nostro Verus non opponit p̄ fatinū agē
tem possessorio exceptionem que tangit proprietatē sed oppo
nit q̄ dictus fatinus p̄didit ius suum q̄ habebat sup̄ possessio
rio. nā super possessorio fuit tractus dict⁹ B. corā capitaneo
populi. sup̄ possessorio nūc trahit euz coram auditoz. et in hac
opi. est d̄ns cancelluri⁹. l. q̄ tract⁹ ad vetitū ē ante s̄iam la
tam possit p̄bentem opponere exceptionē si cōueniā. Grede.
de senis. Redeamus nūc ad materiā nostrā primā et in ea
d. p̄de. de anch. in regula que fuit a iudice. de reg. iur. m. q. iij.
et ī repetitione. c. i. de consi. in. vi. in. iij. et. xi. q. in ver. itē si sta
tutum. et ē circa si. ipsius. q. et in omnibus alijs locis vñ sequi
Bal. et dicit in dictis locis q̄ iuramentū nedum est de foro ec
clesiastico. sed ēt de foro ciuili et his que habent in. c. si. de
foro compe. in. vi. vbi d̄ q̄ leges p̄nt disponere super iuramē

to. vnde q̄nq̄ in certis casibus reprobant iuramenta et q̄nq̄ re
mittunt allegat. quod habetur in. l. adigere. §. quāvis. de iure
pa. vbi glo. notabilr dicit q̄ lex ciuilis h3 vim apostolici. hoc
est pape in remissione iuramēti et in effectu. idem p̄de. ponit
verba que ponit Bal. in. l. nec patronus. C. de ope. liber. et po
nit ēt dictū Bal. circa notabilia in. l. pactū. C. de colla. et con
cludit q̄ leges et statutū p̄nt disponere sup̄ iuramētis subdito
rū. et per p̄ns iudices vt legū ministri sunt in his iudices p̄pe
tentes ad quoz officia spectat leges tueri. l. iij. §. et post originē
de ori. iur. sicut ad offiū p̄latoz spectat canonicas sanciones
tueri. vt in. c. si. cum ibi no. de offi. arch. i. nouella. et sic residet
in dicta regula ea que. In repetitione vero. d. c. i. de consi. in
vi. et in. iij. q. remouet dubium an leges sup̄ iuramēto possint
principaliter disponere. et dubiū facit q̄ iuramēta p̄ncipalit
p̄tēnt reuerentiam et religionē diuini cultus et trāgressio
inducit mortale peccatum. vt in. c. et si xps. de iureiur. cōcludēs
q̄ p̄ncipaliter et incidenter iudex laycus pōt cognoscere de q. iur
ramenti. per id quod no. Jo. an. in. c. si. de foro cōpe. in. vi. S3
an possit reprobat vel remittere iuramētum vel impedire ob
ligationē ex iuramēto natā cū iuramētū obliget deo facit q̄
habetur in alle. c. et si xps. et i. c. debitores. nā vñ q̄ hic obliga
tio nō possit impediri p̄ legē humanā sicut nec impediri pōt ob
ligatio naturalis. isti. de iure natura. §. h3 nec naturalia. finali
ter tñ t3 p̄nt q̄ lex reprobat iuramētū in multis casibus. vt. d.
l. nō dubiū. C. de legibus. et. d. l. si quis inquilinos. §. si. de leg.
i. et. d. l. adigere. et. l. que sub p̄dictis. §. si. de p̄di. in si. et. l. si. q̄ la
tista. co. et. l. si. ad m̄nicipi. et ideo s̄im cum colligit ex no. in. l. cu3
lex. ff. de fideiur. et finaliter dicit q̄ pōt ēt remittere iuramētū
et in hoc ēt obtinet vim apostolici p. no. in. d. l. nec patronus.
fatentur tñ q̄ in certis dispositionibus iurē p̄ legē iuramētū
iterpositū tñ operatur q̄ valet dispositio. vt plene no. p. Bar.
in. l. si ps. p. eo. ff. de fideiur. iurib⁹ i q̄b⁹ casib⁹ lex succūbit cano
ni. ēt in foro seculari. et hoc pp̄ piculū ait. vt in. c. licet. de iure
iura. in. vi. et in. c. cū contingat. eo. et. si sic residet in. d. q. iij. in
ver. itē si statuti. Impugnatur opi. Bar. i. l. omnes populi. all.
iquantū dicit q̄ lra in. d. l. omnes populi. dirigit hanc p̄side
rationē. q̄ fictio seu p̄sumptio statuti nō liberat a peccato. sub
dit tñ q̄ ibi Bal. t3 q̄ statuti valet reprobat iuramētū in
certo cāu ex eo. q̄ ius ciuile potest ex iusta cā iuramētū repro
bare. et lex in hoc obtinet vim apostolici. vt i. ea. regula q̄ fuit
a iudice. circa si. in. x. q. reuocat in dubiū an p̄ statuti possit re
uocari et derogari iuri canonico quo cauetur omne iudiciū
q̄ nō vergit ī dispensiū salutis eterne foret seruādū. Ex p̄plū
si statuti reprobat p̄ctum minoris vel mulieris. ēt iuramēto
vallatū nisi interueniat decretū iudicis vel duoz cōfangu
neoz. et in effectu arguit q̄ nō p̄ rōnes quas tāgit Bal. i. aut.
sacra. de quib⁹. §. ē dictum et finalr cōcludit q̄ si statuti
haberēt rōnem annerā. puta p̄pter multas deceptōes quas pa
tiunt minores et mulieres. tunc tale statuti valeat q̄ ipm sta
tuti h3 naturalem rōnem et equatē et sic vñ q̄ nō possit dici p̄
iura. fatef tñ q̄ ī multis ciuitatibus statuta fingunt in suis p̄
ctibus minores et mulieres videri et fingi dolo et metu indu
ctos si sine solēnitatē p̄bat q̄ vñ posse esse. nā statuti pōt idu
cere fictionē vt voluit Bal. i. d. aut. sacra. et plenius Bar. i. l.
cum lex et dicta. l. si quis p. eo. §. certe quo ad hoc exp̄ressi⁹ d̄ic i
dē. l. et. d. l. oēs populi. i. iij. q. l. et sic residet. h3 si pōderes verba
bal. i. eo q̄ dicit i. d. aut. sacra. iquātū approbat fictionē vñ p̄sū
ptionē statuti. quā ēt saly. vñ approbare. et ēt p. i. loco alleg. vñ
ipe Bal. sibi ipsi contrariari in eo quod dicit in. l. oēs populi.
vbi vñ approbare has fictiones et p̄sumptiones reprobandō
doctrinā et practicā Bar. ibi. h3 quid ī hoc tenendum patebit
ex infra dicēdis. et p̄predicta vñ. d. p̄de. fuisse s̄im Bal. et Jo.
tēgit de hac materia i. addi. Spec. i. ti. de sentē. plat. §. vi. at
ver. hoc aut no. post Nicolaum de mat. et Ja. d. bel. vñ transi
tū eis q̄ si statuti p̄bbeat cōtractum sine certa solēnitatē
cōtrahi. ēt si iuramētūz interueniat nō obligabit p̄ id quod ha
bēt i. l. si quis inquilinos. de le. i. et q̄ iuramentū nō vñ esse cō
tra bonos mores p̄ id quod habetur i. l. si. C. ad mace. S3 ī mi
nore q̄ valebit cōtractus si interueniat iuramentum p̄ id q̄
habetur i. aut. sacra et sic residet ibi Jo. an. qui ēt titigit de ma
teria. qui ēt Jo. an. i. ver. hec aut non tangit. Quid autē si
statuto cauē q̄ si iuramentū. non possit obligari sine exp̄pressa licen
tia patris. nec adultus sine exp̄pressa licentia curatoris sui vel

duorum consanguineorum vel proximorum et quod factus aliter factus non teneat nec valeat, an si postea sit filius sine licentia patris, vel adultus sine licentia curatoris sui et iurauerit tractum suum seruare, an tunc iuramentum obligabit et dicit post Jac. de bel. i. sua. q. que incipit. Lege perusina. q. factus factus p filius. non valebit nec obligabit iuramentum ex eo quod principale non regulatur a suo accessorio. l. si i pupillari. ff. de vulga. et pupil. et quod tale iuramentum vel bonos mores p id quod habetur in l. i. ff. ad mace. et insti. qd cum eo. vbi dicit qd filius. ex hoc insidiat tur vite parentum. et sic prestatur materia peccati i alijs moribus id iuramentum non vel esse obligatorium p regulam non e obligatorium de reg. iur. i. vi. In adulto aut dicit qd aut queritur de iure civili et tunc iuramentum non obligabit si non interueniat solennitas. l. non dubium. C. de legi. Nec ob. d. aut. sacra. q. fm cu ibi loquitur qd iuramentum interponitur sup factum qui solus erat prohibitus de iure cdi. si in casu nostro et erat prohibitio statuta. id tunc non habet locum. d. aut. sed quo ad effectum vel quod statutu loci deroget. Si aut queritur de iure canonico. tunc dictum iuramentum obligabit i quo factus erat. prohibitus favore persone. et iuramentum potest seruari sine interitu salutis eterne p hoc et. c. cu coringat. de iure iur. et sic ibi residet Jo. an. An. de butri. i. c. cu coringat. dicit non esse differentiam an filius. pbat sine solennitate statuti. an adultus. utrobique enim dicit iuramentum obligare. qd statutum vel factum in fauorem adultum et filius. ideo potest ei renunciari cum iuramento. non tamen aliter respondit roni Jaco. de bel. in aut. de quo principaliter queritur an per statutum possit annullari vel prohiberi iuramentum. Ant. de butrio in. d. c. cum contingat. t. q. non. q. phibere iuramentum non pertinet ad iudices seculares. nec ad legem civilem alle. no. per Jo. an. post Hosti. in. c. quemadmodum in glo. super ver. vel rati. de iure iur. et quod no. Frede. i. suo consilio. c. lxxij. Item pro hoc alle. q. talia iuramenta que principaliter diriguntur in deum. non sunt subiecta legi precipue civili alle. de reg. c. licet alle. et simile quod diximus de spiritualibus et ad pias cas que non videntur subijci. l. civili per no. maxime per Bal. in. l. i. c. de sacrosan. eccle. et qd no. i. c. cum omnes. et in. c. relatum. de testa. et idem puto si iuramento daretur aliqua solemnitas a statuto. quia talibus non potest civilis superaddere solemnitatem in quantum obligatio dirigitur in deum. sicut dicimus in dispositioibus ad pias cas fm qd notat Inno. in locis prealleg. Idem dicit si statutum annullaret infra vel fraudet presumere alia non apparet ea presumendi. vel si apponeret penas venientibus ad pactum et iuratum. q. omnia talia non possunt fingi ad excludendam obligationem iuramentalem per via indirectam vbi directe fieri non potest id quod habet in regula. cu quid vna via. de regu. iur. in. vi. et de privilegijs. c. quanto. et per hoc dicit qd l. statutum dicat qd non valeat pmissio facta p filium. sine licentia patris et si fuerit iurata. nec factus cu minore vel muliere sine consensu duorum consanguineorum et cum iuramento. nihilominus predicti contrahentes cu iuramento licet non seruata solennitate obligantur per iuramentum. Nec obstat ei quod dixi de filiosa. quod habetur in. l. i. ff. de polli. vbi filius. non obligabitur ex voto si ne licentia patris. et sic vel qd non obligetur ex iuramento. naz vel parificari in. c. et si rps. de iure iur. nam rridit post Frede. in consilio suo. c. lxxviii. qd non valent leges in quantum infringunt votum ut notat glo. qua reputo singulari in. c. mulier. r. r. q. ij. in glo. i. in fi. Sed aduerte l. dñs An. et Frede. sic simpliter dicant tñ Inno. aliter vel rridere in. c. scripture. de voto. nam votum religionis possit filius. adultus sine licentia patris facere. r. r. q. ij. c. i. et ij. dicit Inno. qd votum absentie vel peregrinationis non possit filius. sine licentia patris expressa vel tacita. consentire enim vel pater si licet et non dicit. ut ibi notatur per eu. et idem vel etiam sentire de alio voto pp patriam ptate. et dicit qd non peccat pater dicens nec filius ad preceptum patris non obseruans. lex enim et patria potestas eos excusat. cu hoc fiat auctoritate canonis. potest allegari. r. r. q. ii. q. peccat. et sic vel residere Hosti. et Jo. an. in dicto. c. scripture. non tangit aliquid de iuramento. Sed posset dici qd si iuramentum cõcernit reuerentiam dei tunc vel idem quod in voto. qd eadem ratio est. p cõsequens idem ius vel dicendum in. l. translatio. de consti. Si aut iuramentum respiceret utilitatē priuatam. ut quia iurasset dare aliquid alicui si est filius. potest se obligare si

ne consensu patris p alium factum preterquam in mutuo. l. filius fami. ff. de actio. et obl. vel qd eadem rone posset se obligare per iuramentum imo fortius cu sit maior auctoritas. et sic hoc casu iuramentum non equipatur voto. Item attende quod dicit Inno. in dicto. c. scripture. qd filius familias durante patria potestate non tenetur ad obseruantiam voti vbi p dixerit. tamen si efficiatur sui iuris debeat illud implere. qd sicut p dilectum potest obligari demoni. ut in. c. i. et ij. de delict. pue. ita debet posse obligari deo. licet durante patria potestate fuerit excusatus patre diciente alio voto qd religionis. Itē aduerte qd l. d. An. pteat cu Inno. et Jo. an. i. d. c. scripture. tñ vel dicendum qd vbi p votum non impediret ius patrie ptatis. qd tunc t. p. no. per Hosti. i. summa de voto. §. ij. Quid autē si omni die vouisset septē psalmos penitēciales. non vel qd tale votum p iudicet patrie ptati. et id vel qd possit valere ex quo cessat preiudiciū patrie ptatis. arg. c. cu cessante. de appel. et idē in similibus. et tene menti pdicta qd quotidiana. Nec obstat pdictis si dicatur legis resistentia ipedit naturalem oblonē. l. cum lex. ff. de fideiusso. et l. si non forte. de cõdi. ide. et sic pari rone iuramentum videtur impediri cu canon dicat iter iuramentum et simpliciter loque la non faciendam differentiam. r. r. q. v. iurate. qd illud potest esse verum qd phibitio legis e consonas iuri diuino. ut si statutum vel lex phibet usuram. als vel secus fm Anto. de bu. Mel possit dici fm eum qd l. statutum possit infringere naturalem obligationem in quantum ex factu haberet oriri. et et iuramentum quo ad se cūdariam obligationem que dirigitur ad partē ad cuius comodo tēderet obligatio posset et impediri facit qd habetur fm eum i allegato. c. debitor. et i hoc pnt dici esse paria simplex loquella et iuramentum. loquendo de secundaria obligatione qd renda parti ex iuramento. et sic utrobique possit phibere statutum. non tñ potest phibere statutum obligationem qd oritur ex iuramento p qua obligat ad deū et sic remanet virtus iuramenti saltem pp obligationem qd i deū dirigit. vnde cõcludit qd isto casu iuramentum obligabit sed non confirmabit contractum et ex eo nihil posset petere. et sic vult dñs An. qd vbi statutum dirigit phibitio nem ad personam non v. actus nec obligat prohibitus ex rrtu nec et ex iuramento secundarie obligatōis querende parti. sed soluz obligatur ad obseruantiam iuramenti p oblonē que principaliter acquiritur deo et in deum dirigitur. Et no. qd h distinctio de oblonē principali et secundaria vel tene qd ex iuramento oriatur oblonē et actio fm canones. sed tenendo qd solū oriatur officium iudicis non vel procedet qd iudicis presuppōnat oblonem. l. qui per collusionem. §. i. de acti. emp. Quis autem erit effectus validationis iuramenti i cau predicto ex quo non oritur oblonē secundaria parti. Dic qd effectus erit qd poterit cogi ad obseruantiam iuramenti per viam denunciationis vel officio iudicis vel alijs remedijs quibus cogitur iurans ad soluendas viuras. de quibus in. c. debitor. de iure iur. ran. An autem in casibus predictis iurans habeat aliqd remedium p iuramentum vbi non est turpitudine ex parte illi cui soluitur non datur repetitio. et ideo non impletur obligatio iuramenti. memento qd tenetur deo ad obseruantiam iuramenti et momentaneum implemēto. Itē no ob. si dicas qd hñdes iuratis poterūt repetere. qd ipsi non iurauerūt et iuramentum defuncti non vel eos ligare. qd est psonalis ex parte prestatis. ut no. p Inno. in. c. veritatis. de iure iur. et ibi p Jo. an. Item vbi phibitio dirigit in rem fauore plone. ut qd phibet factum vel alienationem rei minoris vel dotalis fundi. tñ dicit dñs An. de bu. qd annullatur factus et obligatio ex vi legis vel statuti. §. si iuramentum fuerit interpositum obligabit iurante. An aut firmet factum refert opi. Bar. qui tenuit qd sic p aut. sacra. et illa q ij

et multi temerunt. et etiam sequitur Ange. in. l. si quis p eo. de fideiuss. ff. l. i. iura canonica simpliciter innuunt seruari iuramentum. vt in. c. cu contingat. de iureiu. r. c. ij. eo. ti. in. vi. ti. d. intelligi qd iuramentum validetur p iuramentum. qd si iuramentum non firmaret iuramentum videretur qd solutum posset repeti. et sequebantur inde multe absurditates quas do. An. tangit in. d. c. cu contingat. et Jo. cal. Et qd iuramentum firmet iuramento tenet Grede. i. suo consilio. c. lxxij. per. c. cu contingat. et aut. facia. Sed Anto. de bu. in. d. c. cu contingat. tenet prium dicens. qd non firmetur iuramento iuramentum. nam licet lex civilis possit prohibere iuramentum et impedire omnem obligationem. l. si non forte. in. pnci. ff. de condi. inde. et ideo cu lex canonica non dicit iuramentum firmari iuramento. sed solu dicit iuramentum fore seruandum. dicit qd nihil est quod costringat dicere qd iuramentum validetur iuramento. et tunc concludit qd in hoc casu ex quo lex non resistit persone l. prohibeat iuramentum vel alienationem ex iuramento oritur obligatio neduz respectu obligationis que dirigitur in partem ex quo non est in recipientem aliqua turpitudine que dicit et procedere si iuramentum addat solennitatem iuramenti et annullat iuramentum cessante solennitate. l. i. in. suo consilio. c. lxxij. mibi est. c. lxxi. cuius tenor. i. d. scribit aliter sensu. qd vt dixi lex civilis potest prohibere et impedire omnem obligationem. vt in. d. l. si non forte. et predicta dicit do. Anto. procedere. et si statutum dicat qd non valeat contractus promissio nris vel iuramentum qui sunt p filius. absqz consensu patris vel consanguineorum. lex. n. civilis fm cu non potest annullare iuramentum et hoc fit prohibito respectu fauoris persone vt cessare turpitudinem i extrahendo si alia non appareat deceptio l. fiat p lege cui lem. non fit p. l. dei. inquam in dicto casu repetitur iuramentum et id ex iuramento oritur obligatio. l. annullabitur ex turpitudine qd lex dei non habet p turpi quo minus i casu predicto seruet iuramentum pti l. lex civilis aliud velit. Et nota. fm. d. Anto. qd e differentia an lex vel statutum dirigat prohibitionem ad personam an ad rem. l. vtroqz casu fm eum actus non firmet iuramento l. tenetur iurans ad obseruantiam iuramenti nam vbi dirigitur prohibitio ad personam non oritur ex iuramento obligatio secundaria que dirigitur in partem. Nec ob. fm cu si dicat qd non vt referre an lex vel statutum prohibeat iuramentum vel alienationem. et sic in rem disponat. an vero prohibeat personam qd prohibendo iuramentum vel alienationem vt et prohibere personas pbenitum. qd rñdit qd illud e veru solu ppter fauorem persone que attēdit lex civilis non ppter peccatum iudicandum qd magis attēdit lex canonica que magis considerat bonum aie qd corporis vt dicit glo. nā quis potius mala temporalia pati d. qd agere aliquid cu anime detrimento. vt. c. satis. quod me. cā. et p hoc pz vt dixi. s. qd qd prohibitio dirigitur ad rem ne dum habeat locum via denunciationis vel officii iudicis pro obseruatiā iuramenti. s. et poterat agi ex ipso iuramento pp obligationem secundariā ipsi parti quesitam. nec poterat peti relatio iuramenti ex quo nihil turpe cōtinet. et si statutum prohibuerit iuramentum. et sic non erit aliquod remedium cōtra iuramentum nisi aliqua arguatur deceptio i iuramentum tūc dicit qd iurans haberet remedium. si deceptio erat enormis. per ea que habent in. c. quintanallis. de iureiu. et quod habetur fm eum in. c. vciens in glo. fi. cum ibi alle. Jte qd in enormi lesione psumitur dolus et censetur idem esse. sic presupponit. Lomnes. C. lucius ff. que in frau. cre. et l. qui testm. cum ibi no. ff. de proba. vñ tūc adesset turpitudine ex parte eius cum quo pbitur et cui prestat iuramentum. id tunc haberet remedia de quibus in alle. c. de bitores. Unde autem si quis mutaret parato ad ludum vt corrupto notorie in actu ludendi vel in voluptatibus mulierum qd tunc bene essent remedia aduersus iuramenta prestita. qd satis vt adesse turpitudine vel fraus presumpta ex parte recipientis. vbi hoc constaret ex euidencia facti. vt qd notorie esset prodig. vel ei vt prodigo fuisset interdictum. qd tunc aliqualis est turpitudine ex parte pbenitis qui dat materiam iuueni psumptu ro vt propriuz matrimoniu consumat. et lex in cā legitima talem presumit fraudem. ff. pro emptore. l. si quis cuz sciret. et ff. de muno. l. qd si minor. s. fi. et l. si vero non remunerandū. s. a dolescens. ff. mandati. et ff. quarum rerū act. non da. sed als non putat sufficere si statutum presumat dolum. deceptionem vel fraudem vel metum ad finem euertendi iuramentum nisi statutum habeat aliam cām promptam pp quaz presumi pot

set als aperta esset lex ciuilitas de facili ad prohibenda iuramenta idirrecte qd non est concedendum fm ea que superius dicta sunt. et ista in effectu sunt dicta dñi An. l. per alium ordinem et magis confuse dicat. vnde est aduertendum primo inquantum faeit oriam. an prohibitio dirigatur in personam vel in rem. Primo cām impediatur oblo secundaria ex iuramento non ex secundo. nam hec differentia non vt vera. et sua opi. supposita. qd ex quo fm eum quando preceptum sit fauor persone sapit naturam consilij. vñ vt qd tūc possit prohibere et iurans renūcia re suo fauori. et per pñs ex iuramento d. et oriri oblo secundaria querenda pti sicut et qd dirigitur prohibitio i rē. qd vt eadē rō vtrobiqz. ex quo pceptum vel prohibitio respicit fauorem persone. et sic vtrobiqz vt possit renūciari et obligat iurātē pariformit argu. eorum qd no. i. c. trāslato. d. cōsti. et ff. ad. l. acquili. l. illud. Item aduerte scdo inquantum non distinguit filius. ab adult. et nam p eum facit qd in adulto seu minore prohibitio vt fieri fauore ipsius minoris. sed in filio. no vt fieri simpliciter in ipsius fauore. imo et pp fauorem patris vt. l. si. s. filius. et l. de bonis li. vel odio creditoris per. l. i. ff. ad mace. et insti. quod cū eo. s. ij. Unde aduertendum dicit qd in filio. qui prohibetur obligari p statutum sine consensu patris. et postea se obligat cū iuramento quid iuris. reperio triplicem opi. et si statutum non dirigat sua verba ad personā. sed in rem an valeat promissio facta vel obligatio p filius. sine consensu patris. nāz fuit vna opi. Ja. de bel. recitata per Jo. an. in addi. Spe. in loco prealleg. qd vbi concluditur qd non obligetur et de iure canonico licet iurauerit per rōnes quas tangit ibi Jo. an. Alia fuit opi. Bar. in dicta. l. si quis p eo. que vt velle qd si prohibitio dirigatur ad personas non obligat iuramentum et de iure canonico p rōnes qd ibi ponitur. qd veniendo tunc p preceptum superioris vt peccare mortaliter vt. s. est tactū qd statutum expresse non prohibet iuramentum. Si autē prohibitio dirigatur in iuramentum. si tñ vt prohiberi odio creditoris tūc posset peti absolutio per id quod habetur i c. debitorum de iureiu. et hoc et tenet Grede. qd statutum dicit qd non valeat obligatio filius. sine consensu patris et in iuramento in consilio de quo. s. feci mentionē. Tertia opi. fuit quā sequitur dñs Anto. de but. qd si interueniat iuramentum siue dirigatur prohibitio in rem. siue in personā efficaciter obligabitur ex iuramento. nec potest peti absolutio l. quo ad obligationes secundariā facit differentia. an prohibitio dirigat in personā an in rem. et motiū quare potest obligari est qd concernit fauorem suū. sed certe ista rō non vt bona qd etiaz vt respicere fauorem patris vt dicto. s. filius autē. et et odium creditoris p ea que habetur in. l. i. ff. ad mace. vnde vt dicendum qd ideo iuramentum obligat ipm filium. qd potest seruari sine interitu salutis eterne. S. tunc est dubiu an potest peti absolutio. Nec obstat qd habetur in. c. debitorum. qd in casu isto vt recipiens turpiter recipere cū recipiat p dispositionē iuris diuini phibentis vsu fas. vt in. c. l. et quasi in omnibz de vsuris. et p hoc facit qd l. p etus mutui sit phibitus odio creditoris qd sit cum filio. et si soluat creditor licite recipit nec potest repeti. l. qui exceptio nē. ff. de condi. indebi. ergo vt qd filius. in iuramentum obligetur per iuramentum et potest cogi ad obseruantia iuramenti. nec et potest repeti si soluat. Bar. aliter sensit in alle. l. si quis pro eo. non enim video qd repugnet qd efficaciter debet tunc filius. iuramentum seruare. ex quo potest seruari sine interitu salutis eterne et recipiens vt sibi debitum recipere. Nec ob. qd habetur in. d. l. i. s. filius autē. quia ibi loquitur quando filius. alienat rem in qua habebat pater vsufructus. hic autem qd se obligabat nec alienabat rem spectantem ad patre. vel i qua pater nullum habebat vsufructum. Item no obstat rō Ja. de bel. inquantū dicit qd iuramentum vt esse p bones mores p l. i. ff. ad mace. qd potest dici primo qd lex illa loquitur in mutuo si aut loquitur i aliis casibus vt ibi pz. Jdōt et dicit qd l. occasione liter qd filius. infidetur vite parentū. tñ ex quo illud de quo seu super quo iuratur e licitum non d. attēdi talis occasio ad inualidandum iuramentum p id quo no. i. c. si vero. de iureiu. et p hoc et qd reperit a iure canonico reprobatum tale iuramentum Secundo d. obligare ex quo potest sine interitu salutis eterne seruari. Facit quod habetur in. c. si diligenti circa fi. de foro compe. et sic vt qd opinio dñi Anto. possit sustentari per ea que habentur in. c. iuuenis. de sponsa. et pro predicta opinione. facit qd aut consideramus alios casus qd mutui. et tunc certum est

est quod de iure communi potest obligari. et obligat. l. filiusfamilias. ff. de act. et obli. l. 3. ergo per statutum prohibetur filiusfamilias contrahere sine consensu patris vel quod si interueniat iuramentum debeat efficaciter obligari. et per hoc vel rediri ad dispositionem iuris communis quo vel potest filiusfamilias et sine consensu patris obligatur in alio contractu quam mutui. et sic vel quod omnino per iuramentum rediit ad naturam suam. quod de facili iura permittunt. ut l. si vnus. §. pactus. ff. de pactis ver. quod in specie. et sic non potest dici quod iuramentum hoc casu aliquam turpitudinem contineat ex quo rediit ad obligationem ex qua de iure contra filiusfamilias obligaretur. Aut consideramus tractatum mutui. et adhuc vel quod ex iuramento filiusfamilias obligetur non obstante statuto. quod certum est quod ante quod esset senatusconsultum macedoniam filiusfamilias obligabatur ex mutuo. ergo vel quod de se obligatio turpis non sit alias interdicta fuisset obligatio. l. generalis. et l. plagis. ff. de ver. obli. et l. si remunerandi. §. rei turpis. ff. mandati. et per hoc et facit quod est post inductum senatusconsultum macedoniam. seu beneficium ipsius obligat filiusfamilias iure l. 3. possit obijcere exceptionem. ut l. 1. ff. ad macedo. cum glo. et no. Bar. i. l. cum lex. circa finem. ff. de fideiussio. et sic per quod de se obligatio turpis non est. quod aliter ipso iure non obligaretur. unde l. 3. prohibetur obligatio odio creditoris. tamen si interuenit iuramentum obligatur iurans per id quod habet. l. c. debitorum de iureiur. et de pigno. c. significante. et no. Bar. i. l. si quis pro eo. allega. no. n. vel absolutionem quod est in contractu mutui obligetur filiusfamilias iurans non obstante prohibitione statuti. et quod non videtur peccare recipiens sibi debitum facit. l. si exceptionem. de condi. inde. cum videatur quod efficaciter obligetur. non obstante. c. debitorum. quod ibi peccabat recipiendo usuras. unde ibi potest peti absolutio a iuramento. et sic non peccat recipiens debitum id secus. et per hoc respondetur rationi quam tangit Bar. i. d. l. si quis pro eo. Et predictis per posse defendi per op. d. Anto. l. 3. r. sua non videatur simpliciter vera per ea que superius dicta sunt. Item aduerte quod dixit Bar. i. l. si. §. filius autem. C. de bo. que lib. quod si filiusfamilias alienat rem per cuius aduocatum i quo pater habet usufructum non valet alienatio et si iurauit illam seruare nec obligabitur ex iuramento adeo quod est post mortem patris non tenebitur seruare. mouetur quia videtur facta prohibitio ipsi filio. et dicto casu ad instar prodigi per id quod habetur i. d. §. filius. ver. melius est. n. unde si iuramentum prestitum per prodigum non obligat. ut no. Ja. d. are. in. l. qui h. §. ff. de tutel. et Bar. i. l. si cui bonis. ff. de ver. obli. ita non obligat filiusfamilias. i. eo casu. allegat et quod no. Spec. in ti. de actio. §. i. ver. quid si super hoc iurauerat. sed certe Spe. videtur sentire per glo. in. d. §. filius. ubi voluit. et ista pars vel de iure veri or. quod per. c. cum contingat. de iureiur. quod seruari iuramentum quod seruari potest sine interitu salutis eterne. Fateor tamen quod non tenebit ad preiudicium patris. per id quod habetur in. d. c. cum contingat. sed bene preiudicabit si post mortem patris vel postquam factus fuerit sui iuris. facit quod no. Inno. in simili de voto secus per filiumfamilias. in. c. cum scripture. de voto. ubi l. 3. non obligat durante patria potestate. tamen postea tenetur seruare si factus sit sui iuris. Et pro declaratione huius dubij an per statutum possit prohiberi iuramentum est aduertendum quod interdum statutum vel lex prohibet simpliciter per se sine certa solemnitate. et dicitur illum non valere et si non interueniat iuramentum. Interdum prohibet statutum per se sine certa solemnitate. et tunc dicitur quod si aliter fiat per se non valeat. nec est iuramentum si fuerit interpositum. Primo casu est aduertendum quod l. 3. Bar. in. l. si quis pro eo. facit ostiam an prohibitio dirigatur in rem an in personam seu per se vel alienationem. tamen illa distinctio non vel vera. quod si prohibet per se vel alienatio vel est prohibita illa per que peruenitur ad ea per id quod habet in. l. ratio. ff. de iud. et per sequens videtur prohiberi per se personas vel alienare. facit etiam quod ipse no. in. l. cum lex. ad si. ff. de fideiussio. In simili hoc videtur velle ubi etiam sua distinctio non videtur bona. et illam etiam reprobatur Jo. de ligna. et Saly. in aut. sacra puberum. vlti. q. Nec ob. r. sua quia fecit in. d. l. si quis pro eo. quod potest multipliciter fructuari vel scriptis dicit. unde in hoc casu si interueniat iuramentum an habeat obstat. et certe vel dicendum quod sic per id quod habetur in. c. cum contingat. de iureiur. et in aut. sacra. unde de vel quod intelligenda sit prohibitio statuti inquam non interueniat iuramentum. secus si interueniat quamvis sit licitus per se non habeat locum prohibitio. Ja. de bel. in sua disputatione que incipit. Lege pusilla. allegata vel velle quod statutum prohibet per

etum fieri sine certa solemnitate. et si aliter fiat non valeat. tunc velle vel non sufficiat solemnitas iuramenti. nisi interueniat solemnitas requisita a statuto. et ideo tunc de iure civili non firmatur per se iuramento. licet videretur secus esse per aut. sacra. all. Sed ipse respondit quod non habeat locum ubi ad est prohibitio statuti. sed solum ubi prohibitio iuris civilis. fatetur tamen quod de iure canonico bene obligaret iuramentum per alle. c. cum contingat. et satis vel quod hoc casu per se firmetur iuramento. per id quod habetur in glo. in. d. aut. sacra. et quod habetur in. c. ij. de pac. in. vi. et videtur op. civilis. nam illa sequitur Bar. Ange. Jo. cal. Jo. an. et Archie. in. d. c. ij. et Frede. in suo consilio. c. lxxij. licet dñs Anto. de bu. aliter dicit. sed non validetur per se. sed solum quod teneatur ad obseruantiam iuramenti. tamen Jo. de ligna. in. c. cum contingat. tenet per se. quod hoc non dicitur. in. d. c. cum contingat. nec in. c. licet. co. ti. li. vi. Sed aduerte quod vel de iure posse defendi per se per se firmetur iuramento. et sic est op. glo. in aut. sacra. menta. Bar. et Jo. cal. per. c. ij. de pac. in. vi. ubi l. 3. aperte dicit quod l. 3. pactum de quo de iure civili prohibetur. tamen si sit prestitum iuramentum iubet seruari. et sic ponderat quod vult ipsum pactum seruari. et non simpliciter dicit de iuramento. et ideo sicut ibi pactum firmatur iuramento. ita vel quod eadem ratione sit dicendum in casu proposito cum eadem sit ratio. ergo idem ius. ut l. illud. ad Lacquil. et hec pars vel verior. l. 3. Anto. de bu. et Jo. de ligna. i. c. cum contingat. teneant per se. et hac op. quod per se firmetur iuramento tenuit Jo. andree in glo. ordi. in. c. ij. de pactis. li. vi. super verbo fruari. et etiam Archie. super eodem verbo. nam per illam decretalem dicunt approbati opinionem. Item placet. positam in. l. pactum. de colla. que merito debuit approbati. quod qua ratione tunc per se minoris super re sua si iurat l. 3. aliter non teneret in aut. sacra. eadem ratione debet tenere pactum iuratum in casu illius. c. et idem glo. in. c. l. 3. de iureiur. et in. c. cum contingat. ubi glo. aperte voluit per se firmari ex quo glo. iuris civilis et iuris canonici hanc per se tenent per auctoritates superius allegatas in dubio iudicando et consulendo non est recedendum a glo. fm. Ja. bu. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. et hanc per se et Frede. ut per se. in suo consilio. Secundo casu quod statutum dicit quod per se aliter factus non valeat et si interueniat iuramentum tunc vel dicendum quod per se non firmetur iuramento ex quo expressse statutum annullat. illud et si interueniat iuramentum. nam hoc potest ex civilis. et sic ipsum statutum super ipso per se disponere et prohibere alienationem. potest et illam inuadere per id quod habetur in. l. cum lex. ff. de fideiussio. et l. si non forte. ff. de condi. in de. unde non potuit aliquid agi ex ipso contractu ex quo inuadit per se dispositionem statuti. nec est poterit coram iudice seculari agi ex iuramento. quod de iure civili iuramentum de se non est obligatorium regulariter ut inducat obligationem. ut legitur et no. in. l. i. C. de ope. lib. et sic vel quod in foro civili contra bene contra formam statuti nullum habet remedium. sed solum vel quod possit recurrere ad forum ecclesiasticum ut cogatur iurans ad obseruantiam iuramenti. facit quod habetur in. c. si. in. vi. Item dicitur tamen esse dubium quod ex quo statutum expressse non inuadat iuramentum et sic videatur esse seruandum. an debeat iudex secularis illud facere seruari cum ius canonicum in hoc preualeat iuri civili inquam vult iuramentum efficaciter habere. et si tunc ad inducendam obligationem l. 3. aliud velit ius civile et vel quod sic per id quod habet i. c. ij. de iureiur. i. vi. tamen credo quod communiter in foro seculari non audiret agere in casu predicto per se statuti. et quod aliqui ius civile et canonicum discordant. et quid tunc seruari debeat brevis conclusio est quod in materia spirituali ut iuramenti vel matrimoniali vel simili in foro civili et in terris imperij seruatur ius canonicum per id quod habet i. c. pe. i. fi. de p. scrip. et per glo. in regulam possessor de reg. iur. in vi. et per glo. i. c. i. de arbitris. in. vi. et in §. si. in sti. de gradibus et in. l. i. C. de seci. nup. In terris ecclesie seruandum ius canonicum. siue in foro canonico. ut in. c. si duo. de appel. siue in foro civili. In terris imperij seruari debent leges ut voluit glo. no. i. c. i. de arbitris. in. vi. et ad predicta facit quod no. Hosti. i. c. cum contingat. dicens hoc esse verum de mente legum in casu. c. cum contingat. seruari iuramentum. ex quo canones voluit illud seruari quod est et ipse leges mandant quod canones mandant. ut in aut. quod op. epi. §. i. col. i. C. de sum. tri. l. i. in p. r. et i. aut. de man. p. r. i. §. fi. et de illa materia tangit per legistas i. l. privilegia. C. de sacrosanc. eccle. et Jo. an. et Jo. cal. in c. i. de no. op. nu. Tertio casu quod statutum expresse disponit super

iuramento. ut qz dicit si pectus aliter fiat nō valeat. nec etiā iuramentum si iterponat. tūc ē ēt aduertendum qz varie fuerūt opi. nā vna fuit qz simplr tale iuramentū teneret. t hāc sequit Bal. i. l. pactū. C. de colla. i. vi. q. vbi ad l. am decidit qz statutu pōt phibere vt nō valeat iuramentum per id quod habet i. l. adigere. §. quāuis. cū sua gl. ff. de iurepatro. t hanc opi. vī sentire i. l. nec patronus. C. de oper. liber. t hanc sequitur saly. i. aut. sacra. Secūda fuit opinio qz nō posset statutū inualida re iuramentum saluo nisi presumat vel fingat dolūz vel fraudem vel metū. t istā sequit Bal. i. l. omnes populi. alf. i. iij. q. §. vt. §. tetigi. Ray. i. d. omnes populi. simplr t3 statutūz non valere. qz si posset presumendo vel fingēdo fraudē vel dolum statuere videret i fraudem iuris diuini vel canonici iuramētum enervare. t sic aperiet via fraudibus p ea que habētur in c. quāto. de diuortijs. Tertia fuit opi. qz non obliate statuto iurās obligatur qz non poterat super illo disponere tanq̄ super re spūali. Itē qz recipiēs tunc iuramentū p̄ formaz statuti vī illud illicite recipere. qā cōtra mādātū superioris cui d3 obedire. viij. di. c. que cōtra morem. de maio. t obe. c. ij. t istam opi. t3 Fred. i. dicto cōsilio. cclxxij. t vī fm eum idē qn statutu dīc non valeat cōtractus aliter factus. ēt si interueniat iuramētū qz tacite videat statutu velle qz ille non d3 sine solēnitate statutu iuramentum recipere. d. Ant. l. c. cū cōtingat. t3 qz statutu nō pōt phibere iuramentū. qz illud non spectat ad iudicēz secularem nec ad legem ciuilem vel statutariam. sed ad legē cāonicam. t presertim alle. no. c. quēadmodum. super gl. p. Mo sti. Quid ergo tenendum in tanta varietate opi. vī posse dici qz illa sit vera opi. que habz qz statutu vel lex non possit prohibere. qz ipm iuramentum est res spiritalis. t per psequens statutu laycorum non possz super illo disponere. Et circa istam in acriam aliquorum. Quarta fuit opi. qui dixerūt qz iuramentum non obstante statuto efficaciter obligabit. t tam recipiens illud sine solēnitate statuti punietur pena posita in statuto vel pena arbitraria. per no. per Bal. i. l. non dubium. C. de legi. Ex predictis apparet qz l3 statutu non possit enervare vires iuramenti. tamen videt qz possit imponere penam recipienti iuramentum sine solēnitate statuti ex legitima causa facti. vnde pōdera verba statuti. nam aut statutu phibz p̄ctū fieri cū minore vel muliere vel filiofamil. sine certa solēnitate. ēt si interueniat iuramētū. t si aliquis aliter p̄erit imponit penam. t tūc p̄faciens incurrit illam. aut aliquaz penaz nō imponit t poterit puniri pena arbitraria. aut statutu phibet p̄ctum fieri sine certa solēnitate. ēt si interuenit iuramentum t annullat p̄ctum aliter factū. t tūc iurans tenetur t statutu inquatū annullat iuramētum nō valet. qz iuramentum est res spūalis t inducit obligationēz de iure canonico i c. t si christus. de iureiur. nec posset statutu illud inualidare. hoc tñ casu posset habere locum pena arbitraria p̄ facientem. Interdū vero statutu dicit qz nō possit fieri p̄ctus sine certa solēnitate. ēt si nō interueniat iuramētum. t si aliquis vtatur tali instro in quo ēt p̄ctus nō teneat incurrat penam centūz. tunc vī si vtatur instro pp p̄ctum posse incurere penā statuti. sed si vtatur instro pp iuramentū quod petit obseruari. tūc vī qz nō incurrat penam. qz si statutu nō pōt enervare vires iuramenti. sic non pōt imponere penam iuramētū tali instro ad hoc. l. seyns t augerius. ff. ad. l. fal. t. l. quod d bonis. nec p̄ statutu adicere ēt solēnitate iuramento quo ad eius vires infligendo si dicte solēnitates nō interuenerūt. poterit tñ puniri recipiens iuramentū sine certa solēnitate statuti ex iusta causa facti. qz in hoc debuit obedire statuto quod h3 in se ratōnem t equitatem. facit quod habet in. l. que sub conditione. ff. de condi. sed posito qz lex vel statutu laycorz non possit phibere iuramentū. an saltem poterit peti absolutio a iuramento. vt vult Frede. i. all. p̄silio cuius opi. prima facie vī satis equa t rōnabilis. qz l3 statutu non possit enervare viz t efficacit iuramenti. bñ tñ vī qz possit phibere subiectūz. ne recipiat iuramentū sine certa solēnitate cūz tale statutu ex iusta causa sit factū. t sic vī qz ei est obediendū. qz de se nō continet quid illi citi. imo prima facie valde iustum t equū. l. qz nō recipiat iuramentū sine solēnitate statuti. naz ēt videmus qz ius nō p̄siti tū iuramentū phibet interdū seruari t seruatur eius dispositio. vt. d. l. que sub conditione. ibi dī qz testator legauit ticio. t si iurauerit ascendere capitulum qz non d3 cogi prestare iura

mentū. imo sufficit qz ascendat non prestito iuramēto ad hoc vt habeat legatū. t sic vī qz in se videat iustum statutu inquatū vī phibere recipi iuramentū si nō interueniat solēnitas statuti. t p̄ p̄s qz illicite facit aliter accipiēdo. t si aliter recipiatur l3 iuramentū obliget. qz pōt seruari sine interitu salutis eterne vī qz possit peti absolutio. t vī posse dici qz illi cui est prestitu iuramentum sponte queratur efficax oblo ex iuramento secū dum Jmol. t sic vī qz non possit cogi ad efficaciam ipsius iuramenti. qz imputandum vī illi qui sponte iurauit. videretur tñ posse dici qz ille qz recipit iuramentum sine solēnitate statuti possit puniri pena arbitraria ex quo prohibitō erat rōnabil p no. per Jac. de bel. t Bal. post eum i. l. nō dubium. C. d legi.

De absolutōe a iuramento.

Ednideamus quādo

possit peti t debeat obtinere absolutio a iuramento. t dic aut iuramentum ex omni pte est licitum. tam ex parte iurantis q̄ ex pte recipiētis q̄ materie super qua prestatur t tunc compellendus est iurans ad obseruā

tiam iuramenti. nec est vanda absolutio. vt in. c. t si p̄s. d. iur reuran. qñ imo nulla causa extrinsecus existente. etiam papa a t3li iuramento absolucere non potest si est prestatum in materia ab ei3 potestate non de pendente. vt qz est in fauorem tertij. ad hoc quod no. glo. in. c. quanto. de iureiurando. t Jnno cen. in. c. cum inter. de renuncia. t in simili glo. in. c. non est. de voto. immo forte non posset dictum iuramentum i meli3 cōmutare inuito eo cui quesita ē obligatio. qz vnum p alio inuito creditori solui non pōt. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. ad hoc quod no. Jo. an. l. c. i. malis. de reg. iij. i. vī in mercurialibus t Jnno. l. c. ij. de confir. vtili vel inutili. t l. c. inquisitioni. de sentē. excoica. secus si i honore dei. qz tunc posset i melius cōmutare. sic intelligit. c. peru enit. lo. ij. de iureiur. t qd no. Jnn. i. c. debitorē. de iureiur. vbi vult qz episcopus ēt pōt i melius cōmutare sicut t vota. Si vero iuramentū ex parte iurantis nō pōt seruari sine interitu t dispēdio salutis eterne. tunc nulla requiritur absolutio. peccatū. n. fuit i iurando non i transēdo. imo peccaret non cōtraueniēdo. ad hoc. xxiij. q. iij. quasi p totū. t. c. quāuis. t. c. sicut ex lris. de iureiur. Ibi aut iuramentū pōt seruari sine interitu salutis eterne. s3 ē cōtra bonos mores. tūc nulla requiritur absolutio. vt in regula. non est obligatorium. de reg. iij. i. vi. t ibi per glo. Si aut facim p̄cessit calore iracūdie. puta si iurauit qz nunq̄ loqueret cū aliquo vel simile tunc sentit Jo. an. t alij qz tale iuramentum nō ē obligatorium qz nō habuit comitē discretionis t iusticie. xxiij. q. i. iurabit. t xxiij. q. ij. a aduertēdum. Sūmiste tñ videt tenere qz talia iuramenta teneat s3 debeat dari absolutio. de quo no. i. c. cum qui dā. de iureiur. t satis potest teneri qz si iracūdie calor fuit tantus qz deliberate tale iuramentum nō prestiffet nō erat obligatorium. qz voluntas non est discreta. sicut dicimus qz cōfessio facta calore iracūdie non p̄iudicat nisi dēc perseverantia. vt no. dicit glo. i. c. ex lris. de diuortijs facit. l. quod calor. de reg. iij. non. n. ē oīno voluntariū. t sic nō vī deus talē obligationem id. scietā recipere. xv. q. i. nō est. Vel si dicamus tene re. d3 de facili p̄p̄m absolui. arg. d. l. cū quidā. Ludo. autē in suis dictis i lra. J. dicto. quod incipit. dicit lex. sic dicit. Dicit l. quod calor. ff. de reg. iij. qz p̄ctus factus ab irato non t3. t est casus i. l. iij. ff. de diuor. qz diuortij factum calore iracūdie habetur p non facto. hoc ēt pbatur i. l. licitatio. in prin. ff. de publi. vbi dī qz licitatio facta calore iracūdie ē inualida. nisi per seueret i eadē voluntate. Secūdo pbatur. Priorum eadem ē disciplina. dicta ioco non obligant. vt. l. ij. i. ff. de ac. t obl. pariter nec dicta calore iracūdie. Hoc similiter limita nisi p̄ctus fiat ad pias cās. qz tunc ē validus vt puta qz pater turba tur cum filiis donauit hospitali omnia bona sua. casus est singularis. rviij. q. iij. sunt qui opes. t addas ad Bar. i. l. quod calor. S3 quero hic. quid de voto facto calore iracūdie. an obliget vouentem. Glo. est sing. in. c. dudum. de conuer. p̄u. que dicit qz non. pro quo facit qz deus ad sibi aliquē obligandū solum cor respicit. nō aut verba. vt dicit ter. riiij. q. v. si qd inuenisti. ergo a cōmoto calore iracūdie non recipit obliga

tōem

idem. q. non dicit cum corde. Secundo allego doctrinā Jo. an. qui refert sanctum Thomam de agno in. c. litteratura. de voto. ubi dicit q. ut quis obligetur ex voto tria requiruntur. Primum est deliberatio. Secundum promissio voluntatis. Tertium promissio ad hoc ut predicta reducantur ad effectū. sed illud quod fit cum calore iracundie non fit cum deliberatione. ergo non obligat. Tertio allego tex. sic dicentem. militem voluntarium non coactum elegit sibi xps. xv. q. i. non est. sed motus calore iracundie non est voluntarius. ergo non obligat. Sed quid in confessione scā calore iracundie. Dicit glo. sing. q. non in. c. ex lris. de divor. Sed quid in iuramento. an iuramentum irati obliget. Legisse habent solum unum tex. i. l. alie na. que est. l. ij. C. ad. l. iuliam maie. dicentem. q. si quis irato animo iurat et illud iuramentum non observat non incidit i crimen lese maiestatis. ergo sequitur q. non obligatur ex illo. quia non incidit in penam. canonice habent in. c. sicut. lo primo. de iurciur. Sed quid in delicto an sit punibile. Dic q. sic. casus est in. l. si non conuicij. C. de iniur. Sed credo quod debet puniri minori pena q. si fecisset animo deliberato. Ad quod pbandū allego. l. i. C. si quis impe. maledire. Secundo allego tex. i. l. famosi. ff. ad. l. iuliam maie. ubi dicit q. lubrici lingue nō est trahendū ad punitionē ita magnā sicut si facti vel dictum esset deliberato animo. Tertio allego tex. xi. q. iij. illi propositi. et tex. alium dicentem. ire etenim comotio vicij excludit calūniā. ut est tex. ij. q. iij. §. nūdum et allego et alii tex. xl. q. i. inebriauerūt. qui optime facit. ad quod allego tex. xij. q. ij. si quis irascitur. Si vero iuramentū a principio est super materia indifferenti. et postea pervenit ad casū de quo si cogitasset a principio iuramentū fuisset illicitū vel non iurasset. et tunc dicit Archiep. in dicto. c. animadvertendū. q. pōt ppria auctoritate transgredi iuramentū nec requirit absolutio pape si iuravi non negociari vel non recipere feudū a tali. et devenit casus q. si ab illo non recipio feudum aliter vivere nō possum. q. aut tempore iuramenti nō cogitavit de illo cāu. et sic nō ligat ultra mentē suā. ut in. c. veniens. et in. c. quinquauallis. de iure iurā. Aut cogitavit et fuit illicitū ideo non observandū. de iurciur. c. i. in. vi. Et faciunt bec ad. q. quotidianā de illo qui iuravit non fideiubere p aliquo. certe iuramentū a principio est illicitū maxime q. iuravit q. pluries deceptus ab his p quibus se obligauerat. sicut enim p iurare p utilitate pmi. ita et p utilitate ppria. ad hoc no. p Archiep. i. q. i. non ē. et Jo. and. in addi. Spe. in ti. de iureiur. post pñ. ubi dicit q. si salus pxi mi periclitaretur ex non fideiussione q. non tenet ad observā tiam iuramenti. et eodē modo nō pōt distingui in eo qui iuravit non mutare vel aliquid simile facere. Si vero iuramentū fuit dolo aduersarij extortū. si tūc pñensus sup quo pñstā est al reprobatus in fauorē pncipali iurātis. tale iuramentū nō est obligatoriū. et iste ē casus a pñio sensu nō annullādo lras i. c. cū ptingat. de iureiur. et. c. quāvis. de pac. in. vi. c. l3. de iureiur. in. vi. et in aut. sacra. omnia. n. ista iura excipiunt istum casū in quo dolo intervenit. et idem pbat quando intervenit vis vel metus. tutius tñ est q. ad cautelam sui petatur absolutio. Si vero iuramentum nō venit ptra dispositū a iure et interve nit dolo. tunc subdistingue. q. aut ē tantus dolo q. excludit mentē iurātis. ut q. cessante dolo. nullo modo se obligasset. ut puta q. dedit cām cōtractui. et tūc iuramentum nō ligat et pōt cōtraueniri nō petita absolutio. ar. l. tres fratres. ff. de pac. et l. si foror. ff. de colla. et sic d3 intelligi Frede. in suo cōsilio. qui ponit casum i minore. xv. annis. que subducta renunciavit fra tribus hereditatē paternā que valebat longe plusq. habuit in dotem quod no. i. c. ij. de pacti. i. vi. ut nō pcedat qñ dolo de dit cām ptractui. nā ubi ē dolo excluditur voluntas. l. i. ff. d dolo. iuramentū autē non obligat ultra mentem iurantis. ut i. c. veniens. et in. c. quinquauallis. de iureiur. et quod no. Jo. an. in c. unico de cōmodato. s3 ubi dolo superveniēs non excludit cōsensum. ut q. nō dat cām cōtractui puta qñ arte quadā me inducis ad cōsentiendū. tunc erigitur absolutio que d3 presta ri non obstante aduersarij pditione ppter eius turpitudinē et dolo debēt intelligi no. i. alleg. c. cū contingat. et. c. si vero et c. verum de iureiur. et idē intellige de metu et vi ut requiratur absolutio i odii aduersarij p dicta iura. Si aut iuramentum cōtinet turpitudinē ex parte recipientis maxime concurrente et turpitudine materie super qua prestatur. et tunc iuramentū

obligat seu pōt peti absolutio non obstante aduersarij conditō ne. et est proprie cāus in. c. i. et. c. debitor. de iureiur. et. c. si ve ro. et. ti. ubi autem nulla alia turpitudine reperitur in iuramento nisi quod ē prestitum p legem. In hoc distingue aut lex refert fauorē publice utilitatis principalis et nō ē necessaria absolutio. q. iuramentū non valuit. ut in. c. si diligenti. d foro cōpe. aut principaliter in fauorē iurantis l3 secundario in fauorē publicū ut in muliere et minore ut in casib3. c. cum ptingat. de iureiur. et. c. ij. de pac. in. vi. et aut. sacramenta. et tunc credo q. absolutio sit deneganda. q. iuramentum non vergit in de trimentum salutis eterne. ergo servandum. Item q. nulla re peritur turpitudine et quilib3 pōt renunciare fauori suo. Item q. in pñente nullus pōt argui dolo nec deceptio nec mate ria de se est turpis. arg. optimum in. c. ad apostolicam. d regu. et sic sumus extra formā. c. debitor. et. c. i. et. c. si vero. et. c. ve rum. de iureiur. Ibi enim reperitur turpitudine ex parte recipi entis et materia prohibita. q. mala. que omnia cessant in casu nostro. et satis est q. lex vel statutum punit irritando actum. Itē als dicta iura et capitula serviet nobis d vento p. l. omne verbū. C. cōia deleg. Itē si ex eo q. p statutum vel legem ema navit pñensus cōpeteret absolutio de facili euacuaretur pñi fio. c. cum contingat. et aut. sacra. petendo absolutioē a iuramē to. nec est verisimile q. ibi vel saltem i. c. l3. de iureiurā. in. vi. q. emanavit tam solēnter nulla fuisset facta mentio de absolu tione. l3 vincen. et Frede. de senis. et glo. in. d. c. cū contingat. te nuerunt dandā fore absolutionē quod intellige. ut. s. est decla ratum. nam solum in. d. c. cū contingat. cū si. excipitur dolo et quedā alia quibus cessantibus iuramentū valet et absolutio debet denegari. Nec ob. q. presumitur turpitudine ex quo pñit p prohibitionem legis. q. istud est in fauorē sui et nulla ē tur pitudine respectu dei et in actu spūali minor reputatur maior. i. c. si annū. de iudi. in. vi. et quia attenditur potius ius diuinū q. positivū et laycale. ut no. Inn. in ti. de reg. nec sufficit q. lex vel statutū presumat dolum ad euacuandū iuramentū ut. s. est est dictū. Si vero statuto vel lege phibente phitur et interne nit lesio tunc si lesio erit modica cessabit absolutio in. c. abbas quod metus cau. et. c. i. de resti. in inte. facit. l. ij. C. de resti. vñ. Secus si lesio est enormis q. tunc presumit dolo. ut. l. omēs §. lucius. ff. que in frau. cre. et. l. qui testm. ff. de pba. nec videtur iurans ad hunc casum se obligasse. ar. c. veniens. et. c. quinquauallis. de iureiur. nam paria sunt q. dolo veniat ex pposito vel re ipsa. l. si quis cū alier. ff. de verb. obli. Si aut turpitudine repe ritur ex parte recipientis iuramentum. ita q. locus est relara tioni iuramenti et absolutioni. si ante petitionem relaxationis iuramenti debitor est piurus. an possit petere absolutionē. de hoc. s. dictū fuit in articulo. Sed ultra illas dic et considera duos modos iurādi. et qñq. enim quis iurat non venire con tra contractum. sed soluere viuras directe vel indirecte. qñ q3 iurat oia et singula in instā cōtenta esse vera. tñ est instru mentum ficticiū et in fraudē viuraz fabricatū. In primo mō iurandi aperte tenet Frede. in suo pñlio subscripto in fi. q. nō debet audiri absolutionē petens. ex quo incidit in piurium. q. frustra legis auxilium invocat et. alle. no. per Jo. an. in. c. debi tores. de iureiur. sed dñs Anto. de bn. in alle. c. t3 oppositū. q. ad duo erat iuramento obligatus. s. ad soluendū in termino. et ad soluendum pncipaliter. l. celsus. ff. de arbi. et. c. cū dilecti. de dolo et contu. et si non soluit in termino in hoc peccavit et est piurus. Inquātū ergo soluens obligatus est post terminū non peccavit. et sic petere poterit absolutionē. vel saltem pote rit soluere et postea repetere sim eum. et hoc vltimum ut soluat placet q. l3 inc iderit in piurium non d3 repelli a psecutione iu ramenti pprui. iiii. q. vi. p totū. nullibi enim pbare pōt q. us re petendi sibi competens sit sublatū. ex eo q. incidit in piurium. Inquātū aut dñs Anto. dirit q. potest et si vult petere abso lutionē indistincte non placet p no. in. c. debitor. Nec obf. ratio dñi. Anto. imo potius facit p eum. si enim etia3 post la psum termini remanet obligatus. ergo debet compelli ad sol uendum per rationem. c. debitor. nec debet audiri petens absolutionem. quia petendo remanet in peccato semper enim post terminum est in mora. ut in alle. c. celsus. et. d. c. cū dile cti. et ideo assidue peccaret. et peccatum tanto gravius quanto diuturnius. de consue. c. si. Item tocies q. incidit i piurium quoties quis venit p iuramentū. d re iudi. c. ad apostolicē. i. vi.

¶ Puto tñ qd si petēdo absolutionē nō pferret i peccādo qd pos-
set petere absolutionem. et sic post terminū l3 incidit i periur-
rium. et hoc rōne obligationis instantis. pone exemplū i ven-
dēte rem p metū et iurante non puenire. tñ postea puenit nō
petēdo prius absolutionem a iuramento. cum et illam peten-
do non peccet denuo. nec perseueret in peccato cū fuerit illud
peccatum momentaneū et nō successiuum qd quāvis iurat nō
puenire. non tñ peccat petēdo absolutionē qd hoc non iurauit
et qd me. cau. ar. c. ad audientia. et c. verum. et c. si vero. de iure
iurā. intelligit. n. qd nō pueniat cōstante iuramento. arg. c. si
cut. de spon. et sic possunt ad cōcordiam deduci opi. s. doctorū
doctorum. In secundo vero modo iurandi si oīa et singula ef-
sent vera que i veritate sunt falsa et simulata sentit aperte. d.
Fred. in suo cōsilio qd possit petere absolutionem qd ex tali mo-
do iurandi nō incidit in periurium et hoc sentit i dicto prin.
et si. cōsili. nil tñ inducit. s. d. Anto. i alleg. c. cū contingat in-
cidēt sentit oppositum. l. qd iste sit purus et non d3 audiri
ellegans simulationem. qd in hoc detegeret turpitudinē suā
cum ex hoc allegaret se periurum. c. inter dilectos. de donat.
nisi fm eum veniret p viam denunciationis cūaglice ad ex-
onerandum cōsiliatū aduersarij qd i hoc non obstat turpi-
tudo inquitū ibi qd sequit. vt i. c. quādamodum. de iureiur.
et sic in parte sentit d. Fred. nec de eo fecit mentionem. et vñ
no. p eum i alle. c. debitor. et que. s. prime dicta p eum vbi
t3 qd et postq incidit in periurium. pōt petere absolutionem.
id pōt hoc reduci sic ad concordiam qd vbi quis aliqua neces-
sitate ductus sic iura uit falsum vt qd anxius et sitibundus nō
poterat aliter repire mutuum vel euadere metum sibi adhibi-
tum qd tunc habito respectu ad necessitatē i qua erat cōstitutus
et qd ex quo cōsensu principalis fuit simulatus satis pbabilē
pōt et allegari iuramentum simulatum. et qd audiatur petēdo
absolutionem. qd l3 i sic iurādo sit et fuerit aliqua culpa. aduer-
sarius tñ repit i maiori. ar. l. si obstitit. i. si. ad l. acqui. ff. et
hoc casu pcedat dictum Fred. sed si nulla necessitate ductus
hoc fecit imo potius ad deceptionem alterius. tunc nō audia-
tur allegas simulationē ad cōmodum suū. ex quo detegit tur-
pitudinē suam vt in alleg. c. inter dilectos. et hoc casu procedit
dictum. d. Anto. et fm Inno. i alleg. c. debitor. qñ in predi-
ctis casibus petere absolutio nō pōt superior absolueri nisi
i subsidium qñ ille non vult relaxare cui fuit prestitum. et ad
hoc. c. i. de iureiur. Sed Jo. an. i addi. Spec. i rub. de iureiurā.
cōcludit oppositum et apertius t3. d. Anto. de bu. i alle. c. i. qd
principaliter et nō i subsidium possit adiri superior p absolutio-
ne habēda. ita qd hec remedia sunt eque principalia non vnū
ad aliud subsidiariū. poterit ergo iurans petere vt creditor cō-
pellatur relaxare iuramentū. Item si vult poterit directe pe-
tere a supiori vt eum a tali iuramēto absoluat. qd poterit abso-
lutionem petere et creditore i relaxando non cōtumace. d3 tñ
vocari creditor i absolutione. qd sua interest vt concludit Jo.
an. ibi et p hoc verum. et c. si vero. de iureiur. et c. ad aures. et c.
abbas. qd me. cā. i quibus iuribus p3 qd data turpitudine ex
parte recipiētis pōt principaliter adiri superior et sic sunt duo re-
media eque principalia. Et dicit Ludo. i suis dictis i lfa. J. in
dicto quod incipit vbi iuramentum. sic vbi iuramentū ē licitū
ex parte iurātis et illicitum ex parte recipientis. pōt compelli
recipientis ad absolūendum iuramentum a iuramento. casus ē l. c.
i. de iureiur. cū si. Aliqd super hac cōpulsionē faciēda de re-
laxatione faciēda sit iudex cōpetēs iudex secularis sicut iudex
ecclesiasticus. Dic qd sic. et ita ē iudex cōpetens iudex secularis
sicut iudex ecclesiasticus. ita tenet Fred. de se. in cōsilio. clxxvi.
et est ratio. qd iudex secularis est competens iudex ad compel-
lendum iurante obseruare qd iurauit. c. l3 mulieres. d. iureiur.
in. vi. et c. cum laycus. de fo. compe. in. vi. ergo d3 esse compe-
tens quo ad relaxatōem iuramenti. cum priorum eadem sit
disciplina. Item dicit. d. c. i. de iureiur. qd recipiens iuramen-
tum illicitum pōt compelli ad dimittendū et si iurans licite
iurauit. hoc intellige verum anteq ipse iurans incidat in peri-
urium. postq incidit in periurium eius iuramenti relaxatō
nem aperte petere non pōt. dicit ipse cōsilio. clxxxi. et aliqui
habent. clxxxi. et allegat Jo. an. in alle. c. debitor. vbi dicit
hoc sentire. Secundo regulam generalem dicentem. frustra le-
gis auxilium inuocatur. et c. ff. de mino. l. auxilium. Nec ob-
stat materia. l. si quis maior volens periurium non posse agere. qd

¶ Illa regula est vera in actione descendēte ex p̄ctis que iurauit
et non seruat. secus autem in alio p̄ctu. qd periurus pōt agere.
et ita probatur ex doctrina Inno. c. dilecto. de proba. determi-
nat in. c. intelleximus. de iudi. et no. qd singulare. Tenor cō-
siliij Fred. de quo. s. sit mentio talis est. Statuto cauētur qd si
donationes non fuerint registrate vel insinuate infra mēsez
qd ex tunc non valeant. et donatio sit irrita ipso iure. Quidaz
donauit sorori et iurauit non contrahere. donataria nō se-
cit registrari fm formam statuti. querit an hī des donatē p̄t
puenire. super quo habita deliberatōe conuenienti. Videtur
mibi Fred. de semis vt minimo decretorum doctori hī des
dicti donantis tutos et defensos esse vigore dicti statuti et eos
obligatos non esse iuramento sui auctoris. Ratio mouēs est.
qd in dicto iuramento intelligitur si res in eodem statu p̄mā-
serit. vnde princeps vel prelato a suo statu vel dignitate remo-
tis subditi qd eidem iurauerūt non sunt obligati vltius iura-
mento illo. vt in. c. venerabilem. de elec. in fi. et de no. ope. nū.
c. ij. Et culpa quidem donatarie hoc accidit. qd non seruauit
statutum ex iusta cā editum. que cā fundatur super. l. datā. C.
de dona. et sic ex supuenienti iure vel cā remissum ē iuramen-
tum et eidem iuranti ex quo et superuenienti iure nō fuit actū
nec cogitātū i illo iuramento. ad hoc de renun. c. ij. et de iure
iura. c. pe. optime facit eo. ti. c. ad n. am. lo. ij. maxie fm lectu.
Hostie. ad idē de here. c. fi. et qd ibi no. ad hoc etiā facit qd no.
Hostie. de cōf. c. significauit. vbi dicit qd l3 alijs tenet de iura-
mēto alicui soluere iura certā diē et creditor medio tpe p̄dem
netur et bona eius sunt cōfiscata. ille iurās eidē olim creditori
ex iuramēto amplius non tenet. huic ergo futuro iuri nō vñ
iste iurās renūciasse. vt in predictis iuribus et in eo qd legit et
notatur de iureiur. in. c. quādamodum. ¶ Predicta maxie vident
pcedere i hereditibz iurantis ad quos nō trāsit religio iuramē-
ti seu descendit. qd iuramētū ē personale ex parte iurātis. vt no.
Inno. i. c. veritatis. de iureiur. ad fi. et facit qñtio Bar. brixien.
q incipit Bononiēses iurauerūt pacē et. In quoz testimoniū
sigillum appositū cōfuerūt. Si autē istro donationis fuisse sp̄alr
et notatū renūciatū illi statuto ita qd donatario nullū p̄e-
iudiciū incurreret si registrari nō faceret infirmū. tūc dicerem
qd illud iuramētū validasset donationē sicut als validat i cāu
c. cū cōtingat. de iureiur. et de pact. i. c. ij. i. vi. et de pigno. c. si
gnificat. facit qd no. hostie. de iureiur. c. gntauallis. in glo. ma-
gna versū. quid si partes promiserunt et si diceret qd iuramen-
tum non descendit ad heredes p id quod no. hostie. et Innocē.
de iureiurā. c. veritatis. et Bar. brix. in questione que incipit
Bononiēses. ¶ Respondeo qd heredes non tenentur seruare factū
a defuncto ratione iuramenti. ideo quia iuramentum eos ob-
liget ac si iurassent. sed quia donatio facta a defuncto tenuit
ratione iuramenti. vel actio que competeat contra defunctū
competit contra heredes. ff. de actio. et obligatio. l. ex depositi.
et l. ex contractibus. et de sepultu. c. finali cum similibus.
¶ Sciendum tñ est qd iuramentū in aut. sacramenta. et de iu-
reiu. c. cū contingat. et de pac. c. ij. cū si. in. vi. non solum impo-
nit silentiū iuranti ne pueniat. sed firmat p̄ctum super quo iu-
ratur. vt no. in aut. sacramenta. in glo. ij. als lex et ea nō deci-
perent p̄bentes in casibz supradictis si hī des iurantiū possent
venire. quod nō est sentiendū. xxvij. q. ij. c. viduis. Fred.
¶ Quid autē si mulier consentiente viro vel ambo dent i do-
tem filie cōmuni fundum totalem. tetigit Spe. in. d. s. tertio
loco ver. quid si vir. et ibi vñ concludere qd non teneat nisi iter
ueniat iuramentū mulieris. vt. d. c. cū contingat. Item aduer-
te. quia vt. s. est tactum pōt esse dubiū qñ mulier repetit ab he-
redibus viri p dote sua precii receptū et re vēdita. Bar. i suo
p̄silio quod statim sequit concludit qd p dimidia pro qua pre-
cium p̄sumitur puenisse ad virū. l3 ambo se in solidum obli-
gassent de emitti. et confessi fuerūt precii recepisse. per id quod
cōfuerūt notari in materia duozū reoz in. l. vir vxori. s. fi. ff.
ad vell. et in. l. reos. s. cū in tabulis. ff. de duobus reis. et l. ea.
eo. ti. poterit agere p̄ heredes viri. qd tale precii succedit in do-
tem loco rei. ff. de verbo. signifi. l. labeo. s. item si dñs. cum ibi
no. per glo. et qd dos est nomen vniuersale iurta no. in. l. quod
dñ. ff. de nupti. ideo ibi succedit precii loco rei sicut in vniuer-
salibus. et l. si rem et precium. de peti. here. ¶ Pro alia dimidia
dicit non posse agi. cum illa videatur puenisse ad mulierē.
Sed p̄ videtur posse dici i iure per id quod supra dixi. quia ex

quo vir et vxor sunt obligati in eodem instrumento, nisi probe-
tur manifeste aliter quod ex tenore instrumenti pecuniaz versaz
in utilitatem mulieris, non videtur mulier teneri per aut, si
qua mulier, C. ad vell. et per id quod no. per Spe. in. d. §. ante
omnia, ver. sed pone vir. Et hoc credo verum dicit Jo. quando
vterque obligavit se in solidum, de evic. l. 3. Bar. aliter sentiat in
dco consilio, si autem solum pro dimidia obligasset, tunc pos-
set procedere opi. Bar. q. satis est verisimile quod si pecunie de-
buerent in solidum pervenire ad manus viri quod emptor volu-
isset in solidum virum obligari, unde tunc et non reperitur mu-
lier obligata in dicta dimidia simul cum viro, ideo cessat tunc
dicta aut, si qua mulier. Si autem vir alienasset consentiente
muliere et iurasset et ipsum precium recepisset, clarum est quod ab-
heredibus eius possit peti dos, et consequenter precium rece-
ptum per rationem, §. alle, que colligitur ex. d. l. quod d. §. ite
si dñs, cum sua glo. Si autem econtra mulier alienavit siqui-
dem sine consensu viri clarum est quod ab herede viri nil petet, si
autem alienavit cum consensu viri et iuravit, tunc si mulier
sola est obligata de evic. et precium recepit non poterit aliquid
petere. Si autem vir in solidum se obligasset de evic. tunc
tatis credo quod l. 3. dicat in mssio mulierem recepisse quod nisi ali-
probetur verum in eius voluntatem presumatur pervenisse ad
manus mariti, per id quod habet in dca aut, si qua mulier, et quod
notat Spec. in dco. §. ante oia, ver. sed pone vir. Et siliu bar.
de quo, §. fit mentio descriptum est, §. in istamet clausula in ar-
ticulo, §. an sit renunciari rubrice, ne fideiussores dotum datur
Et ex predictis habes quid iuris, siue mulier alienet, siue vir
fundum dotalem, et intellige ut hic voluit Ange, qui est fundus
dotalis inestimatus, nam si esset estimatus ea estimatione que fa-
ceret emptionem non esset proprie fundus dotalis, iuxta no. in
linter viru, C. de iure do. Si autem esset estimatus ea estimatione
que non facit emptionem, sed ut videat an sit melioratus vel de-
terioratus ipse fundus habet casum singularem conuicta glo. et
non est alibi in l. si estimatus, ff. solu. mati. quod tunc potest ve-
di per maritum consentiente muliere, et sic in ista non habet lo-
cum, §. et cum lex, sed solum in omnino estimato. Super autem
ista materia fundi dotalis estimati vel non estimati. Ludo. i.
dicta, l. si estimatis, sic dicit. Et materia fundi dotalis clari-
teat pone has conclusiones. Primo ubi agitur actione reali
vel iuris ipsam dotem concernentem ipsius tñ alienatio necessa-
ria est pmissa, ff. de fundo dotali, l. i. C. eo. ti. l. i. Secunda con-
clusio ubi agitur aduersus mulierem, actione tñ non concernente
principaliter dotem eius tñ alienatio est prohibita regulariter hic
est casus, ff. de bonis dam. l. qnq. legibus, cum duabus sequen-
tibus, ff. de iur. do. l. ticia. Tertia conclusio ubi agitur aduersus ma-
ritum sine executio aduersus eum prolate non potest fieri in dotem, et
sic nec tunc pmissa eius alienatio necessaria, vt. C. ne vxor
marito, l. ob marito, et ibi no. Bal. et Bar. l. i. l. a. duo pio, §. i.
executione, ff. de iudi. et pbat. ff. solu. ma. l. si marito publico, i.
pn. fallit si conueniat ipse maritus ex causa officij pmpularis,
vt. l. satis notum, C. in quibus ca. pi. ta. §. et hoc ubi actio non
concernit principaliter rem dotalē, qm si concernat tunc forma pclu-
sionē hanc. Si ex finia lata sup actio dotis mota aduersus ma-
ritum aduersus eum executio fieri potest necessaria, et sic pmissa ei
alienatio necessaria, ff. qui satisda. co. l. de die. §. qui idem etiaz
aiut. An autem tunc ea finia aduersus maritum plata non sua cul-
pa nec vicio marito preiudicet, dic quod non ad hoc, ff. de re iudi.
l. sepe, et c. quāuis, et c. c. 3. sup. de re iudi. Si vero mariti vicio
res ipsa dotalis evicta fuerit, tunc marito existente soluendo si
bi finia preiudicium afferret et non aliter habet ter. singularis,
in l. ticio centu, §. si, de condi. et demō. Quarta conclusio ubi
res in dotē data est estimata tali estimatōe que faciat emptio-
nem vel est in arbitrio mariti, an faciat vel non, puta quod electio
nem h3 restituendi rem dotalē vel estimationē, tñ alienatio
voluntaria est pmissa ter. est, ff. de fundo dotali, l. q si fundus.
Quinta conclusio ubi res dotalis est estimata, sed dubitatur
an sit estimata ut fiat emptio vel non. Item an sit in electio-
ne mariti rem restituere vel estimationē, tunc et eius alienatio
voluntaria est pmissa, et huius rō est quod tunc presumit quod sit i
electione mariti, vt. d. l. plerūq. §. si. Item quod presumitur i du-
bio quod ipsa estimatio fecerit emptionē, vt. d. l. plerūq. §. si. nam
et l. quotiens, et l. cū te dotē, et l. si inter viru, et ibi no. in glo. C.
de iure do. Sexta conclusio rei dotalis estimatē ipsi mulieri

electione seruata, an rem repetere velit, an per estimationem
inhibita est alienatio voluntaria ter. est, C. de fundo dotali, l.
i. Septima conclusio est rei mobilis dotalis inestimata con-
sistente i numero, pondere, vel mēsurā alienatio p marito per-
missa ē etiam sine mulieris cōsensu ter. ē, ff. de iure do. l. res i
dotē, et tñ demū valet cōuentio, vt res que ex alienatione ta-
lis dotis ad maritū puenit i dotem subrogat, qm mulieri hoc
vult ē, hic ē ter. ff. de pac. dota. l. si mulier dotis, ff. de iure do.
l. res que i dotali, et l. si ex lapidicinis, et ita no. gl. C. de iure do.
et l. si ex pecunia, et l. c. i. §. si vero cōradus, super verbo nomia-
tim i ver. seu, qui seu, dare pos. et ita d3 intelligi glo. i. l. labeo, §.
fabinus, et §. ite si dñs, de ver. sig. Octaua cōclusio rei dotalis
mobilis cuius natura vel qualitas non accipit fm naturam
pōdus vel mēsurā, vt ē seruus vel ancilla ita demū ē permis-
sa alienatio voluntaria, si vxor cōsentiat et sibi utilis ē, iste est
ter. in l. si mulier dotis, ff. de pac. dota. et l. ita cōstante, cū l. se.
ff. de iure do. fallit hoc fauore libertatis, quoniam dotalē mā-
cipiū per maritū si soluendo est pōt etiam inuita vxore manu
mitti, cāus est, l. dotem, ff. solu. ma. C. de iure do. l. et si dotē, C.
de seruo pig. da. ma. l. i. ff. de manu, ti. generali, l. seruū, i. No-
na conclusio rei dotalis immobilis marito cum consensu mulie-
ris iurantis non puenire voluntaria alienatio est pmissa,
de iure iu. c. cum contingat, et c. l. 3. mulieres, eo. ti. in. vi. istud
autem limita nisi mulier per prius iurasset se dotem nunquā
alienaturam, quoniam si postea alienatōi cōsensit cum iu-
ramento de non pueniēdo, tunc non v3 ipsa alienatio, hec est
glo. singularis in c. l. 3. mulieres, eo. ti. in. vi. all. referens idem
tenere Hosti. in. d. c. cū contingat in antiqs. cū qdē finia ē
sequitur Bar. i. l. si qd p co. ff. de fideiul. et Spe. i. ti. d. emp. et vē.
§. tertio loco, et generale pñliū qd est sub verbo qd ergo si vir,
et huius dicti ē rō quod seruādū ē hoc cāu iuramētū pñliū quod no
scit ē licitum et cui assistit ius cōe, non autem fm primo con-
trariū pñliū super alienatōe rei dotalis cui resistit ius cōe
de iure iu. c. intellecto, et c. eā te, et hoc ē nota, dic tñ latius, vt
§. fuit dictū post Jo. de imol. Decima pclusio rei dotalis im-
mobilis marito ē pmissa voluntaria alienatio, si mulieris
pñsensus ab initio iterveniat, et rursus alius cōsensus post biē-
nium iteratur dūmodo i bonis mariti illud sit ex quo mulie-
ri i recuperatione dotis possit cōsili sufficere, iste casus ē se-
cūdum verū intellectū i aut, siue a me, C. ad vell. et i aut, vñ
fini. Undecima cōclusio rei dotalis immobilis vel mobilis
eo casu quo alienatio ē phibita, tunc voluntaria alienatio cen-
setur marito esse pmissa cū cōsensu patris qm data ē res dota-
lis estimata, et si estimatio non sit facta ad causandā emptio-
nem sed ad finem ut videatur augmentum vel diminutio valo-
ris rei, et iste ē casus no. i. d. l. si estimatis, et i. l. si, ff. de pac. do.
ta. et l. i. §. et cū lex, C. de rei vro. ac. Duodecima cōclusio extra
casus predictos rei dotalis alienatio ēt accedēte mulieris con-
sensu ē phibita, vt. d. l. vnica, §. et cū lex, et insti. quibus aliena-
re l. 3. i. pñ. et ff. de vñc. l. cū vir pñdum. Interdū ē prohibita
alienatio cōstante matrimonio, et ēt dissolutio, dūtamē spes
futuri matrimonij supersit, casus est no. in l. et directo, ff. de
fundo dotali, et idem est ante mñmonium et post sponsalia, vt
eo. ti. l. lex iulia, et l. non sine, C. de bonisq. lib. Soluta tamē ma-
trimonio vno cāu dotis alienatio est pmissa, i. cum i dotez
est vñfructus fundi cuius proprietates ad alium pertinet quod ad
mulierem, tunc enī ille mñmonio soluto vendi pōt proprie-
tario, iste ē ter. in l. vñfructus, ff. solu. mati. et hec pcedunt dū
quod de alieatione dotis que vñt fienda per viam pñscriptōis
capias regulam quod rei dotalis quemadmodū prohibetur alie-
natio, ita et pñscriptio inchoanda, l. 3. non tollatur illa que āte
dationem dotis est inchoata, hic est ter. ff. de fundo dotali, l. si
fundū, fallit ubi vñfructus est datus in dotem, quoniam tñc
maritus illum perdit pp negligētiā in eo non vtendo suffici-
enti tempore cōmissam, iste cāus no. l. cum in fundo, §. quod
si mulier, ver. quod si acciderit, de iure do. An autem per nō
vñm mariti perdatu seruitus rei dotalis debita glo. in l. si si
lius, §. maritum, ff. solu. ma. glo. super verbo culpa, vult quod per
non vñm mariti inducatur amissio seruitutis fundo dotali
debitē, sed hoc quidem reprobatu ibi quod ex quo dicte serui-
tutis fundo dotali debite, sed hoc quidem reprobatu ibi quod ex quo
dicte seruitutis marito est prohibita alienatio, vt. l. iulianus,
de fundo dotali, ff. ergo et eiusdem vñ phibita vñcapio seu p

scriptio. l. vbi ter. ff. de vscapio. sed Bar. t. glo. per. l. longe. ff. d. diuer. et tempo. prescrip. et l. si maritus. ff. de fundo dotali. q. rura non faciunt q. in diuersis casibus loquimur. vñ primo rum opi. fm Ludo. in. d. s. maritum. vñ verior per. l. si funduz ff. de fundo dotali. vbi dat regula q. quemadmodum rei dotalis est prohibita alienatio. ita et prescriptio. ¶ Preterea si speciale est in vxore atq. habente ab ea causam q. seruitutem personalem in dotem datam. i. vsumfructu ex non vñ mariti sibi p. scriptum querit. vt est casus in. l. cum in fundo. s. qd si mulier ver. q. si acciderit. ff. de iure do. ergo i. alijs i. pñi e ius cōe. et hoc teneo. Dicit Ludo. quicquid dicit Bar. ¶ Nunc aut pro materie plemento superest videndū qd est eñ. s. an ipsi mulie ri sit pmissum rei dotalis alienatio. et qdem p. dicente marito claz est q. nō. vt. l. si pñi. C. de iure do. et l. constante. de do na. Questio aut est. an eo consentiente. Et in hoc Ja. de are. te nuit q. sit. ¶ Primo per ter. in. d. l. si pñi. in verbo volenti. a pñi sensu hoc nō refragatur. q. non est assumendū argu mentū tale cū resultat iuri absonus vel pñi intellectus. l. ij. C. de cōdi. in pñ. Secundo mouetur si vir pñiens in dotis alienatione in breui manu vñ ei dotē restituere. quod potest. alle. ter. in. l. vir vxori. s. si mulier. ff. ad velle. et sic cum ex resti tutione destinatus fundus esse dotalis. ergo est pñs vt ex aliena tione mulieris eius dñum transferatur. Sed certe hoc ē est falsum. q. regula est q. constante matrimonio dotē restō mu lieri non possit fieri. vt. l. i. C. si dos constan. matr. et in aut. de nup. s. dotes. nisi in casibus notatis in. l. quāuis. cū. l. se. ff. so. ma. et l. maritus. s. i. ff. de iure do. Et ad. s. si mulier. rñdetur q. ibi solutio dotis cōstante matrimonio facta fuit in vno ex casibus pmissis. qui nō. i. d. l. quāuis. et ita cōter tenetur post Bar. in. l. ij. in prin. solu. ma. ¶ Unde pñia opi. est verior. et pro batur ex casu expresse plocū a spāli in. l. si. ff. de iure do. ibi ē dñ q. cōstante matrimonio mulier cum consensu mariti fun dum dotalē alienat. cū ex ea alienatione dotis cōditio melior redigatur. ergo alio casu in pñi est ius cōmune. ¶ Ultimo p. materie declaratione quero. quid si fundus dotalis esse de ficit. puta in eo tot sunt expense facte quātus est valor fundi. an aut eius alienatio fieri poterit p. maritū. certe nō. qm expe ctari dñ per mulierē fienda relinquit. Casus est no. in. l. si is qui s. ff. de iure do. et q. certum est q. alienatio fundi dotalis fa cta cum consensu mulieris in calu quo expedit vtilitati mulie ris illum alienari. Casus est in. l. ita constante. cū. l. se. et l. si. dñ iure do. et in. l. si mulier. ff. de pac. dota. Itē valet predicta alie natio cū cōsensu mulieris si res data in dotē sit talis que fuā do seruari nō pōt ar. l. lex que tutores. ff. de admi. tu. et Bar. dicit illam. l. hoc nō pbare. male dicit. q. bonū est exemplum cū expediat vxori illas res alienari. ergo pōt alienari. vt. l. si cōstante. cū si. alle. vnde ē si res data i. dotem cōstitit in pōde re. numero vel mensura potest alienari sine cōsensu. vt. l. res i. dotem. ff. de iure do. Extra istos casus ē inalienabilis. vt dñ cto. s. cum lex. et in. l. quibus alie. l. in pñ. Item vidua nō pōt vendere rem dotalē. q. itereit reipublice vt illa conseruetur. ter. est singularis i. l. et si recte. ff. de fun. dota. Si aut extrane⁹ vendit fundū dotalē. quid iuris tūc fm Jo. de imo. in. l. cū vir. ff. de vscap. quod vñ idem dicendū q. idem esset quod in vñdente rem alienam per no. p. Bar. in. l. cū lex. ff. de fideiuf. Sed forte pōt dici qm emptor est ignorans. si aut fuerit sciens forte non poterit agere ad precium ēt si esset stipulatus. q. vñ quodāmodo delinquere p. interdictū. l. emende. p. d. l. quēad modum. de agri. et censu. et quod habetur i. c. i. et si. per Fre. cūz glo. sua de probi. feu. alie. Et per hoc vñ posse inferri q. l. et si is. C. de predijs mino. debeat itelligi q. emptor fuit ignorās saltem. nam si sciuit ius et factū non vñ q. debeat posse agi aliquo modo de euictione cū pbibita sit res minoris alienari per rōnem. d. l. quēadmodū. et no. in. d. c. i. et bec no. q. cōiter doc. sequitur. pñi tñ quod dixi forte de iure verius est per rōnem alle. itec ob. predict⁹ q. lex solū vñ prohibere alienatō nem rei dotalis et rei minoris. et non pñtum. vt voluit sentire Bar. in. l. cum lex. ff. de fideiuf. q. rñderi potest q. imo etiā p. hibet pñtum super re dotali. l. ii. ff. de fun. dota. et similiter sup re minoris. l. non solum. C. de predi. mino. dñ prohibet ne di strahat. nam distrabere fm l. dñugitionem in verbo trahet. idem est quod remouere. vendere vel dona. et sic dñ Bar. nō vñ simplr vñ. ¶ Ultimo ex predict⁹ p. q. qm marit⁹ vñdit fū

dū dotalē et emptor scit. q. tūc alienatō ē oīo nulla. nec obliga tur marit⁹. et pñmat. et sic videm⁹ q. possum⁹ dicere eodē mō qm emiit sciēter furtina res. cum eadez sit ratio. ¶ Ultimo dicit Angel. i. l. cum vir. ff. de vñc. q. venditio facta p. vñ i. re dota li q. non valet i. pñiudiciū mulieris s. bene valet i. pñiudi cū mariti vendētis vt ipe et fideiufiores sui teneantur. et vt ex sui persona non possit rem dotalē vendicare cūz non possit cōtra factum suum venire. alle. l. cum pñtcaris. C. de reuo. do na. et l. et si is. C. de predi. mi. s. ex pñona mulieris sic et sic dicit glo. velle. l. cum vir. ff. de vñc. Et rñdet ad. l. vendicantem. q. loquatur non qm nomine suo quis agit. sed tu dic plene. vt. s. ē dictū nā Ang. non vñ p. oīa bene dixisse. vt p. ex supius di ctis. et signanter no. glo. i. d. l. quēadmodū. de agri. et censu. que ponit vñā solutionē ad dictā. l. vñdicantem. et qm quis posset ve nire p. factum suum. q. dicta regula non pcedit quādo actus est pbibitus rōne publice vñtutatis. et de materia ēt p. glo. et Bar. i. l. post mortem. ff. de adoptio. que no.

An possit renunciari beneficio cessionis bonorum.

Is per actum nideam⁹

an possit renunciari beneficio cessionis bo norum. Sup hoc Angel. i. aut. oīo. C. de ac. et ob. sic dicit ex si. glo. si. Consultuit Ry. malū. q. exceptioni cessionis bonorum nō pōt renunciari p. pactum. nam cessio bono rum opatur ne quis deducatur i. carcerē. l. i. C. q. bo. cede. pos. vñde si teneret renunciatio stare cogetur i. carcere. quod stare ē spēs seruitutis. S. i. de. de bellaperti. dicit pñi. q. l. i. car cere ster. non tñ seruit. ite tñ leges loquuntur de eo quē seruire oī. s. opi. Ry. ē humanior. ¶ Pro fia tñ i. de. facit. l. si. in si. ff. de his que in frau. cred. vbi diffipās bona sua p. fraudez l. bo nis cedat i. nullo releuatur quin p. debito detradatur i. carcere vñde qñq. sicut lex hoc disponit. ita vñ posse disponi p. actum equiparādo potētiam legis et pacti. vt no. i. rubri. de decre. ab or. facien. et de pac. l. q. dictum. Bal. autem i. d. aut. omnino querit an dicta autentica. oīo possit renunciari et an teneat pactum cū debitore quod possit capi p. pñia auctoritate et deti neri. Glo. rñdit q. non. q. quod factū ē damnatū et penale nō pōt renunciari legi pbibenti et punienti. quod ē notabile. et te ne menti dicit ibi Bal. Idem bal. i. l. i. C. qui bo. ce. pos. ¶ Que runt docto. an beneficio cessionis pōt renunciari per pactum vel p. renunciationē que fiet in ipso pñtu. et in hoc puncto di cit hic Ja. de are. q. per pactū pōt renunciari beneficio cessio nis. quilibet. n. iuri p. se introducto renunciari pōt. cum renū ciatio nō negat p. bonos mores. Itē pōt quis obligari ad car cerem iudicis l. nō ad carcerem creditoris. l. ad eos. ff. de acti. et obliga. Itē non inuenitur lege cautum q. illud pactū nō va leat. ergo valet. Item tres sunt casus. qñq. cōceditur bñficiū iure pñtus. et ei pōt renunciari. Itē qñq. p. pñter reuerentia p. sone. et tunc ei renunciari non pōt vt. l. si quis i. cōscribēdo. C. de pactis. Item pñiorū eadem ē disciplina. s. pactū ne quis potest icarcerari valet ergo et. Item pone q. pñbitur cū merca tore qui oīa bona sua h. in mobilibus bonis et pecunijs q. de facili pñt occultari. et iō in fraudibus occurratur apponit pa ctum ne liceat cedere bonis. q. nemo dicit illud pactū non esse iñstū. sicut. n. pactū quod ē res mali exempli non valet sic ecō tra q. res boni exēpli dñ valere vt. l. scire. vt in pos. leg. et l. vñ et l. lex ea parte. ff. de ver. obli. s. i. et l. filius. ff. de cōdi. i. ser. ¶ Idē vñ i. alijs beneficijs. puta in bñficio inuētarij vñ q. heres pōt antefactum inuētarium et post factū inuētariū ei renuncia ri. de ante factum dubium non ē q. pōt facere pñi. s. absq. bñficio inuētarij adeñdo. ¶ Idē vñ ēt post factū q. pñ hoc obliga tio non maior efficitur cū de sui natura esset solidi pñcutoria l. magis exequibilis fiat. Itē hoc pactum valet ad replicandū vt i. s. pactus ne peteret et in summa duo sunt qbus renuncia ri non pōt. l. iuri nullitatis. vt. C. ad velle. l. antique. et qñ renū ciatio ē p. bonos mores. s. ista non ē p. bonos mores ergo va let. ff. de pac. l. pactū. ¶ Preterea a bñficio cessionis pōt ante pa ctū cōsiderari. i. ante cessionē et post factū. i. post cessionē. et vñ q. vñaq. pte pōt renunciari pñtum cū i. iuramēto. nā iuramē tū ē de iure naturali quod ē potētius q. ius ciuile. q. inducit

cessionē bonorū ē met positū. Itē cōtra ius istud valet sta-
tutum ciuitatis, ergo et pactū, vt no. in rubrica d. decre. ab or.
fa. v3 ergo rescriptum principis adiecta clā non obstante. In
statuto autē ciuitatis non est necessaria ista clā. et rō dicitur est qz
statuta emanant cū deliberatione, rescripta vero cū importu-
nitate, vt. l. i. C. de peti. bu. sub. li. r. et ista opi. t3 Ja. d. are. Dy.
aut t3 pñū. qz dicit p̄ naturalem equitatem esse carceris s̄qua-
lor, vt no. glo. in. l. i. C. qui bo. ce. po. Item creditor pōt argui
de duritia, vt. l. duritia. ff. de ser. expor. Itē creditor nihil agit
vt officiat. C. de rei ven. l. in fundo. Item liberi hoīs caro et co-
rum in obliōne et cōmercio non est. ff. de ver. ob. l. inter stipu-
lantem. §. sacra. et hanc opi. tanq̄ humaniorem sequitur Ly.
et etiam canoniste. extra de solu. c. odoardus. et Ja. d. bel. i. aut.
de fideius. §. quod autem. Tu considerando istas opi. dicas h3
Bal. qz aut querit quantū ad carceris effectum. et renūciatio
non t3 qz non interest creditoris debitorem in carcere mori.
et carcer non est pena sed custodia eē debz. sed qz libertati dō-
garet cū carcer sit spēs seruitutis. aut quantū ad effectum qz l3
bonis nō cedat. tñ insolidū teneatur non deducto neceat. et
dico qz pactum quantū ad effectū hunc v3. vnde quicquid de
bitor de die in diem lucratur. cogetur assignare creditori. sal-
uo tñ necessario victu qui laborantibus subtrahi non pōt. vt
l. suo victu. ff. de oper. liber. certum est enim qz quis potest se
obligari alicui ad operas tādiu quousqz ad precium operariū
suarum pena debita soluatur. qz istud non est spēs seruitutis.
sed est quidam modus debiti soluendi moderatōe et misratio-
ne. et hec vera de renūciatōe expressa. sed tacita renūciatō ap-
probata a lege bene pōt fieri indistincte. ista autē tacita renū-
ciatio fit per pactum pñū ipsius beneficii. vt qz pertinaciter
negat. vel qz in fraudem scā ē inops. quod presumitur si alicū
uit omnia bona vel maiorem partem. vt. l. omnes. §. lucius. ff.
de his que in fraudem cre. siue simul et semel. siue interpellatis
vicibus. vt. ff. de le. iij. l. nomen. §. filio. vel bona sua cōsumpe-
rit in ludo perditionis. vt de vfica. pro emp. l. si quis cum sci-
ret. in meretricibus que deuorant aīas pditorum. vt. C. d. na.
lib. l. i. vel prioribus creditoribus preposuerunt posteriores. b̄
enim facere non debuit qz creditoribus pro rata. vel fm prius
et posterius solui dōt si habēt p̄posuerunt nisi solū hoc faci-
at de licētia legis aut statuti. vt. C. de iure delib. l. si. §. et si p̄e-
fatam. et si creditores renūciant iuri incarcerandi dōtorez.
debitor non pōt cedere bonis. qz rō carceris cessat. et ideo die
tim prout lucrabitur creditoribus soluere tenetur non atten-
to. ne egeat. qz cessante rōne beneficii cessat bñficiū. vt. l. si. ff.
de diuor. Ly. autem in. l. ob es. C. de act. et ob. sic dicit glo. que
rit an possit renūciari his legibz. et dicit qz nō. et ita p̄sultit d̄
scō Richar. mal. p. gl. dictā. sed p̄ De. dicit qz aliud ē obligat se
ad seruendū qz non pōt vt hic. et aliud vt in carcere maneat.
quia propterea non compellitur seruire. de quo p̄eundē Ly.
C. qui bo. ce. po. vbi sic dicit. Queritur an bñficio cessionis de-
bitor pōt renunciare vt qz nō. qz vt esse p̄ bonos mores. ergo
et. vt. ff. solu. ma. l. alia. §. elegans. et preterea pp hoc ad istud d̄
ducitur debitor qz inuitus detinebit. vt. l. i. C. qui bo. ce. po. et
l. ij. C. de exacto. tr. l. i. r. ergo per hoc deducit in spēm fuitū
quod est in iure phibitum vt. l. ob es. C. de act. et ob. l. istud
cōcedit Dy. vt no. per eum in. d. §. elegans. p̄reterea vñ dice-
re qz p pactū de carcerando non cogit ad seruendū quod pro-
hibet. l. ob es alienū. et aut. ibi posita. nā licet stet i carcere. nō
tñ seruit. vt ibi dixi. sed cū ego habere corā me istam. q. defa-
cto cū essem iuder in senatu cū dñō Ludo. de comitibus de lō
bardia senatore alime vr̄bis per aduocatos vnus patris ostē-
sum et exhibitum fuit quodam consiliū. Ja. de are. qz ipse als
Rome dederat i quo allegabat pro et contra et soluebat distin-
guendo hoc modo dicebat ipse et vñ qz beneficio cessionis non
possit renunciari. qz aut renunciatur simplr et non v3. qz bene-
ficiū cessionis deum competit post factaz condemnatōez
vel confessionē vt dixi. et sic quod nudum competeat simplr
renūciari non potest. vt. ff. de lega. ij. l. si ita stipulatus. §. i. et d̄
acq. here. l. qui heres. Aut renūciauit per pactū et tunc nō vñ
valere. qz per carcerationem d̄ debitor iniuriā pati. vt. l. cū
fili. C. qui bo. ce. po. que emittatur beneficium cessionis. et si vale-
ret renunciatio talis exponeret se iniuriandū. sed pactū de fu-
tura iniuria nō propulsanda improbatū est. et a simili talis re-
nunciatio vt. ff. de pactis. l. si vnus. §. pacta que turpem. et ibi

per Sui. de cu. Itē cum per carcerationē infligitur hominis
libertas vt. l. ij. de libe. ho. exhiben. non vñ valere renunciatio
per quā peruenit ad infligendam hominis libertatem. vt. l. nec
volens. C. de liber. cau. ergo vñ qz valeat renunciatio per regu-
lam generalem que traditur in. l. si quis in conscribendo. C. d̄
pactis. et sic non pōt redire ad id cum renūciari putauit. vt de
rebus cre. l. si quis. ff. de edi. edic. l. item queritur. §. si vñditor.
Item cū certi sunt casus in quibus nō valet renūciatio sui iu-
ris. vt no. ff. de pac. l. pactū inter heredes. et iste nō sit numera-
tus inter eos manet sub regula que per exceptionē in sui gene-
ralitate firmatur. vt in aut. de nō alie. §. vt aut. et de resti. et ea
que pa. circa pñ. et ar. ff. de his que sunt sui vel alie. iur. l. patre
furioso. et de act. et obli. l. obligationū. §. pl3. ffec. ob. qz d̄ iuri
futuro et. qz per pactū pōt illi renūciari. vt. C. de pac. l. i. et cū
presente creditore. hec renūciatio facta fuerit habetur sicut p̄
fessio de nō vtendo certo iure. vt. d. l. si quis in conscribendo.
et. d. l. pacta nouissima. et. ff. de pac. l. tale pactū. in prin. ar. C. d̄
inoffi. testa. l. si qñ. §. penul. ffec. ob. qz d̄ qz istud pactum sit p̄
bonos mores. qz cū debitor delinquat non soluēdo debitum
cum veniat p̄tra fidem et pactionem. ar. ff. de doli excep. l. §. i.
Equum est enīz penas carceris sustinere vt sic metu pene fiat
bonus et sollicitus in soluendo. ar. ff. de vfur. l. cū quidam. §. d̄
pupillo. et hec iuris executio nō potest dici iniuria. vt. ff. de in-
iurijs. l. iniuriar. §. ij. et. l. quod reipublice. ffon ob. l. cum filij
C. qui bo. ce. po. qz debet exponi iniuriā. i. penam et. que est
iniuria respectu iuris naturalis. sed est ius respectu iuris ciui-
lis quod pp bonū publicū sic puidet. vt. ff. de nego. ge. l. i. et de
vfur. l. i. et ar. de fideius. l. si adeo. p̄reterea licet p̄ legem ergo
per pactum. vt. ff. de pac. l. nō impossibile. sed per legem dene-
gatur facultas purgandi moram et penam euitandi. vt. l. tra-
iecticia. §. de illo. et. l. magnam. et sic per pactū facilius pōt de-
negari hoc. et a simili facultas cedēdi bonis que ē pena remit-
ti que est via quedam ad euitandam penā carceris pōt remit-
ti. Item facultas cedendi bonis denegatur aliqui. vt. §. qui bo.
cede. poss. l. si. ergo et per pactum potest denegari. vt. d. l. non
impossibile. et. C. de fideius. l. si. facit quod no. ff. de pac. l. si qs
crediderit. ffon ob. qz d̄ infligi hominis libertas pp carce-
rationem. qz hoc contingit pp culpam et delictū siue contuma-
ciā non soluentis. ergo et. vt. ff. de reg. iur. l. qz quis. et. ff. si qs
ius di. nō obtē. l. i. in prin. Quid ergo dicemus. Adidē d̄ d̄
Ja. de are. qz si incontinenti fiat renūciatio. qz tenet et non l3
p̄uenire et decipere p̄bentes. vt dicta. l. si quis in conscribēdo
ibi aduersus sua pacta et. Si vero post factum p̄tūm ex iter-
uallo. cum pactū factū ex intervallo non coadiuuat actionem
vt in. §. qñmo. nisi vbi ex pacto elisa erat actio que per pactū
p̄rium auxiliatur. vt dicto. §. pactus ne peteret. ar. ff. de regu-
iur. l. nil tam naturale. idē si renūciaret iuri quod dā p̄demna-
tis. cū tale pactū nil valeat. vt. ff. de ver. ob. l. in p̄uentōnalibz
vnde cessionis beneficio vñ p̄t. et ita p̄sultit vt p̄dixim. vñ
ipsa est in hac snia qz per legitimū pactū pōt renūciari benefi-
cio cessionis. p̄ro quo multū facit quod no. ff. qui bo. ce. po. l.
fina. nisi diceretur qz ibi tempore exactionis releuatur in tan-
to spacio t̄pis. h3 etiam ab ipso principio possit releuari fm qd̄
p̄cederet ex cōuēctione vtriusqz. vnde non ē eadē rō. et id̄ sine
dubio snia Dy. vñ humanior p̄ sua arg. ffec pōt dici qz cōtu-
macia nō soluentis faciat dignum debitorem hac pena. qz si
cut dixi. d̄ debitor priuatus quātūcūqz cōtumar pōt cedere
bonis. et sic remanet pactū p̄ bonos mores et hoīs libertatem
et hāc sniam t3 ff. malū. p̄ quādā glo. que ē. §. aut. posita i di-
cta. Leos. C. de actio. et obli. Jaco. bu. i. l. ob es. C. d̄ actio. et ob.
sic dicit. quotidie apponit in instis maxime i Italia qz si de-
bitor ad t̄ps statutum non soluerit liceat creditori euz capere
ppria auctori tate et inclusum tenere et in carcere donec debi-
tum soluerit. an valeat pactū. qz non per dictā. l. ob es. tu dic-
t. dicit Jaco. bu. qz in. d. l. ob es agebatur qz effz seruus perpe-
tuo quod non posset fieri. h3 in. q. n̄a agebatur qz pōt inclusus
retineri ad t̄ps donec solueret non vt seruus esset. et id̄ valet.
Ja. de are. in suo cōsilio sic dicit. debitor fecit pactum suo cre-
ditori vt liceat ei p̄fatum debitore capere et detinere propria
auctoritate vsqz ad integrā debiti satisfactiōem. modo queri-
tur vtrum tale pactum valeat. et an ipse creditor talem potest
cape debitore. Et vñ qz nō qz a quo remouetur genz. remoue-
tur et quelibet eius spēs. ff. de iur. et legi. l. post cōsanguineos.

et ff. de spon. l. omnino. ff. de fun. instruc. et in ffo le. l. fundi. §. si. sed p pactum quis phibetur fieri seru? creditoris. vt. d. l. ob es. i. aut. vt nulli iud. §. q. vero. C. de libe. ca. l. nec si volens. et l. liberos. et spēs seruutis ē quē dtrimeri. ff. d. libe. homi. exhibē. l. ij. ff. de edil. edic. l. quid sit fugitiuus. §. adē ait ar. ibi sumpto a prio sensu. ergo et. ¶ De retea cōstat pactū factum p bonos mores nō valere. et iō illud pactum quo quis pacificetur vt pos sit cōuenire vltra q̄ facere possit cū hz beneficium a lege non valet. et sic nec pactuz vt possit quis detineri. multo fortius v3 istud pactū cēferi p bonos mores. sicut et illud pactū improba tur quo quis pacificetur vt non possit bonis cedere. vt cōiter te net p doctores. ¶ De retea nō ē singulis cōcedēdum quod pu blice p magistrat? solet exerceci. ff. ad. l. iulia. pecu. l. sacrilegi? et ff. si quis ius dicē. obtē. l. i. qui bo. ce. pot. l. i. non est ergo pri uato cōcedēdū. ¶ De retea illud pactum non valet p quod qd pōt iduci ad delinquēdū. ff. de pac. do. l. cōuenire. ff. de admi. tuto. l. quidā decedēs. h3 p istud posset delictū oziri cū creditor ceperit debitorem. ergo et. et hoc ēt ponitur i. l. nō est singulis ibi tā maioris tumultus et. ¶ De retea illud pactuz non valz quod ē remotum a iure cōi. ff. de pac. l. iuriscētium. §. et gene rali. et hāc opi. tenere v3. d. l. y. vt no. i. l. si cōuenierit. ff. de re iudi. et no. in. l. iij. ff. de libe. homi. exhibē. h3 cōstat ipsuz esse re motū et prium iuri cōi. qz priuatoz cōsensu iudicem non fa cit eum qui nulli pēst iurisdictioni. vt. l. priuatoz. C. de iurif. om. iur. et qz nemo pōt sibi ius dicere. nec in sua cā iudex ēē v3. C. ne quis i sua cā et. de iudic. nemo ergo et. Item remotuz ē a re priuata. qz nemo ē dñs membrorū suoz. l. liber homo. ad. l. acq. ergo non valet. ff. de pac. l. iij. §. i. suā. ¶ De retea pa ctuz legis cōmissorie i pignore reali reprobat. et ē rō ne cre ditoris nimum suam auariciam exerceat p debitoris. vt no. C. de pac. l. si quis i cōscribendo multo fortius v3 esse reproba dum i pignore persone q̄ quidem rebus ē preferenda. C. de sa crofanc. ecclē. sancimus. ¶ De retea suā personam non v3 qd posse dare pignori cū nemo sit dñs membrorum suorum. vt d. l. liber. bō et quis obligare non pōt id in quo ius non hz. vt. vt. C. q̄ res pigno. obli. po. l. filios. Contra v3 pactum valere quia omnia pacta valent que expresse reprobat non sunt per legem vel senatusconsultā. vt. l. iuriscētium. §. ait pretor. et ni bil ita humanum q̄ ea que placuerunt seruari. ff. de pactis. l. i. C. de transac. l. non minorem. et graue est fidem fallere. ff. de consti. pe. l. i. et oēs dixerunt pacta custodiantur. de pac. c. i. et i ter simplicem promissionem et iuramentum deus non facit dñam. xxiij. q. v. iuramenti. mortaliter. n. peccat qui venit cō tra pactum. vt no. in. d. c. i. Cum ergo pactum de quo agim? non expresse reprobat. ergo et. Item iuri pro se introducto pōt quis renunciare et maxime pactum. C. de pac. l. i. et l. si qd in conscribendo. exceptis casibus ibi notatis. inter quos h3 ca sus non est expresse. ergo regula remanet firma in casu pre senti. ff. de fun. instruc. l. questum. §. idem petijt. ¶ De retea il la concessio que fit per. l. pōt fieri per pactum. l. non impossibē le. ff. de pac. ad idem. ff. de pigno. act. l. non est mirum. sed p le gem conceditur creditori capere debitorem. ff. que in fra. cre. l. ait pretor. §. si quis debitorem. ergo et per pactuz v3 hoc pos se concedi. ¶ De retea ita vtatur creditor sua auctoritate occu pare bona debitoris sicut et capere debitorem. ff. quod metus cā. l. extat. C. vnde vi. l. si quis in tantam. tñ pōt creditor ex pa cto occupare rem debitoris. C. de pigno. l. iij. ergo et capes ea dem rōne. Item si iure pētus habz quis vt non possit conuēci ri vltra q̄ facere possit. pōt per pactum se obligare vt iōliduz conueniatur. vt. ff. de re iudi. l. si conuenierit. ff. de pac. l. si quis crediderit. tamen per illud pactum poterit carcerari. cum soli dum soluere non poterit. ¶ De retea pactum de successione vi uentis. qz contra bonos mores reprobat. a iure tamen si si at volente et sciente illo de cuius successione agitur pactum et z est rō. qz volenti et scienti non fit iniuria neqz dolus. d. pac. l. si. sic in proposito propter consensum pacifcentis non pote rit dici turpe. ergo erit licitum pactuz quod expresse nō repro batur a iur. nam omnia. n. videntur esse concessa que spāliter non sunt probibita. ff. ex qui. cau. ma. l. necnon. §. qz eis. C. de reli. et sumpt. fu. l. statuas. ¶ De retea per pactum liber homo pōt detineri vt obseruet q̄dū fiat quod conuenit. vt no. de iur. in. c. ex re scripto. sed in eo ius pignoris non possz constitui. vt ibi dem no. et. xxiij. q. viij. vt pridem. vbi no. et sic in proposito l3

pactum non possit operari vt debitor in seipso constituat ius pignoris. tamen vt possit capi et detineri donec soluat opera ri pōt. ¶ De retea si creditor detineat debitorem volentem ex cū probabili et bona rōne sicut in proposito non incidit i iter dictum. de lib. bo. exhib. l. iij. §. si quis cum. et sufficit debitorem voluisse. ff. de aqua plu. ar. l. in diem. ff. d. leg. iij. l. fideicōmissa §. sic et fideicōmissum sapientes sentiunt pro et p. ego credo vt timum verum. ¶ De. et dñs Raphael fulg. in alleg. aut. imo C. de act. s. ob. sic dicit in glo. si in si. per finem huius gl. dicit Ricar. de facto non valere pactum per quod quis renunciat cessione bonorum. Dicit tamen l. y. ff. de. dicere aliud ēē obli gatum ad seruile ministerium. aliud ēē obligari ad carcerem. sed de hac. q. tradit l. y. in. l. i. qui bo. ce. pos. et an quis possit se obligare ad carcerem. hoc tractat Albe. et d. y. et Bar. i. l. alia §. eleganter. solu. ma. in. l. ticio centum. §. ij. de condi. et dñd. vnum v3 mirum. qz dicit glo. non posse renunciari his. ll. et glo. s. inuit qz si estz consensus non haberet locum ista aut. im mo al cogitabit. qz glo. s. v3 p Raphael. vbi. s. dñs Ange. i repetitione. l. nemo carcerem. post multa sic concludit. ex pre dictis apparet solutio questionis vtrum pactum valeat quod nisi debitor soluerit infra certum tempus qd dbeat stare reclu sus in quodam castello creditoris quousqz soluerit et non v3. imo creditor priuatur iure suo. vt. d. §. qz vero. sed bene valēt pactum qz stare in carcere publico v3qz soluerit. nam si de in re cōi licita est carceratio pp debitum. ergo per pactuz fieri pōt qz quod fieri pōt per legem pōt fieri per pactum. C. de scurio. in rubrica. et ff. de pe. l. quod dñi. als incipit nō possibile. Et p dictis appet qd pene que hodie in instis promissionum per mercatores cōiter iferuntur. l. qz mercator pmittit soluere pe rusij. Florentie. et vbi cūqz fuerit inuctus et ibi recipere pcece ptū de non recedēdo de carcere siue pallacio dñi loci quousqz soluerit valz. quia est etiam pro debito priuato personalis debitoris cōpulsio in loco publico. sed nō in carcere priuato. vide Ang. latius i alle. l. nemo carcerem. de exact. trib. Bar. aut in. l. ticio centū. §. ticio. ff. de pdi. et demon. sic dicit d. y. p istum ter. qz nō valent statuta de homine icarcerando nō di cit plus. sed. s. hoc d. y. allegando reperitur satis extense dñf se qz non valet. sed ego dico dicit Bar. qz valet statutū si est fa ctū in ciuitate que haberet mez et mixtum imperiū. et pbo de iure cōi potest quis icarcerari p debito. C. qui bo. ce. po. l. i. er go p statutū fieri que sunt de iure ciuili. Ad ar. factum p d. y. rñdeo et dicit ipe illud quod nō pōt fieri p pactū. per leges fie ri nō potest. vt no. in rubrica. C. de decre. decur. et. ff. de pac. l. nō impossibile. sed per pactū nō pōt infligi libertas. vt. l. nec si voles. de libe. cau. et l. interrogat. eo. ti. Rñdeo qz hoc. f. quod non potest fieri p pactū si pōt fieri per statutū. nō est v3 nisi in his que sunt p bonos mores al fecus. vt no. i. l. neqz de pre tore. et. l. neqz pignus. §. priuatoz. de reg. iur. Secūda rō homi nes icarcerare est p bonos mores et p ius. vt. l. succurritur. et et. l. pe. ff. ex qui. cau. ma. et. ff. quod me. cā. l. qui in carcere. et. l. i. et. ij. C. de libero bo. exhiben. et. C. de actio. et obli. lob es. S3 re spondeo aliquē icarcerari a priuato est p bonos mores. sed auctoritate publica non ē p bonos mores. l. i. C. qui bo. ce. po. Tertia rō non est dubiū qz statuta habent auctoritatez ab ho minibus. sed nullus hō est dñs membrorū suoz. vt. d. l. liber homo. ergo homines hoc facere nō possunt. sed dic qz popul? h3 iurisdictionē in quolibet licet priuatus simplr non. Item dispositio testatoris ē lex. vt in aut. de nup. §. disponat. h3 per testatōrē non pōt fieri. l. ticio centū. §. ticio. et ibi no. ff. de pdi. et demon. ergo et. Respondeo per testatōrē nō pōt fieri in eo in quo nō habet ius. sed in liberos in quo h3 ius potest. vt. d. §. ticio. ergo populus pōt in suos subditos in alijs non. vt. d. §. ticio. quē. §. retorquēdo p d. y. qui allegauit tātuz pro se dicit Bar. et dicit idem Bar. in. l. postulante. i pnc. ff. ad trebel. sic vltimo facit hec lex ad. q. dicit statutū qz debitor potest incar cerari et capi p debito quid de herede debitoris. rñdeo idem dicit Bar. per. d. l. licet in statutū nulla fiat mentio de h3 de. Idem dicit Bar. in. l. alia. §. eleganter. ff. solu. ma. sic. Querit d. y. an pactū factū qz liceat creditori capere debitōrē valeat dic qz nō per. d. §. eleganter. ar. l. nō est singulis. de reg. iur. Al timo d. y. inducit. d. §. eleganter ad. q. an valeat pactū qz non li ceat debitori cedere bonis. ad qd facit. l. nemo carcerem. C. de exacto. trib. li. x. l. y. ponit istā. q. in. l. i. in si. C. qui bo. ced. po. et ibi

ibi recitatur. Philus. Ja. de are. et finaliter vñ dicere q Jac. de are. dicebat. q aut istud pactū fuit vestitū appositū iuxta pñtū et est validū al' secus p. l. fi. in fi. C. qui bo. te. po. ad id qd solet di ci q stare incarceratus est spēs servitutis non tñ est servitus. Ricbar. malū. tenet q pactū nō valet per. l. ob es. cur. aut. ibi posita. et istud puto vñ. et do duas limitationes q hoc fallit si iste qui vult cedere bonis dissipat bona in fraudez creditoris. vt. l. fi. in fi. ff. que in fra. cre. quod tenet Dy. inst. de act. §. si at. fallit et si debitor tpe quo pñt sciebat se nō esse soluendo. ff. de iure do. l. soluendo. et idem vult Bal. in. c. licet. si de sen. fu. cō tro. et idem vult Bar. in alle. l. fi. in fi. ff. que in frau. cre. et vide Bal. de ista materia in. d. §. elegant. Item limita q non va let pactū q quis p debito teneatur in carcere qñ sit vt consti tuatur ius in liberam personā tanquā in re. secus si aliquid ius nō constituatur. sed vt detineat quousqz debiti solvatur. vt no. in. c. exposita. de arbi. et in. c. ex rescripto. de iureiu. et ibi hoc vult Inno. pro hoc facit quod no. C. de patri. qui filios vi. l. ij. Ludo. aut in. d. §. elegat. sic dicit. Arguit hic Dy. ad tres qñes. ¶ Prima est an valeat pactum q debitor p pna auctori tate possit capi et carcerari. Secda an sup eadē valeat statutū p id qd renūciat facultati cessōis bonoz. siue iuramentū iheraf siue n. Circa pñm scias hāc. q. Ang. tetigisse i. l. nemo carcerē de exacto. trib. li. x. et quidem vñ dicendum pactū hoc esse iua lidum. ¶ Primo qz iualida ē conuētiō p quā quis libere dedu cit ad spēm servitutis. C. de libe. cau. l. liberos. et l. nec si volēs. et l. interrogatā. et l. parentes. sed carcer spēs ē servitutis ergo et. Secūdo qz certum ē legi pñbitorie renunciari non posse p pactum. vt no. glo. in. l. i. C. ne fide do. dentur. §. repitur. l. p hibēs. et sic dicēs nullus hō liber p debito teneat etiā si bona non sunt. extra de pigno. c. ij. et. Tercio qz pmittēdo quis q seipsum alter possit incarcerari vñ cōcedē illi pñtatem super per sona et membris. hñ nemo mēbrozū suoz ē dñs ergo et. Quar to pone q creditoris nihil iheret debitorē carceratum deti nere. dices tu hāc cōuētiōē valere certe nō qd pbo. qz si per illud cuius i nihilo iheret nō pōt acquiri seruit? rei. vt. l. quo tiēs. ff. de seruitu. et insti. de seruitu. §. iō aut. et l. si cui ad fi. ff. si serui. ven. ergo multominus pōt acqri p eum spēs servitutis in persona. Quinto nō ē dubium q si creditoris i nihilo inte rest debitorē retinere carceratū ille carcer tunc non erit nī si ad debitoris penā et icarccrationē. hñ carcer ad custodiā in uentus ē non ad penā. vt. l. aut damnum. §. solem. ff. de pñ. C. eo. l. i. credibile. et extra eo. c. quāvis. in. vi. ergo et. Imo repñhē dēdus ē creditor de inhumanitate et duricia aduersus suū de bitorē. ad hoc. ff. de seruis exportan. l. seruus ea. Sexto hec carceratio actus ē iurisdicciōis et similiter captura vt ex se p3 ergo pñuatorum cōuētiōē super hoc dari iurisdicciō nō pōt non habenti. C. de iurisd. om. in. l. pñuator. qz aut iurisdicciō nis sit ita q pñuatio nō cōpetat p3 i. l. i. C. de pñuatis carce. et huius siue fuit glo. ordinaria que ē i aut. imo. que ē super. l. eos. de act. et obli. l3 alia pñum senferit et nō bene. i. l. interdi §. qui fur ē. ff. de fur. quā Bar. ibi reprobat i. l. pe. C. de condi. ob cām. et p hec apparet multo magis iualidā fore cōuētiō nē suā ob hñ q debitorē liceat carcerat cōueniat vt idem carce ratus seruire teneat. vt p3 ex glo. d. aut. imo. relata ad. l. ob es. nō ē. n. cōcedēdum singulis pñuatis capere et carcerare facta cōuētiōne. ne si sic diceremus cāz darem? rixis atqz tumultuibus. l. non ē singulis. ff. de reg. iu. Fallit aut hoc nisi debitor rōne redemptionis ab hostibus de eo factis. quonā tunc etiā de iure cōi licitum ē illum i creditoris seruitium loco pigno ris retinere donec pñciū soluet. C. de captiui. l. ij. et l. qui testō ff. de testamen. Quid autē si interuenerit iuramentū. an tñc cōuētiō validetur. vñ q sic p. c. et rescripto. de iureiu. vbi de terminatur fuisse cōuētiōē validam per quam monachus iurando pñmisit respectu debiti donec illud solutum fuerit sui metipsum obsidatum. vbi si iuramentum nō interuenuisset cer te conuētiō fuisset iualida. p. d. l. ob es. et l. qui pignoris. C. que res pñ. ob. po. et l. i. C. d. patri. qui filios distra. S3 solue du pñr. primo qz non valuit iurata cōuētiō qz ēt interuenit au ctozitas pape. et ita glo. intelligit illuz ter. i. c. vt pñdē. rxiij. q. viij. S3 qz hec diuiniatio ē iō solue secūdo vt ibi sentit Jo. an. f. qz aut illi iurantes positi erant i certo loco a quo ēt si voluif sent recedere non potuissent. et tñc cōuētiō ē iualida per. §. dicta. nec ēt eo qz ibi voluntarie stent excusatur eos retinens

a pena canonis. si quis suadēte. ar. c. cū cōtingat. de sen. exco. Aut positi erāt i loco a quo si voluissent potuissent eoz volū tate recedere sed nolebāt vt eoz obseruarent fidem et pñstitū iuramentū. et tunc hoc nō reprobatur. et sic intelligitur dictūz c. ex rescripto. et pcedūt hec si obligauit se quis ad carcerē pñ natū. si aut ad carcerē publicum. tñc dixit Bal. i. d. §. eleganē cōuētiōnem validā fore. ar. l. fi. C. de male. et mathe. et l. capi te qnto. ff. de adulte. et l. interdum. §. q furem. et in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. necesse. ff. de his que in frau. cre. l. aut pre tor. §. si debitorē. ff. d. furt. l. si quis i seruitute. l. generali. C. de tabula. et quod no. i. c. i. §. i. de pace iu. firmā. et insti. de ac. circa pñm. Sed certe illa iura pax faciunt. qz loquuntur in ca sibus quibus iure cōmuni permissum est alicui propria aucto ritate quem capere et ad ius dicētem ducere. vnde nihil ad p positum. quare puto isto casu dicendū q aut per pactum obli gat se ad carcerem publicum eo cāu quo de iure cōmuni pōt carcerari. et tunc pactum quīs nudum est validum. qz pactū nudum continens id qd ius cōmūe est validum et ē vñ actō nis productum. vt no. glo. ff. de pac. l. legitima. pro quo alle go casum singularem in. l. inter socerum. §. conuenit. ff. d. pac. do. coniuncta. l. si quis vxore. ff. d. dona. inter virum et vxorē. Aut quis se obligat ad carcerem publicum eo casu quo de iurē cōi est prohibitum. et tunc obliō est iualida per rōnes pceden tes que etiam decidunt fore pactum iualidum per quod qz sua propria auctoritate capi pōt. l3 Bal. in. d. §. eleganter te neat pñum et bene per predicta. Sed est dubium. posito qz di ctum pactum valeat. an ex eodem pacto capiat hñs dñtoris in quo Bar. i. l. si decesserit in pñ. ff. q satis. co. dñrmiat nota bilitat q nō pñllum ter. dicētē q pñctio p quā qz se obligat ad aliqd qd ē sue pñone coherēs nō afficit suum hñdem. hñ hoc est huiusmodi. ergo et. ad hoc facit ter. in. l. paul. ff. de pigno rib? vbi ter. dicens conuētiōnem quo testator obligauit om nia bona sua querenda per se non afficit personam heredis. qz nō bona querenda ab eo. Item facit ter. valde notabilis in l. qui rome. §. augerius. de ver. obli. vbi obligans se ad soluen dum quicquid ticiūm viuētē debere constituit nō obliga tur si declarator debiti ex persona ticiij iam mortui facta fuit set in persona heredis eius. Fallit hec decisio i muliere que su scipiens tutelam filij renūciat omni legū auxilio. qñ tunc quāuis mulier debito capi nō possit et carcerari. vt aut. nouo iure. de custo. reo. et l. i. et aut. ibi posita. C. de off. diuer. iudi. tñ hoc casu capi poterit et carcerari respectu eius quod d3 filio ex tutelari administratione vigore predictę generalis renuncia tionis. ita notabiliter determinat Bal. in. l. si quis sub condi tiōne. ff. de testa. tu. ea rōne. qz qua rōne fauore filij mater tute lam ingrediens pōt renūciare beneficio velleiani. vt. d. aut. matri et auie. eadem poterit renūciare alteri beneficio p se in troducto per. d. aut. nouo iure. quod est notabile. Intelligēt d. aut. nouo iure. locum nō habere in meretrice. vt determi nat Bal. in. l. consentaneū. C. quomodo et qñ iuder. Et huius est rō. qz in persona sui legū obseruationez vite sue utilitas ex cludit. C. ve adulte. l. que adulterium. Quo ad fin. an statu tū valeat permittēs dñtoris captūrā et carceratōez. Et vñ di cedū q non. qz quod per pactū fieri nō pōt. non pōt fieri p sta tutū. vt patet sumpto argumento ex. l. nō impossibile. ad finez ff. de pac. et no. glo. in rubrica. C. de decre. decuf. libro. x. Sed responde qz hec regula negatiue concessa falsa est. vt p3 ex glo. hoc plene notante in. l. neqz pñgnus. §. pñuatorum. et l. nec ex pretorio. ff. de reg. iur. quam examinat Bal. in. l. proclama. C. cōmi. vcl episto. et tangit in. l. cunctos populos. C. de summa trini. l3 affirmatiue concessa sit vera. vt. l. fi. in fi. C. de fideiuf. vbi ter. Secundo qz statutum h3 auctoritatem ab hominib? condentibus. sed nullus ex condentibus dñs est membrorum suorum. vt. d. l. liber homo. ergo et. Sed responde qz quemad modum dispositio testatoris collata in eum in quem ius h3 vt in libertum valida est quamuis p eum persone illius liber tas insignitur. vt dicto. §. ticia in fi. ita et valida est dispositio statuentium per quam insignitur libertas persone in qua ius habent. vnde validum est statutū quod insignis latro seu hā nicus seruus capientis efficiatur. C. quibus ad liberta. procla ma. non licet. l. dilationum. vbi casus est singularis secūdm vñum intellectum. Tercio quia hominem incarcerari est con tra bonos mores. quod est absurdum dicere. sed constitutio q

contra bonos mores statutus est inualida. iiii. distin. erit au-
tem lex. ergo. et. Sed rñde qd p bonos mores effz si loquimur
respectu carceris pñati. secus si respectu publici et in cāu lici-
to. vt pz in l. i. C. qui bo. ce. pos. et l. sacrilegij. §. si. ff. ad l. iul. pe.
et l. nemo carcerem. de eract. tribu. l. i. et l. iij. §. tutores. d. sup
pec. tu. Sed stat dubium an pñsupposita validitate statuti cō-
cedentis dñtoris capturam et carcerationem propria auctori-
tate. illud locum habeat in debitoris hñ de. Bart. determinat
q sic in l. postulanti in prin. ff. ad treb. per illum tex. que facit
egregie. appllo. n. debitoris ita venit hñs sicut defunctus. qz il-
le debitor est a quo inuito erigi pōt. vt. d. l. dñtor. ff. de ver. si.
et l. nihil obligat. ff. de libe. cau. Quo ad tertium an valeat re-
nūciatio facta facultati cessionis bonorum cum iuramento
vel sine. Scias hanc. q. tractari per Ly. et Bal. in l. i. C. q. bo.
ce. pos. et per Dy. et Bar. in d. §. eleganter. et Spe. vñ tangere
in ti. de renun. et pñsi. §. i. ver. item est beneficium. Leoniste
in c. odoardus de solu. et do. An. de bu. in c. cum contingat. d.
iureiur. Fre. de senis in consilijs. consilio mibi. lviij. cuius te-
nor. j. describitur. et ponunt dñi de rota in decisionibus anti-
quis decisione mibi. ccvij. et primo dicendum q non. qz per
talem renūciationē carceris astringitur ad detētionem car-
ceris cū ex cessione illam euiter. vt. d. l. i. C. qui bo. ce. pos. Et
detentione sequitur inhumanitas et crudelitas sine comodo
creditoris. qz frustra ibi detrusus inhumāe verabitur et fame
forsitan moriatur clarum est iuramentum per quod inhumā-
nitas deducitur inualidū fore. extra de iureiur. c. cum quidam
d3. n. vt sit validū hñe tria. scilicet veritate. iusticiā. et iudiciū. vt no.
glo. in aut. q. eis. C. de nup. et pz in c. et si rps. de iureiur. xxiij. q.
i. et iurabunt. xxiij. q. iij. aduertendum. non. n. illud fuit rep-
tum vt esset iniquitatis viculum. de iureiur. c. quāto. xxiij. q. iij.
c. cetera. Itē ē clarū nullam esse cōuentionem ex qua paciscē-
ti nullū queratur cōmodum vel utilitas. vt pz in d. l. quoties
et d. l. sicut. Itē idem ē nulla ē cōuentio p quā in voluntate
alterius reponitur facultas disponēdi de rebus pñijs. ff. de
pact. l. nemo. S3 responde inhumanitate seu crudelitatez nō
sequi qn ita pñdēdū ē vt carceratis victus non deficiat q ē
p tribunali cā detentis nō denegatur. imo si volenti ad eos il-
lum offerre iudex ingressum denegat et si velit auferre stratiū
iniuriarum ē actio. vt pz in l. i. l. i. victum aut q ratum. ff. de re
iudi. et l. reo criminis. ff. de solu. et ad hoc. C. d. epi. an. l. iudices
¶ De retea hoc sequitur i creditoris cōmodū. qz vel tedio car-
ceris effectus soluet vel alius pietate forte cōmotus ad solutio-
nem forte inducet. et cōsequēter isto casu iste carcer nō erit pe-
nalis seu vt ita dixerim tedialis. Secūdo qz ex hoc creditor si
reprobabit cōmodū cū in carcere existens nil lucrari vñ acqui-
rere pōt qz forsan extra faceret. et ad talem fortunaz deueniret
qz creditorū satisfaceret cū igitur carceratio creditori nō pñt
dicto respectu et debitori nocet. vñ renūciatio ex qua hoc seq-
tur non tenere. cū ex hoc creditor veniat p pceptum carita-
tis et humanitatis. Item et ipse debitor renunciāns sibi ipsi i
humanus sit et impius. arg. ff. de appe. non tantum. S3 respō-
de qz cū carcer qui assignatur debitoribus debeat esse sublatā
et libera custodia ad vñm boīs cōstituta vt dicit tex. i. d. l. ne
mo carcerem. igitur cōsequēter ibi operari poterit vt extra. et
sic lucrari. Tercio qz debitor sic detrusus non poterit audire
diuina nec sacramenta ecclesiastica pñpere p libito voluntatis
nec audire verbum dei quod nō min⁹ pdest qz assentientia mis-
se. i. q. i. interrogo vos fratres. ex quo poterit forsan deduci ad
firmitatē. ergo talis renūciatio que pōt debitorē deduce-
re ad deteriozem eritū salutis eterne nō vñ posse iuramēto
validari. ar. xxiij. q. iij. et si aliquis. et d. c. cum contingat. et c. si
vero. eo. ti. S3 rñde hoc esse falsum qz carceratis ē damnatis
ad supplicii vltimum si petantur non pñt denegari de peni-
tē. et remissi. de i. eo. ti. quod inte. et c. si. d. sentē. ex cōi. i. vi. c. n.
hec carceratio ciuilitē consideranda non autem inhumane.
ar. ff. de serui. l. si cui. Quarto sequetur damnum reipublice
cuius interest homines diuites et liberos habere ac seruire po-
tentes. vt. l. i. ff. de ma. et l. cum rō. ad si. ff. de bonis dam. et i. au-
tē. vt iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio. qz forsan huiusmo-
di seruitio indigebat. vnde in eius pñudiciū talis renūcia-
tio non vñ iuramento validari posse. vt. ff. ad muni. l. si. in pñ.
Sed responde qz hoc cāu cū respublica idiget. poterit a custo-
dia carceris liberari. cā eim utilitatis publice ius pñuatur le-

dit. ff. de eue. l. lucius. ff. de rei ven. l. si ita verberatū. et qd no.
Bar. in l. antiocēnū. d. pñui. q. et. In. in. c. in nra d iurur.
Quinto sequitur ex hoc pñudiciū vñoris et liberoz. quib⁹
nō poterit vite necessaria subministrare. ergo in eius pñudi-
cium nō vñ talis renūciatio iuramento validari. vt. d. c. cum
contingat. et de pac. c. quāuis. i. vi. Sed rñde has remotas oc-
casionē in pñsiderationē nō esse. ad hoc glo. de homici. c. d. ce-
tero. als raro caccrationes reputantē valide quod ē absurdū.
Sexto qz astringitur talis debitor per talē renūciationem ad
quandā speciem ppetue seruitutis. qz ad ppetuā carcerationē.
et sequentē ē carcer isto iur erit pena vbi debet esse custodia.
vt. §. dictū est. Sed ad hoc rñde multiplz qz carcer isto iure si
est penalis sed custodialis. ideo enim itroducit vt tedio affe-
ctus creditoribus satisfiat. ad hoc qz dicim⁹ in simili qz missio
in possessionem ex primo decreto quāuis largo modo fiat in
cōtumacē in eius penam. vt. l. satis. de iniur. vo. et tñ proprie
fit aduersus eum ad inferendū tediū quo affectus veniat corā
iudice rñsurus vt. l. is cui. in pñ. ff. vt in posse. lega. et in c. quo-
niā frequēter. §. i. alijs. extra vt lite nō contest. Secūdo qz quā-
uis ex hoc tacite resultat pñentio de carcerādo quā. §. dñim⁹
inualidā. tñ hoc nō consideratur ad inualiditatez renūciatio-
nis. qz illa venit in eius pñquentiā et clax est qz als prohibita
pñt venire in pñtia pñmissi. vt. l. i. de auc. tu. ff. et l. in modicis
ff. de pñe. emp. l. quedā. ff. d. acq. re. do. c. qui venerabilē. in gl.
ij. vbi pñcordat. qz filij sint legi. Tercio qz quāuis ipsa carcera-
tio sit species seruitutis. vt. l. ij. de libero homine exhiben. et spe-
ciem libertatis infringat. vt. d. §. ticio. tñ sufficit qz per hanc
nō fit seru⁹ creditoris. qz hoc nō reperitur. l. cautū. sed seruus
vt ita dixerim tedij carceralis quod sentit donec soluit. et ita
seruitus a iure est permisa ex quo pñmittit carcerationē. vt. d.
l. nemo carcerē. et l. i. qui bo. ce. po. Et p hoc ē rñdetur ad. d.
l. ob es. de act. et obl. illa. n. dicens ob es alienum nō compelli
dñtorem posse ad seruicium creditori ē intelligēda cum iur
seruitutis auctoritate pñia ex pacto creditor dñtorem vult
compellere ad sibi seruicium. quod quidem ē prohibitum. qz
conventionalibus libertas ledi non pōt. vt. d. l. liberos. C. de
libera. cau. secus si iure pñtus ab eo petat seruicium operari
qz quemadmodum ipse opas suas locari alteri pōt. vt. l. g. ope-
ras. et l. in operis. ff. locati cū si. pariter vñ qz et creditori. ¶ De
retea hoc pacto resultat facultas carcerandi propria auctori-
te et in casu pñmissio quod est licitum. vt. d. §. tutores. et d. c. l.
nemo carcerem. questio autē prima in ordine de carceratione
propria pñati et in casu pñmissio. vñde veritas est in isto casu
renūciationem esse validam etiam sine iuramento. et hoc vñ
esse pñatur. primo qz tres sunt casus. ¶ Primo qñqz quis renū-
ciat iuri pro se introducto reuerentiā pñone. et tunc renūcia-
tio est inualida. tunc est casus in. d. §. eleganter. qñqz qz renun-
ciat iuri p se introducto ex natura pñtus vel actōnis. et tūc re-
nūciatio est valida. ff. de pac. l. si quis crediderit. et. ff. de re iu-
di. l. si cōuenerit. Qñqz quis renūciat iuri pro se introducto
als p quādaqz eqtatē seu humanitatē. vt est cāus noster i cēssio-
ne bonoz. et tūc renūciatio ē valida de regu. c. statuimus. et
c. ad apostolicā. et c. de pac. l. si quis in pñscribendo. ff. de pac. l.
pactū inter heredē. et qd plene no. glo. ordi. in aut. et sine pro-
hib. mat. preterea in verbo senatusconsulto. et in c. si diligenti.
de fo. cōpe. Secūdo qz renūciatio iuris non tendens p bo-
nos mores est regulariter valida. vt. d. l. si quis in conscriben-
do. et dicta. l. pactū. sed hec est huiusmodi vt patet qz nō habet
perpetuam causam prohibitionis quoniam plures sunt cāus
in quibus non potest quis bonis cedere quozum duos ponit
Bar. in d. §. eleganter. i. si. alios ponit Bal. i. l. i. C. qui bo. ce.
po. et Ang. i. l. is qui bonis. ff. de cēssio. bo. vbi Bal. sic dicit i
i. d. l. i. Cessio bonozum tacite renūciatur. primo qui perti-
naciter negat debitū qz non vt quis hoc beneficiū nisi debitū
cōstetur. vt. l. pe. qui bo. cede. pos. Itē non h3 beneficium cēssio-
nis bonozum qui dolo vel fraude factus ē inops. vt. l. si. d. his
que in frau. cre. qd pñsumit dicit Bal. si oīa bona vñ maiorē
partem alienauit. vt. l. oēs. §. lucius. ff. que i frau. cre. siue siml
et semel. siue interpellatis vicibus. ff. de le. iij. l. nomen. §. filio.
Itē si bona sua cōsumperit i ludo. vel i meretricibus. vt. l. si
quis cum sciret. ff. de vñc. p emptore. qbus casib⁹ dicit Lud.
duos ego addo. ¶ Primo si habuit inducias quinquēnales qñ
tunc excludit a facultate cedendi. l. si. C. qui bo. ce. pos. Secun-
dus

duo si post publicationē bonorum suorum facultas sibi concessa fuerit a principe recuperationis eorundem quā si ad euitandū creditoris verationem velit bonis cedere non pōt. ut ē casus singularis quem solus noto dicit Ludo. l. i. ad si. C. de sentē. pas. Item fm Bal. l. i. C. qui bo. ce. pos. heres qui non facit i uentariū nō pōt cedere bonis qz presumit i eo dolus. ut i aut. de heredi. r. fal. §. sancimus. Item si furatus fuit aliquid. ut. l. non dubium. C. de legi. Itē si creditores renunciant iuri i car cerandi nō pōt debitor cedere bonis qz cessat ratio. l. i. C. qui bo. ce. pos. rō fm Bal. ibi put dietz lucrabitur satisfaciē cre ditoribz r. soluere tenetur nō attēto ne egeat. qz cessante ratio ne beneficij cessat ipsum beneficium. l. si. ff. de diuor. Adde hic qz periurus non hz beneficium cessionis bonorum. ut in. c. p uenit. de fideius. fm. d. Anto. de bu. l. c. odoardus. de solu. vi de Bal. qui vñ aliter notare i. l. si. C. de nō nu. pec. Excoīcat? aut pōt cedere bonis qz nō pōt i figura iudicij ut dicit Fre. de senis. i suo cōsilio. c. lxxvii. fm qz refert Anto. de bu. l. d. c. odoardus. An autem diues possit cedere bonis ut sic qz ter. ē fm doc. in. l. illud. ff. de tribut. Itē non gaudet benefi cio cessionis qui sub spe bonis beneficij pōt debita. ut no. Dy. i. c. peccatum. de reg. iur. lib. vi. Similit non gaudet beneficio cessionis oīs obligatus ad factum. qz ad illud potest precise co gi. ut ponit Dy. in. l. i. C. qui bo. ce. pos. r. ppter ea dico qz cum i tusticia sint statuta qz obligati per iustia guarantigie ponantur in carcerem de quibus non creant nisi totū debitum soluat non audiuntur bonis cedēdo. ita fuit pnunciatum pderusij me aduocante. Hoc ē t3 dñs Ang. i repetitione. l. nemo car cerem. de exacti. tribu. Et idē vñ tenere Bal. l. i. l. i. vi. q. q. bo. ce. pos. r. datur beneficiū cessionis ē mulieri quāticunqz de trudi non possit in carcerē ē p debito fiscali. ut in aut. ut mul li iudi. §. necessario. l3 i Aluplia male feruetur. q3 t3. d. Ang. in. l. si. qui bo. ce. pos. Et nota qz h3 debitor fiscalis ppter tribu ta non possit carcerari si non pōt soluere ut in. l. sacrilegi. ad l. iul. pecu. p Bartho. tñ h3 beneficium cessionis. ut attestatur And. de yfemia in ti. que sint regalia r. dicit sic dñe intelli gi. l. i. C. de exact. trib. l. i. r. Annum adde qz sine tanta difficulta te vidi semel allegari casum qz in debitorē fiscali idistincte h3 locum bñficiū cessionis bonorum ut est casus insti. d. socie ta. §. item si quis de socijs. de hoc vide plene per dñm Ange. in. l. is qui dis. cel. bono. An autem vnus sociorū possit alium incarcerari facere pp inopiam. do. Bal. in rubrica. C. pro so cio in si. dicit qz non. qz societas vinculum fraternitatis obti net. dic ut ibi per eum. Redeamus ad Ludo. Tercio non repe ritur iure hec renunciatio prohibita. ergo in dubio d3 cēseri permissa. ff. ex quibus cau. maio. l. necnon. §. quod eis. ff. de p ba. l. ab ea parte. Quarto qz cum taciti r. expressi eadez sit vir tus ut. l. cum quid. ff. si cer. pe. r. l. qui ad certū loca. r. l. triticiū. cum similibus. ff. de verbo. obli. ergo si v3 renunciatio tacita que resultat ex beneficio inducie gñquēnalis. ut. l. si. qui bo. ce. pos. C. pari rōne vel maiori dicēdum est valere expressum. q3 quidem limitat Frede. in. d. consilio. nisi manifesta r. notoria sit paupertas ipfius renunciantis r. cum spe non lucrari i fu turum. ut puta qz decrepitus. vel similiter cum spe negatiua qz aliquis pro eo soluat. quoniam tūc cedere poterit renuncia tione non obstante tanqz inualida quēadmodum pp inhumā nitatem inualidū est iuramentū pp quod filius promittit ali mēta non petere. ut ponit Spe. in ti. qui filij sint legi. §. i. ver. item pone. als incipit. sed pone pater. r. sequitur Bart. in. l. si quis a liberis. §. si vel parens. ff. d. lib. agno. Clarus pōit bal. in. l. pactum quod dotali. C. de colla. pro quo est casus d. iure iur. c. cum quidam. Aduerte tamen qz quisquis ex seipso iura uit non cedere bonis nō obstante iuramēto poterit cedere. Te noz consilij Frede. de senis talis est. qz pactum seu renunciatio per q3 ceditur bōis validetur iuramēto pprio. r. primo per si miles casus de qbus licitū ē arguere. pmo in casu aut. sacra. Item qz non veniatur contra alienatōem rei dotalis. d. iure iuran. c. cū contingat. Item qz filia non hēat regressum ad bo na pñna. de pac. c. ij. in. vi. Item in pacto. l. cōmissorie. de pi gno. c. significante. Item Specu. dicit qz etiam sine iuramēto vñ valere pactū quod p debito quis possit personaliter detine ri. ut no. Specu. in ti. de renūcia. r. cōclu. §. i. ad finē ver. item est bñficiū. quod dicit ne liber homo r. c. Item qz quidā sunt casus qz nō valet pactū ut conueniatur habita rōne ne egeat.

ut. j. in ver. precedēt. ergo pñm regulare. r. ex hoc pbatur qz tale pactū non est p bonos mores. nec habet ppetuam causaz prohibitionis. pñdicta vident vera nisi esset notoria r. cui dens mendicitas. paupertas. r. fames. quod nō esset i casu no stro qz tunc iuramentū esset p ius naturale. unde nō valet pa ctū qz filius nō petat alimenta a patre. ut no. Spe. qui. si. sint legi. ver. sed pone quidā. Frede. de se. Job. de imo. in. d. §. ticio cētum. sic dicit. Mo. argumentū qz nō possit quis per pactum astringi ad habitandū in certo loco. quod est vez nisi intersit eius cū quo fit pactū. qz tunc tenebitur ad interesse si nō fuit. argu. eoz que habentur in. l. qui cōcubinam. §. heres. de lega. tñ. Item argumentū. nō valet pactū vel statutū qz possit quis incarcerari si non soluat. j. terminū. de quo hic p Dy. r. Bar. r. ē aliquid per Bal. r. adde dictis Bar. quatenus p statutū dicit posse fieri. r. cordat Bal. r. allegat. l. missi opinatores. C. de exacto. tribu. lib. r. Sed quatenus p pactū dicit posse fieri li mitat hoc vez qñ sit pactū quod possit detineri p priuatu3. sed vbi sit pactū quod possit detineri per iudicem vel auctoritate iudicis dicit secus. per id quod habet in dicta. l. missi opinato res. r. ita dicit quēdam de mōte vrbiano cōsuluisse. facit quod no. Dy. in. l. i. C. qui bo. ce. po. Sed forte pñm est verū in hoc vltimo. qz partes non possunt renūciare solēnitati ordinis iu dicioz. l. platam. cum ibi no. C. de sen. r. l. i. C. de lit. cont. r. c. de causis. de offi. dele. r. ideo nō debent posse qz per pactū de ueniatur ad captūrā non seruato ordine iuris. r. pro hoc etiaz benefacit q3 no. Inno. r. Jo. an. in. c. p. r. g. de offi. delega. vbi concludit ptes non posse renūciare qz ferat snia excoīcatōnis in nō soluente in termino nō seruata solēnitare iuris seu. c. sacro. de sen. exco. Non ob. l. missi opinatores. qz si bene pōde ref non pbat id ad quod allegat. per hoc vñ qz pacta que tpe apponuntur in instrumentis. qz si nō fiat solutio i termino pos sit quis realiter r. personaliter detineri r. carcerari per partē. operant in locis vbi statuta nō disponūt talia pacta esse suā da r. executioni mandanda. r. sic talia pacta nō operantur. ni si statutū vel consuetudo loci disponat aliud. Si vero dicit sta tutū qz debitor capiat p debito. an tūc eius heres potest ca pi. Sup hoc Jo. de imo. in. l. postulante ad trebel. sic dicit. ex glo. inducit iste ter. ad qñem si statutū dicit qz debitor p ca pi r. carcerari pro debito. qz licet nō faciat mētionem de here de tñ heres ē capi poterit. r. hoc fatet Ange. de plano ex quo statutū loquit de debitorē. qz heres est debitor. facit. ff. de ver. signi. l. debitor. si autē diceret qz pmissor posset capi. tunc di cit idem si ad captūrā perueniat iuris ordine. argu. pncipiū. l. postulante. secus vero si pmissa a statuto p formā iuris cōis. qz cū heres nō pmissit non extendit statutū vltra psonam de qua loquitur velut odiosam r. irrationabile. l. quod vero. ff. de legi. r. l. si vero. §. de viro. solu. ma. r. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. Et subdit Ange. de facto se vidisse terminari in ciui tate perusij arduissimam questionem. per. d. ter. l. postulante. nam ibi viget statutum qz debitor contra quem sit interposi tum secundum decretum possit r. debeat cogi precise ad cōsen tiendū illud quod virtute dicti statuti fuit compulsus heres illius ad quē emanauerat decretū. h3 fm eū forte termin? fuit in. l. ista. qz ex ius ciuilis censura debitor nō cogit approbare potissime si emanasset inique. Tu adde primo qz ex quo statu tū loquitur de debitorē videtur cōprehēdere ē heredem. p id quod dicit. s. idem Angel. Item qz secūdu decretum cōsuevit iterponi p latitantem r. sic p verū cōtumacē. l. fulcinus. §. si. ff. ex qui cau. in pos. ea. quo casu nō pōt appellari. l. i. C. quo. ap pel. nō re. r. sic ē de iure cogit approbare cum non pōt cōtra dicere. si tñ secundū decretū ex cā dāni ifecti. tunc forte potuif set ē abfens iusta cā. l. si finita. §. si forte. ff. de dam. infec. non cogit de iure approbare ut ibi. Item adde secundo qz etiā vbi statutū loquitur de pmissione vñ trahit ad heredem p regulaz illius. l. postulante. i ver. cū. n. iuncto ver. respondi. r. sic videt esse potius extensio passiuā ex vi regule antique que ē permis sa ē in statutis r. ē in penalibus. l. si quis seruo. C. de furtis. Imputet. n. sibi qui hereditatem adit. naz d3 imaginari qz suc cedit in vniuersum ius defuncti active r. passiuē. ff. de reg. iur. l. nihil aliud. Idem adde tertio hoc verum nisi forte fecerit in uentarium. qz tunc non vñ posse psonali granari. p ea que ha bentur i. l. si. §. i cōputatione. cū ibi no. C. de iure delib. r. sic d factio dicebā in questione i ciuitate ista bononie. dicit idē Jo.

in qua e statutu q p executione littere cambij pot debitor de
tineri. vide super hoc Bar. in. l. scimus. §. in computatione. d
iure de lib. et hoc t. §. de. de anc. in consilio suo quod incipit In
xpi nomine. qm vno themate questionis iter dnam Fraciscu
vbi sic dicit. Aduertendum q dictu statutu inquatum puidet
p herede cu beneficio inuentarij solu statuit de executione sup
bonis hereditarijs et no p personam concordans i hoc cum iu
re coi. vt. l. si. §. et si pstatam. C. de iure delib. ibi nihil ex sua sub
stantia penitus heredes amittant. et ibi neq ipm heredem in
quietare et. quod doc. itelligunt e personali captura. et in ver.
p ipm et. bec ille. Ang. aut in suo consilio quod incipit. puct
questionis. super quo peti eofilu tale e videlicet Blasius mi
nor. xxv. annis. sic dicit. Et predictis cōcludo q si inuentariu
teneret eo q d legitima citatione posset doceri q tunc no pos
set psonalr compelli ad debita pfoluenda quinimo nec ad bo
na vendenda suo periculo. vnde sufficit q de bonis defuncti
satisfacere velit. et als multam molestiam pati pot vt. l. si. §. et
si pstatam. et ibi p Ly. Bar. et alios qnimo i terris ecclesie vbi
papa bz temporalem iurisdictione de egate canonica non te
netur heres. et inuentario no cōfecto vltra vires hereditarias
vt no. Host. i summa. in ti. de testa. quod locum bz maxime i
vsiuarijs q bides vsuarij non tenent ad restōnem ipsarum
vltra vires bditarias. etiam inuentario non cōfecto. vt no.
Jo. an. in. c. quāq. de vsuris in vi. Item est sciendū q per be
neficiū cessionis bonorum quis tunc carcerem. vt. l. i. C. q
bo. ce. po. Item non possit compelli donec peruenit ad pin
guorem fortunam. vt. l. is qui. et. l. qui bonis. C. qui bo. ce. po.
§. d. cauere de soluēdo fm canonistas. vt dicit Ly. in. l. i. C. q
bo. ce. po. Videamus qn dicatur q peruenisse ad pinguiorē
fortunam. et dicendum est q qn tñ acquisiuit q deductis neces
sarijs alimentis aliquid superest sibi. ff. de reg. iur. l. in pde mna
tione. C. de mu. et bo. l. curam. §. deficientiū. et. l. his mueribus
auctis. de iure in munita. l. semper. §. negociatio. Illud autem
est lucrum q ex honestis cāis suscipit incrementum. ita vt il
lud quod illicite acquiritur non sit lucrum. vt. d. §. deficientiū
et in ter. ff. pro so. l. q autem ex futuro cum se. sit rō q qui illici
te querit illud tantūdem restituere tenetur. ideo ad eum nil dī
peruenisse q remanet oneri cum quo peruenit. ff. de here. vel
act. ven. l. i. §. illud tenendum. et. d. l. peruenisse. cu3 si. Empta
ergo ex vsur. §. non vident augmentasse patrimoniu ex quo
subiacent restōni. de vsuris. c. cum tu. et. c. cum tua per totū.
de quo per glo. in. l. i. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Sed qñ
ta ex licita negociatione. et cu3 pecunia ex vsuris percepta vi
dentur augmentasse pmonium. q ad eorum restōnem non
tenetur et iusta sunt quesita. vt. d. l. semper. §. negociatio. cum
si. Item aduertendum q cēssio bonorum bz locum qñ actio si
descendit ex delicto. vt. l. nam et is. ff. de dolo. secus si ex deli
cto. vt. l. quicunq. C. de seruis fugi. et. l. si. que in frau. cre. in. §.
fi. quod dictum est q quis cedendo bonis no liberatur ab obli
gatione. hoc intellige verum nisi cēssio fiet ignominiose. qñ si
fit ignominiose liberatur ex toto ab obligatione. ita glo. in. c.
sicut dignū. de homicidio.

An mulier possit renunciare beneficio velle.

xpletis premissis ni

dendum e an mulier possit renunciari be
neficio velleyani. Ange. in. l. generaliter
C. ad velle. sic dicit glo. vbiq tenet q mu
lieres pnt renunciari beneficio velleyani.
vt no. gl. i. l. i. et. l. generalr. C. ad velle. l. si. c.

ti. C. et. ff. ad velle. l. si. §. penul. tamen de iuris rigore. dic quod
aut mulier intercedit pro viro. et tunc non renunciat bñficio
qz ipso iure tuta est. C. ad velle. aut. si qua mulier. aut intercedit
p alio. et tunc si non intercedit per publicū instm et a tribus te
stibus subsignatum simplr renunciatio velleyani nulla est. qz
ipso iure tuta est. vt. l. antique. C. ad velle. §. ne autem. sed si iter
cedit per publicū instm et a tribus testib subsignatum. tunc
aut intercedit in causam in quam necessario obligatur et valz
renunciatio velleyani. vt in aut. matri et auie. C. quādo mulier
offi. tu. fung. potest. et in aut. vnde sumif. aut intercedit in cāz
in quā obligatur sponte. et tūc si renūciat i iudicio valet renū

ciatio pp iudicioz auctoritatē. vt. l. si. §. penul. ff. ad velle. aut re
nunciat extra iudiciū et tūc si renūciat ex intervallo. i. p bñ
nium valet renunciatio. vt. l. si mulier. C. ad velle. Si vero re
nūciat. j. biennium vel in ipso pctu. et tunc talis renūciatio nul
la est. vt. d. l. si mulier. qz qua fragilitate pñt eadem renūcia
uit. et qz beneficijs concessis pp fragilitatem nemo renūciat.
et ideo minor no potest renunciare beneficio restitutionis in
integrū. vt no. in. l. si intra. C. de in integrū restit. mi. et. ff. de
mimo. l. si iudex. per Ly. C. de pac. l. si quis in conscribendo. et
hoc et tenet Ly. in. d. l. generaliter. et dicit idem Ang. in. l. i.
C. ad velle. licet glo. cōis sit opi. et eam seruet cōsuetudo q mu
lier possit renunciare bñficio velleyani. tñ multi moderni tenet
oppositū q de iure renunciare no pōt. qz in mulieribus hoc be
neficiū est concessum pp fragilitatem sexus. vnde qz fragili
tate sunt inducte ad pñdum eadem fragilitate sunt inducte
ad renūciandū. itec ob. aut. matri et auie. vbi aperte dicit lit
tera posse renūciari beneficio velleyani. qz speciale est cu3 mu
lier obliget auctoritate legis. et lex assuat renūciatiōi. nec ob.
l. si. ff. ad velle. qz ibi sunt renunciatio facta ex postfacto et in iu
dicio. l.3 tñ istud esset de rigore. tñ de consuetudine est pñm.
vt dixi. d.3 tñ mulier esse certiorata de tali bñficio alias renū
ciatio nihil operatur. vt no. per gl. in dicta. l. si. §. pe. ff. ad velle.
Bal. aut in. d. aut. matri et auie. sic dicit. In tutelis quas re
cipiunt femine tres renunciaciones debent poni. pñmo de
bent renunciare secundis nuptijs. si alie non pcesserūt. Secun
do debent renunciari beneficio velleyani. Tercio debent renun
ciare omni alio legū auxilio iuris itroducto i fauorē sexus. qz
per has renunciaciones mulieres rediguntur ad iura coiā ma
sculor. et no habent aliquod beneficiū in pñiudiciū pupilli vñ
alioz quatenus concernit officiū tutelle. et si in instro non sit
iste renunciaciones dicunt quidā non valere q non est serua
ta forma legis. et ea que sunt de forma no pñt obmitti. vt. C. d
admi. tu. l. si. §. omnem. alij dicit q suscipiendo tutelaz tacite
vñ facere oē id per quod puenit ad tutelam. ar. ff. de acq. here.
l. illud. Tu dic fm Bal. qz no valet nisi expresse fiat renūcia
tio qua mulier posset pcedere iuris ignorantiā. l. si. C. de iur
et fac. igno. Item ad hoc facit. ff. de ver. signi. l. sciendū. vbi no.
q mulier no presumit renūciasse velleyano vñ alicui alio suo
auxilio. Quidam tñ dicūt q renūciatio beneficij velleyani no
ē necessaria. et dicit q bec leuis solēntas et pōt obmitti quod
ē falsum. qz lra loquitur cōditionaliter. vñ dicit si renūciavit
et. et conditio que apponit per legē. nūquā dī continere leuez
solēntatē. imo oportet q conditio extat. ar. ff. de colla. bo. l. p
tor. in prin. Sed quid si in instro ē obmissa illa renunciatio et
omni alio auxilio dicit qdam tutelā valere. qz no reperitur
aliud auxilium Bar. dicit no valere tutelaz. qz habet auxilium
erroris iuris. et ideo renūciat. l. si. C. de iur. et fac. igno. ergo et.
Sed tu dic fm Bal. qz imo est aliud auxilium quod habet. Lau
riliū. l. antique. §. si. alle. et ideo sis cautus q omnes iste renun
ciaciones in instro ponant al non valet decretū interpositū
sup tutela matris. Et dicit idem Bal. q obmissio istī renun
ciatiōis reddit tutelā nullam et multū operatur. qñ poterit in
carcerari et no poterit euitare carcerē ex bñficio. aut. sed hodie
C. de offi. diuer. iudi. et etiam si obmittit renūciatio velleyani
tutela non valet. l.3 quidam dicant pñm. quia dicunt q est
modici pñiudicij bec renunciatio. vt. l. i. in fi. ff. de ven. in spi.
Tu dic pñm fm Bal. qz imo ē magis pñiudicij. nam tenet cre
ditoribus ad defendendū pupillū cōuentū ab eis. vt in glo. si
malum auctorem cōstituit tenet p contutoribus. et sic multi
mode itercessit dñs Bar. de falice. i alleg. aut. matri et auie. i
sua lectura ibi i. xvij. qōne sic dicit. Quero quid si nullam spe
cialem renunciacionē fecit de nuptijs nec velleyano. §. tñ ge
neralem. qz tunc renūciavit oī beneficio et auxilio sibi cōpetē
ti et cōpetituro. an sufficiat. Itñ deo quantū ad velleyanū suffi
ceret. qz illud non ē beneficiū sed facultas. iō sub illa genera
li renunciacione non comprehenditur §. Bar. §. dubito dicit
Sali. ne bec specificatio de forma. et sic ab ea non sit recedēdū
qz bec duo specificātur. et postea clā generalis adiçif. vt p. j.
eo. l. si. et aut. vt sine phibi. ma. §. qz vero. colla. vij. vbi aut for
ma no ē data pcedit rō Bar. Et dicit idem Bal. in. l. si pat
C. qñ mulier tuto. offi. fungi potest sic et ex bac. l. cōiucta aut.
matri et auie. habes aperte qui d.3 pmittere mater quādo su
scipit tutelam filiorum. qz d.3 inter cetera renūciare secundis
nuptijs.

nuptiis, et spāliter velleyani, et generaliter omni legum auxilio
matri cōpetenti, et dō obligare p tutela gerenda oīa bona sua
si quid aut istorum deficiat tutela non procedat, et iō sis cau
tus tu qui matrem facis dare tutricem. Requiritur etiā alia
h non ex eo qz mulier, h qz tutrix, qz oīs tutor hoc promittere
dō, s. pupillū defendere et sine vlla cūctatione et rez eius saluā
fore, et si quid istoz ēt deficeret tutela ē nulla, ter. habes l. i. h. s.
defensionē. C. de adm. tuto. et ibi no. Ex predictis inferas no
uā opī. Bar. videri verā. l. qz in rōne reddēda mulier possit in
carcerari ex quo renūciavit auctati legū oī auxilio legū mlie
ribz ppetēti. leges. n. i. partuntur h bñficiū mulieribus ne de
trudantur in carcerem vt dicit idē Bal. l. i. C. qui bo. cede.
pos. et C. de custo. reorū. aut. nouo iure. Attēde tū fm Bal. qz
si in loco vigeret statutū qz mulier carcerari nō pōt vel aliqz
aliud pūilegiū mulieribus esset p statutū indultum talis
renūciatio non pōt rigeretur ad hoc. nec cogēda ē tali pūile
gio renūciare. qz non inueniē lege cautuz. qz allegata. l. si pa
ter. solum loquitur de pūilegijs legalibus que differunt rea
liter et ēt essentiali a pūilegijs statutorum. et qz cum de lege
loquimur i dubio ad leges ciuiles et nō statutaras ē faciēda
relatio. vt no. glo. in fi. de iure naturali. in prin. et ff. de iust. et
iure. l. ius pluribz modis. idē Bal. l. i. mulieribus. C. ad vell.
sic dicit. Et tū beneficio senatusconsulti velleyani pōt renūcia
ri. Glo. i. d. l. mulieribus. dicit qz sic. vt. l. si. ff. ad vell. dū tamē
sit certiorata ita qz intellexerunt beneficiū suū nec presumit
certiorata. vt no. ff. de ver. obl. l. sciendū. Nicolans de mat. in
l. si mulier. C. ad vell. sic dicit qz in ista scūda iactura succurrit
mulieri sicut in prima p ter. qui dicit i secundam iacturaz ex
qua lra facit qz si mulier renūciavit beneficio velleyani in i
strumento fideiussoris sibi non pūdicat. qz hoc pcedit ex cō
sequētia ex eadem facultate. arg. ff. de noua. l. dōti. et quod no.
ff. de mino. l. si iudex circūuentus. ff. ob. ff. ad vell. l. si. ff. qz
ibi non in instro fideiussionis h ex postfacto. et cū cōueniebāt
i iudicio p modum iurisdictionis cōtentiose renūciavit. vñ
illud cōtingit ppter iudicij vigore. Itē non ob. l. si. C. quan
do mu. tu. offi. fun. pōt. et aut. matri. et auie. qz nec ibi renūciat
in instro fideiussionis h i datione tutle. ibi nō ē fideiussio vt
ibi p3. et l. si mater. ff. ad vell. quo casu potest valere pro fideiūs
sione qua facit exercēdo officiū tutle vt ibi no. Preterea ibi
renūciat ex necessitate officij suscepti tutelaris et de conscien
tia legis. vt. C. si mater. de pig. pūit. p. l. si. fm Nicolau de ma.
et aliquo addito ex verbis l. i. l. si. C. ad vell. Tu dic h Bal.
qz mulier fideiubet p viro et non pōt renūciare si ad ipsam nō
pūnet voluntas pccus. vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. Aut
fideiubet p extraneo. et tunc aut in rem p priam et t3 fideiussio
nec ē necessaria renūciatio. vt. ff. qui satisda. cog. l. de die. s. q
i mulier em. Aut i rem ipsius extranei. et tunc aut non est cer
tiorata. et non t3 renūciatio. vt no. in. d. l. sciendū. Aut ē
certiorata. et tunc refert. aut intercessit coram testibus non in
terueniente publico instro. et tunc non t3 renūciatio. vt. d. l.
antique. s. ne aut. Aut interuenit publicuz instrumentum. et
tunc fm opī. glo. teneret renūciatio voluntaria. et non t3. qz
mulier pūmitur decepta nō solum re h3 consilio principalis
debitoris ac ēt creditoris. ter. ē no. ff. ad vell. l. i. in fi. vnde p
pter fraudē psumptam non t3 renūciatio voluntaria. Aut ē
renūciatio necessaria et t3 vt. d. aut. matri et auie. Item tenet
quando in figura iudicij. vt. d. l. si. ff. h. Ratio autē predictoz
hec est. qz quandoqz mulier intercedit secūdu legem. et tunc nō
necessaria renūciatio. vt. ff. ad vell. l. vir vxori. s. si. Quāqz p
ter leges. et tū sumus in ista materia vtruz valeat renūciatio
nece. Quandoqz p legem. et hoc dupl. Al rōne persone. vt
qz pro viro. vel qz rōne forme. vt qz non interuenit instrumē
tum publicū. et vtroqz casu renūciare non pōt. qz est nulluz
ipso iure. vt. d. aut. si qua mulier et. d. s. ne autem. Sed dic fm
Bal. cum hodie non vtamur in lombardia subscriptibus te
stium. ergo non videntur valere fideiussiones mulierū. vt. d.
s. ne autem. Sed dic fm Bal. qz consuetudo facit valere. quia
satis est qz tabellio scripserit nomina testium. et de consuetudi
ne ēt sufficiunt duo testes. nam per p̄suetudinem receditur a
maiori solēmitate. et minor solēmitas surrogatur loco maio
ris. vt in aut. de instroz cau. et si. s. oportet. et ista consuetudo
est notoria ex inspectōe omnium instroz publicoz. et ideo
non indiget pbatōe. que verba tene menti. Idem Bal. in l. si

mulier. C. ad vell. sic dicit. qz mulier se obligat secundo p^o bi
ennium an tunc sit necessarium qz mulier renūciando sit de
ipso beneficio certiorata. Videtur qz sic. vt. l. si. ff. ad vell. et
l. sciendū. ff. de ver. obl. et in aut. quo oportet epi. in. ij. col. 2. Cō
trarium dico dicit Bal. qz hec mulier non excluditur quādo
secundo fideiubet post biennium vi renūciationis tacite. nam
tunc oportet scire tenorem senatusconsulti velleyani h exclu
ditur pp solēmitatem actus repetiti. simile quando excludit
pp aliam cām qz renūciatōis. qz ibi non requiritur certiora
tio. vt. l. antique. C. ad vell. et l. si dotale. et l. pe. in fi. eo. ti. Idez
etiam Bal. in l. antique. s. ne autem. sic dicit. p hoc ter. appa
ret quid sonent illa verba. renūciavit beneficio velleyani et cui
libz alio auxilio. nam de auxilio velleyani constat. aliud autē
auxilium est auxilium nullitatis. vt. d. l. antique. s. ne autem
et aut. si qua mulier eo. ti. cui auxilio nullitatis renūciari nō
pōt nisi cum sacro vel de conscientia legis. vt in aut. matri et
auie. l. y. autem in l. generaliter. C. ad vell. sic dicit. beneficio
senatusconsulti velleyani pōt renūciari. vt. l. si. ff. ad vell.
leya. et in aut. vt matres credi. et debi. s. i. et in renūciatione
debet mulier certiorari et certificari de tenore et effectu senatus
consulti velleyani anteqz renūciat fm l. y. ibi et fm l. y. si cō
tineatur in instrumento qz renūciavit velleyano simpliciter
non presumitur mulier certiorata. quia hec certioratio est
solēnitās extrinseca. ideo non presumit. vt. l. quecūqz. s. si. ff. ob
publi. et non obstat. l. sciendū. de ver. obl. et s. si. in fi. de fideiūs.
et s. si ita scriptum. in fi. de inuili. stipu. qz loquitur in solem
nitate intrinseca que bene presumitur et ita rperiat in instru
mento quod fuerit renūciatur. an valeat omnimode renūcia
tio. et generaliter moderni distinguūt. an mulier intercedit pro
marito. et tūc qualitercūqz intercedat in scriptis vel nō. nō tenet
renūciatio ipso iure nisi quatenus in rem suam verum est et
nec renūciari pōt. vt in aut. si qua mulier. C. ad vell. vbi dicit
l. y. qz bñficio aut. si qua mulier nō pōt. quod pbat Ja. d. ar.
qz hoc est ius phibitoriu cui renūciari nō pōt. sicut als ius p
hibet rem minoris alienari sine decreto et sine causa. nec pōt
huc iuri renūciari. et similiter si renūciaretur legi phibenti
donationē inter coniuges nō valere. nā cū sit p legem est nul
la. et sic nō valet fm cum. Preterea eadē rō esset in phibenda
renūciatione que in phibendo pccu. l. facilioz facilitas. aut
mulier intercedit p extraneo. et tūc aut in aliquo de casibz spe
cialibus de quibus mulier nō iuuatur velleyano quoz vnus
est in cā dōtis. vt. l. generaliter. et l. si dotale. C. ad vell. item i
causa libertatis. item si animo decipiendi fideiubeat vt. l. i. C.
ad vell. et. ff. e. l. si decipiēdi. Itē si ob hoc recipiat pecuniam.
vt. l. antique. eo. ti. Item si post bienniu iterato pūittat. vt. l. d.
aut. si qua mulier. Item vbi in rem suam fideiubet. ff. ad vell.
l. pro aliquo. Itē si ei p quo intercessit successit. ff. ad vell. l. quā
uis. s. plane. Item fallit. ff. ad mace. l. si mulier. in pñ. Itē fal
lit vbi renūciat. ff. ad vell. l. si. ff. pe. et tūc in casibus predictis
siue in scriptis. siue sine scriptis intercedat valet nec est opus re
nūciari cū teneat in effectu. aut fideiubet i alio casu qz i pre
dictis specialibus. et tunc refert. aut sine scriptis aut cū scriptu
ra solēni. si fideiubet vel intercedat sine scriptis. et tūc nō valet
ipso iure. vt. d. l. antique. s. si. in fi. et tūc si renūciatur velleya
no nihil ipoztat. qz nō indiget eo auxilio cū sit ipso iure tuta.
ergo nec eius renūciatio nocet. Preterea nō pōt legis solēni
tati renūciari vt dicit l. y. in. d. aut. si qua mulier. C. ad vell. et
vt. s. est dictū. si intercedit cū scriptura solēni a tribus testibz
signata. et tunc obligatur ipso iure. et ideo si renūciat nocet sibi
qui perdit beneficiū exceptōis. vt. d. l. antique. s. i. et. ff. ad vell.
l. si. ff. pe. et in aut. vt mat. credi. et debi. s. i. Sed in hoc aduerte
qz tūc nostri docto. dicunt indistincte valere et nocere renū
ciationē. Ja. de ra. et sui sequaces vt De. distinguūt. aut renū
ciat in ipso pccu et nō valet. rō est qz istud beneficium velleya
ni fuit introductū rōne facilitatis mulierū et sicut de facili in
tercedunt ita de facili renūciant. et ideo renūciari nō potest. qz
fragilitate serus in renūciatione vñ intercedere. aut mulier re
nūciat post pccu in absolutū ex intervallo et valet ar. C. ad vell.
l. si mulier. Ista snia dicit l. y. est satis equa de qua dixi dicit
l. y. C. de epi. et cle. l. si quis in conscribendo. ff. obstat iura p
dicta ex quoz falso intellectu pessimus error inoleuit. qz si bene
respicias. s. illuz penul. l. si. ff. ad vell. vides ibi qz mulier renū
ciavit ex intervallo et plus. qz corā indice. Item non ob. s. i. in
r ii)

aut. ut matres debita et credi. q. ibi renunciatur legis auctoritate que vocat eam ad tutelam. ergo et. vt. l. i. c. de his qui ve. eta. im. petra. Bar. aut in. l. fi. si mulier. ff. eo. dicit sic. ff. eo. exceptio velleyani potest renunciari vt obseruat consuetudo. tñ i pñu est veritas. bñficiu. n. velleyani est inductu pp fragilitate ferus mulier. vt. l. iij. ff. eo. nam eo ipso q. renunciat decipitur. vt. l. inter. dñ. ff. de mino. et quod no. in. l. iudex. co. ti. ad quod. l. doli. ff. di. uer. sum. ff. de noua. ita tenent doc. in. l. fi. c. ad velle. non ob. l. fi. si mulier. alle. quia est speciale in renunciatioe facta in iudicio nam in dicta. l. si mulier renunciat in iudicio et ex post facto. Item idem Bar. in. l. fi. c. ad velle. sic dicit. an sit verum q. mulier possit renunciare velleyano. glo. in. d. l. generaliter. simplr. t3 q. sic. per. l. fi. si. pe. ff. eo. et ita tenent cõmũter aduocati. veritas est ista fm Bar. ibi aut mulier obligat se pro marito. et tunc ipso iure non v3. vt. d. aut. si qua mulier. nam renũciando velleyano nihil operatur. aut intercedit pro alio. et tẽ aut sine scriptis et sine subscriptione testiu. et tunc indistincte non tenetur ipso iure et renunciatio nihil operatur. vt. d. l. ant. tique. ff. si. si vero intercedit in scriptis et cum solemnitate posita in. d. l. ant. tunc dico q. aut renunciat velleyano in cã in qua ipsa necessario se obligauit et v3 renunciatio. vt i autẽ. matri et auie. aut alias renunciat. et siquidem hec renunciatio fiat in iudicio et v3. vt in alleg. l. fi. si. pe. aut sit extra iudiciu. et tunc siquidem post bienniu et v3. vt. c. e. l. si mulier i prin. aut intra bienniu et non v3. q. eadem fragilitate q. obligatur eadem renunciat velleyano. vt alle. l. si mulier in prin. et l. doli. ff. diuer. sum. ff. de noua. a simili sicut dicimus in renũciatione beneficio restõnis in integrum de quibus in. l. si itra. c. de in integrum resti. et l. si iudex circũuento. ff. de mino. glo. in. c. si diligẽti. de foro compe. sic dicit. mulier potest renunciare velleyano. q. in fauorem ipsarum est introductum pp infirmitatem ferus. sed macedoniano nõ. q. illud in fauore quo rũdam est introductum et in odium creditoris. ff. ad mace. l. h3 et si pñ in fi. Similiter bñficio restõnis nõ potest renunciari. quia tam in fauorem q. in odium introductum est. l3 sit ar. contra ff. de minori. l. si iudex. Jo. de inol. in. l. doli. ff. de nouatio. sic dicit. Nota argumentum q. mulier non potest renunciare velleyano. q. renunciando similiter circũscribitur sicut intercedẽdo. et hoc ex eadem fragilitate iducetur ad renunciandum. et eodem modo videtur simile q. minor non possit renunciare beneficio restitutionis in integrum. d. quo est glo. in. l. si iudex circũuento. ff. de mino. et l. si intra. c. de in integ. resti. In velleyno autem pclude q. cõis opi. h3 q. potest renunciare. q. videt bñficiu mulieris fauore introductu. et cũ sit maior. xrv. an. nis. vñ posse renunciare. ar. l. si quis conscribendo. c. de pact. de quo p glo. in. l. fi. si. pe. ad velle. et hec opi. cõiter practicat tñ Bar. in. l. fi. c. ad velle. quem in effectu sequitur Ang. l3 nõ allegat. dicit de iure dicendum oppositum p ter. l. dolum. ff. de noua. q. regulariter non potest renunciari. fallit in tribus casibus. Primo si renunciat in iudicio p. d. l. fi. si. pe. Secũdo si in cãz necessariam renunciat exemplum in aut. matri et auie. c. qñ mulier offi. tu. fun. Tertio si cauet secundo post bienniu nõ intercedendo p viro. l. si mulier. c. eo. Item aduertat q. oēs renunciaciones velleyani nõ videntur valere de iure. q. tunc competit exceptio velleyani quãdo mulier obligat se per instrumentum publicum trino teste. in. l. fi. c. ad velle. sed potes dicere q. illa lex p priam consuetudinẽ est abolita. ar. l. de quibus. in. fi. de legi. et tenendo istam opinio. Bar. et Ang. potest respondere ad. l. si quis i conscribendo. quod pcedit nisi bñficiu cõcedat ppter ibecillitatem cõsili. nam illa imbecillitas que est in contrahẽdo eadẽ vñ versari i renunciando. id nõ vñ nocere. tu ad de q. multum facit p glo. quod bẽtur l. l. fi. si. pe. iuncta. l. si mulier i iure. ad velle. et in. l. iij. ff. idem scribit. de peculio. nã certum est q. si mulier i iudicio quasi pbat et obligetur p alio com petit sibi exceptio sicut si extra iudiciu obligaret se p alio. ergo nõ v3 tenere renunciatio facta et coram iudice cum ex eadez fragilitate iducatur ad renunciandũ coram iudice. qua inducitur ad quasi pbandum et suscipiendum iudiciu p alio cuius ptra. videtur i. d. l. pe. et p hoc non vñ ob stare tex. l. doli. ff. ali. opi. glo. q. non dicit renunciatioẽ velleyani nõ tenere. h3 q. secũdo p mittat p alio. q. hec. secunda obligatio est intercessio sicut prima sibi succurritur. hec aut iter se videntur esse diuersa renunciare et p alio intercedere. vt probatur in. d. l. fi. coniuẽc.

alijs legibus. s. allega. Ja. bu. i aut. si qua mulier. c. ad velle. dicit. Quero qualiter mulier velleyano renunciare debeat. Rñ deo v3 renunciare certiorata. alias renunciatio nõ t3. Et si dicatur i instrumento q. mulier renunciat velleyano an pre sumatur certificata. Quidam dicunt q. sic per. l. sciendum. de ver. obli. quidam q. non per. l. quecunq. ff. si. ff. de publi. Sed dic q. quedam est solemnitas intrinseca. l. q. est d. substantia et natura pñtus. vt verba in stipulone. et talis solemnitas bñ pre sumitur. vt. d. l. sciendum. quedam est solemnitas extrinseca. l. q. nõ est de natura pñtractus. immo sine ea potest esse pñtus. vt est scia velleyani. et talis scia non presumitur nisi probetur. vt. d. l. quecunq. et an renunciatio velleyani statim cum pñbitur pñu dicit indistincte. Quidam q. sic per. l. fina. ff. penulti. ad velle. et est hec cõmunis opi. et de consuetudine seruatur. Alij dicunt magis eque. l. q. aut statim tempore pñtus renunciat et non t3 renunciatio. Aut ex intervallo. et tunc t3. Et est rõ. q. cum pp fragilitatem inuenerit mulier. vt. l. fi. ff. ad velle. eadem fragilitate qua cõsentit ad se obligadum eadem fragilitate renunciat. Preterea videmus quãdo se obligat. q. statim sibi nõ pñtiu dicat. vt. c. ad velle. l. si mulier. et probatur per. d. l. fi. ff. penulti. q. ibi mulier volebat subire iudiciu. et dñ q. si potest. nisi renunciet. ergo nõ renunciat tempore pñtus sed iudicij. Preterea vñ similiter confessio facta in tormentis nõ valeret. vt. l. i. ff. diuis. ff. de qñmib. idem si fiat statim post tormenta. vt. l. an tepe. c. d. qñmib. ita i proposito. Vltio attẽde q. i velleyano et similiter nõ renunciat iuramentu tollit bñficiu exceptõnis inducte i fauorem mulieris. Idone. n. q. mulier fideiubet et iurat. certe iuramentu tollit exceptõem velleyani et si non renunciat nec certiorata fuerit de bñficio. no. Bernar. extra d. iureiu. c. ex rescripto. glo. pe. q. d. est no. dignum fm dñm Idetrum d. perusio. ibi idẽ vñ voluisse Bar. in. l. sciendum. i. q. ff. de ver. ob. vbi vide eum.

De renunciatioe beneficij macedoniani.

¶ An autem senatuscon

sultus macedoniano possit renunciari. Ly. i l. filiusfamilias. c. ad mace. sic dicit. An si filiusfamilias possit renunciare macedoniano. vñ q. sic. vt. l. si quis in conscribendo. c. d. pac. Preterea exceptio macedoniani est in rroducta ad instar exceptionis velleyani. vt. ff. ad mace. l. tam et si. sed mulier potest renunciare exceptõi velleyani. vt. ff. ad velle. l. fi. si. pe. in aut. de heredi. que ab intesta. ff. de his. Glo. deder minat q. nõ potest. q. est itroducta odio creditoris. Rñ ob. q. dicat de velleyano. q. illud est introductu fauore. sed macedoniano odio. vt. ff. ad mace. l. i. Aduerte ista rõ fm Ly. ibi sua det oppositi. q. si exceptio macedoniani est odiosa. facilius debet tolli q. fauorabilia iura. sicut dñ de actione iniuriar. ff. de pac. l. si tibi. ff. quedã. de iusti. et iur. ff. si. et in aut. de nõ alie. ff. q. vero verisimile. Quid ergo dicemus. dico dicit Ly. distinguendũ esse fm Idet. cũ queritur an filiusfamilias possit huic beneficio renunciare. Aut factus est sui iuris et tñc potest. vt. ff. ad mace. l. sed et iulianus. ff. si. Aut est in potestate et tñc nõ pñ. q. fauore paterno fuit inductu l3 odio creditoris. et sic intellige glo. ar. ff. ad mace. l. i. et q. non possit renunciari tenet glo. i. c. si diligẽti. de fo. compe. Ja. bu. in. l. filiusfamilias. c. ad mace. sic dicit. An possit renunciari macedoniano. dic vt glo. dicit.

An beneficio restõnis in integrũ possit renunciari.

¶ xplanemus an bene

ficio restõnis in integrũ possit renunciari. An. de bu. in. c. si diligẽti. de fo. compe. sic dicit. Quid in beneficio restõnis i integruz et vñ q. renunciari nõ possit. q. tam in fauorem minoru introductu est q. in odium euz eis pñentium. In pñum est. ff. de mino. l. si iudex circũuento. Dic q. nõ potest minor existens minor beneficio restõnis renunciare. q. qua facilitate iducatur ad renunciandũ et sicut testis est in primo pñtu in renunciacionis actu ledet et ipso iure non tenet

tenet renunciatio ne contingat restōnem restōis dare. qđ lex ne
gat. ff. de mino. l. intra vit. pōt tñ maior factus. f. tempus pe
tende restōis. vt. f. quadriennium renunciare z sibi preiudicat.
qđ perfectus i maiori etate itra tempus restōis petende nō
dat restitutio. ff. de nouat. l. doli exceptio. l. si. C. de repudiā.
hered. nō ob. l. si iudex. ff. de mino. qđ fm Jo. an. sibi bene pre
iudicare potest z de facto nō petēdo ibi restōnem. tollere autē
potestatem sibi petēdi nō potest. z hoc tenet glo. i. d. l. si iudex.
z. l. iterdum. eo. ti. Bar. aut in. l. si intra. C. de i. iteg. resti. mi.
dicit qđ minor exis in minori etate. f. tempus minoris etatē
nō pōt renunciare beneficio restōis i itegritū. qđ coipso qđ renū
ciatur leditur. vt. l. doli exceptio. f. diuersum. ff. de noua. z ar.
ff. de i. iteg. resti. l. iterdū. z ne. glo. an. d. l. si iudex. circūuentio. f.
maior factus bene potest renunciare tali beneficio. qđ pōt ratifi
care. Scitū. vt p totū ti. C. si maior fa. z ita tenet glo. in. d. l. si in
tra. C. de in itegritū resti. mino. Spc. in ti. de i. iteg. resti. fa. pre.
f. qualiter ver. sed nūquid minor pōt renunciare minoris etatē.
Rñdeo nō. quia i hoc ipse decipitur. ff. de mino. l. iterdum.
ibi hoc enim ipso etiam. z. l. si sine. f. restō. z. l. ait pretor. i. pñ.
sed argu. ptra eo. ti. si iudex. sed Jo. an. i. c. si diligenti. dicit qđ
ibi renunciatur ipso facto nolendo vti restitutione sibi concessa
z de hoc an possit renunciari huic beneficio restōis i itegritū
est satis dictū. s. super illo articulo an possit renunciari benefi
cio velleyāi. Bar. aut i alle. l. si iudex. sic dicit i glo. de qua fa
cit ad qđnem. an minor pōt renunciare beneficio restitutionis
in itegritū. z dicit qđ non facit id quod no. Ly. l. omnes ho
nozem. C. quando prouoca. non est neces. z in. l. per hanc. C. de
temp. appel.

¶ An autem legi de his. ff.

de transac. possit renunciari. Bar. in. d. l. sic di
cit. an legi. de his possit renunciari. gl. dicit qđ
sic. vt. l. pe. C. de pac. z. ff. eo. l. pactum. Ja. de bel. dicit pñum
qđ non tā pacificatur qđ decipitur. vt. l. qui cum tutorib. f. ij. ff.
de transac. Idem tenebat Ja. bu. z bñ. qđ hec. l. non ē facta in
fauore legatariorum. f. in odium occultantium testamenta.
z tangitur i glo. d. l. de his. Item fauore publice utilitatis. er
go non pōt ei renunciari. vt. ff. ad maced. l. tam z si. z. ff. de pa.
lius publicū. ¶ Preterea. d. l. vñ disponere p formam. dicit. n.
qđ non pōt trāsigi nisi zc. ergo renunciari non pōt. vt. l. nemo
pōt. de le. i. ¶ Preterea ista lex ē phibens. sed istis legibus ph
bitiois nō pōt renunciari. vt no. glo. C. ne fide. do. den. l. i. z. ij.
z qđ phibeat apparet. qđ verbum pōt. negatiue platum iducit
necessitatē. vt extra de reg. in. c. l. i. vi. z ibi p Jo. an. z. ff. d. fur.
l. non pōt. sis ergo cautus i oibus conuentionibus que sunt su
pra his que ex testamento dependent. vt dicatur visis z cogni
tis verbis testamenti. z dicit idem Bar. i. l. quod phibet. ff. d.
postulādo. qđ qñ. phibitio sit ex cā publice honestatis vel ppe
bonorem iudicis vñ ppter pretoris auctoritatem non pōt pa
cto remitti. Ang. aut i. d. l. de his. dicit pñotarius dō pone
re in instō ad hoc vt valeat transactio ex vltima voluntate.
ista verba videlicet qđ partes asseruerunt habere plenam noti
ciam z certitudinem de voluntate testatoris cōuenerūt z trā
sigerunt. ar. l. sic. n. de op. leg. Et adde hic qđ dicit. d. Ange. in
l. si vt certi. C. de testa. mili. i glo. venire. sup verbo quid iuris
ille ter. est no. z per hanc glo. z pillū ter. habes doctrinam qua
liter debes concipere verba huius refutationis vel quietatio
nis qñ debitor vult eaz porrigi ad iura ignorata. qđ dōz conc
pi instrumentum in hac figura qđ creditor quietauit de tali re.
etiam z generatī de omni eo quod ab eo debitor petere possz
ēt si sic petere posse ignorauit de quo mihi vñ dicit Angel. qđ
Bar. ponat in. l. qui rome. f. duo fratres. ff. de ver. oblig. vide
eundem Ang. in. l. tres fratres. de pactis. ff. z Bar. in. l. si de
certa. ff. de transac. Bal. i. x. col. i. ti. magister lotarius eugenio
pape. c. si quis miles. dicit qđ refutatio non extēditur ad ius fu
turum. sed solum ad illud qđ est in presenti ē liquidum. Et rō
ē qđ p naturam refutationis ē vt extēdatur ad futura. ff. de le.
ij. l. si ita. f. sub cōdictione. z. ff. de bo. liber. Bal. in. d. l. de his
sic dicit an possit renunciari huic legi. glo. qđ sic p qua facit. l.
iij. ff. de testa. mili. dñs Ja. dicit pñuz qđ cū hec sit itroducta
i odium occultantium testamenta nō potest renunciari. ff. ad
macedo. l. tam z si. Sz querit Bar. de tali questōe fratres ma
ritauerunt sororem z fecerūt qđ ipsa vocauit se cōtentaz dote

z renunciavit oī iuri qđ haberet i hereditate paterna. quia an
ista renunciatio noceat sibi quo ad relicta eidē in testamento
patris. dicit Bul. qđ non nisi testamentum fuerit ostensūz si
bi z datum intelligi sibi quo ad relicta eidem in testamēto pa
tris quo casu bene pñudicat sibi saluo qđ in legitima qđ si nō ha
beret integrā legitimā nō pñudicat sibi renunciatio genera
lis. f. regit qđ spāliter renunciasset ipsi legitime seu actiōi ad
supplementum. iste est ter. C. d. inoffi. testa. l. si quando. f. si. qđ
ē no. menti tenendū fm Bul. Adde ad predicta qđ in predcā
questōe idē t3 Bar. de saly. in. l. pactuz quod dotali. C. d. pac.
z vide que no. Jo. an. de vñer. in cōstōne regni i aliquibus. in
tertia car. in pñ. Ange. autem i. d. l. de his sic dicit super glo.
ibi puto qđ sic z male qđ huic nō pōt renunciari fm Ja. bu. bar.
z alios. ¶ Primo qđ hec lex loquitur prohibitiue. ergo ei nō re
nūciatur. C. ne fide. do. dentur. l. i. i glo. Secūdo qđ inspicī ver
ba est de forma. ergo nō remittitur pacto. vt vidistis plene per
eundem Ange. in. l. pactum iter bñdem. ff. de pac. Tercio quia
istud inductum i odiū occupantiū testamenta. Jo. de Jmo. i
c. cum contingat. t3 idem qđ Bar. z per easdē rōnes. z subdit
ibi qđ Bar. non exprimit. Quid si renunciatio sit cū iuramēto
vñ sentire qđ non valeat per ea que ipse dicit in. l. cū lex. ff. de fi
deius. Sed certe fm Jo. de iure vñ dicendū pñum per regulā
d. c. cū contingat. z. c. qñis. de pactis in. vi. ex quo iuramētū
potest seruari sine interitu salutis eterne. z rōes Bar. faciūt
qđ nō pōt renunciari simplici pacto. sed nō quomin⁹ possit per
iuramentū p ea qđ habent i. c. significāte de pigno.

An defensionibus possit renunciari.

Ed discutiāmus an

defensionibus possit renunciari. Bal. i. l.
pactum. ff. de pac. sic dicit. nō. qđ in cri
minali non t3 renunciatio. si quis renun
ciat defensionibus nec impedit ista renū
ciatio quoniam defensiones sunt de iur

naturali cui derogari non pōt. vt in cle. pastoralis. f. si. de re
iudi. secus forte si non essent iste defensiones de iure naturali
cui derogari non potest. sed estz de iure positio sicut est ista
defensio qđ accusator non debeat audiri. quia non soluit colle
ctas. nam illa exceptio non est proprie defensio. argu. ff. man.
l. hñeiusor. f. quedam. z quod ibi nō. facit quod habet i simili
C. de accu. l. accusatoribus. hoc tñ nō affirmo dicit Bal. quia
i glo. i. l. pactum inter bñdem. ff. de pac. valde indistincte loqui
tur per quam glo. apparet qđ in criminalibus nō potest renū
ciari applloni. l3 in civili sit secus. vt. l. si. C. de temporib⁹ ap
pel. Item colligitur ex glo. d. l. pactum. dicit Bal. qđ semper i
criminali est danda dilatio reo ad faciendam suam defensionē
z hoc probatur de re mili. l. iij. f. quod si ad diem. nisi constet
qđ nullaz defensionē habeat. vt. l. si quis filio. ver. nisi forte. ff.
de iniusto rup. facit quod no. in. l. iij. ff. de infa. sed l3 non possit
renunciari defensionibus. vt. s. est dictum. an possit renunciari
dilatioibus in cā criminali. quidam allegant glo. in. l. pactum
inter. ff. de pac. tñ glo. hoc nō dicit. qđ l3 estz renunciatum villa
tionibus. tamē valerēt probatōes z defensiones que fierēt si
ne termino. ff. de adul. l. in crimis. de quo per eundem Bal. i. fi.
C. de ferijs. Ang. autem in. l. pactum. ff. de pac. sic dicit. Defē
sio est d iure nature. z ideo sicut iuri naturali nō renunciatur.
vt. ff. d. pac. l. ius agnatōis. ita nec etiam iuri defendendi. z ē
verum qñ renunciatur defensionī future per rōnem predictaz
z est casus in. l. si puerit. ff. de iurisd. om. iu. z no. C. de pig.
l. iij. Sed si defensio cōpetit de presenti. an possit renunciari
est dubiū in causa civili tene qđ sic. in aut. iubemus. C. de iudi.
C. de iure bast. f. l. defensionis facultas excepta causa status.
ideo valet renūciatio i omnib⁹ exceptiōibus pemptorijs z di
latorijs. pbatur pñum i. l. i. C. de iudi. fm. C. si iam rekt. nō
po. l. pemptorias. C. de pac. l. postqđ liti. ff. de iudi. l. destitisse. z
ff. de iudi. l. tale pactū. f. qđ puocauit. Si autē renunciatur in cri
minali glo. ff. de pac. in. l. tale pactū. vñ tenerē indistincte qđ nō
tenebat z est notabilis. z huius pñum practican assessorēs
cum faciunt accusatum vel iqu istum cōfiteri maleficiū. z illo
tūc dāt terminum ad se defendendū. z iquisitus imediate renū
ciat ter m ino z defensionibus. vnde vñ qđ male faciūt p hanc

glo. r. l. nō tñ. ff. de appel. r. C. de ap. l. additos. C. de epi. audi. l. additos. r. p hac pte optime facit. ff. de publi. iudi. l. custodias r. ibi Bar. tangit. r. i. d. l. nō tñ. sed nihil firmat. p ista opi. fa cit. ff. de quest. l. i. §. si quis vltro. r. qz defensio iudicialis est d iure nature. casus est i cle. pastoralis. de re iudi. tñ p practica assessor optime facit. C. de ferijs. l. puinciarū. r. vñ casus i. l. i. C. de fur. Bal. facit. c. cū dilectus. de accu. r. qz in causa crimi nali vel et capitali pōt cōcludi in causa. C. de adulte. l. quānis indubitati. sed pstat qz facta cōclusionē nihil vltius de iure pōt allegari aut defacto. vt dicit Inno. in. c. cū dilectus. de fi de instru. r. c. qm̄ d. de proba. r. i. c. auditis. de pecu. r. no. glo. i §. qz vero. in aut. de testi. r. no. i. d. aut. iubemus. expresse per Inno. in. c. pastoralis. de cā po. r. p. p. r. p. Jo. an. i nouella. i. c. si. de resti. i iteg. ergo vñ qz quis possit renūciare omni sue defensionē. dic qz aut cōstat accusati vel inquisiti nullaz de fensionē habere. puta qz est notorie malefactor. r. tūc valet renū ciatio r bona est practica vnde sis cautus assessor semper face re i actis qz renūciavit i termino. qz dicit se nullam defensio nem habere. nam confessio presumitur vera r standū est i du bio confessioni. aut cōstat qz bz defensionē r nō tenet renūcia tio. r sic itelligit glo. in. d. l. pactū. aut dubitatur vtrū habeat defensionē. r tūc renūciatio. i dubio tñ si renūciās vult pe niterē pōt. vt. d. §. si qs vltro. sic itelligit. l. nō tñ. r. l. additos. r qz tūc renūciatio ē casus. r glo. in. d. l. de fur. balne. sit ergo cautus aduocatus accusati vel inquisiti vt renocari faciat dictā renūciationem. quia ea renocata nō poterit ad executioēz pro cedi r scias qz semper dōz dari terminū ad faciendū defensionēz als nō pōt ad cōdemnatoriā deueniri. ter. ē in. l. iij. §. ad vñ ff. de re iudi. ff. ob. qz pōt i cā criminali cōcludi r nō bz locū penitētia. r tñ p eaz renūciatur defensionē. vt in. c. cū Jo. de fide instru. qz illa renūciatio sit fm ordinem iuris. merito il la valet. r iō si assessor vult qz renūciatio termini. non reuoce tur faciat qz inquisitus cōcludat i cā Jo. de imo. i. l. custodias §. feriat. sic dicit sup glo. i si. que potuit esse rō qz differtur con demnatoria r non absolutoria ex quo reo volente proceditur di xit hoc Bar. notabi. qz ratio esse pōt. qz carceratus p cā criali pōt renūciare ferijs quatenus ē i sui fauorem. h nō quaten? ē i sui detrimentum. r sic facit qz reus nō possit renūciare ter mino i criminali qui datur sibi fm formā statuti ad faciendū suam defensionē. r p hoc cōstat quod nō. glo. i. l. pactum iter herede. ff. de pac. in quantum allegat. l. non tñ. ff. de appel. que cōsuevit reputari fin. tñ dicit Bar. p cōstanti se non ponere Ang. hic cōcludit qz si cōstat reum nullā defensionē hē forte qz ē insignis latro. tunc nō potest renūciare ex quo ius defen dendū non bz. p ea que habēt in. l. puinciarum. C. de ferijs. Facit l. nō allegat qz habet. i. l. iij. C. de epi. audi. p hoc etiaz alleg. qz hec renūciatio non vñ ledere nisi qz moritur citius de quo nō vñ curādum. ex quo certum ē eū non habere defen sionē p. l. cum res. C. de penit. Interdum cōstat eum si hē de fensionem sed desiderat mori. r tūc nō tūc renūciatio cum ne mo sit dñs membrorum suoz. vt. l. liber bō. ff. ad. l. acquil. r iō p tali carcerato ē inuito quilibet admittitur ad defendendūz l. nō tñ. ff. de appel. r. C. de epi. audi. l. additos. Interdum est dubiū an habeat defensionē. r tūc creditur renūciationēz ad mitti. h si penitet adhuc poterit se defendere p ter. cū glo. d. l. i. de fur. balne. r qz partes pñt i cā concludere r post cōclusio nem i cā non pñt fieri defensiones. vt i. c. Jo. heremita. de fi de instru. r i aut. de testibus. §. qz vero. col. vi. vbi in iudicio renūciatur testib? r pbationibus r cōcluditur in cā. r p hoc ē qz habetur. C. de iudi. aut. iubemus. vbi similt ptes renun ciant allegationibus i ciuili. ar. l. abtente. §. i. de peni. Adde primo qz predicta procedunt quādo ex crimine venit iponēda pēa corporis inflictiua. r sic nō pecuniaria. vbi autem ex cri mine vēiret imponēda tātūmodo pecuniaria tūc licitum est termino r suo iuri renūciare sicut in ciuili. l. si qs in conscri bēdo. C. de pac. r qz tūc nō vñ esse tñ p iudiciū. ar. l. in seruorū in fi. ff. de pac. r hoc ēt voluit Bal. hic. Itēz adde qz pro predi ctis bñ facit qd nō. glo. pe. i. l. in tātū. ff. de appel. r quod nō. ēt per Bar. in. l. qm̄ vltimo. ff. de penit. r quod habetur in. d. l. ad dito fm vñm intellectum. nam ibi non fiebat expectatio. §. r. dies in cā criminali qz fuerat illi termino renūciatum. f. da to ad probandū. r sic vñ qz teneat donec ipsum pēiteat vel ali quis pro eo veniat ad defensionem. ff. ob. ter. l. custodias. §.

r feriat. l. Ange. non respondeat qz possit itelligi qd ēt innu to reo cā poterat retrahere tēpore isto. dūtamē ferat finia con demnatoria hoc tēpore. r fm hoc hic pcessus totus poterit fieri alia pte istate vsqz ad finiam. Sinia at poterat ferri si erat abso lutoria. sec? si pdenatoria. vt est videre simile. C. vbi sena. vel cla. vbi pōt procedi ptra certas personas ibi nominatas vsqz ad calculū finie inclusiue. Sinia autē pōt ferri si sit absolutoria etiam p principis psciam. secus si condemnatoria. r hoc vide tur verum de iure r conclusioē quam tetigit Angel. videtur adberere hic Bal. l. recitat multas opi. Subdit tamen qz ne mo dōz cōdemnari nisi prius sibi dato termino ad faciendū su am defensio nem. alle. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. r ter. cūz glo. quam dicit singu. in. d. l. i. ff. de fur. balnea. r quod nō. i. l. ij. C. vt infra certum tempus.

An possit renūciari pbationibus.

Stenso an possit re

nūciari defensionibus. videndū est an pos sit renūciari pbationib? r. qz in aut. iube mus. C. de iudi. sic dicit. an ptes pbationi bus sibi competentibus possint renūciat.

Itē qz sic i dicta aut. iubemus. renūciavit vna prium allegationibus suis. ergo r pbationibus renūciari poterit. glo. in. d. aut. iubemus. dicit prium. r i aut. de testib? §. qz vero. nam tacite vt si didicit testificat renūciari pōt. vt d. §. qz vero. r expresse nō. r p pactū renūciari non potest. nec ob. quod habemus i aut. iubemus. C. de iudi. qz aliud est renū ciare allegationibus qd pōt per. d. aut. iubemus. qz allegatio nes plerūqz sunt supflue. r aliud est renūciare pbationib? qd nō pōt. qz tūc renūciatio ē p publicā vtilitatē. ar. C. de hñ di. l. qm̄. r ita nō. i aut. vt si. pbi. ma. §. si. in glo. magna. r sic nō. in d. §. qz vero. r huic finie acquieuit. De. Ja. de are. dicit priuz §. qz renūciari possit pbationibus per infra r p testes sicut al legatōibus. nam quis pōt renūciat iuri p se introducto. l. pe. C. de pac. Dictate lege cauet qz vbi quis renūciat iuri iuran do nō potest postea ad illud redire qd renūciādum putauit. vt l. si quis. C. de rebus credi. sed iuramentū ibi est quedā pbatio. ergo r. c. vt. ff. de edil. edic. l. queritur. §. si vēditor. r dōc ē ter. expresse qui dicit tenere renūciatōne i testibus. extra d testi. c. de testi. Quod autē dñ i. d. §. qz vero. ibi cōcludit r. c. nō itelli git de renūciatōe sed de vltima pbatōe. nam sicut i argumēto pclusio est vltimū. ita i vltima pbatōe pclusio. Ange. aut i. d. aut. iubemus. de iudi. sic dicit. qz renūciatio facta testib? non tenuit tenet glo. i corpore vnde sumit. d. aut. r idem tenet i. d. aut. iubemus. r ita i corpore de testib? §. qz vero. sed i renūcia tione istoz glo. i corpore r priuz eius qd i. d. aut. iubemus. dic fm Ang. qz i cā ciuili i iudicio renūciari p pductōi istoz ruz vel testū vt. l. si qs i pscribēdo. C. de pac. r talis renūciatō no cet pti nō solū i cā. h ēt in cā appellatōis r ita bñt determina tū canoniste i. c. fraternitatis. de testi. r i. c. de testi. eo. ti. saluo nisi i cā appellatōis pductē sup nouis articulis dependētib? a pñis vt i dicit. r. p. Ja. de ar. i. d. aut. iubemus. r pductō nī vero testū extra iudiciū nō renūciat. vnde si accipis pecu niā mutuo r paciscaris cū creditore vt nō pbes solutionē nī si p istm publicū. tale pactū nō excludit eū a potētia pbadi p testes. r ita dñ gl. sing. i aut. vt si. pbi. ma. §. qz vero. coll. viij. In criminali vero ē valde dubiū an possit qs renūciare ter mino dato ad defendendū. cū defensio sit de iure naturali cui non renūciat pacto. vt. l. ius agnatōnis. ff. de pac. glo. i. l. cu stodias. ff. de publi. iudi. vñ tenere qz nō teneat renūciatio i pū diciū prius. r p hoc vñ casus in. l. non tñ. ff. de appella. r. C. de appel. l. aditos. qd credo vñ dicit Ang. vbi nō ē malefactor notori? quē mori subito expedit reipublice. tūc. n. valet renū ciatio. qz notoriū ē nullā hē defensionē. vt i latronib? insigni bus r ducib? factionū vt. l. puiciat. C. de ferijs. r. l. pstitutio nū. ff. de appel. r vbi qs renūciat termino qz dicit se nullā de fensionē hē. tūc bñ valet renūciatio. qz nō renūciat defensioi r ita itelligo dicit ang. d. c. fraternitatis. r. c. de testib? extra de testi. r iō cauti iudices maleficioz faciūt hoc semp registrari i act. r dicit idē i. d. l. puiciat. qz p statutū pōt iduci qz i crimi nalib? pcedatur die feriato i bonorem dei. Itē vñ ibi casus

L. d. l. puinciarum q̄ quando constat clare malefactorem con-
demnatum ⁊ exbānitum esse illum qui in fortia est deductus
nulla debet sibi dari dilatio ad faciendum aliquā defensionē
p̄ hoc facit optime. ff. de pactis. l. si quis forte. §. sunt quedā
assessores tñ practicat vt ipsi fateantur ad bācam se esse illuz
qui repertus ē exbānitus ⁊ cōdemnatus ⁊ cōiter dāt sibi ter-
minum trium dierum ad faciendū suam defensionem. ⁊ bene
faciunt q̄ ē possibile q̄ haberet instrumentum restitutionis ⁊
indulgentie. tñ in malefactoribus notorijs non ē hec dilatio
tribueda. Bar. aut. i. l. i. ff. de ferijs. dicit. querit glo. nunquid
partes possent renunciare testibus. ⁊ determinat q̄ sic ⁊ ē ca-
sus in. c. super lris ⁊ melius i. c. tñ. de alijs solemnitatibus ⁊
de litis p̄testatione. ⁊ libelli oblatione ⁊ sic dic. vt. c. de lit. cō-
test. l. i. ⁊ aut. offeratur. ⁊ extra de offi. deleg. c. de cāis. ⁊ p̄ Jo.
an. i. c. si. de re iudi. als. c. cū cām. in vi. ⁊ per Inno. extra d. te-
sti. c. cū cām. q̄ capitulū facit q̄ dicta testij nō legitime era-
minatorum p̄t cōsensu partium approbari ⁊ Bul. in. l. i. ⁊
aut. offerat. C. de lit. p̄test. Idē aut. Bar. i. aut. iubemus. C. d. iu-
di. sic dicit. aliquis renunciat p̄ductioni testium vel instro-
rum. an hec renunciatio valeat. vt q̄ sic p̄ aut. iubemus. ibi i-
ter. allegationibus renunciat ⁊ c. glo. ibi determinat p̄rium
q̄ non valeat renunciatio. ⁊ d. aut. loquit in allegationibus
iuris. vide glo. que ē vna noua glo. p̄rium vt tenere i corpore
vnde sumitur aut. iubemus. ⁊ Ja. de are. t3. ⁊ etiam canonici
ste. vt extra de testi. c. de testibus. ⁊ illud quotidie obseruatur
in iudicijs. ergo quis pōt renunciare suis p̄bationibus. sed ex-
tra iudicium talis renunciatio non valet. vt no. in aut. vt sine
phi. ma. §. q̄ vero. ⁊ iō illa pacta que quotidie apponuntur
i instrumentis que dicunt p̄mittit q̄ i instrumentum non
pōt p̄bati nisi p̄ aliud instrumentum non valet. vt no. i. d. §. q̄
vero. Itē illud q̄ glo. dicit q̄ allegationibus iuris non possit
renunciari. intellige quātū ad hoc vt sibi vltius non statua-
tur terminus ad allegandū. nec sic imputetur iudici. tñ talis
renunciatio non impedit quin lex semper possit allegari q̄ il-
lis non pōt renunciari. vt. l. ornamentorum. de auro ⁊ argen. le-
ga. ff. de interro. act. l. confessionibus. ff. de le. i. l. nemo potest.
Bal. autem in. d. aut. iubemus sic dicit. An possit renuncia-
ri productioni testium vel instrumentorum. dicunt quidam
q̄ non. q̄ ter. in corpore in. §. q̄ vero. dicere vt q̄ nō noceat
renunciatio sed didicisse testificata bene nocet in testium pro-
ductione. l3 nō noceat i productione instrumentorum. vt extra de
fide instrumentorum. c. cum dilectus. ⁊ no. i. d. §. q̄ vero. ⁊ ff. d.
rei vē. l. officium. Concludit ergo glo. q̄ productioni testium
⁊ instroorum nō possit renunciari. sed Ja. de are. dicit p̄rium. q̄
pōt renunciari testibus ⁊ instrumentis ac allegatōibus taz facti
q̄ iuris. nam pōt quis renunciare iuri pro se introducto. vt. l.
pe. C. de pac. nec potest penitere. vt. C. de re. cre. l. iusturanduz.
vbi renunciatur iuriurādo. l3 sit spēs probatōis. Item renun-
ciatibus actōes suas ⁊ c. l. quero. §. si venditor. ff. de edil. edic. ⁊
decretalis est expressa que dicit renūciationem tenere in testi-
bus ⁊ instrumentis. vt extra de testibus. c. de testibus. que re-
nūciatio scā in cā principali nocet etiam in cā appllonis. vt
extra de testibus. c. fraternitatis. quod autem dī in. §. q̄ vero
in ver. conclusit. non intelligas de renūciatōe sed d vltima
productione. nam sicut in argumēto vltimum extremum est
conclusio. ita ibi vltima productio appellatur p̄clusio fin Ja.
de are. l3. hic dicit q̄ ista renunciatio scā in iudicio t3. ⁊ ex-
tra iudicium tñ v3. vt no. in aut. vt sine phi. ma. cre. ⁊ dbi. §.
q̄ vero. ⁊ iō illa pacta q̄ in instrumentis apponuntur. l3 p̄ tale
istm nō possit probari nisi p̄ aliud instm ⁊ nō per testes nō
v3. q̄ p̄ publicam vtilitatem fin l3. Bar. ⁊ Spec. in ti. de te-
sti. §. si. ver. sed pone. Sed Ja. bu. recitat hic opiniones ⁊ non
firmat. Adde quod no. in. l. si. ff. de p̄cto. stipu. secūdum Dy.
Item adde q̄ postq̄ testes sunt p̄ducti vel instm pōt eis renū-
ciari. vt. C. de fid. instro. l. iij. ⁊ hec vera i causis civilibus. sed
in causis criminalibus nō pōt renunciari. vt no. ff. de pac. l. pa-
ctū inter herede. facit q̄ no. ff. de appel. l. nō tñ. Item adde q̄
qñ vtraq̄ pars renūciat idem est renūciare ⁊ p̄cludere in cā.
vt no. in. c. si. de testi. in integ. in. vi. in nouella. ⁊ plenius per
Arch. ⁊ latius p̄ Jo. an. in. d. c. pastoralls. de cā posse. ⁊ p̄rie
postq̄ p̄tes nihil possunt allegari de iure vel de facto. vt dicit
Inno. in. d. c. pastoralls. alle. ⁊ intellige. put de allegationibus
loquitur q̄ nō p̄t de iure allegare. §. q̄ tales allegationes trā

ferunt i actu iudicii. nūquā enim potest claudi alicui qñ possit
leges allegare l3 fuerit in cā p̄clusuz. vt patet. C. de adulterijs
l. quāuis. ⁊ in aut. vt cū de appel. cogno. i p̄n. ⁊ extra de fide i-
strumentoz. c. cū iohānes heremita. Jo. de imo. in. l. custodias
ff. de publi. iudi. sic dicit. an possit q̄s renūciare p̄ductioni te-
stium ⁊ instro. in cā p̄sertim pecuniaria. recitat hic Bal.
opi. nam dicit q̄ in cā pecuniaria vt q̄ possit renunciari. per
l. si quis in cōscribendo. C. de pac. ⁊ q̄ nō est res tanti p̄iudi-
cij sicut in criminali. Secundā opi. recitat q̄ possit renunciari
⁊ nō extra iudiciū. ⁊ hanc sequit Bar. ⁊ Bul. in. d. aut. iube-
mus. Et tertiā opi. recitat q̄ nō valet renūciatio. q̄ vt renū-
ciare defensionē que est de iure naturali quod est immutabile ex
pacto. vt. l. ius agnationis. ff. de pac. ⁊ insti. de iure naturali
§. sed naturalia. Sed certe hec vltima opi. non vt bona. q̄ fin
illā nō debet posse renunciari. et in iudicio q̄ est p̄ capituluz.
de testibus allegatū. Bal. hic clare nō decidit. aduerte primo
q̄ glo. in. d. aut. iubemus. vt velle q̄ nō valeat renūciatio de
testibus neq̄ de instris. ⁊ idem vt velle glo. in. §. q̄ vero. in
aut. vt sine phi. ma. coll. vij. sed glo. in aut. vt cū de appella. co-
gno. §. i. coll. vij. vt velle q̄ valeat in instris sed nō in testib.
Jo. de ligna. in. c. ij. de p̄ba. tenet simplr q̄ valeat pactum q̄
nō possit p̄bati nisi p̄ instm. licet glo. que reputatur singula-
ris tenuerit p̄rium in. d. §. q̄ vero. in aut. vt si. probi. ma. mo-
uet p̄ regulam generalē. q̄ quilibet d3 posse renūciare suo fa-
uori ⁊ q̄ p̄tes possint agere q̄ i actis regatur scriptura neces-
sario. vt. l. p̄ctus. C. de fide instro. ⁊ bene facit. l. testium. ff. d.
testi. ⁊ quod no. per glo. de cens. in. c. i. in. vi. ⁊ hanc opi. tenet
Azo. ⁊ Hosti. i sūma de renūciatione. §. que p̄t ver. quid de
pacto. vbi dicit. Quid de pacto q̄ tota die creditores faciunt
fieri spāle. videlicet q̄ debitor nō possit p̄bare solutionē nisi
p̄ instm vt scripturā. an p̄ tale pactū possit renunciari p̄bōni te-
stium. nō vt hoc enim ius quod per testes p̄bet p̄ comune
vtilitatē iudiciū est. q̄ vltus testij frequēs est ⁊ necessari. ff. d.
testi. l. i. primo rñ. ergo tali iuri renunciari non pōt. ar. ff. de po-
stu. l. quos prohibet. ff. de admi. tu. l. quidā decedens. ff. de ope-
rie liber. l. cerdonē. ⁊ tale pactū p̄ legem est. vt in aut. de testi.
§. licet dudum. C. de here. l. qm̄. de cleri. peregr. c. tue fraterni-
tatis. qñ imo peccatum mortale vt inducere. arg. de crimine
fal. c. i. ad fi. dixit tñ Azo. q̄ bene valet renūciatō. Jo. de imo.
in. l. si. ff. de p̄torijs stip. sup hoc sic dicit. Vltimo tangit
hic Bar. qñem quotidianam. si p̄mitto stare tuo sacramen-
to vel tuo simplici dicto de damnis ⁊ interesse an talis con-
uentio valeat. ⁊ an p̄cise debeat seruari. nam sunt opi. vltra-
montani dicunt q̄ nil valet ne detur materia delinquendi. d
quo per l3. in. l. pe. C. de pactis. de epif. ⁊ cler. l. si quis in con-
scribēdo. ⁊ specu. i ti. de p̄ba. §. vidēdū. ver. quid si ibi. vbi idē
in effectu tenet q̄ vltamontani. Alia fuit opi. Dy. q̄ cōuen-
tio p̄dicta valeat ⁊ stari debeat si eque dicat. si aut inique pote-
rit peti reduci ad arbitrium boni viri fin legem si libertatem
de opis liber. ⁊ hanc vt sequi Jo. an. i addi. specu. i. d. ver. qd
si ibi. Ray. hic dicit q̄ opi. vltamont. nō est bona. put ipse t3
i. d. l. si quis. vnde t3 cōuentionem valere ⁊ plus dicit q̄ stabi-
tur dicto eius nec poterit peti reductio. l3 Dy. aliter dicat mo-
uetur p. l. iij. §. si. de iureiu. iuncta. l. si. C. de fideiuf. dñmodo si
statuat in infinitum. p. l. videamus. §. iurare. ff. de iureiu. ⁊ l.
si finita. cū si. de dam. infec. Nec obstant fin enm. l. allegare p̄
Dy. q̄ loquitur qñ cōferatur tacite ⁊ velate i voluntatem alte-
rius. secus qñ expresse vt i casu isto ar. l. fidei cōmissa. §. fidei cō-
missum. ff. de legatis tertio. l. fidei cōmissaria libertas. de fidei
cōmissa. liberta. Barth. aut i. l. si. ff. de p̄cto. stip. dixit q̄ l3
dillatio teneat tñ possum reuocare dilationem anteq̄ decla-
res p. l. iusturandi. C. de rebus credi. vbi dilatio iuramenti p̄t
reuocari anteq̄ p̄stet. ⁊ tñ vt habere viz stipulatōis ex quo
fit apud acta. ar. l. cum ostendimus. de fideiuf. tu. l3 postq̄ d
clarasti inique declarasti. deberet recurrere ad arbitrium bo-
ni viri ⁊ petere reductionem. quod intelligit siue p̄miserat sta-
re arbitrio tuo. ⁊ sic p̄ verba ipozantia arbitrium boni viri.
siue simplici decō tuo. ⁊ sic per verba ipozantia meram vo-
luntatem. q̄ tñ intelligitur exclusus dolus. l. creditor. §. lucius.
ff. manda. ideo cum videatur dolose arbitrari si nō decla-
rat quod iustum est merito possz peti reductio. Nec ob. qd ha-
betur in. l. pe. ff. de arbi. q̄ dicit responsidē patere ex ibi no-
tatis. nam ibi loquitur qñ cōmissio fit vt decidat. sententiando

dubium. unde taliter non potest quis esse in re sua iudex vel arbitri. sed quando scilicet non reuocatur in dubium et pars committit se declarationi aduersarii simpliciter fiende non per viam sententie. Ratio illud non prohibet ut ibi p. 3. v. l. iij. C. de iuris promissis. Et non bene hoc dicitur Bar. quod velle quod quando verba referunt ad aduersarium non sit in effectu differentia. an verba sint importantia arbitrium boni viri. an nudas voluntatem. quod est singulare notandum. et idem vult voluisse Inno. in. c. sane. et c. veniens de renum. ubi tangit quando quis se submittit gratie misericordie alicuius aduersarii. nam nisi gratiam et misericordiam reportet de reponi in pristinum statum quod est menti tenendum. Et dicit Ange. in seipso practicasse in assumptione certe pecunie a communitate quadam. forte. n. assumpsit illam promittendo quod staret gratie et misericordie sue in facto interesse dicte pecunie. quando autem dicta verba referuntur ad tertium non est dubium quod est differentia an sint verba importantia arbitrium boni viri an liberam voluntatem per. l. si sic. de lega. i. et l. si societatem. §. arbitrorum. si pro socio. et potest esse ratio diuersitatis. quia tertius non sit suspectus ex quo non declarat ad suum commodum. ideo licet declarat aliter bonus vir. scilicet tamen debet eius dicto. nisi i co arguatur dolus. quia tunc presumptiue augetur quando nimis magnus esset excessus. ar. Loes. §. lucius. si. que in frau. credi. et no. Bar. i. d. §. arbitrorum. Sed quando quis declarat ad proprium commodum est magis suspectus. id tunc facilius presumitur dolus eo ipso quod quis non declarat ut bonus vir. Ray. tñ sen sit primum. ut p. 3. et bis que superius dixi Ange. vero l. si. si. de pro. stip. dicit quod si iusta causa reuocandi interuenit. puta quod est effectus quidam ribaldus et homo infamis vite. tunc poterit reuocari conuentio antequam sit facta declaratio. per. l. cum quis. et per. l. cum cornelius. ff. de solutio. als secus. Et rñdit ad. l. si quis iuraturum. quod iuramentum delatum reuocat per eam emergentem de nouo. quod superuenerunt deferenti probationes. als non esset locus penitentie. allegat. l. si non fuit. ff. de iureiur. et ibi de hoc p. Guil. fm eum et aliter non rñdit ad dicta. l. cum osidimus. Sed potes dicere quod illa modicum facit Bar. quia loquitur quod quis apud acta passus est se scribi p. fideiussores et pro pupillo vel p. republica. qui fideiussores consuevit se stipulationem obligare. l. blandicijs. de fideiur. et est speciale ibi fauore pupilli et reipublice. ut no. p. Bar. que ratio cessat i causa predicta. et et actus delationis non est actus qui sui natura stipulatione egeat. unde puto Ange. bene dixisse. et fm dictu est limitandum dictu. Sed credo tñ dicit Jo. quod in. d. l. si quis iuraturum. non pcedat rñsio Ange. quod non vbi ibi de nouo emergerit pbatio. imo potius fuit oppositum. quod nil pbatuit sed bñ allegabat quod volebat pbare. et forte et dicebat de nouo superuenisse. tñ illud non pbat nec erat necessarium illud pbari quia locus erat penitentie ante prestatum iuramentum. Hunc redeamus ad dicta Jo. de imo. in. l. custodias. ubi continuando dicit quod Jo. de bel. tenuit opi. posita i. d. §. q. vero. ut sine pbi. ma. et pbat et in aut. iubemus. et Jaco. bu. ibi. et Jo. an. in. c. si diligenti. super prima glo. ad finem de fo. co. pe. Specu. in ti. de pbatio. §. videndum. ver. sed pone. refert tres opi. Quia est quod pactum non valeat. alia est quod valeat. tertia est quod inspicatur qualitas personarum. arg. ff. de ed. l. si quis ex argentijs. Postea conclusionem. quod aut apponitur pactum extra iudiciu p quod renuncietur pductioni testium et agitur quod non fiat pbatio nisi p iuramentum. et tunc h. sint opiniones. verior tñ vult opinio Alzo. et Hosti. quia in effectu sequitur Jo. de ligna. p suas rationes. Acc ob. quod pactu p publicam utilitatem non valeat. quod non reperitur lex expressa que dicat pbationes testium ad publicam utilitatem tendere seu ppter publicam utilitatem inductas et bene dicit lex quod versus testium est frequens et necessarius in iudicijs. ut l. ij. ff. de testibus. et quod pbationis facultas non est angustanda l. qui i. ff. de hereticis. Propterea dicta iura possunt intelligi quod per partes non agitur quod requiratur scriptura in actu. pñt tñ hoc agere ut est dictum. et p hoc bene facit dicta. l. testium. et p hoc et facit. quod l. appellatio fuerit valde expediens et necessaria. ut. l. i. ff. de appella. tñ appellationi potest renunciari. ut. l. si. ad fi. C. de tempo. appel. Facit quod habet l. i. §. pe. ff. qui et a q bus. et p hoc et facit. quod si simpliciter dicta ratio attenderetur. l. q. contra publicam utilitatem non potest renuciare et in iudicio. quod est dictu. c. de testibus. An autem in iudicio possit renunciari p

ductioni testium. vult quod sic. ut. d. c. de testibus. In primum vult casus i aut. de testibus. §. q. vero. col. vij. et facit quod no. glo. i aut. ut cū d appella. cognos. §. i. potes dicere sequendo Bar. i aut. q. semel C. d. pbat. quod aut conclusum est i ca. et absq. dubio et talis renunciatio. Post conclusionem adde quod non potuerunt pducere nec testes nec etiam instrumenta. ut est tertius in. c. cum dilectus. extra de fide instrumentorum. nisi forte beneficio restitutionis in integrum pars possit iuuari. vel nisi forte fm legem seruata solemnitate. aut. qui semel. Interdum non est conclusum in causa. et tunc et renunciatio quod ad testes quos potuit pducere. et sic loquitur. c. de testibus. sed non creditur talis renunciatio in dubio ad testes quos ignorabat posse producere tñ tamen non audietur nisi prius seruata solemnitate de qua in dicta aut. qui semel. et sic loquitur. d. §. q. vero. prout etiam ibi innuere vult si bene ponderetur. Et ex predictis p. 3. quod si constaret de mente renunciantis quod vellet ex toto omnibus testibus renunciare quod tunc forte amplius non audiretur. et sic facit p bis que dixi circa pactum quod sit extra iudiciu de non p bando per testes. An autem quis possit renunciare pbationi fiende per iuramentum. Conclude quod si sit pactum extra iudiciu quod non possit probari per iuramentum forte tenebit. sicut in simili. l. si. d. de testibus ara. l. in exercendis. C. de fide instru. si autem fieret in iudicio multo fortius idem vult et coipso quod concluditur in causa coipso vult renunciari pductioni iuramentum ut i. d. c. cum dilectus. An autem si quis renunciat in causa principali pductioni testium et iuramentum extendatur renunciatio ad causam appellationis. Dic ut per Bar. in. d. aut. qui semel. et per Inno. i. c. cum venisset. et in. c. intimaui. extra de testi. Quid autem si quis renunciat pbatio testium et iuramentum et voluit soluz sciri debere factu aduersarii. de hoc fuit dictum. §. et hoc et habet p Bar. i. l. theopompus. d. de. p. de. §. super hoc puncto Ludo. in suis dictis in lra. p. in dicto quod incipit. magnum est dubiu. sic dicit. magnu est dubiu an valeat pactu per quod quis se astringit ad certu genus pbatiois. glo. in aut. iubemus. C. de iudi. et in aut. ut sine pbi. ma. debi. et credi. §. q. vero. et p canonistas i. c. ij. de pba. Si autem interuenit iuramentu puenitio est valida. et iuras non potest pbare nisi fm quod se astringit. modo pone quod vnus iurauit se non probaturu per iuramentum et non habet iuramentum. an erit dare aliquod remediū quod iste possit pbare per testes. dic quod remediū est quod iudex ex officio suo et parte non petente illos testes facit examinare. dictum est singulare Spe. i. ti. de pba. §. nūquid ver. sed quid si debitor. et dicit Jo. de imo. in. c. cum contingat. quod si lex vult statutu regrat scripturā ad pbationem quod hoc locū habet vbi non est interpositum iuramentu. sed vbi est appositu iuramentu maxime corā iudice ecclesiastico poterit pbari iuramentu p duos testes. et iuras cō pellitur ad obseruantiam ipsius iuramenti. per. c. cum laycus. de fo. compe. in. vi. quod dicit sume notadu et a nemine tactu. Et predicta faciunt ad consuetudinē Neapolita. que vult quod dos et quarta non possint peti nisi per iuramentum. Idem et Ludo. in. l. admonendi. ff. de iurcurā. sic dicit. Postea lectura pylei. i. l. admonendi. vera sit. sumit Bar. ex ea ibi vñt quod est singulari fm eum quod licet post conclusionem i causa non possint iuramentu pducere. ut i. c. cum dilectus. de fide instru. tñ hoc est veru nisi ista iuramenta sint nouiter reperta. quoniam tñ et post conclusionem i causa pducere poterunt. ut ibi i lectura pylei. no. pbat. et quod sint nouiter reperta statim fm cum iuramento pducētis p. c. pastoralis. extra de excep. q. ter. fm eum ad hoc et notandus tu aduerte quod plura sunt i hoc addēda. Primo enim iquātum dicit quod post conclusionem i causa non possint iuramenta pducere. Adde hoc tñ veru etiam si illa non ad pbandum pducuntur. sed etiam ad declarandum alia iuramenta ante conclusionem pducta. quoniam nedum quod non admittantur iuramenta pbata. sed nec admittuntur publicorum iuramentorum declarationes. ut est casus no. extra de resti. i iteg. c. auditis. Secundo adde quod hec sua doctrina p. c. euz dilectus. fallit. Primo i causa criminali i qua et post conclusionem in causa iuramenta produci possunt. ut est casus fm euz no. ibi in. l. diui fratres. ff. de pe. Secundo fallit nisi in causa pupilli publica vel ecclesie. quod si fauore istorum pducere possunt iuramenta de nouo reperta post finiam ad eius retractationem. ut l. imperatores. de re iudi. et c. inter monasteriū. eo. ti. in glo. si. multo magis dicēdū quod post conclusionem i causa possunt pducere et ante latam finiam. Tercio fallit nisi iudex ex aliqua iustissima causa moneretur ad petendum aperte quod i

si fa pducere. vt no. Spe. i. ti. de renu. r. p. d. l. i. v. s. i. vers. r. scias. ar. l. v. b. i. c. u. g. s. ff. de i. i. r. o. act. r. refert Bal. i. l. i. ad fi. C. s. n. i. a. m. re. non poss. Quarto fallit in pupillo. republica r. ecclesia q. p. ducere possunt prius tamē restōe in i. t. e. g. r. u. m. i. m. p. l. o. r. a. t. a. v. t. d. c. a. u. d. i. t. i. s. n. e. c. e. s. t. i. s. t. a. q. u. a. r. t. a. f. a. l. l. e. t. i. a. s. u. p. e. r. s. u. a. p. e. r. e. a. q. u. e. s. d. v. i. r. i. i. n. s. e. c. u. n. d. a. q. u. o. n. i. a. m. i. b. i. d. i. c. t. a. l. o. q. u. u. n. t. u. r. d. e. i. n. s. t. r. i. s. s. n. o. u. o. r. e. p. e. r. t. i. s. n. o. s. a. u. t. e. m. l. o. q. u. i. m. u. r. d. e. h. i. s. q. u. e. d. e. n. o. u. o. r. e. p. e. r. t. a. n. o. s. u. n. t. q. u. o. c. a. s. u. v. e. n. d. i. c. a. n. t. s. i. b. i. l. o. c. u. m. q. u. e. t. u. n. c. d. i. r. i. . V. l. t. i. o. f. a. l. l. i. t. n. i. s. i. p. r. o. d. u. c. a. n. t. u. r. i. n. s. t. r. i. a. d. e. n. o. u. o. c. e. l. e. b. r. a. t. a. p. p. q. u. e. n. o. n. e. x. p. l. i. c. a. t. a. s. i. n. i. a. i. n. t. e. d. e. r. e. n. t. p. a. r. t. e. s. a. l. i. t. e. r. e. c. e. d. e. r. e. q. u. i. e. t. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. p. r. o. d. u. c. t. a. i. u. d. e. x. t. e. n. e. t. u. r. a. d. m. i. t. t. e. r. e. v. t. e. x. p. r. e. s. s. e. p. b. a. t. u. r. i. n. l. i. s. v. n. d. e. q. u. e. r. i. t. u. r. s. i. d. e. n. o. o. p. e. r. u. n. n. I. t. e. m. p. o. s. t. r. e. m. o. f. a. l. l. i. t. i. l. l. u. d. i. n. c. a. i. s. s. u. m. a. r. i. s. q. u. e. a. g. i. t. a. n. t. u. r. s. i. n. e. f. i. g. u. r. a. i. u. d. i. c. i. . q. u. o. n. i. a. m. i. n. i. l. l. i. s. a. d. i. n. s. t. a. n. t. i. a. m. p. a. r. t. i. s. e. t. i. a. m. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. p. o. t. i. u. d. e. r. i. n. t. e. r. r. o. g. a. r. e. p. t. e. m. a. d. u. e. r. s. a. m. . a. n. i. s. t. r. a. h. a. b. e. a. t. r. c. o. g. e. r. e. e. a. m. v. t. i. l. l. a. p. r. o. d. u. c. a. t. v. t. e. s. t. g. l. o. s. i. n. g. i. n. c. l. e. s. e. p. e. i. n. v. e. r. b. o. i. n. t. e. r. r. o. g. a. b. i. t. d. e. v. e. r. s. i. g. l. i. i. n. c. a. u. s. i. s. o. r. d. i. n. a. r. i. s. r. q. u. e. h. a. b. e. t. i. n. s. e. o. r. d. i. n. a. t. a. m. t. e. l. a. m. i. u. d. i. c. i. j. n. o. n. p. o. s. s. i. t. i. u. d. e. x. a. d. p. r. e. s. t. i. n. s. t. a. n. t. i. a. m. b. o. c. f. a. c. i. e. r. e. p. e. r. n. o. i. n. c. u. m. i. o. h. a. n. c. s. h. e. r. e. m. i. t. a. d. e. f. i. d. e. i. n. s. t. r. u. r. i. n. c. p. e. r. t. u. a. s. e. x. t. r. a. d. e. t. e. s. t. i. b. u. s. D. u. b. i. u. m. t. u. i. e. a. n. p. o. s. s. i. t. e. x. p. r. o. p. r. i. o. o. f. f. i. c. i. o. r. d. e. b. o. c. j. d. i. c. e. t. u. r. i. n. f. i. S. e. c. u. n. d. o. a. t. t. e. n. d. e. q. u. i. n. q. u. a. n. t. u. m. s. d. i. c. t. u. m. e. s. t. q. u. i. u. r. a. m. e. n. t. o. p. a. r. t. i. s. e. s. t. s. t. a. n. d. u. m. q. u. i. n. s. t. r. a. s. u. n. t. d. e. n. o. u. o. r. e. p. t. a. a. l. l. e. g. a. n. d. o. c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. d. e. x. e. c. e. p. t. . A. d. d. e. q. u. i. d. e. m. p. r. o. b. a. t. u. r. i. n. c. n. u. l. l. i. l. i. c. e. r. e. r. c. v. t. c. i. r. e. a. d. e. l. e. c. i. n. v. i. v. e. n. i. t. t. u. i. b. o. c. d. u. p. l. i. l. i. m. i. t. a. n. d. u. . I. p. r. i. m. o. n. i. s. i. i. p. s. a. p. a. r. s. i. n. p. r. o. d. u. c. t. o. e. d. i. c. t. o. r. u. m. i. n. s. t. r. o. r. u. m. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. p. r. o. d. u. c. t. o. r. u. m. b. i. s. s. u. o. i. u. r. a. m. e. n. t. o. p. r. o. b. a. u. e. r. i. t. i. l. l. a. n. o. u. i. t. e. s. s. e. r. e. p. e. r. t. a. q. u. i. t. u. n. c. s. i. c. e. r. t. u. m. i. n. s. t. r. u. m. d. u. c. e. r. e. v. e. l. i. t. r. i. n. t. e. n. d. a. t. p. e. r. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. i. d. n. o. u. i. t. e. r. r. e. p. e. r. t. u. m. n. o. n. a. d. m. i. t. t. i. t. u. r. a. d. i. n. r. a. n. d. u. m. q. u. o. n. i. a. m. i. u. r. a. m. e. n. t. a. l. i. s. p. r. o. b. a. t. i. o. p. l. e. n. a. z. p. r. o. b. a. t. o. d. e. z. i. n. d. u. c. e. s. i. n. e. o. d. e. m. f. e. o. r. a. b. e. a. d. e. m. p. a. r. t. e. n. o. n. a. d. m. i. t. t. i. t. u. r. n. i. l. i. b. i. s. r. a. d. b. o. c. l. i. i. n. f. i. d. e. b. o. a. u. c. i. n. p. o. q. u. i. t. e. r. i. n. b. o. c. n. o. n. e. a. l. i. b. i. i. u. d. i. c. i. o. m. e. o. S. e. c. u. n. d. o. f. a. l. l. i. t. n. i. s. i. r. e. p. e. r. i. a. t. u. r. h. u. n. c. s. e. m. e. l. i. u. r. a. s. s. e. f. a. l. s. o. q. u. i. d. i. u. r. a. s. s. i. q. u. o. n. i. a. m. t. u. n. c. s. e. m. e. l. p. e. r. i. u. r. u. s. b. i. s. f. i. c. i. u. z. p. r. o. b. a. n. d. i. p. e. r. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. a. m. i. t. t. i. t. q. u. o. d. p. r. o. b. o. p. e. r. t. e. x. c. p. a. r. u. u. l. i. r. r. i. j. q. v. r. i. l. l. e. c. a. n. o. n. e. s. t. a. d. b. o. c. n. o. I. t. e. m. a. d. d. e. q. u. i. b. o. c. p. n. c. i. p. a. l. e. d. i. c. t. u. m. B. a. r. s. u. m. p. t. u. m. e. x. d. o. c. t. r. i. n. a. I. s. t. o. l. e. i. n. o. n. v. i. p. c. e. d. e. r. e. r. a. d. b. o. c. p. r. i. m. o. p. r. o. b. o. e. x. d. o. c. t. r. i. n. a. e. i. u. s. d. e. m. B. a. r. t. h. i. n. l. i. s. i. m. a. t. e. r. s. h. o. c. i. u. r. e. i. n. f. i. v. e. r. b. o. r. u. m. s. u. o. r. u. m. s. i. d. e. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. r. e. i. i. u. d. i. p. g. l. i. n. l. i. s. i. r. e. m. s. i. f. i. d. e. e. n. i. c. p. e. r. i. d. q. u. o. d. a. p. p. e. t. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. i. n. c. a. p. e. r. i. n. d. e. e. s. t. a. c. s. i. a. p. i. r. e. t. p. o. s. t. s. e. n. t. e. n. t. i. a. m. s. e. d. s. i. p. s. e. n. t. e. n. t. i. a. m. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. a. n. o. u. i. t. e. r. r. e. p. e. r. t. a. a. p. p. a. r. e. n. t. n. o. n. p. o. s. s. e. n. t. i. l. l. a. p. r. o. d. u. c. i. a. d. r. e. t. r. a. c. t. a. t. i. o. n. e. m. i. p. s. u. s. v. t. d. l. i. s. i. s. u. b. s. p. e. r. r. d. l. i. m. p. e. r. a. t. o. r. e. s. e. r. g. o. n. e. q. u. i. p. o. t. e. r. u. t. p. r. o. d. u. c. i. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. u. s. a. s. e. d. s. i. l. o. q. u. a. m. u. r. i. n. h. i. s. i. s. t. r. i. s. q. u. e. p. r. o. d. u. c. i. p. o. s. s. u. n. t. i. c. a. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. a. s. i. n. i. a. i. s. t. u. d. i. d. e. m. c. l. a. r. e. p. b. a. t. u. r. q. u. i. v. e. r. u. z. e. s. s. e. t. d. i. c. t. u. B. a. r. f. r. u. s. t. r. a. t. o. r. i. a. e. s. s. e. t. d. e. c. i. s. i. o. l. p. e. r. b. a. n. c. C. d. e. t. e. m. p. a. p. p. r. c. f. r. a. t. e. r. m. i. t. a. t. i. s. e. x. t. r. a. d. e. t. e. s. t. i. d. i. c. e. s. q. u. i. n. o. n. p. r. o. d. u. c. t. u. m. i. c. a. u. s. a. p. n. c. i. p. a. l. i. p. o. s. s. u. m. p. d. u. c. e. r. e. i. c. a. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. q. u. i. n. o. n. e. x. a. l. i. o. c. r. e. d. e. d. u. m. e. s. t. d. e. c. i. s. i. o. n. e. i. l. l. a. m. e. m. a. n. a. s. s. e. n. i. s. i. v. t. e. a. q. u. e. r. e. p. t. a. s. u. n. t. n. o. u. i. t. e. r. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. n. c. a. u. s. a. r. i. s. t. a. n. t. i. a. p. n. c. i. p. a. l. i. c. u. m. p. r. o. d. u. c. i. n. o. p. o. s. s. u. n. t. p. d. u. c. a. t. u. r. a. u. t. e. i. c. a. u. s. a. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. n. e. c. v. o. s. m. o. u. e. a. t. q. u. i. p. o. s. s. e. t. i. s. d. i. c. e. r. e. q. u. i. p. d. o. c. t. r. i. n. a. m. v. o. c. p. o. t. e. r. u. n. t. p. d. u. c. i. i. n. c. a. u. s. a. a. p. p. e. l. l. a. t. i. o. n. i. s. e. a. q. u. e. n. o. f. u. e. r. u. n. t. n. o. u. i. t. e. r. r. e. p. e. r. t. a. s. i. z. e. a. e. t. i. a. m. d. e. q. u. i. b. u. s. p. a. r. s. h. a. b. e. b. i. t. n. o. t. i. c. i. a. m. a. n. t. e. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. c. a. u. s. a. r. p. r. o. d. u. c. e. r. e. p. o. t. u. i. s. s. e. t. s. i. v. o. l. u. i. s. s. e. t. q. u. i. b. o. c. e. s. t. f. a. l. s. u. m. v. t. d. e. c. l. a. r. a. t. d. o. A. n. t. d. e. b. u. i. c. a. d. a. u. d. i. e. n. t. i. a. l. o. f. o. e. x. t. r. a. d. e. r. e. s. c. r. i. p. t. i. s. d. i. c. e. n. s. q. u. i. d. i. c. t. a. l. e. g. u. d. e. c. i. s. i. o. l. o. c. u. m. n. o. h. a. b. e. t. i. n. h. i. s. i. n. q. u. i. b. u. s. n. e. g. l. i. g. e. n. s. f. u. i. t. i. c. a. u. s. a. p. n. c. i. p. a. l. i. p. d. u. c. e. r. e. s. e. d. s. o. l. u. m. i. n. h. i. s. q. u. e. p. d. u. c. e. r. e. n. o. p. o. t. u. i. t. a. u. t. r. e. s. p. e. c. t. u. i. g. n. o. r. a. n. t. i. e. . a. u. t. r. e. s. p. e. c. t. u. i. m. p. e. d. i. m. e. n. t. i. . V. l. t. i. m. o. b. o. c. p. b. a. t. d. c. c. u. d. i. l. e. c. t. u. s. q. u. i. n. u. l. l. a. f. a. c. t. a. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. n. o. u. i. t. e. r. r. n. o. n. o. u. i. t. r. e. p. e. r. t. o. r. u. p. r. o. h. i. b. e. t. p. r. o. d. u. c. t. i. o. n. e. m. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. u. s. a. A. d. d. e. q. u. i. l. l. u. d. q. u. o. d. d. i. x. i. t. A. n. t. o. d. e. b. u. i. a. l. l. e. c. a. d. a. u. d. i. e. n. t. i. a. z. d. o. J. o. d. e. i. m. o. i. b. i. d. e. m. d. i. c. i. t. q. u. i. d. e. i. u. r. e. p. r. i. u. m. v. i. v. e. r. u. s. p. r. e. g. u. l. a. l. p. b. a. n. c. d. e. t. e. m. p. o. a. p. p. q. u. e. i. d. i. s. t. i. n. c. t. e. l. o. q. u. i. t. l. i. c. e. t. f. o. r. t. e. t. u. c. p. o. s. s. e. t. h. a. b. e. r. i. p. s. i. d. e. r. a. t. i. o. a. n. t. e. n. e. a. t. a. d. e. x. p. e. n. s. a. s. i. l. l. e. q. u. i. s. c. i. e. n. t. e. r. o. b. m. i. s. i. t. s. i. m. e. a. q. u. e. h. a. b. e. n. t. i. n. s. i. m. i. l. i. i. n. c. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. d. e. e. x. c. e. p. t. i. o. I. t. e. m. i. d. e. m. L. u. d. o. i. n. l. a. d. m. o. n. e. n. d. i. . q. u. e. r. i. t. a. n. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. u. s. a. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. p. o. s. s. i. t. d. e. f. e. r. r. i. i. n. s. u. p. p. l. e. m. e. n. t. u. m. p. l. e. n. e. p. r. o. b. a. t. i. o. n. i. s. h. e. c. q. u. e. s. t. i. o. h. a. b. e. t. d. u. a. s. p. a. r. t. e. s. I. p. r. i. m. o. e. s. t. a. n. i. u. d. e. x. e. x. o. f. f. i. c. i. o. p. r. o. p. r. i. o. p. a. r. t. e. n. o. n. p. e. t. e. n. t. e. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. u. s. a. p. o. s. s. i. t. d. e. f. e. r. r. e. S. e. c. u. n. d. o. a. n. p. a. r. t. e. p. e. t. e. n. t. e. p. o. s. s. i. t. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. d. e. f. e. r. r. e.

quo ad primā partē. Bal. v. f. variis in. l. admonēdi. v. f. idistī cre tenuisse q. sic. p. ea que no. Spec. i. ti. de renunc. r. p. d. l. i. v. s. i. vers. r. scias. r. idem i. l. i. C. v. t. que defunt aduo. r. i. l. i. C. s. n. i. a. z. re. non po. dicēs q. vbi iudicem equitas mouet post cōclusio nem i. cā ex p. p. r. i. o. o. f. f. i. c. i. o. p. o. s. s. i. t. s. u. p. p. l. e. r. e. a. r. l. v. b. i. c. u. n. q. s. f. i. s. i. n. t. e. r. r. o. g. a. a. c. t. i. i. p. s. e. i. d. e. B. a. l. i. l. i. s. f. i. d. e. i. u. r. e. i. u. r. i. n. l. i. b. o. n. e. f. i. d. e. i. . e. o. t. v. f. d. i. c. e. r. e. q. u. i. e. x. o. f. f. i. c. i. o. s. u. p. p. l. e. r. e. p. o. t. d. e. f. e. r. e. n. d. u. m. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. s. o. l. u. m. a. d. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. m. a. c. t. i. t. a. t. o. r. u. m. a. n. t. e. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. n. o. a. u. t. e. a. d. a. l. i. q. u. i. d. n. o. u. i. t. e. r. p. b. a. n. d. u. z. r. a. d. b. o. c. q. u. o. d. n. o. J. n. n. i. q. u. a. d. a. m. a. d. d. i. t. i. o. n. e. q. u. a. f. a. c. i. t. p. o. s. t. c. o. p. i. l. a. t. i. o. n. e. m. o. p. i. s. i. d. i. c. t. o. c. c. u. m. J. o. b. e. r. e. m. i. t. a. d. i. c. e. s. q. u. i. d. i. c. t. a. r. e. g. u. l. a. l. v. b. i. c. u. n. q. s. v. f. i. n. u. e. q. u. i. e. x. g. e. n. e. r. a. l. i. t. a. t. e. v. e. r. b. i. e. t. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. c. a. p. o. s. s. i. t. i. u. d. e. x. e. x. p. p. r. i. o. o. f. f. i. c. i. o. s. u. p. p. l. e. r. e. d. z. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. a. d. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. m. i. a. m. a. c. t. i. t. a. t. o. r. u. m. n. o. a. u. t. a. d. a. l. i. q. u. i. d. n. o. u. i. t. e. r. i. n. d. u. c. e. d. u. m. S. z. i. p. s. e. i. d. e. m. B. a. l. i. c. i. i. n. s. i. d. e. m. s. i. v. a. l. l. u. s. d. e. c. o. t. r. o. u. e. r. i. n. u. e. s. t. i. g. e. n. e. r. a. l. i. t. e. n. u. i. t. q. u. i. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. c. a. n. o. n. p. o. s. s. i. t. b. o. c. i. u. r. a. m. e. n. t. u. d. e. f. e. r. r. i. p. e. a. q. u. e. n. o. i. c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. r. s. i. c. e. x. q. u. o. g. e. n. e. r. a. l. i. t. v. f. e. t. i. u. d. i. c. e. i. c. l. u. d. e. r. e. r. p. e. r. b. o. c. f. a. c. i. t. q. z. i. l. l. a. t. p. a. t. i. n. n. o. n. p. o. s. t. p. o. t. i. u. d. e. x. e. x. o. f. f. i. c. i. o. p. p. r. i. o. s. u. p. p. l. e. r. e. i. f. r. a. q. u. e. p. o. n. i. s. s. e. t. p. a. r. s. s. i. v. o. l. u. i. s. s. e. t. e. x. s. e. f. a. c. i. e. r. e. p. g. l. o. n. o. i. n. l. i. s. i. n. s. i. f. a. s. s. v. e. t. e. r. a. n. i. s. f. i. d. e. p. e. c. u. r. a. t. o. s. e. d. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. n. o. n. p. o. s. s. e. t. p. a. r. s. a. i. n. d. i. c. e. p. e. t. e. r. e. s. i. b. i. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. d. e. f. e. r. r. i. s. i. m. o. p. i. B. a. r. r. c. o. m. u. n. i. o. r. e. m. e. r. g. o. n. e. c. i. u. d. e. x. o. f. f. i. c. i. o. s. u. p. p. l. e. n. d. o. d. e. f. e. r. r. e. p. o. t. v. f. t. i. n. q. u. i. v. e. r. i. o. r. s. i. t. o. p. i. i. l. l. a. q. u. i. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. i. p. s. e. d. e. f. e. r. r. e. p. o. s. s. i. t. r. b. o. c. p. p. t. e. r. g. e. n. e. r. a. l. i. t. a. t. e. m. t. e. r. i. c. c. u. m. J. o. d. i. c. e. n. t. i. s. q. u. i. q. u. a. t. i. c. u. n. q. s. s. i. t. a. p. a. r. t. i. b. u. s. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. p. o. t. i. p. s. e. i. u. d. e. x. s. u. p. p. l. e. n. d. o. i. n. t. e. r. r. o. g. a. r. e. r. s. i. c. a. p. a. r. t. e. p. e. t. e. r. e. a. n. i. u. r. a. r. e. v. e. l. i. t. . N. e. c. o. b. d. i. c. t. u. m. J. n. n. o. i. d. c. c. u. J. o. h. a. n. c. s. d. i. c. e. n. t. i. s. q. u. i. l. l. u. d. d. z. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. q. u. o. a. d. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. m. a. c. t. i. t. a. t. o. r. u. m. q. u. i. i. l. l. u. d. r. e. p. r. o. b. a. t. d. A. n. i. b. i. d. e. m. r. i. n. c. c. u. i. n. c. a. e. x. t. r. a. d. e. i. u. c. a. l. i. . r. i. n. c. i. d. e. i. u. d. i. d. i. c. e. s. q. u. i. n. e. d. u. m. a. d. d. e. c. l. a. r. a. t. i. o. n. e. m. a. c. t. i. t. a. t. o. r. u. m. s. i. e. t. a. d. i. u. s. p. a. r. t. i. s. n. o. u. i. t. e. r. f. u. n. d. a. n. d. u. p. o. t. i. u. d. e. x. e. x. p. p. r. i. o. o. f. f. i. c. i. o. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. i. c. a. i. n. t. e. r. r. o. g. a. r. e. a. l. l. e. t. e. x. i. n. l. g. e. n. e. r. a. l. i. t. s. i. e. o. . i. t. e. x. q. u. o. t. i. n. t. e. r. l. z. n. o. n. m. u. l. t. u. m. p. b. e. t. u. r. s. u. a. o. p. i. v. t. j. p. a. t. e. b. i. t. r. t. i. v. f. v. e. r. i. o. r. e. x. g. e. n. e. r. a. l. i. t. a. t. e. r. e. g. u. l. e. p. o. s. i. t. e. i. n. c. i. u. d. i. c. a. n. t. e. z. r. r. x. . q. v. r. e. x. g. e. n. e. r. a. l. i. r. e. g. u. l. a. r. l. v. b. i. c. u. n. q. s. e. x. h. i. s. q. u. e. n. o. S. p. e. c. i. n. d. v. e. r. r. s. c. i. a. s. i. s. t. o. o. b. q. u. o. d. n. o. J. n. n. o. i. n. d. c. p. a. s. t. o. r. a. l. i. s. q. z. i. l. l. o. i. n. t. e. l. l. i. g. i. t. u. r. q. u. o. a. d. p. a. r. t. e. s. l. i. t. i. g. a. t. e. s. q. u. i. b. u. s. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. z. i. n. c. a. v. f. c. l. a. u. s. u. m. o. s. q. u. o. m. o. d. o. c. u. n. q. s. p. b. a. n. d. i. v. t. d. c. c. u. d. i. l. e. c. t. u. s. r. d. s. q. z. v. e. r. o. n. o. n. a. u. t. q. u. o. a. d. i. u. d. i. c. e. m. p. d. l. v. b. i. c. u. n. q. s. . N. o. n. o. b. g. l. o. i. d. s. v. e. t. e. r. a. i. q. z. p. o. t. d. i. c. i. q. u. i. l. l. a. s. i. t. f. a. l. s. a. p. t. e. x. e. x. p. r. e. s. s. u. z. i. n. d. c. c. u. J. o. c. u. p. i. d. q. u. o. d. n. o. t. a. t. e. x. t. r. a. d. e. t. e. s. t. i. c. c. u. c. l. a. m. o. r. . r. c. p. t. u. o. s. S. z. q. u. o. a. d. s. e. c. u. n. d. a. p. t. e. z. q. u. e. e. a. n. p. t. e. p. e. t. e. t. e. p. o. s. t. c. o. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. c. a. p. o. s. s. i. t. i. u. r. a. m. e. n. t. u. d. e. f. e. r. r. e. o. m. n. e. s. t. e. n. e. n. t. c. o. i. t. e. r. q. u. i. n. o. n. e. x. e. p. t. o. B. a. r. d. e. s. a. l. i. q. u. i. t. e. n. e. t. c. o. t. r. a. r. i. u. m. s. e. d. o. p. i. c. o. i. s. v. f. v. e. r. i. o. r. q. z. q. u. a. r. o. n. e. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. p. h. i. b. e. t. u. r. p. r. o. d. u. c. t. i. o. i. n. s. t. r. o. r. u. m. v. t. e. s. t. t. e. x. i. n. d. c. c. u. m. d. i. l. e. c. t. u. s. e. a. d. e. m. r. a. t. i. o. n. e. v. f. d. i. c. i. p. o. s. s. e. q. u. i. p. e. t. i. t. i. o. d. e. l. a. t. o. i. s. i. u. r. a. m. e. n. t. u. c. u. z. n. u. l. l. a. p. o. s. s. i. t. p. e. n. i. t. u. s. d. i. u. e. r. s. i. t. a. t. i. s. r. a. t. i. o. a. s. s. i. g. n. a. r. i. . r. q. z. s. i. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. v. i. d. e. n. t. u. r. p. r. o. h. i. b. i. t. e. p. r. o. d. u. c. t. i. o. n. e. s. a. l. i. o. r. u. m. t. e. s. t. i. u. z. v. t. d. s. q. z. v. e. r. o. a. d. s. i. n. e. m. e. r. g. o. s. i. m. i. l. i. t. e. r. p. e. t. i. t. i. o. q. u. i. s. i. b. i. p. a. r. t. i. d. e. f. e. r. a. t. i. u. r. a. m. e. n. t. u. m. q. z. i. u. r. a. n. d. o. s. p. a. r. t. e. e. f. f. i. c. i. t. u. r. t. e. s. t. i. s. i. n. p. r. o. p. r. i. a. c. a. v. t. e. s. t. t. e. x. i. n. l. i. s. C. d. e. f. i. d. e. i. c. o. m. i. s. n. e. c. o. b. s. t. a. n. t. r. o. n. e. s. B. a. r. d. s. a. l. i. q. u. i. n. q. u. a. n. t. u. m. d. i. c. i. t. q. u. i. h. e. c. p. e. t. i. t. i. o. d. e. l. a. t. o. i. s. i. u. r. a. m. e. n. t. i. n. o. n. v. f. n. i. s. i. p. o. s. t. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. p. o. s. s. e. f. i. e. r. i. e. x. q. u. o. n. e. s. c. i. t. a. n. p. s. a. n. e. x. p. e. d. i. a. t. s. i. b. i. i. u. r. a. r. i. r. b. o. c. m. a. l. e. d. i. c. i. t. q. u. i. c. u. m. a. n. t. e. c. o. n. c. l. u. s. i. o. n. e. m. i. n. c. a. f. i. a. t. p. u. b. l. i. c. a. t. i. o. t. e. s. t. i. u. m. e. x. q. u. a. p. o. s. s. i. t. p. a. r. s. c. o. m. p. r. e. h. e. n. d. e.

meti. vt. l. nō erit. §. si. ff. de iureiur. qm̄ dici pōt qd. §. ille locū hz
i iuramento volūtario et iudiciali. sec⁹ at i necessario vt recte in
telligēdo vñ probari i. §. idem ē. Nec ob. secundum fundamē
tum dum dicit qd si post conclusionē possit iurari. ergo eodē
modo potest iuramentū deferri. qd hoc est falsum vt patet in
exceptione dilatoria que licet possit post litis contestā. pbari
tū non potest post litis contē. apponi. cum prius opponi de
beat. vt. l. exceptionem. C. de proba. et l. pe. C. de excep. Anō ta
men casu posset saluari opi. Saly. Leo casu quo p̄cessus ē sū
marus. qd tunc post cōclusionem in causā ē ad p̄titionē p̄s
potest iudex supplere. vt est glo. sin. in. d. de. sepe. de verb. sign.
in ver. interrogabit.

An exceptioni nō numerate pecunie renūciari possit.

Uperest ut nideam?

An exceptioni nō numerate pecunie pos
sit renūciari. Bar. in. l. si ex cautione. C. de
nō nume. pecu. sic dicit. Quero vtrū possit
renūciari exceptiōi nō numerate pecunie
glo. dicit qd sic quātū ad hoc qd p̄ oppositō
nē huius exceptionis nō grauat actor onere pbandi pecu
niam nō esse numeratā potest opponere exceptionē doli vel i
factū sicut dicimus post biēnium. C. de condi. ob. tur. causam
l. i. et l. i. p̄tibus. C. de nō nume. pecu. ffico. de mata. disputa
uit istam q̄onem. et iter alia dicit. qm̄ obligatio ē p̄cta l̄ris.
et tūc. j. biēnium nō est nata ciuils obligatio fm̄ opi. glōfariū
nostraz. et nō. idem Bar. l. l. cū quis. C. de iur. et fac. igno. ergo
nō est nata actio que oritur ex obligatione ciuili et naturali.
vt insti. de obli. in p̄n. et l. licet. §. ea obligatio. de pecu. Si autē
nō est nata renūciatio i ista nō est modus inducendi obligatō
nem vel pducendi actionē. ergo talis renūciatio nihil operat
idem si obligatio esset p̄cta verbis p stipulationē. ar. C. de nō
nume. pecu. l. cū libera. Sed si aliquis ageret ex obligatione p̄
cta re per numerationem. et ad eam pbandaz iduceret confes
sionē. tunc ista renūciatio posset aliquid operari fm̄ glo. ita vi
cit dñs ffico. hec opi. nō placet Bar. qd i ista biēnium non
sit nata ciuils. in veritate tū nata p̄sumitur donec opponat
exceptioni. ideo. d. l. ex cautione. regit qd exceptio opponatur
insti. de excep. p totū. Si. n. actio nō esset nata exceptiōi loc⁹
nō est. et qd ideo dicit Bar. qd fm̄ qd doc. nostri dicunt qd huius
exceptioni nō possit renūciari. eadem. n. fragilitate qua iduci
tur ad pmittēdum. eadem iducitur ad renūciādum. tanta. n.
est fragilitas debitoris querētis pecuniā qd facit insti. m̄ credi
tori ergo et. ar. l. si mulier. C. ad velle. et l. doli. §. diuersum. ff. de
noua. Ad idem facit. C. de pactis pigno. l. si. Non ob. l. cū
fidem. C. de nō nume. pecu. qd ibi ex postfacto vñ approbati p̄
ctum et renūciare exceptioni. sed in ipso p̄ctu nō posset. Simi
liter videmus i pacto. l. commissio. i pignoribus. qd ab initio
ipso nō valet. sed valeret si fieret ex postfacto. vt. l. ticius. ff. de
pis. actio. de quo p eundē Bar. l. l. si quis. als calipodius. d. so
lu. si tū i renūciatione iteruenit iuramentū. tūc idem Bar. in
l. si. C. de nō nume. pecu. dicit. qd si quis in ista renūciatū er
ceptioni nō numerate pecu. et postea iurauit non puenire cer
te qd tūc vñ qd nō possit istam exceptionem opponere. qd veni
ret p̄ factū suum. puto tū qd si soluerit poterit repetere. sicut vi
dimus de debitore qui iurauit soluere vsuras. extra de iureiur.
c. debitores. Bal. aut in. alle. l. si ex cautione. sic dicit. Querit
glo. vtrū ille qui renūciat exceptioni nō nu. pecu. possit illaz
opponere. et in hoc sunt opi. quidam dicunt simplr qd nō. qui
dam dicūt simplr qd sic. quidam tenēt qd tenet renūciatio qn̄
tum ad releuandum agētē ab onere probandi sed non quā
tum ad excludendum reum a facultate probandi oppositum.
primi fundāt se ex regula qua cauetur qd potest renūciari ex
ceptionibus competentibus et competituris. vt. ff. si quis cau.
l. sed et si quis. §. questus. hoc sic probatur. creditor qui recepit
confessionem videtur promittere futuram numerationē. C.
de dotis promiss. l. si voluntate. hz a promissione semp pōt qd
liberari per pactum. vt. ff. d. pac. l. si vnus. §. pact⁹ ne. ergo et.
Creditor a necessitate numerādi pōt absolui. ad hoc ēt facit re
gula generalis. C. de pac. l. pe. Sz p secūda opi. facit qd ista re
nunciatio hz cāz finalē d futuro. C. de nō nu. pecu. l. si. ff. loca.

Lquero. §. inter locatorem. et defectus cāe finalis obligatorie
reum absoluit ab impetitione actoris. vt. ff. de opis liber. l. si
libertus ita. vnde p talem renūciationem nō auget effectus
facit quod nō. ff. de ver. ob. l. triticum. ¶ Deteretia sicut se habet
cautio in formis sic cautio formis ex defectu forme. i. cause. hz
cautio i formis si obligat ergo nec cautio questio colore forme
i qua deficit essentialis substantia. vt. ff. de cōsti. pe. l. si. hz pro
alia opi. que dicit renūciationē opari solo respectu pbatio
nis facit qd p hoc emanauit et reus se astringit p hoc. et certū
ē qd quis se astringēdo pōt releuare aduersarium ab onere pro
bādi. extra de pbatonibus. c. l. cām. doc. cōiter tenent qd vbi
principalr eliditur iuris p̄sumptio ibi et renūciatio similiter
eliditur. et hoc t3 ¶ De. et plenius explicat hic ffico. de mat. sic
dicens circa hunc articulū qui est de renūciatione huius ex
ceptionis. non credo qd renūciatio huius exceptionis que fit i
instrumento debiti quo qd cōstituit se debere aliqd ex cā mu
tui faciat obligationē efficacē ad agēdum si agatur ex sola lu
terarum vel verborū obligatiōe. nec tollat hanc obligationē
quod incōuincib. l. rōne pbo. nam certum ē qd p talem cōfes
sionem et scripturā nascitur l̄rarum obligatio de qua dicitur
insti. de l. ob. que non est efficacē ad agēdū ante biēnium vnde
renūciatio huius exceptionis nō pōt facere eff. cācem obliga
tionem que de sui natura ē inefficax. qd hic nō ē modus faciē
di obligationem efficacem sicut qn̄ vendo fundūz p. r. et renū
cio p̄titioni p̄ciji non t3 venditio. vt. ff. de p̄hen. empt. l. si qd
venditionis. Item cum re t3 obligatio formari vel impleri si
t3 renūciatio ne res interueniat qd impossibile ē qd sepata for
ma a materia obligationem pducatur. et iō renūciatio p̄incta
cū cōfessione hz intelligat fm̄ naturam obligationis implicaret
cōditionem. et esset p̄ naturam substantialem actus. sed quia
agnitio debiti et fides veri p̄iudicaret fm̄ ffico. mat. cuius est
ista sn̄a hz verba non sint oīa sua. et hoc ē veritas qd facilitas
antecedentis iducit facilitatē cōsequētis. et in eodem instanti
tpis i quo non repitit nisi vnus anni motus et vna facilitas
ar. C. ad velle. l. si mulier. ¶ Vtrum p statutūz possit tolli ex
ceptio nō nu. pecu. vñ qd nō. qd p hoc induceretur creditor ad de
linquēdū. vt. l. illicitas. i p̄m. de offi. p̄i. ¶ In p̄m vñ naz. ex
ceptio nō nu. pecu. ē de iure ciuili. ergo pōt tolli p aliud ius ci
uile vel municipale. vt nō. ff. de iureiur. l. nec ex p̄torie. Solu
tio. aut loqueris quo ad for. laycale. aut quo ad forū epale. aut
quo ad forum penitētiāle. si quātū ad forū laycale et t3 statu
tū et seruādum. facit. l. i. in fi. C. de cōsti. pec. nō ob. qd statu
tum dicatur esse quoddā pactū. vt nō. i ff. sub. de deare. ab or.
fa. qd illud p simile dñ non p̄prie. hz. n. statūtū sit cōsensu ci
uium. tū ē cōsensu nō simplex hz lege munitus. et hoc vñ ap
probatur. facit quod nō. Ly. C. fa. ber. l. certū. Si vero loquimur
quātū ad forū epale vbi iudicialr agitur de peccato. vt extra
de iudi. c. nouit. tūc statutum valet i hoc vt in debitorem trās
ferat onus pbandi negatiue sed non valet facta pbatōne ne
gatiue. qd ibi constat de peccato. non iuris fictiōe. sed vere tūc
iudiciū ē ecclesiē. vt. d. c. nouit. seruata forma p modū denūcia
tionis. vt ibi p3. Si vero loquimur quātū ad forum penitētiāle
i quo non fit discussio pbatonū. quilibet. n. relinquatur sue cō
sciētie fm̄ Innoc. ibidem facit quod nō. p eundem in. c. qd ple
riqz. de immunitate eccle. Ly. als in. l. si ex cautōe. sic dicit nū
quid debitor possit renūciare exceptioni non nu. pecu. vñ qd
sic. qd iuducta ē in fauorem ipsi⁹. ergo vt. l. si quis in cōscri
bēdo. C. de pac. vñ p̄. qd non t3 alia via cōcedi quod lex p̄hibz
vt. l. scire. Quid dicemus dicit glo. Bononiensis q fuit subci
lissimus apud omnes cum debitor confitetur spe futurū nume
rationis anteq pecuniā sit numerata. duo sibi p̄p̄unt. ¶ Pri
mum est qd petit sibi excipere. Secundum est qd creditor p̄bet
numeratam pecuniā. hoc verum vbi non renūciat nō p
dit ambo predicta sed vnum tantum. s. vltimum. poterit ergo
ad hoc excipere sed oportebit cum modo probare. als d nullo
renūciatio deseruiret qd esse non t3. ff. de leg. i. l. si quando. et
hanc opi. sequitur est Ja. Bal. et Odo. alij vt Ja. de raue. dñt
indistincte qd sicut ante renūciatōem duo predicta sibi com
petunt ita et post. nec per suam renūciatōem pōt facere quā
semp infra biēnium debitor probz et ostendūt sic. bñficiū
istud quod habent debitores spe future numerationis intro
ductum est ad occurrendum facilitati debitorum pecuniā i di
gentiū. nam dicit idem Ly. in. l. in p̄tibus. C. de non nu. pe.
quod

quod magis affectat debitor pecuniam habere et se facilius obligat quam creditor affectet sibi pecuniam restitui et maxime usurarius qui semper vellet quod debitor dormiret et suum senem vigilet et sepeliatur in inferno. et dicitur in dicta. l. si ex cautione. si tali beneficio posset renunciari eadem facilitate et in diligentia induceretur ad renunciandum quo induceretur ad confitendum. ar. l. si mulier. C. ad vell. ibi ex pñcia sue fragilitatis. et hac ratione teneo cum predicto Ja. ad dicendum quod privilegijs inductis alii cui ad suam utilitatem in ipso actu renunciare non potest. ita hec renunciatio ad delinquendum induceret creditorem. l. quod non numerat pecuniam quod esse non debet. ff. de pact. dota. l. conuenire. et istam sententiam creditur ex veram. ad. l. si quod de leg. i. Respondit adiectione debet aliquid operari verum est adiectione efficax. sed hec non est efficax. ergo et c. fm. Ja. bu. sed pone quod renunciavit debitor et iuravit quod iuris vii quod non possit puenire. ut in aut. sacramenta. dñ quod imo possit puenire. ut l. non dubium. C. de leg. Breuiter distinguere aut sacramentum interuenit hoc modo. iuro quod reddam tibi et adhuc possum excipere et adhuc video sub conditione pmittere si pecunia sit mihi numerata. ut l. si. C. de non numerat. pec. ubi vii casus. aut renunciavit debitor exceptioni non numerat. et iuravit non pponere in perpetuum. tunc iure nostro si preiudicaret. ut extra de iureiur. c. cum contingat. et tñ rationem predictam. si quod videatur pmittere sub conditione. non approbat per. imo vii pmittere sub modo. et ideo non soluit ipsa iuris subtilitate incurrit per iurium. tñ lex secus dispñat sic intelligit. C. de non numerat. pec. l. si. qui satisfacta. co. l. si. Ange. i. alle. l. si ex cautioe. sic dicit. et igitur hec glo. quod debitor renunciat exceptioni non numerat. pec. quod non obstat renunciatioe poterit excipere saltem de dolo. sed si bi tunc incumbit onus probandi pecuniam numeratam si esse. et in hoc ergo granatur tunc debitor per dictam renunciacionem. s. iñico. de mata. disputauit hanc questionem et determinauit quod aut creditor agit ex numeratōe et ad eam probandam inducit cautionem obmissam a debitore. et tunc debitor non potest excipere quod obstat sibi renunciatio. aut creditor agit ex cautione debito ris tāquā obligatōis induciua. et tunc renunciatio illa nihil operatur quod ante biennium in actu līarum ciuiliū obligatio non est nata. ut no. isti. de līarum ob. i. pñ. et c. de iur. et fac. igno. l. cū quis. vii cum si sit nata obligatio neq. actio talis renunciatio non est causa obligatōis inducēde. Et ideo non obstat renunciatioe exceptio poterat opponi. Sed Bar. damnat istam opi. quod obligatio et actio non sit nata. tñ fingit nata esse. quod apparet. quod creditoris repulsionem requiritur quod proponat exceptionem. l. si ex cautioe. et l. si iura. et l. asseueratio. et l. aduersus. C. de non numerat. pec. dicit quod ista renunciatio operat. unde reus non arctatur ad pecuniam numeratā probandā non esse quod qua fragilitate reus cauit eadem fragilitate renunciavit. ut l. si intra. C. de in iure. resti. mi. et l. si mulier. la. vltima. C. ad vell. et ff. de mino. l. si iudex. facit. ff. de dona. l. doli exceptio. s. diuersum. tacita est enim auiditas debitoris querentis pecuniam quod quicquid creditor peteret debitor asseueret. iñ ob. quod renunciatio debet aliquid operari. l. si quod. ff. de leg. i. quod est verum quod renunciatio efficax est fm. iñ de. et h sequit. ex. et Bar. et ista opi. mihi vera vii dic. Ange. ibidem. et dicit idem Ange. i. l. iñ de. de non numerat. pec. quod ubi quis renunciavit exceptioni non numerat. pec. et iuravit eam non pponere. eā opponere non poterit. nam tale iuramentum seruari potest sine iuramento salutis eterne. et precludit os debitori ut eam non opponat. ut l. c. ad nostrā. et c. debitor. de iureiur. licet secus si non renunciasset si obstat quod iurasset. et dicit Ange. in. l. si. C. de non numerat. pec. intellige hanc. l. quando ille qui iuravit si renunciavit exceptio non numerat. pec. als si renunciasset non possit vñre p pñcia factam s. deberet soluere. s. postea solutū ut idcirco re petere. ut in. c. debitor. de iureiur.

An solēnitatibus iuris possit renunciari.

Antez iuris solem

nitatibus renunciari possit discutiamus. Bar. in aut. offeratur. C. de litis contest. sic dicit. Antrum productioni libelli possit renunciari. Glo. in aut. offeratur dicit quod libellus tacite potest obmitti non expresse. et i

hoc vii residere Mar. sil. et Jaco. bu. Alij sunt in contraria opi

nione quod renunciari non possit productioni libelli. et istud pñto verius dicit ibi Bar. iñ. n. solēnitatis non sit solum ad utilitatem partis. sed sit ad utilitatem iudicis ut sciat iup quo habeat ferre sententiam. et ideo non potest per consensum partis renunciari. iñ. dicit ea que inducunt certam solēnitatem in actibus hominum non possunt pñsensu pñtum tolli. ut l. nō potest de le. i. et l. ius publicū. ff. de pac. idem dico dicit ibi Bart. in litis contest. idem tenet cano. extra de offi. deleg. c. de causis. et per Jo. an. de re iudi. c. si. in. vi. Sed quid tota die fuerit cōpmissa in arbitros quod possint cognoscere sine libello sine litis contest. et pronunciare in scriptis et sine scriptis. quomodo valz iste processus. cum ut dixi dictis solēnitatibus renunciari non possit. Respondet dicit ibi Bar. sicut iñ. Papa vel impator dando iudicem potest remittere istas solēnitates. ut l. i. post prin. ff. quis et a quo appell. l. si. C. de sentent. et iter. om. iu. ita partes pñt dare istam formā pcedendi arbitris. et illaz rationem quam hñt a partibus tñ habent. id possunt assumi cū reuocatione dictarum solēnitatum. secus in alio iudice quod iurisdictionem hñt a seipso non a partibus. Bal. in. l. si. ff. de ferijs. sic dicit. iuramentum calūnie cōsensu partium non potest remitti quod est de solēnitatibus totius iudicii. sed iuramentum testis remitti potest de cōsensu partium. quoniam non est de solēnitatibus sed est introductum ad veritatem facit de do. pñleg. l. theopomp. ubi dicit quod cōsensu partis facit quod dictum vnius testis facit plenam probationem. tñ in dubio iuramentum nunq. intelligitur remitti. ut est tex. no. ff. de qñ. l. maritus. et dicit i. l. iñ. rādi. C. de testibus nunquid factum testis possit remitti cōsensu partium. glo. in. l. i. ff. de ferijs. dicit quod sic. et c. de iura. calū. s. s. q. veremur. quod est expresse extra de testi. c. tuis quonibus Antrum libellus et cetera substantia iudicii pñt de consensu partium remitti. Dic ut plene no. i. de sepe. de ver. sig. ubi plene per glo. et iñ. Pau. de liazar. vos habetis glo. Accursij. i. aut. de exhibe. re. s. i. et glo. Ber. de offi. deleg. c. de causis. et no. spe. i. ti. de libel. cōcep. s. vtrū. et s. nunc dicendum. Idem vero bal. i. aut. offerat. sic dicit. nunquid oblatio libelli possit ex partium consensu remitti. Quidā dicit quod sic tacite. non expresse. ut no. i. aut. offeratur. C. de lit. cōt. et ar. C. de iura. calū. l. i. s. s. q. ve remur. Alij dicunt quod potest remitti tacite et expresse. l. quotiens. de pñuileg. co. l. rñ. Tertij dicunt quod nec expresse nec tacite. quod est de substantia iudicii. et hoc no. de offi. deleg. c. de causis. et Spe. i. ti. de libel. cōcep. s. vtrū. ver. iñ. iñ. dicit ea aut. offerat dat formam et ultra pcedit annullādo si forma non seruatur. vii cōsensu partium non potest derogari forme nec renunciari nulli tati. hoc tñ Ja. de bel. i. aut. de exhibe. re. s. sancimus. iñ. dicit ea libellus est materia de qua debet formari sententia. de ficiente ergo materia deficit materiatur. ff. de solut. l. qui res s. area. nec. n. potest formari sententia sine libello. ut l. fundus. cōi. di ui. facit quod no. ff. de falsis. l. si quis obreperit. et in. l. si. C. de fidei. libe. et c. de falsis. l. nec exceptioni. Alij dicunt quod potest obmitti solēnitatis oblationis. sed non substantialis petitionis hoc est dicere quod sine petitione impossibile est procedi. s. sine libello in scriptis oblato bene potest pcedi dūmodo appareat qñli qñli petitione. sic etiam s. iure veteri pcedebatur ad litis contest. et ad sententiam ex quali quali petitione non oblata in scriptis. ut l. i. s. edere. ff. de edē. et hoc vii tenere Ja. bu. in sua lec. et si reperiat i actis petitio dictata verbotenus. an hec habeatur pro libello oblato in scriptis. et fm. glo. positam in aut. offeratur q. dicit quod tacite potest procedi sine libello vñ processus. Sed fm. eos qui requirunt libellum in scriptis offerri non probatur per hoc quod libellus oblatus eo quod appet petitio in scriptis redacta. ad h. facit quod no. Spe. de appel. s. ante omnia. ver. et no. domin. bar. de Salp. in. d. aut. offeratur. sic dicit. Quero an libellus cōsensu partium possit remitti. glo. si. h. ic format istam questionem et arguit pro et s. finaliter determinat quod non expresse sed tacite sic. ar. ff. de procu. l. filius. s. veteram. et s. de iura. calū. l. i. s. sed quia veremur. Aliqui dixerunt quod expresse nec tacite. quod est s. ordine substantialis illius iudicii. ut no. in. l. prolata C. de sentē. et hoc no. in. c. de causis. extra de offi. dele. Ja. bu. dicit quod si querimus de oblatōe fienda iudici. tunc illa non potest vñlo modo remitti quia nec obmitti. ar. j. de ten. ex peri. re. l. i. et cōi diuidi. l. vt fundus. et eius quod notatur in. d. l. prolata. Aut queritur de ea que est fienda parti. et illa non potest remitti expresse et tacite. quod fauorem priuatum respicit. ut l. si quis in cōscri

hēdo. C. de pact. S; hoc vltimū nō vñ verum. Et primo q
tacite non possit. qz necessitas offerendi imponitur parti r iu
dici. qz pars de mandato iudicis d; ei mittere copiam libelli
vt hic in prima glo. nō. r hoc ē clarum tenēdo opi. qz ei mitta
tur cū citatione. de qua. j. subijciā. Secūdo pbat̃ur ex hoc ver
bo offeratur. nā est imperatui modi r dirigitur ad oneratur
r sic necessitat r oblationes pprie sunt ēt non petētibz imo
qñqz nolentibus vel non affectantibus. vt. j. de vsuris. l. acce
ptam. j. de solu. l. oblatione. ff. de ver. obliga. l. qui rōme. ff.
de actio. emptio. l. iulianus. §. offerri. Tercio qz hoc aut. videt̃
formam istam dare r vltra pcedere annullando p factum. ex
go partiū cōsensu nō pōt remitti. l. non dubium. C. de legi. ff.
de trāfac. l. cū bi. §. p̃etor. r de le. ij. l. nemo potest. r hoc mibi
dicit Saly. vñ tuti. r sic nedum quo ad iudicem. s; nec ēt quo
ad partem pōt remitti hec libelli obligatio. Sateor bene qz pōt
reus nolle ipsam recipere vel sup recepto nō p̃nunciari r si
bi iputetur. sed iudex non possit nolle recipere rē. Ang. autēz
i. d. aut. offerat. sic dicit tu potes dicere i hoc. l. an libellus pos
sit remitti sunt varie opi. r Ja. de are. r Ly. tenet qz non pōt
tacite vel expresse. qz ē de substantia. vt. d. aut. offeratur. r i cor.
vnde sumitur. r quia lex vltra pcedit annullando processūz
r parti. syl. r Jaco. butri. tenent glo. primam opi. sequitur
Bar. r ea tenet canoniste l. c. de causis. de offi. delega. r Job.
an. i. c. fi. de re iudi. li. vi. idem Bar. i. c. i. de libelli obla. Alti
mo scias qz istud ē vñ cum litigat corā iudice. sed si corāz ar
bitro tunc bene pcedit sine libello de partiū voluntate. rō est
quia partes arbitro notione tribuit. vnde de p̃essione notio
nis possunt remittere solēnitatē iudicialē. sicut cū p̃nceps cāz
delegat alicui r solēnitatē iudicioz remittit. vt. l. i. ff. quis r a
quo. r ita obseruat cōsuetudo que ē optime legū it̃erpres. vt. l.
de quibus. ff. de leg. glo. i. c. i. de libelli oblati. sic dicit. nūq̃d
libelli oblatio sit de substantia ordinis iudiciarij vñ qz sic. qz
p̃ciliū patres istos noluit audire nisi prius libellū scriberent.
vt argumentum optimūz de p̃batio. c. qm. r p libellū apparet
de modo agendi fm quē debet formari snia de accu. c. qualif
r qñ. ad fi. de symo. c. licet beli. r p aut. offeratur. optime vñ p
bari. vbi dicit litem autē cōte. p hoc idulum habita p nullo
est. r sic vñ qz sit de substantia. sicut r litis cōtestatio. de lit. p̃s.
c. vno. de elec. c. vduz. dicit qdam qz nō est de substantia ordi
nis oblatio libelli. r sic pōt obmitti tacite. sicut consuevit dici
de iuramento calūnie. Alij d. qz nō valet qeqd factū est. r hoc
per iura predicta nisi sit vilis causa. vt dicit̃ est qz melius vñ
iure canonico. ista enim p̃ncipalia sunt libellus qui ē p̃ncipi
piū r fandamētum causē. litis cōte. r qz snia feratur i scriptis
r a iudice sedente r a se recitante. Jo. an. i. nouella. s. ista glo.
vbi iure canonico sic dicit. idem hic Jnno. r Hosti. allegat.
Jnno. i. aut. de tempo. nō so. pe. sup dote. §. attestatōe. coll. vij.
Hosti. allegat. i. aut. de exhibē. r itro. rei. §. illud coll. v. p quez
dicit qz nec exp̃se nec tacite remitti pōt. erāt. n. qdaz qz aduer
sarios simplices vocabat ad iudiciū r eis negantibz dicebant
litem contesta. quod ibi reprobat imperator. l. §. sequē. statues
qz libellus offerat. r qz h̃s p̃testa. ac obligatōe obmissa habeat
p nulla. Tācredus phyllosofbus. Vincētus dicebat qz fm le
ges erat de substantia. fm canones nō. iducebat. c. si quis cū de
rico. r decretalem. put. qbus r̃sum ē i glo. r hoc dicebat per
aut. offerat. de li. p̃te. que tñ est canonizata Bynl. tractant de
hoc nihil approbās in Spe. de libelli concep. §. vñ. libellus.
satis rē. Credo qz petitio sit de substantia. sed si fiat ad modum
poste. r nō i modū libelli. r sup ea lis p̃testat. credo tenere pro
cessum parte nō petēte necessaria esse dare i modū libelli. hunc
vñ p̃. cle. sepe. de ver. fig. r vide ibi quod nō. in glo. date p hoc.
Saly. aut i aut. offerat. sic dicit. cū queritur an libellus sup pe
titis debeat dari vel offerri. dic aut agitur iure actionis. aut
officio iudi. Jdmo casu aut cognitio erat ordinaria r plena
ria. r tūc libellus debet offerri iudici r pti de mādato iudicis.
vt in aut. offeratur. in prima glo. cu3 si aut cognitio erat sum
maria r sic extraordinaria. r tūc libellus p modum libelli nō
est necessari. sed sufficit qualis qualis petitō que i actis scriba
tur cui snia postea cōformetur vt. C. de sentē. ex periculo. re. l.
ij. r ex illa accipiat sibi reus copiam si vult. qz nō tenetur sibi
actor offerre. r ita itelligat aut. nisi breuiores. eo. ti. si tñ libel
lus ordinarius offerret̃ nō haberet viciare. vt nō. Jnno. in
c. nouit. d. iudicijs. Secūdo casu dic aut offm iudicis erat mer

cenariū super aliquo icidenti vel emergenti imploratur. r tūc
libellus nō erit necessarius. vt nō. ff. de iurroga. acti. super ru
brica. aut ē merū nobile r p̃ncipaliter intentatum. r tunc aut
imploratur in figura iudicij ad sniam aliquam diffinitiuā p
ferendam. aut extra figuram iudicij ad simplicez auctoritatē
interponendam. Jdmo casu aut plenaria cognitio interue
nire debet. r tūc libellus est necessari. vt i aut. offerat r aut.
sequē. r. ff. de mino. l. qz si minor. §. restitutio. r. §. fi. r hoc quo
ad iudicem. sed quātum ad oblationē fiendam parti. tūc si per
sona certa subest. r idem alias cu3 nō sit certa ei nō p̃t oblatio
fieri. ita itelligat aut. si oēs. C. si vt se ab hered. absti. aut snia
ria cognitio iteruenire d; r tē libellus nō ē necessari. s; qua
lis qualis petitio sufficit. vt. l. i. §. cū patronus. de offi. p̃fec. vr.
r. l. si quis a liberis. §. meminisse. ff. de liber. agno. Secūdo ca
su qñ off. cum iudicis imploratur ob auctoritatem aliquā in
terponendam. tunc libellus aliquis nō ē necessarius. vt. ff. de
of. p̃cōsul. l. nec quicq̃. §. vbi decretum. ff. de re iudi. l. oia. Ja.
bu. i. d. aut. offeratur. sic dicit. Quero an sine libello possit ad
diffinitiuā veniri r vñ qz nō. qz snia d; ferri. lue cōtest. vt. l. ij.
C. de sentētijs ex peri. re. Jdmeterea libellus obmissus viciat
p̃testationem. vt in aut. offeratur. r in aut. vnde sumitur. r si
ne p̃testatione nō pōt sniam formare. vt. l. platam. C. de snijs
r. l. fi. §. illud. C. de tempo. appel. sed. d. Mar. dicit qz aut libel
lus ē petitus r oblatus r planum ē qz de eo fertur snia. vt. l. i.
ij. de sentētijs ex peri. re. aut non ē petitus r oblatus. r tūc ta
cite vñ obmitti r valet iudiciū. vt. l. ij. §. sed qz veremur. C. de
iura. ca. aut petitur s; non offerit. r tunc viciatur iudiciū. vt
v. aut. offerat. sed si non ē oblatus libellus quomō poterit da
ri snia p̃. l. ij. C. de snijs ex peri. re. r iō debes itelligere de libel
lo si oblato. itelligo qz si fuit oblat. parti. iudici tñ oblat. sunt
r i acti possit. als nō video quō possit ferri snia diffinitiuā. qz
cū sit libellus materia ex qua d; ferri snia. deficiēte materia d
ficit materiatiū vt. l. iter stipulatē. §. sacra. de ver. obl. r. l. q res
§. areā. ff. de solu. nec dicas non posse obmitti tacite. nec ēt ex
p̃se. qz respicit fauorē rei vt deliberet r nō cōe vt facit iuramē
tum calūnie. r iō siue sit p pactū remissūz exp̃se siue tacite dū
modo sit petitio iudici oblata r i acti redacta. Ly. in. d. aut. sic
dicit. Quero an libellus possit obmitti ita qz sine eo teneat pro
cessus glo. antiqua. dicit qz nō alij r glo. noua dicunt qz pōt
remitti exp̃se ar. ff. de pcura. l. filius. §. veterani. r. C. de iura
mento calū. l. ij. §. qz veremur. Jo. de bloneko in suo libello
sup ti. isti. de acti. dicit qz nō pōt tacite nec expresse remitti. r
pbat qz i ter. aut. offerat. d. vñ d; eū actor offerre. ēt si nō pe
tatur a reo cū offerri sit pprie nō petēti. vt. ff. de le. ij. l. h̃deicō
missa. §. si reus. Jtē reus non possit solū renunciare. qz nō tñ
fauore suo. immo fauore actoris r iudicis est inuentum vt li
bellus detur ppter memoriā labilem hominum vt. ff. de pig.
acti. l. p̃bitur. r ppter sentētiā conformandā libello. vt. l. fun
dus. cōdiui. r qz cum libello facilius sunt positiones r facili
veritas iquiritur quam inquiri multis modis cuiuslibet iudi
cis interest. vt. C. de iudi. l. iudices. ergo p solum reum remit
ti nō pōt. C. de auctoritate p̃sta. l. i. tamē Ja. de raue. cōfundit
istam rōnem dicit. n. qz non est in fauorem iudicis introdu
ctum. quid dicemus glo. iuris canonici sequitur opi. Jo. blo
nesti. extra de libelli obla. c. i. r multi alij doc. moderni nostri
iuris. Jd. vero videtur sentire qz aut renunciatur per reum
qz non tradatur in scriptis. r tūc pōt remitti tacite licet non
expresse aut non tradatur aliquo modo. r tunc non potest ta
cite vel expresse. ar. d. l. fundus. sed Marti. sil. circa hoc distin
guebat. aut libellus petitur r offertur. r tunc tenet processus
si alius ordo sit seruatus. aut nec petitur nec offertur. r tunc
non ēz processus quātūcumqz sit seruatus alius ordo qz libelli
oblatio l; possit remitti expresse. vt. C. de cpi. r cle. l. generalit̃
in fi. r. C. de p̃uui. sco. l. fi. li. rii. tamen non tacite. vt. d. aut. of
feratur. C. de sen. r interlo. om. in. l. prolata. l; glo. noua con
tra hoc dicat. aut petitur sed non offertur r nulla remissio inf
uenit nec tacite nec expresse vnde certum est processum nullū
in ciuili. vt. d. aut. offeratur. r in criminali vt libellorum. Gal
lit in casibus vbi est sp̃ale vt possit sine libello pcedi. aut offer
tur sed non petit r oblatus non recipitur. r tunc vñ valere p
cessus quasi fauore rei sit introducta libelli oblatio cui fauori
potest renunciari. vt. l. si quis in conscribendo. r qz inuitū be
neficiū non transfertur regula iuris inuito. r qz vñ expresse
renunciare

renunciare non recipiendo oblatum, ceterum si renouetur i du
bium, utrum in ea que agitur sit offerendus libellus necne, et
iudex interloquatur non offerendum, videtur processus tene
re et c. vi. C. de his qui ve. et. impe. l. i. contra vñ q non. ff. d
regu. iur. l. factum a iudice, quod tutius est, cum interloquo
ria contineat expressum iuris errorem, Item et qñ non conti
neat expressum iuris errorem sed reus nō acquieuit iterloqu
torie, sed si acquieuit vñ processus tenere, qz expresse remisit, qz
expresse remissio tñ nisi quando iudex instaret vt libellus offe
ratur cuius etiam interest tunc expresse renunciatio a pibus
facta non tñ fm eum, vt scripsi in. d. aut. offeratur. tñ huic di
cto occurrit id quod Ja. de are. dicit, l. in fauorem iudicis nō
fore introductum vt libellus in scriptis tradatur, mibi videt
dicit Ly. l. 3. De dicit superius q scriptura libelli bene potest
tacite remitti, sed alia oblatio et editio nec tacite nec expresse
possint remitti, ar. d. l. vt fundus de penis. l. ptes. qñ etiam li
bellus i scriptis remitti non pot. qz reputo tñ adheret aut.
offeratur in fi. que dicit q si libellus non tradatur in scriptis
qz litis contest. non tñ, et sic remitti non pot. argu. d. aut. et hoc
videtur innui in corpore aut. vbi pponitur qz libellus est de
substantialibus, ergo et hoc tñ Ja. de are. Glo. Jo. an. i. cle.
sepe. d. ver. sig. super verbo necessario sic dicit, datur per hoc i
telligi q in alijs causis in quibus non proceditur simplr et
necessario sit offerendus libellus, de hoc no. extra de libel. obla.
c. i. et Jo. an. et Hosti. tenet libellū esse de substantia iudicior.
iducunt. d. decretalē. et aut. offeratur. iij. q. iij. et Jo. an. iducit i
aut. de tem. nō solu. pe. super do. s. cōtestatōe. colla. vi. Hosti.
iducit ibi aut. de exhibē. et intro. re. s. illud. colla. v. vbi dicit
expresum. Rñdit ad. c. si quis cū clerico. xi. q. i. et ad. c. put. de
dolo et pñ. et ibi no. Jo. an. bac opi. facit qz aut. dicit libellum
offerendum sed offert pñie nō petēti. de lega. iij. l. fideicomis
sa. s. si rem. de resti. spo. l. as circa. de appel. c. interposita i pñ.
tamen Hinc. et philosophus dicebant per predictum. c. sigs
et c. prout qz de iure canonico libellus nō erat de substantia.
Rñil. de hoc tractat nil approbans in Specu. in titi. d. libelli
obla. s. vtrum libellus offerendus. Accur. in. d. aut. offeratur
tñ qz tacite potest remitti, sed in. d. s. illud autem. de exhibē. et
intro. re. et qz etiam expresse remitti possit vltra medium ma
gne glo. Dominus meus in legibus dicebat q si libellus pe
tatur tñ offertur bñ pceditur. si nec petatur nec offertur non te
net pcessus. qz l. 3. possit expresse remitti fm eum. C. de episco. et
de. aut. generaliter in fi. et c. de pñi. sco. l. quotiens in fi. l. iij.
nō tamē tacite per aut. offeratur. et c. de sentē. et iterlo. om. iij.
di. l. platam. Si vero petatur sed non offertur nō vñ pcessus
cum nulla remissio interuenit. si vero offertur sed non peti
tur nec recipitur oblatum. tñ vñ pcessus. qz fauore rei videt i
troducta oblationi et quilibz renunciat fauori suo. vt. l. penul.
C. de pac. et qz inuito nō offertur bñficiū. et qz fm eum obla
tum non recipiendo expresse renunciare videtur. Alij dicunt
renunciare posse ne libellus tradatur in scriptis. et tunc renun
ciatur tacite. Si vero nullo modo tradatur non pot renuncia
ri tacite vel expresse. ar. d. l. vt fundus. ff. de peni. l. si ptes. vñ
dicere soleo in. d. c. i. qz petitio sit de substantia. sed si fiat i mo
dum poste apud acta nō in modum libelli et super eo lis cōte
stetur credo tenere processum. Satis. n. visum est menti iuris
vt. j. dicitur. ver. veruz. parte vero petēte necessaria ē i modū
libelli petitōem offerre p iura pmo alleg. sed hoc opi. vñ hic re
probari. si enim hic ē spāle in his in qbus pcedit simplr et d
plano quod non est necessarie libellū offerri. sed sufficit petitio
nem apud acta describi vt sequitur. ergo in alijs non suffic pe
titionem sic describi. sed non est necessarie libellum offerri.
So. per hāc decretalē. ab opi. predicta nō recedo. nam pñum
approbat ea pte qua dico esse necessarie petitionem describē
dā in actis. si. n. hoc i his fortius i alijs. ad ppositū respōdeo
in his casibz spāle qz i eis et parti petēti nō ē necessariū libel
lus offerendus. qui tñ petēti i alijs necessarie vñ offerri. quod i
telligo exceptis his casibus qbus sine libello pceditur. quozū
aliquos notat Hosti. in decre. prima. de libel. obla. et Accur.
in glo. prealle. aut. de exhibē. et intro. re. S3. Dñil. plene colligit
in Spe. de libel. cōcep. s. nūc dicendū. nō tñ putes qz i omni
casu in quo nō exigit libellus locus sit huic pñoni. qñ p mul
ta exempla posita videre potes et satis est vbi expresse nō ē.
Et dicit idem Jo. an. in alle. cle. in glo. sup verbo sine verbo

sic delegat. ergo petens qz vult vel scripturā dare vel verbo pro
ferre. vt de suo ore scribatur apud acta. vt solent fieri poste. d.
Anso. de bu. in. c. i. de libel. obla. sic dicit. Quero an libelli ob
latio sit de substantia ordinis iudicarij. Arguit glo. qz sic. vt
hic et in. c. qñ p falsam. de proba. vbi describunt iura spālia.
qz ad illum vt fundamentū mensurā snia de accu. c. qualiter.
de symo. c. licet bel. Quidā dicūt vt dicit glo. libellum de sub
stantia si petatur. vt dñ in iuramento calūnie. ad hoc de iura.
calū. c. i. in. vi. Alij qz nec obmitti nec remitti pot. hoc dñ gl.
verū de iure canonico cōcludens tria spālia libellum. l. iij. pñ.
et qz snia feratur in scriptis. glo. iquantū tria ponit p substan
tialibus iudicij. vide glo. quartā als. ij. q. i. i. snia. et c. de sen.
l. prolatam. ij. q. vi. s. diffinitiva ver. prolatam. in spec. de off.
iudi. s. postremo. v. colūna. Multas opi. recitat in Specu. de
lit. cōtē. s. vñ libellus. quas obmittit. Coloratā autem opi.
Mar. filli. magis vide p Jo. an. i. clemē. si. de verbo. signi. i ver
bo necessario. Ja. bu. in aut. offeratur. tenet libellum de substā
tia si petatur quo ad partem. si remittatur expresse quo ad par
tem non esse d substantia. als non possz ferri snia. qz deficiente
materia deficit et materiatur. d. ver. obli. l. inter stipulante. s.
sacramenta. et l. qui res. s. aream. ff. de solu. Inno. et Hosti. in
c. i. de libel. obla. dicunt qz glo. Inno. allegat ibi aut. de tem. nō
solu. pe. super do. s. ptestationē. colla. vij. Hosti. alle. ibi aut. d
exhibē. et intro. ducen. re. s. illud. colla. vi. per que dicit qz nec
tacite nec expresse remitti potest. Erant quidam q aduersa
rios simplr vocabant ad iudicium. et eis negantibz dicebant
litem contestatam. quod ibi reprobat imperator in. s. sequen
ti. statuens quod libellus offeratur. et quod litis cōtestatō hac
obligatione obmissa habeatur p nulla. Alij qz fm leges ē ne
cessaria. fm canones non vt in. c. i. d. libel. obla. p glo. tñ An.
et pñs. vt in. c. si quis cū clerico. et i decretali. put. quibus respō
sum ē i glo. Jo. an. in. c. si. de ver. sig. i clemen. i verbo necessa
rio. et fuit opi. De. l. 3. non placeat Ly. i aut. offerat. i. xi. q. qui
dicit qz parte petente necessariū ē libellus. et hoc in cā plena
ria. i cā summaria posta sufficit apud acta non in modū libel
li. si vero petat adhuc sufficit quedam posta apud acta. et tantū
ē posta quātum libellus iudici oblatum. Ly. et Bar. tenent qz
nec tacite nec expresse pot remitti. qz bec solēntas respicit ne
dum vtilitate partis s3 etiā iudicis. vt possit certam ferre sen
tētiā. et fuit bec ratio Bar. que non placet Ly. Secūda p
nit rōnem. qz partes nō pñt tacite nec expresse renunciare solē
nitatibus legis. vt. l. nemo pot. de leg. i. ff. d. pactis. l. ius publi
cum. Ly. adicit rōnem qz aut. offeratur. exigit qz detur in scri
ptis. als ptestatio facta non tñ. Idē tñ Ja. ve. bel. i aut. de exhibē.
et intro. re. s. i. col. v. Allegat rōnes bar. i aut. vt matres
debi. et credi. s. qz vero. nisi aliud haberet cōsuetudo. s3 istis p
respōderi hoc esse verum si petatur. remanet ergo opi. Jo. an.
nec credo libellū ē si a iudice petatur parte obmittente de sub
stantia quicquid sentiat Marti. fil. et Ly. in. d. aut. offeratur
s3 bñ necessaria ē quedā posta super qua se fundat iudex ad sen
tētiā ferēdam. et sic intelligo Jo. an. et bu. quā si iudex remit
teret et partes non valere remissionē qñ aliqualis petitio exi
gatur. qz hoc cōcernit vtilitatem publicam p aut. offeratur. et
in corpore vnde sumitur. sic intelligo Ly. et Bar. sit ergo con
clusio si libellus petatur a iudice et a parte ē de substantia i ple
narijs. i summaria quidē posta si nō petatur nec a parte nec
a iudice parte nō pñdicente idēz quod dixi. s. l. qñ petitur a pte
si vero petitur a iudice et remittitur a parte si voluit plenarie
pcedi valet remissio quo ad libellū exigitur qualis qualis po
sta. ex quo iudex se informat in snia. et hoc non pot remitti a
parte qz interest iudicis. et qz hic tractatur de solēnitatibus et
ordine iudiciorū. scēdum ē fm Hosti. in summa. i. ti. de snia
s. qualr pferri debeat is ē ordo. qz duplex ē ordo iudiciorū si
ue solēntas sic dicit. Is ē ordo iudiciorum solitus p quē si fe
ratur snia vel non seruet imo puertat. primo ptestet lis. secū
do offert libellus. pñ iuretur de calūnia. secūdo ptestetur lis
pñ feratur snia. postea scribatur snia non valebit fm Alio.
C. de sentētijs et iterlo. om. iudi. l. platam. ij. q. vi. s. diffinitiva
ver. snia. s3 forma electionis p ordinē ē seruanda non trāsserē
da. de electi. cum post petitz. nec obmittēda de electi. c. cum
na. s. si. s3 et ordo iudicarij ē seruandus. et hoc intelligunt do
cto. de dicto ordine iudicario generali. secus de speciali. et sic
primo pñunciatur de possessione qz de proprietate. tunc. n. fm
f ij

legem tñ snia mero iure sz iure pñocatur siue appellatur. C. de appel. l. i. vel pñt distingui iter ordinem iudicariu qñ obmittatur non valet pñcessus vt dictum ē. tñ ordinē iuris qui si pñertatur mero iure tñ. vt. C. de appel. l. i. fm Goffre. vel disti-
gue fm ordinem iudicariu substantialem. i. quē iudex de ri-
gore iuris velit nolit ipse vel partes ex quo i figura iudici agi-
tur seruare dñ. tñ iudicalem. i. quē iudex de equitate tñ benigni-
tate iuris seruare dñ. cui tamen a partibus. tñ si in figura iudici
agatur pñt renunciari tñ mixtum seu anormalum qui ali-
quando bz vim spñalis. aliquando iudicialis. ordo iudicariu
substantialis est. tñ sic puta qñ citetur partes. libellus offeratur
lis contestetur tñ de calumnia iuretur. tñ qñ snia absolutoria vt
condemnatoria si certa nisi in casibus congruo loco tñ tēpore
a competenti iudice sedēdo in his scriptis tñ gratis rite. i. non
expressum pñ iura pronuncietur. tñ qñ pñ hunc ordinem pronū-
ciet nulla est snia. C. quando prouo. non est ne. l. ij. in prin. ser-
uandus est enim ordo solitus iudiciorum. vt pñ de rescriptis
c. cām que. sic tñ mos ecclēsticus de re iudi. c. iij. nec est gene-
ralis status ecclē debitus tñ antiquatus per alicuius insolētiā
subuertendus. de supplē. ne. pñela. c. ij. s. nolēte. qñqñ tamē sen-
tentiam latam spñeto ordine iudicario dñs papa ratam bz dñ-
plēitudine potestatis. sicut pñ de accu. c. ad petitionē. ordo ve-
ro iudicariu iudicialis vt consistere in his que aguntur in-
ter iuramentum dñ calumnia tñ sniam. l. qñ fiant positiones. pñ-
ductiones testium tñ instrumētorum. pñductiones. publicatōnes
interlocutiones. renunciatōes. conclusiones tñ allegationes.
tñ si quis iudex hoc non seruat mero iure videtur tenere snia tñ
lata potius contra ius litigatoris qñ contra ius cōe. tñ si nihil
probatu est vel semiplene iudex ex quo lis pñestata est tñ iura-
tum de calumnia pñdemnare pñt sed appellandum est. C. quā-
do prouo. non est ne. l. ij. in fi. nam si non appellatur facit ius
inter partes. c. inter nos. s. fi. de re iudi. tñ. c. qñ ad pñsultatōnē
C. de agri. tñ censu. l. i. litibus. circa fi. tñ ar. de pñeben. c. nisi essent
ver. quod ergo. vnde nec error detect? retractat sniaz. fi. fami-
ber. l. cum putarē. tñ. c. iter monasteriū. tñ. c. l. sequen. de sen. tñ re
iudi. vt enim acquiescere snie is pñ quem fertur cuñ non appel-
lat tñ in potestate sua sit appellare. Ergo imputet sibi si nō ap-
pellat. Sic ergo snia auctoritate iuris suffulta tribuit ius illi
qui nō habebat tñ auferatur illi qui habebat. ar. c. pastoralis. de
rescriptis. nec mirū nam tñ paciencia vel tolerantia pñsentis
auctoritate sine ratificatione illius qui dispensare pñt iterue-
niēte. hoc idem vt facere de supplē. ne. pñela. c. penul. tñ de tē-
poribus ordi. c. ij. de pñben. c. tue. in fi. tñ. c. se. ante fi. de spon. c.
preterea lo pñmo in fi. qui de. vel vo. c. veniēs. de electi. qñ sicut
de his que fiunt a pñela. c. cum vos. de dona. c. pastoralis. de
iurepatronatus. c. cura. ff. de officio. pñconsul. l. obseruaf. in fi.
ij. q. i. in primis. secus aut si snia non sit lata vel tolerantia sit
turbata. ar. de fi. c. matheus. vel diffinulata. i. pñiuentib? seu
clausis oculis preterita. ar. de pñiui. c. quāto. de snia exco. c. cō-
questi. vel qñ ēt is cōsentit expressum vel tacite qñ dispensare si
potest. talis enim i beneficijs ecclēstasticis nō excusat imo ve-
ritate comperta remouetur tenēs beneficium. tñ ē ad precepto-
rum restitutionem cōdemnādus canonice sic itelligi. de cleri-
cis coniuga. c. diuersis fallacijs. de pñebē. c. dilecto. i. fi. de his
que fiunt a pñela. c. cōtinebat. de iurepatro. c. cum dilectus. in
fi. de appel. c. bone. in fi. tñ sic itelligi qñ multe per pacientiam
tollerātur. ergo tñ. de pñben. c. cum iam dudum. tñ breuiter in
his in quib? peccatum est fm legem diuinam sicut i furto ra-
pina. nec papa nec alius dispensat. quominus penitentia aga-
tur tñ restitutio fiat. de vsur. c. cū tu. r. iij. q. v. sicut inuenisti. tñ in
c. multi. ij. q. v. si res. In his vero i qñbus ē peccatum mortale
fm ius positiuū. tñ est iterdicta dispensatio episcopo siue iferio-
ribus a papa nullus potest prestare hanc pacientiam nisi ipe
papa. vel is cui auctoritatē dederit. vt pbant concordantie su-
pradicte. de cognā. spi. c. super eo. ipse vero papa non de facili
hanc pacientia? iterponit nisi qñ homines parati sunt corrigi
tñ quo ad futura nō futura sic itelligi de temporibus ordi. c.
ij. de cōse. ecclēse vel altaris. a qua. Quo ad temporalia vero
aliena detenta nō excusat similiter quis quousqñ absolut? sit
per sniam a qua appellatum nō est vel pñscriptio sit cōpleta.
ista sunt verba Hosti. in ti. de sententijs. s. quot sunt eius spe-
cies ver. sed nūquid. hoc ē simpliciter verū. Redeamus ad
ver. is est ordo. vbi Hosti. sic dicit. verū tamen si appelletur tñ

iudex dicat i snia per ea que vidi tñ audiri vel que probata fue-
rūt coram me visis tñ auditis allegationibus tñ. talem condē-
no. tunc si is qui cōdemnatus est dicat hūc ordinem nō serua-
tum fuisse. puta nihil fuisse confessu? nec pñictū neqñ vidisset
testes iurare vel copiam ipsorū nō habuisse fm leges vel fm
canones tñ. si appellatum non fuerit tñ obijciatur aliquid snis
se obmissum de ordine iudiciorū substantialem retractabitur sen-
tentia. nisi pñcessus legitimus pñbetur. tñ sic snia cassabitur sic
non pñsumitur pro processu nisi quatenus constiterit legiti-
mis documentis de proba. c. quoniam contra. in fi. de restit.
spo. c. cum ad sedem. s. fi. ideo litigatur de processu de restit.
c. constitutus. in fine. sed hoc potest itelligi qñ dicit decreta-
lis sniam fuisse cassatam non dicit cassam pñnūciatā solūmō
pñter iudicariu ordinē nō seruati qui filij sint legi. c. p ve-
nerabilem. s. videbatur. ver. pñterea tñ quod dicit lex ita potu-
tur victores sententijs si eas recte habere monstrauerint. i. auf.
de his qui ingredi. ad appel. s. fi. vero neutrum. col. v. si vero
nihil obijciatur. nec in dubium reuocatur neqñ suo tempore ap-
pellatur. tunc trāsit i rem iudicatam snia tñ p auctoritate iudi-
cis pñsumitur. sic pñt itelligi de elec. c. bone memorie. dñ renū.
c. i pñcia. de sta. bo. l. ingenuus. ff. de adop. l. adoptiuū. s. fi. tñ si
ē appellat? tñ apponatur grauamen nō tangēs ordinē iudicia-
rium iudicalem fm leges seu aliquid quandoqñ ius tñ nō pro-
betur. vel fm ius canonicū qñqñ grauam pñcedens sniam ni-
si sit tangēs ordinem iudicariū substantialem quātūcūqñ of-
feratur. pñbatō nisi pñponatur articulus nouus ex antiquis dñ
pñdēs qui pñonos testes i cā appellationis pñbetur iuxta ma-
teriā. c. fraternitatis. de testibus. cōfirmabitur snia prima. s. fi.
hoc itellige qñ is qui appellat cū de iniquitate snie cōquerat?
ff. de mino. l. cōfecti. dñ pbare qñ asserunt iniquitatē. i. sniam
tenere. ff. de pñba. l. ei qui dicit. dñ. n. pbare si iuste appellasse.
C. de appellat. l. qui ad ciuilia. tñ detegere iniquitatē? snie. fi. si
pen. appella. l. i. s. i. de app. cū ecclēsia. quod pñ offensionem snie
qñqñ apparct. de testi. c. raynucius tñ raynaldus. iō cauti Ita-
licifaciūt oia acta i publicā formā redigi tñ sibi tradi ad fidē
pñpetuam faciendam si quādo forte sup pñcessu aliqua dubita-
tio oriatur. C. de re iudi. l. gesta. de pñba. c. qñ pñ falsam. p totu?
Sñ si partes nihil obijciant neqñ iudex obijcere dñ. de pñba. c.
fi. i medio ibi alioquin cū non reuocetur i dubium de litis cō-
testatione. tñ hoc dictū fuit in clā dedit. donauit ticio tñ. in ar-
ticulo qñ tractatur de verbis enūciatiuis platis in snia. Et i-
rtus vero siue anormalis ordo iudicariu pñt dici is qui eri-
gitur vt in pñtia partium pñcedatur. nec. n. i absentia pñt lis
pñstari nec dñ calumnia iurari ex quo ad hos articulos ē substanti-
alis. s. nec illa que occurrunt iter iuramentum de calumnia tñ
sniam diffinitiuā i absentia partium expediri debēt. si tamen
expedita fuerint i absentia. tñ post snia feras i pñtia mero iure
tñ snia nisi fuerit appellatum. l. z debeat retractari si etiaz post
sniam hoc opponatur. Item quo ad sniam aliquotiens nihil
ob. vt qñ abiens dedit hanc pñtatem iudici vel cōtumar est ali-
quotiens reddit ipsam nullam. vt qñ nec renūciant seu hanc
pñtatem dedit iudici nec cōtumar repitit. tñ hoc fm iura ciui-
lia exceptis is casibus in quibus ante sniam appellationē ad-
mittunt locū habebūt. reguli. n. nō admittūt appellationē an
sniam. C. de iudi. l. apertissimi. tñ qñ appel. nō l. ante snie. de
sentē. tñ iter. l. om. iudi. l. fi. nō nihil pñt imputari si non fuit ap-
pellatum. appellari autem poterit a diffinitiuā snia occasiōe
grauaminis pñcedētis. tñ sic bz necessarie appellās pbare ap-
pellationem suā. nisi forte allegetur grauamen de ordine iudi-
ciario non seruato. sed fm iura canonica i illis casibus in qui-
bus appellationem admittunt iputabitur si non fuerit appel-
latum. tñ sic fm canones pñsumitur semper post latam sentē-
tiam pro auctoritate iudicario etiam si appelletur a sententia
c. inter vos. tñ. c. sicut. de re iudi. nisi snia in se manifestam con-
tineat iniquitatē. c. inter ceteras. de re iudi. vel nisi obijciatur
ordinem iudicariu specialem nō fuisse seruati. tñ sic itelligi
tur quod no. Hosti. post Goffre. in snia de proba. s. quid dñ
ver. si vbi. sic dicit. hoc ēt non admittit qñ fm Goffre. ante diffi-
nitivam sniam latam non pñsumitur pñ processu iudicis tñ.
vt statim diri. tñ sic itelleri hanc decretalem quoniam cōtra
falsam ante sniam tātum habere locum. nam post sniam sem-
per pñsumitur pñ snia tñ pñ processu nisi pñrium ostendatur. vt
dicunt iura signata. s. co. ver. l. z fm Goffre. Sed pone qñ pñes
approbant

approbant ex certa scientia processum iudicis scientes quod non est
obligatus libellus nec est litis contestatio scilicet volentes quod hoc non
obstante processus valeat. nunquid valebit dictus processus et
sententia ferenda. dic quod non ut dicit Inno. de testi. c. cum cum in
glo. no. quod attestatio de offi. dele. c. prudentiam in glo. si quid
si iudex. et per Archiep. de elec. si cui. de lit. cont. c. fina. facit ad
hoc. ff. de dona. inter virum et uxorem. l. si non secundum. et quod
nullum est rōne defectus ordinis iudicarij ratificari non po-
test. ut d. c. cum cum. et in d. glo. no. quod attestatio. et ad hoc faci-
unt no. per Jo. and. de bf. c. si. in glo. magna. et ad hoc faci-
unt no. per Spe. in ti. de senten. §. iurta. ver. quid si partium vo-
luntate. et idem Hosti. in summa in ti. de multa. §. vtrum sic
dicit. Annum tamen notabis spūaliter circa hanc materiam
quod ubi sententia adeo est nulla quod nec ratificari potest. puta per ordinem
iudicarium substantialem lata per appellationem nec tacite nec
expressum ratificari potest. sic intellige. ff. de appella. l. si expressum
§. i. l. ex consensu. §. cū pcur. ubi vero nulla est sed ratificari potest
puta lata est contra ordinem iudicarium iudicalem vel quod fal-
sus pcurator intervenit. ff. de iudi. licet. si hic appellatur tacite
ratificatur et aliqua efficitur. sic intellige rem ra. ba. ff. l. iij. §.
falsus. An autem sententia nulla per consensum partium possit ratifica-
ri ac aliquo modo valeat. Sup hoc Ly. C. cōia vtriusq. iudi. l.
ij. sic dicit. nota hic quod illud quod alius non valet per consensum par-
tium roboratur. Idem hoc dicit. quidā quod sententia lata per quendam
privatum potest ratificari ex postfacto. ut d. l. ij. et d. l. licet. ff. de iu-
di. §. hoc non est verum quod ubiqueq. negocia non habet sua essentialia
a principio non possunt ratificari. ut ff. de reg. iur. l. quod ab initio. et
no. C. de iure fil. l. ij. l. r. Non ob. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. l. ij.
ibi valet per consensum non tanquā facta per iudicē. sed tanquā
per seipso. ex quo consensu dñum nacti sunt. non ex auctoritate
sine et ex certa scientia scientes sententiam nullam non per errorem vn-
de si non possideret non possent ex hoc nudo pacto agere. ut ibi
innuit. Idem vero Ly. l. i. C. qui per sua iurisd. sic dicit. Quid
si quis cepit cognoscere tanquā delegatus et non erat. post ille quod po-
terat delegare habet ratum. an valebit processus. ut quod sic. ff. de iu-
di. l. l. §. primum ibi no. et C. de iure fil. l. ij. Rō est p̄m. Idem. quod qd
non habet sua essentialia a principio non potest ratificatione con-
firmari sicut est istud. nā iudiciū istud deficit in suis essentiali-
bus. quod non habet iudicē. ideo et c. ff. de reg. iur. l. quod ab initio. §.
in. l. licet. non habuit sua essentialia. quod fuit actor iudex et reus.
Alij reddunt aliam rōnem. quod iurisdicō est de iure publico. et ideo
non operatur in ea ratificatio. Sed tñ prima ratio melior. et eadē
rōne dicam ubi non intervenit tutor i causa a principio. si aduer-
sus rem iudi. l. si. Idem vero Ly. l. i. C. ubi de crimine agi o-
z sic dicit. quod aut negociū in solo consensu peccat. aut in alio quod i
solo consensu. Primo casu. aut habuit sua essentialia ut quod fuit
actor. iudex et reus. et tunc ratificatio retrotrahit et confirmat
quod est actū. ut dicta. l. licet. Secūdo casu tūc ratificatio non ope-
ratur ut trabatur retro. ff. de offi. procō. l. observare. in fi. hinc
est quod non valet iudiciū in quo intervenit minor sine consensu ad-
ministratores. et si pater et administrator ratum habeat. ut l.
vniuersis. qui da. tuto. pos. et nota. C. de bonis que libe. l. cum
oportet. §. necessitate. ubi idem Ly. sic dicit. Quero nunquid iste
consensus possit ex postfacto intervenire ita quod per consensum sequē-
tem ratificet iam facta. Et ut quod sic. ut ff. de iudi. l. licet. Glo.
hic dicit primum. quod hic filius suo. non nomine patris agebatur.
vnde ratum haberi non potest ut l. si pupilli. §. si ego. ff. de nego-
ge. Sed certe imo quod non geritur nomine meo possum habe-
re ratum. ut ff. de pigno. l. si fundus. §. i. Quid dicemus. Dic
Idem. quod processus non fuit recte initiatus. ut C. qui da. tu. pos. l.
vniuersis. et C. de aucto. prestā. l. clarū. et ideo quod ab initio non
tenuit non potest postea conualescere. ut in regula iuris. quod ab
initio. vult dicere quod persona filius. non est legitima nec integra
stādū in iudicio. et ideo cū iudiciū si hūerit sua essentialia non potest
ratificari ut alius solet notari. C. si aduersus rem iudi. l. si. et C.
ubi de cri. agi oportet. l. i. Hosti moderni sunt qui dicunt quod hec
regula fundat super falso. videlicet super eo quod filius non sit ite-
ger homo et legitima persona per se sine patris consensu illum re-
integratis et legitimatis quod est falsum p̄m. Ja. de are. et ei? se-
quaces p. l. filius. ff. de actio. et obli. l. si. §. i. ff. de verbo. obli.
Et ibi dicit Ly. ut considerandum vtrum filius. egerit per hic bo-
nis in quibus ratione usufructus quē agnovit est legitimus
administrator. et tūc ut vera opi. Idem. quod tūc dico patrē legiti-

mus administratore et per patris actore. si ponamus filium suum. mi-
nore. sed quod est maior tūc filius. non habet exercitū ipse sed pa-
ter. tñ si ageret vtrum posset ratificare ut quod sic. quod iudiciū non de-
fuit per defectū substantialem. sed per defectū iuris istius agentis
vel potestatem iuris agendi hoc magis placet. aut egit per alius
bonis in quibus pater noluit usufructum habere. tunc cum
requiratur consensus solummodo in signum repudiationis et
ne litem sopitam resuscitet. ut predicti quantūcūq. tale signum
et certitudo intervenit satisfactum est huic legi. Aut querit cum
filius extra predicta bona obligatur et conuincitur. tunc dico quod
filius. potest eē in iudicio hodie sicut olim. ut d. l. tam ex con-
tractibus. ff. de iudi. Ja. bu. in. l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. sic dicit
si diuisio est scā a iudice incompetenti confirmatur per consen-
sum partium ut ex contractu non ut ex sententia valeat. Bar. i. d.
l. ij. sic dicit non intelligas hic quod diuisio in. d. l. ij. conualidat
ex consensu tanquā ex sententia. sed approbatur tanquā ex diuisione ex
consensu facta. vnde l. idem Bar. in. l. i. C. qui pro sua iurisd.
op. C. cōia vtriusq. iudi. l. ij. dicit glo. fateor quod sententia est nulla nisi a
partibus approbatur. ut l. contraria in. d. glo. quam no. quod sen-
tentia nulla ex defectu iurisdicōis iudicis potest consensu partium
validari. doc. omnes tenet contra in. l. si expressum. ff. de appella.
in. l. privatorum. C. de iurisd. om. iudi. Non ob. d. l. ij. quod ibi ex
illa approbatione non conualidatur sententia ut sententia. sed habet vi-
cuiusdam actus cum partes fecerunt per pactum illud quod de-
uenit in sententia. Bal. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. sic dicit. Quero
nunquid sententia nulla ex defectu iurisdicōis possit consensu parti-
um confirmari. dicit glo. quod aut consensus precedit sententiam et si
tunc consensus. aut sententia precessit consensum. et tūc consensus fa-
cit ipsam sententiam valere. ut l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. veritas est quod
neutro casu valet sententia. C. de iurisd. om. iudi. l. privatorum. sed ipse
consensus potest valere tanquā pactum. et ita intelligitur. d. l. ij. §.
docto. Bar. idem Bal. in alleg. l. ij. sic dicit. Quero nunquid
ista sententia partium consensu conualecat. ut quod diuisio conualecat si
sententia. nā diuisio est actus qui potest explicari et ab ipsis partibus. sed
sententia non. C. de iurisd. om. iudi. l. privatorum. Et adde quod
no. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. vnde. Jac. bu. dicit super glo.
que dicit non tenet factum ex consensu per cuius confirmatur.
dicit Jo. verius s puto non ex veteri sententia sed ex nouo consensu
robur acceperunt. Ange. in. l. i. C. qui pro sua iurisd. sic dicit
vnum scias quod quando actus est omnium respectu nullus nū-
quā ratificatio habet actū confirmare. ita ponit simpli Inno. i
c. prudentiam. de off. dele. Jo. de imo. in. l. si expressum. ff. de ap-
pella. sic dicit. dicit Ang. patere ex hac glo. cum tex. quod sententia que
est nulla ex alia rōne quod propter defectum consensus non confirmat
expresso consensu nec tacito partis. l. glo. dixerit. et non bñ
l. i. C. qui pro sua iurisd. quod dicit pcedere nisi dicta sententia transeat
i pactum. per id quod habetur in l. ij. C. cōia vtriusq. iudi. sed certe ibi
non firmatur ut valeat ut sententia. §. ut valeat ex vi pacti et tanquā
pactum. put ibi no. per doct. et per Bar. Item dicit idem Jo.
de imo. sic. Nota quod ubi appellatur a sententia nulla per hoc confirma-
tur ipsa sententia quod pcedit quod sententia est nulla per iuris rigorem. et sic
propter defectum solennitatis. secus si esset nulla propter defectum
consensus appellantis. quod tunc confirmaret. ut pbat in l. i. l. iij. §.
falsus. ff. de ra. habe. et quod habet l. si expressum. i glo. pe. gl.
Jo. an. i cle. sepe all. sic dicit. s. vna cōclusionē. Ista lra ut vel
le quod in alijs casis requirentibus figurā iudiciorum necessaria
sit cōclusio. de cōclusionē habet de pcuratoribus. c. auditis. §.
cā pos. et p̄prie. c. pastoralis. et c. qm̄. de pba. de fide instru.
c. cū dilectus. et c. cū Jo. Cōiter i secularibus foris apud nos
non fit cōclusio. i ecclesiasticis sic per partes inter ipsas vel al-
terā ipsarum invitata ex quo insufficientes dilaciones date essent
et clape p̄nunciaret iudex cōclusum in cā. et vide Specu. de re
nunc. et cōclu. i p̄inci. Glo. in. l. platam. C. de sententiis. ponit
que sunt de substantia ordinis iudiciorum. et inter cetera dicit
quod publicatio est de substantia processus. dicit ibi Ang. quod in hac
glo. non bene sensit. quod etiam non publicato processu potest ferri
sententia et valet. l. appellari possit ab ea. extra de appella. c. cum. §.
et. A. processus l. non sit publicatus partibus tñ est apertus et pu-
blicatus iudici. vnde bene potest iudex acta nouisse et ante vllaz
publicationem. si si poneremus quod nec parti nec iudici fuisset
apertus vel publicatus iudici processus. Exemplum quod iudex
cōmiserat extra territorium alij iudici examinationem testium
ante presentationem at testationem non dicit publicatus. et hoc cre-

do glo. sensisse et sic e defenata. tuc. n. no cognouit de ca. ergo
fina e nulla fm oes. et inquam glo. dicit q iuramentum ca
lume est d substantialibus iudicij. in hoc glo. non bene dicit f3
Ange. ibi cum etiam ex toto iuramentum calumnie posset ob
mitti. l. ij. q. quia veremur. d iura. cal. caus est in. c. i. d iuram.
calum. in vi. Item inquantu glo. dicit ibi q cae cognitio e d
substantialibus iudicij ibi in glo. dum dicit vel si non cogno
uit de ca fm Jo. dicit ibi Ange. et bene q si non cognouit. er
go non deliberavit finiam imo fulminavit illam de sed meri
to nulla est. vt. l. ex stipione. C. de sent. et interlo. om. iij. et l. i.
et ij. C. de sen. ex peri. re. probatur autem q no cognouit d ca
si non habuit de tempore ad cognoscendum et erat actoru mul
tudo. ita q verisimiliter propter temporis breuitatez iudex
non potuit se reddere instructum. de in integrum resti. c. costi
tutus vbi caus. et no. hoc q quotidie contingit de sed. naz. p
ductis exceptioibus per reum alio non viso iudex fulminavit
finiam certe finia erit nulla vt dicit. differant ergo iudices et be
ne acta conspiciant. vt. C. de iudi. l. indices. et aut. ibi posita. et
l3 iudex inferat in finia visis actis illa verba enunciativa ni
hil important qm enunciant impossibile p naturam teporis
breuitatem vt dicit. et dicit Ange. in. d. l. prolata vnum no
tabile verbum q si papa vel Imperator cam delegat alicui et
designat modum pcedendi. si modus non seruatur quantum
q3 non sit substantialis tñ finia nulla est fm Inno. de rescrip.
c. cum dilecta. et l3 peruersio aut obmissio talis ordinis viciet
stipionem de rescrip. cum dilecta est verum. saluo nisi partes
consentiant vt talis ordo non seruatur cum eorum fauore pa
pa vel princeps adiecit fm Inno. de off. dele. prudentiam i
glo. nobis v3. Ja. bu. i. d. l. plara. sic dicit. aut qm d ordine i
ipsa finia et circa ipsam. et iste ordo obmissus viciat finiaz vt p
mo data et postea i scriptis redacta. aut obmittit substantia ipi
sententie et non valz. vt quia continet absolutionem vel con
denationem vel equipollens. vt. l. ptes. C. de sen. et interlo. om.
iij. Et querit de ordine iusticie ad ipsam finiam. vt de litis
ptest. de iuramento calu. et. et talis ordo obmissus viciat finiaz
vt in aut. de exhib. reis. q. sancimus. et. q. suscepto. ita intelligi
tur. d. l. plara. aut queritur de ordine plurium instantiaru
adinuicem. et talis no viciat iplo iure. C. de appel. l. i. et e argu
mentu ad qonem de facto. nam creditor couenerat pignoris
possessionem no excauso debitoris pncipali querebat an teneat
finia lata p pignoris possessionem videbat q no. q3 obmissus
ordo iuris p. d. l. prolataz. sed dicit q imo tenet. q3 no fuit ob
missus ordo vnius instantie ad seipsam sed vnius instantie ad
aliam. nam i vna instatia debet prius conueniri debitor prin
cipalis. i alia fideiussor postea et ideo talis ordo obmissus no
viciat finiam. et i hac finiam residet Ange. allegando no. p glo.
in. l. si mactipiu. ff. de enic. Itc querit an si iudex cognitionem
caus obmittat viciet finia quasi iuris ordine no seruato. glo.
v3 tenere q no ex eo q reprobat illud exempli i hac. l. S3 do
minus et arti. dicit q viciat. q3 caus cognitio e de ordine de
bito et debet finia precedere. et hoc tenet Inno. i. c. tua nos. de
coha. cle. et muli. et sic v3 in arbitrio qui e electus vt de iure li
tem decidat. nam si continet nulla cognitione facta vult p
nunciare no pot. quod pbatur sic. nam arbitet habet similitud
dinem iudicis. vt. l. rem no noua. C. de iudi. sed iudex non de
bet cognitionem obmittere. vt. l. iudices. co. ti. et l. de vnoquo
q3. ff. de re iudic. ergo nec arbitet. Itc querit glo. si iudex non
publicauit testium dicta. an valeat finia. Ego puto dicit Jac.
q valeat finia. q3 non obmittitur hic ordo. sed potius p ius liti
gatoris est lata. et ideo tenet mero iure. Ange. in. l. gesta. C. de re
iud. dicit q publicatio processu que fit per iudicem requiritur
solum in actis que sunt i iudicio secrete. sicut sunt attestaciones
testium et alioz aut actuatoru q sunt publice et notorie. et
semp cora testium multitudine no e necessaria alia apertura
et ita intelligit. l. gesta. fm Bu. et Bar. C. de re iudi. Attentatio
nes. n. et acta que sunt in secreto no faceret fide in alio iudicio
vel iter eadem psonas. nisi dicta acta sunt publica. i. ma
nu publica scripta. et postea publica per finiaz iudicis parti
bus pntibus latam. q3 pnticiant. pcessum publicu et aptu. et
p apto et publico h3i voluit et madauit. et l3 acta que sunt noto
rie si sit necessariu publicari. vt dicit. tñ necessariu f3 Ange.
ibi q publicent p notariu actoru cu signo pntico apponi i tali
bus actis. Inno. vero i. c. albericus. de testi. sic dicit. Ados cre

dimus q ex quo acta sunt scripta p tabellione eis credit inter
easdem personas sine alia publicatione. al. is aut non profuit
nec obliunt. C. d. dona. l. in donante. d. proba. c. qm. de iureiur.
l. sed et si possessori. q. h. et l. se. Si autem inuenerentur apud iudi
cem non autenticata per tabellionem necessaria est hic publi
catio. Item hec vera sunt q ppter defectus solemnitate re
stium non potest dicere non credendum esse actis vel et instro
er inde p manum tabellionis cofirmato. sed si neget ea acta au
dictur. q. d. dicit est post hosti. in finia q citatio est de ordie
iudicij substantialis. hoc intelligendum est de citatione ad cas
q3 si p non citatum pcederet. tunc reguli est nullum iudici
um. vt in de. pastoralis. de re iudi. et in. l. abite. de appel. et in
c. i. de ca pos. et ppropie. Si vero quis citatus fuit ad cam f3
ad singulos articulos cae. vt puta processum fuit ad finiam si
ne citatione. tuc nullitas non respicit totum processum f3 sen
tentiam tantum. tunc processus remanebit validus et ex eius
dem actis finia infirmabitur pp defectum citationis ad finiaz
fm Bar. et Ange. in. l. i. vt proponis. la. i. c. qm et qm in. vno
no pot perueniri ad finiam neq3 aliter v3 nisi citatio pcederet.
Sed glo. Jo. an. in cle. sepe. d. ver. sig. vbi sic dicit supra verbo
ad id. non sufficit ergo citari nisi exprimat id quod ad finiaz
audiendam. vt. ff. que sen. sine appel. refcin. l. i. q. item cum ex
edicto. facit de testi. c. cu olim. in fi. de do. et cotu. c. euz qui lib.
vi. nam si hoc i summaris fortius i alijs. et dicit glo. ibidem
i verbo non pemptorie. ar. q3 i alijs cas i quibus seruatur in
dicatorum figura sit necessarie pemptorium exprimi vbi no sit
trina citatio ad finiam audiendam. quod v3 tenere Jo. rriij. q.
iij. de illicita. Ber. de offi. deleg. c. soluit Inno. de accusa. ad
petitionem. Spe. in ti. de citatione. q. viso de tpe. ver. als aut
et in ver. quid si lata. et dicit Anto. de bu. i. d. c. ad petitionem
q i actis grandis pncipij vt in diffinitua finia. vt i missio
ne i possessionem p qua datur vera possessio i absolutione ab
stantia iudicij i annotatione bonoru in ca criminali vel ciui
li. f3 Inno. i. d. c. ad petitionem requiritur citatio pemptoria
vel trina. Et dicit idem Anto. post Inno. q solenitas citatio
num non h3 locu i citationibus que sunt a principio anteq3
compareant. nec i citationibus testiu neq3 in alijs iudicijs q
dantur pntibus. ff. de iure delibe. l. i. et dicit et q in citationi
bus que sunt ad media cam non requirit pemptorium l3 aliq
dicat pnti si sint grauis pntidicij. alias non. de quo l. c. c. c. c.
lunt. de offi. deleg. S3 de citatione ad finiam quod non sufficit
vna sine solenitate. f3 hoc coter tenetur. Et tñ aduertendum
q non sufficit cu solenitibus nisi exprimat q ad finiam.
vt no. glo. de hereti. c. cotumacia. in. vi. i glo. pe. Idem dicit
dñi de rota decisione. cccxxvj. i quocunq3 alio actu non suf
ficere citationem ad audiendam voluntate. nisi actus exprima
tur q3 citatio e generalis et vaga. de verb. obli. l. si quis insula
Ber. de rescrip. c. h. super verbo ideterminata. alle. l. ad perem
ptoriu. et l. seq. de iudi. ad hoc p Jo. an. in. l. fi. de ver. sig. i ver
bo pemptorie. p Jo. an. rriij. q. iij. de illicita. et p Bu. l. de mo
te laud. in. c. super verbo pmulget. de dolo et cotu. Itc inqua
tum dicit no sufficere citationem sine pemptorio ad finiam in
tellige exceptis casibus i quibus pcedi pot fm forma cle. sepe
de ver. sig. de quo i cle. dispndio tam. de iudi. in quibus no cri
gitur pemptorium vt. d. cle. sepe. et pcedit i ca beneficiati in cu
ria existente. Itc intellige nisi p modu cōminationis dixerit
se iudex pcessurum ad finiam. vt dicit Bar. i. l. si finita. q. iul. d.
dam. infec. et ponit dñi de rota i sua. q. cccxxij. de quo i spe.
de citatione. q. viso de tempe. ver. als aut. et ver. qd si lata. vbi
Spe. et idē i oibus. et tractat ibi i ver. f3 ante claz. et ponit opi.
Egidij de qua in alle. c. cōsuluit. an cōminatio de procedendo
ad anteriora qm de iure poterit habeat vim pemptoriu.
habetur p dominos de rota. l. d. decisione. f3 alleg. qui tenent
opi. Bar. et de hoc p eundem dñs Anto. i. c. cam que. de do.
et puma. et i. c. cer tua. de de. non rest. i. c. ij. de cleri. vel mo.
Jo. an. et Inno. cōcludit q non. Rō e clara. q3 ex quo refert
se put de iure fuerit. sed ius vult q prima citatio non sit pem
ptoria f3 tertia. vt in iuribus vulgaribus. ergo et. et hec opi.
cōis quā Bal. limitat veram i casibus i quibus pceditur cu
ordine iuris. f3 si sumus in ca summaria tñ tunc verba de q
bus. f3. faciūt talem citationem esse pemptoriam. ita ipse bal.
i rub. C. cōminationes vel epistolas. alias i arg. glo. l. i. co. tit.
f3 fm Lud. in. l. si finita. q. iulia. non e verum. vt. j. dicitur. q3
i primo

i primo decreto pceditur summarie et necessarium pempto
rie. Si aut citatur quis cu cominatione q als ptestatur quis
se pcessurum et pnuclaturuz. dicit q bz vim peremptorij. ter.
e i. l. ad pemptorium. ff. de iudi. Ludo. i. d. s. iulia. sic dicit i gl.
magna. vult principium gl. q ad hoc vt procedatur ad missio
nem in possessione requiratur pemptorium. l. piti. s. cu autez
C. de his qui ad ecclie. confu. et l. consentaneum. s. si. C. quomo
et q i iudex. Vnde Bar. ex dictis verbis glo. querit in quibus
casibus sit necessarium pemptorium. et refert Inno. i. c. cu
ad petitionem. de accu. vbi dicit q est necessarium in casibus
quattuor et in snia diffinitiva. vt. l. i. s. cum edicto. ff. que sen. si
ne appel. rescin. Secundo vt quando peruenitur ad primum
et secundum decretum. et per iura. s. alle. et per glo. in. d. s. iulia.
Tertius est in casu. c. sacro. de sen. excom. Idem dicit Inno. i.
c. venerabilis. de dolo et contu. vbi addit alium. l. in snia abso
lutoria ab obseruatione iudicij. et allegat ter. l. pperandum.
Extra hos casus dicit Bar. q quibz citatio presumitur q
habeat vim pemptorij. alleg. de m. Spe. in ti. de cita. s. vifo
ver. dicunt et quidam. et sic pertransit Bar. sed ipse vidit Spe.
in ti. de dila. post prin. videndum. ver. terminum autem assi
gnari. vbi dicit q terminus post lit. cont. sit pemptorius. di
cit q non meminit se legisse. ideo pedes firmant omi mei de ro
ta decisione. c. c. r. r. r. vbi dicit in romana curia seuari de
Specu. in. s. vifo. v. q omnis citatio seu terminus datus p
litis contestatorem est pemptorius. hoc sequitur do. Anto.
de bu. et Jo. an. in. c. consuluit de offi. dele. et glo. in. cle. i. de ex
ceptioibus. et Bar. in. l. i. ff. de feriis. et probatur in. l. si quando
C. de testibus. et in. c. in nomine dñe. l. e. ti. extra. et no. de m. c. co
suluit. quoma ibi narrat feci. Et his habes q ad diffinitiuaz
requirit citatio pemptoria. fallit pmo q citatur ad diffinitu
na tyrannus qui iuste videat ipsi citanti terribilis. istud e singu
lare dictu Hosti. et Jo. an. i. c. no minus. de iuu. eccl. et refert
Bal. et sequitur in. c. i. de milite va. q ptumax e. Secundo fallit
in casibus i qbus pceditur summarie et de plano. glo. est in. cle.
sepe. de verbo. signi. et no. i. extrauagati ad reprimenda. Tertio
fallit i ca summaria tñ. q no requiritur pemptoria citatio. s.
simpler requirit. dictu est singulari Spec. in ti. de snia cog.
s. postremo ver. hoc quoq. et. l. i. ff. de feriis. sed hoc no est ver
nam in primo decreto pcedit summarie. vt. l. i. C. vbi in rez
acti. et. c. qm frequent. extra vt lite no contestata. sed vt possit
ueniri ad primum decretu requiritur pemptorium. l. consenta
neus. C. quo et q i iudex l. i. in ipo primo decreto pcedat summa
rie et. Quarto fallit vbi superior pcedit ad declarandu statu
ta nulla. q ecclesiastica libertate. q tunc no requiritur cita
tio pemptoria imo nulla. hoc est dictu Arch. singulari. i. q. i.
q lotharius. et refert Bal. i. l. p. p. b. y. t. i. C. de epi. et de. Quin
to fallit vbi primo citat absq eo q aliquid dicat ascendit equuz
vt vadat ad partes longinquas q no requiritur hic aliqua ci
tatio. dictu est Inno. i. c. auditis. de pecu. et refert Bal. in. l. i.
C. quomodo et q i iudex. Ratio est q citatio fit ad fines ppo
nis. sed eo ascendente equuz et accedente ad partes longinquas
ostendit se nolle copere cu facto dat voluntas itelligi. vt. l. i. rep
bendeda. C. de insti. et substi. fac. l. de qbus. ff. de legi. si tam. s.
no nocebit. ff. de edi. edic. Sexto fallit vbi dicit se expresse nol
le coparere vel vbi se occultat ne nunciu habet eius noticiat.
ita not. Inno. i. c. ad petitione. de accu. et illud sequitur domi
ni mei in alleg. de offi. et Bar. ponit in. l. si finita. s. iulianus i
x. q. et in. aut. qui semel. C. quo et quando in. t. p. r. u. m. q potest
eius mutari voluntas. vt. l. liberi. C. de fideicom. lib. sed Jo.
an. in. c. venerabilibus de sen. excom. in. vi. in. s. sed non. alle
gas istas opi. vt velle concordat. q aut hec verba. v. nolle ve
nire in iudicio loquit. et tunc no est citandus. vt in. d. s. semp.
aut extra iudicium et sit citandus rone pene. sed gl. t. z. opi. In
no. in. l. i. de in. te. resti. et in. l. tres denunciations. C. quo et
q i iudex. et hoc est verum. nam ter. in. cle. si a me. de dolo et co
tu. et. c. cum qui. de eo q mittit in possessione ca rei ser. et Bar.
in. l. q. rome. s. flautius. d. ver. ob. voluit et q appellans frivole
si iudex non desert non tenetur ulterius citare. Ratio est q i
tendit protestari q no intendit ulterius comparere. vnde ibi vt
casus. et no obstat q ibi fuit appellatum ergo fuit hoc in iudi
cio. q pot appllo fieri no in iudicio. l. i. de feriis. i. q. vi. ad eun
ti. et. l. i. s. eundem. ff. quando appel. sit. Non ob. ro. i. de. et. l. v.
q cu presumitur quis penitere cum presumatur voluntas du

rare. l. lucius. de le. i. et. l. cu tacitu. et. l. cu qui semper. de pba.
et hoc et bz locum in illicitis nisi ex verisimilibz pecturis ap
pareat. et. ter. est sing. in. c. a nobis. lo grande. de sent. excom.
et cum hac opi. pertransit Bal. in. l. i. et. l. tres denunciations.
quo et q i iudex. Septimo fallit p rebellem occupantem terras ec
clesie. q non requiritur pemptorium. Ratio est q ex actu de
tentatois presumitur notorium ratione actus permanentis.
ita Inno. in. c. tua de sent. excom. et Jo. an. in. c. cum olim. d.
re iudi. Octauo fallit vbi fertur snia per reuifores ronis com
muis. q tuc no requiritur citatio cum pemptorio. sed etia
sine citatione pot snia ferri. ter. est sing. fm lec. glo. qua Bar.
ibi notauit in. l. i. s. quod de frumentaria. C. de admi. re. ad ci
ui. perti. Nono fallit vbi inferior citat quem vt compareat cor
am superiore cui vult referre merita cae. et ita Spe. in. s. vide
dum post prin. in. ti. de renuncia. et in. s. i. in. p. r. et refert Jo.
an. in. c. si. d. accu. in. nouella. Decimo fallit cum par citat seu
monet parem. q tuc no requiritur pemptorium. glo. e sin
gularis in. cle. i. de h. t. et refert Bal. in. l. nam ita diuus. ff. d.
adop. et canoniste i. c. cum cam. d. off. dele. Undecimo i extra
iudicialibus i quibz qlibz amonitio bz vim pemptorij. hec
est doctrina gl. si eps. xviii. distin. quam sequit Jo. an. in. c. si
ego. i. d. iureiu. imo fuit doctria Inno. in. c. cu nobis oli d. cle.
et e doctrina glo. nostre. in. l. si eo tpe. de fide instrui. l. i. et. l. ti
cia. s. vifuras de le. i. Non ob. ter. in. l. qui rome. s. coheredes. d.
ver. ob. vbi dicit q heres intendes vendere rem hereditariam
requirit coheredes plures. s. rñde q illud verum plures re
quisit narrat factu non aut statuit vt. l. i. qm no pe. par. i. gl.
fallit et in casibus i quibus pceditur summarie et de plano si
ne strepit. forma et figura iudicij. vt in. ter. i. cle. sepe. de verb.
fig. et vide Bar. in. extrauagati. ad reprimendam. Item ludo.
i suis dictis i lra. s. i dicto quod icipit. snia lata. sic dicit. Se
tenta lata sine citatione e nulla. l. de vno. quoq. de re iudi. fal
lit fm Sepe. nisi quis fuerit cotumax i respondendo positioni
bus sibi factis. q tunc valeat snia sine citatione. et ita dicit d
facto pnuclasse. et ita ponit ipse i ti. depofi. s. vii. ad fi. et ita
dicit de consilio dñorum antiquorum q dicitur nunq posuit
aligs legisla quod dictum Specu. reprobat Jo. an. in. c. i. de
cofesi. in. vi. i. nouella. Et rñ est q ibi non respondeo positionibz
pot quis dupliciter esse cotumax. Vno modo q iustus et mo
nitus a iudice non respondit sed recedit. modo p istu cotumace
dicit ter. i. d. c. i. quod talis habet ac si foret confessus. mo sic.
si iste fuisset vere confessus positiones. requireretur citatio ad
sniam. ergo pariter est citandus ad sniam iste fecte confessus.
Secundo q pot quis esse cotumax q ex ipso q respondens
scit positiones et recedit non expectans mandatum dicitur co
tumax. p talem ergo cotumacem pceditur tanq p cotumace
vt in. d. c. i. talis ergo cotumax i quocunq litis articulo con
tumacia non obstante dz citari ad sniam diffinitiuam. allat
caum i. c. cum olim. de testi. et glo. in. c. i. de dolo. et cotu. lib.
vi. Si ergo p istum dz pcedi tanq p cotumacem dz citari ad
sententiam quod nota. q alius legisla non tangit. Item potest
ferri snia sine citatione p tutorem q pceditur p euz tanq di
lapidatorem bonorum pupilli. vel prelatum dilapidantez bo
na ecclesie. et lite non ptes. et quo ad receptiones testiu vt dicit
glo. i. q. i. q. ea et alia. i. q. i. i. summa. que concludit hec i sui
odiu. et alle. l. ne diu. C. de pe. que nihil facit. tu dic q d hoc vi
des casus in. c. veritatis. de dolo. et cotu. q ibi pcedebatur co
tra prelatum tanq p dilapidatorem bonorum ecclesie abntez
et fuit pcessum ad diffinitiuam m. s. melior ter. e in. l. i. C. vbi d
crimi. agi opz. ibi nullo privilegio. Item Ang. in. l. ea que. C.
quomodo et q i iud. sic dicit. In notorijs pot ferri snia et par
te non citata. et sic in eis bz locu ista. l. ea que. de quo capitulu
i. i. de trasla. epi. et de cobabi. cle. et mulierum. c. vestra. Bar.
i. l. si finita. s. iul. querit an cu quis pemptorie citatur ad au
dienda sniam sit necesse q dicatur ad audienda sniam contra se
ferendam. et ipse Bar. in. l. si aparito. C. de coartali. lib. rii. dicit
q ibi e ter. q vbi snia fertur p abntez dz citari ad audienda sen
tentiam p se. ego audiui dicit Ludo. i. d. s. iul. a dño meo in. l. et
post edictum. de iudi. qui dicebat q Bal. vna voce reprehen
dit illud dictu hac rone. q q fertur snia p absentem ita pot
ferri p eo sicut p. vt. d. l. et post edictum. et. l. pperandum. s. et si
quidem. s. si dicitu Bar. esset verum sequeretur q snia lata p ab
sente esset nulla. et ille leges feruient nobis de vcto q eci nul

la. Probatur nam cum iudex citat abñtem ad vñu actū & fa
ciat alium actum. ille actus ē nullus. ter. ē i. l. aut qui aliter.
quod vi aut clam. ff. l. si vt pponis. C. qñ & qñ iudex. h. sic
ēēt in casu nostro. ergo illa ēēt nulla. cū ad eam nō sit citatus
Bal. i. l. diem pferre. h. si quis litigat. ff. de arbi. sic dicit.
Mo. q. valet iñia p parte absente. quod ē no. & no. arg. ex isto.
h. q. valet pcessus sine citatiōe qñ est renūciatum citationi. &
de hoc ē glo. ordi. i. d. h. si quis litigat. & id quottidie datur
licētia iudicibus dicit Bar. expēdi sine aliqua cautione vt
videmus seruari & praticari in criminalibus causis. adde qd
no. Spe. i. ti. de citatio. h. vi. ver. h. pone q partes. Itē dicit
Ludo. i. iñis dictis i lra. s. in dicto quod incipit. Sñia nō pōt
ferri p actore. vbi dicit sic. iñia nō pōt ferri p actore abñte nō
citato. ter. ē i. l. furioso. & l. questum. de re iudi. & l. pperandū
h. iñia. C. de iudi. hoc ē verum i ciuili. sed in criminali bene
pōt casus ē vnicus & mirabilis. C. de adul. l. quāuis indubita
ti. alle. Bal. in. l. ea que. C. quomodo & qñ iñ. & vltius idē Lu
do. in lra. s. in dicto quod incipit iñia diffinitua. sic dicit. sen
tētia non pōt ferri vtraqz parte absente. vt est glo. i. l. pperan
dum in verbo triēni. C. de iudi. fallit in casibus i quibus iu
dex ex officio pcederet. q. tunc v3 ēt vtraqz parte absente. gl. ē
in. c. cupientes. h. q. si per. rr. ver. opponēte de elec. li. vi. quam
refert Ang. in. l. si quis libertatem. ff. d. peti. h. d. vbi etia3 vi
de alium quem ponit idem Ange. in casu appllonis interie
cte ad papam vel imperatorem. Archi. autem. ij. q. i. c. que lo
tharius in glo. i. vbi forte sic dicit. adde pro isto forte facit quod
no. Vincen. & Ber. extra de diuor. c. porro. Sed hoc qd no.
de iureiur. c. ad nostram in glo. ij. de hoc etiam no. de purga.
ca. c. pe. in fi. Sed q in notorio possit ferri sententia parte non
citata videtur expressum extra de transla. epif. c. quanto. h. ne
autem ibi sibi precipimus. & ibi hoc per Jñn. & Hosti. appro
batur. nam verbum precipim⁹ vim habz sentētie extra d. ver.
signi. c. in bis. Et ideo Jo. hic dicit forte. & pro hoc facit quod
ipse Jo. Lau. & Hug. nota. ij. q. i. h. finali. tamen ipse Jñno. d.
coba. cle. & mulie. c. tua q in omni notorio citatio est faciēda
vt in alle. c. ad nostram. sed contra extra de re iudi. c. cū olim
in fi. Sed illud intelligo cum excessus ēssz iudici notorius q
nulla potest tergiversatione celari. Vel pōt distingui vtrum
factum sit tale in quo certe persone condemnatio erigatur. &
tunc quantūcūqz sit notorium d3 citari ad sententiam audi
endam ita seruatur in curia. ratō est quia absens multas excu
sationes & defensiones possz pretendere per quas non condē
naretur si ēssz pñens & eas proponeret. als sufficiat tantum
inhibitio vel ordinatio. verbigratia statutum est ab aliqua ci
uitate aliquid quod sit contra libertatem ecclesie vel cōtra ius
diuinum si hoc notorium sit superior potest tollere vel tolli. &
non obseruari mandare sine aliqua citatione & decernē illd
non tenere & cassare. ad hoc facit. ff. de seruis fugitiuis. l. diu.
& ff. de offi. procu. c. la. l. fi. Notat tamen Jñno. q non ē neces
saria iñia. vt ipse no. extra de verbo. signi. c. ex parte in glo. sed
dices iuxta princi. Sed Vincen. & Hug. videntur notare d.
d. diuor. c. porro. sed dic q non requirit sententia scilicet i scri
ptis & solēnter pferenda. sic notatur in aut. vt iudi. sine quo
quo iur. h. necessitate. Archi.

An ferijs possit renūciari.

Liqualiter est videndū an possit renun

ciari ferijs. Bal. i. l. i. ff. de ferijs. sic dicit.
Ferijs messium pōt renūciari. & in iudi
cio & i iñis fm cōmunē opi. secus i ferijs
introducitis i honore dei. Adodo quero quid
in ferijs repētinis. Et dicit q non pōt re

nūciari. qz vidēf pncipaliter iducta ad publicā vtilitatē. vt
no. in cle. sepe. de verbo. signi. sup verbo feriatū. & dicit Bal.
ibidem in. d. l. i. q si ptes renūciant ferijs q arbitet nō possit
eis uti. quod putat Bal. vey. si ptes renūciant in compo
missio. qz arbitet acceptādo cōpromissum intelligit acceptasse
cū suis capitulis. argu. ff. de manum. l. gayus. & si extra com
promissum partes renūciant nō pñtiente arbitro. tūc nō
aufert pñudicium renūciatio ipsi arbitro. vt no. in cle. sepe.
de verbo. signi. n. nisi esset res tpe pñtura. adde quod no. extra de

offi. deleg. de causis. & dicit idem Bal. in. l. si feriatis diebus
ff. de arbi. quod idem iudicatur de ferijs repētinis sicut de fe
rijs inductis in honorem dei. qz inducuntur ad publicam vti
litatem siue causam. & ius publicum & diuinū egpantur vt. l.
fi. C. de sacrosan. eccle. & ita notatur in cle. sepe. de ver. signi. &
dicit idem Bal. in. l. si de meis. h. si ex compromisso. de arbi.
qz arbitet nō potest pcedere diebus feriatis ob necessitatē ho
minum. nisi sit periculum i mora. nam tūc pceditur diebus
feriatis. vt. d. h. ex compromisso. Sed ēt si periculū sit i mora
pceditur diebus feriatis in honore dei sed solum si ad homi
nis vtilitatem. Sed arbitrator pōt pcedere quolibet tpe. quia
non pcedit per modū iudicii sed per modum transactionis. &
transactio pōt fieri die dominico. vt. C. de ferijs. l. fi. & p Jac.
bu. in lec. dicit idē Bal. in. l. si de meis. h. recepit. qz arbitra
mentum nō pñre habet vim transactionis. qñ si haberet nō
posset reduci ad arbitrium boni viri. etiā p magna lesione. vt
no. ff. ad trebel. l. lucius. h. si. & quod dñ in aut. vt differē. iudi.
h. si vero. qz habet vim transactionis vey est. nō tñ per omnia
ar. ff. de arbi. l. nō distinguemus. h. cū quidā. ad fi. & eius quod
no. Ly. in addit. h. Deterca ipsum cōpromissum ē pñtus cū
dam transactionis large. i. cuiusdam amicabile decisiōis cō
misse arbitratori. vnde arbitrator assumit sup pñtu illius qua
si transactionis resultantis ex cōpromisso. nec oportet etiā du
bitare q nō est vera transactio cū nō habeat pcedere aliquo
dato vel retēto. imo toto dato vel toto retēto posset arbitet
laudare. quod esset impossibile si ēēt vera trāfactio. istud ergo
vtrū trāfactio ponitur large. Ange. vero. i. l. i. C. de se. sic dicit.
Nf casus hic qz sicut nō potest renūciari ferijs solēntibus. i. i
honorem dei introducitis. vt notat i. l. omnes. C. de ferijs. ita si
potest renūciari ferijs repētinis. & ita tenuit Azo in summa
de ferijs. & idem Jo. an. i. cle. sepe. de ver. signi. tenet. dicit etiā
Ly. in. l. i. C. de ferijs. qz i pñtu pōt quis renūciare ferijs intro
ductis ob necessitatē hominū licet alij dicāt pñrium q nō pos
sit renūciari nisi tñ in iudicio. quod no. Bar. autē i. l. si feria
tis. ff. de arbi. sic dicit. apponit quottidie in cōpromisso qz co
gnoscere possit pñciare diebus feriatis & nō feriatis. & hoc
intelligit in arbitro. secus in arbitratore. vt dicit idem Bar.
in. l. si de meis. h. si. de arbi. Item nota q si ferie sunt iducte i
honore dei nō pōt quis cōsensu partū renūciare vel auctori
tate iudicis. & sic iñia lata illo die nō valeret. secus i iñia arbi
tratoris. nam cū sit quedā trāfactio potest ferri ēt diebus feria
tis. vt. l. dies festos. C. de ferijs. idem autē Bar. i. l. i. ff. de se. sic
dicit. an renūciatio feriaz valeat extra iudiciū. Nf q nō ar.
C. de pac. l. i. Jñ pñm vñ & istud tenet per. l. qui. appel. nō l3
C. de tempo. appel. l. penul. h. si. quod intelligit Bñl. nisi alia
causa de nouo supuenerit. vtpote si supuenerint diuicie pp
quas est necesse qz occupetur. quod non erat tempore celebra
ti pñtus. argu. l. de etate. h. ex causa. ff. de interroga. act. & ff. d.
pcura. l. post litem. cum sequenti. Item aduerte q renūciatio
feriaz facta simpliciter intelligitur de pñentib⁹. ideo est ne
cesse qz dicat de ferijs inductis & iductis. argu. l. si ita. ff. de
auro & argento lega. & querit glo. i. l. i. de ferijs. ff. vey per par
tes possit renūciari iuramento testium. & determinat q sic. & ē
ter. extra de testibus. c. sup lris. & de re iudi. c. tuis. qd de alijs
solēnitatibus. vt de hys cōtest. de libelli oblatione. & si. dicit vt i
l. i. & aut. offerat. C. de lib. pñst. & extra de offi. deleg. c. de cāis.
& per Jo. an. de re iudi. c. fi. & per Jñno. de testibus. c. cum cau
sam. facit qz dicta testium nō legitime examinatozū possit cō
sensu partium approbari. & p Bñl. alle. aut. offeratur. & d. hoc
dic plene. vt. s. fuit dictum. an iuris solēnitatibus possit renū
ciari. Item Ludo. in lra. l. in dicto vltimo. sic dicit. nō pñt
partes renūciare ferijs i pñudicium testium. ter. est melior
qui sit alibi fm Bal. in. l. fallaciter. C. de aboli. h. osti. autem
in ti. de ferijs. in. h. an ferijs. sic dicit. An ferijs possit renun
ciari repētinis minime solēntibus inductis in honorem
dei. multominus quia nec pcessus habitus etiam partibus
consentientibus tenet. nec sententia. c. fñna. h. quibus de ferijs.
Itē inductis i honorem dei. pñcipis. vel ciuitatis nō pōt re
nūciari. vt. l. si feriatis. ff. de ferijs. & ff. de postu. l. quos probi
bet. ff. de iur. inu. l. temp. h. conductores. de foro cōpe. c. si vili
genti. solēnitatibus autē inductis ob necessitatē hominū re
nūciari pōt. Et ē rō. qz id de quo queritur p alios expēdi pñt.
& qz quilibet pōt suo iuri renūciare. simile de testi. c. tuis. sed si

renunciatio est non valeret. vt. d. c. si. ff. de feriis. l. i. et l. si feria
tis. Itē renunciatio fit aliquādo auctoritate iuris in oib⁹ feriis.
nā in operibus pietatis magis insisterēdū ē diebus solēnib⁹ q̄
priuatis. vt. l. c. cū ad monasteriū. de statu mo. i. §. i. rectorio
et l. c. si. §. quibus de feriis. et in operibus misericordie distinctio
dierum nō ē habēda. lxxviij. di. vti nā. de cōse. di. v. nung. q̄
ibi summa ē ratio q̄ p religione facit. ff. de reli. l. sunt persone
cā ēt que tpe lapso inutilis manet. et i feriis vindemiar⁹ et mel
suū tractat. de iudi. c. si. §. si. idē forte i his que appellatōez si
recipiūt. ff. de appel. re. l. si. Quid de cāis matrimonialibus et
spiritualibus. vñ q̄ his diebus ē tractari possint. ar. de elec.
ca. cū inter vniuersas. et c. ne p defectu. et vt lite nō cōte. c. qm
frequēter. §. porro. et pe. et hoc no. bugo. xv. q. iij. placita. puto
q̄ si i figura iudicij agat. §. si pcedatur ex officio. forte pōt. ar.
de clā. de spō. c. cū inibitio. Sz nungd milites et clerici habe
ant ferias messium et vindemiarum. Item quid de eis qui nō
habēt pōtia nec vineas. et vñ q̄ i eis deficiat rō. q̄ be ferie cō
ceduntur. ergo et effectus. de appel. c. cū cessante. sed certe tales
circa messes amicorum et familiarū et emptionem melioris
fori quod habetur tpe messium possint esse itēti. nō ergo i eis
rō deficit oīno. et iō in re dubia melius ē verbis edicti seruire
indistincte. n. loquitur indistincte recipere debem⁹. vt. ff. de exerci.
l. i. §. si is qui nauez. ver. i re ergo dubia. et q̄ pūmlegiū ē latif
sime interpretandū. de dona. c. cum dilecti. et sic saltem propter
alios gaudebunt. §. tñ habes p ar. §. d treuga. et pace. c. ij. et ar.
quibus non obstat. lon. temp. pscript. vbi pūmlegium cōcessū
occasione agriculture siue militie non prodest nisi insisterētib⁹
i agricultura siue militia. sed ibi loquitur i rusticis et militib⁹
qui ad illa duo spāliter sunt deputati. et ideo dictum vt doli
gētiōes sint circa officium sibi cōmissum. vel dic q̄ si nō ha
bēt instrumētū impedimentum vel p se vel p alio ibi necessario
venire tenet et respondere. nā ibi tñ hoc pūmlegium vident⁹
habere. q̄ circa rem rusticam occupati sunt. vt. ff. de feriis. l. i.
primo rñso. et fm hosti. in eo. ti. §. quid in eis agi debeat. quan
docūq̄ necessitas vel pietas erigit non sunt feriandi bi dies.
igitur causē matrimoniales et alie i quibus vertitur periculū
anime i his diebus tractari possunt. Itē ea que ad pacē et cō
cordiā pertinent his diebus tractari et terminari possunt. c. i.
et c. si. §. si. de feriis. pacta. n. cū ferant transactiones loquātur
de feriis. l. si. C. Item vñ q̄ cāe miserabilium psonarū et debi
liū his diebus tractari possūt. hec. n. pietas suadet. et in opib⁹
misericordie distinctio dier⁹ non ē habēda. Itē quolibet tpe
appellari pōt. siue feria sit solēnnis. siue repentina. sed appel
lationis exercitium denegatur. vt. C. de se. l. i. currit tñ tēpus
anni vel biēniij appellantiū diebus. C. de app. l. ij. §. si. Itē
quolibet die libellus offerri pōt. ff. de appel. l. miles. §. si. et agita
Itē publice et fiscales cāe tractari possunt. C. de feriis. l. publi
cas. aliud in feriis solēnibus ob honores dei. C. de feriis. l. oēs
i si. Sz et que pūmēt ad voluntariā iurisdictionē sicut adoptio
emancipatio. excoicatio. absolutio. vbi nō requiritur cognitio.
puta i notorijs criminalibus. et manumissionibus. et diebus
paschalibus expediti pnt. C. de feriis. l. actus. Itē qōnes lato
rum insigniū his diebus expedit. l. puinciarum. C. de feriis
die aut sabbati potius debemus opcrari q̄ alijs diebus ne vi
deamus iudicare. de ple. di. i. c. i. et di. iij. c. puenit. et cū hosti.
cōcordat. Azo. C. de feri. vbi Azo. dicit q̄ de cōsensu partiu⁹
tpe feriarū pōt ius dici et tenebit sūta. vt. ff. de feriis. l. i. In die
bus autē feriatis ob honorem dei. vel principis. vel ciuitatis
nō puto dicit idē Azo aliquid operari cōsensu partium. cuz
et q̄ phibet postulare ob reuerētiā pretoris. et vtraq̄ parte
pſentēte repellit a postulādo. ff. de posthu. l. quos phibet et ar.
ff. de arbi. l. si feriat. i si. Itē actiones tpe mortis piture. tpe fe
riarū possunt exerceri. vt fiat litis contestatio. vel executoris
conuentio. vt. ff. de feriis. l. i. §. sed excipiuntur. et in l. terna.
Ex. aut in l. i. C. de feriis. sic dicit. Quero nūquid possit renū
ciari feriis i iſtrumēto. ecce duo pōbunt et renūciant feriis. qd
est itelligēdum de feriis gratia hominum. hec est qd que fit in
Spec. c. ti. §. si. circa si. Ja. de are. hoc disputat. et vñ q̄ sic. vt. l.
si q̄ in pſcribēdo. C. de pac. Eōtra vñ q̄ nō. q̄ opozet q̄ du
rat cōsensus vsq̄ ad litis cōtestationē. ff. solu. ma. l. si cum do
tem. §. eo aut tpe. Item p hoc. ff. de iurisd. om. iu. l. si conuene
rit. ergo vñ q̄ i pſenti desideret cōsensus. Itam. q. ipse non
determinat aliter. nisi q̄ quidam dicunt q̄ pōt renunciari tā

tū qñ litigatur. nō ante. Alij dicūt contra. p. d. l. si quis i con
scribendo. et istud credo. sed obijcio. q̄ nō valeat renunciatio de
futuro respōde. put plene no. C. de pac. l. i.

An legibus insinuationē exigentibus possit renunciari.

Idendum est an legi

bus insinuationē exigentibus possit renū
ciari. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de instru
mentoz edic. in. §. porro. in addi. de predi
cta. l. si quis. sic dicit. Subitatur an legib⁹
que insinuationē requirunt renunciari possit
do. Sui. de suza. in. l. pe. C. de dona. et i. l.

illud. C. de sacrosan. eccle. tenet q̄ sic. dūmodo exprimatur le
ges hoc phibētes cū legū auctoritas pactis litigantiū mitige
tur. C. de temporibus appel. l. si. in fi. ff. de edil. edic. l. queritur
§. si venditor. facit. de pac. l. pe. et ff. de i. l. pacisci. et quod no. ff.
de dona. l. fiduciū. Simon vincenti⁹. i. l. sancim⁹. C. dona.
et Ly. eo. ti. l. pe. et si. tenet q̄. quod mihi placet. cū legi phibēti
renunciari nō possit. vt i re dotali et minoris et donatione iter
cōiuges et si. ne phibitū vna via fiat alia. de reg. iur. l. cū quid
vna via. l. i. vi. ita ius aliud est publicū vtilitate ne per metum
vel fraudē donātis ledat graui⁹. que duo coraz iudice cessare
presumūt. C. de his que p metū iudi. l. i. ff. quod me. cau. l. si.
et reipublice expedit ne quis re sua male vtatur. insti. de his q
sunt sui vel alie. iur. §. dominiō. hoc maxime q̄ donare ē p
dere. ff. de dona. l. filius. hanc partē tenuit Jac. de bel. in sua
q. v. extra lras. in qna tractat de donatōe facta nepoti p auā
iudicet q̄ ēt insinuatō respicit fauorē donatarij. vt in aut. vt
fratru filij. §. illud. C. de dona. l. donatio. et l. data. i si. tñ fate
tur q̄ ēt concurrēs eius renunciatio nō teneat. Sed quid si re
nūcians iurauit nō cōtrauenire. et de obmissione insinuatō
nis nō opponere. et fm opi. Suido. de suza. d qua. §. nō ē que
stio cum per eam teneat renunciatio sine iuramento et cum iu
ramento teneat. facit aut. sacramento. C. si aduersus vendi. et
quod no. ibi in. iij. glo. et in decre. c. cum contingat de iure iur.
et eo. ti. c. quemadmodum in fi. et c. l. i. li. vi. et c. quāuis. de
pactis. l. i. vi. Ad idem facit q̄ donatio sine insinuatōe non ē
penitus in iura iuri. quod p3 q̄ t3 infra legitimam summa⁹
vt. l. sancimus. C. de dona. Ad pūm facit q̄ no. in eadē aut.
sacramento colla. et in. iij. glo. in prin. Item cum donare sit
perdere vt. §. dixi. patens est lesio. Sed hūc respondebitur per
regulam scienti de reg. iur. in vi. cum concor. propter quod cū
prestitum sit iuramentum non dolo vi vel metu videtur ser
uandum per prima iura. hoc autem certum est q̄ renunciatio
que fieret de l. si vñq̄. C. de reuocan. dona. etiam cuz iuramē
to non t3. Ratio quia non est lex illa inducta i fauorem donā
tis et renūciantis. sed in fauorem filiorum. C. vt in pos. lega.
l. ij. et penul. et quod ibi no. ff. ad. l. fal. quod de bonis in fi. Jo. d
imo. in. c. cum contingat. dicit q̄ Spe. in dicto. §. porro in ti.
de instrumē. edi. in forma instrumenti expresse ponit q̄ renū
cians et donans promittit non reuocare et per superueniētiā
liberorum. et istam partē dicit Jo. ibi ego puto veriorē.
q̄ illa donatio reuocat ex presumpta mente donātis. q̄ nō ē
verisimile q̄ voluerit illā hēre effectū si superuenerit liberi. et
sic presumit lex illa esse vtriusq̄ partis voluntate. facit quod
no. Dy. et Bartho. in. l. i. c. i. §. imperator de lega. iij. Dictū
tñ Jo. an. posset saluari quatenus refertur esse infra legitimā.
q̄ i illa nō posset preiudicare filio et cū iuramēto. per ea q̄ ha
bentur in. l. i. et l. liqueat. C. de inoffi. dona. sed quatenus effet
vltra legitimā vñ q̄ nō teneat renunciatio. tene tñ menti dictū
Jo. an. Jo. aut de imo. in dicto. c. cū contingat. sic dicit. an le
gibus loquētib⁹ de insinuatione siēda possit renunciari p pa
ctū sine iuramēto. Sui. de suza. in. l. illud. C. de sacrosan. ec. et
in. l. penul. de dona. vt refert Jo. an. i ti. de instru. edic. §. porro.
in addi. tenuit q̄ valebit renunciatio. q̄ auctoritas legis per pa
ctū potest remitti. l. querit. §. vñq̄. de edil. edi. et l. si. circa si.
C. de tēpo. appd. et l. penul. C. de pac. Simon vincentius super
l. sancimus. C. de dona. vt refert Jo. an. i addi. et Bar. i. l. mo
destin⁹. de solu. et Saly. i dicta. l. illud. i. v. q. et p ista opi. facit
q̄ nō vñ q̄ ptes possint renunciare legibus iudicētib⁹ certā so
lūnitātē i actu. l. nemo pōt. de lega. i. Itē secūdo q̄ insinuatō

fieri debeat nō fuit iudicū fauore donātis sed i odium alioꝝ.
videlicet vt fraudes nō fiat legi. l. data opera. r. l. donatio. de
donat. ff. r. sic vñ qd tali iuri renūciari nō possit per ea que ha
bēt in. l. tam r. si. ff. ad mace. r. qd notatur i. §. qd vero. i. auf.
vt sine pbi. ma. debi. r. credi. colla. vij. ¶ Pro hoc facit tertio. qd
lex prohibet fieri donatōnem vltra certā summā sine insua
tione. r. sic vñ qd tali nō possit renūciari p id quod legi r. nota
tur in. l. i. r. ij. C. ne fideius. do. dentur. qd ita i simili videmus
i legibus phibētibus rem minoris vel dotalem alienari. r. et
donationes iter cōiuges. qd p pactū non iterueniente nō pōt
ei renūciari. Itē qd vñ esse ius publice vtilitatis ne. l. donator
per metū vel fraudē grauitur ledatur que duo corā iudice cessa
re presumūtur corā quo habet fieri insinuatō. vt. l. in donatō
nibus. C. de dona. facit. l. si. ff. quod me. cā. Item qd vñ iteresse
reipublice ne quis re sua p dgaliter r. male vtatur. facit quod
habetur in. l. imperator. ad trebel. r. inst. de his qui sunt sui vñ
alie. iur. §. i. r. Dale. n. vñ vñ qui donat cū donare sit p dēre. l. si
liisfamilias. ff. de dona. vñ de censet esse administratio dona
tio patrimonij per ea que habent in dicta. l. filius. r. l. a cogna
to. r. l. si. ff. de cura. su. in quib⁹ nō possunt res minoris dona
ri et cum decreto r. auctoritate iudicis l3 possint vñ. nisi for
te esset donatio a iure pmissa fm ea que habent in. l. lex que tu
tores. C. d. adm. tu. r. in. l. i. §. sed nōnullos. ff. d. tu. r. ra. dista.
vt qd pōt esse donatio pp nuptias vel qd bene merēti fieret. vt
habetur i dictis iuribus. r. vt dñi hec est cōmunis opi. qd nō
possit renūciari sine iuramēto. Sed dubiū est quid iuris si in
teruenit sacm. an tūc valebit donatio sine insinuatione etiā
vltra quātitatē a iur taratā. Bar. d. hoc quēsiuit i dicta. l. mo
destinus. ibi nō decidit sed remittit ad nō. l. si quis p eo. vbi
de hoc dicit Jo. an. in dicto. §. porro. tenet firmiter qd firmet
iuramēto p ea que habentur i. c. cū contingat. de iurei. i. auf.
sacramenta. C. si aduersus vñ. r. in dicto. c. quāuis. r. qd dō
tio nō est ex toto phibita qd valet saltem vsqz ad summā per
missam sine insinuatione. de quibus habet in. l. penul. C. de
dona. r. ideo vñ valere cū iuramēto. Nec obstat supradicta qd
donare sit perdere. nec et quod glo. nō. i. pñ. in ver. item sacm
de pace iura. fir. qd fm eum firmari potest per ea que habent i
l. sciēt. de regu. iur. in. vi. qd imputet sibi qui scienter tales do
nationē fecit cū iuramēto. Bal. in dicta. l. illud. de sacrosanc.
ecclē. tenuit pñum nō facta mentione de. d. Jo. an. naz dicit
qd ad hoc vt iuramentum operetur precipue requirūtur tria.
¶ Primo qd persona sit habilis seu habitata per iuramētum.
Secūdo qd generalis forma sit seruata. Tercio qd non fiat sup
re prohibita. Cum ergo prohibeantur donationes vltra sum
mam taxatam nisi insinuentur tūc nō censeantur iterdicte vñ
suspecte. vt dicta. l. donatio. r. d. l. data opa. r. sic videtur qd iu
ramentum nō operetur. r. qd etiam non vñ posse renūciari
cū lex phibere videatur talem donationem i odiū pcurantiū
donationem fieri occulte vel per fraudē. vt dicta. l. r. et ne qd
p dgaliter vtatur re sua. facit. l. imperator. ff. ad trebel. r. et nō
vñ posse renūciari legi danti certāz solemnitate. l. nemo pōt
ff. de leg. i. Sal. tāgit i. l. pe. C. de dona. circa pñci. r. et ibi tā
git de renūciatione velleiani. Itē allegat p illa qd nō valeat
qd vt superius tactum ē donare ē perdere. r. sic vñ esse patēs le
sio. r. sic vñ idicretum iuramentū super hoc ipositum. iō nō
vñ obligare p id quod habetur i auf. quod eis. C. de nup. facit
c. r. si xps. de iurei. Item tertio allegat. qd prohibita vna via
nō d3 ad aliam admitti p regulā. cū quid vna via. de reg. iur.
i. vi. r. de excusa. tuto. l. scire o3. §. o3. Itē quarto allegat. qd vbi
non sit insinuatō vñ esse donatio sine cā. vt de dona. l. sanc
imus. Itē quito allegat. qd cadē facilitate inducentur ad iurā
dum qua ad donandū vltra summā taxatā a iure. r. sic vñ qd
non obligetur. arg. l. doli exceptio. §. diuersum. de nouati. Itē
sexto allegat qd ē ius publicum vtilitate inductū. vt donās
p metū vel fraudem grauitur ledatur. que duo corā iudice ces
sare presumunt. l. si. ff. quod me. cā. r. et iterest reipublice ne qd
re sua male vtat iustu. de his qui sunt sui vel alie. iuris. §. i.
Et p predicta qñem dicit esse dubiā r. super illa cogitandū
esse. tu tñ potes tenere opinionem Jo. an. p allegata p euz dū
modo p dolum aut per metum nō sit ertorium iuramentum
nam tunc posset peti absolutio iuxta ea que habent in. c. si ve
ro. de iurei. Nec obstat rōnes in pñum. r. primo non obstat
rationes in cōtrarium. r. primo non obstat quod notat glo. i

§. item sacramētum i principio. qd illa glo. videtur velle qd sic
speciale illo casu qd cōtractus inualidus firmetur iuramento
r. et voluit sentire glo. in. l. si pñdium. C. de iure dotium. r. l. i.
§. r. cū lex. C. de rei vxo. actio. naz volunt glo. predicta qd licet
pñtus minoris firmetur iuramento per auf. sacramenta. tam
secus dicunt esse in pñtu rei dotalis. quia d illa non disponit
auf. sacramenta. r. sic remanemus in regula. l. non dubiū. C.
de legi. que vult qd vbi actus est nullus non validetur iuramē
to. sed certe illud procedere possz de iure ciuili sed de iure cano
nico qd in hac materia seruari debz vt est dictum vt probat i
c. ij. de iurei. in. vi. non procedunt ille gl. qd imo vñ qd i alijs
casibus l3 pñtus sit nullus firmetur iuramento. dñtamen ser
uari possit sine interitu salutis eterne r. non itendat i alterius
preiudiciū. p ea que habent i alle. c. cū ptingat. r. in. c. ij. de pa
ctis. in. vi. r. sic vñ qd vbi cūqz pñdicta rō habere posset locum
firmetur pñtus iuramento. r. iō per hoc vñ qd in casu pposito
firmari debeat pñtus iuramento cū dicta rō locuz vendicare
sibi posset. Itē non obstat quod nō. glo. in quātum dicit renū
ciationē velleiani factā cum sacro non nocere. qd loquitur qñ
facta ē p mulierem minorem. xv. annis. quo casu satis ē cum
iuramentū presentet illā minorem maiorem. vt nō. l. ij. C. d.
relin. ven. r. iō sicut minor pōt vñ velleiano. l3 renūciasset f3
eum i. l. si. C. ad velle. ita et poterit i dicto casu et fm opi. glo. si
vero fuerit certificata de beneficio non teneat renūciatio. de
quo i. l. si. p. ff. ad velleia. ¶ Deceterea pōt esse dubiū i. d. gl.
in quātum dicit mulierem minorem renūciantē velleia. cū
iuramēto non pñdicare sibi an pcedat ex quo cū iuramento
renūciat ipsa beneficio velleia. nam tale sacramentum pōt
seruari sine interitu salutis eterne. r. vñ seruandum saltem si
mulier fuit certificata de ipso beneficio. Item nō obstat qd do
nare ē perdere qd imputet sibi qui donat. arg. ff. de re iur. l. dā
num. r. qd et alias si summam taxatam a iure nō vñ posse do
nare. qd tñ ē falsum. nec et pōt dici indiscretum iuramentū
dūmodo alias donās sit sane mētis. per ea que habent i auf.
sacra. r. et in. c. cū cōtingat. r. et p hoc nō ob. quod habetur in
auf. qd in eis. qd illud pcedit qñ iuramentū prestaretur ab eo
qui non ē sane mentis. r. sic nō bz discretionem. Item nō ob.
tertia rō qd illa non pcedit qñ fa ē cū iuramento r. postea sine
vt p3 expresse in auf. sacra. r. i. c. cū cōtingat. r. in. c. debitor
de iurei. r. hoc ppter auctoritatem r. reuerentiam iuramenti
facit de iurei. c. r. si xps. Itē non ob. quarta rō qd l3 donatio
non sit insinuata tñ pōt esse publice facta r. corāz testibus vt
sunt alij pñtus. r. sic ppter ea non d3 dici suspecta nisi aliter
appareat qd occulte per fraudem fuisse pcurata. Nec ob. quod
habet i. d. l. donatio. vbi donatio vltra summam taxatā a iu
re d3 insinuari vt tollatur occasio pcurandi donationes fie
ri qd clādestine r. fraudulenter. f3 qd occasiōaliter pōt illud cō
tingere que occasio nō d3 attēdi qñ iuramentum ē prestatum
vt nō. p. glo. in. c. si vero. de iureiur. r. de pactis. c. ij. in. vi. nisi
alr pbetur frans. Itē non ob. quinta rō dñ of qd cadē facilita
te r. qd illa rō nō pcedit qñ interuenit iuramentum ppter re
uerētiā r. auctoritatē ipsius sacri. vt p3 i muliere r. minore
iurante super pñtu. vt p3 in auf. sacra. r. i. c. cū cōtingat. Itē
non ob. si dicatur esse p publicam vtilitatem qd illud non repi
tur i iure cautū. sed bene dñ of qd fuit insinuatō iuducta vt tollat
ocasio pcurandi donationes fieri p metum vel fraudem seu
clādestine. vt. d. l. donatio. r. l3 dicatur interesse reipublice mu
lieres nō esse indotatas. l. i. ff. solu. ma. tñ firmatur pñtus dona
tionis rei dotalis. vt p3 i. c. cū cōtingat. Item non ob. qd nō
vñ posse renūciari legibus inducentibus solēnitatē in acti
bus hōium iuxta. l. nemo pōt. de le. i. qd illud verū qñ non iter
uenit iuramentum. secus qñ interuenit vt in minore. nā l3. l.
dicat r. det solēnitatē certā seruari debere i alienatiōe rei mi
noris. vt qd fiat cū auctoritate administratoris r. cu3 decreto
iudicis r. cā cognita. l. magis. §. ne passiz. d. reb⁹ eoz. tñ si alie
nē sine dicta solēnitatē cu sacro. talis alienatio r3. vt in auf.
sacra. cū ibi nō. Itē non ob. si dicatur qd inductū fuit insua
tionem fieri non fauore donantis. sed in odium illorum qui
procurabant fraudulenter r. clādestine illas fieri. l. donatio r.
l. data. C. de dona. r. sic vñ qd non possit renūciari per nō. i. l.
tam r. si. ff. ad mace. qd pōt responderi duplr. ¶ Primo quia l3
sine iuramento non possit renūciari. tñ fm omnes iuramen
tum obligat vt in. c. significante in si. de pigno. r. c. debitor.

de iureiur. et no. Bar. in l. si quis pro eo. ff. de fideiur. Itē secun-
do potest dici q̄ inductum fuit insinuatōem fieri principalit̄
in fauorem donātis ne de sua liberalitate periclitetur facit. l.
ne ex liberalitate de re iudi. et secundario in odium procuran-
tium clam et occulte illas fieri non tollatur talis occasio. ideo
videt q̄ possit renunciari per regulam. l. pe. de pac. saltem cu3
iuramento. nam cōmuniter tenetur q̄ sine iuramento renun-
ciari non possit per illas rōnes superius tactas. Item nō ob.
q̄ lex prohibet fieri donatōes vltra summam taxatā sine in-
sinuatione. et sic vñ non posse renunciari per no. i. l. i. et ij. C. ne
fideiur. do. dentur. q̄ illa non procedit qñ interuēit iuramen-
tum. Item non ob. vltimo q̄ dñ in. d. l. illud dum dicit q̄ vbi
iuramentum interponitur super re prohibita q̄ non ligat p.
l. si quis inquilinos. §. i. de le. i. q̄ illud procedit quando esset
prohibita per cāones. secus qñ per leges tñ vt voluit Jo. an.
post Hosti. in. c. quemadmodum de iureiur. et glo. s. verbo. vel
nasum. Item secundo potest dici q̄ illud procedit quando est
prohibita contra bonos mores vel reprobaretur a iure cano-
nico ratione publice vtilitatis principaliter per ea que habentur
in. c. si diligenti de foro competent. et in. c. non est obliga-
torium de regu. iur. quod non contingit in casu proposito. q̄
non reprobat donatio vltra summam predictā; per dñas
rōnes. sed per alias superius tactas. et ideo non sequitur q̄ nō
possit iuramento firmari. satis tamen vñ q̄ vbi non interuēit
iuramentum nedum de iure ciuili. sed etia3 nec de iure cano-
nico valeat per ea que habentur in. c. i. d. noui ope. nun. dñit
etiam post Albertum papieñ. q̄ si debes mihi tarenos mille.
et ego remitto oblonem ipsorum q̄ talis remissio videtur do-
natio. facit quod habetur in. l. i. ff. de transac. et in. l. si q̄s obli-
gauerit de noua. tamen valebit sine insinuatione. q̄ indurre-
cta donatio. sed glo. tenuit contra in. l. si quis oblonem. d. reg.
iur. et illam et3 Bar. in. l. modestinus. ff. de do. quando et vna
cā debebatur illa mille. secus si ex diuersis quando vlla3 ex-
cedebat summam a iure taxatam. per ea que habentur in dñā
l. modestinus in prin. tamen potest dici q̄ videtur speciale in
debito vsurarum vt possit fieri remissio etiam vltra summā
et non erigatur insinuatio in odium vsurarum ipsarum. et sic
et videtur fuisse de mente Azo. in summa. et videtur etiam q̄
et3 donatio quando donatur ius donationis vltra summam
taxatam. vt p3 ex ter. cum glo. d. l. donatio. sed quando fit do-
natio an sufficiat vt v3 quot tot intelligantur donationes esse
ita q̄ nulla intelligatur excedere summam cōiter tenent qñ.
vt no. Bar. in. d. l. modestinus circa fi. et etiam Jo. an. i. addi.
Spec. l3 ibi ponat opi. et hoc et3 t3 Ep. in. l. sancimus. §. si quis
C. de dona. Et no. q̄ Bar. in. d. l. modestinus dicit q̄ etiam
si specificentur plures res in vna donatione que ascendant vlt-
ra summam q̄ non valeat donatio. l3 alias consueuerit dici
quot tot censentur esse p̄ctus quot sunt res. vt. l. scire dñem.
de ver. ob. quod no. q̄ Spec. vñ sentit hoc in. d. ver. porro. di-
xit tñ Alber. papi. q̄ si donatōes fiant ples i fraudē legis q̄ nō
valebunt. l3 aliq̄ p. sed nō bene p. l. fraus. et. l. d. ff. d. legi. dixit
etiam q̄ si donatur certa quantitas pluribus l3 nulla pars ex-
cedat summam. cum si tota excedit erigatur insinuatio. vt no.
Jo. an. in ti. de dona. in Spe. in. §. i. ver. q̄ si. Sed querit qua-
liter debeat fieri renunciatio. Spe. tetigit i. §. porro ver. dona-
tio. et Jo. an. i. addi. plenius i effectu dicit duas esse opi. i. dñi
ma vt fiat hoc modo vt redigatur in scripturā; ipsa donatio.
denum coram iudice publicē. rescribetur apud acta dicunt
isti qñ nō est absōnū q̄ vnus p̄ctus primo scribatur. deinde ite-
rato reducatur ad scripturam. alle. quod habetur in si. in. l. in
bemus. §. i. de adop. C. et in. l. iubemus. C. de emancipa. liber.
facit quod no. Inno. de testibus. in. c. albericus. et fm aliquos
requiritur q̄ partes subscribāt se. Et p hoc facit quod habet in
l. donationibus. C. de donat. tamen vt dicit Jo. an. nō est in
vsu q̄ ptes se subscribāt. Alia est opin. videlicet q̄ donatio sub-
scribatur et publicetur coram iudice. nec et3 requiritur alia scri-
ptura fieri. et ista opinio vñ esse cōis et cōiter seruatur. et t̄git
Jo. an. sup dicto ver. donatio. et illam vñ sequi Azo in summa
in titu. et similiter Hosti. et Bar. in dicta. l. modestinus. vbi
dicūt q̄ insinuatio est qñ donatio fit in scriptis corā iudice.
nec requiritur fm eū decretū iudicis vel alia auctoritas. q̄ in
hoc nō vident regere iura. sed q̄ fiat in presentia iudicis. lic3
Bul. de cu. aliter dixerit in. l. illud. C. de sacrosan. eccl. Quis

aut sit iudex competens cōcludit Jo. an. in dicta additione q̄
si sit iudex partiū clarū est. idem si sit iudex loci vel rei que do-
natur. facit. l. data. in fi. C. de donat. si aut nō sit iudex nec lo-
ci nec rei. tūc dicit q̄ tutū esset seruare primā opinionē q̄ fiat
donatio iterueniēte scriptura iter p̄sonas et demū coram iu-
dice publicē. nam per p̄ctum donationis sortietur forūz ibi.
Aliqui tñ faciunt fieri cautelam videlicet q̄ ponatur in instru-
mento q̄ partes eligant domiciliū vel q̄ prorogēt iurisdicō
nem. Bar. in dicta. l. modestinus. vñ velle q̄ coram quocūq3
iudice posset fieri l3 nō sit iudex partiū vel loci vel rei que do-
natur per dictam. l. data. et. l. in hac. C. de dona. Satis puto
q̄ ista opinio sit vera. licet ad dictas. l. possit rñderi. vt voluit
sentire Jo. an. q̄ loquatur qñ est iudex partium vel ipsius rei
que donatur. tñ sequēda est eius opinio considerato q̄ tūc in
seruando illam qñ sit p̄ctus coram illo iudice i illo actu sit cō-
petens. facit quod habetur i. l. lucius. ff. de verbo. obliga. et etiā
iste est actus iurisdictionis qui fit iter volētes. id vñ q̄ valeat
ex quo partes i illum p tali actu celebrādo cōfenserūt. facit q̄
habetur in. l. ij. ff. de offi. proconsu. Aduerte tñ q̄ vñ q̄ esse de-
beat iudex qui habeat reddere ius. vt p̄ses puencie. defensōr
ciuitatis vel alterius magistratus. vt habet in. l. in hac. C. de
dona. et ideo si ex forma statuti in p̄ctibus requireret vnus in-
dicis p̄sentia de collegio iudicū nō sufficeret p̄ctum donatōis
fieri coram illo si excederet summā. ex quo nō esset deputatus
talis iudex ad ius reddendū. sed expediret publicari coram iu-
dice publico ad reddendū ius. Sed an posset fieri tempore fe-
riato. tenet Jo. an. q̄ sic in dicta additione. quia est act⁹ volū-
tarie iurisdictionis. facit. l. act⁹. C. d. ferijs. nā i his q̄ sunt iter vo-
lētes si ē necessaria cāe cognitio. et id poterit fieri i alio loco q̄
i tribuali. vt. l. voluit. §. i. d. iter. act. et sic dñe praticari. q̄ iter
dum fit in camera. Credo dicit Jo. de imo. de mente iurium
fuisse q̄ debeat fieri iudice sedēte pro tribunali. vel saltem ipso
stāte in loco iudici3 quo casu non contineat esse sine presentia
aliquorum officialium vel familiarium. per ea que habentur
in. l. in donationibus. C. de dona. quia non est verisimile iudi-
cem pro tribunali sedere in tali loco solemnī quin sint ibi p̄so-
ne seu officiales publici. et dicit in. d. l. in donationibus quod
tunc sufficit publicum testimonium. l3 non interueniant pri-
uati testes. et istud videtur esse de mente Azo. in summa d. do-
na. dum dicit q̄ debeat fieri coram iudice astantibus p̄sibus
personis non requirantur priuati testes. puto tñ q̄ in his ser-
uetur id quod est de consuetudine in. l. de quibus. ff. de legi. et
per id quod notat Jo. an. super dicto ver. donationes. An at
sicut non erigatur insinuatio quando Imperator dōat. iuxta
notata super aut. posita in. l. sancimus. et quod notatur i. l. pe.
C. de dona. sit idem dicendum in regibus. Jo. and. tetigit in
dñā additione et cōcludit q̄ de scō seruatur q̄ nō requiritur i
sinuatio. et intellige qñē qñ donaret rē p̄fmonialem. nam si
donaret aliqd pertines ad regnum recurritur ad. c. intellecto
de iureiuran. An aute3 Rex i suo regno possit quod pōt Im-
perator in suis subiectis. recurrendum est ad ea que no. Inno.
in. c. ij. de re iudi. facit. c. p reuerētialem. qui si. sint legi. de ver.
fig. c. super quibusdā. p Jo. an. Bar. aut i. d. l. modestinus. sic
dicit. Quero p̄misisti mihi aliquid. fecisti quietationē animo
donandi. an indigeat insinuatione. quidā dicūt q̄ nō. vt glo.
vñ i. d. l. modestinus. glo. vñ tenere §. l. si quis obligationem.
de regu. iur. et respōdit ad. l. modestin⁹. q̄ ibi i vsuris que debē-
tur annuatim. et id si simul remitterem alicui mille florenos si
quidē essent debiti ex diuersis causis. non eget insinuatōe. vt
dicit glo. ibi. Quero quid ē insinuatō. ē facere donationem i
scriptis corā iudice. vt notatur i. l. donatio. i. fi. et i. l. donatōe
et i. l. sancimus. et expresse se dicit Azo i summa huius ti. d. do-
nati. Quero an iudex debeat aliquā cāe cognitionē p̄mittere
seu adhibere. Rñdeo nō ista. n. solēntas ē adhibita ppter duo.
i. Primo ne fiat clā et hoies ne fraudētur. vt. l. data. C. d. dona.
et q̄ i magnis quātita tibus maior obseruantia erigitur. vt. l.
fi. et aut. ibi posita. C. si certū peta. et hoc apparet. q̄ apō quēcū-
q3 iudicē et cui nō subest donatio nec res donata pōt insinua-
tio fieri. q̄ hoc ex mera voluntate donatoris cōsistit. Et hoc
apparet q̄ decretū iudicis nō requirit. sufficit sola p̄sentia iu-
dicis. vt de testa. l. oium. l3 Bul. dicat p̄rium et male de sacro
sanc. ec. l. illud an possit fieri donatio ex post facto. s. post dona-
tionem factam extra iudiciū. Dico q̄ sic. l. fi. §. pe. C. de dona

tio. ante nup. Quid i donatione que fit tacite soluendo dotem p muliere. Dic vt. C. de iure do. l. si. Quero an donatio que i cipit a traditione egeat insinuatione. Respondeo sic. vt expresse t3 textus i. l. sancimus. §. i. C. de donatio. Non obstat. l. puto. §. si donauit. ff. doli excep. q. nō sustinebat expēdas. Quero an illis legibus que inducūt insinuationem possit renunciari. Rñdeo nō. q. illis legibus que inducūt certam solēnitatem in actibus hoīum nō pōt renunciari. de leg. i. l. nemo pōt. t. q. lex hoc phibet. l. q. fiat sine insinuatione. ergo isti legi renunciari nō pōt. vt. C. ne fideiusso. do. dentur. l. i. t. ibi notat glo. ¶ Preterea q. insinuatio fiat nō ē i fauorem donātis s3 filioz. l. ne fiat fra? vt. p. de donatio. l. data ergo renunciari nō pōt. vt notatur i aut. v. t. sine phi. ma. §. q. vero. Idē vero Bar. i. l. sancim? §. si quis aut. C. de donatio. sic dicit. ¶ Trū his legibus que de i insinuatione donationū loquātur possit renunciari. Respondeo nō. nam legibus que dāt certam formā in cōstituēdis actib? hominum renunciari nō pōt. ff. de pac. l. ius publicum. de leg. i. l. nemo pōt. Quero quid si fuit dictū i iustro q. tot donatio nes itelligant que sunt iugera terre vel quot sunt res que oēs coacervate excedūt summam. Istā qōnem tangit Specu. i. ti. de dona. §. i. ver. quid si aliqui. ego dicit Bar. indistincte dico q. talis cautela nihil releuat. q. vī i fraudē fieri. C. de agri. t. cēsi. l. quēadmodū. vbi ponitur similis fraus. Dico ēt q. si plu res nominarent i donatōe ita q. vere essent plures donatio nes fm. l. scire debemus. t. l. quod dicim? ff. de ver. ob. t. i. quā tum ad hoc vna esset donatio eo q. vno tpe ē facta t. vnica fa ciēda pstatio. vt expresse p3. C. de dona. l. sancim? §. si quis at i textu t. glo. ¶ Preterea hic ē eadem ratio q. fieri debeat insinua tio que ponitur i dicta. l. data insinuatio. n. magis d3 inspicere actum donationis q. actū cōventionis. vt sciamus vtrū sit vna vel plures. vt. ff. de dona. cā mortis. l. senatus. §. si. Bar. i. l. sancimus. C. de donatio. §. si quis aut. sic dicit. Quero de illa clauula que cōsuevit apponi i donationib? vt tot intelli gātur esse donationes quot res. vtrum valeat certe nō. q. hoc solū d3 inspicere vtrum eodē tēpore sint facte vī non vt patet ex ter. t. glo. in. l. sancimus. §. si quis autem. quid si sit renuncia tum ipis legibus cum iuramento. Barto. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. In octauo membro dicit q. non firmatur iura mentū. idem Bar. in. l. acquilius. ff. de dona. dicit. Quero an donatio facta ex cā remunerationis idigeat insinuatione. t. dicit glo. i. d. l. aquilius. q. si esset mera donatio. tūc non idige ret insinuatione. sed illa de qua loquitur. l. acquilius. nō indiget. Credo dicit Bar. q. si est simplex remuneratio q. insinuatōne non egeat. q. dñia est iter remunerationē t. donationē. vt. ff. man. l. si vero nō remunerandum. t. hec remuneratō sapit na turam donatōis. habes ergo dicere dicit Bar. q. aut ista re muneratione fit ex cā de pterito. t. nō eget insinuatio. vt. l. aquilius. si ex cā de futuro t. idem. vt. l. si. C. de dona. an nup. t. aut. ibi posita. t. l. si. i. pncipio. C. de iur. do. se. si est simplex donatio. Ludo. i. l. modestin? ff. de dona. sic dicit. q. Bar. hic eleganter posuit materiā insinuationis. ideo tu dictis eius pri mo adde iquantur dicit. Quid sit insinuatio dicendo q. ē corā iudice donatōne facere. vel factā iudici ostendere. t. i publica acta redigere allegādōca sum. vt. l. i. hac. C. de donati. Adde q. melior ter. ē iuncta glo. s. verbo insinuat. i. l. sancimus. C. de di uersis rescrip. t. dicit Bal. in quodam suo cōsilio quod incipit. In xpi noīe amē. certum ē q. filia i bonis patris sic ad līam. sed videmus in pposito an videat facta insinuatio. q. iudex in terponit decretū. t. ē iudex ordinarius. t. vī q. sic. nam quilibz iudex ordinari? sufficit i eo territorio. C. de dona. l. i. hac. t. vī insinuatū. q. est coram iudice factū. etiā si decretū nō esset ap positum. C. de testa. l. omniū. p. dico dicit Bal. q. cāsa nō fuit corā iudice exposita nominatim. debet. n. dicere pars quid in tendit donare. ita q. iudici quid agat. t. quid pbat inotescat C. de pre. cur. l. i. lib. r. sup eo enim iudex nō examinat. t. q. ei bona fide nō narratnr decretū iterponere nō vī. erat enim in facti cāsa. aut cāsam ignorat. ff. de tuto. t. cura. datis ab his l. tutor petitus. ff. de trāfacti. l. eū aquiliana. nam si iudici facti cāsam t. dilapidationem pupilli nominasset. pculdubio pas sus nō esset. nec decretū interposuisset. q. presumendū est d. iu dicis mēte q. nihil itendat inique facere. q. in aut. iusiurandū q. p. ab his. §. ab eque. C. ad. l. iul. repet. l. si. ¶ Propterea ego Bal. audacter dico q. dicta donatio non est insinuata reali

ter t. substantialiter. licet superficialiter contractus iste fue rit factus coram iudice. Item coram iud. ce non dicitur insinuatio scā cum per iudicem non intelligitur quid fiat. t. iō coram eo fieri non dī. vt. ff. de ver. signi. l. coram. bene fac q. nō. C. de errore aduo. l. i. ille. n. qui non intelligit quod agitur pabūte habetur. vt. l. i. §. voluntate. ff. sol. ma. t. in ter. in. d. l. data. C. d. dona. dicit q. insinuatio requiritur vt clādestinis t. domesticis fraudibus t. c. t. ideo l3 aliqua remissio fiat corāz iudice si iudex non intelligebat q. animo donandi illa fiebat elam dī scā t. non coram iudice insinuatio. vt p3. ff. de iur. fi. l. intellr in prin. t. de leg. i. l. lucius. §. testamento. clām enim dī fieri quod fit ita vt non intelligatur quid fiat. vt dictis legi bus. vide circa hoc q. dicitur quid fieri coram iudice seu pre sente in cā non error in articulo dum fuit tractatum de erro re aduocati ibi vide circa finem. Secundo adde inquantur dī cit esse non necessarium super tali insinuatione iudices appo nere decretum t. interloqui q. de hoc est melior ter. q. allatus per eum in. l. fina. C. d. predi. cu. li. r. qui proprie loquitur d. donatōne. t. hanc opinionem ēt sequitur Bal. in. d. l. illud. t. l. omnium. C. de testa. Tertio adde inquantum Bar. concludit in hac insinuatōe non esse necessariā cāe cognitionem. vel paruiam saltem q. ex hoc resultant tria vel quattuor notanda ¶ Primo q. hinc est q. talis insinuatio potest fieri die feriata ēt in honorem dei ex quo nulla vel parua cāe cognitio requi ritur ad hoc. ff. quis ordo in bono. pos. serue. l. i. §. dies. Item ex alia ratione q. insinuatio est actus voluntarie iurisditōis fm glo. ordina. in aut. de defen. ciuita. §. nulla. que incipit vel quodēq. aliud t. c. t. iō talibus diebus explicari pōt. C. de fe rijs. l.actus omnes. ita t3. Jo. an. i. addi. i. titulo de instrumen torum edi. §. porro. versi. viso. cuius Bal. non meminit in dī cta. l. in hac. t. l. illud. ver. idem tenuit. Secundum autē q. re sultat est q. pōt fieri parte non citata. cā emz que cāe cognitō nem non desiderant absq. citatione procedunt. l. iij. §. si cāsa cognita in glo. ff. d. bono. pos. ff. l. si deferta in glo. si propi pu bli. pen. C. istud vult Jo. an. in. d. ver. Idem Bal. l3 eum non allegat in. l. in hac. t. aut. eo decurru. C. de dona. ante nup. vbi pro hoc dicit esse ter. Item tertium q. resultat est q. potest dī cta insinuatio per iudicem fieri non tantur in loco solito tribu nalis. sed vbiq. t. q. est fortius in priuata domo ipi? do nantis vel donatarij. ita enim fieri possunt qui paruiam vel nullam cāe cognitionem desiderant. t. maxime si sunt iurisdī tionis voluntarie. ff. d. interro. act. l. voluit. t. istud voluit elegā ter Bal. in. l. generaliter. §. si. de rebus credi. non tamen me mor Jo. an. idem tenētis in. d. ver. Resultat autem t. quartū q. t. si ipse iudex sit donans vel donatarius poterit apud scip sum insinuationem facere vt ēt facta alia que sunt iurisditōis voluntarie. l. emancipatōem t. manumissionem. Ad primūz ff. de adop. l. si consul. Ad secundū. ff. de manu. vin. l. an ap3 t. cum si. t. istud volunt modernū in. d. l. si consul. t. super pre missis Oldra. in suo consilio. lxxvi. dicit factum tale est. dñia E. habens duas filias. M. t. J. donauit. M. iter viuos recipi enti t. benemerite quedam bona que habebat in dyocesi theo lana excedentia summam quingentoz florenoz retento sibi vīfructu ad vitam suam constituēdo se nomine dicte. M. pos sidere interim. t. d. eunctōe teneri acto i ipsa dōatōne post soli tas renunciationes q. dicta donatio pro tot partibus sit fa cta quarum quelibet legitimam summam non excedat cui do nationi iudex ordina rius loci vbi donatio facta fuit. non ta men iudex ipsorum contrahentium. nec pōnerum nec pso nax auctoritatem suā iudiciariā interposuit t. consensuz. hec facta fuerūt i die feriata t. solēni ob honore dei. t. i domo pri uata. deinde reuolutis temporib? dicta domina. E. penitēs donatōis predictae nitens eam reuocare i solidū vel in parte eo q. nō fuit legitime insinuata. t. q. decretum iudiciale die fe riato solēni fuit iterpositū donauit secūda vice. t. inter viuos dicta bona prius donata. J. filie eius recipiēti t. benemerite t. cōdigne retēto sibi vīfructu ad vitam constituēdo se noīe ip sius. J. iterim possidere. t. de eunctione tenere acto i ipsa dona tione post multas t. solitas renūciationes q. tātē cēseantur fa cte donatōes. quaz quelibet legitimā summā nō excedat. fuit q3 iurata ipsa donatio t. corāz iudice ordinario loci vbi facta fuit nō tñ ipsorum pñentium rōne pñonarū vel rez t. eius iurisdictionē sciēter progauerūt facta publicata t. legitime insi nuata

nuata. loco tñ priuato electo p publico et idoneo ad id p eūdez
iudicem ob honestatē magnificētiam et fragilitatē dicte dona
tricis. deniq; ipsam. **B.** i corporalem possessionē aliquorū bo
norū idurū dicta donatrix. et illā corporale possessionē seu
quasi aliorū bonorū donatorū que ibidem ad oculorū videbātur
et videri poterāt iductam voluit dicto tñ usufru. retento. mor
tua dicta. **B.** donatrice. Queritur que donatio predictarum
sit validior. et utrū secūda primam casset et infringat iure et scō.
¶ Primo videndū est an donatio necessitatem effugiat insinua
tionis pp illa verba q̄ necessitas in tempore. vt. **C.** de dona.
l. scimus. §. si quis aut p diuersa. **C.** de sacrosan. eccle. l. illud i
fi. et p hoc optime. **C.** de nauti. fe. l. nihil. §. quod i singulis. Se
cūdo ē vidēdū an iudex corā quo est prima donatio facta fue
rit iudex competēs ad faciēdum insinuationē. et vñ q̄ sic. vt. **C.**
de do. l. i hac. preferim q̄ rōne p̄tus ibi celebrati. vt. **C.** de p
hen. empti. l. i. fortitur et iudex iurisdictionē super p̄bentes. vt
ff. de iudi. l. heres absens. §. i. Tertio ē vidēdū an insinuatō
potuerit fieri de solēni et vñ q̄ sic. q̄ cū nō reperitur q̄ talis
insinuatō requireret causē cognitionē. pōt die qualibet actus
expediri. vt. ff. quis ordo in bono. pos. ser. l. ij. §. dies. et hoc be
ne admittit natura huiusmodi actus q̄ ē volūtariē iurisdicōis
vt. **C.** de feriis. l. actus. et nō. **Docti.** i summa de feri. §. quid in
eis. ver. l. que p̄tinet. et eadem rōne vñ q̄ in domo potuerit fie
ri. ff. de terroga. actio. l. voluit. §. i. et de ma. vi. l. nō oīno. **¶**
¶ Tūmo vidēdū ē quid sit insinuatō et dicūt quidā q̄ ē p superiorē
auctoritatis p̄statio. et hāc diffinitionē videt ponere glo. et te
nere i aut. vt nō fiat pignoratō. §. illud. colla. vi. Alij dicunt
q̄ ē scriptura facta i p̄ntia publicarū p̄sonarū et in actis sup
uacūū ē aliud testimoniū querere. et. **C.** de dona. l. i donatiōi
bus. vnde dicunt q̄ ad hoc vt donatio dicat fore insinuata suf
ficat q̄ de ea sit facta scriptura apud cōpetentē iudicē publica
ta. et hanc opi. t. **Aljo** i summa de dona. §. que donatiōes scri
pturam requirāt. tñ verius vñ q̄ p̄tum ad hoc dici possit q̄ i
sinuatō ē p̄statio donatiōis i scripturam redacta apud cō
petentem iudicē facta publicatio. et eius auctoritate i publica
monēta seu facta vel gesta facta redactio. vt p̄petua et facilior
sit p̄batio veritatis. et de hoc colligimus. **C.** de donati. l. i hac
et i aut. vt fra. filij. §. illud colla. ix. et i aut. de defenso. c. iij. §. nō
habēte. colla. iij. et i aut. vt nulli iudi. §. et hoc puenit. et nec est
nouum q̄ actus apud vnū celebratur p sua vtilitate et p̄fectio
ne apud alium publicetur. **C.** de emā. lib. l. iubemus. et ad op.
l. ij. et talis insinuatō iuenta fuit vt medio tpe quod ē iter do
nationem et insinuationē possit donās deliberare an donatio
nē p insinuationem cōseruare expediat. vt i aut. de appel. circa
prin. q̄ iteratio actus. i donatiōis et insinuatōis ostendit mē
tis p̄suerātia. vt. **C.** de p̄luf. pe. l. vnica. et tollit suspitionē dece
ptionis p̄pter acta. ar. **C.** ad velle. l. si mulier. et occurrit falsis
p̄bationibus q̄ p̄nt fieri p scripturas publicas nō insinuatās
clam tñ factas cogitari. vt. **C.** de dona. l. data. vnde cū prima
donatio nō sit taliter insinuata. et tali modo nō reputo eam suf
ficiētē insinuatam. et p cōsequēs nō credo eam. nec tenere. nec
valere de iure. **¶** Redeamus ad dicta **Lud.** l. i. modestinus. et vi
dēdū ē in quibus casibus ista insinuatō non sit necessaria. Et
primo pōt esse dubium quid i donatione facta ecclesie. et i hoc
glo. i aut. de nō ali. et l. scimus. et i. d. l. illud. et in. l. sancim⁹. **C.**
de dona. quas cōiter sequuntur dñi legisse tenēt q̄ requiruntur
insinuatō et alias nō valeat. q̄ si spāle est in donatōe scā pro
redemptione captiuorum. et in alijs casibus nō. in. l. si q̄s per
redemptionem. **C.** de dona. inter quos iste nō numerat q̄ vale
ant absq; insinuatōe. ergo i p̄nti ē ius cōe. **¶** Aduerte tñ q̄ i p̄
riū tenuerūt **Docti.** et **Jo.** an. extra d̄ fide instr. c. fi. in nouel.
alle. p̄ b̄ dictā. l. scimus. q̄ fac p hoc p̄ eos. idē tñ **Jo.** an. i. d. §.
porro i addi. q̄ incipit illa lex. idem sequutus ē. et hac rōne. q̄ si
p̄nceps et sacerdotiū egantur. vt i aut. q̄uo o3 i p̄n. extra d̄ te
sti. c. ois aīa. et i p̄ncipe hoc ē q̄ valeat dōatō sibi scā absq; in
sinuatōe. vt. d. l. sancim⁹ in aut. ibi posita. et i aut. vt nō fiat pi
gno. §. si. ergo idē d̄bem⁹ dicere in dōatōe scā ipsi eccle. et hec
ps forte d̄ iure cāonico sustētaretur ex quo in ea nō reperitur
aliud iure cautum q̄ donatio scā eccle regrat insinuationem.
vnde respondeas quid hic suppletur p ius civile. vt i. c. si i ad
iutorium. r. di. et ad rōnem **Jo.** an. pōt r̄nderi q̄ nō valeat cū
ex ea sequit legū correctō q̄ nō h3 locū ēt vbi ē ydēptitas ratō
nis. vt plene nō. in aut. quas actōes. **C.** de sacrosan. eccle. **¶** Pro

sua tamen opi. multum facit q̄ in p̄ctibus celebratis cū eccle
sia seu dispositōibus non vñ requiri sollemnitas iuris civilis
C. de sacrosan. eccle. l. generali. et ibi nō. facit extra de testa. c.
relatum. et. c. cum cles. et hanc opi. tenet saltē d̄ egitate cāoni
ca et viua rōe. q̄ insinuatō ista iucta fuit ad reiciēdas fraudes
q̄ p̄nt in ipso p̄ctu dōatōis iniri. et hec fuit final rō. **C.** de dōa.
l. data. sed hec rō cessat i ecclesia que semper dicitur ēē iusticie
et veritatis cultrix. et augmētatrix. vt dixit pulchre tex. d̄ alie.
fe. c. i. et i de. cū illuso. de renūcia. ergo cessat legis insinuatō in
ducentē dispositōem. et iura sunt clara p hoc **Ar.** fil. aut i suis
dictis. dicto. clxx. nō. q̄ leges que volūt q̄ i donatione que sit
ecclesie ab aliquo p̄ter q̄ ab imperatore requirif insinuatō a
q̄ngētis aureis. §. l. illud. **C.** de sacrosan. eccle. nō vñ valere fm
ius cāonicū. fm q̄ valeat idistincte vsq; ad omnē summam.
vt nō. **Docti.** et **Jo.** an. post eū. et **Anto.** de bu. i. c. fi. de fi. istr.
et p eis allego. c. que sūt ope. et. c. fi. rvi. q. iij. et de. i. fi. de dci.
Et potest assignari rō. q̄ sic materiariū relictariū ad pias cās
cēsetur ēē spūalis. ita q̄ leges super illis dispositōes nō valēt
nisi quātū sunt p canones approbate. vt i. c. relatum. extra de
testa. et patet i his que nō. **Bar.** i repeti. l. i. **C.** de sacrosan. ecc.
ita donatōes iter viuos forte in piam cām. vt i. c. fi. de re. ecc.
nō alie. facit q̄ habetur. r. q. et. rvi. q. iij. per totum. **¶** Itē du
bitatur an i rege aut alio domino i suo territorio si recogno
scētē superiorē valeat donatio per eum facta suo subdito absq;
insinuatione. i hac. q̄ i simili consiluit **Bar.** et vna cū eo **Frā.**
tigi. tenētēs q̄ absq; insinuatione valeat ita simpliciter referē
Bal. i. d. l. sancimus. et hāc opi. ego p̄probo. **¶** Primo auctori
tate **Jo.** an. idem tenētēs i. d. ver. qui incipit vltimo. Secundo
rōne q̄ si ita ē in p̄ncipe vt. s. dixi ergo idēz vidēdū est i rege
siue alio dño superiore qui p̄ncipi egparatur. vt. l. possim. in
p̄n. de cap. et clarius i. c. sup quibusdā. §. i. de verbo. sign. et istū
punctū tene mēti. Tertium dubiū ē an donatio pene regrat
insinuationē. vñ q̄ sic. q̄ d̄ vera donatio. **C.** de donati. l. dona
tionis. vbi est casus. **Prum** tñ firmat. **Bal.** i. l. si mulier. ff. de
cōdi. ob cām simplici rōne. i. penariū odio. nō tñ meminit idu
cere. l. modestinus. ff. de dona. in qua vñ casus. q̄ si vltura ē pe
na. vt. l. lecta. ff. si cer. pe. et i donatione eius requiritur insinua
tio et pp odium. ergo idē ēt vñ vidēdū i alia donatōe pene. In
donatione aut causa mortis nō requirif insinuatō. l. si. de do.
cā mor. **¶** Itē queritur an i remissione debiti gratuita regrat i
sinuatō. Et in hoc aduertendū. q̄ glo. et doc. variāt. **¶** Una est
ei in. l. si q̄s oblonē. ff. d̄ re. iur. q̄ dixit insinuatōem regri. **¶** Alia
vñ p̄nti inuere l. i. ff. q. mo. pig. vel p̄po. sol. dñ dixit q̄ remis
sio nō ē donati o. ergo nō indiget insinuatōe. **Bar.** seque⁹ fuit
glo. in. l. si q̄s oblonē generali tā ibi q̄ hic. eo q̄ vñ clare p̄bati
i. l. in edib⁹ i prin. ff. d̄ dona. q̄ talis remissio seu q̄etatio dicit
dōatio. **Bal.** narrat q̄ in alleg. l. illud. dixit q̄ aut i tali re
missione sit mētio dōationis. et tūc insinuatō nō requirif. q̄ ista
remissio nō d̄ donatō s̄ poti⁹ liberatio q̄ ipsi⁹ fauore p̄cedit
et sine cā valere tenet. et p̄nt absq; titulo dōatōis. vt. l. tale
pactū in p̄n. iucta gl. i. ff. de pac. §. in. l. si inter. **C.** d̄ solu. tenuit
simp̄l. **Bar.** et hoc per ter. ibi iuncta glo. dicit q̄ talis remis
sio ē vñ donatio. §. i. l. tale pactū distixit aut remittit d̄bitūz
liquidū. et tunc p̄cedat d̄cm **Bar.** per. d. l. si inter. aut si liquidū.
et tūc nō eget insinuatione. q̄ remissio debiti nō liquidū nō d̄
donatio p̄prie. vt. l. d̄ iuris. §. si filius. ff. de pac. **Jo.** an. i. d. §.
porro. i ver. quid si donatiōes. i additione que incipit qd si re
nuncians et insinuationem nō esse necessariam. q̄ rei sue q̄q;
ē moderator et arbiter. **C.** mā. l. i re mā. ff. si q̄s a pa. sue. mā. l. nō
vsq; adeo. hec rō nihil p̄cludit vt p te vides. **¶** Secōdo q̄ magna
differētia ē iter donationem directā et obliquā. ff. de li. lc. l. si
is q̄ duos. et i. c. ad apostolicā. extra de his que sunt a p̄latis.
q̄ rō subtiliter. aut nihil. aut pax cōcludit. vt patebit ex iſerio
ribus. nouissime do. **Angel.** i hoc passū i cōsilio quod incipit
In dei noie et sue matris virginis glorio se amē. **¶** Pro parte
negatiua cōsuluit q̄ nō audiat dicta soror ita p̄fecte et ma
gistratū distiguere q̄ hic vidēdum. utrū ista remissio seu quie
tatio dicat vera donatio. et in hoc ita vidēdū ē. q̄ aut ista ge
tatio fit aīo donadi et de hoc cōstat. et tūc claz ē q̄ d̄ vera do
natio. Casus ē i. d. l. i edibus. et i. l. i. ff. de trāfac. facit fm eū. **C.**
de pac. l. pactū cura. de noua. l. si quis delegauerit. et ibi p̄ bar.
vltimus alia rōne. q̄ id mere d̄ donari q̄ nullo cogēte impe
rio s̄ volūtariē datur. ff. de dona. l. donare. §. hec ē huiusmodi

ergo et hoc firmat *2y.C. de pac. l. pactum. que p.* aut non sit
aio donandi et constat et clare est quod non est donatio nec insinuatio
requiritur. et quod non sit p. q. deficit i donatio voluntas unus si
ne quo donatio non perficitur. *vt. l. abiti. et l. nuda. ff. de dona. et*
l. si quis argutum. C. de donatio. aut p. verba directa libero
sen remitto debiti. et tunc dicendum est quod illa est mera donatio. et ideo
insinuatio indiget. quod est casus in dicta lege si intra. licet
ipse alleget glo. i dicta lege si quis obligationem. hoc tamen p.
cedit nisi sint alique p. mptioes ex quibus colligat remittentem
non habuisse aium donandi. vt puta q. remittit q. non erat de
bitum liquidum aut non habebat p. bationes i p. mptu. et hoc per
glo. i. d. s. si fili. vbi dicitur q. possumus aliu p. mptu p. sumere non p.
sumus donacione. ff. solu. l. si cu aux. ff. de piguo. act. l. elegan
ter. s. qui reprobos. aut talis remissio sen liberatio fit p. verba
ex quibus ipsa p. idirectum colligit. vt puta p. hieor te non te
neri. et tunc non dicatur donatio. et p. consequens insinuatio non re
quirat. s. potius mera liberatio. et ita loq. ter. cum glo. i. d. l. ta
le pactum. i. p. i. et hoc vltimu ego p. bo p. casum notabilem co
dicta supplectioe doctor. i. l. q. d. iur. ff. de do. vbi d. otio idir
recta si erigit insinuatioe. et hac di. no. et tene meti q. e ipsa ve
ritas. s. quid i donacione rei aliene. In hoc conclude fm Bal.
i. l. post mortem. i. fi. C. de fideius. die vt ibi per eum. Ludo. i. l. aq
lius. Querit an donatio ca renuociationis egeat insinuacione
vbi sic dicit nota hac glo. p. fin. et ita semper allegamus q. do
natio ca renuociationis non indiget insinuacione. Idem fm bar.
si fiat ob alia cam siue de preterito siue d futuro. vt. l. si. s. fini
liq. modo. cu aut. ibi posita. C. de dona. ante nup. p. Pro verita
te in huius articuli conclude aliquibus p. me additis fm Bal.
i. l. illud. C. de sac. sanc. eccle. q. aut fit donatio ca renuociatio
nis. aut ob alia caz. p. Primo casu aut sunt merita colorata seu
imulata. q. i rei veritate non precessit. et tunc claru est q. requir
insinuatio. ad hoc. ff. de reg. iur. l. imaginaria. et i toto titu. plus
valere qd agit. aut fuerit vera merita primo et tunc insinuatio
ne non indiget hic siue fuerit renuociatio ob cam pcedentez ex
qua potuerit agi. vt. l. aquilinus regulus. fm vnum intellectum
siue ob cam ex qua orta fuerit obligatio ad antidora s. forma
l. s. si lege. s. consuluit. ff. de peti. here. et. d. l. aquilinus. fm alium
intellectum s. an stetur assertioni ipsius donatis. dicentis se do
nare ob merita pcedentia. Bal. i. l. illud. alle. disti. q. aut expri
mitur certa qualitas meritor. et statut. vt. l. aquilinus. aut expri
muntur merita i genere. et tunc no. C. de colla. l. si donacione. i
glo. et aut. vnde si parens. C. de inoffi. te. primu tñ membrum
intelligo qñ est facta donatio ab eo q. poterat libere donare abiqz
meritis pcedentibus. scus si sine eis donare non posset. vt iter
patrem et filium. q. tunc no statut assertioni. ista est theozica dñi
Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. l. alia in. l. p. diuersas. C.
madati. i. hoc dubitauerit cuius dubitatione decidit Bal. in
l. ij. C. ne lit. pot. imo et vt q. nullo casu debeat stari assertioe
pdicta ad emittendas fraudes. ff. de pac. do. l. conuenire. et s. hoc
hodie nulla donatio indiget insinuacione. q. semp in instis
ponitur de bene meritis pcedentibus. et ad hoc qd no. bart.
i. alle. l. si forte. Secundo casu principali. aut donat ob cam de p
terito ob qua est orta obligatio ad antidora. et tunc no indiget in
sinuacione. vt alle. l. aquilinus. aut non est orta. et tunc indiget. C.
de donatio. et ita etia similiter distinguas in causa de futuro
Et pdictis resulat decisio an donatio mutuo facto iter duos
cuius effectus conferet post mortem alteri? pcedentis et indiget i
sinuacione. Et hic est punctus sup quo bis dieb. dicit Ludo. con
sultu fuit p multos famosissimos doctores huius ciuitatis ac
et me. et reperi nouit pñliu dñi Ang. qd tunc no videraz. et e
fm consiliu qd allegauit. s. et vt q. no indigeat. p. Primo p glo. i
alle. l. aqñ. Secundo q. leges loquentes de insinuacione loquuntur
de p. p. donacione. ff. de verbo. signi. l. eu qui vectiga. et. l. i.
s. si is q. nauit. ff. de exer. s. donatio de qua agit est donatio mu
tua. quaz donacionu vna fuit ca finalis alteri? vt i simili alle
gat. dicit ter. in. l. et bec distin. i. fi. ff. lo. et hac prem tñ Jo. an. i
ti. de instru. edic. s. porro. in fi. et Bal. in. l. sancimus. C. de do
na. et Ang. vbi. s. multu tñ faciebat me dubitare. alle. l. si. s. si
mlqz mō. et aut. eo decursu. eo. ti. et aut. vt fra. fi. s. illud vbi
video q. donatio p. nup. que fit p. maritu ob cam pcedentis
dotis est necesse q. p. eum insinuetur. l. non per proter. et tñ iter
vtuqz iteruenerit mutue donaciones. l. certa ps dot. ex pacto
p. p. v. v. viro donate. no tñ dedit aliud nñsum nisi q. ea

que dicitur in donatioe p. nuptias caqua spali ter dicta i do
natōe exorbitate ab oibus alijs nō sūt trahēda ad pñtia. etia
ex idēptitate rōnis fm glo. or. i. c. fi. de here. li. vi. et ita et repio
Ang. rñdere i. d. pñlio. sed qd in donatioe iurata an illa vici
tur ex defectu insinuatiōis. Ludo. in. d. l. modestin. sic dicit. In
hoc repio duas opi. Vna fuit Jo. an. i. d. ver. sed quid si renū
cians. tenent? q. nō. per vulgare rōnem q. pōt iuramētū sal
uari sine dispēdio salutis eterne. vt i. c. cū pangat. de iureiurā.
li. vi. et istam opi. sequuntur alij moderni i. d. c. cum contingat.
Secūda opi. fuit Gre. de sems. in consilio. c. lxxij. cuius tenor
j. describitur tenētis de directo pñm. licet non viderit Jo.
an. vna sola rōne. q. iuramētum h. sub se tacitā conditionem
si res in eodem statu pñāserit. extra de renū. c. ij. extra de iur
iurā. c. quēadmodum. in glo. magna. si enim res in eodē statu
nō pmanet sed mutatur tunc iuramētum nō obligat iurantē
sed hoc culpa ipsi? donatarij factū est q. donatio nō fuerit in
sinuata. ergo Bar. i. l. modestinus. remittit ad dicēdam p. cuz
i. l. si quis pro eo. ff. de fideius. et ibi nil dicit. Istam opi. simili
ter asserit verā in. d. l. si quis p. co. Idem Bal. i. d. l. illud. licet
nemo ipsoz alleget Gre. ea sola rōne. q. vt iuramētū validat
actum tria requiruntur q. psona sit habilis seu p iuramentum
habilitata. Secūdo q. actus sit factus solēnter. Tercio vt nō
sit p. hibitus. et hec p. bantur i. l. si quis inquit. in fi. de le. i. sed
hic nō iteruenit solēntas q. deficit insinuatio. ergo et. et hac
opi. dicit Ludo. tenere duabus rōnibus. p. Primo q. ex dona
tione non insinuata nō oritur solēntas naturalis neqz civilis ob
ligatio. vt dicitur esse casus fin. in. d. l. scimus. circa princ. ibi
p. nō scripto aut intellectu et. ergo iuramētū talem donatio
nē nō validat ex quo consensus in ea pñtius a lege totat an
nullatur et iuramentū nō cōfirmat vbi nō reperit aliquod cō
firmabile in. l. si. qui satisda. co. C. de nō nu. p. l. si. Secūdo
q. vbi actus est nullus ex defectu solēntatis formalis obmis
se iuramentū nō cōfirmat. vt. l. si qs. p. eo. ff. de fideius. in. ij. re
gula ipsi? Bar. ergo et. Alteri? pōt dubitari inquātum
tēpus ista insinuatio debeat fieri. si nō tarat tēpus a lege aut
statuto. et ibi hic dicit Ludo. nunq. reperi ab aliquo tactū nisi
ab Ang. in quodam eius consilio q. scrip. visis instis predi
ctis de rerū valore in dubiū reuocatur et. vbi formaliter ita
dñi vt q. cū talis insinuatio possit ex intervallo post donacionē
fieri. vt. l. i. s. simili modo. C. de donat. ante nup. et in. d. l. i. hac
C. de dona. et p. pñs cū sit mera facultas et volūtate iuridicō
nis possit perpetuo fieri ad instar eorū que sunt mere faculta
tis. vt est ius adeundi cui prestabitur tantūz spaciūz. rrr. an.
vt. l. licet. in glo. C. de iure deli. et plene in. l. quādū. ff. de acq.
here. Item ius offerendi. vt. l. cū notiffimi. C. de prescrip. rrr.
an. et. l. si finita. s. illud. ff. de dā. i. se. l. si rē. s. casus. ff. de pig. act.
ff. de vñc. l. pignori. i. gl. vt tñ secundum eundem q. si dicatur
donatio nulla ob defectū insinuacionis possit post hoc recurri
ad insinuacionē. vt hoc notabiliter p. batur in. d. aut. eo decur
su et in corpore. vnde sumit. Item si tpe quo queritur de lucro
dotis non reperitur maritus insinuasse donaciones propt. nu
ptias. frustra petit maritus lucrum illud ex pacto prouiciens
verba sunt eius formaliter i predicto eius consilio et hec opi.
vt posse sustentari si teneamus opi. Bar. dicētis insinuacionē
nō regri. neqz decretūz. neqz auctoritatē iudicis. s. si teneam?
glo. singularē opinionē i aut. vt non fiant pignora. ad fi. dicē
tis sup insinuacione regri iudicis auctoritatez. clarum erit hac
opi. fore falsam q. auctoritas dñi pcedere aut imediate sequi
l. obligari. s. tutor. ff. de au. tu. et. l. si quis tñbi bona. s. iussum
ff. de acqui. here. Itē si teneamus opi. Guil. de cu. q. requiraf
decretum. similiter hec opi. est falsa. q. de natura decreti ē prece
dere. vt no. Inno. de re. eccle. nō alie. c. vndum. et probatur ex
verbis glo. i. l. ait p. ter. s. permittit. i. glo. sed cur secus. ff. d. mi
no. tutius tñ ē tenere opi. Ang. p. ter. i. d. s. similiqz mō. ibi p. q.
q. et ex magno intervallo insinuatio pōt sequi. Vltimo inquā
tum Bar. dicit insinuacionē hac posse fieri coram quocūqz in
dice et si nō sit iuder donatis. loci vel rei. p. d. l. data et. l. i. hac
Adde q. Jo. de imo. tñ. i. d. l. modestinus. p. ter. l. fm. C. d. do
na. vbi dicit p. Bar. videri casum. Et rñdet ad ter. d. l. in hac
dicta lege data. q. cum debet apud quemcuqz iudicem et. in
telligēdū ē. si ipsius ciuitatis vel pñcie vbi facta ē donatio
et sic debet verba illa stringi. vt ar. i. simili. i. l. oēs. C. si sine ce.
vel. reli. et. l. inter oēs. ff. qui satisda. co. et qd plene hētur i. l. i. s.
nūciatio

(11)

donationū q̄ fuit ob merita seruicia, nūquā erit infinuatio ne
cessaria i talibus istis. In p̄uū v̄ q̄ merita presumuntur vt
ff. p̄ socio. l. nec adiecit. t̄ tū regitur infinuatio. l. iubemus. C. d.
sa. san. ec. aut nō sunt merita. t̄ tūc refert aut qualitas merito
rū cū donatōe cōcurrit t̄ nō regitur infinuatio. vt. d. lacqui
lius regulus. t̄ ibi glo. ordi. Aut qualitas meritorū nō cōcur
rit cū donatōe q̄ ē parū meriti t̄ excessiuū premium vt cō
tingat q̄n pater donat filio q̄ pcedit hoc magis ex affectu q̄
ex dignis meritis. t̄ tūc regit infinuatio. ar. gl. posite i. d. illd.
In dubio distingue aut i istis sit mēto certorū meritorū i sp̄e.
t̄ tūc stabo istis. vt. d. lacquius. aut mēto meritorū in genere.
t̄ tūc p̄ istud instm nō pbanē merita. ad hoc facit quod no. i.
l. si donatione. C. de coll. t̄ aut. vnde t̄ si parēs. C. de ioffi. te. t̄
i. l. si forte. ff. d. cast. pe. t̄ ista colligo ex dictis. Bar. t̄ Ly. simul
iunctis. Sed q̄ro an rōne iuramēti valeat donatio sine infina
tione. breuiter dico q̄ nō. q̄ ad hoc vt iuramētū aliqd opere
tria debēt cōcurrere. Primo q̄ psona sit habilis vel p iuramē
tū habilitata. Secōdo q̄ sit generalis forma seruata. Tertio q̄ res
nō sit phibita. l. si q̄s inquilinos. §. i. de le. i. Sed iste donatio
nes clādestine nō iteruen iētib⁹ actib⁹ sunt phibite. vt. d. l. do
natio sine. ergo nō valid anē iuramēto. nec orit ex eis obliga
tio naturalis. facit q̄d no. Ly. t̄ Bar. i. l. si q̄s p eo. ff. d. fideiuf.
Ex his apparet q̄ nō pōt renūciari legi disponēti sup infina
tione que nō ē introducta i bñficiū renūciātis s̄ i odiū recipien
tū clādestinas donatōes. t̄ ne qd p̄dgalit v̄tā substantia sua.
ar. ff. ad treb. l. i. perator. t̄ q̄ ē legi statuti solēnitatē i actib⁹
hoiū nō pōt renūciari. l. nemo pōt. ff. de lega. i. Sed quid si
actum est q̄ tot sint donationes quot sunt res donate. an in
spiciuntur res donate singule de p̄se an coniunctim omnes
Dicit Spec. q̄ aut res sunt dinumerate t̄ inspicuntur singule
de p̄se. t̄ ē ac si essent ista diuersa donationū t̄ p̄inde ac si no
tarius cēt rogat⁹ de faciēdo singula ista de singulis reb⁹. Si
aut res nō sunt dinumerate i isto casu talis clā nihil opatur.
ita dicit Spec. i. ti. de dona. ver. qd si aliq̄s dat. Bar. dicit q̄
pp vnitate actus si res sunt dinumerate ista clā nihil opat.
vt. C. de do. l. sancim⁹. §. si q̄s aut. vñ ista clā v̄ iuri p̄ria t̄ ad
iecta i fraudē legū. C. de agri. t̄ cēsi. l. quēadmodū. t̄ ita t̄ bar.
i. d. l. modestinus. Pro spe. facit. l. si plura. de edi. edic. p bar.
facit q̄ dinumeratio tēporū nil opat ergo dinumeratio rerū
arguēdo de read tps ex cōiunctiōe duarū legū. arg. C. d. dona.
l. sancim⁹ ad fi. t̄ de mili. te. l. miles. ita habes. §. t̄ q̄ dixim⁹.
Quid i liberatiōe si liberatio fiat semel t̄ a pluribus summis
ex cā donatiōis. Nōdeo tūc ē aliud. q̄ liberatio ē correlatiuū
ad obligatiōē vt tot sunt liberatiōes q̄ p̄cesserūt obligatōes.
ista ē glo. i. d. l. modestinus t̄ facit eo. ti. l. i. edibus. §. ex reb⁹.
S̄ an cōfessio facta i iudicio sine cā requirat infinuatiōē. v̄
breuiter distinguēdū vt si facta ē corā iudice nō regrat infina
tio cū sit i actis. iō satis ē infinuata. ff. d. dona. l. qdā i iure. Si
aut fiat corā alio iudice tūc regrat infinuatio. vt. C. d. do. l. furi
dini. tūc simplr q̄ nō regrat infinuatio pp duo. Pro q̄ non
orit actio ex donatiōe s̄ actiōe i factū ex ista cōclusiōe. Secū
do q̄ cēt sp̄es donatiōis donatio emergēs. t̄ iō q̄libet ē iu
dex cōpetēs. C. de iudi. l. quotiēs. Facit ad p̄dicta quod not. in
aut. de nō alie. §. si min⁹. colla. ij. t̄ p hoc ēt dico q̄ illa icidēs
donatio de qua loq̄. C. de dona. l. cēsiuale nō regrat infinuatio
nē aliā. q̄ p infinuatiōē habet. ex quo appet i archi. publico vt
no. i. l. rura. C. de oi agro deserto. Sed q̄ro q̄ donatio v̄z vsq̄
ad q̄ngētos aureos. an inspicit moneta q̄ nūc currit an q̄ tpe
hui⁹ legis currebat. Dicit Spec. q̄ i p̄ctibus inspicit moneta q̄
currit tpe p̄ctus. s̄ i legibus t̄ statutis nō inspicit tps legis cō
dite. s̄ tps quo postea orit obligatio. ita dicit i. ti. de obliga. t̄
solu. §. nūc aliqua. ver. si. t̄ c. fi. de deci. i. cle. breuiter dicit bal.
dico ego q̄ inspicitur i materia infinuatiōis aure⁹ legalis nunc
currens. vt no. i. l. si. C. cōia dle. ff. d. ob. de m̄ Spe. q̄ loq̄ i solu
tiōe. s̄ loquor ego i solēnitatē adhibitiōe q̄ ē vniformis. q̄d est
notādū. Ly. aut i. l. si q̄s p redēptiōe. C. d. dōa. sic dic⁹. Solet q̄
ri nunqd hūc legi t̄ alijs q̄ infinuatiōem regrit possit renūcia
ri p hoies puatos. v̄ q̄ sic. q̄ qd fauore t̄. l. pe. C. d. pac. t̄ l.
pacisci. ff. d. pac. Itē p hoc qd no. ff. eo. l. fideiussori. breuiter cre
do dicit Ly. q̄ nō possit renūciari. ff. d. adm̄. tu. l. qdā dcedēs.
d iure iuu. l. temp. §. p̄ductores. Preterea legi phibēt renū
ciari nō pōt. si q̄s renūciaret legi phibēt alicatōem rei mō
ris vel rei dotalis. vel legi phibēt dōatōem iter p̄uges. vel i

ter p̄tem t̄ filiū. Preterea iā fieret alia via t̄. q̄d ēē non d̄bz.
ff. d. tu. t̄ cur. da. ab his. l. scire. t̄. ff. d. p̄. ide. l. b̄s me⁹. §. si. qd
plā v̄ cāus. C. d. sacrosan. ecclē. l. illd. circa finē legis.

¶ An possit renunciari legi

si vñq̄. C. d. reuo. do. Oldra. i suis filiis p̄silio. l. ri
sic dicit. Cum mulier donatrix post dōatōem ha
buit t̄ hodie bz filios v̄ dōatio reuocata. t̄ fm doc. ip̄o iure
pp subintellectā p̄ditōem. vt. C. d. reuo. do. l. si vñq̄. t̄ sic ex re
cta p̄suetudie tal p̄ditō si donans liberos si hūit i tali dōatōe
itellr. qm̄ nō ē verisile q̄ alienā successiōē sue ātepōat. C. d. si
deius. l. cū acutissimū. d. p̄di. isti. l. generalr. §. si. t̄. ff. d. p̄di. t̄ de.
l. cū au⁹. t̄ de pac. l. tale pactū. §. si. vñ cū iuramētū nō augeat
oblonē s̄ ei inf suos limites manēti addat religiōis viculum
ar. ff. ad tre. l. tici⁹ i si. sicut simplr dōatio illā p̄ditōem bz. l. si
liberos donās si suscepit sic iuramētū tali dōatōi accedēs. C.
d. nō nu. pe. l. si. d. op. lib. l. si libere⁹ ita. d. iurem. c. quēadmodū
cū ibi no. t̄. ff. q. sa. cog. l. si. ergo habita p̄ si t̄ā pōt iure cōi ab
itēstato succeder. Idē vero Oldra. p̄silio. ccluij. circa fi. sic dicit
Renūciatō vero q̄ fit p donatōē bñficio. l. si vñq̄. C. d. reuo. do.
absq̄ dubio non t̄. q̄ illa. l. in fauorem donātis inducta
nō fuit. quare t̄. C. vt in pos. leg. l. scire debetis. ff. ad. l. fal. l. q̄ de
bonis. §. si. cū si. sup hoc vide lati⁹ hac eadem clā i articulo ime
diatē p̄cedēti. v̄z an possit renunciari infinuatiōi circa p̄ncipi
vbi vide.

¶ Consequenter videamus

an possit renūciari bñficio statutorū. Alber. de ro.
in. q. statutorū in p̄ima p̄e sic dicit. Itēz quero an
bñficio statuti possit renūciari. t̄ p̄mo v̄ q̄ sic ex regula gene
rali qua pōt q̄libet renūciare his que pro se introducta sunt. vt
C. de pac. l. pe. vbi de hoc dixit ver. dubitari ēt p̄uenit. t̄ pro
hoc q̄ p̄ oēs iuris p̄tes. f. leges. plebiscita senatuscōsulta. p̄eto
rū edicta. p̄udētū rīta. t̄ p̄ncipiū placita. pōt p partes renūcia
ri pacto. vt plene Lādinus q̄ hāc. q. tāgit t̄ p̄mit vlt. ti. ver. p̄
terea. quero an isti q̄ de maleficio acculant. t̄ p hoc bñ facit. ff.
de pac. l. pacisci. in glo. Item q̄ iudex v̄t seruare p̄uentionem
p̄m̄ tam in p̄cessu iudicij. vt. C. de epi. t̄ cle. aut. generaliter.
q̄ in snia. vt. ff. de re iud. l. si p̄uenerit. q̄ ē in executione snie.
vt. ff. de pac. l. tale pactū. §. i. In p̄uū v̄. ff. de re. iud. l. neq̄ ex p̄
torio. cū ibi no. ff. d. pac. l. ius publicū. cū ibi no. t̄ q̄ si cuiuslibz
esset licitū renūciare statutis essent delusoria. q̄d esse nō d̄z. ff.
de iudi. l. si p̄tor. Doc. cōiter distinguūt aut statuti p̄ncipa
liter ē iudictū in fauorē renūciant. t̄ t̄z renūciatio p iura ad
hoc. s̄. iudicta. aut ē iudictū p̄ncipalr i fauorē publice vtilitat. t̄
tūc nō valet renūciatio. p hoc. ff. ad mace. l. taz t̄ si. cū ibi no.
t̄ q̄d d̄z t̄ no. de p̄uile. clericorū. q̄ ei renūciari nō p̄t. q̄ iudictū
in fauorē totū ordinis clericalis. vt no. de fo. cōpe. c. si diligē
ti. t̄ de hoc ē pulchra glo. ad quā doc. cōiter recurrunt in aut.
vt si. ph. ma. deb. t̄ cre. §. q̄ vero col. vij. ad hoc facit q̄d no. C.
de iudi. l. p̄perandū. circa p̄n. vbi no. q̄ triennū cōsensu p̄tūz
progari nō pōt. q̄ ob fauorē publicū ē iudictū. t̄ q̄d no. extra
de offi. dele. c. de caus. t̄ de ista materia renūciatōis vide per
Dof. t̄ Bost. i sum. de renū. §. que p̄t renūciari. t̄. §. cū iuri
possit renūciari. t̄ p Spe. eo. ti. t̄ plene dixi in. l. si quis i p̄scri
bēdo. p̄dictā opi. circa materiā statutorū t̄. d. Siml. de suza.
i suis. q. statutorū circa p̄n. Futuris aut statuti p simplicē renū
ciationē renūciari nō pōt. sed opus ē q̄ renūciēs p pactū pea
que no. t̄ dixi in. l. i. C. de pac. t̄ dixi ēt in. d. l. si quis in p̄scri
bēdo. C. de epi. t̄ cle. t̄ pro hoc. ff. de acq. here. l. q̄ sup̄st. t̄. l.
is potest. t̄ vide per Sui. primo folio ver. sed nunquid potest
q̄s t̄ bñ vltimo folio ver. sed quid si pactūz factū ēt t̄ vide in
hac eadem parte ver. dubitari etiam vidi si ciuitas statuit.

¶ Ed an iuri alimentorūz

possit renūciari cū iuramento. Spec. dicit q̄ nō.
i. ti. qui si. sunt legi. ver. sed pone qdā. tu dic q̄ aut
loquimur in alimentis p̄teritis pōt renūciari. C. de transac. l. de
alimentis. i. rñ. aut i futuris t̄ tūc refert aut ex mero p̄ctu t̄ p̄
renūciari. aut ex mera vltima volūtate t̄ nō pōt. ff. de trasac.
l. cū his. q̄ hoc ē phibitū pp fragilitatē renūciantis. q̄ fame
p̄pulsus pp vnā scutellā liguminiū renūciaret cuiuslibet iuri. q̄
vt dixit puerbiū fames est accutissim⁹ ensis. t̄ sic q̄s nō tene
retur

ref. obferuare iuramentū p qd incidit i piculū morē, ita nec id
p qd icidit i opprobriū z exterminiu famis. ob hoc. n. iuramē
to oēs comites abfunt. z maxime discretio que requiritur p sub
ftatia z p fundamēto radicali. vt no. C. de nup. aut. qd eis. Jte
z multo forti⁹ si p vi nature iuraf ore alimēta pftent. vt. ff. de
iusti. z iur. l. i. §. hinc liberor. nec ēt iter vi. z vro. z pactū qd
vir si alar vrore nifi cū si recipit dotē pmissa. ff. d. do. excep. l.
p. ff. z. ff. mā. l. creditō. §. si iter dū. Jsta sūt formalia verba bal. i
C. de colla. ludo. l. i. cū si dotē. §. si maritus. solu. ma. i ter. ibi si
cognati adire iudicem cōpetētē zc. dicit qd cognati vrozis ha
bent ius adeundi iudicē vt cōpellat maritus vrozi alimenta
pftare. z idē dicit ipse i pcuratore fisci. alibi enim dicit ter. sin
gularis qd id qd i alimenta iſirme etatis statuit p priuatu. ad
honorē ciuitatis ptnere diuocatur de le. l. i. ciuitatibus. ver.
hoc amplius. vnde cōsequēter z eius curam ad pcuratorem si
scalem ptnet qnimo dico qd ius hoc petendi bz quilibet d po
pulo qd pbo qd alimētorū statutio ad piā cām ptnet. vt. l. mel
la. ibi diffinit tū ptiatis intuitu zc. de alimen. leg. §. cuilibet
pione cōpetit postulare vt ea qd cāz piā respiciūt executioni ſci
denat. vt ē ter. sin. i. aut. de ecclesia. ti. §. si naut hoc facere nifi
fuit. ver. si aut sancim⁹ ibi oī alij zc. Jte no. qd ter. i. d. §. si ma
ritus. ibi i ter. z alimēta z medicine eius succurrere. qd iſtus
copule natura ē vt ponat iter diuerſa. vt p3 i rub. d. iur. z fac.
igno. z in. l. si de statu. i. glo. ff. de testa. cāt hoc nobis pabile
ar. qd alimētorū appellatiōe nō veniat medicine. Jn ptiū vī
ter. l. i. verbo victus. z l. i. quos nos. §. verbū viuere. ff. de ver.
fig. vbi dicit victus verbo. z cōsequēter alimētorū verbo ea cō
tineri qd cultui corporis sunt necessaria § vt ex se p3 medicine ſſ
huiusmodi. ergo zc. ad idē ter. l. i. legatē de alimen. leg. ibi oī
dicit qd sine eis corpus ali nō pōt zc. Bar. soluit qd aliqui ali
cui sunt debita alimēta ſimpli puta iure legati vel i viro q te
nef ad alimēta pftare vrozi. z q tūc obligat ad alimēta. ē obli
gatus ad medicinas. vt. d. l. si maritus. z l. qd i vrorez. C. d. ne.
geſt. z. d. l. legatis. z. d. l. verbo victus. z. d. §. viuere. aut debent
tur alimenta ex cā ſeruitij. puta qd qd mibi ipedit opas. z tūc
dico qd ad medicinas pauci valoris ē obligatus. ar. ff. de ipen
ſis. l. oīno. ff. fo. ma. l. diuortio. §. ipedia. ff. eo. l. i. reb⁹. §. pti. si
aut valoris magni ad qd optie ter. l. i. itē si fui. §. quas ipēſas
ff. de edil. edic. z huc ē ſimilis. qan ptās teneat ad medicinas
pftandas ſuo aſſeſſori iſirmo de quo in dictis locis z veritas
ē qd nō. qd ptās teneat ad illū cibādū nō aut alimētādū cū bec
diuerſe ſignificationes ſunt. vt p3 ex legib⁹ varijs. maxie i gl.
de alimē. z ciba. leg. appellatione aut ciborum nō veniūt me
dicine vt ē expreſſum i. l. nō oē. de penu. leg. z ſimilis decifio ē
iſirmo famulo qm dñs nō teneat ad medicinas. vt ē expreſſum
i. d. §. quas impēſas. z in. d. §. pti. qd forte eſſet itelligēdū. ni
ſi ecēt pauci valoris. ar. d. l. oīno. cū alijs allegat⁹. maxime qd
vt alibi dicit ter. nobis ſeruire itelligētur quos egros curam⁹
q ſeruire cupientes p aduerſam valitudinē ipediunt. ff. de ſta.
liber. l. cū heres. §. ſichus. z tangit ēt p docto. i. d. §. si marit⁹
An famulus tpe iſirmitatis debeat hīe ſalarū. de quo ē glo.
in. l. arboribus. §. de illo de vſufu. z in. l. si vno. §. cum quidaz
ff. loca. z Bar. in. l. si opere. ff. de vſufu. lega. z Bal. in. l. liber
ti liberteqz. de op. lib. Jte dum ter. iſte ponit copulam iter ali
menta z medicinas poſſit itelligi qd nō pōat vt inter diuerſa.
ſed vt inter gēus z ſpēm. vt in ſili. C. de ſerui. z aqua. An autē
z qd maritus vrozi teneat pftare alimenta. Bar. in. d. §. si
marit⁹. poſt āt quos doc. in. d. l. qd i vrore. ſic dicit. iſdo. qd ma
ritus teneat vrozi iſirme ſubſuere d alimētis. medicinis z oī
bus neceſſarijs. nā cū daret mīmoniu teneat ſubire onera. z si
non ſubiſt nec ex pacto nec ex ſtatuto pōt dotem lucrari. vt. l.
ab hoſtib⁹. §. si vir vrorem. ff. fo. ma. z ibi no. ſed poſtq vroz
eſt mortua finitum eſt mīmoniu z ei⁹ onera. z iō nō teneat eaz
d pprio ſepelire. ſed de pſimonio mulieris. i. d. ſua dote. vt. ff.
de reli. l. si prata. Sed pōe qd maritus expulit vrore de domo
an eā alimētare teneat ſeu dbeat. rñdeo ſi pp culpā mariti ſic.
ſi pp culpā vrozis nō fm Ja. de arc. ſed si non eſt ex culpa ali
cuius ſed ē culpa tertij. qd frater mulieris q pmiſit pro ea do
tē nō ſoluit. vñ maritus remittit eā ad domū fratris. vir nō
teneat eā alere. qd marit⁹ iuſte eā a domo expulit pp hanc cāz.
vt inuit glo. i aut. de nō eli. fo. nub. §. pe. z ep si vroz ē diues i
paraſcalib⁹ z marit⁹ paup videret qd vroz teneat alere viz.
z ar. eſt qd ſic. C. vnde vir z vroz. aut. preterea. Jte ptiū no. i. l.

ſi ſtipſata i ſi. d. dōa. inf. vi. z vr. als d iuf do. z si pſ expēdidit
p medicinis p filia maritata poterit repetet a viro qn tal im
pēſa ptebat ad viz fm Cy. z potestas teneat ſuis iudicib⁹ emē
medecinas. l. modicas z parū ſūptuoſas. nō aut alias fz Ja. d
are. Cy. at i. d. l. qd i vroze. an marit⁹ teneat ad alimēta vrozis
ſic dīc Ja. de arc. aut marit⁹ bz vrore i ſuo obſego aut nō. tūc
d3 eā alere. ſiue dotē hēat. ſiue nō. ar. ff. de reli. z ſumpti. fu. l.
qd si nulla. ar. ff. de op. lib. l. ſic. z como. l. i reb⁹. §. pti. z. ff. de
edil. edic. l. item si fui. qd itelligit verū. Albert⁹ de bobio. qn nō
hūit mlier dotē si aut hūit qd fuit p ea pmiſſa z nō ſoluta. ſic fu
it pmiſſa tūc nō teneat eā alē. qd decept⁹ z nō ſcipiētib⁹ iura ſub
uēiūt. p quo ſac i aut. d nō eligē. ſcōo nub. §. illud quoqz in ſi.
Cū ergo marit⁹ teneat hoc caſu pftare alimēta qd tūc ipendet i
curā corporis ei⁹ nō repetet. qd teneat ad alimēta. teneat ad medi
cinas quas corporis curandi cā parari o3. vt. ff. de ver. ſignu. l.
cetera quoqz. vbi dū dicit curādi corporis noſtri. ergo zc. Si
nō bz eā in ſuo obſequio. tūc aut ptingit hoc pp ppiam vro
ris temeritatē z culpā. z hoc caſu nō d3 aliqd i ea ipedere. nā
frustra petit debitu qd si qd d3 nō ipendit. vt. ff. de act. emp. l.
q pēdentes. z. l. iul. §. offerri. aut hoc ptingit vtriuſqz culpa vt
pp iſirmitatē. z itellige pp iſirmitatē que requirit maiores ipē
ſas z que ſac eā oīo ceſſare ab obſego. iſto caſu reſert. aut vroz
bz vñ alaf qd ē diues. z tūc marit⁹ hoc caſu teneat fm quātita
tē dotis nō vltra. vt. ff. fo. ma. l. si cū dotē. §. ſinaut i ſeuſſimo.
z ſic pdict⁹ Jo. itelligit illū. §. aut ē vroz iopa. nec tūc bz vnde
alaf. z tūc marit⁹ d3 pparare ſibi alimēta ēt si nullā habeat do
tē. ar. d. l. qd si nulla. z ar. C. vñ vir z vroz. aut. preterea. ſic z at
qs reb⁹ alienis alif. ff. de car. edic. l. si fm Ja. de arc. collige ex
pmiſſis. ar. qd ptās z huiusmodi rectores iudicib⁹ iſirmis tene
tur facere ipenſas qd ſunt i eoz obſequio. vt. l. ſicut. z. l. i reb⁹
§. pti. ar. §. ff. de ipenſ. in re. do. fa. l. ij. z. ff. de edil. edic. l. fui.
§. i. Jn hoc diſtinguit Ja. de arc. qd aut ē modic⁹ ſump⁹. z tē
teneat. aut ē magnus z tūc nō. vt. d. §. pti. z si pſ filia marita
ta z iſirma fecit magnas ipēſas pſiderādū ē vtruz iſta expēſa
ptnere debeat ad maritū an nō. z si ptnet ad maritū repe
tet ab eo p actōnē negociorū geſtoz. qd vtiliter geſtū ē negociū
ſuū ipſo geſtu vt dictū eſt. Ja. bu. i. l. qd i vrore. ff. de ne. ge. ſic
dicit. qd aut mulier viuit z ē ſana z ē in ſeruitio mariti. tūc ēt
pteſtādo marit⁹ nō repetit. qd ex neceſſitate facit nō ex pietate
te. vt. l. i reb⁹. §. poſſunt. ff. cōmoda. z. l. ſed z si. §. si. de do. iter
vi. z vro. Aut mulier ē iſirma. z tūc aut bz dotē z marit⁹ d3
eā alere. vñ nō repetit ēt pteſtādo. vt. l. si cū dotē. §. ſinaut i ſe
uiſſimo. ff. fo. ma. si at mulier nō bz dotē. z tūc aut nō bz alia
bona. z tūc bz locū. l. qd i vrore. qd cū vir nō teneat hos ſūpt⁹
facere vñ domestica affectōe facere. z iō nō repetit niſi fuit pre
ſtat⁹. vt hic i pmo cāu. Aut mulier ē mortua § vir fecit eā ſu
nerari. z tūc aut bz dotē z ſuneris ipēſa ptnet ad dotem. z iō
si dos ex pacto remanet apud maritū nō repetit ipenſas si ali⁹
bz dotem repetit ipenſas. l. inēu. ff. de religi. Si vero mulier
dotem nō bz ſun⁹ ptnet ad maritū. z iō nō repetit ab aliquo.
vt. l. si si nulla. ff. de religi. dic vt ibi. Bar. aut i tractu alimēto
rū ſic dicit. qd vroz dotez habuit ſi eſt dubiū qd marit⁹ eā alē
teneat. qd onerib⁹ mīmonij ſuare d3 dos. vt. l. p onerib⁹. C. de
iuf do. si mī nullā dotem bz si ipa opaf viro marit⁹ teneat eā
alē. Jdem i hī dīb⁹ viri mīmonio diſſoluto. vt. l. ſicut pſon⁹
i glo. de ope. liber. al si ei nō opaf credo dicit Bar. ipſam non
alendā. niſi eſſet i furore detenta. vñ etiam marit⁹ eā expulſerit
tūc tunc p cum nō ſtetit. quominus operetur. vt. l. si cūz dotez
§. ſinautem in ſeuſſimo. ff. ſolu. mat. z no. per Cy. in. d. l. qd in
vrore. Jte vroz teneat alere virū egētē. vt no. Spe. i ti. qd. ſint
legi. §. i. ver. quid si nulla. z si tutor ē paup qd nō habeat vñ ſe
alat pōt ali de bonis pupilli. l. i. §. si pupillus. ff. de tuto. z cu.
da. ab his. z. l. a tutoribus. §. si. ff. de admi. tuto. Jderedes vero
extranei ipſius viri tenētur alere vrorem teſtatoris cui⁹ dos
ē i bonis mobilibus z in pecunia cōſiſtebat. qd poſt annum z
non ſcōtinēti ei reſtituere dotē teneat. vt. l. i. §. exactio. C. d rei
vro. actio. z hoc t3 z notat gl. i. d. §. exactio. ſup verbo reſtituē
dis. ff. vt i poſ. lega. l. pe. z. l. ipator. i si. ff. ad trebel. Jte heredes
extranei ipſius filij tenent alere patrem egenū ipſius filij mor
tui. vt. l. si qd a liberis. §. parēs. ver. itē reſcriptum. de liberis
agno. i glo. ſup verbo heredes. Et ſimlr monaſteriu teneat ale
re patrē monachi cū ſit ſu⁹ heres. vt ē ter. C. de ſacroſan. eccl.
aut si qua mulier. Jte monachus ē alendus p abbatē ēt dū ei

qñe facit vt. l. si instituta. §. pe. i. glo. sup verbo decerni. de in
offi. testa. et tñc cā cognita pñtabunt. vt. l. c. ex pte. de accusa. ex
tra. Quid i cāe cognitiōe veritē vide p. Inno. i. d. c. ex pte. Jte
vaſallus tenet alere dñm egenū. alē pñt ab eo feudū pp alimē
toruz denegationē licite auferri vt. l. x. colla. de iure feudi. c. i.
Jte pater tenet alere filiū et cogit officio iudicis. vt. l. si qñ a li
beris. et i. glo. ff. de liberis agno. et. l. nec filiū. C. de pa. po. et. eñ
filius tenet alere patrē. C. de ope. libe. l. i. si. et. idē dñs et nepo
te q. t. locū pñs. vt. l. ij. §. nō solū. de excusa. tu. Et hac cā pñt
reuocari i patriā pñtem p. l. i. C. de igratis liberis. nā atrocē
iniuriā cōmittit i eū si egēti patri denegat alimēta. vt. l. nēca
re. ff. de lib. agno. p. quā atrocē iniuriā reuocat emācipat⁹ in
pñtiaz pñtem emācipatiōe reſciſa p. l. i. C. de igratis liberis. et
idē i liberto erga patronū. vt. ibidē no. glo. p. qñ ēt dicere qñ sit
cā sufficiēs ad erheredatū filiū cū necare videat. ex quo ei egē
ti denegat alimēta. Et ex his cāis ex qñ pñt exheredare fi
liū ex eisdē pñt viuēs denegare alimenta. Jta dicit glo. i. d. l.
si qñ a liberis. §. si qñ ex his. ver. trebatio. sup verbo detulerit.
et. verū qñ pñt tenet alere filiū et cōtra nisi alimentandus ha
beat artē ex qua se sustentare possit. vt. d. l. si qñ a liberis. §. sed si
filius. Jde t. Jo. an. i. c. cū hēre. de eo q. duxit cā quā poll. per
adulte. i. si. vltie gl. et. no. qñ itellige nisi sit pñona q. dēdignetur
opari. vt. miles vel nobilis hō q. coipso q. eger l. opari. possit
tñ alēdus ē. vt. d. l. si qñ a liberis. §. deniq. idē dñs. ibi si mō
cū opificē te esse dicas et. Mater at tenet alere filiū vsq. ad triē
niū et. vltra si pñt inopia laboraret mater aut opibus affluat
vt. i. dicta. l. si qñ a liberis. §. si mater. et. ibi notat glo. sup. necē
fario. qñ ē verū qñ vsq. ad triēniū alē teneat nisi sit pñona talis
pñtōis quā lactare nō deceret idē nō est pñciens. vt. ponit
Jzo i. siima. C. de patria pote. i. si. p. quo fac. qñ no. Jta. de are. i.
§. si marit⁹. ff. de ma. vide ang. i. l. nec filiū. C. de pa. po. vbi no.
logē i materia Jo. an. i. c. cū hēre. de eo q. dñ. in ma. quā pol. p.
adult. i. gl. vlt. i. verbo q. apud mēm. sic dicit. hoc itellit Alan⁹.
nisi nō deceat mēm. eū lactare. Jdem Jdile⁹ pñt q. magna pñ
cipissa vel forte pñt diuortii ē pñessa. p. quo fac. qñ no. Jta. de
are. in. d. §. si marit⁹. et. Jocer tenet nutrire nuz. vt. d. l. si qñ a li
beris. §. vltra at. facit. ff. de ma. her. l. si filia nupta. §. hoc apli⁹. et. §.
nec solū. et. frat tenet alē ffem egentem vel sororē. vt. l. nuz. §. si
mouente in si. ff. de iure do. et. l. qñuis. ff. de sol. ma. et. dē. l. si qñ a
liberis. §. idem i libe. i. glo. sup verbo iuste. ff. de libe. agno. et.
l. i. §. i. ff. de tute. et. ra. dñ. Jiliū at naturalem tñ alere tenetur
si spuriū nō. vt. d. l. si qñ a liberis. §. idē i liberis i. gl. sup ver
bo iuste. De iur. at canonico et pietate canonica etiā natos ex
dñato coitu alē dñ. vt. l. c. cū hēre. de eo q. duxit eam q. pol. p.
adult. et. i. casib⁹ i qñ tenet pñt filiū alē. si eū fame pñre sinat te
net. l. cor. de sic. gl. est i. l. nēcat. ff. de leberis agno. et. si qñ tene
tur ad dñdū alimenta alicui tenet mīstrare sumpt⁹ magis q.
eum ibuit in liberalib⁹ artib⁹ qñ alimenta debent iur. sūgui
nis. vt. l. fili⁹. ff. vbi pupillus edu. dñ. §. si debent ex disposi
tōe hois. vt. l. legate i sine. ff. de alimentis et. ciba. le. et. quando
debet victus idem qñ debent alimenta. vt. l. verbo victus.
cū. l. se. de ver. sig. et. gl. i. l. si. ff. de alim. et. ci. leg. et. qñ legant ali
mēta seu vict⁹ seu educatio debet lect⁹. vt. no. ff. de verb. sig. l.
quos nos. §. verbi viuē cū qñ sine eo viuere nō possit. subaudi
cōmode. vt. ibi no. et. cui legat vita i domo vident oia supradi
cta legata. et. ita oia q. ad vitā sūt necēria vt. no. i. d. l. quos nos
§. verbi viuē. et. cū debent alimenta aut educatio aut victus
debent medicine. cū nō sit possibile vitā sanā dūcere sine eis. et.
si corpi iſirmo necēria. p. quo ter. i. l. si cū dōtē. §. sinat i seuis
fimo. ff. de sol. ma. l. ille ter. possit in pñtū retorqueri cū ibi po
nāt vt species separe. §. si debet diariū seu cibariū tñc solus ci
bus debetur nō at habitatio vel vestiariū vel alia supradē
vt. l. diariū. de ali. et. ciba. le. et. cū debent cibaria dūcere medici
nā nō debet. qñ cū solū cibare tenet. Et ita cōsultuit domin⁹
Francis. tigr. Jte an vroz hēat obligata bōa viri palimē. sic
h. p. dote. Jta de are. dñt qñ sic p. l. luti⁹. ff. q. po. in pi. ha. Jñs
Francis. tigr. determinauit qñ si sunt obligata p. l. i. sol. ma. et.
an legatū alimentorū dicat ad pñas cās. gl. dicit qñ sic i. l. si qñ
ticio. de lega. ij. et. l. l. i. cūmus. §. si. de sa. san. eccl. et. ibi dum di
cit ad similitudine gl. exemplificat de legat⁹ alimentorū et. est
vex qñ legat paupib⁹ vt. pbat ter. i. cor. pte. i. aut. vt. cū dñ app.
cogno. §. aliud quoq. caplin. ibi egentiū alimēta ipedi. et. est gl.
in. l. si cui. de annis legat⁹. et. pbat in. l. cū bi. §. si i anno. ff. de

trāfac. et. p. hoc p. qñ p legato alimentorū nō detrahaf falcidia
cū sit cā pia. vt. in aut. filii. C. ad. l. fal. Et an fundus ex quo de
bent pñtari alimenta sit obligat⁹ p aliment⁹. dñt vt. l. i. ij. et. iij.
vbi est ter. de ali. et. ci. leg. et. l. luti⁹. et. ti. et. l. cayus. ff. de annu. le.
Jdem vero Bar. i. cōsilio suo qñ icipit. Quidā filios hēdes in
stituit fratri suo nihil reliquit et. sic dñt circa pñtbecā dico qñ
dictus nepos h. oia bona fratris obligata p dict⁹ aliment⁹ qñ
onido qñ designant certa bona ex qñ fieri dñt pñtatio alimen
torū illa vident p aliment⁹ obligata. l. ij. ff. de ali. et. ci. le. et. l. lu
cius. et. ti. et. ibi no. et. l. cayus. de annu. lega. et. ibi glo. vñ pñt defi
gnādo qñ diuidia pñtē i bonis ffis. illa bona vñt expñse obli
gata et. pñt obligatōi rei sue merito pñtfecta est obfō bonorū
l. si fund⁹. §. si. de pig. act. et. l. aliena. cū si. et. sic facta excussione
sup pñcipali possit agē pñtbecaria. Lud. i. l. si dōtē. §. si mari
tus. sic dicit. Jñ hoc aut an et. qñ marit⁹ teneat vroz alimen
ta pñtare. Bal. i. d. §. post antiquos. et. d. l. quod in vrozē. alla
ta eleganter distinguit et. ipm refero qñ aliqua sūt addenda. aut
mīr est i fuitō mariti et. ei opando. et. tñc sibi dñt alimēta pñtar.
etiā vltra dotis quātitatē si dos nō sufficit. ar. l. qñ si nulla
ff. de reli. et. qñ onus ipenſar peti dñt ex quo pñcipit cōmodū fer
uicij. vt. d. l. in rebus. §. pñt. et. d. l. item. si fin. §. si qñ ipenſas.
et. l. sed et. si quis. §. sufficienter. de vñfructu. aut nō est i seruicio vi
ri culpa viri iteuiente. puta qñ iſupportabilis seruicie est.
quod cāulicita ē vrozis ab eo ſepatō. et. tñc sibi dñt alimēta pñtar.
idē vt. l. alimenta pñtē debeat. ar. l. labco scribit si mibi biblio
theca. ff. de pñt. emp. quā allegat Bal. Sz addo casuz expñsuz
i. l. gazo. §. si. ff. de ali. leg. aut nō ē i seruicio viri mulier sua cul
pa. et. tñc ad alimenta pñtada marit⁹ nō cōpellit. qñ frustra pe
tit sibi debitū fieri qñ qñ alteri dñt si ipendit ad hoc. ff. de edil. edi.
lediles. ad si. dñt ac. emp. l. i. ff. de off. i. et. l. qñ pendēt. et. Jñt nō
vrozis culpa pñcedēte seu itecedente ſcorum a viro hitat. et.
tñc loquit. §. si marit⁹. et. §. sinat i seuisfimo. et. fm redditus
dotis sit alimētada. ad hoc. n. dos. dat vt mīfimonij onerib⁹
deſeruat qñ cōſtitūt circa vrozis alimētatōe et. et. librozuz
vt. l. si is qui. §. vbi dos. et. l. dñt fructus. ff. de iur. om. in. et.
l. actio. §. si. ff. de pñt. i. l. si marit⁹. et. l. si filie. §. hoc apli⁹. ff.
fami. her. l. dōtē filie. ff. de ca. pecu. l. p onerib⁹. C. de iur. do.
Si aut reddit⁹ dñt nō sufficiūt. tñc si pñt aliūde mulier se ale
re hē ē. Si aut officiū mariti est ſupplere vt ſenſerit gl. Jta. dñt
are. et. Bal. qñ dñt dñt Ang. i. d. §. sinat i. et. pbat i. d. l. qñ si
nulla. et. hoc ex pte mariti qñ ex pte vrozis. bec ē regula vt ip
sa mariti alere nō teneat. vt. l. si mulier. qñ alē icipit. si stipula
ta. §. i. ff. de do. iur. vi. et. vroz. als de iure do. nisi i casu paupia
tis. vt. dñt. Sz tñc ſuccedit quotidiana qñ quā tractat hic
bar. et. l. luti⁹. de ali. le. et. bal. i. l. i. l. i. ff. de rei vroz. act. spe. i. d.
§. formatis. ver. §. nūqd bona. itelligant tacite obligata et. ibi
Jo. an. i. addi. Sz an quēdamodū mariti bōa itelligant p do
te tacite obligata. ita et. etiā p alimētis vrozis debitis i quo qui
dā tēuerūt qñ sic. eo qñ ita alimēta debent pp dōtē datā. vt
vt hic. ſicut et. vñre debent p pecuniā creditā. §. pign⁹ acceptū
p pecunia credita itelligit obligari p vñris sibi accedentib⁹
vt. l. luti⁹. ff. q. po. i. pi. ha. ergo et. ita tacita obligatio hypothe
ce reſultās p dote itelligit et. extendi ad alimentorū redditū.
Sz certe dñt Lud. bec opi. nō est vera. et. cōiter pñtū tenemus
eo qñ nō repit iure cautū qñ p debito alimentorū iſurgat tacita
hypotheca. vñ nō est ſupſtitioſis aduentionib⁹ iudicendū qñ legi
bus nō repit expñsuz. vt. c. iur. corpalia de trāſa. pla. Secūdo
qñ obligatio pignoris reguli nō reſultat nisi expñsa cōuentione
fm doctrinā iur. iſcō. i. l. pñt. ff. de pig. tu. ergo qñ vis dicere qñ
reſultat tacite ex diſpōne legis da mibi ter. ex quo regulā pro
me habeo. Tercio hāc ptem pñtmat ter. i. l. aſſiduis. C. g. po. i.
pi. ha. circa si. ibi hoc at tñt ad dōtē et. c. ibi. n. legiſlator loqñs
de hypotheca dicit p dictionēz taratiuā tñt illā ad dōtē extē
di. ergo ſeqq qñ si alimēta qñ ſunt ab eo ſepata. est. n. natura tara
tiue dictionis ea excludere qñ remota ſunt agentis itra se. vt. l.
iij. §. cū ticio. ff. de aliment⁹. leg. et. i. c. cum ecclesia. de cā pos. et.
pprie. cū si. qñ ibi iō tacita hypotheca extēdit ad debitū vñra
rū. qñ illa et. petunt eadē actioē qua pñcipalis ſors. et. sic ſunt
illi oīno acceſſorie. alimenta at. nō petunt actioē de dote qñ hoc
nō repit iure cautū. vñ ex equitate officio iudicis qñ maritime
cōſtate mīfimonio. p. qñ tñt actio de dote nō naſcit vt. l. ij. de
dote pñt. ff. nisi eo casu vergat maritus ad iopiā vt. l. si cōſtate
ſola. ma. et. ita dñt Lud. cōſului his dieb⁹ bononie. tñt dico qñ
p fructib⁹

pfructibus dotis vroz reddēdis cōfēt iēffe tacita hypotheca
quēadmodū t p ipsa dote qd pbo. qz isti fructus actōe de do
te petunt sicut t ipsa dos vt ē expressus i. l. si marito publico.
§. si. ff. sol. ma. s. bec tacita hypotheca iēst actioni de dote. vt
l. ista. §. t vt plenus. C. de rei vro. act. t i. §. fuerat. isti. de ac.
ergo t. ¶ Preterea dicit ter. t hos fructus dotis posse ēt i dotez
cōverti. ff. sol. ma. l. an nuptias. i. ff. ob. dictio illa restricti
ua tñ posita i. d. l. affiduis qz rñdeo p doctrinā ter. ad hoc val
de no. i. de. criui. §. cū at natura. de ver. sig. sic dicētis. Natura
termini restrictiui bec ē vt quēadmodū remota a se excludit
ita sibi coherentia t cōnera icludat. sed fructus aneri sunt do
ti t ei coherent. vt. d. l. si ante. ergo t. ¶ Item aduerte qz quat
tuor sunt casus in quibz mī filium alimentat cogit. ¶ Primus
est. j. triēniū a sue natiuitatis die. vt. l. nec filiu. C. d. pa. po. z. l.
ij. C. de infantibz expō. t i. c. ij. de puer. fide. qd itelligit vt. d. di
ctū est post Bar. nisi mater nobilis sit cui dēcori fuit allacta
re. illa ei tūc nō tenet qz nō dē posse ex quo si pōt saluo suo ho
nore vt. l. nepos. pculo. ff. de ver. sig. z. l. fili. ff. de pdi. insti. t
ita firmat no. l. 30. in sum. d. pa. po. circa si. Itē fallit nisi mu
lier est paupcula q vt possit alimenta pēpe habz circa alia q
circa allactationem. vt quia habet extraneos allactare vt in
de mercedem assumat. argu. l. sed si hereditas. ff. ad exhibēdū.
¶ Duo tñ circa hoc no. ¶ Primum qd eo casu quo tenet filium alla
ctare sp etiā pē inuito penes se filium retinere pē. vt apud le
gistas no. glo. fin. in. l. i. circa pñ. i. verbo iustissima cā. ff. de li
ber. exhib. t vt pbari p ter. d. c. ij. de puer. fide. t ita dīc Lud.
his diebz rñdi. Scdm q tenet alere. j. triēniū post natiuitatē.
qm dū ē i vtero d3 alit ex mīmonio pñno venter. vt. l. i. §. mu
lier. t rei curator. de ven. i. pōt. mit. z. l. sed t si is. §. an aut. ff. d
car. edic. Secundus casus pñcipalis si sit natus fili. ex fecu q
uis. n. ille de iure ciuili a parētibz ali nō teneat. dī aut. ex cō
plexi. C. de iur. nup. tñ de iure cano. ali d3 ex bonis vtriusqz
parēt. vt in. c. cū haberet. de eo qui dur. i. ma. quā pol. p adul.
t de mīse vt pbari i. l. si qz a liberis. §. idem in liberis quoqz.
Tertius casus ē filius ex mīmonio q ex post detecta cā mī
moniu tñtū sepātū qñ tūc ille alit ex bonis vtriusqz parēt.
vt est casus i. c. ij. qui si. sint legi. Quartus casus ē si nō h3 filius
vñ aliūde alit. vt. l. quāuis. fo. ma. Extra hos casus an mater
possit alimenta p se prestita repetere. dic vt in. l. si qz a liberis. §.
si mī. z. l. alimenta. C. de ne. ge. t ibi dīcēt. Idem aut Lud. i. l. de
diuisione. ff. so. ma. sic dicit. An valeat pactū q vroz seipfam
alere teneat. Dic q aut vna cū sit pactū q fructus dotis qui cō
stāt mīmonio pēpient nō cadāt lucro mariti sed accrescāt
doti. t tūc puentio valida est. casus ē in. l. puerit. ad si. ff. de
pac. do. t huius est rō. qz quāuis maritus vroz donet fructus do
tis tñ vroz remittit marito debitū alimentatōis qd ipsi icūbit
dū dotē accepit. vt. l. ex animo. ff. de do. iter. vi. t vt. z. l. si cur.
cū si. de ope. liber. Tertius ē aut donationi reciproca ēē validā
iter cōiuges. vt pcludit l. y. t Bal. C. de ioff. te. l. si puelle.
p qd est casus i. l. qd aut. §. vir t vroz. ff. de do. iter. vi. t vroz.
qd tñ itelligo vsqz ad pcurrētē quātitatē nō vltra. qz i eo nul
la ē. Causa est sing. recte ituenti i. d. l. ex animo. Aut vroz seip
fam alit abiqz hoc q fructus dotis doti accrescāt. vñ aliqd a ma
rito accipiat mīter qd cū quātitate expensaz qz ibi fac sit cōl.
t tūc illa puentio nullat pcludit Bal. in. l. pactū qd dotale
i. ff. d. col. t recte. qz recte ituenti pbat. vt. d. §. si vroz. Si vero
qrat an valeat puentio q fructus dotis pstate mīmonio cedant
lucro vrozis. i. quo dic qaut hoc si obstāt pur vrozē alit ma
ritus t tūc puentio nulla vt. l. qris. ff. de pac. do. Aut seipaz alit
vroz t tūc puentio valida est. ter. est i. l. si qz p vrozē. §. si vroz
ff. de do. in. ff. vi. t vt. An at vrozē idotatā marit. alit teneat
a maritali affectōe tractare. dīc Bal. i. d. l. de diuisione. fo. ma
tri. qz n. allegās gl. i aut. d. si eli. fo. nu. q dicit Lu. ego n. repio
Tu at circa hoc breuit dicas q aut ē idotata co qz dos n. fuit
pmissa. t tūc marit. nō d3 eā repellē s3 alimentare cogit t ma
ritali affectōe tractat vt i aut. q. mo. na. c. ff. le. §. qñ. t i aut. d
nup. §. si qz ei t i. l. qz si nulla. ff. d. reli. jmo. i. l. pe. ff. vt i poss.
le. dīc q ali d3 vt filia. Aut ē idotata eo qz dos n. fuit tradita
s3 tñ pmissa t tūc marit. eā alē nō tenet s3 eā repellē pōt. ca
sus ē. C. ad vel. l. h. t h fuit pōlo jnn. i. c. per vestras de dona.
inter virum t vroz. t hanc. q. san maritus vrozem idotataz
cogatur alere ponit Bald. in. l. pō oneribus. C. de iure dot.
t ibi videas l. y. t Sal. Jdē Lud. i. l. diuorcio. ff. so. ma. i. gl. su

p verbo factū. ibi pñtū vt t. sic dīc. notabil est bec gl. ad tria.
¶ Primum q si dote stāt i rebz mobilibz cui restō nō pōt fieri
nisi post annū. vt. d. §. ex actio. t sic mulier nō h3 vñ se alit est
alēda ab h3 d3 viri. t ita pcludit glo. i. d. §. ex actio. Scdm q
pp onus alimentatōis lucratur h3 des iterum fructus dotis. Sed
hic supēst dubitatio. Quid si vltra alimenta fructus dotis suppetāt
an eos alimenta excedentes debeant h3 des mulieri restituē.
¶ Dy. i. d. l. diuorcio. indecūz religt. Bar. dicit illos ēē h3 dū.
qz ex quo si minor fuisset fructū pceptio alimentoz sumptuum
nihilominus pur onus alimentatōi implere debuissent. ita eō
rio piter fructus excedentes sumptus alimentoz debēt lucrari. t
mīz est qz ipe nec Bal. nec alius doctor de hoc nihil allegat.
Ego vero dico q p eis ē vnicus casus fm verā lect. gl. ff. mā.
l. creditor. §. si inter. Tertius sentit a pñio sensu q p annū mīr
ē si aliūde nō h3 vñ se alit. nihilominus p h3 des mariti alen
da nō sit. ¶ Aduertendū tñ circa pñm notabile. qm t mīr ip
sa si igit alimentari petat se ab h3 d3 viri qz pgnatē se asserit
esse. tē vt qz ē si habeat vñ aliūde se alit. nihilominus p h3 des
mariti pp pñ ventris alenda ē quousqz pñt. vt est ter. in. l. cu
rator. i. pñ. z. l. i. §. mīr. ff. si mīr ventris no. z. l. sed t si is. §. an
aut. ff. de car. edic. l. 3 si iustitiet testator mulieris i vtero post
humū sibi extraneū exēte. ita demū illa donec pariat ex h3 di
tate alimenta petet si aliūde nō habeat vñ se alit. vt. l. extraneos
ff. si mulier ven. no. vbi ē ter. no. ¶ Item t si ipsa vroz sit legata
ria mariti nec aliunde h3 vñ se alit t h3 dōtē sed puā. t ad do
tē nō sufficientē pōt petere se imitti in possessionē bonoz mariti
si legatum p h3 dem soluere negligat t alimenta pēpriet. casus ē
singul. in. l. pe. ff. vt i poss. leg. S3 hodie iure nouissimo alimenta
hoc casu nō pēpriet. cū statutū sit eā inopē superstitēz cū dote
nulla vel parua. hoc est tali que sibi ad alimenta non sufficiat
ex bonis mariti locupletis decedentis petere possit quartam
partē ex qua cōsequēter alimenta percipiet. vt in aut. pterea
C. vñ vir t vroz. t l3 illa videat loquēti cū maritus decedit ab
testato. idē t si cū testō ita q quarta h3c marit. ex bōis suis
detrahi phibere nō possit. i aut. de h3 di. t fal. §. si vero absit.
¶ Quo at ad veritatē tertij. san p annū dbeat ipa mulier ab h3
d3 pēpe alimenta. Dic q aut dos ē restituta t tunc quāuis
mulier remaneat vidua t sic videat ēē posteriori mīmonio
fuire. vt. l. oēz. C. de bonis maternis tñ alimenta nō pōt petere
ē si nō habeat vñ aliūde se alit t dos restituta nō sit ad hoc
sufficiēs. qm tūc pñdet sibi lex i dādo sibi petitionē quarte pñ
bonoz ex qua possz se sustentare ne iops medicare cogat i ipi
mīmonij verecūdia. vt. d. aut. pterea. Aut nō ē dos restitu
ta t tūc necesse ē hic videre an mulier passa morā i restōne do
tis possit h3 dē mariti agere ad vsuras quas vulgares hodie
alimenta appellāt. In quo qdē repio quattuor opi. ¶ Prima jnn.
t Jo. an. i. c. salubriter. de vsur. quā seqt bar. i. l. si iulā. §. vsu
ras. ff. so. ma. z. l. at q natura. §. nō tñ. ff. de neg. gest. t l. oēz.
i. summa i. ti. de vsur. §. i aliqui ver. i puer so casu. volētū q nō
qz i eo cessat rō q i marito ē. marit. n. pp morā id petet. qz in
terest sua mora nō fieri ppter onera mīmonij q iteri de suo
cū dotē nō recepit supportat. t id d3 qz si onera nō supportat
vsuras petere nō pōt. vt. d. §. vsuras. z. l. cū post. §. i domū de
iur. do. z. l. si. de do. excepti. Scda fuit opi. no. bal. i aut. t qui
iurat. de bo. auc. iur. pōt. dicētis a muliere morā passa i dotis
restōne vsuras peti posse. eo qz si maritus pñ istas licite petere
ex cā extrinseca. s3 pp onera mīmonij. vt. d. dīxi multomagis
mulier pp cām intrinsecā q ē i illa. l. qz ipsa ē dña dotis mīmo
nio dissoluto. vt. l. i rebz. de iur. do. C. Itē qz bec ē natura do
tis vt deseruiat oneribz mīmonij. t pñs alimentatōi ēē dū
illa ē penes vrozē vt. l. vbi adhuc. C. d iur. do. Tertia fuit opi.
Bal. i. l. diuorcio. dicētis qz rōne more solū poterit agere ad i
teresse. vt. l. si mora. ff. sol. ma. Quarta fuit opi. dñi Ang. i. l.
diuorcio. dicētis q si nō h3 vñ aliunde se alit petere possit cū
patit morā restōnis. hoc. l. vsuras hoc ē tñ qd sibi ad alimenta
sufficiat. qm tūc ē eadē rō q ē i casu i quo sumus. j. anuz restitue
de dotis. quo qdē cōclusus ē alimenta peti posse. als at seqt opi.
jmo. t Jo. an. Alia fuit opi. eiusdē i. l. ticia. §. soluto. dicen
tis q vbi mulier ē. j. tps lucet t tūc ex quo d3 eidē mīmonio
deseruire licitū ē q possit petere vsuras i tāta quātitatē q sibi
ad alimenta sufficiat. post tps aut lucet nihil petere poterit t ad
hoc nihil allegat. Tu at aduerte qz casu quo morā patiat nec
h3 vñ se alit dicēs pp hoc vsuras dotis. i. alimenta peti nō posse
t iij

si dos casu quo et restitueret alimēta nō sufficiēt qn succurratur sibi d petitiōe quarte pē bonoz mariti. p. d. aut. p. terea. Si at dos sit talis qua restituta ex ei⁹ redditib⁹ possit vxor alimētari tūc si morā i restōne patiat⁹ et si casu quo restituere de bētes traheret ad iudiciū nūllomin⁹ lōgū et durū sibi foret il lam recuperare. licet quibusdam modernis in dicta. l. diuor cio. de equitate eam tantum posse petere quod ad alimenta sufficeret. nūllomin⁹ de iure stricto ego idēz dico. allego. n. ter. singu. in. l. ticia. ver. sed si forte. dicitur enim i prima parte q vxor fruct⁹ quos pcepit ex fundo mariti i cui⁹ possiōe mis sa ē pp morā cōmissā ab hēdib⁹ i dotē restōe nō lucrat. s. d. sibi i dotē iputat. nisi forte vt dī i pte scda iudex recuperande dotis rōne vsuraz hēc debeat q fruct⁹ in vsuras pputauit. i telligo at eū rōne vsuraz hēc debē nō solū casu quo vxor mo rā tūc patiat. q pp morā solā nō debent vsure vt i pma pte le gis. s. in casu quo morā patiat et aliūde se nō pōt alē qm tūc iustū ē verificari sam pte ter. ibi. s. vt vsuraz. i. pēcūe. p alimē tis rōne hēc debeat. vñ d hac qōne reputo ibi cāum. tali ē cāu agē poterit mlier vt sibi cū dote reddat oē id qd si penes eam dos fuisset ex eadē lucrari potuisset. puta q d dīssz pēcūā dota lē mercatorib⁹ ad hōestā lucri pte qd pmissū ē. vt i. c. p. vras. d. do. inf. vi. et vx. dūm ipsa mlier ita dare pfluuerit. itēreffe ei lucri cessant. si pōt regl⁹ peti nisi a pflueto lucrari. vt p3 regl⁹ i. l. si sterit. s. cū p vēditorē. ff. d. ac. ep. r. l. si. cū gl. ff. de eo quod cer. lo. et no. in. l. vnica. C. de sen. q. p eo qd inte. et ita intelligo ter. i. l. ista i ver. similiqz mō. ibi dū dīc qstū ciuiliū ānoy. et s. finat supederit. C. de rei vx. act. finat hēc ipsa q morā patit vñ aliūde se alit vsure ex more nō debent. vt ē casus i. d. l. ticia. cū dicit q fruct⁹ p mlierē pcepti ex re i cui⁹ possiōne pp morā hēdū missa ē pputant i forte nō at in vsuras. et d vsurif qd petit vir pp morā habet i. l. si iulā. s. vsuras. ff. so. ma. et c. ca hoc vide bal. i. l. si. s. p. terea. C. de iur. do. et Bal. i. d. aut. et q iurat. iiii. carta. colla. i. in medio. s. hēc i regno pflueto. q ipōit bodie metā quātū debeat p centenario et. Sed qd i vesti b⁹ vidualib⁹ lugubrib⁹ p hēdes viri factis ipsi mlieri. an te neant ad hoc. et an videant dōate. An videant solum quo ad vsum cōesse. an teneant hēdes necessario vxori talia vestimē ta facē. Lud. in aut. ex testō. C. d. colla. sic dicit. hūc passum nō iuenio tactū a Bar. sed solū a Bal. i loco extrāeo. i. i reptoio qd posuit sup. Inn. i lra. et. in. c. marit⁹. et Ang. et tetigit i. l. si ex eo. s. si. s. stip. suo. nēo ei eo pfecte loqur. vñ vñ mibi pñderādū q aut sum⁹ i eo cāu quo hēdes viri vxorē viduā ali mētare tenent. puta qz ista ānū a die mortis mariti et dos cō sistit i re mobili et si hz vxor aliūde vñ se alit fm no. i. l. i. s. ex act. C. de rei vx. ac. et l. diuortio et l. si. C. d. bo. mater. vel et qz vxor remāsit pgnās. vt l. i. s. mlier et l. curator et l. extrāeo. ff. de vē. i. pos. mit. et tali casu tenent hēdes viri ipsi vxori hēc vi dualia vestimenta facē nec tūc loc⁹ ē qōni an videant dōata si ei tenent victū vxori pñtare. ergo et hoc vestimentū q appel latōe vice⁹ pñtinent. ff. d. ver. sig. l. verbo vict⁹. et istud mēbzuz ē recte posuit Bal. i allato reptoio. Aut sum⁹ i casu quo hē des viri alimēta pñtare si tenent. et tē pōt recte distigui q aut sūt vestimēta pauci valoris. et tūc ob reuerctiā mariti et bono rē pñmi mñmōi cui⁹ ad huc remanēt reliqe vt l. si. C. de bo. mater. ff. ad mū. l. filij. s. vidua habito respectu ad qñtatē ipsi us vestimenti. s. q pauce estiatōis. et tūc videatur donatū. ar. l. viz. ff. de dona. inter virū et vxor. aut sunt vestimēta magni valoris et tunc non videantur donata qz vbi potest alia conie ctura q donationis subesse donatō nō presumit. ff. de dona. l. si cum aurum. sed in casu proposito alia coniectura esse po test. s. q presumantur beredes viri hēc vestimenta vxori ad vsuz pcessisse donec vidua pmaneret. ergo et. Et ad hāc disti ctionē accedit et qd in simili no. glo. ff. si cer. pe. l. cū qd. et ita in telligo que dīc Ang. i. d. l. si ex re. s. si. allegata. et de ista qōne an mortuo viro hēdes. teneantur vxori facē vestes nigras seu lugubres ad suas expēsas. vide Bal. in. l. i. de fis nup. et aliqd p Ang. i. l. dos legata. ff. ad. l. fal. et vide dñm i De. de ancha. i l. si ex re dñi. at i pñt. si seru⁹ cōis. s. illud questū est. de stip. seruo. vbi refert Ang. de peru. in materia pñluisse se refert. et vide Bal. post Inno. i. c. puenit. de emp. et vē. Jo. aut d imo. in. l. si ex re. s. si. de stip. seruo. sic dicit. ff. d. bñ q tpe. floz. vide bat esse i vsu q tota familia defuncti trect iduta veste lugubri. et iste sumpt⁹ vestiu vocatur sumpt⁹ funebri. p id qd dīc gl.

i. d. s. si. i glo. si. in si. et p hoc dicit ibi Ange. q istud pñtinet ad oēs hēdes. et hoc et dicit se pluries pñluisse q vestimenta vidualia tradita vxori tpe luctus et funeris mariti iputant hē redi et nō in sumaz dotis sue. facit. l. decreto. C. d. ifamib⁹. Et subdit q ista vestimēta lugubria familie defuncti debebāt de ferri p nouē dies. qz et tot idē lugere debebat. et id non voca batur in ius dicto tpe. vt. d. gl. i. d. s. si. qd itellige nisi sit alia pñtudo regionis. In vxore aut dicit q p annū d3 dicta ve stimēta deferre. p id qd hē i. l. i. C. de fis nup. nā dī tūc. j. tps luctus esse vñ postea nō deferet nisi alia sit pñtudo regionis fm eum. Tu adde ei q dictū est de vestib⁹ lugubrib⁹ et viduali b⁹ traditis vxori tpe funeris mariti q tales vestes ita demū videant esse vxoris si sunt vilis precij et dputata ad vsuz quot tidianuz. secus aut si essent festiue et magni valoris qz tunc po tius dī tradita dicta vestis vt seruiat ad honorez mariti quā diu sit vidua q videat dōata. ar. l. si certo. s. iudicū. ff. pmo. et qd no. in simili de vestibus natalib⁹ traditis p maritū vxori. in. l. pe. ff. so. ma. et l. pe. s. nec castricē. p Bar. ff. de colla. bo. et id si mlier tūc nuberet hēdes possit tales vestes preciosas repete re quasi cassat cā traditōis. qd itellige nisi pñtudo regionis se haberet oppositū. ar. l. minime. ff. de legi. et multociēs sui in terrogat⁹ de ista qd. et ip me reduci ad pñtione. s. dicta. et ad predicta bñ facit qz in dubio est vt ē dictū nō pñmi pñtura donatōis ex quo alia cā pōt subesse. l. cū de debito de pba. et l. si cū aux. de so. Bal. i suo pñlio qd i pñt. Quedam sunt que sunt in dominio mariti et sic dicit. Que sunt res que sunt in dñio et administratiōe vxoris vt res et extra dotes quas ipa met locat et fruct⁹ ex ipis pñt. et tē aut ista mlier pñmit istos fruct⁹ in filijs et nō repetit. C. de ne. ge. l. alimentis. ff. co. ti. nen sen⁹. Aut i ipm viz et tūc vñ q ipsa repetat. s. ver⁹ vñ q aut mlier hēc faceret succurrēdo necessitati viri et nō repetit. nam tenet ei subuenire i necessitate posita. C. vñ vir et vx. aut. pte re. et i cor. vñ sumit. sunt ei socie diuie et hūane dom⁹ et vna caro. et alē alteri⁹ d3 onera portat sed vir vxoris semp. qz mu lieres semp vident eē i necessitatib⁹. ff. de do. inf. vi. et vx. l. qn t⁹. mlieres tñ viroz praro si tñ de scd vir laborat iopia et vxō sit dimes tenet alē viz. nisi forte i hoc incidēt pp suū malfici um extra de pñe. c. ex pte vestra. aut vxor hoc fecit largiēdo vi ro suo. et tē vir tenet nisi morte vxoris dōatio sit pñmāta. l. i stipulata i pñ. gl. q i pñt. siue vxor. ff. d. iure do. Et l. glo. di cat q vxor nō tenet sustentare viz. itellige nisi i casu necessi tatis. ff. so. ma. l. si cū dotē. s. qd cū tā hūanū. p hoc facit. ff. d. iure do. l. vbi adhuc. sic qd mlieratōis cā sit nō repetit. vt. ff. d. pñ. i. d. l. cū bi. s. si mlier cū si. Ad pñnos nigras viduales d3 distigui qñtas pñonaz. nā sicut vxor debet alimenta hēre et idumēta. vñ si absqz viduali veste nō pōt honeste trāsire de bēt ei fieri expēsis mariti. arg. no. i. l. si cui. ff. d. ope. lib. et ita ob seruat cōsuetudo. nā si postea deponit luctū et habitū viduale reddat vestes quas cōtēnit. arg. ff. solu. ma. l. i bis. s. i. et mlier vero q nō vult idui de nigro nō semp ē ifamis. C. de ifamib⁹ l. decreto. Ang. aut i. l. qd i vxorē. C. de neg. gest. sic dicit. Aut mulier p egritudine non aduocat a viri obsego et tenet mari t⁹ eā alere et curare. vt. d. l. qd i vxorē. et ar. l. i. l. reb⁹. s. pñt. ff. cōmoda. et ff. de ver. sig. l. verbo vict⁹. Aut aduocat a viri obse quo. vt qd ē i furore sensissimo pñtuta. et tūc si ē dotata tenet eā alere. ar. l. si cū dotē. s. finat i sensissimo. so. ma. Si aut dos nō sufficit tūc dīc de istis sumptib⁹ q sunt vltra quātūtatē dotis. idē p oia qd qñ mulier nō ē rotata. Quo casu distiguit qz si mulier hz bona aliūde vñ se alere pōt. vel hz pñez vel aliū q eā alere tenet. tūc vir cā curare si tenet vñ alere ex quo si ē in ei⁹ obsego. l. si. d. ope. lib. Si tñ alit vñ curat aut pñtast se face re aīo repetēdi et repetet sñi dubio. vt. l. nēfem⁹. d. ne. ge. aut nī bil pñtast. et tunc si istud on⁹ pertinebat ad eam non repetet quasi maritali affectiōe fecerit. vt. d. l. qd i vxorē. s. si pñtast ad aliū tūc repetet. vt. d. l. nēfem⁹. sicut dixit i. l. alimēta d ma tre. qñ on⁹ alēde nō pñtast ad eā. Glo. vero i. c. significasti. de diuor. sic dicit. Sz pone q mulier recedit a viro auctorita te pñia et nūllomin⁹ petit restitui vñ q si sit audiēda. qz ip sa nō fuit electa s. ipa se cecit. Dico q ē audiēda. qz eo ipso q rediēs nō admittit spoliata itellige. ff. de acq. pos. l. clā posside re. ff. de vi et vi ar. l. i. s. siue aut. Sz nūqd poterit repetere a vi ro expēsas quas fecit post qd recessit a viro nō credo cum vir ip saz nō expulit. s. si cā reuertētē nō admittit postea tenet. Jo. de cane

de cane mortuo vir excellētis auctoritatē cōsuluit sic. Et uir
nupta viro mortuo i āno luct⁹ nec post ānuz habuit vñ se ali
mētare potuisset. qz sōcer retinuit dotē z adhuc retinet. s. frāf
suus alimētāuit eā amore dei nefame periret. z dicta mulier
pluries fecit repetere dotē a sōcero amicabilr nō i curia ne so
cero displiceret. qñ an sōcer teneat ad p̄stationē alimētōrūz
tā de anno luct⁹ q̄ ē post d̄ alijs sequētib⁹. Itēdeo qz. ānuz
luct⁹ nō pōt alimēta petere si illa habuit aliūde vt. s. ppositū
qz amore dei fuit alimētata a fratre z sic frater nō pōt petere
alimēta p̄stata sorori itūtu pietatē. C. de neg. gest. l. i. z notat i
l. si patrono. co. ti. z no. Sūl. d. cu. i. l. nēlem⁹. ff. eo. debebat. n.
illa petere a sōcero si nō hēbat q alimētaret eā. si. n. sōcer negat
fēt alimēta z frater aluisset eā aīo repetēdi vel p̄testatiōe pre
missa. tūc possent alimēta repeti p fratrē a sōcero. z p sōrore z a
sōcero. Et idē Jo. i alio p̄silio suo qd̄ icipit. si tpe sp̄saliōz. sic
dicit. Alimēta vero illa? āni quo fuerūt dissoluta sp̄salia. tē
demū possz mulier repetere a sōcero si sōcer expulisset vel licē
tiasset eā de domo sua nec habuisset aliqua alia bona ex qb⁹
se alere posset. vt determinatū ē i. l. ista. s. exactio. C. de re. vr.
actio. S. si fuisse sōcer parat⁹ eā alimētare i domo sua z frāf
voluit ad domū suā reducere z ibidē alimētāuit eā nō posset
dicta alimēta repetere. nec eā post annū cū ēēt i p̄tate mulie
ris z fratri eius dotē erigere a sōcero. Itē. n. vñre q̄ oliz de
bebatur hoc casu p legē vñz ad tertiā cētētime. vt hētur in. d.
s. exactio. hodie de iure cānonico sunt phibite i totū. vt si mu
lier pign⁹ p dote recepit d̄ fruct⁹ pignoris dotalis in sōrē
dotis computare. v decidunt Jm. z l. dōsti. in. c. salubrit⁹ de
vñu. de hoc tñ dic vt lat⁹ post Lud. dcm ē. Ang. aut i. l. alimē
ta. C. de neg. ge. sic dicit. aut mater alit filiū necessitate cogēte.
puta qz ē. j. triēniū vñ eū lactare d̄. vt. l. nec filiū. C. de pa. po.
vel qz mater ē diues fili⁹ āt paup⁹ z nullo mō se sustentare p̄
vt. l. si qz a liberis. s. si vel parēs. z. s. si mī. ff. de lib. agno. z h
casu mī alimenta nō repetit ēt si p̄testata sit. vt i dicit⁹ iurib⁹.
nihil ei opatur sua p̄testatio ex quo ab eius volūtate nō depē
det. vt. d. gl. no. i allegata. l. alimenta. Aut on⁹ alendi nō p̄te
bat ad mīem. z tūc repetit sūpt⁹ ēt p̄testatiōe nō scā. qz on⁹ alē
di p̄tinebat ad tertiū. puta ad p̄sem filiū. vt. l. nēlem⁹. ff. d. neg.
ge. S. si onus alēdi p̄tinebat ad ip̄z filiū qz forān diues erat z
p̄fēz nō hēbat z tūc h̄z locū allata. l. alimēta. z h cāu distigui
tur vt nī repetat qñ mīna pietate sci vt. d. l. alimēta. S. si mu
lier p̄testata fuit repetitōi loc⁹ ē. vt. d. l. nēlem⁹. S. y. autēz i. l.
alimenta. C. de ne. ge. sic dicit. Sciendū est qz iterdū expēsa fa
cienda p filio p̄tinet ad mīem. iterdū p̄tinet ad p̄sem. iterdūz
ad ip̄m filiū p̄tinet. ad mīem qñ ip̄s p̄stat cām diuorcio. vt i
s. illud. in aut. vt liceat mī. Itē qñ fili⁹ est minor triēnio ma
trem tūc filiū lactare decet. vt. l. nec filium. Item qñ est maior
triēnio z est iops nec h̄z aliuz q alere teneat. vel qz nō est vel
qz nō pōt. vt. l. si qz a liberis. s. si vel parēs. Itē qñ petit tutorē
filio nō hūti qd̄ necesse ē facere. vt notat i. l. i. C. de ne. ge. z ibi
S. y. ad p̄fēz vero p̄tinet extra p̄dictos cāus si hoc facere posset
vt dicta. l. si qz a liberis. ad filiū vero p̄tinet onus alimentōz
sūpt⁹ mortuo p̄fē z eo existēte maiore triēnio vel p̄fē viuo
z nō sufficientis. Hīs p̄missis cū querit vñz mī vel aua vel
similis p̄sona possit repetere qd̄ ip̄endit p filio. Distinguo. aut
p̄tinebat expendere ad mīem z nō repetit ēt si fuerit p̄testata.
qz sic expēdēdo soluit debitū z eadē solut⁹. zc. vt. l. cūz his. s.
i. de p̄di. inde. z de solu. l. qz hōiēz. s. si. Aut spectabat ad mīez.
z tūc nō repetit a filio. qz aliuz erat impēsurus. C. de neg. ge.
l. i. in fi. sed repetit a patre vel eius h̄fē ēt si post fili⁹ in quez
impēdit sit heres. qz negociū paternū vtiliter gestū est qd̄ p̄ti
nebat ad eū ip̄o gestū. vt. ff. de ne. ge. l. qui vtiliter. ex quo p̄fē
cere tenebat. ita loqur dicta. l. nēlem⁹. ibi sed pone patrem
obiisse zc. nec est opus p̄testari nisi cū modica sit impēsa. vt
d. s. si mī. Si vero p̄tinet ad filiū. tūc aut impēdit circa alimē
ta vel circa p̄sonā. aut circa res al. si circa alimēta siue p̄sonā
filiū nō repetit nisi fuerit p̄testata cū est magna ipēsa. vt. C.
de ne. ge. l. i. z. l. nēlem⁹. secus si modica. qz tunc neqz valet
p̄testatio. vt. d. s. si mī. sic itelligo. s. eo. l. i. z ibi dixi. Si circa
aliquas impēdit mī. tūc dicit⁹ p̄detrus aut est magnus sum
tūpt⁹ z tūc repetit. aut est modic⁹. z tūc i dubio vñ dōare. nisi
fuerit p̄testata. z sic itelligi. l. alimenta in fi. alleg. arg. ff. d. dō. i
ter vi. z vr. l. vñ. Et d̄missis p̄z solo dūaz qd̄nū d̄ scō po
ne ip̄edit p̄fē circa p̄sonā filie nupte vel circa medicos vel alia

necessaria ei nunqd̄ repetet a marito. vñ qz sic qz on⁹ p̄tinebat
ad maritū. Scōdo qñ p̄fē p̄fē filiū h̄fē dē itituit filiā puulā do
tauit tñ mī secū retinuit filiā z aluit eā. vult repetē a fratre mī
qd̄ possit vñ qz nō. qz l̄z frater teneat alere fratrē fm cōez opi.
tñ potior est cā parentū i alimētis p̄statis qz collateralium. ff. d.
lib. agno. l. si qz a liberis. s. vñ. ergo mī fecit qd̄ debuit. z sic
d̄bitū soluēdo nō h̄z locū repetitio. S. vñ cū ap̄d filiū mascu
lū sunt oīa bōa p̄fē. z sic comodū merito d̄z esse icomodū. vt
quemadmodū p̄fē aleret si viueret sic z frater qz h̄z oīa bōa vt i
regulis iuris fm naturā. p̄deterea cū on⁹ alimentōz p̄tine
bat ad p̄fēz i bōis suis. ergo ad h̄fēdes ad quos bōa cū suo one
re deuenerūt vt. ff. de lib. agno. l. si qz a liberis. s. vñ scriptum
est. vñ cū isto casu on⁹ alimentōz magis p̄tinere d̄beat ad fra
trem rōne comodi qz ad mīez vñ eius negociū geri ip̄o gestū
vt dixi. z sic tenet actiōe neg. gest. mī i. sic ergo respōdi dixit cy.
de scō cōsultus. Tu vero pro Bal. in. d. l. alimenta al. l. qz fili
um. vbi pupil. edn. de. p̄ quā legem p̄bat qz vbi cūqz mascul⁹
est h̄fēz vniuersalis tenet alimētare sōrorem. Ja. bu. i. d. l. ali
menta. sic dicit. aut mater impēdit circa alimenta filij. aut
circa res. aut circa illud qd̄ h̄z necessitatē creatinā. p̄rio cāu
aut ip̄sā p̄tinebat p̄fē ad mīez qz ē si fili⁹ minor triēnio vel
maior. z p̄fē ē mortu⁹ vel viu⁹ z iops vel solutū ē mīmōiuz
culpa vxoris. z tūc ēt p̄testatiō nō repetit. vt. l. diuorcio. ff. de
neg. gest. z. ff. vbi pupil. edu. de. l. itaqz. z. l. nēlem⁹. z hoc rōne
necessitatē nō affectiōis. Aut ip̄sā p̄tinebat ad filiū vt qz p̄fē
erat mortu⁹ z fili⁹ viu⁹. z tūc aut habuit aīuz repetēdi z repe
tet. aut nō z nō repetet. i dubio p̄sumit affectiōis cā facere. z tū
p̄sumit h̄fē aīuz repetēdi nisi fuerit p̄testata. vt. l. nēlem⁹. de
neg. gest. z nō repetit. vt. d. l. alimēta. Aut ip̄sā p̄tinebat ad
mīem qz fili⁹ erat maior triēnio z p̄fē viuebat z erat diues. z
tūc i dubio vñ h̄fē alimēta repetēdi a p̄fē. vt. l. diuorcio. ff. d. neg.
gest. z. d. l. si qz a liberis. s. ut mī. Si mī ip̄edit i reb⁹ filij tūc
tolliat aīuz donādi vel nō. ex qualitate z quātitate ip̄sāru z
facultatū vtriusqz. In tertio vero casu aut ip̄endit circa aliud
qd̄ h̄z necessitatē causatiuā vt ip̄etrādo tutores filijs. z tūc idē
qd̄ i necessitate p̄fē aīuz vt. l. nō repetat ēt p̄testatiō. l̄z alij p̄. vt di
xi in. l. i. C. de neg. gest. z ita d̄z distingui z suppleri glo. in. d. l.
alimenta. que vñ male dicere. Bal. at. i. d. l. alimenta. sic dicit.
Quero hic an mī teneat alere filiū. glo. distinguit qz. j. triē
nium tenet. vt. l. nec filiū. C. de pa. po. rō qz est modica impen
sa lactare filiū. qz adhuc censet ps viscep. ff. locati. l. sed z ades
s. si qz mulierē. sed si mī nō h̄z lac nō tenet inuenire seu habe
re aliā nutricē vt no. Azo. i sum. de pa. po. sed si mī est quedā
paupcula vel fantolesta ita qz si lactaret nō h̄fē vñ viueret. dic
qz nō tenet lactare. vt. l. sed z si habitas. s. i. ff. ad erhib. p quez
ter. hoc decidit fm Ja. de bel. z rō p̄nt reddere filiūz scolarī ēt
j. triēnium. rō est manifesta qz hoc facit necessitas. nā p̄fē mī
d̄z alere se qz filiū qz subtrahit z deficiēt⁹ alimentis periret
vterqz. Aut filius est maior triēnio. z tūc aut p̄fē viuit z est lo
cuples z repetit a p̄fē nō a filio. si āt p̄fē decessit nō repetit ni
si animo repetendi fecerit z filius sit locuples. ita dicit glo. in
l. aua. Et no. qz vbi mī h̄z necesse alere nihil p̄dest matri su
p̄ repetitione qz p̄testatio declaratoria volūtatis nullū h̄z effe
cū in his que extra mēā volūtate dependēt sed sunt decisa z
determinata p. l. fm Bar. qd̄ no. S. si querat an alimēta
sunt p̄testada de pecunia redacta ex venditione fructū an re
rū eorūde dicit Bar. i tractatu alimentōz qz ex fructib⁹ d̄nt
alimenta p̄testari. lex redditib⁹. ar. l. in. s. modū. ff. vbi pupil.
edu. de. z. l. imperator. i fi. ff. ad trebel. Ad hoc vide oīo Ang.
in. l. impator. ad trebel. ad qd̄ ēt vide Bar. de saly. in. l. qd̄ ple
rūqz. de alimē. pupil. p̄testa. Lud. i. l. si cū dotē. s. si maritus
ff. so. ma. in ter. ibi fm dotis quātitatē. i. fm dotis redditus q
ex dote p̄cipiūtur. vt. l. cū alimenta. s. in p̄n. ff. de ali. z ci. leg.
z. l. ip̄er ator. i fi. ff. ad trebel. sp̄ tñ ita ex dotis redditib⁹ alimen
ta su bministrāda sunt vt ex eis sp̄ aliqd̄ sup̄sit. dicit ter. no. in
l. ius alimentōz. ff. vbi pupil. edu. de. facit. ff. qui bo. ce. pos. l. q
bonis. z ita d̄z itelligi l̄s i. d. s. si marit⁹. p. c. vestras. de do. i
ter vi. z vr. l̄z aut ad hūc ter. allegat p si. l. cū vn⁹. s. alimētis. d
ali. z ci. le. z male qz ille. s. si maritus. hoc nō dicit. sed qz licet
alimenta regulariter simpliciter relicta debeant cōmēsurari
cū redditib⁹ qz sumunt ex p̄fimonio testatoris tñ cū alicui le
gata ē dos z eidē alimēta. certa alimēta debēt cōmēsurari iū
ra quātitatē redditū legate h̄fēditatis qz ita p̄sumit testator

legatariā dilexiffe i alimētis put dilexit i dote. r i b ter. ille n̄ ē alibi. Ang. aut i. l. nēni. ff. de re iudi. i. §. i. solidū. i. ter. iquā tū facere pōt deducto ne egeat r. sic dicit. r ēt ere alieno dedu cto l3 i alijs nō fiat deductio eris alieni vt. l. iter eos. §. si. ff. de re iu. reliquendū ē. n. ei tū q ad alimēta sufficiat ere alieno d ducto. dixit at Dy. cōsiderari alimēta f3 cōditionē pōne. qz aliter militi. aliter rustico. aliē seruo. aliē iuueni pstant. isti. de ac. §. si dote. Attēde qz iterdū alicui debent alimēta ex suo p prio p̄monio vt pupillo p tutorē. r tūc exhibenda sunt p se r familiarib⁹ suis r p mfe r alijs quos alere tenet. r ita ēt vt p̄ceptorib⁹ salaria dare possit r dotē sorozi eodē pfe nate. vt. l. cū plures. §. i. p̄imis. de admi. tu. Idē si aliqz est alend⁹ d suo p̄monio qd tū subiacet restitutiōi i cōdictiōis euentū. ppter adiectū grauiamē de restituēdo qd d de b̄ditate superit. naz tū dimittēdū est sibi qz idē possit facere expensas. Interdū ali menta debent alicui de bonis q an sint futura sua vel nō du bitam⁹. Et habem⁹ exēplū cū mulier mittit i possessionē vē tris noīe. nā donec est dubiū an venter sit futur⁹ dñs. r tē ali menta p̄stāda sunt quaten⁹ ad sustentatiōem ipsi⁹ ventris ne cesse est. nū at vltra p̄ceptur⁹ est venter nisi id sine quo venter n̄ p̄t cōueniēter sustentari. ter. est i. l. i. §. si mulier. ff. si mulier. vē. no. Interdū alimēta debent alicui de bōis tū alteri⁹ puta de bent p b̄dē legatario alimēta. r tūc dicta alimēta debēt pre stari f3 quātitatē reddituū r p̄dictiōnē legatarij adeo qz si fru ctus nō sufficiūt ad alimēta nō pōt poni man⁹ ad p̄p̄iū. ter est singularis i. l. iij. ff. de cessi. bo. Interdū alimēta debent ali cui de bonis suis. p̄p̄ijs reuerētie vel pietatē. itutu cū astri ctus sit ad onera multa subeunda r soluēda. r tūc d3 in dona tiōe b̄f i cōsideratio sue familie sine qua suū corpus sustentare nō pōt r semp itellige cōueniēter. vt. d. §. si dote fm Dy. in alijs aut nō bētur cōsideratio eris alieni. r hoc tene mēti.

S3 qrit an a snia lata i cā alimētoz possit appellari. JDrī. mo vī q nō cū alimēta dilatiōnē nō recipiūt p. l. i. ff. de dam. ifec. vbi dicit celeritatē desiderat. p. l. nemo. C. de sum. tri. r. l. pe. ff. de his q sunt sui vel alie. iur. veritas ē qz istud seruāt fm Bar. i tractatu alimētoz qz a snia an debeant alimēta nō pōt appellari. vt. l. si. ff. de appe. rescin. dñs f̄ra. tigrī. dicit in disticte qz possit appellari. r qz sic iterim puidet sibi cū iaz sit iformata cōscia iudicis palimentādo cū sniam p eo tulit facit iterim alimēta p̄stari vt. d. l. nemo. q cōiter itelligit qñ qz petens alimēta iam suā itentionē fundauerat r iudicis cōsciam iformauerat. p hac pte multū facit. qd nō. i. d. l. si in stituta. §. si de testō. ff. de ioffi. testa. Idem Bar. ff. de appella. re. sic dicit. JDrīo ponit regulā q nō pōt appellari de illo qd nō recipit dilatiōnē. r ponit glo. exēplū i cā alimētoz. quod cōgruit lfe. d. l. si. de appel. re. r hoc vep si alimēta petātū offi cio iudicis. r sic ppter iopiā. arg. ff. de re iu. l. iij. r de ferij. l. iij. secus si iure actiōis. vt. C. d. ap. l. r i maiorib⁹. ita dicit Bm. de cu. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. l. iij. r fuit opi. antiqua Martini de sano. r refert Spe. i ti. d. appel. §. qd. ver. f3 nun quid qñ. r idē i alijs causis q dilatiōnē nō recipiūt. vt. d. §. in gb⁹. ver. ix. r dic vt ibi. r hāc pte t3 Lud. i. d. l. i. ff. sol. ma. refe rēdo JDe. vt. s. Et si querat an alimēta sint p̄stāda de pecu nia redacta ex venditiōe fructuū an rez eorūdem. Dicit bar. i tractatu alimētoz. qz ex fructib⁹ debēt alimēta p̄stari. i. ex redditib⁹. vt. l. iij. §. modū. ff. vbi pupil. edu. deb. r. l. ipator. ff. ad treb. i ter. ibi accessiōib⁹. vbi p̄ctualr dicit no. bonū ter. qz alimēta debēt p̄stari fm quātitatē reddituū nō fm valorē pa trimonij fm Ja. de are. r semp ex fructib⁹ d3 aliqd supesse. vt l. ius alimētoz. §. vbi pupil. edu. debe. facit optie. ff. de ven. i pos. mittē. §. mulier. r. l. hito. e. ti. r si ecnt possessiōes magni valoris. vt turrez r palacia modicissimū fructū asserētia. ita qz nō satisfaciāt ad victū non poterit poni man⁹ ad ea vt sic ex redditu p̄cij possint alimēta p̄stari. r ita cōsuluit bal. r ego p. l. q bo. cel. de cel. bo. apud ariminū ē lex illa singu. r ipz pup ctū trāsmisit egregi⁹ doctor. d. Andreas de liozib⁹. d. bar. de saly. i. l. p̄terqz. C. de ali. pupillo p̄stādis. sic dicit. Mo. vltra di cta i sumario. qz alimēta p mō facultatū sunt p̄stāda r arbi trāda. r itellige ex redditib⁹ bonozū. nō ex substātia p̄monij vt. ff. eo. l. iij. §. i. r. ff. ad treb. l. ipator. nec oīs reddit⁹ d3 erpen di p alimētē. f3 aliqd ex eo ānuati parsimōiari. vt. d. §. i. qd bñ no. An aut legatari⁹ cui alimēta debent debeat morari i do mo heredis alimēta p̄stare debentis an non. Dixit Angel.

in. l. i. C. de lega. in lfa ibi morati essetis. ad hāc morā faciēda tenent liberti qz sic testator disposuit. als non tenet legatari⁹ alimētoz habitare vna cū b̄f de quantūcūqz in domo faci li⁹ alimēta pstantur qz extra. vt. l. libertis. §. si. ff. d. ali. le. spec. in ti. q filij sint le. §. i. ver. qd si qz p Bar. i. d. l. libertis. dum at bec alimēta pstant i domo qz testator disposuit fm quali tatem sue pōne tenentur legatari⁹ opari i domo. sec⁹ vbi qz d bz alimēta pcipere nō iure legati. secus ex alio capite. nā tūc oia opera possibilia ad vtilitatem dñi cedūt vt. l. sicut p̄onus ff. de ope. liber. r l3 testator voluerit legatariū habitare ibi. tū legatari⁹ nō tenet si nō pōt forte pp asperitatem b̄f dis vt. ff. d. ali. lega. l. gaio. §. si. r idem si nō pōt habitare honeste. puta qz legataria ē qdā puella pulchra r i domo puerfant iuuenes r suspecti. vt. l. fallā. §. si i vāda. ff. ad treb. ff. d. cōdi. insti. l. si fili us. nec tenet legatari⁹ b̄f dē transfretatē seq. vt. d. l. illis liber tis. r si testōr voluerit eos habitare i vna ciuitate sufficit qz ba bitent. nec coguntur liberti habitare in eadē familia. vt dicto §. vroz. r si liberti habitauerūt p vna parte āni p illa solū d b̄t habē alimēta. qd tamē dclara vt. d. §. vroz. Et d̄bēt alimē ta p̄stari fm q̄litate pōne r facultatē p̄monij. vt. l. pe. de ali. lega. si tū p̄stabuntur illa alimēta q sui gratia tantū testator p̄stabat. vñ nō habebūt vestes domicellares. qd vti solū sole bāt cum dño seruiebant ad mensaz. vt. l. seyo. §. si. ff. d. ānu. le. Jtē quātitas patrimonij n̄ p̄siderat fm valorē f3 fm redditū. vñ b̄f si cogit p alimētis p̄stādis vendere propriuz. r ita cō sulimus Baldus r ego p. l. qui bonis cessis. ff. de cessi. bo. r si alimēta reliquātū vroz quousqz cū filijs habitauerit n̄ pōt i domo inducere victicum. quia facit eis iniuriam per secun duz vix ergo r. ff. de vsu r habi. l. non autem. Et scias qz fa uore alimētoz etas puerilis seu pupillaris terminatur p xvij. annos. feminis vero p. xiiij. Causus est in. l. mela. in pñ. ff. de ali. ci. le. Ad illā materiā adde. l. cū bi. §. vult igit nemi nē trāsgentē. ff. de transactio. vbi ē casus aptus q alimētarius nō cogit morari in eadē domo cū d̄bente p̄stare alimēta. qd ē vtile p vrozib⁹ r filijs naturalib⁹ qd cōsuecrant alimēta relinqui. JDrīo hoc est casus i. l. libertis. i. ff. de alimentis le gatis. r ibi p Dy. r Ja. de arena. qd itellige nisi i legato aliō expresse p testatorem fuerit dictum. vt in. l. i. C. de lega. r. l. ga yo. ff. de ali. lega. in. §. si. r. l. illis libertis. ff. de p̄di. r de. d. Ra phael fulgo. de placencia in. l. alimēta. ff. de ne. ge. alle. sic dic p plena doctrina huius materie duo sunt mēbra. JDrīmū d impensis circa p̄onas filioz a matre factis. r hoc glo. r ter. p sequit. Scdm mēbz est de impensis factis i reb⁹ filioz. r hoc psequitur glo. ij. circa pñ. Tres sunt casus. quedā sunt ipen se quefacte sunt ex necessitate precisa. quedā ex mera voluntate. q dam ex necessitate cātiua. Jñ trib⁹ casib⁹ m̄f p̄stāt alimēta fil io ex necessitate precisa. JDrīmo cū filius est inops nec bz pa trē qui possit aut teneat cū alere. vt pbat i. l. si qz a liberis. §. vtz. ff. de libe. ag. Secūdu casus ē si fili⁹ est. j. triennū. vt pba tur in. l. nec filiu. C. de patria pote. Terc⁹ casus est qñ matris culpa factū ē diuorciū. vt b̄f i. l. i. r aut. ibi posita. C. d. diuor. r. l. d̄is itaqz trib⁹ casib⁹ si m̄f ip̄la p̄stet certū ē ipsam n̄ petere ēt si fuerit p̄testatū. cū enim hoc cāu debitu soluat eadē solutio que parit liberationē nō pōt parere obligationē. ar. l. cū his. §. i. ff. de p̄di. inde. r. l. si hoīem. §. vlti. ff. de solutio. p̄te statio. n. in his que de necessitate sūt nūl. p̄ficiūt. r ad hoc alle gat. i. glo. r facit qd no. in simili i. l. si itra. r. l. intraditōib⁹. ff. de pac. Extra aut illos tres casus m̄f alimēta p̄stāt filijs ex voluntate. itaqz hoc casu huiusmodi sumptus. aut p̄stāt fecis se ex pietate materna. aut aīo repetēdi. pmo cāu nō repetit. vt hic r ar. l. i. s. eo. k̄do casu pōt repetere. vt. l. nensenius. ff. e. sed si dubitatur quo aīo fecerit. Doc. distinguūt. aut p̄stet de sua p̄pria burfa. r in dubio itelligitur fecisse pietate materna. r hoc casu p̄ficiūt p̄testatio r p̄p̄ie loquitur p̄mū responsuz hui⁹. l. si p̄stet d p̄monio filij m̄f tūc i dubio p̄sumit fecisse aīo repetēdi. r iputabit ipsi filio si dubitē d quo p̄monio fe cerit distinguūt. Aut admiſtrabat negocia filioz. tūc itelligit p̄stetisse d p̄monio filioz. vt i alleg. l. nēnienus. als si intellr p̄ stitisse de p̄prio p̄monio. r bec h̄nt locū qñ onus alimētoz p̄tinebat ad ipm filiū. vbi at on⁹ alimētoz p̄tinebat ad p̄rem nō ad filiū. hoc cāu m̄f nūquā itellr fecisse pietate materna iō repetet nō quidē a filio. qz alius erat ei filio factur⁹ sed ab ipso patre repetet. vt. l. si qz a liberis. §. si mater. ff. de libe. agno. ni

si esset modica impensa quam non repeteret nisi esset prestata
fuit. De. cu ergo hoc casu ipsa mif ipo gestu gessit negocia ma
riti sui eiusdem patris filioz. sequens esset q possit repetere. ar.
l. soluendo. ff. eo. ex premiffis inferit doc. ad qd ne que fuit pari
tij. Quidam eps hns tres nepotes eosde i studio parisiensi stu
dere faciebat et eis alimeta pstabat. ex ipsis nepotibus vnus
erat diues alij pauperes. vno ano iste diues fecit alijs fratribus
impensas et postea volebat repetere. rñsum fuit q nō poterat
mortuo epo. qz iste eps erat factus. Secdo isertur ad qd nē. p
hns filia egra et nupta et fecit impensas medicorū cū autē ista
impensa ptineat ad maritū. vt. l. si cū dotem. §. sinaut i leuissi
mo. ff. so. ma. poterit iste focer repetere a marito. Tertio inferit
ad qd nēz. moriens paterfamilias filiu ex vrozē prima et filia
ex vrozē fa relinquit filiu vniuersalē hñdem instituit. et filiaz
dote pgrua dotaui. pfe mortuo mif presticit alimeta isti filio
q erat sibi benignus et voluit secū stare. iō repetebat sup? quos
eifecerat et ppter ea si p i testō reliquerit alimeta. nā cū fili
sit heres vniuersalis. onus quod incūbebat ipsi patri sequitur
quolibet successorem. vt. l. si quis a liberis. §. idem rescriptū. ff.
de liber. agno. vbi ter. singularis. Et hec iō dicit cū ipse frater
tenetur alimenta prestare qz est successor. vbi aut frater abiti
nuisset ab hereditate paterna. et ēt puella esset inops. tunc eniz
fm cōmunem sniam fratrem inopem tenetur alere. vt no. in
l. i. et. ij. ff. de lib. alea. De secundo autem genere expensarū fa
ctarum circa res filiorum. videas in. l. alimenta allegata. De
tertio membro dic vt in. l. i. C. de nego. gest. et ibi per eundem
Raphalez. Attende an alimenta petenti possit opponi q cul
pa sua superuenit ad egestatem. dic vt no. in. c. ex parte. de cō
suetu. et. ff. pro socio. l. verum. §. tempus. vbi est casus. Et pro
complemento huius materie adde q dominus Bar. de saly.
in. l. sicut. C. de dona. inter vi. et vzo. sic dicit. nunc pro verita
te precedentis questionis lucidius habenda forma questionē.
Marit? fecit vestes vrozī solutū ē mñmoniu morte viri an
vestes apud vrozē vel hñdes viri debeāt remanere. Inter an
tiquos ptes varie fuerūt opi. Et pñ glo. nra singulr no. l. i.
si vñfruct? ff. ad. l. fal. vult q vestes quotidianae et sic necessa
rie p vñ mulieris statim efficiunt vrozis. iō in eis cessat iui
dia quasi nō pñmet morte. vt. d. l. si vñfruct? et ēt allat. d. l.
exramio i pñ. In alijs vero nō quotidianis s; cultus et hono
ris mariti cā fact? qd iuris sit nō bñ declarat illa glo. hñgul.
de suza. dicit q nec ille debent hñdib? mariti restitui qz mari
tus vñ eas donasse vrozī et donatio cōfirmat viro pñmortuo.
vt. s. eo. l. i. Nec ob. ff. so. ma. l. i. his. §. fuis. qz ibi diuorciū fuit
sequitū p quod donatōdes reuocant. vt. ff. eo. l. et iō. §. i. Itē ibi
de vestib? factis pñijs dotalib? ad quos tāta affectio nō ha
bet. et sic donatio nō pñsumit. Dy. vero voluit q oēs debeant re
stitui hñdib? viri et pbat ipse pñio d quotidianis et necessarijs
qz ille hñt ex necessitate. et pñs nō dicunt donate s; ad vsuz
tm pcesse. qz i necessitate nemo liberalis existit. vt. ff. de adi. le.
l. re legata. et. ff. de reg. iu. l. donari. qz aut marit? illas faciat ex
necessitate pbat. qz alimeta tenet pñtare vrozī. vt. so. ma. l. si cū
dotem. §. sinaut in leuissimo. sed appellatione alimentorū con
tinentur vestes. vt. ff. de ali. et ci. leg. l. legatis. ff. de verbo. sig. l.
verbo victus. Secundo idem pbat in preciosis. nam nemo in
quit ipse dubitat q ille conceduntur ad vñm certi temporis.
ideo in eis non presumitur donatio. vt. ff. eo. l. mortis sue cau
sa. §. i. Sui. vero de cu. tenuit cum Dy. in vestibus preciosis
ex eo qz ad vñm tantum sunt concessi. et Dy. dicit sed i neces
sarijs et quotidianis tenuit glo. nostram per iura per eam alle
gata. et etiam probat tali ratione. qz mulier quotidianas ve
stes recipiendo. suum et sibi debitum recipit ergo repetitio nō
competit. vt. ff. de cōdi. inde. l. repetitio. antecedens probatur
qz maritus qui necessarijs oneribus matrimonij succurrit. nō
donat nec datū reuocat. vt eleganter dicit ter. ff. eo. l. si qz pro
vrozē. vbi dicit esse quasi casum questionis. Bar. idem fuit se
cutus. et nil noui indurit. sed motus est per dictā. l. si vñfructu
ctus. et. dicta. l. exramio. Respondet ad rationem Dyn. in
quotidianis et necessarijs dicens illud falsum esse vt alias
ad vñm videatur concedere. immo statim sue sunt. vt voluit
etiā Sui. Et attende vt subtilius speculemur. nemo diffidebi
tur q vestes quotidiane dant vt dñeruat oneri matrimonij
necdū de pñenti sed etiam in futurū donec sint trite fm cōdecē
tiā persone. igitur cessante onere pro futuro tpe obēt restitui.

et p hoc accedat q gl. i. hic dicit d stipione q pñmat pro tem
pore preterito non futuro sed euanesceat et nil peti p eodez pñt.
sed solue q aliud in stipulatione q in traditōne vt etiam vult
hic glo. sed tunc fortius obstat qz et annum traditū oportet qz
sit pñsumptū quantūcūqz non excedat modū vt videt pñbare
ista littera. et sentit glo. hic. ij. et dñi in precedenti. q. et ista ratio
est mihi fortis. huius forte timore glo. non firmitate illā opi.
ideo dñt fm quasdam et sic solā dictum quorūdam recitauit
quos proximis dicere non bene dixiss. nisi qñ nummi excef
sissent modum vt. d. l. exramio. vel aliud in nummis traditū
qui dantur vt in expensis necessarijs pro vsu conuertantur. si
vero non expendit partem vñ fateri illā partem non fuisse ne
cessariam merito vt quolibet ministra restitui qd non ipendit
sed in vestibus quotidianis et necessarijs nō ē sic. qz statū sue
sunt pure et libere cūz onere vt eis vtatur tpe pñstantis matri
monij. eo autē non durante cessat illud onus et remāet datio
pura. et ideo non veniunt restituende. et pñtū modū saluat hic
cōis opi. In istis igitur vestibus sic concludo qz quedam sunt
quotidianae pro omni tempore et ille remanent vrozī. quedaz
sunt quotidianae pro certo tempore. puta quia alie estine. alie
ymales et adhuc idē dico dūmodo nimis non sint excessiue
qz qd excedit restituendum est. vt dicta. l. exramio. et hic i gl.
si. et. ff. et. l. vtrum. quedam sunt estinales et preciose et ille sit he
redum viri. consuetudinem tamen in locis bactēus obserua
tam dico primo attendendum esse. Et ex his apparet quid di
cendum est de annullis. vt quotidianus datur mulieri si ali
et hec sufficiant. dominus Bal. in. l. cum te sponse. de dona.
ante nup. C. sic dicit. modo queritur de questione quotidiana
pone qz maritus emit vestes vrozī. glorandas et. que pñue
runt emi moritur vroz vel moritur vir. querit cuius obeant
esse ista vestimenta. Sui. de suza. dicit q mulier debet habē
ista vestimenta precipua quasi pñfecta ex suo patrimonio si
ne re sua quando fructus dotis patiebantur hanc expensam.
quia dos est proprium eius patrimonio. l. iij. §. sed vtrum
ff. de mino. immo indistincte hoc tenet non distinguendo de
fructibus dotis per. l. cum hic status in prin. ff. de donatio. i
ter vñm et vrozem. Dy. dicit contra per. l. mortis causa. §. i.
eodem titu. Jaco. de are. variat. nam quandoqz idem dñt
q Dy. per. l. dos legata. ff. ad. l. falci. postea mutauit consiliū
dicens q post mortem mariti mulier debet habere per. l. sed
vñfructus. §. primo. ff. ad. l. fal. Alij dicunt q mulier nō ha
beat. et sic idem quod Dy. per. l. sed si lana. de donatō. inter vi
uos. pro quibus facit talis ratio quia ista vestimenta sunt ei
ex necessitate. et quod sit ex necessitate tamdiu durat qdū du
rat necessitas. ergo finito matrimonio finitur necessitas. ergo
finitur datio cum essentiali cessante. argumen. ff. solu. matri.
l. in his. §. penultimo. Moder. docto. vt l. bo. de forma. et bar.
distingunt et dicunt q vestes vsuales et quotidiane sunt vzo
ris et heredum eius. Idem in vestibus a principio non quot
tidianis nunc effectis quotidianis quia sunt trite et quasi cō
sumpte. quia sunt parui valoris. secus in vestibus magni pre
cij quibus non est vtendum quotidie sed tantum diebus solē
nibus. quia iste vestes non continentur appellatione alimen
torum. vt. ff. de pecu. lega. l. illud vestimentū. Tu dic aut vroz
predecedit in matrimonio. et tunc est vera opi. Dy. quia quod
donatur ad vñm finitur finito vsu etiam si in vñm donetur
proprietas. vt no. ff. de transac. l. cum bi. §. si vni. et ideo mari
tus vendendo post mortem vrozis tales vestes non intelligi
tur gerere pro hñde nomine forte infantium qui remanserūt
ex vrozē. qz non attingit proprium corpus patrimonij vzo
ris. licet Barthol? in hoc consuluit contrarium. Et de hoc
ego vidi magnas controuersias in palatio. non solum oc
cassione vestium. sed quia dicebatur q si vir dederit tales ve
stes amore dei pro anima vrozis quod videbatur hereditatez
adire si erat heres institutus. vel si nō erat institutus nomine i
fantium videbatur adire. vt. l. cūz nō solum. in pñci. C. de bo.
quel. vnde ex vna camisia data amore dei arguebatur ad ac
quisitionem amplissime hereditat. Si vero pñmoritur in ma
trimonio vir tunc vestes quotidie remanent vrozī tanquaz
ex fructibus dotis perueniente. sed vestes quibus non licet vidue
vti ad eam non pertinent. Bal. dominus Anto. de ayrola. i
l. his rebus. §. seruus. ff. so. ma. sic dicit. hic queritur per doct.
maritus emit vestes vrozī soluitur matrimonium morte ma

riti. modo queritur cuius erunt vestes. an vxoris vt sic videatur donasse. an sint hereduꝝ mariti. et sic debeant eis restitui. et sic ipsorum vestimentoruꝝ estimatio. Circa hoc sunt tres opi. Vna est opi. qd siue vestes sint precise siue quotidiane sunt vxoris. Hoc sic probatur. equiparatur vxor filie quatuꝝ ad talia. vt. l. qui concubinam. ff. de lega. iij. sed si ematur vestes nomine filie et ei tradantur presumitur patreꝝ ei donasse et morte confirmatur. vt. l. filie licet. C. fa. her. ergo idem in vxore. Secundo probatur non dominus rei rem cum effectu legare non potest. sed dominus sic. vt. l. marit. ff. de pac. do. sed lege canetur qd vxor talia vestimenta potest legare. ergo sunt sua. vt. l. ff. si. ff. de au. et argen. lega. Tercio probatur lege canetur qd si creditori legatur non detrahatur falcidia. secus si non est debitum. vt. l. i. ff. de debitori. ff. ad. l. falcid. Alii. l. dicitur. qd si legatum talium sit p maritum vxori non detrahatur falcidia. ergo erant vxoris et non viri. vt. l. si usufructus. ff. ad. l. fal. naz magis debitum impendit qd beneficium conferat vxori. vt notatur in. l. i. C. de impo. lucra. disci. pro hoc videtur casus in. l. cum hic status. ff. de dona. inter vi. et vx. et. l. id quod vestimentum. ff. de pecu. per Bar. Secunda est opi. qd huiusmodi vestes siue quotidiane siue precise omnimode hereduꝝ mariti sunt restituende. Et hoc sic probatur. lex dicit qd si vir faciat vestimentuꝝ ex sua lana viri est. vt. l. quod vir ex lana. ff. de dona. inter vi. et vx. et. l. mort. ff. de eo. et. Secundo probatur non dominus rei non cum effectu rem legat sed dominus sic. vt in alle. l. cum maritus. sed maritus talia potest legare. ergo sunt sua. vt. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. et. l. ornamentoruꝝ. ff. de au. et argen. lega. Tercio probatur qm ista videntur concedi vxori et non donari. vt. l. si estimatur. ff. sol. matri. cum ista opi. concordat Oldra. dominus Dy. dicit qd si vestes sunt precise videntur donari. si sunt quotidiane non videntur donari. quia quotidianas maritus facit ad necessitatem cum ad alimenta vxori teneatur. vt no. in. l. si cum dotem. ff. si autem in seissimo ff. solu. matri. sed in necessitate nemo liberalis existit. vt. l. res legatam. ff. de adi. lega. ergo non videntur donare. et ideo tales vestes sunt reddende hereduꝝ mariti. sed precise non. Ista opi. non est vera. quia precise non videntur donari. ea enim que magni precij sunt non videntur donari a marito vxori. vt. l. vtrum. de donatio. inter virum et vx. Item non dicitur bene de quotidianis. quia illa que sunt a marito vxori efficiuntur vxoris. vt. l. ex animo. et. l. si quis pro vxore. ff. si. ff. de do. inter virum et vxorem. Preterea que vtu consumuntur vi vtu transferuntur in dominum. vt. l. de usufructu. earum rerum qd vtu consu. per totum. ff. Preterea res precise videntur vxori concedi vt ornatus incedat et non vt sibi videantur donata. vt. l. si vt certo. ff. inter dum. ff. como. hanc vltimam partem sequitur Bar. et quidam Moderni. Sed tu latius distingue aut vestes emuntur filie. aut mittuntur sponse aut traduntur vxori. Primo cau videntur filie donate siue filie fuerunt donate siue qualitercunq. ideo morte pfit talis donatio confirmatur vt. l. filie. C. fa. her. Aut mittuntur sponse. et tunc precise non videntur donari sed videtur pcedi vt pcedi? veniat ad domum sponsi. vt. l. si vt certo. ff. inter dum. ff. como. et ibi no. Ja. bu. et qd no. Bar. in. l. i. ff. nec castrense. ff. de col. bo. Aut traduntur vxori. et tunc aut non est propria traditio qd pmissio vt qd destinatur serui vt seruiant vxori vel assignatur lecti et vxoribus magnatu vt aliquibus diebus separatim dormiant a marito. et tunc non videntur donata sed iure cuiusdam familiaritatis pmissa. vt. l. si estimatis. ff. de eo. et. l. mortis. ff. si. ff. de do. inf vi. et vx. Aut i vestib? i qbus cadit vera traditio. et tunc si sunt vestes quotidiane sunt vxoris et non tenetur restituere. vt. l. ex animo. et. l. si quis pro vxore. de dona. inter vi. et vx. cu ratio nibus ex hac parte factis. Aut sunt precise et non videntur donare. vt. d. l. qd si vir. ff. de dona. inter vi. et vx. cum rationib? ex parte factis. si tamen constaret qd animo donandi. tunc p mortem mariti essent confirmate quatuꝝcunq. precise. vt. d. l. cum hic status. ff. si. alle. Et ex istis apparet determinatio qd si vxore mea mortua dimisso filio comuni infantulo demum suas vestes quotidianas p elemosina dedi. qd ille erat sue vt superius dictum est videor ego gerere pro herede. ar. l. pro herede. ff. de acqui. her. et ex me presumitur adita hereditas nomine filij infantis puod possum adire. vt. l. si infanti. C. de in. deli. secus si dedissem vestes precise qd ille fuisset mee. vt no.

Bar. in. l. gerit pro herede. ff. de acqui. her. quod no. An autem donata per agnatos viri mulieri sint ipsius mulieris vel viri. In hoc dominus Ange. in. l. sed si plures. ff. ad substitutos. ff. de vulga. et pupil. in glo. super verbo beneficio. ibi contra consules Mediolanenses. vt donaria eis facta debeant restituere comuni Bononiensi sic dicit. hinc sumpta occasione dicit Bar. qd si tempore nuptiarum per agnatos viri mulieri sint facta donaria in finimio dissoluta erunt hereduꝝ vxoris Tu dic qd illa donaria facta p agnatos viri conueniebant soli serui muliebri. vt sunt tunice muliebres talares quib? filie regum olim utebantur vel lineae margaritarum i capitibus dominarum deferende et similia. et vela capitis solis mulieribus congruentia. vt. l. i. C. de vesti. olebris. lib. xi. et illa pertinent ad ea et eius heredes quasi contemplatione eius donata licet donacionis causa fuerit affinitas contracta vt. ff. p socio. l. sociu qd i cum. Si autem conueniret solum serui masculio vt equi. arma. et similia. verum dicat Bar. vt sint hereduꝝ viri veluti sui contemplatione donata. qd cum verba donacionis sint ambigua. quid qualiter et quantum donetur et cuius intuitu semper inspicimus conditionem rei donate et eius cui? donat. Ex his omnibus ad presumenduꝝ inducimur. casus est in. l. plenum. ff. equitij. ff. de vfu. et habi. Si autem conuenirent vtri qd vt puta apertes serici et veluti ex quib? vestimenta virilia et muliebria fieri poterat. et tunc pcedere potest distinctio Bar. vt donata per agnatos viri sint hereduꝝ viri. et per agnatos mulieris sint hereduꝝ mulieris duobus concurrentibus. primo qd super sint in eo statu. secundo qd donata per agnatos viri sint donata sponse vt sponse et sub commemoratione affinitatis. sic cu donatur filio sub commemoratione patris et patrie potestatis. C. de usufructu. l. si alias si sub nomine appellatio tantuꝝ vt sub proprio tantum. vel sub vtroq. presumam donatum ituitu sponse. et ideo erunt hereduꝝ eius. vt. l. i. C. de usufructu. et. ff. de her. insti. l. bis verbis. i. si. ad trebel. l. mulier. i. prin. p bar. i simili in. l. si filio. ff. de dona. causa mor. ideo aut dicit cu res in suo statu manent. qd si dicta donaria incisa fuissent eius essent i cuius vsum couersa fuissent. et p pns suoru hereduꝝ. quia per hanc couersionem ipsorum consorcium idest viri et vxoris videtur declarata intentio ipsorum donantium. si autem dicta donaria potius coaptarentur serui muliebri qd viri inspiciam quod principalis est. vt. l. queritur. ff. de statu. bo. et. ff. de leg. iij. l. hoc legatum de au. et ar. le. l. vestis. cu si. et ita fuit determinatum de plano tantum in ciuitate Florentie. Et ex predictis solue nisi dicta donatio sit facta sub commemoratione predicta questione dictorum ambulatoruꝝ. qd si eis fuisset leo donatus qui conuenit ciuitati Bononie que est guelfa ad com Bononie pertineret non enim pertineret civi vni tenere leonem in domo. sed si fuisset eis donatum quod congruit eis. puta equus vel mula nihil comune deberet habere. nisi sub commemoratione predicta dicta donatio etc. Quero coram quibus iudicibus alimenta petantur. dicit Bar. in. l. solent. ff. de ali. et. ci. le. in. ij. col. sic quero coram quibus iudicibus hoc petatur. Respondeo si quidem alimenta sunt relicta non ob piaz cam vt vxori sue et non pauperi. et tunc iudices seculares habent hoc facere vt hic. et i Spe. de fi. insti. ff. nuc aliqua et. ff. sed nunquid iuder. Si vero alimenta sunt relicta pauperibus tunc non solum iuder laycus. sed episcopus potest cognoscere. vt i. c. significantibus. extra de offi. deleg. et sic iuder laycus crequitur relicta ad pias causas vt hic. et in. l. liberto. ff. largius. de an. le. facit. l. hereditas. ff. de peti. her. Quirit idem Bar. quid si heredes sunt diuersi fori. qd vnus est clericus. alius est laycus. qd ista diuisio non potest fieri nisi couocatis oibus hereduꝝ vt hic aut ergo couocabis heredes coram iudice layco et clericis dicit non debeo venire. et contra. Idem in layco coram episcopo. si dices deleget iuder secularis episcopo vel econuerso non potest. quia mixti imperij est ista causa. ergo etc. vt. l. i. ff. de offi. eius cui man. est iur. etc. Si dices quilibet per se cognoscat non potest fieri ne cause continentie diuidantur. l. i. et. ij. ff. de g. re. ad eum. tu. ea. Respondeo si esset relictum ad pias causas non est dubium qd tam layci qd clerici tunc episcopus est iuder. sed ponendo casum dubium puto qd simul ambo cognoscant sicut alias facit. in aut. si non contigerit. C. de iudi. vel iuder secularis coram iudice episcopo coget laycum ire et eius iurisdictionem prorogari. ar. l. i. ff. de qui. re. ad eum. in.

ea. Attende qd Bartho. tenet contrarium eius quod hic sci-
ditur in l. precipimus in fi. C. de appella. ubi dicit qd si tibi es-
set obligatus clericus laycus tali causa que deberet coram iu-
dice layco terminari occasione clerici laycus coram episcopo
conuenietur quod dicit perpetuo menti tenendum. Tu autem
tene qd ratione dignitatis clericalis opinio Bartoli in alle-
gata. l. percipimus in fine est verior. ita dicit Antonius de
bu. in. c. iohanes. de testa. et vide Bartho. in l. finali. ff. de col-
leg. illici. et ita videtur etiam tenere Ange. in alle. §. finali. ubi
dicit qd Inno. alleg. illum ter. in. c. super questionum. §. offi. §.
leg. in glo. super verbo actu delegato qd magis dignus trahit
ad se minus dignum. sic. C. de peti. heredi. l. hereditas. et om-
nia supradicta no. pro intellectu eorum que no. glo. Ber. in. c.
tuam. et in. c. relatum. lo. secundo. de testamentis. qd quo ad pias
causas legata iudex ecclesiasticus cogit tam clericus qd laycu
quia ad episcopum spectat cognitio et executio talium relictorum
ad pias causas. Idem quod tenuit Bartho. in alle. l. solent. §.
ali. et ci. lega. tenuit Vincen. qd. l. heredes siue executores p vi-
am actionis ordinarie compellantur layci coram layco et co-
ram episcopo clerici. cuius opi. satis suadet rationi. et pro ea
multum facit ter. in l. h. d. itas. §. i. in fi. ff. de pe. h. di. ubi cogni-
tio relictorum ad pias causas non solum potest cognoscere ecclesia-
sticus iudex. imo etiam secularis. ut ibi clare declarat Ange.
de pecu. l. Inno. Hosti. et Jo. an. in. c. nos quidem. extra §. te-
sta. teneant qd quo ad omnia cognitio et iurisdictio ac compul-
sio spectat ad episcopum. Idem t3 aperte Jo. de lig. in. c. pe. ex-
tra de testa. et ibi Jo. an. distinguit. ut ibi per eum. Et scias qd
ex suo officio iudex ecclesiasticus procedit ad executionem legato-
rum ad pias causas. sed in alijs non potest procedere ex suo offi-
cio fm Bal. in addi. Inno. in. c. ad nostram. lo. ij. extra de iu-
re iur. quod singl. no. bene. Iunge predictis qd ille qui debet ha-
bere alimenta debet etiam habere expensas in studio. sim ile.
ubi pu. edu. de. l. qui filium. sed contrarium no. in l. legatis. ff.
de ali. et ciba. lega. Responde ibi aliud cu3 debentur ex dispo-
sitione testatoris aliud cum ex dispositione legis. ita dicit Bar.
in l. de bonis. §. non solum. ff. de carbo. edic. Quero quan-
do debet peti alimenta. et qualiter d3 formari libellus. dicit Bar.
in l. pecunie. ff. de ali. et ci. le. qd primo vniuersaliter. ut peto ti-
cium condemnari ad prestandum alimenta in presenti et in
futurum. vt. l. i. C. de fideicom. unde sic formato libello et sen-
tentia generaliter iudex in executione procedat secundum for-
mam dicte. l. pecunie. similiter in generali petitione. vt no. ff.
§. edic. l. i. in glo. mag. vel dicit qd petam mibi dari alimenta et pde-
nari ad vadam omni anno t3m p vestiario. et t3m i mensis p victu.
Quando autem quis petit alimenta preterita quid debet pe-
tere. dicit per Bar. in l. libertis. §. i. ff. de alime. et ciba. lega. Ad-
de qd quando pecunia ad alimenta legatur vt ex vtrius se alat
debet pecunia dari alimentario. no. autem potest heres pecu-
niam apud se retinere et vsuras velle soluere. multum tamen
facit in contrarium. ff. de vsufru. leg. l. fundi trebatiani. et hoc
credit verum dominus Ange. in l. cu3 hi. §. si integra. ff. de tra-
fac. non ubi. alle. §. si integra. quia ibi legatarius fuit iussus re-
stituere pecuniam tempore mortis sue. et sic per consequens te-
stator videtur iussisse pecuniam sibi tradi. al. secus ibi. Ille qui
tenetur aliquem alimentare non tenetur debita ipsius solueri
vel alia necessaria. c. cu3 haberet. de eo qui dur. in ma. qua pol.
per adul. Etiam autem qui erranter aluit aliquem tanquam fi-
lium qui non erat possit ab eo vel a pre petere expensas. Bar.
in l. i. §. iteresse. si mulier ven. no. hoc ponit ibi vide. Et itimo
quero que specialia habeat causa alimentorum. dicit Bar. in l.
mella. ff. de ali. et ciba. lega. qd habet primo illud speciale. qd ex
minus vtili voluntate debeatur cum trienij prestatione. vt. l. i.
C. de fideicom. Item quia potest relinqui no. capaci. vt. l. si cui
et l. seruos. ff. de ali. et ciba. le. Item per clausulam generalem
que minuit legata. legatum alimentorum non minuitur. vt
l. liberti. §. post vnius. ff. de ali. et ciba. lega. Item qd relatiu3
nominatum intelligitur repetitum a substituto. l. iij. §. lucius
ff. de ali. et ciba. lega. Item habet priuilegium in modo erigen-
di qd executor habet actionem. l. alia. ff. de ali. et ciba. lega. Item
breuiores dantur dilationes. l. ij. de re iudi. Item non admitti-
tur appellatio. vt. l. i. ff. de ap. re. Item quandoq3 non admittit-
tur compensatio. l. iij. C. de compensa. Item habet priuilegium
in modo durandi. nam pubertas intelligitur longiori tempore

ut hic. Item non potest pacto contrahentium sine auctorita-
te iudicis remitti. vt. l. cum hi. per totam. l. C. de transac. Item
potest agi pro his tempore feriato. l. ij. ff. de ferijs. possunt et alia
specialia reperiri que per te videas. qd potius esset laboriosius
qd subtile. ut dicit glo. in simili in l. i. ff. solu. ma.

¶ Possit renunciari bene

ficio diuisionis epistole diui adriani cedendarum
actionum et noue constitutionis fideiussorum et de duo-
bus reis. Et. i. aut. hoc ita. C. de duobus reis. querit an possit
renunciari beneficio de duo. re. introducto. p. aut. hoc ita. C. de
duo. re. dicit qd sic. l. pe. C. de pac. et de re. cre. l. si quis. cum si. et
idem tenet glo. in dicta aut. hoc ita. Bal. l. l. creditori. C. de fi-
deius. sic dicit fideiussor potest petere ut sibi cedatur per credi-
torem actiones contra debitorem. et contra fideiussorem. vt. l. i.
si fideiussorem. §. idem scribit. et l. fideiussoribus. ff. de fideius. et
C. loca. l. si diuisa. et Carbi. in l. cum interdicte. habet ergo fi-
deius. iure antiquo beneficium cedendarum actionum taz
in pignoris. vt. l. ij. C. de fideius. quaz etiam in actionibus
personalibus. vt. l. i. C. si ob cirogra. pecu. habet ergo fideius. for
beneficium diuisionis sed non ex hac parte iuris. sed epistole
diui adriani. cuius verba non habemus. sed solum sententiaz
insti. de fideius. §. si plures. unde si plures sunt fideiussores qui
libere eorum conuentus in solidum potest petere actionem di-
uidi. vt in alle. §. si plures. hoc tamen fallit in casibus qui no.
in glo. magna. d. §. si plures cui adde vn3 scilicet qd fideiusso-
res renunciauerunt beneficio fideiussionis cum vniciq3 li-
citur sit renunciare beneficio pro se introducto. vt dicta. l. pe-
nul. C. de pac. Aliud est beneficium ordinis. et illud competit
iuris auctoritate non iure antiquo vt per epistolam. et de isto
habes i. aut. presente. C. de fideius. et in corpore unde sumitur.
Et nunc intelligis quare dicunt notarij in instrumentis qd fi-
deiussores renunciant beneficio de fideiussoribus epistole di-
ui adriani. et beneficio nouarum constitutionum de fideiussori-
bus et de pluribus reis debendi. et hanc formam ponunt etiam
cum plures rei se obligant. ita etiam renunciando renunciat
beneficio cedendarum tam in hypothecario quam in persona-
li. per. l. ij. C. de fideius. et per alias. l. ff. eodem titulo. l. si fideius-
sores. §. idem responde. Renunciatur etiam beneficio diuisionis
quod tribuitur ei per epistolam diui adriani. vt in. d. §. si
plures. Renunciant etiam beneficio ordinis quod continetur
in constitutione de fideiusso. de quo in dicta aut. presente. Alia
constitutio noua est de pluribus reis debendi qua etiam gau-
dent non solum rei debendi principales immo etiam fideius-
sores plures in solidum obligati. et quale sit istud beneficium
duorum reorum habetur in aut. hoc ita. C. de duobus reis.
ubi habetur qd licet quilibet duorum reorum teneatur in soli-
dum. t3m quilibet eorum no. potest in solidum conueniri nisi cum al-
ter est in ops aut absen s qui de facili exhiberi non potest. Et
fm Bal. in dicta aut. hoc ita. nisi fuerit dicto beneficio renun-
ciatum. quilibet enim suo iuri in suo fauore introducto potest
renunciare fm glo. in dicta aut. hoc ita. que hoc tenet. Unde
Bal. i. dicta aut. hoc ita. sic dicit. Sz an beneficio huius aut.
et noue constitutionis possit renunciari. glo. dicit qd sic. adde
quod notatur in l. penulti. C. de pactis. et in aut. de fideiusso.
Regula est qd quandocunq3 ius est introductum in beneficium
potest renuncia. facit. l. i. ff. si quis in ius voca. non terit. et in
instrumentis fit ista renunciatio. Quid i fideiussoribus. Bal.
in dicta aut. presente. sic dicit. Quid autem si fideiussor de in-
demnitate renunciauit beneficio aut. presente. an poterit fide-
iussor conueniri incontinenti. de alijs non est dubium ex quo
istud beneficium est in eorum fauorem introductum. vt. l. pe-
nulti. C. de pac. Dic qd licet renunciat. non tamen potest con-
ueniri ante reum principalem Barto. C. de conuenien. si. de
bi. bo. lib. r. Item idem Bal. in l. non recte. C. de fideiusso. sic
dicit. qd licet cum plures se obligant simpliciter quilibet intel-
ligatur promittere suam virilem nisi aliud agatur. vt in aut.
hoc ita. C. de duo. re. tamen secus est cum plures se obligat ta-
quam fideiussores. quia quilibet tenetur in solidum etiam si no.
sit actum vt quilibet sit in solidum obligatus. tamen licet qui
libet in solidum teneatur obligatio diuiditur inter eos si sunt
soluendo. vt in l. non recte. C. de fideiusso. et dicto. §. si plures.
preterquam in casibus notatis in allegato. §. si plures. vno alio

superaddito. videlicet quando renunciaverunt beneficio divi
fionis seu beneficio epistole divi adriani quod idem est. Et idem
videtur in pluribus suscipientibus in se principalem obliga
tionem alienam ut quilibet teneatur in solidum licet nihil di
ctum sit. casus in l. si paternam. C. ad vellet. Et qualis debeat
esse renunciatio an generalis seu specialis. super hoc consuluit
Bal. Tenor consilij talis est. queritur utrum fideiussores qui
renunciaverunt omnibus beneficiis possint opponere benefi
cium epistole divi adriani. Item nunquid plures rei deben
di in solidum renunciando generaliter omnibus beneficiis et
non expresso specialiter aliquo beneficio. intelliguntur renun
ciasse beneficio nove constitutionis de duobus reis. et de bene
ficio cedendarum actionum. et videtur quod dicta renunciatio ita
generalissima non valeat. l. sed et si quis. §. questum. ff. si quis
cau. In contrarium videtur quod tantum operetur genus quo
ad genus. quantum species quo ad speciem. l. si uno. ff. de ad
mini. tuto. Item certum est quod istis beneficiis potest renuncia
ri. ut notatur in l. nisi. ff. de pactis. et in autent. de fide instru.
in principio. Sunt enim ista beneficia satis nota ipsis contra
hentibus ab ipso initio. ita quod bene potuerunt providere. et sic si
obstat dictus. §. questum. quia loquitur ibi de exceptione cui
ab initio seu a principio providere si potuerunt. sed postea ex
fortuitis casibus emerferunt. Item ibi loquitur in iudiciis in
quibus benignius agitur ex equitate pretoria. eodem titulo.
l. et si post tres. et l. si servus. §. si plurium. dici potest quod valeat
renunciatio generalis. nisi sit minor vel mulier que deberent
de suis beneficiis certificari specialiter. et non presumitur certi
ficata nisi appareat. ut notatur. ff. de verbo. obliga. l. sciendum
facit ad predicta. C. de pactis. et l. penulti. In contrarium fa
cit. l. i. ff. si quis in ius voca. non ierit. ubi videtur tex. quod requi
ratur quod exprimat qualitas beneficii. puta renunciavit bene
ficio fori. beneficio de fideiussoribus et. nam et illa. l. penulti.
hoc sentit. C. quando mulier tu. offi. fun. po. aut. matri et auie.
et in autent. ut sine prohibi. ma. debi. et credi. §. quia vero. Et
consuetudo notariorum sic se habet quod instrumentis apponit
clausas speciales deinde subiungit generales. Et tunc ad l. si duo. rñ
des quod est spale in renunciatione beneficiorum quod verba oino genera
lia non sufficiant. De materia. §. questum notat Lynus in l.
i. C. commoda. et ista est tutior opinio quod aliquod beneficium
sit specificatum ad hoc ut clausula generalis aliquid operetur.
et tunc operatur de similibus ad similia non de maioribus. ff.
de contrabenda emptione. l. si fistulas. §. frumenta. arg. ff. de vi
no tri. et oleo lega. l. finali. §. cui dulcia. Et potest defendi a co
trario sensu communis practice. ideo enim practicantur clau
sule speciales ut a contrario sensu dent intelligi quod clausule om
nino generales non sunt sufficientes. Spec. in titulo de renun.
et conclu. in prima columna. multa verba dicit an valeat di
cta renunciatio generalis. et finaliter inclinat quod non valet. sed
bene valeret postea in eodem titulo. verficu. et quoniam dicit
quod quotidie in instrumentis publicis renunciatur quattuor
beneficiis singulariter nominando. scilicet beneficio divi adria
ni. beneficio nove constitutionis de fideiussoribus. beneficio
nove constitutionis de duobus reis. beneficio cedendarum actio
num. Et quia iste renunciations sunt multarum preiudiciales.
ideo per consuetudinem introductum est ut specificentur et
clarentur ne ambiguitas et incertitudo sermonis capiat sim
plices homines. argu. ff. de transac. l. cum acquiliana. et c. i. de
nova forma fidei. col. x. Bal. Sed videtur quod valeat renuncia
tio quo ad beneficium epistole et nove constitutionis de duo
bus reis. quia illa beneficia certa sunt et tempore contractus
nascuntur. et iam finem regulam generalem potest ei renuncia
ri. ut ff. de edil. edic. l. queritur. §. si venditor. et quod notatur. ff.
de pactis. l. emptor. §. lucius. Facit quod notatur. ff. de acqui
renda hereditate. l. si quis mihi bona. §. iussum. et l. omnis. C.
de prescript. xxx. annorum. De istis beneficiis ponit glo. l. i. c.
peruenit. de fideiussor. et ibi dominus franciscus zaba. sic dicit.
Quero in eo quod in glo. i. tagitur de aliquibus beneficiis be
neficiorum que sunt et quot. dic quod tria. Primum est beneficiu
divisionis. quod si plures fideiusserunt pro aliquo in solidum ha
bet beneficium divisionis ut debitum dividatur inter eos et
hoc habet locum si omnes fideiussores sunt presentes. et sunt sol
vendo. et si hoc postulant ante litem contestatam. ff. de fideiuf
so. l. si dubitez. et l. inter fideiussores. et l. si plures. C. de consti.

pectu. l. fina. in fi. de fideiussoribus. §. si plures. et hoc est beneficiu
epistole divi adriani cuius verba non habemus et statum te
nor eius qui ponitur. C. de consti. pecu. l. fina. i allegato. §.
si plures. et de hoc loquitur. c. peruenit. de fideiussor. ibi et consti
tutionem divi adriani. huic autem iuri renunciari potest fide
iussor. et tunc tenetur in solidum. ut dictis iuribus. et locum ha
bet inter plures fideiussores. mandatores. et constitutores. ut i
dictis iuribus. et inter contutores ad exemplum creditorum.
ut ff. de tutel. et ratio. distraben. l. i. §. nunc tractemus. Sed in
ter plures reos debendi qui pro eodem debito obligantur pri
ncipaliter olim locum non habebat. ff. locati. l. cum apparebit.
Hodie vero hoc idem beneficium non per beneficium episto
le predictae. sed per beneficium nove constitutionis. C. de duo
bus reis. aut. hoc ita. quod notat Hostien. in summa. §. inter
quos. in principio. et de hoc per Ly. C. de fideiussor. aut. presen
te. Quid si aliqui fideiussores sunt absentes. Dic quod presentes
non utuntur hoc beneficio per allega. l. si dubitatur. licet contra
faciat. v. §. si plures. et de hoc per Hostien. in summa eodem
§. inter quos ver. quid si. et sequenti. et in specu. de renun. et co
clu. §. i. ver. et quoniam. Habet etiam fideiussor aliud beneficiu
per aut. presente. C. de fideiussor. quod olim erat in optioe credito
ris an primo conveniret debitorem an fideiussorem. C. de fi
deiussor. l. iure nostro. Hodie prius oportet quod debitorem pre
sentem per dictam aut. presente. nisi renunciet quod potest. ut
dicit ibi glo. in fi. in alle. c. peruenit. Sed queritur an hec exce
ptio sit dilatoria et sic. et idem opponi ante litem contesta
tam. et habet locum autenti. presente. quando principalis est
presens vel etiam si sit absens. quia dabitur dilatio fideiussori
ad eum prestandum infra tempus arbitrium ut ibi. et de
hoc per Hostien. in summa co. §. quando cessat ver. sed quan
tum. Et si dato fideiussore fuit etiam datus pignus. dicit glo
sa in corpore unde sumitur. autenti. presente. quod prius creditor
vendat pignus quod conveniat fideiussorem. quam tenet Dyn.
quod incontinenti et de facili vendi potest. de quo per Ly. i. aut.
presente alle. qui tamen tenet quod semper debet prius vendi pi
gnus si est apud creditorem. quia fideiussor intelligitur acceptus
in subsidium. nec convenitur nisi prius discussis bonis debito
ris. Habet et tertio beneficium cedendarum actionum. de quo
ff. de fideiuf. l. fideiussoribus. de solu. modestinus. et l. stichum
aut pampphilum. §. penult. quia si soluit petere potest a credito
re ut sibi cedat actiones contra debitores. dicta. l. modestinus
et dicta autenti. presente. in fi. vel contra confideiussorem et nisi
cedatur potest recusare solvere. l. stichum aut pampphilum. §.
penult. preallega. Sed an quid prodest creditori quod renuncie
tur huic beneficio. dic quod potest gratificari amico convenien
do in solidum alterum ex obligatis et obmittendo amicum.
nec contra cum tenetur iura cedere que cessio alias fieri debet
ut predicti. et potest dum tamen non fiat ex intervallo post so
lutionem quia tunc non valet ut. v. l. modestinus. Idem autem
beneficiis renunciari potest. et ita communiter renunciatur in
instrumentis. de quibus Specu. de renunc. conclu. ver. et quo
niam. pro hoc facit. l. cum aliter. C. de fideiuf. et qua. l. colligi
tur quod fideiussor solvens pro debitore nisi illico conveniat ut
actiones cederentur ex postfacto non potest desiderare ut actio
nes sibi cedantur. de hoc videtur tex. in l. si fideiussor. ff. de co
di. inde. et sentit glo. ibi dum dicit. l. cum bis. in l. i. c. de act.
et ob. quod semper verum putavi. §. glo. dicat oppositum in l.
si quis alicui. §. vlt. cu. l. i. ff. man. hosti. aut in summa in ti. de
fideiuf. §. ad quod fideiussor. ver. sed et si plures. sic dicit. sed si plu
res sunt fideiussores quibus in solidum tenetur. et si creditor ele
gerit contra unum agere ipso non solvente nihilominus ad
alios redibit. sed si pro parte vult quilibet convenire potest vi
videre petitionem. et postea non conveniet alios pro parte de
ficientis si solvendo sit. nam si solvendo non sit potest ad alios
recursum habere. C. de fideiuf. l. liberum. et l. reos. Verum ex
beneficio epistole divi adriani scinditur actio inter eos. quam
uis quilibet in solidum fideiussor et hoc est beneficium ipsius
epistole de cuius renunciatione tabelliones nostri temporis
faciunt magnam gulam. Et quia materia huius epistole i sum
ma Azo. indiscussa remansit et vere ab omnibus dominis.
Ideo in primis videamus quid sit eius beneficium. Secundo
inter quos locum habet. Tertio quando habeat locum. Quar
to quando cesset. Quid sit eius beneficium supradictum est. et

probatur in sti. de fideiul. §. si plures. r. §. sequē. r. ff. de fideiul.
l. si fideiussores. r. l. sequen. Item locum habet inter mandato
res r. fideiussores r. constitutores. C. de consti. pecu. l. fina. Itē
inter tutores. ff. de tutel. r. rati. distra. l. i. §. nunc tractemus.
Sed inter plures reos debendi oliz.

Deo gratias.

Eregimus tandem deo optimo auctore clausularum op⁹
vtilissimum tam in iudicando r. aduocando q̄ legendo iuriū
apicibus ac doctorum auctoritatibus decoratum. Alma si
quidem in vrbe Mediolani impressum caractere r. stilo era
ctissimi in hac arte magistri Ederici scinzinger Anno a
partu virginis. M. cccc. cv. die. xxv. Junij. Finis.

Registrum operis.

^a
Prima alba
Incipit vtilis
q̄ appelletur
recte processerit

^b
faciendo
tens. ff.
modo ypot.
§. pe. C.

^c
de crimine
diuersa crimina
pticiū vel
dum Inno.

^d
aut. de here.
non tenetur
l. cirographis
Ista verba

^e
ff. de leg.
cum falsa
muniter
fm eum

^f
diffinitiuam
fore admi tte.
ra. Sz an
mitur de

^g
horū r.
Error autē
p̄ veritatem
quidam iudices

^h
diri. Aduerte
i cā Nicolai
nen. l. si
questum

ⁱ
An iuramentum
pro stantibus
siam tenet
Bar. in. l.

^l
Omnia sunt
vel tradere

superest vt
illud quod

^l
ius ciuile
falcidiam
nerus ḡsam
quis pro eo.

^m
obligat. per
extitit dicebāt
ciuili r. q̄
te prelibato

ⁿ
aut. donatio nem
q̄ ex illis
loquutus est
delinquendum

^o
do quantuncunq;
go opinionem
tatur r.
bitrare non solum

^p
stante. primo
q̄ circumstantia
cundam dico
inter prohibitos

^q
§. si filius
duorum consanguineorū
est q̄ de iure
tionem quia non

^r
ibi recitatur
dus si post publi.
nuptijs r.
tenet renunciatio

^s
quod magis
renunciare
approbant
in primo decreto

^t
nuata loco
nunciatio
retur obseruare
pro fructibus

2

Handwritten text in two columns, likely a list or index. The text is mirrored across the gutter, suggesting bleed-through from the reverse side. The entries are arranged in two columns, with the left column containing more text than the right. The handwriting is cursive and somewhat faded.

Handwritten text in the upper right corner, appearing as a separate entry or note. It is written in a similar cursive hand to the main text.

C

17

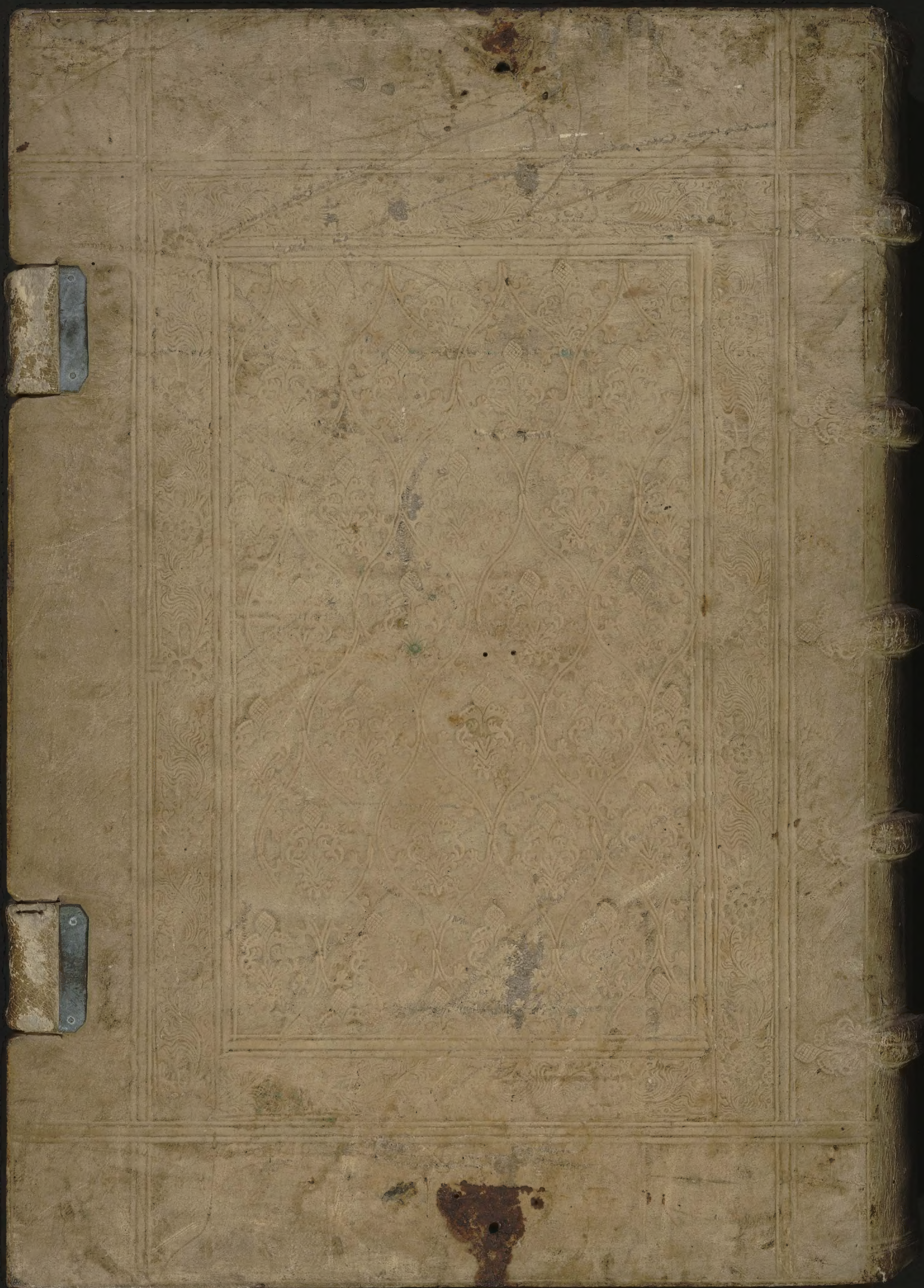
fol.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0033386

C
17
fol